

ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΘΗΡΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ Ι. ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΙΜΗ
ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ
ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ

ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΘΗΡΑΣ

Η ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ
ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ

© Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρεία, Πανεπιστημίου 22, Ἀθήναι 106 72, Fax (01) 36 44 996,
ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

ISSN 1105-7785
ISBN 960-7036-94-8

ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΘΗΡΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ Ι. ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΙΜΗ
ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ
ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ

Στήν μητέρα μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ	13
ΠΡΟΛΟΓΟΣ	17
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	21
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	23
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	35
 I. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΑΓΟΜΕΝΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ: ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΩΝ ΠΡΩΙΜΟΤΑΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΘΗΡΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	44
Α. Συνθήκες εύρεσεως της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου	44
Β. Κατανομή της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου	55
I. Κατανομή κατά στρώματα	55
II. Κατανομή κατά χώρους	58
III. Κατανομή κατά τύπους αγγείων	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ: ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ	68
Σχήματα	68
Τεχνική	69
Διακόσμηση	73
Κεραμεική της κατηγορίας «Talc ware»	76
Κεραμεική «Scored ware»	80
Σημεία των κεραμέων	81
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ: ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ	87
Νεολιθική κεραμεική (N-K)	87
Πρωτοκυκλαδική κεραμεική	91
ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΓΓΕΙΑ (Α)	91
ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΦΙΑΛΕΣ (Α-Α)	91
ΜΙΚΡΕΣ ΦΙΑΛΕΣ (Α-Β)	104
ΚΩΝΙΚΕΣ ΦΙΑΛΕΣ (Α-Γ)	107
ΒΑΘΙΕΣ ΦΙΑΛΕΣ (Α-Δ)	109
ΔΕΚΑΝΕΣ ΚΑΙ ΔΕΚΑΝΙΔΕΣ (Α-Ε)	113
ΚΥΜΒΕΣ (Α-ΣΤ)	115
ΒΑΘΙΑ ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΓΓΕΙΑ (Α-Ζ)	123
ΚΥΠΕΛΛΑ (Α-Η)	125
ΚΥΛΙΚΕΣ (Α-Θ)	136
ΤΗΓΑΝΟΕΙΔΗ ΑΓΓΕΙΑ (Α-Ι)	137
ΑΝΟΙΚΤΑ ΧΟΝΔΡΟΕΙΔΗ ΑΓΓΕΙΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ (Α-ΙΑ)	141
ΠΙΝΑΚΙΑ (Α-ΙΒ)	146
ΠΥΡΑΥΝΑ (Α-ΙΓ)	146

ΚΛΕΙΣΤΑ ΑΓΓΕΙΑ (Κ)	147
ΠΙΘΟΙ (Κ-Α)	147
ΚΡΑΤΗΡΙΣΚΟΙ (Κ-Β)	161
ΠΡΟΧΟΙ (Κ-Γ)	171
ΠΥΞΙΔΕΣ (Κ-Δ)	181
ΑΣΚΟΙ (Κ-Ε)	193
ΑΠΙΟΣΧΗΜΑ ΑΓΓΕΙΑ (Κ-ΣΤ)	196
ΜΙΚΚΥΛΑ ΑΓΓΕΙΑ (Κ-Ζ)	198
ΠΩΜΑΤΑ (Κ-Η)	200
ΒΑΣΕΙΣ (Β-Α)	202
ΛΑΒΕΣ (Λ-Α)	206
ΔΙΑΚΟΣΜΗΜΕΝΑ ΟΣΤΡΑΚΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΩΜΑ ΑΓΓΕΙΩΝ	
ΑΔΙΑΓΝΩΣΤΟΥ Ή ΑΒΕΒΑΙΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ (Δ-Ο)	214
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ: ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	224
I. Ή χρονολόγηση της πρώιμης ἐγκαταστάσεως στο Ἀκρωτήρι ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κεραμεικῆς	224
II. Ή ΝΝ καὶ ΠΚ I περίοδος τοῦ Ἀκρωτηρίου. Διακοπὴ τῆς ζωῆς;	225
III. Τὰ «κλειστά» σύνολα ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν χρονολογικὰ συμπεράσματα	228
IV. Ή πολιτιστικὴ συνέχεια κατὰ τὴν ΠΚ περίοδο	234
V. Ή «Ὁμάδα τοῦ Καστριοῦ» καὶ οἱ σχετικὲς θεωρίες	236
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ: ΤΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ ΓΝΩΣΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	249
Ὁ χαρακτήρας τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ τὴν ΠΕΧ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μέχρι στιγμῆς γνωστῶν στοιχείων: οἰκισμὸς ἢ νεκροταφεῖο;	249
Οἱ σχέσεις τῆς Θήρας κατὰ τὴν ΠΕΧ. Τὸ ἐρώτημα τῶν «κυκλαδικῶν ἀποικιῶν»	261
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	264
 II. ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ	
Εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα	269
Εὐρετήρια ἀγγείων καὶ ὀστράκων τοῦ καταλόγου τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου (ΚΑ)	
καὶ τοῦ καταλόγου τῆς παρούσας μελέτης	271
Συντομογραφίες	272
Τομέας Α (Ἀποθήκη τῶν πίθων)	273
Τομέας Β	275
Τομέας Γ	287
Τομέας Δ	301
Δυτικὴ Οἰκία	337
«Μαγειρεῖο»	346
Ξεστὴ 3	347
Ξεστὴ 5	394
Οἰκία τῶν Γυναικῶν	394
Περιοχὴ «Ἀρβανίτη 2»	394
Περιοχὴ «Ἀρβανίτη 3» καὶ «Μπρόνου 2»- «Ἀρβανίτη 3»	395
Περιοχὴ «Μπρόνου 2»	401
Φρέαρ πεσσοῦ 17 καὶ περιοχὴ περὶ αὐτὸ	409
Χῶρος βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας	413

Δρόμος Χ	414
Όδος Τελχίνων	414
Πλατεία Μυλωνος	422
Πλατεία 3 (Πλατεία βόρεια του Τομέα Δ)	423
Πλατεία Τριγώνου	424
Φρέατα	428
Άγνωστη προέλευση	459

III. ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟΥΣ ΑΓΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ ΚΑΤΑ ΧΩΡΟΥΣ	465
--	-----

IV. AKROTIRI THERA. THE NEOLITHIC AND THE EARLY BRONZE AGE ON THE BASIS OF THE POTTERY. SUMMARY	489
--	-----

V. ΣΧΕΔΙΑ

VI. ΠΙΝΑΚΕΣ

ΠΡΟΟΙΜΙΟ

Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλη οἱ ἀνασκαφές στὶς Κυκλάδες κατὰ τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ αἰῶνα μας ἦλθαν νὰ ἀνατρέψουν σταδιακὰ μιὰν εἰκόνα ποῦ, ἂν μὴ τι ἄλλο, τουλάχιστον ξένιζε: ὅτι δηλαδή στὰ νησιὰ αὐτὰ δὲν ὑπῆρχαν ἴχνη κατοίκησης πρὶν ἀπὸ τὴν τρίτη χιλιετία π.Χ.¹ Μετὰ τὶς ἐντυπωσιακὲς ἀνακαλύψεις τῶν Χρ. Τσουντα² καὶ Κλωνὸς Στεφάνου³ ποὺ ἔφεραν στὸ φῶς τὰ δημιουργήματα τοῦ πρωτοκυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νεώτερων ἀρχαιολόγων ἐστράφη σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὴν ἀναζήτηση καλλιτεχνικῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαϊκῆς καὶ τῆς κλασικῆς περιόδου. Ἡ τεράστια ἐπίδραση τοῦ Winkelman ἔῖχε ὡς συνέπεια νὰ στρεβλώσει ἐντελῶς τὴν ἔννοια τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογίας καὶ νὰ τὴν ταυτίσει ἀποκλειστικὰ μὲ τὴν ἱστορία τῆς ἀρχαίας ἐλληνικῆς τέχνης⁴. Κάτω ἀπὸ αὐτὲς τὶς συνθήκες ἡ πραγματικὴ ἀρχαιολογία στὸ Αἰγαῖο περιορίστηκε σὲ περιοχὲς ποὺ δὲν ὑπόσχονταν σπουδαῖα ἔργα τέχνης. Ἡ συμπεριφορὰ αὐτὴ τῶν νεώτερων ἀρχαιολόγων εἶχε τὸν ἀντίκτυπό της καὶ στὶς Κυκλάδες, γιὰ τὴν ἀπώτατη ἱστορία τῶν ὁποίων οἱ γνώσεις μας ὄχι μόνον περιορίζονταν στὰ εὐρήματα τῶν Τσουντα καὶ Στεφάνου, ἀλλὰ καὶ σχεδὸν ἀποκλειστικὰ στὶς πληροφορίες ἀπὸ τὰ νεκροταφεῖα καὶ τοὺς τάφους ποὺ αὐτοὶ οἱ δύο εἶχαν ἀνασκάψει. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ εὐρήματα –κυρίως τὰ μαρμάρινα εἰδῶλια καὶ ἀγγεῖα– ἀντιμετωπίζονταν ἀπὸ τοὺς νεώτερους ἀρχαιολόγους ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης. Ἔτσι, μέχρι τὸ τέλος τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου καμιά ἔρευνα γιὰ τὸν ἐντοπισμὸ οἰκισμῶν σύγχρονων μὲ τοὺς τάφους δὲν εἶχε διεξαχθεῖ, κανένα ἐνδιαφέρον γιὰ τὸ τί μπορούσε νὰ ἔχει ὑπάρξει πρὶν ἀπὸ τὴν Ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ δὲν εἶχε ἐκδηλωθεῖ. Ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ ἀποκάλυψη νέων τάφων μέχρι τὴ δεκαετία τοῦ 1960 ἦταν ἀποτέλεσμα συγκυριῶν, ὅπως ἡ εἰσαγωγή νέων τεχνολογιῶν στὴν καλλιέργεια τῆς γῆς ἢ, κυρίως, στὴ θησαυροθηρικὴ δράση τῶν ἀρχαιοκαπήλων⁵.

Τὴν ἀλλαγὴ νοοτροπίας στὴν ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα τῆς προϊστορίας τῶν Κυκλάδων ἐπέφερε ἡ παρουσία τοῦ Νικ. Ζαφειρόπουλου ὡς Ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων στὰ νησιὰ αὐτά. Κλασικὸς ἀρχαιολόγος ὁ ἴδιος, λάτρης καὶ βαθὺς γνώστης τῆς ἀρχαίας ἐλ-

1. Blegen, C.W., The coming of the Greeks. II. The Geographical Distribution of Prehistoric Remains in Greece, *AJA* 32 (1928), 149.

2. *AE* 1898, 137-211. 1899, 73-134.

3. *ΠΑΕ* 1903-1910.

4. Κοντολέον, Ν.Μ., *Ἀνασκαφαὶ-Ἀρχαιολογία καὶ Ἀρχαία Τέχνη*, HOROS: Ἡ Μικρὴ Βιβλιοθήκη, Ἀθήνα 1984, 17-19.

5. Ντούμας, Χρ., «Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ Πρωτοκυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ», στὸ C. Renfrew, *Τὸ Κυκλαδικὸ Πνεῦμα*, Ἰδρυμα Ν.Π. Γουλανδρῆ, Ἀθήνα 1991, 27.

ληνικῆς τέχνης, πίστευε ὅτι ὁ ὑψηλὸς πολιτισμὸς ποὺ ἀναδυόταν μέσα ἀπὸ τὰ ἔργα τῆς κυκλαδικῆς τέχνης δὲν μπορούσε νὰ εἶναι χωρὶς παρελθόν. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἴδιος δὲν ἐξεδήλωσε προσωπικὸ ἐπιστημονικὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν προϊστορία τῶν νησιῶν – ἄλλωστε μόνος καθὼς ἦταν σὲ ὁλόκληρο τὸ σύμπλεγμα τῶν Κυκλάδων, τῆς Ἰκαρίας καὶ τῆς Σάμου δὲν ἐπαρκοῦσε γιὰ νὰ προσεγγίσει ἐπιστημονικὰ ὅλες τὶς φάσεις τοῦ πολιτισμοῦ τους –, δὲν τοῦ ἔλειψε ἡ ἐκτίμηση καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰ μνημεῖα αὐτῆς τῆς περιόδου. Τὶς λίγες σωστικὲς ἀνασκαφὲς ποὺ ὑποχρεώθηκε νὰ κάνει σὲ προϊστορικὲς θέσεις τὶς ἐκτέλεσε μὲ τρόπο ὑποδειγματικὸ καταγράφοντας κάθε λεπτομέρεια ποὺ θὰ μπορούσε νὰ βοηθήσει τὸν μελλοντικὸ μελετητὴ τῶν εὐρημάτων του⁶. Καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ πίστη στὴν ἱστορικὴ συνέχεια ποὺ ἔκανε τὸν Ζαφειρόπουλο νὰ ἐνθαρρύνει τὴ συστηματικὴ ἔρευνα τοῦ προϊστορικοῦ παρελθόντος τῶν νησιῶν. Δὲν γνωρίζουμε ἂν οἱ ἀνασκαφὲς τοῦ Νέστορα τῆς αἰγαιακῆς ἀρχαιολογίας John Caskey στὴν Ἀγία Εἰρήνη καὶ τὴν Κεφάλα τῆς Κέας καὶ τῶν J.D. Evans καὶ Colin Renfrew στὸν Σάλιαγκο τῆς Ἀντιπάρου θὰ εἶχαν ἐπιχειρηθεῖ, ἂν ὁ Ἔφορος Ἀρχαιοτήτων στὶς Κυκλάδες ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν Νίκο Ζαφειρόπουλο⁷. Οἱ ἀνασκαφὲς τῆς Κεφαλᾶς καὶ τοῦ Σαλιάγκου ἔδειξαν ὅχι μόνον ὅτι ὑπῆρξε νεολιθικὸ παρελθὸν στὰ νησιά, ἀλλὰ καὶ ὅτι τὸ παρελθὸν αὐτὸ ἀποτελέσει τὸ ὑπόβαθρο τοῦ πρωτοκυκλαδικοῦ πολιτισμοῦ. Οἱ ἔρευνες ποὺ ἀκολούθησαν στὸ Σπήλαιο τοῦ Ζᾶ⁸ καὶ στὴν Γκρόττα τῆς Νάξου⁹, στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας¹⁰ καὶ στὴ Φτελιὰ τῆς Μυκόνου¹¹ ἔδειξαν ὅτι τὸ παρελθὸν αὐτὸ εἶχε καὶ εὐρεία διάδοση στὸν κυκλαδικὸ χῶρο.

Καθὼς ἀναλύεται στὸ πρῶτο κεφάλαιο τοῦ παρόντος βιβλίου, ἡ παρουσία ἐνδείξεων γιὰ τὴν ὑπαρξὴ φάσεων τῆς Πρώιμης Ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ καὶ τῆς Νεολιθικῆς στὸ Ἀκρωτήρι ἔγινε ἀντιληπτὴ ἤδη ἀπὸ τὰ πρῶτα στάδια τῆς ἀνασκαφῆς. Παρὰ ταῦτα ὅμως ἡ τακτικὴ νὰ δημοσιεύονται στὶς ἐτήσιες ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις τὰ πλέον ἐντυπωσιακὰ ἀπὸ τὰ εὐρήματα, δημιούργησε τὴν ἐσφαλμένη ἀντίληψη ὅτι τὸ Ἀκρωτήρι δὲν ἦταν παρὰ μιὰ μινωικὴ ἀποικία¹². Ἡ συστηματικὴ ἐξερεύνηση τῶν προεγκρηξιακῶν στρωμάτων στὸ Ἀκρωτήρι εἶναι δυσχερὲς ἐξαιτίας τῶν ὑπερκεῖμενων κτιρίων τῆς τελευταίας φάσης καὶ μόνον σὲ ἐλάχιστες περιπτώσεις κατέστη δυνατή. Στρωματογραφικὲς τομὲς σὲ πλατεῖες ἢ στὸ δάπεδο μερικῶν ὑστεροκυκλαδικῶν οἰ-

6. *ΑΔ* 16 (1960), Χρονικά, 246-247. *ΑΔ* 20 (1965), Χρονικά, 505-508. *ΠΑΕ* 1960, 329-340.

7. Caskey, J.L., «Excavations in Keos, 1960-1961», *Hesperia* 31 (1962), 263. Evans, J.D. - Renfrew, C., *Excavations at Saliagos near Antiparos*, Thames and Hudson, London 1968, 1.

8. Ζάχος, Κ., «Τὸ Σπήλαιο τοῦ Ζᾶ στὴ Νάξο», στὸ Γ. Παπαθανασόπουλος (ἐπιμ.), *Νεολιθικὸς Πολιτισμὸς στὴν Ἑλλάδα*, Μουσεῖο Κυκλαδικῆς Τέχνης - Ἰδρυμα Ν.Π. Γουλανδρῆ, 88-89.

9. Hadjianastasiou, O., «A Late Neolithic Settlement at Grotta, Naxos», στὸ E.B. French - K.A. Wardle (ἐπιμ.), *Problems in Greek Prehistory*, Bristol Classical Press, 1988, 11-20.

10. Σωτηρακοπούλου, Π., «Οἱ πρωιμότερες φάσεις τοῦ Ἀκρωτηρίου: Νεολιθικὴ καὶ Πρώιμη Ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ», στὸ Χρ. Ντούμας (ἐπιμ.), *Ἀκρωτήρι Θήρας 1967-1987*, Ἀθήνα 1992, 185-199.

11. *Μύκονος: Ὁ νεολιθικὸς οἰκισμὸς τῆς Φτελιᾶς καὶ ἡ προϊστορικὴ κατοίκηση στὸ νησί*, ΚΑ' Ἐφορεία Ἀρχαιοτήτων Κυκλάδων, Ἀθήνα 1997.

12. Dumas, C., *Thera: Pompeii of the Ancient Aegean*, Thames and Hudson, London 1983, 129-131.

κοδομημάτων¹³ απέδωσαν εύρήματα, τὰ ὅποια, χωρὶς νὰ εἶναι ἄφθονα, εἶναι ἀρκετὰ ὄχι μόνο ἀπλῶς γιὰ νὰ τεκμηριώσουν τὴν ὑπαρξὴ νεολιθικῆς καὶ πρωτοχαλκῆς περιόδου στὸ Ἀκρωτήρι, ἀλλὰ καὶ γιὰ νὰ δείξουν τὴ δυναμικὴ ἀνάπτυξη τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὶς περιόδους αὐτές.

Ἡ κεραμικὴ, ὥς γνωστὸν, ἀντέχει στὸ χρόνο καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο ὕλικό. Συνεπῶς ἡ μελέτη τῆς βοηθαίει τόσο στὴ διάγνωση τῆς ἀνθρώπινης παρουσίας ὅσο καὶ στὸν προσδιορισμὸ τοῦ χρόνου αὐτῆς τῆς παρουσίας. Τὸ Ἀκρωτήρι, χάρις στὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ἐπῆλθε τὸ τέλος του, ἔχει διατηρήσει σὲ ἄριστη κατάσταση τεράστιες ποσότητες κεραμικῆς ἀπὸ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς του. Ἄν καὶ σὲ θραυσματικὴ κατάσταση, ἡ κεραμικὴ ποὺ χρονολογεῖται στὶς ἀμέσως προηγούμενες φάσεις εἶναι ἐξίσου ἄφθονη καὶ ἡ μελέτη τῆς βοηθαίει στὴ συναγωγὴ πολλῶν καὶ ποικίλων συμπερασμάτων. Τὸ ἀντίστοιχο ὅμως ὕλικό ποὺ ἀπὸ τεχνικὴ καὶ τεχνοτροπικὴ ἄποψη ἀνάγεται στὴ Νεολιθικὴ καὶ τὴν Πρώιμη Ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ ἀναφέρθηκαν πιὸ πάνω, μειώνεται δραματικά, καθὼς φαίνεται καὶ ἀπὸ τὴν παρούσα μελέτη. Ἐπιπροσθέτως, τὸ ὕλικό αὐτὸ ἀποτελεῖται κυρίως ἀπὸ μικρὰ ὄστρακα, τὸ μέγεθος τῶν ὁποίων μετὰ βίας ἐπιτρέπει τὸ συσχετισμὸ τους μὲ συγκεκριμένα σχήματα. Ἀπὸ τὴν ἄποψη αὐτὴ ἡ συμβολὴ τῆς κυρίας Σωτηρακοπούλου εἶναι πολὺτιμη. Δὲν περιορίστηκε στὴν ἀπλὴ περιγραφὴ τῶν ὀστράκων, ἀλλὰ κατόρθωσε νὰ διαγνώσει πολλὰ σχήματα ἀγγείων καὶ νὰ παρουσιάσει, ὅσο γίνεται πληρέστερη, τὴν εἰκόνα τῆς κεραμικῆς παραγωγῆς στὸ Ἀκρωτήρι κατὰ τὶς δύο αὐτὲς περιόδους. Μέσα ἀπὸ τὴ μελέτη αὐτὴ προέκυψαν ἐνδιαφέρουσες πληροφορίες γιὰ τοὺς πηλοὺς ποὺ χρησιμοποιήθηκαν καὶ τὶς τεχνικὲς ποὺ ἐφαρμόστηκαν ἀπὸ τοὺς ἀγγειοπλάστες κάθε περιόδου, ἀλλὰ καὶ ἓνας ἀπροσδόκητος ἀμνητὸς κεραμικῶν τύπων. Χάρη στὴν ποικιλία τῶν τύπων αὐτῶν καθίσταται εὐκολότερη ἡ ἀναζήτησις τῶν λειτουργιῶν τὶς ὁποῖες ἡ κεραμικὴ ἐξυπηρέτησε.

Μιὰ ἄλλη σημαντικὴ πληροφορία ποὺ προέκυψε ἀπὸ τὴ συστηματικὴ μελέτη τῆς νεολιθικῆς καὶ τῆς πρωτοκυκλαδικῆς κεραμικῆς σχετίζεται μὲ τὴν ἱστορία αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ οἰκισμοῦ. Στὴ συντριπτικὴ πλειονότητά τους τὰ ὄστρακα τῆς πρώιμης κεραμικῆς προέρχονται ἀπὸ τὰ στρώματα καταστροφῆς τῶν μεταγενέστερων φάσεων καὶ δὲν σχετίζονται μὲ ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα τῶν περιόδων στὶς ὁποῖες ἀνήκουν. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ διασπορὰ τους στὸ χῶρο εἶναι τυχαία καὶ μᾶλλον προέκυψε ἀπὸ τὴν ἐπίσης σποραδικὴ παρουσία τους στὸ προϊστορικὸ ἔδαφος ποὺ παρέσχε τὸν πηλὸ γιὰ τὸ κτίσιμο τῶν σπιτιῶν. Παρὰ ταῦτα, ἀπὸ τὴ μελέτη τῆς κατανομῆς τῶν ὀστράκων στὴ μέχρι σήμερα ἀνασκαμμένη ἔκταση τοῦ οἰκισμοῦ (βλ. σχετικὰ, κεφάλαιο δεύτερο) προκύπτει μιὰ ἐντονη πυκνότητα στὸ νοτιότερο τμήμα τῆς. Εἰδικότερα, τὰ ἐλάχιστα νεολιθικὰ ὄστρακα (μόλις 26 τὸν ἀριθμὸ) σχεδὸν στὸ σύνολό τους προέρχονται ἀπὸ τὸ νοτιοδυτικὸ τμήμα τοῦ οἰκισμοῦ καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Ξεστῆς 3 (σ. 65, Παρένθ. Πίν. 8Α). Ἀπὸ τὴν ἴδια αὐτὴ περιοχὴ προέρχονται καὶ δύο μικκὺλα μαρμάρινα σχηματικὰ εἰδῶλια, τὰ ὅποια μᾶλλον ἐσφαλμένα ἀποδόθηκαν

13. Π.χ. Πλατεία Τριγώνου, Πλατεία Μυλῶνος, Δωμάτιο 3 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας.

στην ΠΚ Ι περίοδο και θα πρέπει να χρονολογηθούν στη Νεολιθική¹⁴. Είναι λογικό, λοιπόν, να εικάσει κανείς ότι ο αρχικός πυρήνας του οικισμού του Άκρωτηρίου, χρονολογούμενος μέσω της κεραμικής του στη Νεότερη Νεολιθική (κεφάλαιο πέμπτο, ειδικά στις σ. 224-225), πρέπει να αναζητηθεί στην ίδια περιοχή. Το μικρό αυτό παραθαλάσσιο χωριό δεν φαίνεται να αποτελούσε μεμονωμένο φαινόμενο, αφού η κεραμική του παρουσιάζει συγγένειες με άλλα νησιά των Κυκλάδων και της ευρύτερης περιοχής του Νότιου Αιγαίου (σ. 88-90). Η συγκέντρωση των ελάχιστων (μόλις έξι) πρωτοκυκλαδικών Ι όστράκων στην περιοχή της Ξεστής 3 (Παρένθ. Πίν. 8Β και Γ, σ. 65-67) υποδηλώνει τη συνέχιση κατοίκησης στην ίδια θέση (σ. 227-228). Κατά τις περιόδους Πρωτοκυκλαδική ΙΙ και ΙΙΙ ο οικισμός επεκτάθηκε προοδευτικά προς τα βόρεια, καθώς δείχνουν τόσο η διασπορά κεραμικής των περιόδων αυτών (κεφάλαιο δεύτερο, Παρένθ. Πίν. 5) όσο και η συνένωσή τους με άλλα αντικείμενα (μετάλλια, λίθινα, όψιανούς, ειδώλια) αλλά και η παρουσία λειψάνων από αρχιτεκτονικές και άλλες πρωτοκυκλαδικές κατασκευές. Η περαιτέρω επέκταση του οικισμού κατά τις επόμενες φάσεις, Μεσοκυκλαδική και Ύστεροκυκλαδική, ακόμη βορειότερα είναι ένδεικτική της δυναμικής του ανάπτυξης και της εξέλιξής του σε πόλη, σε κοσμοπολίτικο έμπορικό λιμάνι.

Η βαθιά γνώση της πρωτοκυκλαδικής κεραμικής έδωσε τη δυνατότητα στη συγγραφέα να καταπιαστεί με συνθετότερα προβλήματα της κυκλαδικής αρχαιολογίας. Η τυπολογική ταξινόμηση του ύλικού από το Άκρωτηρι τη βοηθάει στη χρονολόγηση των λίγων σχετικά κλειστών πρωτοκυκλαδικών συνόλων αλλά και στην πραγμάτευση χρονολογικών και έρμηνευτικών προβλημάτων της πρώιμης ιστορίας των Κυκλάδων και του Αιγαίου γενικότερα (κεφάλαιο πέμπτο, σ. 228-236). Μέσα από την ίδια διαδικασία ανιχνεύει το χαρακτήρα του πρωτοκυκλαδικού Άκρωτηρίου καθώς επίσης τις σχέσεις της Θήρας και των Κυκλάδων γενικότερα με τον έξω κόσμο κατά την Πρώιμη Έποχή του Χαλκού (κεφάλαιο έκτο, σ. 249-261). Τυχόν διαφωνίες ή επιφυλάξεις για όρισμένες από τις υποστηριζόμενες θέσεις ουδόλως μειώνουν τη σπουδαιότητα της μελέτης για την πρώιμη ιστορία των Κυκλάδων και του Αιγαίου γενικότερα. Άλλωστε αυτές δεν παύουν παρά να είναι προσωπικές απόψεις.

Ός υπεύθυνος των Άνασκαφών του Άκρωτηρίου αισθάνομαι ιδιαίτερη ικανοποίηση που μιά ακόμη συστηματική μελέτη και παρουσίαση πρωτογενούς ύλικού βλέπει το φώς της δημοσιότητας εκπληρώνοντας μιά από τις βασικές υποχρεώσεις του άνασκαφέα. Από την άποψη αυτή επιθυμώ να εύχαριστήσω τη συγγραφέα για την υπευθυνότητα με την όποία διαχειρίστηκε το ύλικό που της άνατέθηκε.

Πιά τη φροντίδα, τέλος, των κειμένων και για την έκδοτική έπιμέλεια του βιβλίου οι εύχαριστίες όφείλονται στις κυρίες Ράνια Οικονόμου και Έλένη Μπεχράκη.

Χρ. Γ. Ντούμας

14. ΠΑΕ 1992, 181, πίν. 77 β-γ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ μελέτη αὐτὴ ὁλοκληρώθηκε ὡς διδακτορικὴ διατριβὴ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1990, ὑποστηρίχθηκε καὶ ἐγκρίθηκε τὸν Ἰούνιο τοῦ 1991. Βασίζεται, ἐπομένως, στὸ ὑλικὸ τὸ ὁποῖο εἶχε προέλθει ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ἕως καὶ τὸ 1989.

Στὸ χρονικὸ διάστημα πὺν μεσολάβησε ἀπὸ τότε μέχρι σήμερα, ἡ ἀνασκαφὴ συνεχίστηκε σὲ διάφορα σημεία τοῦ προϊστορικοῦ οἰκισμοῦ, καὶ συγκεκριμένα στὴν περιοχὴ τῆς Ξεστῆς 3, στὴν Ξεστὴ 4, στὸ Συγκρότημα Δ (δωμάτια Δ1α, Δ8α, Δ18, Δ18α), στὸν ἀνοικτὸ χῶρο δυτικὰ τῶν δωματίων Δ15 καὶ Δ16, γνωστὸ πλέον ὡς «Ἄνδηρο τῶν κλινῶν», ἀμέσως ἐξωτερικὰ καὶ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἀνατολικὸ τοῖχο τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, στὴν περιοχὴ τοῦ πεσσοῦ 17 καὶ στὴν Οἰκία τῶν Γυναικῶν. Συνέπεια τοῦ γεγονότος αὐτοῦ ὑπῆρξε νὰ ἔλθουν στὸ φῶς νέα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὶς πρωιμότερες φάσεις τοῦ οἰκισμοῦ. Ἀπὸ τοὺς χώρους οἱ ὁποῖοι ἀνασκάφηκαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἰδιαίτερα σημαντικοὶ γιὰ τὴν πρῶμὴ ἱστορία τοῦ οἰκισμοῦ ὑπῆρξαν ἡ περιοχὴ τοῦ πεσσοῦ 17 καὶ ἡ περιοχὴ τῆς Ξεστῆς 3.

Στὴν περιοχὴ τοῦ πεσσοῦ 17, κατ' ἀρχὰς καθαρίστηκε ἡ τετράπλευρη «κατασκευὴ» πὺν εἶχε ἀποκαλυφθεῖ ἤδη ἀπὸ τὸ 1984 ἀμέσως ΝΑ τοῦ ὑπόγειου λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17. Στὴν συνέχεια, ἡ ἀνασκαφὴ ἐπεκτάθηκε ἀνατολικά, νότια καὶ δυτικά, σὲ ὅλο τὸ ἄνδηρο τῶν μπάζων τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου πὺν καλύπτει τὴν περιοχὴ αὐτὴ, μέχρι τὸν στενὸ δρόμο δυτικὰ τῆς Ξεστῆς 5 (Ὁδὸς Δαυμόνων), τὸν πεσσὸ 18 καὶ τὴν βόρεια εἴσοδο τοῦ Συγκροτήματος Δ (Δ4) ἀντίστοιχα. Ἡ «κατασκευὴ» φάνηκε νὰ ἀποτελεῖ εἶδος κενοταφίου κατασκευασμένου μέσα στὰ μπάζα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς, τὸ ὁποῖο περιεῖχε θησαυρὸ ΠΚ ἀντικειμένων (δέκα περισσότερο ἢ λιγότερο ἀποσπασματικὰ σωζόμενα μαρμάρινα φυσιοκρατικὰ εἰδῶλια, τρεῖς μαρμάρινους κρατηρίσκους-καντήλες, ἓνα ἀκέραιο μπρούτζινο τριγωνικὸ ἐγχειρίδιο, μία ἀσβεστολιθικὴ πλάκα μὲ ἀβαθεῖς κοιλότητες σὲ σπειροειδῇ διάταξη στὴν μία πλευρὰ της, πυρῆνες, λεπίδες, φολίδες καὶ ἀπολεπίσματα ὀψιανοῦ) καὶ σποραδικὰ ὄστρακα ΠΚ κεραμικῆς ἀνάμεικτα μὲ θραύσματα ΜΚ καὶ ΥΚ Ι ἀγγείων. Ἀμέσως δυτικὰ τοῦ ἐρυθρωποῦ δαπέδου μὲ τὴν «πυρὰ τῆς θυσίας», πὺν εἶχε ἔλθει στὸ φῶς ἤδη κατὰ τὸ 1969, ἀποκαλύφθηκαν ἡ βόρεια καὶ ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ ὀρθογώνιου προφανῶς χώρου, τὸ δάπεδο τοῦ ὁποῖου καλυπτόταν ἀπὸ μία δεύτερη, παχιά κατὰ τόπους, στρώση πυρᾶς («πυρὰ 2»), πὺν περιεῖχε καὶ αὐτὴ, ὅπως καὶ ἡ πρώτη, καθαρῶς ΠΚ κεραμικὴ. Διαπιστώθηκε ὅτι ὁ λίθινος πίθος καὶ ὁ «λίθινος θράνος», πὺν εἶχαν ἀποκαλυφθεῖ ἐπίσης κατὰ τὸ 1969 δυτικὰ τῆς «πυρᾶς τῆς θυσίας», βρίσκονται μέσα στὸν χῶρο αὐτὸν καὶ κοντὰ στὸν ἀνατολικὸ του τοῖχο, ὁ ὁποῖος ὀρίζει καὶ τὴν πυρὰ τῆς θυσίας ἀπὸ τὰ δυτικά. Μὲ βάση τὰ μέχρι στιγμῆς στοιχεῖα, φαίνεται ὅτι ὁ ὀρθογώνιος αὐτὸς χῶρος, ὅπως καὶ ὁλόκληρη ἡ περιοχὴ στὰ ἀνατολικά του, μέχρι τὸν στενὸ δρόμο δυτικὰ τῆς Ξεστῆς 5,

καλύφθηκαν κατά την ΜΚ περίοδο με πλακόστρωτο, διατεταγμένο βαθμιδωτά λόγω της μεγάλης κλίσεως του φυσικού εδάφους προς τα ανατολικά στην περιοχή αυτή. Το πλακόστρωτο καλύφθηκε εν συνεχεία από τα μπάζα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι και αποτέλεσε ανοικτό χώρο, την επονομασθείσα «Πλατεία Κενοταφίου», κατά την τελευταία φάση της ζωής του οικισμού. Από όλο τον χώρο του ανδρόν των μπάζων προήλθαν σποραδική ΠΚ κεραμεική και έξι ακόμη λίθινα σχηματικά ειδώλια της Πρώιμης Έποχής του Χαλκού, τὸ ένα από τὰ ὅποια βρέθηκε ενσωματωμένο στην έξωτερική παρειά της βόρειας πλευρᾶς της «κατασκευῆς»-κενοταφίου.

Ἡ ἀνασκαφή στην περιοχή της Ξεστῆς 3 ἀποκάλυψε δύο ἀκόμη δωμάτια στὸ ΝΔ ἄκρο τοῦ κτηρίου αὐτοῦ (δωμάτια 15 καὶ 16), ἓνα ἐπιπλέον κτήριο ἀμέσως στὰ νότια τῆς Ξεστῆς 3, τὴν επονομασθείσα «Οἰκία τῶν Θρανίων», καὶ ἀνοικτὸ ὡς πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς «Οἰκίας τῶν Θρανίων», πὺν ὀνομάσθηκε «Πλατεία τῶν Θρανίων». Ἐπιπλέον, κάτω ἀπὸ τὸν νότιο τοῖχο τῆς Ξεστῆς 3, ἐν μέρει σὲ ἐπαφή καὶ ἐν μέρει παράλληλα πρὸς αὐτόν, ἀποκαλύφθηκε ἄλλος τοῖχος, ὁ ὁποῖος ἀνήκει σὲ παλαιότερη φάση τοῦ οικισμού. Ἀπὸ τὶς νεώτερες ἀνασκαφές στην περιοχή αὐτὴ προήλθαν δεκαπέντε ἀκόμη νεολιθικὰ ὄστρακα, ἓνας ἀριθμὸς ΠΚ ὀστράκων καὶ τέσσερα λίθινα σχηματικά ειδώλια τῆς Πρώιμης Έποχής τοῦ Χαλκού.

Τέλος, ἓνα μαρμάρινο σχηματικὸν ειδώλιον, χρονολογούμενον στην ΠΚ Ι περίοδο, προήλθε ἀπὸ τὴν ἐπίχωση τοῦ δωματίου 3 τῆς Ξεστῆς 4.

Τὰ παραπάνω στοιχεῖα γιὰ τὴν πρῶμη ἱστορία τοῦ οικισμού ἀποτελοῦν ἀντικείμενο νεώτερης ἔρευνας καὶ νεώτερων μελετῶν (βλ. συμπληρωματικὴ βιβλιογραφία). Τὰ νέα αὐτὰ στοιχεῖα ἐμπλούτισαν τὴν ἔρευνα τῶν παλαιότερων φάσεων τοῦ οικισμού καὶ φώτισαν ὀρισμένες πτυχές τους, ἢ μέχρι στιγμῆς ὅμως εἰκόνα τους δὲν ἀνατρέπει τὰ συμπεράσματα στὰ ὅποια εἶχαμε καταλήξει πρὸ ἐπταετίας στην μελέτη αὐτῇ. Ἡ πρῶμη κεραμεικὴ τοῦ οικισμού μπορεῖ νὰ αὐξηθῇ ποσοτικά, ἢ ποσοσιαῖα ὅμως κατανόμη τῆς δὲν ἔχει οὐσιαστικὰ ἀλλάξει. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ θεωροῦμε ὅτι ἡ παρούσα μελέτη παραμένει ἐπίκαιρη καὶ χρήσιμη γιὰ τὴν περαιτέρω ἔρευνα σχετικά μὲ τὶς πρωιμότερες φάσεις τοῦ προϊστορικοῦ οικισμού στὸ Ἀκρωτήριο τῆς Θήρας.

Ἀπὸ τὴν θέση αὐτὴ ἐπιθυμῶ νὰ ἀπευθύνω τὶς θερμὲς μου εὐχαριστίες σὲ ὅλους ὅσοι μὲ ὅποιονδήποτε τρόπο συνέβαλαν στην ὀλοκλήρωση τῆς παρούσας μελέτης.

Τὸν διευθυντὴ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Ἀκρωτηρίου Θήρας, καθηγητὴ κύριο Χρίστο Ντούμα, πὺν εἶχε ἐξαρχῆς τὴν ἐποπτεία τῆς μελέτης μου, εὐχαριστῶ γιὰ τὴν παραχώρηση τοῦ ὑλικοῦ, γιὰ τὴν κατανόηση καὶ τὴν συμπαράστασή του καὶ γιὰ τὶς οὐσιαστικὲς παρατηρήσεις καὶ ὑποδείξεις του σχετικά μὲ τὴν συγγραφή τοῦ ἔργου αὐτοῦ. Ἰδιαίτερα ὀφείλω νὰ τὸν εὐχαριστήσω γιὰ τὴν προσωπικὴ του μέριμνα καὶ τὴν ἀποφασιστικὴν σημασίαν συμβολήν του στην προώθηση τοῦ ἔργου γιὰ δημοσίευση. Τὸν εὐχαριστῶ ἐπίσης πὺν ἐπέτρεψε τὴν παραμονή μου στὸν ἀρχαιολογικὸν ὡς πρὸς τοῦ

Ἀκρωτηρίου καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ἔρευνας καὶ τῆς μελέτης τοῦ ὑλικοῦ. Γιὰ τὴν ἄδεια παραμονῆς μου στὸν ἀρχαιολογικὸ χῶρο ὀφείλω ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω τὴν ΚΑ' Ἐφορεία Προϊστορικῶν καὶ Κλασικῶν Ἀρχαιοτήτων.

Εὐχαριστῶ τὴν καθηγήτρια κυρία Μαρία Παντελίδου γιὰ τὸν ἐποικοδομητικὸ σχολιασμὸ τῆς μελέτης μου καὶ γιὰ τὶς πολύτιμες ὑποδείξεις τῆς.

Εὐχαριστῶ τὴν ἐπίτιμο ἔφορο ἀρχαιοτήτων Κυκλάδων δρᾶ κυρία Φωτεινὴ Ζαφειροπούλου ποὺ μοῦ ἐπέτρεψε νὰ μελετήσω τὸ πρωτοκυκλαδικὸ ὑλικὸ ποὺ ἐκτίθεται στὰ Μουσεῖα τῆς Σύρου, τῆς Πάρου καὶ τῆς Μήλου καθὼς καὶ αὐτὸ ποὺ βρίσκεται στὶς ἀποθήκες τοῦ Μουσείου τῆς Δήλου.

Εὐχαριστῶ τὴν καθηγήτρια κυρία Λίλα Μαργακοῦ, διότι κατὰ τὴν ἐπίσκεψή μου στὴν Ἀμοργὸ τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1984 μοῦ ἐπέτρεψε νὰ ἐξετάσω τὸ μέχρι τότε γνωστὸ πρωτοκυκλαδικὸ ὑλικὸ τοῦ νησιοῦ ποὺ βρίσκεται στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο τῆς Ἀμοργοῦ.

Εὐχαριστῶ τὴν διευθύντρια τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου δρᾶ κυρία Καίτη Δημακοπούλου ποὺ μοῦ ἐπέτρεψε νὰ μελετήσω τὰ ἑπτὰ ἀγγεῖα τῆς Πρώμης Ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου Θήρας ποὺ ἐκτίθενται στὸ Μουσεῖο (ἀριθ. κατ. 589, 591-593, 595-596, 627) καὶ γιὰ τὶς πάσης φύσεως διευκολύνσεις ποὺ μοῦ προσέφερε.

Ἰδιαίτερα ὀφείλω νὰ εὐχαριστήσω τὸν καθηγητὴ κύριο David Wilson γιὰ τὴν προθυμία του νὰ μοῦ δείξει ἤδη τὸν Ἰούλιο τοῦ 1985 τὸ ἀδημοσίευτο ὑλικὸ τῆς Πρώμης Ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ ἀπὸ τὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας καὶ γιὰ τὶς πολύτιμες πληροφορίες ποὺ μοῦ παραχώρησε.

Εὐχαριστῶ τὴν συνάδελφο καὶ φίλη δρᾶ κυρία Τάνια Δεβετζή, διότι, ἰδίᾳ πρωτοβουλία προσφέρθηκε νὰ μοῦ δώσει ἀντίγραφο τῶν σημειώσεων ποὺ εἶχε κρατήσει ἀπὸ τοὺς καταλόγους τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου γιὰ τὸ ὑλικὸ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Χρήστου Τσουντα καὶ τοῦ Κλωνὸς Στεφάνου στὶς Κυκλάδες.

Εὐχαριστῶ τοὺς συντηρητὲς ἀρχαιοτήτων κύριο Λουκά Ἀλεφραγκῆ καὶ κυρία Θεοδώρα Χάλαρη ποὺ μὲ μεγάλη προθυμία ἀνέλαβαν τὴν συγκόλληση καὶ τὴν συμπλήρωση ὅσων ἀγγείων καὶ τεμαχίων ἦταν δυνατόν.

Εὐχαριστῶ τοὺς φύλακες τοῦ ἀρχαιολογικοῦ χώρου τοῦ Ἀκρωτηρίου γιὰ τὴν κάθε μορφῆς βοήθεια καὶ συμπαράσταση ποὺ μοῦ προσέφεραν, ἰδιαίτερα δὲ τὸν κύριο Μιχάλη Δρόσο καὶ τὸν κύριο Ἀνδρέα Φύτρο ποὺ μὲ βοήθησαν στὴν μεταφορὰ τῶν κιβωτίων μὲ τὰ ὄστρακα.

Ὡς ἐλάχιστο φόρο τιμῆς στὴν μνήμη τοῦ φίλου, καθηγητῆ τῆς Φυσικῆς, Βασίλη Χαραλαμπίκου, ποὺ τόσο πρόωρα ἔφυγε, ἀναφέρω ἐδῶ τὴν βοήθεια ποὺ μοῦ προσέφερε στὶς λήψεις τῶν φωτογραφιῶν τῆς μελέτης.

Μεγάλη εἶναι, τέλος, ἡ ὀφειλή μου στὴν μητέρα μου, χωρὶς τὴν οἰκονομικὴ καὶ κυρίως τὴν συνεχῆ ἠθικὴ συμπαράσταση τῆς ὁποίας, καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς μεταπτυχιακῆς μου ἐνασχολήσεως μὲ τὴν ἀρχαιολογία εἶναι ἀμφίβολο, ἐὰν ἡ ἐργασία αὐτὴ θὰ εἶχε ὀλοκληρωθεῖ.

Εὐχαριστίες ὀφείλω ἐπίσης στὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ποὺ περιέλαβε τὸ ἔργο αὐτὸ στὴν σειρὰ τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἐταιρείας.

Τὴν γενικὴ ἐπιμέλεια κατὰ τὸ στάδιο τῆς ἐκδόσεως ἀνέλαβαν καὶ πραγματοποιοῦ-

ησαν με ιδιαίτερη φροντίδα οί συνάδελφοι κυρίες Ράνια Οικονόμου καί Έλένη Μπεχράκη.

Η μετάφραση της περίληψης στα αγγλικά έγινε από την κυρία Αλεξάνδρα Ντούμα.

Η φωτογράφιση τοῦ ὑλικοῦ έγινε με εὐσυνειδησία καί προσοχή στην λεπτομέρεια ἀπὸ τὸν φωτογράφο κύριο Γιάννη Σαρακίνη.

Τὰ σχέδια τῶν ἀγγείων Φ 49, Δ 284-Δ 297 καὶ Δ 49 (σχέδια με ἀριθ. 48-54 καὶ 56) ἔγιναν κατὰ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1991 ἀπὸ τὴν τότε φοιτήτρια τῆς Ἀρχαιολογίας κυρία Ἥλια Ἰατροῦ.

Γιὰ τὴν συμβολή τους ἀπὸ τὴν εὐχαριστῶ ὅλους θερμά.

Π. Σωτηρακοπούλου
Αὐγουστος 1997

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

AA	<i>Archäologischer Anzeiger</i>
AAA	Ἀρχαιολογικὰ Ἀνάλεκτα ἐξ Ἀθηνῶν
Abd München	<i>Abhandlungen der bayerischen Akademie der Wissenschaften</i>
AD	Ἀρχαιολογικὸν Δελτίον
AE	Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς
Aegaeum	<i>Annales d'archéologie égéenne de l'Université de Liège</i>
AEM	Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν
AJA	<i>American Journal of Archaeology</i>
AM	<i>Mitteilungen des Deutschen Archäologischen Instituts: Athenische Abteilung</i>
AnatSt	<i>Anatolian Studies</i>
AntK	<i>Antike Kunst</i>
ASAtene	<i>Annuario della Scuola Archeologica di Atene e delle Missioni italiane in Oriente</i>
Archaeology	<i>Archaeology. A magazine dealing with the Antiquity of the World</i>
Art and Culture	J. Thimme - P. Getz-Preziosi (ἐπιμ.), <i>Art and Culture of the Cyclades</i> , Karlsruhe 1977
BCH	<i>Bulletin de correspondance hellénique</i>
BSA	<i>The Annual of the British School at Athens</i>
CAH ³	<i>The Cambridge Ancient History</i> . Τρίτη ἔκδοσις
CCS VI	G. Cadogan (ἐπιμ.), <i>The End of the Early Bronze Age in the Aegean, Cincinnati Classical Studies</i> , New Series VI, Leiden 1986
CVA	<i>Corpus Vasorum Antiquorum</i>
Cycladica	J.L. Fitton (ἐπιμ.), <i>Cycladica. Studies in memory of N.P. Goulandris, Proceedings of the 7th British Museum Classical Colloquium, June 1983</i> , London 1984
EADélos	<i>Exploration archeologique de Délos</i>
EEKM	Ἐπετηρὶς τῆς Ἐταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν
Ἔργον	Τὸ Ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας
Evans, PM	A.J. Evans, <i>The Palace of Minos at Knossos</i> , I (1921), II (1928), III (1930), IV (1935)
Hesperia	<i>Hesperia. Journal of the American School of Classical Studies at Athens</i>
JdI	<i>Jahrbuch des Deutschen Archäologischen Instituts</i>
JHS	<i>Journal of Hellenic Studies</i>
JMAA	<i>Journal of Mediterranean Anthropology and Archaeology</i>
Kadmos	<i>Kadmos. Zeitschrift für vor- und frühgriechische Epigraphik</i>
Κρητ. Χρον.	Κρητικὰ Χρονικά
MMS	<i>Metropolitan Museum Studies</i>
ΠΑΕ	Πρακτικά τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας
PC	J.A. MacGillivray - R.L.N. Barber (ἐπιμ.), <i>The Prehistoric Cyclades. Contributions to a Workshop on Cycladic Chronology</i> , Edinburgh 1984
PCP	J.L. Davis - J.F. Cherry (ἐπιμ.), <i>Papers in Cycladic Prehistory</i> , Monograph XIV, Institute of Archaeology, University of California, Los Angeles 1979
Problems	E.B. French - K.A. Wardle (ἐπιμ.), <i>Problems in Greek Prehistory. Papers presented at the Centenary Conference of the British School of Archaeology at Athens, Manchester, April 1986</i> , Bristol 1988

<i>ProcPhSoc</i>	<i>Proceedings of the American Philosophical Society</i>
<i>SIMA</i>	<i>Studies in Mediterranean Archaeology</i>
<i>TAW 1978</i>	C. Doumas (ἐπιμ.), <i>Thera and the Aegean World. Papers presented at the 2nd International Scientific Congress, Santorini, Greece, August 1978</i> , τόμ. I, London 1978
<i>TAW 1989</i>	D.A. Hardy κ.ἄ. (ἐπιμ.), <i>Thera and the Aegean World III. Proceedings of the Third International Congress, Santorini, Greece, 3-9 September 1989</i> , τόμ. I-III, London 1990
<i>Thalassocracy</i>	R. Hägg - N. Marinatos (ἐπιμ.), <i>The Minoan Thalassocracy. Myth and Reality. Proceedings of the 3rd International Symposium at the Swedish Institute in Athens, 31 May-5 June 1982</i> , Stockholm 1984
<i>TUAS</i>	<i>Temple University Aegean Symposium</i>

AN	Ἀρχαιότερη Νεολιθική περίοδος
ME	Μεσοελλαδικός
MEX	Μέση Ἐποχή τοῦ Χαλκοῦ
MK	Μεσοκυκλαδικός
MM	Μεσομινωικός
MN	Μέση Νεολιθική περίοδος
NAN	Νεώτερη Αἰγιακή Νεολιθική
N-K	Νεολιθική Κεραμική
NN	Νεώτερη Νεολιθική περίοδος
ΠΕ	Πρωτοελλαδικός
ΠΕΧ	Πρώιμη Ἐποχή τοῦ Χαλκοῦ
ΠΚ	Πρωτοκυκλαδικός
ΠΜ	Πρωτομινωικός
ΠΧ	Πρωτοχαλκή περίοδος
ΥΕ	Ὑστεροελλαδικός
ΥΕΧ	Ὑστερη Ἐποχή τοῦ Χαλκοῦ
ΥΚ	Ὑστεροκυκλαδικός
ΥΜ	Ὑστερομινωικός

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Åberg N. (1933), *Bronzezeitliche und früheisenzeitliche Chronologie. Teil IV: Griechenland* Stockholm.
- Ἀλεξίου Σ. (1951), Πρωτομινωικά ταφὰι παρὰ τὸ Κανλὶ Καστέλλι Ἡρακλείου, *Κρητ. Χρον.* 5, 275-294.
- Atkinson T.D. - Crowfoot J.W. - Edgar C.C. - Bosanquet R.C. - Mackenzie D. - Smith G. (1904), *Excavations at Phylakopi in Melos, JHS*, Supplementary Paper 4.
- Bakalakis G. (1964), Notes Cycladiques, III: Tessons trouvés à Mykonos, *BCH* 88, 555-558.
- Βάλτεος Χ. (1985), *Ὁ κόσμος τῆς ἀρχαίας Αἰγίνας, 3000-1000 π.Χ.* (μτφρ. Μ. Κασμάτη), Ἀθήνα.
- Barber R.L.N. (1974), Phylakopi 1911 and the History of the Later Cycladic Bronze Age, *BSA* 69, 1-53.
- (1978), The Cyclades in the Middle Bronze Age, *TAW* 1978, 367-379.
- (1981), A Tomb at Ayios Loukas, Syros: Some Thoughts on Early-Middle Cycladic Chronology, *JMAA* 1, τόμ. 2, 167-179.
- (1983), The Definition of the Middle Cycladic Period, *AJA* 87, 76-81.
- (1984a), The Pottery of Phylakopi, First City, Phase ii (I-ii), *PC*, 88-94.
- (1984b), The status of Phylakopi in Creto-Cycladic relations, *Thalassocracy*, 179-182.
- (1987), *The Cyclades in the Bronze Age*, London.
- Barber R.L.N. - MacGillivray J.A. (1980), The Early Cycladic Period: Matters of Definition and Terminology, *AJA* 84, 141-157.
- (1984), The Prehistoric Cyclades: A Summary, *PC*, 296-302.
- Barber R.L.N. - Hadjianastasiou O. (1989), Mikre Vigla: A Bronze Age settlement on Naxos, *BSA* 84, 62-162.
- Βαρούχα Εἰρ.Α. (1925/26), Κυκλαδικοὶ τάφοι τῆς Πάρου, *AE*, 98-114.
- Belmont J.S. - Renfrew C. (1964), Two Prehistoric Sites on Mykonos, *AJA* 68, 395-400.
- Bent J.T. (1884), Researches among the Cyclades, *JHS* 5, 42-58.
- Bernabò-Brea L. (1964), *Poliochni: città preistorica nell'isola di Lemnos*, I, Roma.
- (1976), *Poliochni: città preistorica nell'isola di Lemnos*, II, Roma.
- Betancourt Ph. (1985), *The History of Minoan Pottery*, Princeton.
- Bikaki-Halepa A. (1984), *Keos IV. Ayia Irini: The Potters' Marks*, Mainz on Rhine.
- Blegen C.W. (1921), *Korakou. A Prehistoric Settlement near Corinth*, Boston/New York.
- (1928), *Zygouries. A Prehistoric Settlement in the Valley of Cleonae*, Cambridge, Mass.
- (1931), *Gonia*, *MMS* 3, 55-80.
- Blegen C.W. - Caskey J.L. - Rawson M. - Sperling J. (1950), *Troy I. General Introduction. The First and Second Settlements*, Princeton.
- Blegen C.W. - Caskey J.L. - Rawson M. (1951), *Troy II. The Third, Fourth and Fifth Settlements*, Princeton.
- Blinkenberg C. (1896), *Praemykeniske Oldsager, Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie* 11, 1.
- Blinkenberg C. - Johansen K.F. (1931), *CVA, Denmark* 1, *Copenhagen National Museum* 1, Paris/Copenhagen.
- Bosanquet R.C. (1896/97), Notes from the Cyclades, *BSA* 3, 52-70.
- Bossert E.-M. (1960), Die gestempelten Verzierungen auf frühbronzezeitlichen Gefäßen der Ägäis, *JdI* 75, 1-16.
- (1965), Ein Beitrag zu den frühkykladischen Fundgruppen, *Anadolu Arastirmalari* V. 2, PT. 1-2, 85-100.

- (1967), Kastri auf Syros, *AA* 22, Μελέται, 53-76.
- Branigan K. (1970), *The Tombs of Messara*, London.
- (1971), Cycladic Figurines and their Derivatives in Crete, *BSA* 66, 57-78.
- (1973), Radio-Carbon and the Absolute Chronology of the Aegean Bronze Age, *Κρητ. Χρον. ΚΕ'*, 352-374.
- Brock J.K. - Macworth Young G. (1949), Excavations in Siphnos, *BSA* 44, 1-92.
- Broneer O. (1933), Excavations on the North Slope of the Akropolis, *Hesperia* 2, 329-417.
- Brouscari M. (1981), Collection Paul Canellopoulos (XVI): Antiquités Cycladiques, *BCH* 105, I, Études, 499-535.
- Buck R.J. (1964), Middle Helladic Mattpainted pottery, *Hesperia* 33, 231-313.
- Buchholz H.-G. - Karageorghis V. (1973), *Prehistoric Greece and Cyprus*, London.
- Cadogan G. (1986), Why was Crete different?, *CCS* VI, 153-171.
- Calligas P.G. (1984), Euboea and the Cyclades, *Cycladica*, 88-98.
- Caskey J.L. (1955), Excavations at Lerna, 1954, *Hesperia* 24, 25-49.
- (1956), Excavations at Lerna, 1955, *Hesperia* 25, 147-173.
- (1957), Excavations at Lerna, 1956, *Hesperia* 26, 142-162.
- (1958), Excavations at Lerna, 1957, *Hesperia* 27, 125-144.
- (1960), The Early Helladic Period in the Argolid, *Hesperia* 29, 285-303.
- (1964a), Excavations in Keos, 1963, *Hesperia* 33, 314-322.
- (1964b), Chalandriani in Syros, στὸ Sandler L.F. (ἐπιμ.), *Essays in memory of Karl Lehmann, Marsyas*, Supplement 1, 63-69.
- (1968), Excavations in Keos, *AA* 23, B2 Χρονικά, 389-393.
- (1969), Crises in the Minoan-Mycenaean World, *ProcPhSoc* 113, 433-449.
- (1969/70), Ἀνασκαφαὶ ἐν Κέα, 1969-70, *EEKM* 8, 610-632.
- (1970a), The Early Bronze Age at Ayia Irini in Keos, *Archaeology* 23, 339-342.
- (1970b), Inscriptions and Potters' Marks from Ayia Irini in Keos, *Kadmos* 9, 107-117.
- (1971a), Greece, Crete, and the Aegean Islands in the Early Bronze Age, *CAH*³ I, 2, Κεφ. XXVI (a), 771-807.
- (1971b), Marble figurines from Ayia Irini in Keos, *Hesperia* 40, 114-126.
- (1971c), Investigations in Keos. Part I: Excavations and Explorations, 1966-1970, *Hesperia* 40, 359-396.
- (1972), Investigations in Keos. Part II: A Conspectus of the Pottery, *Hesperia* 41, 357-401.
- (1971/73), Ἀγία Εἰρήνη εἰς Κέα, 1971-72, *EEKM* 9, 694-717.
- (1974), Addenda to the marble figurines from Ayia Irini, *Hesperia* 43, 77-79.
- (1981), Notes on Keos and Tzia, *Hesperia* 50, 320-326.
- (1986), Did the Early Bronze Age End?, *CCS* VI, 9-30.
- Caskey J.L. - Caskey E.G. (1960), The Earliest Settlements at Eutresis. Supplementary Excavations, 1958, *Hesperia* 29, 126-167.
- Cherry J.F. (1979), Four Problems in Cycladic Prehistory, *PCP*, 22-47.
- Coldstream J.N. - Huxley G.L. (ἐπιμ.) (1972), *Kythera: Excavations and Studies*, London.
- Coleman J.E. (1974), The Chronology and Interconnections of the Cycladic Islands in the Neolithic Period and the Early Bronze Age, *AJA* 78, 333-343.
- (1977a), Early Cycladic Clay Vessels, στὸ *Art and Culture*, 109-117.
- (1977b), *Keos, I: Kephala. A Late Neolithic Settlement and Cemetery*, Princeton.
- (1979), Chronological and Cultural Divisions of the Early Cycladic period: A critical appraisal, *PCP*, 48-50.

- (1985), «Frying pans» of the Early Bronze Age Aegean, *AJA* 89, 191-219.
- Daux G. (1959), Chronique des fouilles en 1958: Lébèna, *BCH* 83, 742-744.
- Δαβάρας Κ. (1971α), Πρωτομινωικόν Νεκροταφείον Ἀγίας Φωτιάς Σητείας, *ΑΑΑ* IV, Ἀρχαιολογικά Χρονικά, 392-397.
- (1971β), Περισυλλογή ἀρχαίων Ἀνατολικῆς Κρήτης: Ἀγία Φωτιά Σητείας, *ΠΑΕ*, 303.
- (1972α), Κρήτη: Ἀγία Φωτιά Σητείας, *ΑΔ* 27, Β2 Χρονικά, 648-650.
- (1972β), Ἡ ἀρχαιολογικὴ κίνησις στὴν Ἀνατολική Κρήτη κατὰ τὸ 1971: Ἀγία Φωτιά Σητείας, *Ἀμάλθεια* 3, 42-44.
- Davaras C. (1976), *Guide to the Cretan Antiquities*, Park Ridge, New Jersey.
- (1982), *Hagios Nikolaos Museum*, Athens.
- Davis J.L. (1987), Perspectives on the Prehistoric Cyclades: An Archaeological Introduction, στὸ P. Getz-Preziosi, *Early Cycladic Art in North American Collections*, 4-45.
- Dawkins R.M. - Droop J.P. (1910/11), The Excavations at Phylakopi in Melos, *BSA* 17, 1-22.
- Δημακοπούλου Κ. (1973/74), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Βοιωτίας. Ἀνασκαφικὲς ἐρευνες: Θήβαι, *ΑΔ* 29, Β2 Χρονικά, 430-442.
- (1975), Εἰδήσεις ἀπὸ τῆ Θήβας: Ἀνεύρεσις Πρωτοελλαδικοῦ ἀψιδωτοῦ οἰκοδομήματος, *ΑΑΑ* VIII, 192-199.
- Δημακοπούλου Κ. - Κόνσολα Ντ. (1975), Λεῖψανα ΠΕ, ΜΕ καὶ ΥΕ οἰκισμοῦ στὴ Θήβα, *ΑΔ* 30, Μελέται, 44-89.
- Döhl H. (1978), Bronzezeitliche Graffiti aus Tiryns, *Kadmos* 17, 115-150.
- Dörpfeld W. (1927), *Alt-Ithaca*, München.
- Doumas C. (1968), *The N.P. Goulandris Collection of Early Cycladic Art*, Athens.
- (1972), Notes on Early Cycladic Architecture, *ΑΔ* 87, 151-170.
- (1977a), Early Cycladic Architecture, στὸ *Art and Culture*, 31-32.
- (1977b), Early Cycladic Burials, στὸ *Art and Culture*, 33-36.
- (1977c), An Historical Survey of Early Cycladic Research, στὸ *Art and Culture*, 185-191.
- (1977d), *Early Bronze Age Burial Habits in the Cyclades*, *SIMA*, τόμ. XLVIII, Lund.
- (1978), The Stratigraphy of Akrotiri, *TAW* 1978, 777-782.
- (1982), The Minoan Thalassocracy and the Cyclades, *ΑΔ* 97, 5-14.
- (1983a), *Cycladic Art. Ancient Sculpture and Pottery from the N.P. Goulandris Collection*, London.
- (1983b), *Thera. Pompeii of the ancient Aegean*, London.
- (1987), Early Cycladic Society: The evidence from the graves, *Aegaeum* 1, 15-18.
- (1988), EBA in the Cyclades: Continuity or Discontinuity?, *Problems*, 21-29.
- Dugas C. (1925), *La céramique des Cyclades*, Bibliothèque des Écoles Françaises d'Athènes et de Rome 129, Paris.
- Edgar C.C. (1896/97), Pre-historic Tombs at Pelos, *BSA* 3, 35-51.
- Evans J.D. - Renfrew C. (1968), *Excavations at Saliagos near Antiparos*, *BSA*, Supplementary volume No. 5.
- Evans R.K. - Renfrew C. (1984), The Earlier Bronze Age at Phylakopi, *PC*, 63-69.
- Forsdyke E.J. (1925), *Catalogue of the Greek and Etruscan vases in the British Museum*. Vol. I, Part I: *Prehistoric Aegean Pottery*, London.
- Fossey J.M. (1969), The Prehistoric Settlement by Lake Vouliagmeni, Perachora, *BSA* 64, 53-69.
- Frankfort H. (1927), *Studies in Early Pottery of the Near East II: Asia, Europe, Aegean and their earliest interrelations*, Royal Anthropological Institute, Occasional Papers No. 8, London.
- French D.H. (1966), Anatolian Pottery in the Aegean area, *AnatSt* 16, 49-53.
- (1967), Anatolian Pottery in the Aegean area, *AnatSt* 17, 36.

- (1968), *Anatolia and the Aegean in the 3rd millennium B.C.*, ἀδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Cambridge University.
- French D.H. - French E. (1971), *Prehistoric Pottery from the area of the Agricultural Prison at Tiryns*, στὸ *Tiryns V*, Mainz, 21-40.
- Friedrich W.L. - Dumas C.G. (1990), Was there Local Access to Certain Ores/Minerals for the Thera People before the Minoan Eruption? An Addendum, *TAW* 1989, τόμ. I, 502-503.
- Frödin O. - Persson A. (1938), *Asine. Results of the Swedish Excavations, 1922-1930*, Stockholm.
- Furumark A. (1972), *Mycenaean Pottery. I: Analysis and Classification*, Stockholm.
- Gale N.H. - Stos-Gale Z.A. (1984), Cycladic Metallurgy, *PC*, 255-276.
- Getz-Preziosi P. (1975), An Early Cycladic Sculptor, *AntK* 18, 47-50.
- (1977a), Early Cycladic Stone Vases, στὸ *Art and Culture*, 95-108.
- (1977b), Stone Vases: Introduction, στὸ *Art and Culture*, 500-501.
- Goldman H. (1931), *Excavations at Eutresis in Boeotia*, Cambridge, Mass.
- (1956), *Excavations at Gözlü Kule, Tarsus II: From the Neolithic through to Bronze Age*, Princeton.
- Guest-Papamanoli A. - Lambraki A. (1976), Les grottes de Léra et de l'Arkoudia en Crète, *ΑΔ* 31, Μελέται, 178-243.
- Hadjianastasiou O. (1988), A Late Neolithic Settlement at Grotta, Naxos, *Problems*, 11-20.
- Hanschmann E.H. - Milojčić V. (1976), *Die deutschen Ausgrabungen auf der Argissa-Magula in Thessalien. III: Die frühe und beginnende mittlere Bronzezeit*, I, II, Bonn.
- Hatzipoulou-Kalliri E. (1983), An Early Helladic II Tomb by Lake Vouliagmeni, Perachora, *BSA* 78, 369-375.
- Heurtley W.A. (1934/35), *Excavations in Ithaca, II*, *BSA* 35, 1-44.
- (1939), *Prehistoric Macedonia*, Cambridge.
- Higgins R. (1977), *Minoan and Mycenaean Art*, London.
- Höckmann O. (1977a), Cycladic Religion, στὸ *Art and Culture*, 37-52.
- (1977b), The Cyclades and their Eastern Neighbours, στὸ *Art and Culture*, 155-163.
- (1977c), The Cyclades and the Western Mediterranean, στὸ *Art and Culture*, 163-172.
- (1977d), The Neolithic and Early Bronze Age Idols of Anatolia, στὸ *Art and Culture*, 173-184.
- Holmberg E.J. (1944), *The Swedish Excavations at Asea in Arcadia*, Lund.
- Hood S. (1978), *The Arts in Prehistoric Greece*, Norwich, Great Britain.
- (1981), *Excavations in Chios 1938-1955: Prehistoric Emporio and Ayio Gala*, τόμ. I. *BSA*, Supplementary volume No. 15, Thames and Hudson.
- (1984), The Relative Chronology of the Neolithic and the beginning of the Early Bronze Age in the Cyclades, *PC*, 26-30.
- (1986), Evidence for Invasions in the Aegean area at the end of the Early Bronze Age, *CCS VI*, 31-68.
- (1990), The Cretan Element on Thera in Late Minoan IA, *TAW* 1989, τόμ. I, 118-123.
- Hope Simpson R. - Lazenby J.F. (1973), Notes from the Dodecanese III, *BSA* 68, 127-179.
- Hope Simpson R. - Dickinson O.T.P.K. (1979), *A Gazetteer of Aegean Civilisation in the Bronze Age. I: The Mainland and Islands*, *SIMA*, τόμ. LII, Göteborg.
- Howell R.J. (1973), The Origins of the Middle Helladic Culture, στὸ R.A. Crossland - A. Birchall (ἐπιμ.), *Bronze Age Migrations in the Aegean. Archaeological and Linguistic Problems in Greek Prehistory*, London, 73-106.
- Hutchinson R.W. (1962), *Prehistoric Crete*, Harmondsworth, Middlesex.
- Θεοχάρης Δ.Π. (1951α), Ἀνασκαφή ἐν Ἀραφῇνι, *ΠΑΕ*, 77-92.
- (1951β), Ἀνασκαφή ἐν Παλαιᾷ Κοκκινιᾷ Πειραιῶς, *ΠΑΕ*, 93-127.
- (1952), Ἀνασκαφή ἐν Ἀραφῇνι, *ΠΑΕ*, 129-151.

- (1953), Ἀνασκαφή ἐν Ἀραφῆνι, *ΠΑΕ*, 105-118.
- (1953/54), Ἀσκηταριό. Πρωτοελλαδικὴ ἀκρόπολις παρὰ τὴν Ραφήναν, *ΑΕ* III, 59-76.
- (1954), Ἀνασκαφή ἐν Ἀραφῆνι, *ΠΑΕ*, 104-113.
- (1955), Ἀνασκαφή ἐν Ἀραφῆνι, *ΠΑΕ*, 109-117.
- (1981), *Νεολιθικὸς Πολιτισμὸς. Σύντομη Ἐπισκόπηση τῆς Νεολιθικῆς στὸν Ἑλλαδικὸ Χῶρο*, Ἀθήνα.
- Immerwahr S.A. (1971), *The Athenian Agora*, XIII. *The Neolithic and Bronze Ages*, Princeton.
- Jacobsen T.W. (1969), A Group of Early Cycladic Vases in the Benaki Museum in Athens, *ΑΔ* 84, 233-242.
- Joukowsky Sharp M. (1986), *Prehistoric Aphrodisias*, τόμ. I, II, Brown University, USA/Collège Érasme, Belgique.
- Kadish B. (1969), Excavations of Prehistoric Remains at Aphrodisias, 1967, *AJA* 73, 49-65.
- (1971), Excavations of Prehistoric Remains at Aphrodisias, 1968 and 1969, *AJA* 75, 121-140.
- Karo G. (1930), Archäologische Funde aus dem Jahre 1929 und der ersten Hälfte von 1930. Griechenland und Dodekanes, *ΑΔ* 45, 88-167.
- Κόνσολα Ντ. (1981), *Προμυκηναϊκὴ Θήβα. Χωροταξικὴ καὶ οἰκιστικὴ διάρθρωση*, Ἀθήνα.
- Κοντολέων Ν.Μ. (1949), Ἀνασκαφή ἐν Νάξῳ, *ΠΑΕ*, 112-122.
- (1970), Ἀνασκαφή Νάξου, *ΠΑΕ*, 146-155.
- (1971), Ἀνασκαφαὶ Νάξου: Νεκρόπολις Ἀπλωμάτων, *ΠΑΕ*, 175-180.
- (1972), Ἀνασκαφαὶ Νάξου: Νεκρόπολις τῶν Ἀπλωμάτων, *ΠΑΕ*, 145-155.
- Kunze E. (1934), *Orchomenos III. Die Keramik der frühen Bronzezeit*, *Abd München*, Abt., Neue Folge 8.
- Lamb W. (1936), *Excavations at Thermi in Lesbos*, Cambridge.
- Levi D. (1925/26), La grotta di Aspripetra a Coò, *ASAtene* 8-9, 235-312.
- (1961/62), Le due prime campagne di scavo a Iasos, *ASAtene* 39-40, 506-571.
- Lloyd S. - Mellaart J. (1962), *Beycesultan. I. The Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*, Occasional Publications of the British Institute of Archaeology at Ankara No. 6, London.
- MacGillivray J.A. (1979), *Early Cycladic Pottery from Mt. Kynthos in Delos*, Edinburgh.
- (1980), Mount Kynthos in Delos. The Early Cycladic Settlement, *BCH* 104, 3-45.
- (1981), Early Cycladic Potter's Marks from Mount Kynthos in Delos, *BCH* 105, 615-621.
- (1983), On the Relative Chronologies of Early Cycladic IIIA and Early Helladic III, *AJA* 87, 81-83.
- (1984a), The Relative Chronology of Early Cycladic III, *PC*, 70-77.
- (1984b), Cycladic jars from Middle Minoan III contexts at Knossos, *Thalassocracy*, 153-158.
- Μαραγκοῦ Λ. (ἐπιμ.) (1990), *Κυκλαδικὸς πολιτισμὸς: Ἡ Νάξος στὴν 3η π.Χ. χιλιετία*, Ἰδρυμα Ν.Π. Γουλανδρῆ, Μουσεῖο Κυκλαδικῆς Τέχνης, Ἀθήνα.
- Marangou L. (1984), Evidence for the Early Cycladic Period on Amorgos, *Cycladica*, 99-115.
- Μαρθάρη Μ., (1980α), Ἀκρωτήρι. Κεραμικὴ Μεσοελλαδικῆς παράδοσης στὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς, *ΑΕ*, 182-210.
- (1980β), ΚΑ' Ἐφορεία Προϊστορικῶν καὶ Κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων. Θήρα: Φτέλλος, *ΑΔ* 35, Χρονικά, 472-473.
- (1981), ΚΑ' Ἐφορεία Προϊστορικῶν καὶ Κλασσικῶν Ἀρχαιοτήτων. Θήρα: Φτέλλος, *ΑΔ* 36, Χρονικά, 373.
- (1982), Ἀνασκαφὴ στὴ θέση Φτέλλος Θήρας, *ΑΑΑ* XV, 86-101.
- Marthari M. (1984), The Destruction of the town at Akrotiri, Thera, at the beginning of LC I: Definition and Chronology, *PC*, 119-133.
- (1990), The Chronology of the Last Phases of Occupation at Akrotiri in the light of the Evidence from the West House Pottery Groups, *TAW* 1989, τόμ. III, 57-70.

- Marinatos N. (1989), Minoan-Cycladic Syncretism, *TAW* 1989, Preliminary edition, τόμ. II, Session 8, 17-24.
- Μαρινάτος Σ. (1929), Πρωτομινωικός θολωτός τάφος παρὰ τὸ χωρίον Κράσι Πεδιάδος, *ΑΔ* 12, 102-141.
- (1967), Ἀνασκαφαὶ Θήρας, *ΠΑΕ*, 124-150.
 - (1968), Ἀνασκαφαὶ Θήρας II (Περίοδος 1968), *ΠΑΕ*, 87-127.
 - (1969), Ἀνασκαφαὶ Θήρας III (Περίοδος 1969), *ΠΑΕ*, 147-192.
 - (1970α), Ἀνασκαφαὶ Μαραθῶνος, *ΠΑΕ*, 5-28.
 - (1970β), Ἀνασκαφαὶ Θήρας IV (Περίοδος 1970), *ΠΑΕ*, 156-204.
 - (1971), Ἀνασκαφαὶ Θήρας V (Περίοδος 1971), *ΠΑΕ*, 181-225.
 - (1972), Ἀνασκαφή Θήρας VI, *ΠΑΕ*, 156-158.
 - (1973), Ἀνασκαφή Θήρας VII, *ΠΑΕ*, 119-120.
- Marinatos S. (1967), *Excavations at Thera I (1967 Season)*, Athens 1968.
- (1968), *Excavations at Thera II (1968 Season)*, Athens 1969.
 - (1969), *Excavations at Thera III (1969 Season)*, Athens 1970.
 - (1970a), *Excavations at Thera IV (1970 Season)*, Athens 1971.
 - (1970b), Further News from Marathon: 2. Tsepi καὶ Further Discoveries at Marathon: 2. Tsepi, *AAA* III, Ἀρχαιολογικὰ Χρονικά, 154-155, 349-350, 364, 366.
 - (1971), *Excavations at Thera V (1971 Season)*, Athens 1972.
 - (1972), *Excavations at Thera VI (1972 Season)*, Athens 1974.
 - (1973), *Excavations at Thera VII (1973 Season)*, Athens 1976.
- Mellink M.J. (1964), Excavations at Karataş, -Semayük in Lycia, 1963, *AJA* 68, 269-278.
- (1965), Excavations at Karataş, -Semayük in Lycia, 1964, *AJA* 69, 241-251.
 - (1967), Excavations at Karataş, -Semayük in Lycia, 1966, *AJA* 71, 251-267.
 - (1986), The Early Bronze Age in West Anatolia, *CCS* VI, 139-152.
- Merrillees R.S. - Grace V.A. (1979), Cyprus, the Cyclades and Crete in the Early to Middle Bronze Ages, *Acts of the International Archaeological Symposium «The Relations between Cyprus and Crete, ca. 2000-500 B.C.»*, Nicosia, 16th-22nd April 1978, Nicosia, Cyprus, 8-55.
- Michailidou A. (1990), The settlement of Akrotiri (Thera): A theoretical approach to the function of the upper storey, στὸ P. Darcque - R. Treuil (ἐπιμ.), *L'habitat égéen préhistorique, Actes de la Table Ronde internationale organisée par le Centre National de la Recherche Scientifique, l'Université de Paris I et l'École française d'Athènes, Athènes, 23-25 juin 1987*, *BCH*, Supplement XIX, 293-306.
- Michaud J.-P. (1970), Chronique des fouilles en 1968 et 1969: Keos, *BCH* 94, 1107-1114.
- (1973), Chronique des fouilles en 1972, *BCH* 97, 330-334.
- Milojčić V. (1961), *Samos. I. Die prähistorische Siedlung unter dem Heraion. Grabung 1953 und 1955*, Bonn.
- (1973), Bericht über die deutschen archäologischen Ausgrabungen in Thessalien, 1973, *ΑΔ* 28, B2 Χρονικά, 339-347.
- Mountjoy P.A. (1980), Some Early and Middle Helladic Pottery from Boeotia, *BSA* 75, 139-149.
- Müller K. (1938), *Tiryns. Die Ergebnisse der Ausgrabungen des Instituts. IV. Die Urfirmiskeramik*, München.
- Mylonas G.E. (1959), *Aghios Kosmas. An Early Bronze Age Settlement and Cemetery in Attica*, Princeton.
- Ντούμας Χ. (1963), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Κυκλάδων, *ΑΔ* 18, B2 Χρονικά, 276-283.
- (1964), Κυκλάδες: Κέρος, Νάξος, *ΑΔ* 19, B3 Χρονικά, 409-412.
 - (1965), Κορφή τ' Ἀρωνιοῦ. Μικρὰ ἀνασκαφικὴ ἔρευνα ἐν Νάξῳ, *ΑΔ* 20, Μελέται, 41-64.
 - (1975), Ἀνασκαφή Θήρας, *ΠΑΕ*, 212-229.
 - (1976α), Προϊστορικοὶ Κυκλαδίτες στὴν Κρήτη, *AAA* IX, 69-80.

- (1976β), Πρωτοκυκλαδική κεραμική από τὰ Χριστιανὰ Θήρας, *ΑΕ*, 1-11.
- (1976γ), Ἀνασκαφή Θήρας, *ΠΑΕ*, 309-329.
- (1977), Ἀνασκαφή Θήρας, *ΠΑΕ*, 387-399.
- (1978α), Ἔκθεση Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς Τέχνης. Συλλογὴ Γουλιανδρῆ. Ἰούνιος-Νοέμβριος 1978. *Ι. Κυκλαδικὸς Πολιτισμὸς*, 13-146.
- (1978β), Ἀνασκαφή Θήρας, *ΠΑΕ*, 219-228.
- (1979α), Προϊστορικοὶ Κυκλαδίτες στὴν Κρήτη, *ΑΑΑ* XII, 104-106.
- (1979β), Ἀνασκαφή Θήρας, *ΠΑΕ*, 259-267.
- (1980), Ἀνασκαφή Θήρας, *ΠΑΕ*, 289-296.
- (1981), Ἀνασκαφή Θήρας, *ΠΑΕ*, 324-328.
- (1982), Ἀνασκαφὲς Θήρας (Ἀκρωτήρι), *ΠΑΕ*, 263-266.
- (1984α), Ἔργον, 79-83.
- (1984β), Ἀνασκαφή Θήρας (Ἀκρωτήρι), *ΠΑΕ*, 340-348.
- (1985α), Ἔργον, 62-65.
- (1985β), Ἀνασκαφή Θήρας (Ἀκρωτήρι), *ΠΑΕ*, 168-176.
- (1987), Ἔργον, 113-115.
- Ξανθοῦδιδης Σ.Α. (1918), Μέγας Πρωτομινωικὸς τάφος Πύργου, *ΑΔ* 4, 136-170.
- Otto B. (1977), The Ornamental Motifs of the Cycladic Neolithic and Early Bronze Ages, στὸ *Art and Culture*, 129-141.
- Overbeck J.C. (1984), Stratigraphy and ceramic sequence in Middle Cycladic Ayia Irini, Kea, *PC*, 108-113.
- (1989a), *The Bronze Age pottery from the Kastro at Paros*, State University of New York at Albany, Jonsered.
- (1989b), *Keos vii. Ayia Irini, Period IV, I: The Stratigraphy and the Find Deposits*, Mainz on Rhine.
- Overbeck J.C. - Overbeck G.F. (1979), Consistency and Diversity in the Middle Cycladic era, *PCP*, 106-121.
- Palyvou C. (1984), The Destruction of the town at Akrotiri, Thera, at the beginning of LC I: Rebuilding Activities, *PC*, 134-147.
- Παντελίδου Μ. (1975), *Αἱ Προϊστορικοὶ Ἀθηναί, διδακτορικὴ διατριβή*, Ἀθήναι.
- Παπαβασιλείου Γ.Α. (1910), *Περὶ τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ἀρχαίων τάφων*, Ἀθήναι.
- Παπαδοπούλου Φ. (1965), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Κυκλάδων: Μῆλος, *ΑΔ* 20, Β3 Χρονικά, 508-514.
- Παπαθανασόπουλος Γ.Α. (1961/62), Κυκλαδικὰ Νάξου, *ΑΔ* 17, Μελέται, 104-151.
- (1981), *Νεολιθικὰ-Κυκλαδικὰ. Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο*, Ἀθήνα.
- Παυλαμᾶ Λ. (1984), *Ἡ Σκύρος στὴν Ἐποχὴ τοῦ Χαλκοῦ*, διδακτορικὴ διατριβή, Ἀθήνα.
- Pecorella P.E. (1984), *La cultura preistorica di Iasos in Caria*, Roma.
- Pendlebury J.D.S. (1963), *The Archaeology of Crete. An Introduction*, New York.
- Πετριτάκη Μ. (1980), Λεῖψανα Πρωτοελλαδικοῦ οἰκισμοῦ στὸ Ρούφι, *ΑΔ* 35, Μελέται, 147-185.
- Plassart A. (1928), *Les sanctuaires et les cultes du Mont Cynthe*, *EADélos* XI.
- Popham M.R. - Sackett L.H. (1968), *Excavations at Lefkandi, Euboea, 1964-66*, London.
- Renfrew C. (1964), Crete and the Cyclades before Rhadamanthus, *Κρητ. Χρον.* 18, 107-141.
- (1965), The Neolithic and Early Bronze Cultures of the Cyclades and their external relations, ἀδημοσίευτη διδακτορικὴ διατριβή, Cambridge.
- (1967), Cycladic Metallurgy and the Aegean Early Bronze Age, *AJA* 71, 1-20.
- (1969), The Development and Chronology of the Early Cycladic Figurines, *AJA* 73, 1-32.
- (1972), *The Emergence of Civilisation. The Cyclades and the Aegean in the Third Millennium B.C.*, London.

- (1977a), The Cycladic Culture, στο *Art and Culture*, 17-30.
- (1977b), The Typology and Chronology of Cycladic Sculpture, στο *Art and Culture*, 59-71.
- (1979), *Problems in European Prehistory*, Edinburgh.
- (1983), Introduction, στο Doumas 1983a, 9-26.
- (1984a), Speculations on the use of Early Cycladic sculpture, *Cycladica*, 24-30.
- (1984b), From Pelos to Syros: Kapros Grave D and the Kampos Group, *PC*, 41-54.
- Renfrew C. - Wagstaff M. (1982), *An Island Polity. The Archaeology of Exploitation in Melos*, Cambridge University Press.
- Rubensohn O. (1917), Die praehistorischen und frühgeschichtlichen Funde auf dem Burghügel von Paros, *AM* 42, 1-96.
- Rutter J.B. (1979), *Ceramic Change in the Aegean Early Bronze Age: The Kastri Group, Lefkandi I and Lerna IV: A Theory concerning the Origin of Early Helladic III ceramics*, Occasional Paper No. 5, Institute of Archaeology, University of California, Los Angeles.
- (1982), A group of distinctive pattern-decorated Early Helladic III pottery from Lerna and its implications, *Hesperia* 51, 459-488.
- (1983a), Some Observations on the Cyclades in the Later Third and Early Second Millennia, *AJA* 87, 69-76.
- (1983b), Fine Gray-burnished Pottery of the Early Helladic III Period. The Ancestry of Gray Minyan, *Hesperia* 52, 327-355.
- (1983c), Review of H. Walter and F. Felten 1981, *AJA* 87, 106-108.
- (1984), The Early Cycladic III Gap: What it is and how to go about filling it without making it go away, *PC*, 95-107.
- (1985), An Exercise in Form vs. Function: The Significance of the Duck Vase, *TUAS* 10, 16-41.
- Rutter J.B. - Zerner C.W. (1984), Early Hellado-Minoan contacts, *Thalassocracy*, 75-83.
- Σακελλαράκης Ί. (1972), Ἀνασκαφή Ἀρχανῶν, *ΠΑΕ*, 310-353.
- (1975), Ἀνασκαφή Ἀρχανῶν, *ΠΑΕ*, 255-321.
- (1977), Τὰ Κυκλαδικὰ στοιχεῖα τῶν Ἀρχανῶν, *ΑΑΑ* X, 93-113.
- (1981), *Έργον*, 70-74.
- Σακελλαράκης Γ. - Σακελλαράκη Έ. (1976), Ἀνασκαφή Ἀρχανῶν, *ΠΑΕ*, 342-399.
- (1978), Ἀνασκαφή Ἀρχανῶν, *ΠΑΕ*, 309-322.
- (1980), Ἀνασκαφή Ἀρχανῶν, *ΠΑΕ*, 354-401.
- (1981), Ἀνασκαφή Ἀρχανῶν, *ΠΑΕ*, 409-448.
- Sakellarakis I.A. (1977), The Cyclades and Crete, στο *Art and Culture*, 145-154.
- Sakellarakis E. (1987), New evidence from the Early Bronze Age Cemetery at Manika, Chalkis, *BSA* 82, 233-264.
- Σάμψων Α. (1980), *Η Νεολιθική καὶ Πρωτοελλαδική Ι στὴν Εὐβοία*, Ἑταιρεία Εὐβοϊκῶν Σπουδῶν, Ἀθήνα.
- (1985), *Μάνικα. Μία Πρωτοελλαδική πόλη στὴ Χαλκίδα*, I, Ἑταιρεία Εὐβοϊκῶν Σπουδῶν, Τμῆμα Χαλκίδας.
- (1987), *Η Νεολιθική περίοδος στὰ Δωδεκάνησα*, Ἀθήνα.
- (1988α), *Μάνικα. Ὁ Πρωτοελλαδικὸς Οἰκισμὸς καὶ τὸ Νεκροταφεῖο*, II, Ἀθήνα.
- (1988β), *Η Νεολιθική κατοίκηση στὸ Γυαλί τῆς Νισύρου*, Εὐβοϊκὴ Ἀρχαιόφιλος Ἑταιρεία, Ἀθήνα.
- Sampson A. (1984), The Neolithic of the Dodecanese and Aegean Neolithic, *BSA* 79, 239-249.
- (1987), The Early Helladic graves of Manika: Contribution to the socioeconomic conditions of the Early Bronze Age, *Aegaeum* 1, 19-28.

- (1988), Early Helladic contacts with the Cyclades during the EBA 2, *Aegaeum* 2, 5-10.
- Schachermeyer F. (1971), Forschungsbericht zur ägäischen Frühzeit, *AA* 86, 387-419.
- Scholes K. (1956), The Cyclades in the Later Bronze Age: A Synopsis, *BSA* 51, 9-40.
- Siedentopf H.B. (1973), Frühhelladische Keramik auf der Unterburg von Tiryns, στο *Tiryns* VI, Mainz, 1-22.
- Sotirakopoulou P. (1986), Early Cycladic Pottery from Akrotiri on Thera and its Chronological Implications, *BSA* 81, 297-312.
- (1990), The Earliest History of Akrotiri: The Late Neolithic and Early Bronze Age Phases, *TAW* 1989, τόμ. III, 41-47.
- Spitaels P. (1984), The Early Helladic Period in Mine No. 3 (Theatre Sector), στο *Thorikos* VIII 1972/1976, Gent, 151-174.
- Σπυρόπουλος Θ.Γ. (1973), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Βοιωτίας-Φθιώτιδος, *ΑΔ* 28, Β1 Χρονικά, 247-281.
- Στέφανος Κ. (1903), Ἀνασκαφαὶ Νάξου, *ΠΑΕ*, 52-57.
- (1904), Ἀνασκαφαὶ ἐν Νάξῳ, *ΠΑΕ*, 57-61.
- (1906), Ἀνασκαφαὶ ἐν Νάξῳ, *ΠΑΕ*, 86-89.
- (1908), Ἀνασκαφικαὶ ἐργασίαι ἐν Νάξῳ, *ΠΑΕ*, 114-117.
- (1909), Ἀνασκαφαὶ ἐν Νάξῳ, *ΠΑΕ*, 209-210.
- (1910), Ἀνασκαφικαὶ ἐργασίαι ἐν Νάξῳ, *ΠΑΕ*, 270-273.
- Stephanos K. (1905), Les tombeaux prémycéniens de Naxos, *Comptes rendus du 1er Congrès International d'Archéologie*, Athènes, 216-225.
- Stos-Gale Z.A. - Gale N.H. - Gilmore G.R. (1984), Early Bronze Age Trojan metal sources and Anatolians in the Cyclades, *Oxford Journal of Archaeology*, τόμ. 3, ἀρ. 3, 23-43.
- Stucynski S. (1982), «Cycladic imports» in Crete: A brief survey, *TUAS* 7, 50-59.
- Σωτηρακοπούλου Π. (1992), Οἱ πρωιμότερες φάσεις τοῦ Ἀκρωτηρίου: Νεολιθικὴ καὶ Πρώιμη Ἑποχὴ τοῦ Χαλκοῦ, *Ἀκρωτήρι Θήρας, Εἴκοσι χρόνια ἐρευνας, Ἡμερίδα, Ἀθήναι, 19 Δεκεμβρίου 1987*, Ἀθήναι, 185-199.
- Σωτηριάδης Γ. (1908), Προϊστορικὰ ἀγγεῖα Χαιρωνείας καὶ Ἐλατείας, *ΑΕ*, 63-95.
- Τζαβέλλα-Ενjen X. (1984), *Λιθαρές*, Ἀθήναι.
- Τζεδάκις Ἰ. (1965), Κρήτη: Περισυλλογὴ ἀρχαιοτήτων. 1. Σπήλαιον Πλατυβόλας, *ΑΔ* 20, Β3 Χρονικά, 569.
- (1966α), Σπήλαιον Πλατυβόλας, *ΑΔ* 21, Β2 Χρονικά, 428-429.
- (1966β), Ἀνασκαφὴ σπηλαίου Πλατυβόλας, *Κρητ. Χρον.* 20, 328-330.
- (1967), Ἀνασκαφὴ σπηλαίου Πλατυβόλας, *ΑΔ* 22, Β2 Χρονικά, 504-506.
- (1968α), Ἀνασκαφὴ σπηλαίου Πλατυβόλας, *ΑΔ* 23, Β2 Χρονικά, 415-416.
- (1968β), Ἀνασκαφὴ σπηλαίου «Μαμελούκου Τρύπα», Περιβόλια Κυδωνίας, *ΠΑΕ*, 133-138.
- Thimme J. (1968), Die Kykladenkultur der frühen Bronzezeit, στο J. Thimme - P. Aström - G. Lilliu - J. Wiesner, *Frühe Randkulturen des Mittelmeerraumes, Kunst der Welt*, Baden-Baden.
- (1977), Catalogue Texts and Appendices, στο *Art and Culture*, 414-588.
- Thomas H.L. (1967), *Near Eastern, Mediterranean and European Chronology, SIMA*, τόμ. XVII: 1, Text, Lund.
- Τσάκος Κ. (1967), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Σάμου καὶ Κυκλάδων, *ΑΔ* 22, Β2 Χρονικά, 464.
- Τσουντας Χ. (1898), Κυκλαδικὰ Ι, *ΑΕ*, 137-212.
- (1899), Κυκλαδικὰ ΙΙ, *ΑΕ*, 73-134.
- (1908), *Αἱ προϊστορικαὶ ἀκροπόλεις Διμηνίου καὶ Σέσκλον*, Ἀθήναι.
- Vaughan S.J. (1990), Petrographic Analysis of the Early Cycladic wares from Akrotiri, Thera, *TAW* 1989, τόμ. Ι, 470-487.

- (1992/93), The Talc Ware quandary: Analysis of an unusual Bronze Age ware, AIA MTG. 1992, New Orleans (ὕπὸ ἔκδοσιν, *AJA* 1993 abstracts).
- Vaughan S.J. - Wilson D. (1993), Interregional contacts in the Aegean in Early Bronze II. The Talc Ware connection, στὸ C.W. καὶ P.C. Zerner - J. Winder (ἐπιμ.), *Proceedings of the International Conference. Wace and Blegen: Pottery as evidence for Trade in the Aegean Bronze Age, 1939-1989. Held at the American School of Classical Studies at Athens. Athens, December 2-3, 1989*, Amsterdam, 169-186.
- Vermeule E. (1972), *Greece in the Bronze Age*, The University of Chicago Press, Chicago/London.
- Walter H. - Felten F. (1981), *Alt-Ägina III, 1. Die vorgeschichtliche Stadt: Befestigungen, Häuser, Funde*, Mainz.
- Warren P.M. (1972), Knossos and the Greek Mainland in the Third Millennium B.C., *AAV* 5, 392-398.
- (1973), Knossos, *AA* 28, B2 Χρονικά, 574-576.
- (1973/74), Knossos 1973. Royal Road Excavations and Study Season, *AA* 29, B3 Χρονικά, 903-904.
- (1984), Early Cycladic-Early Minoan Chronological Correlations, *PC*, 55-62.
- Weinberg S.S. (1937), Remains from prehistoric Corinth, *Hesperia* 6, 487-524.
- (1965), The Relative Chronology of the Aegean in the Stone and Early Bronze Ages, στὸ R.W. Ehrich (ἐπιμ.), *Chronologies in Old World Archaeology*, The University of Chicago Press, Chicago, 285-320.
- (1966), Ceramics and the Supernatural: Cult and Burial Evidence in the Aegean World, στὸ F.R. Matson (ἐπιμ.), *Ceramics and Man*, London, 187-201.
- (1969), A gold sauceboat in the Israel Museum, *AntK* 12, 3-8.
- (1977), The Cyclades and the Mainland Greece, στὸ *Art and Culture*, 142-144.
- Weisshaar H.-J. (1981), Bericht zur frühhelladischen Keramik: Ausgrabungen in Tiryns, 1978, 1979, *AA* 96, 220-256.
- (1982), Bericht zur frühhelladischen Keramik: Ausgrabungen in Tiryns, 1980, *AA* 97, 440-466.
- Wiencke M.H. (1986), Art and the World of the Early Bronze Age, *CCS* VI, 69-92.
- (1989), Change in Early Helladic II, *AJA* 93, 495-509.
- Wilson D.E. (1984), The EM IIA West Court House at Knossos, διδακτορική διατριβή, University of Cincinnati καὶ UMI, Ann Arbor, Michigan 1996.
- (1985), Pottery and Architecture of the EM IIA West Court House, *BSA* 80, 281-364.
- (1987), Kea and East Attika in Early Bronze II: Beyond Pottery Typology, στὸ J.M. Fossey (ἐπιμ.), *McGill University Monographs in Classical Archaeology and History. Συνεισφορὰ McGill*, I, Amsterdam, 35-49.
- Wilson D.E. - Eliot M. (1984), Ayia Irini, Period III: The last phase of occupation at the E.B.A. settlement, *PC*, 78-87.
- Wünsche R. (1977), *Studien zur aeginetischen Keramik der frühen und mittleren Bronzezeit*, München/Berlin.
- Χατζηαναστασίου Ὁ. (1983), Πρωτοκυκλαδικὰ εὐρήματα ἀπὸ τὴν Πάρο, *AE*, Χρονικά, 1-4.
- (1985), Ἀνασκαφὴ Νάξου: Οἰκόπεδο Δημητροκάλλι, *ΠΑΕ*, 153-157.
- Ζαφειροπούλου Φ. (1966), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Κυκλάδων, *AA* 21, B2 Χρονικά, 386.
- (1967), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Κυκλάδων, *AA* 22, B2 Χρονικά, 465-466.
- (1970α), Πρωτοκυκλαδικὰ εὐρήματα ἐξ Ἀνω Κουφονησίου, *AAA* III, Ἀρχαιολογικά Χρονικά, 48-51.
- (1970β), Ἀρχαιότητες καὶ μνημεῖα Κυκλάδων: Κουφονήσι, *AA* 25, B2 Χρονικά, 428-430.
- (1971), Σῆμα Πρωτοκυκλαδικῆς ταφῆς, *AAA* IV, Ἀρχαιολογικά Χρονικά, 214-215.
- (1975), Ὅστρακα ἐκ Κέρου, *AAA* VIII, 79-85.

- (1988), *Νάξος: Τὰ μνημεῖα καὶ τὸ Μουσεῖο*, Ἀθήνα.
- Zaphiropoulou Ph. (1983), Un Cimetière du Cycladique Ancien à Epáno Kouphonissi, στὸ G. Rougemont (ἐπιμ.), *Les Cyclades. Matériaux pour une étude de géographie historique (Table ronde réunie à l'Université de Dijon les 11, 12 et 13 mars 1982)*, Paris, 81-87.
- Zapheirópoulou Ph. (1984), The Chronology of the Kampos Group, *PC*, 31-40.
- Ζάχος Κ. (1987), Νάξος: Σπήλαιο Ζᾶ, *ΑΔ* 42, Β2 Χρονικά, 694-700.
- (1990), Ἡ Νεολιθικὴ ἐποχὴ στὴ Νάξο, στὸ Λ. Μαργακοῦ (ἐπιμ.), *Κυκλαδικὸς πολιτισμός: Ἡ Νάξος στὴν 3η π.Χ. χιλιετία*, Ἴδρυμα Ν.Π. Γουλανδρῆ, Μουσεῖο Κυκλαδικῆς Τέχνης, Ἀθήνα, 29-32.
- Zervos C. (1957), *L'art des Cyclades du début à la fin de l'âge du bronze. 2500-1100 avant notre ère*, Paris.
- Zschietzschmann W. (1935), Kykladenpfannen, *ΑΔ* 50, 652-668

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θήρα, Ἀκρωτήρι, *Ἔργον* 1990, 108-113.
- Θήρα, *Ἔργον* 1992, 75-81.
- Θήρα, *Ἔργον* 1993, 83-91.
- Ἀκρωτήρι Θήρας, *Ἔργον* 1994, 56-62.
- Ἀκρωτήρι Θήρας, *Ἔργον* 1995, 52-57.
- Ἀκρωτήρι Θήρας, *Ἔργον* 1996, 75-77.
- Ντούμας Χ. (1990), Ἀνασκαφὴ Ἀκρωτηρίου Θήρας, *ΠΑΕ*, 224-235.
- (1992), Ἀνασκαφὴ Ἀκρωτηρίου Θήρας, *ΠΑΕ*, 176-188.
- (1993), Ἀνασκαφὴ Ἀκρωτηρίου Θήρας, *ΠΑΕ*, 164-187.
- (1994), Ἀνασκαφὴ Ἀκρωτηρίου Θήρας, *ΠΑΕ*, 155-166.
- Sotirakopoulou P. (1993), The Chronology of the «Kastri group» reconsidered, *BSA* 88, 5-20.
- (1996), Late Neolithic pottery from Akrotiri on Thera: its relations and the consequent implications, στὸ Eva Alram-Stern (ἐπιμ.), *Die ägäische Frühzeit*, 2. Serie, 1. Band: *Das Neolithikum in Griechenland mit Ausnahme von Kreta und Zypern*, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 581-607.
- (1996), The dating of the late Phylakopi I as evidenced at Akrotiri on Thera, *BSA* 91, 113-136.
- (1998), The Early Bronze Age stone figurines from Akrotiri on Thera and their significance for the Early Cycladic settlement, *BSA* 93, 107-165.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έργασία αυτή βασίσθηκε στην μελέτη της νεολιθικής και ΠΚ κεραμεικής του Άκρωτηρίου της Θήρας και χωρίζεται σε δύο κύρια μέρη.

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει την αναλυτική εξέταση των δεδομένων και την παρουσίαση των συμπερασμάτων που προκύπτουν από την ανάλυση αυτή, αποτελείται δέ από έπτά κεφάλαια.

Στό πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το ιστορικό της έρευνας των προιμύατων φάσεων της προϊστορικής Θήρας και ειδικότερα του Άκρωτηρίου.

Το δεύτερο κεφάλαιο πραγματεύεται τα ανασκαφικά δεδομένα: εξετάζονται οί συνθήκες εύρέσεως της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου, παρουσιάζεται αναλυτικά ή από πάσης πλευράς κατανομή της στον ΥΚ οικισμό και συζητούνται οί συγκεντρώσεις που παρατηρούνται κατά στρώματα, κατά δωμάτια ή μεμονωμένους χώρους, κατά κτήρια και ευρύτερες περιοχές και κατά τύπους άγγείων.

Στό τρίτο κεφάλαιο δίνεται ή γενική εικόνα της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου: έπεται από μιá σύντομη αναφορά στο σύνολο των έντοπισθέντων πρώιμων άγγείων και όστράκων και στο σκεπτικό με το όποιο ένα μέρος αυτών επιλέχθηκε για καταγραφή και μελέτη, αναφέρονται τα σχήματα που άπαντούν κατά σειρά συχνότητας, εξετάζονται ή τεχνική και τα είδη της διακοσμήσεως που άπαντούν και άκολουθεί ειδική αναφορά στις ιδιαίτερες ή θεωρούμενες ως ιδιαίτερες κατηγορίες κεραμεικής («Talc ware», «Scored ware») και στα σημεία των κεραμέων που έντοπίσθηκαν.

Το τέταρτο κεφάλαιο είναι άφιερωμένο στην τυπολογική ανάλυση της κεραμεικής. Η παρουσίαση γίνεται κατά τύπους άνοικτών και κλειστών άγγείων: αναφέρονται έν συντομία τα γενικά χαρακτηριστικά και οί ιδιαιτερότητες του κάθε τύπου, παρατίθενται τα παράλληλά του στις Κυκλάδες και τόν άλλο αίγαιακό χώρο και προτείνεται χρονολόγησή του επί τη βάσει των τυπολογικών παραλλήλων.

Το πέμπτο κεφάλαιο πραγματεύεται τα χρονολογικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την τυπολογική ανάλυση της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου και από τα ανασκαφικά δεδομένα. Κατ' άρχάς συζητούνται ή χρονολόγηση της πρώιμης έγκαταστάσεως στο Άκρωτήρι, ή έλλιπής εικόνα της κατά την ΝΝ και ΠΚ Ι περίοδο και τα «κλειστά σύνολα» ΠΚ κεραμεικής του Άκρωτηρίου. Κατόπιν τίγεται το θέμα της πολιτιστικής συνέχειας ανάμεσα στις επί μέρους φάσεις της ΠΚ περιόδου και στις τρεις περιόδους της Έποχής του Χαλκού και άκολουθεί αναφορά στην χρονολόγηση, την έρμηνεία και την σημασία της ιδιαίτερης κεραμεικής φάσεως της ΠΕΧ που είναι γνωστή ως «Όμάδα του Καστριού».

Στό έκτο κεφάλαιο έρευνάται έν το Άκρωτήρι της ΠΕΧ, στην έκταση και στον βαθμό που μέχρι στιγμής το γνωρίζομε, αποτελεί οικισμό ή νεκροταφείο και εξέτά-

ζονται οί σχέσεις τῆς Θήρας κατὰ τὴν ΠΕΧ, μὲ μιὰ σύντομη ἀναφορὰ στὸ ἐρώτημα τῶν «κυκλαδικῶν ἀποικιῶν».

Τὸ ἕβδομο κεφάλαιο ἀποτελεῖ τὴν σύνοψη τῶν διαπιστώσεων ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴν ποικίλη πραγμάτευση τῶν δεδομένων στὰ κεφάλαια ποὺ προηγήθηκαν.

Στὸ δεύτερο μέρος παρατίθεται ὁ κατάλογος τῶν πρώιμων ἀγγείων καὶ ὀστράκων τοῦ Ἀκρωτηρίου ποὺ ἐπιλέχθηκαν γιὰ καταγραφή καὶ μελέτη καὶ ἀποτέλεσαν τὴν βάση τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Ὁ κατάλογος ἔχει συνταχθεῖ κατὰ χώρους προελεύσεως τῶν ἀγγείων καὶ τῶν ὀστράκων.

Ἀκολουθοῦν πίνακες μὲ κατάταξη τῆς καταγεγραμμένης πρώιμης κεραμικῆς κατὰ τύπους ἀγγείων καὶ παράλληλη κατανομή τῶν τύπων κατὰ χώρους, τομεῖς ἢ εὐρύτερες περιοχές.

Ἡ ἐργασία συμπληρῶνεται μὲ σχέδια καὶ φωτογραφίες τοῦ ὑλικοῦ καὶ μὲ τὸ τοπογραφικὸ σχέδιο τῆς ἀνασκαφῆς, ὅπου σημειώνεται ἡ κατανομή τῆς πρώιμης κεραμικῆς στὸν ΥΚ οἰκισμό.

I

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΣΥΝΑΓΟΜΕΝΑ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΤΩΝ ΠΡΩΙΜΟΤΑΤΩΝ ΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΘΗΡΑΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ

Οί πρώτες ένδείξεις ύπάρξεως ζωής στην Θήρα κατά την ΠΕΧ έγιναν γνωστές τὸ 1838, ὅταν τὸ Badisches Landesmuseum τῆς Καρλσρούης ἀπέκτησε ἀπὸ τὴν συλλογὴ F. Maler ἑξὶ μαρμάρινα ἀντικείμενα προερχόμενα ἀπὸ ΠΚ τάφο τῆς Θήρας. Τὸ ταφικὸ σύνολο ἀναφέρεται ὅτι περιελάμβανε δύο εἰδῶλια μουσικῶν, δύο κύλικες καὶ δύο φιάλες¹. Ἐναν αἰῶνα περίπου ἀργότερα καὶ κατὰ τὴν διάρκεια ἐργασιῶν ἀφαιρέσεως ἡφαιστειακῆς τέφρας στὰ ὄρυχεῖα νότια τῶν Φυρρῶν, τῆς σημερινῆς πρωτεύουσας τοῦ νησιοῦ, ἀποκαλύφθηκαν ΠΚ τάφοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους προῆλθαν ἓνα μαρμάρινο εἰδῶλιο τοῦ τύπου «μὲ τὰ διπλωμένα χέρια» καὶ μία πυξίδα ἀπὸ στεατίτη, τῆς ΠΜ ΙΙ προφανῶς περιόδου². Ἡ πυξίδα αὐτὴ καὶ ἡ εἰσηγμένη ΠΜ ΙΙΑ πῆλινη πυξίδα ἀπὸ τὴν Θήρα³ ἀποτελοῦν ένδείξεις σχέσεων τῆς Θήρας μὲ τὴν Κρήτη ἤδη ἀπὸ τὴν πρωιμότατη αὐτὴ περίοδο. Ἀπὸ τὴν Θήρα ἐπίσης λέγεται ὅτι προέρχεται ἓνα εἰδῶλιο τοῦ τύπου «μὲ τὰ διπλωμένα χέρια» ποὺ ἐκτίθεται στὸ Ἐθνικὸ Μουσεῖο τῆς Κοπεγχάγης⁴. Στὸ Μουσεῖο τῶν Φυρρῶν βρίσκονται δύο σχηματικὰ μαρμάρινα εἰδῶλια καὶ τρεῖς μαρμάρινοι ΠΚ κρατηρίσκοι, πιθανῶς ἀπὸ τὴν Θήρα, καθὼς ἐπίσης ἓνας ἀσκὸς καὶ ἄλλη κεραμεικὴ τῆς «Ὁμάδας τῆς Φυλακωπῆς Ι»⁵.

Ἡ ἀρχαιολογικὴ δραστηριότητα τῆς τελευταίας τριακονταετίας ἤλθε νὰ προσθέσει νέα στοιχεῖα στὶς γνώσεις μας γιὰ τὴν ΠΕΧ στὴν εὐρύτερη περιοχὴ τῆς Θήρας. Τὸ 1966, κατὰ τὴν διάρκεια ἐπιφανειακῆς ἀρχαιολογικῆς ἐρευνας στὴν μεγαλύτερη ἀπὸ τὶς δύο νησίδες τῶν Χριστιανῶν, ΝΔ τῆς Θήρας, έντοπίσθηκε φρεατοειδὴς λιθόκτιστη κατασκευὴ ποὺ ἀπέδωσε ΠΚ κεραμεικὴ⁶. Τὸ 1981 ἔγινε συστηματικὴ ἀνασκαφὴ τοῦ κτίσματος ἀπὸ τὸν Ἐπιμελητὴ Ἀρχαιοτήτων Χ. Σιγάλα. Σὲ ἐπιφανειακὴ ἀρχαιολογικὴ ἐρευνα ποὺ διεξήγαγε τὸ 1978 ὁ καθηγητὴς Χ. Ντούμας έντοπίσθηκε ΠΚ θέση στὸν Ἀρχάγγελο τῆς Θήρας, δυτικὰ τοῦ σύγχρονου οἰκισμοῦ τοῦ Ἀκρωτηρίου⁷. Τὰ ἔτη 1980 καὶ 1981, κατὰ τὴν διάρκεια σωστικῆς ἀνασκαφῆς στὴν θέση Φτέλλος, νότια τῶν Φυρρῶν, ἀποκαλύφθηκαν πέντε τουλάχιστον ὑπόσκαφοι χώροι ἐπενδεδυμένοι ἐσωτερικὰ μὲ τοίχους ἀπὸ ἀργοὺς λίθους. Ὁ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς χώρους, ποὺ ἦταν ἐλλειψοειδὴς, ἔδωσε

1. Blinkenberg 1896, 17, εἰκ. 4. Zervos 1957, εἰκ. 316-317. Renfrew 1969, 13-14. 1972, 525. Thimme 1977, 496: ἀρ. 254-255, 508: ἀρ. 299, 511: ἀρ. 313-314, 584-585, εἰκ. 193, πίν. 254-255, 299, 313-314. Doulmas 1983b, 27.

2. Karo 1930, 135-136. Renfrew 1972, 524-525: Thera ἀρ. 1. Hope Simpson - Dickinson 1979, 345.

3. Zervos 1957, εἰκ. 59. Renfrew 1964, 121. Warren 1984, 56, εἰκ. 2:a.

4. Renfrew 1969, 18:IV.C.20, πίν. 5:e. 1972, 525.

5. Renfrew 1972, 525. Hope Simpson - Dickinson 1979, 343.

6. Τσάκος 1967, 464, πίν. 340:γ, 341. Ντούμας 1976β, 1-11. Renfrew 1972, 525: Thera ἀρ. 2.

7. Doulmas 1982, 8. 1983b, 27, εἰκ. 1.

κεραμεική ή όποία χρονολογείται στην τελευταία φάση της ΠΚ και στην πρώιμη φάση της ΜΚ περιόδου, όποτε και φαίνεται ότι έπαυσε ή χρήση του κτίσματος⁸.

Όσον αφορά στο Άκρωτήρι της Θήρας ειδικότερα, οί ανασκαφείς, Σ. Μαρινάτος και Χ. Ντούμας, ανέφεραν κατά καιρούς σποραδικές ένδείξεις κατοικήσεως του οικισμού ήδη από την ΠΚ και πιθανώς από την Νεολιθική άκόμη περίοδο, πού είχαν έλθει στο φώς κατά την διάρκεια των ανασκαφών. Οί ένδείξεις αυτές ήταν: (α) δύο λίθινα έργαλεία πού ό Σ. Μαρινάτος θεώρησε νεολιθικά⁹, ό Χ. Ντούμας όμως άμφισβήτησε την τόσο πρώιμη χρονολόγησή τους¹⁰, (β) ένα πήλινο ειδώλιο χαλκολιθικής κατά τον Σ. Μαρινάτο τεχνικής¹¹, (γ) μερικά όστρακα πού ό μόν Σ. Μαρινάτος θεώρησε χαλκολιθικά¹², ό δέ Χ. Ντούμας ΠΚ¹³, (δ) όρισμένες κοιότητες λαξευμένες στο προεκρηξιακό έδαφος της νήσου πού άποκαλύφθηκαν κατά την διάνοιξη φρεάτων μέχρι τον φυσικό βράχο για την τοποθέτηση των πεσσών στηρίξεως του στεγάστρου του άρχαιολογικού χώρου και ό Σ. Μαρινάτος θεώρησε πιθανόν ότι χρονολογούνται στην ΠΚ περίοδο¹⁴, (ε) σποραδικά ΠΚ όστρακα προερχόμενα σύμφωνα με τους ανασκαφείς από τα βαθύτερα στρώματα του οικισμού, κυρίως από τα φρέατα¹⁵, σέ όρισμένες δέ περιπτώσεις από θαλαμοειδείς κατασκευές λαξευμένες στον φυσικό βράχο, οί όποιες θεωρήθηκαν τάφοι παρόμοιοι με τους θαλαμοειδείς τάφους της Φυλακωπής¹⁶, και (στ) ένα μαρμάρινο ειδώλιο του τύπου «με τα διπλωμένα χέρια»¹⁷. Τα στοιχεία αυτά όδήγησαν στο συμπέρασμα ότι στο Άκρωτήρι υπήρχε ίκανού μεγέθους ΠΚ οικισμός τουλάχιστον από τα μέσα της 3ης χιλιετίας π.Χ.¹⁸.

Στα παραπάνω εύρήματα μπορούμε επί τη βάσει τυπολογικών κριτηρίων νά συμπεριλάβομε τα έξης: έξι μαρμάρινα σχηματικά ειδώλια¹⁹, δύο λίθινα πινάκια (palettes)²⁰, τό κεραμεικό σύνολο της «πυρᾶς»²¹, τον όγκωδών διαστάσεων άνδρειακό πίθο, πού βρέθηκε σέ έπαφή με τον χώρο της «πυρᾶς» και άμέσως ΒΔ αὐτῆς²², και τα έξι

8. Μαρθάρη 1980β, 472-473. 1981, 373. 1982, 86-100.

9. Marinatos 1968, 11, εικ. 3. Μαρινάτος 1968, 92, πίν. 69:β.

10. Doulmas 1978, 777-778.

11. Marinatos 1968, 26, πίν. 24:1-2. Μαρινάτος 1968, 111-112, πίν. 96:α-β.

12. Marinatos 1971, 9. Μαρινάτος 1971, 183.

13. Doulmas 1978, 777-778.

14. Marinatos 1969, 8, 13, 26. 1971, 44. Μαρινάτος 1969, 149, 154, 165. 1971, 222.

15. Marinatos 1969, 28. 1971, 44. Μαρινάτος 1969, 165. 1971, 222. Doulmas 1977c, 187. 1978, 777-778, εικ. 1. 1983b, 27, 42.

16. Marinatos 1969, 28. Μαρινάτος 1969, 165. Doulmas 1978, 778. 1983b, 42.

17. Marinatos 1971, 23, πίν. 38:β. Μαρινάτος 1971, 198, πίν. 253:β.

18. Renfrew 1972, 525. Doulmas 1977d, 25, 26. 1978, 778, 781. 1982, 8.

19. Δύο από αυτά βρέθηκαν στα φρέατα 12 και 13 αντίστοιχα (Marinatos 1969, 28, 61, πίν. 57:2. Μαρινάτος 1969, 165, 187, πίν. 235:δ) και ένα στο δωμάτιο Δ9.1 (Marinatos 1971, 25. Μαρινάτος 1971, 200). Τα τρία άλλα λέγεται ότι προήλθαν από τον υπόγειο λαξευτό θάλαμο του Δ3, από τον χώρο Δ14 και από την υπόγεια λαξευτή κατασκευή του φρέατος 6 αντίστοιχα και αναφέρονται στα ήμερολόγια ανασκαφής.

20. Marinatos 1967, 38, εικ. 54. 1969, 45, εικ. 26, πίν. 39:2. Μαρινάτος 1967, 141, πίν. 125:γ. 1969, 176, πίν. 213:α.

21. Marinatos 1969, 19-21. Μαρινάτος 1969, 161-163.

22. Marinatos 1969, 20, 22, εικ. 7, 9. Μαρινάτος 1969, 161-162, 163, πίν. 185:β, 187:α. Doulmas 1983b, 115, εικ. 17.

μικκύλα άγγεϊα πού προήλθαν από την κοιλότητα του άνδεσιτικοῦ πίθου²³. Τήν κεραμεική πού προήλθε από την «πυρά» και από την κοιλότητα του μεγάλου λίθινου πίθου, αλλά και τον ίδιο τον λίθινο πίθο, οί άνασκαφεϊς, Σ. Μαρινάτος και Χ. Ντούμας, χρονολόγησαν στην πρώιμη φάση της ΜΚ, οί τύποι όμως των άγγείων και οί συσχετισμοί τους συνηγοροῦν υπέρ της έντάξεώς τους στην ΠΚ ΙΙΙ περίοδο²⁴.

Έκτός όμως από τις σποραδικές αυτές μαρτυρίες και την δημοσίευση κατά τὸ 1986 ενός μικροῦ μέρους πρώιμης κεραμεικῆς από τὸν οίκισμό²⁵, ή παλαιότερη ιστορία του προϊστορικοῦ Άκρωτηρίου παρέμενε οὐσιαστικά άνεξερεῦνητη και ή εϊκόνα του κατά τις πρωιμότες φάσεις της ζωῆς του άμυδρή και περίπου άνύπαρκτη. Ό όγκος του πάσης φύσεως υλικού που μάς κληροδότησε ό καθηγητής Σ. Μαρινάτος, ή χρονοβόρα διαδικασία καταγραφῆς και μελέτης του, ή επικέντρωση των προσπαθειών στην ολοκλήρωση της άνασκαφῆς των ήμιτελῶς άνασκαμμένων ΥΚ κτηρίων και ό μεγάλος αριθμός των νέων εὑρημάτων δέν άφησαν τὰ χρονικά περιθώρια για την συστηματική μελέτη του συνόλου των όστράκων που εϊχαν επί τόσα έτη έλθει στο φῶς. Έπιπλέον, ή προσπάθεια συντηρήσεως και προστασίας των έπιβλητικῶν αρχιτεκτονικῶν λειψάνων της τελευταίας φάσεως δέν επέτρεψε την διάνοιξη έκτεταμένων τομῶν σέ βάθος για την διερεῦνηση των πρωιμοτέρων φάσεων. Ός συνέπεια όλων αυτών ή άναδίφηση στην παλαιότερη ιστορία της προϊστορικής πόλεως παρεπέμπετο στην μελλοντική έρευνα. Οί μελετητές έμεναν με την έντύπωση ότι ελάχιστο υλικό από τὸ Άκρωτήρι της Θήρας χρονολογεϊται προ της ΥΚ Ι²⁶ και περιορίζονταν έως πρόσφατα νά εκφράζουν έλπίδες για την έν καιρῶ αποκάλυψη σημαντικῶν στοιχείων για τις πρώιμες φάσεις του οίκισμοῦ²⁷.

Η άνασκαφή στο φρέαρ 17 και στην περιόχη κατά τὰ έτη 1984 και 1985 έφερε στο φῶς έναν υπόγειο λαξευτό θάλαμο μέσα στο φρέαρ, ό όποιος με πλευρικό άνοιγμα στην ΒΔ πλευρά του επικοινωνεί με άλλον, τρεϊς μαρμαρίνους ΠΚ κρατηρίσκους έξω από τὸν θάλαμο και ΠΚ κεραμεική στην περιόχη άνατολικά και ΝΑ του φρέατος και στην νότια παρεϊά του θαλάμου²⁸. Τὰ νέα αυτά ΠΚ εὑρήματα και ή έρμηνεία του θαλάμου ως πιθανοῦ ΠΚ τάφου²⁹ υπῆρξαν τὸ έναυσμα για νά αποπειραθοῦμε, με την συγκατάθεση του διευθυντῆ των άνασκαφῶν, την συστηματική έρευνα του συνόλου των όστράκων που εϊχαν μέχρι τότε έλθει στο φῶς, με σκοπό νά εξετάσομε εάν υπάρχει και άλλη κεραμεική της ΠΕΧ και νά σχηματίσομε, εάν ήταν δυνατόν, σαφέστερη εϊκόνα των πρωιμότες φάσεων του οίκισμοῦ. Δέν φανταζόμασταν τὸ πλῆθος των ΠΚ όστράκων που θά συναντούσαμε και πολύ περισσότερο ότι θά βρίσκαμε νεολιθικά όστρακα. Τὸ μοναδικό που εϊχε παλαιότερα έντοπισθεϊ δημο-

23. Marinatos 1969, 22, εϊκ. 8. Μαρινάτος 1969, 163, πίν. 186:β.

24. Βλ. κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ α-β.

25. Sotirakopoulou 1986, 297-312.

26. Hope Simpson - Dickinson 1979, 24.

27. Barber 1987, 22.

28. Ντούμας 1984α, 82. 1984β, 347. 1985α, 64-65. 1985β, 171-175.

29. Ντούμας 1985α, 64-65. 1985β, 174.

σιεύθηκε τὸ 1986³⁰ καὶ θεωρήθηκε ἀνεπαρκὲς στοιχείο γιὰ τὴν διατύπωση ὁποιουδήποτε συμπεράσματος.

Ἡ ἔρευνα διήρκεσε τρία χρόνια. Ἀρχισε τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1985 καὶ τελείωσε τὸν Ἰούνιο τοῦ 1988. Ὑπῆρξε ἐργασία ἐπίπονη καὶ χρονοβόρα, γιὰ τὴν ὁλοκλήρωση τῆς ὁποίας χρειάστηκε νὰ ὑπερνικήσουμε πολλές δυσκολίες. Τὰ ἀποτελέσματα ὅμως ἦταν ἐξαρχῆς ἐνθαρρυντικά, γεγονός πού τροφοδότησε τὸν ἐνθουσιασμό μας καὶ μᾶς παρότρυνε νὰ συνεχίσουμε. Τὸ τελικὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε περισσότερο ἀπὸ ἱκανοποιητικό, καθ' ὅτι μὴ ἀναμενόμενο, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐλπιδοφόρο γιὰ τὴν μελλοντικὴ ἔρευνα. Ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν ΠΚ ὁστράκων πού ἐντοπίστηκαν, ἡ ἀπροσδόκητη ἀνακάλυψη 26 ἄλλων τὰ ὁποῖα τυπολογικὰ ἐντάσσονται στὴν ΝΝ τοῦ Αἰγαίου καὶ οἱ πληροφορίες πού ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ δίνει ἀποτελοῦν ἀποσπασματικὲς μὲν ἀλλὰ ἀδιάσειστες μαρτυρίες ὑπάρξεως ζωῆς στὸ Ἀκρωτήρι ἤδη ἀπὸ τὴν ΝΝ περίοδο καὶ καταδεικνύουν τὴν ἀδιάσπαστη συνέχεια τοῦ οἰκισμού καὶ τὸν αὐτόχθονα κυκλαδικὸ χαρακτήρα του ἀπὸ τὴν ἰδρυσὴ του ἕως τὴν στιγμὴ τῆς ὀριστικῆς καταστροφῆς του, περὶ τὸ τέλος τῆς ΥΚ Ι/ΥΜ Ια περιόδου.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης ἑνὸς μικροῦ ἀριθμοῦ ὁλόκληρων ἀγγείων καὶ τῆς ἔρευνας 2000 περίπου κιβωτίων μὲ ὄστρακα. Ἐχει ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ἡ κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου πού ἔχει βρεθεῖ μέχρι καὶ τὸ 1989. Ἐνα ἀπὸ τὰ μειονεκτήματα αὐτοῦ τοῦ ὕλικου εἶναι ἡ ἀποσπασματικὴ κατάσταση διατηρήσεώς του. Τὸ ἄλλο εἶναι ὅτι δὲν ἔχει βρεθεῖ στρωματογραφημένο. Ἡ ταύτιση τῶν ὁστράκων μὲ συγκεκριμένους τύπους ἀγγείων ἔγινε ἔπειτα ἀπὸ λεπτομερῆ μελέτη τῶν σχεδίων, τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς διακοσμήσεώς τους καὶ ἀπὸ τὴν συγκριτικὴ μελέτη τῆς ΠΚ κεραμεικῆς πού εἶναι γνωστὴ ἀπὸ ἄλλα νησιά καὶ σὲ συνεχεῇ ἀντιπαράβολῃ πρὸς αὐτήν. Σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις οἱ ταυτίσεις προτείνονται μὲ ἐπιφύλαξη. Ἐνα ἄλλο πρόβλημα πού εἴχαμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε εἶναι ἡ ἀδυναμία μας σὲ πολλές περιπτώσεις νὰ προσδιορίσουμε τὸν χῶρο καὶ τίς συνθήκες εὐρέσεως τῶν ὁστράκων ἐξαιτίας τοῦ ὅτι: (α) ἓνας ἀριθμὸς ἐνδείξεων ἦταν κατεστραμμένες, ἀσαφεῖς, περισσότερες τῆς μιᾶς καὶ διαφορετικὲς γιὰ τὴν ἴδια ομάδα ὁστράκων ἢ δὲν ὑπῆρχαν καθόλου, (β) οἱ ἀναφορὲς στὰ ἡμερολόγια ἦταν ἐνίοτε ἐλλιπεῖς ἢ ἀσαφεῖς καὶ κατὰ συνέπεια μὴ διαφωτιστικὲς, (γ) σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις παρατηρήθηκε ἀσυμφωνία ἐνδείξεων καὶ ἡμερολογίων, λόγω ἀλλαγῶν στὴν ἀρίθμηση τῶν δωματίων καὶ τῶν φρεάτων κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς χωρὶς τὴν παράλληλῃ ἐνημέρωση τῶν ἡμερολογίων, καὶ (δ) οἱ τομὲς πού ἀνοίχθηκαν κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς ἀνασκαφῆς (1967, 1968) ἔλαβαν τὰ ὀνόματα τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἀγρῶν (π.χ. «Μπρόνου 1», «Μπρόνου 2», «Ἀρβανίτη 3», «Μπρόνου 2 - Ἀρβανίτη 3»), γιὰ τὰ ἔτη δὲ αὐτὰ δὲν ὑπάρχουν ἡμερολόγια ἀνασκαφῆς. Προσπαθήσαμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε τὸ πρόβλημα βασιζόμενοι, ὅπου αὐτὸ ἦταν δυνατόν, στὶς πληροφορίες πού παρέχουν οἱ κατ' ἔτος ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις τοῦ καθηγητῆ Σ. Μαρινάτου. Στὶς ὑπόλοιπες περιπτώσεις περιορισθήκαμε κατ' ἀνάγκην νὰ σημειώσουμε ὅτι τὰ ὄστρακα εἶναι ἀγνώστου προελεύσεως.

30. Sotirakopoulou 1986, 298-300: ἀρ. 4196, 309.

Δέν θά ἰσχυρισθοῦμε ἐδῶ ὅτι ἔχομε ἐντοπίσει τὸ 100% τῶν πρώιμων ὀστράκων τοῦ Ἀκρωτηρίου. Μὲ τὸν ὄγκο τοῦ ὑλικοῦ ποὺ εἴχαμε νὰ ἀντιμετωπίσουμε θεωροῦμε φυσικὸ ὅτι ἓνας ἀριθμὸς θὰ ἔχει διαφύγει τῆς προσοχῆς μας, παρὰ τὴν ἐπανεξέταση πολλῶν κιβωτίων καὶ τὴν προσεκτικὴ ἐπιλογὴ τῶν πρὸς καταγραφὴ καὶ καταμέτρησι. Πιστεύομε ὅμως ὅτι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ποὺ ἔχουν πιθανῶς διαφύγει εἶναι μικρὸς καὶ ὅπωςδῆποτε δὲν ἀλλοιώνει τὴν γενικὴ εἰκόνα. Ἐκεῖνο ποὺ εἴμαστε σὲ θέσιν νὰ διαβεβαιώσουμε εἶναι ὅτι ἡ ἐργασία ἔγινε μὲ εὐσυνειδησία καὶ ἀγάπη γιὰ τὸ ἀντικείμενο καὶ μὲ ὅσο τὸ δυνατόν περισσότερη προσοχὴ καὶ ἀκρίβεια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Α. Συνθήκες εύρέσεως της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου, Σχ. 1

Ήδη κατά τα πρώτα έτη της ανασκαφής στο Άκρωτήρι και με την ευκαιρία της διανοίξεως φρεάτων μέχρι τὸν φυσικὸ βράχο γιὰ τὴν θεμελίωση τῶν πεσσῶν στηρίζεως τοῦ στεγάστρου τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου, ὁ Σ. Μαρινάτος παρατήρησε κοιλότητες λαξευμένες στὸ προεκρηξιακὸ ἔδαφος τοῦ νησιοῦ, τὶς ὁποῖες θεώρησε πιθανῶς ΠΚ, με βάση κυρίως ΠΚ ὄστρακα προερχόμενα ἀπὸ τὰ σημεῖα αὐτά³¹. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀναφερόμενα ἀπὸ τὸν Σ. Μαρινάτο, ὁ Χ. Ντούμας ἀνέφερε ἀργότερα ὅτι ΠΚ ὄστρακα βρέθηκαν ἐπίσης στὰ δάπεδα τοῦ ἰσογείου τοῦ Β2 καὶ τοῦ ὑπογείου τοῦ Δ3 καὶ στὸ στρώμα κάτω ἀπὸ τὸ δάπεδο τοῦ ἰσογείου δωματίου Δ16, τὰ ὁποῖα βρίσκονται ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου³², καθὼς καὶ σὲ ὑπόγειες κατασκευὲς λαξευμένες στὸν φυσικὸ βράχο (φρέαρ 6, ὑπόγειο Δ3)³³. Ὡς ἐκ τούτου, καὶ παρὰ τὶς ἀναφορὲς σὲ ΠΚ ὄστρακα ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ δωματίου Γ8 καὶ τοῦ «Μαγειρείου»³⁴, δημιουργήθηκε ἡ ἐντύπωση ὅτι ἡ ΠΚ κεραμικὴ εἶχε προέλθει ἀπὸ τὰ βαθύτερα στρώματα τοῦ οἰκισμοῦ καὶ κυρίως ἀπὸ τὰ φρέατα, ὅπου ἡ ἀνασκαφὴ εἶχε φθάσει στὸν φυσικὸ βράχο³⁵. Ἡ συστηματικὴ ὁμως ἔρευνα τῆς πρώιμης κεραμεικῆς τοῦ Άκρωτηρίου μετὰ τὸ 1985 καὶ ἡ λεπτομερὴς μελέτη τῶν ἡμερολογίων ἔδειξαν ὅτι ἡ ἀρχικὴ αὐτὴ ἐντύπωση ἦταν ἐσφαλμένη³⁶.

Στὴν συντριπτικὴ τῆς πλειονότητα ἡ ΠΚ κεραμικὴ τοῦ Άκρωτηρίου καὶ τὰ δεκαεννέα ἀπὸ τὰ 26 νεολιθικὰ ὄστρακα, δηλαδὴ 6929 ἀπὸ τὰ 9483 πρώιμα ἀγγεῖα καὶ ὄστρακα ποὺ ἐντοπίσθηκαν, προήλθαν ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς ποὺ σήμανε τὸ τέλος τῆς ἀκμάζουσας ΥΚ Ι πόλεως (Παρένθ. Πίν. 1). Τὰ πρώιμα ὄστρακα τοῦ στρώματος αὐτοῦ βρέθηκαν διάσπαρτα σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ ἀρχαίου οἰκισμοῦ μαζί με ΜΚ ὄστρακα καὶ ΥΚ Ι κεραμικὴ. Συγκεκριμένα, βρέθηκαν σὲ ἰσόγεια δωμάτια καὶ σὲ ὀρόφους κτηρίων, στὶς ὁδούς (ὁδὸς Τελχίνων μεταξὺ τῶν τομέων Β καὶ Γ καὶ δυτικὰ τοῦ Πυλῶνος, ὁδὸς ἀνατολικά τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν, ὁδὸς δυτικὰ τῆς Ξεστῆς 5), στὶς πλατεῖες (πλατεία Μυλῶνος, πλατεία Τριγώνου, πλατεία βόρεια τοῦ Τομέα Δ) καὶ σὲ ἄλλες ἀνοικτὲς περιοχὲς τοῦ οἰκισμοῦ, μερικὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες προφανῶς ἦταν πλατεῖες (χῶρος βόρεια, νότια καὶ ΝΑ τῆς Ξεστῆς 3, χῶρος

31. Marinatos 1969, 8, 13, 26, 28. 1971, 44. Μαρινάτος 1969, 149, 154, 165. 1971, 222.

32. Σχετικὰ μετὰ αὐτά, βλ. Marinatos 1970a, 17. 1971, 22, πίν. 37:α. 1973, 19-20, εἰκ. 2. Μαρινάτος 1970β, 167-168. 1971, 197, πίν. 252:α.

33. Doulmas 1978, 778. 1983b, 42.

34. Doulmas 1978, 778.

35. Doulmas 1978, 778. 1983b, 42. Sotirakopoulou 1986, 297-298.

36. Σωτηρακοπούλου 1992, 186-188. Sotirakopoulou 1990, 42.

νότια του δωματίου Γ1, χώρος βόρεια της Δυτικής Οικίας), όπου τμήματα των όρφων κατέπεσαν σε έρείπια κατά την διάρκεια των σεισμικών δονήσεων που προηγήθηκαν της έκρηξης του ήφαιστείου ή έκδηλώθηκαν συγχρόνως με αυτήν, καθώς επίσης σε φρέατα που συνέπεσε να ανοιχθούν είτε μέσα σε δωμάτια κτηρίων (φρέατα 2, 23-25, 28, 37, 42, 47, 48) είτε σε ανοικτούς χώρους (φρέατα 1, 4-6, 13, 15).

Από το στρώμα της σεισμικής καταστροφής που θεωρείται ότι έπληξε τον οικισμό σε μια πολύ πρόωμη φάση της ΥΚ Ι περιόδου προήλθαν 855 ΠΚ όστρακα. Η ανασκαφή έδειξε ότι το στρώμα αυτό συνίσταται σε τεχνητή επίχωση που περιέχει τα έρείπια της καταστροφής, τα όποια κατά την ανοικοδόμηση της πόλεως συγκεντρώθηκαν στις ανοικτές κυρίως περιοχές του οικισμού (πλατείες βόρεια των Τομέων Α και Δ, πλατείες βόρεια των Ξεστών 2 και 3, πλατεία Τριγώνου, πλατεία Μυλώνος, όδος Τελχίνων, χώρος μεταξύ των Δ9.1, Δ19 και Ξεστής 2) και σε ένα μικρότερο ποσοστό στα ισόγεια δωμάτια (Β2, Δ16, Δ19, Δωμάτια 3Α, 3Γ, 4, 5 και 6 της Δυτικής Οικίας), όπου ισοπεδώθηκαν και δημιούργησαν τα νέα, ανυψωμένα δάπεδα της τελευταίας φάσεως. Σε πέντε περιπτώσεις (Δ16, Δ20, Δωμάτιο 6 της Δυτικής Οικίας και χώρος άμέσως προ της εισόδου και έξωτερικά του ανατολικού τοίχου του κτηρίου αυτού) τα νέα δάπεδα βρέθηκαν να καλύπτουν τα λείψανα παλαιότερων τοίχων. Σε δύο από αυτές τις περιπτώσεις (Δωμάτιο 6 και χώρος άμέσως προ της εισόδου της Δυτικής Οικίας), οι παλαιότεροι τοίχοι σχετίζονταν με πήλινα δάπεδα, στα ύποστρώματα των οποίων είχαν ενσωματωθεί τα λείψανα άλλων, ακόμη παλαιότερων τοίχων. Λείψανα παλαιότατων τοίχων, σύγχρονων με τους προηγούμενους, βρέθηκαν επίσης ενσωματωμένα στο ύποστρωμα του παλαιότερου πήλινου δαπέδου του δωματίου 3Α της Δυτικής Οικίας, που αποκαλύφθηκε κάτω από το δάπεδο της τελευταίας φάσεως³⁷. Η ανασκαφή του 1985 και η μελέτη των ήμερολογίων είχαν ως αποτέλεσμα τον έντοπισμό του στρώματος της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου σε δέκα ακόμη σημεία του οικισμού πέραν των ήδη γνωστών. Συγκεκριμένα: στα φρέατα 1 (χώρος -ίσως πλατεία- βόρεια του Τομέα Γ), 3 (πλατεία δυτικά του Τομέα Γ), 4 (όδος μεταξύ Ξεστής 3 και Τομέα Γ), 26 (δυτικά της ΒΔ γωνίας της Οικίας των Γυναικών), 27 και 29 (χώρος -ίσως πλατεία- βόρεια της Οικίας των Γυναικών), στον χώρο μεταξύ των φρεάτων 4 και 5 (πλατεία νότια του Τομέα Γ), στην όδο με κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο ανατολικά της Οικίας των Γυναικών, στον χώρο Δ14 και στην περιοχή ανατολικά και ΝΑ του φρεάτος 17 (πλατεία δυτικά της Ξεστής 5). Στα σημεία αυτά το έν λόγω στρώμα απαντά και πάλι κάτω από τα δάπεδα της τελευταίας φάσεως του οικισμού με την μορφή τεχνητής επιχώσεως. Στην περίπτωση του χώρου Δ14 ειδικότερα, το στρώμα αυτό, πάχους 0.70-0.90μ., κάλυπτε παλαιότερο τοίχο, ύψους 0.60μ., ο οποίος έβαινε παράλληλα προς τον βόρειο τοίχο του δωματίου Β³⁸, όπως ακριβώς παρατηρήθηκε

37. Marinatos 1968, 17. 1970a, 8, 9. 1971, 9, 22, 27, 44-45, εικ. 1, 4. Μαρινάτος 1968, 101, εικ. 6. 1970β, 159, 160. 1971, 183-185, 197, 202, 222-223, εικ. 1, 4. Doumas 1978, 780. Ντούμας 1984α, 80. 1984β, 340-342. 1987, 113-114. Marthari 1984, 119-133. 1990, 61, 67, εικ. 1. Palyvou 1984, 134-147.

38. Στο ήμερολόγιο ανασκαφής σημειώνεται ότι ένα μέρος του στρώματος αυτού, πάχους 0.20-0.35μ., αποτελεί την θεμελίωση του παλαιότερου τοίχου στον φυσικό βράχο.

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 1

Κατανομή τής πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου κατά στρώματα και περιοχές

Στρώση-Στρώμα	Χώρος-Περιοχή	Άριθμός όστράκων- αγγείων	Ποσοστό επί του συνόλου (9483) των πρώιμων αγγείων και όστράκων
Στρώμα ήφαιστειακής καταστροφής		6929	73.06%
Στρώμα σεισμικής καταστροφής τής πρώιμης ΥΚ Ι		855	9.01%
	Μεταγενέστεροι (;) χώροι (Β7 και δωμάτιο στά ανατολικά του)	315	3.32%
Στρώσεις και υποστρώματα δαπέδων		161	1.69%
Στρώση προετοιμασίας επί του φυσικού βράχου		45	0.47%
Στρώμα ήφαιστειακής καταστροφής και στρώση πρασινωπού χώματος επί του φυσικού βράχου	Δ3, Δ4, Δ17	Τεμάχια όγκωδών πίθων Δ 284-Δ 297 και 26 ακόμη ΠΚ όστρακα	
Έπιχώσεις χειμάρρου		150	1.58%
Άγνωστα	Συχνά άγνωστα	553	5.83%
Κοιλότητες στον φυσικό βράχο	Φρέαρ 20	6	
Λαξευτή θαλαμοειδής κατασκευή	Φρέαρ 6	192	2.02%
«Πυρά» και λεπτή στρώση χώματος κάτω από την «πυρά»	«Πυρά»	184 (178+6)	1.94%
	Κοιλότητα λίθινου πίθου	44	0.46%
Διάφορα	Φρέατα	1194	12.59%

στά δωμάτια Δ16, Δ20 και 6 τής Δυτικής Οικίας και στις τομές άμέσως πρὸ τής εισόδου και έξωτερικά του ανατολικού τοίχου του κτηρίου αὐτοῦ. Στὸ στρώμα τής σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚΙ ἀνήκουν προφανῶς καὶ τὰ ἀγγεῖα ΚΑ 6046, 6049 καὶ 6051, τὰ συνανήκοντα ὅστρακα τοῦ Π17/28 καὶ 44 ἀκόμη ὅστρακα ΠΚ ἀγγείων, τὰ ὅποια βρέθηκαν στὸ ἀργιλωδὲς περιεχόμενο τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17 καὶ τοῦ πρόσθιου τμήματος τοῦ ἀγωγοῦ ποὺ καταλήγει στὴν νότια παρειά

τοῦ θαλάμου³⁹. Φαίνεται ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ κύλησε στὸν θάλαμο καὶ στὸν ἀγωγό, ὅταν ἓνα μέρος τῶν ἐρειπίων ποὺ προκάλεσε ὁ σεισμός συγκεντρώθηκαν καὶ ἰσοπεδώθηκαν στὴν περιοχὴ αὐτή. Ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς συνηγορεῖ τὸ γεγονός ὅτι τὰ συνανήκοντα ὄστρακα τοῦ Π17/28 βρέθηκαν στὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ περιεχομένου τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, στὴν περιοχὴ ΝΔ τοῦ στομίου του.

Ἐνας ἱκανὸς ἀριθμὸς ΠΚ ὀστράκων (315), ποὺ ἔφεραν τὶς ἐνδείξεις «Ἀρβανίτη 3» καὶ «Μπρόνου 2 - Ἀρβανίτη 3», φαίνεται νὰ ἔχει προέλθει εἴτε ἀπὸ χώρους ὅπου βρέθηκαν νεώτερα εὐρήματα εἴτε ἀπὸ χώρους ποὺ πιθανῶς ἀνήκουν σὲ μεταγενέστερη ἐποχὴ. Οἱ ὀνομασίες «Ἀρβανίτη» καὶ «Μπρόνου» εἶχαν δοθεῖ στὶς διαφορὲς περιοχὲς τοῦ ἀρχαίου οἰκισμοῦ κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς ἀνασκαφῆς (1967, 1968) ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ἰδιοκτητῶν τῶν ἀγρῶν. Ἡ περιοχὴ «Μπρόνου 2» περιελάμβανε τοὺς τομεῖς Β καὶ Γ⁴⁰, τὸ μεταξὺ αὐτῶν τμήμα τῆς ὁδοῦ Τελχίνων, τὴν πλατεία Μυλῶνος, τὰ φρέατα 2, 3, 4, 5, 6 καὶ 13, καθὼς ἐπίσης τὶς βάσεις β καὶ γ, φρέατα δηλαδὴ ποὺ ἀνοίχθηκαν τὸ πρῶτο μεταξὺ τῶν πεσσῶν 4 καὶ 5 καὶ τὸ δεύτερο μεταξὺ τῶν πεσσῶν 5 καὶ 6. Ἡ περιοχὴ «Ἀρβανίτη 3» προφανῶς περιελάμβανε τὸ ἀνατολικὸ τμήμα τοῦ δωματίου Β7, τὸ δωμάτιο μὲ τὸν καμπύλο ἀνατολικὸ τοῖχο ἀνατολικά τοῦ Β7 καὶ τὸν χώρο βόρεια καὶ νότια τοῦ δωματίου αὐτοῦ. Τὸ δάπεδο τοῦ Β7 ἦταν πῆλινο καὶ βρισκόταν κάτω ἀπὸ τὴν κοίτη τοῦ σύγχρονου χειμάρρου. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ ἐδῶ προῆλθαν νεώτερα εὐρήματα, ὁ Σ. Μαρινάτος διατυπώνει ἀμφιβολίες ἐὰν τὸ δάπεδο αὐτὸ ἀνήκει ὄντως σὲ μεταγενέστερη ἐποχὴ. Εἶναι πιθανὸν ὅτι τὰ νεώτερα εὐρήματα μεταφέρθηκαν στὸν χώρο αὐτὸν ἀπὸ τὸν χειμάρρο. Τὸ δωμάτιο ὅμως μὲ τὸν καμπύλο ἀνατολικὸ τοῖχο ἀνατολικά τοῦ Β7 εἶχε τοίχους ἐπιχρισμένους μὲ ἀσβεστοκονίαμα καὶ ὁ Μαρινάτος θεωρεῖ πιθανὸν ὅτι εἶναι Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς⁴¹. Ἐλλείψει ἡμερολογίων γιὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς ἀνασκαφῆς, τὰ ἀκριβῆ ὅρια τῶν περιοχῶν «Μπρόνου 2» καὶ «Ἀρβανίτη 3» εἶναι ἀσαφῆ καὶ οἱ συνθῆκες εὐρέσεως πολλῶν ὀστράκων ἀπὸ τὶς περιοχὲς αὐτὲς ἄγνωστες.

161 ΠΚ ὄστρακα περιέχονταν σὲ δάπεδα καὶ ὑποστρώματα δαπέδων ποὺ ἀνήκουν εἴτε στὴν τελευταία φάση τοῦ οἰκισμοῦ (Ξεστὴ 3: δωμάτια 3Α-ισόγειο καὶ 9-ὄροφος, Β6, ἰσόγειο Δ3, φρέαρ 28: μέσα σὲ δωμάτιο) εἴτε σὲ παλαιότερες φάσεις (Δυτικὴ Οἰκία: ἰσόγεια δωματίων 3Α καὶ 6, Φρέαρ 21: Δ9.1-ισόγειο, πλατεία Τριγώνου ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας).

45 ἄλλα περιέχονταν σὲ στρώση προετοιμασίας ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου γιὰ τὴν θεμελίωση τοίχων (φρέαρ 2).

Τὰ δεκατέσσερα καταγεγραμμένα τεμάχια (Δ 284-Δ 297) καὶ ὁ μεγάλος ἀριθμὸς τῶν μὴ καταγεγραμμένων ὀστράκων τῶν δύο ὀγκωδῶν λίθων ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τὸ ὑπόγειο τοῦ Δ3 βρέθηκαν ἐν μέρει στὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς τοῦ δωματίου καὶ ἐν μέρει στὴν στρώση τοῦ πρασινωποῦ χρώματος ποὺ καλύπτει τὸ δάπεδο ἀπὸ τὸν φυσικὸ βράχο στὸ ΝΔ τμήμα του. Περαιτέρω καθαρισμὸς τῆς στρώσεως

39. Ντούμας 1985α, 64-65. 1985β, 173.

40. Marinatos 1969, 6-7. Μαρινάτος 1969, 148.

41. Marinatos 1968, 9, 11, σχ. III. Μαρινάτος 1968, 91, 92.

αὐτῆς τὸν Αὐγούστο τοῦ 1987 ἀπέδωσε καὶ ἄλλα συνανήκοντα ὄστρακα. Ἡ ὁλοκλήρωσις τοῦ καθαρισμοῦ στὸ σημεῖο αὐτὸ ἐμπερικλείει τὸν κίνδυνον καταρρεύσεως τοῦ μεταγενέστερου δυτικοῦ τοίχου τοῦ δωματίου, ὁ ὁποῖος ἐδράζεται στὴν στρώσις τοῦ πρασινωποῦ χώματος, γι' αὐτὸ καὶ δὲν εἶναι δυνατόν, πρὸς τὸ παρὸν τουλάχιστον, νὰ ἀποτολμηθεῖ. Τὸ ὄστρακο μὲ τὴν ὀριζόντια σωληνωτὴ λαβὴ ποὺ συγκολλήθηκε στὸ τεμάχιο Δ 286 (Πίν. 164) προῆλθε ἀπὸ τὸ στρῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς τοῦ παρακείμενου δωματίου Δ17 καὶ ἓνα ἢ δύο ἄλλα συνανήκοντα προφανῶς ὄστρακα ἀπὸ τὸ στρῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς τοῦ ἐπίσης παρακείμενου δωματίου Δ4. Σὲ μικρὴ ἀπόστασις ἀπὸ τὸ Δ3, καὶ συγκεκριμένα σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν λεγόμενη «πυρρά», βρέθηκε ὁ μέγας πίθος ἀπὸ ἀνδρειατικὴ λάβα⁴², τὸ μόνο μέχρι στιγμῆς γνωστὸ λίθινο ΠΚ ἀγγεῖο ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ παραλληλισθεῖ ὡς πρὸς τὸ μέγεθος μὲ τοὺς πήλινους πίθους τοῦ Δ3. Ἡ συγκέντρωσις ὀγκωδῶν λίθινων καὶ πήλινων ΠΚ ἀγγείων στὴν περιοχὴ αὐτὴ δὲν στερεῖται ἴσως σημασίας. Ἐνα ἄλλο ΠΚ ὄστρακο (Δ 96) προῆλθε ἀπὸ τὴν λεπτὴ στρώσις πηλοῦ ποὺ κάλυπτε τὸν φυσικὸ βράχο στὴν ΝΑ γωνία τοῦ ὑπογείου τοῦ Δ3.

150 ΠΚ ὄστρακα προῆλθαν ἀπὸ τὶς ἐπιχώσεις τοῦ χειμάρρου ποὺ διέσχισε τὸν χώρο πρὶν ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ τῆς ἀνασκαφῆς μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότο.

Ἐνας ἀρκετὰ μεγάλος ἀριθμὸς ΠΚ ὀστράκων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἔξι ἀπὸ τὰ ἐντοπισθέντα νεολιθικά (553), βρέθηκαν εἴτε μὲ ἀσαφεῖ ἀνασκαφικὴ ἑνδείξις, ποὺ δὲν ἀποσαφηνίζεται στὰ ἡμερολόγια, εἴτε μὲ δύο ἢ περισσότερες ἐνδείξεις. Εἶναι ἄγνωστο ἐπομένως ἀπὸ ποιοῦ ἀκριβῶς στρῶμα καὶ τὶς περισσότερες φορὲς καὶ ἀπὸ ποιοῦ ἀκριβῶς σημεῖο προέρχονται.

Ἐξι ΠΚ ὄστρακα βρέθηκαν μαζὶ μὲ θαλάσσια βότσαλα, ὅσα καὶ ἓνα λίθινο ἐργαλεῖο σὲ τρεῖς κοιλότητες λαξευμένες στὸν φυσικὸ βράχο, οἱ ὁποῖες ἀποκαλύφθηκαν κατὰ τὴν διάνοιξη τοῦ φρέατος 20⁴³. Κοιλότητες λαξευμένες στὸν φυσικὸ βράχο ἔχουν ἐντοπισθεῖ καὶ σὲ ἄλλα σημεία τῆς ἀνασκαφῆς, συγκεκριμένα στὸν Μυλῶνα τοῦ Τομέα Α⁴⁴, στὸ φρέαρ 5⁴⁵, στὸ φρέαρ 31, τὸ δωμάτιο Β6⁴⁶, τὸν χώρο Δ14, τὰ δωμάτια 3Γ, 4, 5 καὶ 6 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας⁴⁷ καὶ στὸ δωμάτιο 4 τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν⁴⁸. Οἱ κοιλότητες τῶν δωματίων 3Γ, 4 καὶ 5 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας περιεῖχαν κεραμικὴ τοῦ τέλους τῆς ΜΚ περιόδου καὶ ἦταν σφραγισμένες ἀπὸ τὰ παλαιότερα πήλινα δάπεδα τῶν δωματίων, τὰ ὁποῖα σχετίζονται μὲ τὴν οἰκοδόμησις τοῦ κτηρίου περὶ τὸ τέλος τῆς ΜΚ περιόδου καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν σεισμικὴ καταστροφὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι⁴⁹. Οἱ παρόμοιες κοιλότητες ποὺ ἀπαντοῦν στὴν Εὐτρησι, τὴν Λέρνα, τὸν Ὀρχομενὸ τῆς

42. Marinatos 1969, 20, 22, εἰκ. 7, 9. Μαρινάτος 1969, 161-162, 163, πίν. 185:β, 187:α. Doulas 1983b, 115, εἰκ. 17.

43. Marinatos 1970a, 9, πίν. 4:b. Μαρινάτος 1970β, 160, πίν. 202:β.

44. Marinatos 1969, 13, πίν. 10:1. Μαρινάτος 1969, 154, πίν. 172:β. Ντούμας 1987, 114.

45. Marinatos 1969, 26. Μαρινάτος 1969, 164-165. Πὰ τίς ἀλλαγές στὴν ἀρίθμηση τῶν φρεάτων 5, 6 καὶ 13 κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ἀνασκαφῆς καὶ τὴν σύγχυσις ποὺ προκλήθηκε, βλ. Doulas 1978, 778 σημ. 1.

46. Ντούμας 1987, 114-115.

47. Ντούμας 1984α, 80-81. 1984β, 342. 1987, 114.

48. Ντούμας 1987, 114.

49. Ντούμας 1984α, 80. 1984β, 342. Marthari 1990, 61, 66-67, εἰκ. 2-3.

Βοιωτίας⁵⁰ και στο Σέσκλο⁵¹ ήταν σκαμμένες στο πηλῶδες φυσικό ἔδαφος τῶν θέσεων αὐτῶν. Οἱ J.L. και E.G. Caskey θεωροῦν πιθανόν ὅτι οἱ κοιλότητες αὐτές δημιουργήθηκαν ἀπὸ τοὺς πρώτους κατοίκους τῶν οἰκισμῶν, μὲ σκοπὸ τὴν ἀφαίρεση πηλοῦ γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν οἰκημάτων, τῶν κλιβάνων ἢ ἀκόμη και τῆς κεραμεικῆς τους, ἀργότερα δὲ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν ἀπόθεση ἀπορριμμάτων⁵². Μία ἀπὸ τὶς κοιλότητες τῆς Εὐτρήσεως (Pit X) περιεῖχε ἀμιγῆ νεολιθικὴ κεραμικὴ και ἦταν σφραγισμένη ἀπὸ τὸ πρῶτο πλακόστρωτο δάπεδο τοῦ οἰκισμοῦ⁵³. Στρώσεις ἀργιλώδους χρώματος κατάλληλου γιὰ καλλιέργεια και γιὰ κατασκευὴ ἀγγείων ἐντόπισε ὁ Σ. Μαρινάτος στὸ προεκρηξιακὸ ἔδαφος τοῦ νησιοῦ σὲ τομὴ πού ἀνοίχθηκε στὴν αὐτὴ βόρεια τοῦ Τομέα Α, στὸ φρέαρ 5 και στὸ φρέαρ 13⁵⁴. Πρόσφατα, ὁ ὑπόγειος λαξευτὸς θάλαμος τοῦ φρέατος 17 βρέθηκε νὰ περιέχει λεπτὴ ἄργιλο κατάλληλη γιὰ τὴν κατασκευὴ ἀγγείων και, σύμφωνα μὲ τὸν ἀνασκαφέα, ἀγνωστὴ σήμερα στὸ νησί⁵⁵.

192 ΠΚ ὄστρακα και ὀλόκληρα συγκολλημένα και συμπληρωμένα ἀγγεῖα προῆλθαν ἀπὸ τὴν λαξευμένη στὸν φυσικὸ βράχο θαλαμοειδῆ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6⁵⁶.

184 ΠΚ ὄστρακα και ὀλόκληρα ἀγγεῖα προῆλθαν ἀπὸ τὴν λεγόμενη «πυρά»⁵⁷. Τὰ ἔξι ἀπὸ αὐτὰ (μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ Δ 46) περιέχονταν σὲ στρώση χρώματος, πάχους 0.005μ., πού ὑπῆρχε κάτω ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς «πυρᾶς». Ἡ «πυρά» ἀποκαλύφθηκε σὲ ἀπόσταση 2.25μ. περίπου ἀνατολικά τοῦ ΒΑ ἀκρογωνιαίου λίθου τοῦ δωματίου Δ4 και σὲ βάθος 2.40μ. ἀπὸ τὴν ἄνω σωζόμενη ἐπιφάνεια αὐτοῦ. Τὴν ἀποτελοῦσε «ἰσχυρῶς κεκαυμένο στρώμα», πάχους 0.20-0.25μ., τὸ ὁποῖο βρισκόταν ἐπάνω σὲ συμπαγὲς δάπεδο ἀπὸ ἐρυθρωπὴ λάβα. Τὸ βόρειο ἥμισυ τοῦ στρώματος τῆς «πυρᾶς» κάλυπτε στρώση μικρῶν σχιστολιθικῶν πλακῶν. Τὸ στρώμα ἦταν γεμάτο μὲ θραυσμένα ἀγγεῖα, λίθινα ἐργαλεῖα, λεπίδια ὀψιανοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων και ἕνας πυρήνας, ὅστὰ και ὀργανικὲς οὐσίες, και περιεῖχε ἐπίσης δύο πῆλινα εἰδῶλια βοῶν και δύο τεμάχια ἀπὸ αἰγοκέρατα.

Σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ βόρειο τμήμα τῆς «πυρᾶς» και σὲ κυκλικὴ κοιλότητα τοῦ ἐδάφους ἀμέσως ΒΔ αὐτῆς, συγκεκριμένα σὲ ἀπόσταση 2.30μ. περίπου ἀνατολικά τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τοῦ Δ4 και σὲ βάθος 1.80μ. ἀπὸ τὴν ἄνω σωζόμενη ἐπιφάνειά του, βρέθηκαν ὁ πυθμένας (στὴν θέση του) και τεμάχια τοῦ σώματος μεγάλου πίθου ἀπὸ ἀνδρειατικὴ λάβα⁵⁸. Ἀπὸ τὴν κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου προῆλθαν 44 μικροῦ μεγέθους ἀγγεῖα και ὄστρακα, μεταξὺ τῶν ὁποίων και ἕνα νεολιθικὸ (Δ 25). Τὸ ὅτι ὁ λίθινος πίθος εἶχε ἄμεση σχέση μὲ τὴν «πυρά» εἶναι φανερό ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ τὰ δύο σημεῖα προῆλθαν ἀγ-

50. Caskey - Caskey 1960, 129, 132-133, 161 σημ. 16.

51. Τσουντας 1908, 117-118, εἰκ. 26-27.

52. Caskey - Caskey 1960, 161.

53. Αὐτόθι 129.

54. Marinatos 1968, 17. 1969, 26, 28. Μαρινάτος 1968, 101-102. 1969, 164, 165. Πὰ τὶς ἀλλαγὲς στὴν ἀρίθμηση τῶν φρεάτων 5, 6 και 13 κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς, βλ. ἐδῶ σημ. 45.

55. Ντούμας 1985α, 64. 1985β, 173, 174.

56. Marinatos 1969, 27. Μαρινάτος 1969, 165. Πὰ τὶς ἀλλαγὲς στὴν ἀρίθμηση τῶν φρεάτων 5, 6 και 13 κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς, βλ. ἐδῶ σημ. 45.

57. Marinatos 1969, 19-21. Μαρινάτος 1969, 161-163.

58. Βλ. ἐδῶ σημ. 42.

γεία τοῦ ἴδιου τύπου (ἀνοικτὲς φιάλες μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα, «μηλιακὲς φιάλες», ἄωτα κύπελλα, μικκύλα ἀγγεῖα⁵⁹), καθὼς ἐπίσης ἀπὸ τὸ ὅτι τὰ συνανήκοντα Δ 31 καὶ Δ 48 βρέθηκαν τὸ ἓνα στὴν «πυρᾶ» καὶ τὸ ἄλλο στὴν κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου⁶⁰.

Ἡ λαξευτὴ θαλαμοειδὴς κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 καὶ ἡ «πυρᾶ» ἔδωσαν τὰ δύο μόνον μέχρι στιγμῆς γνωστὰ στὸ Ἀκρωτήρι «κλειστά» σύνολα ΠΚ κεραμεικῆς, μαζὶ δὲ μὲ τὸν λαξευτὸ θάλαμο τοῦ φρέατος 17 ἀποτελοῦν τὰ μόνον σημεῖα τοῦ οἰκισμοῦ ἀπὸ ὅπου προήλθαν ὁλόκληρα ΠΚ ἀγγεῖα⁶¹.

Ὅσον ἀφορᾷ στὰ φρέατα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐθεωρεῖτο ὅτι εἶχε κυρίως προέλθει ἡ ΠΚ κεραμικὴ λόγῳ τῆς διανοίξεώς τους μέχρι τὸν φυσικὸ βράχο, ἡ ἔρευνα ἔδειξε ὅτι ἀπὸ αὐτὰ προήλθε πράγματι ἓνα ἀρκετὰ μεγάλο ποσοστὸ ΠΚ κεραμεικῆς (1194 ὄστρακα καὶ ἀγγεῖα), σὲ καμμία ὅμως μέχρι στιγμῆς γνωστὴ περίπτωσι (μὲ τὴν ἐξαίρεση τοῦ «κλειστοῦ» συνόλου τοῦ φρέατος 6) δὲν βρέθηκε ἡ κεραμικὴ αὐτὴ σὲ ἀμιγῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον στρώμα ἐπάνω στὸν φυσικὸ βράχο, ὅπως ἴσως ἀναμενόταν. Δεδομένου ὅτι τὰ φρέατα συνέπεσε νὰ ἀνοιχθοῦν ἄλλοτε μέσα σὲ δωμάτια τῶν ΥΚ κτηρίων (φρέατα 2, 9, 21, 23-25, 28, 37, 42, 47, 48 καὶ προφανῶς τὸ 68), ἄλλοτε σὲ ὁδοὺς καὶ πλατεῖες (φρέατα 1, 3-6, 11, 12, 14-17, 19, 27, 29, 35, 49, βάσεις β καὶ γ) καὶ ἄλλοτε, κατὰ τὸ ἥμισυ τουλάχιστον, μέσα σὲ δωμάτια (φρέαρ 26), ἡ εἰκόνα ποὺ παρουσιάζουν ἀπὸ πλευρᾶς κεραμεικῆς δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν εἰκόνα τῶν ποικίλων περιοχῶν τοῦ οἰκισμοῦ. Ἡ πρώιμη κεραμικὴ τῶν φρεάτων προήλθε ἀπὸ ὅλα τὰ ἀρχαιολογικὰ στρώματα ποὺ προαναφέρθηκαν, ἀνάλογα μὲ τὴν περίπτωσι, σὲ μερικὰ δὲ φρέατα ἀπὸ δύο διαφορετικὰ στρώματα (Παρένθ. Πίν. 2). Συγκεκριμένα: Τὰ φρέατα 1, 2, 4-6, 13, 15, 20, 23-25, 28, 37, 39, 40, 42, 47-49, 68 καὶ ἡ βάση γ ἔδωσαν πρώιμη κεραμικὴ ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Τὰ φρέατα 1, 3, 4, 11, 12, 14-17, 19, 29 καὶ 35 ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι. Τὰ φρέατα 21 καὶ 28 ἀπὸ στρώσεις καὶ ὑποστρώματα δαπέδων ἐπάνω στὸν φυσικὸ βράχο. Τὰ φρέατα 5, 9, 13 καὶ 18 ἀπὸ τὶς ἐπιχώσεις τοῦ σύγχρονου χερμαῖρου. Τὸ φρέαρ 2 ἀπὸ τὴν στρώσι προετοιμασίας ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου γιὰ τὴν θεμελίωσι τοίχων. Στὸ φρέαρ 6, ΠΚ κεραμικὴ βρέθηκε ἐπίσης σὲ λαξευτὴ θαλαμοειδὴ κατασκευή, στὸ φρέαρ 20 σὲ κοιλότητες λαξευμένες στὸν φυσικὸ βράχο καὶ στὸ φρέαρ 44 στὸ στρώμα ἱλύος ποὺ δημιούργησαν οἱ προσχώσεις τῶν τελευταίων ἐτῶν. Τὰ ὄστρακα τοῦ φρέατος 22 καὶ τῆς βάσεως β εἶναι ἄγνωστο ἀπὸ ποιο ἀκριβῶς στρώμα προήλθαν, τὰ δὲ ὄστρακα τῶν φρεάτων 26 καὶ 27 καὶ ἓνα μέρος τῶν ὀστράκων τοῦ φρέατος 14 δὲν εἶναι σαφὲς ἂν προήλθαν ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι ἢ ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Τὸ γενικὸ συμπέρασμα ἀπὸ ὅσα ἀναφέρθηκαν εἶναι ὅτι, μὲ τὶς ἐξαίρεσεις τῶν «κλειστῶν» συνόλων τῆς «πυρᾶς» καὶ τῆς λαξευτῆς θαλαμοειδοῦς κατασκευῆς τοῦ φρέατος 6, ὑπάρχει πλήρης ἔλλειψις στρωματογραφίας τῶν φάσεων τοῦ οἰκισμοῦ ποὺ προηγούνται τῆς τελευταίας. Βέβαια, ἡ ἔρευνα τῆς προϊστορικῆς πόλεως ἀπέχει πολὺ ἀκόμη ἀπὸ τοῦ νὰ ἔχει ὁλοκληρωθεῖ. Τὰ κτήρια τῆς τελευταίας φάσεως, μὲ ἐξαίρεση

59. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 1α, Α-Α, 6, Α-Η, 6 καὶ Κ-Ζ ἀντίστοιχα.

60. Βλ. ἐπίσης κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ α (γ) καὶ β (δ).

61. Sotirakopoulou 1986, 298. 1990, 42. Σωτηρακοπούλου 1992, 192-193.

τὴν Δυτικὴ Οἰκίαν, εἶναι ἀκόμῃ εἴτε ἡμιτελῶς ἀνασκαμμένα εἴτε σχεδὸν ἄσκαφα (Ξε-
στὲς 2, 4 καὶ 5). Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ φρέατα, ποὺ ἀνοίχθηκαν ἐσπευσμένα καὶ κατ' ἀνάγκην
γιὰ τὴν στέγαση καὶ τὴν προστασία τῶν ἀρχαίων ἐρειπίων, τὸν χώρο Δ14, τὸ δωμάτιο
Δ16 καὶ τὶς στρωματογραφικὲς τομὲς ποὺ ἔγιναν τὰ τελευταῖα χρόνια ἐντὸς καὶ ἐκτὸς
τῆς Δυτικῆς Οἰκίας⁶², σὲ κανένα ἄλλο σημεῖο δὲν ἔχει προχωρήσει ἡ ἀνασκαφὴ κάτω
ἀπὸ τὰ δάπεδα τῶν ἰσόγειων δωματίων καὶ μέχρι τὸν φυσικὸ βράχο. Ἀλλὰ καὶ στὶς
περιπτώσεις ποὺ αὐτὸ ἔχει γίνῃ δὲν παρατηρήθηκε νεολιθικὸ ἢ ΠΚ στρώμα ἐπάνω
στὸν φυσικὸ βράχο. Τὸ γεγονὸς δὲν ἐκπλήσσει ἐὰν λάβομε ὑπ' ὄψιν τὴν μακρὰ διάρ-
κεια ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ, ἀπὸ τὴν ΝΝ περίοδο ἕως τὴν ὀριστικὴ καταστροφὴ τοῦ στοῦ
τέλος τῆς ΥΚ Ι, καὶ τὴν οἰκοδομικὴ δραστηριότητα ποὺ παρατηρεῖται κατὰ τὶς τελευ-
ταῖες τουλάχιστον φάσεις τῆς ζωῆς του. Ἀπὸ τὰ μέχρι στιγμῆς γνωστὰ στοιχεῖα διαπι-
στώνεται ὅτι γιὰ τὴν ἀνέγερση τῶν κτηρίων τῆς τελευταίας φάσεως οἱ κάτοικοι διατή-
ρησαν σὲ μικρὸ ὕψος ὅσους ἀπὸ τοὺς προγενέστερους τοίχους ἦταν ἀκόμῃ ὄρθιοι καὶ
ἕως ἑνὸς βαθμοῦ στερεοὶ μετὰ τὴν σεισμικὴ καταστροφὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι καὶ ἐπά-
νω στὰ λείψανα αὐτῶν τῶν τοίχων θεμελίωσαν τὰ νέα οἰκοδομήματα⁶³.

Αὐτὸ παρατηρήθηκε, ὅπως εἶδαμε, στοῦ δωμάτιο Δ16, τὸν χώρο Δ14, τὸ δωμάτιο 6
τῆς Δυτικῆς Οἰκίας καὶ στὶς περιοχὲς ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου καὶ ἐξωτερικὰ τοῦ ἀνατο-
λικοῦ τοίχου τοῦ κτηρίου αὐτοῦ, ὅπου κάτω ἀπὸ τὰ δάπεδα τῶν ἰσόγειων δωματίων ἢ
τῶν ἀνοικτῶν περιοχῶν τῆς τελευταίας φάσεως βρέθηκαν λείψανα παλαιότερων τοί-
χων⁶⁴. Ὅσα δωμάτια ὅμως κτίσθηκαν στοῦ τέλος τῆς ΜΚ περιόδου καὶ ἐξακολούθησαν
νὰ ὑφίστανται μετὰ τὴν σεισμικὴ καταστροφὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι, ἐνίστε μὲ ὀρισμένες
ἐπεμβάσεις καὶ μετατροπὲς στοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τοῦς σχέδιο, θεμελιώθηκαν ἀπευθείας
στὸν φυσικὸ βράχο, πράγμα ποὺ σημαίνει εἴτε ὅτι στὰ σημεῖα αὐτὰ δὲν ὑπῆρχαν παλαιό-
τερα κτίσματα εἴτε ὅτι αὐτὰ ποὺ τυχὸν ὑπῆρχαν κατεδαφίσθηκαν χωρὶς νὰ διατηρη-
θοῦν τὰ θεμέλια καὶ στὴν θέσιν τοῦς κτίσθηκαν τὰ νεώτερα οἰκοδομήματα. Αὐτὸ παρα-
τηρήθηκε στὰ δωμάτια Β1, Β2, Δ16 καὶ στὰ δωμάτια 3Γ, 4 καὶ 5 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας⁶⁵.
Στὸν φυσικὸ βράχο ἐδράζονται ἐπίσης οἱ παλαιότεροι τοῖχοι ποὺ βρέθηκαν στὰ δωμά-
τια 3Α καὶ 6 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ἐνσωματωμένοι στὰ ὑποστρώματα εἴτε τῶν πῆλινων
δαπέδων τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ κτηρίου, δηλαδὴ μετὰ τὴν σεισμικὴ καταστροφὴ
τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι, εἴτε τῶν παλαιότερων πῆλινων δαπέδων, ποὺ προηγοῦνται αὐτῆς
τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς⁶⁶. Οἱ ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς παλαιότερους αὐτοὺς τοίχους хро-
νολογοῦνται στοῦ τέλος τῆς ΜΚ περιόδου, οἱ δὲ κατώτεροι σὲ μιὰ πρωιμότερη φάση. Τὴν
ἰσοπέδωση τῶν λειψάνων τῶν παλαιότερων κτισμάτων καὶ τὴν οἰκοδόμησιν νεώτερων
κτηρίων ἐπ' αὐτῶν ἐπιβεβαιώνει τὸ γεγονὸς ὅτι ἕνας μικρὸς ἀριθμὸς ΠΚ ὀστράκων (45)

62. Ντούμας 1984α, 80. 1984β, 340-342. 1987, 113-114. Marthari 1990, 58, 60-61.

63. Marinatos 1971, 44. Μαρινάτος 1971, 222.

64. Γιὰ τὸ Δ16, βλ. Marinatos 1971, 22, πίν. 37:α. Μαρινάτος 1971, 197, πίν. 252:α. Palyvou 1984, 136, εἰκ. 7. Γιὰ
τὸ δωμάτιο 6 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, βλ. Ντούμας 1984α, 80. 1984β, 340, 341-342. Marthari 1990, 61, 67. Γιὰ τὶς τομὲς
ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου καὶ ἐξωτερικὰ τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, βλ. Ντούμας 1987, 113-114.

65. Marinatos 1971, 22, πίν. 37:α. Μαρινάτος 1971, 197, πίν. 252:α. Ντούμας 1984α, 80. 1984β, 342. Palyvou
1984, 134-135, 136, 146, εἰκ. 2, 5, 7, 9. Marthari 1990, 60-61.

66. Ντούμας 1984α, 80. 1984β, 340-341. Marthari 1990, 61, 67.

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Ἡ πρώτη κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου στὰ φρέατα κατὰ στρώματα καὶ στρώσεις

Φρέαρ	Στρώμα ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς	Στρώμα σεισμικῆς καταστροφῆς	Δάπεδα καὶ ὑπο- στρώματα	Ἐπίχωση χειμάρρου	Στρώση προετοι- μασίας	Λαξευτὸς θάλαμος	Κοιλότητες στὸν φυσικὸ βράχο	Στρώμα ἱλὺς
1	X	X						
2	X				X			
3		X						
4	X	X						
5	X			X				
6	X					X		
9				X				
11		X						
12		X						
13	X			X				
14	;	X						
15	X	X						
16		X						
17		X						
18				X				
19		X						
20	X						X	
21			X					
23	X							
24	X							
25	X							
26	;	;						
27	;	;						
28	X		X					
29		X						
35		X						
37	X							
39	X							
40	X							
42	X							
44								X
47	X							
48	X							
49	X							
68	X							
Βάση γ	X							

βρέθηκε, ὅπως εἶδαμε, στὴν στρώση προετοιμασίας ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου γιὰ τὴν θεμελίωση τοίχων τῆς φάσεως ποὺ προηγεῖται τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ I, καθὼς καὶ τὸ ὅτι ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ὀστράκων τῶν ὀγκωδῶν πίθων ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τὸ λαξευμένο στὸν φυσικὸ βράχο ὑπόγειο τοῦ Δ3 βρέθηκε στὴν στρώση τοῦ πρασινωποῦ χρώματος ποὺ καλύπτει τὸ δάπεδο ἀπὸ τὸν φυσικὸ βράχο στὸ ΝΔ τμήμα τοῦ δωματίου, στὴν ὁποία ἐδράζεται ὁ μεταγενέστερος δυτικὸς τοῖχος τοῦ ὑπογείου τοῦ

Δ3. Άμεση συνέπεια της οικόδομικῆς αὐτῆς δραστηριότητος, εἴτε αὐτὴ συνίστατο στὴν οἰκοδόμησιν τῶν νεώτερων τοίχων ἐπάνω στὰ λείψανα τῶν παλαιότερων εἴτε στὴν θεμελίωσίν τους ἀπευθείας στὸν φυσικὸ βράχο, ὑπῆρξε ἡ καταστροφή τῆς στρωματογραφίας τῶν προηγούμενων φάσεων τοῦ οἰκισμοῦ.

Φαίνεται ὅτι γιὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν νεώτερων κάθε φορὰ κτηρίων χρησιμοποιόταν τὸ οἰκοδομικὸ ὕλικὸ τῶν παλαιότερων, τὸ ὁποῖο εἶχε προέλθει εἴτε ἀπὸ τὴν πλήρη κατεδάφιση τῶν παλαιότερων γιὰ τὴν θεμελίωσιν τῶν νέων στὸν φυσικὸ βράχο εἴτε ἀπὸ τὴν ἰσοπέδωσιν τῶν λειψάνων τῶν παλαιότερων γιὰ τὴν οἰκοδόμησιν τῶν νεωτέρων ἐπ' αὐτῶν εἴτε ἀπὸ τὴν κατάρρευσιν τῶν παλαιότερων λόγῳ σεισμοῦ. Ὁ Σ. Μαρινάτος παρατήρησε στὴν λιθοδομὴ τῶν κτηρίων τῆς τελευταίας φάσεως ἐπαναχρησιμοποίησιν λίθων ποὺ εἶχαν προέλθει ἀπὸ τὰ ἐρείπια τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι, καθὼς ἐπίσης ἀπορριφθέντων μυολίθων καὶ τεμαχίων λίθινων σκευῶν⁶⁷. Στὰ ΥΚ ὅμως κτήρια τοῦ Ἀκρωτηρίου ἔχει γίναι ἐπίσης εὐρεία χρῆσις τοῦ πηλοῦ, εἴτε ὡς συνδετικὸ ὕλικον στοὺς τοίχους⁶⁸ εἴτε στὴν κατασκευὴ τῶν δαπέδων καὶ τῶν ὀροφῶν τῶν κτηρίων⁶⁹ εἴτε στὴν δόμησιν διαχωριστικῶν τοιχαρίων ἀπὸ πηλὸ ἢ ὠμοπλίνθους μέσα στὰ δωμάτια⁷⁰ εἴτε σὲ κτιστὲς κατασκευὲς ἀπὸ χῶμα καὶ λίθους γιὰ τὸν ἐγκιβωτισμὸ πύλων⁷¹ εἴτε σὲ κιβωτιοειδεῖς κατασκευὲς ἀπὸ ὠμὲς πῆλινες πλάκες γιὰ τὴν ἐναπόθε-

67. Marinatos 1971, 45. Μαρινάτος 1971, 223.

68. Λίθοι καὶ χῶμα ποὺ προέρχονται ἀπὸ τοίχους οἱ ὁποῖοι κατέρρευσαν ἀπαντοῦν σὲ ὅλο τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Σαφέστερες ὁμως ἐνδείξεις τοίχων ποὺ κατέρρευσαν παρατηρήθηκαν στὰ ἐξῆς σημεία: Ξεστὴ 3, χώρος 3β-ισόγειο καὶ δωμάτιο 11-ὄροφος. Χώρος νότια τοῦ Γ1 (Marinatos 1969, 42-43, πίν. 34:2. Μαρινάτος 1969, 174, πίν. 207:β), ὁδὸς Τελχίνων ἀνατολικά τοῦ Γ1 καὶ μέχρι τὴν πλατεία Μυλωνος (Marinatos 1969, 40-41, πίν. 33-34. Μαρινάτος 1969, 173-174, πίν. 206-207), φρέαρ 47, δυτικὸς τοίχος τοῦ Δ9γ, πλατεία Μυλωνος δυτικὰ τοῦ Β5, πλατεία Τριγώνου. Ἐπίσης: χώρος βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ὅπου βρέθηκαν ἐρείπια ἀπὸ τὸν βόρειο τοῖχο τοῦ ὀρόφου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας καὶ ἀπὸ τὸ νότιο τμήμα τοῦ οἰκοδομήματος ποὺ βρίσκεται μετὰξὺ τῆς Δυτικῆς Οἰκίας καὶ τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν (Ντούμας 1980, 294), βόρεια προέκτασις τῆς ὁδοῦ Τελχίνων ἀνατολικά τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν, νότιος τοίχος τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν (αὐτόθι).

69. Πὰ τὴν τεχνικὴν κατασκευὴν τῶν δαπέδων καὶ τῶν ὀροφῶν, βλ. Marinatos 1973, 13-14, 17. Ντούμας 1979β, 261. Ὅροφες ἢ δάπεδα ὀρόφων ποὺ κατέπεσαν μέσα σὲ δωμάτια παρατηρήθηκαν στὰ ἐξῆς σημεία: Ξεστὴ 3, δωμάτια 14-ὄροφος καὶ 7-ισόγειο. Δωμάτια Β5, Β5α καὶ Β8 (Marinatos 1969, 36-38. Μαρινάτος 1969, 170-172, εἰκ. 3), Δ17 (Marinatos 1973, 13). Δυτικὴ Οἰκία, δωμάτια 3 καὶ 6 (Marinatos 1972, 21, 22) καὶ χώρος 7 (Ντούμας 1978β, 220. 1982, 263, 264), καὶ φρέαρ 26. Στὸ Β1α βρέθηκαν γωνιώδη τεμάχια κονιαμάτων, πιθανῶς ἀπὸ ὀροφή. Δάπεδα ὀρόφων ποὺ βυθίσθηκαν στὰ κάτω δωμάτια ἢ κατέπεσαν σὲ ἀνοιχτοὺς χώρους παρατηρήθηκαν στὰ ἐξῆς σημεία: Ξεστὴ 3, δωμάτια 2-ισόγειο, 4-ισόγειο (Marinatos 1973, 27), 7-ισόγειο, 10-ὄροφος, 11-ὄροφος, χώρος 3α-ισόγειο (Ντούμας 1981, 324) καὶ χώρος 3β-ισόγειο, ΒΔ τμήμα. Δωμάτια Γ4α, Γ6-βόρειο τμήμα, Γ9, Β1-ὄροφος, δυτικὸ τμήμα, Β2-ισόγειο, βόρειο τμήμα, Β6, Β7-ΝΑ γωνία, Δ1-δυτικὸ τμήμα, Δ1α-ἀνατολικὸ τμήμα, Δ3-ὑπόγειο (Marinatos 1970α, 16-17. Μαρινάτος 1970β, 167-168), Δ4-ΒΑ γωνία. Δυτικὴ Οἰκία, χώρος 3β-ισόγειο (Ντούμας 1980, 291), δωμάτιο 4-ισόγειο (Marinatos 1972, 28), δωμάτιο 5-ισόγειο (αὐτόθι 24). Χώρος βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας. Φρέαρ 25. Οἰκία τῶν Γυναικῶν, δωμάτιο 1-ὄροφος (Marinatos 1971, 13. Μαρινάτος 1971, 189) καὶ δωμάτια 2, 3, 4, 5, 8-1ος ὄροφος (Ντούμας 1987, 114).

70. Διαχωριστικὰ τοιχάρια ἀπὸ πηλὸ ἢ ὠμοπλίνθους βρέθηκαν στὰ ἐξῆς δωμάτια: Α2, Β1 καὶ Β1α-ὄροφος (Marinatos 1970α, 29-32. Μαρινάτος 1970β, 181-183), Δ1α-ὄροφος, ἀνατολικὸ τμήμα (Marinatos 1970α, 18. Μαρινάτος 1970β, 169). Ξεστὴ 3, χώρος 3β-ισόγειο καὶ δωμάτιο 10-ὄροφος. Δυτικὴ Οἰκία, δωμάτιο 4-ὄροφος (Marinatos 1972, 25). Πηλόκτιστο ἦταν ἐπίσης τὸ δυτικὸ τμήμα τοῦ τοίχου ποὺ χωρίζει τὰ δωμάτια 4 καὶ 5 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας (αὐτόθι 24-25, 26). Στὸ δωμάτιο Δ17α βρέθηκαν ἴχνη ὠμῶν πλίνθων καὶ στὸ φρέαρ 39 πλίνθοι μὲ κονίαμα.

71. Κτιστὲς κατασκευὲς ἀπὸ χῶμα καὶ λίθους γιὰ τὸν ἐγκιβωτισμὸ πύλων βρέθηκαν στὸν ὄροφο τοῦ δωμα-

ση και την φύλαξη κεραμεικής⁷² είτε σε πηλόκτιστα έρμάρια⁷³. Το χώμα που χρησιμοποιόταν στην οικοδόμηση των νεώτερων κτηρίων προερχόταν προφανώς και αυτό από τα έρείπια προγενέστερων κτισμάτων που κατεδαφίσθηκαν ή κατέρρευσαν και ως εκ τούτου περιείχε πλήθος μαρτυριών για την προϊστορία του οικισμού (όστρακα, όστρά, όστρεα, λεπίδες και θραύσματα όψιανού). Έτσι έξηγγείται ή τόσο συχνή παρουσία ΠΚ όστράκων στο στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής του οικισμού. Κατά τον ίδιο τρόπο έξηγγείται ή παρουσία τους στο στρώμα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι καθώς και ή συγκέντρωση την όποία παρουσιάζουν στην περιοχή «Αρβανίτη 3», άκόμη και στην περίπτωση που τα δωμάτια που άποκαλύφθηκαν εκεί άνήκουν σε μεταγενέστερη έποχή. Άκόμη και πρόσφατα οί κάτοικοι του Άκρωτηρίου χρησιμοποίησαν τεμάχια του μεγάλου άνδρσιτικού λίθου που είχαν άποκαλυφθεί από την δράση του χειμάρρου για την κατασκευή του άναλημματικού ξηροτοίχου που χρησίμευε ως όχθη του χειμάρρου αυτού⁷⁴. Η έπανεπιλημμένη χρήση των λειψάνων των πρωιότερων φάσεων ως οικοδομικού ύλικού κατά τις μεταγενέστερες φάσεις έξηγγεί και το γεγονός ότι τα πρώιμα όστρακα βρέθηκαν πολύ θρυμματισμένα. Την χρήση αυτή της πρώιμης κεραμεικής έπιβεβαιώνει το γεγονός ότι ένα ποσοστό της (1.69% του συνόλου) περιεχόταν, όπως είδαμε, σε στρώσεις και ύποστρώματα δαπέδων της τελευταίας ή παλαιότερων φάσεων του οικισμού.

Το φαινόμενο της ίσοπεδώσεως ή εξαφανίσεως των λειψάνων παλαιότερων κτισμάτων για την οικοδόμηση νεώτερων, ένιότε μάλιστα με το ύλικό των παλαιότερων, είναι σύνηθες στους προϊστορικούς οικισμούς που παρουσιάζουν κατοίκηση έπι σειράν περιόδων ή και για δύο ή τρεις μόνον φάσεις της αυτής περιόδου και παρατηρείται σε άρκετές θέσεις της ήπειρωτικής Ελλάδας και της Κρήτης. Στην Λέρνα τα άρχιτεκτονικά λείψανα της Νεολιθικής περιόδου είχαν εξαφανισθεί κάτω από τα ΠΕ στρώματα και τα νεολιθικά όστρακα βρέθηκαν άνάμεικτα με ΠΕ⁷⁵. Άνάμειξη της νεολιθικής με ΠΕ κεραμική και διατάραξη των στρωμάτων των πρωιότατων φάσεων για τους ίδιους λόγους παρατηρήθηκε έπίσης στην Εύτρηση και τον Όρχομενό της Βοιωτίας, στην Κόρινθο και στην Άσέα της Άρκαδίας⁷⁶. Στο Άσκηταριό της Άττικής, όπου ό Δ. Θεοχάρης διέκρινε τρεις φάσεις κατοικήσεως κατά την ΠΕ περίοδο, μόνον ή τελευταία φάση (ΠΕ ΙΙΙ κατά τον άνασκαφέα) βρέθηκε να διασώζει έπαρκή στοιχεία άρχιτεκτονικής και κεραμεικής. Τα μεταγενέστερα κτίσματα είχαν και έδω οικοδομηθεί επάνω στα λείψανα των παλαιότερων, ένιότε δέ είχε χρησιμοποιηθεί το ύλικό των παλαιότερων για τον σκοπό αυτόν⁷⁷.

τίου 10 της Ξεστής 3 (Ντούμας 1981, 327. Michailidou 1990, 299, είκ. 5) και στον όροφο του δωματίου 6 της Δυτικής Οικίας (Michailidou 1990, 299, είκ. 4).

72. Κιβωτιοειδείς κατασκευές από ώμες πήλινες πλάκες για την έναπόθεση κεραμεικής βρέθηκαν στον όροφο του δωματίου 1 της Οικίας των Γυναικών (Marinatos 1971, 13. Μαρινάτος 1971, 187) και στον όροφο του δωματίου Β1α (Marinatos 1970α, 29-31. Μαρινάτος 1970β, 181).

73. Πηλόκτιστα έρμάρια: Δυτική Οικία, χώρος 7 (Ντούμας 1982, 263).

74. Marinatos 1969, 20. Μαρινάτος 1969, 162.

75. Caskey 1960, 286.

76. Caskey - Caskey 1960, 133, 162. Caskey 1960, 287.

77. Θεοχάρης 1953/54, 62. 1954, 108. 1955, 112.

Τὸ φαινόμενο παρατηρήθηκε επίσης στὴν Περαιχώρα τῆς Κορινθίας κατὰ τὴν μετάβαση ἀπὸ τὴν δευτέρη πρὸς τὴν τρίτη φάση κατοικήσεως κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ΠΕ⁷⁸. Στὴν Κνωσό, τὴν Φαιστό καὶ τὶς ἄλλες θέσεις τῆς Κρήτης δὲν ἔχουν σὲ κανένα σημεῖο ἐντοπισθεῖ ΠΜ λείψανα στὴν θέση τους, ἐπάνω δηλαδὴ ἀπὸ τὰ νεολιθικὰ στρώματα καὶ κάτω ἀπὸ τὰ οἰκοδομήματα τῆς Παλαιοανακτορικῆς περιόδου, προφανῶς διότι καὶ ἐδῶ τὰ λείψανα τῶν πρωιμότερων φάσεων ἰσοπεδώθηκαν γιὰ τὴν θεμελίωση τῶν πρώτων ἀνακτόρων⁷⁹. Βλέπομε, λοιπόν, ὅτι στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα τουλάχιστον, τὸ φαινόμενο παρατηρεῖται σὲ οἰκισμοὺς μικρότερους καὶ λιγότερο ἐντυπωσιακοὺς ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας, ὁρισμένοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους (Ἀσκηταριό, Περαιχώρα) ἔχουν ἐπιπλέον πολὺ μικρότερη διάρκεια ζωῆς. Ἐπομένως, πρέπει νὰ θεωρεῖται λογικὸ καὶ ἀναμενόμενο στὴν περίπτωση τοῦ Ἀκρωτηρίου μὲ τὴν τόσο μακρὰ διάρκεια ζωῆς καὶ μὲ τὰ ἐπιβλητικὰ διώροφα καὶ τριώροφα κτήρια τῆς τελευταίας φάσεως.

Τὸ γεγονός ὅτι μερικὰ συνανήκοντα ἢ πιθανῶς συνανήκοντα ΠΚ ὀστρακα βρέθηκαν σὲ παρακείμενους χώρους⁸⁰ ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι τὸ οἰκοδομικὸ ὕλικό τῶν νεότερων κτηρίων, τὸ ὁποῖο περιεῖχε σὲ θρυμματισμένη κατάσταση τὴν πρώιμη κεραμεικὴ, δὲν μεταφερόταν ἀπαραίτητα ἀπὸ ἀπομακρυσμένες περιοχὲς τοῦ οἰκισμοῦ. Σὲ περίπτωση ποὺ ἦταν πρόσφορο σὲ γειτονικοὺς χώρους τὸ μετέφεραν ἀπὸ ἐκεῖ. Ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς ἡ κατανομή τῶν νεολιθικῶν καὶ ΠΚ ὀστράκων κατὰ στρώματα καὶ κατὰ κτήρια ἢ εὐρύτερες περιοχὲς μπορεῖ νὰ εἶναι ἕως ἑνὸς βαθμοῦ ἐνδεικτικὴ τῶν ὁρίων καὶ τῆς ἐκτάσεως τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὶς πρωιμότερες φάσεις τῆς ζωῆς του. Τὰ μέχρι στιγμῆς ὑπάρχοντα στοιχεῖα σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτὸ θὰ παραθέσουμε στὴν συνέχεια. Κρίνομε ὅμως σκόπιμο νὰ διευκρινίσουμε προηγουμένως ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ θεωροῦμε ἀπλῶς ἐνδεικτικὰ καὶ μὲ κανέναν τρόπο καθοριστικά, δεδομένου πρῶτον τοῦ σχετικὰ πρώιμου σταδίου στοῦ ὁποῖο βρίσκεται ἡ ἔρευνα τῶν πρωιμότερων φάσεων τοῦ οἰκισμοῦ καὶ δεύτερον ὅτι ἀφοροῦν σὲ ὕλικό ποὺ δὲν βρέθηκε στρωματογραφημένο ἀλλὰ ἔχει μετακινηθεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ του θέση.

Β. Κατανομή τῆς πρώιμης κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου, Σχ. 1

Ι. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΣΤΡΩΜΑΤΑ

α. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς

Ἐξετάζοντας τὴν κατανομή στὸν ΥΚ οἰκισμό τῶν πρώιμων ὀστράκων ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς (Παρένθ. Πίν. 3), διαπιστώνουμε ὅτι ἡ

78. Fossey 1969, 53.

79. Caskey 1971a, 800.

80. Τὰ ὀστρακα Β 61 καὶ Β 90 προῆλθαν ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς τῶν δωματίων Β5-Β5α καὶ ἀπὸ τὸ ΒΔ τμήμα τοῦ Β7 ἀντίστοιχα. Ἐπίσης ἡ ὀριζόντια σωληνωτὴ λαβὴ τοῦ Δ 286 (Πίν. 164) προῆλθε ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς τοῦ δωματίου Δ17, ἐνῶ ἡ πληθώρα τῶν ἄλλων ὀστράκων τοῦ πίθου προῆλθε ἀπὸ τὸ ὑπόγειο τοῦ Δ3.

πρώμη κεραμική του στρώματος αυτού παρουσιάζει έντυπωσιακού μεγέθους συγκεντρώσεις στα δωμάτια 11 και 2 της Ξεστής 3. Σημαντικές συγκεντρώσεις παρατηρούνται επίσης στο δωμάτιο Γ1, στον χώρο Δ14 και στο δωμάτιο 7 της Ξεστής 3, καθώς επίσης στα δωμάτια 6 της Δυτικής Οικίας, Β1 και 3 της Ξεστής 3, στο νότιο τμήμα της όδου Τελχίνων, στον χώρο νότια και ΝΑ της Ξεστής 3 και στο φρέαρ 40. Ακολουθούν με

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Κατανομή της πρώτης κεραμικής του στρώματος της ήφαιστειακής καταστροφής στον ΥΚ Ι οίκισμό του Άκρωτηρίου

<i>Χώρος-Περιοχή</i>	<i>Αριθμός δοστράκων</i>	<i>Ποσοστό επί συνόλου 6929 πρώτων δοστράκων του στρώματος αυτού</i>
Ξεστή 3, δωμάτιο 11	792	11.43%
Ξεστή 3, δωμάτιο 2	673	9.71%
Γ1	357	5.15%
Δ14	357	5.15%
Ξεστή 3, δωμάτιο 7	314	4.53%
Δυτική Οικία, δωμάτιο 6 και φρέαρ 24	229	3.30%
Όδος Τελχίνων μεταξύ Τομέων Β και Γ	223	3.21%
Β1, Β1α, Β1β	220	3.17%
Ξεστή 3, δωμάτια 3, 3α, 3β	203	2.92%
Χώρος νότια και ΝΑ της Ξεστής 3 και φρέαρ 47	203	2.92%
Φρέαρ 40	198	2.85%
Γ2	195	2.81%
Δ9, Δ9.1	181	2.61%
Ξεστή 3, δωμάτιο 4	167	2.41%
Β8	160	2.30%
Ξεστή 3, δωμάτιο 10	148	2.13%
Β5, Β5α	146	2.10%
Δ3	128	1.84%
Β2	127	1.83%
Πλατεία Μυλώνος	107	1.54%
Γ9	101	1.45%
Β6	97	1.39%
Γ4α	92	1.32%
Χώρος νότια του Γ1	91	1.31%
Δ4, Δ5, Δ6	87	1.25%
Δ9 α-ε	78	1.12%
Β7	75	1.08%
Χώρος βόρεια της Ξεστής 3	73	1.05%
Γ5	67	0.96%
Φρέαρ 2	67	0.96%
Ξεστή 3, δωμάτιο 14	55	0.79%
Δ1, Δ1α	55	0.79%
Δ17	55	0.79%
Φρέαρ 13	51	0.73%
Κλιμακοστάσιο Γ3	44	0.63%
Ξεστή 3, δωμάτιο 1	40	0.57%

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 3 (συνέχεια)

Χώρος-Περιοχή	Αριθμός όστράκων	Ποσοστό επί συνόλου 6929 πρώμων όστράκων του στρώματος αυτού
Δυτική Οικία, δωμάτιο 4 και φρέαρ 23	39	0.56%
Χώρος ανατολικά του Δ4	38	0.54%
Φρέαρ 4	36	0.51%
Γ2α	35	0.50%
Ξεστή 3, δωμάτιο 8 και φρέαρ 48	34	0.49%
Φρέαρ 20	29	0.41%
Πλατεία Τριγώνου και φρέαρ 15	29	0.41%
Ξεστή 3, δωμάτιο 9	27	0.38%
Χώρος νότια του Νότιου Διαδρόμου («Θυρωρείο» - «Μαγειρείο» - φρέαρ 28)	27	0.38%
Χώρος ανατολικά του Δ8	26	0.37%
Χώρος ανατολικά των Δ9, Δ9.1	25	0.36%
Γ6	22	0.31%
Φρέαρ 6	21	0.30%
Γ8	19	0.27%
Όδος Τελχίνων δυτικά του Πυλώνος	19	0.27%
Πυλών	15	0.21%
Πλατεία βόρεια του Τομέα Δ	15	0.21%
Ξεστή 3, προθάλαμος 5	14	0.20%
Δ2	14	0.20%
Δ10, Δ11, Δ13	14	0.20%
A2, A3	12	0.17%
Δωμάτια δυτικά των A1-A3 και Μυλών Τομέα Α	11	0.15%
Φρέαρ 5	9	
Ξεστή 4, ΒΔ άκρο	9	
Δ15	8	
A1	8	
Φρέαρ 49	6	
Φρέαρ 68	6	
Χώρος βόρεια της Δυτικής Οικίας	5	
Φρέαρ 25	5	
Χώρος ανατολικά του Β1	4	
Δ16	4	
Χώρος ανατολικά του Δ3	4	
Δ18	3	
Δυτική Οικία, δωμάτιο 3Γ	3	
Νότιος Διάδρομος	3	
Φρέαρ 1	2	
Δίοδος μεταξύ Δυτικής Οικίας και Δ5	2	
Οικία των Γυναικών, δωμάτιο 1	2	
Βάση γ	1	
Φρέαρ 37	1	
Φρέαρ 39	1	
Ξεστή 2, ΒΔ άκρο	1	
Ανατολική πρόσοψη του Δ19 (·)	1	
Δ8	1	
Ξεστή 5, δυτική πρόσοψη	1	
Όδος δυτικά της Ξεστής 5	1	
Περιοχή ανατολικά της Οικίας των Γυναικών	1	

μικρότερες αλλά αξιοσημείωτες συγκεντρώσεις άλλα δωμάτια της Ξεστής 3 και των Τομέων Β και Γ, τὰ δωμάτια Δ9-Δ9.1 και Δ3, και ἡ πλατεία Μυλῶνος. Συγκεντρώσεις ἀποτελούμενες ἀπὸ βαθμηδὸν μειούμενο ἀριθμὸ πρῶμων ὀστράκων ἀπαντοῦν κατὰ τόπους σὲ ὁλόκληρη σχεδὸν τὴν ἑκτασὶ τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου, οἱ μικρότερες ὁμῶς ἀριθμητικὰ κατὰ κανόνα σημειώνονται στὸ βόρειο τμήμα τῆς ἀνασκαφῆς, βόρεια τοῦ Τομέα Δ καὶ τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, σὲ ὁρισμένα ἀπὸ τὰ ἀνατολικά δωμάτια τοῦ Τομέα Δ, στὰ σὲ ἐλάχιστο βαθμὸ ἀνασκαμμένα ἢ ἄσκαφα κτήρια τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος (Ξεστές 2, 4 καὶ 5) καὶ στὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ φρέατα τῶν περιοχῶν αὐτῶν.

Σὲ γενικὲς γραμμὲς, καὶ μὲ τὶς ἐξαιρέσεις τοῦ δωματίου 6 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας καὶ σὲ μικρότερο βαθμὸ τῶν δωματίων Δ9 καὶ Δ3 πρὸς Βορρᾶ καὶ τοῦ φρέατος 40 πρὸς Ἀνατολὰς, παρατηρεῖται τάση γιὰ συγκέντρωση τῶν πρῶμων ὀστράκων τοῦ στρώματος τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς στὸ νότιο καὶ ΝΔ τμήμα τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου, συγκεκριμένα στὴν Ξεστή 3 καὶ στὸν ὥρο νότια καὶ ΝΑ τοῦ κτηρίου αὐτοῦ, στὸ νότιο τμήμα τοῦ Τομέα Γ καὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων, στὸ κεντρικὸ καὶ βόρειο τμήμα τοῦ Τομέα Β καὶ στὸν παρακείμενο ὥρο Δ14. Ὅσο προχωροῦμε πρὸς Βορρᾶ καὶ πρὸς Ἀνατολὰς οἱ κατὰ τόπους συγκεντρώσεις φαίνονται νὰ μειώνονται, γιὰ νὰ ἐλαχιστοποιηθοῦν στὸ βόρειο τμήμα τῆς ἀνασκαφῆς καὶ στὶς ἀνατολικὲς παρυφές της.

β. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι

Ἐξετάζοντας τὴν κατανομὴ στὸν ΥΚ οἰκισμό τῆς πρῶμης κεραμεικῆς ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου, διαπιστώνομε ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ παρουσιάζει τρεῖς μεγάλες συγκεντρώσεις (Παρένθ. Πίν. 4). Ἡ μεγαλύτερη παρατηρεῖται στὸ νότιο ἄκρο τοῦ κεντρικοῦ τμήματος τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου καὶ περιλαμβάνει τὸ τμήμα τῆς ὁδοῦ Τελχίνων μεταξὺ τῶν Τομέων Β καὶ Γ, τὴν πλατεία Μυλῶνος, τὸν ὥρο Δ14 καὶ τὰ φρέατα 1, 3 καὶ 4. Ἡ δεύτερη κατὰ τὸ μέγεθος συγκέντρωση παρατηρεῖται στὸν ἄξονα ποὺ διασχίζει τὴν ἀνασκαφὴ μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Δυσμὰς πρὸς Ἀνατολὰς στὸ ὕψος τοῦ φρέατος 14, ἡ δὲ τρίτη στὸν ἄξονα ποὺ διασχίζει μὲ τὴν ἴδια κατεύθυνση τὴν ἀνασκαφὴ στὸ ὕψος τῆς Δυτικῆς Οἰκίας. Στὸ βόρειο τμήμα τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου ἀπὸ τὸ στρώμα αὐτὸ προῆλθαν τέσσερα μόνον ΠΚ ὀστρακα. Παρατηροῦμε ὅτι ἡ τάση γιὰ συγκέντρωση πρῶμης κεραμεικῆς βαίνει καὶ πάλι βαθμηδὸν μειούμενη καθὼς προχωροῦμε ἀπὸ Νότο πρὸς Βορρᾶ καὶ ἐλαχιστοποιεῖται στὸ βόρειο τμήμα τῆς ἀνασκαφῆς.

II. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΧΩΡΟΥΣ

α. Κατὰ δωμάτια ἢ μεμονωμένους χώρους

Ἐξετάζοντας ἐν συνεχείᾳ τὴν κατανομὴ τοῦ συνόλου τῆς πρῶμης κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ δωμάτια ἢ μεμονωμένους χώρους (Παρένθ. Πίν. 5), διαπιστώνομε ὅτι σὲ γενικὲς γραμμὲς ἰσχύουν οἱ παρατηρήσεις ποὺ διατυπώσαμε ὅταν ἀναφερθῇ-

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Συγκεντρώσεις τής πρώιμης κεραμεικής τοῦ στρώματος τής σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου στοῦ Ἀκρωτήρι

<i>Χῶρος -Περιοχή</i>	<i>Ἀριθμὸς ἀγγείων - ὀστράκων</i>	<i>Ποσοστὸ ἐπὶ συνόλου 855 πρώιμων ὀστράκων τοῦ στρώματος αὐτοῦ</i>
Α. Νότιο ἄκρο τοῦ κεντρικοῦ τμήματος τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου		
Φρέαρ 1	4	
Φρέαρ 3	13	
Φρέαρ 4	3	
Ὁδὸς Τελχίνων μεταξὺ Τομέων Β καὶ Γ καὶ φρέαρ 12	215	
Πλατεία Μυλῶνος καὶ φρέαρ 11	21	
Δ14 *	123	
ΣΥΝΟΛΟ	379	44.32%
Β. Ἄξονας με κατεύθυνση ἀπὸ Δυσμᾶς πρὸς Ἀνατολὰς στοῦ ὕψους τοῦ φρέατος 14		
Φρέαρ 14	29	
Δ16	54	
Χῶρος ἀνατολικά τοῦ Δ9.1	44	
Φρέαρ 19 καὶ Τομὴ Α (νότια τοῦ φρέατος)	88	
Φρέαρ 35 (πλατεία βόρεια τῆς Ξεστῆς 2)	35	
ΣΥΝΟΛΟ	250	29.23%
Γ. Ἄξονας με κατεύθυνση ἀπὸ Δυσμᾶς πρὸς Ἀνατολὰς στοῦ ὕψους τῆς Δυτικῆς Οἰκίας		
Δυτικὴ Οἰκία, δωμάτιο 3Α	23	
Δυτικὴ Οἰκία, δωμάτιο 3Γ	6	
Δυτικὴ Οἰκία, δωμάτιο 4	11	
Δυτικὴ Οἰκία, δωμάτιο 5	19	
Δυτικὴ Οἰκία, δωμάτιο 6	41	
Πλατεία Τριγώνου καὶ φρέαρ 15	6	
Φρέαρ 16 (πλατεία βόρεια τοῦ Τομέα Δ)	1	
Περιοχὴ φρέατος 17	115	
ΣΥΝΟΛΟ	222	25.96%
Δ. Βόρειο τμήμα ἀνασκαμμένου χώρου		
Περιοχὴ ἀνατολικά τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν	2	
Φρέαρ 29	1	
Φρέαρ 31	1	
ΣΥΝΟΛΟ	4	0.46%

* Σημειώνεται ἐδῶ ἡ πιθανότητα ἑνὸς ἀριθμοῦ αὐτῶν τῶν ὀστράκων νὰ προέρχεται ἀπὸ τὸ στρώμα θεμελιώσεως στὸν φυσικὸ βράχο τοῦ παλαιότερου τοίχου ποὺ ἐντοπίσθηκε κάτω ἀπὸ τὸ δάπεδο τῆς τελευταίας φάσεως (βλ. σ. 68).

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 5
Κατανομή της πρώτης κεραμεικής του Άκρωτηρίου
κατά δωμάτια ή μεμονωμένους χώρους

<i>Δωμάτιο-Χώρος</i>	<i>Αριθμός όστράκων- αγγείων</i>	<i>Ποσοστό επί του συνόλου (9483) των πρώιμων αγγείων και όστράκων</i>
Ξεστή 3, δωμάτιο 11	792	8.35%
Ξεστή 3, δωμάτιο 2	673	7.09%
Δ14	480	5.06%
Όδος Τελχίνων μεταξύ Τομέων Β και Γ και φρέαρ 12	392	4.13%
Γ1	357	3.76%
Ξεστή 3, δωμάτιο 7	348	3.66%
Δυτική Οικία, δωμάτιο 6 και φρέαρ 24	309	3.25%
Ξεστή 3, δωμάτια 3, 3α, 3β	245	2.58%
Φρέαρ 6	228	2.40%
«Πυρά» και κοιλότητα λίθινου πίθου	228	2.40%
Β1	220	2.31%
Δ3	207	2.18%
Χώρος νότια και ΝΑ της Ξεστής 3 και φρέαρ 47	203	2.14%
Φρέαρ 40	198	2.08%
Δ9, Δ9.1 και φρέαρ 21	198	2.08%
Γ2	195	2.05%
Β6	169	1.78%
Ξεστή 3, δωμάτιο 4	167	1.76%
Β2	160	1.68%
Β8	160	1.68%
Ξεστή 3, δωμάτιο 10	148	1.56%
Β5, Β5α	145	1.52%
Β7	136	1.43%
Πλατεία Μυλωνος και φρέαρ 11	128	1.34%
Περιοχή φρέατος 17	115	1.21%
Φρέαρ 2	112	1.18%
Γ9	101	1.06%
Γ4α	92	0.97%
Χώρος νότια του Γ1	91	0.95%
Φρέαρ 19 και Τομή Α (νότια του πεσσοῦ 19)	88	0.92%
Δ4, Δ5, Δ6	87	0.91%
Χώρος βόρεια της Ξεστής 3	78	0.82%
Δ9 α-ε	78	0.82%
Χώρος ανατολικά των Δ9, Δ9.1	71	0.74%
Γ5	67	0.70%
Δ16	58	0.61%
Ξεστή 3, δωμάτιο 14	55	0.57%
Δ1, Δ1α	55	0.57%
Δ17	55	0.57%
Φρέαρ 13	53	0.55%
Ξεστή 3, δωμάτιο 9	51	0.53%
Δυτική Οικία, δωμάτιο 4 και φρέαρ 23	50	0.52%
Κλιμακοστάσιο Γ3	44	0.46%
Πλατεία Τριγώνου και φρέαρ 15	42	0.44%
Ξεστή 3, δωμάτιο 1	40	0.42%
Φρέαρ 4	39	0.41%
Χώρος ανατολικά του Δ4	38	0.40%
Δυτική Οικία, δωμάτιο 3Α	36	0.37%
Γ2α	35	0.36%

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 5 (συνέχεια)

<i>Δωμάτιο-Χώρος</i>	<i>Αριθμός δοτράκων- άγγείων</i>	<i>Ποσοστό ἐπὶ τοῦ συνόλου (9483) τῶν πρώμων άγγείων καὶ δοτράκων</i>
Φρέαρ 20	35	0.36%
Φρέαρ 35	35	0.36%
Ξεστή 3, δωμάτιο 8 καὶ φρέαρ 48	34	0.35%
Βάση β	34	0.35%
Φρέαρ 14	30	0.31%
«Θυρωρεῖο» - «Μαγειρεῖο» - φρέαρ 28	28	0.29%
Γ6	22	0.23%
Γ8	19	0.20%
Ὁδὸς Τελχίνων, δυτικά τοῦ Πυλῶνος	19	0.20%
Δυτική Οἰκία, δωμάτιο 5	19	0.20%
Πλατεία βόρεια τοῦ Τομέα Δ καὶ φρέαρ 16	18	0.18%
Πυλῶν	15	0.15%
Ξεστή 3, προθάλαμος 5	14	0.14%
Δ2	14	0.14%
Φρέαρ 3	13	0.13%
A2, A3	12	0.12%
Φρέαρ 5	11	0.11%
Δωμάτια δυτικά τῶν A1-A3 καὶ Μυλῶν Τομέα Α	11	0.11%
Ξεστή 4, ΒΔ ἄκρο	9	
Φρέαρ 9	9	
Δυτική Οἰκία, δωμάτιο 3Γ	9	
Δ15	8	
Φρέαρ 18	8	
A1	8	
Δ11	7	
Φρέαρ 1	6	
Φρέαρ 42	6	
Φρέαρ 49	6	
Φρέαρ 68	6	
Χῶρος βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας	5	
Φρέαρ 25	5	
Φρέαρ 44	5	
Δ18	3	
Περιοχὴ ἀνατολικά τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν	3	
Νότιος Διάδρομος	3	
Χῶρος ἀνατολικά τοῦ Β6	2	
Δ13	2	
Δίοδος μεταξὺ Δυτικῆς Οἰκίας καὶ Δ5	2	
Οἰκία τῶν Γυναικῶν, δωμάτιο 1	2	
Φρέαρ 22	1	
Βάση γ	1	
Δ19, ἀνατολικὴ πρόσοψη	1	
Δ8	1	
Ξεστή 2, ΒΔ ἄκρο	1	
Ξεστή 5, δυτικὴ πρόσοψη	1	
Ὁδὸς δυτικά τῆς Ξεστῆς 5	1	
Φρέαρ 26	1	
Φρέαρ 27	1	
Φρέαρ 29	1	
Φρέαρ 31	1	
Φρέαρ 37	1	
Φρέαρ 39	1	
Χῶρος ἀνατολικά τοῦ Α1	1	

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Κατανομή της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου κατά κτήρια και ευρύτερες περιοχές

Κτήριο-Ευρύτερη περιοχή	Αριθμός πρώιμων δοστράκων-αγγείων	Ποσοστό επί του συνόλου (9483) των πρώιμων αγγείων και δοστράκων
Ξεστή 3 και φρέαρ 48	2627	27.70%
Περιοχές βόρεια και νότια της Ξεστής 3 και φρέαρ 47	281	
ΣΥΝΟΛΟ	2908	30.66%
Τομέας Δ και φρέατα 9 και 21	1428	15.05%
Τομέας Β	1048	11.05%
Τομέας Γ	932	9.82%
Μ Χώρος νότια του Γ1	91	
Π Νότιο τμήμα οδού Τελχίνων και φρέαρ 12	392	
Ρ Πλατεία Μυλωνος και φρέαρ 11	128	
Ο Φρέαρ 2	112	
Ν Φρέαρ 3	13	
Ο Φρέαρ 4	39	
Υ Φρέαρ 5	11	
2 Φρέαρ 6	228	
Φρέαρ 13	53	
Βάση β	34	
Βάση γ	1	
Υπόλοιπα περιοχής «Μπρόνου 2»	117	
Περιοχή «Άρβανίτη 3»	332	3.50%
Περιοχή «Μπρόνου 2 - Άρβανίτη 3»	169	1.78%
ΣΥΝΟΛΟ	3700	39.01%
ΞΕΣΤΗ 3, «ΜΠΡΟΝΟΥ 2» ΚΑΙ «ΑΡΒΑΝΙΤΗ 3»		
ΣΥΝΟΛΟ	6608	69.68%
Δυτική Οικία και φρέατα 23 και 24	423	4.46%
Περιοχές βόρεια και νότια της Δυτικής Οικίας	47	
ΣΥΝΟΛΟ	470	4.95%
Β Τομέας Α	31	
Ο Νότιος Διάδρομος	3	
Ρ Οικία των Γυναικών	2	
Ε «Μαγειρείο» - «Θυρωρείο» - φρέαρ 28	28	
Ι Άνατολικά Τομέα Α και		
Ο Οικίας των Γυναικών	4	
Τ Φρέαρ 25	5	
Μ Φρέαρ 26	1	
Η Φρέαρ 27	1	
Μ Φρέαρ 29	1	
Α Φρέαρ 31	1	
ΣΥΝΟΛΟ	77	0.81%

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 6 (συνέχεια)

Κτήριο-Ενδύτερη περιοχή	Αριθμός πρώμων δοστράκων-άγγείων	Ποσοστό ἐπὶ τοῦ συνόλου (9483) τῶν πρώμων άγγείων καὶ δοστράκων
A Ξεστή 2	1	
N Ξεστή 4 καὶ φρέαρ 42	15	
A Ξεστή 5	1	
T Ὀδὸς δυτικά τῆς Ξεστῆς 5	1	
O Τοῖχος ε	1	
Λ Φρέαρ 19	66	
I Φρέαρ 20	35	
K Φρέαρ 35	35	
O Φρέαρ 37	1	
T Φρέαρ 39	1	
M Φρέαρ 40	198	
H Φρέαρ 44	5	
M Φρέαρ 68	6	
A Τομὴ Α νότια τοῦ πεσσού 19	22	
ΣΥΝΟΛΟ	388	4.09%

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Κατανομή τῆς πρώμης κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου
στὶς ὁδοὺς καὶ τὶς πλατεῖες καὶ οἱ σχέσεις κατ' ἀναλογία

Ὀδὸς Τελχίνων	Αριθμός δοστράκων	Σχέση κατ' ἀναλογία
Τμήμα μεταξὺ Τομέων Β καὶ Γ Δυτικά τοῦ Δ16 (φρέαρ 14) καὶ Πυλῶνος	392 49 \Rightarrow	8 : 1
<i>Πλατεῖες</i>		
Πλατεία Μυλῶνος καὶ φρέαρ 11	128 \Rightarrow	3.04 : 1
Πλατεία Τριγώνου καὶ φρέαρ 15	42 \Rightarrow	
Πλατεία Μυλῶνος καὶ φρέαρ 11	128 \Rightarrow	2.13 : 1
Πλατεία Τριγώνου καὶ Πλατεία 3	60 \Rightarrow	
Πλατεία Τριγώνου καὶ φρέαρ 15	42 \Rightarrow	2.33 : 1
Πλατεία 3 καὶ φρέαρ 16	18 \Rightarrow	

καμε στὴν κατανομή τῶν πρώμων δοστράκων τοῦ στρώματος τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Οἱ μεγαλύτερες συγκεντρώσεις πρώμης κεραμεικῆς σημειώνονται στοὺς ἴδιους χώρους, καὶ σὲ αὐτὲς προστίθενται ἐκεῖνες ποὺ παρατηροῦνται στὸ φρέαρ 6, στὴν περιοχή τῆς «πυρᾶς» καὶ τοῦ λίθινου πίθου καὶ στὴν περιοχή τοῦ φρέατος 17. Οἱ μικρότερες συγκεντρώσεις σημειώνονται καὶ πάλι στὸ βόρειο τμήμα τῆς ἀνασκαφῆς, στὸ ἀνατολικὸ τμήμα τοῦ Τομέα Δ, στὶς ἐλάχιστες ἀνασκαμμένες Ξεστὲς 2, 4 καὶ 5 καὶ στὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ φρέατα τῶν περιοχῶν αὐτῶν. Μὲ τὶς ἐξαιρέσεις, λοιπόν, τοῦ δωμα-

τίου 6 της Δυτικής Οικίας, της περιοχής της «πυράς» και του φρέατος 17 και των δωματίων Δ3 και Δ9-Δ9.1 προς Βορρά και του φρέατος 40 προς Ανατολάς, παρατηρείται και πάλι τάση για συγκέντρωση της πρώιμης κεραμεικής στο νότιο και ΝΔ τμήμα του ανασκαμμένου χώρου, δηλαδή στην Ξεστή 3, στους Τομείς Γ και Β και στο μεταξύ αυτών τμήμα της όδου Τελχίνων, στην περιοχή προς Νότο των χώρων αυτών, στην πλατεία Μυλώνος και στον παρακείμενο χώρο Δ14.

β. Κατά κτήρια και ευρύτερες περιοχές

Εξετάζοντας την κατανομή της πρώιμης κεραμεικής του Ακρωτηρίου κατά κτήρια και ευρύτερες περιοχές (Παρένθ. Πίν. 6), διαπιστώνουμε ότι η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται στην Ξεστή 3, από όπου έχει προέλθει το 27.70% των πρώιμων οστράκων, εάν δε συνυπολογισθούν και αυτά που βρέθηκαν στις περιοχές άμέσως προς Βορρά και Νότο αυτής, το ποσοστό ανέρχεται στο 30.66%. Ακολουθούν κατά σειρά οι Τομείς Δ, Β και Γ. Από τους Τομείς Β και Γ προέρχεται επίσης ένα μέρος των οστράκων που έφεραν την ένδειξη «Μπρόνου 2», από δε τον Τομέα Β και μερικά από τα όστρακα που έφεραν την ένδειξη «Μπρόνου 2 - Αρβανίτη 3» ή το αντίστροφο. Το σύνολο των ΠΚ οστράκων που προήλθαν από τις περιοχές «Μπρόνου 2» και «Αρβανίτη 3» αντιστοιχεί στο 39.01% της πρώιμης κεραμεικής του οικισμού.

Εναντι του 30.66% που έδωσε η περιοχή της Ξεστής 3 και του 39.01% που έδωσαν από κοινού οι περιοχές «Μπρόνου 2» και «Αρβανίτη 3», το 15.05% του Τομέα Δ ωχρία. Η αντίθεση γίνεται ακόμη έντονη όταν τα ποσοστά αυτά παραβληθούν με το 4.46% ή και το 4.95% της Δυτικής Οικίας, εάν λάβουμε υπ' όψιν τα πρώιμα όστρακα που βρέθηκαν στις περιοχές άμέσως προς Βορρά και Νότο αυτής, και είναι κυριολεκτικά εντυπωσιακή όταν στρέψουμε το βλέμμα στο βόρειο τμήμα της ανασκαφής, από όπου προήλθε μόνον το 0.81% της πρώιμης κεραμεικής.

Από το ανατολικό τμήμα της ανασκαφής προήλθε συνολικά το 4.09% των πρώιμων οστράκων, και αυτό χάρις στα φρέατα 40, 19, 20, 35 και την Τομή Α νότια του πεσσού 19. Το ποσοστό αυτό όμως δεν έχει ιδιαίτερη σημασία εάν ληφθεί υπ' όψιν το γεγονός ότι το ανατολικό τμήμα είναι κατά βάσιν άσκαφο.

Εντύπωση προξενεί ο μικρός σχετικά αριθμός πρώιμων οστράκων από την περιοχή της Δυτικής Οικίας, που είναι το πληρέστερο μέχρι στιγμής ανασκαμμένο κτήριο του οικισμού και όπου μάλιστα έχουν γίνει τομές στα δάπεδα των ισόγειων δωματίων μέχρι τον φυσικό βράχο, έναντι αυτών που βρέθηκαν στην Ξεστή 3, που είναι το δεύτερο καλύτερα ανασκαμμένο κτήριο μετά την Δυτική Οικία αλλά δεν έχουν γίνει τομές στα δάπεδα των ισόγειων, ή αυτών που προήλθαν από τους Τομείς Β και Γ, χωρίς να ληφθούν υπ' όψιν αυτά που έφεραν την γενική ένδειξη «Μπρόνου 2» ή «Μπρόνου 2 - Αρβανίτη 3». Εντύπωση προξενεί επίσης ο μικρός αριθμός πρώιμων οστράκων από τον Τομέα Α, ο οποίος δεν είναι σε μικρότερο βαθμό ανασκαμμένος από τους Τομείς Β και Γ. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι ο αριθμός των ΠΚ οστράκων που προήλθαν από τις περιοχές «Μπρόνου 2» και «Αρβανίτη 3» είναι περισσότερο από δυόμισι φορές μεγαλύτερος από το σύνολο των πρώιμων οστράκων του Τομέα Δ, μολονότι ο Τομέας Δ καταλαμβάνει μεγαλύτερη έκταση από τις δύο άλλες περιοχές

μαζί, και ή ανασκαφή στους χώρους αυτούς βρίσκεται στο ίδιο περίπου σημείο από πλευράς πληρότητας. Έντονη αντίθεση δημιουργεί επίσης ή κατανομή των πρώιμων όστράκων στις όδους και στις πλατείες του οικισμού, συμπεριλαμβανομένων και των φρεάτων που έχουν ανοιχθεί στα σημεία αυτά, καθώς προχωρούμε από Νότο προς Βορρά (Παρένθ. Πίν. 7): το νότιο τμήμα της όδοϋ Τελχίνων (μεταξύ των Τομέων Β και Γ) έδωσε όκταπλάσια πρώιμα όστρακα από το βορειότερο (δυτικά του Δ16 και του Πυλῶνος), ή πλατεία Τριγώνου υπερδιπλάσια από την πλατεία βόρεια του Τομέα Δ, ή δέ πλατεία Μυλῶνος υπερτριπλάσια από την πλατεία Τριγώνου και υπερδιπλάσια από τις δύο άλλες πλατείες μαζί.

Το γενικό συμπέρασμα από την αναλυτική παρουσίαση των δεδομένων που προηγήθηκε είναι ότι υπάρχει έντονη τάση για συγκέντρωση της πρώιμης κεραμεικής στο νότιο και κυρίως στο ΝΔ τμήμα του ανασκαμμένου χώρου, που έδωσαν από κοινού το 69.68% του συνόλου, και βαθμιαία μείωση καθώς προχωρούμε προς Βορρά, μέχρις έλαχιστοποίησας στο βόρειο τμήμα. Έξαιρέσεις στον γενικό αυτόν κανόνα αποτελούν οι μεμονωμένες μεγάλες συγκεντρώσεις στο δωμάτιο 6 της Δυτικής Οικίας, στις περιοχές της «πυράς» και του πεσσοϋ 17 και στα δωμάτια Δ3 και Δ9-Δ9.1.

III. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟΥΣ ΑΓΓΕΙΩΝ

Σε γενικές γραμμές ή πρώτη κεραμική του Άκρωτηρίου δέν φαίνεται να παρουσιάζει τάση για συγκέντρωση σε συγκεκριμένες περιοχές του οικισμού κατά μεμονωμένους ή χρονολογικά συνυπάρχοντες τύπους άγγείων, γεγονός άλλωστε άναμενόμενο λόγω της επανειλημμένης χρήσεως της ως οικοδομικού υλικού στις μεταγενέστερες φάσεις του οικισμού και της έλλείψεως στρωματογραφίας. Τα δείγματα κάθε μεμονωμένου τύπου ή σύγχρονων τύπων βρέθηκαν διάσπαρτα σε διάφορα σημεία του οικισμού, με προτίμηση στους χώρους ή στις περιοχές εκείνες όπου παρατηρήθηκαν οι μεγαλύτερες συγκεντρώσεις της πρώιμης κεραμεικής γενικά. Η εικόνα δηλαδή που αναδύεται, όταν εξετάσουμε την κατανομή της πρώιμης κεραμεικής από αυτήν την σκοπιά, δέν διαφοροποιείται στις βασικές γραμμές της από την εικόνα που σχηματίζεται από την κατανομή της κατά δωμάτια ή μεμονωμένους χώρους και κατά κτήρια ή ευρύτερες περιοχές.

Μερικές όμως κατηγορίες φαίνονται να αποτελούν εξαίρεση στον γενικό αυτόν κανόνα (Παρένθ. Πίν. 8), αρχής γενομένης από τα 26 νεολιθικά όστρακα, τα δεκαεννέα από τα όποια προήλθαν από την Ξεστή 3 και από τον χώρο άμέσως βόρεια του δωματίου 3 του κτηρίου αυτού. Τρία προήλθαν από την βάση β, φρέαρ που άνοιχθηκε μεταξύ των πεσσοϋν 4 και 5, σε μικρή άπόσταση ανατολικά της Ξεστής 3, τρία είναι δυστυχώς άγνώστου προελεύσεως και ένα, παραδόξως προς την γενική εικόνα, βρέθηκε στην κοιλότητα του μεγάλου λίθινου πίθου, άμέσως ΒΔ της «πυράς». Από την Ξεστή 3 προήλθαν επίσης τα δύο όστρακα που ταυτίσθηκαν με ΠΚ Ι σφαιρικές πυξίδες⁸¹ και τα τρία από τα τέσσερα όστρακα που είναι πιθανόν ότι άνήκουν σε ΠΚ Ι

81. Βλ. έδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Δ, 1.

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Κατανομή συγκεκριμένων κατηγοριών πρώιμης κεραμικής του 'Ακρωτηρίου
στον ΥΚ Ι οίκισμό

Α. ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ

Αριθμός καταλόγου	Δωμάτιο	Χώρος-Περιοχή
Δ 25		Κουλότητα λίθινου πίθου
Ξ 200	Ξεστή 3, δωμάτιο 7	
Ξ 215	Ξεστή 3, δωμάτιο 7	
Ξ 217	Ξεστή 3, δωμάτιο 7	
Ξ 225	Ξεστή 3, δωμάτιο 7	
Ξ 260	Ξεστή 3, δωμάτιο 10	
Ξ 341		Βόρεια δωματίου 3 Ξεστής 3
Ξ 379		Βόρεια δωματίου 3α Ξεστής 3
Ξ 380	Ξεστή 3, δωμάτιο 3β	
Ξ 383	Ξεστή 3, δωμάτιο 3β	
ΚΑ 4196		Βάση β
Φ 204		Βάση β
Φ 237		Βάση β
ΑΠ. 26	Άγνωστη προέλευση	Άγνωστη προέλευση
ΑΠ. 27	»	»
ΚΑ 5907	»	»
6 ἀκατάγραφα	Ξεστή 3, δωμάτιο 7	
4 ἀκατάγραφα	Ξεστή 3, δωμάτιο 14	

Β. ΠΚ Ι ΣΦΑΙΡΙΚΕΣ ΠΥΞΙΔΕΣ

Αριθμός καταλόγου	Δωμάτιο
Ξ 176	Ξεστή 3, δωμάτιο 4
Ξ 222	Ξεστή 3, δωμάτιο 7

Γ. ΠΚ Ι ΚΡΑΤΗΡΙΣΚΟΙ

Αριθμός καταλόγου	Δωμάτιο	Χώρος
Ξ 84	Ξεστή 3, δωμάτιο 2	
Ξ 277	Ξεστή 3, δωμάτιο 11	
Φ 8		Φρέαρ 2
Φ 199	Ξεστή 3, δωμάτιο 8	Φρέαρ 48

Δ. ΠΡΟΧΟΙ ΜΕ ΔΙΜΕΡΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΛΑΙΜΟΥ

Αριθμός καταλόγου	Χώρος
ΚΑ 588	«Πυρά»
Χ 1	Όδος δυτικά της Ξεστής 5
ΟΤ. 45	Δίοδος μεταξύ Δυτικής Οικίας και Δ5

Ε. ΜΙΚΚΥΛΑ ΑΓΓΕΙΑ

Αριθμός καταλόγου	Χώρος-Περιοχή
Δ 34	Κουλότητα λίθινου πίθου
Δ 47	«Πυρά» μάλλον
Δ 52	Κουλότητα λίθινου πίθου
ΚΑ 590	Κουλότητα λίθινου πίθου
ΚΑ 591	Κουλότητα λίθινου πίθου

Ε. ΜΙΚΚΥΛΑ ΑΓΓΕΙΑ (συνέχεια)

Ἀριθμὸς καταλόγου

Χῶρος-Περιοχή

ΚΑ 592
ΚΑ 593
ΚΑ 594
ΚΑ 595
ΚΑ 596
Π17/13
ΚΑ 6051

Κοιλότητα λίθινου πίθου
Κοιλότητα λίθινου πίθου
Κοιλότητα λίθινου πίθου
Κοιλότητα λίθινου πίθου
Κοιλότητα λίθινου πίθου
Ἀνατολικά τοῦ φρέατος 17
Πρόσθιο τμήμα ἀγωγοῦ
νότια τοῦ φρέατος 17

Δ 251

Δ14

κρατηρίσκους⁸². Τὸ τέταρτο προέρχεται ἀπὸ τὸ φρέαρ 2, τὸ ὁποῖο βρίσκεται σὲ μικρὴ σχετικὰ ἀπόσταση βόρεια τῆς Ξεστῆς 3. Τὸ γεγονός ὅτι τὰ ὄστρακα αὐτὰ ἀποτελοῦν τὶς μόνες μέχρι στιγμῆς γνωστὲς μαρτυρίες γιὰ τὶς πρωιμότερες φάσεις τοῦ οἰκισμού καὶ ὅτι παρουσιάζουν σταθερὴ τάση γιὰ συγκέντρωση στὸ ΝΔ τμήμα τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου, δηλαδὴ στὴν Ξεστή 3 καὶ στὴν γύρω περιοχὴ, δὲν στερεῖται ἴσως σημασίας. Συνδυαζόμενο μὲ τὴν μεγάλη συγκέντρωση ΠΚ κεραμεικῆς στὸ τμήμα αὐτὸ τῆς ἀνασκαφῆς, ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι ἡ περιοχὴ τῆς Ξεστῆς 3 εἶναι πιθανῶς ὁ χῶρος τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν πρώτων κατοίκων τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ τοὺς Νεολιθικοὺς χρόνους καὶ ὁ πυρήνας τοῦ μεταγενέστερου ΠΚ οἰκισμού. Σκόπιμο εἶναι πάντως νὰ σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι οἱ παρατηρήσεις αὐτὲς βασίζονται σὲ πολὺ μικρὸ ἀριθμὸ ὄστράκων, ἢ ἀποκατάσταση τῶν σχημάτων τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἀπόλυτη βεβαιότητα καὶ τὰ ὁποῖα, ἐπιπλέον, δὲν βρέθηκαν στὴν ἀρχικὴ τους θέση ἀλλὰ εἶχαν χρησιμοποιηθεῖ ὡς οἰκοδομικὸ ὑλικό.

Τάση γιὰ συγκέντρωση στὴν περιοχὴ μεταξὺ τῆς βόρειας προσόψεως τοῦ Τομέα Δ καὶ τῆς δυτικῆς προσόψεως τῆς Ξεστῆς 5 παρουσιάζουν ἐπίσης τὰ δεκατρία μικκύλα ἀγγεῖα⁸³, τὰ ἐννέα ἀπὸ τὰ ὁποῖα βρέθηκαν στὴν κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου⁸⁴, ἓνα μᾶλλον στὴν «πυρά», δύο στὴν περιοχὴ τοῦ φρέατος 17 καὶ ἓνα στὸν χῶρο Δ14. Τέλος, στὴν ἴδια εὐρύτερη περιοχὴ βρέθηκαν τὰ τρία δείγματα πρόχων μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ⁸⁵: ἓνα προῆλθε ἀπὸ τὴν «πυρά», ἓνα ἀπὸ τὴν ὁδὸ δυτικὰ τῆς Ξεστῆς 5 καὶ ἓνα ἀπὸ τὴν δίοδο μεταξὺ τῆς Δυτικῆς Οἰκίας καὶ τοῦ Δ5. Ἴσως ὁμως ἡ τάση γιὰ συγκέντρωση τῶν πρόχων αὐτοῦ τοῦ τύπου νὰ εἶναι φαινομενικὴ καὶ ἐντελῶς συμπτωματικὴ, δεδομένου ὅτι παρόμοια τάση δὲν παρατηρεῖται στὰ ἄλλα δείγματα ΠΚ II καὶ III πρόχων ἢ ἄλλων τύπων ἀγγείων ποὺ ἐντοπίσθηκαν στὸν οἰκισμό, οὔτε στὴν περιοχὴ αὐτὴ οὔτε καὶ σὲ ἄλλες.

82. Αὐτόθι Κ-Β, 1α.

83. Αὐτόθι Κ-Ζ.

84. Marinatos 1969, 22. Μαρινάτος 1969, 163. Ἀναφέρονται ἔξι πολὺ μικρὰ ἀπιόσχημα ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα «ἀπεκαλύφθησαν ὄρθια, εἰς τὴν θέσιν των ἀκόμη, ἅμα τῇ ἀφαιρέσει τοῦ πυθμένου τούτου (τοῦ λίθινου πίθου) καὶ πέριξ τοῦ ἀντιστοίχου κυκλικοῦ ἀποτυπώματος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους».

85. Βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1β.

ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ

Ἡ ἔρευνα τοῦ συνόλου τῆς κεραμεικῆς ποὺ ἔχει μέχρι στιγμῆς προέλθει ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας (ἔχει ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ἡ κεραμεικὴ ποὺ ἔχει βρεθεῖ μέχρι καὶ τὸ 1989) εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐντοπισμὸ 9483 ὄστράκων, τεμαχίων συγκολλημένων ἀπὸ ἓνα μεγαλύτερο ἢ μικρότερο ἀριθμὸ ὄστράκων καὶ ὁλόκληρων ἀγγείων, τὰ ὅποια ἐπὶ τῇ βάσει τυπολογικῶν κριτηρίων (σχήματος, τεχνικῆς, διακοσμῆσεως) χρονολογοῦνται στὴν ΠΕΧ καὶ σὲ μερικὲς περιπτώσεις στὴν ΝΝ περίοδο. Τὰ ὁλόκληρα ἀγγεῖα εἶναι μόνον 25⁸⁶ καὶ προῆλθαν ἀπὸ τὰ «κλειστά» σύνολα τῆς «πυρᾶς» καὶ τῆς λαξευτῆς θαλαμοειδοῦς κατασκευῆς τοῦ φρέατος 6, καὶ ἐπίσης ἀπὸ τὸν λαξευτὸ θάλαμο τοῦ φρέατος 17 καὶ τὴν περιοχὴ νότια καὶ ΝΑ αὐτοῦ. Ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν 9483 ἀγγείων καὶ ὄστράκων 1740 (18.34%) ἐπιλέχθηκαν γιὰ καταγραφὴ καὶ μελέτη. Σὲ αὐτὰ περιλαμβάνονται τὰ ὁλόκληρα ἀγγεῖα καὶ τὰ ὄστρακα τὰ ὅποια εἴτε εἶναι ἐνδεικτικὰ σχημάτων εἴτε φέρουν διακόσμηση εἴτε ἀνήκουν σὲ ἰδιαίτερη κεραμεικὴ κατηγορία (π.χ. «Talc ware»). Τὰ ὑπόλοιπα 7743 ὄστρακα ποὺ δὲν καταγράφηκαν προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων μὲ ἀδιάγνωστο σχῆμα καὶ δὲν παρουσιάζουν κανένα ἰδιαίτερο ἢ ἄξιο μνείας χαρακτηριστικόν. Αὐτὰ ἔχουν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν μόνον ὡς μέρος τοῦ ἀνασκαφικοῦ περιβάλλοντος.

Σχήματα

Παρένθ. Πίν. 9

Ἡ καταγεγραμμένη πρώιμη κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία σχημάτων. Τὰ ἀνοικτὰ σχήματα εἶναι διπλάσια σχεδὸν ἀπὸ τὰ κλειστά. Μεταξὺ τῶν ἀνοικτῶν συγκαταλέγονται τὰ δεκαῆξι καταγεγραμμένα νεολιθικὰ ὄστρακα, τὰ ἑπτὰ ἀπὸ τὰ ὅποια προέρχονται ἀπὸ φιάλες μᾶλλον, καὶ ἑπτὰ ὄστρακα ἀπὸ πώματα, ποὺ προφανῶς ἀνήκουν σὲ κλειστά ἀγγεῖα. Τὸ σχῆμα ποὺ ἀπαντᾷ συχνότερα, μὲ μεγάλη ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ ἔναντι τῶν ἄλλων, εἶναι ἡ φιάλη. Ἀκολουθοῦν κατὰ σειρὰ συχνότητος τὰ πιθοειδῆ, τὰ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα, τὰ κύπελλα, οἱ κρατηρίσκοι, τὰ ἀνοικτὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως, οἱ πυξίδες, οἱ πρόχοι, οἱ ἀσκοί, οἱ λεκάνες ἢ λεκανίδες, οἱ κύμβες καὶ τὰ μικκύλα ἀγγεῖα. Τὰ ἄλλα σχήματα ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωρισθοῦν (πύραυρα, κύλικες, τηγανοειδῆ ἀγγεῖα, ἀπιόσχημα ἀγγεῖα, πινάκια) ἀριθμοῦν λιγότερα ἀπὸ δέκα δείγματα τὸ καθένα. Ὑπάρχουν ἀκόμη ἓνας ἀριθμὸς ἀπὸ βά-

86. Ἀπὸ αὐτὰ, τὰ Π17/13, Π17/22 καὶ ΚΑ 582-588, 590, 594, 6046, 6049 καὶ 6051 βρίσκονται στὶς ἀποθήκες τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου. Τὰ Δ 49, Φ 49 καὶ ΚΑ 2615 καὶ 3112 βρίσκονται στὶς ἀποθήκες τοῦ Νέου Μουσείου Φυρῶν. Τέλος, τὰ ΚΑ 589, 591-593, 595-596 καὶ 627 ἐκτίθενται στὸ Ἐθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο.

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 9
Συχνότητα σχημάτων στην πρώιμη κεραμική του Άκρωτηρίου

Σχήματα	Αριθμός δειγμάτων	Ποσοστό ἐπὶ τοῦ συνόλου (9483) τῶν ἀγγείων καὶ ὀστράκων
Ἀνοικτὰ	993	57.06%
Κλειστὰ	500	28.73%
		Ποσοστό ἐπὶ 1740 καταγεγραμμένων ὀστράκων καὶ ἀγγείων
Φιάλες	634	36.43%
Πιθοειδῆ ἀγγεῖα	194	11.14%
Βαθιά ἀνοικτὰ ἀγγεῖα	193	11.09%
Κύπελλα	65	3.73%
Κρατηρῖσκοι	45	2.58%
Ἀνοικτὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως	39	2.24%
Πυξίδες	38	2.18%
Πρόχοι	32	1.83%
Ἀσκοὶ	27	1.55%
Λεκάνες/λεκανίδες	21	1.20%
Κύμβες	16	0.91%
Μικκύλα ἀγγεῖα	13	0.74%
Πώματα	7	
Πύραυνα	4	
Κύλικες	3	
Τηγανοειδῆ ἀγγεῖα	3	
Ἀπιόσχημα ἀγγεῖα	2	
Πινάκια	1	
Βάσεις κλειστῶν ἀγγείων	63	3.62%
Ὅστρακα σώματος ἀδιάγνωστων τύπων	270	15.51%

σεις λεπτῶν ἢ σχετικὰ χονδροειδῶν κλειστῶν ἀγγείων καὶ 270 ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων μὲ ἀμφίβολο ἢ ἀδιάγνωστο σχῆμα, τὰ 227 ἀπὸ τὰ ὅποια εἶναι ἀβέβαιο ἐὰν ἀνήκουν σὲ ἀνοικτὰ ἢ κλειστὰ ἀγγεῖα.

Τεχνικὴ

Παρένθ. Πίν. 10

Ὁ πηλὸς τῶν πρώιμων ἀγγείων εἶναι κατὰ κανόνα ἀκαθάριστος. Ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν ἑπτὰ ὄστρακα μὲ λεπτόκοκκο καθαρὸ πηλὸ καὶ πολὺ λεπτὰ τοιχώματα (Γ 15, Ξ 184, Ξ 208, Ξ 294, Φ 76, Φ 190, ΑΠ. 23), ποὺ εἶναι προφανῶς εἰσηγμένα, καὶ δεκαεννέα ἄλλα μὲ σχετικὰ καθαρὸ πηλό. Εἰσηγμένα θεωροῦνται ἐπίσης τέσσερα ὄστρακα (Β 36, Ξ 173, Φ 184, ΚΑ 5918) ποὺ περιέχουν μικρὴ ποσότητα γλαυκοφανικικοῦ σχιστολίθου (glaucophane schist). Ἡ παρουσία ἐγκλεισμάτων γλαυκοφανικικοῦ σχιστολί-

θου στὸν πηλὸ ἀνάγει τὴν προέλευση τῶν τεσσάρων αὐτῶν ὀστράκων σὲ κάποιο νησί τῶν Κυκλάδων ἐκτὸς Θήρας, πιθανῶς στὴν Σύρο ἢ τὴν Ἀμοργό, ἢ σὲ κάποιο ἄλλο νησί, λιγότερο γνωστὸ ἀπὸ ἀρχαιολογικῆς πλευρᾶς, ὅπως τὴν Ἴο, τὴν Τήνο, τὴν Φολέγανδρο καὶ τὴν Σίφνο⁸⁷. 215 ὀστρακα ἀνήκουν στὴν κεραμεικὴ κατηγορία «Talc ware»⁸⁸ καὶ 223 περιέχουν μικρὴ κατὰ κανόνα ποσότητα μαρμαρυγία. Ἡ πρώτη κεραμεικὴ μὲ μαρμαρυγία περιλαμβάνει ἀγγεῖα ὅλων τῶν κατηγοριῶν (ἀνοικτὰ καὶ κλειστὰ, χονδροειδῆ καὶ λεπτὰ) καὶ ποικίλων σχημάτων (φιάλες, λεκανίδες, κύμβες, κύπελλα, ἀνοικτὰ χονδροειδῆ οἰκιακῆς χρήσεως, βαθιὰ ἀνοικτὰ, πιθοειδῆ, λαβὲς πιθοειδῶν, κρατηρίσκους, πυξίδες, πρόχους, ἀσκούς, πώματα). Μὲ βάση τὴν ἀποψη ὅτι ὁ μαρμαρυγίας δὲν ἐπιχωριάζει στὴν Θῆρα καὶ ἐπομένως τὰ ἀγγεῖα ποὺ περιέχουν μαρμαρυγία ἢ τουλάχιστον ὁ πηλὸς τοὺς ἔχουν ξένη πηγὴ προελεύσεως, πιθανῶς τὴν Νάξο⁸⁹, θεωρήσαμε ἀρχικὰ τὴν πρώτη κεραμεικὴ μὲ μαρμαρυγία εἰσηγμένη⁹⁰. Ὑπὸ τὸ φῶς ὅμως τῆς ἐκ τῶν ὑστέρων λεπτομερέστερης ἔρευνας γεννᾶται τὸ ἐρώτημα κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχύει ἡ ἀποψὴ μας αὐτή, δεδομένων ἀφ' ἐνὸς τοῦ σχετικὰ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἀγγείων καὶ τῆς ποικιλίας τῶν τύπων καὶ τῶν σχημάτων ποὺ ἡ πρώτη κεραμεικὴ μὲ μαρμαρυγία περιλαμβάνει καὶ ἀφ' ἑτέρου τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν πρώτων ὀστράκων μὲ μαρμαρυγία μεταξὺ τῶν 7743 μὴ καταγεγραμμένων δὲν ἔχει ὑπολογισθεῖ. Πιθανὸν ἓνας ἀριθμὸς ἀπὸ αὐτὰ νὰ εἶναι ὄντως εἰσηγμένα. Θεωροῦμε λογικὸ νὰ δεχθοῦμε ὅτι ἓνας συγκεκριμένος τύπος ἀγγείων μὲ ἐρυθρὸ πηλὸ καὶ μεγάλη περιεκτικότητα σὲ μαρμαρυγία, ὅπως π.χ. οἱ ΥΚ Ι τριποδικὲς χύτρες, ἔχει ξένη πηγὴ προελεύσεως, δύσκολο ὅμως νὰ υἱοθετήσουμε τὴν ἀποψη αὐτὴ ὡς ἀπαράβατο καὶ γενικῶς ἰσχύοντα κανόνα γιὰ τὴν πρώτη κεραμεικὴ ποὺ περιέχει μαρμαρυγία, γιὰ τοὺς λόγους ποὺ προαναφέραμε.

Τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ κυμαίνεται στὶς περισσότερες περιπτώσεις στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ. Σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις εἶναι ὠχροκίτρινο ἢ κυμαίνεται στὶς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ καστανέρυθρου, καὶ σὲ πολὺ λιγότερες εἶναι ὑπόλευκο, τεφρὸ, καστανόφαιο, καστανόμαυρο καὶ μελανό. Σὲ μεμονωμένες, τέλος, περιπτώσεις ὁ πηλὸς εἶναι κατὰ τόπους καστανέρυθρος καὶ κατὰ τόπους καστανόμαυρος, κατὰ τόπους ρόδιнос ἢ πορτοκαλόχρωμος καὶ κατὰ τόπους τεφρὸς, ἢ κατὰ τόπους ὠχροκίτρινος καὶ κατὰ τόπους ρόδιнос ἢ τεφρὸς.

Ἡ ὅπτηση εἶναι στὴν πλειονότητα τῆς καταγεγραμμένης πρώτης κεραμεικῆς ἀνισομερὲς καὶ ὁ πυρήνας τεφρὸς ἢ μελανός. Σὲ ἀρκετὲς περιπτώσεις εἶναι ἰσομερὲς καὶ σὲ ἓναν σχετικὰ μικρὸ ἀριθμὸ ὀστράκων σχεδὸν ἰσομερὲς.

Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῶν λαβῶν καλύπτονται στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἀπὸ ἐπίχρῖσμα (ἀλείφωμα), τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται συνήθως στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ καστανοῦ ἢ τοῦ τεφροῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό, ἐνῶ δὲν λείπουν οἱ πε-

87. Vaughan 1990, 478-479, 485.

88. Στὴν ἰδιαίτερη αὐτὴ κατηγορία θὰ ἀναφερθοῦμε ἀναλυτικὰ στὴν συνέχεια.

89. Ντούμας 1976γ, 329. Doulas 1983b, 110. Vaughan 1990, 476, 478, 485.

90. Sotirakopoulou 1990, 43.

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 10
Στοιχεία τεχνικής της πρώιμης κεραμικής του Άκρωτηρίου

<i>Είδος πηλού</i>	<i>Αριθμός δειγμάτων</i>	<i>Ποσοστό επί 1740 καταγεγραμμένων όστράκων και άγγείων</i>
Άκαθάριστος	1713	98.44%
Σχετικά καθαρός	19	1.09%
Καθαρός	6	0.34%
Με μαρμαρυγία	223	12.81%
«Talc ware»	215	12.35%
Με γλαυκοφανικό σχιστόλιθο	4	0.22%
ΧΡΩΜΑ ΠΗΛΟΥ		
Άποχρώσεις έρυθροῦ	661	37.98%
Ώχροκίτρινο έως ανοικτοκάστανο	440	25.28%
Άποχρώσεις καστανού	340	19.54%
Άποχρώσεις καστανέρυθρου	161	9.25%
Υπόλευκο	48	2.75%
Άποχρώσεις τεφροῦ	45	2.58%
Ώχροκίτρινο έως ρόδινο ή τεφρό	14	0.80%
Καστανόφαιο	6	0.34%
Καστανόμαυρο	6	0.34%
Μελανό	5	0.28%
Καστανέρυθρο έως καστανόμαυρο	3	0.17%
Ρόδινο ή πορτοκαλόχρωμο έως τεφρό	2	0.11%
ΟΠΤΗΣΗ		
Άνισομερής	1380	79.31%
Ίσομερής	283	16.26%
Σχεδόν ίσομερής	61	3.50%
ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ		
Έπιχρισμένη	988	56.78%
Όλόβαφη	256	14.71%
Άνεπίχριστη ή τραχεία	259	14.88%
Στύλβωμένη	770	44.25%
«Μηλιακές φιάλες»	198	11.37%
Ζώνη έπιχρίσματος κάτω από το χεῖλος	3	
Έπίχρισμα ή βαφή με μαρμαρυγία	134	7.70%
ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ		
Έπιχρισμένη	564	32.41%
Όλόβαφη	333	19.13%
Άνεπίχριστη ή τραχεία	165	9.48%
Στύλβωμένη	532	30.57%
Ζώνη έπιχρίσματος/βαφής κάτω από το χεῖλος	139	7.98%
Έπίχρισμα ή βαφή με μαρμαρυγία	89	5.11%

ριπτώσεις που το επίχρισμα είναι υπόλευκο ή ώχροκίτρινο. Σε τρία ὄστρακα ἀβαθῶν ἀνοικτῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως (Ξ 6, Ξ 319, ΔΟ. 33) ὑπάρχει ζώνη μόνον ἐπιχρίσματος κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἡ δὲ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι τραχεῖα καὶ ἀνεπίχριστη. Σε ἀρκετὲς περιπτώσεις ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ βαφὴ στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό, καὶ σὲ ἰσάριθμες σχεδὸν περιπτώσεις εἶναι ἀνεπίχριστη ἢ τραχεῖα. Τὰ 198 δείγματα «μηλιακῶν φιαλῶν»⁹¹ ἔχουν ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ὀριζόντια ταινία τοῦ αὐτοῦ χρώματος πρὸς τὴν ἐρυθροβαφὴ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἡ δὲ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ὡχροκίτρινο ἢ ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῶν λαβῶν εἶναι συχνὰ στιλβωμένες. Στὶς περιπτώσεις που ὑπάρχει ἐπίχρισμα, ἡ στιλβωσὴ ἐπιτυγχάνεται μὲ μηχανικὴ λείανση, ἐνῶ στὶς περιπτώσεις που ὑπάρχει βαφὴ μὲ τὴν περιεκτικότητά της σὲ κάποιο συστατικὸ που τῆς προσδίδει στιλπνότητα, σὲ συνδυασμὸ ἐνίοτε μὲ μηχανικὴ λείανση. Δὲν εἶναι σπάνιες, τέλος, οἱ περιπτώσεις που τὸ ἐπίχρισμα ἢ ἡ βαφὴ περιέχουν μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγίας, καὶ ὅχι ἀπαραιτήτητα ὅταν μαρμαρυγίας ὑπάρχει καὶ στὸν πηλό, ἀπὸ ὅσο τουλάχιστον μπορούμε νὰ κρίνουμε ὕστερα ἀπὸ μακροσκοπικὴ ἐξέταση τοῦ πηλοῦ.

Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῶν λαβῶν καλύπτονται σὲ περισσότερες ἀπὸ τὶς μισὲς περιπτώσεις ἀπὸ ἐπίχρισμα ἢ ἀπὸ βαφὴ καὶ εἶναι ἀρκετὰ συχνὰ στιλβωμένες. Στὴν κατηγορία τῶν ἀγγείων μὲ ὁλόβαφὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια περιλαμβάνονται καὶ οἱ «μηλιακὲς φιάλες», ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ὁποίων εἶναι κατὰ κανόνα ἐρυθροβαφῆς, ἐνίοτε δὲ κυμαίνεται στὶς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ καστανέρυθρου. Σε ἓναν ἀριθμὸ κλειστῶν ἀγγείων ὑπάρχει ταινία μόνον ἐπιχρίσματος ἢ βαφῆς κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ ἡ υπόλοιπη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι ἀνεπίχριστη, ἐνῶ δὲν λείπουν καὶ οἱ περιπτώσεις που ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἀνεπίχριστη ἢ τραχεῖα. Σε ὀρισμένες περιπτώσεις τὸ ἐπίχρισμα ἢ ἡ βαφὴ που καλύπτουν τὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια περιέχουν μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγίας.

Σὲ δεκατέσσερις περιπτώσεις παρατηρήθηκαν ἴχνη χρήσεως κάποιου εἴδους κεραμικοῦ τροχοῦ, εἴτε ἐξωτερικὰ εἴτε ἐσωτερικὰ εἴτε καὶ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ: πρόκειται γιὰ τὸν πίθο ΚΑ 627, τὸν κρατηρίσκο ΚΑ 589, ὁκτὼ ὄστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθύγραμμο τοιχώματα (Δ 26, Δ 27, Δ 37, Δ 38, Δ 40-Δ 43) καὶ τέσσερα ὄστρακα ἀπὸ ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα (Δ 30, Δ 228, Ξ 2, Ξ 210). Σε ὅλες τὶς περιπτώσεις πρόκειται γιὰ κεραμικὴ που τυπολογικὰ ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς συσχετισμοὺς της στὰ «κλειστά» σύνολα τῆς «πυρᾶς» καὶ τῆς κοιλότητος τοῦ λίθινου πίθου φαίνεται νὰ χρονολογεῖται στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ⁹².

Δύο ὄστρακα ἀπὸ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα (Πίν. 83) καὶ ὁκτὼ τεμάχια ἐνὸς ἀπὸ τοὺς δύο ὀγκῶδεις πίθους, που προῆλθαν ἀπὸ τὸ δωμάτιο Δ3 (Πίν. 164, 167-168, 171-

91. Βλ. κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 6.

92. Πὰ τοὺς τύπους τῶν ἀγγείων, βλ. κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Α, 7, Κ-Β, 2, Α-Α, 1α καὶ Α-Η, 6 ἀντίστοιχα. Πὰ τὴν συζήτησιν τῶν «κλειστῶν» συνόλων τῆς «πυρᾶς» καὶ τῆς κοιλότητος τοῦ λίθινου πίθου, βλ. κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ α-β.

174), φέρουν όπές πού διανοίχθηκαν κατά την άρχαιότητα μέ σκοπό την σύνδεση τών τμημάτων τών άγγείων τά όποία είχαν σπάσει μέ μολύβδινους προφανώς συνδέσμους. Αυτή ή μέθοδος έπισκευής τών άγγείων άπαντά ήδη άπό τό τέλος της ΝΝ στην Κεφάλα της Κέας⁹³, όπου όμως δέν υπάρχουν ένδείξεις για την χρήση μολύβδινων συνδέσμων, και είναι άρκετά προσφιής κατά την Έποχή του Χαλκού. Συγκεκριμένα, άπαντά στο Καστρι της Σύρου⁹⁴, στην Φυλακωπή της Μήλου⁹⁵, στο Καστράκι Πολιχνίου της Νάξου⁹⁶, στην Αίγινα⁹⁷, την Ραφήνα⁹⁸, τον Άγιο Κοσμά⁹⁹, τις Ζυγουριές¹⁰⁰, την Άσίνη¹⁰¹ και στην Άσέα της Άρκαδίας¹⁰². Η ίδια μέθοδος άκολουθείται όταν πρόκειται για την σύνδεση τών τμημάτων σπασμένων μαρμάρινων άγγείων και ειδωλίων¹⁰³. Η άπόπειρα συνδέσεως τών θραυσμάτων όχι μόνον τών θεωρούμενων ως «πολύτιμων» μαρμάρινων άγγείων και ειδωλίων αλλά και τών χονδροειδών πήλινων σκευών δείχνει ότι τίποτε δέν άπορριπτόταν ως άχρηστο έφ' όσον ύπήρχε δυνατότητα πρόχειρης έστω έπισκευής του και ότι ένα κατ' αυτόν τον τρόπο έπισκευασμένο άγγείο μπορούσε νά είναι έξιςου χρήσιμο μέ ένα άκέραιο.

Διακόσμηση

Η πρώτη κεραμική του Άκρωτηρίου είναι στην συντριπτική της πλειονότητα άκόσμητη. Τά διακοσμημένα άγγεία και όστρακα άριθμούν 428 μόνον δείγματα και έκπροσωπούν τό 24.59% τών καταγεγραμμένων και τό 4.51% του συνόλου τών πρώιμων πού έντοπίσθηκαν. Άπαντούν όλοι οι γνωστοί τύποι διακοσμήσεως, συγκεκριμένα ή έγχάρακτη, ή σικτή, ή έμπιεστη, ή ανάγλυφη, ή γραπτή σκοτεινόχρωμη σέ άνοικτόχρωμη έπιφάνεια και ή γραπτή λευκή σέ σκοτεινόχρωμη έπιφάνεια, μέ επικρατέστερη μεταξύ αυτών την έγχάρακτη (Παρένθ. Πίν. 11). Δέν είναι σπάνιες οι περιπτώσεις πού ένα όστρακο συνδυάζει δύο ή περισσότερους τύπους διακοσμήσεως. Η έγχάρακτη διακόσμηση περιλαμβάνει ευθύγραμμο κατά κανόνα θέματα, άρκετά συχνά δέ περιορίζεται σέ όριζόντια έγχάραξη έπί του χείλους, κάτω άπό τό χείλος έσωτερικά ή έξωτερικά, στην βάση του λαμπού κλειστών άγγείων ή στην περιφέρεια της βάσεως άνοικτών χονδροειδών άγγείων οικιακής χρήσεως. Τά έγχάρακτα κα-

93. Coleman 1977b, 10, 71:136, 86:170, πίν. 79:170, 80:136.

94. Τσούντας 1899, 126.

95. Atkinson 1904, 192, πίν. XL:21.

96. Στέφανος 1904, 61.

97. Renfrew 1979, 91, πίν. 2:b.

98. Θεοχάρης 1952, 139, 148, εικ. 7.

99. Mylonas 1959, 138, εικ. 132:50.

100. Blegen 1928, 184-185.

101. Frödin - Persson 1938, 257.

102. Holmberg 1944, 131.

103. Παπαθανασόπουλος 1961/62, πίν. 59. Preziosi 1975, πίν. 19. *Art and Culture*, πίν. 66, 77. Doumas 1983a, 65, άρ. 20.

Εἶδη διακοσμήσεως στὴν πρώτη κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου

Εἶδος διακοσμήσεως	Ἀριθμὸς δειγμάτων	% ἐπὶ 428 διακοσμημένων δοσγράκων- ἀγγείων	% ἐπὶ 283 ἐγγάρακτων δοσγράκων- ἀγγείων	% ἐπὶ 83 γραπτῶν δοσγράκων- ἀγγείων
Ἐγγάρακτη	283	66.12%		
Ἐγγάρακτη εὐθύγραμμη	278		98.23%	
Ἐγγάρακτη καμπυλόγραμμη	21		7.42%	
Ὅριζόντια ἐγγάραξη στὸ χεῖλος, κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, στὴν βάση τοῦ λαμποῦ ἢ στὴν περιφέρεια τῆς βάσεως	117		41.34%	
Γραπτὴ	83	19.39%		
Γραπτὴ σκοτεινόχρωμη				
σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια	63			75.90%
Γραπτὴ λευκὴ				
σὲ σκοτεινόχρωμη ἐπιφάνεια	20			24.09%
Ἀνάγλυφη	63	14.71%		
Ἐμπέστη	16	3.73%		
Στικτὴ	12	2.80%		
Ἐνθετὴ λευκὴ ὕλη στὶς ἐγγαράξεις	17			

μπυλόγραμμα θέματα ἀπαντοῦν σχετικὰ σπάνια. Ἀκολουθοῦν κατὰ σειρὰ συχνότη-
τας ἡ γραπτὴ διακόσμηση, συνήθως σκοτεινόχρωμη σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια καὶ
λιγότερο συχνὰ λευκὴ σὲ ἐρυθρόχρωμη ἢ σκοτεινόχρωμη ἐπιφάνεια, οἱ ποικίλοι τύ-
ποι ἀνάγλυφης διακοσμήσεως, ἡ ἐμπέστη διακόσμηση καὶ ἡ στικτὴ. Σὲ μερικὲς περι-
πτώσεις οἱ ἐγγαράξεις ἢ τὰ στίγματα διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

Ἡ ἐγγάρακτη διακόσμηση μὲ εὐθύγραμμα θέματα περιλαμβάνει ὀριζόντιες, κά-
θετες, λοξὲς καὶ τεθλασμένες γραμμές, μεμονωμένες ἢ σὲ ὁμάδες καὶ σὲ ποικίλους συν-
δυασμοὺς μεταξύ τους, καὶ ἀπλὰ γεωμετρικὰ σχήματα (γωνίες, τρίγωνα, ῥόμβους,
τραπέζια), κενά, διαγραμμισμένα ἢ στικτά, ἄλλοτε διατεταγμένα σὲ σειρὲς καὶ ἄλλοτε
ὁμόκεντρα. Ἡ ἰχθυάκανθα καὶ τὸ δικτυωτὸ ἀπαντοῦν ἐπίσης. Ἡ ἐγγάρακτη διακό-
σμηση μὲ εὐθύγραμμα θέματα ἀπαντᾷ σὲ βαθιὲς φιάλες τῆς κατηγορίας «Talc ware»,
σὲ λεκανίδες, σὲ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα, σὲ ἓνα τηγανοειδὲς ἀγγεῖο, σὲ πόδι πύραυλου
μᾶλλον, σὲ σφαιρικὲς/φακοειδεῖς καὶ κολουροκωνικὲς πυξίδες, σὲ ἀσκούς, σὲ ἀπιό-
σχημα ἀγγεῖα, σὲ πώματα καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια μεγάλων σωληνωτῶν ἢ ὀριζόντιων
λαβῶν πιθοειδῶν ἀγγείων.

Ἡ καμπυλόγραμμη ἐγγάρακτη διακόσμηση περιλαμβάνει σπεῖρες, ὁμόκεντρος
κύκλους, μεμονωμένες ἢ ὁμόκεντρος καμπύλες, ὀριζόντια σειρὰ τόξων, γλωσσοειδῆ κο-
σμήματα διαγραμμισμένα κατὰ μῆκος ἢ κενά, ἐπιμήκη φυλλοειδῆ κοσμήματα καὶ τρα-
πεζιοειδὲς σχῆμα μὲ κοῖλες τὶς πλάγιες πλευρὲς του. Ἡ διακόσμηση αὐτοῦ τοῦ τύπου
ἀπαντᾷ σὲ ἓνα τηγανοειδὲς ἀγγεῖο, σὲ σφαιρικὲς/φακοειδεῖς πυξίδες καὶ σὲ ἀσκούς.

Ἡ ἐμπέστη διακόσμηση περιλαμβάνει σειρὲς ἐμπέστων τριγώνων (Kerbschnitt),
ὁμόκεντρος κύκλους καὶ σειρὰ μεμονωμένων ἐντυπων κύκλων καὶ ἡμικυκλίων. Τὰ

ἐμπίεστα τρίγωνα ἀπαντοῦν στὰ χεῖλη κωνικῶν φιαλῶν καὶ ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως καὶ στὸν ὦμο ἑνὸς κρατηρίσκου μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαιμοῦ. Οἱ ὁμόκεντροι κύκλοι ἀπαντοῦν στὸν λαίμῳ ἑνὸς κρατηρίσκου μὲ κολουροκωνικὸ λαίμῳ καὶ ἡ σειρὰ τῶν ἔντυπων κύκλων καὶ ἡμικυκλίων σὲ ἓνα ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware».

Ἡ στικτὴ διακόσμηση ἀποδίδεται εἴτε μὲ κυκλικά στίγματα εἴτε μὲ λοξὰ ἐγχάρακτα γραμμίδια ἢ μικρὲς αὐλακώσεις τῆς ἴδιας φορᾶς. Τὰ στίγματα εἴτε εἶναι διάσπαρτα στὴν ἐπιφάνεια τῶν ὀστράκων ἢ πληροῦν τὸ ἐσωτερικὸ λωρίδων καὶ γεωμετρικῶν σχημάτων (γωνίες, ῥόμβοι, κυκλικοὶ τομεῖς). Ἡ στικτὴ διακόσμηση ἀπαντᾷ σὲ μία βαθιὰ φιάλη τῆς κατηγορίας «Talc ware», σὲ δύο πυξίδες (μία σφαιρικὴ/φακοειδῆ καὶ μία κολουροκωνικὴ) καὶ σὲ δύο ἀσκούς.

Ἡ ἀνάγλυφη διακόσμηση συνίσταται σὲ ὀριζόντιες, κάθετες καὶ λοξὲς ἀνάγλυφες ταινίες ἢ νευρώσεις, εἴτε ἀκόσμητες εἴτε μὲ διακόσμηση σχοινοειδῆ, ἀποτυπωμάτων δακτύλων, ἐμπίεστων τριγώνων ἢ ἔντυπων κύκλων καὶ ἡμικυκλίων. Ἐνα ὄστρακο (Δ 219) ἔχει χαμηλὰ ἀνάγλυφα ἐξογκώματα στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὑπὸ τύπον διακοσμήσεως «Barbotine». Οἱ διάφοροι τύποι ἀνάγλυφης διακοσμήσεως ἀπαντοῦν σὲ βαθιὲς φιάλες τῆς κατηγορίας «Talc ware», σὲ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα, σὲ πιθοειδῆ, σὲ ὄστρακα κρατηρίσκων ἢ πρόχων καὶ σὲ μία σφαιρικὴ/φακοειδῆ πυξίδα.

Ἡ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοικτόχρωμη ἐπιφάνεια περιλαμβάνει θέματα ἀνάλογα πρὸς τὰ ἐγχάρακτα εὐθύγραμμα, δηλαδή: ὀριζόντιες, κάθετες, λοξὲς καὶ τεθλασμένες γραμμές, μεμονωμένες ἢ σὲ ομάδες καὶ σὲ ποικίλους συνδυασμοὺς μεταξύ τους, ζῶνες καὶ μετόπες διαγραμμισμένες ἢ πληρούμενες μὲ δικτυωτό, καθὼς καὶ γεωμετρικὰ σχήματα (γωνίες, ῥόμβους, τρίγωνα), κενὰ, διαγραμμισμένα ἢ πληρούμενα μὲ δικτυωτό καὶ διατεταγμένα σὲ σειρὲς ἢ ὁμόκεντρα. Σὲ πέντε περιπτώσεις τὰ παραπάνω εὐθύγραμμα θέματα ἀπαντοῦν σὲ συνδυασμὸ μὲ καμπυλόγραμμα, ὅπως κύκλο, στενὰ γλωσσοειδῆ κοσμήματα καὶ ὀριζόντια σειρὰ τόξων. Ἡ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοικτόχρωμη ἐπιφάνεια ἀπαντᾷ σὲ κύμβες, σὲ μόνωτα κύπελλα μὲ πόδι, σὲ ἄωτα κωνικά κύπελλα, σὲ ἓνα πινάκιο, σὲ πιθοειδῆ μὲ προεξέχον χεῖλος ἀλλὰ χωρὶς λαίμῳ, σὲ ΠΚ II/III πρόχους καὶ σὲ μία σφαιρικὴ/φακοειδῆ πυξίδα.

Ἡ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινόχρωμη ἐπιφάνεια ἀπαντᾷ σὲ δύο κατηγορίες κεραμεικῆς ποῦ ἀπέχουν χρονολογικὰ μεταξύ τους: σὲ νεολιθικὰ ὄστρακα καὶ σὲ κεραμεικὴ τῆς ΠΚ III περιόδου (ἀσκός, πιθοειδῆ μὲ προεξέχον χεῖλος ἀλλὰ χωρὶς λαίμῳ). Στὴν πρώτη περίπτωση, τὰ λευκὰ κοσμήματα «γράφονται» ἐπάνω σὲ καστανὴ ἢ μελανὴ ἐπιφάνεια καὶ συνίστανται σὲ καμπύλες γραμμές, ομάδες κάθετων, λοξῶν καὶ τεθλασμένων γραμμῶν, ἐνάλληλες ἢ ἐπάλληλες γωνίες, διαγραμμισμένα τρίγωνα καὶ ὁμόκεντρος ῥόμβους. Στὴν δεύτερη περίπτωση, τὰ θέματα ἀπεικονίζονται ἐπάνω σὲ ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια καὶ συνίστανται σὲ ομάδες λοξῶν γραμμῶν, διαγραμμισμένα καὶ ὀλόβαφα τρίγωνα, μετόπες καὶ τετράγωνα πληρούμενα μὲ δικτυωτό καὶ στενὲς λοξὲς ζῶνες κάθετων γραμμιδίων.

Ὅλοι ἀνεξαίρετως οἱ παραπάνω τύποι διακοσμήσεως ἀπαντοῦν, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τύπους ἀγγείων ποῦ ἀναφέρθηκαν, καὶ σὲ ὄστρακα σώματος χονδροειδῶν καὶ λεπτῶν ἀγγείων μὲ ἀβέβαιο ἢ ἀδιάγνωστο σχῆμα.

Κεραμεική της κατηγορίας «Talc ware»

Ίδιαίτερη ομάδα αποτελούν τα άγγεϊα της κατηγορίας «Talc ware», πού εκπροσωπείται από 215 όστρακα¹⁰⁴ (Παρένθ. Πίν. 10). Ή κεραμεική αυτή αναγνωρίζεται άμέσως με την άφή, διότι δημιουργεί την έντύπωση ότι τα δάκτυλα γλιστρούν στην έπιφάνεια του άγγείου, σάν αυτή νά καλυπτόταν από τάλκη, έξ ου και ή όνομασία «Talc ware» πού της άποδόθηκε. Ό πηλός περιέχει πολλά γωνιώδη έγκλείσματα λευκού και τεφρού χρώματος. Ή ιδιότητα της έπιφάνειας νά δημιουργεί αυτήν την χαρακτηριστική αίσθηση στην άφή όφείλεται είτε στην εκ φύσεως περιεκτικότητα του πηλού σε κάποιον συστατικό είτε στην σκόπιμη προσθήκη του συστατικού αυτού από τον κεραμέα¹⁰⁵. Πρόσφατη πετρολογική άνάλυση δειγμάτων «Talc ware» από την S. Vaughan έδειξε ότι τα έγκλείσματα πού περιέχει ό πηλός είναι θραύσματα μαλακών σχιστολιθικών πετρωμάτων πού περιέχουν τάλκη, ό όποιος, άποσπώμενος εύκολα από αυτά, διασκορπίζεται στην έπιφάνεια των άγγείων ή των όστράκων και τους προσδίδει την χαρακτηριστική αίσθηση στην άφή. Από την άνάλυση προέκυψε επίσης ότι τα θραύσματα αυτά δέν φαίνεται νά άποτελούν πρόσθετο συστατικό στην μάζα του πηλού¹⁰⁶.

Ή κεραμεική «Talc ware» αναγνωρίσθηκε για πρώτη φορά ως ιδιαίτερη κατηγορία στον οικισμό της Άγίας Ειρήνης της Κέας¹⁰⁷. Ή κεραμεική αυτή γνωρίζει αρκετά μεγάλη έξάπλωση στις Κυκλάδες και έχει έντοπισθεϊ κυρίως σε ΠΚ II και III περιβάλλοντα. Στην Άγία Ειρήνη άπαντά κατά την περίοδο II, αλλά χαρακτηρίζει κυρίως την περίοδο III του οικισμού¹⁰⁸. Έχει επίσης έντοπισθεϊ στις φάσεις Α2 και Β της Φυλακωπής¹⁰⁹, σε έναν άριθμό θέσεων της Μήλου και της Σίφνου¹¹⁰, στο σπήλαιο του Ζά στην Νάξο¹¹¹ και στην θέση Κάβος-Δασκαλειό στην Κέρο¹¹². Εκτός Κυκλάδων άπαντά σε στρώματα επίσης της ΠΧ II και III περιόδου, σποραδικά στον Θορικό του Λαυρίου¹¹³ και σε μεγάλες ποσότητες στο Παλαμάρι της Σκύρου¹¹⁴. Μικρός άριθμός όστράκων της κεραμεικής αυτής τα όποια προέρχονται από την περίοδο I της Άγίας Ειρήνης της Κέας ύποδηλώνουν την εμφάνισή της για πρώτη φορά στον αϊγαιακό χώρο κατά την ύστατη φάση της Νεολιθικής, και ένα όστρακο «Talc ware», εύρημα έπιφανείας από την θέση Πηλός της Μήλου, είναι πιθανόν ότι χρονολογείται, λόγω της προελεύσεώς του, στην ΠΚ I περίοδο¹¹⁵. Σύμφωνα όμως με τους S. Vaughan και D. Wilson¹¹⁶, όλα τα

104. Sotirakopoulou 1990, 43.

105. Παρλαμά 1984, 92. Wilson 1987, 43.

106. Vaughan 1992/93, 2, 3.

107. Caskey 1972, 373. Wilson - Eliot 1984, 81. Wilson 1987, 42-43.

108. Βλ. σημ. 107 και Vaughan - Wilson 1993, 170-171.

109. Evans - Renfrew 1984, 64, 66.

110. Wilson 1987, 42. Vaughan - Wilson 1993, 169, 172-173.

111. Vaughan - Wilson 1993, 169, 174.

112. Vaughan 1990, 478. Vaughan - Wilson 1993, 169, 173.

113. Vaughan - Wilson 1993, 170, 174. Vaughan 1992/93, 1.

114. Παρλαμά 1984, 92, πίν. 33. Vaughan - Wilson 1993, 169, 174. Vaughan 1992/93, 1.

115. Vaughan - Wilson 1993, 169.

116. Αυτόθι.

στρωματογραφημένα δείγματα της κεραμεικής αυτής φαίνονται να έχουν προέλθει αποκλειστικά από ΠΚ ΙΙ στρώματα και επομένως ή κεραμική «Talc ware» μπορεί στις περισσότερες περιπτώσεις να θεωρηθεί ως διαγνωστικό κεραμικό χαρακτηριστικό της ΠΧ ΙΙ του Αιγαίου. Στην Άγία Ειρήνη της Κέας ή κεραμική «Talc ware» δεν απαντά μετά την περίοδο ΙΙΙ, τὰ δὲ λιγοστά δείγματα ἀπὸ τὴν φάση Β (=ΠΚ ΙΙΙ) τῆς Φυλακωπῆς θεωρεῖται πιθανὸν ὅτι ἔχουν παρεισφρήσει ἀπὸ προωμότερα, ΠΚ ΙΙ, στρώματα.

Τὸ ἐρώτημα ποὺ ἀφορᾷ στὴν προέλευση τῆς κεραμεικῆς «Talc ware» παραμένει ἀναπάντητο. Στην Άγία Ειρήνη τῆς Κέας, παρὰ τὶς ἐπισταμένες ἐργαστηριακὲς ἀναλύσεις τῶν τελευταίων ἐτῶν, δὲν ἔχει ἀκόμη ὀριστικὰ διασαφηνισθεῖ ἐὰν ὁ πηλὸς τῆς κεραμεικῆς αὐτῆς κατηγορίας ἐπιχωριάζει στὸ νησί καὶ ἐὰν ἐπομένως ή κεραμική αὐτὴ ἀποτελοῦσε τοπικὴ παραγωγή¹¹⁷. Μέχρι στιγμῆς πάντως τὰ περισσότερα στοιχεία (οἱ διαφορὲς τῶν ἀγγείων τῆς κατηγορίας αὐτῆς κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμηση ἀπὸ τὴν ἐγχώρια κεραμική, τὸ γεγονὸς ὅτι ή κεραμική «Talc ware» εἶναι γνωστὴ αποκλειστικὰ ἀπὸ τὸν οἰκισμὸ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ ή πετρολογικὴ ἀνάλυση δειγμάτων διαφόρων πηλῶν ἀπὸ τὴν Κέα) φαίνεται νὰ συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ὅτι ή κεραμική «Talc ware» ἦταν εἰσηγμένη στὸν οἰκισμὸ αὐτόν¹¹⁸. Στὸ Παλαμᾶρι τῆς Σκύρου ή κεραμική «Talc ware» ἔχει θεωρηθεῖ τοπικῆς παραγωγῆς, λόγῳ τοῦ πλήθους τῶν ἀγγείων ποὺ περιλαμβάνει, καὶ ἐνδεικτικῆς τῶν σχέσεων τοῦ νησιοῦ αὐτοῦ μὲ τὴν Κέα¹¹⁹. Ἐφ' ὅσον ὁμως ὁ ἀριθμὸς τῶν θέσεων ποὺ ἔχουν δώσει παρόμοια κεραμική ἔχει τώρα μὲ βάση τὰ νεώτερα στοιχεῖα ἀυξηθεῖ, ή Κέα δὲν ἀποτελεῖ πλέον τὸ μόνον σημεῖο ἀναφορᾶς καὶ συγκρίσεων. Ἡ πετρολογικὴ ἀνάλυση δειγμάτων «Talc ware» ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ἔδειξε ὅτι ή κεραμική αὐτὴ εἶναι ἴδια μὲ τὴν ἀνάλογη κεραμική τῆς Κέρου καὶ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, ή ὁποία θεωρεῖται εἰσηγμένη¹²⁰. Πρόσφατες γεωλογικὲς ἐρευνες στὴν Θήρα εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐντοπισμὸ τάλκη, μεταξὺ ἄλλων ὀρυκτῶν, στὸ προεκρηξιακὸ ἔδαφος τοῦ νησιοῦ¹²¹. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ γέννησε ἀρχικὰ τὴν ὑποψία ὅτι ἴσως ή κεραμική «Talc ware» τοῦ Ἀκρωτηρίου δὲν εἶναι στὴν πραγματικότητα εἰσηγμένη, ὅπως πιστευόταν¹²², καὶ ἐπέτρεψε τὴν ὑπόθεση ὅτι πιθανῶς αὐτὸ ἰσχύει καὶ γιὰ ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ἄλλα νησιά ὅπου ή κεραμική αὐτὴ ἔχει ἐντοπισθεῖ. Ἡ πετρολογικὴ ὁμως ἀνάλυση τῶν δειγμάτων ἔδειξε ὅτι ή κεραμική αὐτὴ εἶναι ὄντως εἰσηγμένη στὴν Θήρα¹²³.

Πιθανότερο θεωρεῖται ὅτι ὑπῆρχε ἓνα κοινὸ κέντρο παραγωγῆς καὶ προμήθειας ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware»¹²⁴. Ἡ ἀναλυτικὴ ἐξέταση τῶν στοιχείων διακο-

117. Wilson 1987, 43. Vaughan - Wilson 1993, 179.

118. Vaughan - Wilson 1993, 171, 174, 179.

119. Παρλαμᾶ 1984, 92.

120. Vaughan 1990, 478.

121. Friedrich - Doumas 1990, 502, εἰκ. 1.2. Vaughan - Wilson 1993, 180.

122. Sotirakopoulou 1990, 43. Vaughan 1990, 478, 485.

123. Vaughan - Wilson 1993, 180.

124. Wilson 1987, 43.

σιμήσεως της κεραμεικής αυτού του τύπου που έχει προέλθει από την Άγία Ειρήνη της Κέας υποδηλώνει την ύπαρξη ενός κυκλαδικού (ή άλλου νησιωτικού) κέντρου παραγωγής αγγείων αυτής της κατηγορίας. Η υπόθεση αυτή ενισχύεται από την γεωγραφική κατανομή της κεραμεικής αυτής: η μεγαλύτερη συγκέντρωση παρατηρείται κατά μήκος ενός άξονα με κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο, ο οποίος εκκινεί από την Σκύρο και δια μέσου της Εύβοιας και της Ανατολικής Αττικής καταλήγει στις Δυτικές Κυκλάδες, Κέα, Σίφνο και Μήλο. Ως πιθανότεροι χώροι προελεύσεως της κεραμεικής αυτής θεωρούνται η Σίφνος και η Μήλος, δεδομένου ότι αυτά είναι τα μόνα νησιά όπου η κεραμική «Talc ware» έχει εντοπισθεί σε περισσότερες από μία θέσεις και κατά συνέπεια γνωρίζει μεγαλύτερη εξάπλωση, ενώ μένει ακόμη να εξετασθεί ή πιθανότητα προελεύσεώς της από την Τήνο και την Σκύρο: από την Σκύρο λόγω του μεγάλου αριθμού των αγγείων της κατηγορίας αυτής που έχει προέλθει από τον οικισμό στο Παλαμάρι, από δὲ την Τήνο διότι εκεί έχουν εντοπισθεί σημαντικά αποθέματα τάλκη, μολονότι η κεραμική «Talc ware» δὲν έχει μέχρι στιγμῆς αναφερθεί από κάποια αρχαιολογική θέση στο νησί αυτό¹²⁵.

Από τὰ 215 «Talc ware» ὄστρακα που ἐντοπίσθηκαν στο Ἀκρωτήρι τὰ 158 (73.48%) προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων με ἀδιάγνωστο σχῆμα καὶ εἶναι ἀκόσμητα. Τὰ ὑπόλοιπα 57 εἴτε ἀνήκουν σὲ ἀγγεῖα, τὸ σχῆμα τῶν ὁποίων εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωρισθῇ, εἴτε προέρχονται μὲν ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων με ἀδιάγνωστο σχῆμα ἀλλὰ ἔχουν διακόσμηση στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια (Παρένθ. Πίν. 12Α). Συγκεκριμένα: δεκαπέντε ἀνήκουν σὲ βαθιὲς φιάλες¹²⁶, τρία σὲ λεκάνες ἢ λεκανίδες¹²⁷, ἑπτὰ σὲ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα¹²⁸, ἕξι σὲ ἀνοικτὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως¹²⁹, τέσσερα σὲ πιθοειδῆ¹³⁰, ἓνα προέρχεται ἀπὸ τὴν βάση κλειστοῦ μᾶλλον ἀγγείου με ἀδιάγνωστο σχῆμα¹³¹ καὶ 21 φέρουν διακόσμηση ἐγγράρακτη, στικτή, ἐμπέστη ἢ ἀνάγλυφη καὶ προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων με ἀδιάγνωστο ἐπίσης σχῆμα¹³². Τὰ 57 αὐτὰ ὄστρακα θὰ ἐξετασθοῦν ἀναλυτικὰ καὶ κατὰ τύπους στὸ κεφάλαιο τῆς τυπολογικῆς ἀναλύσεως, μαζί με τὴν παρόμοιου τύπου κεραμικὴ που δὲν ἀνήκει στὴν κατηγορία «Talc ware». Ἐδῶ θὰ περιορισθοῦμε σὲ μιὰ σύντομη ἀναφορὰ στὰ 158 ἀκόσμητα ὄστρακα σώματος (Πίν. 1-3). Ἡ ἐπιφάνεια εἶναι κατὰ κανόνα ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀνεπίχριστη καὶ κυμαίνεται στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ καστανέρυθρου ἕως τὸ καστανόμαυρο, τὸ τεφρὸ, τὸ μελανὸ καὶ ἐνίοτε τὸ ἰώδες. Δεκαπέντε ὄστρακα φαίνονται νὰ φέρουν ἐξωτερικὰ ἐπίχρισμα κιτρινωπό, ἐρυθρό, καστανὸ ἢ καστανέρυθρο ἕως τὸ καστανόμαυρο, τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανὸ (Παρένθ.

125. Vaughan - Wilson 1993, 171, 174, 179. Vaughan 1992/93, 5-6.

126. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Δ, 1-3α.

127. Αὐτόθι Α-Ε, 1-2α.

128. Αὐτόθι Α-Ζ.

129. Αὐτόθι Α-ΙΑ, Τύπος Α.

130. Αὐτόθι Κ-Α, 1-2α καὶ Κ-Α, 4.

131. Αὐτόθι Β-Α, 2α.

132. Αὐτόθι Δ-Ο, 1-2α καὶ Δ-Ο, 2στ.

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Ἡ πρώτη κεραμική τῆς κατηγορίας «Talc ware» ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι

Α. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟΥΣ

	Ἀριθμὸς δειγμάτων	% ἐπὶ συνόλου 215 ὀστράκων
Ἀκόσμητα ὄστρακα σώματος	158	73.48%
Διακοσμημένα ὄστρακα σώματος	21	9.76%
Ὅστρακα ἀναγνωρίσιμων σχημάτων	36	16.74%
Βαθιὲς φιάλες	15	
Λεκάνες ἢ λεκανίδες	3	
Βαθιά ἀνοικτὰ ἀγγεῖα	7	
Ἀνοικτὰ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως	6	
Πιθοειδῆ ἀγγεῖα	4	
Βάση κλειστοῦ ἀγγείου	1	

Β. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ
ΤΩΝ ΑΚΟΣΜΗΤΩΝ ΟΣΤΡΑΚΩΝ ΣΩΜΑΤΟΣ

Ἀριθμὸς καταλόγου	Ἐπίχρσιμα	«Scored ware»
B 11		X
Δ 56	X	
Δ 131	X	
Δ 183		X
ΔΟ. 24 (5)		X
Ξ 8	X	
Ξ 10	X	
Ξ 199	X	
Ξ 242	X	
Ξ 396	X	
A3/15	X	
ΜΠ.2/8		X
ΜΠ.2/15	X	X
ΜΠ.2/26	X	X
ΜΠ.2/57		X
ΠΜ. 1	X	
ΠΜ. 2	X	
Φ 136		X
Φ 183		X
Φ 195	X	X
Φ 230	X	X
Φ 233	X	X

Πίν. 12Β). Δεκαῆξι ὄστρακα, τέλος, ἔχουν ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνσή της («Scored ware») (Πίν. 3).

Κεραμεική «Scored ware»

Με τὸν ὄρο «Scored ware» ἐννοοῦμε τὴν κεραμεικὴ ἢ ἐπιφάνεια τῆς ὁποίας φέρει παράλληλες κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀβαθεῖς αὐλακώσεις, κατὰ κανόνα ὀριζόντιες, ἐνίοτε δὲ λοξές ἢ κάθετες, ποὺ ἔχουν προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου (π.χ. ξερῶν χόρτων ἢ κλαδιῶν) ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνσή της. Ἡ τεχνικὴ αὕτη ἀποτελεῖ προφανῶς μέρος τῆς διαδικασίας κατασκευῆς τοῦ ἀγγείου καὶ δὲν ἔχει σχέση μετὰ τὴν διακόσμησή του. Δὲν χαρακτηρίζει συγκεκριμένη κατηγορία ἀγγείων οὔτε καὶ τὰ ἀγγεῖα στὰ ὁποῖα ἀπαντᾷ φαίνονται νὰ ἀποτελοῦν ἰδιαίτερη κατηγορία.

Στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας παρατηρήθηκε σὲ ἓνα προχοῖδιο (ΚΑ 588) καὶ σὲ 62 ὄστρακα προερχόμενα ἀπὸ διαφόρους τύπους ἀγγείων, ἀνοικτῶν καὶ κλειστῶν, χονδροειδῶν καὶ λεπτότερων, μετὰ ἐπιφάνεια ἄλλοτε ἀνεπίχριστη καὶ ἄλλοτε ἐπιχρισμένη καὶ ἀρκετὰ συχνὰ στιλβωμένη (Παρένθ. Πίν. 13): πέντε ἀπὸ αὐτὰ ἀνήκουν σὲ ἀνοικτές φιάλες¹³³, τέσσερα σὲ βαθιὲς φιάλες¹³⁴, ἓνα σὲ λεκανίδα¹³⁵, ἓνα σὲ κύμβα¹³⁶, ἓνα σὲ ἀκόσμητο ἄωτο κύπελλο¹³⁷, ὀκτὼ σὲ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα¹³⁸, ὀκτὼ σὲ πιθοειδῆ ἀγγεῖα¹³⁹, ἔντεκα σὲ κρατηρίσκους¹⁴⁰ καὶ δύο σὲ πρόχους¹⁴¹. Τὰ ὑπόλοιπα προέρχονται ἀπὸ ἀγγεῖα μετὰ ἀδιάγνωστο σχῆμα. Συγκεκριμένα: τέσσερα εἶναι ὄστρακα ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων¹⁴², ἓνα εἶναι κάθετη ταινιωτὴ λαβὴ χονδροειδοῦς ἀγγείου¹⁴³, ἓνα εἶναι ὄστρακο σώματος χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου ποὺ φέρει σχοινοειδῆ διακόσμηση¹⁴⁴ καὶ δεκαῆξι εἶναι ἀκόσμητα ὄστρακα σώματος τῆς κατηγορίας «Talc ware» (Παρένθ. Πίν. 12B). Σὲ 44 περιπτώσεις ἡ τεχνικὴ παρατηρήθηκε ἐξωτερικά, σὲ δεκατέσσερις ἐσωτερικά, σὲ τέσσερις καὶ ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καὶ σὲ μία στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ προεξέχοντος χείλους. Κατὰ κανόνα, ἀλλὰ ὄχι πάντοτε, ἀπαντᾷ στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἀνοικτῶν ἀγγείων καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν κλειστῶν ἀγγείων.

Ἡ ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας τῶν ἀγγείων μετὰ αὐτὸν τὸν τρόπο ἀπαντᾷ ἀρκετὰ συχνὰ στὸν αἰγαιακὸ χῶρο. Παραδείγματα γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Κεφάλαια¹⁴⁵, τὴν Πάουρα¹⁴⁶ καὶ τὶς περιόδους I, II καὶ III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα¹⁴⁷, τὴν Ραφήνα¹⁴⁸,

133. Αὐτόθι Α-Α, 1α, Α-Α, 3 καὶ Α-Α, 4.

134. Αὐτόθι Α-Δ, 3α-β.

135. Αὐτόθι Α-Ε, 2α.

136. Αὐτόθι Α-ΣΤ.

137. Αὐτόθι Α-Η, 6.

138. Αὐτόθι Α-Ζ.

139. Αὐτόθι Κ-Α, 1 καὶ Κ-Α, 3.

140. Αὐτόθι Κ-Β, 1α, Κ-Β, 1γ, Κ-Β, 2 καὶ Κ-Β, 3.

141. Αὐτόθι Κ-Γ, 1β καὶ Κ-Γ, 1γ.

142. Αὐτόθι Β-Α, 2α.

143. Αὐτόθι Λ-Α, 2.

144. Αὐτόθι Δ-Ο, 2α.

145. Coleman 1977b, 10, πίν. 81:α, 91:ε-Γ, J.

146. Caskey 1972, 358, πίν. 76:P12-P13.

147. Αὐτόθι 360, 366, 372, 373, πίν. 76:α43-Α46, 79:Β41c, Β56-Β57, 81:C25-C26, C29.

148. Θεοχάρης 1951α, 91, εἰκ. 17:δ. 1952, 147.

τὸ Λευκαντί¹⁴⁹, τὴν Μάνικα¹⁵⁰, τὴν Εὐτρηση¹⁵¹, τὸν Ὁρχομενὸ τῆς Βοιωτίας¹⁵², τὴν Θήβα¹⁵³, τὴν Τίρυνθα¹⁵⁴, τὴν Σκύρο¹⁵⁵, τὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου¹⁵⁶, τὴν Τροία (μέση καὶ ὕστερη φάση Τροίας Ι)¹⁵⁷ καὶ ἀπὸ τὴν Μακεδονία¹⁵⁸.

Στὸ Ἀκρωτήρι, μὲ τὴν ἐξαίρεση ἑνὸς ὄστράκου ποὺ πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ ΠΚ Ι κρατηρίσκο (Ξ 277), ἡ κεραμεικὴ «Scored ware» ἐντάσσεται τυπολογικὰ στὴν ΠΚ ΙΙ ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ ἢ καὶ στὶς δύο αὐτὲς περιόδους. Στὴν Σκύρο χρονολογεῖται στὴν τοπικὴ ΠΧ ΙΙΙ¹⁵⁹ καὶ στὴν Θήβα στὴν ΠΕ ΙΙ καὶ στὴν μεταβατικὴ ΠΕ ΙΙ-ΙΙΙ φάση¹⁶⁰. Σὲ ἀντίστοιχες περιόδους ἀπαντᾷ καὶ στὶς ἄλλες θέσεις τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου, μὲ ἐξαίρεσεις τὴν Κεφάλαια, τὴν Πάουρα καὶ τὴν περίοδο Ι τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα, ποὺ χρονολογοῦνται στὸ τέλος τῆς ΝΝ¹⁶¹. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ εἶναι ἐνδεικτικὸ τῆς μακρᾶς προϊστορίας τῆς τεχνικῆς καὶ ὑποδηλώνει ὅτι δὲν ἀποτελεῖ χαρακτηριστικὸ ἢ ἐπινόηση τῶν ὠριμῶν φάσεων τῆς ΠΧ τοῦ Αἰγαίου.

Σημεῖα τῶν κεραμέων

Σχ. 2α, Πίν. 4-12, 88, 301

Σημεῖα τῶν κεραμέων ἀπαντοῦν στὴν πρώιμη κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου σὲ δώδεκα περιπτώσεις: στὸν κρατηρίσκο ΚΑ 589¹⁶² καὶ σὲ ἑντεκα ὄστρακα. Τρία ἀπὸ αὐτὰ ἀνήκουν σὲ βάσεις κλειστῶν ἀγγείων (Γ 105, Ξ 113, Ξ 239)¹⁶³, ἑπτὰ ἀνήκουν σὲ λαβὲς κλειστῶν χονδροειδῶν ἀγγείων, πίθων μᾶλλον (Δ 196, ΔΟ. 13, ΟΤ. 41, Φ 44, Φ 70, Δ 184,

149. Popham - Sackett 1968, 8.

150. Σάμψων 1985, 125.

151. Goldman 1931, 90, εἰκ. 112:1.

152. Kunze 1934, πίν. XXVIII, 1:c, e, 2:a, c.

153. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 63. Κόνσολα 1981, 119: ὁμάδα Α.

154. French - French 1971, 23, πίν. 24, 1:6.

155. Παρλαμᾶ 1984, 92, 98: ἀρ. 1-2, 100: ἀρ. 5, 332: σημ. 12, πίν. 33, 42, 43:2, 44:5.

156. Milošević 1961, πίν. 31:2.

157. Blegen 1950, 53-54, πίν. 251:1-3, 5-7, 12-13, 252:7, 10-11, 13-16, 18-19.

158. Heurtley 1939, 83, 181, εἰκ. 53.

159. Παρλαμᾶ 1984, 332: σημ. 12.

160. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 85. Κόνσολα 1981, 143: χρονολόγηση τῆς κεραμεικῆς ὁμάδας Α στὴν ΠΕ ΙΙ.

161. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Κεφάλαιας, βλ. Renfrew 1972, 68, 75, 76: πίνακας 5.Ι. 1983, 12, 13, πίνακας 1. Coleman 1974, 339. 1977b, 109, πίνακας 8. Cherry 1979, 32. Θεοχάρης 1981, 160, 169: χρονολογικὸς πίνακας. Renfrew - Wagstaff 1982, 33. Barber - MacGillivray 1984, 296. Hood 1978, 31. Sampson 1984, 248, 249. Barber 1987, 26, 133. Davis 1987, 17. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Πάουρας, βλ. Caskey 1972, 358. Coleman 1977b, 156-158. Cherry 1979, 32. Renfrew - Wagstaff 1982, 33. Davis 1987, 17. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου Ι τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. Coleman 1974, 343. 1977b, 99, 111. Cherry 1979, 32. Barber - MacGillivray 1980, 148. Renfrew - Wagstaff 1982, 33. Wilson 1987, 46. Ὁ Caskey (1972, 362) διευκρινίζει ὅτι ἡ κεραμεικὴ τῆς περιόδου Ι δὲν προέρχεται ἀπὸ δάπεδο ἀλλὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀποθέσεις ποὺ ἔγιναν σὲ κάποια χρονικὴ στιγμή. Δὲν εἶναι ἐπομένως ἀπαραίτητο οἱ τύποι τῆς Νεολιθικῆς ἢ Ὑπονεολιθικῆς περιόδου ποὺ περιλαμβάνει ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ νὰ ἀνήκουν στὴν ἴδια χρονολογικὴ φάση.

162. Marinatos 1969, 19-21, εἰκ. 2-3. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:β-γ. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Β, 2.

163. Αὐτόθι Β-Α, 2α.

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 13
 Ἡ πρόμη κεραμεικὴ «Scored ware» ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι

Τύπος	Ἀριθμὸς δειγμάτων	Ἀριθμὸς καταλόγου	Θέση ἀβαθῶν ἀντακώσεων		
			Ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια	Ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια	Χεῖλος
Ἀνοικτὲς φιάλες	5	B 43		X	
		Ξ 32		X	
		ΟΤ. 5		X	
		Ξ 291		X	
		Φ 42		X	
Βαθιᾶς φιάλες	4	Γ 85	X	X	
		Γ 110		X	
		Γ 119		X	
		Π3/2		X	
Λεκανίδα	1	Ξ 164		X	
Κύμβη	1	ΠΤ. 15	X		
Ἀκόσμητο ἄωτο κύπελλο	1	Δ 33	X		
Βαθιά ἀνοικτὰ ἀγγεῖα	8	Γ 41		X	
		Ξ 133	X		
		Ξ 140	X		
		Ξ 169		X	
		Ξ 276	X	X	
		Ξ 322	X	X	
		Φ 221	X		
		ΑΠ. 12		X	
Πιθοειδῆ ἀγγεῖα	8	B 53	X		
		Δ 141	X		
		Δ 281	X		
		ΔΟ. 5	X		
		ΔΟ. 23	X		
		Ξ 299			X
		A3/41	X		
		Π17/23		X	
Κρατηγίσκοι	11	A 5	X		
		Δ 187	X		
		ΔΟ. 11	X		
		ΔΟ. 39	X		
		Ξ 252	X		
		Ξ 277	X		
		Ξ 333	X		
		ΟΤ. 10	X		
		ΠΤ. 12	X	X	
		Φ 181	X		
		ΚΑ 4191	X		
Πρόχοι	2	ΚΑ 588	X		
		ΚΑ 4190	X		

ΠΑΡΕΝΘΕΤΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ 13 (συνέχεια)

Τύπος	Αριθμός δειγμάτων	Αριθμός καταλόγου	Θέση ἀβαθῶν ἀντικατάστατων		
			Ἐξωτερική ἐπιφάνεια	Ἐσωτερική ἐπιφάνεια	Χεῖλος
Βάσεις κλειστῶν ἀγγείων	4	Ξ 161	X		
		Ξ 366	X		
		Φ 182		X	
		Φ 219	X		
Κάθετη ταινιωτή λαβή	1	Δ 184	X		
Ὕστρακο με σχοινοειδή διακόσμηση	1	ΑΠ. 2	X		
Ὕστρακα «Talc ware»	16	Βλ. Παρένθ. Πίν. 12B	X		

Δ 216)¹⁶⁴, καὶ ἓνα προέρχεται ἀπὸ μόνωτο κύπελλο τοῦ τύπου «one-handled tankard» (Φ 130)¹⁶⁵. Σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις πρόκειται γιὰ κεραμεικὴ ποὺ τυπολογικὰ φαίνεται νὰ ἐντάσσεται στὴν ΠΚ II καὶ στὴν ΠΚ III περίοδο.

Ἀπὸ τὰ τρία ὅστρακα βάσεων τὸ Γ 105 (Πίν. 4) ἔχει τὸ σημεῖο τοῦ κεραμέα στὴν βάση, ἐνῶ τὰ δύο ἄλλα στὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων (Πίν. 5-6). Οἱ τέσσερις ἀπὸ τὶς πέντε μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς (Δ 196, ΔΟ. 13, ΟΤ. 41, Φ 70, Πίν. 7-10) καὶ ἡ κάθετη ταινιωτὴ Δ 184 (Πίν. 11) ἔχουν τὰ σημεῖα τῶν κεραμέων στὸ κάτω μέρος τους καὶ κοντὰ στὴν βάση τους. Στὴν περίπτωση τοῦ Φ 44 (Πίν. 12) τὸ σημεῖο τοῦ κεραμέα βρίσκεται στὰ τοιχώματα τοῦ ἀγγείου καὶ ἀμέσως ἐπάνω ἀπὸ τὴν γέννηση τῆς λαβῆς. Τὸ ὅστρακο Δ 216 (Πίν. 301), ποὺ σώζει τμήμα ὁριζόντιας μηνοειδοῦς λαβῆς με κάθετη διάτρηση, ἔχει τὸ σημεῖο τοῦ κεραμέα ἐπάνω στὴν λαβὴ καὶ κοντὰ στὴν γέννησή της. Στὶς δύο ἄλλες περιπτώσεις τὸ σημεῖο βρίσκεται στὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου, συγκεκριμένα στὸν λαιμὸ τοῦ κυπέλλου Φ 130 (Σχ. 34α, Πίν. 88) καὶ στὸν ὦμο τοῦ κρατηρίσκου ΚΑ 589¹⁶⁶.

Τὰ σημεῖα αὐτὰ εἶναι σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ἐγχάρακτα, ἂν καὶ ὁ Μαρινάτος θεωρεῖ τὸ σημεῖο ποὺ βρίσκεται στὸν ὦμο τοῦ ΚΑ 589 ἐμπιέστο¹⁶⁷. Τὰ σημεῖα ποὺ βρίσκονται στὴν βάση Γ 105 καὶ στὴν λαβὴ Δ 184 ἀποδίδονται με λεπτὲς ἐπιφανειακὲς ἐγχαραξεις καὶ εἶναι προφανὲς ὅτι ἔχουν γίνε μετὰ τὴν ὀπτηση τῶν ἀγγείων. Σὲ ὅλες

164. Αὐτόθι Α-Α, 1-3.

165. Αὐτόθι Α-Η, 1.

166. Βλ. σημ. 162.

167. Αὐτόθι.

τις άλλες περιπτώσεις αποδίδονται με βαθιές ἐγκραξίες ἢ μικρὲς ὀπὲς καὶ φαίνονται νὰ ἔχουν χαραχθεῖ στὸν νωπὸ πηλὸ, πρὶν δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ὄπτηση τῶν ἀγγείων.

Τὰ σημεῖα τῶν κεραμέων ποὺ ἀπαντοῦν στὴν πρώιμη κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου εἶναι τὰ ἑξῆς (Σχ. 2α):

ΚΑ 589: Ἐνα σχεδὸν ὀρθογώνιο παραλληλόγραμμο μὲ τὶς διαγωνίους του, οἱ ὁποῖες σχηματίζουν δύο ζεύγη ἀντικόρυφων τριγώνων. Στὸ κέντρο σχεδὸν καθενὸς ἀπὸ τὰ δύο τρίγωνα ποὺ σχηματίζονται κατὰ τὸν κατακόρυφο ἄξονα, ἀνὰ μία μικρὴ, κάθετη καὶ ὠοειδὴς αὐλάκωση. Ἀκριβὲς παράλληλο τοῦ σημείου αὐτοῦ δὲν γνωρίζομε. Παραπλήσια σημεῖα ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹⁶⁸. Σημεῖα ποὺ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἀπλὸ παραλληλόγραμμο ἀπαντοῦν ἐπίσης¹⁶⁹ στὴν Φυλακωπὴ, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου¹⁷⁰ καὶ στὴν Τίρυνθα¹⁷¹.

Γ 105 (Πίν. 4): Δύο συγκλίνοντα ἐγκάρακτα γραμμῖδια σχηματίζουν συναντώμενα ὀξεία γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω. Παρόμοια σημεῖα ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπὴ¹⁷², τὸν Κύνθο τῆς Δήλου¹⁷³ καὶ στὴν Τίρυνθα¹⁷⁴.

Ξ 113 (Πίν. 5): Δύο συγκλίνοντα ἀλλὰ μὴ συναντώμενα ἐγκάρακτα γραμμῖδια τείνουν νὰ σχηματίσουν ὀξεία γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ κάτω. Παρόμοια σημεῖα ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπὴ¹⁷⁵ καὶ στὴν Τίρυνθα¹⁷⁶.

Ξ 239, Δ 216 (Πίν. 6 καὶ 301 ἀντίστοιχα): Ζευγὸς μικρῶν κάθετων αὐλακώσεων. Παρόμοια σημεῖα ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπὴ¹⁷⁷, τὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας (ΜΕΧ, ΥΕΧ)¹⁷⁸, στὴν Ἀσίνη (ΜΕ II)¹⁷⁹, τὴν Λέρνα (ὑστερὴ φάση τῆς ΜΕ)¹⁸⁰ καὶ στὴν Τίρυνθα¹⁸¹.

Δ 196 (Πίν. 7): Τρεῖς μικρὲς ὀπὲς σχηματίζουν ὀρθὴ γωνία ὑπὸ μορφὴ ἀνεστραμμένου Γ. Παρόμοια σημεῖα ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπὴ¹⁸², τὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας (ΜΕΧ)¹⁸³ καὶ στὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας (πόλη VII)¹⁸⁴.

ΔΟ. 13 (Πίν. 8): Μικρὴ ὀπή, δίπλα στὴν ὁποία ὑπάρχει μικρὴ, σχεδὸν ὀριζόντια αὐλάκωση. Τὸ σημεῖο αὐτὸ συνδυάζει δύο σημεῖα τῆς Φυλακωπῆς¹⁸⁵.

168. Atkinson 1904, 179:I-11. Renfrew 1972, 412, εἰκ. 19.2: 2η στήλη, 16ο ἐκ τῶν ἄνω.

169. Atkinson 1904, 179:C-1, C-2.

170. MacGillivray 1981, 616, εἰκ. 2:c.

171. Döhl 1978, 120, εἰκ. 1:1. Weisshaar 1981, 244, εἰκ. 87:8.

172. Atkinson 1904, 179:C-8a, 182, εἰκ. 152. Renfrew 1972, 412, εἰκ. 19.2: 1η στήλη, 12ο ἐκ τῶν ἄνω.

173. MacGillivray 1981, 619:215, εἰκ. 6:215.

174. Weisshaar 1981, 243, εἰκ. 86:5.

175. Atkinson 1904, 179:C-6.

176. Döhl 1978, 123, εἰκ. 4:51.

177. Atkinson 1904, 179:a-4, 185. Renfrew 1972, 412, εἰκ. 19.2: 3η στήλη, 5ο ἐκ τῶν ἄνω.

178. Caskey 1970b, 115: ἀρ. 21, εἰκ. 4:21, πίν. III:21. Bikaki 1984, πίν. 3:IV-29, 4:IV-49, 5:IV-52, 12:VII-12, 13:VII-32, 17:IV-29, 18:IV-49, IV-52, 25:VII-12, 26:VII-32.

179. Frödin - Persson 1938, 284, εἰκ. 195: κάτω δεξιὰ.

180. Caskey 1955, 34, πίν. 15:d, f.

181. Döhl 1978, 120, 121, 123, 147, εἰκ. 1:11, 2:29, 4:50, 5:65, πίν. I:65, II:29, V:50, πίνακας 1:B-1.

182. Atkinson 1904, 178: εἰκ. 150, 179:J 6-11, 185.

183. Bikaki 1984, πίν. 7:IV-74, 20:IV-74.

184. Walter - Felten 1981, πίν. 124:461, XXVII.

185. Atkinson 1904, 179:J-6+A-10.

ΟΤ. 41 (Πίν. 9): Δύο αὐλακώσεις, μία ὀριζόντια καὶ μία κάθετη, σχηματίζουν τεμνό-μενες σταυρό. Σημεῖα τῶν κεραμέων σὲ σχῆμα σταυροῦ ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπή¹⁸⁶, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου¹⁸⁷, στὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας (MEX, YEX)¹⁸⁸, τὸν Ὁρχομενὸ τῆς Βοιωτίας (ΠΕ)¹⁸⁹, στὴν Εὐτρηση (ΜΕ)¹⁹⁰, τὶς Ζυγουριές (ΠΕ)¹⁹¹, τὴν Τίρυνθα¹⁹² καὶ στὴν Λέρνα¹⁹³. Ὁ σταυρὸς ἀποτελεῖ ἐπίσης σημεῖο τῶν Γραμμικῶν Α καὶ Β¹⁹⁴.

Φ 70 (Πίν. 10): Δύο ἀβαθεῖς αὐλακώσεις συναντώμενες λοξὰ σχηματίζουν πλάγιο Υ στραμμένο πρὸς τὰ ἀριστερά. Σημεῖα τῶν κεραμέων σὲ σχῆμα ὄρθιου ἢ πλάγιου Υ ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπή¹⁹⁵, τὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας (YEX)¹⁹⁶, στὴν Κολώνα τῆς Αἰγίνας (πόλη VII)¹⁹⁷ καὶ στὴν Τίρυνθα¹⁹⁸. Τὸ ὄρθιο Υ ἀποτελεῖ ἐπίσης σημεῖο τῆς Γραμμικῆς Α¹⁹⁹.

Δ 184 (Πίν. 11): Τρία ἐπάλληλα ὀριζόντια ἐγχάρακτα γραμμίδια. Παρόμοια σημεῖα ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπή²⁰⁰ καὶ στὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου²⁰¹, στὴν τελευταία περίπτωση στὴν βάση κάθετης κυλινδρικής λαβῆς.

Φ 44 (Πίν. 12): Ζευγὸς μικρῶν, λοξῶν καὶ ὁμόροπων αὐλακώσεων, κοντὰ στὶς ἄνω ἀπολήξεις τῶν ὁποίων ὑπάρχει μικρὴ ὀπή. Τὸ σημεῖο αὐτὸ συνδυάζει δύο σημεῖα τῆς Φυλακωπῆς²⁰². Στὴν Τίρυνθα ἀπαντᾷ σημεῖο ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς λοξῶν καὶ ὁμόροπων ἐγχάρακτων γραμμίδων²⁰³.

Φ 130 (Πίν. 88): Δύο μικρὲς ἀβαθεῖς αὐλακώσεις συναντώμενες καθέτως σχηματίζουν ὄρθιο Τ. Σημεῖα τῶν κεραμέων σὲ σχῆμα ὄρθιου, πλάγιου ἢ ἀνεστραμμένου Τ ἀπαντοῦν στὴν Φυλακωπή²⁰⁴, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου²⁰⁵, στὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας

186. Αὐτόθι 179:e-1. Forsdyke 1925, 65:a353, εἰκ. 80:6.

187. MacGillivray 1981, 616, εἰκ. 2:b.

188. Caskey 1970b, 109-110: ἀρ. 3, 115: ἀρ. 25, εἰκ. 2:3 δεξιὰ, 4:25, πίν. I:3b, IV:25. Bikaki 1984, πίν. 11:VI-3, 12:VII-19, VII-26, 14:VII-44, 22:V-10, 23:VI-3, VI-4, VI-5, 26:VII-19, VII-26, 27:VII-44.

189. Kunze 1934, 87, εἰκ. 43:b-d.

190. Goldman 1931, 123, εἰκ. 167:3.

191. Blegen 1928, 107, εἰκ. 92.

192. Döhl 1978, εἰκ. 2:18, 20-21, 5:62, 70-71, πίν. I:62, 71, III:18, 20-21, VI:62, 70, πίνακας 1:G-3. Weisshaar 1981, 235, 250, εἰκ. 80:14, 91:10. 1982, 449, εἰκ. 66:5.

193. Caskey 1956, πίν. 46:a. 1970b, πίν. IV: LERNA L.557.

194. Evans, *PM* I, 642, 643, εἰκ. 476:19, 477:11.

195. Renfrew 1972, 412, εἰκ. 19.2: 3η στήλη, 15ο ἐκ τῶν ἄνω.

196. Bikaki 1984, πίν. 15:VIII-1, 28:VIII-1.

197. Walter - Felten 1981, πίν. 124:470, XXVII.

198. Döhl 1978, 120, 123, 124, 147, εἰκ. 1:12, 4:58, 5:76, πίν. III:12, V:58, πίνακας 1:G-2.

199. Evans, *PM* I, 642, 643, εἰκ. 476:67, 477:59. Marinatos 1970a, 14, 44, πίν. 109: κάτω. Μαρινάτος 1970β, 165, 194, πίν. 307: κάτω.

200. Atkinson 1904, 179:a-13, 185.

201. Milojčić 1961, πίν. 30:4.

202. Atkinson 1904, 179:B-2+J-6.

203. Döhl 1978, εἰκ. 3:31, πίν. II:31.

204. Atkinson 1904, 179:B-7, 182, εἰκ. 152. Renfrew 1972, 412, εἰκ. 19.2: 2η στήλη, 19ο ἐκ τῶν ἄνω.

205. MacGillivray 1979, 19:191, 36, εἰκ. 6. 1980, 34:191. 1981, 619:191, εἰκ. 4.

(YM IB/YE II)²⁰⁶, στο Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας (YK I)²⁰⁷ καὶ στὴν Τίρυνθα²⁰⁸. Τὸ Τ ἀποτελεῖ ἐπίσης σημεῖο τῆς Γραμμικῆς Α²⁰⁹.

Ἀνάγλυφα σημεῖα τῶν κεραμέων ἀπαντοῦν στὴν Λέρνα καὶ στὸ Φράγγχι τῆς Ἀργολίδας σὲ κεραμεικὴ τῆς ΜΝ²¹⁰. Τὰ ἐγγάρακτα σημεῖα ἐμφανίζονται κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο, στὴν Λέρνα καὶ πάλι²¹¹. Συνήθως ἀπαντοῦν στὴν βάση ἢ τὴν λαβὴ ἢ κοντὰ στὴν βάση ἢ τὴν λαβὴ καὶ σπανιότερα στὸ σῶμα τῶν ἀγγείων καὶ ἔχουν χαραχθεῖ εἴτε πρὶν εἴτε μετὰ τὴν ὀπτηση. Κατὰ τὴν ΠΕΧ, καὶ συγκεκριμένα στὴν μέση καὶ τὴν ὕστερη φάση τῆς, ἀπαντοῦν ἀρκετὰ συχνὰ τόσο στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα²¹² ὅσο καὶ στὶς Κυκλάδες²¹³, ἰδιαίτερα δὲ στὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου, ὅπου χαρακτηρίζουν τὴν κεραμεικὴ μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια ποὺ ἔχει προέλθει ἀπὸ τὰ δάπεδα τῆς πόλεως Ι²¹⁴. Μεγάλῃ ὁμως ἐξάπλωση γνωρίζουν κατὰ τὴν ΜΕΧ καὶ ΥΕΧ μὲ τὴν ἐμφάνιση καὶ τὴν ἐξέλιξη τῶν Γραμμικῶν Α καὶ Β²¹⁵. Τὰ σημεῖα τῆς ΠΕΧ προαγγέλλουν μὲν τὴν ἔλευση τῆς γραφῆς στὸν αἰγαιακὸ χῶρο²¹⁶, ὅπως εἶναι ἐμφανὲς καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι τρία τουλάχιστον ἀπὸ αὐτὰ ἀπαντοῦν καὶ στὶς Γραμμικὰς Α καὶ Β (π.χ. τὰ σημεῖα +, Υ καὶ Τ ποὺ αναφέραμε), δὲν φαίνονται ὁμως νὰ ἔχουν ἀκόμη συγκροτήσει ἓνα συγκεκριμένο σύστημα γραφῆς. Οἱ ἐρευνητὲς ἔχουν κατὰ καιροὺς θεωρήσει ὅτι εἶναι ἐνδεικτικὰ τῆς ταυτότητος τοῦ κεραμέα, τοῦ ἐργαστηρίου ἢ τοῦ ἰδιοκτήτη, τῆς χωρητικότητος, τοῦ περιεχομένου, τῆς προελεύσεως ἢ τοῦ προορισμοῦ τῶν ἀγγείων ἢ ὅτι παριστοῦν ἀριθμοὺς²¹⁷.

206. Caskey 1970b, 115: ἀρ. 22, εἰκ. 4:22, πίν. III:22. Bikaki 1984, πίν. 14:VII-39, 27:VII-39.

207. Marinatos 1970a, 45, πίν. 111: κάτω ἀριστερά. Μαρινάτος 1970β, 195, πίν. 309: κάτω ἀριστερά.

208. Döhl 1978, 121, 124, εἰκ. 2:19, 5:74, 78, πίν. III:19, VI:74, 78.

209. Evans, *PM* I, 642, εἰκ. 476:17.

210. Wiencke 1989, 507 σημ. 8.

211. Vermeule 1972, 40, εἰκ. 6:a.

212. Ὁρχομενός: Kunze 1934, 86-88, εἰκ. 43. Εὐτρηση: Goldman 1931, 123, εἰκ. 167:1-2. Λιθαρές: Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 165-168, σχ. Ζ. Κοράκου: Blegen 1921, 5, εἰκ. 3:6. Ζυγουριές: Blegen 1928, 107, εἰκ. 92. Γωνιά Κορινθίας: Blegen 1931, 79, εἰκ. 36. Ἀσίνη: Frödin - Persson 1938, 230, εἰκ. 168:3. Λέρνα: Caskey 1956, 168, πίν. 45:f, 46:a. Wiencke 1989, 507 σημ. 8. Τίρυνθα: Weisshaar 1981, 235, 243, 244, 250, εἰκ. 80:14, 16-17, 19, 86:1, 3-5, 87:3-4, 8, 91:10. 1982, 449, εἰκ. 66:5.

213. Ἀγία Εἰρήνη Κέας: Caskey 1972, 368, πίν. 78:B70. Bikaki 1984, πίν. 16:II-1, III-1, a-b. Κύνθος Δήλου: MacGillivray 1979, 36, εἰκ. 4-6, 8:48. 1980, 14, εἰκ. 4:48. 1981, 615-621. Χριστιανὰ Θήρας: Ντούμας 1976β, 7, 10-11:1837-1838, 1840, πίν. 4:δ-στ.

214. Atkinson 1904, 94, 177, 254. Forsdyke 1925, 61-62, 64:A338, A339-A340, A346-A347, εἰκ. 80:1-2. Zervos 1957, εἰκ. 130. Renfrew 1972, 411. MacGillivray 1981, 621.

215. Φυλακωπὴ Μήλου: Atkinson 1904, 177-185 (σημεῖα πρῶμα καὶ ὕστερα). Forsdyke 1925, 62, 64-66:A342, A348, A350, A352, A353, A355, A357, εἰκ. 80:3-6 (MK). Ἀγία Εἰρήνη Κέας: Caskey 1970b, 107-117 (MM III-YM IB). Bikaki 1984, 42, πίν. 2-15, 16:IV1, IV2-IV16, 17-28 (MEX, YEX). Νάξος: Renfrew 1972, 412, πίν. 26:2 (MK). Ἀκρωτήρι Θήρας: Marinatos 1968, 44, πίν. 38:1. 1970a, 14, 43-45, πίν. 16:a, 109-111. 1972, 31, πίν. 67:b. Μαρινάτος 1968, 120, πίν. 114:β. 1970β, 165, 194-195, πίν. 214:α, 307-309 (MK, YK I). Κολώνα Αἰγίνας (πόλη VII): Walter - Felten 1981, 124-125, πίν. 124-125. Εὐτρηση: Goldman 1931, 123, εἰκ. 167:3 (ME). Ἀσίνη: Frödin - Persson 1938, 284, εἰκ. 183, 195 (ME). Λέρνα: Caskey 1955, πίν. 15:c-f (ὕστερη φάση τῆς ME).

216. Atkinson 1904, 254. Vermeule 1972, 40.

217. Atkinson 1904, 180, 181. Caskey 1970b, 108. Renfrew 1972, 411-413. MacGillivray 1981, 621. Bikaki 1984, 42-43. Wiencke 1989, 507 σημ. 8.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΤΥΠΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ

Ἡ τυπολογικὴ ἀνάλυση τῆς κεραμεικῆς τῶν πρωιμότητων φάσεων τοῦ Ἀκρωτηρίου, μὲ τὴν ὁποία θὰ ἀσχοληθοῦμε στὸ κεφάλαιο αὐτό, ἀκολουθεῖ τὴν ἐξῆς μέθοδο παρουσιάσεως: πρῶτα συζητεῖται ἡ νεολιθικὴ κεραμεικὴ, στὸ ἐξῆς N-K. Ἀκολουθεῖ ἡ παρουσίαση τῆς ΠΚ κεραμεικῆς, ποὺ γίνεται κατὰ τύπους ἀγγείων καὶ κατὰ κατηγορίες ὄστράκων. Πρῶτα παρουσιάζονται τὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα καὶ στὴν συνέχεια τὰ κλειστά. Τὸ πρῶτο σκέλος τοῦ διακριτικοῦ τῶν δύο γενικῶν αὐτῶν κατηγοριῶν εἶναι Α γιὰ τὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα καὶ Κ γιὰ τὰ κλειστά. Τὸ δεύτερο σκέλος ἀποτελεῖ ἓνα κεφαλαῖο ἐπίσης γράμμα τῆς ἀλφαβήτου, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Α, ποὺ ἐπέχει τὴν θέση αὐξοῦντα ἀριθμοῦ γιὰ κάθε διαφορετικὸ τύπο ἀνοικτοῦ καὶ κλειστοῦ ἀγγείου. Παραδείγματος χάριν, οἱ ἀνοικτὲς φιάλες φέρουν τὸ διακριτικὸ Α-Α, οἱ μικρὲς φιάλες τὸ Α-Β, οἱ κωνικὲς φιάλες τὸ Α-Γ, οἱ πίθοι τὸ Κ-Α, οἱ κρατηρίσκοι τὸ Κ-Β κ.λπ. Τὰ ὄστρακα ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ταυτισθοῦν μὲ σχετικὴ βεβαιότητα μὲ συγκεκριμένους τύπους ἀγγείων διακρίνονται σὲ τρεῖς κατηγορίες: βάσεις (Β-Α), λαβὲς (Λ-Α) καὶ διακοσμημένα ὄστρακα σώματος (Δ-Ο). Οἱ ἀραβικοὶ ἀριθμοὶ καὶ τὰ μικρὰ γράμματα τῆς ἀλφαβήτου δηλώνουν τὶς παραλλαγὲς κάθε γενικοῦ τύπου.

Νεολιθικὴ Κεραμεικὴ (N-K)

Σχ. 2β-3, Πίν. 13-18

Ἡ νεολιθικὴ κεραμεικὴ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ 26 τουλάχιστον ὄστρακα. Ἀπὸ αὐτὰ ἐπιλέχθηκαν γιὰ καταγραφή καὶ μελέτη τὰ δεκαῆξι, εἴτε διότι εἶναι ἐνδεικτικὰ τοῦ σχήματος τοῦ ἀγγείου ἀπὸ τὸ ὁποῖο προέρχονται εἴτε διότι φέρουν διακόσμηση. Τὰ ὑπολοιπὰ δέκα προέρχονται ἀπὸ ἀνοικτὰ μᾶλλον ἀγγεῖα μὲ ἀδιάγνωστο σχῆμα καὶ δὲν παρουσιάζουν κανένα ἰδιαίτερο χαρακτηριστικόν. Ἡ γενικὴ τους ὁμως εἰκόνα πείθει ὅτι εἶναι νεολιθικά. Τὰ ὄστρακα αὐτὰ καλύπτονται ἀπὸ στιλπνὴ βαφή στὶς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ ἢ τοῦ μελανοῦ.

Ἀπὸ τὰ δεκαῆξι καταγεγραμμένα ὄστρακα τὰ ἑννέα σώζουν μικρὸ τμήμα τοῦ χείλους καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος (ΚΑ 4196, Ξ 217, Ξ 225, Ξ 379, Ξ 380, Φ 204, Φ 237, ΑΠ. 26, ΑΠ. 27). Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαμέτρου τοῦ χείλους, ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ σὲ τρεῖς περιπτώσεις (ΚΑ 4196, Φ 204, Ξ 379), μποροῦν νὰ ταυτισθοῦν μὲ συγκεκριμένους τύπους ἀγγείων. Τὰ ΚΑ 4196 καὶ Φ 204 ἀνήκουν σὲ κωνικὲς φιάλες μὲ εὐθύγραμμα μᾶλλον τοιχώματα²¹⁸. Ἐνα ὄστρακο (Ξ 380) προέρχεται ἀπὸ φιάλη μὲ

218. Πλὴ τὸ ΚΑ 4196, βλ. ἐπίσης Sotirakopoulou 1986, 298-299, 311.

ήμισφαιρικό μάλλον σῶμα καὶ τέσσερα (Ξ 379, Φ 237, ΑΠ. 26, ΑΠ. 27) ἀπὸ βαθιᾶς φιά-
λες μὲ τοιχώματα ποὺ ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο
σῶμα. Τὰ Ξ 217 καὶ Ξ 225, ἂν κρίνομε ἀπὸ τὴν ἐλαφρὰ τάση τοῦ χεῖλους πρὸς τὰ ἄνω
στὸ ἓνα ἄκρο τῶν ὀστράκων, ἀνῆκαν προφανῶς σὲ ἀνοικτὰ προχυτικὰ ἀγγεῖα. Τὰ
ὑπόλοιπα ἑπτὰ καταγεγραμμένα ὄστρακα προέρχονται ἀπὸ ἀνοικτὰ ἐπίσης ἀγγεῖα,
παρόμοιου πιθανῶς σχήματος μὲ τὰ προηγούμενα. Τὰ Ξ 379, Φ 237, ΑΠ. 26 καὶ ΑΠ. 27
ἔχουν χεῖλος ποὺ νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω, στίς δύο τελευταῖες δὲ περιπτώσεις
ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγκάρσια. Τὰ ΚΑ 4196 καὶ Δ 25 σώζουν ἀνὰ μία ἀτρητη
ἀπόφυση ἐξωτερικά, ὀριζόντια μηνοειδῇ καὶ ἀνάγλυφη τοξοειδῇ ἀντίστοιχα.

Μὲ τὴν ἐξαίρεση ἐνὸς ὀστράκου μὲ καθαρὸ μάλλον καὶ λεπτόκοκκο πηλὸ (Φ 204),
ὁ πηλὸς τῶν νεολιθικῶν ὀστράκων εἶναι ἀκαθάριστος καὶ σὲ ἑπτὰ περιπτώσεις πε-
ριέχει μαρμαρυγία. Τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ὑπόλευκο καὶ τὸ ὠχροκί-
τρινο ἕως τὸ πορτοκαλόχρωμο, τὸ καστανό, τὸ ἀνοικτὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ τεφρὸ.
Ἡ ὀπτηση εἶναι σὲ μία περίπτωση ἰσομερῆς (Ξ 260) καὶ στίς λοιπὲς ἀνισομερῆς. Ἡ
ἐπιφάνεια καλύπτεται ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά σὲ δύο περιπτώσεις ἀπὸ στιλβωμένο
ἐπίχρισμα (ΚΑ 4196, Ξ 200) καὶ στίς λοιπὲς ἀπὸ στιλπνὴ κατὰ κανόνα καὶ ἐνίοτε
ἐξίτηλη βαφή. Τὸ χρῶμα τοῦ ἐπιχρίσματος ἢ τῆς βαφῆς κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκά-
στανο καὶ τὸ πορτοκαλόχρωμο ἕως τὸ καστανό, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Σὲ
δέκα περιπτώσεις τὸ ἐπίχρισμα ἢ ἡ βαφή περιέχουν μαρμαρυγία. Τρία ὄστρακα (Ξ 380,
Φ 204, Φ 237) εἶναι ἀκόσμητα. Τὰ ἄλλα φέρουν γραπτὴ λευκὴ καὶ ἐξίτηλη κατὰ κανό-
να διακόσμηση, ἐνίοτε δέ, καὶ προφανῶς στίς περιπτώσεις ποὺ ἡ γραπτὴ διακόσμηση
ἔγινε σὲ ἤδη στιλβωμένη ἐπιφάνεια, σώζονται μόνον τὰ ἴχνη της (Πίν. 16-17: Ξ 200, Ξ 260,
Ξ 341, Ξ 383)²¹⁹. Ἡ διακόσμηση περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς θέματα: ἐπάλληλες τεθλασμένες
γραμμὲς σὲ ὀριζόντια διάταξη²²⁰, γωνίες ἐπάλληλες ἢ ἐνάλληλες²²¹, ὁμάδες κάθετων ἢ
λοξῶν γραμμῶν, ὁμάδες ὁμόκεντρων ρόμβων, διάγραμμα τρίγωνο μὲ τὴν κορυφὴν
πρὸς τὰ ἄνω καὶ ζευγὸς ἐλαφρῶς καμπύλων γραμμῶν ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Σὲ
μία περίπτωση (Ξ 200), οἱ ἐνάλληλες γωνίες ὑπογραμμίζονται ἀπὸ ὀριζόντια γραμμὴ.

Τόσο κατὰ τὰ σχήματα τῶν ἀγγείων ὅσο καὶ κατὰ τὸν τύπο καὶ τὰ θέματα τῆς δια-
κοσμήσεως, ἡ νεολιθικὴ κεραμικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου βρίσκει παράλληλα στὸν Σά-
λιαγκο τῆς Ἀντιπάρου²²², στὴν Γκρόττα²²³ καὶ στὸ σπήλαιο τοῦ Ζᾶ²²⁴ στὴν Νάξο, στίς

219. Evans - Renfrew 1968, 40.

220. Τὸ θέμα ἀπαντᾷ στὴν Θεσσαλία κατὰ τὴν ΜΝ περίοδο: Τσουντας 1908, 175, εἰκ. 83, πίν. 6:1, ρυθμὸς Α3α (γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια). Παπαθανασόπουλος 1981, 64, πίν. 11. Χρονο-
λόγηση: Θεοχάρης 1981, 103.

221. Τὸ θέμα τῶν ἐνάλληλων γωνιῶν ἐπίσης ἀπαντᾷ στὴν Θεσσαλία κατὰ τὴν ΜΝ περίοδο: Τσουντας 1908, πίν. 6:1, ρυθμὸς Α3α (γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια).

222. Evans - Renfrew 1968, 34-42, εἰκ. 35:18, 39:4, 40:8-10, 48:2-3, 6, 50:2, 7, 9-10, 12, 14, 57:6 (σχήματα). Αὐτόθι, εἰκ. 47:2, 57:7, πίν. 30a ἄνω, 31b κάτω δεξιὰ (ἀποφύσεις). Αὐτόθι, εἰκ. 31-34, 36, 39, 48-55, 56:1-7, πίν. 16-18, 20-24a, 29a, 33a (γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση).

223. Χατζηαναστασίου 1985, 155, εἰκ. 3. Hadjianastasiou 1988, 12-17, εἰκ. 1:2-6, 3:1-4, 6 (σχήματα). Αὐτόθι, εἰκ. 2:15 (ὀριζόντια μηνοειδὴς ἀπόφυση). Αὐτόθι, εἰκ. 1:13, 3:1-7 (γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση).

224. Ζάχος 1987, 696, 698, σχ. 3β, 11. 1990, 30.

Καλυθιές (I-II)²²⁵ και στο Κούμελο Ἀρχαγγέλου (Ἀρχάγγελος Ι)²²⁶ στην Ρόδο και στην Ἁγία Τριάδα της Καρύστου²²⁷. Ὁ Σαλιάγκος χρονολογεῖται στην μεταβατική φάση ἀπὸ τὴν ΜΝ στὴν ΝΝ τοῦ Αἰγαίου²²⁸ ἢ στὴν πρῶμη φάση τῆς ΝΝ²²⁹. Ἡ Γκρόττα τῆς Νάξου ἐντάσσεται στὴν ΝΝ ἐπίσης ἀλλὰ σὲ φάση μεταγενέστερη τοῦ Σαλιάγκου²³⁰. Οἱ Καλυθιές I-II τῆς Ρόδου καὶ ἡ Ἁγία Τριάδα τῆς Καρύστου θεωροῦνται σύγχρονες τοῦ Σαλιάγκου²³¹, ἢ δὲ φάση «Ἀρχάγγελος Ι» τοῦ σπηλαίου στο Κούμελο Ἀρχαγγέλου χρονολογεῖται στὴν προτελευταία φάση τῆς ΝΝ τοῦ Αἰγαίου (ΝΑΝ 3), πὺν προηγεῖται τῆς Κεφάλας τῆς Κέας καὶ τοῦ KumTere Ib²³². Τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου χρονολογοῦνται ἐπομένως καὶ αὐτὰ στὴν ΝΝ περίοδο καὶ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ἔρχεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο νὰ προστεθεῖ στὸν κατάλογο τῶν κυκλαδικῶν θέσεων τῆς ΝΝ τοῦ Αἰγαίου²³³.

Ἡ κεραμικὴ τοῦ Σαλιάγκου μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινόχρωμη ἐπιφάνεια θεωρήθηκε ἀρχικὰ ὅτι εἶχε τοπικὸ καὶ ιδιόμορφο χαρακτήρα ἔναντι τῆς παρόμοιας κεραμικῆς τοῦ λοιποῦ αἰγαιακοῦ χώρου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας²³⁴ καὶ ἐρμηνεύθηκε ὡς ιδιόρρυθμη κυκλαδικὴ παραλλαγή τῶν πρῶμων φάσεων τῆς ΝΝ, ἀναγόμενὴ σὲ προγενέστερη τοπικὴ παράδοση²³⁵. Ἡ παρουσία ὅμως ἑνὸς ὀστράκου μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινόχρωμο βάθος, μεταξὺ αὐτῶν πὺν περισυλλέχθηκαν ἀπὸ τὴν Μαύρη Σπηλιά τῆς Μυκόνου²³⁶, καὶ τουλάχιστον ἑνὸς ἀκόμη στο κεραμικὸ σύνολο πὺν προῆλθε ἀπὸ τὴν περίοδο Ι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης στὴν Κέα²³⁷, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν εὕρεση, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, κεραμικῆς μὲ παρόμοια

225. Σάμψων 1987, 23, 36-37, σχ. 10:97, 11:98, 101, 107, 110-111, 12:118, 124, 129, 13:145, 15:163, 18:189, 32:3η σειρά, τέταρτο καὶ 5η σειρά, δεύτερο, 35:354, 36:363, 38:386-387, 393, 39:402-405, 408, 41:425, 51:572, 575, 577, 53:594, 599, 58:637, 59:646, 648, 60:664-665 (σχήματα). Sampson 1984, 239, εἰκ. 1-3. Σάμψων 1987, σχ. 51-62, πίν. 7, 12-18 (γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση).

226. Αὐτόθι, σχ. 88:27-28, 33, 89:40, 47, 90, 91:57, 59, 63, 92:70 (σχήματα). Αὐτόθι 73, σχ. 88:34γ, 89:47 (γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση).

227. Sampson 1984, 240, 245, εἰκ. 5. Σάμψων 1987, 116. 1988β, 222.

228. Evans - Renfrew 1968, 89-91. Renfrew 1972, 66, 75, 76: πίνακας 5.1. 1983, 12, 13, πίνακας 1. Cherry 1979, 32. Παπαθανασόπουλος 1981, 15: χρονολογικὸς πίνακας.

229. Coleman 1974, 334-335. Θεοχάρης 1981, 128, 158, 169: χρονολογικὸς πίνακας. Sampson 1984, 239, 248. Barber 1987, 26. Σάμψων 1987, 62, 64: πίν. XVII. Hadjianastasiou 1988, 20. Βλ. ἐπίσης Hood 1984, 26, 28, 30 γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Σαλιάγκου στὴν ΑΝ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας.

230. Hadjianastasiou 1988, 19-20.

231. Sampson 1984, 239, 248. Σάμψων 1987, 62, 64, πίν. XVI, XVII.

232. Sampson 1984, 240, 248. Σάμψων 1987, 77, 62: πίν. XVI.

233. Renfrew 1972, 507-509, εἰκ. παράρτημα 1.1.

234. Evans - Renfrew 1968, 36, 81-82. Coleman 1974, 334, 335. Renfrew 1972, 66. Γιὰ τὴν γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινόχρωμη ἐπιφάνεια καὶ τὴν εὐρεία ἐξάπλωσή της στὸν αἰγαιακὸν ὄρο κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο, βλ.: Evans - Renfrew 1968, 40-42, 82. Coleman 1974, 334-335. Hood 1981, 225-226. Sampson 1984, 239. Sotirakopoulou 1986, 299-300. Σάμψων 1987, 40-42.

235. Θεοχάρης 1981, 128, 158.

236. Belmont - Renfrew 1964, 395, εἰκ. 1:1.

237. Caskey 1972, 360:A48, πίν. 76:A48. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου Ι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης στὴν τελευταία φάση τῆς ΝΝ, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τρίτο, σημ. 161.

διακόσμηση στην Γκρόττα της Νάξου²³⁸, στην Μινώα της Άμοργου²³⁹ και στο Άκρω-
τηρι της Θήρας όδηγησαν πρόσφατα στην διατύπωση της άπόψεως ότι ή γραπτή
λευκή κεραμεική του Σαλιάγκου άποτελεί «κυκλαδικό φαινόμενο»²⁴⁰.

Οί όμοιότητες όμως που παρουσιάζει ή νεολιθική κεραμεική του Άκρωτηρίου με
γραπτή λευκή διακόσμηση όχι μόνον με την άνάλογη κεραμεική των λοιπών Κυκλά-
δων αλλά και με αύτην της Άγίας Τριάδας της Καρύστου και της Ρόδου άνασκευά-
ζουν την άρχική έντύπωση περι του τοπικού και ιδιόμορφου χαρακτήρα της κερα-
μεικής του Σαλιάγκου και θέτουν υπό άμφισβήτησιν την έρμηνεία της ως κυκλαδι-
κού φαινομένου. Τίς όμοιότητες της νεολιθικής κεραμεικής του Άκρωτηρίου που πα-
ρατηρούμε έμεις έδω έπιβεβαιώνει άπό την πλευρά του ό άνασκαφέας των νεολιθι-
κών θέσεων της Ρόδου, που παρατηρεί όμοιότητες της κεραμεικής όρισμένων άπό
αύτες τίς θέσεις με την κεραμεική του Σαλιάγκου. Στην δημοσίευση των άποτελεσμά-
των των άνασκαφών όχι μόνον τονίζονται οι στενές σχέσεις του Σαλιάγκου με το ΝΑ
Αίγαίο και την Μικρά Άσία, αλλά έπιπλέον θεωρείται ότι οι σχέσεις αυτές είναι έν-
δεικτικές ενός άνοιγματος του νεολιθικού πολιτισμού της Ρόδου προς Δυσμάς, με
συνέπεια την δημιουργία ενός κοινού πολιτισμού στο Αίγαίο κατά την ΝΝ περίοδο.
Διατυπώνεται έπίσης ή άποψη ότι καθοριστικό ρόλο στην δημιουργία του πολιτι-
σμού αυτού διαδραμάτισε ή Δωδεκάνησος, που φαίνεται να ύπήρξε άφ' ενός μόνον δέ-
κτης άνατολικών έπιρροών άφ' έτέρου δέ ένδιάμεσος στην διάδοση των στοιχείων
αυτών στο κεντρικό Αίγαίο και την άνατολική ήπειρωτική Έλλάδα²⁴¹.

Έπιπλέον, ό πρόσφατος έντοπισμός νεολιθικής κεραμεικής του τύπου του Σα-
λιάγκου και σέ άλλες κυκλαδικές θέσεις άναιρεί την μέχρι πρό τινος ισχύουσα άπο-
ψη ότι ό Σαλιάγκος είναι ή μόνη θέση των Κυκλάδων όπου μαρτυρείται με βεβαιό-
τητα άνθρωπινη έγκατάσταση πριν άπό το τέλος της 4ης χιλιετίας π.Χ.²⁴². Έπί τη
βάσει των νεώτερων στοιχείων θεωρούμε βέβαιο ότι ή σπάνις των έγκαταστάσεων
στις Κυκλάδες κατά την ΝΝ περίοδο είναι φαινομενική και όφείλεται στην έλλειψη
άνασκαφικών στοιχείων και όχι σέ άλλους λόγους, έλπίζομε δέ ότι ή μελλοντική άνα-
σκαφική έρευνα θα φωτίσει περισσότερο αύτην την έλλιπώς γνωστή έποχή.

Η νεολιθική κεραμεική του Άκρωτηρίου που φέρει γραπτή λευκή διακόσμηση
περιλαμβάνει, όσο είναι δυνατόν να κρίνομε, τά έξής σχήματα της άντίστοιχης κερα-
μεικής του Σαλιάγκου: τέσσερις βαθιές φιάλες με έξω νεύοντα χείλη («everted-rim
bowls»), δύο κωνικές φιάλες με εύθύγραμμο τοιχώματα («conical straight-sided bowls»)
και μία φιάλη με ήμισφαιρικό μάλλον σωμα («rounded bowl»). Ο πρώτος τύπος ήταν
σπάνιος σέ όλα τά στρώματα του Σαλιάγκου, ό δεύτερος άποτελούσε μιá άπό τίς πο-
λυπληθέστερες κατηγορίες και παρουσίαζε έλαφρά αύξηση στα άνώτερα στρώματα,
ό δέ τρίτος ήταν άρκετά κοινός και παρουσίαζε έπίσης έλαφρά αύξηση στα άνώτερα

238. Hadjianastasiou 1988, 11-20.

239. Αυτόθι 18.

240. Hadjianastasiou 1988, 18, 19.

241. Sampson 1984, 239, 240, 245. Σάμψων 1987, 62-63, 116.

242. Renfrew - Wagstaff 1982, 34, 136.

στρώματα²⁴³. Τὸ γεγονός ὅτι στὸ Ἀκρωτήρι ὑπερέχει ἀριθμητικά ὁ πρῶτος τύπος, ποὺ στὸν Σάλιαγκο εἶναι σπάνιος, ἐνῶ ὁ δεύτερος τύπος, ποὺ στὸν Σάλιαγκο εἶναι ἀπὸ τὶς καλύτερα ἐκπροσωπούμενες κατηγορίες, ὑστερεῖ ἀριθμητικά τοῦ πρώτου, ὁ δὲ τρίτος τύπος, ποὺ στὸν Σάλιαγκο εἶναι ἀρκετὰ κοινός, ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον δείγμα, ἔχει ἴσως κάποια χρονολογικὴ σημασία. Τὰ ἐλάχιστα ὅμως καὶ ἀποσπασματικά μέχρι στιγμῆς δεδομένα δὲν ἐπιτρέπουν πρὸς τὸ παρὸν ἀπόπειρα χρονολογικῆς διαφοροποιήσεως τῶν δύο θέσεων καὶ γεφυρώσεως τοῦ χάσματος ποὺ χωρίζει τὴν πρῶτη φάση τῆς NN ἀπὸ τὴν τελευταία καὶ ἀπὸ τὴν ΠΕΧ, ἀνάλογη μὲ αὐτὴν ποὺ ἐπιχειρήθηκε στὴν Γκρόττα τῆς Νάξου²⁴⁴. Τὴν προσέγγιση αὕτη θεωροῦμε ἐξαιρετικά ἐνδιαφέρουσα, ἐν ὅψει κυρίως τοῦ γεγονότος ὅτι τρεῖς τουλάχιστον ἀπὸ τὶς μέχρι στιγμῆς γνωστὲς κυκλαδικὲς θέσεις τῆς NN (Ἁγία Εἰρήνη Κέας, Γκρόττα Νάξου, Ἀκρωτήρι Θήρας) ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται καὶ κατὰ τὴν ΠΚ περίοδο²⁴⁵.

Πρωτοκυκλαδικὴ Κεραμικὴ

ΑΝΟΙΚΤΑ ΑΓΓΕΙΑ (Α)

Ἄνοικτὲς φιάλες (Α-Α)

Τὶς ἀνοικτὲς φιάλες διακρίνομε, μὲ βάση τὴν μορφή τοῦ χεῖλους, σὲ φιάλες μὲ εὐθὺ χεῖλος, φιάλες μὲ ἔσω νεῦον χεῖλος, φιάλες μὲ χεῖλος ποὺ κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω, φιάλες μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικὰ καὶ φιάλες μὲ χεῖλος ποὺ νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Ἰδιαιτέρη κατηγορία μεταξὺ αὐτῶν ἀποτελοῦν οἱ «μηλιακὲς φιάλες».

Ἀκολουθεῖ ἀναλυτικὴ παρουσίαση καθεμιᾶς ἀπὸ τὶς παραπάνω κατηγορίες.

1. ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΕΥΘΥ ΧΕΙΛΟΣ

Μὲ βάση τὴν διαμόρφωση τῶν τοιχωμάτων, οἱ ἀνοικτὲς φιάλες μὲ εὐθὺ χεῖλος διακρίνονται σὲ φιάλες μὲ εὐθύγραμμα μᾶλλον τοιχώματα καὶ φιάλες μὲ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα.

α. Φιάλες μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα

Σχ. 4-9, Πίν. 19-27

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ 166 δείγματα²⁴⁶. Σὲ δεκαπέντε περιπτώσεις τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή (π.χ. Γ 45, Γ 62, Δ 86, Σχ. 4), σὲ μία περίπτωση εἶναι ἐπίπεδο μὲ κλίση

243. Evans - Renfrew 1968, 37.

244. Hadjianastasiou 1988, 19, 20.

245. Αὐτόθι 19.

246. Μεταξὺ αὐτῶν τὸ ὄστρακο ΚΑ 4185, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. ἐπίσης Sotirakopoulou 1986, 303-304, εἰκ. 1, πίν. 17:δ.

πρὸς τὰ ἔξω (ΔΟ. 58, Σχ. 5) καὶ σὲ μία ἄλλη ὀριζόντιο (ΑΠ. 17, Σχ. 9). Ἐνα ὄστρακο ἔχει ὀριζόντια ἐγκάρσιον κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐσωτερικά (Ξ 135, Πίν. 19) καὶ ἓνα ἄλλο ἐξωτερικά (ΔΟ. 1). Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, στίς περιπτώσεις ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.12 ἕως 0.31μ. περίπου.

Ἀπὸ τὰ 166 δείγματα τοῦ συγκεκριμένου τύπου φιαλῶν ποὺ ἀπαντοῦν στὸ Ἀκρωτήρι, τὰ 100 φέρουν ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά στιλβωμένο συνήθως ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανό-μαυρο, τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό. Ἐξὶ ὄστρακα φέρουν ὑπόλευκο μᾶλλον ἐπίχρισμα (Πίν. 20). 58 ἔχουν ὁλόβαφη καὶ στιλπνὴ κατὰ κανόνα ἐπιφάνεια (Πίν. 21), στίς περισσότερες περιπτώσεις ἐρυθρωπὴ καὶ στίς λοιπὲς καστανή, καστανέρυθρη, καστανόμαυρη ἢ μελανή. Δύο ὄστρακα ἔχουν ἀνεπίχριστη ἐπιφάνεια (Ξ 231, Φ 81). Τρία ἄλλα ἔχουν ἐσωτερικά ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις (Β 43, ΟΤ. 5, Φ 42, Πίν. 19-20), ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Σὲ ὀκτὼ ὄστρακα, τέλος, παρατηρήθηκαν ἴχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ, εἴτε ἐξωτερικά (Δ 26, Δ 27, Δ 37, Δ 38, Δ 40, Δ 43) εἴτε ἐσωτερικά (Δ 42) εἴτε καὶ ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά (Δ 41) καὶ κυρίως στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους (Πίν. 24-27).

Ὁ τύπος τῆς ἀνοικτῆς φιάλης μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα καὶ εὐθὺ χεῖλος ἀπαντᾷ στὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα²⁴⁷, ποὺ ἐντάσσεται στὴν πρόμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ) καὶ στὴν φάση «Καστρί» τῶν Κυκλάδων²⁴⁸, στὴν κεραμικὴ ὁμάδα Β τοῦ Κύνθου στὴν Δῆλο²⁴⁹, ποὺ ἐντάσσεται στὴν ἴδια φάση μὲ τὴν κεραμικὴ τῆς περιόδου ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης²⁵⁰, στὸ Λευκαντί (φάση Ι)²⁵¹, ποὺ ἐντάσσεται στὴν ἴδια καὶ αὐτὸ φάση μὲ τὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ τὴν ὁμάδα Β τοῦ Κύνθου²⁵², στὴν

247. Caskey 1972, 370, 373, εἰκ. 6: C3-C5, C34, πίν. 81: C36. Wilson - Eliot 1984, 78, 85, 87 σημ. 6. Rutter 1979, 5: πίνακας 1, 6. Χεῖλος παρόμοιος φιάλης ἀπὸ τὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης (Caskey 1972, 365, εἰκ. 3: B28) θεωρεῖται πιθανόν ὅτι ἀνήκει σὲ «pan-shaped vessel».

248. Caskey 1981, 321-322. Barber 1978, 368. 1987, 21: εἰκ. 22, 22: εἰκ. 23, 28. Barber - MacGillivray 1980, 150. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. MacGillivray 1980, 25. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 149. Σχετικὰ μὲ τὴν χρονολόγησιν τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου», βλ. ἐπίσης ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V α.

249. MacGillivray 1979, 35, εἰκ. 11. 1980, 24, εἰκ. 7: 430.

250. Rutter 1979, 6. Barber - MacGillivray 1980, 150. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. MacGillivray 1980, 25, 45. Barber 1987, 21: εἰκ. 22, 28. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς κεραμικῆς του, ποὺ περιλαμβάνει τύπους τῆς ΠΚ ΙΙ (ὁμάδα Α) καὶ τῆς ΠΚ ΙΙΑ (ὁμάδα Β), ὁ Κύνθος χρονολογεῖται στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΑ περίοδο (Renfrew 1972, 178. Barber - MacGillivray 1980, 147: πίνακας ΙΙ, 149 σημ. 48, 150, 155. MacGillivray 1980, 8, 45. Barber 1987, 28, 56, 70, 138). Ὁ Ντούμας σὲ σχετικὰ πρόσφατη ἀνακοίνωσή του ἐντάσσει τὸν Κύνθο ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ (Doulas 1988, 23-24, 25). Σὲ παλαιότερες μελέτες του εἶχε διατυπώσει τὴν ἄποψη ὅτι ἀπὸ πλευρᾶς ἀρχιτεκτονικῆς ὁ Κύνθος ἐντάσσεται στὴν φάση «Καστρί», ἀπὸ πλευρᾶς κεραμικῆς ὁμως παρουσιάζει ὁμοιότητες μὲ τὴν Φυλακωπὴ Ι (Doulas 1972, 163. 1977d, 25, 26). Σχετικὰ μὲ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Κύνθου, βλ. ἐπίσης ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V α.

251. Popham - Sackett 1968, 8, εἰκ. 7: 1. Rutter 1979, 6, 7: πίνακας 2, εἰκ. 1: 1.

252. Popham - Sackett 1968, 8. Renfrew 1972, 103. Coleman 1974, 343. Weinberg 1977, 144. Barber 1974, 48, εἰκ. 10. 1978, 368. Rutter 1979, 6, 10, 11: πίνακας 3, 22 σημ. 14. Κόνσολα 1981, 145. MacGillivray 1983, 82-83. 1984a, 71. Mellink 1986, 144: πίν. 16. Doulas 1988, 26.

Μάνικα (οίκισμός και νεκροταφείο), όπου ο τύπος απαντά κατά την ΠΕ II και III περίοδο αλλά δεν είναι συνήθης²⁵³, στον οικισμό του Ἀγίου Κοσμά²⁵⁴, που ο ἀνασκαφείας χρονολόγησε στην ΠΕ III²⁵⁵, οι διάφοροι μελετητές όμως συμφωνούν ότι πρέπει νὰ ἐνταχθεῖ στην ΠΕ II περίοδο²⁵⁶, στον ΠΕ II οικισμό του Ρούφ²⁵⁷, στον Θορικό του Λαυρίου²⁵⁸, στον Ὀρχομενό της Βοιωτίας²⁵⁹, στην Τροία I, II και III²⁶⁰, στην Πολιόχνη της Λήμνου (*periodo giallo*)²⁶¹ και στο Ἡραῖο της Σάμου²⁶². Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται ὅτι οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου στίς μὲν Κυκλάδες βρίσκουν παράλληλα στην πρώτη μὴ φάση τῆς ΠΚ III, ἐκτὸς δὲ Κυκλάδων στην ΠΧ II και στην πρώτη μὴ φάση τῆς ΠΧ III.

β. Φιάλες μὲ εὐθὺν χεῖλος και ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα

Σχ. 10α, Πίν. 28

Ὁ τύπος ἀριθμεῖ 23 δείγματα²⁶³. Σὲ τρεῖς περιπτώσεις τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή (Ξ 35, Φ 110, Φ 160). Ἐνα ὄστρακο (Ξ 35) ἔχει ἐξωτερικὰ ἀνάγλυφη τοξοειδῆ και ἄτρητη ἀπόφυση μὲ τὴν καμπύλη τοῦ τόξου πρὸς τὰ ἄνω και τὸ κέντρο του στὸ ὕψος τοῦ χείλους. Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, στίς περιπτώσεις πού εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.14 ἕως 0.28μ. Δύο ὄστρακα εἶναι ὁλόβαφα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ και τοῦ καστανοῦ (ΔΟ. 59, Φ 160). Τὰ λοιπὰ φέρουν ἐπίχρσιμα ἐπίσης στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ και τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανό-μαυρο, τὸ τεφρὸ και τὸ μελανό. Σὲ ὁκτὼ περιπτώσεις τὸ ἐπίχρσιμα εἶναι στυλβωμένο.

253. Οἰκισμός: French 1966, 49, 53, εἰκ. 7:3-4. Rutter 1979, 6, 7: πίνακας 2. Σάμψων 1985, 133: τύπος 19 (Κ87, Σ3). Νεκροταφείο: Σάμψων 1985, 273, σχ. 65:26. 1988α, 33: τάφος 168, ἀρ. 5748, σχ. 77:168.5760, εἰκ. 127α, πίν. 14: χρονολόγηση.

254. Mylonas 1959, 23: S-2, σχ. 54:S-2.

255. Αὐτόθι 151, 161.

256. Caskey 1960, 300. 1964b, εἰκ. 2. 1971a, 781, 782. Dumas 1972, 168, εἰκ. 19. Renfrew 1972, 115, 537. Πετριτάκη 1980, 181. Zapheirou 1984, 39 ἀρ. 4. Βλ. ἐπίσης Hood 1986, 53, 57, όπου διατυπώνεται ἡ ἄποψη ὅτι ὁ Ἅγιος Κοσμάς, τὸ Ἀσκηταριὸ και ἡ Ραφήνα ἐξακολουθοῦν πιθανῶς νὰ ὑπάρχουν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ΠΕ III στην Λέρνα μὲ ΠΕ II κεραμικὴ και δέχονται μερικὲς μόνον ἐπιδράσεις ἀπὸ τὴν ΠΕ III περίοδο, ὅπως ὀρίζεται στην Λέρνα.

257. Πετριτάκη 1980, 157, 181: χρονολόγηση, σχ. 21-23.

258. Spitaels 1984, 166, εἰκ. 104.

259. Kunze 1934, 58, 59: ἀρ. 48, εἰκ. 17, 19, πίν. XXIII:3.

260. Blegen 1950, πίν. 223a:A1, 370a:A1. 1951, πίν. 43:A1. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων I-V τῆς Τροίας, βλ.: Caskey 1964b, εἰκ. 2. Renfrew 1972, 126, 217, 221, πίνακες 8.I, 13.IV, 13.VI. 1979, 103. Ντούμας 1976α, 75: χρονολογικὸς πίνακας. Höckmann 1977d, 176. *Art and Culture*, 593: χρονολογικὸς πίνακας. Παπαθανασόπουλος 1981, 15: χρονολογικὸς πίνακας. Dumas 1983b, 159: χρονολογικὸς πίνακας. Mellink 1986, 144: πίν. 16. Σάμψων 1987, 61, 94, πίν. XV, XXIII.

261. Bernabò-Brea 1976, πίν. CCXXIII:b. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ.: Renfrew 1972, 126: πίνακας 8.I. Ντούμας 1976α, 75: χρονολογικὸς πίνακας. Dumas 1983b, 159: χρονολογικὸς πίνακας. Mellink 1986, 144: πίν. 16. Σάμψων 1987, 61: πίν. XV.

262. Milojević 1961, πίν. 37:38, 42, 48, 39:14, 46:2, 4. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων I-V τοῦ Ἡραίου τῆς Σάμου, βλ. Renfrew 1972, 127. Barber - MacGillivray 1980, 152. MacGillivray 1984a, 74.

263. Μεταξὺ αὐτῶν τὰ ὄστρακα ΚΑ 4199α και 4199β, γὰ τὰ ὁποῖα βλ. Sotirakopoulou 1986, 303-304, εἰκ. 1, πίν. 18:α.

Ο τύπος της άνοικτης φιάλης με εὐθύ χεῖλος καὶ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα βρίσκει παράλληλα στὴν ομάδα A/B τοῦ Κύνθου²⁶⁴, ἡ ὁποία κατὰ τὸν J.A. MacGillivray εἶναι δυνατόν νὰ ἀνήκει εἴτε στὴν ΠΚ ΙΙ εἴτε στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο²⁶⁵, στὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου²⁶⁶, στὸν ΠΕ ΙΙ οἰκισμό τοῦ Ρούφ²⁶⁷, στὴν ΠΕ ΙΙ φάση τῆς Εὐτρούσεως²⁶⁸ καὶ στὴν Μάνικα, ὅπου ἀπαντᾷ σπανίως στὸν οἰκισμό καὶ συχνότερα στὸ νεκροταφεῖο καὶ φαίνεται νὰ χαρακτηρίζει τὴν ΠΧ ΙΙΙ περίοδο²⁶⁹. Μὲ βάση τὰ τυπολογικά τους παράλληλα ἐπομένως οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου ἐντάσσονται στὴν ΠΚ ΙΙ ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ).

2. ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΕΣΩ ΝΕΥΟΝ ΧΕΙΛΟΣ

Μὲ βάση τὴν διαμόρφωση τῶν τοιχωμάτων, οἱ ἀνοικτὲς φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος διακρίνονται σὲ φιάλες με εὐθύγραμμα μᾶλλον τοιχώματα, φιάλες με ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα καὶ φιάλες με κυρτὰ τοιχώματα.

α. Φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα

Σχ. 10β, Πίν. 29

Ο τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἔντεκα δείγματα. Ὅλα φέρουν ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό, με τὴν ἐξαίρεση τοῦ ΟΤ. 12, στιλβωμένο. Σὲ μία περίπτωση (ΜΠ.2/1) ὀριζόντια ἐγγράφη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά. Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, στὴν μοναδική περίπτωση ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ με σχετικὴ ἀκρίβεια (Π17/5), κυμαίνεται περὶ τὰ 0.18μ.

Τὰ ἑξὶ ἀπὸ τὰ ἔντεκα δείγματα τοῦ τύπου (Δ 22, Δ 163, Ξ 38, Ξ 134, ΟΤ. 35, ΑΠ. 28) βρίσκουν παράλληλα σὲ ἀνοικτὲς φιάλες τῆς ομάδας Β τοῦ Κύνθου²⁷⁰. Τὰ ὑπόλοιπα (Π17/5, Α3/12, ΜΠ.2/1, ΟΤ. 12, Φ 39) βρίσκουν παράλληλα στὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης²⁷¹, στὴν ομάδα Α τοῦ Κύνθου²⁷², ποὺ ἐντάσσεται στὴν ΠΚ/ΠΕ ΙΙ περίοδο²⁷³, στὸν Ἅγιο Κοσμᾶ (οἰκισμὸς καὶ νεκροταφεῖο - περιοχὴ V)²⁷⁴, στὸ Λευκαντί

264. MacGillivray 1979, 10, 16, εἰκ. 11:128, 35. 1980, 25-26, εἰκ. 10:128, 35.

265. MacGillivray 1980, 44.

266. Milojević 1961, πίν. 35:50, 37:49, 53. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἡραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

267. Πετριτάκη 1980, 157, 181: χρονολόγηση, σχ. 25.

268. Goldman 1931, 99, 100, εἰκ. 128:1.

269. Οἰκισμός: Σάμψων 1985, 131, 133: τύποι 10, 19 (Γ42), 134: χρονολόγηση. Νεκροταφεῖο: Παπαβασιλείου 1910, 6, 7, εἰκ. 6, 9, 10, πίν. Β: 2η σειρὰ. French 1966, 49: χρονολόγηση. Rutter 1979, 6, 7: πίνακας 2. Σάμψων 1988α, 25: τάφος 102, 26: τάφος 110, σχ. 79:102, 110, πίν. 14: χρονολόγηση.

270. MacGillivray 1979, 18, εἰκ. 11:171. 1980, 24, εἰκ. 7:171. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ομάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

271. Caskey 1972, 365, 366, εἰκ. 3:B24, 4:B54.

272. MacGillivray 1979, 25-26, 33, εἰκ. 8:293-295, 11:413-414. 1980, 15, εἰκ. 4:413-414.

273. Barber - MacGillivray 1980, 149 σημ. 48. MacGillivray 1980, 16, 45.

274. Mylonas 1959, 23, 110, 151: χρονολόγηση, σχ. 53:C-4, 54:S-4, εἰκ. 157:230, 238. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255, 256.

(φάση I)²⁷⁵, στην Μάνικα (νεκροταφείο, ΠΕ III)²⁷⁶, στην Κολώνα της Αϊγίνας (πόλη III)²⁷⁷, στην φάση III του οικισμού στο Παλαμάρι της Σκύρου, που χρονολογείται στην τοπική ΠΧ III περίοδο²⁷⁸ και στην Τροία IV²⁷⁹. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι τα κυκλαδικά παράλληλα του τύπου εντάσσονται στην ΠΚ II και IIIA, τα δε εκτός Κυκλάδων στην ΠΧ II (Άγιος Κοσμάς, Κολώνα) και III περίοδο (Λευκαντί, Μάνικα, Παλαμάρι, Τροία).

β. Φιάλες με έσω νεῦον χεῖλος καὶ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα

Σχ. 11α, Πίν. 30

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται δεκαεννέα ὄστρακα. Δύο από αυτά έχουν αποκεκρουσμένο χεῖλος (B 4, Ξ 194), που όμως φαίνεται ότι ἔνευε ἀρχικά πρὸς τὰ ἔσω. Σὲ πέντε περιπτώσεις τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή (Δ 140, Ξ 209, Ξ 370, Π3/1, Φ 156). Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους, στὶς περιπτώσεις πού ἐῖναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.12 ἕως 0.20μ. Μὲ τὴν ἐξαίρεση τοῦ Φ37, πού καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ τεφρὴ ἕως μελανὴ βαφή, ὅλα τὰ δείγματα τοῦ τύπου φέρουν ἐπίχρῖσμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ τεφρὸ. Σὲ ἑννέα περιπτώσεις τὸ ἐπίχρῖσμα εἶναι στιλβωμένο.

Παρόμοιες φιάλες ἀπαντοῦν στὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης²⁸⁰, στὸ νεκροταφείο τοῦ ἀγροῦ Σμιδαλᾶ στὸ Ἄνω Κουφονήσι (τάφος 7)²⁸¹, στὸν οἰκισμό τοῦ Ἀγίου Κοσμά²⁸², στὴν Ραφήνα, ὅπου χρονολογοῦνται στὸ τέλος τῆς ΠΕ II²⁸³, στὸν ΠΕ II οἰκισμό

275. Popham - Sackett 1968, 8, εἰκ. 7:4. Rutter 1979, 6, 7: πίνακας 2, εἰκ. 1:2. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως I στὸ Λευκαντί, βλ. ἐδῶ σημ. 252.

276. Σάμψων 1988α, 29: τάφος 140, σχ. 83:140.5777. Πρβ. πρὸς Ξ 134 τοῦ Ἀκρωτηρίου.

277. Walter - Felten 1981, 155: 145-146, πίν. 86:145, IX-146, X.

278. Παρλαμᾶ 1984, 93, 322: σημ. 31.

279. Blegen 1951, πίν. 154a:A12. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων I-V τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260.

280. Caskey 1972, 370, 373, εἰκ. 6:C6, πίν. 81:C31-C33. Wilson - Eliot 1984, 78, 79, 83, 85, 87 σημ. 6, εἰκ. 1h (πρβ. με Δ 140 καὶ Ξ 266). Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248. Οἱ φιάλες τοῦ τύπου πού ἀπεικονίζονται στὸ Caskey 1972, πίν. 81:C33 φαίνονται νὰ ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ σὲ μεταβατικὰ II-III στρώματα μαζί με δίωτα κύπελλα με κωδωνόσχημο σῶμα (βλ. Wilson - Eliot 1984, 83, εἰκ. 4 καὶ ἐδῶ κύπελλα A-H, 2, σ. 129-130).

281. Zaphiropoulou 1984, 31, 36 ἀρ. 6, εἰκ. 2:α. Ἡ Ζαφειροπούλου ἐντάσσει τὸ νεκροταφείο καὶ τὴν κεραμική του στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου» (αὐτόθι 31, 37), γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁποίας βλ. ἐδῶ κατηγορία A-I παρακάτω. Ὁ Ντούμας, ἀντίθετα, βλέπει στὴν κεραμική πού ἔχει προέλθει ἀπὸ τὸ νεκροταφείο αὐτὸ τύπους τῶν ὁμάδων «τοῦ Κάμπου», «τῆς Σύρου» καὶ πιθανῶς «τῆς Ἀμοργοῦ» καὶ καταλήγει στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ νεκροταφείο χρησιμοποιήθηκε ἐπὶ μακρὸ χρονικὸ διάστημα (Doulas 1988, 22). Τὴν συγκεκριμένη φιάλη ἐντάσσει στὴν «Ὁμάδα τῆς Σύρου» (αὐτόθι).

282. Mylonas 1959, 37: ἀρ. 36, εἰκ. 131:36. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἀγίου Κοσμά, βλ. ἐδῶ σημ. 255, 256.

283. Θεοχάρης 1952, 144, εἰκ. 10: 3η σειρὰ, α-β (Οἰκία Α). 1953, 113, εἰκ. 9:α (Οἰκία Δ), ὅπου οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου βρέθηκαν σὲ συσχέτισμό με σχήματα τυπικὰ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου». Ὁ Θεοχάρης χρονολόγησε τὴν Οἰκία Α καὶ τὸν συνοικισμό ὁλόκληρο στὴν ΠΕ III, διέκρινε ὅμως καὶ λείψανα ΠΕ II κτισμάτων (Θεοχάρης 1953, 108, 109. Doulas 1972, 167, εἰκ. 20. Πετρετάκη 1980, 180, 181). Γενικὰ θεωρεῖται ὅτι ἡ κεραμική τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου» ἀπαντᾷ στὴν Ραφήνα περὶ τὸ τέλος τῆς ΠΕ II (Rutter 1979, 17, 22 σημ. 14. Doulas 1988, 26) ἢ στὴν μεταβατικὴ ΠΕ II-III φάση (Mellink 1986, 144: πίν. 16). Βλ. ἐπίσης Hood 1986, 53, 57 (σημ. 256 τῆς παρούσας μελέτης). Ὁ MacGillivray ὅμως συμφωνεῖ με τὸν Θεοχάρη ὅτι ἡ Ραφήνα χρονολογεῖται

του Ρούφ²⁸⁴, στην Θήβα (όμάδα Β), όπου εντάσσονται στην μεταβατική ΠΕ II-III φάση²⁸⁵, στην Μάνικα, και στον οικισμό (ΠΕ II και III) και στο νεκροταφείο (ΠΕ III)²⁸⁶, στην Κολώνα της Αίγινας (πόλεις II και III)²⁸⁷, στο Ήραϊο της Σάμου²⁸⁸, στην Πολιόχνη (periodo giallo)²⁸⁹ και στην Τροία III και IV²⁹⁰. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι τα κυκλαδικά παράλληλα του τύπου εντάσσονται στην ΠΚ II και την πρόωμη φάση της ΠΚ III (ΠΚ IIIA), τα δε εκτός Κυκλάδων στην ΠΧ II, περί το τέλος αυτής ή στην μεταβατική ΠΧ II-III φάση και στην πρόωμη φάση της ΠΧ III.

γ. Φιάλες με έσω νεῦον χειλος και κυρτά τοιχώματα

Σχ. 11β-14α, Πίν. 31-34

Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται 38 όστρακα και μία ολόκληρη συμπληρωμένη φιάλη με έλαφρῶς κοίλη βάση (Σχ. 14α, Πίν. 31). Σε έξι περιπτώσεις το χειλος ἀπολήγει σε ἀκμή (Β 54, Δ 237, ΔΟ. 25, Ξ 204, Φ 88, Φ 89), σε δύο είναι ὀριζόντιο (Ξ 36, Φ 229), σε τρεις είναι επίπεδο με κλίση πρὸς τὰ ἔξω (Ξ 33, Ξ 34, Ξ 43) και σε μία (Φ 157) παρουσιάζει έλαφρά διόγκωση έσωτερικά (Σχ. 12). Σε τρεις περιπτώσεις, τέλος, νεύει έντονα πρὸς τὰ έσω, κατὰ τρόπον ὥστε τὰ τοιχώματα νὰ καθίστανται γωνιώδη (Γ 102, Δ 236, ΚΑ 6046). Σε τέσσερα όστρακα το χειλος λείπει (Γ 53, Γ 54, ΜΠ.2/49, ΠΤ. 3), κρίνοντας ὁμως ἀπὸ τὴν κλίση τῶν τοιχωμάτων συμπεραίνουμε ὅτι έννευε πρὸς τὰ έσω. Έξι όστρακα σώζουν ὀριζόντια σωληνωτή ἀπόφυση σε μικρή ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χειλος και ένα (Ξ 43) έχει ἄτρητη ὀριζόντια ἀπόφυση ἀντὶ σωληνωτῆς (Πίν. 32). Σε τρεις περιπτώσεις ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χειλος έσωτερικά (ΔΟ. 26, Ξ 204, ΜΠ.2/59, Πίν. 33) και σε μία ἐξωτερικά (Ξ 43, Πίν. 32). Ἡ διάμετρος τοῦ χειλους, πὺν είναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθεῖ σε δεκατρεῖς περιπτώσεις, κυμαίνεται ἀπὸ 0.10 ἔως 0.28μ. Δύο δείγματα έχουν τραχεία ἐπιφάνεια (ΚΑ 6046, ΔΟ. 19), δύο καλύπτονται ἀπὸ στιλπνὴ βαφή (Ξ 295, ΜΠ.2/49), πορτοκαλόχρωμη ἔως καστανὴ και τεφρὴ ἔως μελανὴ ἀντίστοιχα, και τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐπίχρυσμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἔως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο, τὸ τεφρὸ και τὸ μελανό, πὺν στὶς περισσότερες περιπτώσεις είναι στιλβωμένο.

στην ΠΕ III τῆς Ἀττικῆς και θεωρεῖ τὴν φάση αὐτὴ σύγχρονη κατὰ ένα μεγάλο μέρος τῆς ΠΕ III στὴν ΒΑ Πελοπόννησο και τῆς ΠΚ IIIA στὶς Κυκλάδες (MacGillivray 1983, 83). Πὰ τὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστριοῦ», βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V. Πὰ τὴν ἐμφάνιση τῶν τύπων τῆς ὁμάδας στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα περὶ τὰ τέλη τῆς ΠΕ II, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V α, σημ. 1599.

284. Πετριτάκη 1980, 157, 181: χρονολόγηση, σχ. 24.

285. Κόνσολα 1981, 121, 146: χρονολόγηση, εἰκ. 3:α.

286. Οἰκισμός: Σάμψων 1985, 95, 97, 133: τύπος 19 (Γ43), σχ. 28:Τ52. Νεκροταφείο: Παπαβασιλείου 1910, 6, εἰκ. 5. French 1966, 49: χρονολόγηση. Σάμψων 1985, 180: τάφος XX, 237: χρονολόγηση, σχ. 65:27.

287. Walter - Felten 1981, 153:99-100, 155:144, εἰκ. 83, πίν. 81:99, 100, 86:144, IX. Βάλτερ 1985, 61, 62, εἰκ. 37.

288. Milojčić 1961, πίν. 43:34. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἁραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

289. Bernabò-Brea 1976, πίν. CCIV:a-i, CCV:a-c. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ. ἐδῶ σημ. 261.

290. Blegen 1951, πίν. 43:A16, 64, 65, 154a:A16, 156, 157, 176:32.73. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων I-V τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260.

Ο τύπος βρίσκει παράλληλα στην περίοδο ΙΙΙ της Ἀγίας Ειρήνης²⁹¹, στην ομάδα Β του Κύνθου²⁹², στα Χριστιανὰ της Θήρας²⁹³, στο Λευκαντί (φάση Ι)²⁹⁴, την Μάνικα (οίκισμός και νεκροταφείο), όπου τὰ παραδείγματα χρονολογούνται στην ΠΕ ΙΙ καὶ ΙΙΙ περίοδο²⁹⁵, στὸν ΠΕ ΙΙ οἰκισμό τοῦ Ρούφ²⁹⁶, στὴν Εὐτρηση²⁹⁷, τὸν Ὁρχομενὸ τῆς Βοιωτίας²⁹⁸, στὴν Θήβα²⁹⁹, ὅπου οἱ φιάλες αὐτές, ὅπως καὶ οἱ παρόμοιες τοῦ Ὁρχομενοῦ, ἐντάσσονται στὴν ἐνδιάμεση φάση μεταξὺ τῆς ΠΕ ΙΙ καὶ τῆς ΠΕ ΙΙΙ³⁰⁰, σὺς Λιθαρές³⁰¹, σὲ μία φιάλη ἀπὸ ἄγνωστη θέση τῆς Βοιωτίας³⁰², στὴν φάση ΙΙΙ τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Παλαμᾶρι τῆς Σκύρου, ποὺ χρονολογεῖται στὴν τοπικὴ ΠΧ ΙΙΙ περίοδο³⁰³, στὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου³⁰⁴, στὴν Τροία ΙV³⁰⁵, σὲ ἐρυθροβαφεῖς φιάλες ἀπὸ τὴν

291. Caskey 1972, 372, εἰκ. 6:C11, πίν. 81:C12. Τὶς φιάλες μὲ ἐπίπεδο πεπλατυσμένο χεῖλος Ξ 33, Ξ 36 καὶ Ξ 43 πρβ. ἐπίσης πρὸς τὰ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα τοῦ τύπου ποὺ ἀπεικονίζονται αὐτόθι εἰκ. 6:C22. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Ειρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

292. MacGillivray 1979, 14, εἰκ. 11:91. 1980, 23, εἰκ. 7:91. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ομάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

293. Ντούμας 1976β, 5, εἰκ. 8, 10, πίν. 2:β. Τὴν φιάλη τῆς εἰκ. 10 πρβ. κυρίως πρὸς τὶς φιάλες Γ 102, Δ 236, ΚΑ 6046 τοῦ Ἀκρωτηρίου. Ὁ Renfrew (1972, 525: Thera ἀρ. 2) παρατηρεῖ ὁμοιότητες τῆς κεραμεικῆς ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ μὲ τύπους τῆς «Ομάδας τῆς Ἀμοργοῦ», θεωρεῖ δὲ πιθανὸν ὅτι ὁρισμένοι τύποι εἶναι ὑστερότεροι καὶ φθάνουν μέχρι τὴν ΜΚ περίοδο. Οἱ ἄλλοι μελετητὲς χρονολογοῦν τὴν κεραμεικὴ αὐτὴ στὴν ΠΚ ΙΙΑ καὶ σὲ φάσιν σύγχρονη τῆς «Ομάδας τοῦ Καστριοῦ» (Ντούμας 1976β, 8. Rutter 1979, 20 σημ. 5. Barber - MacGillivray 1980, 150, 155. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. Barber 1987, 21, εἰκ. 22. Doumas 1988, 26). Πιὸ πρόσφατα ὁ Rutter (1983a, 69 σημ. 6, 70 σημ. 10, 71 σημ. 17) πρότεινε τὴν χρονολόγησιν τῆς στὴν πρῶμην φάσιν τῆς ΜΚ. Ἡ γνώμη μας εἶναι ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ παρουσιάζει ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΑ χαρακτηριστικά, γεγονὸς ποὺ ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ οἰκισμὸς στὰ Χριστιανὰ ἰδρύεται περὶ τὰ τέλη τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ συνεχίζει στὴν πρῶμην φάσιν τῆς ΠΚ ΙΙΙ (βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V α).

294. Porpham - Sackett 1968, 8, εἰκ. 7:3. MacGillivray 1980, 23 σημ. 70. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς φάσεως Ι στὸ Λευκαντί, βλ. ἐδῶ σημ. 252.

295. Νεκροταφείο: Παπαβασιλείου 1910, 14: συστάς 3η, πίν. 8: 2η σειρά, ἀρ. 2. French 1966, 49: χρονολόγησιν. MacGillivray 1980, 23 σημ. 71. Οἰκισμός: Σάμψων 1985, 131: τύποι 1-5, 134: χρονολόγησιν, σχ. 6:P49, 7:P61, 14:A3, A10, 16δ:2, 21:K47, K53, 23:K93, 24:K112, K113, 24δ:Γ15, 24ε:Γ29, 24ζ:Π14, 26:Τ3, T21, 29:Τ57, Τ58, 30:Τ72 (τὶς Γ 102, Δ 236, ΚΑ 6046 τοῦ Ἀκρωτηρίου πρβ. μὲ σχ. 4:P14, 19:K11, 21:K40). Σάμψων 1988α, 13, σχ. 14:13.

296. Πετριτάκη 1980, 157, 181: χρονολόγησιν, σχ. 13-14.

297. Goldman 1931, 104, εἰκ. 133:1.

298. Kunze 1934, 62-63:52-57, εἰκ. 25:a-h, 26, πίν. XXV, μὲ χεῖλος ποὺ νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ μικρὲς ὀριζόντιες ἀποφύσεις κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Πρβ. πρὸς τὶς Γ 102, Δ 236, ΚΑ 6046 τοῦ Ἀκρωτηρίου.

299. Δηματοπούλου - Κόνσολα 1975, 58, σχ. 6:8, 10, 13, 17-20, 22, πίν. 25:α-β, μὲ χεῖλος ποὺ νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ μικρὲς ὀριζόντιες ἀποφύσεις κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Πρβ. ἐπίσης πρὸς τὶς Γ 102, Δ 236, ΚΑ 6046 τοῦ Ἀκρωτηρίου.

300. Αὐτόθι 84, 85.

301. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 150, 151: φιάλες τύπων Α καὶ Γ, σχ. 1:3ο, 6:α, 1ο-4ο. Τὶς φιάλες τοῦ τύπου Γ πρβ. μὲ τὶς Γ 102, Δ 236, ΚΑ 6046 τοῦ Ἀκρωτηρίου. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνασκαφέα, οἱ φιάλες τοῦ τύπου Α ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὶς ἐπιχώσεις τῆς 5ης, 6ης καὶ 7ης κατοικίσεως, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ΠΕ ΙΙ κατὰ τὸ πλεῖστον φάσιν τοῦ οἰκισμοῦ (αὐτόθι 107), ἐνῶ οἱ φιάλες τοῦ τύπου Γ βρέθηκαν σὲ ὅλα τὰ βάθη τῆς στρωματογραφίας.

302. Mountjoy 1980, 139: ἀρ. 1, εἰκ. 1:1, ΠΕ ΙΙ.

303. Παρλαμᾶ 1984, 93, 322: σημ. 31.

304. Milošić 1961, πίν. 22:9, 38:40, 40:1, 42:13, 43:28, 30, 31, 40, 45:5. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἡραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

305. Blegen 1951, πίν. 154a:A16, 156, 157, 176:32.103. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν φάσεων Ι-V τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260.

Φυλακωπή³⁰⁶, την Λέρνα (IV, φάση 3)³⁰⁷ και την Κολώνα (πόλη V) της Αϊγίνας³⁰⁸, καθώς και στίς «μηλιακές φιάλες»³⁰⁹. Τὰ παράλληλα ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας ὑπαινίσσονται ὅτι τὰ κυκλαδικὰ παραδείγματα τοῦ τύπου ἐμφανίζονται κατὰ τὴν ΠΚ Ι ἤδη περίοδο, καὶ προφανῶς περὶ τὸ τέλος τῆς, καὶ συνεχίζουν στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ. Τὰ ἐλλαδικὰ παραδείγματα ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΕ ΙΙ (Μάνικα, Ρούφ, Λιθαρές), τὴν ἐνδιάμεση ΠΕ ΙΙ-ΙΙΙ φάση (Θήβα, Ὁρχομενὸς) καὶ κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΕ ΙΙΙ (Λευκαντὶ Ι, Μάνικα), τὰ δὲ παραδείγματα τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ ΒΑ Αἰγαίου ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΧ ΙΙΙ περίοδο (Ἡραῖο, Τροία). Τὰ ἐρυθροβαφῆ παράλληλα ἀπὸ τὴν Φυλακωπή, τὴν Λέρνα καὶ τὴν Κολώνα καὶ οἱ «μηλιακές φιάλες» δείχνουν ὅτι ὁ τύπος ἐπιβιώνει στὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΚ/ΠΕ ΙΙΙ.

Ἰδιαίτερη ἀναφορὰ πρέπει νὰ γίνῃ ἐδῶ σὲ ὁκτώ ὄστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν τῶν τύπων ποὺ ἤδη ἐξετάσαμε. Ἀναφερόμαστε συγκεκριμένα στὰ Γ 45 (Σχ. 4), Δ 230 (Σχ. 5), ΔΟ. 36 (Σχ. 6), Φ 155 (Σχ. 8), Ξ 35 (Σχ. 10α), Δ 140, Ξ 209 καὶ Ξ 370 (Σχ. 11α). Τὰ τέσσερα πρῶτα ἐντάξαμε στίς φιάλες τοῦ τύπου Α-Α, 1α, τὸ πέμπτο στίς φιάλες Α-Α, 1β καὶ τὰ τρία ἄλλα στίς φιάλες Α-Α, 2β. Τὰ ἔξι ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν χεῖλος ποὺ ἀπολήγει σὲ ἀκμή, ἐνῶ τὰ δύο ἄλλα (Δ 230, Φ 155) ἔχουν χεῖλος λεπτὸ, ποὺ τείνει νὰ σχηματίζει ἀκμή στὴν ἀπόληξή του. Τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ ποὺ παρουσιάζουν εἶναι ὅτι ὁ σχηματισμὸς ἀκμῆς στὴν ἀπόληξη τοῦ χεῖλους ἔχει ἐπιτευχθεῖ μὲ τὴν διαμόρφωση τοῦ χεῖλους κάθετου ἐξωτερικά. Αὐτὴ ἡ τεχνικὴ διαμορφώσεως χεῖλους ποὺ ἀπολήγει σὲ ἀκμή ἀπαντᾷ καὶ σὲ ὀρισμένες ἀνοικτὲς φιάλες ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου, ποὺ ὁ J.A. MacGillivray θεωρεῖ ὅτι ἀνήκουν σὲ ἓναν μὴ συνήθη αἰγαιακὸ τύπο καὶ ἐντάσσει σὲ ἰδιαίτερη κατηγορίαν τῆς κεραμεικῆς ομάδας Α/Β³¹⁰. Τὶς φιάλες αὐτὲς παραβάλλει μὲ ἀνάλογες φιάλες ἀπὸ τὸ Λευκαντὶ (φάση Ι) καὶ τὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου καὶ κατὰ συνέπεια τὶς θεωρεῖ σύγχρονες τῆς περιόδου ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ τὶς χρονολογεῖ στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο³¹¹. Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι ἡ διαμόρφωση χεῖλους μὲ ὀξείαν ἀπόληξη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἀπαντᾷ καὶ στὰ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα (βλ. Α-Ζ παρακάτω) ἀναιρεῖ τὴν ἄποψη ὅτι πρόκειται γιὰ τεχνικὴ ποὺ χαρακτηρίζει ἰδιαίτερη καὶ ἀσυνήθη κατηγορίαν ἀνοικτῶν φιαλῶν. Πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἓνα ἀπλὸ τέχνασμα τοῦ κεραμέα προκειμένου νὰ ἐπιτύχει τὸ ἐπιθυμητὸ ἀποτέλεσμα.

306. Hill cemetery: Bosanquet 1896/97, 56-57: ἀρ. 4, εἰκ. 4. Φυλακωπή Ι: Barber 1974, 42, εἰκ. 9: (MM 337). Barber - MacGillivray 1980, 153:EC IIIB, εἰκ. 2:23.

307. Rutter 1984, 97: εἰκ. 1α, 99, 106-107 σημ. 4.

308. Wünsche 1977, 38, εἰκ. 17, 18, πίν. ΙΙ:α-d. Walter - Felten 1981, 163-164:270-271, πίν. 102:270, 271, XXII. Rutter 1984, 99, 106-107 σημ. 4. Ὁ Wünsche (αὐτόθι) χρονολογεῖ στὴν ΠΕ ΙΙΙ. Ὁ Rutter (αὐτόθι) θεωρεῖ τὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴν Λέρνα ΙV καὶ τὴν Κολώνα V εἰσηγμένα ἀπὸ τὶς Κυκλάδες.

309. Βλ. ἐδῶ Α-Α, 6 παρακάτω.

310. MacGillivray 1979, 9, 17, 28, εἰκ. 11:25, 156, 340. 1980, 26-28: τύπος ΙΙ, εἰκ. 10:25, 156, 340. Πρβ. τὰ Γ 45, Δ 230, ΔΟ. 36, Φ 155 καὶ Ξ 35 τοῦ Ἀκρωτηρίου πρὸς τὴν φιάλη ἀρ. 25 τοῦ Κύνθου, τὰ Δ 140 καὶ Ξ 209 πρὸς τὴν ἀρ. 340 καὶ τὸ Ξ 370 πρὸς τὴν ἀρ. 156. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ομάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

311. MacGillivray 1980, 28 σημ. 89, 90.

Ο τύπος εκπροσωπείται από 22 ὄστρακα. Σὲ δύο περιπτώσεις τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή (Ξ 221, ΠΤ. 25) καὶ σὲ τέσσερις εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο (Γ 60, Ξ 32, Ξ 41, Ξ 49). Σὲ μία περίπτωση ὀριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά (Ξ 41, Πίν. 35). Ἐνα ὄστρακο ἔχει ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος (Φ 52, Σχ. 15, Πίν. 36). Τὰ ὄστρακα Ξ 281, Ξ 345 καὶ Ξ 389 καλύπτονται ἀπὸ πορτοκαλόχρωμη ἕως καστανή, καστανή καὶ μελανή βαφή ἀντίστοιχα, στὶς δύο πρῶτες περιπτώσεις στιλπνὴ. Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐπιχρῖσμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο, τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό, πὺν σὲ ἑπτὰ περιπτώσεις εἶναι στιλβωμένο. Ἐνα ὄστρακο ἔχει ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐσωτερικά (Ξ 32, Πίν. 35), πὺν ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, στὶς δεκατρεῖς περιπτώσεις πὺν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.14 ἕως 0.31μ.

Ο τύπος τῆς ἀνοικτῆς φιάλης μὲ χεῖλος πὺν κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω ἀπαντᾷ στὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης³¹², σὺν νεκροταφεῖο τῆς Μάνικας, ὅπου χρονολογεῖται στὴν ΠΕ ΙΙ περίοδο³¹³, στὴν Εὐτρηση³¹⁴, στὶς Λιθαρές τῆς Βοιωτίας³¹⁵, σὺν Ἡραῖο τῆς Σάμου³¹⁶ καὶ στὴν Τροία ΙΙ καὶ ΙΙΙ³¹⁷. Τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου μὲ ὀριζόντιο χεῖλος βρίσκουν ἐπίσης παράλληλα σὲ λεκανίδες τῆς κεραμεικῆς ομάδας Α/Β τοῦ Κύνθου³¹⁸, τὸ δὲ Φ 52 μὲ τὴν ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος σὲ φιάλες μὲ δύο ἀντιδιαμετρικὲς ὀριζόντιες ἀποφύσεις πὺν ἀπαντοῦν σὺν οἰκισμό τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ³¹⁹. Τὰ κυκλαδικὰ παραδείγματα τοῦ τύπου ἐντάσσονται ἐπομένως στὴν πρῶτη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ, τὰ ἑλλαδικὰ στὴν ΠΕ ΙΙ καὶ τὰ παραδείγματα τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ ΒΑ Αἰγαίου στὴν ΠΧ ΙΙΙ περίοδο.

312. Caskey 1969, 436, εἰκ. 4. 1972, 372, 373, εἰκ. 6: C10, C37. Wilson - Eliot 1984, 78, 83. Πρὸς τὴν φιάλη C37 τῆς Ἀγίας Εἰρήνης πρβ. τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου μὲ ὀριζόντιο χεῖλος, μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι ἡ φιάλη ἀπὸ τὴν Κέα ἔχει ἐπίπεδο χεῖλος μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ ἔσω. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

313. Σάμψων 1985, 171, 173: τάφος ΧΙ-παλαιότερη ταφή, 231: πίν. 30, 237: χρονολόγησιν, σχ. 65:29.

314. Goldman 1931, 104, εἰκ. 133:15.

315. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 150, 153: φιάλες τύπου Α καὶ πινάκια τύπου Α ἀντίστοιχα, σχ. 1:1ο, 4ο, 9:α, πίν. 33:α. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνασκαφέα, οἱ φιάλες τύπου Α βρέθηκαν σὲ ὅλα τὰ βάθη τῆς στρωματογραφίας, ἐνῶ τὰ πινάκια τύπου Α εἶναι τυπικὰ τῆς ΠΕ ΙΙ.

316. Milojević 1961, πίν. 35:49, 36:20, 38:32, 40:1, 41:7, 44:5, 45:3-6. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἡραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

317. Blegen 1951, πίν. 43: A16, 64, 65, 176:33.135. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν φάσεων Ι-ΙΙ τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260.

318. MacGillivray 1979, 20, 23, εἰκ. 13: 207, 250. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ομάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

319. Mylonas 1959, 23: S-4, σχ. 55: S-4. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255, 256.

Πρόκειται για τις άνοικτες φιάλες που είναι γνωστές ως «rolled-rim bowls». Ο τύπος εκπροσωπείται από 78 δείγματα. Η διόγκωση του χείλους είναι ένιοτε γωνιώδης (Ξ 152, Ξ 168, Ξ 202, Ξ 218, Ξ 287, Ξ 388, Φ 112, Φ 128). Σε τρεις περιπτώσεις το χείλος νεύει επίσης προς τα έξω (Β 48, Γ 75, Ξ 152). Σε 34 περιπτώσεις το διογκωμένο χείλος υπογραμμίζεται από όριζόντια ἐγχάραξη (Πίν. 37), ενώ σε μία περίπτωση όριζόντια ἐγχάραξη υπογραμμίζει το χείλος ἐξωτερικά (Φ 206, Πίν. 38). Τα τοιχώματα των φιαλών είναι είτε εὐθύγραμμα είτε ἐλαφρῶς κυρτά κατά το σωζόμενο τμήμα τους. Τρία δείγματα ἔχουν όριζόντια σωληνωτή ἀπόφυση σε μικρή ἀπόσταση κάτω ἀπὸ το χείλος (Δ 16, Δ 225, ΚΑ 4184, Πίν. 38-40)³²⁰, ἐνῶ ἓνα σώζει τὴν γέννηση μόνον ἀποφύσεως (Β 40, Πίν. 38). Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, σὲς περιπτώσεις που είναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.20 ἕως ἄνω τῶν 0.30μ. Ὅλα τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου καλύπτονται ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀπὸ ἐπίχρῖσμα σὲς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο, τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό, που σε ὅλες σχεδόν τις περιπτώσεις εἶναι στιλβωμένο. Ἐξαιρεση ἀποτελεῖ ἓνα ὄστρακο που καλύπτεται ἀπὸ μελανή στιλπνὴ βαφή (Ξ 399). Ἐνα ὄστρακο ἔχει ἐσωτερικά ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις (Ξ 291, Πίν. 39), που ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρήση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ὁ τύπος τῆς ἀνοικτῆς φιάλης μὲ χείλος διογκωμένο ἐσωτερικά καὶ ένιοτε μὲ όριζόντια σωληνωτή ἀπόφυση σε μικρή ἀπόσταση κάτω ἀπὸ το χείλος ἐμφανίζεται κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ΝΝ περιόδου καὶ γνωρίζει εὐρεία διάδοση στὸν αἰγαιακὸ χῶρο. Ἡ χρονολόγηση τῶν φιαλῶν αὐτοῦ τοῦ τύπου ἔχει γίνεῖ ἀντικείμενο πολλῶν συζητήσεων. Τὸ συμπέρασμα στὸ ὁποῖο καταλήξαμε παλαιότερα εἶναι ὅτι σὲς Κυκλάδες ὁ τύπος ἀπαντᾷ καθ' ὅλη σχεδόν τὴν διάρκεια τῆς ΠΕΧ καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποτελεῖ ἀσφαλὲς κριτήριο γιὰ τὴν χρονολόγηση θέσεων καὶ εὐρημάτων σε μία συγκεκριμένη φάση τῆς ΠΚ περιόδου³²¹. Ἡ ἐρυθροβαφὴς φιάλη μὲ διογκωμένο ἐσωτερικά χείλος ἀπὸ τὴν Παροικία τῆς Πάρου³²², που ἀποτελοῦσε στοιχεῖο γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ τύπου στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο λόγω τῆς σειρᾶς τῶν λευκῶν γραμμιδίων που ἀναφέρθηκε ὅτι ὑπάρχουν στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς σωληνωτῆς τῆς ἀποφύσεως³²³, ἀποδείχθηκε τελευταία ὅτι δὲν φέρει γραπτὴ λευκὴ ἀλλὰ στιλβωτὴ (pattern burnished) διακόσμηση³²⁴ καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ χρονολογηθεῖ στὴν τελευταία

320. Πὰ τὴν φιάλη ΚΑ 4184, βλ. Sotirakopoulou 1986, 300-303, εἰκ. 1, πίν. 17:b.

321. Αὐτόθι. Συμπληρωματικὴ βιβλιογραφία γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ τύπου στὴν ΠΚ Ι περίοδο: Renfrew 1979, 89. Barber - MacGillivray 1980, 145. Renfrew - Wagstaff 1982, 223. Zapheirou 1984, 36 ἀρ. 6. Barber 1987, 89, 134.

322. Rubensohn 1917, 51 ἀρ. 6, εἰκ. 55. Åberg 1933, 107-108, εἰκ. 204.

323. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς γραπτῆς λευκῆς διακοσμῆσεως σε ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια, βλ. Κ-Α, 2γ παρακάτω.

324. Overbeck 1989a, 5: ἀρ. 1, πίν. 1.

φάση της NN³²⁵. Ἡ ἄποψη, παρὰ ταῦτα, ὅτι ἡ φιάλη μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά ἐπιβιώνει στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο δὲν ἀναιρεῖται, δεδομένου ὅτι μία φιάλη αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας (ΚΑ 4184, Πίν. 40) προῆλθε ἀπὸ τὸ «κλειστό» σύνολο τῆς λαξευτῆς κατασκευῆς τοῦ φρέατος 6, τὸ ὁποῖο ἀπὸ τοὺς τυπολογικοὺς συσχετισμοὺς του χρονολογεῖται σὲ μιὰ πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ³²⁶.

Στὸν κατάλογο τῶν παραλλήλων τοῦ τύπου ποὺ ἔχομε παραθέσει ἄλλου³²⁷ προσθέτομε ἐδῶ τὰ ὄστρακα παρόμοιων φιαλῶν ποὺ βρέθηκαν πρόσφατα στὴν Γκρόττα τῆς Νάξου ἐπάνω ἀπὸ ἀμιγῆ στρώματα τῆς NN καὶ σὲ συσχετισμὸ μὲ κεραμεικὴ αὐτῆς τῆς περιόδου³²⁸, τὰ δείγματα ἀπὸ τὶς Λιθαρεὺς τῆς Βοιωτίας³²⁹, μία φιάλη ἀπὸ τὴν Ἀμοργό³³⁰, τὸ φιαλίδιο ΕΑΜ 4987 ἀπὸ τὸν τάφο 192 τῆς Χαλανδριανῆς³³¹, ποὺ ἀπὸ τοὺς συσχετισμοὺς του χρονολογεῖται στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, καὶ τέσσερις ἀδημοσίευτες φιάλες ποὺ ἐκτίθενται στὸ Μουσεῖο τῆς Νάξου:

(α) Φιαλίδιο μὲ προέχουσα συμπαγῆ λαβὴ καὶ καστανέρυθρη στιλβωμένη ἐπιφάνεια (σὲ προθήκη μὲ εὐρήματα ἀπὸ τὰ νεκροταφεῖα στὸ Κουφονήσι).

(β) Φιάλη μὲ μελανὴ στιλβωμένη ἐπιφάνεια, κάθετη μηνοειδῆ ἀπόφυση μὲ ὀριζόντια διάτρηση καὶ ὀριζόντια ἐγχάραξη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐσωτερικά (σὲ προθήκη μὲ εὐρήματα πιθανῶς ἀπὸ τὴν Γκρόττα τῆς Νάξου).

(γ) Φιάλη ἄρ. 6135.9 μὲ ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ μελανὴ ἐπιφάνεια ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Τὸ χεῖλος ὑπογραμμίζεται ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραξη (σὲ προθήκη μὲ εὐρήματα ἀπὸ διάφορες περιοχὲς τῆς Νάξου).

(δ) Φιάλη μὲ καστανόφαιη στιλβωμένη ἐπιφάνεια καὶ κάθετη μηνοειδῆ ἀπόφυση μὲ ὀριζόντια διάτρηση. Τὸ χεῖλος ὑπογραμμίζεται ἐσωτερικά ἀπὸ μία καὶ ἐξωτερικά ἀπὸ δύο ἐπ'ἀλλήλες ὀριζόντιες ἐγχαραξεις (στὴν ἴδια προθήκη μὲ τὴν προηγούμενη).

Οἱ τρεῖς τελευταῖες φιάλες παρουσιάζουν ἀσυνήθιστα καὶ ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος τυπολογικὰ χαρακτηριστικά, τόσο ἀπὸ πλευρᾶς παραλληλισμῶν ὅσο καὶ ἀπὸ πλευρᾶς χρονολογήσεως. Οἱ φιάλες (γ) καὶ (δ) ἀποτελοῦν παράλληλα τῆς Φ 206 τοῦ Ἀκρωτηρίου ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ ὑπογράμμιση τοῦ χείλους. Ἐπιπλέον, ἡ ὑπογράμμιση τοῦ χείλους ἐξωτερικά καὶ ἡ κάθετη μηνοειδὴς ἀπόφυση μὲ ὀριζόντια διάτρηση τῶν φιαλῶν (β) καὶ (δ) ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὰ τῶν μαρμάρινων φιαλῶν τῆς λεγόμενης «Ὁμάδας Πλαστηρᾶ» τῆς ΠΚ Ι περιόδου³³². Τὸ γεγονός ὅτι τὰ πρῶμα αὐτὰ στοιχεῖα ἀπαντοῦν ἐπίσης σὲ πήλινες φιάλες μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά,

325. Αὐτόθι 20.

326. Sotirakopoulou 1986, 310. Βλ. ἐπίσης ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ.

327. Βλ. ἐδῶ σημ. 320.

328. Hadjianastasiou 1988, 12.

329. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 150: φιάλες τύπου Α, σχ. 1:γ, 3ο-4ο. Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνασκαφέα, οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου βρέθηκαν σὲ ὅλα τὰ βάθη τῆς στρωματογραφίας.

330. Zervos 1957, εἰκ. 65.

331. Τσοῦντας 1899, 110.

332. Dumas 1968, 57, ἄρ. συλλ. 61. 1977d, 17, εἰκ. 5:c, πίν. XXXIV:f, XXXV:f. Thimme 1977, 506-507, πίν. 288-291.

σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ὑπόθεση ὅτι τὰ μαρμάρινα ἀγγεῖα ἀποτελοῦν ἀντίγραφα πῆλινων προτύπων³³³, συνιστᾷ μία περαιτέρω ἔνδειξη ὅτι ὁ ὑπὸ ἐξέτασιν τύπος πῆλινων φιαλῶν ὑφίσταται κατὰ τὴν ΠΚ Ι περίοδο.

5. ΑΝΟΙΚΤΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΕΞΩ ΝΕΥΟΝ ΧΕΙΛΟΣ

Σχ. 18α, Πίν. 44

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἐντάσσεται τὸ ὄστρακο Ξ 240. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ πορτοκαλόχρωμη ἕως καστανέρυθρη βαφή.

Πρόκειται γιὰ σπάνιο μᾶλλον τύπο, παράλληλα τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζομε ἀπὸ τὶς Κυκλάδες. Μεμονωμένα δείγματα παρόμοιων φιαλῶν ἀπαντοῦν στὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου³³⁴, στὴν Τροία IVb³³⁵ καὶ στὸν οἰκισμὸ τῆς Μάνικας, ὅπου τὸ δείγμα ἐντάσσεται στὴν ΠΧ ΙΙΙ τῆς Εὐβοίας³³⁶. Μὲ βάση τὰ τυπολογικὰ τους παράλληλα ἐπομένως οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου χρονολογοῦνται στὴν ΠΧ ΙΙΙ τοῦ Αἰγαίου.

6. «ΜΗΛΙΑΚΕΣ ΦΙΑΛΕΣ»

Σχ. 18β-20, Πίν. 45-50

Ἰδιαίτερη κατηγορία ἀνοικτῶν φιαλῶν ἀποτελοῦν οἱ λεγόμενες «μηλιακὲς φιάλες» (Melian bowls). Τὸ ὄνομά τους ὀφείλουν στὸ γεγονὸς ὅτι βρέθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου, ὅπου καὶ ἀπαντοῦν σὲ ἀφθονία³³⁷. Παραδείγματα τοῦ τύπου εἶναι ἐπίσης γνωστὰ ἀπὸ τὸ Φρούριο τῆς Παροικιάς στὴν Πάρο³³⁸.

Στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ὁ τύπος ἀριθμεῖ 198 δείγματα. Δύο ἀπὸ αὐτὰ ἀναφέρεται ὅτι προῆλθαν ἀπὸ τὴν στρώση τῆς «πυρᾶς» καὶ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὶς ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις τοῦ Σ. Μαρινάτου³³⁹. Τὸ χεῖλος νεύει κατὰ κανόνα περισσότερο ἢ λιγότερο πρὸς τὰ ἔσω. Σὲ 25 περιπτώσεις κάμπτεται ἀπλῶς πρὸς τὰ ἄνω (π.χ. Α 14). Δεκαοκτὼ δείγματα ἔχουν χεῖλος ποὺ ἀπολήγει σὲ ἀκμή καὶ 24 χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά (π.χ. Γ 18). Σὲ 60 περιπτώσεις, ὅπου τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἔντονη κλίση πρὸς τὰ ἔσω, τὰ τοιχώματα ἐμφανίζονται γωνιώδη (π.χ. Β 38). Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους κυμαίνεται ἀπὸ 0.12 ἕως 0.24μ.

Οἱ «μηλιακὲς φιάλες» δὲν παρουσιάζουν καινοφανῆ στὸν κυκλαδικὸ χῶρο τυπολογικὰ χαρακτηριστικά. Ἡ προϊστορία τους ἀνάγεται σὲ ἀνοικτὲς φιάλες τῶν

333. Sotirakopoulou 1986, 303 σημ. 34, 35.

334. Milojević 1961, πίν. 46:6, 7. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἡραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

335. Blegen 1951, πίν. 178:1. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν φάσεων I-V τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260.

336. French 1966, 49, εἰκ. 7:5.

337. Atkinson 1904, 143, πίν. XXXIII:1, 2. Forsdyke 1925, 64:A346, A347, πίν. IV:A346. Renfrew 1972, 187, εἰκ. 12.1:1 (MM A346). Barber 1974, 6:241, 9:144-146, 147 (MM 96), 42:MM 334, MM 57, MM 333, MM 429, εἰκ. 9:6 (MM 334), πίν. 7:a. Dumas 1977d, 24, εἰκ. 13:g.

338. Rubensohn 1917, 23, εἰκ. 15. Μουσεῖο Πάρου 1426-1428. Overbeck 1989a, 8-9: ἀρ. 43-45, 47-48, εἰκ. 20, 22-24, πίν. 1, 4.

339. Marinatos 1969, 21, εἰκ. 5. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:e.

τύπων A-A, 2γ και A-A, 3, στις όποιες και βρίσκουν παράλληλα ως προς το σχήμα³⁴⁰. Ο C. Renfrew παραβάλλει το σχήμα προς τις φιάλες του KumTepe Ic (περίοδος της Τροίας I), από τις όποιες και θεωρεί ότι κατάγεται³⁴¹. Έξέλιξή τους αποτελούν οι κυκλαδικοί σκύφοι της MEX και YEX³⁴². Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αυτών των φιαλών είναι ότι ή έσωτερική τους επιφάνεια είναι ολόβαφη στις αποχρώσεις του έρυθρου, του καστανού ή του καστανέρυθρου έως το καστανόμαυρο και ένιοτε το τεφρό ή το μελανό, ή δέ έξωτερική καλύπτεται από υπόλευκο ή ώχροκίτρινο επίχρισμα, στο χρώμα συνήθως του πηλού, εκτός από μία όριζόντια ταινία όμοιόχρωμη προς την έσωτερική επιφάνεια άμέσως κάτω από το χεῖλος.

Στήν Φυλακωπή ό τύπος φαίνεται να έμφανίζεται κατά την τελευταία φάση της πόλεως I (Φυλακωπή I-iii) και να συνεχίζει στην πρώμη φάση της πόλεως II³⁴³. Ένας μεγάλος αριθμός φιαλών αυτού του τύπου αναφέρεται επίσης ότι βρέθηκε σε τάφο της Φυλακωπής σε συσχετισμό με κεραμική της τελευταίας φάσεως της πόλεως I³⁴⁴. Τέσσερα άλλα παραδείγματα του τύπου προήλθαν από ένα στρώμα της Φυλακωπής (H-J), το όποιο έπί τη βάσει τυπολογικών κριτηρίων ό R.L.N. Barber θεωρεί πιθανόν ότι ανήκει σε φάση πρωιμότερη της Φυλακωπής I-iii³⁴⁵. Η Φυλακωπή I θεωρήθηκε γενικά αντίστοιχη της ΠΕ III και κατά συνέπεια ότι εκπροσωπεί την ΠΚ III περίοδο³⁴⁶. Η Φυλακωπή I-iii ειδικότερα κατά μέν τους R.L.N. Barber και J.A. MacGillivray άποτελεί την τελευταία φάση της ΠΚ IIIB³⁴⁷, κατά δέ τους J.C. και G.F. Overbeck εντάσσεται στην πρώμη φάση της MK περιόδου³⁴⁸. Τελευταία, και με βάση το γεγονός ότι έγχάρακτη κεραμική του τύπου «Dark-faced pottery», που χαρακτηρίζει την Φυλακωπή I, βρέθηκε στην μέν περίοδο IV της Άγίας Ειρήνης σε συσχετισμό με εισηγμένη MM κεραμική, στην δέ ήπειρωτική Έλλάδα και στην Αίγινα σε στρώματα που χρονολογούνται στην μεταβατική ΠΕ III-ME φάση ή στην πρώμη φάση της ME, ό J.B. Rutter πρότεινε μετάθεση όλόκληρης της φάσεως «Φυλακωπή I» στην MK I περίοδο³⁴⁹ και ύπέρ της άπόψεως αυτής τάχθηκε και ό J.L. Davis³⁵⁰. Η άποψή μας είναι ότι ή Φυλακωπή I ανήκει στην ΠΚ III περίοδο, αλλά στο θέμα αυτό θα άναφερθούμε έκτενέστερα σε άλλο κεφάλαιο της μελέτης αυτής³⁵¹. Τis

340. Για την καταγωγή των «μηλιακών φιαλών» από τις φιάλες του τύπου A-A, 2γ, βλ. επίσης Barber 1983, 80. MacGillivray 1983, 83.

341. Renfrew 1972, 194.

342. Atkinson 1904, 143-145, πίν. XXIII. Barber 1974, 42-46, εικ. 9, πίν. 7.

343. Atkinson 1904, 252, 259. Barber 1974, 4, 5. Doulas 1977d, 24, εικ. 13:g.

344. Atkinson 1904, 166: πίν. VIII, άρ. 14.

345. Barber 1974, 9:144-147, 10.

346. Caskey 1960, 303. 1971a, 795. Weinberg 1965, 306, 308, 313: χρονολογικός πίνακας. Thomas 1967, 83 και σημ. 16. Vermeule 1972, 333 σημ. 6.

347. Barber - MacGillivray 1980, 143: πίνακας 1, 144, 151-153, 156. 1984, 301: χρονολογικός πίνακας. Barber 1983, 77. 1984a, 89, 92. 1987, 21: εικ. 22, 23: εικ. 24, 28, 29.

348. Overbeck - Overbeck 1979, 114-117, εικ. 8. Overbeck 1989a, 20-25.

349. Rutter 1983a, 71, 74. 1984, 95.

350. Davis 1987, 20, 39 σημ. 42.

351. Βλ. έδώ κεφάλαιο πέμπτο: V γ.

δύο «μηλιακές φιάλες» πού προήλθαν από την «πυρά» αλλά και τὸ σύνολο τῆς κεραμεικῆς τοῦ στρώματος αὐτοῦ ὁ Σ. Μαρινάτος θεώρησε πρωιμότερα τῶν λοιπῶν ΥΚ Ια εὐρημάτων καὶ χρονολόγησε στὴν ΜΚ περίοδο³⁵². Ἡ «πυρά» ὁμως ἀποτελεῖ «κλειστό» σύνολο πού ἀπὸ τοὺς συσχετισμούς του χρονολογεῖται στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο. Ἐπ' αὐτοῦ ὁμως θὰ ἀναφερθοῦμε ἐκτενῶς στὸ κεφάλαιο τῶν χρονολογικῶν παρατηρήσεων³⁵³.

Μικρὲς φιάλες (Α-Β)

Τὶς μικρὲς φιάλες διακρίνομε σὲ δύο κατηγορίες: τὶς φιάλες μὲ ἡμισφαιρικό σῶμα καὶ τὶς φιάλες μὲ δακτυλιοειδῆ βάση.

1. ΜΙΚΡΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΗΜΙΣΦΑΙΡΙΚΟ ΣΩΜΑ

Σχ. 21α, Πίν. 51

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἐντάσσονται τὰ ὄστρακα ΟΤ. 4, ΟΤ. 16 καὶ Ξ 29, μὲ διάμετρο χεῖλους περὶ τὰ 0.08, 0.09 καὶ 0.12μ. ἀντίστοιχα. Ἡ ΟΤ. 4 ἔχει παχέα κυρτὰ τοιχώματα καὶ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Ἡ ΟΤ. 16 ἔχει λεπτὰ εὐθύγραμμα τοιχώματα καὶ κυρτὴ βάση. Ἡ Ξ 29, τέλος, ἔχει κυρτὰ τοιχώματα καὶ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος πού προεξέχει ἐλαφρῶς. Καὶ τὰ τρία δείγματα φέρουν ἐπίχρυσμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ τεφροῦ κατὰ τόπους, πού στὴν περίπτωση τῆς ΟΤ. 16 εἶναι ἀμυδρὰ στιλβωμένο.

Οἱ ΟΤ. 4 καὶ ΟΤ. 16 βρίσκουν παρὰλληλα στὶς μικρὲς φιάλες μὲ κυρτὰ τοιχώματα καὶ κυρτὴ βάση πού ἀποτελοῦν σύνηθες κτέρισμα τῶν ΠΚ ΙΙ τάφων. Οἱ φιάλες αὐτὲς ἀπαντοῦν σὲ ἀφθονία στὴν Χαλανδριανὴ τῆς Σύρου³⁵⁴ καὶ σποραδικὰ σὲ νεκροταφεῖα τῆς Νάξου (Ἀκρωτήρι-τάφος 16, Λάγκουδες Α-τάφος 3, Ἀβδελι-τάφος 1)³⁵⁵ καὶ τῆς Ἀντιπάρου³⁵⁶. Στὸ Μουσεῖο τῆς Μήλου βρίσκεται μία παρόμοια ἀδημοσίευτη φιάλη ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ (ΜΜ 148). Στὶς Κυκλάδες ὁ τύπος ἐμφανίζεται πιθανότατα κατὰ τὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΚ ΙΙ, μὲ τὴν λεγόμενη «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», καὶ γνωρίζει εὐρεία διάδοση κατὰ τὴν διάρκεια τῆς περιόδου αὐτῆς³⁵⁷. Παρόμοιες μικρὲς φιάλες εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴν ΠΕ ΙΙ φάση τῆς Εὐτρήσεως³⁵⁸ καὶ τὴν ΠΕ ΙΙ καὶ ΙΙΙ φάση τῆς

352. Βλ. ἐδῶ σημ. 339.

353. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ α.

354. Τσούντας 1899, 85, 111: τάφος 307, πίν. 9:25. Πολλὰ ἀδημοσίευτα δείγματα τοῦ τύπου ἀπὸ τὴν Χαλανδριανὴ βρίσκονται στὸ Μουσεῖο Ἑρμοπόλεως στὴν Σύρο (ἀρ. 169, 488, 534, 537, 544, 561, 562). Τὰ ἀρ. 488, 534 καὶ 537 προέρχονται ἀπὸ τοὺς τάφους 404, 363 καὶ 153 ἀντίστοιχα).

355. Doumas 1977d, 26: χρονολόγηση, 91, 122, 124, πίν. XXXI:e, XLVII:e, XLIX:e, g, m.

356. Forsdyke 1925, 60, πίν. IV:A335.

357. Doumas 1977d, 18, 84. Πὰ ἐκτενὴ συζήτηση σχετικὰ μὲ τὴν χρονολόγηση τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου», βλ. Α-Ι παρακάτω.

358. Goldman 1931, 99, 100, εἰκ. 128:2.

Μάνικας (ΠΕ II τάφος, κτήρια της ΠΕ II και III)³⁵⁹. Τὸ μόνο γνωστό μας ἀκριβὲς παρ-
ράλληλο τῆς φιάλης ΟΤ. 16, πού ἔχει κυρτὴ βάση καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα, προ-
έρχεται ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τῆς Μάνικας³⁶⁰.

Κυρτὴ βάση ἔχουν ἐνίοτε καὶ ἀνοικτὲς φιάλες μὲ κυρτὰ μᾶλλον τοιχώματα καὶ
διάμετρο χεῖλους 0.13 ἕως 0.36μ. Ὁ τύπος ἀπαντᾷ στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα
Α/Β)³⁶¹, σὲ ΠΕ III τάφους τῆς Μάνικας³⁶², στὴν ΠΕ II φάση τῆς Εὐτρήσεως³⁶³ καὶ στὸ
Ἡραῖο τῆς Σάμου³⁶⁴.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν φιάλη Ξ 29 μὲ τὸ ὀριζόντιο προεξέχον χεῖλος, ἀκριβῆ παρὰλ-
ληλα τοῦ τύπου δὲν γνωρίζομε οὔτε ἀπὸ τὶς Κυκλάδες οὔτε ἀπὸ τὸν ἄλλο αἰγαιακὸ
χῶρο. Τὰ μόνον παρὰλληλα πού μποροῦμε νὰ παραθέσομε ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωση
τοῦ χεῖλους εἶναι λεκάνες καὶ λεκανίδες τῆς κεραμεικῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου³⁶⁵.

2. ΜΙΚΡΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΔΑΚΤΥΛΙΟΕΙΔΗ ΒΑΣΗ

Σχ. 21β, Πίν. 52

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸ τεμάχιο Δ 208, πού σώζει τμήμα τοῦ κάτω μέρους
τοῦ σώματος καὶ τῆς βάσεως. Ἡ βάση ἔχει τὴν μορφή συμπαγοῦς δακτυλίου. Ἡ ἐπι-
φάνεια καλύπτεται, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμανυρη βαφή.
Εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀπὸ παρόμοια φιάλη προέρχεται καὶ τὸ ὄστρακο Α3/26, ἂν κρίνο-
με ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἔχει πολὺ λεπτὰ τοιχώματα (πάχος 0.005μ.) καὶ διάμετρο χεί-
λους μόλις 0.09μ. Τὸ χεῖλος τῆς φιάλης αὐτῆς νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκ-
μή, τὰ δὲ τοιχώματα εἶναι κυρτά.

Οἱ μικρὲς φιάλες μὲ δακτυλοειδῆ βάση (ring-footed saucers) ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ
τὰ σχήματα τῆς κεραμεικῆς «κοινῆς» τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας καὶ τῶν Κυκλάδων
κατὰ τὴν ΠΕΧ³⁶⁶. Τὸ σχῆμα γνωρίζει μεγάλη ἐξάπλωση στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα
κατὰ τὴν ΠΕ II περίοδο, δὲν εἶναι ὅμως βέβαιο ἐὰν ἔλκει τὴν καταγωγή του ἀπὸ αὐ-
τὸ τὸ τμήμα τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου³⁶⁷. Πρόσφατες ἀνασκαφὲς στὴν Τίρυνθα ἔδειξαν

359. Νεκροταφεῖο: Σάμψων 1985, 173: τάφος XI, 237, 273: χρονολόγηση, σχ. 65:29. 1988α, σχ. 91:45. Οἰκι-
σμός: Σάμψων 1985, 88, σχ. 24β:Γ3, 24ε:Γ22, Γ41. 1988α, 13, σχ. 12:1.

360. Σάμψων 1988α, σχ. 91:46.

361. MacGillivray 1980, 25-28: τύποι I καὶ II, εἰκ. 10:340. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ
Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

362. Παπαβασιλείου 1910, 6, 7: συστάς 1η, εἰκ. 6, 9. French 1966, 49: χρονολόγηση. Σάμψων 1985, 170:
τάφος X, σχ. 62α:19.

363. Goldman 1931, 99, 100, εἰκ. 128:1.

364. Milojčić 1961, πίν. 45:5. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἡραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

365. MacGillivray 1979, 10, 20, 31, εἰκ. 13:31, 204, 205, 14:383, 384. 1980, 35, 36, εἰκ. 12:31, 204, 205, 13:383,
384. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

366. Wilson 1987, 37.

367. Πὰ τὴν καταγωγή τῶν φιαλῶν αὐτοῦ τοῦ τύπου, βλ. Caskey 1972, 365. Renfrew 1972, 101, 204, 531.
MacGillivray 1980, 14. Πετρίτση 1980, 178. Barber 1987, 28, 92. Πὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα,
βλ.: Goldman 1931, 100, 103, 104, εἰκ. 125:3-5, 7-8, 126:1, 128:3-5, 131:1-2, 133:13, 17. Caskey - Caskey 1960, 149, 153,

ὅτι στήν Ἀργολίδα ἐπιβιώνει καὶ στήν πρόωμη φάση τῆς ΠΕ ΙΙΙ³⁶⁸. Στὶς Κυκλάδες οἱ μικρὲς φιάλες μὲ δακτυλοειδῆ βάση ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ τὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ) καὶ ἀνευρίσκονται τόσο σὲ οἰκισμοὺς ὅσο καὶ σὲ νεκροταφεῖα³⁶⁹. Παραδείγματα τοῦ τύπου εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν Χαλανδριανὴ τῆς Σύρου³⁷⁰, τὴν Ἀντίπαρο³⁷¹, τὸν Κύνθου τῆς Δήλου (ὀμάδες Α καὶ Β)³⁷² καὶ τὶς περιόδους ΙΙ καὶ ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης³⁷³. Στὴν Ἀγία Εἰρήνη τὰ δείγματα τῆς περιόδου ΙΙ δὲν διαφέρουν ἀπὸ αὐτὰ τῆς περιόδου ΙΙ, γεγονὸς ποὺ καταδεικνύει ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν πολιτιστικὴ συνέχεια ἀνάμεσα στὶς δύο περιόδους καὶ τὴν βαθμιαία μετάβαση τοῦ οἰκισμοῦ ἀπὸ τὴν μιὰ φάση στὴν ἄλλη, χωρὶς βίαιη διακοπὴ τῆς ζωῆς του³⁷⁴, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι τὰ κυκλαδικὰ παραδείγματα τοῦ τύπου, σὲ ἀντιστοιχία πρὸς τὰ ἑλλαδικὰ, ἐπιβιώνουν στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ. Μικρὲς φιάλες μὲ δακτυλοειδῆ βάση ἔχουν προέλθει ἐπίσης ἀπὸ τὴν Κολώνα τῆς Αἰγίνας (πόλη ΙΙ)³⁷⁵ καὶ ἀπὸ τὴν Σκύρο³⁷⁶, ὅπου χρονολογοῦνται στὴν τοπικὴ ΠΧ ΙΙ καὶ ΙΙΙ περίοδο.

Μερικὰ τουλάχιστον ἀπὸ τὰ κυκλαδικὰ παραδείγματα φαίνονται νὰ εἶναι προϊόντα ἐγγύρων ἐργαστηρίων. Ὅπως καὶ νὰ ἔχει τὸ πράγμα, ἡ παρουσία τοῦ τύπου τόσο στὶς Κυκλάδες ὅσο καὶ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα μαρτυρεῖ ἐπαφὲς τῶν δύο περιοχῶν κατὰ τὴν ΠΚ/ΠΕ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ/ΠΕ ΙΙΙ περιόδου³⁷⁷.

155, 156, εἰκ. 11:VIII.4, 13, 23-24, 34, πίν. 50:VIII.12-14, 22, 25-26, 30-33, Groups VI, VIII. Caskey 1986, 29, πίν. 3:c (Εὐτρησι). Θεοχάρης 1952, 144, εἰκ. 10: κάτω. 1953, 113, εἰκ. 7:β, 8:α-β. 1955, 114, πίν. 36:α (Ραφήνα). Θεοχάρης 1954, 108. 1953/54, 67, 68, εἰκ. 12 (Ἀσκηταριό). Mylonas 1959, 23, εἰκ. 126:55, 127:49, 128:53, 56, 75, 129:27, 130:11, 131:26, 133:5, 12, 24, 140:73, σχ. 53:S-1, a-i (Ἅγιος Κοσμάς). Πετριτάκη 1980, 157, σχ. 4-11, πίν. 44:α, γ, ε (Ρούφι). Σάμψων 1985, 133:35, σχ. 34:50 (Μάνικα). Hatzipoulou-Kalliri 1983, 370-371, πίν. 39:Π274, Π296, Π306, 40:Π315. Χρονολόγησι: αὐτόθι 369, 373, 374 (Περαχώρα). Weinberg 1937, 518-520, εἰκ. 39 (Κόρινθος). Blegen 1928, 83, 87, 106, εἰκ. 68, 75, 90, πίν. VII:1 (Ζυγουριές). Frödin - Persson 1938, 223-224, εἰκ. 163, 164:1, 2 (Ἀσίνη). Müller 1938, πίν. VII:4-14. Siedentopf 1973, 4, εἰκ. 2:3-5. Weisshaar 1982, 449, 450, εἰκ. 66:2, 67:1-3 (Τίρυνθα). Caskey 1960, 290, εἰκ. 1:B, D, E (Λέγνα).

368. Weisshaar 1981, 222, 237-251. 1982, 462-463. MacGillivray 1983, 82, 83.

369. Dumas 1977d, 20, εἰκ. 8:c. Barber - MacGillivray 1980, 148, 150, εἰκ. 2:9, 10, 17. Barber 1987, 28, 92, εἰκ. 58:9, 10, 17.

370. Τσούντας 1899, 114, πίν. 9:28. Renfrew 1972, 171, εἰκ. 11.1:2. Coleman 1977a, 112, πίν. 409-410. Thimme 1977, 534, πίν. 409, 410. Μουσείο Σύρου ἀρ. 172, 456, 557, 596.

371. Forsdyke 1925, 58, εἰκ. 64, πίν. IV:A318.

372. Plassart 1928, εἰκ. 39: ἄνω κέντρο, 41: ἄνω δεξιά. MacGillivray 1979, 8, 11, 15, εἰκ. 8:6, 7, 48-52, 103. 1980, 13-14, 16, εἰκ. 4:6, 7, 48-52, 5:103. Πρβ. τὸ ἀρ. 103 τοῦ Κύνθου μὲ τὸ Α3/26 τοῦ Ἀκρωτηρίου. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῶν ὀμάδων Α καὶ Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

373. Caskey 1964a, 319, πίν. 48:c. 1972, 365, 372, 373, εἰκ. 3:B32, B33, 5:B29-B31, C13, C38, C39, πίν. 81:C39, C40. Wilson - Eliot 1984, 81. Πρβ. τὰ Β33 καὶ C39 τῆς Ἀγίας Εἰρήνης μὲ τὰ Α3/26 καὶ Δ 208 τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀντίστοιχα. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῆς περιόδου ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

374. Caskey 1972, 370. 1986, 25. Rutter 1979, 4. Wilson - Eliot 1984, 81-86. Wilson 1987, 36.

375. Walter - Felten 1981, 153:92-93, εἰκ. 80, πίν. 80:92-93. Βάλτερ 1985, 46, εἰκ. 25.

376. Παρλαμά 1984, 95, 100-101: ἀρ. 4-6, σχ. 18, 19:6, πίν. 44, 45:6.

377. Barber - MacGillivray 1980, 150. Barber 1987, 28, 92.

Κωνικές φιάλες (Α-Γ)

Οι κωνικές φιάλες εντάσσονται σε δύο κατηγορίες: τις διακοσμημένες και τις άκοσμητες.

1. ΔΙΑΚΟΣΜΗΜΕΝΕΣ ΚΩΝΙΚΕΣ ΦΙΑΛΕΣ

Σχ. 21γ, Πίν. 53

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα όστρακα Ξ 154 και Φ 143. Το χείλος είναι επίπεδο, με κλίση προς τα έξω, και φέρει διακόσμηση έμπιεστων τριγώνων που σχηματίζουν ανάγλυφη τεθλασμένη γραμμή. Στην περίπτωση του Ξ 154 το χείλος νεύει επίσης ελαφρώς προς τα έξω. Οι φιάλες αυτές ήταν πιθανώς ολόβαφες αρχικά. Το Ξ 154 σώζει υπολείμματα καστανής βαφής στο χείλος, το δέ Φ 143 υπολείμματα έρυθρης έως καστανέρυθρης βαφής στα τοιχώματα.

Πρόκειται για έναν σπάνιο τύπο φιαλών. Μία άβαθής φιάλη με διακόσμηση έμπιεστων τριγώνων στο χείλος και κωνικό μάλλον σῶμα αναφέρεται από την Χαλανδριανή της Σύρου (τάφος 159)³⁷⁸. Φιάλες με παρόμοια διακόσμηση στο χείλος, που δέν είναι όμως κωνικές, άπαντοῦν σποραδικά κατά την περίοδο ΙΙ και ακόμη σπανιότερα κατά την περίοδο ΙΙΙ της Άγίας Ειρήνης στην Κέα³⁷⁹ και στην φάση ΙΙ του οικισμού στο Παλαμάρι της Σκύρου, που χρονολογείται στην τοπική ΠΧ ΙΙ περίοδο³⁸⁰. Τέλος, φιάλες με διακόσμηση έμπιεστων τριγώνων στα χείλη και παρόμοιο περίπου σχῆμα σώματος αλλά διαφορετικής τεχνικής από τα δείγματα του Άκρωτηρίου έχουν προέλθει από την ΠΕ ΙΙ φάση των Λιθαρών της Βοιωτίας³⁸¹, όπου θεωρούνται ότι άπηχοῦν κυκλαδική έπιρροή³⁸², και από την Κολώνα της Αἴγινας (πόλη ΙΙ)³⁸³. Τα έμπιεστα τρίγωνα έμφανίζονται στις βάσεις των τηγανοειδῶν και στα χείλη των καπελλόσχημων άγγείων κατά την πρώιμη φάση της ΠΚ ΙΙ, με την λεγόμενη «Ομάδα του Κάμπου»³⁸⁴, άποτελοῦν δέ βασικό τύπο διακοσμήσεως κατά την ώριμη φάση της περιόδου³⁸⁵.

Άπό τα παραπάνω συνάγεται ότι οι κωνικές φιάλες που φέρουν διακόσμηση έμπιεστων τριγώνων στα χείλη τόσο από πλευρᾶς τυπολογικῶν παραλλήλων όσο και από

378. Τσούντας 1899, 85, πίν. 9:26, ΕΑΜ 4966.

379. Caskey 1972, 365, εἰκ. 3:Β22, Β23. Wilson - Eliot 1984, 83. Wilson 1987, 40. Πά την χρονολόγηση της περιόδου ΙΙΙ της Άγίας Ειρήνης, βλ. έδῶ σημ. 248.

380. Παρλαμά 1984, 93.

381. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 151: τύπος Β, σχ. 3:α, σ, τ, 4α:4ο από άριστερά, πίν. 24:β-ζ, λ-μ.

382. Wilson 1987, 40.

383. Walter - Felten 1981, 152:76, πίν. 79:76.

384. Doumas 1968, 22. 1977d, 19. Coleman 1977a, 109, 110, πίν. 400. Otto 1977, 135, εἰκ. 117, 118:1, 2, 119:1, 3, 121:1-3. Barber - MacGillivray 1980, 148, εἰκ. 3:5. Zapheiroulou 1984, 38. Barber 1987, 89, 96. Πά την χρονολόγηση της «Ομάδας του Κάμπου», βλ. έδῶ Α-Ι παρακάτω.

385. Τσούντας 1899, 86-88, εἰκ. 11, πίν. 8:1, 9, 12, 9:4. Ζαφειροπούλου 1970α, 50. Furumark 1972, 218. Coleman 1977a, 112, εἰκ. 89, πίν. 377, 384, 386, 387, 399, 404, 406. Otto 1977, 136-137, εἰκ. 124:1-4, 6, 8. Barber - MacGillivray 1980, 150, εἰκ. 3:13. Παπαθανασόπουλος 1981, 147, 152, 173, πίν. 75, 94-96. Evans - Renfrew 1984, 64, εἰκ. 1:σ. Zapheiroulou 1984, 38. Wilson 1987, 40 άρ. 2: χείλη έστιῶν.

πλευρᾶς τύπου διακοσμήσεως ἐντάσσονται στήν ΠΚ ΙΙ περίοδο, φαίνονται ὅμως νὰ ἐπιβιώνουν καὶ στήν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ.

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκουν τὰ ὄστρακα ΔΟ. 27, Ξ 55 καὶ Φ 111. Τὸ ΔΟ. 27 ἔχει χεῖλος ποὺ ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή, τὸ Φ 111 πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὸ Ξ 55 σώζει ὀριζόντια ἄτρητη ἀπόφυση σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Καὶ τὰ τρία φέρουν ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ καστανὸ ἕως καστανέρυθρο, καστανόμαυρο καὶ μελανὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ἡ φιάλη Φ 111 βρίσκει παράλληλα στήν κεραμεικὴ ομάδα Α τοῦ Κύνθου, ἃν καὶ δὲν ἔχει τὴν ἰδιαίτερη διαμόρφωση τοῦ χείλους τῶν φιαλῶν τῆς Δήλου³⁸⁶.

Οἱ ΔΟ. 27 καὶ Ξ 55 μποροῦν νὰ παραβληθοῦν μὲ τὶς κωνικὲς φιάλες ποὺ εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τὴν ομάδα Β τοῦ Κύνθου³⁸⁷, ἀπὸ τὸ Καστρί τῆς Σύρου³⁸⁸, τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας³⁸⁹, τοὺς τάφους τῆς Ἀντιπάρου³⁹⁰, τὸ νεκροταφεῖο τοῦ Πηλοῦ στήν Μήλο³⁹¹, τὴν Φυλακωπή³⁹², τὴν ΠΕ ΙΙ φάση τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Μάνικας³⁹³ καὶ ἀπὸ τὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου³⁹⁴.

Οἱ κωνικὲς φιάλες ποὺ φέρουν ἀποτύπωμα πλέγματος ἢ φύλλου στήν βάση ἀποτελοῦν πολὺ κοινὸ κτέρισμα τῶν ΠΚ ΙΙ τάφων τῆς Χαλανδριανῆς³⁹⁵ καὶ ἀπαντοῦν ἐπίσης στὸ Καστρί τῆς Σύρου³⁹⁶, στήν Νάξο³⁹⁷ καὶ στὶς περιόδους ΙΙ καὶ ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης³⁹⁸.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν παραλλήλων τους ἐπομένως οἱ ἀκόσμητες κωνικὲς φιάλες τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐντάσσονται στήν ΠΚ ΙΙ καὶ στήν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ.

386. MacGillivray 1979, 8, εἰκ. 11:3. 1980, 14-15, σημ. 48, εἰκ. 4:3. Βλ. Α-Δ, 2γ παρακάτω. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ομάδας Α τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

387. Plassart 1928, 44, εἰκ. 41: ἄνω ἀριστερά. MacGillivray 1979, 15, εἰκ. 8:104. 1980, 18, εἰκ. 5:104. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ομάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

388. Bossert 1967, 70, 73, εἰκ. 5:5. Renfrew 1972, 173, εἰκ. 11.2:2. Ἡ ἀκρόπολις στὸ Καστρί τῆς Σύρου ἐντάσσεται συνήθως στήν ΠΚ ΙΙΙΑ. Σχετικὰ μὲ τὸ θέμα αὐτό, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V α, σημ. 1608.

389. Ντούμας 1976β, 5, πίν. 3:δ ἀριστερά. Σχετικὰ μὲ τὴν χρονολόγηση τῆς κεραμεικῆς ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

390. Forsdyke 1925, 58:A320, εἰκ. 65, μὲ μικρὴ πρόχυση καὶ ὀριζόντια ἄτρητη ἀπόφυση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

391. Edgar 1896/97, 48, εἰκ. 17, μὲ ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

392. Παπαδοπούλου 1965, 514, πίν. 645:γ.

393. Σάμψων 1985, 59, σχ. 16δ:6-7. Τὸ 7 ἔχει ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

394. Milojević 1961, πίν. 37:63, 46:3.

395. Τσουντας 1899, 85, πίν. 9:17. Bosanquet 1896/97, 61-63, εἰκ. 6, πίν. V:1. Forsdyke 1925, 58-59:A322-A324, εἰκ. 66, πίν. IV:A323. *Art and Culture*, 112, 534-535, πίν. 413-414. Πολλὰ ἀδημοσίευτα παραδείγματα βρῖσκονται στὸ Μουσεῖο τῆς Σύρου: ἀρ. 166, 167, 484, 493, 531-533, 536, 538, 587, 589, 590, 593.

396. Τσουντας 1899, 122.

397. Zervos 1957, εἰκ. 89-91.

398. Πληροφορία τοῦ καθηγητῆ D. Wilson.

Βαθιές φιάλες (Α-Δ)

Ἀνάλογα μὲ τὴν διαμόρφωση τῶν τοιχωμάτων διακρίνομε τοὺς ἑξῆς τρεῖς τύπους βαθιῶν φιαλῶν: μὲ σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα, μὲ ἡμισφαιρικό μᾶλλον σῶμα καὶ μὲ ἐλαφρῶς κολουροκωνικό σῶμα.

1. ΒΑΘΙΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΑ ΤΟΙΧΩΜΑΤΑ

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ δεκατέσσερα ὄστρακα. Δύο ἀπὸ αὐτὰ ἀνήκουν στὴν κατηγορία «Talc ware» (Δ 205, Φ 108). Ἐξὶ ἔχουν πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος (Β 51, Β 57, Ξ 12, Ξ 62, Ξ 241, Ξ 359), πὺν σὲ μία περίπτωση (Ξ 62) εἶναι ἐπιπλέον ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Δύο ὄστρακα εἶναι ἀνεπίχριστα (Δ 205, Φ 108), ἓνα εἶναι ἐρυθροβαφές (ΜΠ.2/31) καὶ ἓνα ἔχει τραχεία ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἐπιχρισμένη ἐσωτερικὴ (Ξ 325). Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐρυθρό, καστανό, καστανέρυθρο ἢ καστανόμαυρο καὶ ἀνοιχτότεφρο κατὰ τόπους ἐπίχρισμα, πὺν σὲ ἑπτὰ περιπτώσεις εἶναι στυλβωμένο. Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους στὴν μία περίπτωση πὺν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ (Ξ 12) εἶναι 0.14μ.

Φιάλες μὲ σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα δὲν γνωρίζομε ἀπὸ τὸν κυκλαδικὸ χῶρο. Ἐκτὸς Κυκλάδων ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμό τῆς Μάνικας, σὲ στρώματα τῆς μεταβατικῆς ΠΕ Ι-ΙΙ φάσεως καὶ σὲ ΠΕ ΙΙ κτήρια³⁹⁹. Τὸ Γ 51 εἶναι πιθανόν ὅτι προέρχεται ἀπὸ ἀβαθὴ μᾶλλον φιάλη, ἑνὸς τύπου πὺν ἀπαντᾷ στὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁴⁰⁰. Τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐπομένως ἐντάσσονται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν τους παραλλήλων στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο.

2. ΒΑΘΙΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΗΜΙΣΦΑΙΡΙΚΟ ΜΑΛΛΟΝ ΣΩΜΑ

Σχ. 22-23α, Πίν. 56-57

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἑντεκα ὄστρακα πὺν ἀνήκουν ὅλα στὴν κατηγορία «Talc ware». Τὰ τοιχώματα εἶναι περισσότερο ἢ λιγότερο κυρτά καὶ προσδίδουν σφαιρικότητα στὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου, κατὰ κανόνα δὲ παρουσιάζουν ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ ἔσω στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους. Ἡ διαμόρφωση τοῦ χείλους ποικίλλει. Ἄλλοτε εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά (Γ 61, Ξ 377, ΔΟ. 22, Φ 168), ἄλλοτε εἶναι διογκωμένο ἐξωτερικά καὶ σχηματίζει περιχέλωμα (Β 105, Δ 277), ἄλλοτε εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο (Ξ5/1) καὶ ἄλλοτε νεύει πρὸς τὰ ἔξω (Φ 167). Σὲ τρεῖς περιπτώσεις ὑπογραμμίζεται ἐξωτερικά ἀπὸ ὀριζόντια ἐγκάραιξη (Πίν. 56). Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, στίς τέσσερις περιπτώσεις πὺν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.17 ἕως 0.30μ. Τέσσερα ὄστρακα (Β 105, Ξ 203, Ξ 377, Φ 168) φέρουν ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ καστανέρυθρου, τὰ δύο πρῶτα μόνον ἐξωτερικά, τὰ ἄλλα καὶ ἐσωτερικά. Στὴν περίπτωση τοῦ Ξ 203 τὸ ἐπίχρισμα

399. Σάμψων 1985, 131: τύπος 9, 124: πίν. 10:9, σχ. 6:P54, 7:P59, 26:T17. Χρονολόγηση: αὐτόθι 32, 95, 147.

400. Caskey 1972, 366, εἰκ. 3:B35.

είναι στυλβωμένο. Τὰ υπόλοιπα ὄστρακα εἶναι ἀνεπίχριστα. Τρία φέρουν διακόσμηση πού συνίσταται σέ δύο ἐπ'ἀλλήλες σειρές λοξῶν ἐγγάρακτων γραμμιδίων ἀντίθετης φορᾶς ἐπάνω σέ μία ἢ δύο ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες σέ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος (Πίν. 56). Τὸ Ξ 203 φέρει ἐγγάρακτη καὶ στικτὴ διακόσμηση πού συνίσταται σέ μία σχεδὸν ὀρθή γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω καὶ τμήμα πού περιέχει μικρὲς λοξὲς ὠοειδεῖς αὐλακώσεις.

Βαθιᾶς φιάλες παρόμοιου σχήματος καὶ τῆς κατηγορίας «Talc ware» ἀπαντοῦν στὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁴⁰¹. Κατὰ τὸ σχῆμα μόνον οἱ φιάλες τοῦ Ἀκρωτηρίου βρίσκουν παράλληλα ἐπίσης στὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁴⁰², στὴν ομάδα Α/Β τοῦ Κύνθου⁴⁰³ καὶ στοὺς οἰκισμοὺς τοῦ Ἀγίου Κοσμά⁴⁰⁴ καὶ τῆς Ραφήνας⁴⁰⁵. Ἡ φιάλη Φ 167 μὲ τὸ ἔξω νεῦον χεῖλος ἀνήκει σέ τύπο πού δὲν εἶναι γνωστὸς στὶς Κυκλάδες. Ὁ τύπος αὐτὸς ἀπαντᾷ στὸν οἰκισμὸ τῆς Μάνικας σέ κτήρια τῆς ΠΕ II, σέ μία περίπτωση ἐν χρήσει καὶ κατὰ τὴν ΠΕ III, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ εἶναι σπάνιος⁴⁰⁶. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν παραλλήλων τους στὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, τὰ ὄστρακα βαθιῶν φιαλῶν τῆς κατηγορίας «Talc ware» ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι χρονολογοῦνται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III.

3. ΒΑΘΙΕΣ ΦΙΑΛΕΣ ΜΕ ΕΛΑΦΡΩΣ ΚΟΛΟΥΡΟΚΩΝΙΚΟ ΣΩΜΑ

Οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου ἔχουν τοιχώματα πού ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὴν βάση πρὸς τὸ χεῖλος κατὰ τρόπον ὥστε τὸ σῶμα νὰ προσλαμβάνει σχῆμα ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Ἀνάλογα μὲ τὴν διαμόρφωση τοῦ χεῖλους διακρίνομε φιάλες μὲ μὴ προεξέχον χεῖλος, φιάλες μὲ χεῖλος πού προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω καὶ φιάλες μὲ ὀριζόντιο χεῖλος σχήματος T ἢ Γ.

α. Φιάλες μὲ μὴ προεξέχον χεῖλος

Σχ. 23β, Πίν. 58

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ὀκτὼ ὄστρακα, δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα τῆς κατηγορίας «Talc ware» (Δ 130, Π3/2). Τέσσερα ὄστρακα ἔχουν ὀριζόντιο χεῖλος (Β 68, Γ 85, Ξ 288, Ξ 292) καὶ τρία χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά (Δ 130, Ξ 288, Π3/2). Τὰ τοιχώματα εἶναι εἴτε εὐθύγραμμα ἢ ἐλαφρῶς κυρτὰ κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Ἐνα ὄστρα-

401. Caskey 1972, 373, πίν. 81:C29-C30. Wilson - Eliot 1984, 80, 81, εἰκ. 2:f-g, 3:b. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

402. Caskey 1972, 372, εἰκ. 6:C18, C19, C21, C22.

403. MacGillivray 1979, 22, 32, εἰκ. 13:245, 14:402, 403. 1980, 35, εἰκ. 12:245. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ομάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

404. Mylonas 1959, εἰκ. 117:10, 118:12, 14, 16, 17. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀγίου Κοσμά, βλ. ἐδῶ σημ. 255, 256.

405. Θεοχάρης 1951α, 88, εἰκ. 16: ἄνω σειρά καὶ κάτω ἀριστερά, 17:δ. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

406. Σάμψων 1985, 133: τύποι 18, 49, 95: χρονολόγησιν, σχ. 14:A5, 28:T55.

κο είναι ανεπίχριστο (Δ 130). Τὰ υπόλοιπα φέρουν έρυθρό, καστανό, καστανέρυθρο, καστανόμαυρο ή μελανό στίλβωμένο επίχρισμα. Τò Γ 85 καί Π3/2 έχουν άβαθείς παράλληλες αύλακώσεις, τò πρώτο έξωτερικά καί έσωτερικά, τò δεύτερο έσωτερικά, πού έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου μέσου ή εργαλείου για την λείανση ή την έξομάλυνση της επιφάνειας.

Παρόμοιες φιάλες δέν γνωρίζομε από τόν κυκλαδικό χώρο. Οί φιάλες με τὰ εϋθύγραμμα τοιχώματα βρίσκουν παράλληλα στην ΠΕ ΙΙ φάση της Εϋτρήσεως⁴⁰⁷ καί στον οικισμό της Μάνικας, όπου έχουν προέλθει από ΠΕ ΙΙΙ κτήριο⁴⁰⁸, οί δέ φιάλες με τὰ έλαφρώς κυρτά τοιχώματα στίς Λιθαρές της Βοιωτίας, όπου ή παρουσία τους σημειώνεται στην τελευταία μόνον κατοίκηση καί χρονολογούνται έπομένως στην ΠΕ ΙΙ περίοδο⁴⁰⁹. 'Επί τη βάσει τών έλλαδικών παραλλήλων τους έπομένως, τὰ δείγματα του 'Ακρωτηρίου είναι δυνατόν νά ανήκουν είτε στην ΠΚ ΙΙ είτε στην ΠΚ ΙΙΙ περίοδο (καί προφανώς στην πρώιμη φάση της).

β. Φιάλες με χείλος πού προβάλλεται πρòς τὰ έσω

Σχ. 23γ, Πίν. 59

Ο τύπος εκπροσωπείται από πέντε δείγματα. Τὰ τοιχώματα είναι σχεδόν εϋθύγραμμα ή έλαφρώς κυρτά κατά τò σωζόμενο τμήμα τους. Τò χείλος είναι όριζόντιο, με έξαιρεση την φιάλη Γ 110 όπου είναι κυρτό, καί προβάλλεται πρòς τὰ έσω σχηματίζοντας τριγωνική προεξοχή. Στην περίπτωση του Γ 110, ή προεξοχή του χείλους έσωτερικά απολήγει σέ άκμή καί υπογραμμίζεται από άβαθη όριζόντια αύλάκωση. Η φιάλη Δ 134 έχει όριζόντια απόφυση τριγωνικής διατομής στην προέκταση του χείλους, ή δέ Γ119 σώζει την γέννηση αποφύσεως σέ μικρή απόσταση κάτω από τò χείλος. Όλα τὰ δείγματα, εκτός από τò Δ 229, καλύπτονται έξωτερικά καί έσωτερικά από έρυθρό, καστανέρυθρο ή καστανόμαυρο στίλβωμένο επίχρισμα. Τò Δ 229 φέρει ώχροκίτρινο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού, καί διακόσμηση έμπιεστων τριγώνων στο χείλος πού σχηματίζουν ανάγλυφη τεθλασμένη γραμμή⁴¹⁰. Τὰ Γ 110 καί Γ 119 έχουν έσωτερικά άβαθείς παράλληλες αύλακώσεις, πού έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου μέσου ή εργαλείου για την λείανση ή την έξομάλυνση της επιφάνειας. Η διάμετρος του χείλους είναι δυνατόν νά υπολογισθεί σέ δύο περιπτώσεις καί κυμαίνεται από 0.18 έως 0.22μ.

Παρόμοια διαμόρφωση χείλους άπαντὰ σέ λεκάνες πού έχουν προέλθει από την περίοδο ΙΙ της 'Αγίας Ειρήνης⁴¹¹ καί από τόν ΠΕ ΙΙ οικισμό του Ρούφ στην 'Αττική⁴¹². Παρόμοιες φιάλες είναι γνωστές από την ΠΕ ΙΙ καί ΙΙΙ φάση του οικισμού της

407. Goldman 1931, 104, εικ. 133:2. Caskey - Caskey 1960, 153, πίν. 51:VIII.11.

408. Σάμψων 1985, 131: τύπος 9, σχ. 23:Κ105. Χρονολόγηση: αυτόθι 64, 147.

409. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 152: τύπος ΣΤ, σχ. 8α: πρώτο από άριστερά, πίν. 32:α-β.

410. Για την διακόσμηση με έμπιεστα τρίγωνα καί την χρονολόγηση της, βλ. έδω Α-Γ, 1 παραπάνω.

411. Caskey 1972, 366, εικ. 4:Β55.

412. Πετριτάκη 1980, 162, 181: χρονολόγηση, σχ. 29.

Μάνικας⁴¹³ και από την ΠΕ II κυρίως φάση των Λιθαρών της Βοιωτίας, όπου μάλιστα φέρουν ἐγγάρακτη ἢ ἐμπίεστη διακόσμηση σὰ χεῖλη⁴¹⁴. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν παραλλήλων τους ἐπομένως, τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ II περίοδο.

γ. Φιάλες μὲ χεῖλος σχήματος Τ ἢ Γ

Σχ. 23δ, Πίν. 60

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκουν δύο μικρὰ ὄστρακα. Τὸ χεῖλος εἶναι ὀριζόντιο καὶ προβάλλεται ἐλαφρῶς εἴτε καὶ πρὸς τὰ ἔξω καὶ πρὸς τὰ ἔσω (Ξ 17) εἴτε μόνον πρὸς τὰ ἔσω (Ξ 343), κατὰ τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζει μὲ τὰ τοιχώματα κεφαλαῖο Τ ἢ Γ. Στὴν πρώτη περίπτωση ὑπογραμμίζεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ ὀριζόντια ἐγγάραξη. Τὰ δύο ὄστρακα καλύπτονται ἀπὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα, ἐρυθρὸ τὸ ἓνα, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο τὸ ἄλλο.

Τὰ χεῖλη σχήματος Τ δὲν εἶναι ἄγνωστα στὸν κυκλαδικὸ χῶρο. Ἀπαντοῦν σὲ φιάλες τῆς ομάδας Α τοῦ Κύνθου⁴¹⁵ καὶ τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁴¹⁶, καθὼς καὶ σὲ λεκάνες τῆς περιόδου ΙΙ τοῦ οἰκισμοῦ αὐτοῦ⁴¹⁷. Οἱ φιάλες μὲ χεῖλη σχήματος Τ ἀπαντοῦν ἐπίσης στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα. Ὁ J.A. MacGillivray, μάλιστα, ἀνάγει τὴν προέλευση τοῦ τύπου στὴν Ἀργολίδα⁴¹⁸, ὅπου τὰ χεῖλη σχήματος Τ εἶναι χαρακτηριστικὰ τῶν ΠΕ ΙΙ φιαλῶν τῆς Τίρυνθας⁴¹⁹. Παραδείγματα γνωρίζομε ἐπίσης ἀπὸ τὴν Θήβα, ὅπου ἀποδίδονται στὴν ἐνδιάμεση ΠΕ ΙΙ-ΙΙΙ φάση⁴²⁰, τὴν ΠΕ Ι καὶ ΙΙ φάση τῆς Εὐτρήσεως⁴²¹, τὴν ΠΕ ΙΙ καὶ ΙΙΙ φάση τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Μάνικας⁴²² καὶ ἀπὸ τὸ Λευκαντί (φάση Ι)⁴²³.

Ἡ φιάλη Ξ 343, μὲ χεῖλος σχήματος Γ, δὲν βρίσκει παράλληλα στὶς Κυκλάδες. Παρόμοιες φιάλες ἀπαντοῦν στὶς Λιθαρές τῆς Βοιωτίας, ὅπου ἡ παρουσία τους σημειώνεται στὴν τελευταία μόνον περίοδο κατοικήσεως καὶ χρονολογοῦνται ἐπομένως στὴν ΠΕ ΙΙ περίοδο⁴²⁴, στὴν Τίρυνθα⁴²⁵ καὶ στὴν Πολιόχνη (periodo giallo)⁴²⁶.

413. Σάμψων 1985, σχ. 21:Κ39, 24:Κ115, 28:Τ40.

414. Τζαβέλλα-Εντζεν 1984, 151: τύπος Β, σχ. 4β: 2ο ἀπὸ ἀριστερά, σχ. 3:ι, σ, τ καὶ πίν. 24:β-ζ, λ-μ: μὲ διακόσμηση ἐμπίεστων τριγώνων σὰ χεῖλη.

415. MacGillivray 1979, 8, εἰκ. 11:3. 1980, 14-15, εἰκ. 4:3. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ομάδας Α τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

416. Πληροφορία τοῦ καθηγητῆ D. Wilson. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

417. Caskey 1972, 366, εἰκ. 4:Β59.

418. MacGillivray 1980, 15.

419. Müller 1938, 33, εἰκ. 26:3-4. Weisshaar 1981, 229, 232, εἰκ. 74:Ια-β, 78:14.

420. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 58, σχ. 6:7, 21. Χρονολόγησι: αὐτόθι 84, 85. Κόνσολα 1981, 121, 146: χρονολόγησι, σχ. 3:β (ομάδα Β).

421. Goldman 1931, 102, εἰκ. 133:14. Caskey - Caskey 1960, 142, 156, Groups ΙΙΙ, VΙΙΙ, εἰκ. 4:ΙΙΙ.11-12, 11:VΙΙΙ.57.

422. Σάμψων 1985, 126, πίν. 11:23 κυρίως.

423. Κόνσολα 1981, 145. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς φάσεως Ι στὸ Λευκαντί, βλ. ἐδῶ σημ. 252.

424. Τζαβέλλα-Εντζεν 1984, 152: τύπος ΣΤ, σχ. 8α: 5ο καὶ 6ο ἀπὸ ἀριστερά, πίν. 32:α-β.

425. French - French 1971, 23, εἰκ. 2:8-10.

426. Bernabò-Brea 1976, πίν. CCXXIII:a. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ. ἐδῶ σημ. 261.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν παραλλήλων τους ἐπομένως, οἱ φιάλες με χεῖλη σχήματος Τ ἢ Γ εἶναι δυνατόν νὰ χρονολογηθοῦν στὴν ΠΚ ΙΙ ἢ στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ.

Λεκάνες καὶ λεκανίδες (Α-Ε)

Οἱ λεκάνες ἢ λεκανίδες διακρίνονται ἀπὸ τὶς βαθιὲς φιάλες ἀπὸ τὴν χονδροειδέστερη ἐμφάνιση, τὰ παχέα μᾶλλον τοιχώματα (πάχος ἄνω τοῦ 0.01μ.) καὶ τὴν σχετικὰ μεγάλη διάμετρο χεῖλους (περὶ τὰ 0.30μ.). Ἀνάλογα με τὴν κλίση τῶν τοιχωμάτων διακρίνομε λεκανίδες με σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα καὶ λεκάνες ἢ λεκανίδες με κολουροκωνικὸ σῶμα.

1. ΛΕΚΑΝΙΔΕΣ ΜΕ ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΤΑΚΟΡΥΦΑ ΤΟΙΧΩΜΑΤΑ

Σχ. 23ε-24α, Πίν. 61-63

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἔντεκα ὄστρακα, δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀνήκουν στὴν κατηγορία «Talc ware» (ΠΤ. 6, Φ 172). Τὸ χεῖλος εἶναι σὲ τέσσερις περιπτώσεις ὀριζόντιο (Γ 26, Ξ 69, Ξ 75, Ξ 183), σὲ μία ὀριζόντιο καὶ ἐλαφρῶς προεξέχον πρὸς τὰ ἔξω καὶ πρὸς τὰ ἔσω (ΠΤ. 6), σὲ μία ἐν μέρει ὀριζόντιο καὶ ἐν μέρει με κλίση πρὸς τὰ ἔξω (Ξ 73), σὲ μία ἐπίπεδο με κλίση πρὸς τὰ ἔσω (Ξ 148) καὶ σὲ μία κυρτὸ καὶ προεξέχον καὶ πρὸς τὰ ἔξω καὶ πρὸς τὰ ἔσω (Ξ 256). Στὴν τελευταία περίπτωση ὑπογραμμίζεται ἐξωτερικὰ ἀπὸ ὀριζόντια ἐγγάραξη (Πίν. 61). Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους, στὶς τρεῖς περιπτώσεις ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.26 ἕως ἄνω τῶν 0.30μ. Τὰ ὄστρακα τῆς κατηγορίας «Talc ware» εἶναι ἀνεπίχριστα. Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό, ποὺ σὲ τέσσερις περιπτώσεις εἶναι στιλβωμένο. Τὸ ΠΤ. 6 σώζει λείψανα ἐγγάρακτης τεθλασμένης γραμμῆς στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους (Πίν. 62).

Οἱ λεκανίδες με σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα, ὅπως καὶ οἱ παρόμοιες βαθιὲς φιάλες (βλ. Α-Δ, 1 παραπάνω), βρίσκουν παράλληλα στὸν οἰκισμὸ τῆς Μάνικας⁴²⁷ καὶ χρονολογοῦνται ἐπομένως, ὅπως καὶ ἐκεῖνες, στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο.

2. ΛΕΚΑΝΕΣ ΚΑΙ ΛΕΚΑΝΙΔΕΣ ΜΕ ΚΟΛΟΥΡΟΚΩΝΙΚΟ ΣΩΜΑ

Ἀνάλογα με τὴν διαμόρφωση τοῦ χεῖλους διακρίνομε τὶς λεκάνες ἢ λεκανίδες με κολουροκωνικὸ σῶμα σὲ λεκανίδες με ὀριζόντιο καὶ μὴ προεξέχον χεῖλος, λεκανίδες με χεῖλος ποὺ προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω καὶ λεκάνες με ἐλαφρῶς προεξέχον χεῖλος.

α. Λεκανίδες με ὀριζόντιο καὶ μὴ προεξέχον χεῖλος

Σχ. 24β, Πίν. 64

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἑξὶ ὄστρακα. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ ἀνήκει στὴν κατηγορία «Talc

427. Βλ. ἐδῶ σημ. 399.

ware» (ΟΓ. 1). Δύο ἔχουν εὐθύγραμμα τοιχώματα (Ξ 67, Ξ 302), τὰ ἄλλα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ Ξ 67 ὑπολογίζεται ὅτι εἶχε διάμετρο χεῖλους περὶ τὰ 0.22μ. Δύο ὄστρακα εἶναι ἀνεπίχριστα (Ξ 164, ΟΓ. 1). Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ καστανέρυθρου καὶ τοῦ τεφροῦ, ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Τὸ Ξ 164 ἔχει ἐσωτερικὰ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, πὺν ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Τὸ ΟΓ. 1 φέρει ἐγγράρακτη διακόσμηση πὺν συνίσταται σὲ ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθας ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

Οἱ λεκανίδες πὺν ἔχουν εὐθύγραμμα τοιχώματα παρομοιάζονται μὲ λεκάνες τῆς περιόδου II τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁴²⁸ (μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι τὰ δείγματα ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι δὲν ἔχουν χεῖλος σχήματος T) καὶ τῆς ὁμάδας A/B τοῦ Κύνθου στὴν Δῆλο⁴²⁹. Οἱ λεκανίδες μὲ ἐλαφρῶς κυρτά τοιχώματα βρίσκουν παράλληλα στὴν ὁμάδα A/B τοῦ Κύνθου ἐπίσης⁴³⁰. Τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου χρονολογοῦνται ἐπομένως στὴν ΠΚ II καὶ πιθανῶς καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III.

β. Λεκανίδες μὲ χεῖλος πὺν προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω

Σχ. 24γ, Πίν. 65

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἐντάσσονται τρία ὄστρακα. Τὸ χεῖλος εἶναι σὲ δύο περιπτώσεις κυρτὸ (Ξ 68, Ξ 71) καὶ σὲ μία ὀριζόντιο (Ξ 165). Τὰ τοιχώματα εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους, στὶς δύο περιπτώσεις πὺν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται περὶ τὰ 0.32μ. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους φέρουν ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα. Δύο ἔχουν φθαρμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια (Ξ 68, Ξ 71), τὸ τρίτο (Ξ 165) καλύπτεται καὶ ἐξωτερικὰ ἀπὸ καστανόμαυρο ἕως μελανὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Παρόμοιες λεκάνες ἀπαντοῦν στὴν περίοδο II τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁴³¹ καὶ στὴν ὁμάδα A/B τοῦ Κύνθου⁴³². Τὰ δείγματα ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι χρονολογοῦνται ἐπομένως στὴν ΠΚ II καὶ πιθανῶς καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III.

γ. Λεκάνες μὲ ἐλαφρῶς προεξέχον χεῖλος

Σχ. 24δ, Πίν. 66

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκει τὸ ὄστρακο ΟΤ. 20. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ ἐξέχει ἐλαφρῶς σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Τὰ τοιχώματα εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ βαθυκόκκινο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

428. Caskey 1972, 366, εἰκ. 4:B59.

429. MacGillivray 1979, 23, εἰκ. 14:252. 1980, 36, εἰκ. 13:252. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας A/B τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

430. MacGillivray 1979, 23, εἰκ. 13:250.

431. Caskey 1972, 366, εἰκ. 4:B58, B63.

432. MacGillivray 1979, 14, 23, εἰκ. 13:100, 14:251. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας A/B τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

Παρόμοιες λεκάνες από τὸν Κύνθο τῆς Δήλου ἐντάσσονται στὴν ομάδα A/B⁴³³. Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ σώματος καὶ τὴν μορφή τοῦ χεῖλους ὁ τύπος βρῖσκει παράλληλα σὲ λεκάνες ἀπὸ τὴν περίοδο II τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁴³⁴ (μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι τὸ δείγμα ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι εἶναι μικρότερου μεγέθους καὶ δὲν φέρει ἀνάγλυφη διακόσμηση ἐξωτερικά), καθὼς ἐπίσης σὲ λεκάνες ἀπὸ τὸν ΠΕ II οἰκισμὸ τοῦ Ροῦφ στὴν Ἀττική⁴³⁵ καὶ σὲ φιάλες ἀπὸ τὶς Λιθαρές τῆς Βοιωτίας ποὺ φέρουν ἐγχάρακτη ἢ ἐμπύεστη διακόσμηση στὸ χεῖλος καὶ προέρχονται ἀπὸ τὴν ΠΕ II κυρίως φάση τοῦ οἰκισμοῦ⁴³⁶. Τὸ δείγμα τοῦ Ἀκρωτηρίου χρονολογεῖται ἐπομένως στὴν ΠΚ II, πιθανῶς δὲ καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς III.

Κύμβες (Α-ΣΤ)

Σχ. 25, Πίν. 67-72

Μὲ τὸν ὄρο «κύμβη» ἐννοοῦμε ἐδῶ τὴν ραμφόστομη φιάλη, ἡ ὁποία εἶναι εὐρύτερα γνωστὴ ὡς «σαλτσιέρα» (sauceboat). Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ δεκαεῖς δείγματα. Ἔνα ἀπὸ αὐτὰ σώζει ὁλόκληρη τὴν πρόχυση κύμβης (Πίν. 67), δύο ἀποτελοῦν ἀπολήξεις προχύσεων (Δ 118, ΑΠ. 22), ἓνα προέρχεται ἀπὸ τὸ σῶμα κύμβης (ΟΤ. 29) καὶ ἓνα σώζει τὸ ὀπίσθιο τμήμα τοῦ σώματος καὶ τὴν λοξὴ ταινιωτὴ λαβὴ μιᾶς ἄλλης (Πίν. 69). Τὰ ὑπόλοιπα σώζουν μικρὸ τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων κυμβῶν καὶ συνήθως προέρχονται ἀπὸ τὸ σημεῖο ὅπου ἀρχίζει ἡ πρόχυση, ὅπως εἶναι ἐμφανὲς ἀπὸ τὴν ἐλαφρὰ τάση τοῦ χεῖλους πρὸς τὰ ἄνω στὸ ἓνα ἄκρο τῶν ὀστράκων. Τὰ τοιχώματα εἶναι περισσότερο ἢ λιγότερο κυρτὰ καὶ τὸ χεῖλος νεύει κατὰ κανόνα πρὸς τὰ ἔσω. Σὲ μία περίπτωση τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω (Γ 15). Οἱ ἀπολήξεις τῶν προχύσεων (Δ 118, ΠΤ. 29, ΑΠ. 22) νεύουν ἐπίσης πρὸς τὰ ἔξω. Τρία ὀστρακα ἔχουν χεῖλος ποὺ ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ (Γ 15, Ξ 184, ΠΤ. 15), δύο ὀριζόντιο (Β 32, ΠΤ. 29) καὶ ἓνα ἐπίπεδο μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά (Ξ 310). Σὲ δύο περιπτώσεις τὰ τοιχώματα εἶναι διογκωμένα ἐσωτερικά ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος (Ξ 59, Ξ 208). Σὲ τρεῖς περιπτώσεις ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικά (Γ 15, Ξ 58, Ξ 61) καὶ σὲ μία ἐσωτερικά (Ξ 59), ἐνῶ σὲ μία ἄλλη ἡ ἐγχάραξη περιτρέχει τὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους (Φ 76).

Ἡ μορφή τῆς ἐπιφάνειας ποικίλλει. Σὲ τρεῖς περιπτώσεις καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη ἢ μελανὴ βαφή (Ξ 184, Ξ 208, ΠΤ. 15), σὲ μία φέρει ἀμελῶς ἐπιτεθειμένο λευκὸ ἐπίχρισμα (Γ 15), σὲ μία τεφρὸ μᾶλλον ἐπίχρισμα (Φ 76) καὶ σὲ πέντε ἐπίχρισμα ποὺ κυμαίνεται στὶς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό (Ξ 58, Ξ 59, Ξ 61, Ξ 310, Ξ 346). Τὸ ΠΤ. 15 ἔχει ἐξωτερικά ἀβαθεῖς παράλληλες

433. MacGillivray 1979, 23, 31, εἰκ. 14:252-253, 383-385. 1980, 36, εἰκ. 13:252-253, 383-385. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ομάδας A/B τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

434. Caskey 1972, 366, εἰκ. 4:B63.

435. Πετριτάκη 1980, 162, 181: χρονολόγηση, σχ. 30.

436. Τζαβέλλα-Ενῆν 1984, 151: τύπος Β, σχ. 4α: 3ο ἀπὸ ἀριστερά, 4β: 3ο ἀπὸ ἀριστερά.

αυλακώσεις (Πίν. 71), που έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου μέσου ή εργαλείου για την λείανση ή την εξομάλυνση της επιφάνειας. Έξι όστρακα φέρουν γραπτή σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σε υπόλευκη ή ώχροκίτρινη επιφάνεια (Πίν. 67-68, 70). Η διακόσμηση περιλαμβάνει απλά ευθύγραμμα θέματα, όπως ταινία στην άνω επιφάνεια του χείλους (ΠΤ. 29), ομάδα κάθετων γραμμίδων (Δ 118), διαγραμμισμένες γωνίες ή διάγραμμα τριγώνα με την κορυφή προς τα άνω (Β 32, Δ 9), διαγραμμισμένες ζώνες (ΑΠ. 22) και ενάλληλες γωνίες (ΟΤ. 29).

Τὰ Γ 15, Ξ 184, Ξ 208 και Φ 76, που έχουν πολύ λεπτά τοιχώματα και καθαρό μάλλον και λεπτόκοκκο έρυθρό ή καστανό πηλό, είναι προφανώς εισηγμένα.

Τὰ διακοσμητικά θέματα που φέρουν οί γραπτές κύμβες του Άκρωτηρίου δεν είναι άγνωστα στον κυκλαδικό χώρο και την ήπειρωτική Ελλάδα. Απαντούν στην γραπτή κεραμική της ΠΚ ΙΙ⁴³⁷ και ΙΙΙ⁴³⁸ περιόδου και όχι μόνον σε κύμβες. Κύμβες με γραπτή διακόσμηση διάγραμμων γωνιών ή τριγώνων κάτω από το χείλος γνωρίζουμε από την Ραφήνα⁴³⁹ και από την Κολώνα (πόλη ΙΙ) της Αίγινας⁴⁴⁰, με την διαφορά ότι στίς περιπτώσεις αυτές τὰ τριγώνα έχουν την κορυφή προς τὰ κάτω. Επιπλέον, στίς κύμβες της Ραφήνας τὰ διάγραμμα τριγώνα βρίσκονται στην έσωτερική πλευρά των άγγείων, ενώ στὰ όστρακα του Άκρωτηρίου βρίσκονται σε μία περίπτωση κάτω από το χείλος έξωτερικά (Δ 9) και σε μία έσωτερικά (Β 32). Το θέμα της διαγραμμισμένης ζώνης απαντὰ σε ένα όστρακο γραπτής κύμβης από την Κνωσό⁴⁴¹.

Η πρόχυση ΠΤ. 29 (Πίν. 67-68) έχει φυλλοειδή απόληξη, στοιχείο άγνωστο από τὰ μέχρι στιγμής δημοσιευμένα παραδείγματα κυμβών, γνωστό όμως από άλλους τύπους προχυτικών άγγείων της ΠΚ έποχής που έχουν φυλλοειδές στόμιο. Το φυλλοειδές στόμιο απαντὰ στίς ΠΚ ΙΙ ραμφοειδόστομες πρόχους, είτε άκόσμητες είτε με γραπτή διακόσμηση⁴⁴², και στίς πρόχους με διμερή διάκριση του λαίμου, που εμφανίζονται κατά

437. Διαγραμμισμένες γωνίες ή διάγραμμα τριγώνα: Τσουντας 1899, πίν. 8:7, 10. Åberg 1933, 80, 81, 85, εικ. 147, 149, 160. Zervos 1957, εικ. 231-232, 235, 237. Caskey 1972, 363, πίν. 77:B14. Renfrew 1972, πίν. 7:2-3. Ζαφειροπούλου 1975, εικ. 4:ζ. Coleman 1977a, 114, πίν. 398. Doumas 1977d, 21. Barber - MacGillivray 1980, 149, εικ. 2:14. Evans - Renfrew 1984, 65, εικ. 1:b. Σάμψων 1985, 184, 185, εικ. 64. Barber 1987, εικ. 58:14. Διαγραμμισμένες ζώνες: Caskey 1972, 363, πίν. 77:B15. Ζαφειροπούλου 1975, εικ. 1: άριστερά. Σάμψων 1985, 140, σχ. 33a: κέντρο. Γωνίες ενάλληλες ή επάλληλες: Τσουντας 1899, πίν. 8:7. Åberg 1933, 80, εικ. 147. Zervos 1957, εικ. 237. Caskey 1972, 363, πίν. 77:B10. Renfrew 1972, πίν. 7:2. Ζαφειροπούλου 1975, εικ. 3:β, γ, ζ, 4:ι.

438. Διαγραμμισμένες γωνίες ή διάγραμμα τριγώνα: Atkinson 1904, πίν. VII:4A, IX:2, X:1. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. VI:169. Rubensohn 1917, 49, 50, 59, εικ. 52, 54, 65. Zervos 1957, εικ. 145. Ζαφειροπούλου 1967, πίν. 346:δ κάτω. Caskey 1972, 373:C28, πίν. 80:C28. Renfrew 1972, πίν. 11:1. Barber 1974, εικ. 2:MM 70. 1987, εικ. 59:23. Barber - MacGillivray 1980, εικ. 3:23. Διαγραμμισμένες ζώνες: Atkinson 1904, πίν. X:5, 7. Γωνίες ενάλληλες ή επάλληλες: Atkinson 1904, πίν. VIII:3, X:15, 20, 24. Zervos 1957, εικ. 147. *Art and Culture*, πίν. 424.

439. Θεοχάρης 1951a, εικ. 5, 7, 9. Πά την χρονολόγηση της Ραφήνας, βλ. έδω σημ. 283.

440. Walter - Felten 1981, 152:83, πίν. 79:83.

441. Wilson 1985, 359:P465, πίν. 58:465.

442. Τσουντας 1899, 97-98, 114, πίν. 8:10. Zervos 1957, εικ. 231, 232. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 126, πίν. 56:a. Coleman 1977a, 112-113, πίν. 416. Thimme 1977, 535, 586-588, πίν. 416. Marangou 1984, 101, εικ. 13. Για τίς γραπτές ΠΚ ΙΙ πρόχους, βλ. έδω Κ-Γ, 2a-1 παρακάτω.

τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο καὶ συνεχίζουν στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)⁴⁴³, εἶναι δὲ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὸ τῶν προχυτικῶν ἀγγείων τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου»⁴⁴⁴ καὶ τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-ii»⁴⁴⁵ ποὺ ἔχουν στυλβωμένη ἐπιφάνεια, φέρουν ἐγχάρακτη ἢ ἀνάγλυφη διακόσμηση καὶ ἐντάσσονται στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο⁴⁴⁶. Τὸ φυλλοειδὲς στόμιο ἀπαντᾷ ἐπίσης σὲ μερικὲς πρόχους τῆς Φυλακωπῆς Ι ποὺ φέρουν γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια⁴⁴⁷. Οἱ ΠΚ ΙΙΒ πρόχοι τῆς Φυλακωπῆς Ι ποὺ ἔχουν γεφυρόστομη προχοή⁴⁴⁸ ἀποτελοῦν προφανῶς ἐξέλιξη τῶν προγενέστερων τύπων τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΑ περιόδου⁴⁴⁹. Τὰ τελευταῖα, χρονολογικά, δείγματα τοῦ τύπου, ποὺ κοσμοῦνται μὲ πρόωμα καμπυλόγραμμα θέματα, ἔχουν γεφυρόστομη προχοή μὲ φυλλοειδῇ ἀπόληξη⁴⁵⁰. Ἡ πρόχυση ΠΤ. 29 τοῦ Ἀκρωτηρίου βρῖσκει ἀκριβῆ παράλληλα κατὰ τὴν φυλλοειδῇ τῆς ἀπόληξη στίς τελευταῖες αὐτὲς πρόχους, καθὼς καὶ στίς ΜΚ/ΜΕ πρόχους τοῦ ρυθμοῦ τῶν «κυκλαδικῶν λευκῶν» ποὺ γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ, τὴν Ἀμοργὸ καὶ τὴν Λέρνα⁴⁵¹. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς χρονολογικῆς ἐντάξεως τῆς προχύσεως ΠΤ. 29 στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο καὶ ἀποτελεῖ ἐνδειξη ὅχι μόνον τῆς ἐπιβιώσεως τοῦ σχήματος τῆς κύμβης καὶ πέραν τῆς ΠΚ ΙΙ, πράγμα ποὺ ἔχει ἄλλωστε διαπιστωθεῖ καὶ ἀνασκαφικὰ ὅπως θὰ δοῦμε στὴν συνέχεια, ἀλλὰ κυρίως τῆς ἀδιάσπαστης πολιτιστικῆς συνέχειας ἀνάμεσα στὴν ΠΕΧ καὶ τὴν ΜΕΧ.

Ἡ κύμβη εἶναι τύπος ἀγγείου εὐρέως διαδεδομένος στὸν αἰγαιακὸ χῶρο κατὰ τὴν ΠΕΧ⁴⁵² καὶ ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ σχήματα τῆς κεραμεικῆς «κοινῆς» τῆς ἡπειρωτικῆς

443. Zervos 1957, εἰκ. 195-196. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 124, 127-128, 129, πίν. 51:β, 58:γ, 61. Bossert 1967, εἰκ. 3:1-3. Caskey 1972, 372, εἰκ. 7:C14-C16. Renfrew 1972, πίν. 9:1. Ντούμας 1976β, 3-4, εἰκ. 1-3, 5, 9, πίν. 1:α, 1:β δεξιὰ, 2:α, 3:α, 4:α-β. Thimme 1977, 535-536, πίν. 417-418. Doumas 1983a, 147-149, ἀρ. 179, 181, 183. Wilson - Eliot 1984, 78, εἰκ. 1:j. Βλ. ἐπίσης Παπαβασιλείου 1910, πίν. Θ. Σάμψων 1985, 243, 246, σχ. 55: 1-2, 56: 3, εἰκ. 77-78. Βλ. καὶ ἐδῶ Κ-Γ, 1β παρακάτω.

444. Ἀσκοί: Bossert 1967, εἰκ. 5:1-2. Πυξίδες μὲ σωληνωτὴ πρόχυση: Τσουντας 1899, 93, πίν. 9:14. Åberg 1933, 87, εἰκ. 166-167. Zervos 1957, εἰκ. 192-194. Renfrew 1972, πίν. 9:2. Wilson - Eliot 1984, 78, εἰκ. 1:i.

445. Ραμφοειδόστομες πρόχοι: Atkinson 1904, 91-92, 98: ἀρ. 5, πίν. IV:11. Zervos 1957, εἰκ. 130, 132. Thimme 1977, 536, πίν. 419. Ἀσκοί: Atkinson 1904, 88-91, πίν. IV:6, 8-9. Rubensohn 1917, 19, 22, εἰκ. 8-9, 12. Åberg 1933, 107, εἰκ. 205. Zervos 1957, εἰκ. 92-95, 116 (οἱ πίνακες 92 καὶ 93 ἔχουν ἐκ παραδρομῆς ἀριθμηθεῖ 99 καὶ 100). Renfrew 1972, πίν. 12:1, 3, 5-6. Thimme 1977, 536, πίν. 420. Ζωομορφικὰ ἀγγεῖα: Atkinson 1904, 91: ἀρ. 3, εἰκ. 75, πίν. IV:7. Zervos 1957, εἰκ. 96-98.

446. Πὰ τὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστρίου» εἰδικότερα καὶ γιὰ τὸν μερικό συγχρονισμό τῆς μὲ τὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-ii», βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V α καὶ ἰδιαίτερα σ. 240.

447. Atkinson 1904, 98-100: ἀρ. 8, πίν. IX:1, 10. Barber 1974, 24:8b, εἰκ. 2:176 (MM 344), πίν. 2:b. Βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 2α-2.

448. Atkinson 1904, 98-100: ἀρ. 8, πίν. IX:2-8. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. V:7, 8, 13, 162. Zervos 1957, εἰκ. 119, 131, 133. Barber 1974, 24:8c, εἰκ. 2:162 (MM 77), 1 (MM 65), 22+(MM 34), -(MM 25).

449. Barber 1984a, 91. 1987, 95.

450. Atkinson 1904, 250, πίν. IX:4, 7-8. Barber 1974, 24-25.

451. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. XIII:173. Zervos 1957, εἰκ. 268-269, 280, 284-286. Barber 1974, 32, εἰκ. 6:173 (MM 142).

452. Renfrew 1972, 170, 183, 204, 453, εἰκ. 20:5: χάρτης κατανομῆς. 1979, 128, πίν. 12.

Ἑλλάδας καὶ τῶν Κυκλάδων κατὰ τὴν περίοδο αὐτή⁴⁵³. Ἀπαντᾷ δὲ τόσο σὲ οἰκισμοὺς ὅσο καὶ σὲ νεκροταφεῖα.

Ἡ πρώιμη μορφή τοῦ τύπου ἐμφανίζεται στὶς Κυκλάδες μὲ τὴν λεγόμενη «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», ἡ ὁποία ἐντάσσεται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ II⁴⁵⁴. Πρόκειται γιὰ μικρὲς προχυτικὲς φιάλες ποὺ ἔχουν βρεθεῖ στὰ νεκροταφεῖα τῶν Λακκούδων καὶ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς Νάξου⁴⁵⁵. Μία χονδροειδὴς κύμβα ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ⁴⁵⁶ ἐντάσσεται ἀπὸ τοὺς συσχετισμοὺς τῆς ἄλλοτε στοὺς τέλους τῆς ΠΚ I⁴⁵⁷ καὶ ἄλλοτε στὴν λεγόμενη «Ὁμάδα τῆς Ἀμοργοῦ»⁴⁵⁸. Ἡ κεραμεικὴ ὅμως ἀπὸ τοὺς λάκκους στοὺς Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ εἶναι ἀνάμεικτη καὶ περιλαμβάνει πρώιμους καὶ ὑστερότερους τύπους, οἱ συσχετισμοὶ τῆς ἐπομένως δὲν ἔχουν χρονολογικὴ ἀξία⁴⁵⁹.

Κατὰ τὴν ὥριμη φάση τῆς ΠΚ II ἐμφανίζεται ὁ ἐξελιγμένος τύπος κύμβης. Ἡ μορφή τῆς ἐπιφάνειας ποικίλλει. Ἄλλοτε καλύπτεται ἀπὸ μελανὴ στιλπνὴ βαφή (Urfirnis), ἄλλοτε φέρει γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια καὶ ἄλλοτε εἶναι στιλπνὴ λευκὴ, κιτρινωπὴ, τεφρὴ ἢ κηλιδωτὴ (mottled ware). Ὁ τύπος ἀπαντᾷ στὰ νεκροταφεῖα τῆς Χαλανδριανῆς στὴν Σύρο⁴⁶⁰ καὶ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων⁴⁶¹ καὶ τοῦ Σπεδοῦ (τάφος 10)⁴⁶² στὴν Νάξο καὶ στοὺς οἰκισμοὺς τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα (περίοδοι II καὶ III)⁴⁶³, τοῦ Κύνθου στὴν Δῆλο (ὁμάδα Α)⁴⁶⁴ καὶ τῆς Φυλακωπῆς

453. Wilson 1987, 37.

454. Βλ. ἐδῶ Α-I παρακάτω.

455. Doumas 1977d, 19, 76, 81, 111, 117, εἰκ. 6:b, πίν. XXVII:c, XXXVI:f, XLIV:b.

456. Τσουντας 1898, 167, πίν. 9:7.

457. Coleman 1977a, 112, 116 σημ. 15.

458. Renfrew 1972, 157. Doumas 1977d, 23, εἰκ. 12:d. Wiencke 1986, 83 σημ. 34.

459. Γιὰ τοὺς συσχετισμοὺς καὶ τὴν χρονολόγηση τῆς κεραμεικῆς ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι, βλ. Κ-Γ, 1γ παρακάτω.

460. Τάφος 188: Μουσεῖο Σύρου 614. Τάφος 275: EAM 5040. Τάφος 347: Renfrew 1972, 531. Τάφος 361: Τσουντας 1899, 113. Renfrew 1972, 531. Τὴν κύμβα ἀπὸ τὸν τάφο 361 ὁ Τσουντας παρομοιάζει μὲ τὴν κύμβα ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ (βλ. σημ. 456 τῆς παρούσας μελέτης). Τάφος 389: Τσουντας 1899, 93, πίν. 9:8. Zervos 1957, εἰκ. 190. Τάφος 418: Τσουντας 1899, 93, πίν. 9:1. Åberg 1933, 86, εἰκ. 164. Zervos 1957, εἰκ. 179-181. Renfrew 1972, 531, πίν. 19:4. Βλ. ἐπίσης: Forsdyke 1925, A263, εἰκ. 49. Coleman 1977a, 112, πίν. 421. Thimme 1977, 536, πίν. 421. Μουσεῖο Σύρου 175, 542. Μὲ τρεῖς προχύσεις: Åberg 1933, 86, εἰκ. 165. Zervos 1957, εἰκ. 185-186. Renfrew 1972, 181. Buchholz - Karageorghis 1973, 66, 295: ἀρ. 848.

461. Doumas 1977d, 104:vi, 118, πίν. XLV:c.

462. Åberg 1933, 86, εἰκ. 163. Zervos 1957, εἰκ. 152. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 116-117, πίν. 49:β καὶ παρένθετος πίνακας Β. 1981, 158, πίν. 82. Renfrew 1972, 532. Coleman 1977a, 113, εἰκ. 90. Wiencke 1986, 83 σημ. 31. Σύμπλεγμα τριῶν κυμβῶν: Zervos 1957, εἰκ. 154. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 116, πίν. 49:α καὶ παρένθετος πίνακας Α. 1981, 158, πίν. 81. Buchholz - Karageorghis 1973, 67, 298: ἀρ. 858. Ζαφειροπούλου 1975, 82. Wiencke 1986, 83.

463. Caskey 1964a, 319, πίν. 48:a. 1970a, 341. 1972, 363, 365, 368, εἰκ. 3:B17-B19, πίν. 77:B2-B11, 78:B16, B70. Wiencke 1986, 83 σημ. 31. Wilson - Eliot 1984, 81-83. Wilson 1987, 38, 39, 42. Τὶς κύμβες τῆς Ἀγίας Εἰρήνης ποὺ καλύπτονται ἀπὸ μελανὸ πρωτογάνωμα (Urfirnis) ὁ Wilson (1987, 39) θεωρεῖ εἰσηγμένους ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, ἂν καὶ δὲν ἀποκλείει τὴν ἐντοπιότητα ὁρισμένων ἀπὸ αὐτές, τὶς δὲ γραπτὲς κύμβες τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας, ὅπως π.χ. τῆς Ραφήνας (βλ. σημ. 439 καὶ 474 τῆς παρούσας μελέτης), θεωρεῖ εἰσηγμένους ἀπὸ τὶς Κυκλάδες.

464. Plassart 1928, εἰκ. 40: 2η σειρὰ. MacGillivray 1979, 8, 11, 25, 33, 35, εἰκ. 8:4, 51-52, 290-292, 412, 432, πίν. 1:412. 1980, 12-13, 14, εἰκ. 3, 4:51-52. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς κεραμεικῆς ὁμάδας Α τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

στην Μήλο (φάση Α2)⁴⁶⁵. Από την Νάξο αναφέρονται τρία ακόμη παραδείγματα, ένα από την περιοχή του Πανόρμου⁴⁶⁶, ένα με άγνωστη προέλευση⁴⁶⁷ και ένα όστρακο από την Μικρή Βίγλα⁴⁶⁸, από δε την Κέρο πολυάριθμα όστρακα από γραπτές κύμβες⁴⁶⁹. Μία κύμβα, τέλος, από το Φρούριο της Παροικιάς στην Πάρο⁴⁷⁰ εντάσσεται από τους R.L.N. Barber και J.A. MacGillivray στην «Ομάδα του Κάμπου», και χρονολογείται στο τέλος της ΠΚ Ι ή στην μεταβατική ΠΚ Ι-ΙΙ φάση⁴⁷¹.

Στην ήπειρωτική Ελλάδα οι κύμβες γνωρίζουν μεγάλη εξάπλωση κατά την ΠΕ ΙΙ περίοδο⁴⁷². Απαντούν στον Άγιο Κοσμά⁴⁷³, την Ραφήνα⁴⁷⁴, το Άσκηταριό⁴⁷⁵, στον ΠΕ ΙΙ οίκισμο του Ρούφ⁴⁷⁶, στον Θορικό του Λαυρίου⁴⁷⁷, στην Θήβα⁴⁷⁸, τις Λιθαρές⁴⁷⁹, τον

465. Renfrew - Wagstaff 1982, 37. Evans - Renfrew 1984, 64, 66, 67, 69, εικ. 1:b, d. Αναφέρονται εισηγμένα Urfirnis και γραπτά όστρακα. Τα γραπτά θεωρούνται εισηγμένα από κυκλαδικές θέσεις του πολιτισμού «Κέρου-Σύρου».

466. Renfrew 1972, 452-εικ. 20.4:5, 532 (Μουσείο Άπειράνθου).

467. Zervos 1957, εικ. 156 (ΕΑΜ 6106).

468. Barber - Hadjianastasiou 1989, 76: άρ. 11, εικ. 5:11.

469. Renfrew 1972, 531, 532. Ζαφειροπούλου 1975, 79, εικ. 1, 2, 3:δ, θ, 4:v.

470. Rubensohn 1917, 20, εικ. 10 (Μουσείο Πάρου 1467). Barber - MacGillivray 1980, 145, 147-πίνακας ΙΙ.

471. Barber - MacGillivray 1980, 144, 148. Για την χρονολόγηση της «Ομάδας του Κάμπου», βλ. έδω Α-Ι παρακάτω.

472. Renfrew 1972, 396, εικ. 18.12: χάρτης κατανομής.

473. Mylonas 1959, 25:S-12, 127, σχ. 52:S-12, εικ. 125:44, 126:57, 129:35, 132:58, 65, 133:23, 158:228, 160:312. Wiencke 1986, 83. Για την χρονολόγηση του Άγιου Κοσμά, βλ. έδω σημ. 255, 256. Για την χρονολόγηση του όστράκου, στο Mylonas 1959, εικ. 160:312 και έν γένει της κεραμεικής του Άγιου Κοσμά με γραπτή σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σε ανοικτόχρωμο έδαφος στην ΠΕ ΙΙ περίοδο, βλ. Rutter 1982, 473 σημ. 15.

474. Όστρακα από γραπτές και Urfirnis κύμβες: Θεοχάρης 1951α, 83, 85-87, εικ. 5-7, 9-10. 1952, 139, 144-145, εικ. 10: 2η σειρά α-β, 11. Mellink 1986, 144, πίν. 16. Wilson 1987, 38, 39. Για την χρονολόγηση της Ραφήνας, βλ. σημ. 283 της παρούσας μελέτης. Ο Θεοχάρης επισημαίνει μέν την όμοιότητα των γραπτών άγγείων της Ραφήνας με τα κυκλαδικά γραπτά της Νάξου και της Σύρου (Θεοχάρης 1951α, 83-85. Rutter 1979, 16, 25 σημ. 39), θεωρεί όμως ότι τά πρώτα είναι δημιουργήματα άττικού έργαστηρίου (Θεοχάρης 1953/54, 74). Ο Wilson, αντίθετα, θεωρεί τις γραπτές κύμβες της Ανατολικής Άττικής εισηγμένες από τις Κυκλάδες (Wilson 1987, 39).

475. Θεοχάρης 1954, 108-109, εικ. 3-4. 1953/54, 67, 68-69, εικ. 8-10. 1955, 114, πίν. 35:α2 (ΝΑ τομέυς), 35:β (Οίκία Ε). Wiencke 1986, 90, πίν. 13:a. Wilson 1987, 39. Ο Θεοχάρης (1955, 114, πίν. 35:α2) χρονολογεί τις έν λόγω κύμβες, όπως άλλωστε και τά αρχιτεκτονικά λείψανα της τελευταίας φάσεως του οίκισμου, στην ΠΕ ΙΙΙ περίοδο, εκτός αυτής από τον ΝΑ τομέα, την όποία έντάσσει στο τέλος της ΠΕ ΙΙ. Αναφέρει όμως και αρχιτεκτονικά λείψανα και κεραμική της ΠΕ Ι και της ΠΕ ΙΙ περιόδου από τον οίκισμο (Θεοχάρης 1953/54, 62, 66-68. 1954, 107, 108. 1955, 111-112. Για τις φάσεις του Άσκηταριού, βλ. επίσης Doumas 1972, 167, 168, εικ. 21). Τελευταία, οι έρευνή-τες είναι της γνώμης ότι ή ΠΕ ΙΙΙ της Άττικής, όπως αυτή είναι γνωστή από τον Άγιο Κοσμά, την Ραφήνα και το Άσκηταριό, πρέπει να άναθεωρηθεί (Πετρίτάκη 1980, 180, 181). Ο Hood (1986, 53, 57: βλ. σημ. 256 της παρούσας μελέτης) θεωρεί πιθανόν ότι οι οίκισμοι της Άττικής εξακολουθούν να υπάρχουν κατά την διάρκεια της ΠΕ ΙΙΙ στην Λέρνα με ΠΕ ΙΙ κεραμική. Ο Σάμψων (1985, 147, 151) θεωρεί ότι ή Urfirnis κεραμική του Άσκηταριού που ό Θεοχάρης έντάσσει στην ΠΕ ΙΙΙ πρέπει να χρονολογηθεί στο ύστερο τμήμα της ΠΕ ΙΙ και ότι κατά την φάση «Λευκαντί Ι» της Εύβοιας στο Άσκηταριό εξακολουθεί ή ΠΕ ΙΙ περίοδος με έκφυλισμένη κεραμική.

476. Πετρίτάκη 1980, 162, 181: χρονολόγηση, σχ. 32-34, πίν. 45:α, 46:ε, άρ. 7, 10.

477. Spitaels 1984, 168, 170, 173 σημ. 18.

478. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 60, 61, σχ. 7:8, πίν. 24ε:β-γ, ζ, 26α:δ, 26β:β, δ-η, 26γ:α-β. Κόνσολα 1981, 119 (όμάδα Α).

479. Τζαβέλλα-Evjen 1984, 156, πίν. 43.

Ὀρχομενὸ τῆς Βοιωτίας⁴⁸⁰, στὴν Μάνικα⁴⁸¹, τὴν Κόρινθο⁴⁸², στοῦ Κοράκου⁴⁸³, τὶς Ζυγουριές⁴⁸⁴, τὴν Περαχώρα (ΠΕ II τάφος)⁴⁸⁵, στὴν Ἀσίνη⁴⁸⁶, τὴν Τίρυνθα⁴⁸⁷ καὶ στὴν Λέρνα (περίοδος III)⁴⁸⁸. Ἀναφέρεται ἀκόμη μία κύμβα ἀπὸ ἄγνωστη θέση τῆς Βοιωτίας⁴⁸⁹. Ἀπὸ τὶς Ζυγουριές καὶ τὴν Τίρυνθα ἔχουν ἐπίσης προέλθει κύμβες μὲ προχύσεις ποὺ ἀπολήγουν σὲ ὀλόγλυφη κεφαλὴ κριοῦ⁴⁹⁰.

Στὴν Εὐτρησι ὁ τύπος ἀπαντᾷ καὶ στὶς τρεῖς περιόδους τῆς ΠΕΧ⁴⁹¹. Στὰ Πελικάτα τῆς Ἰθάκης ὄστρακα ἀπὸ κύμβες βρέθηκαν σὲ συσχετισμὸ μὲ ΠΕ III κεραμική⁴⁹², γεγονὸς ποὺ κατὰ τὸν S. Hood δὲν ἀποκλείει τὴν πιθανότητα νὰ προέρχονται ἀπὸ ἓνα προηγούμενο ΠΕ II οἰκισμὸ, τοῦ ὁποῖου δὲν ἐντοπίσθηκαν ἀμιγῆ στρώματα⁴⁹³. Τὴν ἴδια γνώμη φαίνεται νὰ ἔχει καὶ ὁ J.L. Caskey, ποὺ θεωρεῖ ὅτι ἡ θέση κατοικήθηκε κατὰ τὴν ΠΕ II καὶ III περίοδο⁴⁹⁴. Κύμβες ἔχουν ἐπίσης προέλθει ἀπὸ τοὺς τάφους R στὸ Νυδρὶ τῆς Λευκάδας⁴⁹⁵. Οἱ τάφοι αὐτοὶ εἶναι κατὰ τὸν J.L. Caskey σύγχρονοι τῆς ΠΕ⁴⁹⁶, ὁ S. Hood ὅμως δὲν ἀποκλείει τὴν πιθανότητα νὰ ἀνήκουν σὲ φάση σύγχρονη τῆς ΠΕ III ἢ καὶ τῆς ΜΕ περιόδου⁴⁹⁷. Οἱ κύμβες, τέλος, ἀπαντοῦν στὶς φάσεις II καὶ III τῶν οἰκισμῶν στὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας⁴⁹⁸ καὶ στὸ Παλαμάρι

480. Kunze 1934, 39-43:27, πίν. XV:2. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 290: ἀρ. 822.

481. Οἰκισμός: Σάμψων 1985, 143-146, σχ. 33α, 34:54-55. Νεκροταφεῖο: Σάμψων 1988α, 31: τάφος 155, σχ. 71:155.5812, εἰκ. 109.

482. Weinberg 1937, 517-518, εἰκ. 36, 37b, 38.

483. Blegen 1921, 6, 7, εἰκ. 4, 6, πίν. 1:1.

484. Blegen 1928, 80, 88-93, 109, εἰκ. 66: 255, 78-81, 95: ἀριστερά, πίν. VII:2, IX:1.

485. Hatzipoulou-Kalliri 1983, 371, πίν. 40:Π289-Π290, Π293-Π294. Χρονολόγηση: αὐτόθι 369, 373.

486. Frödin - Persson 1938, 217, 220, 223, εἰκ. 160:4, 161:5-6, 162:4-5.

487. Müller 1938, πίν. III:1-4, IV:1-4. Weisshaar 1981, 242, 244, εἰκ. 85:14, 87:11. 1982, 449, 451, 458, εἰκ. 66:3-4, 68, 73:4.

488. Caskey 1955, πίν. 21:a-c. 1960, 290, εἰκ. 1:I-IV. 1986, 29, πίν. 3:b. Weinberg 1969, πίν. 3:1-2. Renfrew 1972, 100, εἰκ. 7.1. Mellink 1986, 144: πίν. 16. Wiencke 1986, 83 σημ. 31, 90-πίν. 13:c-e. Ἀπὸ τὴν περίοδο III τῆς Λέρναις προήλθαν ἐπίσης ὄστρακα ἀπὸ γραπτὲς κύμβες, τὶς ὁποῖες ὁ Caskey (1960, 292) παραβάλλει μὲ τὰ γραπτὰ ἀγγεῖα τῆς Σύρου καὶ τῆς Νάξου.

489. Mountjoy 1980, 139: ἀρ. 2-5, εἰκ. 1:2-4.

490. Blegen 1928, πίν. X:1-2. Müller 1938, πίν. V:1-5. Weinberg 1969, εἰκ. 3-6, πίν. 3:5-6.

491. Goldman 1931, 94, 98-99, 114, 116, 123, εἰκ. 117-118, 126:3, 127, 129-130, 151:1, 154:1, 166:5-6, πίν. VI:1. Caskey - Caskey 1960, 148, 150, 151, 153, 155, 156: Groups V-VIII, πίν. 48:VIII.36, 38, 49:VIII.7, 15, 35, 43-44, 51:VIII.27. Branigan 1973, 364. Hood 1986, 52. Ἀπὸ τὸ Group VI προήλθαν ἐπίσης ἑννέα ὄστρακα μὲς κύμβης μὲ γραπτὴ διακόσμηση (Caskey - Caskey 150).

492. Heurtley 1934/35, 18-19: ἀρ. 32-36, 39-41, εἰκ. 14:32-36.

493. Hood 1986, 52.

494. Caskey 1971a, 792.

495. Dörpfeld 1927, παράρτημα 64:1, 65:1. Renfrew 1972, 378, εἰκ. 18.2:6. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 290: ἀρ. 824.

496. Caskey 1971a, 793.

497. Hood 1986, 53, 54, 58.

498. Walter - Felten 1981, 152-153:83-86, 91, 154:112-114, 155:125-128, εἰκ. 79, πίν. 79:83-86, 80:91, 82:112-114, VIII, 84:125-128, IX. (Πὰ σχολιασμὸ τοῦ «παράξενου» τύπου κύμβης στὸ Walter - Felten 1981, 99, 155: ἀρ. 125-128, βλ. Rutter 1983b, 344 σημ. 54). Βάλτετ 1985, 46, 61, εἰκ. 24, 36. Wiencke 1989, 497 σημ. 6.

της Σκύρου⁴⁹⁹. Στο Παλαμάρι οι φάσεις II και III του οικισμού εντάσσονται στην τοπική ΠΧ II και III περίοδο αντίστοιχα.

Ο τύπος άπαντā επίσης στην Κρήτη σέ ΠΜ II περιβάλλον. Από την Κνωσό προήλθαν όστρακα Urfinis και γραπτά, που θεωρούνται εισηγμένα από την ήπειρωτική Ελλάδα και τις Κυκλάδες αντίστοιχα⁵⁰⁰. Δείγματα Urfinis που έντοπίσθηκαν στα σπήλαια της Πλατυβόλας⁵⁰¹ και του Λερά⁵⁰² στην Δυτική Κρήτη θεωρούνται είτε εισηγμένα από την ήπειρωτική Ελλάδα και τις Κυκλάδες είτε απομίμηση έλλαδικών προτύπων.

Όστρακα από κύμβες που βρέθηκαν στην Τροία (μέση και ύστερη φάση Τροίας I)⁵⁰³, στην Πολιόχνη της Λήμνου (periodo verde)⁵⁰⁴ και στην Θερμή της Λέσβου (πόλη V)⁵⁰⁵ θεωρούνται εισηγμένα από τον έλλαδικό χώρο ή τις Κυκλάδες και χρονολογούνται στην ΠΧ II του ΒΑ Αιγαίου.

Η ευρεία διάδοση του τύπου είχε ως συνέπεια την απόδοσή του και σέ άλλα ύλικα εκτός από τον πηλό. Από τις Κυκλάδες αναφέρονται μαρμαρίνες κύμβες, μεταξύ των οποίων μία στο Έθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (ΕΑΜ 6292)⁵⁰⁶. Μία χρυσή κύμβα στο Μουσείο του Λούβρου⁵⁰⁷ λέγεται ότι προέρχεται από την Άρκαδία και θεωρείται πιθανόν ότι είναι έργο κυκλαδικού εργαστηρίου, κατά τó πρότυπο της άργυρης και των χρυσών φιαλών από την Εύβοια⁵⁰⁸. Ένα άλλο παράδειγμα σέ χρυσό αναφέρεται ότι βρίσκεται στο Μουσείο της Ίερουσαλήμ⁵⁰⁹. Σύμφωνα με μία άποψη, οι πήλινες κύμβες απομιμούνται μετάλλινα πρότυπα⁵¹⁰.

499. Παρλαμά 1984, 91, 92, 93, σχ. 11, πίν. 32 άνω.

500. Warren 1972, 392, 393, 394, 398, εικ. 7-8. 1973, 574-576, πίν. 544:δ. 1973/74, 903-904, πίν. 672:δ. Branigan 1973, 365. Ντούμας 1976α, 72. MacGillivray 1984b, 153, σημ. 2. Rutter - Zerner 1984, 75, σημ. 3. Wilson 1984, 302-303, 306-307. 1985, 358, 359:P465-P466, πίν. 58:465-466. Cadogan 1986, 158. Wiencke 1989, 496 σημ. 2.

501. Τζεδάκις 1966α, 428. 1966β, 330. 1967, 505. 1968α, 415, πίν. 376:γ. Ντούμας 1976α, 72. Rutter - Zerner 1984, 75, σημ. 3. Cadogan 1986, 158.

502. Guest-Papamanoli - Lambraki 1976, 204, εικ. 7:V23-V24, 8:L9, πίν. 43:V24, V29. Rutter - Zerner 1984, 75, σημ. 3.

503. Blegen 1950, 40, 54, 222, 186:EH 578, 193:EH 448, EH 572, πίν. 252:5, 12, 17. Weinberg 1965, 303. Renfrew 1972, 181. 1979, 90. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Για την χρονολόγηση των φάσεων I-V της Τροίας, βλ. έδω σημ. 260.

504. Bernabò-Brea 1964, 702, πίν. CXXIX:c, CXXX:g. Renfrew 1972, 209. 1979, 90. Warren 1984, 60. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Για την χρονολόγηση των φάσεων της Πολιόχνης, βλ. έδω σημ. 261.

505. Lamb 1936, 91, 130, εικ. 32:521. Renfrew 1972, 209. 1979, 90. Warren 1984, 60. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Για την χρονολόγηση των φάσεων I-V της Θερμής, βλ.: Renfrew 1972, 124, 125. Doumas 1983b, 159: χρονολογικός πίνακας. Otto 1977, 132, 141 σημ. 5. Mellink. 1986, 144: πίν. 16. Σάμψων 1987, 61, πίν. XV.

506. Renfrew 1972, 185. 1979, 105, σημ. 182.

507. Weinberg 1969, 3, εικ. 1, πίν. 1:1-3. Renfrew 1972, πίν. 19:3. 1979, 105, πίν. 10:a. Buchholz - Karageorghis 1973, 86, 341: άρ. 1082a. Thimme 1977, 538, πίν. 428.

508. Buchholz - Karageorghis 1973, 86, 340: άρ. 1078-1081. Renfrew 1979, 94-95, πίν. 10:e. Thimme 1977, 538, πίν. 426-427.

509. Weinberg 1969, πίν. 2:1-3. Buchholz - Karageorghis 1973, 86, 341: άρ. 1082b. Βλ. επίσης Weinberg 1969, πίν. 3:4 για μία δίωτη χρυσή κύμβα από την Τροία με δύο αντιδιαμετρικά τοποθετημένες προχύσεις. Για σχολιασμό του ύβριδικού αυτού τύπου κύμβης, βλ. Rutter 1983b, 345 σημ. 54.

510. Mylonas 1959, 25. Renfrew 1979, 105. Για αντίθετη άποψη, βλ. Hood 1978, 33.

Ἡ κύμβη εἶναι τύπος χαρακτηριστικὸς τῆς ΠΧ II τοῦ Αἰγαίου καὶ ἡ εὕρεσή του στίς διάφορες θέσεις τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου ἔχει θεωρηθεῖ ἔνδειξη συγχρονισμοῦ τῆς ΠΚ II μὲ τὴν ΠΕ II καὶ τὴν ΠΜ II καὶ αὐτῶν μὲ τὴν ὕστερη φάση τῆς Τροίας I, τὴν Τροία II, τὴν φάση «verde/rosso» τῆς Πολιόχνης καὶ τὴν φάση V τῆς Θερμῆς⁵¹¹. Σύμφωνα μὲ μιὰ ἄποψη, ἡ εὕρεση τοῦ τύπου στὴν ΠΕ I τῆς Εὐτρήσεως καὶ στίς φάσεις τῆς Τροίας, τῆς Πολιόχνης καὶ τῆς Θερμῆς ποὺ προαναφέρθηκαν ὑποδηλώνει ὅτι ἡ ΠΕ II τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Ἀργολίδας προηγεῖται τῆς ΠΕ II τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς ΠΧ II τοῦ ΒΑ Αἰγαίου⁵¹². Ὑπάρχουν ὁμως βάσιμες ἐνδείξεις ὅτι ὁ τύπος ἐπιβιώνει καὶ κατὰ τὴν ΠΧ III. Ἀναφερθήκαμε ἤδη στὴν περίπτωση τῆς προχύσεως ΠΤ. 29 τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ στὴν χρονολόγησή της στὴν ΠΚ III περίοδο ἐπὶ τῇ βάσει τυπολογικῶν κριτηρίων. Ἀναφέρθηκε ἐπίσης ὅτι κύμβες βρέθηκαν στὴν ΠΕ III τῆς Εὐτρήσεως, στὴν ΠΧ III τῆς Σκύρου καὶ σὲ ἀνάλογες πιθανῶς φάσεις στὰ Πελικάτα τῆς Ἰθάκης καὶ στοὺς τάφους R τῆς Λευκάδας⁵¹³. Πρόσφατες ἀνασκαφές στὴν Τίρυνθα ἔδειξαν ὅτι στὴν Ἀργολίδα οἱ κύμβες ἀπαντοῦν καὶ κατὰ τὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΕ III⁵¹⁴. Στὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας ὁ τύπος ἀπαντᾷ καὶ κατὰ τὴν περίοδο III, ἂν καὶ ἡ παραγωγή του εἶναι πολὺ περιορισμένη σὲ σχέση μὲ αὐτὴν τῆς περιόδου II⁵¹⁵. Τὰ γραπτὰ ὄστρακα τῆς Κέρου, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τὰ ὄστρακα ἀπὸ κύμβες, περιλαμβάνουν διακοσμητικὰ θέματα ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν ΠΚ III, ΠΕ III καὶ ΠΜ III κεραμική, γεγονός ποὺ ὁδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι στὴν Κέρο ἡ κεραμική ποὺ χαρακτηρίζεται τυπικῇ τοῦ πολιτισμοῦ «Κέρου-Σύρου» συνεχίζεται πιθανῶς καὶ κατὰ τὴν ΠΚ III περίοδο⁵¹⁶. Μία κύμβη, τέλος, ἀπὸ τὴν Χαλανδριανὴ χρονολογεῖται ἐπὶ τῇ βάσει τυπολογικῶν κριτηρίων στὴν μεταβατικὴ ΠΚ II-III φάση⁵¹⁷. Τὰ παραπάνω στοιχεῖα ἀποτελοῦν ἐνδείξεις ὅτι οἱ κύμβες ἐπιβιώνουν καὶ στὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΧ τοῦ Αἰγαίου.

Οἱ ἀπόψεις τῶν μελετητῶν διίστανται ὡς πρὸς τὸ ἐὰν τὸ σχῆμα ἐπινοήθηκε ἀπὸ κυκλαδίτες ἢ ἐλλαδίτες κεραμεῖς⁵¹⁸. Διάφορες εἶναι ἐπίσης οἱ γνώμες ποὺ ἔχουν διατυπωθεῖ ὅσον ἀφορᾷ στὴν χρῆσή του. Σύμφωνα μὲ τὶς ἐπικρατέστερες ἀπὸ αὐτές, οἱ κύμβες χρησίμευαν ὡς λύχνοι, ὡς κύπελλα πόσεως ἢ ὡς σπονδικὰ ἀγγεῖα⁵¹⁹.

511. Caskey 1964a, 319. 1971c, 369. 1972, 363. 1981, 321. Thomas 1967, 82. Renfrew 1972, 101, 181, 204, 531. 1979, 90. Warren 1972, 397, 398. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 83. Ντούμας 1976a, 71, σχ. Α:8. Doumas 1977d, 20, εἰκ. 8:1, p. Thimme 1977, 538: ἀρ. 428. Weinberg 1977, 144. Hood 1978, 33. Rutter 1979, 18. Barber - MacGillivray 1980, 148-εἰκ. 2:16, 150. MacGillivray 1980, 13. Πετριτάκη 1980, 178. Hatzipoulou-Kalliri 1983, 374. Wilson 1985, 358. Mellink 1986, 145. Barber 1987, 28, 92, εἰκ. 58:16.

512. Branigan 1973, 364.

513. Βλ. σημ. 491, 492, 495, 499 τῆς παρούσας μελέτης.

514. Weisshaar 1981, 222, 237-251. 1982, 458, 462-463, εἰκ. 73:4. MacGillivray 1983, 82, 83.

515. Wilson - Eliot 1984, 81-83. Wilson 1987, 39 (γιὰ τὴν χρονολόγησή τῆς περιόδου III τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, βλ. σημ. 248 τῆς παρούσας μελέτης). Δὲν ἰσχύει ἐπομένως ἡ παλαιότερη ἄποψη τοῦ Rutter (1979, 17) ὅτι κατὰ τὴν περίοδο III τῆς Ἁγίας Εἰρήνης «ἡ ΠΕ II κύμβη ἔχει ὀλοκληρωτικὰ ἐκλείψει».

516. Ζαφειροπούλου 1975, 82, 83.

517. Thimme 1977, 536, πίν. 421.

518. Renfrew 1972, 170, 183, 185, 532. 1979, 104. Ντούμας 1976a, 71. Coleman 1977a, 112. Thimme 1977, 538: ἀρ. 428. Barber - MacGillivray 1980, 150. Barber 1987, 92.

519. Τσουντας 1899, 94, 99. Blegen 1928, 89. Mylonas 1959, 25. Weinberg 1969, 5-6. Renfrew 1972, 284, 286-

Ο τύπος εκπροσωπείται από 193 δείγματα και περιλαμβάνει χονδροειδή και λεπτότερα άγγεΐα. Δύο από τὰ δείγματα σώζουν ίκανό αριθμό συνανηκόντων όστράκων (Πίν. 73-75), ενώ δύο άλλα όστρακα προφανώς συνανήκουν σέ ένα τρίτο άγγείο (Πίν. 76). Έπτά όστρακα ανήκουν στην κατηγορία «Talc ware» (Δ 204, Ξ 278, Ξ 372, Π17/1, ΜΠ.2/64, ΟΤ. 51, ΑΠ. 19). Τὰ τοιχώματα είναι άλλοτε εϋθύγραμμα και άλλοτε κυρτά κατά τὸ σωζόμενο τμήμα τους και άνοιγουν περισσότερο ή λιγότερο πρὸς τὰ έξω από τὸ χεΐλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Στις περισσότερες περιπτώσεις τὸ σχήμα τοῦ σώματος αποκαθίσταται σχεδόν σφαιρικό. Τέσσερα όστρακα με χεΐλος πὸν παρουσιάζει έλαφρὰ ή έντονότερη τάση πρὸς τὰ άνω στὸ ένα άκρο τους είναι πιθανόν ότι προέρχονται από προχυτικά άγγεΐα (Ξ 79, Ξ 297, Α3/23, ΟΤ. 46, Σχ. 29β, 31).

Η διαμόρφωση τοῦ χεΐλους ποικίλλει. Δεκαεπτὰ δείγματα έχουν χεΐλος πὸν ἀπολήγει σέ άκμή, ένίστε δέ είναι και διογκωμένο έσωτερικά (Σχ. 26-27α). Σέ όρισμένες περιπτώσεις τὸ χεΐλος έχει διαμορφωθεί λοξὸ ή κάθετο έσωτερικά προκειμένου νὰ σχηματίσει άκμή στην απόληξή του. Η διαμόρφωση χεΐλους με όξεία απόληξη κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο άπαντᾷ, ὅπως είδαμε, και στίς άνοικτές φιάλες⁵²⁰, εκεί όμως τὸ χεΐλος είναι κάθετο έξωτερικά. 22 όστρακα έχουν χεΐλος πὸν νεύει έλαφρῶς πρὸς τὰ έξω (Σχ. 27β).

Στις περιπτώσεις αὐτές τὸ χεΐλος μπορεί νὰ σχηματίζει περιχειλῶμα έξωτερικά (Β 90, Δ 14, Ξ 335, Ξ 362, ΟΤ. 24, ΟΤ. 25), νὰ είναι επίπεδο με κλίση πρὸς τὰ έσω (Ξ 212), νὰ είναι όριζόντιο (Ξ 278, Ξ 372, ΟΤ. 24) ή νὰ είναι διογκωμένο έσωτερικά (Ξ 212, Ξ 313, ΟΤ. 25, Φ 187). Σέ όρισμένα όστρακα ύπάρχει περιχειλῶμα έξωτερικά χωρίς τὸ χεΐλος νὰ νεύει πρὸς τὰ έξω (Σχ. 27γ). 30 όστρακα έχουν όριζόντιο χεΐλος (Σχ. 28-29α). Στις περιπτώσεις αὐτές τὸ χεΐλος μπορεί νὰ είναι έλαφρῶς διογκωμένο έξωτερικά (Ξ 159, Ξ 304) ή έσωτερικά (ΔΟ. 10, Ξ 72, Ξ 243, Ξ 352, Ξ 356), νὰ προβάλλεται πρὸς τὰ έσω (Δ 235, Ξ 268, Φ 174) ή νὰ προεξέχει (ΠΤ. 13). Δεκατέσσερα όστρακα έχουν χεΐλος επίπεδο με κλίση πρὸς τὰ έσω (Σχ. 29β). Σέ ένα από αὐτὰ τὸ χεΐλος προβάλλεται και πρὸς τὰ έξω και πρὸς τὰ έσω (Δ 1). Ένα όστρακο, τέλος, έχει χεΐλος με κλίση κατά τὸ ήμισυ πρὸς τὰ έξω και κατά τὸ ήμισυ πρὸς τὰ έσω (ΠΤ. 17, Σχ. 29β). Τὰ υπόλοιπα δείγματα τοῦ τύπου έχουν άπλό, κυρτὸ χεΐλος, πὸν άρκετὰ συχνά είναι διογκωμένο έσωτερικά. Σέ δεκατρεΐς περιπτώσεις τὸ χεΐλος ύπογραμμίζεται έξωτερικά από όριζόντια έγχάραξη (Πίν. 77-78). Η διάμετρος τοῦ χεΐλους, στίς περιπτώσεις πὸν είναι δυνατόν νὰ ύπολογισθεΐ, κυμαίνεται από 0.11 έως άνω τῶν 0.30μ.

Δεκαέξι δείγματα σώζουν άποφύσεις ή λαβές διαφόρων τύπων: τὸ Δ 54 (Πίν. 79) έχει άνάγλυφη τοξοειδή άπόφυση, τὰ Γ 56 και ΜΠ.2/33 (Πίν. 79) όριζόντια μηνοειδή, τὰ Π17/8, Δ 203, Ξ 372, ΜΠ.2/41 και Φ 174 (Πίν. 73, 79-81) έπιμήκη όριζόντια και άτρητη, τὸ Ξ 153 (Πίν. 80) κομβίόσχημη και τὸ ΜΠ.2/45 (Πίν. 81) κάθετη με όριζόντια διάτρηση. Στην περίπτωση τοῦ Γ 14 (Πίν. 79) μικρὴ άνάγλυφη άπόφυση σέ

είκ. 15.7:2, 5. Ζαφειροπούλου 1975, 79. Coleman 1977a, 112, 116 σημ. 17. Doumas 1977d, 103:iv. Hood 1978, 33. 1986, 52. Barber 1987, 92.

520. Βλ. έδῶ σ. 98.

σχήμα ἀμβλείας γωνίας μὲ τὴν κορυφή πρὸς τὰ ἄνω περιέχει ἐπίθετη κομβιόσχημη ἀπόφυση. Τὰ Β 61, Δ 97, Ξ 285 καὶ ΜΠ.2/62 (Πίν. 76, 82) σώζουν τὴν γέννηση ἀποφύσεως ἄγνωστου τύπου, τὸ δὲ Ξ 133 (Πίν. 83) διατηρεῖ τὸ ἴχνος ἀπὸ τὴν γέννηση κάθετης λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς.

Ἡ πλειονότητα τῶν ὀστράκων (169) φέρει ἐξωτερικὰ ἐπίχρισμα ποὺ εἶναι σὲ δύο περιπτώσεις ὑπόλευκο (Δ 180, ΠΤ. 17) καὶ στὶς ὑπόλοιπες κυμαίνεται στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ τεφροῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Σὲ 98 περιπτώσεις τὸ ἐπίχρισμα εἶναι στιλβωμένο. Τρία ὄστρακα εἶναι ἐρυθροβαφῇ (Γ 14, Φ 68, ΔΟ. 62), τέσσερα καλύπτονται ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη ἢ μελανὴ βαφῇ (Δ 14, Ξ 153, Ξ 285, Φ 62) καὶ δύο ἀπὸ στιλπνὴ ὠχροκίτρινη ἕως ἀνοικτοκάστανη (Β 61, Β 90). Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι σὲ 68 μόνον περιπτώσεις ἐπιχρισμένη καὶ σὲ 36 στιλβωμένη, ἐνῶ σὲ 55 περιπτώσεις ὑπάρχει ἀπλῶς ταινία ἐπιχρίσματος ἢ βαφῆς κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Ὅκτὼ ὄστρακα ἔχουν εἴτε ἐξωτερικὰ εἴτε ἐσωτερικὰ ἢ καὶ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις (Πίν. 83-84), ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Δύο ὄστρακα σώζουν ὅπες συνδέσεως τῶν θραυσμάτων τῶν ἀγγείων, ποὺ ἔχουν ἀνοιχθεῖ μὲ τὸ ἴδιο πιθανῶς ἐργαλεῖο (Πίν. 83). Ἑπτὰ ὄστρακα φέρουν διακόσμηση ἐγχάρακτη ἢ ἀνάγλυφη ἢ συνδυασμὸ ἐγχάρακτης καὶ ἀνάγλυφης. Τὰ Β 61 καὶ Β 90 (Πίν. 76) κοσμοῦνται ἀπὸ ὁμάδες ὀριζόντιων αὐλακώσεων. Τὸ ΠΤ. 17 (Πίν. 85) συνδυάζει ὁμάδες ὀριζόντιων, κάθετων καὶ λοξῶν αὐλακώσεων ποικίλου πλάτους, ποὺ σχηματίζουν εἶδος ἀνάγλυφης διακοσμήσεως. Τὰ Δ 65 καὶ Φ 99 (Πίν. 86) ἔχουν ὀριζόντια ἀνάγλυφη νεύρωση σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Στὴν περίπτωσιν τοῦ Δ 180 (Πίν. 86) μία παρόμοια νεύρωση περιστοιχίζεται ἀπὸ δύο σειρὲς μικρῶν κάθετων αὐλακώσεων. Τέλος, τὸ ΠΤ. 13 (Πίν. 87) φέρει σχοινοειδῆ διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ ζώνη ἐγχάρακτης ἰχθυάκανθας ἐπάνω σὲ ἀνάγλυφη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

Παρόμοια ἀγγεῖα ἀπαντοῦν στὶς περιόδους ΙΙ καὶ ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁵²¹, στὴν κεραμεικὴ ὁμάδα Α/Β τοῦ Κύνθου στὴν Δῆλο⁵²², στὴν περιοχὴ τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων⁵²³ καὶ στὴν Μικρὴ Βίγλα⁵²⁴ τῆς Νάξου, στὸν ΠΕ ΙΙ

521. Caskey 1972, 366, 372, εἰκ. 4:Β48-Β52, 6:С19-С22. Rutter 1979, 4, 20 σημ. 4. Wilson - Eliot 1984, 81, 87 σημ. 2. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

522. MacGillivray 1979, 11, 19, 20, 22, 31, 32, εἰκ. 8:55, 13:186, 188, 191, 193-196, 198, 200-201, 235, 237-238, 240, 376, 378, 14:402-403. 1980, 32-35, εἰκ. 12:186, 188, 191, 193-196, 198, 200-201, 235, 237-238, 240, 376. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

523. Doulas 1977d, 102:i, 118, πίν. XLIV:d. Ὁ ἀνασκαφέας ἐντάσσει τὸν συγκεκριμένο τύπο ἀγγείου ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρο τὸ νεκροταφεῖο τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς Νάξου στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου» (Doulas 1972, 154. 1977d, 19-εἰκ. 7:b, 25, 26, 106). Ὁ Renfrew ἐνέταξε ἀρχικὰ τὸ νεκροταφεῖο στὸν πολιτισμὸ «Γκρόττας-Πηλοῦ» (Renfrew 1972, 158), πὺ πρόσφατα ὅμως, διαφωνώντας μὲ τὴν ἔνταξιν ὁλόκληρου τοῦ νεκροταφείου στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», διέκρινε τάφους τῆς ΠΚ Ι («Ὁμάδα Πλαστηρᾶ»), τῆς μεταβατικῆς ΠΚ Ι-ΙΙ φάσεως («Ὁμάδα Κάμπου») καὶ τῆς ΠΚ ΙΙ («Ὁμάδα Σύρου») (Renfrew 1984b, 48-50). Οἱ Barber καὶ MacGillivray (1980, 145 σημ. 32, 147: πῖνακας ΙΙ) θεωροῦν ὅτι τὸ νεκροταφεῖο ἦταν σὲ χρῆσιν κατὰ τὴν φάσιν τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου» καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδον.

524. Barber - Hadjianastasiou 1989, 72: ἀρ. 8-9, εἰκ. 5:8-9.

οίκισμο τοῦ Ροῦφ⁵²⁵ καὶ στὸν οἰκισμό τῆς Μάνικας (ΠΕ II καὶ III)⁵²⁶. Τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ἐντάσσονται ἐπομένως ἀπὸ τὰ τυπολογικά τους παράλληλα στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ III (ΠΚ IIIA).

Κύπελλα (Α-Η)

Διακρίνομε τοὺς ἑξῆς τύπους κυπέλλων: μόνωτα κύπελλα τοῦ τύπου «one-handed tankard», δίωτα κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα, κύπελλα μὲ ἀμφικωνικὸ μᾶλλον σῶμα, μόνωτα κύπελλα μὲ πόδι καὶ γραπτὴ διακόσμηση, ἄωτα κύπελλα μὲ γραπτὴ διακόσμηση καὶ ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα.

1. ΜΟΝΩΤΑ ΚΥΠΕΛΛΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ «ONE-HANDLED TANKARD»

Σχ. 34α, Πίν. 88-90

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἔντεκα ὄστρακα. Τὰ δύο ἀπὸ αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ τὴν κοιλία (Δ 274, ΔΟ. 45), τὰ ὑπόλοιπα ἀπὸ τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαίμο. Ἐνα ἀπὸ τὰ δύο πρῶτα (ΔΟ. 45) σώζει ἐπίσης τμῆμα τῆς ἐπίπεδης βάσεως. Τὸ χεῖλος, ὅταν σώζεται, νεύει κατὰ κανόνα ἐλαφρῶς ἢ ἀνεπαίσθητα μόνον πρὸς τὰ ἔξω. Τέσσερα ὄστρακα σώζουν τὴν γέννηση ἢ τὴν ἀπόληξη κάθετης λαβῆς κυκλικῆς προφανῶς διατομῆς (ΚΑ 4193, Β 47, Δ 274, ΔΟ. 45). Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ τὸ ἀνώτερο συνήθως τμῆμα τοῦ λαμποῦ ἐσωτερικὰ καλύπτονται στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἀπὸ βαθυκόκκινη, καστανόμαυρη ἢ μελανὴ στιλπνὴ βαφή. Ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν τρία ὄστρακα ποὺ φέρουν ἐρυθρὸ ἢ τεφρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα (Γ 40, ΔΟ. 14, Φ 134). Σὲ δύο περιπτώσεις (Γ 40, ΔΟ. 14) ὁλόκληρη ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ λαμποῦ καλύπτεται ἀπὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ, καὶ ὄχι μόνον τὸ ἀνώτερο τμῆμα του. Τὸ Φ 130 (Πίν. 88) φέρει σημεῖο τοῦ κεραμέα σὲ σχῆμα ὄρθιου Τ⁵²⁷. Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους, στὶς δύο περιπτώσεις ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, εἶναι 0.08 καὶ 0.09μ.

Τὰ μόνωτα κύπελλα τοῦ τύπου «one-handed tankard» εἶναι σχῆμα ποὺ γνωρίζει μεγάλη ἐξάπλωση στὸν αἰγαιακὸ χῶρο κατὰ τὴν ΠΕΧ⁵²⁸ καὶ ἀπαντᾷ τόσο σὲ οἰκισμοὺς ὅσο καὶ σὲ νεκροταφεῖα.

Στὶς Κυκλάδες ὁ τύπος ἀπαντᾷ στὸ Ἀκρωτηράκι τῆς Σίφνου (τάφος 142)⁵²⁹, στὴν

525. Πετριτάκη 1980, 168, 181: χρονολόγηση, σχ. 49.

526. Σάμψων 1985, 131-134: τύποι 4, 8, 12, 15, 18, 20, 23, σχ. 4:P14, P21, 6:P48, P50, P52, 7:P63, P65, 11:1, 15:A15, 16δ:5, 20:K26, K27, K31, 21:K38, K64, 23:K92, 24ε:Γ32, 26:Τ6, 27:Τ34, Τ37, 28:Τ41, Τ54, Τ55, 29:Τ59, Τ63, 31β:Σ6.

527. Βλ. ἐιδικὴ ἀναφορὰ στὸ τρίτο κεφάλαιο, σ. 83, 85.

528. Renfrew 1972, 183, 453, εἰκ. 20.5. 1979, 128, πίν. 12.

529. Τσοῦντας 1899, 75, πίν. 9:11. Åberg 1933, 89, εἰκ. 173. Zervos 1957, εἰκ. 183. Renfrew 1972, 533. Rutter 1979, 5, πίνακας 1. EAM 4943, 4944.

Χαλανδριανή της Σύρου⁵³⁰, στην περίοδο ΙΙΙ της Ἀγίας Εἰρήνης στην Κέα⁵³¹, στην ομάδα Β τοῦ Κύνθου στην Δῆλο⁵³², στὸν Πάνορμο της Νάξου⁵³³ καὶ στὸ Φρούριο της Παροιικῆς στην Πάρο⁵³⁴. Δύο ἄλλα δείγματα ἀπὸ τὴν Νάξο βρίσκονται τὸ ἓνα στὸ Ἑθνικὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο καὶ τὸ ἄλλο στὸ Μουσεῖο της Ἀπειράνθου⁵³⁵ καὶ ἓνα ἀδημοσίευτο ὄστρακο βρίσκεται στὸ Μουσεῖο της Πάρου⁵³⁶.

Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα παρόμοια κύπελλα ἔχουν βρεθεῖ στὴν Ραφήνα⁵³⁷, τὸν Ἅγιο Κοσμᾶ⁵³⁸, τὸν Θορικὸ τοῦ Λαυρίου⁵³⁹, στὸ Λευκαντί (φάση Ι)⁵⁴⁰, στὴν Μάνικα⁵⁴¹, τὴν Θήβα⁵⁴², ὅπου τὰ Υἱφίρnis παραδείγματα ἀποδίδονται στὸ τέλος της ΠΕ ΙΙ ἐνῶ τὰ

530. Τάφος 260: EAM 5026. Τσούντας 1899, πίν. 9:5. Zervos 1957, εἰκ. 184. Renfrew 1972, 533, πίν. 9:4. Rutter 1979, 5: πίνακας 1. Τάφος 372: EAM 5306. Åberg 1933, 89, εἰκ. 172. Τάφος 392: Τσούντας 1899, 93, πίν. 9:7. Renfrew 1964, 117, πίν. Ζ 3.-1. 1972, 533, 452-εἰκ. 20.4:1. Rutter 1979, 5: πίνακας 1. Τάφος 453: EAM 5115. Ἔνα ἀκόμη κύπελλο βρίσκεται στὸ Μουσεῖο της Σύρου (ἀρ. 173).

531. Caskey 1968, 393, πίν. 351:c. 1969, 436, εἰκ. 3. 1970a, 342. 1972, 370, 372, 373, εἰκ. 6:C45-C46, πίν. 80:C1, C9, C42-C44. 1981, 322, πίν. 78:c. 1986, 21, πίν. 3:h. Renfrew 1972, 533. Rutter 1979, 5: πίνακας 1. Wilson - Eliot 1984, 78, 79, 81, 85, 87: σημ. 5, 6, εἰκ. 1:a, c, d. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 148. Barber 1987, 93, εἰκ. 64. Πὰ τὴν χρονολόγηση της περιόδου ΙΙΙ της Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

532. Plassart 1928, 44, εἰκ. 41: ἄνω μέσον καὶ 2ο ἀπὸ δεξιά, κάτω δεξιά. Renfrew 1972, 178. MacGillivray 1979, 9, 12, 15, 26, 27, 35, εἰκ. 9:14-16, 58-63, 119, 299-302, 322, 434, πίν. 2:434. 1980, 19-20, εἰκ. 5:14, 58, 63, 119, 299, 434. Rutter 1979, 5: πίνακας 1. Barber - MacGillivray 1980, 148, εἰκ. 2:21. Πὰ τὴν χρονολόγηση της ομάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

533. Ντούμας 1976β, 8 σημ. 2. Rutter 1979, 5: πίνακας 1, 21 σημ. 13. Barber - MacGillivray 1980, 150. Μαργακοῦ 1990, 178, πίν. 188. Σχετικὰ μὲ τὸν Πάνορμο της Νάξου ἀναφέρονται ἐνδείξεις κατοικίσεως κατὰ τὴν μεταβατικὴ ΠΚ Ι-ΙΙ φάση, κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΙΑ περίοδο (βλ. Ντούμας 1964, 411-412. 1976β, 8 σημ. 2. Doumas 1972, 156, 165-166, εἰκ. 8, 17, 18. 1977a, 31, 32. 1982, 8. 1988, 23-24, 25. Barber - MacGillivray 1980, 145, 147: πίνακας ΙΙ, 150, 155. MacGillivray 1980, 7. Barber 1987, 56, 138). Βλ. ἐπίσης κεφάλαιο πέμπτο: Ν α της παρούσας μελέτης.

534. Overbeck 1989a, 6: ἀρ. 13-15, εἰκ. 6 a-b.

535. EAM 6127: Σάμψων 1985, 255. Μουσεῖο Ἀπειράνθου 54: Renfrew 1964, 117, πίν. Ζ 4.-3. 1972, 452, εἰκ. 20.4:3. Ντούμας 1976β, 8 σημ. 2.

536. Barber - MacGillivray 1980, 150 σημ. 69.

537. Θεοχάρης 1952, 145-146, εἰκ. 10: 2η σειρὰ, γ-δ, 12. Rutter 1979, 7: πίνακας 2, 22 σημ. 14. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 146. Πὰ τὴν χρονολόγηση της Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

538. Mylonas 1959, 71, 75, 83, σχ. 58:C-22, εἰκ. 140:161, 168, 144: 188. Renfrew 1972, 535, 537. Σάμψων 1985, 255 (EAM 8968). Sakellarakis 1987, 253 σημ. 91. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255, 256.

539. Spitaels 1984, 167-168, εἰκ. 105-106.

540. Popham - Sackett 1968, 8, εἰκ. 7:7-8. Renfrew 1972, 103. Rutter 1979, 7: πίνακας 2, εἰκ. 1:3-4. Hood 1986, 65-πίν. 7:g, h. Mellink 1986, 148. Πὰ τὴν χρονολόγηση της φάσεως Ι στὸ Λευκαντί, βλ. ἐδῶ σημ. 252.

541. Παπαβασιλείου 1910, 14, 15: συστάς 3η, πίν. Η, σειρὰ α. Renfrew 1972, 537-538. Rutter 1979, 7: πίνακας 2. Σάμψων 1985, 255, σχ. 59, 59a:25, 64a:58, εἰκ. 84, 85a:α. 1988a, σχ. 91:48. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 146. Παρόμοιου τύπου θεωρεῖ ἡ Σακελλαράκη τρία μόνωτα κύπελλα ποῦ προήλθαν ἀπὸ πρόσφατες ἀνασκαφές στὸ νεκροταφεῖο της Μάνικας (Sakellarakis 1987, 240: ἀρ. 6, 243: ἀρ. 4, πίν. 39:e, 41:b, 42:e). Τὰ κύπελλα αὐτὰ παραβάλλει πρὸς τὸ ἀγγεῖο στὸ Zervos 1957, εἰκ. 69 καὶ ἐντάσσει στὴν φάση «Καστρί» τῶν Κυκλάδων (αὐτόθι 243, 252-253 σημ. 87, 255, 264). Τὸ ἀγγεῖο ὅμως της Ἀμοργοῦ πρὸς τὸ ὁποῖο παραβάλλονται τὰ κύπελλα αὐτὰ εἶναι μιὰ εὐρύστομη πρόχους της λεγόμενης «Ὁμάδας της Ἀμοργοῦ» (βλ. Κ-Γ, 1γ, σημ. 997 της παρούσας μελέτης), ὁ παραλληλισμὸς ἐπομένως δὲν ἰσχύει.

542. Στυρόπουλος 1973, 276, πίν. 231:β. Δημακοπούλου 1973/74, 440, πίν. 289:στ. 1975, 197, 199, εἰκ. 6 δεξιά. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 60, 61, σχ. 5:2, 7:19, πίν. 23:α, 26a:α. Rutter 1979, 22 σημ. 14. Κόνσολα 1981, 91:ΙΙ 14, 92:ΙΙ 16, 122 καὶ σημ. 24, σχ. 3:δ (ὁμάδα Β).

στιλβωτά στην ενδιάμεση ΠΕ II-III φάση⁵⁴³, στον Όρχομενό⁵⁴⁴, στις ΠΕ I και II φάσεις της Ευτρήσεως⁵⁴⁵, σε άγνωστη θέση της Βοιωτίας⁵⁴⁶, στην Άγία Μαρίνα της Φωκίδας⁵⁴⁷ και στα Πευκάκια της Θεσσαλίας⁵⁴⁸.

Ο τύπος άπαντᾷ επίσης στην Κολώνα της Αΐγινας (πόλη III)⁵⁴⁹, στην φάση III του οίκισμου στο Παλαμάρι της Σκύρου, που αντιστοιχεί στην τοπική ΠΧ III περίοδο⁵⁵⁰, στην Πολιόχνη της Λήμνου (periodo rosso)⁵⁵¹ και στο Ήραιο της Σάμου⁵⁵². Στην Λεβήνα της Κρήτης και στην Θερμή της Λέσβου αναφέρεται ότι έχει βρεθεί σε στρώματα της ΠΜ I και της ΠΧ I του ΒΑ Αιγαίου αντίστοιχα⁵⁵³.

Τέλος, γνωρίζει ευρεία διάδοση στην Δυτική Μικρά Άσία⁵⁵⁴, από όπου και θεωρείται ότι έλκει την καταγωγή του⁵⁵⁵, και άπαντᾷ στην Ταρσό της Κιλικίας κατά την πρώτη φάση της τοπικής ΠΧ III⁵⁵⁶. Σύμφωνα με μία άλλη άποψη, η προέλευση αυτού και

543. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 83, 85, πίν. 23:α και 26:α αντίστοιχα. Κόνσολα 1981, 146: ομάδα Β.

544. Kunze 1934, 54-56: άρ. 41-44, εικ. 14-15, πίν. XXII:2-4. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 291: άρ. 827. Rutter 1979, 22 σημ. 14. 1983b, 344 σημ. 54. Mellink 1986, 146.

545. Goldman 1931, 105, εικ. 138. Kunze 1934, 55 σημ. 5. Rutter 1979, 7: πίνακας 2, 22 σημ. 14 (ΠΕ II). 1983b, 344 σημ. 54. Παρόμοιου τύπου θεωρεί ό Renfrew (1964, 117. 1972, 533. 1979, 104) και ένα μόνωτο κύπελλο που προήλθε από τὸ Group III της Ευτρήσεως (Caskey - Caskey 1960, 141, εικ. 7:III.6), ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ δὲ καταλήγει σὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ κύπελλα «one-handled tankards» άπαντοῦν στὴν Βοιωτία ἤδη ἀπὸ τὴν ΠΕ I περίοδο. Τὸ κύπελλο τοῦ Group III ἢ Τζαβέλλα-Ενjen παραβάλλει μὲ ἕναν τύπο μόνωτων κυπέλλων ποὺ ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν δεύτερη ΠΕ I κατοίκηση τῶν Λιθαρῶν (Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 154-155, σημ. 57, πίν. 39:γ).

546. Mountjoy 1980, 139, 141: άρ. 7, εικ. 1:7.

547. Kunze 1934, 56 σημ. 1.

548. Hanschmann - Milošić 1976, i, 131: ii, 87, πίν. 64B:4. Rutter 1982, 486 σημ. 49. 1983b, 344 σημ. 54.

549. Walter - Felten 1981, 155: άρ. 130, πίν. 85:130, IX.

550. Παρλαμά 1984, 93, 321-322: σημ. 31.

551. Bernabò-Brea 1964, 639, πίν. CXLIII:a-f. Renfrew 1964, 117, 128, πίν. Z 4.-4. 1972, 452, εικ. 20.4:4. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Πά τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ. ἐδῶ σημ. 261.

552. Milošić 1961, πίν. 15:6, 21:1, 47:4, 6. Πά τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἡραίου τῆς Σάμου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

553. Λεβήνα: Renfrew 1964, 117, πίν. Z 3.-2. 1972, 533, εικ. 20.4:2 στὴν σ. 452. 1979, 104. Branigan 1973, 365. Θερμή: Renfrew 1979, 104. Lamb 1936, 134: άρ. 599, πίν. XIII:599.

554. Πρῶτες φάσεις Τροίας II: Blegen 1950, πίν. 370a:A39, 378:33.229, 36.845. 36.1154, 37.1183. Τροία III καὶ IV: Blegen 1951, πίν. 43:A39, 60:33.144, 68, 69, 154a:A39, 160:32.90, 32.91, 33.185, 37.1127, 185:F8-9.150. Τροία V: αὐτόθι, πίν. 259:4. Renfrew 1972, 182. Στὰ κύπελλα τῆς Τροίας ὅμως δὲν ὑπάρχει ἡ ἔντονη διάκριση λαμοῦ καὶ σώματος ποὺ παρατηρεῖται στὰ ἄλλα αἰγαιακὰ δείγματα. Πά τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων I-V τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260. Ἰασὸς Καρίας: Levi 1961/62, 564, 568, εικ. 97:8. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Pecorella 1984, 48, σχ. 2: άρ. 14-15, πίν. XXXIV: 129, XLIX:198. Beycesultan: Lloyd - Mellaart 1962, I, 179, εικ. P.46:2-3 (EB2, εἰσηγμένο P.59:9 (EB 3b). Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Ἀφροδισιάς: Kadish 1969, 63, πίν. 28: εικ. 26, δεξιὰ. 1971, 138, πίν. 25: εικ. 4. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Joukowsky Sharp 1986, 563, σχ. 405:19 (BA1): 392, 609, σχ. 326:4, 439:22 (BA4): 618, σχ. 444:11 (BA4-MB mixed). Karatas , Λυκίας: Mellink 1964, πίν. 80: εικ. 14-15, 81: εικ. 18. 1965, 244, πίν. 61: εικ. 12. 1967, 253, πίν. 76: εικ. 9. 1986, 144: πίν. 16, 145.

555. Renfrew 1964, 117. 1972, 170. Caskey 1968, 393. 1969, 436. 1970a, 342. 1981, 322. 1986, 21. Popham - Sackett 1968, 8. Doumas 1977d, 22. Weinberg 1977, 144. Rutter 1979, 6, 21 σημ. 8. 1983b, 344-345, σημ. 55. MacGillivray 1980, 25. 1981, 617. Σάμψων 1985, 255. Hood 1986, 36, 48. Mellink 1986, 146. Barber 1987, 93-94, 138. Wiencke 1989, 509.

556. Goldman 1956, 141, πίν. 266:467. MacGillivray 1984a, 74. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 148.

τῶν ἄλλων σχημάτων τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» ἀνάγεται στὰ νησιά τοῦ Βορείου Αἰγαίου καὶ ἰδιαίτερα στὴν Λήμνο⁵⁵⁷.

Τὸ κύπελλο τοῦ τύπου «one-handed tankard» θεωρεῖται τυπικὸ σχῆμα τῆς κεραιμεικῆς ὁμάδας «Λευκαντὶ Ι» τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας ἢ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» τῶν Κυκλάδων, τὸ ὁποῖο στὴν μὲν Δυτικὴ Μικρὰ Ἀσία, τὴν Λήμνο, τὴν Σάμο, τὴν Σκύρο καὶ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα (πλὴν Βοιωτίας) ἐμφανίζεται περὶ τὸ τέλος τῆς ΠΧ ΙΙ ἢ κατὰ τὴν μεταβατικὴ ΠΧ ΙΙ-ΙΙΙ φάση, στὶς δὲ Κυκλάδες καὶ τὴν Κιλικία κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς τοπικῆς ΠΧ ΙΙΙ⁵⁵⁸. Ἡ ἐμφάνιση τοῦ τύπου σὲ ΠΕ Ι περιβάλλον στὴν Εὐτρηση, σὲ ΠΜ Ι περιβάλλον στὴν Λεβήνα καὶ σὲ περιβάλλον τῆς τοπικῆς ΠΧ Ι στὴν Θερμὴ συνιστᾷ κατὰ τὸν Κ. Branigan μιὰ ἀκόμη ἔνδειξη ὅτι ἡ ΠΕ ΙΙ τῆς Ἀττικῆς καὶ τῆς Ἀργολίδας προηγεῖται τῆς ΠΕ ΙΙ τῆς Βοιωτίας, τῆς ΠΜ ΙΙ καὶ τῆς ΠΧ ΙΙ τοῦ ΒΑ Αἰγαίου⁵⁵⁹. Ὁ C. Renfrew θεωρεῖ ὅτι τὰ κύπελλα αὐτὰ δὲν χαρακτηρίζουν ἀποκλειστικὰ τὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστριοῦ» καὶ ἐπισημαίνει τὴν συνέχιση τοῦ τύπου ἀπὸ τὴν προηγούμενη ΠΕ/ΠΚ ΙΙ περίοδο⁵⁶⁰. Οἱ J.B. Rutter καὶ Χ. Ντούμας ἀντίθετα ὑποστηρίζουν ὅτι ὁ τύπος χαρακτηρίζει ἀποκλειστικὰ τὴν περίοδο ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ τὴν φάση «Καστρί» τῶν Κυκλάδων⁵⁶¹. Στὴν Ἀγία Εἰρήνη ὅμως τὰ κύπελλα «one-handed tankard», οἱ πυξίδες μὲ ἐγχάρακτη διακόσμηση καὶ τὰ δίωτα κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα, ποὺ θεωροῦνται χαρακτηριστικὰ τῆς περιόδου ΙΙΙ καὶ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», φαίνονται νὰ ἐμφανίζονται γιὰ πρώτη φορὰ πρὸς τὸ τέλος τῆς περιόδου ΙΙ καὶ ἔχουν προέλθει ἀπὸ μεταβατικὰ ΙΙ-ΙΙΙ στρώματα⁵⁶². Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν ἀνήκουν ἀποκλειστικὰ στὴν περίοδο ΙΙΙ τοῦ οἰκισμοῦ καὶ συνεπῶς ὅτι ἡ «Ὁμάδα τοῦ Καστριοῦ» ἐμφανίζεται στὶς Κυκλάδες πρὸς τὸ τέλος τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν μεταβατικὴ ΠΚ ΙΙ-ΙΙΙ φάση, ὅπως καὶ στὸν ἄλλο αἰγαιακὸ χῶρο. Ὑπὲρ αὐτοῦ συνηγοροῦν (α) τὸ γεγονὸς ὅτι στὸν τάφο 142 στὸ Ἀκρωτηράκι τῆς Σίφνου⁵⁶³ τέσσερα κύπελλα τοῦ τύπου «one-handed tankard» βρέθηκαν σὲ συσχετισμὸ μὲ ἓνα μόνωτο κύπελλο μὲ γραπτὴ διακόσμηση, τύπο ποὺ ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ συνεχίζει στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ⁵⁶⁴, καὶ μὲ μιὰ μαρμάρινη φιάλη ἑνὸς τύπου ποὺ εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τοὺς τάφους τῆς Χαλανδριανῆς⁵⁶⁵, καὶ (β) τὸ ὅτι στὸν τάφο 372 τῆς Χαλανδριανῆς ἓνα ἄλλο

557. Doulas 1983a, 44. 1988, 23, 28.

558. Doulas 1977d, 22-23, εἰκ. 11: b-c. 1983a, 44. 1988, 23, 26. Rutter 1979, 4, 6, 20 σημ. 5. Barber - MacGillivray 1980, 148-εἰκ. 2:21, 151. MacGillivray 1980, 25. 1984a, 74. Caskey 1981, 322. Παρλαμᾶ 1984, 93. Hood 1986, 36, 48. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 145. Barber 1987, 93, εἰκ. 58:21. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Λευκαντὶ Ι», βλ. ἐπίσης σημ. 252 τῆς παρούσας μελέτης. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ, βλ. ἐπίσης Renfrew 1972, 533-534. Doulas 1977d, 25. 1988, 22, 24, 28. Barber - MacGillivray 1980, 143: πίνακας Ι. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. Barber 1987, 21: εἰκ. 22, 93-94.

559. Branigan 1973, 364, 365. Βλ. ἐπίσης Α-ΣΤ καὶ σημ. 512 τῆς παρούσας μελέτης.

560. Renfrew 1972, 103, 533.

561. Rutter 1979, 20 σημ. 5, 21 σημ. 8. Doulas 1988, 23.

562. Πληροφορία τοῦ καθηγητῆ D. Wilson.

563. Τσούντας 1899, 75 καὶ σημ. 529 τῆς παρούσας μελέτης. Πὰ τὴν παρουσία τύπων τοῦ πολιτισμοῦ «Κέρου-Σύρου» στὸν τάφο αὐτό, βλ. ἐπίσης Renfrew 1972, 531, 533.

564. Βλ. Α-Η, 4 παρακάτω.

565. Σύμφωνα μὲ τοὺς καταλόγους τοῦ ΕΑΜ ἡ μαρμάρινη φιάλη ἀπὸ τὸν τάφο 142 στὸ Ἀκρωτηράκι τῆς

κύπελλο του τύπου «one-handed tankard»⁵⁶⁶ βρέθηκε μεταξύ άλλων σε συσχετισμό με πήλινη φιάλη πού, σύμφωνα με τον Χ. Τσουντα, «έχει το σχήμα πολλών μαρμαρίνων φιαλών» των τάφων της Χαλανδριανής⁵⁶⁷. Επιπλέον, μιὰ παρόμοια φιάλη αναφέρεται ως το μόνο κτέρισμα του τάφου 416 της Χαλανδριανής⁵⁶⁸. Στην χρονολόγηση, όμως, της «Ομάδας του Καστριού» και στις ποικίλες θεωρίες σχετικά με αυτήν θά αναφερ-
θοῦμε ἐκτενέστερα σὲ ἄλλο κεφάλαιο τῆς μελέτης αὐτῆς⁵⁶⁹.

2. ΔΙΩΤΑ ΚΥΠΕΛΛΑ ΜΕ ΚΩΔΩΝΟΣΧΗΜΟ ΣΩΜΑ

Σχ. 34β, Πίν. 91-92

Ὁ τύπος φαίνεται νὰ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἐννέα ὄστρακα. Μὲ ἐξαίρεση τὸ Δ 90, ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος καὶ σώζει ἐν μέρει τὸ ἵχνος ἀπὸ τὴν ἀπόληξη κάθετης λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς, τὰ ἄλλα ὄστρακα σώζουν τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἀνωτέρων τοιχωμάτων. Σὲ ὅλα τὰ ὄστρακα ἐκτὸς ἀπὸ δύο (Ξ 201, Ξ 321) τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ σὲ τέσσερις περιπτώσεις ἀπολήγει σὲ ἀκμή (Δ 269, Ξ 271, Ξ 321, Ξ 394). Τὰ τοιχώματα βαίνουν σχεδὸν κατακόρυφα ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη ἢ μελανὴ βαφή, ποὺ σὲ μία περίπτωση (Ξ 306) κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθροπὸ ἕως τὸ καστανὸ καὶ τὸ καστανόμαυρο. Στὶς δύο περιπτώσεις ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους κυμαίνεται ἀπὸ 0.18 ἕως 0.20μ.

Τὰ δίωτα κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα ἀπαντοῦν κατὰ κανόνα σὲ οἰκισμούς, μὲ ἐξαίρεση τὴν Μάνικα τῆς Εὐβοίας, ὅπου ἔχουν βρεθεῖ στὸ νεκροταφεῖο. Στὶς Κυκλάδες ἀπαντοῦν στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδος ΙΙΙ)⁵⁷⁰, στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Β)⁵⁷¹ καὶ στὸ Καστρί τῆς Σύρου⁵⁷². Ἐπίσης, ἓνα μὲ ἄγνωστη προέλευση παρά-
δειγμα τοῦ τύπου βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Ἀπειράνθου στὴν Νάξο (ἀρ. 720)⁵⁷³.

Σίφνου εἶναι τοῦ τύπου ποὺ ἀπεικονίζεται στὸ Τσουντας 1899, 99, εἰκ. 26.

566. Βλ. ἐδῶ σημ. 530.

567. Τσουντας 1899, 85, πίν. 9:12. Σύμφωνα με τοὺς καταλόγους τοῦ ΕΑΜ, ὁ τάφος 372 τῆς Χαλανδριανῆς περιεῖχε τὰ ἑξῆς: (α) πήλινη φιάλη ἀρ. 5143 τοῦ τύπου ποὺ ἀπεικονίζεται στὸ Τσουντας 1899, πίν. 9:12, (β) ἀργυρὴ καρφίδα ἀρ. 5144 (αὐτόθι 101, πίν. 10:11), (γ) χάλκινη καρφίδα ἀρ. 5145 (αὐτόθι 101, πίν. 10:21). Ἀπὸ τυπογραφικὸ προφανῶς λάθος ἀναφέρεται ἐδῶ ὅτι ἡ καρφίδα τοῦ τάφου 372 τῆς Χαλανδριανῆς εἶναι ἢ εἰκονιζόμενη στὸν πίν. 10:19), (δ) πυξίδα μὲ σωληνωτὴ πρόχυση ἀρ. 5146 (Åberg 1933, 87, εἰκ. 167), (ε) μόνωτο κύπελλο ἀρ. 5306 (αὐτόθι 89, εἰκ. 172).

568. ΕΑΜ 5187. Πληροφορία ἀπὸ τοὺς καταλόγους τοῦ ΕΑΜ.

569. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: V.

570. Caskey 1972, 370, 373, εἰκ. 6:C2, C41, πίν. 80:C2. 1986, 21, 30, πίν. 4:b. Rutter 1979, 5: πίνακας 1. Wilson - Eliot 1984, 78, 79, εἰκ. 1:b. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

571. Plassart 1928, εἰκ. 39: κάτω ἀριστερά, 40: ἄνω δεξιά. MacGillivray 1979, 12, 14, 16, 26, 33, 35, 36, εἰκ. 10:64, 101, 120, 303, 421, 424-425, 428-429, 435-436, πίν. 2:421. 1980, 20-22, εἰκ. 7:64, 421, 424-425, 429, 436, εἰκ. 8. 1984a, 75. Rutter 1979, 5: πίνακας 1. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

572. Bossert 1967, 69, 70, 72, εἰκ. 4:1. Rutter 1979, 5: πίνακας 1, εἰκ. 2: 1. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 148. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ἀκροπόλεως στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

573. Rutter 1979, 5: πίνακας 1, 21 σημ. 13. MacGillivray 1980, 22 σημ. 67. Σάμψων 1985, 258. Μαργακοῦ 1990, 88, ἀρ. 85. Ζαφειροπούλου 1988, 63, εἰκ. 1.

Ἐκτὸς Κυκλάδων παραδείγματα γνωρίζομε ἀπὸ τὸ Λευκαντὶ τῆς Εὐβοίας (φάση I)⁵⁷⁴, τὴν Μάνικα⁵⁷⁵, τὴν Εὐτρηση⁵⁷⁶, τὴν Κολώνα τῆς Αἰγίνας (πόλη II)⁵⁷⁷, τὰ Πευκάκια τῆς Θεσσαλίας⁵⁷⁸, τὴν φάση III τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Παλαμάρι τῆς Σκύρου, ποὺ ἀντιστοιχεῖ στὴν τοπικὴ ΠΧ III περίοδο⁵⁷⁹, τὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου⁵⁸⁰ καὶ τὴν Ταρσὸ τῆς Κιλικίας (ΠΧ III)⁵⁸¹. Ἀπὸ τὴν φάση IV τῆς Λέρνας ἔχει προέλθει ἓνα μαρμαρίνιο δεῖγμα τοῦ τύπου⁵⁸². Δίωτα κύπελλα ἀπαντοῦν ἐπίσης στὴν Πολιόχνη τῆς Λήμνου (periodo rosso)⁵⁸³. Αὐτὰ ὅμως ἔχουν σχεδὸν ἡμισφαιρικό σῶμα καὶ τὸ χεῖλος τους δὲν νεύει πρὸς τὰ ἔξω.

Τὰ δίωτα κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα θεωροῦνται τυπικὸ σχῆμα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» τῶν Κυκλάδων ἢ «Λευκαντὶ I» τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας⁵⁸⁴, τὸ ὁποῖο στίς μὲν Κυκλάδες καὶ τὴν Ταρσὸ τῆς Κιλικίας χρονολογεῖται στὴν πρώιμη φάση τῆς τοπικῆς ΠΧ III, στὴν δὲ Εὐβοία καὶ τὴν Σάμο στὴν μεταβατικὴ ΠΧ II-III φάση⁵⁸⁵. Στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας, ὅμως, φαίνονται νὰ ἐμφανίζονται γιὰ πρώτη φορὰ πρὸς τὸ τέλος τῆς περιόδου II καὶ νὰ ἔχουν προέλθει ἀπὸ μεταβατικὰ II-III στρώματα, ὅπως καὶ τὰ κύπελλα «one-handed tankards»⁵⁸⁶, πράγμα τὸ ὁποῖο σημαίνει ὅτι τὰ σχήματα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» ἐμφανίζονται στίς Κυκλάδες πρὸς τὸ τέλος τῆς ΠΚ II καὶ κατὰ τὴν μεταβατικὴ ΠΚ II-III φάση. Ἡ προέλευση τοῦ τύπου ἀνάγεται στὴν Μικρὰ Ἀσία⁵⁸⁷.

3. ΚΥΠΕΛΛΑ ΜΕ ΑΜΦΙΚΩΝΙΚΟ ΜΑΛΛΟΝ ΣΩΜΑ

Σχ. 34γ, Πίν. 93-94

Δεκαπέντε ὄστρακα φαίνονται νὰ ἀνήκουν σὲ ἓναν μὴ συνήθη τύπο κυπέλλων. Τὸ χεῖλος νεύει κατὰ κανόνα ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω, ἐκτὸς ἀπὸ μία περίπτωση (Γ 47)

574. Popham - Sackett 1968, 8, εἰκ. 7: 5-6. Renfrew 1972, 103. Rutter 1979, 7: πίνακας 2, εἰκ. 1:5-6. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 146. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς φάσεως I στὸ Λευκαντὶ, βλ. ἐδῶ σημ. 252.

575. Σάμψων 1985, 258, σχ. 60, εἰκ. 87α. 1988α, σχ. 91:49.

576. Rutter 1983b, 345, σημ. 57.

577. Walter - Felten 1981, 93, 153: ἀρ. 89, πίν. 80:89, VI. Rutter 1983b, 345, σημ. 57. Γιὰ τὸν συσχετισμὸ τοῦ κυπέλλου αὐτοῦ μὲ ὑλικὸ τῆς πόλεως III μᾶλλον παρὰ τῆς II, βλ. Rutter 1983b, 345, σημ. 57 καὶ 1983c, 106-108.

578. Milojević 1973, πίν. 304:c.

579. Παρλαμά 1984, 93, 322: σημ. 31, σχ. 12:Π.3.

580. Milojević 1961, πίν. 39:23, 28, 47:8, 12. Σάμψων 1985, 258. Mellink 1986, 144: πίν. 16. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἡραίου τῆς Σάμου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

581. Goldman 1956, 142-143, πίν. 266:488-489. MacGillivray 1984a, 74. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 148.

582. Caskey 1956, 164, εἰκ. 4, πίν. 47:i. 1986, 21, πίν. 4:a. MacGillivray 1984a, 71. Rutter 1979, 23 σημ. 18. 1983b, 345, σημ. 58. Σάμψων 1985, 258. Mellink 1986, 148.

583. Bernabò-Brea 1964, πίν. CXLVII:b. Mellink 1986, 144: πίν. 16.

584. Rutter 1979, 6, 21 σημ. 11, εἰκ. 1:5-6, 2:1. Barber - MacGillivray 1980, 151. Barber 1987, 93.

585. Renfrew 1972, 103-105. Rutter 1979, 4, 6. Barber - MacGillivray 1980, 151. MacGillivray 1980, 25. 1984a, 74, 75. Σάμψων 1985, 258. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 148, 149. Barber 1987, 93.

586. Βλ. A-H, 1 καὶ σημ. 562 τῆς παρούσας μελέτης. Ἐπίσης Wilson - Eliot 1984, 83, εἰκ. 4.

587. Bossert 1967, 70-72. Popham - Sackett 1968, 8. Rutter 1979, 6, 8. MacGillivray 1980, 25. Rutter 1983b, 347, σημ. 61. Gale - Stos-Gale 1984, 268. Σάμψων 1985, 258. Mellink 1986, 148-150. Barber 1987, 93-94.

πού απολήγει απλῶς σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον περιπτου τοῦ σώματος, καὶ διαμορφώνουν προέχοντα ὦμο. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν ὦμο στὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος εἶναι γωνιώδης. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον ἀμφικωνικό. Ἐνα ὄστρακο καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ πορτοκαλέρυθρη ἕως καστανὴ στιλπνὴ βαφή (Ξ 267). Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐπίχρσιμα καστανό, καστανέρυθρο, καστανόμαυρο, τεφρὸ ἢ μελανό, σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις, ἐκτὸς ἀπὸ δύο, στιλβωμένο. Σὲ δύο περιπτώσεις τὸ χεῖλος ὑπογραμμίζεται ἐξωτερικὰ ἀπὸ ὀριζόντια ἐγκάρσια (Ξ 348, Ξ 350). Σὲ μία περίπτωση ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους ὑπολογίζεται περὶ τὰ 0.18-0.20μ.

Τὸ σχῆμα φαίνεται νὰ βρῖσκει παράλληλα σὲ ἕναν σπάνιο τύπο μόνωτων ἢ δίωτων κυπέλλων, ὁ ὁποῖος στὶς μὲν Κυκλάδες ἀπαντᾷ στὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδοι II καὶ III)⁵⁸⁸ καὶ στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Β)⁵⁸⁹, ἐκτὸς δὲ Κυκλάδων στὴν Ραφήνα⁵⁹⁰, τὸ Ἀσκηταριό⁵⁹¹, τὴν Γωνιὰ τῆς Κορινθίας, ὅπου χρονολογεῖται ἀπὸ τὸν J.A. Mac Gillivray στὴν ΠΕ III περίοδο⁵⁹², καὶ στὴν Μάνικα τῆς Εὐβοίας, ὅπου παρόμοιου περιπτου σχήματος μόνωτα κύπελλα χρονολογοῦνται στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΕ II⁵⁹³, ἐνῶ ἕνα παρόμοιο ἐπίσης δίωτο κύπελλο μὲ κάθετες ταινιωτὲς λαβὲς ἐντάσσεται στὴν ΠΕ III περίοδο⁵⁹⁴. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν παραλλήλων τοὺς ἐπομένως τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐντάσσονται στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ III.

4. ΜΟΝΩΤΑ ΚΥΠΕΛΛΑ ΜΕ ΠΟΔΙ ΚΑΙ ΓΡΑΠΤΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Σχ. 35α, Πίν. 95-96

Τὰ κύπελλα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἔχουν κωδωνόσχημο μᾶλλον σῶμα, χαμηλὸ σαλπιδόσχημο πόδι καὶ κάθετη λαβή. Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι φαίνονται νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος παρόμοιων κυπέλλων. Φέρουν τὴν συνήθη γιὰ τὸν τύπο γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἐπιχρισμένη ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια, πού συνίσταται σὲ ζεύγη παράλληλων γραμμῶν πού τέμνονται χιαστί καὶ φαίνεται νὰ περιορίζεται στὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος. Τὸ ἕνα ἀπὸ αὐτὰ πού ἔχει λεπτοκοκκο καθαρὸ πηλὸ καὶ πολὺ λεπτὰ τοιχώματα (Φ 190) εἶναι προφανῶς εἰσηγμένο.

Ὁ τύπος εἶναι γνωστὸς ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὶς Κυκλάδες, ὅπου ἀπαντᾷ σποραδικὰ τόσο σὲ οἰκισμοὺς ὅσο καὶ σὲ νεκροταφεῖα.

Συγκεκριμένα ἔχει βρεθεῖ στὸ Ἀκρωτηράκι τῆς Σίφνου (τάφος 142) σὲ συσχετισμὸ μὲ τέσσερα μόνωτα κύπελλα τοῦ τύπου «one-handled tankard»⁵⁹⁵, στὴν Χαλανδριανή

588. Caskey 1972, 366, εἰκ. 3:B37. Wilson - Eliot 1984, 81, εἰκ. 3:a. Wilson 1987, 38. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου III τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

589. MacGillivray 1979, 4, 7: χρονολόγηση, 16, 36, εἰκ. 10:123, 437, πίν. 3:437. 1983, 82. 1984a, 71, 76 σημ. 4, εἰκ. 1:b. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ομάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

590. Θεοχάρης 1953, 116-117, εἰκ. 13: μέσον. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

591. Θεοχάρης 1955, 114, πίν. 35:α1. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἀσκηταριοῦ, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

592. Blegen 1931, 75, εἰκ. 24: ἀριστερά. MacGillivray 1983, 82.

593. Σάμψων 1985, 32, 108, σχ. 6:P52, 31β:Σ1.

594. French 1966, 50, εἰκ. 7:6.

595. Τσουντας 1899, 75, 77, πίν. 8:3. Åberg 1933, 84, εἰκ. 159. Zervos 1957, εἰκ. 125. Βλ. ἐδῶ Α-Η, 1.

της Σύρου (τάφος 407)⁵⁹⁶, στην Φυλακωπή της Μήλου⁵⁹⁷, στην Ἁγία Εἰρήνη της Κέας (περίοδοι II καὶ III)⁵⁹⁸ καὶ στην Κέρο⁵⁹⁹. Ἐνα παρόμοιο κύπελλο χωρὶς πόδι εἶναι ἀγνώστου προελεύσεως⁶⁰⁰.

Τὰ κύπελλα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπὸ ἄλλους χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ II περίοδο⁶⁰¹ καὶ ἀπὸ ἄλλους στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III (ΠΚ IIIA)⁶⁰². Οἱ μελετητὲς ποὺ τάσονται μὲ τὴν δευτέρη ἄποψη θεωροῦν ὅτι ὁ τύπος εἶναι χαρακτηριστικὸς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» καὶ πιθανῶς κυκλαδικῆς προελεύσεως, ἀλλὰ κατὰ τὸν J.B. Rutter μᾶλλον σπάνιος γιὰ νὰ θεωρηθεῖ τυπικὸ σχῆμα τῆς ὁμάδας αὐτῆς⁶⁰³. Τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι ἀπαντᾷ στὶς περιόδους II καὶ III τῆς Ἁγίας Εἰρήνης⁶⁰⁴ καὶ ὅτι στὴν Φυλακωπή ἔχει προέλθει ἀπὸ τὴν φάση «Φυλακωπή I-i», ποὺ προηγεῖται τῶν δαπέδων τῆς πόλεως I καὶ ἐντάσσεται στὴν ΠΚ II περίοδο⁶⁰⁵, συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς χρονολογήσεως τοῦ στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III (ΠΚ IIIA).

Δύο ἀγγεῖα τῆς ΠΕ III περιόδου, ποὺ προέρχονται τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τῆς Μάνικας⁶⁰⁶ καὶ τὸ ἄλλο ἀπὸ τὴν Εὐτρηση⁶⁰⁷, ὁ J.B. Rutter θεωρεῖ ἀκόσμητες παραλλαγές τοῦ τύπου⁶⁰⁸. Ἡ ἄποψη αὐτὴ ὅμως δὲν γίνεται ἀποδεκτὴ ἀπὸ ἄλλους μελετητὲς ποὺ θεωροῦν τὰ συγκεκριμένα ἀγγεῖα πρόχους⁶⁰⁹.

5. ΑΩΤΑ ΚΥΠΕΛΛΑ ΜΕ ΓΡΑΠΤΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Σχ. 35β, Πίν. 97-99

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ὀκτὼ δείγματα. Ὅλα σώζουν τμῆμα τοῦ χείλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει κατὰ κανόνα σὲ ἀκμή. Ἐξαίρεσεις ἀποτελοῦν τὰ B 33 καὶ Δ 160. Τὸ KA 6052 σώζει ἐπίσης τμῆμα τῆς ἐπίπεδης βάσεως. Τὰ τοιχώματα εἶναι εὐθύγραμμα ἢ ἐλαφρῶς κυρτὰ κατὰ τὸ σωζόμενο τμῆμα τους. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Τὸ B 33 σώζει μικρὴ ἐπίθετη κομβόσχημη ἀπόφυση σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος (Πίν. 97). Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, στὶς τρεῖς περιπτώσεις ποὺ εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.08 ἕως 0.10μ.

596. Τσούντας 1899, 95-96, πίν. 8:4. Zervos 1957, εἰκ. 126. Renfrew 1972, 172, 529, πίν. 7:4.

597. Atkinson 1904, 86, πίν. X:6. Renfrew 1965, 63, 98-99. 1972, 529-531. Rutter 1979, 23 σημ. 15.

598. Caskey 1969/70, 617, 618. 1972, 372, εἰκ. 7:C27, πίν. 80:C27. Wilson - Eliot 1984, 78, 81, εἰκ. 2:d. Wilson 1987,

42. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου III τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

599. Ζαφειροπούλου 1975, 79, εἰκ. 4:α-β.

600. Coleman 1977a, 114, πίν. 412. Thimme 1977, 534, πίν. 412.

601. Renfrew 1972, 172, 529, 533. Coleman 1977a, 114. Thimme 1977, 534: ἀρ. 412.

602. Rutter 1979, 6, 20 σημ. 5, 21 σημ. 11. Barber - MacGillivray 1980, 151, εἰκ. 3:20. Barber 1987, 94, εἰκ. 59:20.

603. Βλ. Rutter 1979, 6.

604. Wilson - Eliot 1984, 83.

605. Πὰ τὴν στρωματογραφία, βλ. Atkinson 1904, 244, 248. Barber 1974, 4. 1984a, 89. Βλ. ἐπίσης ἐδῶ σημ.

597. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπή I-i» στὴν ΠΚ II περίοδο, βλ. Barber - MacGillivray 1980, 143: πίνακας 1. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. Barber 1984a, 89. 1987, 21: εἰκ. 22, 23: εἰκ. 24.

606. Παπαβασιλείου 1910, 12: συστάς 3η, πίν. Z:3.

607. Goldman 1931, 122, εἰκ. 165:2.

608. Rutter 1979, 20 σημ. 5, 23 σημ. 17.

609. Βλ. ἐδῶ σημ. 607 καὶ Calligas 1984, 91 ἀρ. 5.

Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀπὸ ὑπόλευκο ἢ ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση στὶς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ καστανέρυθρου, ἡ ὁποία φαίνεται νὰ περιορίζεται στὸ ἀνώτερο τμήμα τοῦ σώματος. Ἀρχίζει ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ περιλαμβάνει εὐθύγραμμα διακοσμητικὰ θέματα, ὅπως διάγραμμα τρίγωνα (ἴσως τὸ Α 15) ἐνίοτε ἀντικόρυφα καὶ σὲ μετόπες (Β 33, Α3/37), ἐπ'ἀλλήλες γωνίες καὶ ὁλόβαφα τρίγωνα σὲ μετόπες (Α3/37), ζευγὸς τεθλασμένων γραμμῶν σὲ ὀριζόντια διάταξη μὲ στιγμὲς στὶς σχηματιζόμενες γωνίες (Γ 16), ὀριζόντια σειρὰ ὁμόκεντρων κενῶν ρόμβων (Δ 197), στενὲς λοξὲς ζῶνες πληρούμενες μὲ κάθετα γραμμίδια (ΠΤ. 16) καὶ κάθετες γραμμὲς σὲ πυκνὴ διάταξη καθ' ὅλο τὸ ὕψος τοῦ ἀγγείου (ΚΑ 6052). Τὸ χεῖλος τονίζεται σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ἀπὸ λεπτὴ ταινία. Τρία ὄστρακα φέρουν κηλίδα (Β 33, Α3/37) ἢ σταγόνες χρώματος (Γ 16) ἐσωτερικά, σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

Τὰ παραπάνω διακοσμητικὰ θέματα δὲν εἶναι ἄγνωστα στὸν κυκλαδικὸ χῶρο. Τὰ διάγραμμα τρίγωνα καὶ οἱ ἐπ'ἀλλήλες γωνίες ἀπαντοῦν στὴν γραπτὴ κεραμικὴ τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΙ περιόδου⁶¹⁰. Ἡ τεθλασμένη γραμμὴ ἢ οἱ ἐπ'ἀλλήλες τεθλασμένες γραμμὲς σὲ ὀριζόντια διάταξη καὶ ἐνίοτε μὲ στιγμὲς στὶς σχηματιζόμενες γωνίες ἀπαντοῦν στὴν γραπτὴ ΠΚ ΙΙΙ κεραμική⁶¹¹. Ὁμοίως ἡ ὀριζόντια σειρὰ ἀπλῶν ἢ ὁμόκεντρων κενῶν ρόμβων⁶¹² καὶ οἱ στενὲς λοξὲς ζῶνες ποὺ πληροῦνται μὲ κάθετα γραμμίδια⁶¹³. Τέλος, διακόσμηση παρόμοια μὲ τοῦ ΚΑ 6052 ἀπαντᾷ σὲ ἓνα πινάκιο ἀπὸ τὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας, ποὺ ἔχει προέλθει ἀπὸ τὴν ΠΕ ΙΙ φάση τοῦ οἰκισμοῦ⁶¹⁴.

Κύπελλα παρόμοια ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμηση εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν Φυλακωπή, ὅπου εἴτε ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὰ δάπεδα τῆς πόλεως Ι⁶¹⁵ εἴτε ἔχουν βρεθεῖ σὲ συσχετισμὸ μὲ ταφὲς παιδιῶν σὲ πίθους⁶¹⁶. Οἱ περισσότεροι μελετητὲς θεωροῦν τὰ κύπελλα αὐτοῦ τοῦ τύπου χαρακτηριστικὰ τῆς τελευταίας φάσεως τῆς ΠΚ περιόδου (ΠΚ ΙΙΒ)⁶¹⁷. Ἡ Κ. Scholes, ἀντίθετα, χρονολογεῖ τὰ κύπελλα ποὺ προήλθαν ἀπὸ τὰ δάπεδα τῆς Φυλακωπῆς Ι στὴν ΜΚ περίοδο⁶¹⁸. Οἱ ταφὲς παιδιῶν σὲ πίθους ἐναποτέθηκαν, σύμφωνα μὲ τοὺς ἀνασκαφεῖς, κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς πόλεως Ι (Φυλακωπὴ Ι-iii)⁶¹⁹. Τὸ ἔθιμο τοῦ ἐγχυτρισμοῦ ἀπαντᾷ ἐπίσης στὴν Παροικία τῆς Πάρου⁶²⁰,

610. Βλ. ἐδῶ σημ. 437 καὶ 438.

611. Atkinson 1904, πίν. VII:14, VIII:11, 12, 14, X:12, 14, 16, 23. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. V:162, VI:16.

612. Atkinson 1904, 90, εἰκ. 74, πίν. VIII:2, X:26.

613. Atkinson 1904, πίν. VII:15, X:19, 21, 27. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. IV:183, V:168. Γιὰ τὴν προέλευση καὶ τὴν ὁργάνωση τῶν διακοσμητικῶν θεμάτων τῆς ΠΚ ΙΙΙ-ΜΚ Ι σκοτεινόχρωμης διακοσμήσεως σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια, βλ. Atkinson 1904, 96-102, πίν. VII-X. Furumark 1972, 217-219.

614. Τζαβέλλα-Εντζεν 1984, 141: ἀρ. 684, πίν. 79:μ.

615. Atkinson 1904, 101: ἀρ. 10, πίν. VIII:8, 12, X:1-5. Zervos 1957, εἰκ. 140.

616. Dawkins - Droop 1910/11, 8-9, πίν. VI:169-170. Barber 1974, 6, 25:10b, εἰκ. 4:169 (MM 110), 170. Δύο ἀκόμη ἀ δημοσίευτα δείγματα τοῦ τύπου βρίσκονται στὸ Μουσεῖο τῆς Μήλου: ἀρ. 88, 89.

617. Doumas 1977d, 24, εἰκ. 13:e. Barber - MacGillivray 1980, 153. Barber 1981, 175.

618. Scholes 1956, 14.

619. Dawkins - Droop 1910/11, 7-9.

620. Rubensohn 1917, 12. Overbeck 1989a, 13: ἀρ. 105.

στην Θήρα⁶²¹ και στην Άγια Ειρήνη της Κέας (περίοδος IV)⁶²², ενώ πιθανή ταφή παιδιοῦ σὲ πύθο χρονολογούμενη στην ΠΚ περίοδο ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Χ. Τσούντα στὰ Κάψαλα τῆς Ἀμοργοῦ⁶²³. Οἱ R.L.N. Barber καὶ J.A. MacGillivray θεωροῦν ὅτι οἱ ταφές παιδιῶν σὲ πύθους στην μὲν Ἀγία Εἰρήνη ἀνήκουν στην πρώιμη φάση τῆς ΜΚ, στην δὲ Φυλακωπή, τὴν Παροικιά καὶ τὴν Θήρα στην ΠΚ ΙΙΒ περίοδο⁶²⁴. Θεωροῦν ἐπίσης ὅτι ἡ «Φυλακωπή I-iii» ἀποτελεῖ τὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ⁶²⁵. Σὲ μιὰ προσπάθεια νὰ ἐξηγήσει τὴν χρονολογικὴ δυσσαμονία ποὺ παρατηρεῖται ἀνάμεσα στην Φυλακωπή Ι καὶ στην Ἀγία Εἰρήνη IV ὅσον ἀφορᾷ στην ἐμφάνιση τῆς ἐγγράμμης κεραμεικῆς καὶ τῶν ἐγχυτρισμῶν, ὁ R.L.N. Barber θεωρεῖ πιθανὸν νὰ ἄρχισε ἡ περίοδος IV τῆς Ἀγίας Εἰρήνης πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τῆς ΠΚ ΙΙΒ στην Μῆλο, ἴσως καὶ πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τῆς φάσεως I-ii τῆς Φυλακωπῆς⁶²⁶. Οἱ J.C. καὶ G.F. Overbeck, ἀντίθετα, προτείνουν χρονολόγηση τῶν ἐγχυτρισμῶν τῆς Φυλακωπῆς, καὶ ἐπομένως καὶ τῆς κεραμεικῆς ποὺ βρέθηκε σὲ συσχετισμὸ μὲ αὐτοὺς, στην ΜΚ περίοδο⁶²⁷, κατ' ἀναλογία πρὸς τὴν χρονολόγησή τους στην Ἀγία Εἰρήνη, καὶ ἐντάσσουν τὴν «Φυλακωπή I-iii» στην πρώιμη φάση τῆς ΜΚ⁶²⁸. Μιὰ ἄλλη ταφή παιδιοῦ σὲ πύθο, ποὺ κατὰ τὶς τελευταῖες ἀνασκαφές τῆς Φυλακωπῆς ἀποκαλύφθηκε λίγο ψηλότερα ἀπὸ δύο δάπεδα τῆς πόλεως Ι, οἱ R.K. Evans καὶ C. Renfrew θεωροῦν ὅτι ἀνήκει σὲ φάση ὑστερότερη τῆς πόλεως Ι⁶²⁹. Ὁ Χ. Ντούμας εἶναι ἐπίσης τῆς γνώμης ὅτι τὸ ἔθιμο τοῦ ἐγχυτρισμοῦ δὲν ἀπαντᾷ σὲ τις Κυκλάδες κατὰ τὴν ΠΕΧ⁶³⁰. Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα τὸ ἔθιμο θεωρεῖται χαρακτηριστικὸ τῆς ΜΕ περιόδου⁶³¹. Ἀναφέρονται ὅμως καὶ ὁρισμένες περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες ἀπαντᾷ σὲ ΠΕ ΙΙ περιβάλλον (Αἶγινα, Εὐτρηση, Ἀσκηταριό, Λέρνα ΙV, Ὀλυμπία, Πελικάτα Ἰθάκης)⁶³². Δὲν εἶναι ἐπομένως ἀπίθανο σὲ ἀνάλογη φάση νὰ ἐμφανίσθηκε καὶ σὲ τις Κυκλάδες. Ἐχομε ταχθεῖ μὲ τὴν ἄποψη ὅτι ἡ Φυλακωπή I-iii ἀνήκει στην ΠΚ ΙΙΒ περίοδο⁶³³ καὶ στην ἴδια φάση ἐντάσσομε καὶ τὰ ἄωτα κύπελλα μὲ γραπτὴ διακόσμηση τοῦ τύπου ποὺ ἐξετάζομε ἐδῶ. Στὴν γραπτὴ κεραμικὴ τῆς ΠΚ ΙΙ περιόδου τὰ ἐντάσσει ἄλλωστε καὶ ὁ C.C. Edgar⁶³⁴.

621. Marinatos 1973, 12, πίν. 8b.

622. Caskey 1971c, 373. 1972, 383-385, πίν. 86:E1, E4-E6, 87:E9, E13-E17. Coleman 1977b, 105, σημ. 31. Overbeck - Overbeck 1979, 110. Overbeck 1989b, 204-205.

623. Τσούντας 1898, 153. Coleman 1977b, 105, σημ. 31.

624. Barber 1974, 6, 18, 23. 1978, 378. 1987, 30, 84, 140. Barber - MacGillivray 1980, 152, 153.

625. Βλ. ἐδῶ Α-Α, 6 καὶ σημ. 347.

626. Barber 1981, 176, 177: χρονολογικὸς πίνακας. 1987, 22: εἰκ. 23, 30, 57, 96, 139, 144.

627. Overbeck - Overbeck 1979, 119.

628. Βλ. ἐδῶ Α-Α, 6 καὶ σημ. 348.

629. Evans - Renfrew 1984, 63-64.

630. Doumas 1988, 25.

631. Goldman 1931, 34, 221, 223. Θεοχάρης 1955, 115. Caskey 1960, 299. 1986, 14. Renfrew 1972, 428. Vermeule 1972, 79. Howell 1973, 75-76. Barber 1974, 48, 50. Overbeck - Overbeck 1979, 110.

632. Θεοχάρης 1955, 115-116. Caskey 1955, 37 σημ. 20. 1960, 299. 1986, 14. Rutter 1982, 480-482, 484, 485, σημ. 29, 31, 41. Howell 1973, 79. Overbeck - Overbeck 1979, 110. Hood 1986, 61-62.

633. Βλ. ἐδῶ Α-Α, 6 παραπάνω.

634. Atkinson 1904, 96-102: «Vases with Geometric Designs in Lustrous Paint».

Οί ειδικοί επισημαίνουν τις σχέσεις της ΠΚ ΠΙΒ κεραμεικής που φέρει γραπτή σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σε ανοιχτόχρωμη επιφάνεια με την ανάλογη κεραμική της ύστερης ΠΕ ΙΙΙ-πρώτης ΜΕ και της ΜΜ ΙΑ περιόδου⁶³⁵, συγχρονίζουν τις τρείς φάσεις⁶³⁶ και ανάγουν την προέλευση της ΜΕ κεραμεικής που φέρει διακόσμηση αυτού του τύπου στις Κυκλάδες⁶³⁷.

6. ΑΚΟΣΜΗΤΑ ΑΩΤΑ ΚΥΠΕΛΛΑ

Σχ. 35γ-37α, Πίν. 100-104

Ο τύπος εκπροσωπείται από είκοσι καταγεγραμμένα δείγματα, τὰ ἑντεκα ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὴν «πυρὰ» καὶ ἀπὸ τὴν κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου. Ἐξὶ ἀπὸ αὐτὰ σώζονται σχεδὸν ὁλόκληρα καὶ τρία ἄλλα σώζουν μεγάλο μέρος τοῦ σώματος (Πίν. 100-102). Ὑπάρχουν ὅμως πολλὰ ἀκόμη μικρὰ ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα παρόμοιων κυπέλλων, προερχόμενα κυρίως ἀπὸ τὴν «πυρὰ»⁶³⁸, ὅπου πιθανῶς συναντῶνται μὲ τὰ συμπληρωμένα ὁλόκληρα κύπελλα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἄλλες περιοχὲς τοῦ οἰκισμοῦ (π.χ. Δωμάτια Β2 καὶ Γ2), τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν καταγραφῆ. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος εἶναι ἐνίοτε σχεδὸν κυλινδρικό (ΚΑ 586, 587), στίς περισσότερες ὅμως περιπτώσεις εἶναι ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Τὰ τοιχώματα εἶναι εὐθύγραμμα ἢ ἐλαφρῶς κυρτά. Ἐννέα δείγματα ἔχουν χεῖλος πὺν ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Δέκα σώζουν ὑποτυπώδη ἐπίπεδη ἢ κυρτὴ βάση ἢ μέρος αὐτῆς. Ἑπτὰ σώζουν ἐπίθετη ἄτρητη ἀπόφυση σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Ἡ ἀπόφυση εἶναι σὲ τέσσερις περιπτώσεις κομβίοσχημη (ΚΑ 585, Π17/22, Ξ 2, Ξ 210, Πίν. 100, 102-103), σὲ μία τοξοειδὴς μὲ τὴν καμπύλη τοῦ τόξου πρὸς τὰ ἄνω (Δ 35, Πίν. 102), σὲ μία ὀριζόντια ἐπιμήκης (ΚΑ 587, Πίν. 100) καὶ σὲ μία ἔχει σχῆμα ὀξείας γωνίας μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω (Δ 228, Πίν. 103). Τὸ Δ 45 (Πίν. 101) ἔχει δύο κομβίοσχημες ἀποφύσεις τοποθετημένες ἀντιδιαμετρικά. Ὁ πηλὸς εἶναι κατὰ κανόνα ὠχροκίτρινος ἢ ὑπόλευκος, ἐνῶ σὲ δύο περιπτώσεις ἔχει ἐλαφρῶς ρόδινη ἀπόχρωση. Ἡ ἐπιφάνεια εἴτε εἶναι ἀνεπίχριστη ἢ φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Σὲ ὅλες σχεδὸν τίς περιπτώσεις, ἐκτὸς ἀπὸ τέσσερις, διακρίνονται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἵχνη πυρᾶς. Σὲ μία περίπτωση τὸ χεῖλος ὑπογραμμίζεται ἐξωτερικὰ ἀπὸ ὀριζόντια ἐγκάραξη (Ξ 2, Πίν. 103). Στὴν περίπτωσιν τοῦ Δ 45 (Πίν. 101) τὸ χεῖλος τονίζεται ἀπὸ λεπτὴ καστανέρυθρη ταινία, ἐνῶ σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ σώζονται δύο κηλίδες ἀνοιχτοῦ καστανέρυθρου χρώματος. Στίς

635. Scholes 1956, 14. Caskey 1960, 303. 1971a, 795. Buck 1964, 231-308. Barber - MacGillivray 1980, 152. Barber 1981, 173, 174-175. 1983, 77. 1987, 29, 140. Ὁ Furumark (1972, 233) ὅμως ἐπισημαίνει τὸν σαφὲς διαφορετικὸ χαρακτῆρα τῆς ΠΚ ΙΙΙ γραπτῆς «γεωμετρικῆς» κεραμεικῆς ἀπὸ τὴν γραπτὴ ἀμαυρόχρωμη κεραμικὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ΜΕ Ι περιόδου.

636. Furumark 1972, 217 σημ. 1. Vermeule 1972, 333, σημ. 6. Branigan 1973, 367. Weinberg 1977, 144. Barber 1978, 368, 377, 378. 1981, 167, 173, 175, 177: χρονολογικὸς πίνακας. 1983, 79. 1987, 21, εἰκ. 22. Renfrew 1972, 194. 1979, 90-91. Barber - MacGillivray 1980, 151, σημ. 86. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. MacGillivray 1984a, 71, 73, 75. Σάμψων 1987, 94, πίν. XXIII.

637. Higgins 1977, 68, 70. Barber 1987, 140.

638. Marinatos 1969, 19-24. Μαρινάτος 1969, 161-163.

περιπτώσεις που είναι δυνατόν να υπολογισθούν, ή διάμετρος του χείλους κυμαίνεται από 0.073 έως 0.11μ. και ή διάμετρος της βάσεως από 0.033 έως 0.045μ. Σε τέσσερα όστρακα παρατηρούνται έξωτερικά και στην περιοχή άμέσως κάτω από το χείλος έμφανη ίχνη χρήσεως κεραμεικού τροχού (Δ 30, Δ 228, Ξ 2, Ξ 210, Πίν. 103), ενώ οι άβαθεις παράλληλες αύλακώσεις στην έξωτερική επιφάνεια ενός άλλου (Δ 33, Πίν. 103) φαίνονται να όφείλονται στην χρήση κάποιου μέσου ή εργαλείου για την έξομάλυνση της επιφάνειας.

Ο τύπος βρίσκει παράλληλα σε δύο άκόσμητα άωτα κύπελλα με άτρητη απόφυση που προέρχονται από την Φυλακωπή της Μήλου⁶³⁹. Το ένα (άρ. 243) άναφέρεται ότι βρέθηκε σε συσχετισμό με ταφή παιδιοΰ σε πίθο, που σύμφωνα με τους άνασκαφείς έναποτέθηκε κατά την τελευταία φάση της πόλεως Ι (Φυλακωπή Ι-iii). Το άλλο (άρ. 116) προήλθε από στρώμα (H-J) το όποιο επί τη βάσει τυπολογικών κριτηρίων ό R.L.N. Barber θεωρεί πιθανώς πρωιότερο της Φυλακωπής Ι-iii⁶⁴⁰. Στο θέμα της χρονολόγησεως των ταφικών πίθων της Φυλακωπής, και συνεπώς και της κεραμεικής που βρέθηκε σε συσχετισμό με αυτούς, στην τελευταία φάση της ΠΚ ΙΙ άναφερθήκαμε προηγουμένως⁶⁴¹. Άωτα κυλινδρικά κύπελλα με κομβιόσχημες αποφύσεις κάτω από το χείλος έχουν επίσης βρεθεί σε υπόσκαφο έλλειψοειδές κτίσμα στον Φτέλλο της Θήρας, μαζί με κεραμική που χρονολογείται στην τελευταία φάση της ΠΚ και στην πρώιμη φάση της ΜΚ περιόδου, όποτε και φαίνεται ότι έπαυσε ή χρήση του κτίσματος⁶⁴². Τα εύρηματα του Φτέλλου είναι κατά τον R.L.N. Barber χαρακτηριστικά της φάσεως «Φυλακωπή ΙΙ-ι» ή της ενδιάμεσης ΠΚ ΙΙΙ-ΜΚ Ι φάσεως⁶⁴³. Από τα παραπάνω προκύπτει ότι τα άκόσμητα άωτα κύπελλα του τύπου που εξετάζουμε έδω εντάσσονται στην τελευταία φάση της ΠΚ περιόδου (Φυλακωπή Ι-iii), είναι όμως πιθανόν ότι έμφανίζονται σε πρωιότερη φάση.

Κύλικες (Α-Θ)

Σχ. 37β, Πίν. 105-106

Τρία όστρακα, τα Ξ 233, Ξ 294 και Φ 50, προέρχονται προφανώς από το άνω μέρος του σώματος κυλικών. Το χείλος νεΰει προς τα έσω σχηματίζοντας έξωτερικά γωνία με τα τοιχώματα. Η επιφάνεια καλύπτεται από στιλπνό μελανό και κατά τόπους καστανό-μαυρο έπίχρισμα (Φ 50) ή βαφή (Ξ 233, Ξ 294). Σε μία περίπτωση όριζόντια έγχάραξη υπογραμμίζει το χείλος έσωτερικά (Ξ 233). Η διάμετρος του χείλους του Φ 50 υπολο-

639. Dawkins - Droop 1910/11, 6-8, πίν. VI:116, 243. Barber 1974, 6:243, 25:10a, άρ. 116, 243, 9-10:116 (MM 327). Διάφορα άδημοσίευτα δείγματα του τύπου βρίσκονται στο Μουσείο της Μήλου: Renfrew 1972, 511-512, Melos άρ. 6. Μουσείο Μήλου άρ. 243, 246, 323, 326.

640. Barber 1974, 10. Πά την χρονολογική ένταξη της φάσεως «Φυλακωπή Ι-iii», βλ. έδω Α-Α, 6 και σημ. 347-348.

641. Βλ. έδω Α-Η, 5 παραπάνω.

642. Μαρθάκη 1980β, 473, πίν. 278:β. 1982, 92, 94, 95-96, 97, σχ. 5, εικ.11: μέσον.

643. Barber 1987, 30, 143, 250 σημ. 19.

γίσκεται περί τὰ 0.24μ. Τὸ Ξ 294, πὺν ἔχει καθαρὸ καὶ λεπτόκοκκο τεφρὸ πηλὸ, εἶναι εἰσηγμένο μᾶλλον.

Πρόκειται γὰρ ἕναν μᾶλλον σπάνιο τύπο κύλικας, ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο⁶⁴⁴. Συγκεκριμένα εἶναι γνωστὸς ἀπὸ τὸν οἰκισμό τοῦ Πύργου στὴν Πάρο⁶⁴⁵, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α)⁶⁴⁶ καὶ τὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδος ΙΙ)⁶⁴⁷. Μία κύλικα μὲ βαθυκόκκινη στιλβωμένη ἐπιφάνεια ἀπὸ τὴν Χαλανδριανὴ τῆς Σύρου δὲν ἔχει ἔσω νεῦον χεῖλος⁶⁴⁸. Μία παρόμοια περίπου κύλικα ἔχει βρεθεῖ στὴν Κνωσὸ σὲ ΠΜ ΙΑ περιβάλλον⁶⁴⁹. Σύμφωνα μὲ πληροφορία τοῦ D. Wilson ὁ τύπος ἀπαντᾷ καὶ στὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁶⁵⁰, γεγονὸς πὺν ὑπαινίσσεται τὴν ἐπιβίωσή του καὶ στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ.

Τηγανοειδὴ ἀγγεῖα (Α-Ι)

Σχ. 37γ, Πίν. 107-109

Τρία ὄστρακα, τὰ Δ 109, ΠΤ. 8 καὶ Φ 47, προέρχονται πιθανῶς ἀπὸ τηγανοειδὴ ἀγγεῖα. Τὰ Δ 109 καὶ Φ 47 (Πίν. 107-108) ἔχουν ἐλαφρῶς κυρτὴ βάση πὺν ἔξέχει λίγο ἀπὸ τὰ τοιχώματα καὶ εἶναι ἀκόσμητα. Τὸ πρῶτο καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ δεύτερο ἀπὸ στιλπνὴ βαθυκόκκινη βαφή. Τὸ Φ 47 σώζει χεῖλος πὺν νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Τὸ Δ 109 ἔχει διάμετρο βάσεως πὺν ὑπολογίζεται περί τὰ 0.22μ. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ὁμοιότητα τῶν δύο ὄστράκων κατὰ τὸ σχῆμα ἐνισχύουν τὴν πιθανότητα νὰ ἀνήκουν τὰ ὄστρακα αὐτὰ σὲ ἀκόσμητα τηγανοειδὴ ἀγγεῖα καὶ ὅχι σὲ πῶματα, παρόμοια τῶν ὁποίων ἄλλωστε δὲν γνωρίζομε. Τὸ ΠΤ. 8 (Πίν. 109) σώζει τὸ μισὸ διχαλωτῆς λαβῆς πὺν φαίνεται νὰ ἀποτελεῖ συνέχεια τῆς περιφέρειας τῆς βάσεως. Ἡ βάση καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη βαφή καὶ φέρει ἐγχάρακτη διακόσμηση πὺν συνίσταται σὲ ἐπάλληλες κάθετες γραμμές. Τὸ πέρας τῆς διακοσμήσεως ὀρίζει καμπύλη ἐγχάραξη πὺν βαίνει παράλληλα πρὸς τὸ κοῖλο τῆς διχαλωτῆς λαβῆς μεταξὺ τῶν δύο σκελῶν.

Τὸ πῆλινο τηγανοειδὲς ἀγγεῖο γνωρίζει μεγάλη ἐξάπλωση στὶς Κυκλάδες καὶ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κατὰ τὴν ΠΕΧ. Ἀπὸ τὴν Κρήτη εἶναι γνωστὰ δύο μόνον δείγματα. Γνωρίζομε ἐπίσης τρία λίθινα δείγματα τοῦ τύπου ἀπὸ τὴν Νάξο καὶ δύο χάλκινα ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία⁶⁵¹.

644. Barber - MacGillivray 1980, 150, σημ. 62.

645. Τσουντας 1898, 174, πίν. 9:15. Zervos 1957, εἰκ. 78. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Πύργου στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, βλ. Τσουντας 1898, 180-181. Atkinson 1904, 84-85, 244. Dumas 1972, 152, 164-165. 1977d, 25, 26. Barber - MacGillivray 1980, 149.

646. Plassart 1928, εἰκ. 41: κάτω ἀριστερά. MacGillivray 1979, 33, εἰκ. 11:417. 1980, 16, εἰκ. 4:417. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

647. Caskey 1972, 365, εἰκ. 3:B25, B27. Wilson 1987, 42.

648. Coleman 1977a, 112, πίν. 415. Thimme 1977, 535, πίν. 415.

649. Warren 1972, 393, 394, 395, εἰκ. 2. 1984, 60.

650. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

651. Πὰ διεξοδικὴ συζήτηση τοῦ σχήματος, ἐκτεταμένο κατάλογο τῶν μέχρι τὴν ἡμερομηνία συγγραφῆς

Τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου δὲν βρίσκουν παράλληλα στὰ γνωστὰ κυκλαδικὰ τηγανοειδῆ ἀγγεῖα. Τὰ Δ 109 καὶ Φ 47 θυμίζουν τὰ ἀκόσμητα τηγανοειδῆ τῆς Μάνικας⁶⁵², τὸ δὲ ΠΤ. 8 παρουσιάζει μὲν κάποιες ὁμοιότητες μὲ ἓνα τηγανοειδὲς τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ κατὰ τὴν διχαλωτὴ λαβὴ καὶ τὴν ἐγχάρακτη διακόσμηση⁶⁵³, ἡ λαβὴ του ὅμως βρίσκει ἀκριβῆ παράλληλα πάλι στὰ τηγανοειδῆ τῆς Μάνικας⁶⁵⁴. Τὸ γεγονὸς αὐτό, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ ὅτι τὸ ΠΤ. 8 οὔτε ἀπὸ πλευρᾶς πηλοῦ οὔτε ἀπὸ πλευρᾶς τεχνικῆς φαίνεται εἰσηγμένο, συνιστοῦν ἐνδείξεις ὅτι οἱ διχαλωτὲς λαβὲς τοῦ τύπου τῶν ἀγγείων τῆς Μάνικας ἀπαντοῦν καὶ στὶς Κυκλάδες καὶ ἀντικρούουν τὴν ἄποψη τοῦ J.E. Coleman ὅτι τὸ τηγανοειδὲς τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ, ποὺ ἔχει λαβὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου, προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ τὴν Εὐβοία⁶⁵⁵. Δὲν φαίνεται ἐπίσης νὰ ἰσχύει ἡ ἄποψη ὅτι ἡ Μάνικα εἶναι ἡ μόνη θέσις ἐκτὸς Κυκλάδων ποὺ ἔχει δώσει τηγανοειδῆ μὲ διχαλωτὲς λαβές, μὲ μόνη πιθανὴ ἐξαίρεση τὴν Κόρινθο⁶⁵⁶. Εἶναι βεβαίως γεγονὸς ὅτι τὰ τηγανοειδῆ μὲ διχαλωτὲς λαβές ἀποτελοῦν τὴν πλειονότητα τῶν ἀγγείων αὐτῶν τῆς Μάνικας⁶⁵⁷, διχαλωτὲς λαβές ὅμως ἔχουν καὶ δύο ὄστρακα τηγανοειδῶν ἀπὸ τὶς Λιθαρές τῆς Βοιωτίας⁶⁵⁸.

Ὅρισμένοι μελετητὲς ἀνάγουν τὴν καταγωγὴ τῆς διχαλωτῆς λαβῆς στὴν Βοσνία, τὴν Μακεδονία, τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἰταλία⁶⁵⁹, ἐνῶ ἄλλοι τὴν θεωροῦν κυκλαδικὴ ἐπινόηση⁶⁶⁰. Τὸ σχῆμα τοῦ ἀγγείου κατ' ἄλλους βασίσθηκε σὲ ἀνατολικά πρότυπα⁶⁶¹, κατ' ἄλλους εἶναι ἐπινόηση κυκλαδικῶν κεραμέων⁶⁶² καὶ κατ' ἄλλους, τέλος, εἶναι ἀποκλειστικὰ αἰγαιακὸ δημιούργημα ποὺ δὲν ἔχει δεχθεῖ ἐπιδράσεις ἀπὸ ἄλλου⁶⁶³. Ἡ θεωρία τῆς κυκλαδικῆς καταγωγῆς τοῦ σχήματος ὁδήγησε ὁρισμένους

τοῦ ἄρθρου γνωστῶν τηγανοειδῶν καὶ τὴν σχετικὴ βιβλιογραφία, βλ. Coleman 1985, 191-219. Γιὰ τὴν ἐξάπλωση τοῦ τύπου, βλ. Renfrew 1972, 182, εἰκ. 11.7. Coleman 1985, 192, εἰκ. 1. Συμπληρωματικὴ βιβλιογραφία γιὰ παραδείγματα τηγανοειδῶν ἀγγείων ποὺ δὲν περιλαμβάνονται στὸ ἄρθρο τοῦ Coleman: Θεοχάρης 1955, 115 (Ἀσκηταριό, περιοχὴ νεκροταφείου). Evans - Renfrew 1984, 64, εἰκ. 1:c (Φυλακωπή). Τζαβέλλα-Evjen 1984, 156-158, πίν. 44-46 (Λιθαρές). Σάμψων 1985, 290-298. 1988α, 64, σχ. 68, 69:74, 81.5568, 70:81.5567, 79: 102, 102Α, 102Γ, 105, 106, 83:148.5761, 85:139.5775, 168.5765, 88:5763-5766, 168.5767, εἰκ. 29-31, 41α, 102, 121-124α. Sakellarakis 1987, 240: ἄρ. 1-5, 242: ἄρ. 20, 251-252, εἰκ. 7, πίν. 38:b-f, 39:a-d (Μάνικα). Πετριτάκη 1980, 170 (Ρούφ). Wilson 1987, 40, 42 (Ἀγία Εἰρήνη).

652. Σάμψων 1985. 1988α καὶ σημ. 651 τῆς παρούσας μελέτης.

653. Doulas 1968, 34, ἄρ. συλλ. 99. Ντούμας 1978α, 42, ἄρ. 27. Doulas 1983α, 39, ἄρ. 39.

654. Παπαβασιλείου 1910, 9, συστάς 2α, εἰκ. 12 (ἡ λαβὴ του ὅμως εἶναι συμπληρωμένη). Coleman 1985, 85, 212: ἄρ. 73. Σάμψων 1985, 294, 166: τάφος VIII, 186: τάφος II, ἄρ. 2, 199: ἄρ. 12-13, σχ. 54:5, 66:32, 68:43 (τομή), 68β:71, 73 (τομή), εἰκ. 100:α. Sakellarakis 1987, 240: ἄρ. 3, πίν. 38:f.

655. Coleman 1985, 211-212:60.

656. Αὐτόθι 198 σημ. 28, 215.

657. Σάμψων 1985, 294.

658. Τζαβέλλα-Evjen 1984, 157, πίν. 45. Coleman 1985, 215-216:112, εἰκ. 2:112.

659. Frankfort 1927, 50-51. Γιὰ ἀντίκρουση τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, βλ. Zervos 1957, 37. Mylonas 1959, 123, 124. Doulas 1968, 18. 1983α, 40. Ντούμας 1978α, 38.

660. Zervos 1957, 37. Doulas 1968, 18-19. 1983α, 40. Ντούμας 1978α, 38.

661. Renfrew 1967, 16. 1979, 105, σημ. 176-177. Doulas 1977d, 18. Höckmann 1977b, 158.

662. Βαρούχα 1925/26, 109. Zervos 1957, 37. Doulas 1968, 18. 1983α, 40. Ντούμας 1978α, 38. Wilson 1987, 40.

663. Mylonas 1959, 123-125. Coleman 1985, 203.

μελετητές στο συμπέρασμα ότι τα τηγανοειδή της ηπειρωτικής Ελλάδας είναι εισηγμένα από τις Κυκλάδες⁶⁶⁴. Άλλοι πιστεύουν ότι πρόκειται για έργα αυτόχθονων κεραμέων⁶⁶⁵, που βασίσθηκαν σε κυκλαδικά πρότυπα⁶⁶⁶. Σύμφωνα με μια άλλη άποψη, που αποτελεί σύζευξη των δύο προηγούμενων, άλλοτε είναι εισηγμένα και άλλοτε απομιμήσεις κυκλαδικών προτύπων⁶⁶⁷.

Τα κυκλαδικά τηγανοειδή άγγεϊα, ανάλογα με τον τύπο της λαβής και το είδος της διακοσμήσεως, διακρίνονται σε τηγανοειδή της «Ομάδας του Κάμπου» (με τετράπλευρη λαβή και ἐγχάρακτη καμπυλόγραμμη διακόσμηση) και τηγανοειδή της «Ομάδας της Σύρου» (με διχαλωτή λαβή και ἐμπίεστη διακόσμηση)⁶⁶⁸. Πρώτη ή Ε.-Μ. Bossert παρατήρησε ότι μεταξύ των δύο τύπων υπάρχει χρονολογική και όχι τοπική διαφορά⁶⁶⁹. Τα τηγανοειδή της «Ομάδας της Σύρου» χρονολογούνται κατά γενική παραδοχή στην ὥριμη φάση της ΠΚ ΙΙ⁶⁷⁰. Διάσταση απόψεων ἐπικρατεῖ ὅσον ἀφορᾷ στην χρονολόγηση της «Ομάδας του Κάμπου». Κατ' ἄλλους ἀνήκει στην ὕστερη φάση της ΠΚ Ι⁶⁷¹ και κατ' ἄλλους στην μεταβατική ΠΚ Ι-ΙΙ φάση⁶⁷². Ὁ Χ. Ντούμας πιστεύει ότι οἱ διαφορές στὸν τύπο της λαβῆς εἶναι ἐνδεικτικὲς τοπικῶν μᾶλλον προτιμήσεων παρὰ χρονολογικῆς διαφορᾶς και τοποθετεῖ τὴν «Ομάδα τοῦ Κάμπου» στην πρώτη φάση της ΠΚ ΙΙ περιόδου⁶⁷³, ἄποψη που γίνεται και ἀπὸ ἄλλους δεκτὴ⁶⁷⁴. Ὁ J.E. Coleman, ἀποδεχόμενος ἐπίσης τὴν χρονολόγηση αὐτή, θεωρεῖ ὅτι τόσο τὰ τηγανοειδή ἄγγεϊα ὅσο και ἡ ἐμπίεστη διακόσμηση ἐμφανίζονται γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο και ὅτι ἡ περίπλοκη ἐμπίεστη διακόσμηση ἀποτελεῖ ἰδιαιτερότητα της Σύρου. Τὸ γεγονός ἐπομένως ὅτι οἱ ἐμπίεστες σπείρες ἀπαντοῦν σπάνια σε τηγανοειδή τοῦ τύπου τοῦ Κάμπου δὲν σημαίνει ἀπαραίτητα ὅτι αὐτὰ εἶναι πρωιμότερα ἀπὸ τὰ τηγανοειδή τοῦ τύπου της

664. Θεοχάρης 1951β, 111-112. Weinberg 1977, 143.

665. Bossert 1960, 1-16. Renfrew 1972, 536-537.

666. Coleman 1985, 200, 201, 219. Σάμψων 1985, 294. Wilson 1987, 40.

667. Rutter 1979, 18.

668. Τὰ τηγανοειδή της ηπειρωτικῆς Ελλάδας μοιάζουν συνήθως ὡς πρὸς τὸ σχῆμα και τὴν λαβὴ με τὰ τηγανοειδή της «Ομάδας τοῦ Κάμπου». Τὸ γεγονός, ὁμως, ὅτι φέρουν χαρακτηριστικὸν τύπον διακοσμήσεως εἶχε ὡς συνέπεια νὰ τοὺς ἀποδοθεῖ ὁ χαρακτηρισμὸς «mainland type of frying pan» (Renfrew 1972, 536. Coleman 1985, 200).

669. Bossert 1965, 87, σημ. 11.

670. Renfrew 1972, 528. Coleman 1977a, 113. Dumas 1977d, 20. Otto 1977, 136-137. Παπαθανασόπουλος 1981, 147. Barber 1987, 92, εἰκ. 58:12.

671. Bossert 1967, 75 σημ. 67. Jacobsen 1969, 236 σημ. 9. Renfrew 1972, 206, 527, 528. 1977b, 64. Coleman 1974, 341, 342. 1977a, 110. Barber - MacGillivray 1980, 144, 145, εἰκ. 2:5. Παπαθανασόπουλος 1981, 145.

672. Dumas 1977d, 24-25, εἰκ. 7:a. 1983a, 39. Ντούμας 1978a, 37. Otto 1977, 135. Renfrew 1977a, 22. 1983, 12, 13: πίνακας 1. 1984b, 51. Thimme 1977, 531-532: ἀρ. 400-403. *Art and Culture*, 593: χρονολογικὸς πίνακας. Coleman 1979, 50. Barber - MacGillivray 1980, 144, 148, εἰκ. 2:5. 1984, 296-297. Warren 1984, 60. Zaphiropoulou 1984, 38, 40. Barber 1987, 21: εἰκ. 22, 27, 89, εἰκ. 58:5.

673. Γιὰ τὶς διαφορὲς στὸν τύπον της λαβῆς τῶν τηγανοειδῶν ἄγγεϊων, βλ. Dumas 1968, 18-19. 1983a, 40. Ντούμας 1978a, 38. Γιὰ τὴν χρονολόγηση της «Ομάδας τοῦ Κάμπου», βλ. Ντούμας 1976a, 70, 75. 1978a, 13. Dumas 1977a, 31. 1983a, 29. 1988, 22.

674. Zaphiropoulou 1983, 83. Coleman 1985, 197, 201. Sakellarakis 1987, 253, 255.

Σύρου⁶⁷⁵. Ὑπὲρ τῆς ἐντάξεως τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου» στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ συνηγορεῖ καὶ τὸ γεγονός ὅτι οἱ ἀμφικωνικὲς πυξίδες ἀπὸ τὸν τάφο 26 τοῦ Λούρου στὴν Νάξο⁶⁷⁶, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πλευρᾶς περιεχομένου ἐντάσσεται στὴν ὁμάδα αὐτή⁶⁷⁷, καλύπτονται ἀπὸ ἐρυθρὸ πρωτογάνωμα (=στιλπνὴ βαφή). Ἡ τεχνικὴ τῆς καλύψεως τῆς ἐπιφάνειας τῶν ἀγγείων μὲ πρωτογάνωμα (Urfirnis) ἀπαντᾷ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κατὰ τὴν ΠΕ ΙΙ καὶ στὶς Κυκλάδες κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο⁶⁷⁸. Ἡ Ε.-Μ. Bossert εἶχε ἤδη ἀπὸ τὸ 1965 ἐπισημάνει ὅτι ἡ ἐρυθρὴ στιλβωτὴ κεραμεικὴ ἀποτελεῖ καινοτομία τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου»⁶⁷⁹.

Τὰ τηγανοειδῆ πρὸς τὰ ὁποῖα παραλληλίζονται τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐντάσσονται τὸ μὲν τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», τὰ δὲ τῆς Μάνικας στὴν ΠΕ ΙΙ περίοδο⁶⁸⁰. Ἡ Ἑ. Σακελλαράκη ἐντάσσει τὰ ἀκόσμητα τηγανοειδῆ τῆς Μάνικας στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», δηλαδὴ στὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ, καὶ τὰ διακοσμημένα στὴν ἀκμὴ τοῦ πολιτισμοῦ «Κέρου-Σύρου»⁶⁸¹.

Γενικὰ θεωρεῖται ὅτι ἡ παραγωγὴ τηγανοειδῶν στὶς Κυκλάδες καὶ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα παύει περὶ τὰ τέλη τῆς ΠΚ/ΠΕ ΙΙ⁶⁸², ἂν καὶ ὁρισμένα ἔχουν χρονολογηθεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τυπολογικῶν κριτηρίων στὴν μεταβατικὴ ΠΚ/ΠΕ ΙΙ-ΙΙΙ φάση⁶⁸³. Στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας, ὅμως, ἀπαντοῦν καὶ κατὰ τὴν περίοδο ΙΙΙ τοῦ οἰκισμοῦ, ἂν καὶ σπάνια, ὅπως ἄλλωστε καὶ κατὰ τὴν περίοδο ΙΙ⁶⁸⁴. Τὸ γεγονός αὐτὸ μαρτυρεῖ ὅτι ὁ τύπος ἐπιβιώνει κατὰ τὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ καὶ ἐπιβεβαιώνει τὴν χρονολόγηση ὁρισμένων δειγμάτων στὴν ΠΚ ΙΙ-ΙΙΙ περίοδο. Τὸ γεγονός ἐπίσης ὅτι ὄστρακα τηγανοειδῶν ἀπαντοῦν σὲ ΠΕ Ι περιβάλλον στὴν Παλαιὰ Κοκκινιά, τὴν Εὐτρηση καὶ τὴν Κόρινθο⁶⁸⁵ ἀρχικὰ θεωρήθηκε ἔνδειξη ὅτι ἡ ἐμπίεστη διακόσμηση ἐμφανίσθηκε πρῶτα στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ κατόπιν στὶς Κυκλάδες⁶⁸⁶, κατὰ τὴν ἄποψη ὅμως τῶν περισσότερων μελετητῶν σημαίνει ὅτι ἡ ΠΕ Ι περίοδος εἶναι ἐν μέρει σύγχρονη τῆς ΠΚ ΙΙ⁶⁸⁷.

675. Coleman 1985, 197, 198, 201, 204, 219.

676. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 133-134, πίν. 67:α, δ.

677. Bossert 1965, 91. Renfrew 1972, 153, 527-528. 1984b, 47-48, 51. Dumas 1977d, 18-19, 26, εἰκ. 6:α, d, g-i, 7:α.

678. Τσοῦντας 1899, 86. Θεοχάρης 1953/54, 67, 68. Furumark 1972, 217 σημ. 1. Renfrew 1972, 172. Coleman 1977a, 109, 112. Barber - MacGillivray 1980, 150. Barber 1987, 28, 92.

679. Bossert 1965, 91.

680. Dumas 1968, 18, 39-40. 1983a, 39, 74. Ντούμας 1978α, 42: ἀρ. 27. Coleman 1975, 200, 212, 213. Σάμπων 1985, 294.

681. Sakellarakis 1987, 253, 255.

682. Coleman 1985, 204.

683. Otto 1977, 136. Thimme 1977, 533: ἀρ. 404-406.

684. Wilson - Eliot 1984, 83.

685. Renfrew 1972, 206, 536. Coleman 1974, 342. Weinberg 1977, 143. Warren 1984, 60. Zapheirou 1984, 40. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Παλαιᾶς Κοκκινιάς στὴν ἀρχὴ τῆς Πρώτης Χαλκοκρατίας, βλ. Θεοχάρης 1951β, 99-100.

686. Bossert 1960, 1-16.

687. Weinberg 1965, 301-302. 1977, 143. Coleman 1974, 342. 1985, 201, 219. Zapheirou 1984, 40.

Διάφορες απόψεις έχουν διατυπωθεῖ σχετικά με τὴν χρῆση τῶν τηγανοειδῶν ἀγγείων: ὅτι ἦταν τελετουργικά σκεύη θρησκευτικοῦ χαρακτήρα χρησιμοποιούμενα σὲ σπονδές ἢ γιὰ τὴν προσφορά καρπῶν στοὺς νεκροὺς ἢ γιὰ τὴν φύλαξη τῶν ἀντικειμένων καλλωπισμοῦ τοῦ νεκροῦ, ὅτι χρησίμευαν ὡς κάτοπτρα, ὡς τύμπανα σὲ νεκρικές τελετές, ὡς ὄργανα ναυσιπλοΐας ἢ ὡς πινάκια γιὰ τὴν τοποθέτηση τροφῶν, ἢ ἀκόμη ὅτι ὁ διάκοσμος τῶν ἀγγείων αὐτῶν ἐμπεριεῖχε κάποιον θρησκευτικὸ συμβολισμό πού εἶχε σχέση με τὸν ἥλιο, τὴν θάλασσα καὶ τὴν γυναικεία γονιμότητα⁶⁸⁸. Ὅρισμένοι μελετητὲς θεωροῦν ὅτι τὰ τηγανοειδῆ ἀγγεῖα εἶχαν ταφικὸ πρωταρχικὰ χαρακτήρα⁶⁸⁹, ἄλλοι ὅμως ἀμφισβητοῦν τὴν ἄποψη αὐτὴ με βάση τὸ γεγονός ὅτι τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ ἔχουν βρεθεῖ καὶ σὲ οἰκισμούς⁶⁹⁰.

Ἄνοικτὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως (A-IA)

Τὰ σκεύη αὐτὰ ἀποκαλοῦνται ἀπὸ τοὺς μελετητὲς «pans»⁶⁹¹, «baking pans»⁶⁹², «Backteller»⁶⁹³, «πινάκια»⁶⁹⁴, «τήγανα»⁶⁹⁵ καὶ «τηγανόσχημα σκεύη»⁶⁹⁶. Δεδομένου ὅτι κατὰ κανόνα φέρουν ἴχνη πυρᾶς, εἶναι προφανές ὅτι ἦταν ἐστίες ἢ μαγειρικά σκεύη. Στὶς Κυκλάδες κατασκευάζονταν συνήθως ἐπὶ τόπου καὶ δὲν ἦταν προορισμένα νὰ μετακινούνται. Πολλὲς φορές μάλιστα ἡ κατασκευή τοῦ σκεύους γινόταν μέσα σὲ κοιλότητα τοῦ ἐδάφους, γι' αὐτὸ καὶ σὲ πολλὲς περιπτώσεις ἔχουν πυθμένα πού βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο καὶ κυρτὴ βάση⁶⁹⁷. Πυθμένα πού βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο ἔχουν ἐνίοτε καὶ τὰ παρόμοια σκεύη τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας⁶⁹⁸. Δὲν ἀποτελεῖ ἐπομένως κανόνα ὅτι τὰ ἐλλαδικὰ δείγματα τοῦ τύπου κατεσκευάζονταν σὲ ἐπίπεδη ἐπιφάνεια καὶ ὅτι ἦταν φορητά⁶⁹⁹.

Στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ἐντοπίσθηκαν 45 τεμάχια παρόμοιων σκευῶν. Μερικὰ ἀπὸ αὐτά, πού ἔχουν ὅμοιο πηλὸ καὶ ἴδιο πάχος τοιχωμάτων καὶ παρουσιάζουν τὴν

688. Τσούντας 1899, 92. Βαρούχα 1925/26, 110-111. Dugas 1925, 96. Zervos 1957, 37. Mylonas 1959, 125-126. Doumas 1968, 19. 1983a, 40. Ντούμας 1978a, 38. Thimme 1968, 53. 1977, 532: ἀρ. 401. Caskey 1971a, 798. Renfrew 1972, 420-421. Coleman 1977a, 113. 1985, 203-204. Higgins 1977, 54. Höckmann 1977a, 48-49. Hood 1978, 32. Rutter 1979, 18. Παπαθανασόπουλος 1981, 147, 170: ἀρ. 93. Zapheirou 1984, 37. Barber 1987, 92-93. Sakellarakis 1987, 264. Wilson 1987, 40-41.

689. Mylonas 1959, 126. Coleman 1977a, 109. Sampson 1987, 21. Wilson 1987, 40-41.

690. Coleman 1985, 203. Barber 1987, 92.

691. Caskey 1972, 366.

692. Goldman 1931, 106. MacGillivray 1980, 36.

693. Bossert 1967, 70, εἰκ. 5:10.

694. Τζαβέλλα-Evjen 1984, 153. Σάμψων 1985, 135.

695. Πετριτάκη 1980, 165-167.

696. Τζαβέλλα-Evjen 1984, 156-157.

697. Caskey 1972, 366. MacGillivray 1979, 23. 1980, 36.

698. Müller 1938, 63, εἰκ. 38. Θεοχάρης 1952, 147. Πετριτάκη 1980, 167, σχ. 43.

699. MacGillivray 1980, 39.

ἴδια τεχνική, φαίνονται νὰ συνανήκουν, ἀλλὰ δὲν συγκολλῶνται: τὸ ΚΑ 4182 μὲ τὸ Φ 21 (Πίν. 110-112), τὸ Φ 26 μὲ τὰ Φ 29 καὶ Φ 30 (Πίν. 115-116), τὸ Φ28 μὲ τὰ Φ 31 καὶ Φ 32 (Πίν. 116-117) καὶ τὰ Φ 223 μὲ τὸ Φ 224 (Πίν. 115-118). Τὰ ὄστρακα αὐτά, στὴν στατιστικὴ ἀνάλυση, ἔχουν ὑπολογισθεῖ ὡς τμήματα ἐνὸς σκεύους. Τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀνέρχονται ἐπομένως σὲ 39.

Ἀνάλογα μὲ τὴν διαμόρφωση τοῦ χεῖλους, τὸ σχῆμα τοῦ σώματος καὶ τὴν διακόσμηση διακρίνομε τοὺς ἑξῆς τέσσερις τύπους ἀνοικτῶν χονδροειδῶν σκευῶν οἰκιακῆς χρήσεως:

ΤΥΠΟΣ Α

Σχ. 37δ-38α, Πίν. 110-122

Εἶναι ἡ πολυπληθέστερη κατηγορία καὶ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ 23 δείγματα. Πρόκειται γιὰ ἀβαθῆ ἀγγεῖα, μὲ τοιχώματα κατὰ κανόνα εὐθύγραμμα, καὶ ἐνίοτε ἐλαφρῶς κυρτὰ (π.χ. Ξ 6) ἢ ἐλαφρῶς κοῖλα (π.χ. Γ 116), καὶ μεγάλη μᾶλλον διάμετρο χεῖλους. Στὶς δύο περιπτώσεις ποὺ αὐτὴ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ (Ξ 6, ΚΑ 4182) εἶναι 0,28μ. καὶ ἄνω τῶν 0,30μ. ἀντίστοιχα. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου εἶναι μεμονωμένα ὄστρακα. Μερικὰ εἶναι συγκολλημένα ἀπὸ δύο τουλάχιστον ὄστρακα καὶ ἐνίοτε συμπληρωμένα κατὰ τόπους. Τὸ ΚΑ 4182 (Πίν. 110-111) σώζει ἓνα ἀρκετὰ μεγάλο μέρος τοῦ ἀρχικοῦ σκεύους⁷⁰⁰. Ἐξὶ ὄστρακα ἀνήκουν στὴν κατηγορίαν «Talc ware» (Β 92, Γ 116, Ξ 90, ΟΤ. 52, Φ 180, Φ 227). Σὲ τρεῖς περιπτώσεις τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω (Γ 116, Φ 214, Φ 227), σὲ δύο νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω (ΔΟ. 33, Ξ 319) καὶ σὲ τέσσερις εἶναι ἐπίπεδο μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔξω (ΚΑ 4182, ΚΑ 5795α, Ξ 319, Φ 22). Σὲ μία περίπτωσι, ὀριζόντια ἐγκάρῃ ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ (Φ 214, Πίν. 120) καὶ σὲ μία ἄλλη ἐσωτερικὰ (Ξ 319, Πίν. 117). Δύο ὄστρακα ἔχουν χεῖλος ποὺ φαίνεται ὅτι ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε κατὰ μῆκος τῆς περιφέρειας τοῦ ἀγγείου (Ξ 319, Φ 227), προφανῶς διότι σχημάτιζε εὐρεία πρὸχυση λίγῃ ψηλότερα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ἐδάφους γιὰ τὴν διευκόλυνση τοῦ καθαρισμοῦ τῶν σκευῶν⁷⁰¹. Ἑπτὰ δείγματα ἔχουν πυθμένα ποὺ βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο (Β 92, Γ 116, Ξ 90, ΟΤ. 52, Φ 180, Φ 214, Φ 227) καὶ ἑπτὰ ἔχουν ἐπίπεδο πυθμένα. Ἡ βάση παρουσιάζει ἐνίοτε ἐλαφρὰ διαπλάτυνση στὴν περιφέρεια (π.χ. Φ 25, ΚΑ 5795α). Σὲ πέντε περιπτώσεις ἡ περιφέρεια τῆς βάσεως ὀρίζεται ἐξωτερικὰ ἀπὸ βαθιὰ ὀριζόντια ἐγκάρῃ (Πίν. 120-122). Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, τὸ χεῖλος καὶ ἐνίοτε ἡ περιοχὴ ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ φέρουν κατὰ κανόνα στιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ στὴν περίπτωσι τῶν ὀστράκων τῆς κατηγορίας «Talc ware» εἶναι λεῖες, ἐνῶ ἡ ἐξωτερικὴ πλευρὰ τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ βάση εἶναι τραχεῖες. Ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν τὰ ΔΟ. 38,

700. Πὰ τὰ ΚΑ 4182 καὶ 5795α, βλ. Sotirakopoulou 1986, 310, 311, ὅπου γιὰ μὲν τὸ 5795α εἶχε ἐκφρασθεῖ ἡ πιθανότητα νὰ προέρχεται ἀπὸ «pan», τὸ δὲ 4182 θεωρήθηκε ὅτι ἀνήκει σὲ λεκανίδα ἐλλειπτικοῦ σχήματος. Ἡ ταύτιση ἐδῶ τοῦ 4182 μὲ μαγειρικὸ σκεῦος ἢ ἐστία ὀφείλεται στὴν ἐκ τῶν ὑστέρων ἀνεύρεση ἀρκετῶν ὀστράκων ἀπὸ τὴν βάση τοῦ ἀγγείου ποὺ ἔχουν τραχεῖα κάτω ἐπιφάνεια καὶ φέρουν ἴχνη πυρᾶς ἐσωτερικὰ.

701. MacGillivray 1980, 38.

Φ 180, Φ 227 και Φ 214 (Πίν. 120-122), τὰ ὁποῖα ἔχουν τοιχώματα ἐπιχρισμένα καὶ ἐξωτερικὰ καὶ μόνον βάση τραχεία. Μερικὰ φέρουν ἴχνη πυρᾶς μόνον ἐξωτερικὰ, ἄλλα μόνον ἐσωτερικὰ καὶ ἄλλα καὶ ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ. Σὲ ἔντεκα περιπτώσεις παρατηροῦνται μικρὲς ρωγμὲς στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἀγγείων, τόσο στὰ τοιχώματα ὅσο καὶ στὸν πυθμένα (Πίν. 110-119), ποὺ προφανῶς ὀφείλονται στὴν μικρὴ ἀνθεκτικότητα τῶν σκευῶν στὶς ὑψηλὲς θερμοκρασίες λόγω τῆς κακῆς κατὰ κανόνα ὀπτήσεως.

Παρόμοιου τύπου σκεύη, ποὺ πιθανῶς χρησίμευαν ὡς ἐστίες, ἀπαντοῦν κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ΝΝ στὴν Κεφάλαι τῆς Κέας, μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι αὐτὰ ἔχουν ὀριζόντια σειρὰ μικρῶν ὀπῶν σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος⁷⁰². Κατὰ τὴν ΠΕΧ τὰ σκεύη τοῦ τύπου Α βρίσκουν παράλληλα στὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁷⁰³, στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)⁷⁰⁴, στὴν Ραφήνα⁷⁰⁵, στὸν ΠΕ ΙΙ οἰκισμὸ τοῦ Ρούφ⁷⁰⁶, στὴν Μάνικα⁷⁰⁷, στὴν ΠΕ ΙΙ φάση τῆς Εὐτρήσεως⁷⁰⁸, στὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας, σὲ πινάκια μὲ τραχεία βάση ἀλλὰ χωρὶς ἴχνη καύσεως⁷⁰⁹ καὶ σὲ τηγανόσχημα σκεύη οἰκιακῆς χρήσεως ποὺ χρησιμοποιήθηκαν κατὰ τὴν διάρκεια τῆς τελευταίας κατοικίσεως (ΠΕ ΙΙ)⁷¹⁰, στοῦ Κοράκου⁷¹¹, τὴν Περαχώρα (ΠΕ Ι)⁷¹² καὶ στὴν Τίρυνθα⁷¹³. Τὰ Ξ 319 καὶ Φ 227 εἰδικότερα, τὸ χεῖλος τῶν ὁποίων φαίνεται ὅτι ἀνέβαινε καὶ κατέβαινε κατὰ μῆκος τῆς περιφέρειας τῶν ἀγγείων, βρίσκουν παράλληλα σὲ συγκεκριμένα δείγματα τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁷¹⁴, τοῦ Κύνθου⁷¹⁵, τοῦ Ρούφ⁷¹⁶, τῆς Εὐτρήσεως⁷¹⁷, τῶν Λιθαρῶν⁷¹⁸ καὶ τῆς Τίρυνθας⁷¹⁹. Τὰ κυκλαδικὰ δείγματα τοῦ τύπου ἀνήκουν στὴν ΠΚ ΙΙ, πιθανῶς καὶ

702. Coleman 1977b, 17-18, πίν. 37:G, 84:A-N, R-V. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Κεφάλαι, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τρίτο, σημ. 161.

703. Caskey 1972, 366, εἰκ. 4:B65.

704. MacGillivray 1979, 23, 31, εἰκ. 14:257, 258, 263, 386-388. 1980, 36, 38, εἰκ. 13:258, 386-388. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

705. Θεοχάρης 1952, 147. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

706. Πετριτάκη 1980, 165, 167, 181: χρονολόγηση, σχ. 43-44, πίν. 46:γ.

707. Σάμψων 1985, 27, 70, 135: «ρηχὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα χρηστικοῦ χαρακτήρα, μερικὰ μὲ ἴχνη καύσεως». Πρβ. τὰ Γ 116, Ξ 90 καὶ Φ 214 τοῦ Ἀκρωτηρίου μὲ τὰ ἀγγεῖα ποὺ σχολιάζονται καὶ ἀπεικονίζονται αὐτόθι 133: ἀρ. 17, πίν. 10:17, σχ. 28:Τ39, 34:28.

708. Goldman 1931, 106, 109, εἰκ. 141: δεξιὰ, 143:2. Caskey - Caskey 1960, 155: Group VIII, πίν. 48:VIII.31.

709. Τζαβέλλα-Evjen 1984, 153-154: πινάκια τύπου Β, σχ. 10, πίν. 34.

710. Αὐτόθι 107: χρονολόγηση, 156-157, πίν. 44.

711. Blegen 1921, 13, εἰκ. 15.

712. Fossey 1969, 55, 59, 60: χρονολόγηση, εἰκ. 3: Miscellaneous 1.

713. Müller 1938, 63, εἰκ. 48, 49:1-3.

714. Βλ. ἐδῶ σημ. 703.

715. MacGillivray 1979, 31, εἰκ. 14:389, πίν. 6:389. 1980, 36, 38, εἰκ. 14.

716. Πετριτάκη 1980, 167, πίν. 46:γ, ἀρ. 8-9.

717. Goldman 1931, 106, 109, εἰκ. 141: δεξιὰ.

718. Τζαβέλλα-Evjen 1984, πίν. 34:α.

719. Müller 1938, 63, εἰκ. 48, 49:3.

στην πρόωμη φάση της ΠΚ ΙΙΙ. Σὲ ἀνάλογες ἐπομένως φάσεις πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν καὶ τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου. Οἱ συσχετισμοί, μάλιστα, ὁρισμένων ἀπὸ αὐτὰ στήν λαξευτὴ θαλαμοειδῆ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἐπιβίωση τοῦ τύπου καὶ στήν πρόωμη φάση της ΠΚ ΙΙΙ⁷²⁰.

ΤΥΠΟΣ Β

Σχ. 38β, Πίν. 123-126

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τέσσερα ὄστρακα χονδροειδῶν πινακίων, τὰ τρία ἀπὸ τὰ ὁποῖα κυκλικά, τὸ δὲ τέταρτο (Φ 84, Πίν. 123) τετράπλευρο. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἐπίπεδη βάση καὶ περιχειλῶμα, ποὺ σὲ μία περίπτωση εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά (Φ 179). Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ περιχειλῶματος εἶναι σὲ δύο περιπτώσεις ὁριζόντια (ΔΟ. 67, Φ 84) καὶ σὲ μία ἐπίπεδη μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔξω (ΔΟ. 70). Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους σὲ μία περίπτωση ὑπολογίζεται περὶ τὰ 0.34μ. (ΔΟ. 67) καὶ σὲ μία ἄλλη περὶ τὰ 0.12μ. (ΔΟ. 70). Πυθμένας καὶ περιχειλῶμα καλύπτονται ἀπὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Φ 179 (Πίν. 125) ποὺ ἔχει φθαρμένη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια. Ἡ βάση εἶναι τραχεία. Σὲ δύο περιπτώσεις εἶναι τραχεία καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων (ΔΟ. 67, ΔΟ. 70). Τὰ Φ 84 (Πίν. 123) καὶ Φ 179 (Πίν. 126) ἔχουν τοιχώματα ἐπιχρισμένα ἐξωτερικά καὶ φέρουν ἵχνη πυρᾶς στήν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ στὸ περιχειλῶμα. Ὁ πυθμένας τοῦ ΔΟ. 67 (Πίν. 124) παρουσιάζει τὶς μικρὲς ρωγμὲς ποὺ παρατηρήθηκαν καὶ στὰ σκεύη τοῦ τύπου Α.

Παρόμοιοι τύπου ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα χρησίμευαν εἴτε ὡς ἐστίες εἴτε γιὰ τὴν προπαρασκευὴ τροφῆς, ἀπαντοῦν κατὰ τὴν τελευταία φάση της ΝΝ στήν Κεφάλαια τῆς Κέας⁷²¹. Κατὰ τὴν ΠΕΧ παρόμοια σκεύη ἀπαντοῦν στήν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης⁷²², στὸ Καστρί τῆς Σύρου⁷²³, στὸν ΠΕ ΙΙ οἰκισμό τοῦ Ρούφ⁷²⁴, στήν ΠΕ Ι καὶ ΙΙ φάση τῆς Εὐτρήσεως⁷²⁵, στήν Μάνικα⁷²⁶ καὶ στήν Ἀτσίτσα τῆς Σκύρου⁷²⁷. Ἐνα ὄστρακο τετράπλευρου πινακίου (palette) ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου⁷²⁸ εἶναι παρόμοιου σχήματος μὲ τὸ Φ 84 ἀλλὰ στυλβωμένο ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά. Τὰ κυκλαδικὰ δείγματα τοῦ τύπου ἀνήκουν στήν ΝΝ, στήν ΠΚ ΙΙ καὶ στήν πρόωμη φάση της ΠΚ ΙΙΙ, τὰ ἑλλαδικὰ στήν ΠΕ Ι καὶ ΠΕ ΙΙ. Τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου πρέπει ἐπομένως νὰ ἐνταχθοῦν σὲ ἀνάλογες φάσεις μὲ τὰ κυκλαδικά.

720. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ.

721. Coleman 1977b, 18, πίν. 37:C-E, 84:O-Q. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Κεφάλαια, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

722. Caskey 1972, 366, εἰκ. 4:B66.

723. Bossert 1967, 70, εἰκ. 5:10. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ἀκροπόλεως στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

724. Πετριτάκη 1980, 167, 181: χρονολόγησιν, σχ. 42, πίν. 46:γ. Πρβ. μὲ τὸ Φ 84 τοῦ Ἀκρωτηρίου.

725. Goldman 1931, 106, 109, εἰκ. 142:3, 143:3. Caskey - Caskey 1960, 142, 155, Groups ΙΙΙ, VΙΙΙ, εἰκ. 4:ΙΙΙ.16, 11:VΙΙΙ.20, πίν. 47:ΙΙΙ.16.

726. Σάμψων 1985, 133: ἀρ. 33, πίν. 10:33, σχ. 34:45.

727. Παρλαμά 1984, 95.

728. MacGillivray 1979, 24, πίν. 7:267.

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἑννέα ὄστρακα. Τὸ σῶμα ἔχει σχῆμα ἀνεστραμμένου κόλουρου κώνου. Τὰ τοιχώματα εἶναι εὐθύγραμμα. Ἐνα ὄστρακο σώζει μικρὸ τμήμα τοῦ πυθμένα, πὺν βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο (ΔΟ. 37). Τὸ χεῖλος εἶναι ἄλλοτε ὀριζόντιο καὶ ἄλλοτε ἐπίπεδο μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου. Σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις, ἐκτὸς ἀπὸ μιά (Β 97), ἐξέχει σχηματίζοντας εἴτε τριγωνικὴ εἴτε τετράπλευρη προεξοχή καὶ φέρει διακόσμηση ἐμπιέστων τριγώνων πὺν σχηματίζουν μία ἢ περισσότερες σειρὲς ἀνάγλυφων ρόμβων. Ὁ πηλὸς εἶναι ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοιχτοκάστανος. Ἡ ἐπιφάνεια σὲ τρεῖς περιπτώσεις καλύπτεται ἀπλῶς ἀπὸ ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα (Δ 240, ΔΟ. 37, ΑΠ. 7), ἐνῶ στὶς ὑπόλοιπες διατηρεῖ ὑπολείμματα ἐρυθρῆς ἢ καστανῆς βαφῆς, ἄλλοτε ἐσωτερικὰ καὶ στὸ χεῖλος (ΚΑ 4393, Δ 19, Ξ 7, Φ 101) καὶ ἄλλοτε καὶ ἐξωτερικὰ (Β 97, Δ 71). Πέντε ὄστρακα φέρουν ἵχνη «πυράς», εἴτε ἐσωτερικὰ καὶ στὸ χεῖλος εἴτε καὶ ἐξωτερικὰ.

Κυκλαδικὰ παράλληλα τοῦ τύπου δὲν γνωρίζομε. Παρόμοια σκευὴ μὲ διακόσμηση ἐμπιέστων τριγώνων στὰ χεῖλη ἀπαντοῦν στὴν ΠΕ ΙΙ φάση τῆς Εὐτρήσεως⁷²⁹, στὶς Ζυγουριές⁷³⁰ καὶ στὸν ΠΕ ΙΙ οἰκισμὸ τοῦ Ρούφ⁷³¹. Παρόμοιου σχήματος ὀπτήρια μὲ ἐντυπη διακόσμηση ἄλλου εἴδους στὰ χεῖλη βρέθηκαν στὴν Παλαιὰ Κοκκινιά τοῦ Πειραιᾶ⁷³². Ἐνα ὄστρακο ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β), πὺν ἀποτελεῖ ἀκριβὲς παράλληλο τοῦ Φ 101 ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, θεωρεῖται ὅτι προέρχεται ἀπὸ πύραυνο (brazier)⁷³³. Τὰ παράλληλα τοῦ τύπου ἀνήκουν στὴν ΠΕ Ι καὶ ΙΙ περίοδο. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τοῦ μερικοῦ συγχρονισμοῦ τῆς ΠΕ Ι μὲ τὴν ΠΚ ΙΙ⁷³⁴ καὶ τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ διακόσμηση μὲ ἐμπιέστα τρίγωνα χαρακτηρίζει τὴν ΠΚ ΙΙ⁷³⁵, τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο.

Ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τρία ὄστρακα. Τὸ σῶμα φαίνεται νὰ ἔχει σχῆμα ἀνεστραμμένου κόλουρου κώνου. Τὸ χεῖλος εἶναι εἴτε ὀριζόντιο (Φ 35, Φ 119) εἴτε ἐλαφρῶς κυρτὸ (Φ 114) καὶ ἐξέχει σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους καλύπτονται ἀπὸ ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο καὶ καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι ἀνεπίχριστη ἀδρῆ

729. Goldman 1931, 109, εἰκ. 141: ἀριστερά.

730. Blegen 1928, 117, εἰκ. 114:1.

731. Πετριτάκη 1980, 165, 167, 181: χρονολόγηση, σχ. 41, πίν. 46:γ.

732. Θεοχάρης 1951β, 112-113, εἰκ. 27. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Παλαιᾶς Κοκκινιάς στὴν ἀρχὴ τῆς Πρώτης Χαλκοκρατίας, βλ. ἐδῶ σημ. 685.

733. MacGillivray 1979, 24, εἰκ. 14:266.

734. Βλ. ἐδῶ σημ. 687.

735. Βλ. ἐδῶ Α-Γ, 1 καὶ σημ. 384-385.

(Φ 114, Φ 119) ἢ τραχεία (Φ 35). Ἐνα ὄστρακο φέρει ἵχνη πυρᾶς ἐσωτερικά (Φ 35). Ὁ τύπος βρίσκει παράλληλα ὡς πρὸς τὸ σχῆμα στὶς λεκάνες τοῦ τύπου Α-Ε, 2γ. Ἐντάσσεται ἐπομένως, ὅπως καὶ αὐτές, στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ πιθανῶς καὶ στὴν πρῶμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ.

Πινάκια (Α-ΙΒ)

Σχ. 39γ, Πίν. 131

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸ ὄστρακο Π17/25. Προέρχεται ἀπὸ κυκλικὸ πινάκιο καὶ φέρει γραπτὴ ἐρυθρόχρωμη διακόσμηση ἐπάνω σὲ ἐπιχρισμένη ὠχροκίτρινη ἐπιφάνεια. Ἡ διακόσμηση περιλαμβάνει θέματα εὐθύγραμμα καὶ καμπυλόγραμμα, συγκεκριμένα δικτυωτό, ζευγὸς παράλληλων ταινιῶν καὶ πιθανῶς κύκλο.

Τὰ πινάκια ἀποτελοῦν ἓναν μᾶλλον σπάνιο κεραμικὸ τύπο στὸν αἰγαιακὸ χῶρο κατὰ τὴν ΠΕΧ. Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ σώματος τὸ Π17/25 βρίσκει παράλληλα στὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως ποὺ ἔχουν τὴν μορφή πινακίων⁷³⁶ καθὼς καὶ σὲ ἓνα πινάκιο ἀπὸ τὴν Μάνικα⁷³⁷. Ἡ διακόσμησή του ἔχει καθαρὰ κυκλαδικὸ χαρακτήρα. Τὸ δικτυωτὸ εἶναι θέμα χαρακτηριστικὸ τῆς γραπτῆς κεραμικῆς τῆς ΠΚ ΙΙ περιόδου⁷³⁸, ἀπαντᾷ ὅμως καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο⁷³⁹. Ὁ κύκλος ἀνήκει στὰ ἀπλὰ καμπυλόγραμμα διακοσμητικὰ θέματα ποὺ ἐμφανίζονται γιὰ πρώτη φορὰ στὴν κυκλαδικὴ κεραμικὴ κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ΠΕΧ (Φυλακωπὴ Ι-iii)⁷⁴⁰. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διακοσμητικῶν του θεμάτων ἐπομένως τὸ πινάκιο Π17/25 πρέπει νὰ ἐνταχθεῖ στὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ.

Πύραυλα (Α-ΙΓ)

Σχ. 39δ-40α, Πίν. 132-135

Πρόκειται γιὰ ἀνοικτὰ καὶ ἀβαθῆ τριποδικὰ σκεύη, ἐλάχιστα δείγματα τῶν ὁποίων γνωρίζομε. Ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου ἔχουν προέλθει ἓνα ὁλόκληρο (συμπληρωμένο) δεῖγμα τοῦ τύπου⁷⁴¹ καὶ ὄστρακα ἀπὸ χεῖλη ἢ πόδια παρόμοιων ἀγγείων

736. Βλ. ἐδῶ Α-ΙΑ, τύπος Β.

737. Σάμψων 1985, 32, σχ. 3:11.

738. Zervos 1957, εἰκ. 117, 122, 152, 154, 233, 238. Παπαθανασόπουλος 1961/62, πίν. 49:α-δ, 72:β. 1981, 145, 158, 160, σχ. 136-137, πίν. 80-83. Ζαφειροπούλου 1975, 79, 80, εἰκ. 3:α-γ, ε, η, 5:α, β. Coleman 1977a, 114, πίν. 385. Thimme 1977, 528, πίν. 385. Barber - MacGillivray 1980, 149, εἰκ. 3:11. Marangou 1984, 101: ἀρ. 7, εἰκ. 18.

739. Atkinson 1904, 90: εἰκ. 74, 96-102, πίν. VII:2, 3, 5, VIII:13, X:4, 13, 21. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. V:168. Rubensohn 1917, 49, εἰκ. 52. Zervos 1957, εἰκ. 118, 145, 149. *Art and Culture*, πίν. 423. Barber 1987, 94, εἰκ. 68.

740. Atkinson 1904, 96-102, 250, πίν. VII:1, 6-9, 12, VIII:9, IX:4, 8-9, X:17. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. V:65, VI:31. Barber 1974, 4, 18. 1983, 77. 1984a, 89. 1987, 95. Barber - MacGillivray 1980, 153, εἰκ. 3:26a-b. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Φυλακωπῆς Ι-iii, βλ. Α-Α, 6 καὶ σημ. 347 καὶ 348 τῆς παρούσας μελέτης. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἓνα μοναδικὸ δεῖγμα ΠΚ ΙΙ κρατηρίσκου μὲ γραπτὴ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ὁλόβαφους κύκλους, οἱ ὁποῖοι, συνδεόμενοι μὲ ἐφαπτόμενες, μιμοῦνται τὸ θέμα τῆς τρέχουσας σπείρας (Coleman 1977a, 114, πίν. 385. Thimme 1977, 528, πίν. 385).

741. Plassart 1928, 34, εἰκ. 33.

(όμάδα A/B)⁷⁴². Ὅστρακα παρόμοιων σκευῶν ἀναφέρονται ἐπίσης ἀπὸ τὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁷⁴³ καὶ ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων στὴν Νάξο⁷⁴⁴.

Ἀπὸ παρόμοια πιθανῶς σκευὴ προέρχονται τὰ ὅστρακα OT. 26 καὶ Φ 34 (Σχ. 40α, Πίν. 132) τοῦ Ἀκρωτηρίου. Ἐχουν παχέα χεῖλη ποὺ ἐξέχουν σχηματίζοντας τετράπλευρη προεξοχή καὶ σῶμα σχήματος ἀνεστραμμένου κόλουρου κώνου. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στιλβωμένο καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τεφρὸ ἐπίχρισμα, ἐνῶ ἡ ἐσωτερικὴ καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους εἶναι τραχεῖες μᾶλλον, στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ. Ἡ εἰκόνα ποὺ παρουσιάζει ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ὀστράκων καὶ τὸ γεγονός ὅτι βρίσκουν ἀκριβὲς τυπολογικὸ παράλληλο στὸν Κύνθο (όμάδα A/B)⁷⁴⁵ ὁδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι προέρχονται ἀπὸ πύραυνα. Ἀπὸ πύραυνο μᾶλλον προέρχονται καὶ τὰ 39 συνανήκοντα ὅστρακα τοῦ ΚΑ 5796 (Πίν. 133-134). Στὸ συμπέρασμα αὐτὸ ὁδηγοῦν ἡ ὑπαρξὴ μεταξὺ αὐτῶν ἑνὸς ὀστράκου ἀπὸ πόδι μᾶλλον (Σχ. 40α, Πίν. 133) καὶ τὸ γεγονός ὅτι μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ εἶναι τεφρὰ ἢ μελανὰ ἐσωτερικά, σὰν ἀπὸ πυρά. Σὲ παρόμοιο ἀγγεῖο ἀνῆκε πιθανῶς καὶ τὸ πόδι Δ 212 (Σχ. 39δ, Πίν. 135), ἡ πρόσθια ἐπιφάνεια τοῦ ὁποίου φέρει βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ὅπως τὰ δείγματα τῆς Δήλου⁷⁴⁶. Πόδια παρόμοιων ἢ παρόμοιας χρήσεως σκευῶν ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν Ραφήνα⁷⁴⁷, τὸ Ἀσκηταριό, ὅπου βρέθηκε καὶ μία ὀλόκληρη ἐσχάρα⁷⁴⁸, τὴν ΠΕ I φάση τῆς Εὐτρήσεως⁷⁴⁹ καὶ τὶς Λιθαρές τῆς Βοιωτίας⁷⁵⁰. Τὰ κυκλαδικὰ παράλληλα τοῦ τύπου χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΚ III, τὰ ἐλλαδικὰ στὴν ΠΕ I, ΠΕ II καὶ στὸ τέλος τῆς ΠΕ II ἢ στὴν μεταβατικὴ ΠΕ II-III φάση. Τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου πρέπει ἐπομένως νὰ ἐνταχθοῦν στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΚ III.

ΚΛΕΙΣΤΑ ΑΓΓΕΙΑ (Κ)

Πίθοι (Κ-Α)

Ἀνάλογα μὲ τὴν διαμόρφωση τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ χείλους διακρίνομε τοὺς ἐξῆς τύπους πιθοειδῶν ἀγγείων: πιθοειδῆ μὲ χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό, πιθοειδῆ μὲ προεξέχον

742. Plassart 1928, 34, 35, εἰκ. 34 κάτω, 2ο ἀπὸ ἀριστερά. MacGillivray 1979, 23-24, εἰκ. 14:264, 390, 266. 1980, 39, εἰκ. 13:264, 390. Γιὰ τὴν χρονολόγησι τῆς ὁμάδας A/B τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

743. Caskey 1972, 372. Γιὰ τὴν χρονολόγησι τῆς περιόδου III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

744. Doumas 1977d, 104:vi, πίν. XLVI:c, e. Γιὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523.

745. MacGillivray 1979, 24, εἰκ. 14:266.

746. MacGillivray 1980, 39, εἰκ. 13:264.

747. Θεοχάρης 1951α, 80, εἰκ. 4. Γιὰ τὴν χρονολόγησι τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

748. Πόδια: Θεοχάρης 1953/54, 72-73, εἰκ. 74. Ἐσχάρα: Θεοχάρης 1955, 114, πίν. 36:δ, ἀπὸ τὴν Οἰκία Ε. Γιὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ Ἀσκηταριοῦ, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

749. Caskey - Caskey 1960, 145: Group IV, πίν. 47:IV.16-17.

750. Τζαβέλλα-Enjen 1984, 172-173, πίν. 88-89.

χειλος αλλά χωρίς λαμό, πιθοειδή με λαμό και προεξέχον χειλος και πιθοειδή με χαμηλό κυλινδρικό λαμό. Σε ιδιαίτερες κατηγορίες εντάσσονται ο δίωτος πίθος Φ 49, οί δύο ὀγκώδεις πίθοι τοῦ δωματίου Δ3 και ὁ πίθος ΚΑ 627 τῆς «πυρᾶς».

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ 78 δείγματα⁷⁵¹. Δύο ἀπὸ αὐτὰ ἀνήκουν στὴν κεραμεικὴ κατηγορία «Talc ware» (Ξ 158, Φ 171). Τὸ ΚΑ 2615 (Πίν. 136) εἶναι τὸ μόνο μέχρι στιγμῆς γνωστὸ στὶς Κυκλάδες δείγμα τοῦ τύπου ποῦ μετὰ τὴν συγκόλληση καὶ τὴν συμπλήρωσή του ἀποκαταστάθηκε ὁλόκληρο. Ἔχει ἀμφικωνικὸ σῶμα, μικρὴ σχετικὰ βάση καὶ δύο μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου.

Τὰ ὑπόλοιπα δείγματα ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι εἶναι μεμονωμένα κατὰ κανόνα ὄστρακα ποῦ σώζουν μικρὸ τμήμα τοῦ χαμηλοῦ χοανοειδοῦς λαίμου καὶ τοῦ προέχοντος ὤμου. Τὰ πιθοειδῆ αὐτοῦ τοῦ τύπου περιλαμβάνουν μεγαλύτερα καὶ μικρότερα ἀγγεῖα. Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, ποῦ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ σὲ 31 περιπτώσεις, κυμαίνεται ἀπὸ 0.08 ἕως 0.32μ. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται εἴτε σχεδὸν σφαιρικὸ (π.χ. Φ 48, Σχ. 44α) εἴτε, συχνότερα, ἀμφικωνικὸ. Ὁ λαίμος ἄλλοτε εἶναι ἐλαφρῶς χοανοειδῆς (π.χ. Φ 48) καὶ ἄλλοτε ἔχει ἔντονη κλίση πρὸς τὰ ἔξω (π.χ. Β 82, Σχ. 40β), ἐνίοτε δὲ εἶναι τραπεζοειδοῦς διατομῆς (π.χ. Α3/41, ΜΠ.2/11, Σχ. 43). Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαίμο στὸν ὤμο ἄλλοτε εἶναι καμπύλη καὶ ἄλλοτε γωνιώδης. Τὸ χεῖλος σχηματίζει μερικὲς φορὲς περιχέλωμα (π.χ. Ξ 384, Σχ. 43). Σε τρεῖς περιπτώσεις ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ (ΔΟ. 43, Ξ 384, Φ 231) καὶ σὲ δεκατέσσερις τονίζει τὴν βάση τοῦ λαίμου (π.χ. Δ 281, Πίν. 145). Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαίμου καλύπτονται συνήθως ἀπὸ ἐρυθρὸ, καστανό, καστανέρυθρο ἢ καστανόμαυρο καὶ σὲ πολλὰς περιπτώσεις στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἐνα ὄστρακο καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη βαφή (Δ 107), δύο εἶναι ἀνεπίχριστα ἐξωτερικὰ (Γ 84, Φ 176) καὶ ἕξι ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ (Β 53, Β 60, Ξ 336, Ξ 384, Φ 171, Φ 175). Δύο φέρουν ἀνάγλυφη σχοινοειδῆ διακόσμηση (Πίν. 139-140). Ἐξὶ ὄστρακα ἔχουν ἐξωτερικὰ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις (Β 53, Δ 141, Δ 281, Α3/41, ΔΟ. 5, ΔΟ. 23, Πίν. 145-146), οἱ ὁποῖες φαίνονται νὰ ἔχουν προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Πιθοειδῆ με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαίμο ἀπαντοῦν στὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁷⁵², στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)⁷⁵³, στὴν Ἀμοργό⁷⁵⁴, τὴν

751. Στὸν ἀριθμὸ αὐτὸ ἔχουν συνυπολογισθεῖ τὰ ΚΑ 4192, 5797 καὶ 5798, γιὰ τὰ ὁποῖα, βλ. Sotirakopoulou 1986, 305, 311-312. Γιὰ τὸ ΚΑ 5798, βλ. ἐπίσης κατάλογο τῆς παρούσας μελέτης.

752. Caskey 1972, 366, εἰκ. 3:Β42.

753. MacGillivray 1979, 10, 21, 30, εἰκ. 12:43, 225-226, 371. 1980, 31, εἰκ. 11:43, 225-226, 371. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

754. Marangou 1984, 101: ἀρ. κατ. 22, εἰκ. 12.

Μικρὴ Βίγλα τῆς Νάξου⁷⁵⁵, στὴν Κολώνα (πόλη ΙΙΙ) τῆς Αἰγίνας⁷⁵⁶, στὸν ΠΕ ΙΙ οἰκισμὸ τοῦ Ρούφ⁷⁵⁷, στὸν οἰκισμὸ τῆς Μάνικας⁷⁵⁸, στὴν ΠΕ ΙΙ καὶ ΙΙΙ φάση τῆς Εὐτρούσεως⁷⁵⁹, σὲ ἄγνωστη θέση τῆς Βοιωτίας⁷⁶⁰, στὴν Ἀσίνη (ΠΕ ΙΙΙ)⁷⁶¹, τὴν Λέρνα ΙV⁷⁶², τὴν Τίρυνθα (ΠΕ ΙΙΙ)⁷⁶³, τὴν Πολιόχνη τῆς Λήμνου (periodo giallo)⁷⁶⁴ καὶ στὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου⁷⁶⁵. Κατὰ τὸν Ἀ. Σάμψων, οἱ χαμηλοὶ χοανοειδεῖς λαίμοι μὲ ἔντονη κάμψη πρὸς τὰ ἔξω καὶ γωνιώδη διαμόρφωση στὸν ὦμο χρονολογοῦνται στὴν ΠΕ ΙΙΙ περίοδο⁷⁶⁶. Τὰ κυκλαδικὰ παράλληλα τοῦ τύπου ἀνήκουν στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, πιθανῶς καὶ στὴν πρώμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ. Σὲ ἀνάλογη ἐπομένως φάση πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν καὶ τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου. Οἱ συσχετισμοὶ ὁρισμένων ἀπὸ αὐτὰ στὴν λαξευτὴ θαλαμοειδῆ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 ἐπιβεβαιώνουν τὴν ἐπιβίωση τοῦ τύπου καὶ στὴν πρώμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ⁷⁶⁷.

2. ΠΙΘΟΕΙΔΗ ΜΕ ΠΡΟΕΞΕΧΟΝ ΧΕΙΛΟΣ ΑΛΛΑ ΧΩΡΙΣ ΛΑΙΜΟ

Τὰ πιθοειδῆ αὐτοῦ τοῦ τύπου διακρίνομε σὲ ἀκόσμητα καὶ διακοσμημένα. Τὰ τελευταῖα φέρουν γραπτὴ διακόσμηση, εἴτε σκοτεινόχρωμη σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια εἴτε λευκὴ σὲ ἐρυθροβαφῆ ἐπιφάνεια.

α. Ἀκόσμητα πιθοειδῆ

Σχ. 44β, Πίν. 147-149

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἕξι ὄστρακα, ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα (Ξ 237) ἀνήκει στὴν κατηγορία «Talc ware». Τὸ χεῖλος εἶναι σὲ τέσσερις περιπτώσεις ὀριζόντιο (Β 91, Δ 78,

755. Barber - Hadjianastasiou 1989, 74: ἀρ. 24, εἰκ. 6:24.

756. Βάλτερ 1985, 57, 60, 61, εἰκ. 34.

757. Πετριτάκη 1980, 168, 170, 181: χρονολόγηση, σχ. 48, 56, πίν. 46:ε, ἀρ. 9.

758. Σάμψων 1985, 137: ἀρ. 5-6, 139: ἀρ. 10, σχ. 4:P32, 6:P55, 7:P72, 9α:4, 14:A9, 20:K28, 21:K59, K66, 29:T61, 35:4, 9, 38, πίν. 12:5-6, 13: 3η σειρά, 18: 7ο σχῆμα.

759. Goldman 1931, 118, εἰκ. 159. Caskey - Caskey 1960, 156, Group VIII, εἰκ. 11:VIII.58.

760. Mountjoy 1980, 142: ἀρ. 15, εἰκ. 1:15, πίν. 12:f. Rutter 1984, 99, Group I:C.

761. Frödin - Persson 1938, 216, εἰκ. 159:3.

762. Rutter 1984, 99, Group I:C, εἰκ. 1:b. Τὸ ἀγγεῖο ἀπὸ τὴν Λέρνα ΙV καὶ τὸ παρόμοιο ἀγγεῖο ἀπὸ τὴν Βοιωτία (βλ. σημ. 760 τῆς παρούσας μελέτης) ὁ Rutter (1984, 100) θεωρεῖ προϊόντα κυκλαδικοῦ ἐργαστηρίου εἰσηγμένα στὴν ἠπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ συμφωνεῖ μὲ τὴν Mountjoy (1980, 142. Rutter 1984, 106-107 σημ. 4) ὅτι τὸ ἀγγεῖο τῆς Βοιωτίας βρῖσκει ἀκριβὲς παράλληλο σὲ ἓνα ἀγγεῖο ἀπὸ τὸν τάφο 14 τῶν Δωκαθισμάτων τῆς Ἀμοργοῦ (Τσουντας 1898, 154, πίν. 9:21. Zervos 1957, εἰκ. 67). Τὰ δύο αὐτὰ ἀγγεῖα ὅμως δὲν παρουσιάζουν καμιά ὁμοιότητα οὔτε ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ σώματος οὔτε ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωση τοῦ χεῖλους, ὁ παρᾶλληλισμὸς αὐτὸς ἐπομένως δὲν τεκμηριώνεται (πρβ. τὰ σχέδια τῶν δύο ἀγγείων: Rutter 1984, 97, εἰκ. 1:b μὲ Bossert 1965, 94, εἰκ. 2:1).

763. Weisshaar 1982, 457, εἰκ. 73:15.

764. Bernabò-Brea 1976, πίν. CCXXIV:d. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ. ἐδῶ σημ. 261.

765. Milošić 1961, πίν. 40:3. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἡραίου τῆς Σάμου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

766. Σάμψων 1985, 137: ἀρ. 5, 140, πίν. 18: 7ο σχῆμα.

767. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ.

Δ 210, Ξ 237) και σὲ μία ἔχει κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου (B 76). Τὸ A3/46 ἔχει βαθιὰ αὐλάκωση γύρω ἀπὸ τὸ στόμιο τοῦ ἀγγείου καὶ χεῖλος μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ διάμετρος τοῦ χείλους, στὶς δύο περιπτώσεις ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, εἶναι 0.10 καὶ 0.12μ. ἀντίστοιχα. Ἀπὸ τὸ μικρὸ σωζόμενο τμήμα τοῦ ὤμου σὲ τέσσερα ὄστρακα (B 76, Δ 78, Δ 210, Ξ 237, Πίν. 147-148) συμπεραίνομε ὅτι τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἦταν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὠοειδές. Ἐνα ὄστρακο εἶναι ἀνεπίχριστο (Ξ 237). Ἐνα ἄλλο καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ καστανὴ ἕως καστανόμανυρη βαφή (B 91). Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους βαθυκόκκινο, καστανέρυθρο ἢ καστανόμαυρο καὶ στιλβωμένο συνήθως ἐπίχρισμα. Ἐνα ἔχει ταινία παρόμοιου ἐπιχρίσματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ (B 76).

Ἀκόσμητα πιθοειδῆ αὐτοῦ τοῦ τύπου, συχνὰ μὲ ταινίες σχοινοειδοῦς διακοσμήσεως στὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, γνωρίζομε ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα A/B)⁷⁶⁸, ἀπὸ τὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας⁷⁶⁹ καὶ ἀπὸ τὴν Μικρὴ Βίγλα τῆς Νάξου⁷⁷⁰. Παρόμοιοι ἐπίσης εἶναι ἕνας ταφικὸς πίθος ἀπὸ τὴν Ἀγία Εἰρήνη (περίοδος E)⁷⁷¹ καὶ δύο πίθοι ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ: ὁ ἕνας⁷⁷² ἔχει προέλθει ἀπὸ δάπεδο ποὺ ἀνήκει στὴν πρῶμῃ φάση τῆς πόλεως I (Φυλακωπὴ I-ii)⁷⁷³, ἐνῶ ὁ ἄλλος⁷⁷⁴ χρησιμοποιήθηκε, ὅπως καὶ ὁ πίθος τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, γιὰ τὴν ταφὴ παιδιοῦ κατὰ τὴν φάση Φυλακωπὴ I-iii. Ὑπάρχει διάσταση ἀπόψεων σχετικὰ μὲ τὸ ἐὰν οἱ ἐγγυτρισμοὶ τῆς Φυλακωπῆς καὶ ἡ φάση «Φυλακωπὴ I-iii» πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν στὸ τέλος τῆς ΠΚ III ἢ στὴν πρῶμῃ φάση τῆς MK. Τὸ θέμα ἔχει ἤδη συζητηθεῖ καὶ ἔχομε ταχθεῖ μὲ τὴν πρώτη ἀποψη⁷⁷⁵. Ἀλλά, ὅποια χρονολόγηση καὶ νὰ δεχθοῦμε γιὰ τοὺς ἐγγυτρισμοὺς τῆς Φυλακωπῆς, ἡ χρῆσις πίθων γιὰ ταφές παιδιῶν δὲν ἀφορᾷ στὴν χρονολόγηση τῶν πίθων καθεαυτῶν, διότι εἶναι προφανές ὅτι τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸν ὅταν εἶχαν παύσει πλέον νὰ χρησιμοποιοῦνται ὡς ἀποθηκευτικὰ ἀγγεῖα. Ἡ κατασκευὴ τους, ἐπομένως, ἀνάγεται σὲ φάση προωμότερη τῆς Φυλακωπῆς I-iii, προφανῶς στὴν Φυλακωπὴ I-ii, καὶ αὐτὸ ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι βρίσκουν τυπολογικὰ παράλληλα στὸν πίθο ἀπὸ δάπεδο τῆς φάσεως «I-ii» τῆς Φυλακωπῆς. Παρό-

768. Plassart 1928, 37-39, εἰκ. 35-37. MacGillivray 1979, 19, 24, 32, εἰκ. 14:270-271, 393, 398-400, πίν. 7:393, 9:185. 1980, 39-44, εἰκ. 13:270-271, 398-400, 15:268, 394-396, 16:269, 19:396. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας A/B τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

769. Caskey 1972, 368, εἰκ. 4:B74. Wilson 1987, 40: ἀρ. 3.

770. Barber - Hadjianastasiou 1989, 74: ἀρ. 25-29, εἰκ. 6:25-29.

771. Caskey 1972, 384, πίν. 87:E9.

772. Atkinson 1904, 96-97: ἀρ. 1, πίν. XXXIV:1.

773. Atkinson 1904, 249. Barber 1974, 4. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Φυλακωπῆς I-ii στὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΚ ΠΙΒ, βλ. Barber 1984a, 89, 92. 1987, 21: εἰκ. 22, 29. Barber - MacGillivray 1980, 151-153. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. Γιὰ τὸν μερικὸ συγχρονισμὸ τῆς Φυλακωπῆς I-ii μὲ τὴν ΠΚ ΠΙΑ, βλ.: Renfrew 1972, 535. Barber 1974, 48, 49: εἰκ. 10. 1978, 368. 1981, 177: χρονολογικὸς πίνακας. *Art and Culture*, 593: χρονολογικὸς πίνακας. Doumas 1977d, 26. 1988, 24, 25, 28. Rutter 1979, 22 σημ. 15. Barber - MacGillivray 1980, 151 σημ. 86. MacGillivray 1984a, 73, 75. Sotirakopoulou 1986, 309 καὶ σημ. 1642-1644 τῆς παρούσας μελέτης.

774. Dawkins - Droop 1910/11, 6-9, πίν. V:255. Barber 1974, 6, 18:255.

775. Βλ. ἐδῶ A-H, 5. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ I-iii», βλ. ἐπίσης ἐδῶ A-A, 6 καὶ σημ. 347-348.

μοιος ακόσμητος πίθος έχει προέλθει από την ΠΕ Ι φάση της Εϋτροήσεως⁷⁷⁶, και ένας παρόμοιος πρὸς τὸν μὴ ταφικὸ πίθο τῆς Φυλακωπῆς ἀναφέρεται ἀπὸ τὴν Ραφήνα⁷⁷⁷. Ὅσα ἐλέχθησαν συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς χρονολογήσεως τῶν πύθων αὐτοῦ τοῦ τύπου στὸ πρῶτο τμῆμα τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ ἢ πρῶμιη ΙΙΒ), ἐνῶ εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀπαντοῦν καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο.

*β. Πιθοειδῇ μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση
σὲ ἀνοικτόχρωμη ἐπιφάνεια*

Σχ. 45-46α, Πίν. 150-156

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ 23 δείγματα. Δύο ἀπὸ αὐτὰ σώζουν τμῆμα τοῦ προεξέχοντος χεῖλους καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος (Π17/27, Φ 142). Τὸ πρῶτο ἔχει ὀριζόντιο χεῖλος, τὸ δεύτερο ἔχει χεῖλος ποὺ νεύει πρὸς τὰ ἔξω ὑπὸ τύπον χαμηλοῦ χοανοειδοῦς λαιμοῦ. Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους καὶ στίς δύο αὐτὲς περιπτώσεις ὑπολογίζεται περὶ τὰ 0.09μ. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὡσειδές. Τὸ Π17/27 σώζει τὴν γέννηση ὀριζόντιας μηνοειδοῦς λαβῆς μὲ κάθετη διάτρηση (Πίν. 150 κάτω). Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι ὄστρακα σώματος καὶ ἔχουν θεωρηθεῖ ὅτι ἀνήκουν σὲ πιθοειδῇ αὐτοῦ τοῦ τύπου λόγω τοῦ χαρακτήρα τῶν διακοσμητικῶν τους θεμάτων, δεδομένου δὲ ὅτι φέρουν διακόσμηση, πρέπει νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος. Τὰ Δ 182 καὶ Δ 282 (Πίν. 152-153) προέρχονται προφανῶς ἀπὸ τὸ ἀνώτατο μέρος τοῦ ὧμου, ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Τὰ ΠΜ. 10 καὶ ΠΜ. 11 (Πίν. 151) πιθανότατα συνανήκουν.

Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ὑπόλευκο ἢ ὠχροκίτρινο καὶ σὲ δύο περιπτώσεις (Δ 252, Δ 253) ὑποπράσινο ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα συνήθως τοῦ πηλοῦ, καὶ φέρει γραπτὴ διακόσμηση ποὺ ἀποδίδεται μὲ ἐρυθρῇ, καστανῇ, καστανέρυθρῃ ἢ μελανῇ βαφῇ. Ἡ διακόσμηση φαίνεται νὰ περιορίζεται στὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος. Τὸ πέρας τῆς διακοσμήσεως ὀρίζει ὀριζόντια ταινία (π.χ. Π17/27, Πίν. 150) ἢ ζευγὸς ὀριζόντιων γραμμῶν (ΜΠ.2/52, Πίν. 153). Τὰ διακοσμητικὰ θέματα εἶναι κατὰ κανόνα εὐθύγραμμα, σὲ δύο περιπτώσεις ὅμως ἐμφανίζονται καὶ καμπυλόγραμμα στοιχεῖα διακοσμήσεως (Π17/27, ΠΜ. 10, Πίν. 150-151). Ἐνίοτε εἶναι διατεταγμένα σὲ μετόπες. Τὰ θέματα ποὺ ἀπαντοῦν εἶναι: δικτυωτό, ἀπλὸ (Δ 182, Δ 215, ΟΤ. 40) ἢ σὲ μετόπες (Β 98, Γ 111, ΠΜ. 11, Π17/27, Φ 64, Φ 142)⁷⁷⁸, ὀριζόντιες ἢ κάθετες σειρὲς ρόμβων, ἐναλλάξ διάγραμμων ἢ πληρούμενων μὲ δικτυωτό, καὶ κενῶν (Β 88, Δ 252, ΠΜ. 6)⁷⁷⁹, ὁμόκεντροι κενοὶ ρόμβοι (Φ 80, Δ 253)⁷⁸⁰, διάγραμμα τρίγωνα, μεμονωμένα

776. Goldman 1931, 83, 88, εἰκ. 108.

777. Θεοχάρης 1952, 148. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

778. Πὰ τὸ θέμα τοῦ δικτυωτοῦ, βλ. ἐδῶ σημ. 738 καὶ 739.

779. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Atkinson 1904, 90, εἰκ. 74, πίν. Χ:13, 16. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. IV:183, VI:169-170. Rubensohn 1917, 47, 50, 58, εἰκ. 49, 54, 63. Ζαφειροπούλου 1967, πίν. 346:δ, ἄνω ἀριστερά. Βάλτερ 1985, 80, 84, εἰκ. 48. Στὸ Μουσεῖο τῆς Μήλου βρίσκονται δύο ἀδημοσίευστα ἀγγεῖα μὲ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ὀριζόντιες ἢ κάθετες σειρὲς ρόμβων, διάγραμμων ἢ πληρούμενων μὲ δικτυωτό (ἀρ. 88, 146).

780. Πὰ τὸ θέμα, βλ. ἐδῶ σημ. 612.

(Δ 254) ἢ σὲ ὀριζόντια σειρὰ (Δ 282, ΜΠ.2/52)⁷⁸¹, ἀντικόρυφα τρίγωνα πληρούμενα μὲ δικτυωτό (ΠΜ. 10)⁷⁸², ζευγὸς ἐνάλληλων γωνιῶν, τὸ μεταξὺ τῶν ὁποίων διάστημα πληροῦται μὲ κάθετα γραμμίδια (Γ 108, Δ 81, Δ 254, ΠΤ. 9, ἴσως τὸ ΜΠ.2/52)⁷⁸³, ὁμάδες λοξῶν παράλληλων γραμμῶν συναντώμενων μὲ ἀντίθετη φορά (Β 79)⁷⁸⁴, διαγραμμισμένες μετόπες (Ξ 382)⁷⁸⁵ καὶ ὀριζόντια σειρὰ τόξων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους (Π17/27)⁷⁸⁶. Τὸ δικτυωτό καὶ τὰ διάγραμμα τρίγωνα ἀπαντοῦν στὴν γραπτὴ κεραμικὴ τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΙ περιόδου, τὰ ὑπόλοιπα θέματα εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς γραπτῆς ΠΚ ΙΙΙ κεραμικῆς πού γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ καὶ τὴν Παροικιὰ τῆς Πάρου.

Οἱ παρόμοιοι ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμηση πίθοι τῆς Φυλακωπῆς εἴτε ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὰ δάπεδα τῆς πόλεως Ι⁷⁸⁷ εἴτε ἔχουν χρησιμοποιηθεῖ γιὰ ταφές παιδιῶν κατὰ τὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-iii»⁷⁸⁸. Παρόμοιοι πίθοι ἀπαντοῦν ἐπίσης στὴν Παροικιὰ τῆς Πάρου⁷⁸⁹. Τὰ παράλληλα αὐτὰ ἔχουν ἐνίοτε χαμηλὸ κυλινδρικό λαμὸ στὴν περιφέρεια τοῦ στομίου.

Οἱ πίθοι τῆς Φυλακωπῆς πού φέρουν γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια χρονολογοῦνται στὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΙΒ) ἢ ἐντάσσονται στὴν «Ὁμάδα τῆς Φυλακωπῆς Ι»⁷⁹⁰. Ἕνας πίθος προήλθε ἀπὸ δάπεδο πού ἀνήκει στὴν πρώιμη φάση τῆς πόλεως Ι (Φυλακωπὴ Ι-ii)⁷⁹¹. Διάσταση ἀπόψεων ἐπικρατεῖ σχετικὰ μὲ τὸ ἐὰν τὸ ἔθιμο τοῦ ἐγχυτρισμοῦ καὶ ἡ φάση «Φυλακωπὴ Ι-iii» πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν στὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΚ, θέμα πού ἔχομε ἤδη συζητήσει⁷⁹². Διατυπώσαμε ἐπίσης τὴν ἄποψη ὅτι ἡ χρονολόγηση

781. Πὰ τὸ θέμα, βλ. ἐδῶ σημ. 437 καὶ 438.

782. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Rubensohn 1917, 58, εἰκ. 62.

783. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Atkinson 1904, 90, εἰκ. 74, πίν. VII:15, X:21, 27. Dawkins - Droop 1910/11, πίν. IV:183, V:168. Rubensohn 1917, 47, εἰκ. 49.

784. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Rubensohn 1917, 64, εἰκ. 71.

785. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Atkinson 1904, πίν. VII:3, 11, VIII:8.

786. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Atkinson 1904, πίν. VII:2. Μουσεῖο Μήλου ἀρ. 146: ἀδημοσίετος πίθος. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν πρώτων γραπτῶν καμπυλόγραμμων διακοσμητικῶν θεμάτων στὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (Φυλακωπὴ Ι-iii), βλ. ἐδῶ Α-ΙΒ καὶ σημ. 740.

787. Atkinson 1904, 96-97: ἀρ. 1, πίν. VII:1-5, 10, VIII:4. Zervos 1957, εἰκ. 121. Renfrew 1972, 189, πίν. 10:1. Barber 1987, 95, εἰκ. 66.

788. Dawkins - Droop 1910/11, 6-9, πίν. V:65, 168. Barber 1974, 6, 18:65 (MM 118), 168 (MM 154), εἰκ. 1:65 (MM 118), 3:168 (MM 154). 1987, 95, εἰκ. 58: ἀρ. 27. Barber - MacGillivray 1980, 153, εἰκ. 2: ἀρ. 27. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-iii», βλ. ἐδῶ Α-Α, 6 καὶ σημ. 347 καὶ 348.

789. Rubensohn 1917, 58, 59, 60, 63, εἰκ. 62, 65-66, 69.

790. Atkinson 1904, 96-97: ἀρ. 1. Dumas 1977d, 24, εἰκ. 13:n. Barber - MacGillivray 1980, 153, εἰκ. 2: ἀρ. 27. Evans - Renfrew 1984, 66. Barber 1987, 95, εἰκ. 58: ἀρ. 27. Πὰ τὸ σχῆμα (barrel jar), τὸ εἶδος τῆς διακοσμήσεως, τὰ διακοσμητικὰ θέματα καὶ τὴν ὀργάνωσή τους, βλ. ἐπίσης Atkinson 1904, 96-102, πίν. VII-X. Furumark 1972, 218-219. Scholes 1956, 14. Πὰ τίς σχέσεις τῆς ΠΚ ΙΙΙ κεραμικῆς μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια, κυρίως τοῦ πίθου «barrel jar», μὲ τὴν ἀνάλογη ΜΕ κεραμικὴ, βλ. Buck 1964, 247, 287, σχῆμα C1 (barrel jar) καὶ ἐδῶ Α-Η 5.

791. Atkinson 1904, 249, πίν. VIII:4. Barber 1974, 4. 1981, 174. 1984a, 89. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-ii», βλ. ἐδῶ σημ. 773.

792. Βλ. ἐδῶ Α-Η, 5 παραπάνω.

των πίθων καθεαυτῶν δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πότε χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴν ταφή παιδιῶν⁷⁹³. Ἡ ἴδια διάσταση ἀπόψεων ὑπάρχει καὶ σὲ σχέση μετὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὴν Παροικιά τῆς Πάρου. Μερικοὶ τὸν ἐντάσσουν στὴν ὕστερη φάσιν τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΒ)⁷⁹⁴, ἄλλοι θεωροῦν ὅτι κατοικήθηκε κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΙ καὶ τὴν ΜΚ περίοδο⁷⁹⁵ καὶ ἄλλοι τὸν θεωροῦν ἀποκλειστικὰ ΜΚ⁷⁹⁶. Ὑπάρχουν ὅμως ἐνδείξεις ὅτι ἡ θέση κατοικεῖται ἤδη ἀπὸ τὴν τελευταία φάσιν τῆς Νεολιθικῆς⁷⁹⁷ καὶ κατὰ τὴν ΠΚ περίοδο⁷⁹⁸, δὲν βλέπομε ἐπομένως τὸν λόγο νὰ θεωρήσωμε τὸν οἰκισμό ἀποκλειστικὰ ΜΚ. Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ J.C. Overbeck διαφωνεῖ καὶ θεωρεῖ ὅτι τὰ ὄστρακα ποὺ ὑπαινίσσονται κατοίκηση τῆς Παροικιάς ἀπὸ τόσο πρῶιμες φάσεις προέρχονται ἀπὸ ἄλλου καὶ ὅτι ἐφθασαν στὴν θέση αὐτὴ μαζὶ μετὰ χρώματα⁷⁹⁹. Ἀπὸ τὰ παραπάνω προκύπτει ὅτι οἱ πίθοι τοῦ τύπου ποὺ ἐξετάζομε ἐδῶ ἀνήκουν στὴν ΠΚ ΙΙΒ περίοδο, τόσο στὴν πρῶιμη ὅσο καὶ στὴν ὕστερη φάσιν τῆς (Φυλακωπὴ I-ii καὶ I-iii).

*γ. Πιθοειδῇ μετὰ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση
σὲ ἐρυθροβαφῇ ἐπιφάνεια*

Σχ. 46β-47α, Πίν. 157-159

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἕξι ὄστρακα. Δύο ἀπὸ αὐτά, ποὺ σώζουν τμῆμα τοῦ προεξέχοντος χείλους καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ ὤμου (Δ 278, ΟΤ. 13, Πίν. 157-158), ἔχουν στὴν περιφέρεια τοῦ στομίου χαμηλὸ κυλινδρικό λαιμὸ καὶ διάμετρο χείλους περὶ τὰ 0.18-0.19μ. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὠοειδές. Τὰ τέσσερα ἄλλα ὄστρακα προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων καὶ ἔχουν θεωρηθεῖ ὅτι προέρχονται ἀπὸ πιθοειδῇ αὐτοῦ τοῦ τύπου λόγω τοῦ χαρακτήρα τῶν διακοσμητικῶν τους θεμάτων. Τὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ εἶναι ὠχροκίτρινο ἕως ἀνοιχτο-κάστανο. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια εἶναι ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Τὰ Δ 278 καὶ ΟΤ. 13 ἔχουν ὀριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ στόμιο ἐσωτερικά. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὑπάρχει γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση, σὲ μία περίπτωσιν ἐξίτηλη (Δ 51, Πίν. 159), ποὺ περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς θέματα: δικτυωτό, ἀπλό (Δ 51, Δ 159) ἢ σὲ μετόπες καὶ τετράγωνα (Δ 278, ΟΤ. 13, ΜΠ.2/66)⁸⁰⁰, στενὴ λοξὴ ζώνη πληρούμενη μετὰ κάθετα γραμμίδια (Δ 51), λείψανο ζεύγους ἐνάλληλων γωνιῶν μεταξὺ

793. Βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2α παραπάνω.

794. Doulas 1972, 156, 165, 168, εἰκ. 7, 23. 1977d, 25, 26. Renfrew 1972, 190, 514: ἀρ. 1. Barber - MacGillivray 1980, 145, 147: πίνακας ΙΙ, 150, 152, 153. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. Barber 1987, 21: εἰκ. 22, 29, 30.

795. Rubensohn 1917, 89-90. Caskey 1971a, 795.

796. Overbeck - Overbeck 1979, 117. Overbeck 1989a, 20-25.

797. Rubensohn 1917, εἰκ. 55. Overbeck 1989a, 5: ἀρ. 1.

798. Ἀπὸ πλευρᾶς ἀρχιτεκτονικῶν λειψάνων: Doulas 1972, 156, 165, εἰκ. 7. 1977a, 32. Ἀπὸ πλευρᾶς κεραμεικῆς: Rubensohn 1917, 20, 44, εἰκ. 10, 44, 45. Barber - MacGillivray 1980, 145 σημ. 28, 150 σημ. 69. Overbeck 1989a, 5-6, ἀρ. 2-15 (βλ. Α-ΣΤ καὶ Α-Η, 1 παραπάνω καὶ Κ-Δ, 2β παρακάτω στὴν παρούσα μελέτη).

799. Overbeck 1989a, 20.

800. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Atkinson 1904, πίν. Χ:13, 18, 21. Rubensohn 1917, 49, εἰκ. 52. Ἐπίσης Α-ΙΒ καὶ σημ. 738 καὶ 739 τῆς παρούσας μελέτης.

τῶν ὁποίων ὑπάρχουν κάθετα γραμμίδια (Δ 278)⁸⁰¹, διάγραμμα καὶ ὀλόβαφα τρίγωνα (Δ 51)⁸⁰², ὁμάδες λοξῶν παραλλήλων γραμμῶν στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ προεξέχοντος χεῖλους (Δ 278, ΟΤ. 13)⁸⁰³.

Πίθοι παρόμοιοι ὡς πρὸς τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμηση εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου, ὅπου εἶτε βρέθηκαν στὰ δάπεδα τῆς τελευταίας φάσεως τῆς πόλεως Ι (Φυλακωπὴ Ι-iii)⁸⁰⁴ εἶτε χρησιμοποιήθηκαν γιὰ ταφές παιδιῶν κατὰ τὴν φάση αὐτή⁸⁰⁵, καὶ ἀπὸ τὴν Παροικιά τῆς Πάρου⁸⁰⁶. Ἡ κεραμικὴ μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια χαρακτηρίζει τὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-iii»⁸⁰⁷, ἃν καὶ φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν «Φυλακωπὴ Ι-ii»⁸⁰⁸. Οἱ εἰδικοὶ ἐπισημαίνουν τὶς σχέσεις τῆς κυκλαδικῆς κεραμικῆς μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση μὲ τὴν ἀνάλογη κεραμικὴ τῆς ΠΜ ΙΙΙ/ΜΜ ΙΑ περιόδου⁸⁰⁹. Οἱ ἀντικρουόμενες ἀπόψεις ὅσον ἀφορᾷ στὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Παροικιάς, τῶν ἐγχυτρισμῶν τῆς Φυλακωπῆς καὶ τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-iii» στὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΚ ἔχουν ἤδη συζητηθεῖ⁸¹⁰. Ἐχομε ἐπίσης διατυπώσει τὴν ἄποψη ὅτι ἡ χρονολόγηση τῶν πίθων καθεαυτῶν δὲν ἔχει σχέση μὲ τὴν χρησιμοποίησή τους γιὰ ταφές παιδιῶν⁸¹¹. Ἐπὶ τῇ βάσει, λοιπόν, τῶν τυπολογικῶν τους παραλλήλων καὶ τοῦ τύπου τῆς διακοσμήσεως ποὺ φέρουν τὰ δείγματα τοῦ Ἀκρωτηρίου ἐντάσσονται στὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (Φυλακωπὴ Ι-iii), ἃν καὶ ἡ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται, ὅπως εἴπαμε, σὲ πρωιμότερη φάση.

3. ΠΙΘΟΕΙΔΗ ΜΕ ΛΑΙΜΟ ΚΑΙ ΠΡΟΕΞΕΧΟΝ ΧΕΙΛΟΣ

Σχ. 47β, Πίν. 160

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τρία ὄστρακα. Τὸ χεῖλος προεξέχει ἔντονα. Σὲ δύο περιπτώσεις εἶναι ὀριζόντιο (Ξ 139, Ξ 299), στὴν ἄλλη (Φ 178) ἔχει κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν

801. Πὰ τὸ θέμα τῆς στενῆς λοξῆς ζώνης ποὺ περιέχει κάθετα γραμμίδια, βλ. ἐδῶ σημ. 613. Πὰ τὸ θέμα τοῦ ζεύγους ἐνάλληλων γωνιῶν, τὸ μεταξὺ τῶν ὁποίων διάστημα πληροῦται μὲ κάθετα γραμμίδια, βλ. σημ. 783.

802. Πὰ τὸ θέμα τῶν διαγράμμων τριγώνων, βλ. ἐδῶ Α-ΣΤ καὶ σημ. 437 καὶ 438. Πὰ τὰ ὀλόβαφα τρίγωνα, βλ. Α-Η, 5 (Α3/37).

803. Πὰ τὸ θέμα, βλ. Atkinson 1904, πίν. VII:3, 4Α, 5. Rubensohn 1917, 48, 60, εἰκ. 50, 66.

804. Atkinson 1904, 96-97: ἀρ. 1, πίν. Χ:18-21, 26-27. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς «Φυλακωπῆς Ι-iii», βλ. Α-Α, 6 καὶ σημ. 347 καὶ 348 τῆς παρούσας μελέτης.

805. Dawkins - Droop 1910/11, 6-9, πίν. IV:183. Barber 1974, 6, 18:183 (ΜΜ 157).

806. Rubensohn 1917, 46-48, εἰκ. 49-50. Overbeck 1989a, 12: ἀρ. 82-83, εἰκ. 33-34, πίν. 9.

807. Atkinson 1904, 93, 96, 250. Barber 1974, 4. 1983, 77. 1984a, 89. 1987, 95. Otto 1977, 140. Barber - MacGillivray 1980, 153. Evans - Renfrew 1984, 66.

808. Atkinson 1904, 250.

809. Scholes 1956, 14. Barber 1981, 174-175. Ὁ Renfrew (1972, 190) θεωρεῖ πιθανὸν ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ τῆς γραπτῆς λευκῆς διακοσμήσεως στὶς Κυκλάδες ὀφείλεται σὲ ἀπομίμηση τῆς ΠΜ ΙΙΙ γραπτῆς λευκῆς κεραμικῆς τῆς Ἀνατολικῆς Κρήτης.

810. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Παροικιάς, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799. Πὰ τὸ ἔθιμο τῆς ταφῆς παιδιῶν σὲ πίθους στὴν Φυλακωπὴ, βλ. Α-Η, 5. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-iii», βλ. Α-Α, 6 καὶ σημ. 347-348.

811. Βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2α παραπάνω.

του άγγείου. Τά τοιχώματα του λαιμοῦ άνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὰ κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἑξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀπὸ ἐρυθρὸ ἕως καστανέ-
ρυθρο καὶ καστανόμαυρο ἐπίχρισμα, σὲ δύο περιπτώσεις στιλβωμένο. Τὸ Ξ 299 ἔχει
στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προ-
φανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἑξομά-
λυνση τῆς ἐπιφάνειας. Πὰ τὸ σχῆμα τοῦ σώματος δὲν ὑπάρχουν ἐνδείξεις.

Οἱ πίθοι αὐτοῦ τοῦ τύπου εἶναι σπάνιοι. Ὀλόκληρα ἄγγεῖα δὲν γνωρίζομε.
Ἐκτὸς ἀπὸ μερικά ὄστρακα ποὺ ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα
Α/Β)⁸¹² καὶ τὴν ΠΕ II φάση τῶν Λιθαρῶν τῆς Βοιωτίας⁸¹³ δὲν γνωρίζομε ἄλλα δείγ-
ματα πρὸς τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν νὰ παραβληθοῦν τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου.
Ἐπομένως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν τους παραλλήλων, τὰ τελευταῖα πρέπει νὰ
ἐνταχθοῦν στὴν ΠΚ II ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III περιόδου.

4. ΠΙΘΟΕΙΔΗ ΜΕ ΧΑΜΗΛΟ ΚΥΛΙΝΔΡΙΚΟ ΛΑΙΜΟ

Σχ. 47γ, Πίν. 161

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τρία ὄστρακα, ἓνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀνήκει στὴν κατηγο-
ρία «Talc ware» (ΑΠ. 14). Τὰ Δ 20 καὶ Α3/34 ἔχουν ὀριζόντιο χεῖλος, ποὺ στὴν δεύτε-
ρη περίπτωση σχηματίζει καὶ περιχέλιωμα ἑξωτερικά. Στὰ Α3/34 καὶ ΑΠ. 14 δὲν γίνε-
ται διάκριση λαιμοῦ καὶ ὤμου, ἐνῶ στὸ Δ 20 ἡ διάκριση εἶναι σαφής. Ὁ ὦμος προέχει
ἐντονα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σφαιρικό. Ἡ
ἑξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἢ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους καὶ στὴν περίπτωση τοῦ Δ 20 καὶ
ἢ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαιμοῦ καλύπτονται ἀπὸ ἐρυθρὸ ἢ καστανὸ ἐπίχρισμα, ποὺ
σὲ δύο περιπτώσεις εἶναι στιλβωμένο.

Τὰ πιθοειδῆ αὐτοῦ τοῦ τύπου δὲν εἶναι εὐρέως διαδεδομένα. Τὰ Α3/34 καὶ ΑΠ. 14
βρίσκουν παράλληλα στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β), σὲ πίθους⁸¹⁴ καὶ σὲ ἄγγεῖα
ποὺ ὁ J.A. MacGillivray θεωρεῖ παραλλαγές πυξίδων⁸¹⁵, καὶ σὲ ἓναν πίθο ἀπὸ τὴν πε-
ριοχὴ τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς Νάξου⁸¹⁶. Τὸ Δ 20, ὅπου γίνεται
σαφὴς διάκριση λαιμοῦ καὶ ὤμου, παρουσιάζει μακρινὴ ὁμοιότητα μὲ πιθοειδῆ
ἄγγεῖα ἀπὸ τὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁸¹⁷ καὶ ἀπὸ τὸν Κύνθο (ὁμά-
δα Α/Β)⁸¹⁸, μὲ κάποιες παραλλαγές στὴν διαμόρφωση τοῦ χείλους. Στὴν ἡπειρωτικὴ
Ἑλλάδα παρόμοια κλειστὰ ἄγγεῖα μὲ χαμηλὸ κυλινδρικό λαιμὸ γνωρίζομε ἀπὸ τὴν

812. MacGillivray 1979, 24, εἰκ. 14:278-279. 1980, 43, εἰκ. 13:279. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ
Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

813. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 158-159, σχ. 15:α, ζ.

814. MacGillivray 1979, 19, εἰκ. 12:181. 1980, 32, εἰκ. 11:181.

815. MacGillivray 1979, 26, εἰκ. 8:297. 1980, 28-30, εἰκ. 11:297. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ
Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

816. Dumas 1977d, 19-εἰκ. 7:b, 102:i, 118, πίν. XLIV:d. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων
Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523.

817. Caskey 1972, 375, εἰκ. 6:C50. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

818. MacGillivray 1979, 19, 24, εἰκ. 12:180, 14:277. 1980, 32, εἰκ. 11:180.

«ΠΕ Πβ» («Καστρι») φάση τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Μάνικας⁸¹⁹ καὶ ἀπὸ τὴν Ἀσίνη (ΠΕ ΙΙΙ)⁸²⁰. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν τους παραλλήλων, ἐπομένως, τὰ ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ περιόδου.

Πρόκειται γιὰ ἀγγεῖο ὕψους 0.48μ. περίπου, μὲ ὠσειδὲς σῶμα, χαμηλὸ κυλινδρικό λαϊμό, ἀνάγλυφη ταινία στὴν βάση τοῦ λαμποῦ καὶ δύο κάθετες λαβὲς κυκλικῆς διατομῆς ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου τοῦ σώματος. Στὴν περιοχὴ μεταξὺ τῶν λαβῶν ὑπάρχουν δύο μαστοειδεῖς ἀποφύσεις ἐπίσης ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες.

Παρόμοια ἀκριβῶς ἀγγεῖα δὲν γνωρίζομε ἀπὸ τὶς Κυκλάδες. Ὁ πίθος Φ 49 παρουσιάζει τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν πίθων τοῦ τέλους τῆς ΠΚ περιόδου, δηλαδὴ ὀγκώδη κοιλία στὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος καὶ σῶμα αἰσθητὰ λεπτότερο στὸ κάτω μέρος του, πού καταλήγει σὲ ἐπίπεδη βάση μικρῆς σχετικὰ διαμέτρου⁸²¹. Ἕνας πίθος μὲ γραπτὴ διακόσμηση ἀπὸ τὴν πρώιμη φάση τῆς Φυλακωπῆς Ι (Φυλακωπὴ Ι-ii) ἔχει παρόμοιο σχῆμα σώματος ἀλλὰ διαφορετικὴ διαμόρφωση λαμποῦ καὶ χείλους⁸²². Μεγαλύτερη ὁμοιότητα κατὰ τὸ σχῆμα παρουσιάζει ἕνας δίωτος ταφικὸς πίθος ἀπὸ τὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-iii»⁸²³. Τὸ θέμα τῆς χρονολόγησews τῶν ἐγγυτρισμῶν τῆς Φυλακωπῆς καὶ τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-iii» ἔχει ἤδη συζητηθεῖ καὶ ἔχομε ταχθεῖ μὲ τὴν ἀποψη ὅτι ἀνήκουν στὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ⁸²⁴. Ὅπως ὅμως ἀναφέραμε στὴν συζήτηση τῆς χρονολόγησews τῶν πίθων τοῦ τύπου Κ-Α, 2α, ἡ χρονολόγηση τοῦ ἐθίμου τοῦ ἐγγυτρισμοῦ στὴν φάση «Ι-iii» τῆς Φυλακωπῆς δὲν ἀφορᾷ στὴν χρονολόγηση τῶν ταφικῶν πίθων καθεαυτῶν. Ἐπομένως ὁ ἐν λόγω ταφικὸς πίθος τῆς Φυλακωπῆς καὶ ὁ παρόμοιος μὲ αὐτὸν Φ 49 τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀνήκουν σὲ φάση πρωιμότερη τῆς Φυλακωπῆς Ι-iii, πιθανότατα στὴν Φυλακωπὴ Ι-ii, καὶ αὐτὸ ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν ὁμοιότητά τους πρὸς τὸν προαναφερθέντα γραπτὸ πίθο ἀπὸ τὴν φάση αὐτὴ τῆς Φυλακωπῆς, καθὼς καὶ ἀπὸ τοὺς τυπολογικοὺς συσχετισμοὺς τοῦ Φ 49 στὴν λαξευτὴ θαλαμοειδῆ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 τοῦ Ἀκρωτηρίου⁸²⁵. Ἕνας ἄλλος ταφικὸς πίθος ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ⁸²⁶ καὶ δύο ἄλλοι παρόμοιοι πού βρίσκονται στὸ Μουσεῖο τῆς Μήλου (ἀρ. 16, 616) ἔχουν κομβιόσχημες ἀποφύσεις μεταξὺ τῶν λαβῶν, ὅπως καὶ ὁ Φ 49. Παρόμοιες

819. Σάμψων 1985, 139: τύπος 9, πίν. 12:9, σχ. 24ε:Γ25, 31β:Σ2. Χρονολόγηση: αὐτόθι 80, 84, 108.

820. Frödin - Persson 1938, 216: ἀρ. 9, εἰκ. 159:1.

821. Sotirakopoulou 1986, 304, σημ. 41.

822. Atkinson 1904, 98: ἀρ. 5, πίν. VIII:6. Zervos 1957, εἰκ. 120. Doumas 1977d, 24, εἰκ. 13:m. Χρονολόγηση: Atkinson 1904, 249. Barber 1974, 4. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-ii», βλ. ἐδῶ σημ. 773.

823. Dawkins - Droop 1910/11, 7, πίν. IV:207. Barber 1974, 6, 23:207, εἰκ. 1:207 (MM 159).

824. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῶν ταφῶν παιδιῶν σὲ πίθους στὴν Φυλακωπὴ, βλ. ἐδῶ Α-Η, 5. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-iii», βλ. ἐδῶ Α-Α, 6 καὶ σημ. 347-348.

825. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ.

826. Dawkins - Droop 1910/11, 7, πίν. IV:209. Barber 1974, 9, 23:209, εἰκ. 1:209 (MM 162).

ἀποφύσεις ἀπαντοῦν κάτω ἀπὸ τὰ χεῖλη τῶν ἀκόσμητων ἄωτων κυπέλλων⁸²⁷ καὶ στὸ σῶμα ἐνὸς ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας⁸²⁸. Ἐνα ἀγγεῖο σχήματος κρατηρίσκου μὲ κοῖλο λαμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος, ποὺ ἀνήκει στὴν κατηγορία «Dark-faced pottery» τῆς Φυλακωπῆς I-ii, ἔχει σωληνωτὴ πρόχυση καὶ μαστοειδεῖς ἀποφύσεις στὸν ὦμο⁸²⁹. Μαστοειδεῖς ἀποφύσεις ἀπαντοῦν καὶ στὴν κοιλία μιᾶς ραμφοειδόστομης πρόχου ἀπὸ τάφο στὸ Κάτω Κουφονήσι⁸³⁰, ποὺ ἀπὸ τοὺς συσχετισμούς της χρονολογεῖται στὴν «Ὁμάδα τῆς Ἀμοργοῦ»⁸³¹. Στὶς Κυκλάδες, ἐπομένως, οἱ μαστοειδεῖς ἀποφύσεις φαίνονται νὰ ἐμφανίζονται περὶ τὸ τέλος τῆς ΠΚ II καὶ νὰ χαρακτηρίζουν τὴν ΠΚ III περίοδο. Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα φαίνονται ἐπίσης νὰ χαρακτηρίζουν τὴν ΠΕ III περίοδο⁸³². Στὴν Θήβα ἀπαντοῦν σὲ πρόχου τῆς κεραμεικῆς ὁμάδας Β, ποὺ ἐντάσσεται στὴν μεταβατικὴ ΠΕ II-III φάση⁸³³. Ἡ ἀνάγλυφη ταινία στὴν βάση τοῦ χαμηλοῦ κυλινδρικοῦ λαμοῦ ἢ σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος πίθων εἶναι στοιχεῖο ἐπίσης γνωστὸ στὴν κυκλαδικὴ κεραμική. Παραδείγματα γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Ἀντίπαρο⁸³⁴, τὸν Πύργο τῆς Πάρου⁸³⁵, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)⁸³⁶ καὶ τὴν Μικρὴ Βίγλα τῆς Νάξου⁸³⁷.

6. ΟΓΚΩΔΕΙΣ ΠΙΘΟΙ

Σχ. 49-54, Πίν. 164-181

Ἀπὸ τὸ δωμάτιο Δ3 τοῦ ΥΚ I οἰκισμοῦ τοῦ Ἀκρωτηρίου προῆλθε μεγάλος ἀριθμὸς ὄστράκων ποὺ ἀνήκουν σὲ δύο ὀγκώδεις πίθους. Μερικὰ συνανήκοντα ὄστρακα βρέθηκαν στὰ παρακείμενα δωμάτια Δ4 καὶ Δ17. Ἐντυπωσιακὰ ἀπὸ πλευρᾶς διαστάσεων δείγματα ἀγγείων στὸν αἰγαιακὸ χῶρο κατὰ τὴν ΠΕΧ, οἱ πίθοι αὐτοὶ μποροῦν νὰ παραβληθοῦν κατὰ τὸ μέγεθος μὲ τὸν μεγάλο ἀνδρειατικὸ πίθο τοῦ Ἀκρωτηρίου (Πίν. 163)⁸³⁸, μοναδικὸ ἀπὸ πλευρᾶς μεγέθους δεῖγμα λίθινου ΠΚ ἀγγείου στὸν αἰγαιακὸ χῶρο, ἂν καὶ πάλι πιθανῶς μεγαλύτεροι ἀπὸ αὐτόν⁸³⁹. Δὲν στερεεῖται

827. Βλ. ἐδῶ Α-Η, 6 παραπάνω.

828. Ντούμας 1976β, 6, πίν. 5:β. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

829. Atkinson 1904, 152, 165, πίν. IV:13. Χρονολόγησις: Barber 1984a, 92.

830. Ζαφειροπούλου 1970β, πίν. 373:β.

831. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ» στὸ τέλος τῆς ΠΚ II καὶ στὴν πρώιμη φάσιν τῆς ΠΚ III, βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1γ παρακάτω.

832. Κόνσολα 1981, 146.

833. Αὐτόθι 123.

834. Forsdyke 1925, 60:A333, πίν. IV:A333. Renfrew 1972, πίν. 9:5.

835. Τσουντας 1898, 175, πίν. 9:38. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ τοῦ Πύργου τῆς Πάρου στὴν ΠΚ II περίοδο, βλ. ἐδῶ σημ. 645.

836. MacGillivray 1980, 41, εἰκ. 15:46. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

837. Barber - Hadianastasiou 1989, 74: ἀρ. 22-23, εἰκ. 6:22-23.

838. Marinatos 1969, 20, 22, εἰκ. 7, 9. Μαρινάτος 1969, 161-162, 163, πίν. 185:β, 187:α. Doumas 1983b, 115, εἰκ. 17.

839. Τὸ Δ 286, σύμφωνα μὲ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἀείμνηστου φίλου καθηγητῆ τῆς Φυσικῆς Βασίλη Χαραλαμπίκου, ἔχει ἐσωτερικὴ διάμετρο χεῖλους 61.425έκ. καὶ ἐξωτερικὴ 66.025έκ. Ἡ ἐξωτερικὴ διάμετρος τοῦ χεῖλους τοῦ ἀνδρειατικοῦ πίθου εἶναι 50.29έκ. περίπου.

ἴσως σημασίας νὰ ἀναφέρομε ἐδῶ ὅτι ὁ ἀνδεσιτικὸς πίθος βρέθηκε στὴν γειτονικὴ τοῦ Δ3 περιοχῇ, καὶ συγκεκριμένα σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ΒΔ τμήμα τῆς πυρᾶς.

Ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ὀστράκων τῶν δύο ὀγκωδῶν πίθων ἐπιλέχθηκαν ἀρχικὰ γιὰ καταγραφὴ καὶ μελέτη δεκατέσσερα τεμάχια συγκολλημένα ἀπὸ ὄστρακα ποικίλου μεγέθους (Δ 284-Δ 297). Ἡ ἐπιλογὴ τῶν τεμαχίων ἔγινε μὲ βάση τὰ ἑξῆς κριτήρια:

α) ἀποτελοῦν μεγάλα τμήματα τοῦ σώματος, ἐνδεικτικὰ τοῦ μεγέθους τῶν ἀγγείων, καὶ ἐπιπλέον φέρουν μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς (Δ 284, Δ 285, Δ 293, Δ 294, Σχ. 49, Πίν. 166-167, 177-178), β) σώζουν τμήματα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐπομένως παρέχουν στοιχεῖα γιὰ τὴν τυπολογικὴ ἔνταξη τῶν ἀγγείων (Δ 286, Δ 287, Δ 292, Σχ. 50, Πίν. 164-165), γ) προέρχονται ἀπὸ διαγνώσιμα μέρη τοῦ σώματος, καὶ στὴν προκειμένη περίπτωση ἀπὸ τὸ ἀνώτατο τμήμα τοῦ ὤμου, ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸν λαιμό, καὶ ἐπιπλέον φέρουν μικρὲς ὀριζόντιες σωληνωτὲς λαβὲς (Δ 288, Δ 295, Δ 296, Σχ. 49-51, Πίν. 168), καὶ δ) φέρουν μεγάλες (Δ 291, Σχ. 52, Πίν. 170) ἢ μικρὲς (Δ 289, Δ 290, Δ 297, Σχ. 53, Πίν. 169) σωληνωτὲς λαβὲς ἢ ἀποφύσεις, ἔστω καὶ ἐὰν δὲν ἦταν δυνατόν νὰ προσδιορισθεῖ σὲ ποιο μέρος τοῦ σώματος ἀνήκαν.

Μὲ κριτήρια τὴν διαμόρφωση τοῦ χεῖλους, τὸ χρῶμα καὶ τὴν σύσταση τοῦ πηλοῦ, τὴν ποιότητα τῆς ὀπτήσεως καὶ τὴν τεχνικὴ τῆς ἐπιφάνειας καταλήξαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ Δ 284-Δ 291 (Πίν. 164-170) ἀνήκουν σὲ ἓναν πίθο καὶ τὰ Δ 292-Δ 297 (Πίν. 175-177) σὲ ἄλλον.

Ἦταν μετὰ τὸ πέρας τῆς μελέτης αὐτῆς, καὶ συγκεκριμένα κατὰ τὴν ἀνασκαφικὴ περίοδο τοῦ 1991, ὅταν χάρις στὴν ἐπιμονὴ καὶ τὴν προσωπικὴ ἐνασχόληση τοῦ διευθυντῆ τῶν ἀνασκαφῶν, καθηγητῆ Χ. Ντούμα, ἔγινε δυνατόν νὰ συγκολληθοῦν διάφορα τεμάχια τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου καὶ κατὰ συνέπεια νὰ σχηματίσουμε πληρέστερη εἰκόνα τοῦ ἀγγείου αὐτοῦ. Κατ' ἀρχὰς διαπιστώθηκε ὅτι τὸ τμήμα τοῦ λαιμοῦ Δ 292 καὶ τὸ τμήμα τοῦ ὤμου Δ 296 συγκολλῶνται καὶ ἀπαρτίζουν τεμάχιο ὕψους 0.19 καὶ πλάτους 0.215μ. (Σχ. 50, Πίν. 175). Στὴν συνέχεια βρέθηκαν ἐπαφὲς τῶν Δ 294, Δ 295 καὶ Δ 297 μὲ ἄλλα συνανήκοντα ὄστρακα, μὲ ἀποτέλεσμα τὰ τεμάχια αὐτὰ νὰ σχηματίσουν τελικῶς μεγάλο τμήμα ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος τοῦ πίθου, ὕψους 0.53 καὶ πλάτους 0.71μ. (Πίν. 176). Διαπιστώθηκε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο ὅτι τὸ Δ 297 (Πίν. 176, ἄνω ἀριστερὰ) προέρχεται ἀπὸ τὸ ἀνώτατο μέρος τοῦ ὤμου τοῦ πίθου, ὅπως καὶ τὸ Δ 295 (Πίν. 176, ἄνω δεξιὰ), καὶ ὅτι ἡ ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση τοῦ πρώτου, ἂν καὶ κατὰ πολὺ μικρότερη σὲ πλάτος καὶ διαφορετικὴ ἀπὸ τὴν ὀριζόντια σωληνωτὴ λαβὴ τοῦ δεύτερου, βρίσκεται στὸ ἴδιο ὕψος μὲ αὐτὴν καὶ σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὴν αὐλάκωση ποὺ ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαιμοῦ. Ἀπὸ τὴν συγκόλληση, τέλος, μερικῶν ὀστράκων ἀπὸ τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος τοῦ πίθου προέκυψαν τρία τεμάχια ἀπὸ τὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων κοντὰ στὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου (Σχ. 54, Πίν. 179-181). Δεδομένου ὅμως ὅτι λείπουν τὰ περισσότερα τεμάχια ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ ἐξ ὁλοκλήρου οἱ βάσεις τῶν δύο πίθων, τὰ δύο ἀγγεῖα δὲν εἶναι δυνατόν πρὸς τὸ παρὸν νὰ ἀποκατασταθοῦν σὲ βαθμὸ πού θὰ μᾶς ἐπέτρεπε νὰ σχηματίσουμε σαφέστερη εἰκόνα τοῦ σχήματος καὶ τοῦ μεγέθους τους.

Τὰ τεμάχια ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τοὺς λαιμούς τῶν πίθων (Σχ. 50) δείχνουν ὅτι τὰ δύο ὀγκῶδη ἀγγεῖα ἐντάσσονται τυπολογικὰ στὴν κατηγορίαν τῶν πίθων μὲ χαμηλὸ

χοανοειδή λαμό, οἱ ὅποιοι ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ, πιθανότατα δὲ καὶ κατὰ τὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ περιόδου⁸⁴⁰. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦ λαμοῦ ὁ πρῶτος πίθος (Δ 286) παρουσιάζει ὁμοιότητες μὲ τοὺς κρατηρίσκους τῆς κατηγορίας K-B, 2 (βλ. παρακάτω), πού ἐπίσης ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ περιόδου. Ὁ πρῶτος πίθος ἔχει πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος, περιχέλωμα πού ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια αὐλάκωση καὶ ἄλλη ὀριζόντια αὐλάκωση στὴν βάση τοῦ λαμοῦ (Πίν. 164-165, 168), ἐνῶ ὁ δεύτερος πίθος ἔχει χεῖλος πού νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω (Δ 292) καὶ ὀριζόντια αὐλάκωση στὴν βάση τοῦ λαμοῦ (Πίν. 175-176, 178). Καὶ τὰ δύο ἀγγεῖα ἔχουν μικρὲς ὀριζόντιες σωληνωτὲς λαβὲς ἢ ἀποφύσεις στὸν ὦμο (Σχ. 50-51, 53, Πίν. 164, 168, 175-176) καὶ μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς στὴν κοιλία (Σχ. 49, Πίν. 166-167, 176-177), ὁ δὲ πρῶτος πίθος διαθέτει ἐπίσης τὴν ὀγκώδη λαβὴ Δ 291 (Σχ. 52, Πίν. 170). Ὁκτὼ τεμάχια τοῦ πρῶτου πίθου σώζουν ὅπες συνδέσεις τῶν θραυσμάτων τοῦ ἀγγείου (Πίν. 164, 167-168, 171-174). Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῶν λαβῶν καλύπτονται ἀπὸ ἐρυθρὸ ἢ καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ μελανό, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ.

7. ΓΡΑΠΤΟΣ ΠΙΘΟΣ ΚΑ 627

Πρόκειται γιὰ τὸν πίθο πού προῆλθε ἀπὸ τὴν «πυρά»⁸⁴¹. Τὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος καταλαμβάνει ὀγκώδης κοιλία, τὸ κατώτερο μέρος εἶναι αἰσθητὰ λεπτότερο καὶ καταλήγει σὲ μικρὴ ἐπίπεδη βάση. Τὸ στόμιο σχηματίζει εἶδος χαμηλοῦ κυλινδρικοῦ λαμοῦ μὲ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος καὶ περιβάλλεται ἀπὸ τρεῖς ὁμόκεντρος ἀνάγλυφους δακτυλίους, στὸν κατώτερο ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν τρεῖς μικροσκοπικὲς, λοξὲς καὶ διάτρητες μηνοειδεῖς ἀποφύσεις τοποθετημένες σὲ ἴσα μεταξύ τους διαστήματα. Στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου τοῦ σώματος βρίσκονται δύο ὀριζόντιες μηνοειδεῖς λαβὲς μὲ κάθετη διάτρηση ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ λεῖο κιτρινωπὸ ἐπίχρισμα. Στὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, καὶ στὸν χῶρο μεταξύ τῶν ἀνάγλυφων δακτυλίων καὶ τῶν λαβῶν, ὑπάρχει γραπτὴ διακόσμηση στίς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ πού συνίσταται σὲ ὀριζόντια σειρὰ ρόμβων. Τὸ περίγραμμα κάθε ρόμβου ἀποτελοῦν ζῶνες κάθετων γραμμιδίων. Σειρὰ τεσσάρων κάθετων γραμμιδίων κοσμεῖ ἐπίσης τὸ κέντρο κάθε ρόμβου. Τὸ πέρας τῆς διακοσμήσεως ὀρίζει λεπτὴ ὀριζόντια ταινία στὸ ὕψος τῶν λαβῶν.

Ἀκριβὴ τυπολογικὰ παράλληλα τοῦ πίθου αὐτοῦ δὲν γνωρίζομε. Τὰ ἐπὶ μέρους ὅμως τυπολογικὰ του χαρακτηριστικὰ δὲν εἶναι ἄγνωστα στίς Κυκλάδες καὶ στὸ Αἰγαῖο περὶ τὸ τέλος τῆς ΠΕΧ.

Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ σώματος, ὁ πίθος ΚΑ 627 βρίσκει παράλληλα σὲ ἓναν πίθο ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας (ΚΑ 3112) πού ἔχει χρονολογηθεῖ στὴν πρῶμῃ φάση

840. Βλ. ἐδῶ K-A, 1 παραπάνω.

841. Marinatos 1969, 21, εἰκ. 4. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:δ. Doumas 1983b, 26, 28, 42, πίν. 38.

της ΠΚ ΠΙΒ⁸⁴², σὲ ἓναν ΠΚ ταφικὸ πίθο ἀπὸ τὴν θέσιν Καλαμιά της Θήρας⁸⁴³ καὶ σὲ ἓναν ταφικὸ πίθο ἀπὸ τὴν φάσιν I-iii της Φυλακωπῆς της Μήλου⁸⁴⁴. Οἱ διαφορὲς τοῦ ΚΑ 627 ἀπὸ τοὺς τρεῖς προαναφερθέντες πίθους συνίστανται στὴν διαμόρφωση τοῦ στομίου, στὸν τύπο τῶν λαβῶν καὶ στὸ γεγονὸς ὅτι οἱ τελευταῖοι εἶναι ἀκόσμητοι. Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς δύο ταφικοὺς πίθους εἰδικότερα, ἔχομε ἤδη διατυπώσει τὴν ἄποψη ὅτι ὁποιαδήποτε χρονολόγηση καὶ ἂν δεχθοῦμε γιὰ τὴν φάσιν «Φυλακωπὴ I-iii» καὶ γιὰ τὸ ἔθιμο τοῦ ἐγχυτρισμοῦ (τέλος ΠΚ ΠΙ ἢ πρῶμῃ φάσιν της ΜΚ), ἡ χρῆσις συγκεκριμένων πίθων ὡς ταφικῶν ἀγγείων δὲν χρονολογεῖ ἀπαραίτητα τοὺς πίθους καθεαυτοῦς⁸⁴⁵.

Ὡς πρὸς τὴν διαμόρφωση τοῦ στομίου ἐν εἶδει χαμηλοῦ κυλινδρικοῦ λαμποῦ, ὁ ΚΑ 627 βρίσκει παράλληλα σὲ μεμονωμένα δείγματα πίθων, τὰ ὁποῖα στίς μὲν Κυκλάδες χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ Π καὶ ΠΙΑ, στὴν δὲ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα στὴν φάσιν «Καστρί» καὶ στὴν ΠΕ ΠΙ⁸⁴⁶.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸν τύπο τῶν λαβῶν, οἱ ὀριζόντιες μηνοειδεῖς λαβὲς μὲ κάθετη διάτρησι ἀπαντοῦν στὸν αἰγαιακὸ χῶρο κατὰ τὴν ΠΧ Π καὶ ΠΙ περίοδο σὲ πιθοειδῆ ἀγγεῖα διαφόρων τύπων καὶ ἀποτελοῦν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῶν ΜΚ/ΜΕ πίθων⁸⁴⁷.

Ὅσον ἀφορᾷ στοὺς ἀνάγλυφους δακτυλίους ποὺ περιβάλλουν τὸ στόμιο τοῦ ΚΑ 627, πρόκειται γιὰ ἓναν τύπο διακοσμήσεως ποὺ στίς Κυκλάδες συναντᾶται σποραδικὰ ἤδη ἀπὸ τὴν Ὑστερὴ Νεολιθικὴ περίοδο καὶ εἶναι σπάνιος κατὰ τὴν ΠΕΧ, ὁπότε ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ΠΚ Π ἢ τὴν ΠΚ ΠΙΑ περίοδο⁸⁴⁸.

Ὅσον ἀφορᾷ, τέλος, στὴν γραπτὴ διακόσμηση τοῦ ΚΑ 627, παρεμφερὲς διακοσμητικὸ θέμα ἀπαντᾷ σὲ ἓνα ἀσκοειδὲς ἀγγεῖο της Φυλακωπῆς⁸⁴⁹, τὸ ὁποῖο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων της διακοσμήσεως ποὺ φέρει χρονολογεῖται στὴν φάσιν «Φυλακωπὴ I-ii» ἢ στὴν πρῶμῃ φάσιν της ΠΚ ΠΙΒ⁸⁵⁰. Μεμονωμένα στοιχεῖα της διακοσμήσεως τοῦ ΚΑ 627 μποροῦν νὰ παραβληθοῦν μὲ διακοσμητικὰ στοιχεῖα ποὺ εἶναι συνήθη στὴν κεραμικὴ της κατηγορίας «Dark-faced pottery»⁸⁵¹, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν φάσιν «Φυλακωπὴ I-ii» ἐπίσης.

Ἀπὸ τὴν ἀνάλυση, ἐπομένως, τῶν ἐπὶ μέρους τυπολογικῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ ΚΑ 627 συνάγεται ὅτι ὁ πίθος αὐτὸς πρέπει πιθανότατα νὰ χρονολογηθεῖ στὴν φάσιν

842. Sotirakopoulou 1986, 304-305, εἰκ. 1:3112, πίν. 18:b.

843. Marinatos 1973, 12, πίν. 8:b.

844. Dawkins - Droop 1910/11, 7, πίν. 4:207. Barber 1974, 6, 23: ἀρ. 207, εἰκ. 1:207 (MM 159).

845. Πὰ τὴν χρονολόγηση της Φυλακωπῆς I-iii, βλ. ἐδῶ Α-Α, 6 καὶ σημ. 347-348. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ ἐθίμου τοῦ ἐγχυτρισμοῦ, βλ. Α-Η, 5 παραπάνω. Πὰ συζήτηση σχετικὰ μὲ τὴν χρονολόγηση τῶν ταφικῶν πίθων, βλ. Κ-Α, 2α παραπάνω.

846. Βλ. ἐδῶ Κ-Α, 4 παραπάνω.

847. Βλ. ἐδῶ Λ-Α, 3 παρακάτω.

848. Βλ. ἐδῶ Δ-Ο, 2γ παρακάτω.

849. Atkinson 1904, 90, εἰκ. 74. Zervos 1957, εἰκ. 118.

850. Atkinson 1904, 90. Barber 1984a, 90. Βλ. ἐπίσης ἐδῶ Κ-Ε καὶ σημ. 1208.

851. Πρβ. π.χ. μὲ Atkinson 1904, πίν. IV:5, 7, V:8b, 9 καὶ Renfrew 1972, πίν. 10:3 ἄνω ἀριστερά.

I-ii της Φυλακωπής ή στην πρώτη φάση της ΠΚ ΙΙΒ. Ὑπὲρ αὐτῆς τῆς χρονολογήσεως συνηγοροῦν καὶ οἱ τυπολογικοὶ συσχετισμοὶ τοῦ ἀγγείου στὸ στρῶμα τῆς «πυρᾶς», ὅπως θὰ δοῦμε στὸ κεφάλαιο τῶν χρονολογικῶν παρατηρήσεων.

Κρατηρίσκοι (K-B)

Ἀνάλογα μὲ τὴν διαμόρφωση τοῦ λαμποῦ διακρίνομε τοὺς ἑξῆς τύπους κρατηρίσκων: κρατηρίσκους μὲ κολουροκωνικὸ λαμπό, κρατηρίσκους μὲ κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαμπό καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος καὶ κρατηρίσκους μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος.

1. ΚΡΑΤΗΡΙΣΚΟΙ ΜΕ ΚΟΛΟΥΡΟΚΩΝΙΚΟ ΛΑΙΜΟ

Ὁ κρατηρίσκος μὲ κολουροκωνικὸ λαμπό ἀποτελεῖ βασικὸ σχῆμα τῆς ΠΚ κεραμεικῆς, τὸ ὁποῖο μὲ τὶς διάφορες παραλλαγές του ἀπαντᾷ καθ' ὅλη σχεδὸν τὴν διάρκεια τῆς ΠΕΧ, ἀπὸ τὶς πρωιμότερες φάσεις της μέχρι καὶ τὰ πρῶτα τουλάχιστον στάδια τῆς ΠΚ ΙΙΙ. Τὰ ὑστερότερα δείγματα τῆς σειρᾶς ἀποτελοῦν ἐξέλιξη τῶν πρωιμότερων. Στὸ Ἀκρωτήρι ἐντοπίσθηκε ἓνας μικρὸς ἀριθμὸς ὀστράκων ποὺ φαίνονται νὰ προέρχονται ἀπὸ κρατηρίσκους μὲ κολουροκωνικὸ λαμπό καὶ νὰ ἐκπροσωποῦν τὶς διαφορὲς φάσεις τῆς ἐξελίξεως τοῦ σχήματος. Θὰ ἀκολουθήσει ἀναλυτικὴ παρουσίαση τῶν δειγμάτων ποὺ ἐντοπίσθηκαν μὲ χρονολογικὴ σειρᾶ.

α. Κρατηρίσκοι τῆς «Ὁμάδας τοῦ Πηλοῦ» (μὲ ἢ χωρὶς πόδι) Σχ. 47δ, Πίν. 182-183

Ὁ κρατηρίσκος τῆς «Ὁμάδας τοῦ Πηλοῦ» ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ βασικὰ σχήματα τῆς ΠΚ Ι κεραμεικῆς⁸⁵² καὶ φαίνεται νὰ ἐπιβιώνει καὶ στὴν μεταβατικὴ ΠΚ Ι-ΙΙ φάση ἢ στὴν πρώτη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ. Αὐτὸ ἀποδεικνύεται: (α) ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἓνας κρατηρίσκος αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπὸ τὸν τάφο 6 τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς Νάξου, ἐκτὸς ἀπὸ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὀριζόντιας ἰχθυόκανθας καὶ διάγραμμων τριγώνων, ἔχει ἐπίσης τέσσερις μεμονωμένες ἐμπίστες σπειρεῖς στὰ σημεῖα τῶν ἀποφύσεων καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ἐντάσσεται ἀπὸ τὸν ἀνασκαφέα στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου»⁸⁵³, καὶ (β) ἀπὸ τὸν συσχετισμὸ στὸν τάφο 75 τῆς Παναγίας τῆς Πάρου ἐνὸς κρατηρίσκου τῆς

852. Jacobsen 1969, 234: ἀρ. 1, 235: ἀρ. 2. Furumark 1972, 217 σημ. 1: Incised Ia. Ντούμας 1976α, 70, σχ. Α:4-5. Doumas 1977d, 16, 84, εἰκ. 3:f-h, j, 4:l-n. Coleman 1977a, 110. Thimme 1977, 525-527: ἀρ. 369-371, 373, 375, 378-380. Barber - MacGillivray 1980, 145, εἰκ. 2:2. Brouscari 1981, 529: ἀρ. κατ. 295, 1342. Calligas 1984, 89, 90, 93 σημ. 13. Evans - Renfrew 1984, 64, 66-67. Barber 1987, 90, εἰκ. 58:2.

853. Doumas 1977d, 104:b-ii, 108, πίν. XXXVI:b. Χρονολόγηση: αὐτόθι 19, 106. Ὁ Renfrew (1984b, 49) ἐντάσσει τὸ ἀγγεῖο αὐτὸ στὴν «Ὁμάδα τοῦ Πλαστηρᾶ» τῆς ΠΚ Ι λόγω τοῦ συσχετισμοῦ του μὲ ἓνα μαρμαρίνιο κρατηρίσκο (καντήλα). Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου», βλ. ἐδῶ Α-Ι παραπάνω. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, βλ. σημ. 523.

«Ομάδας του Πηλοῦ» με ἓνα, σύμφωνα με τὸν Χ. Τσουντα, «πήλινον ἀγγεῖον σχήματος σκύφου» (ΕΑΜ 4796)⁸⁵⁴, τὸ ὁποῖο ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ σώματος θυμίζει τοὺς ΠΚ Ι κρατηρίσκους χωρὶς πόδι. Στὴν μεταβατική ΠΚ Ι-ΙΙ φάση ἐντάσσει ὁ J. Thimme τέσσερις ἀκόμη κρατηρίσκους τοῦ τύπου αὐτοῦ, τοὺς τρεῖς με κριτήρια τυπολογικὰ καὶ τὸν τέταρτο λόγω τοῦ ὅτι λέγεται ὅτι βρέθηκε μαζί με ἓναν ΠΚ ΙΙ κρατηρίσκο⁸⁵⁵. Στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο ἐντάσσει ὁ Γ. Παπαθανασόπουλος καὶ τὸν κρατηρίσκο ἀπὸ τὸν τάφο 134 στὸ Λειβάδι τοῦ Δεσποτικοῦ, ἀγνοοῦμε ὅμως με ποιά κριτήρια⁸⁵⁶.

Τέσσερα ὄστρακα ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας, συγκεκριμένα τὰ Ξ 84, Ξ 277, Φ 8 καὶ Φ 199, εἶναι πιθανὸν ὅτι προέρχονται ἀπὸ κρατηρίσκους τῆς «Ομάδας τοῦ Πηλοῦ». Ἡ ταύτισή τους με τὸ σχῆμα αὐτὸ ἐγένε με βάση τὰ ἑξῆς κριτήρια: (α) τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ὅχι μόνον κολουροκωνικὸ ἀλλὰ καὶ ἐλαφρῶς κοῖλο στὴν τομή του, στοιχεῖο χαρακτηριστικὸ τῶν κρατηρίσκων αὐτοῦ τοῦ τύπου, (β) τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐξωτερικὰ ἐλαφρὸ περιχέλιωμα, στοιχεῖο ποὺ χαρακτηρίζει τὸν πρῶμο τύπο κρατηρίσκων, καὶ δὲν παρουσιάζει ἐντονη κλίση πρὸς τὰ ἔξω, ποὺ εἶναι χαρακτηριστικὸ τῶν ὑστερότερων τύπων⁸⁵⁷, καὶ (γ) ἡ κάθετη ὀπὴ ἀναρτήσεως τοῦ Φ 8 ἔχει ἀνοιχθεῖ ἐν μέρει στὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων τοῦ ἀγγείου, στοιχεῖο ποὺ κατὰ κανόνα ἀπαντᾷ στοὺς ΠΚ Ι κρατηρίσκους χωρὶς πόδι⁸⁵⁸. Τὸ Ξ 277 ἔχει ἀδρὴ ἐρυθρωπὴ ἐπιφάνεια καὶ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικὰ (Πίν. 183), οἱ ὁποῖες ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Τὰ τρία ἄλλα ὄστρακα ἔχουν ἐξωτερικὰ ἐπίχρισμα, ποὺ στὶς περιπτώσεις τῶν Φ 8 καὶ Φ 199 εἶναι στιλβωμένο. Τὸ Φ 199 φέρει στιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ ἐσωτερικὰ.

Οἱ ΠΚ Ι κρατηρίσκοι με κολουροκωνικὸ λαμὸ καὶ πόδι ἢ χωρὶς πόδι ἔχουν προέλθει κυρίως ἀπὸ τάφους, σποραδικὰ ὅμως ἀπαντοῦν καὶ σὲ οἰκισμούς. Παραδείγματα τοῦ τύπου γνωρίζομε ἀπὸ τὰ νεκροταφεῖα τοῦ Ἀκρωτηρίου⁸⁵⁹ καὶ τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων⁸⁶⁰ τῆς Νάξου, τῆς Παναγίας⁸⁶¹ καὶ τοῦ Πύργου⁸⁶² τῆς Πάρου, τῆς Ἀντιπάρου⁸⁶³,

854. Τσουντας 1898, 158.

855. Thimme 1977, 525-527: ἀρ. 372, 374, 381-382.

856. Παπαθανασόπουλος 1981, 152, πίν. 76.

857. Βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1β καὶ 1γ παρακάτω.

858. Bent 1884, 54, εἰκ. 10. Atkinson 1904, 83: ἀρ. 1. Forsdyke 1925, πίν. IV:A301, A303. Zervos 1957, εἰκ. 62. Jacobsen 1969, 235, εἰκ. 2. Coleman 1977a, 110, πίν. 370-372, 375. Doulas 1977d, πίν. XXXVI:b. Κάθετες ὅμως ὁπὲς ἀναρτήσεως ποὺ ἔχουν ἀνοιχθεῖ στὸ πάχος τῶν τοιχωμάτων τοῦ ἀγγείου ἔχει καὶ μιὰ φακοειδὴς πυξίδα με πόδι ποὺ βρίσκεται στὴν Συλλογὴ Κανελλοπούλου (Brouscari 1981, 527, εἰκ. 23:d).

859. Τάφοι 3, 7-9, 14-15, 17, 21 καὶ 23: Doulas 1977d, 86, 88, 89, 91, 92, 94, 95, πίν. XXVII:e, XXIX:d, f, j-k, XXXI:c-d, g, XXXII:a, XXXIII:b, m.

860. Τάφος 6: αὐτόθι 102:ii-b, 108, πίν. XXXVI:b.

861. Τάφοι 57, 58, 63, 68 καὶ 75: Τσουντας 1898, 157, 158, πίν. 9:2, 6. Zervos 1957, εἰκ. 64, 73.

862. Τάφοι 91, 96 καὶ 103: Τσουντας 1898, 159, 160, πίν. 9:28. Zervos 1957, εἰκ. 60.

863. Bent 1884, 53-54, 56, εἰκ. 10, 13. Τσουντας 1898, 161 (Κρασσάδες, τάφοι 114 καὶ 120). Forsdyke 1925, 54, 55:A301-A308, εἰκ. 57, 58, πίν. IV:A301, A303, A308. Zervos 1957, εἰκ. 62, 63. Higgins 1977, 54, εἰκ. 51. Renfrew 1972, 110, 527, πίν. 3:1-2. Coleman 1977a, 110, πίν. 371, 378. Thimme 1977, 525, 527, πίν. 371, 378.

τοῦ Δεσποτικοῦ⁸⁶⁴, τοῦ Πηλοῦ τῆς Μήλου⁸⁶⁵, τῆς Σίφνου⁸⁶⁶ καὶ τῆς Εὐβοίας (Μακρυ-
κάπα)⁸⁶⁷, ἀπὸ τοὺς οἰκισμοὺς τῆς Φυλακωπῆς στὴν Μήλο⁸⁶⁸, τῆς Γκρόττας⁸⁶⁹ καὶ τῆς Μι-
κρῆς Βίγλας⁸⁷⁰ στὴν Νάξο καὶ ἀπὸ τοὺς λάκκους στὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ⁸⁷¹.
Ἀναφέρονται ἀκόμη μερικά δείγματα τοῦ τύπου ἀπὸ τὴν Πάρο⁸⁷² καὶ τὴν Ἀμοργό⁸⁷³,
τῶν ὁποίων ἡ ἀκριβὴς προέλευση καὶ οἱ συνθήκες εὐρέσεως εἶναι ἄγνωστες, καθὼς καὶ
μερικά ἀγνώστου προελεύσεως⁸⁷⁴.

β. ΠΚ II κρατηρίσκοι (τῆς πρώιμης ἢ τῆς ὥριμης φάσεως)

Σχ. 47ε, Πίν. 184

Ὁ τύπος φαίνεται νὰ ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τέσσερα ὄστρακα. Δύο ἀπὸ αὐτά, τὰ Δ 201
καὶ ΟΤ. 23, ἔχουν χεῖλος ποὺ νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ κοῖλο κολουροκωνικὸ
λαϊμό. Φαίνονται νὰ ἀνήκουν σὲ κρατηρίσκους τυπολογικὰ παρόμοιους μὲ τοὺς
προηγούμενους, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἀπὸ πλευρῶς τεχνικῆς καὶ διακοσμήσεως παρουσιάζουν
προηγμένα χαρακτηριστικά: τὸ Δ 201 φέρει ἐμπέστη διακόσμηση ποὺ συνίσταται
σὲ τέσσερις ὁμόκεντρους κύκλους, τὸ δὲ ΟΤ. 23 ἔχει ἐρυθροβαφῆ στιλβωμένη
ἐπιφάνεια. Τὸ γεγονός ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀποτελοῦν καινοτομίες τῆς «Ὁμάδας
τοῦ Κάμπου»⁸⁷⁵ σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ πρῶμα τυπολογικὰ χαρακτηριστικά τῶν δύο

864. Ζουμπάρια, τάφος 136: Τσουντας 1898, 165, πίν. 9:1. Zervos 1957, εἰκ. 61. Λειβάδι, τάφος 134: Τσουντας 1898, πίν. 9:4. Παπαθανασόπουλος 1981, 152, πίν. 76.

865. Τάφοι 4 καὶ 8: Edgar 1896/97, 41, 42, 44-45, εἰκ. 1, 3, 10-14. Åberg 1933, εἰκ. 99. Renfrew 1972, πίν. 3:3-4, 8. Coleman 1977a, 110, πίν. 373. Thimme 1977, 525-526, πίν. 373.

866. Βαθύ, τάφος 148: Τσουντας 1899, 76. Zervos 1957, εἰκ. 66.

867. Jacobsen 1969, 234: ἀρ. 1, 235: ἀρ. 2, εἰκ. 1-2. Calligas 1984, 89.

868. Atkinson 1904, 83: ἀρ. 1-2, εἰκ. 67, 69. Renfrew 1972, 155, εἰκ. 10.2:1-2. Evans - Renfrew 1984, 64, 67, εἰκ. 1:a.

869. Renfrew 1972, 155, εἰκ. 10.2:7, ὅπου οἱ κρατηρίσκοι τῆς Γκρόττας παρομοιάζονται μὲ τοὺς κρατη-
ρίσκους τοῦ Kum Tepe Ib (αὐτόθι, εἰκ. 5.3:10). Τὸν οἰκισμὸ τῆς Γκρόττας ὁ Renfrew ἐντάσσει στὴν ΠΚ I πε-
ρίοδο (πολιτισμὸς Γκρόττας-Πηλοῦ) (αὐτόθι 153. Evans - Renfrew 1984, 66-67), στὴν ὁποία περιλαμβάνει καὶ
τὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου». Μὲ τὴν ἄποψη αὐτὴ τάσσεται καὶ ὁ Coleman (1974, 341). Ὁ Ντούμας ἀμφισβητεῖ
τὴν χρονολόγηση τῆς Γκρόττας στὴν ΠΚ I καὶ ἐντάσσει τὸν οἰκισμὸ στὴν ὥριμη φάση τῆς ΠΚ II (Doulas
1972, 152, 165). Οἱ Barber - MacGillivray (1980, 145, 147: πίνακας II, 149) τὸν χρονολογοῦν στὴν «Ὁμάδα τοῦ
Κάμπου», ποὺ κατ' αὐτοὺς ἀποτελεῖ τὸ τελευταῖο στάδιο τῆς ΠΚ I, καὶ πιθανῶς καὶ στὴν ΠΚ II περίοδο.
Ὁμοίως ἡ Ζαφειροπούλου (Zarheirouli 1984, 38 ἀρ. 1). Πρόσφατα ἦλθε στὸ φῶς κεραμεικὴ ποὺ ἀποδει-
κνύει τὴν κατοίκηση τῆς θέσεως ἤδη ἀπὸ τὴν NN περίοδο (Hadjianastasiou 1988, 11-20). Σύμφωνα μὲ τὴν ἀνα-
σκαφέα, ἡ κεραμεικὴ τῆς Γκρόττας φαίνεται νὰ περιλαμβάνει καὶ πρῶμα καὶ ὕστερα στοιχεῖα, γεγονός ποὺ
ὑποδηλώνει κατοίκηση τῆς θέσεως ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ΠΚ I περιόδου μέχρι τὰ πρῶμα στάδια τῆς ΠΚ II, πρὶν
ἀπὸ τὴν ἐμφάνιση τῆς γραπτῆς κεραμεικῆς (αὐτόθι 20 σημ. 1).

870. Barber - Hadjianastasiou 1989, 72: ἀρ. 10, εἰκ. 5:10.

871. EAM 5350. Πληροφορία ἀπὸ καταλόγους τοῦ EAM.

872. Coleman 1977a, 110, πίν. 370. Thimme 1977, 525-526, πίν. 370. Χατζηαναστασίου 1983, 3: ἀρ. 2-5, πίν. Γ:α-δ.

873. Zervos 1957, εἰκ. 71. Coleman 1977a, 110, πίν. 372. Thimme 1977, 525, πίν. 372.

874. Coleman 1977a, 110. Thimme 1977, 525-527, πίν. 369, 374-375, 379-382. Brouscari 1981, 529: ἀρ. κατ. 295, 1342, εἰκ. 24:c, e.

875. Ἡ ἐμπέστη διακόσμηση καὶ τὸ θέμα τῶν ὁμόκεντρων κύκλων ἐμφανίζονται γιὰ πρώτη φορὰ μὲ τὴν
λεγόμενη «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», στὰ χεῖλη τῶν καπελλόσχημων ἀγγείων (Doulas 1968, 22. 1977d, 19, 103-iii,

κρατηρίσκων συνηγορούν υπέρ της χρονολογήσεώς τους στην πρώιμη φάση της ΠΚ ΙΙ περιόδου (‘Ομάδα του Κάμπου’)⁸⁷⁶. Η έμπιστη διακόσμηση και ή κεραμεική Urfinis αποτελούν στην συνέχεια βασικά χαρακτηριστικά της ΠΚ ΙΙ κεραμεικής⁸⁷⁷.

Τὰ δύο ἄλλα ὄστρακα (Β 25, Δ 221) ἔχουν καὶ αὐτά, ἰδιαίτερα τὸ Β 25, ἐλαφρῶς κοῖλο λαϊμό, τὸ χεῖλος ὅμως παρουσιάζει ἔντονη κλίση πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζει περιχέλωμα, πὺν τὴν περίπτωσιν τοῦ Β 25 φαίνεται νὰ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγκάρσιον. Φέρουν καστανὸ ἢ καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρυσμα ἐξωτερικά, τὸ Δ 221 καὶ ἐσωτερικά, καὶ εἶναι ἀκόσμητα. Τὰ ὄστρακα αὐτὰ φαίνονται νὰ ἀνήκουν σὲ κρατηρίσκους μὲ πόδι ἢ χωρὶς πόδι εἴτε τῆς πρώιμης (‘Ομάδα τοῦ Κάμπου’) εἴτε τῆς ὥριμης φάσεως τῆς ΠΚ ΙΙ περιόδου.

Τὰ γνωστὰ δείγματα κρατηρίσκων αὐτοῦ τοῦ τύπου ἔχουν προέλθει σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τάφους. Οἱ κρατηρίσκοι τῆς πρώιμης φάσεως τῆς περιόδου (‘Ομάδα τοῦ Κάμπου’) εἶναι γνωστοὶ μόνον ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς Νάξου⁸⁷⁸. Οἱ κρατηρίσκοι τῆς ὥριμης φάσεως⁸⁷⁹ φέρουν συνήθως διακόσμηση ἐμπύστων τριγώνων καὶ σπειρῶν στὸ σῶμα καὶ ἔχουν προέλθει κυρίως ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τῆς Χαλανδριανῆς τῆς Σύρου⁸⁸⁰. Μεμονωμένα δείγματα ἔχουν ἐπίσης βρεθεῖ τὴν Νάξου⁸⁸¹, τὴν Πάρο⁸⁸², τὴν Μῆλο⁸⁸³ καὶ πιθανῶς τὴν Ἀμοργό⁸⁸⁴. Ἐνας παρόμοιος κρα-

πίν. XLIII:g. Zapheirou 1984, 38. Barber 1987, 89, 96). Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν ἀγγείων αὐτῶν τὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», βλ. Dumas 1977d, 19, εἰκ. 7:c. Barber - MacGillivray 1980, 145. Barber 1987, 90. Ἡ τεχνικὴ τῆς ἐρυθρῆς στιλβωτῆς κεραμεικῆς ἐμφανίζεται στὶς ἀμφικωνικὰς πυξίδες τοῦ τάφου 26 στὸν Λοῦρο τῆς Νάξου (Παπαθανασόπουλος 1961/62, 133-134, πίν. 67:α, δ. Bossert 1965, 89). Πὰ τὴν ἐνταξιν τοῦ περιεχομένου τοῦ τάφου αὐτοῦ τὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», βλ. ἐδῶ σημ. 677. Οἱ Barber καὶ MacGillivray ὅμως (1980, 148, εἰκ. 2:1) χρονολογοῦν τὶς πυξίδες αὐτὰς τὴν ΠΚ Ι περιόδον.

876. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου», βλ. ἐδῶ Α-Ι παραπάνω.

877. Ἐμπύστοι ὁμόκεντροι κύκλοι: Τσουντας 1899, 86-88, εἰκ. 11, 15, πίν. 8:1, 9, 12. Zervos 1957, εἰκ. 197-205, 210, 212-223. Renfrew 1972, 172. Caskey 1972, 368, πίν. 79:B68. Coleman 1977a, 109, 112, εἰκ. 89, πίν. 399, 404-405. Dumas 1977d, 20, 103-iii. Barber - MacGillivray 1980, 150, εἰκ. 3:14. Παπαθανασόπουλος 1981, 146-147, σχ. 141, 143, 147-148, 152, 173, πίν. 75, 96. Evans - Renfrew 1984, 64, εἰκ. 1:c. Zapheirou 1984, 38. Κεραμεικὴ Urfinis: Βλ. ἐδῶ σημ. 678.

878. Dumas 1977d, 104:b-i, 109, πίν. XXXVII:a. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523.

879. Πὰ τὴν χρονολόγησιν, βλ. Furumark 1972, 217 σημ. 1: Incised II. Renfrew 1972, 172. Dumas 1977, 20, εἰκ. 8:m-o. Coleman 1977a, 112. Thimme 1977, 526, 528-529, πίν. 377, 383-387. Barber - MacGillivray 1980, 150, εἰκ. 2:13. Barber 1987, 92, εἰκ. 58:13.

880. Τάφος 190: EAM 4982. Τάφος 196: EAM 4992. Τάφος 218: EAM 5008. Τάφος 265: Τσουντας 1899, πίν. 9:3 (EAM 5033). Τάφος 266: Zervos 1957, εἰκ. 214 (EAM 5034). Τάφος 278: EAM 5042. Τάφος 345: Τσουντας 1899, 88, πίν. 8:1. Zervos 1957, εἰκ. 203. Τάφος 351: Τσουντας 1899, 112 (EAM 5113). Τάφος 355: Τσουντας 1899, 112. Bossert 1965, 93, εἰκ. 3:1-2 (EAM 5116, 5292). Τάφος 359: Τσουντας 1899, 113 (EAM 5130). Τάφος 384: Τσουντας 1899, 88-89, πίν. 8:9. Zervos 1957, εἰκ. 202. Βλ. ἐπίσης: Zervos 1957, εἰκ. 201, 212-213, 215-217. Renfrew 1972, εἰκ. 11:1:1, πίν. 8:10-11. Coleman 1977a, 112, πίν. 386-387. Thimme 1977, 528-529, πίν. 386-387. Ἐνα ἀδημοσίευτο δεῖγμα βρίσκεται στὸ Μουσεῖο τῆς Σύρου (ἀρ. 157).

881. Ἀβδεῖ, τάφος 1: Dumas 1977d, 124, πίν. XLIX:j.

882. Καμάρι, κατεστραμμένος τάφος: Τσουντας 1898, 161, πίν. 9:8.

883. Φυροπόταμος: Renfrew 1972, πίν. 8:9 (MM 9).

884. Coleman 1977a, 112, πίν. 377. Thimme 1977, 526, πίν. 377.

τηρίσκος με ἐγγάρακτη καὶ ἐμπέστη διακόσμηση ἀπὸ τὸ Ἀσκηταριὸ τῆς Ἀττικῆς θεωρεῖται εἰσηγμένος ἀπὸ τὶς Κυκλάδες⁸⁸⁵. Δύο ἄλλα δείγματα εἶναι ἀγνώστου προελεύσεως⁸⁸⁶. Σὲ παρόμοιους κρατηρίσκους φαίνονται ἐπίσης νὰ ἀνήκουν μερικὰ ὄστρακα με ἐμπέστη διακόσμηση πὺν ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν φάση Α2 τῆς Φυλακωπῆς⁸⁸⁷ καὶ ἓνα ὄστρακο χεῖλους ἀπὸ τὴν Ἀγία Εἰρήνη⁸⁸⁸.

γ. Κρατηρίσκοι τῆς «Ομάδας τῆς Ἀμοργοῦ»

Σχ. 55, Πίν. 185-186

Τρία ἄλλα ὄστρακα καὶ τὸ τεμάχιο ΚΑ 4191⁸⁸⁹ φαίνονται ἐπίσης νὰ προέρχονται ἀπὸ κρατηρίσκους με κολουροκωνικὸ λαϊμό, οἱ ὅποιοι ὅμως διαφέρουν ἀπὸ τοὺς προηγούμενους ὡς πρὸς τὸ ὅτι ἔχουν ἀδρὴ μᾶλλον καὶ ἀνοιχτόχρωμη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, στοιχείο πὺν χαρακτηρίζει τὰ ἀγγεῖα τῆς λεγόμενης «Ομάδας τῆς Ἀμοργοῦ»⁸⁹⁰. Τὰ Β 52 καὶ Ξ 252 σώζουν τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαμποῦ, τὸ Ξ 9 τὴν βάση τοῦ λαμποῦ καὶ τὸν ὦμο, τὸ δὲ ΚΑ 4191 ὁλόκληρο τὸν κολουροκωνικὸ λαϊμό καὶ μέρος τοῦ ὦμου, ὁ ὅποιος συμπληρώθηκε πρόσφατα (Πίν. 185). Ὅπως καὶ τὰ ὄστρακα κρατηρίσκων τῶν τύπων πὺν προαναφέραμε, ἔχουν καὶ αὐτὰ ἐλαφρῶς κοῖλο λαϊμό. Ὁ ὦμος προέχει καὶ στὶς δύο περιπτώσεις πὺν σώζεται, ἡ δὲ διάκριση λαμποῦ καὶ ὦμου τονίζεται με ὀριζόντια ἐγγάραξη στὴν βάση τοῦ λαμποῦ. Στὴν περίπτωση τοῦ ΚΑ 4191 ὅμως ὁ ὦμος προέχει ἔντονα καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ συγκεκριμένο ἀγγεῖο διαφέρει ἀπὸ τὸ Ξ 9 καὶ τοὺς ἄλλους κρατηρίσκους τῆς ομάδας καὶ προσεγγίζει μᾶλλον τοὺς πρωιμότερους τύπους κρατηρίσκων, τῶν ομάδων «τοῦ Πηλοῦ» καὶ «τοῦ Κάμπου». Τὸ ΚΑ 4191 ἔχει ἐπιπλέον χεῖλος πὺν νεύει μᾶλλον ἔντονα πρὸς τὰ ἔξω, ἀντίθετα πρὸς τὰ Β 52 καὶ Ξ 252 τὸ χεῖλος τῶν ὁποίων νεύει ἀνεπαίσθητα ἢ καὶ καθόλου πρὸς τὰ ἔξω. Τὸ Ξ 9 φέρει κιτρινωπὸ ἐπίχρισμα ἐξωτερικά, τὸ Ξ 252 καστανὸ μᾶλλον. Τὰ δύο ἄλλα εἶναι ἀνεπίχριστα. Τὰ ΚΑ 4191 καὶ Ξ 252 ἔχουν ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά, πὺν ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Τὸ Ξ 9 φέρει διακόσμηση λοξῶν παράλληλων ἐγγαράξεων στὸ σωζόμενο τμήμα τοῦ σώματος (Πίν. 186).

885. Θεοχάρης 1953/54, 73, εἰκ. 26. Wilson 1987, 41. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ἀκρόπολεως στὸ Ἀσκηταριὸ τῆς Ἀττικῆς, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

886. Coleman 1977a, 112, πίν. 383-384. Thimme 1977, 528, πίν. 383-384.

887. Evans - Renfrew 1984, 64, 66, εἰκ. 1:c, ἄνω.

888. Wilson 1987, 42. Στὴν Ἀγία Εἰρήνη οἱ κρατηρίσκοι αὐτοῦ τοῦ τύπου φέρουν γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια (αὐτόθι 38, 41). Ἕνας παρόμοιος κρατηρίσκος με γραπτὴ διακόσμηση ἔχει προέλθει ἀπὸ τὸ Ἀσκηταριὸ (Θεοχάρης 1954, 111-112, εἰκ. 9. 1953/54, 73-74, πίν. II) καὶ ἓνας ἄλλος λέγεται ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν Ἴο (Coleman 1977a, 114, πίν. 385. Thimme 1977, 528, πίν. 385). Ὁ γραπτὸς κρατηρίσκος τοῦ Ἀσκηταριοῦ εἶναι κατὰ μὲν τὸν Θεοχάρη (1953/54, 74. Rutter 1979, 16, 25 σημ. 39) δημιούργημα ἀττικοῦ ἐργαστηρίου, ὅπως καὶ τὰ γραπτὰ ἀγγεῖα τῆς Ραφῆνας (βλ. ἐδῶ Α-ΣΤ, σημ. 474 καὶ Κ-Δ, 2γ, σημ. 1141), ἂν καὶ ἀναγνωρίζονται οἱ κυκλαδικὲς ἐπιδράσεις πὺν ἀπηχοῦν τὸ σχῆμα καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς διακοσμήσεως, κατὰ δὲ τὸν Wilson (1987, 38) εἰσηγμένος ἀπὸ τὴν Κέα.

889. Γιὰ τὸ ΚΑ 4191, βλ. Sotirakopoulou 1986, 305-306, 311, εἰκ. 2, πίν. 19:b καὶ κατάλογο τῆς παρούσας μελέτης.

890. Sotirakopoulou 1986, 306, σημ. 53.

Οἱ παρόμοιοι κρατηρίσκοι εἶναι μέχρι στιγμῆς γνωστοὶ μόνον ἀπὸ τάφους. Τὰ Ξ 9 καὶ ΚΑ 4191 βρίσκουν παρὰλληλα σὲ κρατηρίσκους πού ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν Ἀμοργό⁸⁹¹, τὸν τάφο 10 τοῦ Σπεδοῦ τῆς Νάξου⁸⁹², τὸ Κάτω Κουφονήσι⁸⁹³ καὶ τὴν Κέρο⁸⁹⁴, καθὼς καὶ σὲ δείγματα μὲ ἄγνωστη προέλευση τοῦ τύπου πού βρίσκονται στὶς Συλλογὲς Γουλανδρῆ⁸⁹⁵ καὶ Κανελλοπούλου⁸⁹⁶, τὰ δὲ Β 52 καὶ Ξ 252 σὲ κρατηρίσκους ἐπίσης ἀπὸ τὴν Ἀμοργό⁸⁹⁷ καὶ τὴν Συλλογὴ Γουλανδρῆ⁸⁹⁸.

Ἡ «Ὁμάδα τῆς Ἀμοργοῦ» θεωρεῖται ὕστερη ἐπιβίωση τοῦ πολιτισμοῦ «Κέρου-Σύρου», πού ἐμφανίζεται πρὸς τὸ τέλος τῆς ΠΚ II ὑπὸ τὴν μορφή τοπικῆς παραλλαγῆς στὴν νότια Νάξο, τὴν Ἀμοργό καὶ τὴν Ἀντίπαρο καὶ εἶναι ἐν μέρει σύγχρονη τῆς ΠΚ III⁸⁹⁹. Οἱ συσχετισμοὶ τῶν κρατηρίσκων τῆς ὁμάδας αὐτῆς στοὺς τάφους συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς μερικῆς ἐντάξεώς της στὸ τέλος τῆς ΠΚ II⁹⁰⁰, γεγονὸς πού δὲν ἀντιβαίνει πρὸς τὴν χρονολόγησι πού προτάθηκε παραπάνω, ἢ ἔνταξί της ὡς ἀποκλειστικὰ στὴν φάση αὐτή⁹⁰¹ ἀμφισβητεῖται (α) ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι στὸν τάφο 10 τοῦ Σπεδοῦ οἱ δύο κρατηρίσκοι τῆς «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ» βρέθηκαν μὲ κεραμεικὴ πού φέρει διακόσμηση πυκνοῦ δικτυωτοῦ⁹⁰², ἢ ὁποῖα, καθὼς ἐπισημαίνει ἡ Φ. Ζαφειροπούλου⁹⁰³, χαρακτηρίζει τὴν γραπτὴ κεραμεικὴ τῆς ΠΕ III, καὶ (β) ἀπὸ τὸν συσχετισμὸ κρατηρίσκων καὶ πρόχων τῆς ὁμάδας αὐτῆς μὲ ΠΚ III κεραμεικὴ στὴν λαξευτὴ θαλαμοειδῇ

891. Δωκαθίσματα, τάφος 14: Τσουντας 1898, 154, πίν. 9:21. Zervos 1957, εἰκ. 67. Bossert 1965, 92, εἰκ. 2:1. Renfrew 1969, 12. Doulmas 1977d, 23, εἰκ. 12:g. Ἀγνωστὴ θέση: Marangou 1984, 101:6, ἀρ. κατ. Κ30, εἰκ. 17.

892. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 118-119, πίν. 50:β-γ.

893. Ζαφειροπούλου 1970β, 429, πίν. 373:α. Ζαφειροπούλου 1988, εἰκ. στὴν σ. 33, ἀριστερά.

894. Renfrew 1972, 531. Doulmas 1988, 22.

895. Doulmas 1968, 43, ἀρ. συλλ. 231 [= Ντούμας 1978α, 141, ἀρ. 163 = Doulmas 1983α, 155, ἀρ. 189]. Doulmas 1968, 44, ἀρ. συλλ. 232 [= Ντούμας 1978α, 142, ἀρ. 164 = Doulmas 1983α, 157, ἀρ. 191]. Doulmas 1968, 45, ἀρ. συλλ. 235 [= Ντούμας 1978α, 143, ἀρ. 165 = Doulmas 1983α, 157, ἀρ. 192].

896. Brouscari 1981, 529: ἀρ. κατ. 159, 531: ἀρ. κατ. 222, εἰκ. 24:f, 25:b.

897. Δωκαθίσματα, συλημένος τάφος: Τσουντας 1898, 154-155, πίν. 9:11-11α. Doulmas 1977d, 23, εἰκ. 12:f. Ἀγνωστὴ θέση: Zervos 1957, εἰκ. 77.

898. Doulmas 1968, 43, ἀρ. συλλ. 230 [= Ντούμας 1978α, 140, ἀρ. 162 = Doulmas 1983α, 153, ἀρ. 188].

899. Renfrew 1967, 4. 1972, 534-535. 1979, 91. 1984b, 45. Doulmas 1968, 45. 1977d, 23, 25-26. 1983α, 45, 151. Ζαφειροπούλου 1975, 83. Barber 1978, 368. Barber - MacGillivray 1980, 143, πίνακας I. Sotirakopoulou 1986, 306, 309. Πὰ τὴν ἐξάπλωσι τῶν τύπων τῆς ὁμάδας, βλ. Doulmas 1977d, 25. 1983α, 151.

900. Ὁ κρατηρίσκος ἀπὸ τὸν τάφο 14 τῶν Δωκαθισμάτων (βλ. ἐδῶ σημ. 891) βρέθηκε σὲ συσχετισμὸ μὲ ἕνα εἰδωλὸ τῆς λεγόμενης «παραλλαγῆς τῶν Δωκαθισμάτων» (Τσουντας 1898, πίν. 10:1). Πὰ τὴν χρονολόγησι τῶν εἰδωλῶν αὐτοῦ τοῦ τύπου στὸ τέλος τῆς ΠΚ II, βλ. Renfrew 1969, 21-22. 1977b, 67. Branigan 1971, 62. Ντούμας 1976α, 72, 74. Doulmas 1977d, 21, 23, εἰκ. 9:h. Thimme 1977, 480. Οἱ κρατηρίσκοι ἀπὸ τὸν τάφο στὸ Κάτω Κουφονήσι (βλ. ἐδῶ σημ. 893) βρέθηκαν μαζὶ μὲ ἀγγεῖα πού παρουσιάζουν ΠΚ II χαρακτηριστικὰ, συγκεκριμένα δύο πρόχους, μία ἀκόσμητη ραμφοειδόστομη καὶ μία μὲ γραπτὴ διακόσμηση διάγραμμων τριγώνων στὴν κοιλία, καὶ δύο μαρμάρινα ἀγγεῖα (Ζαφειροπούλου 1970β, πίν. 373:β-γ, ζ ἀντίστοιχα).

901. Doulmas 1988, 22.

902. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 116-117, πίν. 49:α-δ καὶ παρένθετοι πίνακες Α, Β καὶ Γ.

903. Ζαφειροπούλου 1975, 82 σημ. 14, 83. Σχετικὰ μὲ αὐτό, βλ. ἐπίσης Sotirakopoulou 1986, 306 σημ. 55, ὅπου ὁμως στὴν παραπομπή στὸ προαναφερόμενο ἄρθρο τῆς Ζαφειροπούλου ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ σ. 82 σημ. 14 ἔχει γραφεῖ ἐκ παραδρομῆς σ. 84 σημ. 14.

κατασκευή του φρέατος 6 στο Άκρωτήρι της Θήρας⁹⁰⁴. Δεν τεκμηριώνεται έπομένως ή χρονολόγηση της «Ομάδας της Άμοργου» αποκλειστικά στην ΠΚ ΠΙΒ⁹⁰⁵, αν και είναι πιθανόν ότι συμπίπτει εν μέρει με την πρώιμη φάση της περιόδου⁹⁰⁶, πολύ δε περισσότερο δεν τεκμηριώνεται ή ένταξή της στην πρώιμη φάση της ΜΚ⁹⁰⁷.

2. ΚΡΑΤΗΡΙΣΚΟΙ ΜΕ ΚΥΛΙΝΔΡΙΚΟ

Ἡ ΚΟΙΛΟ ΛΑΙΜΟ ΚΑΙ ΕΞΩ ΝΕΥΟΝ ΧΕΙΛΟΣ

Σχ. 56-57α, Πίν. 187-196

Τὰ άγγεία αὐτοῦ τοῦ τύπου, μεγαλύτερα ἢ μικρότερα κατὰ τὸ μέγεθος, με σῶμα εἴτε σφαιρικό εἴτε ἐπιμηκυμένο καὶ εἴτε ἀκόσμητα εἴτε με γραπτή σκοτεινόχρωμη διακόσμηση ἀποκαλοῦνται ἄλλοτε κρατηρίσκοι, ἄλλοτε ἀμφορεῖς καὶ ἄλλοτε ὑδρίες.

Στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ὁ τύπος ἀριθμεῖ 28 δείγματα, δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ἤδη γνωστά (ΚΑ 589, 4188)⁹⁰⁸. Ὁ ΚΑ 589 καὶ ὁ Δ 49 (Πίν. 187-188) προέρχονται ἀπὸ τὸ κλειστὸ σύνολο τῆς «πυρᾶς» καὶ ἀποτελοῦν τὰ μόνα ὁλόκληρα ἄγγεία αὐτοῦ τοῦ τύπου. Ἔχουν ὠοειδὲς μᾶλλον σῶμα, σχετικὰ μικρὴ ἐπίπεδη βάση καὶ δύο ὀριζόντιες μνηοειδεῖς λαβὲς με κάθετη διάτρηση στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου τοῦ σώματος. Ὁ ΚΑ 589 φέρει ἐγχάρακτο σημεῖο τοῦ κεραμέα στὸν ὦμο (Σχ. 2α) καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση πὺν συνίσταται σὲ τέσσερα ζεύγη κατακόρυφων ἐγχάραξεων, δύο δεξιὰ καὶ δύο ἀριστερὰ ἀπὸ κάθε λαβή, πὺν ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν βάση τοῦ λαμποῦ καὶ ἀπολήγουν στὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ ἔξω νεύοντος χεῖλους τοῦ παρατηροῦνται ἐμφανῆ ἴχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ. Στὶς λοιπὲς περιπτώσεις πρόκειται γιὰ ὄστρακα πὺν σώζουν τμήμα τοῦ λαμποῦ καὶ κατὰ κανόνα τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὦμου, ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ χεῖλος. Τὸ χεῖλος, ὅταν σώζεται, νεύει ἐλαφρῶς ἢ ἐντονότερα πρὸς τὰ ἔξω. Ὁ λαμὸς εἶναι ἄλλοτε κυλινδρικός καὶ ἄλλοτε κοῖλος. Ἡ διάκριση λαμποῦ καὶ ὦμου εἶναι ἐνίοτε ἐντονη (π.χ. Β 1, ΔΟ. 44). Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους, στὶς τέσσερις περιπτώσεις πὺν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ, κυμαίνεται ἀπὸ 0.104 ἔως 0.123μ.

Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται κατὰ κανόνα ἀπὸ ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἔως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ τεφρό, πὺν στὶς περισσότερες περιπτώσεις εἶναι στιλβωμένο. Ἐξαιρέσεις ἀποτελοῦν ὁ ΚΑ 589, πὺν φέρει κιτρινωπὸ ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, τὰ Δ 161 καὶ ΔΟ. 2, πὺν καλύπτονται ἀπὸ μελανὴ στιλπνὴ βαφή (Πίν. 196), καὶ τὰ Β 1 καὶ Δ 187, πὺν ἔχουν ἀνεπίχρυστη ἐπιφάνεια. Ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ αὐτὴ ἐπιχρυσμένη ἢ νὰ ἔχει ταινία μόνον ἐπιχρίσματος ἢ βαφῆς ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Σὲ δεκαπέντε περιπτώσεις ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ καὶ τονίζει τὴν

904. Βλ. Sotirakopoulou 1986, 309 καὶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ τῆς παρούσας μελέτης.

905. Barber 1987, 249 σημ. 11.

906. Βλ. κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ τῆς παρούσας μελέτης.

907. Rutter 1983a, 70 σημ. 10. Σχετικὰ με αὐτό, βλ. ἐπίσης Sotirakopoulou 1986, 309-310.

908. Γιὰ τὸν ΚΑ 589, βλ. Marinatos 1969, 19-21, εἰκ. 2-3. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:β-γ. Γιὰ τὸν ΚΑ 4188, βλ. Sotirakopoulou 1986, 305, 311:4188, εἰκ. 2:4188, πίν. 19:α.

διάκριση λαιμοῦ καὶ ὤμου. Ἐπτά ὄστρακα ἔχουν ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ λαιμοῦ (Α 5, Δ 187, ΔΟ. 11, ΔΟ. 39, Ξ 333, ΟΤ. 10, ΠΤ. 12, Πίν. 189-192), οἱ ὁποῖες ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνσή της. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ (ΠΤ. 12) ἔχει παρόμοιες αὐλακώσεις καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαιμοῦ.

Τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν κατὰ κανόνα σὲ οἰκισμούς, ἀλλὰ ἔχουν βρεθεῖ καὶ σὲ τάφους. Στὶς Κυκλάδες εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, ὅπου φέρουν διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα⁹⁰⁹, ἀπὸ τὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁹¹⁰, ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)⁹¹¹, ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου⁹¹², ἀπὸ τὸ Φρούριο τῆς Παροικιᾶς στὴν Πάρο⁹¹³ καὶ ἀπὸ τὴν Ἀμοργό⁹¹⁴. Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα ἀπαντοῦν στὴν Τίρυνθα⁹¹⁵, στὸν ΠΕ ΙΙ οἰκισμό τοῦ Ρούφ⁹¹⁶, στὸν Ἅγιο Κοσμᾶ (οἰκισμὸς καὶ νεκροταφεῖο)⁹¹⁷, στὸ νεκροταφεῖο στὸ Τσέπι τοῦ Μαραθῶνος⁹¹⁸, στὴν Θήβα⁹¹⁹, στὴν ΠΕ ΙΙΙ φάση τῆς Εὐτρήσεως⁹²⁰, στὸν Ὁρχομενὸ τῆς Βοιωτίας⁹²¹, στὴν Μάνικα⁹²², στὴν Κολώνα τῆς Αἰγίνας (πόλεις ΙΙ, ΙΙΙ, V καὶ V)⁹²³, στὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου (περίοδος ΙΙΙ)⁹²⁴ καὶ στὴν Λεβήνα τῆς Κρήτης (Παπούρα, τάφος 1)⁹²⁵.

909. Τσάκος 1967, 464, πίν. 341:α. Ντούμας 1976β, 5, εἰκ. 4, πίν. 1:β ἀριστερά. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

910. Caskey 1972, 363:B13, εἰκ. 3:B13, πίν. 77:B13. Wilson 1987, 42 (μὲ γραπτὴ διακόσμηση).

911. MacGillivray 1979, 9, 10, 18, 29, εἰκ. 12:28, 42, 176, 354-355. 1980, 30, 31, εἰκ. 11:42, 354-355. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

912. Atkinson 1904, 85, 154, εἰκ. 71, 138 (ὁ δεῦτερος μὲ λοξὲς ἀνάγλυφες νευρώσεις στὸ σῶμα).

913. Rubensohn 1917, 67, εἰκ. 74. Overbeck 1989a, 19: ἀρ. 180.

914. Marangou 1984, 101: ἀρ. κατ. 202, εἰκ. 15.

915. Müller 1938, πίν. X:1-2. Siedentopf 1973, 47, εἰκ. 12. Weisshaar 1982, 449, 453, 457, εἰκ. 69:5, 73:12.

916. Πετριτάκη 1980, 167, 181: χρονολόγησις, σχ. 46, πίν. 46:ε, ἀρ. 4, 47:β, ἀρ. 2-3.

917. Mylonas 1959, 110: ἀρ. 239, εἰκ. 117:13-14, 157:239. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255-256.

918. Μαρινάτος 1970α, 9, πίν. 5:β δεξιὰ. Τὸ νεκροταφεῖο στὸ Τσέπι τοῦ Μαραθῶνα ὁ Μαρινάτος (Marinatos 1970b, 350) χρονολογεῖ στὴν ΠΚ Ι καὶ ΙΙ περίοδο, ὁ δὲ Ντούμας (1979α, 105) στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο. Ὁμοίως ὁ Barber (1987, 136).

919. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 63, σχ. 5:4, πίν. 29:γ.

920. Goldman 1931, 118, εἰκ. 153:3, 157.

921. Kunze 1934, 20-21:2-5, πίν. ΙΙ-ΙΙΙ. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 289: ἀρ. 821.

922. Παπαβασιλείου 1910, 11: συστάς 3η, πίν. Ζ:1. Renfrew 1972, 103-104, εἰκ. 7.3:3 (ὁ Renfrew παραλληλίζει μὲ ἀγγεῖα τῆς Πολιόχνης: αὐτόθι εἰκ. 7.3:1-2). Calligas 1984, 91: ἀρ. 2. Σάμψων 1985, 137: ἀρ. 1-3, σχ. 3:P2-P3, P7-P8, 4:P31, 6:P56, 9α:1, 3, 5, 11, 14:A4, 15:A14, A16, 19:K21, 20:K29-K30, 21:K65, K67, 22:K70, K76, K78, K80-K81, K86, 23:K96, K98-K99, 35:1-2, 5-7, 10-11, 13, πίν. 12:1-3, 18: 6η σειρὰ. 1988α, 28: τάφος 134, 33: τάφος 171, σχ. 14:19, 20:8 (τομέας ΙΙΙ), 75:171.5976, 80:134.5731, 85:134.5771, εἰκ. 89, 89α.

923. Walter - Felten 1981, 154:117, 155:129, 157:161, 158:178-179, 159:186-191, 193, 171-172:392, εἰκ. 90, 108, πίν. 82:117, 85:129, 88:161, 90:178-179, 91:186-191, 92:193, 115:392. (Τὰ ἀρ. 178 καὶ 179 φέρουν γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια. Τὸ ἀρ. 392 ἔχει κάθετες ἀνάγλυφες νευρώσεις στὸ σῶμα). Βάλτερ 1985, 80, 82, 84, εἰκ. 48, 52 (μὲ γραπτὴ διακόσμηση καὶ ἀκόσμητος ἀντίστοιχα).

924. Milošić 1961, πίν. 22:1, 26:4, 36:22, 40:7, 41:30, 42:10. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙΙ τοῦ Ἡραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

925. Daux 1959, 743, εἰκ. 13: 2η σειρὰ, τελευταῖο.

Σύμφωνα με πληροφορία του D. Wilson, οί κρατηρίσκοι και οί πρόχοι με διακόσμηση κάθετων ανάγλυφων νευρώσεων στο σώμα⁹²⁶ έχουν προέλθει αποκλειστικά από την περίοδο ΙΙ της Αγίας Ειρήνης, γεγονός που συνηγορεί υπέρ της χρονολόγησής τους στην πρώιμη φάση της ΠΚ ΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)⁹²⁷. Ο J.B. Rutter εντάσσει τους κρατηρίσκους με διακόσμηση κάθετων ανάγλυφων νευρώσεων, καθώς και την ἐγγάρια κεραμική της κατηγορίας «Dark-faced pottery» της Φυλακωπής Ι, στην πρώιμη φάση της ΜΚ, με βάση το γεγονός ότι ένας παρόμοιος κρατηρίσκος και ὄστρακα του τύπου της «Dark-faced pottery» βρέθηκαν στην Κολώνα της Αἴγινας σὲ στρώμα που χρονολογείται στην πρώιμη φάση της ΜΕ⁹²⁸. Τὸ γεγονός ὅμως ὅτι ἕνας τύπος που χαρακτηρίζει την περίοδο ΙΙ της Αγίας Ειρήνης βρέθηκε σὲ συσχετισμὸ με κεραμική που χαρακτηρίζει την πρώιμη φάση της Φυλακωπής Ι (Φυλακωπή Ι-ii)⁹²⁹ ὅχι μόνον δὲν τεκμηριώνει την ἔνταξή τους στην πρώιμη φάση της ΜΕ ἀλλὰ, ἀντιθέτως, συνηγορεί υπέρ του μερικοῦ συγχρονισμοῦ της «Ὁμάδας του Καστριου» με την Φυλακωπή Ι-ii, ὅπως θὰ ἀναπτύξομε καὶ στο κεφάλαιο τῶν χρονολογικῶν παρατηρήσεων⁹³⁰. Ὅσον ἀφορᾷ στὸν κρατηρίσκο ἀπὸ την Παροιτιά της Πάρου εἰδικότερα⁹³¹, ὁ J.C. Overbeck, ἀκολουθώντας τὸν O. Rubensohn, τὸν ἐντάσσει στην κατηγορία τῶν «κυκλαδικῶν λευκῶν» καὶ κατὰ συνέπεια τὸν χρονολογεῖ στην πρώιμη φάση της ΜΚ περιόδου, ὅπως καὶ τὸν οἰκισμό στὸ Φρούριο της Παροιτιάς⁹³². Ὁ κρατηρίσκος ὅμως της Πάρου παρουσιάζει μεγάλη ὁμοιότητα με τὸν ΚΑ 589 τοῦ Ἀκρωτηρίου της Θήρας, ὁ ὁποῖος με βάση τοὺς τυπολογικοὺς συσχετισμούς του στὸ στρώμα της «πυρᾶς» φαίνεται νὰ χρονολογείται στὸ πρῶτο τμήμα της ΠΚ ΙΙ (Φυλακωπή Ι-ii)⁹³³.

Τὰ κυκλαδικὰ δείγματα τοῦ τύπου φαίνονται ἐπομένως νὰ χρονολογοῦνται στην ΠΚ ΙΙ καὶ στην πρώιμη φάση της ΠΚ ΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ). Τὰ ἑλλαδικὰ παράλληλα καὶ τὰ δείγματα της Αἴγινας ἀνήκουν στην ΠΕ ΙΙ καὶ ΙΙΙ περίοδο. Τὰ παρόμοια ὅμως ἀγγεῖα της ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας που ἔχουν λαμό με ἔντονη κλίση πρὸς τὰ ἔξω καὶ παρουσιάζουν ἔντονη διάκριση λαμοῦ καὶ ὤμου χρονολογοῦνται στην ΠΕ ΙΙΙ περίοδο⁹³⁴. Οἱ κρατηρίσκοι ἀπὸ τὸ Ἡραῖο της Σάμου ἀνήκουν σὲ φάση ἀντίστοιχη της πρώιμης ΠΚ ΙΙ καὶ ὁ κρατηρίσκος ἀπὸ την Λεβήνα της Κρήτης στην ΠΜ ΙΙ περίοδο. Ἐπὶ τῇ

926. Πὰ τίς πρόχους με διακόσμηση κάθετων ανάγλυφων νευρώσεων στην κοιλία, βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1β παρακάτω.

927. Πὰ τὴν χρονολόγηση της περιόδου ΙΙ της Αγίας Ειρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

928. Rutter 1983a, 71 σημ. 17. 1985, 19. Πὰ τὸν κρατηρίσκο, βλ. ἐδῶ σημ. 923.

929. Πὰ τὴν χρονολόγηση της κεραμικῆς «Dark-faced pottery» στην φάση «Φυλακωπή Ι-ii», βλ. Atkinson 1904, 87, 249. Barber 1974, 4. 1981, 175. 1984a, 89, 92. 1987, 29, 94-95. Barber - MacGillivray 1980, 152.

930. Βλ. κεφάλαιο πέμπτο: V α, σημ. 1642-1644 τῆς παρούσας μελέτης.

931. Βλ. ἐδῶ σημ. 913.

932. Πὰ τίς ποιήσεις ἀπόψεις σχετικά με τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στην Παροιτιά της Πάρου, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

933. Βλ. κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙα τῆς παρούσας μελέτης.

934. Goldman 1931, 118. Renfrew 1972, 104: χρονολόγηση τῶν τάφων της 3ης συστάδας της Μάνικας. Siedentopf 1973, 47, εἰκ. 12. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 63, 86. Weisshaar 1982, 457, εἰκ. 73:12. Σάμψων 1985, 139, 140. 1988a, 28: τάφος 134, ἀρ. 134.5731, 134.5771.

βάσει τῶν τυπολογικῶν παραλλήλων τους, ἐπομένως, οἱ κρατηρίσκοι μὲ κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαίμο ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας θὰ πρέπει νὰ χρονολογηθοῦν στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ στὴν πρῶμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ⁹³⁵.

3. ΚΡΑΤΗΡΙΣΚΟΙ ΜΕ ΔΙΜΕΡΗ ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΛΑΙΜΟΥ
ΚΑΙ ΕΞΩ ΝΕΥΟΝ ΧΕΙΛΟΣ

Σχ. 57β, Πίν. 197-198

Οἱ κρατηρίσκοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαιμοῦ ἀποτελοῦν παραλλαγή τῶν κρατηρίσκων τοῦ προηγούμενου τύπου. Ἡ ἰδιαιτερότητά τους συνίσταται στὸ ὅτι παρουσιάζουν γωνιώδη διάκριση τοῦ λαιμοῦ σὲ δύο μέρη, χοανοειδὲς ἄνω, κολουροκωνικό κάτω. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαίμο στὸν ὦμο εἶναι κατὰ κανόνα γωνιώδης καὶ ἡ διάκριση λαιμοῦ καὶ ὦμου ἔντονη. Παρόμοια διαμόρφωση τοῦ λαιμοῦ ἀπαντᾷ ἐπίσης σὲ πρόχους⁹³⁶.

Στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ὁ συγκεκριμένος τύπος κρατηρίσκων ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ πέντε ὄστρακα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ἐρυθρὸ ἢ καστανὸ ἔως καστανέρυθρο καὶ καστανόμαυρο ἐπίχρισμα. Στὴν περίπτωση τοῦ Ξ 248 τὸ ἐπίχρυσμα καλύπτει ἐπίσης τὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαιμοῦ, ἐνῶ τὸ Α3/19 ἔχει ἐπίχρυσμα στὸ ἄνω μόνον μέρος τοῦ λαιμοῦ ἐσωτερικά. Ἡ βάση τοῦ λαιμοῦ δὲν τονίζεται ἐδῶ μὲ ὀριζόντια ἐγχάραξη, ἴσως διότι ἡ ἔντονη διάκριση λαιμοῦ καὶ ὦμου καθιστᾷ περιττὴ τὴν ὑπαρξή της. Τὸ Ξ 248 φέρει διακόσμηση πού συνίσταται σὲ ὀριζόντια σειρὰ ἐμπέστων τριγώνων στὴν ἀρχὴ τοῦ ὦμου καὶ περὶ τὴν βάση τοῦ λαιμοῦ (Πίν. 197)⁹³⁷. Οἱ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ Φ 181 (Πίν. 197) ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνσή της.

Παρόμοιοι κρατηρίσκοι εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας⁹³⁸, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)⁹³⁹ καὶ τὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας, ὅπου ἀπαντοῦν τόσο στὴν

935. Ὁ τύπος ἐπιβιώνει στὴν Μήλο καὶ τὴν Πάρο ἔως τὸ τέλος τῆς ΠΕΧ, στίς ἐξῆς κατηγορίες ἀγγείων: (α) σὲ ἀγγεῖα τῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery»: Atkinson 1904, 152, 165: πίν. IV:13. Γιὰ τὴν χρονολόγησή της κεραμεικῆς αὐτῆς στὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-ii», βλ. ἐδῶ σημ. 929, (β) σὲ ἀκόσμητα πιθοειδῆ: Atkinson 1904, 98: ἀρ. 7, εἰκ. 76, 166: πίν. VIII: ἀρ. 14, ἀπὸ τάφο τῆς Φυλακωπῆς. Γιὰ τὴν χρονολόγησή τῶν ἀγγείων τοῦ τάφου στὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-iii», βλ. αὐτόθι 252 καὶ Barber 1974, 4, (γ) σὲ πιθοειδῆ μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια: Atkinson 1904, 98: ἀρ. 5, πίν. VII:11, VIII:5-6. Γιὰ τὴν χρονολόγησή τῶν πιν. VIII:5-6 στὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-ii», βλ. αὐτόθι 249. Barber 1974, 4. Doumas 1977d, 24, εἰκ. 13:m, (δ) σὲ πιθοειδῆ μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ σκοτεινόχρωμη ἐπιφάνεια: Atkinson 1904, 251, πίν. XIII:19. Rubensohn 1917, 52, εἰκ. 56. Γιὰ τὴν χρονολόγησή τοῦ ἀγγείου τῆς Φυλακωπῆς στὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-iii», βλ. Atkinson 1904, 251. Barber 1974, 4. Γιὰ τὴν χρονολόγησή τῆς κεραμεικῆς μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση στὴν Φυλακωπὴ Ι-iii, ἂν καὶ φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται ἤδη κατὰ τὴν Φυλακωπὴ Ι-ii, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2γ καὶ σημ. 807-808.

936. Βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1β παρακάτω.

937. Γιὰ τὴν διακόσμηση μὲ ἐμπέστα τρίγωνα (Kerbschnitt) καὶ τὴν χρονολόγησή της, βλ. ἐδῶ Α-Γ, 1 καὶ σημ. 384-385.

938. Τσάκος 1967, πίν. 341:β. Ντούμας 1976β, 5, εἰκ. 6, πίν. 3:γ. Γιὰ τὴν χρονολόγησή τοῦ οἰκισμοῦ στὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

939. MacGillivray 1979, 21, 30, εἰκ. 12:223, 369. 1980, 30, 31, εἰκ. 11:223, 369. Γιὰ τὴν χρονολόγησή τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

περίοδο II όσο και στην περίοδο III του οίκισμου. Στην Άγία Ειρήνη, τὰ ἀγγεῖα μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ συγκαταλέγονται στοὺς τύπους ποὺ εἶναι ἐξίσου χαρακτηριστικοὶ τῆς περιόδου II καὶ τῆς περιόδου III⁹⁴⁰, γεγονὸς ποὺ καταδεικνύει τὴν πολιτιστικὴ συνέχεια ἀνάμεσα στὶς δύο περιόδους καὶ τὴν βαθμιαία μετάβαση τοῦ οίκισμου ἀπὸ τὴν μιὰ φάση στὴν ἄλλη, χωρὶς βίαιη διακοπὴ τῆς ζωῆς του⁹⁴¹. Ἐπίσης εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ τὸ Ἀσκηταριό⁹⁴² καὶ τὴν Πολιόχνη τῆς Λήμνου (periodi verde e rosso)⁹⁴³. Παρόμοια περίπου διαμόρφωση τοῦ λαμποῦ παρουσιάζουν ὁρισμένα κλειστά ἀγγεῖα τοῦ τύπου τῶν κρατηρίσκων ποὺ ἔχουν προέλθει ἀπὸ ΠΕ III κτήριο τῆς Μάνικας⁹⁴⁴ καὶ ἓνα ὄστρακο ἀπὸ τὸν ΠΕ II οἰκισμὸ τοῦ Ρούφ⁹⁴⁵. Τὰ κυκλαδικὰ παρὰλληλα τοῦ τύπου ἀνήκουν στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρῶμη φάση τῆς ΠΚ III, τὰ ἑλλαδικὰ στὴν ΠΕ II, στὴν μεταβατικὴ ΠΕ II-III φάση καὶ στὴν ΠΕ III περίοδο καὶ τὰ παρόμοια ἀγγεῖα τῆς Πολιόχνης στὴν ΠΧ II τοῦ ΒΑ Αἰγαίου. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν παραλλήλων τους, ἐπομένως, οἱ κρατηρίσκοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ χρονολογοῦνται, ὅπως καὶ οἱ κρατηρίσκοι τοῦ προηγούμενου τύπου, στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρῶμη φάση τῆς ΠΚ III.

Πρόχοι (Κ-Γ)

Οἱ πρόχοι διακρίνονται σὲ διακοσμημένες καὶ ἀκόσμητες. Οἱ ἀκόσμητες περιλαμβάνουν μία στενόλαιμη πρόχου μὲ ἐλαφρῶς κοῖλο λαμπό, ραμφοειδόστομες πρόχους μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ εὐρύστομες πρόχους. Οἱ διακοσμημένες περιλαμβάνουν πρόχους μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια καὶ πρόχους μὲ διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα.

1. ΑΚΟΣΜΗΤΕΣ ΠΡΟΧΟΙ

α. Στενόλαιμη πρόχους μὲ ἐλαφρῶς κοῖλο λαμπό

Σχ. 58α, Πίν. 199

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον ὄστρακο (Φ 226), ποὺ σώζει τμήμα τοῦ στομίου καὶ τοῦ λαμποῦ. Ἡ διάμετρος τοῦ στομίου ὑπολογίζεται περὶ τὰ 0.04μ. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμποῦ ἐσωτερικὰ φέρουν καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

940. Caskey 1972, 366:B41, 372:C17, εἰκ. 3:B41, 7:C17, πίν. 78:B41a, 79:B41b-c. Rutter 1979, 4, 20 σημ. 4. Barber - MacGillivray 1980, 151. Wilson - Eliot 1984, 81, 87 σημ. 2.

941. Βλ. ἐδῶ σημ. 374.

942. Θεοχάρης 1954, 110, εἰκ. 6. 1953/54, 72, εἰκ. 20, 22-23. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οίκισμου στὸ Ἀσκηταριό, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

943. Bernabò-Brea 1964, πίν. CXXIX:d-f. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ. ἐδῶ σημ. 261.

944. Σάμψων 1985, 137: ἀρ. 2-3, σχ. 19:K16, 22:K71. Χρονολόγησις: αὐτόθι 64.

945. Πετριτάκη 1980, 170, 181: χρονολόγησις, σχ. 57, πίν. 46:ε, ἀρ. 2.

Ἀκόσμητες στενόλαιμες πρόχοι με ἐλαφρῶς κοῖλο λαϊμὸ ἔχουν βρεθεῖ τόσο σὲ τάφους ὅσο καὶ σὲ οἰκισμοὺς. Δείγματα τοῦ τύπου γνωρίζομε ἀπὸ τὶς Ροδινάδες (τάφοι 2 καὶ 4)⁹⁴⁶ καὶ τὸ Σπεδό (τάφος 17)⁹⁴⁷ τῆς Νάξου, ἀπὸ τὸν Σταυρὸ (τάφος 12) τῆς Ἀμοργοῦ⁹⁴⁸, ἀπὸ τὸ Καστρί τῆς Σύρου⁹⁴⁹ καὶ ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)⁹⁵⁰. Μία παρόμοια πρόχους ἔχει προέλθει ἀπὸ ἄγνωστη θέση τῆς Ἀμοργοῦ⁹⁵¹ καὶ μία ἄλλη βρίσκεται στὴν Συλλογὴ Γουλανδρῆ⁹⁵².

Οἱ πρόχοι αὐτὲς ἐντάσσονται τυπολογικὰ στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο (Ὁμάδα τῆς Σύρου)⁹⁵³ καὶ εἶναι παρόμοιες ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ σώματος με τὶς γραπτὲς πρόχους τῆς περιόδου αὐτῆς⁹⁵⁴. Ἡ χρονολόγηση ἐπομένως τοῦ τάφου 12 τοῦ Σταυροῦ τῆς Ἀμοργοῦ στὴν φάση «Καστρί» τῶν Κυκλάδων⁹⁵⁵ δὲν αἰτιολογεῖται ἀπὸ πλευρᾶς κεραμεικῆς, διότι ὁ τάφος αὐτὸς δὲν περιεῖχε κανένα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ σχήματα τῆς ὁμώνυμης ὁμάδας· ἐκτὸς ἀπὸ τὴν προαναφερθεῖσα πρόχου, ποὺ τυπολογικὰ ἐντάσσεται στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο⁹⁵⁶, στὸν τάφο βρέθηκαν μία δίωτη πήλινη φιάλη, σύμφωνα με τὸν Χ. Τσουντα «εἰς πλεῖστα τεμάχια τεθραυσμένη», μία χάλκινη λόγχη καὶ ἓνα χάλκινο ἐγχειρίδιο. Ἐπίσης δὲν αἰτιολογεῖται ἡ ἔνταξη στὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστρίου» τῶν δύο πρόχων ἀπὸ τὶς Ροδινάδες τῆς Νάξου⁹⁵⁷ καὶ τῆς πρόχου τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ⁹⁵⁸. Ὅσον ἀφορᾷ στὶς πρῶτες, γιὰ τὶς ὁποῖες σημειώνεται ὅτι ἡ ἀποκατάσταση τοῦ στομίου εἶναι ἐσφαλμένη⁹⁵⁹, δὲν διαφέρουν τυπολογικὰ ἀπὸ τὶς ἄλλες ΠΚ ΙΙ πρόχους, εἴτε ἀκόσμητες εἴτε γραπτὲς. Ἐπιπλέον, οἱ τάφοι στοὺς ὁποίους βρέθηκαν δὲν περιεῖχαν κανένα ἀπὸ τὰ τυπικὰ σχήματα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου». Ἡ πρόχους τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ, τέλος, ὅπως καὶ δύο ἄλλες πρόχοι τῆς ἴδιας Συλλογῆς ποὺ ἐντάσσονται στὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστρίου»⁹⁶⁰, βρίσκουν παράλληλα

946. Doulmas 1977d, 127-128, πίν. L:a-b.

947. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 126, πίν. 56:α.

948. Τσουντας 1898, 154, πίν. 9:26.

949. Bossert 1967, 69, 72, εἰκ. 3:1. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

950. MacGillivray 1979, 30, εἰκ. 12:370. 1980, 32, εἰκ. 11:370. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

951. Marangou 1984, 101: ἀρ. κατ. 47, εἰκ. 13.

952. Doulmas 1968, 46, ἀρ. συλλ. 236 [= Ντούμας 1978α, 134, ἀρ. 151 = Doulmas 1983α, 148, ἀρ. 181].

953. Doulmas 1977d, 20-21, εἰκ. 9:d.

954. Βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 2α-1 παρακάτω.

955. Doulmas 1977d, 26.

956. Βλ. ἐπίσης Bossert 1967, 72, σημ. 58. Rutter 1979, 20 σημ. 5, 21 σημ. 6. Ὁ Rutter (αὐτόθι 21 σημ. 13) ἀμφισβητεῖ τὴν ἔνταξη τοῦ τάφου 12 τοῦ Σταυροῦ στὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστρίου» ἐλλείψει ἐπαρκῶν στοιχείων γιὰ τὴν παρουσία τύπων τῆς ὁμάδας αὐτῆς στὴν Ἀμοργό. Ὅμως ἡ πιθανότατα φαινομενικὴ αὐτὴ ἀπουσία δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελέσει βάσιμο ἐπιχείρημα, δεδομένου ὅτι ἡ Ἀμοργός, ὅπως καὶ οἱ περισσότερες Κυκλάδες, εἶναι σὲ μεγάλο μέρος τῆς ἀνεξερευνήτη, τὸ δὲ ὑλικὸ ἀπὸ τὶς πρόσφατες ἀρχαιολογικὲς ἐρευνες στὸ νησι εἶναι ἀδημοσίευτο.

957. Doulmas 1977d, 26. 1988, 22, 23.

958. Ντούμας 1978α, 134, ἀρ. 151 [= Doulmas 1983α, 148, ἀρ. 181].

959. Doulmas 1988, 23.

960. Βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1β καὶ σημ. 987.

στην πρόχου από τὸν Σταυρὸ τῆς Ἀμοργοῦ καὶ σὲ μία ΠΚ Π γραπτὴ πρόχου ἀπὸ τὴν Χαλανδριανὴ τῆς Σύρου⁹⁶¹.

β. Ραμφοειδόστομες πρόχοι με διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ

Σχ. 58β, Πίν. 200-202

Οἱ πρόχοι αὐτὲς ἔχουν λαμπὸ παρόμοιο με τῶν κρατηρίσκων τοῦ τύπου K-B, 3 (βλ. παραπάνω), δηλαδή με χοανοειδὲς τὸ ἄνω μέρος του καὶ κολουροκωνικὸ τὸ κάτω. Στὸ Ἀκρωτήρι ἐντοπίσθηκαν τρία δείγματα τοῦ τύπου: μία ὁλόκληρη μικρὴ πρόχους (Πίν. 200), ὁλόκληρος σχεδὸν ὁ λαμπὸς μιᾶς ἄλλης (Πίν. 201) καὶ ἓνα ὄστρακο ἀπὸ τὸ κάτω, κωνικὸ μέρος τοῦ λαμποῦ μιᾶς τρίτης (Πίν. 202). Ἡ πρώτη δίνει πλήρη καὶ σαφὴ εἰκόνα τοῦ σχήματος καὶ τῶν ἐπὶ μέρους χαρακτηριστικῶν του. Ἔχει πεπλατυσμένο φυλλοειδὲς στόμιο, σφαιρικὸ μᾶλλον σῶμα, κάθετη λαβὴ τραπεζιοειδοῦς διατομῆς, ἐλαφρῶς κοιλὴ ὑποτυπώδη βάση καὶ ἀνεπίχριστη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια με ἔντονα ἴχνη πυρᾶς, γεγονὸς ὃχι παράδοξο ἐφ' ὅσον προέρχεται ἀπὸ τὴν λεγόμενη «πυρὰ»⁹⁶². Στὴν μιὰ ὄψη τοῦ ἀγγείου καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ ὤμου παρατηροῦνται μερικὲς, κάθετες σχεδόν, ἀβαθεῖς αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Τὰ ΟΤ. 45 καὶ X 1 φέρουν καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφὴ ἐξωτερικά, τὸ X 1 καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ χοανοειδοῦς στομίου. Τὸ ΟΤ. 45 σώζει τὴν γέννηση κάθετης λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς καὶ ἔχει ὀριζόντια ἐγχάραξη στὴν βάση τοῦ ἄνω, χοανοειδοῦς τμήματος τοῦ λαμποῦ.

Οἱ πρόχοι με διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ ἀπαντοῦν τόσο σὲ οἰκισμοὺς ὅσο καὶ σὲ νεκροταφεῖα. Δείγματα τοῦ τύπου γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Χαλανδριανὴ τῆς Σύρου, ὅπου φέρουν διακόσμηση ἀπὸ ὁμάδες κάθετων ἐγχαράξεων στὸ σῶμα⁹⁶³, τὸ Καστρί τῆς Σύρου⁹⁶⁴, τὴν περίοδο ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα⁹⁶⁵, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Β)⁹⁶⁶, τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, ὅπου ἐνίοτε φέρουν διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα⁹⁶⁷, τὸ Σπεδὸ τῆς Νάξου⁹⁶⁸, τὴν Ἀμοργό

961. Rutter 1979, 20 σημ. 5.

962. Marinatos 1969, 19-21. Μαρινάτος 1969, 161-163.

963. Τάφος 169: EAM 4970. Τσουντας 1899, 92, πίν. 9:2. Zervos 1957, εἰκ. 195. Doumas 1977d, 23, εἰκ. 11:d. Barber - MacGillivray 1980, εἰκ. 2:20. Barber 1987, εἰκ. 58:20. Τάφος 205: EAM 4998. Renfrew 1972, πίν. 9:1. Ἄλλα: Åberg 1933, 88, εἰκ. 171. Zervos 1957, εἰκ. 196.

964. Τσουντας 1899, 122: «στόμια πρόχων ὁμοίων τῇ πίν. 9, 2». (Συνεπῶς ἐσφαλμένα θεωρεῖ ὁ Rutter (1979, 5: πίνακας 1) ὅτι ὁ Τσουντας ἀναφέρεται ἐδῶ σὲ ψηλόλαιμες ραμφοειδόστομες πρόχους τοῦ τύπου Bossert 1967, 69, 73, εἰκ. 3:3). Bossert 1967, 69, 72, εἰκ. 3:2. Renfrew 1972, εἰκ. 11.2:6. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

965. Caskey 1972, 372:C14-C16, εἰκ. 7:C14-C16. Wilson - Eliot 1984, 81, 87 σημ. 2. Wilson 1987, 37: ἀρ. 4. Ἐπίσης Wilson - Eliot 1984, 78, εἰκ. 1:j καὶ Wilson 1987, 41: ἀρ. 3, 42: πρόχοι με διακόσμηση κάθετων ἐγχάρακτων γραμμῶν στὸ σῶμα. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

966. Plassart 1928, εἰκ. 41: ἄνω, 2ο ἀπὸ ἀριστερά. MacGillivray 1979, 26:298, εἰκ. 8:298. 1980, 22-23, εἰκ. 7:298. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

967. Τσάκος 1967, πίν. 341:γ. Ντούμας 1976β, 3-4, εἰκ. 1-3, 5, 9, πίν. 1:α, 1:β δεξιὰ, 2:α, 3:α-β, 4:α-β. Barber 1984a, 91. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὰ Χριστιανὰ, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

968. Τάφος 15: Παπαθανασόπουλος 1961/62, 124, πίν. 51:β. Τάφος 19: αὐτόθι 127-128, πίν. 58:γ. Τάφος 22:

(Παννάδες)⁹⁶⁹, τὴν Ἀθήνα (ὁδὸς Γαριβάλδη 31, τάφος 2)⁹⁷⁰, τὸ νεκροταφεῖο τῆς Μάνικας⁹⁷¹, τὰ Πευκάκια τοῦ Βόλου⁹⁷², τὴν Πολιόχνη τῆς Λήμνου (periodo rosso)⁹⁷³, τὸ σπήλαιο τῆς Ἀσπρης Πέτρας στὴν Κῶ⁹⁷⁴ καὶ τὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου⁹⁷⁵. Γνωρίζομε ἀκόμη μερικὰ ἀγνώστου προελεύσεως δείγματα ἀπὸ ἰδιωτικὲς συλλογές⁹⁷⁶. Ραμφοειδόστομες πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμοῦ, ὁ ὁποῖος ὅμως εἶναι χαμηλότερος καὶ εὐρύτερος ἀπὸ τοὺς λαμοὺς τῶν κυκλαδικῶν πρόχων, ἀπαντοῦν στὸ Ἀσκηταριὸ⁹⁷⁷ καὶ τὴν Σκύρο⁹⁷⁸, ὅπου ἐντάσσονται στὴν τοπικὴ ΠΧ ΙΙΙ περίοδο.

Τὶς κυκλαδικὲς ραμφοειδόστομες πρόχους μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμοῦ, καὶ συγκεκριμένα τὰ δείγματα ἀπὸ τὸ Καστρί, τὴν Χαλανδριανή, τὴν Ἀγία Εἰρήνη καὶ τὰ Χριστιανὰ, ὁρισμένοι μελετητὲς ἐντάσσουν στὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστριοῦ», τὴν ὁποία ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συγγενειῶν ποὺ παρουσιάζει μὲ τὶς πόλεις ΙΙ, ΙΙΙ καὶ ΙV τῆς Τροίας καὶ τὴν ΠΧ ΙΙΙ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας χρονολογοῦν στὴν ΠΧ ΙΙΙ τοῦ Αἰγαίου⁹⁷⁹. Οἱ J.E. Coleman καὶ J. Thimme δὲν φαίνονται νὰ συμμερίζονται τὴν ἄποψη αὐτὴ καὶ χρονολογοῦν δύο ἀγνώστου προελεύσεως δείγματα τοῦ τύπου στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο⁹⁸⁰. Ὑπάρχουν πράγματι βάσιμοι λόγοι νὰ ἀμφισβητεῖται ἡ θεώρηση τῶν πρόχων αὐτῶν ὡς

αὐτόθι 129, πίν. 61. Zervos 1957, εἰκ. 191. Ἐφ' ὅσον καὶ οἱ τρεῖς αὐτοὶ τάφοι περιέχουν πρόχους τοῦ ἴδιου τύπου, δὲν αἰτιολογεῖται γιὰτί οἱ τάφοι 15 καὶ 22 ἐντάσσονται στὴν «Ὁμάδα τῆς Σύρου» καὶ ὁ τάφος 19 στὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστριοῦ» (Doumas 1977d, 26).

969. Marangou 1984, 100: ἀρ. κατ. 295, εἰκ. 5.

970. Παντελίδου 1975, 52: ἀρ. 5, 53-54, πίν. 3β δεξιὰ.

971. Παπαβασιλείου 1910, 14, 17, συστάς 3η, πίν. Θ: 1η σειρὰ-ἀρ. 3, 2η σειρὰ-ἀρ. 6. Σάμψων 1985, 171-173: τάφος XI, 243, 246, σχ. 55:1, εἰκ. 78. Χρονολόγηση: αὐτόθι 237, 239.

972. Michaud 1973, 334, εἰκ. 167. Milošić 1973, 339-347, πίν. 302:δ, πρόχους μὲ διακόσμηση κάθετων ἐγχάρακτων γραμμῶν στὸ σῶμα, παρόμοια μὲ τὴν δημοσιευμένη στὸ Zervos 1957, εἰκ. 196. Ὁ MacGillivray (1983, 83. 1984a, 71) θεωρεῖ τὴν πρόχου αὐτὴ εἰσηγμένη ἀπὸ τὴν Σύρο. Ἡ ἀρχικὴ ἐντύπωση ἦταν ὅτι ἡ πρόχους προήλθε ἀπὸ ΜΕ στρώματα. Στεριζόμενος σὲ αὐτὸ ὁ MacGillivray (1983, 83) θεώρησε ἀρχικὰ ὅτι ἡ ΜΕ τοῦ Βόλου εἶναι σύγχρονη τῆς ΠΕ ΙΙΙ τῆς κεντρικῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας καὶ κατὰ συνέπεια ὅτι ἡ πρόχους ἀπὸ τὰ Πευκάκια ἀποτελεῖ ἐνδειξὴ συγχρονισμοῦ τῆς ΠΕ ΙΙΙ μὲ τὴν ΠΚ ΙΙΑ τοῦ Καστριοῦ καὶ τῆς Χαλανδριανῆς. Ὁ Rutter ὅμως (1984, 106 σημ. 2) ἀνέφερε προφορικὴ πληροφορία τῶν ἀνασκαφῶν ὅτι ἡ πρόχους βρέθηκε σὲ στρῶμα ποὺ χρονολογεῖται στὴν τελευταία φάση τῆς ΠΕ ΙΙ ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΕ ΙΙΙ καὶ κατόπιν αὐτοῦ ὁ MacGillivray (1984a, 71) ἀναθεώρησε.

973. Bernabò-Brea 1964, πίν. CXLVIII:d. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ. ἐδῶ σημ. 261.

974. Levi 1925/26, 301, εἰκ. 89, 8. Ντούμας 1976β, 4, σημ. 3, πίν. 5:α.

975. Milošić 1961, πίν. 44:2. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἡραίου τῆς Σάμου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

976. Doumas 1968, 29, 48, ἀρ. συλλ. 95, 260 [= Ντούμας 1978α, 133, 136, ἀρ. 148, 155 = Doumas 1983a, 147, 148, ἀρ. 179, 183]. Coleman 1977a, 112-113, πίν. 417-418. Thimme 1977, 535-536, πίν. 417-418.

977. Θεοχάρης 1953/54, 70, εἰκ. 17. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Ἀσκηταριὸ τῆς Ἀττικῆς, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

978. Παρλαμᾶ 1984, 98: ἀρ. 1-2, 99, σχ. 17, πίν. 42-43.

979. Renfrew 1972, 533-534. Ντούμας 1976β, 8, σημ. 2. 1978α, 132. Doumas 1977d, 23, 25, εἰκ. 11:d. 1983a, 44. 1988, 23, 28. Barber - MacGillivray 1980, 143: πίνακας 1, 151, εἰκ. 2:20. Barber 1987, 94, εἰκ. 58:20. Σάμψων 1985, 239, 246. Κατὰ τὸν Ντούμα οἱ πρόχοι αὐτὲς καὶ τὰ ἄλλα σχήματα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» ἔλκουν τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τὸ ΒΑ Αἰγαῖο, καὶ εἰδικότερα ἀπὸ τὴν Λήμνο (Doumas 1983a, 44. 1988, 23, 28). Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», βλ. ἐδῶ Α-Η, 1 καὶ σημ. 558 καὶ κεφάλαιο πέμπτο: V α.

980. Coleman 1977a, 112-113, πίν. 417-418. Thimme 1977, 535-536, πίν. 417-418.

τυπικού σχήματος της «Ομάδας του Καστριού» και ή ένταξή τους αποκλειστικά στην φάση αυτή⁹⁸¹. Οί ανασκαφείς του Καστριού και της Αγίας Ειρήνης παραβάλλουν τις ραμφοειδόστομες πρόχους με διμερή διάκριση του λαμού που έχουν προέλθει από τις θέσεις αυτές με ΠΚ II πρόχους, στις όποιες και ανάγουν την καταγωγή τους. Συγκεκριμένα: ή E.-M. Bossert⁹⁸² και ό J.B. Rutter⁹⁸³ θεωρούν ότι οί πρόχοι αυτού του τύπου από τὸ Καστρί⁹⁸⁴ κατάγονται από τις ΠΚ II πρόχους, τῶν τύπων που γνωρίζουμε από τὸν τάφο 12 τοῦ Σταυροῦ της Ἀμοργοῦ και από τὸν τάφο 374 της Χαλανδριανῆς⁹⁸⁵. Πρὸς τις τελευταῖες σχετίζει ό J.B. Rutter⁹⁸⁶ και τρεῖς πρόχους της Συλλογῆς Γουλανδρη, τις όποιες ό Χ. Ντούμας ἐντάσσει στην «Ομάδα τοῦ Καστριού»⁹⁸⁷. Ό J.L. Caskey ἀφ' ἐτέρου τονίζει ότι ή διμερῆς διάκριση τοῦ λαμού εἶναι χαρακτηριστική τόσο της περιόδου II ὅσο και της περιόδου III της Αγίας Ειρήνης και παραβάλλει τὸν κρατηρίσκο B 41 με τις πρόχους C14-C16⁹⁸⁸. Τὸ γεγονός αὐτὸ καταδεικνύει τὴν πολιτιστική συνέχεια ἀνάμεσα στις δύο περιόδους και τὴν βαθμιαία μετάβαση τοῦ οἰκισμοῦ από τὴν μιὰ φάση στην ἄλλη, χωρὶς βίαιη διακοπή της ζωῆς⁹⁸⁹. Οί ἐπιφυλάξεις ὅσον ἀφορᾷ στην ἐνταξὴ τῶν πρόχων αὐτῶν αποκλειστικά στην φάση «Καστρί» ἐνισχύονται από τὸν συσχετισμὸ της πρόχου από τὸν τάφο 19 τοῦ Σπεδοῦ⁹⁹⁰ με δύο μαρμαρίνες φιάλες⁹⁹¹, ἀγγεῖα χαρακτηριστικά της ΠΚ II περιόδου, γιὰ τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομε μέχρι στιγμῆς ἐνδείξεις ὅτι ἐπιβιώνουν στην ΠΚ III, δεδομένου ὅτι δὲν ἔχουν βρεθεῖ σὲ συσχετισμὸ με καθαρῶς ΠΚ III τύπους πήλινων ἀγγείων. Ἐπίσης ἐνισχύονται από τὸ γεγονός ὅτι από τὸν τάφο 17 τοῦ ἴδιου νεκροταφείου προῆλθε μιὰ ραμφοειδόστομη πρόχους με διμερῆ διάκριση τοῦ λαμού, παρόμοια πρὸς τις πρόχους τοῦ Ἀσκηταριοῦ και της Σκύρου⁹⁹², ή ὁποῖα ὄχι μόνον φέρει τὴν τυπική της ΠΚ II γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια που συνίσταται σὲ τρίγωνα πληρούμενα με ἀραιὸ δικτυωτὸ⁹⁹³, ἀλλὰ ἐπιπλέον βρέθηκε σὲ συσχετισμὸ με μιὰ τυπική ΠΚ II πρόχου με κυλινδρικό λαμό⁹⁹⁴. Σύμφωνα με πληροφορία τοῦ D. Wilson, οί ραμφοειδόστομες πρόχοι με διμερῆ διάκριση τοῦ λαμού και διακόσμηση κάθετων ἐγγαράξεων στὸ σῶμα ἐμφανίζονται

981. Βλ. Rutter 1979, 20 σημ. 5.

982. Bossert 1967, 72, σημ. 58.

983. Rutter 1979, 8, 21 σημ. 6.

984. Βλ. ἐδῶ σημ. 964.

985. Τσουντας 1898, πίν. 9:26. 1899, πίν. 8:10. Γιὰ τὴν καταγωγή τῶν ΠΚ IIIA πρόχων ἀπὸ τις ΠΚ II πρόχους, βλ. ἐπίσης Barber - MacGillivray 1980, 151. Barber 1987, 94.

986. Rutter 1979, 20 σημ. 5.

987. Doumas 1968, ἀρ. συλλ. 96, 236, 238 [= Ντούμας 1978α, ἀρ. 149, 151, 152 = Doumas 1983α, ἀρ. 180, 181, 182].

988. Caskey 1972, 366:B41, 372:C14-C16, εἰκ. 3:B41, 7:C14-C16. Ό Rutter ὁμως (1979, 4, 20 σημ. 4) θεωρεῖ ὅτι ὁ λαμός B41 ἀνήκει σὲ πρόχου.

989. Βλ. ἐδῶ K-B, 3 και σημ. 940-941.

990. Βλ. ἐδῶ σημ. 968.

991. Παπαθανασόπουλος 1961/62, πίν. 58:α-β.

992. Βλ. ἐδῶ σημ. 977-978.

993. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 126, πίν. 56:β.

994. Βλ. ἐδῶ K-Γ, 1α και σημ. 947.

ἤδη κατὰ τὴν περίοδο II τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ συνεχίζουν στὴν περίοδο III, ἐνῶ οἱ κρατηρίσκοι καὶ οἱ πρόχοι μὲ διακόσμιση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων ἔχουν προέλθει μόνον ἀπὸ τὴν περίοδο III τοῦ οἰκισμού. Τὸ γεγονός αὐτὸ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς χρονολογήσεως τῶν τελευταίων στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III. Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι οἱ ραμφοειδόστομες πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ ἀνήκουν στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III⁹⁹⁵.

γ. *Εὐρύστομες πρόχοι*

Σχ. 58γ, Πίν. 203-208

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἑντεκα δείγματα⁹⁹⁶. Δύο ἀπὸ αὐτὰ σώζουν τμήμα τοῦ χείλους καὶ τοῦ λαμποῦ (Α3/25, ΑΠ. 10), ἓνα μόνον μέρος τῆς κοιλίας (Α3/20) καὶ τὰ ὑπόλοιπα τμήμα τοῦ λαμποῦ καὶ τῆς κοιλίας. Ὁ λαμπὸς εἶναι ἄλλοτε κολουροκωνικός (π.χ. ΔΟ. 35) καὶ ἄλλοτε μᾶλλον κυλινδρικός (π.χ. ΜΠ.2/63). Ὁ ὦμος προέχει ἄλλοτε λιγότερο καὶ ἄλλοτε περισσότερο ἑντονα. Πέντε σώζουν τὴν ἀπόληξη κάθετης λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς στὸν ὦμο (Πίν. 203-206). Σὲ τέσσερις περιπτώσεις ἡ διάκριση λαμποῦ καὶ ὦμου τονίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραξη στὴν βάση τοῦ λαμποῦ (Πίν. 203, 206-208). Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἄλλοτε ἀπὸ ἐρυθρό, ἀνοικτοκάστανο ἢ καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ ἄλλοτε ἀπὸ καστανόμαυρη ἢ μελανὴ στιλπνὴ βαφή. Τὸ ΚΑ 4190 ἔχει ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις κατὰ τὴν κάθετη φορὰ ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀπόληξη τῆς λαβῆς (Πίν. 204), οἱ ὁποῖες ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Παρόμοιες πρόχοι ἔχουν βρεθεῖ στὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ (λάκκοι)⁹⁹⁷, στὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου⁹⁹⁸ καὶ σὲ ἓναν τάφο τῆς Ἀντιπάρου⁹⁹⁹. Δύο ἀγνώστου προελεύσεως δείγματα τοῦ τύπου βρίσκονται στὴν Συλλογὴ Γουλανδρῆ¹⁰⁰⁰.

Οἱ πρόχοι αὐτὲς θεωροῦνται χαρακτηριστικὲς τῆς λεγόμενης «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ»¹⁰⁰¹, γιὰ τὴν χρονολόγησή τῆς ὁποίας στὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ II καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III ἔγινε ἡδη λόγος¹⁰⁰². Διάσταση ἀπόψεων ἐπικρατεῖ ὅσον ἀφορᾷ στὴν χρονολόγησή τῶν πρόχων ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ¹⁰⁰³. Ὁ J.E. Coleman τὶς χρονολογεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συσχετισμῶν τους σὲ μιὰ ὕστερη φάση

995. Βλ. ἐπίσης τοὺς κρατηρίσκους μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ, ἐδῶ Κ-Β, 3 παραπάνω.

996. Μεταξὺ αὐτῶν τὰ ΚΑ 4189 καὶ 4190, γιὰ τὰ ὁποῖα, βλ. Sotirakopoulou 1986, 306, 311. Γιὰ τὸ ΚΑ 4189, βλ. ἐπίσης κατάλογο τῆς παρούσας μελέτης.

997. Τσουντας 1898, 166, 167, πίν. 9:19, 20, 30. Zervos 1957, εἰκ. 68-69. Doulmas 1977d, 23, εἰκ. 12:a-c.

998. Bosanquet 1896/97, 57: ἀρ. 5, εἰκ. 5.

999. Bent 1884, 55, 56, εἰκ. 12. Forsdyke 1925, 60-61: A336, εἰκ. 71, πίν. IV: A336. Renfrew 1972, 534, πίν. 9:6.

1000. Ντούμας 1978α, 137, ἀρ. 158 [= Doulmas 1983α, 150, ἀρ. 184 (ἀρ. συλλ. 363)]. Doulmas 1968, 41, ἀρ. συλλ. 229 [= Ντούμας 1978α, 139, ἀρ. 161 = Doulmas 1983α, 152, 153, ἀρ. 187].

1001. Doulmas 1977d, 23, εἰκ. 12:a-c. 1983α, 153. Ντούμας 1978α, 138. Renfrew 1972, 534. Ἡ πρόχους μὲ ἀριθμὸ 363 τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ μία φορὰ ἐντάσσεται στὴν «Ὁμάδα τῆς Σύρου» (Doulmas 1983α, 150, ἀρ. 184) καὶ μία ἄλλη στὴν «Ὁμάδα τοῦ Καστρίου» (Ντούμας 1978α, 137, ἀρ. 158).

1002. Βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1γ παραπάνω.

1003. Βλ. ἐδῶ σημ. 997.

τῆς «Ὁμάδας τοῦ Πηλοῦ»¹⁰⁰⁴. Ἡ ἄποψη αὐτὴ ὅμως δὲν τεκμηριώνεται, ὄχι μόνον διότι ἡ κεραμεικὴ ἀπὸ τοὺς λάκκους στὸ Κάτω Ἀκρωτήρι περιλαμβάνει πρωιμότερους καὶ ὑστερότερους τύπους καὶ συνεπῶς οἱ συσχετισμοὶ δὲν ἔχουν χρονολογικὴ ἀξία¹⁰⁰⁵, ἀλλὰ καὶ διότι τὸ σχῆμα τῆς πρόχου ἀπαντᾷ γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ΠΚ II περίοδο¹⁰⁰⁶. Τὴν ἄποψη ὅτι ἡ κεραμεικὴ ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ εἶναι ἀνάμεικτη ἔχουν διατυπώσει καὶ ἄλλοι μελετητές¹⁰⁰⁷. Ὑπὲρ αὐτῆς τῆς ἀπόψεως συνηγορεῖ ἡ παρουσία ἀφ' ἑνὸς ΠΚ I ἀγγείων, ὅπως μᾶς κυλινδρικής πυξίδας μὲ ἔντυπο πλέγμα στὴν βάση¹⁰⁰⁸, δύο πωμάτων ἀπὸ παρόμοιες πυξίδες¹⁰⁰⁹, μᾶς σφαιρικής πυξίδας¹⁰¹⁰ καὶ ἑνὸς κρατηρίσκου τῆς «Ὁμάδας τοῦ Πηλοῦ»¹⁰¹¹, καὶ ἀφ' ἑτέρου τύπων ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ II καὶ κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III, ὅπως κωνικῶν ποτηριῶν μὲ ἔντυπο πλέγμα στὴν βάση¹⁰¹². Οἱ R.L.N. Barber καὶ J.A. MacGillivray¹⁰¹³ ἐντάσσουν τὶς πρόχους ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι στὴν ΠΚ II καὶ ὀρισμένα ἀπὸ τὰ ἄλλα ἀγγεῖα στὴν ΠΚ I περίοδο. Ἀναφέραμε ποῖα κατὰ τὴν γνώμη μας εἶναι τὰ ΠΚ I ἀγγεῖα ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ καὶ διαφωνοῦμε μὲ τὴν χρονολόγησιν στὴν ΠΚ I, ποὺ προτείνουν οἱ δύο μελετητές, τῶν παρακάτω ἀγγείων: Ὁ κρατηρίσκος ποὺ ἀπεικονίζεται στὴν ΑΕ 1898, πίν. 9:9, καὶ τὸν ὁποῖο καὶ ὁ C. Renfrew παρομοιάζει μὲ τοὺς κρατηρίσκους τοῦ πολιτισμοῦ «Γκρόττας-Πηλοῦ»¹⁰¹⁴, δὲν ἔχει τίποτε κοινὸ μὲ τοὺς ΠΚ I κρατηρίσκους¹⁰¹⁵. Ἡ φιάλη μὲ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος (αὐτόθι, πίν. 9:17) δὲν μπορεῖ, ὅπως δείξαμε, νὰ θεωρηθεῖ χαρακτηριστικὴ ἀποκλειστικὰ τῆς ΠΚ I¹⁰¹⁶. Τέλος, τὸ τηγανοειδὲς ἀγγεῖο μὲ τὰ καμπυλόγραμμα διακοσμητικὰ θέματα (αὐτόθι, πίν. 9:16) ἀνήκει στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου», τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁποίας στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ II ἔχομε ἤδη συζητήσει¹⁰¹⁷.

2. ΔΙΑΚΟΣΜΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΧΟΙ

α. Πρόχοι μὲ γραπτὴ διακόσμηση

Δεκατέσσερα ὅστρακα κλειστῶν ἀγγείων μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοικτόχρωμη ἐπιφάνεια φαίνονται νὰ ἀνήκουν σὲ πρόχους. Ἀνάλογα μὲ τὸν τύπο

1004. Coleman 1977a, 116 σημ. 21.

1005. Βλ. ἐδῶ Α-ΣΤ, σημ. 459 καὶ Sotirakopoulou 1986, 300, ἀρ. 4184, σημ. 14.

1006. Doumas 1977d, 21, εἰκ. 9:d.

1007. Renfrew 1972, 157. Barber - MacGillivray 1980, 145, σημ. 25-26.

1008. Τσούντας 1898, 167.

1009. Αὐτόθι πίν. 9:3.

1010. Κατάλογοι τοῦ ΕΑΜ 5349. Renfrew 1972, 157. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 1 καὶ σημ. 1059.

1011. ΕΑΜ 5350. Βλ. ἐδῶ σημ. 871.

1012. Τσούντας 1898, 167, πίν. 9:39. Βλ. ἐδῶ Α-Γ, 2 καὶ σημ. 395-398.

1013. Βλ. ἐδῶ σημ. 1007.

1014. Renfrew 1972, 157.

1015. Βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1α.

1016. Βλ. ἐδῶ Α-Α, 4.

1017. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου», βλ. ἐδῶ Α-Ι.

καὶ τὴν διάταξη τῶν διακοσμητικῶν θεμάτων χρονολογοῦνται ἄλλοτε στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ ἄλλοτε στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο. Τὰ ὄστρακα τῶν πρόχων τῆς κάθε περιόδου θὰ ἐξετασθοῦν χωριστά.

α-1. Γραπτές ΠΚ ΙΙ πρόχοι

Σχ. 59α, Πίν. 209-210

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ πέντε ὄστρακα ποὺ σώζουν τμήμα τοῦ ὤμου, δύο δὲ ἀπὸ αὐτὰ καὶ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ. Ἐχουν ὠχροκίτρινο μᾶλλον πηλὸ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τους ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ὑπόλευκο ἕως ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα. Ἐξαίρεση ἀποτελεῖ τὸ Φ 141, ποὺ ἔχει καστανὸ μᾶλλον πηλὸ καὶ φέρει ἀνοιχτοκάστανο ἐπίχρυσμα. Ἡ γραπτὴ διακόσμηση ἀποδίδεται μὲ καστανή, καστανέρυθρη, καστανόμαυρη ἢ μελανὴ βαφή καὶ περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς θέματα: τρίγωνα πληρούμενα μὲ πυκνὸ δικτυωτὸ (Δ 178, ΠΜ. 9), ὀριζόντια ζώνη πυκνοῦ δικτυωτοῦ (Φ 141), διαγραμμισμένο τρίγωνο (Φ 208), ἐπᾶλληλες γωνίες καὶ χιαστί τεμνόμενες εὐθεῖες (Γ 83). Τὸ Φ 141 (Πίν. 210) ἔχει ἐπίσης τρεῖς λεπτές ὀριζόντιες ταινίες στὴν βάση τοῦ λαμποῦ. Τὸ δικτυωτὸ καὶ τὰ διαγραμμισμένα τρίγωνα ἀποτελοῦν τυπικὰ θέματα τῆς ΠΚ ΙΙ γραπτῆς κεραμεικῆς¹⁰¹⁸. Οἱ χιαστί τεμνόμενες εὐθεῖες ἀπαντοῦν στὸν ὤμο τῶν πρόχων αὐτῆς τῆς περιόδου, στὴν περιοχὴ κάτω ἀπὸ τὴν λαβή¹⁰¹⁹, καθὼς ἐπίσης στὸν ὤμο τῶν φακοειδῶν πυξίδων, στὴν περιοχὴ ἐπάνω ἀπὸ τὶς ἀποφύσεις¹⁰²⁰. Στὶς γνωστὲς περιπτώσεις πρόχων παραπλεύρως τῶν χιαστί τεμνόμενων γραμμῶν ὑπάρχουν τρίγωνα πληρούμενα μὲ πυκνὸ δικτυωτὸ, ποὺ σὲ μία περίπτωση ἐναλλάσσονται μὲ κάθετες ζῶνες ὁμόκεντρων ρόμβων, στὶς δὲ γνωστὲς περιπτώσεις πυξίδων ὑπάρχουν τρίγωνα σὲ μία περίπτωση πληρούμενα μὲ πυκνὸ δικτυωτὸ καὶ στὶς ὑπόλοιπες διαγραμμισμένα. Τὸ γεγονός ὅτι τὸ Γ 83 παραπλεύρως τῶν χιαστί τεμνόμενων γραμμῶν ἔχει ἐπᾶλληλες γωνίες (Πίν. 209), λείπανο πιθανῶς ὁμόκεντρων ρόμβων, καὶ ὅτι παραπλήσια διακόσμηση ἀπαντᾷ σὲ μία πρόχου ἀπὸ τὸν τάφο 10 τοῦ Σπεδοῦ τῆς Νάξου¹⁰²¹ ὀδηγεῖ στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ὄστρακο προέρχεται μᾶλλον ἀπὸ πρόχου.

Οἱ γραπτές ΠΚ ΙΙ πρόχοι ἔχουν προέλθει κυρίως ἀπὸ τάφους, ἀπαντοῦν ὅμως καὶ στὸν οἰκισμὸ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα (περίοδοι ΙΙ καὶ ΙΙΙ)¹⁰²². Δείγματα τοῦ τύπου γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Χαλανδριανὴ τῆς Σύρου¹⁰²³, τὸ Σπεδὸ¹⁰²⁴ καὶ τὶς

1018. Πὰ τὸ θέμα τοῦ δικτυωτοῦ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, βλ. ἐδῶ Α-ΙΒ καὶ σημ. 738. Ἐπίσης μία γραπτὴ πρόχου ἀπὸ τὸ Ἀσκηταριό, γιὰ τὴν ὁποία βλ. ἐδῶ σημ. 1028. Πὰ τὸ θέμα τῶν διαγραμμισμένων τριγώνων κατὰ τὴν περίοδο αὐτή, βλ. ἐδῶ Α-ΣΤ, σημ. 437.

1019. Åberg 1933, 85, εἰκ. 161-162. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 117-118, πίν. 49:γ-δ καὶ παρένθετος πίνακας Γ. 1981, 156: πίν. 80, 161: πίν. 83.

1020. Åberg 1933, 81, εἰκ. 149. Zervos 1957, εἰκ. 235, 237. Marangou 1984, 101: ἀρ. κατ. Κ.31, εἰκ. 18:a-b.

1021. Παπαθανασόπουλος 1961-62, πίν. 49:γ καὶ παρένθετος πίνακας Γ. 1981, 156: πίν. 80.

1022. Caskey 1972, 363:B12, 373:C28, πίν. 77:B12, 80:C28. Wilson - Eliot 1984, 81. Wilson 1987, 42. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῆς περιόδου ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

1023. Τάφος 166: Τσούντας 1899, 97-98, 109. Åberg 1933, 85, εἰκ. 160. Zervos 1957, εἰκ. 231. Renfrew 1972, πίν. 7:3. Barber - MacGillivray 1980, 149-150, εἰκ. 2:14. Barber 1987, 92, εἰκ. 58:14. Τάφος 374: Τσούντας 1899, 98, 114, πίν. 8:10. Zervos 1957, εἰκ. 232.

1024. Τάφος 10: Στέφανος 1906, 88 καὶ σημ. 1019 τῆς παρούσας μελέτης. Τάφος 17: Παπαθανασόπουλος

Φυρρόγες¹⁰²⁵ τῆς Νάξου, τὴν Κέρο¹⁰²⁶ καὶ τὴν Ἡρακλεία¹⁰²⁷. Παρόμοια γραπτὴ πρόχους ἀπὸ τὸ Ἀσκηταριὸ θεωρεῖται εἰσηγμένη πιθανῶς ἀπὸ τὶς Κυκλάδες¹⁰²⁸. Ἐνα ὄστρακο γραπτῆς πρόχου ἀπὸ τὴν Κνωσὸ φέρει διακόσμηση ποὺ θεωρεῖται ὅτι ἀπηχεῖ κυκλαδικὰς ἐπιδράσεις¹⁰²⁹. Οἱ γραπτὲς πρόχοι ἀπὸ τὴν περίοδο ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ οἱ πρόχοι τῆς Κέρου ποὺ φέρουν διακόσμηση πυκνοῦ δικτυωτοῦ, θέματος χαρακτηριστικοῦ τῆς ΠΕ ΙΙΙ κεραμεικῆς¹⁰³⁰, ὑπαινίσσονται τὴν ἐπιβίωση τοῦ τύπου καὶ στὴν πρῶμην φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ.

α-2. Γραπτὲς ΠΚ ΙΙΙ πρόχοι

Σχ. 59β, Πίν. 211-213

Αὐτὸς ὁ τύπος πρόχων ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἑννέα ὄστρακα. Προέρχονται καὶ αὐτὰ ἀπὸ τὸν ὦμο καὶ σώζουν ἐπίσης τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Τὸ Δ 21 εἰδικότερα (Πίν. 212) προέρχεται ἀπὸ τὴν περιοχὴ κάτω ἀπὸ τὴν ἀπόληξη τῆς κάθετης κυλινδρικής λαβῆς. Ὅλα ἔχουν ὠχροκίτρινο ἕως ἀνοιχτοκάστανο ἢ ρόδινο πηλὸ καὶ φέρουν ὠχροκίτρινο μᾶλλον ἐπίχρισμα ἐξωτερικά. Ἡ γραπτὴ διακόσμηση ἀποδίδεται μὲ ἐρυθρὴ, καστανή, καστανέρυθρη ἢ καστανόμαυρη βαφὴ καὶ περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς θέματα: μία ἢ δύο πλατιὲς ὀριζόντιες ταινίες στὴν ἀρχὴ τοῦ ὦμου, καὶ ἀμέσως ἀπὸ κάτω ἀπλὴ τεθλασμένη γραμμὴ (Δ 21), στενὰ γλωσσοειδῆ κοσμήματα (Δ 148, Δ 149), διαγραμμισμένα τρίγωνα μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ κάτω (Α3/7), μετόπες μὲ ζεύγη ἐνάλληλων γωνιῶν (Α3/8), μεμονωμένη κάθετη γραμμὴ (Φ 5), ὁμάδες δύο ἢ τριῶν κάθετων γραμμῶν (ΜΠ.2/36, ΜΠ.2/37, ΠΜ. 7)¹⁰³¹.

Οἱ γραπτὲς ΠΚ ΙΙΙ πρόχοι ἔχουν στὸ σύνολό τους σχεδὸν προέλθει ἀπὸ οἰκισμοὺς, κυρίως ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹⁰³² καὶ τὸ Φρούριο τῆς Παροικιάς στὴν Πάρο¹⁰³³. Ἀπὸ τὴν Μήλο γνωρίζομε μερικὲς ἀκόμη παρόμοιες πρόχους¹⁰³⁴. Μεμονωμένα

1961/62, 126, πίν. 56:β.

1025. Τάφος 28: Zervos 1957, εἰκ. 117. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 139, πίν. 72:β.

1026. Ζαφειροπούλου 1975, 79, εἰκ. 3:α-γ, 4:λ-μ.

1027. Coleman 1977a, 112-113, πίν. 416. Thimme 1977, 535, 586-588, πίν. 416.

1028. Θεοχάρης 1953/54, 67-68, εἰκ. 6. Wilson 1987, 42. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Ἀσκηταριὸ τῆς Ἀττικῆς, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

1029. Wilson 1985, 359:P472, πίν. 33:472.

1030. Βλ. ἐδῶ Α-ΣΤ, σημ. 516 καὶ Κ-Β, 1γ, σημ. 903.

1031. Πὰ τὴν προέλευσιν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν διακοσμητικῶν θεμάτων τῆς ΠΚ ΙΙΙ κεραμεικῆς μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια, βλ. ἐδῶ Α-Η, 5 καὶ σημ. 613. Πὰ τὰ θέματα τῶν διαγραμμισμένων τριγώνων καὶ τῶν ἐνάλληλων ἢ ἐπάλληλων γωνιῶν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΙ, βλ. παραπάνω Α-ΣΤ καὶ σημ. 438. Πὰ τὸ θέμα τῆς τεθλασμένης γραμμῆς, βλ. παραπάνω Α-Η, 5 καὶ σημ. 611.

1032. Atkinson 1904, 98-100: ἀρ. 8, πίν. ΙΧ:2-10. Ἡ πρόχους τοῦ πίν. ΙΧ:10 προέρχεται ἀπὸ τάφο (αὐτόθι 166, πίν. VIII:14). Dawkins - Droop 1910-11, πίν. V:1, 7-8, 13, 162. Forsdyke 1925, 61-62: Α340, εἰκ. 73. Scholes 1956, 14. Zervos 1957, εἰκ. 119. Barber 1974, 9, 24:162 (ΜΜ 77), 5 (ΜΜ 121), - (ΜΜ 345), 1 (ΜΜ 65), - (ΜΜ 70), 8 (ΜΜ 78), 7 (ΜΜ 436), 13 (ΜΜ 82), εἰκ. 2:162 (ΜΜ 77), 1 (ΜΜ 65), - (ΜΜ 70), πίν. 1:α. Evans - Renfrew 1984, 66, phase B. Ἀδημοσίευτες πρόχοι στὸ Μουσεῖο Μήλου: ἀρ. 90, 91, 160, 884. Οἱ ἀρ. 90 καὶ 91 φέρουν διακόσμηση ἀνάλογη πρὸς τὴν διακόσμηση τῶν ΜΠ.2/36, ΜΠ.2/37 καὶ ΠΜ. 7 τοῦ Ἀκρωτηρίου.

1033. Rubensohn 1917, 55-57, 68, εἰκ. 58-59, 61, 75. Scholes 1956, 14. Μουσεῖο Πάρου ἀρ. 1411 (ἀδημοσίευτη). Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὴν Παροικιά τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

1034. Zervos 1957, εἰκ. 131, 133. Renfrew 1972, 189-εἰκ. 12.1:3, πίν. 10:2.

δείγματα του τύπου είναι επίσης γνωστά από την Μικρή Βίγλα της Νάξου¹⁰³⁵, από την ΠΕ ΙΙ φάση της Τίρυνθας¹⁰³⁶, από την Κνωσό¹⁰³⁷ και από ιδιωτικές συλλογές¹⁰³⁸. Οί μελετητές εντάσσουν κατά κανόνα τις πρόχους αυτές στην ΠΚ ΙΙΒ περίοδο ή στην «Ομάδα της Φυλακωπής Ι»¹⁰³⁹, άλλοι όμως τις χρονολογούν στην ΜΚ περίοδο¹⁰⁴⁰. Όρισμένες από τις πρόχους της Φυλακωπής προέρχονται από την πρώιμη φάση της πόλεως Ι (Φυλακωπή Ι-ii), ή πλειονότητα όμως αυτών έχει προέλθει από τα δάπεδα της τελευταίας φάσεως (Φυλακωπή Ι-iii)¹⁰⁴¹. Τα όστρακα από την Τίρυνθα και την Κνωσό ό J.A. MacGillivray τα θεωρεί εισηγμένα μηλιακά και τα χρονολογεί στην ΠΚ ΙΙΒ περίοδο¹⁰⁴². Ο J.B. Rutter αντίθετα χρονολογεί τὸ όστρακο από την Τίρυνθα στην ΜΚ Ι περίοδο¹⁰⁴³.

β. Ραμφοειδόστομες πρόχοι

μέ κάθετες ανάγλυφες νευρώσεις στο σώμα

Σχ. 60α, Πίν. 214

Ο τύπος φαίνεται να εκπροσωπείται από τρία όστρακα. Τα δύο από αυτά (B 95, B 96) προφανώς συνανήκουν, λόγω της ομοιότητας που παρουσιάζουν ως προς τὸν πηλό, την όπτηση και την τεχνική της έξωτερικῆς επιφάνειας. Τὸ B 95 σώζει τὸ πρόσθιο τμήμα φυλλοειδοῦς στομίου και τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμποῦ, τὸ δὲ B 96 προέρχεται από την κοιλία της πρόχου. Από παρόμοια πρόχου προέρχεται μᾶλλον και τὸ Δ 44, πὸν σώζει τὸ πρόσθιο ἄκρο φυλλοειδοῦς στομίου παρόμοιου πρὸς τὸ B 95. Τα B 95 και B 96 καλύπτονται έξωτερικά από βαθυκίτρινη ἔως ανοικτοκάστανη σιλιπνή βαφή. Τὸ B 96 σώζει διακόσμηση πὸν συνίσταται σὲ ζευγὸς κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων. Τὸ Δ 44 εἶναι ἐντελὼς καμένο, γεγονός ὅχι παράδοξο ἐὰν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ όστρακο προέρχεται από την «πυρά»¹⁰⁴⁴.

Τα όστρακα αυτά βρίσκουν παράλληλα σὲ δύο ραμφοειδόστομες πρόχους με πλατὺ φυλλοειδὲς στόμιο και διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στο σώμα, πὸν βρίσκονται ἢ μία στο Βρετανικὸ Μουσεῖο και ἢ ἄλλη στο Μουσεῖο τῶν Σεβρῶν και ὡς τόπος προέλευσῆς τους ἀναφέρεται ἡ Μῆλος¹⁰⁴⁵. Μία ἄλλη πρόχους από

1035. Barber - Hadjianastasiou 1989, 76: ἄρ. 39, εἰκ. 7:39, πίν. 16d.

1036. Weisshaar 1982, 458, σημ. 171, εἰκ. 73:1. MacGillivray 1984a, 71.

1037. MacGillivray 1984a, 73.

1038. Forsdyke 1925, 62:A341, πίν. V:A341. Higgins 1977, 58, εἰκ. 59. Brouscari 1981, 531, ἄρ. κατ. 1150, εἰκ. 25:c. Barber 1987, 95, εἰκ. 69.

1039. Renfrew 1972, 189. Dumas 1977d, 24, εἰκ. 13:i. Barber - MacGillivray 1980, 153, εἰκ. 2:25. Brouscari 1981, 531: ἄρ. κατ. 1150. Evans - Renfrew 1984, 66. Barber 1987, 95, εἰκ. 58:25.

1040. Forsdyke 1925, σ. xxix, 60-62:A338-A341. Scholes 1956, 14. Higgins 1977, 58.

1041. Atkinson 1904, 250. Barber 1974, 4, 24-25. Πὰ την χρονολόγηση της φάσεως «Φυλακωπή Ι-ii», βλ. ἐδῶ σημ. 773. Πὰ την χρονολόγηση της φάσεως «Φυλακωπή Ι-iii», βλ. παραπάνω Α-Α, 6 και σημ. 347-348.

1042. MacGillivray 1984a, 71, 73.

1043. Rutter 1984, 106 σημ. 2.

1044. Βλ. ἐδῶ σημ. 962.

1045. Atkinson 1904, 91: ἄρ. 5. Forsdyke 1925, 59-60:A331, εἰκ. 69, πίν. V:A331. Zervos 1957, εἰκ. 130, 132. Coleman 1977a, 114, πίν. 419. Thimme 1977, 536, πίν. 419.

τὴν Φυλακωπὴ ἔχει παρόμοιο στόμιο ἀλλὰ ἐγγάρακτη διακόσμηση στὸν ὦμο¹⁰⁴⁶. Καὶ οἱ τρεῖς αὐτὲς πρόχοι ἔχουν στόμιο καὶ λαϊμό πὺν κλίνουν πρὸς τὰ πίσω καὶ σκοτεινόχρωμη στιλβωμένη ἐπιφάνεια. Ἀνήκουν στὴν κατηγορία τῆς «Dark-faced pottery», πὺν χαρακτηρίζει τὴν πρῶμη φάση τῆς Φυλακωπῆς I (Φυλακωπὴ I-ii), καὶ ἐντάσσονται ἀπὸ τοὺς μελετητὲς στὴν «Ὁμάδα τῆς Φυλακωπῆς I» ἢ στὴν πρῶμη φάση τῆς ΠΚ ΠΙΒ¹⁰⁴⁷.

Σκοτεινόχρωμη στιλβωμένη ἐπιφάνεια καὶ κάθετες ἀνάγλυφες νευρώσεις στὸ σῶμα ἔχουν καὶ μερικὲς πρόχοι ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας. Αὐτὲς ὅμως ἔχουν χοανοειδὲς στόμιο καὶ κολουροκωνικὸ λαϊμό¹⁰⁴⁸. Τὰ πλατιά φυλλοειδῆ στόμια Β 95 καὶ Δ 44 δείχνουν νὰ προέρχονται ἀπὸ πρόχους παρόμοιες μὲ τὶς προαναφερθεῖσες τῆς Μήλου. Οἱ δύο ἀπὸ αὐτὲς, πὺν φέρουν διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων, ἔχουν κολουροκωνικὸ λαϊμό, πὺν θυμίζει τοὺς λαίμους τῶν πρόχων ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ καὶ τοῦ τύπου Κ-Γ, 1β (βλ. παραπάνω). Ὁ λαϊμὸς ὅμως τῶν μηλιακῶν πρόχων ἔχει κλίση πρὸς τὰ πίσω, ὅπως ἄλλωστε καὶ τὸ πλατὺ φυλλοειδὲς στόμιο, καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ διαφέρουν ἀπὸ τὶς πρόχους τῶν Χριστιανῶν. Ἡ τυπολογικὴ αὐτὴ διαφοροποίηση τῶν πρόχων τῆς Μήλου ἀπὸ τὶς πρόχους τῶν Χριστιανῶν δείχνει ὅτι οἱ τελευταῖες ἀποτελοῦν τοὺς ἄμεσους προδρόμους τῶν πρώτων¹⁰⁴⁹. Ἡ ὁμοιότητα ὅμως πὺν παρουσιάζουν οἱ δύο τύποι ὡς πρὸς τὴν διακόσμηση ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπιβεβαιώνει τὴν χρονολόγηση τῶν κρατηρίσκων καὶ τῶν πρόχων πὺν ἔχουν κάθετες ἀνάγλυφες νευρώσεις στὸ σῶμα στὴν πρῶμη φάση τῆς ΠΚ ΠΙ¹⁰⁵⁰ ἀφ' ἑτέρου δὲ συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ μερικοῦ συγχρονισμοῦ τῆς ΠΚ ΠΙΑ μὲ τὴν φάση «Φυλακωπὴ I-ii»¹⁰⁵¹.

Πυξίδες (Κ-Δ)

Ἀνάλογα μὲ τὸ σχῆμα τοῦ σώματος διακρίνομε τὶς πυξίδες σὲ σφαιρικὲς, σφαιρικές/φακοειδεῖς καὶ κολουροκωνικές.

1. ΣΦΑΙΡΙΚΕΣ ΠΥΞΙΔΕΣ

Σχ. 60β, Πίν. 215

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὰ ὄστρακα Ξ 176 καὶ Ξ 222. Σώζουν τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ὑπάρχει ἀναθύρωση γιὰ τὴν καλύτερη ἐφαρμογὴ τοῦ πώματος. Καὶ τὰ δύο φέρουν ἐπίχρισμα ἐξωτερικά, πὺν στὴν περίπτωση τοῦ Ξ 176 διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στιλβωση.

1046. Atkinson 1904, 91-92: ἀρ. 5, πίν. IV:11.

1047. Atkinson 1904, 249-250. Barber 1974, 4. 1984a, 89, 91. 1987, 94-95. Coleman 1977a, 114, πίν. 419. Thimme 1977, 536, πίν. 419. Doumas 1977d, 24, εἰκ. 13:j. 1988, 24, 25, 28. Barber - MacGillivray 1980, 152. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ I-ii», βλ. ἐδῶ σημ. 773.

1048. Ντούμας 1976β, 3-4, εἰκ. 1-2, πίν. 1:α, 1:β δεξιὰ. Βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1β.

1049. Γιὰ τὴν καταγωγή τοῦ σχήματος τῆς ΠΚ ΠΙΒ ραμφοειδόστομης πρόχου ἀπὸ τὶς πρόχους τῆς ΠΚ ΠΙΑ, βλ. Barber 1984a, 91. 1987, 94-95.

1050. Βλ. ἐδῶ Κ-Β, 2 καὶ Κ-Γ, 1β.

1051. Βλ. ἐδῶ σημ. 773.

Τὰ δύο ὄστρακα τοῦ Ἀκρωτηρίου βρίσκουν παράλληλα στίς σφαιρικές πυξίδες ποὺ ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὶς Λάγκουνδες (τάφος 18)¹⁰⁵², τὸ Ἀκρωτήρι (τάφοι 11, 15, 21)¹⁰⁵³, τὴν Κέλη (τάφος 9)¹⁰⁵⁴ καὶ τὸ Σπεδὸ (τάφος 20)¹⁰⁵⁵ τῆς Νάξου, τὸν Πύργο τῆς Πάρου (τάφοι 84, 98, 100)¹⁰⁵⁶, τὸ Ἀκρωτηράκι (τάφοι 145, 146)¹⁰⁵⁷ καὶ τὸ Βαθὺ (τάφος 149)¹⁰⁵⁸ τῆς Σίφνου. Ἐπιπλέον, μία σφαιρική πυξίδα ἴδιου σχήματος μὲ ἐκείνης ἀπὸ τὸν τάφο 84 τοῦ Πύργου τῆς Πάρου (ΑΕ 1898, πίν. 9:27) περιλαμβάνεται μεταξὺ τῶν εὗρημάτων ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ¹⁰⁵⁹, μία ἔχει προέλθει ἀπὸ ἄγνωστη θέση τῆς Ἀμοργοῦ¹⁰⁶⁰, μία ἀπὸ ἄγνωστη θέση τῆς Ἀττικῆς¹⁰⁶¹ καὶ μία ἄλλη βρίσκεται στὴν Συλλογὴ Κανελλοπούλου¹⁰⁶².

Τὴν πυξίδα ἀπὸ τὶς Λάγκουνδες τῆς Νάξου ὁ ἀνασκαφέας ἐντάσσει στὴν λεγόμενη «Ὁμάδα τῶν Λαγκούδων»¹⁰⁶³, τὴν ὁποία θεωρεῖ ὡς τὴν πρωιμότετη φάση τῆς ΠΕΧ στίς Κυκλάδες. Μὲ τὴν πυξίδα αὕτη παραβάλλει ἡ Μ. Μπρούσκαρη τὴν πυξίδα τῆς Συλλογῆς Κανελλοπούλου¹⁰⁶⁴. Οἱ ὑπόλοιπες ἐντάσσονται στὴν «Ὁμάδα τοῦ Πηλοῦ» τῆς ΠΚ Ι περιόδου, τῆς ὁποίας ἡ σφαιρική πυξίδα θεωρεῖται βασικὸ σχῆμα¹⁰⁶⁵. Κατὰ συνέπεια δὲν αἰτιολογεῖται ἡ χρονολόγηση τοῦ τάφου 20 τοῦ Σπεδοῦ στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου»¹⁰⁶⁶, δεδομένου ὅτι ὁ τάφος αὐτὸς περιεῖχε μόνον μία σφαιρική πυξίδα τοῦ τύπου τῶν πυξίδων τῆς «Ὁμάδας τοῦ Πηλοῦ»¹⁰⁶⁷. Ἡ πυξίδα ἀπὸ τὴν Ἀττικὴ χρονολογεῖται σὲ μιὰ ὕστερη φάση τῆς Νεολιθικῆς περιόδου καὶ ἐπισημαίνεται ἡ σχέση της μὲ τὶς ΠΚ Ι πυξίδες¹⁰⁶⁸.

1052. Doulas 1977d, 75-Pottery: a, 79, πίν. XXVI:a.

1053. Αὐτόθι 90, 91, 94, πίν. XXX:a, XXXI:b, XXXIII:d.

1054. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 114, πίν. 45:β.

1055. Αὐτόθι 128, πίν. 59:α.

1056. Τσουντας 1898, 158, 159, πίν. 9:27. Zervos 1957, εἰκ. 83. Σχετικὰ μὲ τὸν τάφο 100 τοῦ Πύργου ὁ Τσουντας (αὐτόθι) ἀναφέρει ὅτι περιεῖχε τὴν μικρὴ κυλινδρική πυξίδα (πίν. 9:14), δύο «ἄμορφα» μαρμάρινα εἰδῶλια (πίν. 11:14, 17) καὶ μία πῆλινη σφαιρική πυξίδα τοῦ σχήματος τῆς εἰκονιζόμενης στὸν πίν. 9:34. Μὲ βάση τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ὁ Ντούμας (Doulas 1977d, 26) τὸν ἐντάσσει στὴν «Ὁμάδα τῆς Σύρου». Οἱ ἀριθμοὶ τῶν εὗρημάτων ἀπὸ τὸν τάφο αὐτὸν στοὺς καταλόγους τοῦ ΕΑΜ εἶναι 4817 γιὰ τὴν κυλινδρική πυξίδα, 4816 γιὰ τὴν σφαιρική πυξίδα καὶ 4818 γιὰ τὰ σχηματικὰ εἰδῶλια. Στίς προθῆκες ὁμοῦς τοῦ ΕΑΜ ἡ σφαιρική πυξίδα ποὺ φέρει τὸν ἀριθμὸ 4816 καὶ ἀποδίδεται στὸν τάφο αὐτὸν εἶναι τοῦ σχήματος τῆς εἰκονιζόμενης στὸ Τσουντας 1898, πίν. 9:27 καὶ ἀκόσμητη. Ἐπομένως ὁ τάφος 100 τοῦ Πύργου τῆς Πάρου πρέπει νὰ ἐνταχθεῖ στὴν «Ὁμάδα τοῦ Πηλοῦ».

1057. Τσουντας 1899, 74-75, 77.

1058. Αὐτόθι 76.

1059. Βλ. ἐδῶ σημ. 1010.

1060. Marangou 1984, 101: ἀρ. κατ. 49, εἰκ. 14.

1061. Buchholz - Karageorghis 1973, 63, 282: ἀρ. 777.

1062. Brouscari 1981, 525: ἀρ. κατ. 454, εἰκ. 23:b.

1063. Doulas 1977d, 15, εἰκ. 3:a.

1064. Βλ. ἐδῶ σημ. 1062.

1065. Ντούμας 1976α, 70, σχ. Α:3. 1978α, 17. Coleman 1977a, 110. Doulas 1977d, 16, 84, εἰκ. 3:e. 1983a, 32.

1066. Doulas 1977d, 26.

1067. Βλ. ἐδῶ σημ. 1055.

1068. Buchholz - Karageorghis 1973, 63: ἀρ. 777.

Οί σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες εντάσσονται σε τρεις κατηγορίες: ακόσμητες, με έγχαρκτη διακόσμηση και με γραπτή διακόσμηση.

α. Ακόσμητες πυξίδες

Σχ. 60γ, Πίν. 216-217

Ο τύπος εκπροσωπείται από την πυξίδα ΚΑ 6049 (Πίν. 216) και έξι όστρακα (Πίν. 217). Πέντε όστρακα σώζουν τμήμα του χείλους και του έλαφρως προέχοντος ώμου, τὸ ἔκτο (Γ 43) τμήμα του ὤμου μόνον. Τὸ Ξ 117 σώζει επίσης διπλή κάθετη σωληνωτή απόφυση στὸν ὦμο. Ἡ πυξίδα ΚΑ 6049 ἔχει σφαιρικό περίπου σῶμα, χαμηλὸ χοανοειδῆ λαϊμό, ἔλαφρως κοίλη ὑποτυπώδη βάση, δύο μαστοειδείς ἀποφύσεις ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου καὶ τραχεία καὶ ἀνεπίχρυστη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια. Ἐνα ὄστρακο φέρει μελανὴ στιλπνὴ βαφὴ ἐξωτερικὰ καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἐσωτερικὰ (Δ 88), τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐρυθρό, καστανό, καστανέρυθρο ἢ καστανόμαυρο ἐπίχρυσμα, πὺν σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις, πλὴν μᾶς (ΟΤ. 9), εἶναι στιλβωμένο. Τὰ ΔΟ. 32 καὶ ΟΤ. 9 ἔχουν ὀριζόντια ἐγχάραξη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Στὶς δύο περιπτώσεις πὺν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπολογισθεῖ ἡ διάμετρος τοῦ χείλους εἶναι 0.05 καὶ 0.10 μ. ἀντίστοιχα.

Ἀκόσμητες σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες ἔχουν προέλθει κυρίως ἀπὸ τάφους, εἶναι ὅμως γνωστὲς καὶ ἀπὸ οἰκισμούς. Συγκεκριμένα ἀπαντοῦν: στὴν Χαλανδριανή¹⁰⁶⁹ καὶ τὸν Ἅγιο Λουκά¹⁰⁷⁰ τῆς Σύρου, στὴν Φυλακωπὴ¹⁰⁷¹ καὶ τὸν Πηλὸ (τάφος 7)¹⁰⁷² τῆς Μήλου, στὸ Ἄνω Κουφονήσι (τάφος 7)¹⁰⁷³, στὸ Λειβάδι τοῦ Δεσποτικοῦ (τάφος 131)¹⁰⁷⁴, σὲ ἕναν τάφο τῆς Ἡρακλειᾶς¹⁰⁷⁵ καὶ σὲ ἕναν τῆς Ἀντιπάρου¹⁰⁷⁶, στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)¹⁰⁷⁷ καὶ στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδος ΙΙΙ)¹⁰⁷⁸. Μία παρόμοια

1069. Τάφοι 166, 172: Τσουντας 1899, 109. Τάφος 186: αὐτόθι 110. Τάφος 239: Μουσείο Σύρου 154. Τάφος 297: ΕΑΜ 5057 (πρόκειται μάλλον γὰρ τὴν πυξίδα στὸ Renfrew 1972, πίν. 8:14). Τάφος 409: Μουσείο Σύρου 539. Τάφος 415: Τσουντας 1899, 114. Ἄλλα δείγματα ἀπὸ τὴν Χαλανδριανή: Μουσείο Σύρου 502. Forsdyke 1925, 57:A317, εἰκ. 63, πίν. IV:A317. Renfrew 1972, 171-εἰκ. 11.1:3. Coleman 1977a, 112, πίν. 395. Thimme 1977, 530, πίν. 395.

1070. Τσουντας 1899, 94-95. Barber 1981, 168, 173.

1071. Atkinson 1904, 86.

1072. Edgar 1896/97, 42, 43, 48, εἰκ. 8.

1073. Zapheirou 1984, 31, 32: ἀρ. 2, εἰκ. 1:d. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ νεκροταφείου στὸ Ἄνω Κουφονήσι, βλ. ἐδῶ σημ. 281.

1074. Τσουντας 1898, 164, πίν. 9:22. Zervos 1957, εἰκ. 79-80.

1075. Vermeule 1972, πίν. VI:C. Coleman 1977a, 112, πίν. 396. Thimme 1977, 530, 585-586, πίν. 396.

1076. Forsdyke 1925, 57:A316, πίν. IV:A316.

1077. MacGillivray 1979, 8, 11, 15, 26, 27, εἰκ. 8:9, 13, 54, 114, 297, 321. 1980, 28-30, εἰκ. 11:9, 13, 54, 114, 297, 321. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

1078. Wilson - Eliot 1984, 78, 85, εἰκ. 2:b, 3:f. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

άγνωστου προελεύσεως πυξίδα βρίσκεται στην Συλλογή Κανελλοπούλου¹⁰⁷⁹. Ἡ Ξ 117 βρίσκεται παρὰλληλα ὡς πρὸς τὸν τύπο τῆς ἀποφύσεως σὲ τρεῖς ἀπὸ τὶς παραπάνω πυξίδες, πού ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν Χαλανδριανή καὶ τὸ Δεσποτικό¹⁰⁸⁰.

Πυξίδες παρόμοιες μὲ τὶς προηγούμενες ἀλλὰ μὲ πόδι ἀπαντοῦν στὸν Πηλὸ¹⁰⁸¹ καὶ τὸν Κάπρο¹⁰⁸² τῆς Μήλου, στὴν Χαλανδριανή¹⁰⁸³, στὴν Ἀγία Εἰρήνη (περίοδος ΙΙΙ)¹⁰⁸⁴ καὶ στὴν Ραφήνα¹⁰⁸⁵, ὅπου τὸ σχῆμα θεωρεῖται κυκλαδικό. Μία ἄλλη εἶναι άγνωστου προελεύσεως¹⁰⁸⁶.

Ἐκτὸς Κυκλάδων οἱ ἀκόσμητες σφαιρικές/φακοειδεῖς πυξίδες ἀπαντοῦν στὸν οἰκισμό καὶ τὸ νεκροταφεῖο τῆς Μάνικας, ὅπου χρονολογοῦνται στὴν ΠΕ ΙΙ περίοδο¹⁰⁸⁷,

1079. Brouscari 1981, 525, ἀρ. κατ. 778-779, εἰκ. 23:a, c. Ἡ χρονολόγηση τῆς πυξίδας τῆς εἰκ. 23:a στὴν ΠΚ Ι περίοδο δὲν τεκμηριώνεται οὔτε ἀπὸ τὸ σχῆμα τοῦ σώματος (πρβ. πρὸς τὶς πυξίδες τοῦ Κύνθου, σημ. 1077 ἐδῶ) οὔτε ἀπὸ τὴν τεχνική. Ἡ Μπρούσκαρη ἀναφέρει ὅτι καλύπτεται ἀπὸ πρωτογάνωμα Urfirnis. Εἶναι ὅμως γνωστὸ ὅτι ἡ τεχνική αὐτὴ ἀποτελεῖ καινοτομία τῆς «Ομάδας τοῦ Κάμπου» καὶ καθίσταται στὴν συνέχεια χαρακτηριστικὴ τῆς ΠΚ ΙΙ κεραμεικῆς (βλ. παραπάνω Α-Ι, σημ. 678-679).

1080. Forsdyke 1925, πίν. IV:A317. Zervos 1957, εἰκ. 80. Renfrew 1972, εἰκ. 11.1:3.

1081. Edgar 1896/97, 45, εἰκ. 15. Åberg 1933, 62, εἰκ. 101.

1082. Bosanquet 1896/97, 52-53: ἀρ. 1, εἰκ. 1. Renfrew 1972, πίν. 8:12.

1083. Μουσείο Σύρου ἀρ. 526.

1084. Wilson - Eliot 1984, 85, εἰκ. 3:d.

1085. Θεοχάρης 1953, 114, εἰκ. 10. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὴν Ραφήνα, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

1086. Thimme 1977, 531, πίν. 397.

1087. Οἰκισμός: Σάμψων 1985, 32, 111, σχ. 7:P73, 31β:9, 35:30, 34. Νεκροταφεῖο: Παπαβασιλείου 1910, 3-4, 10, 15 (συστάδες 1η, 2η, 3η), πίν. Β: κάτω σειρὰ, Ε: κάτω ἀριστερά καὶ δεξιά, Η: κάτω, 2ο καὶ 4ο ἀπὸ ἀριστερά. Rutter 1979, 6, 7: πίνακας 2. Σάμψων 1985, 196, 198, 262, 268, σχ. 62α:16, 63:10-12, 65α:54, 68δ:79, 84, εἰκ. 91:β, 92α:α, γ, 96, 98: ἀριστερά, 99, 108, 122 (τὶς πυξίδες ἀρ. 10-12 ὁ Σάμψων θεωρεῖ κυκλαδικοῦ τύπου, τὶς δὲ ἀρ. 79, 84 καθαρῶς ἑλλαδικὰ δημιουργήματα). Χρονολόγηση: αὐτόθι 139, 262, 268. Sakellarakis 1987, 239: τάφος 5, 240: ἀρ. 9-10, 241: ἀρ. 11-12, 14-15, 242: ἀρ. 22, 254, πίν. 37:f, 38:a δεξιά, 40:a-d. Σάμψων 1988α, 68, 23: τάφος 79, ἀρ. 1-2, 24: τάφος 81, ἀρ. 7, 13, 16, 28: τάφος 139, ἀρ. 3, 29: τάφος 143, 30: τάφος 150, ἀρ. 2, 31: τάφος 159, ἀρ. 1, 33: τάφος 168, ἀρ. 12, 14: σχ. 67:81.5547, 69:81.5546, 70:79, 71:168.5758, 72:143.5772, 77:159.5815, 168.5734, 84:139.5769, 150.5724, 90:6, 8, 10, 13, 22, 27, 29, 31, 35, 37, 91:64: εἰκ. 28, 32α: δεξιά, 33: ἀριστερά, 34, 41:α, 41α:2, 105, 126. Χρονολόγηση: αὐτόθι 59-62, πίν. 14. Πολλὰ ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ ὁ Σάμψων δὲν τὰ θεωρεῖ πυξίδες, διότι στεροῦνται πώματος, καὶ τὰ ἀποκαλεῖ ὑδροδόχα ἀγγεῖα, ὅπως καὶ ὁ Παπαβασιλείου. Τὰ εἰκονιζόμενα στὸ σχ. 90:27, 29, 35 θεωρεῖ ὅτι εἶναι τοῦ τύπου τῆς πυξίδας πού μμεῖται κυκλαδικὰ πρότυπα (Σάμψων 1988α, 68)]. Τὴν πυξίδα πού δημοσιεύεται στὸ Sakellarakis 1987, πίν. 40:a, ἡ ἀνασκαφῆς (αὐτόθι 254) ἀποκαλεῖ «σφαιρικό ἀγγεῖο» καὶ παραβάλλει μὲ τὶς σφαιρικές πυξίδες τῆς λεγόμενης «Ομάδας τοῦ Πηλοῦ» (Doulmas 1977d, εἰκ. 3:e), μὲ ὀρισμένες πυξίδες πού ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν ΠΕ Ι φάση τῆς Εὐτρήσεως (Goldman 1931, 87, εἰκ. 102, 104) καὶ μὲ τὰ «ὑδροδόχα ἀγγεῖα» πού δημοσιεύονται στὸ Παπαβασιλείου 1910, πίν. Ζ:5, Η:6. Οἱ πυξίδες τῆς «Ομάδας τοῦ Πηλοῦ» ἔχουν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σφαιρικό σῶμα καὶ δύο μεμονωμένες κάθετες σωληνωτὲς ἀποφύσεις ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος (βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 1 παραπάνω μὲ τὴν σχετικὴ βιβλιογραφία). Τὸ ὑπὸ συζήτησιν «σφαιρικό ἀγγεῖο», ὅμως, ἔχει σχῆμα πεπιεσμένης σφαίρας καὶ δύο ξεύγη κάθετων σωληνωτῶν ἀποφύσεων ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένων στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου τοῦ σώματος. Ἐπομένως, τόσο ἀπὸ πλευρᾶς σχήματος τοῦ σώματος ὅσο καὶ ἀπὸ πλευρᾶς τύπου καὶ θέσεως τῶν ἀποφύσεων παραβάλλεται πρὸς τὶς ΠΚ ΙΙ σφαιρικές/φακοειδεῖς πυξίδες (Doulmas 1977d, 20, εἰκ. 8:j). Παρόμοιου τύπου εἶναι καὶ οἱ πυξίδες τῆς Εὐτρήσεως καὶ τὰ «ὑδροδόχα» τῆς Μάνικας στὰ ὁποῖα ἀναφέρεται ἡ Σακελλαράκη. Τὸ γεγονός δὲ ὅτι οἱ πυξίδες τῆς Εὐτρήσεως προέρχονται ἀπὸ ΠΕ Ι στρώμα δὲν σημαίνει ἀπαραίτητα ὅτι τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ τοῦ τύπου χρονολογοῦνται παντοῦ στὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΕΧ. Καὶ ἄλλα ἀγγεῖα πού στίς Κυκλάδες χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ ΙΙ ἢ στὴν μεταβατικὴ ΠΚ ΙΙ-ΙΙΙ φάση

στο νεκροταφείο της Μακρυκάπας στην Εύβοια¹⁰⁸⁸, στην Αθήνα (Όλυμπιεϊον: τάφος 23)¹⁰⁸⁹, στην Παλαιά Κοκκινιά¹⁰⁹⁰, στον οικισμό και το νεκροταφείο του Αγίου Κοσμά¹⁰⁹¹, στον ΠΕ ΙΙ οικισμό του Ρούφ¹⁰⁹², σε έναν ΠΕ ΙΙ τάφο της Περαχώρας¹⁰⁹³, στην ΠΕ Ι και ΙΙ φάση της Εύτερης¹⁰⁹⁴, στις Λιθαρές της Βοιωτίας, όπου έχουν προέλθει από όλες τις φάσεις κατοικήσεως¹⁰⁹⁵, στην Τίρυνθα¹⁰⁹⁶, στους τάφους R στο Νυδρι της Λευκάδας¹⁰⁹⁷ και στην Κνωσό (ΠΜ ΙΑ)¹⁰⁹⁸.

Τα κυκλαδικά δείγματα του τύπου χρονολογούνται στην ΠΚ ΙΙ περίοδο¹⁰⁹⁹. Το γεγονός όμως ότι παρόμοιες πυξίδες απαντούν και στην περίοδο ΙΙΙ της Αγίας Ειρήνης στην Κέα μαρτυρεί ότι ο τύπος επιβιώνει και στην πρόωμη φάση της ΠΚ ΙΙΙ. Ύπέρ αυτού συνηγορεί και η παρουσία μαστοειδών αποφύσεων στην κοιλία της ΚΑ 6049, γεγονός που υπαινίσσεται χρονολόγηση της πυξίδας αυτής στο τέλος της ΠΚ ΙΙ ή στην πρόωμη φάση της ΠΚ ΙΙΙ¹¹⁰⁰. Τα έλλαδικά δείγματα του τύπου χρονολογούνται στην ΠΕ ΙΙ περίοδο. Το γεγονός ότι ο τύπος απαντά επίσης στην ΠΕ Ι της

έχουν βρεθεί στην Εύτερη και σε άλλες θέσεις σε περιβάλλον της ΠΧ Ι. Το γεγονός αυτό έχει θεωρηθεί ως ένδειξη ότι οι δύο πρώτες φάσεις της ΠΕΧ δεν συγχρονίζονται απόλυτα στις διάφορες περιοχές του αιγαϊακού χώρου (βλ. έδω Α-ΣΤ, σημ. 512, Α-Η, 1, σημ. 545, 553 και Α-Ι, σημ. 685, 687).

1088. Jacobsen 1969, 238: άρ. 6, εικ. 6. Calligas 1984, 89. Η χρονολόγηση της πυξίδας αυτής στην ΠΚ Ι δεν τεκμηριώνεται ούτε από το σχήμα του σώματος ούτε από τον τύπο και την θέση των αποφύσεων (βλ. σημ. 1087 της παρούσας μελέτης σχετικά με την πυξίδα στο Sakellarakis 1987, πίν. 40:α από την Μάνικα).

1089. Παντελίδου 1975, 113, πίν. 53:γ.

1090. Θεοχάρης 1951β, 109-110, 111, εικ. 24, 25. Την πυξίδα της εικ. 24 ο Θεοχάρης (αυτόθι 110) παραβάλλει προς την πυξίδα στο Edgar 1896/97, 42, εικ. 8 από το νεκροταφείο του Πηλού της Μήλου. Συμφωνούμε με τον παραλληλισμό, δεν θεωρούμε όμως ότι οι δύο αυτές πυξίδες ανήκουν «στα αρχαιότερα δείγματα της ΠΚ κεραμεικής», όπως ο Θεοχάρης πιστεύει, διότι ούτε το σχήμα του σώματός τους ούτε η θέση και ο τύπος των αποφύσεων της πυξίδας από την Παλαιά Κοκκινιά συνηγορούν υπέρ αυτής της απόψεως (βλ. σημ. 1087-1088 της παρούσας μελέτης για την πυξίδα στο Sakellarakis 1987, πίν. 40:α από την Μάνικα και για την πυξίδα από την Μακρυκάπα). Για την χρονολόγηση του οικισμού της Παλαιάς Κοκκινιάς, βλ. έδω σημ. 685.

1091. Mylonas 1959, 26: σχήμα S-19, 71: σχήμα C-19, 40: άρ. 51, 88: άρ. 205, 90: άρ. 209, εικ. 131:51, 147:205, 150:209. Για την χρονολόγηση του Αγίου Κοσμά, βλ. έδω σημ. 255-256.

1092. Πετρίτση 1980, 165, 181: χρονολόγηση, σχ. 40, πίν. 46:ε, άρ. 6.

1093. Hatzipoulou-Kalliri 1983, 371, πίν. 41:Π298, Π307, Π312. Χρονολόγηση: 369, 373, 374.

1094. Goldman 1931, 86, 96, 109, εικ. 102:1, 3, 104, 144.

1095. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 155: πυξίδες τύπου Α, σχ. 13:β, πίν. 40-41.

1096. Weisshaar 1981, 237, εικ. 85:4.

1097. Dörpfeld 1927, παράρτημα 64:4, 65:2. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 290: άρ. 823. Για την χρονολόγηση των τάφων, βλ. έδω Α-ΣΤ, σημ. 496-497.

1098. Warren 1972, 393, 394, εικ. 3. Χρονολόγηση: αυτόθι 395. Την πυξίδα αυτή ο μέν Warren θεωρεί εισηγμένη από τους θολωτούς τάφους της Νότιας Κρήτης (αυτόθι 394), ο δέ Ντούμας (1976α, 71, σημ. 23) εισηγμένη από τις Κυκλάδες.

1099. Renfrew 1972, 172. Ντούμας 1976α, 71, σχ. Α:9, 10. Coleman 1977α, 112, πίν. 395-397. Thimme 1977, 530, 531, πίν. 395-397. Barber - MacGillivray 1980, 150. Zapheirou 1984, 32: άρ. 2. Barber 1987, 92. Την πυξίδα από τον τάφο 297 της Χαλανδριανής (βλ. έδω σημ. 1069) ο Rutter (1979, 21 σημ. 7) θεωρεί ακόσμητη παραλλαγή της πυξίδας από το Καστρί της Σύρου (Bossert 1967, εικ. 4:2).

1100. Για τις μαστοειδείς αποφύσεις στο σώμα άγγείων και την χρονολόγηση τους, βλ. έδω Κ-Α, 5 και σημ. 826-830, 832-833.

Εὐτρήσεως καὶ τῶν Λιθαρῶν θὰ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ ὡς ἔνδειξη ὅτι ἡ ΠΧ Ι καὶ ἡ ΠΧ ΙΙ δὲν εἶναι ἀπόλυτα σύγχρονες στὶς διαφορὲς περιοχὲς τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου¹¹⁰¹.

β. Πυξίδες μὲ ἐγχάρακτη διακόσμηση

Σχ. 60δ-61α, Πίν. 218-224

Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἐντάσσονται ἔντεκα ὄστρακα¹¹⁰². Ὅλα σχεδὸν σώζουν τμῆμα τοῦ χαμηλοῦ λαμποῦ ἢ τὴν βάση του καὶ μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου. Τὰ Β 67, Δ 239 καὶ Ξ 91 ἔχουν χαμηλὸ κυλινδρικό λαμποὺ πού ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραξη. Τὰ Β 87 καὶ Π17/18 θεωροῦμε ὅτι προέρχονται ἀπὸ τὸν ὤμο παρόμοιων πυξίδων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διακοσμητικῶν τους θεμάτων. Ἡ διάμετρος τοῦ χεῖλους εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπολογισθεῖ μόνον στὴν περίπτωση τοῦ Ξ 91 καὶ εἶναι 0.26μ. περίπου. Τρία ἔχουν ἐξωτερικὰ ὑπόλευκο ἢ ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ (Β 87, Π17/24, ΟΤ. 39). Τὰ ὑπόλοιπα καλύπτονται ἀπὸ στιλπνὴ ἐρυθροπὴ, καστανή, καστανέρυθρη, καστανόμαυρη ἢ μελανὴ βαφή.

Ὅσον ἀφορᾷ στὰ διακοσμητικὰ θέματα, τὰ ΚΑ 4198 καὶ 4397 (Πίν. 218-219) κοσμοῦνται μὲ ἐγχάρακτες σπεῖρες, τὰ Δ 267 καὶ ΟΤ. 39 (Πίν. 220) μὲ διαγραμμισμένη γωνία ἢ διάγραμμα τρίγωνο, τὸ Π17/24 (Πίν. 221) μὲ κάθετες ἀνάγλυφες νευρώσεις καὶ ὀριζόντιες σειρὲς ἐγχάρακτων ρόμβων πού φέρουν στικτὴ διακόσμηση. Τὰ Β 87, Π17/18 καὶ πιθανῶς τὰ Ξ 91 καὶ Β 106 (Πίν. 222-224) κοσμοῦνται μὲ ὁμάδες δύο ἢ τριῶν ἐνάλληλων γωνιῶν ἢ ἐπάλληλων τεθλασμένων γραμμῶν σὲ ὀριζόντια διάταξη. Τὸ Β 106 (Πίν. 224) σώζει ἐπίσης τρεῖς ἐπάλληλες ὀριζόντιες αὐλακώσεις. Τέλος, τὰ Δ 239 καὶ Β 67 (Πίν. 222, 224) κοσμοῦνται μὲ γωνία ἢ τρίγωνο πού ἔχει τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω καὶ στὴν πρώτη περίπτωση περιέχει τρεῖς γραμμὲς πού συγκλίνουν πρὸς τὰ ἄνω. Σὲ δύο περιπτώσεις τὸ πέρας τῆς διακοσμήσεως ὀρίζουν μία ἢ δύο ὀριζόντιες γραμμὲς (Β 87, Π17/18).

Οἱ παραλληλισμοὶ τῶν παραπάνω ὄστράκων τοῦ Ἀκρωτηρίου, τόσο ἀπὸ πλευρᾶς σχήματος ὅσο καὶ ἀπὸ πλευρᾶς διακοσμητικῶν θεμάτων, καὶ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν προτεινόμενη χρονολόγησή τους ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Τὰ ΚΑ 4198 καὶ 4397 (Πίν. 218-219) βρίσκουν παράλληλα κατὰ τὴν διακόσμηση στὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹¹⁰³ καὶ χρονολογοῦνται μὲ βεβαιότητα στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου» ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ¹¹⁰⁴, δεδομένου ὅτι εἶναι κατὰ τὴν φάση αὐτὴ πού ἐμφανίζεται στὶς Κυκλάδες ἡ διακόσμηση μὲ ἐγχάρακτες σπεῖρες¹¹⁰⁵.

1101. Βλ. ἐδῶ σημ. 1087 σχετικὰ μὲ τὴν πυξίδα στὸ Sakellarakis 1987, πίν. 40:α ἀπὸ τὴν Μάνικα.

1102. Μεταξὺ αὐτῶν τὸ ΚΑ 4198, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. Sotirakopoulou 1986, 306, 311.

1103. Τζαβέλλα-Evjen 1984, 155, 163, 164-165, σχ. 17:β, δ, πίν. 70:τ, 73:α, ε-θ.

1104. Πὰ τὴν χρονολόγησή τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου», βλ. ἐδῶ Α-Ι.

1105. Bossert 1965, 91-92. Doumas 1968, 18, 22. 1977d, 19. 1983a, 32, 39. Ζαφειροπούλου 1970α, 50, εἰκ. 5. Zapheirou 1984, 38. Furumark 1972, 217 σημ. 1:Incised II. Renfrew 1972, 527-528. Preziosi 1977a, 105. Coleman 1977a, 110. Otto 1977, 139. Barber - MacGillivray 1980, 148, εἰκ. 3:7. Παπαθανασόπουλος 1981, 145-146. Barber 1987, 89, εἰκ. 59:7.

Τὰ Δ 267 καὶ ΟΤ. 39 (Πίν. 220) βρίσκουν παράλληλα στὴν Χαλανδριανὴ τῆς Σύρου¹¹⁰⁶, στὸν Ἅγιο Κοσμᾶ¹¹⁰⁷, στὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹¹⁰⁸ καὶ στὴν Μάνικα¹¹⁰⁹. Ἐγγάρακτη διακόσμηση πού μεταξὺ ἄλλων περιλαμβάνει διπλὲς διαγραμμισμένες γωνίες ἀπαντᾷ ἐπίσης σὲ ἓνα πῶμα πυξίδας ἀπὸ τὴν Ραφήνα¹¹¹⁰. Στὶς Κυκλάδες τὰ ἐγγάρακτα διαγραμμισμένα τρίγωνα ἀποτελοῦν σύνθετες διακοσμητικὸ θέμα τῆς ΠΚ Ι καὶ ΙΙ κεραμεικῆς¹¹¹¹, ἀπαντοῦν ὅμως καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, σὲ ἀρρυθμολογημένα¹¹¹² καὶ σὲ τηγανοειδῆ ἀγγεῖα¹¹¹³. Ἡ τεχνικὴ τῆς ἐπιφάνειας τῶν δύο ὁστράκων τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ τὰ τυπολογικὰ τους παράλληλα συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς χρονολογήσεώς τους στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο.

Τὸ Π17/24 (Πίν. 221) βρίσκει παράλληλα σὲ δύο πυξίδες ἀπὸ τὴν Μάνικα¹¹¹⁴, πού ὁ Ἀ. Σάμψων χρονολογεῖ στὴν ΠΕ ΙΙΙ περίοδο¹¹¹⁵. Ὁ J.B. Rutter ἐντάσσει τὶς πυξίδες αὐτὲς στὴν «Ὁμάδα Λευκαντί Ι»¹¹¹⁶, τὴν ὁποία τοποθετεῖ στὴν ἐνδιάμεση φάση μεταξὺ τῶν πολιτισμῶν «Κέρου-Σύρου» καὶ «Φυλακωπῆς Ι»¹¹¹⁷. Ἐγγάρακτη διακόσμηση πού μεταξὺ ἄλλων περιλαμβάνει ὀριζόντια σειρὰ ρόμβων ἀπαντᾷ ἐπίσης σὲ ἓνα πῶμα πυξίδας ἀπὸ τὴν Ραφήνα¹¹¹⁸, ἐνῶ ἀπὸ τοὺς τάφους R στὸ Νυδρὶ τῆς Λευκάδας ἀναφέρεται μία φακοειδὲς πυξίδα μὲ διακόσμηση πού συνίσταται σὲ ἐγγάρακτες γωνίες πληροῦμενες μὲ στίγματα¹¹¹⁹. Οἱ ἐγγάρακτοι ρόμβοι καὶ ἡ στικτὴ διακόσμηση εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς ΠΚ ΙΙΙ κεραμεικῆς¹¹²⁰. Ἡ στικτὴ διακόσμηση ὅμως ἀπαντᾷ

1106. Τάφος 324: δίδυμη σφαιρικὴ πυξίδα, ἀδημοσίευτη. Μουσεῖο Σύρου ἀρ. 558.

1107. Mylonas 1959, 76: ἀρ. 164, εἰκ. 141: ἀρ. 164, σχ. 60, 64: ἀρ. 164 (τάφος 3). Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255-256.

1108. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 155, σχ. 18:δ, πίν. 70:μ, ν.

1109. Παπαβασιλείου 1910, 12: συστάς 3η, πίν. Ζ:4. Calligas 1984, 91: ἀρ. 6, εἰκ. 3. Σάμψων 1985, 299 σχ. 69, κάτω δεξιὰ. Τὸ μικρὸ αὐτὸ τετραποδικὸ σκεῦος ὁ Παπαβασιλείου θεωρεῖ πυξίδα, ἐνῶ ὁ Καλλιγᾶς ζωομορφικὸ ἀγγεῖο. Τὰ ἀγγεῖα τῆς Μάνικας, πού φέρουν ἐγγάρακτη διακόσμηση, ὁ Σάμψων (1988α, 68) χρονολογεῖ στὴν ΠΕ ΙΙΙ περίοδο.

1110. Θεοχάρης 1951α, 87, εἰκ. 13. Ὁ Θεοχάρης σημειώνει ὅτι τὰ ἀγγεῖα μὲ ἐγγάρακτη ἢ ἐμπέστη διακόσμηση εἶναι σχετικὰ σπάνια στὴν Ραφήνα καὶ φαίνονται ἐντελῶς κυκλαδικά. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἴκου στὴν Ραφήνα, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

1111. Barber - MacGillivray 1980, εἰκ. 3:3. Atkinson 1904, πίν. IV:2, V:4.

1112. Παπαθανασόπουλος 1961/62, πίν. 66:γ, 1ο ἀπὸ ἀριστερά. 1981, 142, πίν. 71, 2ο ἀπὸ ἀριστερά. Zapheiroulou 1984, 32, 36: ἀρ. 7, εἰκ. 2:β. Doumas 1968, 39, ἀρ. συλλ. 222 [= Ντούμας 1978α, 86, ἀρ. 89 = Doumas 1983α, 109, ἀρ. 115]. Mylonas 1959, 86: ἀρ. 194, 196, εἰκ. 147:194, 196, σχ. 61:194, 196.

1113. Doumas 1968, 34, ἀρ. συλλ. 99 [= Ντούμας 1978α, 42, ἀρ. 27 = Doumas 1983α, 39, 56, 74, ἀρ. 39]. Κοντολέων 1972, 153-154, πίν. 142. Ἀδημοσίευτο τηγανοειδὲς στὸ Μουσεῖο τῆς Μήλου (MM 11).

1114. Παπαβασιλείου 1910, 12, πίν. Ζ:6. Calligas 1984, 91: ἀρ. 4. Σάμψων 1985, 180- τάφος XX: ἀρ. 5, σχ. 58:7, 69: ἄνω δεξιὰ καὶ κάτω ἀριστερά, εἰκ. 87α:β. Ἡ τελευταία ἔχει ὠχροκίτρινη μᾶλλον ἐπιφάνεια, ὅπως καὶ τὸ Π17/24 τοῦ Ἀκρωτηρίου.

1115. Σάμψων 1985, 262. 1988α, 68.

1116. Rutter 1979, 7: πίνακας 2.

1117. Αὐτόθι 6, 22-23, σημ. 15. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς φάσεως Ι στὸ Λευκαντί, βλ. ἐδῶ σημ. 252.

1118. Βλ. ἐδῶ σημ. 1110.

1119. Dörpfeld 1927, παράρτημα 66:c, 1. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν τάφων, βλ. ἐδῶ Α-ΣΤ, σημ. 496-497.

1120. Atkinson 1904, πίν. IV:5, V:9, 11. Rubensohn 1917, 41, 42, εἰκ. 41:a-b. Γιὰ τὸ θέμα τῶν ἐγγάρακτων

σποραδικά και κατά την ΠΚ ΙΙ περίοδο¹¹²¹, ενίοτε δὲ και στὶς πυξίδες τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», στὶς ὁποῖες θὰ ἀναφερθοῦμε στὴν συνέχεια. Τὰ στοιχεῖα αὐτά, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν παρουσία τῆς κάθετης ἀνάγλυφης νευρώσεως στὸ σῶμα τοῦ Π17/24, συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς χρονολογήσεώς του στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ περιόδου¹¹²².

Τὰ ὑπόλοιπα ὄστρακα (Πίν. 222-224) βρίσκουν παρὰλληλα σὲ μιὰ ἰδιαίτερη κατηγορία πυξίδων, οἱ ὁποῖες φέρουν διακόσμηση ἀπὸ ἐπάλληλες τεθλασμένες γραμμὲς σὲ ὀριζόντια διάταξη καὶ ενίοτε στίγματα μεταξὺ αὐτῶν καὶ εἶναι γνωστὲς ἀπὸ τοὺς τάφους τῆς Χαλανδριανῆς¹¹²³, ἀπὸ τὸ Καστρί τῆς Σύρου¹¹²⁴, ἀπὸ τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Β)¹¹²⁵, ἀπὸ τὴν περίοδο ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα¹¹²⁶, ἀπὸ τὸ Φρούριο τῆς Παροικιάς στὴν Πάρο¹¹²⁷, ἀπὸ τὸ Ἡραῖο ΙV τῆς Σάμου¹¹²⁸, ἀπὸ τὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹¹²⁹ καὶ ἀπὸ τὴν Συλλογὴ Κανελλοπούλου¹¹³⁰. Ἀνάλογη διακόσμηση φέρουν καὶ ὀρισμένα πυξιδόμορφα ἀγγεῖα ποὺ ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τῆς Μάνικας¹¹³¹. Τὶς πυξίδες καὶ τὰ πυξιδόμορφα ἀγγεῖα μὲ ἐγχάρακτη διακόσμηση, καὶ γενικῶς τὴν ἐγχάρακτη κεραμεικὴ τῆς Μάνικας, ὁ Ἀ. Σάμψων χρονολογεῖ στὴν ΠΕ ΙΙΙ περίοδο¹¹³². Οἱ πυξίδες αὐτοῦ τοῦ τύπου θεωροῦνται χαρακτηριστικὲς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ τῶν Κυκλάδων¹¹³³ ἢ «Λευκαντὶ Ι» τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας¹¹³⁴, ποὺ ἐντάσσονται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)¹¹³⁵. Οἱ πυξίδες αὐτὲς ὁμως

ὁμόκεντρων ῥόμβων καὶ τὴν προϊστορία του στὸν αἰγαιακὸ χῶρο κατὰ τὴν Νεολιθικὴ ἐποχὴ, βλ. Hood 1981, 229, 232, εἰκ. 112:34-35.

1121. Π.χ. στὸ τηγανοειδὲς τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ. Doulmas 1968, 34, ἀρ. συλλ. 99 [= Ντούμας 1978α, 42, ἀρ. 27 = Doulmas 1983α, 39, 56, 74, ἀρ. 39].

1122. Στὴν Ἀγία Εἰρήνη οἱ κάθετες ἀνάγλυφες νευρώσεις στὸ σῶμα κρατηρίσκων καὶ πρὸχων ἀπαντᾷ ἀποκλειστικὰ κατὰ τὴν περίοδο ΙΙΙ τοῦ οἰκισμοῦ (βλ. ἐδῶ Κ-Β, 2 καὶ Κ-Γ, 1β παραπάνω).

1123. Τάφος 432: Τσουντας 1899, 93, πίν. 9:20. Renfrew 1972, 533, πίν. 9:3. Rutter 1979, 5: πίνακας 1.

1124. Τσουντας 1899, 122, πίν. 9:15. Zervos 1957, εἰκ. 101. Bossert 1960, 14, εἰκ. 11-12. 1967, 69, εἰκ. 4:2. Caskey 1964b, 66-67. Renfrew 1972, 176, 533, εἰκ. 11:2:3. Rutter 1979, 4, 5: πίνακας 1, εἰκ. 2:5. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

1125. Plassart 1928, εἰκ. 42. MacGillivray 1979, 11, 12, 33, 35, εἰκ. 9:56-57, 419, 433, πίν. 1:418. 1980, 18-19, εἰκ. 5:56, 419, 433, 6:418. Rutter 1979, 5: πίνακας 1, 6. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 250.

1126. Wilson - Eliot 1984, 78, εἰκ. 1:f-g. Wilson 1987, 41: ἀρ. 1. Δὲν ἐπαληθεύεται ἐπομένως ἡ παλαιότερη ἐντύπωση τοῦ Rutter (1979, 12) ὅτι ἡ ἐγχάρακτη πυξίδα εἶναι τὸ μόνον τυπικὸ σχῆμα τῆς κεραμεικῆς ὁμάδας «Λευκαντὶ Ι», τὸ ὁποῖο δὲν ἐκπροσωπεῖται στὴν περίοδο ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

1127. Rubensohn 1917, 44, εἰκ. 45. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Παροικιάς, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

1128. Milojević 1961, πίν. 15:3, 36:19, 49:9. Rutter 1979, 23, σημ. 19. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἡραίου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

1129. Τζαβέλλα-Enjen 1984, 155, σχ. 18:α-β, πίν. 69:γ-δ, 70:ο, σ, 71:ε.

1130. Brouscari 1981, 527, ἀρ. κατ. 2462, εἰκ. 24:a.

1131. Παπαβασιλείου 1910, 12-13, πίν. Η: κάτω δεξιὰ. Σάμψων 1985, 268, σχ. 64α:57, 69: ἄνω ἀριστερά, εἰκ. 97. 1988α, 25: τάφος 102, ἀρ. 5, σχ. 66:102, 90:26.

1132. Σάμψων 1985, 282. 1988α, 68, 25: τάφος 102, ἀρ. 5, σχ. 90:26.

1133. Renfrew 1972, 533. Doulmas 1977d, 23, εἰκ. 11:f. 1983α, 44. Barber - MacGillivray 1980, 151, εἰκ. 2:18, 3:18. Barber 1987, 94, εἰκ. 58:18, 59:18.

1134. Rutter 1979, 6, 23 σημ. 19, εἰκ. 2:5.

1135. Renfrew 1972, 533-534. Doulmas 1977d, 25. Rutter 1979, 6, 22-23 σημ. 15. Barber - MacGillivray 1980,

ἀπαντοῦν μὲν κατὰ τὴν φάση αὐτή, ἀλλὰ δὲν φαίνονται νὰ ἀνήκουν ἀποκλειστικὰ σὲ αὐτήν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ τὰ κύπελλα τοῦ τύπου «one-handled tankard», τὰ δῖωτα κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα καὶ οἱ πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ¹¹³⁶. Σύμφωνα μὲ πληροφορία τοῦ D. Wilson, στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας οἱ παραπάνω τύποι ἀγγείων φαίνεται νὰ ἐμφανίζονται γιὰ πρώτη φορὰ περὶ τὸ τέλος τῆς περιόδου II καὶ ἔχουν προέλθει ἀπὸ μεταβατικὰ II-III στρώματα. Ἐπιπλέον, σὲ ἀντίθεση μὲ τὰ ἄλλα σχήματα ποὺ θεωροῦνται χαρακτηριστικὰ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» καὶ ἀνατολικῆς προελεύσεως (δέπας, μόνωτα καὶ δῖωτα κύπελλα, ψηλόλαιμες ραμφοειδόστομες πρόχοι), οἱ ἐγγάρακτες πυξίδες ἔλκουν τὴν καταγωγή τους ἀπὸ τὶς Κυκλάδες¹¹³⁷, πράγμα ποὺ εἶναι ἄλλωστε ἐμφανὲς ἀπὸ τὴν συγγένεια ποὺ παρουσιάζουν ὡς πρὸς τὸ σχῆμα τοῦ σώματος μὲ τὶς ἀκόσμητες πυξίδες τοῦ τύπου K-Δ, 2α (βλ. παραπάνω).

γ. Πυξίδες μὲ γραπτὴ διακόσμηση

Σχ. 61β, Πίν. 225

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὸ ὄστρακο ΑΠ. 21, ποὺ σώζει τὴν βάση τοῦ χεῖλους καὶ τμῆμα τοῦ προέχοντος ὤμου. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα περίπου τοῦ πηλοῦ, καὶ γραπτὴ καστανέρυθρη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ὀριζόντια σειρὰ διαγραμμισμένων τριγώνων.

Τὰ γνωστὰ δείγματα γραπτῶν σφαιρικῶν/φακοειδῶν πυξίδων ἔχουν προέλθει κυρίως ἀπὸ τοὺς τάφους τῆς Χαλανδριανῆς τῆς Σύρου¹¹³⁸. Ὅστρακα παρόμοιων πυξίδων ἔχουν βρεθεῖ στοὺς οἰκισμοὺς τῆς Φυλακωπῆς στὴν Μῆλο (φάση Α2)¹¹³⁹, τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα (περίοδος II)¹¹⁴⁰, τῆς Ραφήνας¹¹⁴¹, τοῦ Ροῦφ¹¹⁴² καὶ τῆς Μάνικας¹¹⁴³ καὶ στὸ νεκροταφεῖο τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ¹¹⁴⁴. Δύο ἄλλες πυξίδες ἔχουν

1136: πίνακας 1. MacGillivray 1980, 25. Barber 1987, 21: εἰκ. 22, 93-94. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», βλ. ἐδῶ Α-Η, 1 καὶ σημ. 558 καὶ κεφάλαιο πέμπτο: V α.

1136. Βλ. ἐδῶ Α-Η, 1, Α-Η, 2 καὶ Κ-Γ, 1β ἀντίστοιχα.

1137. Bossert 1967, 72. Rutter 1979, 4, 8, 12. MacGillivray 1980, 25. Barber - MacGillivray 1980, 151. Barber 1987, 94.

1138. Τάφος 166: Τσουντας 1899, 109. Åberg 1933, 81, εἰκ. 149. Zervos 1957, εἰκ. 235. Τάφος 183: Τσουντας 1899, 97, πίν. 9:21 (μὲ πόδι). Åberg 1933, 82, εἰκ. 152. Zervos 1957, εἰκ. 229. Τάφος 292: ΕΑΜ 5056. Τσουντας 1899, 111. Θεοχάρης 1951α, 82, εἰκ. 8:α. Τάφος 386: Τσουντας 1899, 89, 96, πίν. 8:8. Åberg 1933, 80, εἰκ. 146. Zervos 1957, εἰκ. 233. Τάφος 408: Τσουντας 1899, 89, 96, 114, πίν. 8:7. Åberg 1933, 80, εἰκ. 147. Zervos 1957, εἰκ. 237. Renfrew 1972, 172, πίν. 7:2. Ἀπὸ τὰ χρώματα τοῦ νεκροταφείου: Τσουντας 1899, 89, 96, πίν. 8:5. Zervos 1957, εἰκ. 236. Βλ. ἐπίσης Zervos 1957, εἰκ. 230 καὶ μία ἀδημοσίευτη πυξίδα στὸ Μουσεῖο τῆς Σύρου (ἀρ. 177).

1139. Atkinson 1904, 86. Evans - Renfrew 1984, 64.

1140. Caskey 1972, 363:B14, πίν. 77:B14. Wilson 1987, 38, 42.

1141. Θεοχάρης 1951α, 82, εἰκ. 8:β. Ὁ Θεοχάρης ἐπισημαίνει μὲν τὴν ὁμοιότητα τῶν γραπτῶν ἀγγείων τῆς Ραφήνας μὲ τὰ κυκλαδικὰ γραπτὰ τῆς Νάξου καὶ τῆς Σύρου (1951α, 83-85), θεωρεῖ ὅμως ὅτι τὰ ἀγγεῖα τῆς Ραφήνας εἶναι δημιουργήματα ἀττικοῦ ἐργαστηρίου (1953/54, 74). Ὁ Rutter (1979, 16, 25 σημ. 39) θεωρεῖ ὅτι τὰ γραπτὰ ἀγγεῖα τῆς Ἀνατολικῆς Ἀττικῆς κατὰ τὴν ΠΕ II περίοδο εἶναι ἀπομίμηση τῶν γραπτῶν ἀγγείων τοῦ πολιτισμοῦ «Κέρου-Σύρου» τῶν Κυκλάδων. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283

1142. Πετριτάκη 1980, 156, 181: χρονολόγησιν, πίν. 46:ε.

1143. Σάμψων 1985, 49, 88, 184, σχ. 16:A26, 24γ:Γ8.

1144. Mylonas 1959, 111-112: ἀρ. 311, εἰκ. 160:311, πῶμα πυξίδας. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ,

προέλθει από άγνωστες θέσεις της Πάρου¹¹⁴⁵ και της Άμοργου¹¹⁴⁶ και μία είναι άγνωστου προελεύσεως¹¹⁴⁷.

Οί πυξίδες αυτού του τύπου θεωρούνται χαρακτηριστικές της ΠΚ ΙΙ περιόδου (Όμάδα της Σύρου)¹¹⁴⁸. Τά διαγραμμισμένα τρίγωνα αποτελούν επίσης σύνηθες διακοσμητικό θέμα της γραπτής ΠΚ ΙΙ κεραμεικής¹¹⁴⁹. Τήν άγνωστου προελεύσεως πυξίδα ό J. Thimme χρονολογεί στην μεταβατική ΠΚ ΙΙ-ΙΙΙ φάση¹¹⁵⁰.

3. ΚΟΛΟΥΡΟΚΩΝΙΚΕΣ ΠΥΞΙΔΕΣ

Σχ. 61γ-62α, Πίν. 226-231

Ό τύπος εκπροσωπείται από δώδεκα όστρακα¹¹⁵¹. Τέσσερα από αυτά σώζουν τμήμα του χείλους και του άνω μέρους του σώματος (Πίν. 226-227), ένα τμήμα του κάτω μέρους του σώματος και της βάσεως (Πίν. 228) και τά υπόλοιπα τμήμα τών τοιχωμάτων (Πίν. 229-231). Η διάμετρος του χείλους, στις τρεις περιπτώσεις πού είναι δυνατόν νά υπολογισθεί, κυμαίνεται από 0.16 έως 0.18μ. Τά Δ 80 και Δ 245 έχουν όριζόντιο χείλος. Ένα όστρακο φέρει άνοικτό καστανέρυθρο επίχρυσμα έξωτερικά (ΑΠ. 18). Τά υπόλοιπα καλύπτονται από στιλπνή βαφή στις αποχρώσεις του έρυθρου, του καστανού και του καστανέρυθρου έως τό καστανόμαυρο, τό τεφρό και τό μελανό. Στις περιπτώσεις πού σώζεται τό χείλος, υπάρχει ταινία όμοιόχρωμη πρός την έξωτερική επιφάνεια άμέσως κάτω από τό χείλος έσωτερικά. Όλα τά όστρακα φέρουν έγχάρακτη διακόσμηση πού περιλαμβάνει τά εξής θέματα: επάλληλες τεθλασμένες γραμμές σέ όριζόντια διάταξη (Α 3, Β 80, Δ 4, Δ 144, Δ 177, Δ 181), επάλληλες όριζόντιες αύλακώσεις (Δ 80, Δ 245), συνδυασμό τών δύο προηγούμενων (ΚΑ 4195), γωνίες ή λωρίδες με στικτή διακόσμηση (ΚΑ 4194), ζεύγη όριζόντιων διακεκομμένων γραμμών (ΑΠ. 18) και ομάδες κοντών λοξών γραμμών διατεταγμένων σέ όριζόντιες ζώνες (Φ 4).

Όρισμένα από αυτά τά διακοσμητικά θέματα άπαντούν σπάνια ή καθόλου στα γνωστά δείγματα κολουροκωνικών πυξίδων. Οί όριζόντιες αύλακώσεις άπαντούν σέ δύο πυξίδες από την Φυλακωπή της Μήλου¹¹⁵². Οί επάλληλες τεθλασμένες γραμμές

βλ. έδω σημ. 255-256. Για την χρονολόγηση του όστράκου αυτού και έν γένει της κεραμεικής του Άγίου Κοσμά με γραπτή σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σέ άνοικτόχρωμη επιφάνεια στην ΠΕ ΙΙ περίοδο, βλ. Rutter 1982, 473 σημ. 15.

1145. Χατζηαναστασίου 1983, 3-4: άρ. 8, πίν. Δ:γ, δ.

1146. Marangou 1984, 101: άρ. κατ. Κ31, είκ. 18:a-b.

1147. Coleman 1977a, 112, 114, πίν. 398. Thimme 1977, 531, πίν. 398.

1148. Caskey 1972, 363:B14. Renfrew 1972, 172. Coleman 1977a, 112, 114. Doulas 1977d, 20, είκ. 8:j-k. Barber - MacGillivray 1980, 150. Evans - Renfrew 1984, 64, 67, 69.

1149. Βλ. έδω σημ. 437.

1150. Thimme 1977, 531: άρ. 398.

1151. Μεταξύ αυτών τά ΚΑ 4194 και 4195, για τά όποια βλ. Sotirakopoulou 1986, 306-307, 308, 311: άρ. 4194, 4195. Στο άρθρο αυτό αποφύγαμε την ταύτιση του 4195 με κολουροκωνική πυξίδα, εξαιτίας του άσυνήθους για τίς πυξίδες του τύπου αυτού διακοσμητικού του θέματος. Η έκ τών ύστέρων εύρεση όστράκων παρόμοιων προφανώς πυξίδων με παρεμφερή διακόσμηση επιβεβαίωσε την άρχική μας ύποψία και επέτρεψε την ένταξη του 4195 σέ αυτόν τον τύπο πυξίδων.

1152. Zervos 1957, είκ. 85. Μουσείο Μήλου άρ. 364: άδημοσίευτη. Στο Μουσείο της Μήλου βρίσκεται και μία ΠΚ Ι κυλινδρική πυξίδα με διακόσμηση από επάλληλες όριζόντιες αύλακώσεις στο σώμα (ΜΜ 2. Barber 1974, 17).

άπαντοῦν ὡς ἐλεύθερο θέμα στοῦ σώματος ὁρισμένων σφαιρικῶν/φακοειδῶν πυξίδων¹¹⁵³ καὶ σὲ ἀσκούς¹¹⁵⁴, ἐνῶ στὶς κολουροκωνικὲς πυξίδες εἶναι πάντοτε διατεταγμένες σὲ στενὲς ὀριζόντιες ζῶνες¹¹⁵⁵. Τὸ θέμα τῶν διακεκομμένων γραμμῶν ἀπαντᾷ σὲ ἓνα ὄστρακο ἀσκού ἀπὸ τὴν Παροικιά τῆς Πάρου¹¹⁵⁶, καθὼς ἐπίσης σὲ χεῖλη φιαλῶν καὶ ὄστρακα σώματος ἀπὸ τὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹¹⁵⁷. Τέλος, οἱ ὁμάδες τῶν λοξῶν γραμμῶν ποὺ εἶναι διατεταγμένες σὲ ὀριζόντιες ζῶνες ἀποτελοῦν θέμα τῆς γραπτῆς κεραμικῆς τῆς ΠΚ ΙΙΙ περιόδου καὶ ἀπαντοῦν σὲ ἄνω κύπελλα τοῦ τύπου Α-Η, 5 (βλ. παραπάνω)¹¹⁵⁸.

Τὰ γνωστὰ δείγματα κολουροκωνικῶν πυξίδων ἔχουν προέλθει σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ οἰκισμοὺς, κυρίως ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹¹⁵⁹ καὶ τὸ Φρούριο τῆς Παροικιάς στὴν Πάρου¹¹⁶⁰, ἐνῶ μεμονωμένα δείγματα ἀπαντοῦν στὴν Νάξο (Μουσεῖο Ἀπειράνθου)¹¹⁶¹, στὸ Κάστρο τῆς Σίφνου¹¹⁶², στὴν Σέριφο¹¹⁶³ καὶ σὲ ἓνα τάφο στὸν Ἅγιο Λουκά τῆς Σύρου¹¹⁶⁴. Ἐκτὸς Κυκλάδων ὄστρακα παρόμοιων πυξίδων ἔχουν βρεθεῖ στὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας, ὅπου θεωροῦνται κυκλαδικά¹¹⁶⁵, στὴν Ἀθήνα¹¹⁶⁶ καὶ τὴν Εὐτρηση¹¹⁶⁷. Δύο ἀκέραια δείγματα καὶ ὄστρακα κολουροκωνικῶν ἢ κυλινδρικῶν πυξίδων μὲ παρόμοια διακόσμηση ἔχουν ἐπίσης βρεθεῖ στὴν Κνωσό¹¹⁶⁸ καὶ στὸ ταφικὸ σπήλαιο τοῦ Πύργου στὴν Κρήτη¹¹⁶⁹.

¹Ἡ διακόσμηση μὲ ἐπάλλῃλες ὀριζόντιες αὐλακώσεις ἀπαντᾷ καὶ στὴν ΠΜ κεραμικὴ ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὰ σπήλαια τῆς Πλατυβόλας καὶ τῆς «Μαμελοῦκου Τρύπας» στὴν Ἀνατολικὴ Κρήτη, συγκεκριμένα σὲ μία φακοειδῆ πυξίδα (Τζεδάκις 1965, 569, πίν. 719:β), σὲ μία κυλινδρική πυξίδα (Τζεδάκις 1967, 505, πίν. 378:α), σὲ μία κολουροκωνικὴ πυξίδα μὲ τρία πόδια (Τζεδάκις 1968α, 415, πίν. 376:β), σὲ μία κολουροκωνικὴ μᾶλλον πυξίδα χωρὶς πόδια (Τζεδάκις 1968β, 136, πίν. 134:α) καὶ σὲ λεκάνες ἢ κύπελλα (Τζεδάκις 1966α, 428, πίν. 465:γ, 466:α).

1153. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 2β: Β 87, Β 106, Ξ 91, Π17/18.

1154. Zervos 1957, εἰκ. 95. Milošić 1961, πίν. 24:11-12, 42:17. Bossert 1967, εἰκ. 5:1.

1155. Atkinson 1904, πίν. IV:1, V:3. Renfrew 1972, πίν. 10:6, ἄνω δεξιὰ.

1156. Rubensohn 1917, 41, εἰκ. 39.

1157. Τζαβέλλα-Εὔγεν 1984, 151, 164, σχ. 3:γ, 19:α-β, δ, 20:γ, πίν. 25:δ, 71:α, ε, ζ-θ.

1158. Atkinson 1904, πίν. X:3.

1159. Atkinson 1904, 87-88: ἀρ. 1, πίν. V:1-3, V:1-6. Zervos 1957, εἰκ. 75, 85. Barber 1974, 6, 17: ἀρ. 107 (ΜΜ 4). Μουσεῖο Μήλου ἀρ. 5 καὶ 364: ἀδημοσίετες.

1160. Rubensohn 1917, 42, 43, εἰκ. 42-43. Åberg 1933, 105, εἰκ. 201-202. Renfrew 1972, 189, 190, εἰκ. 12.2:1. Overbeck 1989α, 10: ἀρ. 67-68, πίν. 7. Πρὸς τὴν χρονολόγησιν τῆς Παροικιάς, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

1161. Renfrew 1972, 191, εἰκ. 12.2:2. Ζαφειροπούλου 1988, 63, εἰκ. 2, μέσον.

1162. Brock - Mackworth Young 1949, 31: ἀρ. 2, πίν. 12:6.

1163. Blinkenberg - Johansen 1931, 31, πίν. 37:5.

1164. Τσοῦντας 1899, 94, πίν. 9:24, 24α. Åberg 1933, 83, εἰκ. 154. Zervos 1957, εἰκ. 198. Renfrew 1972, 191. Barber 1981, 168, 171, πίν. 3-4.

1165. Renfrew 1972, 192, πίν. 10:6. Wünsche 1977, 54-55, 58, εἰκ. 34-35, πίν. IX:b-c. Πρὸς τὴν χρονολόγησιν τῆς κεραμικῆς τύπου «Φυλακωπῆς Ι» (κολουροκωνικὲς πυξίδες, κωνικὰ πώματα, ἀσκοὶ) ἀπὸ τὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας στὴν πρῶμῃ φάσιν τῆς ΜΕ περιόδου, βλ. Rutter 1982, 473 σημ. 15.

1166. Broneer 1933, 357, εἰκ. 27:c, i-j. Immerwahr 1971, 72-73: ἀρ. 253-255, πίν. 16, 70: ἀρ. 253-255. Renfrew 1972, 192. Πρὸς τὴν χρονολόγησιν τῆς κεραμικῆς τύπου «Φυλακωπῆς Ι» (κολουροκωνικὲς πυξίδες, κωνικὰ πώματα, ἀσκοὶ) ἀπὸ τὴν ἀκρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν στὴν πρῶμῃ φάσιν τῆς ΜΕ περιόδου, βλ. Rutter 1982, 473 σημ. 15.

1167. Goldman 1931, 182-183, εἰκ. 253-254. Barber 1981, 174.

1168. Evans, *PM* I 166, 177, εἰκ. 118b:1-3, 125:2-3. *PM* IV 89-90, εἰκ. 56:2-3, 57:a-c. Barber 1981, 174. MacGillivray 1984b, 153, σημ. 2.

1169. Ξανθοῦδιδης 1918, 154, εἰκ. 8:53. Evans, *PM* I 114-115, εἰκ. 82:b. Pendlebury 1963, 85, πίν. XIII, 3:c.

Οί κολουροκωνικές πυξίδες αποτελούν βασικό σχήμα της κεραμεικής κατηγορίας «Dark-faced pottery» που χαρακτηρίζει την πρώιμη φάση της Φυλακωπής Ι (Φυλακωπή I-ii)¹¹⁷⁰ και εντάσσονται από τους μελετητές στην «Ομάδα της Φυλακωπής Ι» ή στην πρώιμη φάση της ΠΚ ΙΙΒ περιόδου¹¹⁷¹. Στην ήπειρωτική Ελλάδα έχουν βρεθεί σε στρώματα που χρονολογούνται στην τελευταία φάση της ΠΕ ή στην πρώιμη φάση της ΜΕ¹¹⁷². Το γεγονός αυτό θεωρείται ένδειξη αντιστοιχίας της Φυλακωπής Ι με την τελευταία φάση της ΠΕ και την πρώιμη φάση της ΜΕ¹¹⁷³. Με βάση το γεγονός ότι στην Κέα, την Αίγινα και την ήπειρωτική Ελλάδα η έγχάρακτη κεραμική της Φυλακωπής Ι (Dark-faced pottery) άπαντά σε ΜΚ/ΜΕ στρώματα, ο J.B. Rutter εντάσσει την Φυλακωπή Ι και την κεραμική της στην πρώιμη φάση της ΜΚ¹¹⁷⁴, άποψη την οποία δεν συμμεριζόμαστε¹¹⁷⁵.

Όσον αφορά στην προέλευση και την χρονολόγηση των κολουροκωνικών πυξίδων της Κρήτης, οι γνώμες των μελετητών διίστανται. Η πυξίδα από το ταφικό σπήλαιο του Πύργου άλλοτε χρονολογείται στο τέλος της ΠΜ ΙΙΙ και θεωρείται ένδεικτική κυκλαδικών επιδράσεων ή εισηγμένη από τις Κυκλάδες¹¹⁷⁶, άλλοτε εντάσσεται στην παράδοση των έγχάρακτων άγγείων της λεγόμενης ύπονεολιθικής και ΠΜ Ι περιόδου¹¹⁷⁷ και άλλοτε θεωρείται τοπική απομίμηση των ΠΚ Ι κυλινδρικών πυξίδων¹¹⁷⁸. Οί πυξίδες της Κνωσού προέρχονται από στρώματα της μεταβατικής ΠΜ ΙΙΙ-ΜΜ Ι ή ΜΜ Ια φάσεως και κατά κανόνα θεωρούνται ή ότι άπηχούν επιδράσεις των ΠΚ ΙΙΙ κολουροκωνικών πυξίδων ή ότι είναι εισηγμένες από τις Κυκλάδες¹¹⁷⁹. Ο J.A. MacGillivray πιστεύει ότι προέρχονται από την Μήλο¹¹⁸⁰, ενώ ο J.B. Rutter από την Αίγινα¹¹⁸¹. Ο C. Renfrew, αντίθετα, θεωρεί ότι ή κυλινδρική πυξίδα με τὰ τρία πόδια από την Κνωσό¹¹⁸² άπηχεί

Caskey 1971a, 803. Βλ. επίσης Rutter 1985, 25, 26, σημ. 34: Truncated pyxides and associated lids, με κατάλογο των θέσεων από όπου έχουν προέλθει παρόμοιες πυξίδες.

1170. Πά τὰ σχήματα, την τεχνική και την διακόσμηση αυτής της κεραμικής, βλ. Atkinson 1904, 87-92, πίν. IV-V. Πά την χρονολόγησή της στην φάση «Φυλακωπή I-ii», βλ. έδω σημ. 929. Πά την χρονολόγηση της Φυλακωπής I-ii, βλ. έδω σημ. 773.

1171. Renfrew 1972, 189. Barber 1974, 4, 1981, 167, 168, 173, 1984a, 90, 1987, 95, εικ. 58:26. Doumas 1977d, 23, εικ. 13:a-c. Barber - MacGillivray 1980, 152-153.

1172. Βλ. έδω σημ. 1165-1167 και Barber 1981, 174.

1173. Περί αυτού βλ. παραπάνω A-H, 5, σημ. 636 και παρακάτω K-E, σημ. 1213 της παρούσας μελέτης.

1174. Βλ. έδω σημ. 928.

1175. Βλ. έδω K-B, 2 και σημ. 930.

1176. Evans, *PM* I 114-115. Pendlebury 1963, 85. Caskey 1971a, 803.

1177. Άλεξίου 1951, 285, σημ. 11. Renfrew 1964, 118. Βλ. επίσης Zapheiroulou 1984, 38-39 άρ. 2 για βιβλιογραφία σχετικά με την χρονολόγηση του ταφικού σπηλαίου του Πύργου στην ΠΜ Ι/ΙΙ περίοδο.

1178. Ντούμας 1976a, 71, σημ. 13.

1179. Evans, *PM* I 166, 177. Forsdyke 1925, 57. Pendlebury 1963, 104. Barber 1981, 174. MacGillivray 1984b, 153, σημ. 2.

1180. MacGillivray 1984a, 73.

1181. Rutter 1985, 26, σημ. 34.

1182. Evans, *PM* I 166, εικ. 118b:3. *PM* IV 89-90, εικ. 57:c.

τυπολογικά τὴν παράδοση τῶν ΠΜ I καὶ II πυξίδων καὶ δὲν παρουσιάζει κανένα κυκλαδικό χαρακτηριστικό¹¹⁸³.

Ἄσχοι (K-E)

Σχ. 62β-64α, Πίν. 232-242

26 ὄστρακα προέρχονται κατὰ πάσα πιθανότητα ἀπὸ ἀσκούς¹¹⁸⁴. Τὰ Δ 157 καὶ Δ 189 (Πίν. 232) σώζουν τμήμα τοῦ πεπλατυσμένου φυλλοειδοῦς στομίου καὶ τοῦ λαμποῦ. Τὸ Φ 93 (Πίν. 233) σώζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ, ποὺ περιβάλλεται ἀπὸ καμπύλη ἐγχάραξη, καὶ τμήμα τοῦ σώματος κάτω ἀπὸ τὸν λαμό. Τὸ Δ 94 (Πίν. 234) σώζει τμήμα τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος, καθὼς καὶ τὴν ἀπόληξη τῆς μικρῆς ταινιωτῆς λαβῆς ποὺ συνέδεε τὸ ὀπίσθιο τμήμα τοῦ λαμποῦ μὲ τὸν ὦμο. Τὰ Δ 117 καὶ ΜΠ.2/48 (Πίν. 235) σώζουν τὸ καθένα μία ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ μικρὸ τμήμα τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος. Τὰ ὑπόλοιπα (Πίν. 236-242) φαίνονται νὰ προέρχονται ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἐπίσης, διότι ὅλα φέρουν διακόσμηση. Μὲ τὴν ἐξαίρεση τοῦ Β 13 (Πίν. 242), ποὺ εἶναι ἀνεπίχριστο, ὅλα τὰ ὄστρακα καλύπτονται ἀπὸ στιλπνὴ βαφή στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό.

Ἡ διακόσμηση εἶναι ἐγχάρακτη, εὐθύγραμμη ἢ καμπυλόγραμμη, καὶ στικτή. Ἐνα ὄστρακο σώζει ἐπίσης λείψανα γραπτῆς λευκῆς διακοσμήσεως (Α 11, Πίν. 238) Ἡ διακόσμηση ἀναπτύσσεται στὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος καὶ διατάσσεται ἄλλοτε ἀκτινωτὰ γύρω ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ ἀγγείου (π.χ. Δ 94), ἄλλοτε σὲ στενὲς ὀριζόντιες ζώνες (π.χ. Β 62) καὶ ἄλλοτε ἐλεύθερα (π.χ. Δ 158, Δ 250). Οἱ ὁμόκεντροι κύκλοι τῶν Β 13 (Πίν. 242) καὶ Δ 143 (Πίν. 239) περιέβαλλαν ἴσως τὴν αἰχμηρὴ κορυφὴ τοῦ ἀγγείου. Τὸ πέρας τῆς διακοσμήσεως ὀρίζουν ἐνίοτε μία ἢ δύο ὀριζόντιες γραμμές (Β 22, Φ 149). Τὰ διακοσμητικὰ θέματα ποὺ ἀπαντοῦν εἶναι: ὁμάδες κάθετων ἢ λοξῶν γραμμῶν (Β 22, Δ 250), στενὲς ὀριζόντιες ζώνες ποὺ περιέχουν ὁμάδες κοινῶν λοξῶν γραμμῶν (Α 2, Β 62), γωνία, λείψανο ἴσως ἀπλῆς τεθλασμένης γραμμῆς (Π 17/10), ζευγὸς τεθλασμένων γραμμῶν, μὲ τὸ μεταξὺ αὐτῶν διάστημα ἄλλοτε κενὸ (Φ 93) καὶ ἄλλοτε πληρούμενο μὲ κάθετα καὶ λοξὰ γραμμίδια (Δ 12, ΟΤ. 50), σειρὰ ἐπ'ἀλλήλων τεθλασμένων γραμμῶν (ΜΠ.2/18), ὀριζόντια σειρὰ ὁμόροπων λοξῶν γραμμιδίων (Δ 128), πιθανὴ σχηματικὴ ἀπεικόνιση φυτικοῦ θέματος (Δ 250), ὀριζόντια σειρὰ τόξων (Α 11), ἐπιμήκη γλωσσοειδῆ κοσμήματα διαιρούμενα κατὰ μῆκος (Α 2, Δ 94, Π17/11, Φ 149) ἢ κενὰ (ΜΠ.2/16), γεωμετρικὰ σχήματα μὲ στικτὴ διακόσμηση (Β 13), πιθανὴ ἀπεικόνιση ἰχθύων, μὲ σῶμα εἴτε διαγραμμιζόμενο (Δ 158) εἴτε στικτό (ΚΑ 4842)¹¹⁸⁵, καὶ πιθανῶς τὰ κάτω ἄκρα ἀνθρώπινης μορφῆς ποὺ ἀποδίδεται

1183. Renfrew 1964, 116, 124. 1972, 192, 200.

1184. Μεταξὺ αὐτῶν τὸ ΚΑ 4842, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. Sotirakopoulou 1986, 307, 311.

1185. Οἱ ἰχθύες ἀποτελοῦν προσφιλὲς διακοσμητικὸ θέμα τῆς ΠΚ κεραμεικῆς, κυρίως τῆς ἐγχάρακτης ἀλλὰ καὶ τῆς γραπτῆς, καὶ ἀπαντοῦν σὲ τηγανοειδῆ ἀγγεῖα (Zervos 1957, εἰκ. 204, 219, 223, 228) καὶ σὲ ἀσκούς (Atkinson 1904, πίν. V:8A. Zervos 1957, εἰκ. 116).

σχηματικά (Α 11)¹¹⁸⁶. Τὰ Δ 117 καὶ ΜΠ.2/48 κοσμούνται μὲ ομάδες ἐπ'ἀλλήλων αὐλακώσεων κάθετων πρὸς τὶς ὀριζόντιες σωληνωτὲς ἀποφύσεις.

Τὰ Φ 93, Δ 117 καὶ ΜΠ.2/48 (Πίν. 233, 235), τὸ πρῶτο λόγῳ τοῦ τύπου τῆς διακοσμήσεως, τὰ δύο ἄλλα λόγῳ τῶν σωληνωτῶν ἀποφύσεων, βρίσκουν παράλληλα στοὺς μικροὺς ἀσκοὺς ἀπὸ τὸ Καστρί τῆς Σύρου¹¹⁸⁷, οἱ ὅποιοι ἐξαιτίας τῆς προέλευσής τους ἀπὸ τὴν θέση αὐτὴ εἴτε θεωροῦνται τυπικὰ σχήματα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ»¹¹⁸⁸ εἴτε ἀπλῶς περιλαμβάνονται στὰ σχήματα τῆς ΠΚ ΙΙΑ¹¹⁸⁹. Κατὰ τὸν J.B. Rutter οἱ ἀσκοὶ αὐτοὶ δὲν ἀποτελοῦν τυπικὸ σχῆμα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ»¹¹⁹⁰, διότι, ἀντίθετα πρὸς τὰ ἄλλα χαρακτηριστικὰ σχήματα τῆς ὁμάδας (δέπας, μόνωτα καὶ δίωτα κύπελλα, ψηλὸλαμνη ραμφοειδόστομη πρόχους), δὲν ἔχουν ἀνατολικὴ προέλευση ἀλλὰ ἀποτελοῦν καθαρῶς αἰγαιακὸ τύπο, τὰ πρότυπα τοῦ ὁποίου βρίσκονται στὰ ΠΕ Ι ἀσκοειδῆ ἀγγεῖα, πιθανῶς τῆς Πελοποννήσου¹¹⁹¹. Ὁ Χ. Ντούμας ἐπίσης θεωρεῖ ὅτι οἱ ἀσκοὶ αὐτοί, ἂν καὶ χαρακτηριστικοὶ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», ἀποτελοῦν κυκλαδικὴ ἐπινόηση¹¹⁹². Εἶναι πάντως γενικὰ παραδεκτὸ ὅτι οἱ ἀσκοὶ ἀπὸ τὸ Καστρί τῆς Σύρου ἀποτελοῦν προδρομικοὺς τύπους τῶν ἀσκῶν τῆς Φυλακωπῆς¹¹⁹³.

Τὰ ὑπόλοιπα 23 ὄστρακα ἀνήκουν προφανῶς σὲ ἀσκοὺς τοῦ τύπου ποὺ ἔγινε γνωστὸς ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹¹⁹⁴. Οἱ ἀσκοὶ αὐτοὶ ἀποτελοῦν βασικὸ σχῆμα τῆς κεραμεικῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery», ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν πρῶμην φάση τῆς Φυλακωπῆς Ι (Φυλακωπὴ Ι-ii)¹¹⁹⁵. Τὸ σχῆμα γνωρίζει μεγάλη ἐξάπλωση ὅχι μόνον στὸν αἰγαιακὸ χῶρο ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτοῦ, στὴν Κύπρο καὶ στὴν Ἀνατολία¹¹⁹⁶. Στὴν Κρήτη, ὅπου τὸ τυπικὸ σχῆμα τοῦ ἀσκοῦ ἀπουσιάζει¹¹⁹⁷, ἀπαντοῦν πτηνόμορφα ἀσκοειδῆ ἀγγεῖα¹¹⁹⁸. Τὰ γνωστὰ δείγματα ἀσκῶν ἔχουν προέλθει κυρίως ἀπὸ οἰκισμούς. Οἱ περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες ἔχουν βρεθεῖ σὲ τάφους εἶναι ἐλάχιστες¹¹⁹⁹.

1186. Πρβ. μὲ Atkinson 1904, πίν. V:8C.

1187. Bossert 1967, 70, εἰκ. 5:1-2. Rutter 1985, 22-23, σημ. 13. Μουσεῖο Σύρου ἀρ. 460, 461, 790: ἀδημοσίευτα. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

1188. Renfrew 1972, 533, εἰκ. 11.2:1. Dumas 1977d, 23, εἰκ. 11:e. 1983a, 44. 1988, 23.

1189. Barber - MacGillivray 1980, 151, εἰκ. 2:19. Barber 1987, 94, εἰκ. 58:19.

1190. Rutter 1979, 20-21 σημ. 5.

1191. Rutter 1985, 18.

1192. Dumas 1988, 23.

1193. Bossert 1967, 73. Renfrew 1972, 192, 194. Dumas 1977d, 23. Merrillees 1979, 13. MacGillivray 1983, 83. Barber 1984a, 90-91. 1987, 94-95. Rutter 1985, 17, 18.

1194. Πὰ τὸ σχῆμα καὶ τὴν διακόσμηση, βλ. Atkinson 1904, 88-91: ἀρ. 2, πίν. IV:6, 8, V:8-12. Merrillees 1979, 8-55. Rutter 1985, 16-41. Πὰ τὴν χρῆσιν τοῦ σκεύους, βλ. Higgins 1977, 57. Rutter 1985, 19-20.

1195. Βλ. ἐδῶ σημ. 1170.

1196. Πὰ πλήρη κατάλογο τῶν μέχρι στιγμῆς γνωστῶν ἀσκῶν, βλ.: Merrillees 1979, 8-55. Rutter 1985, 16-41. Overbeck 1989a, 7-8: ἀρ. 23-42, 12: ἀρ. 88, 90-91, εἰκ. 12-19, 38, πίν. 3. Πὰ τὴν ἐξάπλωση τοῦ τύπου, βλ. Renfrew 1972, 193, εἰκ. 12.4: χάρτης κατανομῆς.

1197. Rubensohn 1917, 18. Renfrew 1964, 125. 1972, 192. Merrillees 1979, 24. Rutter 1985, 17.

1198. Rutter 1985, 22 σημ. 9.

1199. Ἀμοργός: Renfrew 1972, 534, πίν. 12:6. Ἀθήνα: Παντελίδου 1975, 52, ἀρ. 2, πίν. 2:γ. Μαθαθόνας: Marinatos 1970b, 355, εἰκ. 7. Κύπρος: Merrillees 1979, 14-15, πίν. II:5-7.

Κατὰ κανόνα οἱ ἄσκοι φέρουν ἐγγράρακτη διακόσμηση, ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἐπτὰ δείγματα τοῦ τύπου μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια¹²⁰⁰. Περιπτώσεις ἄσκων μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια δὲν εἶναι γνωστές. Δεδομένου ὅμως ὅτι αὐτὸς ὁ τύπος διακοσμήσεως ἀπαντᾷ σὲ κολουροκωνικὲς πυξίδες¹²⁰¹, οἱ ὁποῖες ἐπίσης ἀποτελοῦν χαρακτηριστικὸ σχῆμα τῆς «Dark-faced pottery», ἡ ὑπαρξὴ γραπτῆς λευκῆς διακοσμήσεως στὸ ὄστρακο ἄσκοῦ Α 11 ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι δὲν ἐκπλήσσει¹²⁰².

Ὁ ἄσκος μὲ ἐγγράρακτη διακόσμηση θεωρεῖται χαρακτηριστικὸ σχῆμα τῆς «Ὁμάδας τῆς Φυλακωπῆς Ι»¹²⁰³ ἢ τῆς φάσεως «Φυλακωπὴ Ι-ii» (πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ)¹²⁰⁴. Στὴν ἴδια περίοδο ἐντάσσονται καὶ τρία γραπτὰ ἀσκοειδῆ ἄγγεα¹²⁰⁵, δύο ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ¹²⁰⁶ καὶ ἓνα ἀπὸ τὴν Θήρα¹²⁰⁷, ἃν καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων τῆς διακοσμήσεως τὸ πρῶτο ἄγγεο τῆς Φυλακωπῆς φαίνεται νὰ ἀνήκει στὴν πρώιμη φάση τῆς πόλεως Ι (Φυλακωπὴ Ι-ii), τὸ δὲ δεύτερο στὴν ὕστερη φάση τῆς (Φυλακωπὴ Ι-iii)¹²⁰⁸. Γεγονὸς εἶναι πάντως ὅτι τουλάχιστον στὴν Φυλακωπὴ ὁ τύπος δὲν ἐπιβιώνει πέραν τῆς ΠΚ ΙΙΒ¹²⁰⁹. Οἱ ἄσκοι τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐντάσσονται στὴν τοπικὴ ΠΧ ΙΙ περίοδο ἐπίσης¹²¹⁰. Στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας, ἀντίθετα, ὄστρακα ἄσκων ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν περίοδο ΙVb τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐπομένως χρονολογοῦνται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΚ¹²¹¹. Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ τὴν Αἴγινα ἔχουν ἐπίσης βρεθεῖ σὲ στρώματα ποὺ χρονολογοῦνται στὴν μεταβατικὴ ΠΕ ΙΙΙ-ΜΕ Ι φάση ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΕ¹²¹². Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ τύπος

1200. Rubensohn 1917, 54, εἰκ. 57. Zervos 1957, εἰκ. 116, 118. Renfrew 1972, πίν. 12:2. Merrillees 1979, πίν. ΙΙΙ:4. Overbeck 1989a, 15: ἀρ. 132-134, εἰκ. 36: ἄνω ἀριστερά, 52: ἄνω δεξιά, 53: ἄνω ἀριστερά, 55.

1201. Rubensohn 1917, 49-50, εἰκ. 52-54. Overbeck 1989a, 11: ἀρ. 79-80, πίν. 6.

1202. Ἡ κεραμεικὴ μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-ii», ἀλλὰ εἶναι κυρίως χαρακτηριστικὴ τῆς Φυλακωπῆς Ι-iii (βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2γ καὶ σημ. 807-808). Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Φυλακωπῆς Ι-iii, βλ. παραπάνω Α-Α, 6 καὶ σημ. 347-348.

1203. Renfrew 1972, 189, εἰκ. 12:5. Coleman 1977a, 114. Doumas 1977d, 23-24, εἰκ. 13:k. Merrillees 1979, 13.

1204. Barber - MacGillivray 1980, 152, εἰκ. 2:24. Barber 1984a, 90. 1987, 95, εἰκ. 58:24.

1205. Atkinson 1904, 90. Doumas 1977d, 24. Barber 1984a, 90. 1987, 96.

1206. Atkinson 1904, 90-εἰκ. 74, πίν. ΙΧ:11 [= Zervos 1957, εἰκ. 118 καὶ 116 ἀντίστοιχα].

1207. Renfrew 1972, πίν. 12:2.

1208. Barber 1984a, 90. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἄγγείου στὸ Atkinson 1904, εἰκ. 74 στὴν φάση «Φυλακωπὴ Ι-ii», βλ. αὐτόθι 90. Τὸ ἄγγεο αὐτὸ καὶ τὸ ἄγγεο τῆς Θήρας (σημ. 1207 τῆς παρούσας μελέτης) ὁ Rutter παραβάλλει μὲ τὶς μεγάλες ἀσκοειδεῖς ραμφοειδοστές πρόχους τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας (Εὐτρηση, Ὀρχομενὸς Βοιωτίας, Ἀγία Μαρίνα Φωκίδας) ποὺ φέρουν παρόμοιον τύπου λαβὲς στὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος καὶ χρονολογοῦνται στὴν ΠΕ ΙΙΙ περίοδο (Rutter 1985, 18 καὶ σημ. 23, εἰκ. 2:4). Τὸ στοιχείο αὐτὸ συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς χρονολήσεως τῶν ἀσκοειδῶν αὐτῶν ἄγγείων στὴν πρώιμη φάση τῆς Φυλακωπῆς Ι (Φυλακωπὴ Ι-ii), δεδομένου ὅτι οἱ κυκλαδικοὺ τύπου ἄσκοι ἀπαντοῦν στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα σὲ στρώματα ποὺ χρονολογοῦνται στὴν μεταβατικὴ ΠΕ ΙΙΙ-ΜΕ Ι φάση ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΕ, ὅπως θὰ δοῦμε στὴν συνέχεια.

1209. Barber 1981, 175. 1987, 96, 140, 144.

1210. Merrillees 1979, 8, 14.

1211. Caskey 1972, 381:D56-D57, πίν. 84. Overbeck - Overbeck 1979, 114, 117. Barber - MacGillivray 1980, 152-153. Overbeck 1984, 110. Barber 1987, 96, 140, 144.

1212. Goldman 1931, 182-183. Merrillees 1979, 14. Overbeck - Overbeck 1979, 117. Barber 1981, 175.

ἐμφανίζεται σὲ διαφορετικὲς χρονικὲς περιόδους στὶς διάφορες θέσεις θεωρεῖται συνήθως ἔνδειξη ὅτι ἡ Φυλακωπὴ Ι ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν τελευταία φάση τῆς ΠΕ καὶ τὴν πρώτη φάση τῆς ΜΕ περιόδου καὶ μὲ τὶς πόλεις IV καὶ V τῆς Τροίας¹²¹³. Ὁ J.B. Rutter ὅμως, μὲ βάση τὸ γεγονὸς αὐτό, μεταθέτει τὴν Φυλακωπὴ Ι καὶ τὴν κεραμεικὴ τῆς στὴν πρώτη φάση τῆς ΜΚ περιόδου καὶ κατὰ συνέπεια θεωρεῖ τὸν ἀσκὸ σχῆμα χαρακτηριστικὸ τῆς φάσεως αὐτῆς¹²¹⁴, ἄποψη τὴν ὁποία δὲν συμμεριζόμαστε¹²¹⁵.

Οἱ κυκλαδικοὶ ἀσκοὶ θεωροῦνται ἔργα κυκλαδιτῶν κεραμέων¹²¹⁶, τὰ δὲ ἑλλαδικὰ δείγματα κατὰ κανόνα εἰσηγμένα. Σύμφωνα μὲ μία ἄποψη, κέντρα παραγωγῆς καὶ διακινήσεως τῶν ἀσκῶν ἦταν οἱ Κυκλάδες, ἡ Αἴγινα καὶ πιθανῶς ἡ Σάμος, τὰ δὲ προϊόντα τῶν ἐργαστηρίων αὐτῶν ἀποτελοῦσαν ἐνίοτε πρότυπα τοπικῶν ἀπομιμήσεων στὶς διάφορες περιοχές¹²¹⁷. Κυκλαδικὰ πρότυπα πιστεύεται ὅτι ἀπομιμῶνται ἀκόμη καὶ οἱ κυπριακοὶ ἀσκοί¹²¹⁸.

Ἀπίοσχημα ἄγγεῖα (Κ-ΣΤ)

Σχ. 64β, Πίν. 243

Δύο ὄστρακα, τὰ Β 46 καὶ Δ 207, προέρχονται πιθανῶς ἀπὸ ἀπίοσχημα ἄγγεῖα. Τὸ Δ 207 σώζει τὸ κάτω μέρος τοῦ κολουροκωνικοῦ λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου. Τὸ Β 46 εἶναι ὄστρακο σώματος καὶ θεωρεῖται πιθανὸν ὅτι ἀνήκει σὲ ἀπίοσχημο ἄγγεῖο ἐξαιτίας τοῦ διακοσμητικοῦ του θέματος. Τὸ πρῶτο καλύπτεται ἐξωτερικὰ ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη βαφὴ καὶ ἔχει στὸν ὤμο διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ σειρὰ λοξῶν ὁμόρροπων ἐγχαράξεων. Τὸ δεύτερο καλύπτεται ἀπὸ πορτοκαλόχρωμη βαφὴ καὶ κοσμεῖται μὲ δύο ὁμάδες πυκνῶν λοξῶν ἐγχαράξεων ἀντίθετης φορᾶς.

Μὲ ἐξαίρεση τὰ ἀγνώστου προελεύσεως δείγματα τοῦ τύπου καὶ ἓνα ποὺ ἔχει προέλθει ἀπὸ τὴν Θερμὴ τῆς Λέσβου¹²¹⁹, τὰ ἀπίοσχημα ἄγγεῖα εἶναι μέχρι στιγμῆς γνωστὰ μόνον ἀπὸ τάφους. Συγκεκριμένα ἀπαντοῦν στὸν Κάμπο τῆς Πάρου (τάφος 4)¹²²⁰, στοὺς Ἀγίους Ἀναργύρους (τάφος 8)¹²²¹, τὰ Μνημόρεια τοῦ Πολιχνίου (τάφος 29)¹²²²,

1213. Renfrew 1972, 192-194, 1979, 90-91. Branigan 1973, 366-367. Merrillees 1979, 14. Barber 1981, 175. MacGillivray 1984a, 71, 73, 75. Βλ. ἐπίσης ἐδῶ Α-Η, σημ. 636.

1214. Rutter 1985, 19.

1215. Βλ. ἐδῶ σημ. 1175.

1216. Merrillees 1979, 13.

1217. Rutter 1985, 17.

1218. Merrillees 1979, 16, 17.

1219. Lamb 1936, πίν. XIII:565. Renfrew 1972, 209. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῶν φάσεων τῆς Θερμῆς, βλ. ἐδῶ σημ. 505.

1220. Βαρούχα 1925/26, 100, 103-105, εἰκ. 7. Åberg 1933, 65, εἰκ. 108. Bossert 1965, 86, εἰκ. 1:2. Renfrew 1972, 528.

1221. Doulas 1977d, 109, πίν. XXXVI:d. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523.

1222. Παπαθανασόπουλος 1961/62, 140, πίν. 59:β.

και άλλες, άγνωστες, θέσεις της Νάξου¹²²³, στην Άντίπαρο¹²²⁴, στο Άνω Κουφονήσι (Άγρος Σμιδαλά, τάφοι 62 και 63)¹²²⁵, στο Λειβάδι του Δεσποτικού (τάφος 123)¹²²⁶, στην Μάνικα¹²²⁷, στο ταφικό σπήλαιο του Πύργου στην Κρήτη¹²²⁸ και στην Άγία Φωτιά της Σητείας¹²²⁹. Από την Πάρο άναφέρεται ένα ακόμη άπιόσχημο¹²³⁰ και έξι άλλα άγνωστου προελεύσεως βρίσκονται σε ιδιωτικές συλλογές: ένα στην Συλλογή Erlennmeyer¹²³¹, τρία στην Συλλογή Γουλανδρή¹²³² και δύο στην Συλλογή Κανελλοπούλου¹²³³.

Τα κυκλαδικά άπιόσχημα άγγεϊα θεωρούνται χαρακτηριστικά της λεγόμενης «Ομάδας του Κάμπου», άπό τó όμώνυμο νεκροταφείο της Πάρου όπου τó σχήμα έντοπίσθηκε για πρώτη φορά¹²³⁴, άνάλογα δέ με την χρονολογική ένταξη της ομάδας άπό κάθε μελετητή¹²³⁵ τοποθετούνται άπό άλλους στο τέλος της ΠΚ Ι¹²³⁶, άπό άλλους στην μεταβατική ΠΚ Ι-ΙΙ φάση¹²³⁷ και άπό άλλους στην πρώιμη φάση της ΠΚ ΙΙ¹²³⁸.

1223. Åberg 1933, 64, εικ. 107. Zervos 1957, εικ. 86, 87, 102. Τó τελευταίο έχει έσφαλμένα άποκατασταθεί ως πυξίδα.

1224. Bent 1884, 55, εικ. 11. Forsdyke 1925, 55-56: A309-A310, εικ. 59, πίν. IV: A309. Zervos 1957, εικ. 88. Renfrew 1964, 115, πίν. Δ: 4. 1972, 201, πίν. 5: 5.

1225. Ζαφειροπούλου 1970α, 50. Zaphiropoulou 1983, 83, εικ. 11. Zaphiropoulou 1984, 31-32, 37: άρ. 11, πίν. 3: α. Ζαφειροπούλου 1988, εικ. στην σ. 33, δεξιά. Πά την χρονολόγηση του νεκροταφείου στο Άνω Κουφονήσι, βλ. έδω σημ. 281

1226. Τσουντας 1898, 162, πίν. 9: 5. Otto 1977, 133, εικ. 116: 1.

1227. Sakellarakis 1987, 240: άρ. 7, 253, πίν. 39: f-g.

1228. Ξανθουδίδης 1918, 152-153, εικ. 8: 49-50, 9: 67-69. Evans, *PM* I 60, εικ. 19: C. Renfrew 1964, 115, πίν. Δ: 3. 1972, 165, 201, πίν. 5: 6. Sakellarakis 1977, 145, εικ. 133. Warren 1984, 58, εικ. 2: d-e. Πά την χρονολόγηση του ταφικού σπηλαίου του Πύργου, βλ. έδω σημ. 1177.

1229. Δαβάρας 1971β, 303, πίν. 391: β. 1972α, 649: άρ. 6, πίν. 603: ε άριστερά. 1972β, 43: άρ. 6. Davaras 1982, εικ. 6: A. Warren 1984, 58, εικ. 2: c. Πά την χρονολόγηση του νεκροταφείου της Άγίας Φωτιάς στην ΠΜ Ι-ΙΙ περίοδο, βλ. Δαβάρας 1971α, 396. 1971β, 303. 1972α, 648, 649. 1972β, 42. Davaras 1976, 128. 1982.

1230. Coleman 1977a, 110, πίν. 394. Thimme 1977, 530, πίν. 394.

1231. Coleman 1977a, 110, πίν. 393. Thimme 1977, 530, πίν. 393.

1232. Dumas 1968, 26-28, άρ. συλλ. 92-94 [= Ντούμας 1978α, 39-40, άρ. 23-25 = Dumas 1983a, 73-74, άρ. 35-37]. Renfrew 1972, πίν. 5: 3 (= άρ. συλλ. 94).

1233. Brouscari 1981, 523-524, άρ. κατ. 453, 1844, εικ. 22: a-b.

1234. Ντούμας 1976α, 70, σχ. Α: 1. 1978α, 38. Dumas 1977d, 18, 104: b, iii, εικ. 6: e. 1983a, 40, 73-74. Coleman 1977a, 110. Barber - MacGillivray 1980, 148, εικ. 2: 7. Zaphiropoulou 1983, 83. Zaphiropoulou 1984, 37. Renfrew 1984b, 47, 50. Sakellarakis 1987, 253, 255.

1235. Πά τις διαφορετικές άπόψεις σχετικά με την χρονολόγηση της «Ομάδας του Κάμπου», βλ. έδω Α-Ι.

1236. Dumas 1968, 19. Coleman 1977a, 110. Barber - MacGillivray 1980, 148. Renfrew 1984b, 47. Τó γεγονός ότι στον τάφο 4 του Κάμπου μαζί με τó άπιόσχημο που άπεικονίζεται στην έκθεση Βαρούχα 1925/26, εικ. 7 βρέθηκε και ή πυξίδα της εικόνας 8 άποτελεί κατά τόν Renfrew (1984b, 47) έπιχείρημα για την χρονολόγηση της «Ομάδας του Κάμπου» στο τέλος της ΠΚ Ι, διότι κατά την γνώμη του ή πυξίδα αυτή, άν και δύσκολα βρίσκει άκριβή παράλληλα, είναι βέβαιο ότι σε γενικές γραμμές έχει όμοιότητες με τις σφαιρικές πυξίδες της «Ομάδας του Πηλούς». Η άποψη αυτή όμως δέν τεκμηριώνεται ούτε άπό τó σχήμα της πυξίδας ούτε άπό τόν τύπο και την θέση των άποφύσεων. Η πυξίδα του Κάμπου παρομοιάζεται μάλλον προς τις σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες της ΠΚ ΙΙ περιόδου (βλ. Κ-Δ, 2α και σημ. 1087, 1088 και 1090 της παρούσας μελέτης).

1237. Brouscari 1981, 523-524, άρ. κατ. 453, 1844. Thimme 1977, 530: άρ. 393, 394.

1238. Ζαφειροπούλου 1970α, 50. Ντούμας 1976α, 70. Sakellarakis 1987, 253, 255.

Τὰ ἀπιόσχημα ἀπὸ τὸν Πύργο καὶ τὴν Ἀγία Φωτιά τῆς Κρήτης θεωροῦνται εἴτε εἰσηγμένα ἀπὸ τὶς Κυκλάδες¹²³⁹ εἴτε ἀπομμήσεις κυκλαδικῶν προτύπων¹²⁴⁰. Κατ' ἀναλογία δὲ πρὸς τὰ κυκλαδικὰ χρονολογοῦνται ἀπὸ ἄλλους στὴν ΠΜ Ι¹²⁴¹, ἀπὸ ἄλλους στὴν μεταβατικὴ ΠΜ Ι-ΙΙ φάση¹²⁴² καὶ ἀπὸ ἄλλους στὴν ΠΜ ΙΙ περίοδο¹²⁴³.

Μικκύλα ἀγγεῖα (Κ-Ζ)

Σχ. 64γ, Πίν. 244-246

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ δεκατρία δείγματα¹²⁴⁴. Ἐννέα ἀπὸ αὐτὰ σώζονται σχεδὸν ἄρτια (Πίν. 244-245)¹²⁴⁵, ἔχουν ὕψος ποὺ κυμαίνεται ἀπὸ 0.05 ἕως 0.07μ. καὶ διάμετρο χεῖλους 0.025 ἕως 0.035μ. Ἐνα ἄλλο ἔχει διάμετρο χεῖλους περὶ τὰ 0.048μ. (Δ 52). Τρία ἔχουν κυλινδρικό μᾶλλον σῶμα (ΚΑ 594, 6051, Π17/13), ἓνα ἀτρακτοειδὲς μᾶλλον σῶμα καὶ ὀριζόντιο προεξέχον χεῖλος (Δ 52) καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἀπιόσχημο σῶμα καὶ χεῖλος ποὺ νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Ὅλα ἔχουν δύο ἀποφύσεις τοποθετημένες ἀντιδιαμετρικὰ περὶ τὸ μέσον τοῦ σώματος. Ἀπὸ τὰ κυλινδρικά, δύο ἔχουν κάθετες μηνοειδεῖς ἀποφύσεις μὲ ὀριζόντια διάτρηση (ΚΑ 594, 6051) καὶ ἓνα ἔχει μαστοειδεῖς ἀποφύσεις (Π17/13). Τὸ ἀτρακτοειδὲς Δ 52 ἔχει ὀριζόντιες ἡμικυκλικὲς ἀποφύσεις, καθεμία μὲ μία κάθετη διάτρηση, καὶ τὰ ἀπιόσχημα ἔχουν ὀριζόντιες μηνοειδεῖς ἕως σχεδὸν τριγωνικὲς ἀποφύσεις, καθεμία μὲ ζευγὸς κάθετων διατρήσεων. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ Δ 52, ποὺ καλύπτεται ἀπὸ ὑπόλευκο ἐπίχρισμα, καὶ τὴν ἀπόφυση Δ 251, ποὺ φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, τὰ μικκύλα ἀγγεῖα τοῦ Ἀκρωτηρίου ἔχουν τραχεῖα καὶ ἀνεπίχριστη ἐπιφάνεια. Ὀκτὼ ἀπὸ αὐτὰ, ποὺ ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου καὶ ἀπὸ τὴν «πυρὰ», φέρουν ἐντονότερα ἢ ἐλαφρότερα ἵχνη «πυρᾶς». Κατὰ τὸν Σ. Μαρινάτο πρόκειται γιὰ πολὺ μικρὰ ἀγγεῖα ἀναθηματικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ χαρακτήρα¹²⁴⁶.

Ὁ τύπος δὲν εἶναι εὐρὲως γνωστὸς στὶς Κυκλάδες. Ἐνα μικκύλο ἀγγεῖο, ποὺ εἶναι παρόμοιο μὲ τὰ μικκύλα τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἀναφέρεται ἀπὸ τὸν Φτέλλο τῆς Θήρας¹²⁴⁷ καὶ ἄλλα παρόμοια βρίσκονται στὸ Μουσεῖο τῆς Ἀπειράνθου στὴ Νάξο. Τὰ συνήθη μικκύλα ἀγγεῖα τῶν Κυκλάδων, ποὺ εἶναι περισσότερο γνωστὰ ὡς «ἀρυβαλλόσχημα»,

1239. Βαρούχα 1925/26, 105. Renfrew 1964, 115. 1972, 153, 201. Ντούμας 1976α, 70. Sakellarakis 1977, 145. Davaras 1982. Renfrew - Wagstaff 1982, 223. Stucynski 1982, 51, 55, 57. Wilson 1984, 296, 298. Cadogan 1986, 155.

1240. Βαρούχα 1925/26, 105. Branigan 1971, 76, 78. Ντούμας 1976α, 70. Wilson 1984, 298.

1241. Renfrew 1964, 115. Branigan 1971, 76, 78. 1973, 364. Sakellarakis 1977, 145. Stucynski 1982, 51, 55, 57. Wilson 1984, 296. Betancourt 1985, 33. Cadogan 1986, 155.

1242. Bossert 1965, 90. Warren 1984, 58, 59.

1243. Ντούμας 1976α, 70. Otto 1977, 133.

1244. Τρία ἀπὸ αὐτὰ ἀπεικονίζονται στὶς ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις τοῦ Μαρινάτου: Marinatos 1969, 22, εἰκ. 8. Μαρινάτος 1969, 163, πίν. 186:β. Τὸ δεύτερο καὶ τὸ τρίτο ἀπὸ ἀριστερὰ εἶναι τὰ ΚΑ 594 καὶ 590 ἀντίστοιχα.

1245. Τὰ ΚΑ 591-593, 595 καὶ 596, ποὺ δὲν ἀπεικονίζονται ἐδῶ, ἐκτίθενται στὸ ΕΑΜ.

1246. Βλ. ἐδῶ σημ. 1244.

1247. Μαρθάρη 1980β, 473, πίν. 278:β. 1982, 94, σχ. 7, εἰκ. 11 δεξιὰ. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Φτέλλου, βλ. ἐδῶ Α-Η, 6 καὶ σημ. 642-643.

μοιάζουν με μικρογραφίες των ἀπιόσχημων ἀγγείων¹²⁴⁸, ἔχουν ἐπιμελημένη ἐξωτερική ἐπιφάνεια καὶ φέρουν πάντοτε ἐγγάρια διακόσμηση, εὐθύγραμμη ἢ καμπυλόγραμμη¹²⁴⁹. Πιστεύεται ὅτι ἦταν χρωματοδοχεῖα¹²⁵⁰ καὶ ἐντάσσονται στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου»¹²⁵¹, ὅπως καὶ τὰ ἀπιόσχημα. Ἀνάλογα δὲ μετὰ τὴν χρονολόγηση τῆς ὁμάδας αὐτῆς ἀπὸ κάθε μελετητῆ¹²⁵² τοποθετοῦνται εἴτε στὸ τέλος τῆς ΠΚ Ι¹²⁵³ εἴτε στὴν μεταβατική ΠΚ Ι-ΙΙ φάση¹²⁵⁴ εἴτε στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ¹²⁵⁵. Παρόμοιου περιπτου σχήματος μετὰ τὰ κυκλαδικὰ καὶ μετὰ ἐγγάρια ἐνίοτε διακόσμηση εἶναι τὰ μικκύλα ἀγγεῖα ποὺ ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ¹²⁵⁶, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται χρωματοδοχεῖα ἐπίσης¹²⁵⁷. Διάφοροι τύποι μικρογραφικῶν ἀγγείων, μερικὰ μετὰ αὐτῶν μετὰ ἀπιόσχημο μᾶλλον σῶμα καὶ ἄλλα μετὰ ἐγγάρια διακόσμηση, ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τῆς Μάνικας¹²⁵⁸. Πιθανῶς ἦταν καὶ αὐτὰ χρωματοδοχεῖα¹²⁵⁹, ὁ Ἀ. Σάμψων ὅμως θεωρεῖ βέβαιο ὅτι εἶχαν καὶ ἄλλες χρήσεις¹²⁶⁰. Ἡ μόνη ὁμοιότητα ποὺ παρουσιάζουν τὰ μικκύλα ἀγγεῖα τοῦ Ἀκρωτηρίου μετὰ ἐκεῖνα ἀπὸ τὶς ἄλλες θέσεις τῶν Κυκλάδων καὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας εἶναι τὸ ἀπιόσχημο σῶμα, ποὺ καὶ αὐτὸ ὅμως δὲν ἀποτελεῖ, ὅπως εἶδαμε, ἀπαράβατο κανόνα στὸ Ἀκρωτήρι.

Ἐνα ἀπὸ τὰ μικκύλα τοῦ Ἀκρωτηρίου προῆλθε ἀπὸ τὴν «πυρᾶ» (Δ 47) καὶ ἐννέα ἀπὸ τὴν κοιλότητα τοῦ μεγάλου ἀνδρσιτικοῦ πίθου (Δ 34, Δ 52, ΚΑ 590-596) ποὺ βρέθηκε σὲ ἐπαφὴ μετὰ τὸ ΒΔ τμήμα τῆς «πυρᾶς» καὶ σὲ συσχετισμὸ μετὰ αὐτὴν¹²⁶¹.

1248. Βλ. Κ-ΣΤ ἐδῶ.

1249. Λοῦρος Ἀθαλάσσου Νάξου, τάφος 26: Παπαθανασόπουλος 1961/62, 132-133, πίν. 66:γ-δ. 1981, 142, πίν. 71. Ἄνω Κουφονήσι, ἀγρὸς Σμιδαλᾶ, τάφος 62: Zapheirou 1984, 32, 36: ἀρ. 7, εἰκ. 2:β. Ἀμοργός: Marangou 1984, 101, εἰκ. 16. Ἀγνώστου προελεύσεως: Coleman 1977a, 112, πίν. 376. Thimme 1977, 526, πίν. 376. Συλλογὴ Γουλανδρῆ: Doulas 1968, 36, 39, 50, ἀρ. συλλ. 196, 217-223, 287 [= Ντούμας 1978a, 56, 67, 69, 85, 86, 88, 124, ἀρ. 37, 38, 61, 65, 86-89, 93, 140 = Doulas 1983a, 82, 83, 93, 96, 107-109, 111, 138, ἀρ. 60, 61, 86, 90, 112-115, 119, 169].

1250. Doulas 1968, 20. 1983a, 40, 42. Coleman 1977a, 112. Thimme 1977, 526: ἀρ. 376. Παπαθανασόπουλος 1981, 142. Renfrew 1984b, 52.

1251. Doulas 1977d, 18, εἰκ. 6:δ (τὰ ἀρυβαλλόσχημα ὅμως τῆς Συλλογῆς Γουλανδρῆ ἐντάσσονται στὴν «Ὁμάδα τῆς Σύρου»: Doulas 1968, 22. 1983a, 40). Renfrew 1972, 528. 1984b, 51 (τάφος 26 Λούρου Νάξου). Zapheirou 1984, 31, 37 (νεκροταφεῖο στὸ Ἄνω Κουφονήσι). Sakellarakis 1987, 255.

1252. Πὰ τὶς διαφορετικὲς ἀπόψεις σχετικὰ μετὰ τὴν χρονολόγηση τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου», βλ. ἐδῶ Α-Ι.

1253. Renfrew 1972, 153, 528. 1984b, 51. Coleman 1977a, 112. Παπαθανασόπουλος 1981, 142.

1254. Thimme 1977, 526: ἀρ. 376.

1255. Sakellarakis 1987, 255.

1256. Mylonas 1959, 86: ἀρ. 193, 194, 196, 98: ἀρ. 211, 105: ἀρ. 219, εἰκ. 147:193, 194, 196, 149:211, 151:219.

Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255-256.

1257. Mylonas 1959, σχῆμα C-26c.

1258. Παπαβασιλείου 1910, 6, 10, 12, 17, 18, 19, πίν. Β:Α6, Ε:Β6, Ζ:4, ΙΑ: κάτω-3ο, 5ο καὶ 6ο ἀπὸ ἀριστερά, ΙΓ: ἄνω-2ο ἀπὸ ἀριστερά, κάτω-3ο ἀπὸ ἀριστερά. Σάμψων 1985, 271, σχ. 58:9, 62α:18, 63:13, 68δ:82-83, εἰκ. 92α:β, 93α:β. Sakellarakis 1987, 241: ἀρ. 17-18, 242: ἀρ. 19, πίν. 40:φ. Σάμψων 1988a, 24: τάφος 81, ἀρ. 18-20, 25: τάφος 102, 33: τάφος 168, ἀρ. 18, σχ. 69:81.5559, 5560-5561, 74:168.5741, 79:102, εἰκ. 37, 41:β, 41α:4, 127-ἀριστερά, πίν. 14: χρονολόγηση.

1259. Σάμψων 1985, 271. Sakellarakis 1987, 264.

1260. Σάμψων 1985, 271.

1261. Βλ. ἐδῶ σημ. 1244.

Οἱ τυπολογικοὶ συσχετισμοὶ τοὺς στὰ σημεῖα αὐτὰ παρέχουν ἐνδείξεις γιὰ τὴν χρονολόγησίν τοὺς στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο¹²⁶². Τὸ μικκύλο ἀπὸ τὸν Φτέλλο τῆς Θήρας ἀναφέρεται ὅτι βρέθηκε στὸ ἴδιο στρώμα μὲ δύο ἄωτα κύπελλα τοῦ τύπου Α-Η, 6, πού, ὅπως εἶδαμε, χρονολογοῦνται στὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-iii), ἂν καὶ εἶναι πιθανὸν ὅτι ἀπαντοῦν καὶ κατὰ τὴν πρωιμότερη φάση (Φυλακωπὴ Ι-ii).

Πώματα (Κ-Η)

Ἑπτὰ ὄστρακα ἀνήκουν σὲ πώματα διαφόρων τύπων: δύο κωνικά, δύο δισκοειδῆ κυκλικά, ἓνα διπλοῦ ἀγγείου, ἓνα τετράπλευρου σκεύους καὶ ἓνα μὲ κερατοειδεῖς ἀποφύσεις (ΚΑ 4197)¹²⁶³.

1. ΚΩΝΙΚΑ ΠΩΜΑΤΑ

Σχ. 65α, Πίν. 247, 248 κάτω

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὰ ὄστρακα ΚΑ 5792¹²⁶⁴ καὶ ΜΠ.2/28. Τὸ κωνικὸ ἄνω μέρος ἐξέχει ἀπὸ τὰ πλάγια τοιχώματα ἐν εἵδει γείσου καὶ σώζει μικρὴ ὀπὴ κοντὰ στὴν περιφέρεια γιὰ τὴν πρόσδεση τοῦ πώματος στὸ ἀγγεῖο. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ στιλπνὴ καστανέρυθρη ἢ μελανὴ βαφή.

Τὰ πώματα αὐτοῦ τοῦ τύπου εἶναι χαρακτηριστικὰ τῶν κολουροκωνικῶν πυξίδων, πού ἀποτελοῦν βασικὸ σχῆμα τῆς κεραμεικῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery» τῆς Φυλακωπῆς καὶ χρονολογοῦνται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-ii)¹²⁶⁵. Δείγματα τοῦ τύπου ἄλλοτε ἀκόσμητα καὶ ἄλλοτε διακοσμημένα μὲ σειρὲς λοξῶν ἐγχάρακτων γραμμίδων διατεταγμένων σὲ ὁμόκεντρος κύκλους περὶ τὴν κορυφὴ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹²⁶⁶ καὶ ἀπὸ τὴν Παροικιὰ τῆς Πάρου¹²⁶⁷. Δύο ἄλλα, ἓνα ἀκόσμητο καὶ ἓνα μὲ ἐγχάρακτη διακόσμηση, ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας (πόλεις VII καὶ VIII)¹²⁶⁸ καὶ ἓνα πού φέρει διακόσμηση μικρῶν ἐμπιέστων τριγώνων καὶ θεωρεῖται εἰσηγμένο ἀπὸ τὶς Κυκλάδες ἔχει προέλθει ἀπὸ τὴν ΜΕ περίοδο τῆς Λέρνας¹²⁶⁹.

1262. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ α-β.

1263. Πὰ τὸ ΚΑ 4197, βλ. Sotirakopoulou 1986, 307, 311.

1264. Πὰ τὸ ΚΑ 5792, βλ. αὐτόθι 307-308, 311.

1265. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 3.

1266. Atkinson 1904, 88: ἀρ. 1, εἰκ. 72. Renfrew 1972, 188, εἰκ. 12.2:4, πίν. 10:5. Otto 1977, 135-136, εἰκ. 123:3.

1267. Rubensohn 1917, 34, 43, εἰκ. 30, 44. Overbeck 1989a, 10: ἀρ. 69, 14: ἀρ. 112, πίν. 5, 10. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Παροικιᾶς, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

1268. Walter - Felten 1981, 172:394, 174:418, εἰκ. 115, 128, πίν. 115:394, XXVII, 118:418, XXX. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς κεραμεικῆς τύπου «Φυλακωπῆς Ι» (κολουροκωνικὲς πυξίδες, κωνικά πώματα, ἀσκοὶ) ἀπὸ τὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας στὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΕ περιόδου, βλ. Rutter 1982, 473 σημ. 15.

1269. Rutter 1985, 26, σημ. 34.

Ο τύπος εκπροσωπείται από τὰ ὄστρακα Δ 256 καὶ Φ 197. Τὸ Δ 256, πὺν ὑπολογίζεται ὅτι εἶχε διάμετρο περὶ τὰ 0.10μ., ἔχει στὴν ἄνω ἐπιφάνεια διακόσμηση ἀπὸ μικρὲς ὠοειδεῖς αὐλακώσεις διατεταγμένες σὲ τρεῖς ὁμόκεντρες ἑλλειψοειδεῖς σειρές. Παρεμφερῆς διακόσμηση μὲ ἐγγάρακτα γραμμίδια, ὠοειδεῖς αὐλακώσεις καὶ ἔντυπα τρίγωνα διατεταγμένα σὲ ὁμόκεντρους κύκλους ἀπαντᾷ σὲ πώματα μὲ ἐλαφρῶς κυρτὸ ἄνω μέρος¹²⁷⁰ καὶ σὲ κωνικά πώματα κολουροκωνικῶν πυξίδων¹²⁷¹. Τὸ Φ 197 φέρει ἐγγάρακτη διακόσμηση πὺν συνίσταται σὲ ὁμάδες κοντῶν λοξῶν γραμμῶν διατεταγμένων σὲ κάθετες ζῶνες καὶ ἀντίρροπων μεταξὺ τους. Ἀνήκει προφανῶς σὲ κολουροκωνικὴ πυξίδα¹²⁷².

Τὸ ὄστρακο ΟΤ. 37 φαίνεται νὰ προέρχεται ἀπὸ πῶμα διπλοῦ ἀγγείου, πιθανῶς διπλῆς πυξίδας. Τὸ κυρτὸ ἄνω μέρος προεξέχει ἐν εἵδει γείσου ἀπὸ τὰ χαμηλὰ πλάγια τοιχώματα, ὅπως καὶ στὰ κωνικά πώματα. Ἡ διάμετρος τοῦ ἐνὸς τμήματος τοῦ πώματος ὑπολογίζεται μὲ βάση τὸ σωζόμενο ὄστρακο περὶ τὰ 0.10μ. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη βαφή. Οἱ διπλὲς πυξίδες δὲν εἶναι τύπος ἄγνωστος στὶς Κυκλάδες κατὰ τὴν ΠΕΧ. Στὰ πῆλινα ἀγγεῖα ἀπαντοῦν διπλὲς κυλινδρικές καὶ κολουροκωνικὲς πυξίδες¹²⁷³, στὰ δὲ λίθινα διπλὲς κυλινδρικές καὶ σφαιρικές¹²⁷⁴. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ βαφή δὲν ἐπιτρέπει τὴν χρονολόγηση τοῦ ὄστράκου πρὸ τῆς ΠΚ II, δεδομένου ὅτι ἡ τεχνικὴ αὐτὴ ἐμφανίζεται μὲ τὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου» καὶ εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ΠΚ/ΠΕ II κεραμεικῆς¹²⁷⁵.

Ο τύπος εκπροσωπείται ἀπὸ τὸ ὄστρακο Π17/12. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ καστανόμαυρη βαφή καὶ φέρει ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τέσσερις σχεδὸν κάθετες διακεκομμένες γραμμὲς πὺν ἀποτελοῦνται ἀπὸ μικρὲς ὠοειδεῖς αὐλακώσεις, στὰ τοιχώματα ζευγὸς ὀριζόντιων εὐθειῶν πὺν περικοιχίζονται ἀπὸ δύο σειρὲς λοξῶν ἐγγάρακτων γραμμίδων μὲ ἀντίθετη φορά.

1270. Forsdyke 1925, 57:Α315, εἰκ. 62. Otto 1977, 132, 135, εἰκ. 115:7, 123:1-2.

1271. Rubensohn 1917, 43, εἰκ. 44. Renfrew 1972, 188, εἰκ. 12.2:4, πίν. 10:5. Otto 1977, 135-136, εἰκ. 123:3.

1272. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 3. Πρβ. τὴν διακόσμηση τοῦ Φ197 μὲ τὴν διακόσμηση τοῦ Φ 4.

1273. Atkinson 1904, πίν. IV:2. Zervos 1957, εἰκ. 75. Doumas 1977d, 78, 81, πίν. XXV:b, XXVII:a. Coleman 1977a, 110, πίν. 388. Thimme 1977, 529-530, πίν. 388. Brouscari 1981, 525: ἀρ. κατ. 278, εἰκ. 23:e.

1274. *Art and Culture*, εἰκ. 87:11-12, 88:5, 8-10, πίν. 342, 351, 353, 363.

1275. Βλ. ἐδῶ Α-Ι καὶ σημ. 678-679.

Τετράπλευρα σκευή γνωρίζομε από τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ¹²⁷⁶ καὶ ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹²⁷⁷. Ἡ διακόσμηση τῆς ἄνω ἐπιφάνειας εἶναι παρεμφερὲς πρὸς τὴν διακόσμηση τῆς κολουροκωνικῆς πυξίδας ΑΠ. 18 τοῦ Ἀκρωτηρίου¹²⁷⁸ καὶ βρίσκει παράλληλα σὲ ἓνα ὄστρακο ἀσκοῦ ἀπὸ τὴν Παροικιά τῆς Πάρου¹²⁷⁹ καὶ σὲ ὄστρακα ἀπὸ τὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹²⁸⁰. Τὸ θέμα τῶν δύο ἢ τριῶν ἐπάλληλων γραμμῶν ποὺ περιστοιχίζονται ἀπὸ δύο σειρὲς λοξῶν ἐγχάρακτων γραμμιδίων μὲ ἀντίθετη φορὰ ἀπαντᾷ σὲ ἀσκοὺς τῆς Φυλακωπῆς¹²⁸¹ καὶ τῆς Παροικιάς¹²⁸², σὲ ὄστρακα κλειστῶν ἀγγείων ἀπὸ τὸν Ἅγιο Κοσμᾶ¹²⁸³ καὶ τὴν Ἑλευσίνα¹²⁸⁴, σὲ ἓνα πῶμα πυξίδας ἀπὸ τὴν Ραφήνα¹²⁸⁵ καὶ σὲ πῶματα κολουροκωνικῶν πυξίδων ἀπὸ τὴν Αἶγινα¹²⁸⁶.

Βάσεις (B-A)

1. ΒΑΣΕΙΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΑΓΓΕΙΩΝ

Σχ. 65β, Πίν. 251-256

21 ὄστρακα σώζουν μέρος τῶν κάτω τοιχωμάτων καὶ τῶν βάσεων ἀνοικτῶν ἀγγείων. Τὰ Δ 63 καὶ Ξ 326 (Πίν. 251) ἔχουν δακτυλιοειδῆ βάση. Καὶ τὰ δύο καλύπτονται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ μελανὴ βαφή, στὴν πρώτη περίπτωση στιλπνή. Τὸ Δ 63 προέρχεται μᾶλλον ἀπὸ μεγάλο ἀνοικτὸ ἀγγεῖο τοῦ τύπου ποὺ γνωρίζομε ἀπὸ τὴν περίοδο II τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα¹²⁸⁷, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα A/B)¹²⁸⁸ καὶ τὸ Ἀσκηταριό¹²⁸⁹. Τὸ Ξ 326 ἀνήκει προφανῶς σὲ φιάλη. Τὸ μόνο μέχρι στιγμῆς γνωστὸ παράλληλο ἀποτελεῖ μία ἀδημοσίευτη φιάλη μὲ δακτυλιοειδῆ βάση, σωζόμενη κατὰ τὸ

1276. Τσουντας 1898, 167, εἰκ. 8. Πὰ τὴν ἀνάμεικτη κεραμικὴ τῶν λάκκων στὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ, βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1γ.

1277. Atkinson 1904, 102: ἀρ. 14, πίν. VIII:13.

1278. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 3.

1279. Βλ. ἐδῶ σημ. 1156. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Παροικιάς, βλ. Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

1280. Τζαβέλλα-Εντζεν 1984, σχ. 17:γ, 19:α-β, δ, ζ, πίν. 71:α-β, δ, ζ, 73:κ, 78:β-γ, θ-ι, μ.

1281. Atkinson 1904, 90, πίν. V:10.

1282. Rubensohn 1917, 40, εἰκ. 38.

1283. Mylonas 1959, 18, 111:305-310, εἰκ. 145:1, 161:305-310. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255-256. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς πυξίδας στὸ Mylonas 1959, εἰκ. 161:305-310 καὶ ἐν γένει τῆς κεραμικῆς τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ μὲ ἐγχάρακτη καὶ ἐντυπὴ διακόσμηση στὴν ΠΕ II περίοδο, βλ. Rutter 1982, 473 σημ. 15.

1284. Åberg 1933, 49, εἰκ. 82:1.

1285. Θεοχάρης 1951α, 87, εἰκ. 13. Βλ. ἐπίσης ἐδῶ σημ. 1110 γιὰ τὸν κυκλαδικό, κατὰ τὸν Θεοχάρη, χαρακτήρα τῶν ἀγγείων τῆς Ραφήνας ποὺ φέρουν ἐγχάρακτη καὶ ἐμπέστη διακόσμηση. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

1286. Wünsche 1977, 56, εἰκ. 36, πίν. IX:f-g. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς κεραμικῆς τύπου «Φυλακωπῆς I» (κολουροκωνικὲς πυξίδες, κωνικὰ πῶματα, ἀσκοὶ) ἀπὸ τὴν Κολώνα τῆς Αἶγινας στὴν πρώιμη φάσιν τῆς ΜΕ περιόδου, βλ. Rutter 1982, 473 σημ. 15.

1287. Caskey 1972, 366, πίν. 78:B72.

1288. Plassart 1928, 35, εἰκ. 34: κάτω ἀριστερά. MacGillivray 1979, 22, εἰκ. 13:244. 1980, 35, εἰκ. 12:244. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας A/B τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

1289. Θεοχάρης 1953/54, 71, εἰκ. 14. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀσκηταριοῦ, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

ἥμισυ, πού βρίσκεται στό Μουσεῖο τῆς Σύρου (ἀρ. 773). Ἡ φιάλη αὐτή ἔχει μελανή στιλβωμένη ἐπιφάνεια καί ὀριζόντιο χεῖλος πού φέρει διακόσμηση ἐμπιέστων τριγώνων, ἐπιπλέον δὲ σώζει τὴν γέννηση κάθετης (ταινιωτῆς;) λαβῆς. Τὸ ὄστρακο ΚΑ 4183 (Πίν. 252) φαίνεται νὰ ἀνήκει σὲ μικρὴ κωνικὴ φιάλη τοῦ τύπου Α-Γ, 2 (βλ. παραπάνω)¹²⁹⁰. Τὰ ὑπόλοιπα δεκαοκτὼ ὄστρακα, ἂν κρίνομε ἀπὸ τὸ πάχος καὶ τὴν κλίση τῶν τοιχωμάτων τους, πρέπει νὰ προέρχονται ἀπὸ ἀνοιχτὲς φιάλες τῶν τύπων Α-Α, 1-4 (βλ. παραπάνω)¹²⁹¹. Ἐξὶ ἀπὸ αὐτὰ ἔχουν ἐλαφρῶς κοίλη βάση, τὰ ἄλλα ἐπίπεδη¹²⁹². Ἐντεκα ὄστρακα φέρουν στιλβωμένο κατὰ κανόνα ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο, τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό. Τὰ ὑπόλοιπα καλύπτονται ἀπὸ στιλπνὴ βαφὴ παρόμοιων ἀποχρώσεων.

Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται ὅτι τὰ ὄστρακα πού συζητοῦνται ἐδῶ χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ Ι ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ ἢ καὶ στίς δύο αὐτὲς φάσεις, ἐνῶ εἶναι πιθανὸν ὅτι μερικὰ ἀνήκουν σὲ φιάλες μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά (τύπος Α-Α, 4), οἱ ὁποῖες ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ Ι καὶ ΙΙ περίοδο καὶ φαίνονται νὰ ἐπιβιώνουν καὶ στὴν ΠΚ ΙΙΙ.

2. ΒΑΣΕΙΣ ΚΛΕΙΣΤΩΝ ΑΓΓΕΙΩΝ

63 ὄστρακα ἀνήκουν σὲ βάσεις κλειστῶν ἀγγείων, προφανῶς τῶν τύπων πού ἐξετάσαμε παραπάνω (πιθοειδῆ, κρατηρίσκοι, πρόχοι, πυξίδες)¹²⁹³. Δεκατέσσερις ἀπὸ αὐτὲς φέρουν ἀποτυπώματα πλέγματος. Σὲ ὅλες σχεδὸν τίς περιπτώσεις σώζεται καὶ μικρὸ μέρος ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων.

α. Ἀπλὲς βάσεις

Σχ. 66-67α, Πίν. 4-6, 257-271

Ἡ κατηγορία αὐτὴ περιλαμβάνει 49 ὄστρακα καὶ ἐπιπλέον τὰ συνανήκοντα μὲ τὴν βάση Π17/28 ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου (Πίν. 257). Ἐπτά ἀπὸ αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ σχετικὰ λεπτὰ ἀγγεῖα (π.χ. Α 7, Ξ 110), τὰ ὑπόλοιπα ἀπὸ χονδροειδέστερα. Ἐνα ἀνήκει στὴν κατηγορία «Talc ware» (Δ 199). Οἱ βάσεις εἶναι ἐπίπεδες, ἐκτὸς ἀπὸ τίς ΔΟ. 42 καὶ Ξ 111 πού εἶναι πολὺ ἐλαφρῶς κοίλες. Τὸ Α 4 (Πίν. 258) σώζει τὴν ἀρχὴ ποδιοῦ κυκλικῆς διατομῆς κοντὰ στὴν περιφέρεια τῆς βάσεως. Στὸ ἐσωτερικὸ τῶν ἀγγείων ἢ μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση γίνεται κατὰ κανόνα χωρὶς ἰδιαί-

1290. Βλ. Sotirakopoulou 1986, 303, 310, εἰκ. 1, πίν. 17c.

1291. Μεταξὺ αὐτῶν τὸ ὄστρακο φιάλης μὲ κοίλη βάση ΚΑ 4186, γιὰ τὸ ὁποῖο βλ. Sotirakopoulou 1986, 303, 311, εἰκ. 1, πίν. 17e.

1292. Γιὰ τίς φιάλες μὲ ἐπίπεδη βάση, βλ. Caskey 1972, 370, 372, 373, εἰκ. 6:C5, C10, C34, πίν. 81:C31-C33, C36. Renfrew 1972, 153, 154: εἰκ. 10.1:1-3. MacGillivray 1980, 24, 25-28, εἰκ. 7:430, 10:128, 25, 344. Zapheirou 1984, 31, 36: ἀρ. 6, εἰκ. 2:a. Βλ. ἐπίσης τὰ παρόμοια τῶν φιαλῶν τῶν τύπων Α-Α, 1-4 ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ τὸν λοιπὸ αἰγαιακὸ χῶρο. Γιὰ τίς φιάλες μὲ κοίλη βάση, βλ. MacGillivray 1980, 25-28, εἰκ. 10:74. Σάμψων 1985, 275-σχ. 65:26.

1293. Βλ. ἐδῶ Κ-Α, Κ-Β, Κ-Γ καὶ Κ-Δ ἀντίστοιχα.

τερα αίσθητή διάκριση ανάμεσα στα δύο μέρη. Μόνο στα Α 4, ΔΟ. 42 και Ξ 102 γίνεται περισσότερο αισθητός ο διαχωρισμός τοιχωμάτων και βάσεως. Τρία ὄστρακα ἔχουν ανεπίχριστη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια (Δ 146, Δ 199, Φ 217), ἔξι καλύπτονται ἀπὸ καστανό-μαυρὴ ἢ μελανὴ στιλπνὴ βαφὴ (Α 4, Γ 105, Ξ 239, Φ 90, Φ 182, Π17/28) καὶ τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ καστανοῦ ἢ τοῦ καστανέρυθρου ἕως τὸ καστανόμαυρο, τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό. Σὲ δεκαεπτὰ περιπτώσεις τὸ ἐπίχρισμα εἶναι στιλβωμένο. Τὰ ὄστρακα τοῦ σώματος τοῦ Π17/28 φέρουν ἐγγράρακτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο ὁμάδες ἐπάλληλων ὀριζόντιων γραμμῶν. Τὰ Γ 105, Ξ 113 καὶ Ξ 239 φέρουν σημεῖα τοῦ κεραμέα, τὸ πρῶτο στὴν βάση, τὰ δύο ἄλλα στὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων (Σχ. 2α, Πίν. 4-6)¹²⁹⁴. Σὲ τρία ὄστρακα παρατηροῦνται ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικὰ (Ξ 161, Ξ 366, Φ 219, Πίν. 267-268) καὶ σὲ ἓνα στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση ἐσωτερικὰ (Φ 182). Οἱ ἀβαθεῖς αὐτὲς αὐλακώσεις ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

β. Βάσεις με ἀποτυπώματα πλέγματος

Σχ. 67β, Πίν. 272-279

Οἱ βάσεις ποὺ φέρουν ἀποτυπώματα πλέγματος προέρχονται ἀπὸ χονδροειδῆ κυρίως ἄγγεα. Δύο μόνον ἀνήκουν σὲ λεπτὰ ἄγγεα (Γ 68, Ξ 181). Μὲ τὴν ἐξαίρεση τοῦ ΠΤ. 23, ποὺ εἶναι ἐπιχρισμένο ἐξωτερικὰ, τὰ ὄστρακα αὐτὰ ἔχουν ανεπίχριστη καὶ ἐνίοτε τραχεῖα ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ἀποτυπώματα πλέγματος ἀπαντοῦν στὶς βάσεις ἄγγειων διαφόρων τύπων καὶ ποικίλων μεγεθῶν. Στὴν Μακεδονία ἀπαντοῦν ἤδη ἀπὸ τὴν ΑΝ καὶ ΜΝ περίοδο (Νέα Νικομήδεια, Σέρβια, Σιταγροί), ἀλλὰ εὐρεῖα ἐξάπλωση στὸν αἰγαιακὸ ὠρεὸς¹²⁹⁵ γνωρίζουν κατὰ τὴν ΝΝ καὶ τὴν ΠΕΧ. Στὶς Κυκλάδες κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο ἀπαντοῦν στὸν Σάλιαγκο τῆς Ἀντιπάρου¹²⁹⁶, στὴν Κεφάλαια¹²⁹⁷ καὶ στὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδος Ι)¹²⁹⁸, κατὰ δὲ τὴν ΠΕΧ στὴν Χαλανδριανή¹²⁹⁹ καὶ τὸ Καστρί τῆς Σύρου¹³⁰⁰,

1294. Βλ. εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸ τρίτο κεφάλαιο, σ. 81, 83-84.

1295. Evans - Renfrew 1968, 72. Renfrew 1972, 353. Coleman 1977b, 122. Βλ. ἐπίσης: Σάμψων 1987, 81-82, πίν. 45, 48α καὶ Σάμψων 1988β, 115, 120, 155-156, εἰκ. 81-85, σχ. 68β-γ, γιὰ βάσεις με ἀποτυπώματα πλέγματος ἀπὸ τὸ Κάστρο Ἀλμνιάς, τὸ Παρθένι Λέρου καὶ τὸ Γυαλί Νισύρου, θέσεις ποὺ ὅλες χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸν ἀνασκαφέα στὴν τελευταία φάση τῆς Νεώτερης Αἰγαιακῆς Νεολιθικῆς (ΝΑΝ 4) (Σάμψων 1987, 85-86, 92-95 καὶ Σάμψων 1988β, 222 ἀντίστοιχα).

1296. Evans - Renfrew 1968, 71-72, πίν. LV:6-11. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Σαλιάγκου, βλ. ἐδῶ σημ. 228-229.

1297. Coleman 1977b, 9-10, 118-127, πίν. 46:E-K, 90:A-P, 91:A-D. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Κεφάλαιας, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

1298. Caskey 1972, 360:A31, πίν. 76:A31. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τῆς περιόδου Ι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

1299. Κωνικὰ ποτήρια: Bosanquet 1896/97, 61-63, εἰκ. 6, πίν. V:1. Τσουντας 1899, 85, πίν. 9:17. Forsdyke 1925, 58:A322-A323, εἰκ. 66, πίν. IV:A323. *Art and Culture*, 112, 534-535, πίν. 413:a-b. Γιὰ τὰ κωνικὰ ποτήρια με ἀποτυπώματα πλέγματος στὴν βάση, βλ. ἐδῶ Α-Γ, 2.

1300. Κωνικὰ ποτήρια: Τσουντας 1899, 122. Γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

στην Φυλακωπή¹³⁰¹ καὶ τὸν Ἅγιο Παντελεήμονα τῆς Μήλου (περιοχὴ νεκροταφείου)¹³⁰², στὸν οἰκισμό τοῦ Πύργου στὴν Πάρο¹³⁰³, στὰ Δωκαθίσματα (τάφος 13)¹³⁰⁴ καὶ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ (λάκκοι)¹³⁰⁵, στὴν Γκρόττα¹³⁰⁶, στοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους (περιοχὴ νεκροταφείου)¹³⁰⁷ καὶ σὲ ἄγνωστη θέσῃ τῆς Νάξου¹³⁰⁸ καὶ στὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδος II)¹³⁰⁹. Ἀγγεῖα μὲ ἀποτυπώματα πλέγματος στὶς βάσεις τους γνωρίζομε ἐπίσης ἀπὸ τὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας (πόλη V)¹³¹⁰, τὴν Ραφήνα¹³¹¹, τὴν ΠΕ I τῆς Εὐτρέσεως¹³¹², τὸν Ὁρχομενὸ¹³¹³ καὶ τὶς Λιθαρεῖς¹³¹⁴ τῆς Βοιωτίας, τὴν Μάνικα καὶ τὰ Θαρούνια τῆς Εὐβοίας¹³¹⁵, τὴν Κόρινθο¹³¹⁶, τὶς Ζυγουριές¹³¹⁷, τὴν Ἀσίνη¹³¹⁸ καὶ ἀπὸ ἄλλες θέσεις τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου ἐν γένει, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ¹³¹⁹.

Λόγω τοῦ ὅτι στὶς Κυκλάδες ἀπαντοῦν ἤδη κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο καὶ καθ' ὅλη τὴν διάρκειά τῆς ΠΕΧ, τὰ ἀποτυπώματα πλέγματος στὶς βάσεις ἀγγείων δὲν μποροῦν νὰ ἀποτελέσουν κριτήριό χρονολόγησεως, ἀλλὰ οὔτε εἶναι δυνατόν νὰ περιορισθεῖ ἡ παρουσία τους στὶς πρώιμες αὐτὲς περιόδους. Θεωρεῖται πιθανόν ὅτι στὴν Φυλακωπή τῆς Μήλου καὶ στὸ Λιανοκλάδι τῆς Θεσσαλίας ἡ τεχνικὴ συνεχίζεται καὶ στὴν ΜΕΧ¹³²⁰. Ἐπίσης στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας, κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ἔρευνας ἀποτέλεσμα τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ἡ μελέτη αὐτή, ἐντοπίσθηκαν ὅσπρακα βάσεων μὲ ἀποτυπώματα πλέγματος ποὺ ἀνήκαν σὲ ὑπόλευκα ἢ ἐρυθρωπά κλειστὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα, παρόμοια, ὡς πρὸς τὸν πηλό, τὴν ὀπτησὴ καὶ τὴν τεχνικὴ μὲ τὰ ἀγγεῖα τῶν ὕστερων φάσεων τοῦ οἰκισμοῦ¹³²¹. Γιὰ τὴν τεχνικὴ τῆς καλαθοπλεκτικῆς, ὅπως ἀπο-

1301. Bosanquet 1896/97, 63, πίν. V:2. Atkinson 1904, 94-96, πίν. VI.

1302. Ζαφειροπούλου 1966, 386, πίν. 408:β.

1303. Κωνικὰ ποτήρια: Τσουντας 1898, 174, 182, τοῦ τύπου ποὺ ἀπεικονίζεται στὸν πίν. 9:39. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὸν Πύργο τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ σημ. 645.

1304. Κωνικὰ ποτήρια: Τσουντας 1898, 154.

1305. Κυλινδρική πυξίδα, κωνικὰ ποτήρια, τετράπλευρο σκεῦος: Τσουντας 1898, 167, 182-183, πίν. 9:24. Γιὰ τὴν ἀνάμεικτη κεραμεικὴ ἀπὸ τὸ Κάτω Ἀκρωτήρι τῆς Ἀμοργοῦ, βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1γ.

1306. Κοντολέων 1949, 119, εἰκ. 13. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Γκρόττας τῆς Νάξου, βλ. ἐδῶ σημ. 869.

1307. Καπελλόσχημα ἀγγεῖα: Doumas 1977d, 103:iii, πίν. XXXVIII:b, XXXIX:c, g, XL:c, g, XLI:c, XLII:c, XLIII:f. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523.

1308. Κωνικὸ ποτήρι: Zervos 1957, εἰκ. 90.

1309. Πίθος: Caskey 1972, 368:B69, πίν. 79:B69.

1310. Walter - Felten 1981, 163:266, πίν. 101:266, XXII.

1311. Θεοχάρης 1951α, 91, εἰκ. 18. Γιὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

1312. Goldman 1931, 88, εἰκ. 111. Caskey - Caskey 1960, 142 (Group III).

1313. Kunze 1934, πίν. XXXIV:5-6.

1314. Χονδροειδῆ σκεῦη: Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 159, 172, πίν. 54, 89:γ.

1315. Σάμψων 1985, 143, εἰκ. 15α.

1316. Weinberg 1937, 521.

1317. Blegen 1928, 106-107, 116-117, εἰκ. 91:3-4, 109: δακτυλοειδεῖς βάσεις φιαλῶν καὶ βάσεις χονδροειδῶν ἀγγείων.

1318. Frödin - Persson 1938, 229, εἰκ. 168:1-2.

1319. Βλ. Coleman 1977b, 122, 124.

1320. Αὐτόθι 122.

1321. Βλ. ἐπίσης Doumas 1983b, 117, πίν. 82.

καλύπτεται από την μελέτη των αποτυπωμάτων, και για την έρμηνεία τους έχουν γίνει άλλοι πολλές και έκτενεις συζητήσεις και παραπέμπομε σε αυτές για κάθε σχετική πληροφορία¹³²².

Λαβές (Λ-Α)

107 όστρακα σώζουν λαβές ή αποφύσεις άγγείων, ένιοτε δέ και μικρό τμήμα των τοιχωμάτων. Διακρίνουμε μεγάλες σωληνωτές λαβές, μία κάθετη ταινιωτή λαβή, όριζόντιες μηνοειδείς λαβές με κάθετη διάτρηση, όριζόντιες λαβές με άκτινωτές έγχαραξεις στην άνω επιφάνεια και διαφόρους τύπους αποφύσεων.

1. ΜΕΓΑΛΕΣ ΣΩΛΗΝΩΤΕΣ ΛΑΒΕΣ

Σχ. 68-69α, Πίν. 7-10, 12, 280-299

Στην κατηγορία αυτή έντάσσονται οί πλατιές λαβές κλειστών χονδροειδών άγγείων. Συνήθως είναι πλατύτερες στα σημεία γεννήσεως και απολήξεως και λεπτότερες στο μέσον. Στο Άκρωτήρι της Θήρας έντοπίσθηκαν 68 λαβές αυτού του τύπου¹³²³, μεταξύ των όποιων και μία που δέν έχει άκριβώς την μορφή σωληνωτής λαβής, αλλά σχεδόν τριγωνικό περίγραμμα (ΔΟ. 41, Πίν. 286). Συνήθως σώζεται μικρό τμήμα της λαβής μόνον ή και των περι άυτήν τοιχωμάτων του άγγείου στο όποιο άνήκει. Δέν λείπουν όμως και οί περιπτώσεις που ή λαβή σώζεται όλόκληρη (Πίν. 8, 10, 280-283). Δύο λαβές έχουν έλαφρώς κοίλη άνω επιφάνεια (Πίν. 7, 9), ένω μία έχει ανάγλυφη νεύρωση κατά μήκος της σωζόμενης πλευράς της (Ξ 270, Πίν. 295). Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις ή άνω επιφάνεια των λαβών και ή έξωτερική επιφάνεια των τοιχωμάτων των άγγείων είναι έπιχρισμένες και άρκετά συχνά στιλβωμένες. Η κάτω επιφάνεια των λαβών και ή έσωτερική των τοιχωμάτων είναι συνήθως άνεπίχριστες, ένιοτε όμως φέρουν και αυτές έπίχρισμα. Πηλός και έπίχρισμα κυμαίνονται στις άποχρώσεις του έρυθρου ή του καστανού έως το καστανέρυθρο, το καστανόμαυρο, το τεφρό και το μελανό, δέν λείπουν όμως και οί περιπτώσεις που το χρώμα τους είναι ύπόλευκο ή ώχροκίτρινο. Δύο όστρακα διατηρούν ύπολείμματα μελανής ή έρυθρης στιλπνής βαφής (Φ 212, Φ 216). Έπτά λαβές φέρουν διακόσμηση στην άνω επιφάνεια (Πίν. 284-286). Τα διακοσμητικά θέματα που άπαντούν είναι τα έξής: έγχάρακτο τραπέζιο του όποιου λείπει ή άνω παράλληλη πλευρά (Ξ 128, Δ 260), δύο έγχάρακτες γραμμές παράλληλες προς τις πλευρές της λαβής (Φ 55), έγχάρακτο τρίγωνο (ΔΟ. 41), σειρά κάθετων σχεδόν αύλακώσεων (Α3/40)¹³²⁴, κάθετη έγχάραξη στο κέντρο της

1322. Bosanquet 1896/97, 61-63. Τσουντας 1898, 183-184. Atkinson 1904, 94-96. Coleman 1977b, 118-122. Thimme 1977, 535: άρ. 413. Σάμψων 1988β, 115, 120, 155-156.

1323. Μεταξύ αυτών τα ΚΑ 4187, 5793 και 5794, για τα όποια βλ. Sotirakopoulou 1986, 304, 311. Για το ΚΑ 5794, βλ. έπίσης τον κατάλογο της παρούσας μελέτης.

1324. Παρόμοια περίπου διακόσμηση άπαντά σε σωληνωτές λαβές πίθων άπό τον Πύργο της Πάρου (Τσουντας 1898, πίν. 9:29) και άπό την περίοδο ΙΙΙ της Άγίας Ειρήνης στην Κέα (Caskey 1972, 375, πίν. 81: C51b).

λαβής (ΠΤ. 4) και όριζόντιες σειρές μικρών όπων (Α 3/32)¹³²⁵. Λείψανο άρχικης διακοσμήσεως άποτελεί ίσως και ή βαθιά κάθετη αύλάκωση που σώζει ή λαβή Ξ 26 (Πίν. 287). Τό Δ 283 (Πίν. 281) έχει διακόσμηση που συνίσταται σε τρείς όριζόντιες ανάγλυφες νευρώσεις στο σώμα του άγγείου. Τό ΜΠ.2/56 (Πίν. 294) έχει τρείς άβαθείς αύλακώσεις πλάτους περίπου δακτύλου δίπλα στην λαβή. Οί αύλακώσεις αυτές δέν συνιστούν προφανώς διακόσμηση, αλλά έχουν προκληθεί από τά δάκτυλα του κεραμέα. Πέντε λαβές φέρουν σημεία των κεραμέων (Πίν. 7-10, 12, Σχ. 2α)¹³²⁶.

Οί μεγάλες σωληνωτές λαβές άπαντούν σε κλειστά χονδροειδή άγγεία ήδη κατά την ΝΝ περίοδο. Στίς Κυκλάδες είναι γνωστές από τον Σάλιαγκο της Άντιπάρου¹³²⁷, την Γκρόττα της Νάξου¹³²⁸, την Κεφάλαι¹³²⁹ και την Άγία Ειρήνη της Κέας (περίοδος Ι)¹³³⁰, εκτός δέ Κυκλάδων από την Θεσσαλία¹³³¹, τίς Καλυθιές¹³³² και τό Κούμελο Άρχαγγέλου (Άρχάγγελος Ι)¹³³³ της Ρόδου και από τό Γυαλί της Νισύρου¹³³⁴. Κατά την ΠΚ περίοδο άπαντούν σε πιθοειδή άγγεία προερχόμενα από οίκισμους που χρονολογούνται στην ΠΚ ΙΙ και στην πρώιμη φάση της ΠΚ ΙΙΙ. Η άπουσία τους κατά την ΠΚ Ι όφείλεται πιθανώς στο γεγονός ότι ή περίοδος αυτή είναι γνωστή κυρίως από τάφους και τά στοιχεία που ύπάρχουν για τούς ΠΚ Ι οίκισμους έλάχιστα. Η ύπόθεση αυτή ένισχύεται από τό γεγονός ότι στην ήπειρωτική Ελλάδα άπαντούν στον ΠΕ Ι οίκισμό της Παλαιάς Κοκκινιάς και στην ΠΕ Ι φάση της Εύτρήσεως, στην δέ Σκύρο στην φάση Ι του οίκισμού στο Παλαμάρι, ή κεραμεική της όποίας παρουσιάζει άντιστοιχίες με την ΠΧ Ι κεραμεική της Τροίας, της Εύτρήσεως και της Εύβοιας¹³³⁵. Σωληνωτές λαβές σε πίθους συναντήσαμε ήδη στο Άκρωτήρι¹³³⁶. Τό γεγονός ότι άπαντούν επίσης στον πίθο ΚΑ 3112, ό όποιος έπί τη βάσει των τυπολογικών του παραλλήλων

1325. Παρόμοια διακόσμηση άπαντά σε σωληνωτή λαβή από τον Σάλιαγκο της Άντιπάρου (Evans - Renfrew 1968, εικ. 45:2, πίν. XXX:b μέσον δεξιά).

1326. Βλ. ειδική άναφορά στο τρίτο κεφάλαιο, σ. 81, 83-86.

1327. Evans - Renfrew 1968, 38, 39, εικ. 44, 45:1-2, 4-5, 7-10, 53:5, 8, πίν. XIX:a, XXVI: κάτω άριστερά, XXIX:b, XXX:a κάτω, 1η και 2η από άριστερά, XXX:b, μέσον δεξιά και κάτω 1η και 2η από άριστερά, XXXII:9. Για την χρονολόγηση του Σαλιάγκου, βλ. έδω σημ. 228-229.

1328. Hadjianastasiou 1988, 17, εικ. 2:10, 12-13. Για την χρονολόγηση της Νεολιθικής της Γκρόττας, βλ. έδω σημ. 230.

1329. Coleman 1977b, 18, πίν. 29:O, 78:97, 134-135, 137, 79:146, 80:11*, 74, 81:A, G, 84:AR, AS, AW, AX, AY, BB, BC, BF, BG, BH, BL. Για την χρονολόγηση της Κεφάλαις, βλ. έδω σημ. 161.

1330. Michaud 1970, 1108, εικ. 466. Caskey 1972, 360, 362, εικ. 2:A68, πίν. 76:A35-A36, A68. Για την χρονολόγηση της περιόδου Ι της Άγίας Ειρήνης, βλ. έδω σημ. 161.

1331. Τσουντας 1908, 277, 281-282, εικ. 207, 222.

1332. Σάμψων 1987, σχ. 29:299, 44:459, 45:480, 47:519, 48:531, 50:565, 51:573, πίν. 2:α, 2:β άνω δεξιά, 3:α άνω, 5:α άνω δεξιά, 5:β τελευταίο, 9, 11:γ. Για την χρονολόγηση των Καλυθιών, βλ. έδω σημ. 231.

1333. Σάμψων 1987, 72, σχ. 85:5, 9, 89:36. Για την χρονολόγηση της φάσεως «Άρχάγγελος Ι» στο Κούμελο Άρχαγγέλου, βλ. έδω Ν-Κ και σημ. 232.

1334. Σάμψων 1988β, 94-96, σχ. 37:186, 54:279, 56:297-298, 61:300, 68:317, εικ. 63:11, 66:15, 78, πίν. 7. Για την χρονολόγηση της κατοικήσεως στο Γυαλί στην τελευταία φάση της Νεώτερης Αίγαιακής Νεολιθικής (ΝΑΝ 4), βλ. έδω σημ. 1295.

1335. Βλ. έδω σημ. 1352-1354.

1336. ΚΑ 2615: βλ. έδω Κ-Α, 1. Όγκώδεις πίθοι Δ 284, Δ 285, Δ 291, Δ 293, Δ 294: βλ. Κ-Α, 6.

καὶ τῶν συσχετισμῶν του στὸ φρέαρ 6 χρονολογεῖται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΠΙΒ¹³³⁷, δείχνει ὅτι ἐπιβιώνουν καὶ στὴν φάση αὐτή, ὅχι ὅμως καὶ πέραν αὐτῆς. Κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙ οἱ μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς φαίνονται νὰ ἔχουν ἀντικατασταθεῖ ὀριστικὰ ἀπὸ τὶς ὀριζόντιες μηνοειδεῖς λαβὲς μὲ κάθετη διάτρησι¹³³⁸. Μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς γνωρίζομε ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας¹³³⁹, τὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδοι ΙΙ καὶ ΙΙΙ)¹³⁴⁰, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)¹³⁴¹, τὸ Καστρί τῆς Σύρου¹³⁴², τοὺς Ἁγίους Ἀναργύρους τῆς Νάξου¹³⁴³, τὸν Πύργο τῆς Πάρου¹³⁴⁴, τὴν Μύκονο¹³⁴⁵ καὶ τὶς Σελλάδες τῆς Ἀμοργοῦ¹³⁴⁶. Στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα οἱ μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς ἀπαντοῦν ἐπίσης σὲ κλειστὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρομε παραδείγματα ἀπὸ τὴν ΠΕ ΙΙΙ φάση τῆς Λέρνας¹³⁴⁷, τὴν Θήβα¹³⁴⁸, τὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹³⁴⁹, τὸν Ἅγιο Κοσμᾶ¹³⁵⁰, τὴν Μάνικα¹³⁵¹, τὴν Παλαιὰ Κοκκινιά τοῦ Πειραιᾶ¹³⁵² καὶ τὴν Εὐτρηση, ὅπου ἀπαντοῦν καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ΠΕ περιόδου¹³⁵³. Στὸ Παλαμάρι τῆς Σκύρου ἔχουν προέλθει ἀπὸ τὴν φάση Ι τοῦ οἰκισμοῦ, πὺ φάινεται νὰ ἀντιστοιχεῖ στὴν τοπικὴ ΠΧ Ι περίοδο¹³⁵⁴.

1337. Βλ. Sotirakopoulou 1986, 305 καὶ κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ τῆς παρούσας μελέτης.

1338. Βλ. Sotirakopoulou 1986, 304-305 καὶ ἐδῶ Α-Α, 3.

1339. Ντούμας 1976β, πίν. 5:γ ἀριστερά. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ οἰκισμοῦ στὰ Χριστιανὰ, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

1340. Caskey 1972, 366:B45, 375:C51b, πίν. 79:B45, 81:C51b. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

1341. Πίθοι: Plassart 1928, 37-39, εἰκ. 35-37, 39: ἄνω ἀριστερά. MacGillivray 1979, 22, εἰκ. 13:231. 1980, 41, 43, εἰκ. 15: 46, 268, 392, 394-395, 16:269. Βαθὺ ἀνοιχτὸ ἀγγεῖο: MacGillivray 1979, 19, εἰκ. 13:191. 1980, 32, εἰκ. 12:191. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

1342. Τσούντας 1899, 122, πίν. 9:23. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

1343. Dumas 1977d, 102-103, ii-a, c, πίν. XLV:a, XLVI:b. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523.

1344. Τσούντας 1898, 174, πίν. 9:29, 38. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ οἰκισμοῦ στὸν Πύργο τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ σημ. 645.

1345. Bakalakis 1964, εἰκ. 17:3.

1346. Marangou 1984, 100, εἰκ. 7.

1347. Hood 1986, 49.

1348. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 63, σχ. 5:4, πίν. 29γ, 29δ:α-γ, ε, κρατηρίσκοι τοῦ τύπου Κ-Β, 2 τῆς παρούσας μελέτης.

1349. Τζαβέλλα-Enjen 1984, 160-161, πίν. 61:ζ, 62:β, ε, ν.

1350. Mylonas 1959, εἰκ. 120:2, 121:1-2, 4-5, 124:5. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ, βλ. ἐδῶ σημ. 255-256.

1351. Σάμψων 1985, 139, 141, σχ. 9α:6-7, 21:Κ61, 52:1, εἰκ. 10: ἄνω ἀριστερά, 14α: κάτω, 15: ἄνω ἀριστερά καὶ κάτω δεξιά, 17: ἄνω δεξιά, 22: κάτω ἀριστερά, 23: ἄνω, 1ο καὶ 2ο ἀπὸ ἀριστερά καὶ κάτω ἀριστερά, 24: ἄνω δεξιά, 36: ἄνω, 1ο καὶ 2ο ἀπὸ ἀριστερά καὶ κάτω ἀριστερά, πίν. 14. Σάμψων 1988α, 13, 15, σχ. 21:10, εἰκ. 15: ἀριστερά.

1352. Θεοχάρης 1951β, 109, εἰκ. 15:α-β. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ οἰκισμοῦ τῆς Παλαιᾶς Κοκκινιάς στὴν ἀρχὴ τῆς Πρώιμης Χαλκοκρατίας, βλ. ἐδῶ σημ. 685.

1353. Goldman 1931, 81, 92, 114, εἰκ. 91:1, 116:3, 152:3.

1354. Παρλαμᾶ 1984, 91.

Πρόκειται για την λαβή Δ 184. Ἀνήκει καὶ αὐτὴ σὲ κλειστὸ χονδροειδὲς ἄγγειο. Ἡ διαφορὰ τῆς ἀπὸ τὶς μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς ἔγκειται στὸ μικρὸ συγκριτικὰ πλάτος τῆς καὶ στὸ γεγονὸς ὅτι τὸ πλάτος αὐτὸ παραμένει τὸ ἴδιο καθ' ὅλο τὸ ὕψος τῆς. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καθὼς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων τοῦ ἀγγείου καλύπτονται ἀπὸ ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὸ κάτω μέρος τῆς λαβῆς ὑπάρχει σημεῖο τοῦ κεραμέα (Σχ. 2α)¹³⁵⁵. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις μὲ κατακόρυφη φορὰ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση ἢ τὴν λείανση τῆς ἐπιφάνειας.

Παρόμοιες λαβὲς ἀπαντοῦν σὲ ἓνα ἀνοικτὸ χονδροειδὲς ἄγγειο ἀπὸ τὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας (περίοδος ΙΙΙ)¹³⁵⁶, σὲ ἓνα βαθὺ ἀνοικτὸ ἄγγειο ἀπὸ τὴν ΠΕ Ι φάση τῆς Εὐτρήσεως¹³⁵⁷ καὶ στὴν Μάνικα τῆς Εὐβοίας¹³⁵⁸.

3. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΜΗΝΟΕΙΔΕΙΣ ΛΑΒΕΣ ΜΕ ΚΑΘΕΤΗ ΔΙΑΤΡΗΣΗ

Σχ. 69γ, Πίν. 300-301

Ὁ τύπος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἕξι ὄστρακα. Τέσσερα ἀπὸ αὐτὰ σώζουν ἐπίσης μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τῶν κλειστῶν ἀγγείων στὰ ὁποῖα ἀνήκουν. Ἡ λαβὴ Β 36 (Πίν. 301) εἶναι μικροῦ μεγέθους σὲ σύγκριση μὲ τὶς ἄλλες. Ἡ Δ 216 ἔχει ζευγὸς κάθετων ἐγχάρακτων γραμμιδίων κοντὰ στὴν γέννηση ἢ τὴν ἀπόληξή τῆς, σημεῖο προφανῶς τοῦ κεραμέα (Σχ. 2α)¹³⁵⁹. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῶν λαβῶν φέρουν ἐρυθρὸ, καστανέρυθρο ἢ καστανόμαυρο ἐπίχρισμα, ποὺ σὲ δύο περιπτώσεις εἶναι στιλβωμένο.

Παρόμοιες λαβὲς ἀπαντοῦν σὲ κλειστὰ χονδροειδῆ ἄγγεϊα στὶς μὲν Κυκλάδες κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΙ (ΙΙΑ καὶ ΙΙΒ), στὴν δὲ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κατὰ τὴν ΠΕ ΙΙ καὶ ΙΙΙ περίοδο. Ἀποτελοῦν δὲ ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ χαρακτηριστικὰ στοιχεῖα τῶν ΜΕ πίθων ποὺ φέρουν γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια¹³⁶⁰. Κατὰ τὴν ΠΕΧ ἀπαντοῦν στοὺς ἑξῆς τύπους ἀγγείων: (α) σὲ πιθοειδῆ μὲ χαμηλὸ χοανοειδῆ λαιμό¹³⁶¹, (β) σὲ πιθοειδῆ μὲ προεξέχον χεῖλος ἀλλὰ χωρὶς λαιμό¹³⁶², (γ) σὲ κρατηρίσκους μὲ κυλινδρικό ἢ ἐλαφρῶς κοίλο λαιμό ἢ μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ

1355. Βλ. εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸ τρίτο κεφάλαιο τῆς παρούσας μελέτης, σ. 83, 85.

1356. Caskey 1972, 375, εἰκ. 7:C53, πίν. 81:C53. Γιὰ τὴν χρονολόγησή τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

1357. Goldman 1931, 90, εἰκ. 112:1.

1358. Σάμψων 1985, 43; εἰκ. 14α ἄνω: μέσον καὶ δεξιὰ, 58-; εἰκ. 17 ἄνω μέσον. 1988α, 13, εἰκ. 15 δεξιὰ.

1359. Βλ. εἰδικὴ ἀναφορὰ στὸ τρίτο κεφάλαιο τῆς παρούσας μελέτης, σ. 83-84.

1360. Goldman 1931, 118. Βλ. ἐπίσης Caskey 1972, 384, 385, πίν. 86:E1, E4, E5-E6, 87:E9 (ΜΚ ταφικοὶ πίθοι ἀπὸ τὴν Ἁγία Εἰρήνη).

1361. Κολώνα Αἰγίνας (πόλη ΙΙΙ): Βάλτερ 1985, 57, 60, 61, εἰκ. 34 (βλ. ἐδῶ Κ-Α, 1, σημ. 756). Εὐτρηση Βοιωτίας: Goldman 1931, 118, εἰκ. 159 (βλ. ἐδῶ Κ-Α, 1, σημ. 759).

1362. Φυλακωπὴ Ι: Atkinson 1904, 96-97: ἀρ. 1, πίν. VII:1, VIII:4, XXXIV:1 (γιὰ τὸν πίν. VII:1, βλ. Κ-Α, 2β, σημ. 787, 790 στὴν παρούσα μελέτη. Γιὰ τὸν πίν. VIII:4, βλ. Κ-Α, 2β, σημ. 787, 791 καὶ γιὰ τὸν πίν. XXXIV:1, βλ. Κ-Α, 2α, σημ. 772 στὴν παρούσα μελέτη). Πίθοι χρησιμοποιηθέντες γιὰ ταφὲς παιδιῶν: Dawkins - Droop

λαιμοῦ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος¹³⁶³, καὶ (δ) σὲ ἀγγεῖα τῆς Φυλακωπῆς I-ii καὶ I-iii, τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ πιθοειδῆ, ποὺ τυπολογικὰ ἀποτελοῦν ἐπιβιώσεις τῶν κρατη-
ρίσκων μὲ κυλινδρικό ἢ ἐλαφρῶς κοῖλο λαμό¹³⁶⁴.

Ὅριζόντιες μηνοειδεῖς λαβές μὲ κάθετη διάτρησι συναντήσαμε ἤδη στὸ Ἀκρω-
τήρι τῆς Θήρας, σὲ ἓναν πίθο καὶ σὲ ἓναν κρατηρίσκο τῶν τύπων (β) καὶ (γ) ποὺ
ἀναφέραμε¹³⁶⁵.

4. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΛΑΒΕΣ ΜΕ ΑΚΤΙΝΩΤΕΣ ΕΓΧΑΡΑΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΩ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑ

Πίν. 302-308

Ὁ συγκεκριμένος τύπος λαβῶν εἶχε ἐντοπισθεῖ παλαιότερα στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας¹³⁶⁶,
ὅπου μετὰ τὴν συστηματικὴν ἔρευνα τῶν ἐτῶν 1985-1988 βρέθηκε νὰ ἐκπροσωπεῖται
ἀπὸ μία ἀκέραιη λαβὴ (Πίν. 302) καὶ εἴκοσι ὄστρακα. Δέκα ἀπὸ τὶς λαβές αὐτὲς εἶναι
ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, πέντε ἡμικυκλικῆς, τέσσερις κυκλικῆς καὶ δύο τριγωνικῆς
μᾶλλον διατομῆς. Ἐξί εἶναι ἀνεπίχριστοι, μία καλύπτεται ἀπὸ μελανὴ βαφή καὶ οἱ
ὑπόλοιποι φέρουν ἐπίχρσιμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ
καστανέρυθρο, τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό. Τὸ ἐπίχρσιμα καλύπτει συνήθως τὴν ἄνω,
ὁρατὴ ἐπιφάνεια τῶν λαβῶν, ἐνίοτε ὅμως καὶ τὴν κάτω. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια ὑπάρχει
διακόσμησις ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐγχαράξεις σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξι. Σὲ ἑπτὰ περι-
πτώσεις οἱ ἐγχαράξεις σώζουν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

Οἱ λαβές αὐτοῦ τοῦ τύπου γνωρίζουν ἀρκετὰ μεγάλη ἐξάπλωσις στὶς Κυκλάδες.
Ἔχουν βρεθεῖ σὲ οἰκισμούς, ἐνίοτε δὲ καὶ σὲ περιοχὲς νεκροταφείων. Συγκεκριμένα
ἀπαντοῦν στὸ Καστρί τῆς Σύρου¹³⁶⁷, στὴν Πάουρα¹³⁶⁸ καὶ τὴν Ἀγία Εἰρήνη (περίοδοι II

1910/11, πίν. IV:183, V:65, 168, 255 (γὰ τὸ ἀρ. 183, βλ. K-A, 2γ, σημ. 805· γὰ τὰ ἀρ. 65, 168 βλ. K-A, 2β, σημ. 788
καὶ γὰ τὸ ἀρ. 255, βλ. K-A, 2α, σημ. 774 στὴν παρούσα μελέτη). Παροιτιά Πάρου: Rubensohn 1917, 47, εἰκ. 49
(βλ. K-A, 2γ, σημ. 806 στὴν παρούσα μελέτη). Ἐλευσίνα: Buchholz - Karageorghis 1973, 64, 288: ἀρ. 807 (πίθος
τύπου K-A, 2α τῆς παρούσας μελέτης).

1363. Χριστιανὰ Θήρας: Τσάκος 1967, πίν. 341:β. Ντούμας 1976β, 5, εἰκ. 6, πίν. 3:γ (βλ. K-B, 3, σημ. 938
στὴν παρούσα μελέτη). Εὐτήρησι: Goldman 1931, 118, εἰκ. 153:3, 157 (βλ. K-B, 2, σημ. 920 στὴν παρούσα μελέ-
τη). Ὅρχομενὸς Βοιωτίας: Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 289: ἀρ. 821 (βλ. K-B, 2, σημ. 921 στὴν παρούσα με-
λέτη). Μάνικα: Σάμψων 1988α, 28: τάφος 134, 30: τάφος 148, σχ. 72: 148.5770, 80:134.5731, 85:134.5771, 90:38,
εἰκ. 89, 101 (βλ. K-B, 2, σημ. 922 στὴν παρούσα μελέτη). Ρούφ (ΠΕ II): Πετριτάκη 1980, 167, 181: χρονολόγησι,
πίν. 45:β, ἀρ. 3. Ἡραῖο Σάμου: Milošić 1961, πίν. 26:4, 40:5, 7, 41:30, 42:10 (βλ. K-B, 2, σημ. 924 στὴν παρούσα
μελέτη). Κολώνα Αἰγίνας (πόλεις III καὶ V): Walter - Felten 1981, 154:117, 159:186-191, 193, πίν. 82:117, VIII,
91:186-191, 92:193, XVIIIh. Βάλτεο 1985, 79, 82, εἰκ. 48, 52 (βλ. K-B, 2, σημ. 923 στὴν παρούσα μελέτη).

1364. Atkinson 1904, 165: ἀρ. 13, πίν. IV:13. Barber 1984a, 92. Atkinson 1904, 98: ἀρ. 5, πίν. VII:11, VIII:5-6,
XIII:19. Ἀπὸ τάφο τῆς Φυλακωπῆς: Atkinson 1904, 98: ἀρ. 7, εἰκ. 76, 166: πίν. VIII, ἀρ. 14. Γὰ τὰ παραπάνω
ἀγγεῖα, βλ. K-B, 2, σημ. 935 τῆς παρούσας μελέτης.

1365. Βλ. K-A, 2β:Π17/27 καὶ K-B, 2:Δ 49 τῆς παρούσας μελέτης.

1366. Dumas 1982, 8.

1367. Τσουντας 1899, 122. Γὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

1368. Caskey 1972, 358:P17, πίν. 76:P17.

καὶ ΙΙΙ)¹³⁶⁹ τῆς Κέας, στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)¹³⁷⁰, στὸν οἰκισμὸ τοῦ Πύργου στὴν Πάρο¹³⁷¹, στοὺς Ἀγίους Ἀναργύρους (περιοχὴ νεκροταφείου)¹³⁷², τὴν Κορφὴ τ' Ἀρωνιοῦ¹³⁷³, τὸν Πάνορμο, τὸν Αἰλᾶ¹³⁷⁴ καὶ τὴν Μικρὴ Βίγλα¹³⁷⁵ τῆς Νάξου, στὴν Φυλακωπὴ καὶ τὸ Σαμάρι τῆς Μήλου¹³⁷⁶, στὰ Κάψαλα (περιοχὴ νεκροταφείου)¹³⁷⁷ καὶ σὲ διάφορες ἄλλες θέσεις τῆς Ἀμοργοῦ¹³⁷⁸, στὸ Φρούριο τῆς Παροικιᾶς στὴν Πάρο¹³⁷⁹, καθὼς ἐπίσης στὸν Ἀρχάγγελο¹³⁸⁰ καὶ στὴν νησίδα Χριστιανὰ τῆς Θήρας¹³⁸¹. Ἐκτὸς Κυκλάδων ἀπαντοῦν στὴν Ἀστυπάλαια¹³⁸², τὰ Κύθηρα¹³⁸³, τὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου¹³⁸⁴ καὶ στὴν Κνωσό¹³⁸⁵, ὅπου μάλιστα πιστεύεται ὅτι ἀνῆκαν σὲ εἰσηγμένα κυκλαδικὰ ἀγγεῖα.

Οἱ ὀριζόντιες λαβὲς ποὺ φέρουν διακόσμηση ἀκτινωτῶν ἐγχαραξέων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια θεωροῦνται χαρακτηριστικὲς τῆς ΠΚ ΙΙ περιόδου¹³⁸⁶. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἀπαντοῦν, ἂν καὶ σχετικὰ σπάνια, στὸ Καστρί τῆς Σύρου καὶ στὴν περίοδο ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης¹³⁸⁷ ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι ἐπιβιώνουν καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ. Ἐπιβεβαιώνεται ἐπομένως ἡ ἄποψη ὅτι οἱ λαβὲς αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν στὴν φάση ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν κεραμεικὴ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου»¹³⁸⁸, ὅχι ὅμως ὅτι χαρακτηρίζουν κατ' ἐξοχὴν τὴν φάση αὐτή¹³⁸⁹. Κατὰ κανόνα οἱ λαβὲς αὐτὲς βρίσκονται ἀποκολλημένες ἀπὸ τὸ σῶμα τῶν ἀγγείων στὰ ὁποῖα ἀνῆκαν, μὲ συνέπεια νὰ μὴ

1369. Αὐτόθι 366:B44, πίν. 79:B44. Wilson - Eliot 1984, 83. Wilson 1987, 40: ἀρ. 1. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

1370. Plassart 1928, 35, 40, εἰκ. 34, 38. MacGillivray 1980, 41: ἀρ. 392, 408-410, εἰκ. 15:392, 20:408-410. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

1371. Τσουντας 1898, 174, πίν. 9:37. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὸν Πύργο τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ σημ. 645.

1372. Dumas 1977d, 102:ii-c, 118: ἀρ. 35, πίν. XLIV:e. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523.

1373. Ντούμας 1965, 46, πίν. 33:β. Dumas 1982, 8. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ κτίσματος στὴν Κορφὴ τ' Ἀρωνιοῦ στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, βλ.: Ντούμας 1963, 276-278. 1965, 47, 64. Dumas 1982, 8.

1374. MacGillivray 1980, 44, σημ. 133. Dumas 1982, 8. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ἀκροπόλεως στὸν Πάνορμο τῆς Νάξου, βλ. ἐδῶ σημ. 533.

1375. Barber - Hadjianastasiou 1989, 74: ἀρ. 30-31, πίν. 16b.

1376. Atkinson 1904, 86. Dumas 1982, 8.

1377. Τσουντας 1898, 153 (ΕΑΜ 5355).

1378. Marangou 1984, 100, εἰκ. 2-4, 7-9.

1379. Overbeck 1989a, 6: ἀρ. 10-12.

1380. Dumas 1982, 8. 1983b, 27.

1381. Ντούμας 1976β, 7. Dumas 1982, 8. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

1382. Hope Simpson - Lazenby 1973, πίν. 44:D2.

1383. Coldstream - Huxley 1972, 80, πίν. 17:55. Dumas 1982, 8.

1384. Milojević 1961, πίν. 16:3, 24:1, 40:16-17, 44:3, 48:33. Dumas 1982, 8. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἡραίου τῆς Σάμου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

1385. Wilson 1985, 359:P467-P469, πίν. 58:467-469.

1386. Ντούμας 1976β, 7. Dumas 1982, 8. 1983b, 27. Wilson 1985, 358, 359.

1387. Τσουντας 1899, 122. Wilson - Eliot 1984, 83.

1388. Dumas 1982, 8.

1389. Αὐτόθι.

γνωρίζομε σὲ ποιὸν ἀκριβῶς τύπον ἀγγείων ἀπαντοῦν. Στὶς μοναδικὲς δύο γνωστὲς σὲ ἡμᾶς περιπτώσεις ποὺ ἔχουν βρεθεῖ ἐπάνω σὲ ἀγγεῖα πρόκειται γιὰ μία ὕδρεια μὲ κυλινδρικό ἢ ἐλαφρῶς κοῖλο λαϊμό, τοῦ τύπου K-B, 2, καὶ ἓναν πίθο μὲ χαμηλὸ κυλινδρικό λαϊμό¹³⁹⁰.

Ἐντεκα ὄστρακα ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων ἀβέβαιου σχήματος σώζουν ἀποφύσεις διαφόρων τύπων.

Ἡ μεγάλη κομβιόσχημη ἀπόφυση A3/33 (Σχ. 69δ, Πίν. 309) ἀνήκει σὲ χονδροειδὲς ἀγγεῖο, πίθο μάλλον. Οἱ κομβιόσχημες ἀποφύσεις ἀποτελοῦν κοινὸ ΠΕ τύπο καὶ ἀπαντοῦν σὲ πίθους. Παρόμοιες ἀποφύσεις γνωρίζομε ἀπὸ τὴν ΠΕ I φάση τῆς Εὐ-τρήσεως¹³⁹¹, τὴν Θήβα, ὅπου ἐντάσσονται μαζί μὲ τὴν ἄλλη κεραμεικὴ στὸ τέλος τῆς ΠΕ II καὶ στὴν ΠΕ III περίοδο¹³⁹², τὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹³⁹³, τὶς Ζυγουριεὲς¹³⁹⁴ καὶ τὸν ΠΕ II οἰκισμὸ στὸ Ρούφι¹³⁹⁵.

Τέσσερα ὄστρακα σώζουν ἀπὸ μία κάθετη σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τῶν ἀγγείων (B 3, Δ 112, Ξ 307, Φ 202, Σχ. 69δ, Πίν. 310-312). Τὰ B 3 καὶ Φ 202 ἀνήκουν σὲ λεπτὰ ἀγγεῖα, ἐνῶ τὰ Δ 112 καὶ Ξ 307 σὲ κλειστὰ ἀγγεῖα μὲ σχετικῶς παχέα τοιχώματα. Τὸ B 3 φέρει μελανὴ στιλπνὴ βαφὴ ἐξωτερικά, τὰ ὑπόλοιπα φέρουν στιλβωμένο ἐπίχρυσμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ. Τὸ Φ 202 εἶναι ἐπιχρυσμένο καὶ ἐσωτερικά. Μεμονωμένες κάθετες σωληνωτὲς ἀποφύσεις ἀπαντοῦν στοὺς ΠΚ I κρατηρίσκους χωρὶς πόδι¹³⁹⁶, στοὺς κρατηρίσκους τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου»¹³⁹⁷, σὲ ΠΚ II σφαιρικὲς/φρακοειδεῖς πυξίδες¹³⁹⁸ καὶ ἐνίοτε σὲ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα¹³⁹⁹. Τὰ Δ 112 καὶ

1390. Plassart 1928, 40, εἰκ. 38 [= MacGillivray 1980, εἰκ. 15:392]. Milošić 1961, πίν. 16:3, 44:3. Γιὰ τὴν ἀπόδοση τῶν λαβῶν αὐτῶν σὲ πιθοειδὴ ἀγγεῖα, βλ. Ντούμας 1965, 46. Caskey 1972, 366:B44. Dumas 1977d, 102:ii-c. 1983b, 27.

1391. Goldman 1931, 88, εἰκ. 110.

1392. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 65, πίν. 30β. Χρονολόγηση: αὐτόθι 86.

1393. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 161, πίν. 63:α-ε.

1394. Blegen 1928, 119-120, εἰκ. 111-112.

1395. Πετριτάκη 1980, 173, 181: χρονολόγηση, σχ. 62.

1396. Βλ. ἐδῶ K-B, 1α. Τὰ γνωστὰ μας δείγματα ΠΚ I κρατηρίσκων μὲ πόδι ἔχουν κάθετες σωληνωτὲς ἀποφύσεις ποὺ φέρουν πάντοτε ἐγχάρακτη διακόσμηση (*Art and Culture*, πίν. 378-380).

1397. Βλ. ἐδῶ K-B, 1β καὶ Dumas 1977d, 104:b-i, 108, πίν. XXXVI:c. Ὁ τύπος εἶναι γνωστὸς μόνον ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖο τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων τῆς Νάξου καὶ ἐντάσσεται ἀπὸ τὸν ἀνασκαφέα στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου» (αὐτόθι 18, εἰκ. 6:f), ὅπως ἄλλωστε καὶ ὁλόκληρο τὸ νεκροταφεῖο αὐτό (γιὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ νεκροταφείου τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων, βλ. ἐδῶ σημ. 523). Ὁ Renfrew, ποὺ διαφωνεῖ μὲ τὴν ἐνταξὴ ὁλόκληρου τοῦ νεκροταφείου στὴν φάση αὐτή, θεωρεῖ ὅτι τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν κρατηρίσκων τῶν Ἀγίων Ἀναργύρων συνηγοροῦν υπὲρ τῆς ἐντάξεώς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου» στὴν μεταβατικὴ ΠΚ I-II φάση καὶ ὄχι στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ II (Renfrew 1984b, 49-50).

1398. Edgar 1896/97, 45, εἰκ. 15. Buchholz - Karageorghis 1973, 290: ἀρ. 823. *Art and Culture*, πίν. 396. Βλ. K-Δ, 2α, σημ. 1075, 1081 καὶ 1097 τῆς παρούσας μελέτης.

1399. Caskey 1972, 366, εἰκ. 4:B53.

Ξ 307, πού ἔχουν παχέα μᾶλλον τοιχώματα, προέρχονται πιθανῶς ἀπὸ κρατηρίσκους ἐνὸς ἀπὸ τοὺς προαναφερθέντες τύπους. Τὸ Β 3, μὲ τὴν μικρὴ ἀπόφυση καὶ τὰ πολὺ λεπτὰ τοιχώματα, ἀνήκει πιθανῶς σὲ πυξίδα.

Τέσσερα ὄστρακα, πού προέρχονται ἀπὸ σχετικῶς χονδροειδῇ ἄγγεϊα, σώζουν ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση (Β 83, Ξ 296, Φ 16, Φ 140, Σχ. 70α, Πίν. 310-312). Τὸ Φ 16 καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ μελανὴ στιλπνὴ βαφή. Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐρυθρὸ ἢ καστανὸ ἕως καστανέρυθρο καὶ καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα ἐξωτερικὰ. Οἱ ὀριζόντιες σωληνωτές ἀποφύσεις, ὅπως καὶ οἱ μεγάλες σωληνωτές λαβές, ἀπαντοῦν ἤδη κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο, σὲ φιάλες καὶ καρποδοχεῖα κυρίως¹⁴⁰⁰. Κατὰ τὴν ΠΕΧ ἀπαντοῦν ἀρκετὰ συχνὰ καὶ σὲ διαφόρους τύπους ἄγγειων. Ἐνδεικτικὰ ἀναφέρομε: ἀνοικτές φιάλες μὲ ποικίλη διαμόρφωση τοῦ χείλους¹⁴⁰¹, κωνικὲς φιάλες¹⁴⁰², ἕνα σκαφιδοειδὲς πινάκιο¹⁴⁰³, λεκανίδες¹⁴⁰⁴, ὀπωροδόχες¹⁴⁰⁵, βαθιὰ ἀνοικτὰ ἄγγεϊα¹⁴⁰⁶, ΠΚ Ι καὶ ΙΙ κρατηρίσκους¹⁴⁰⁷ καὶ μία ἀκόσμητη ΠΚ ΙΙ πυξίδα¹⁴⁰⁸.

Τὸ Δ 68 (Σχ. 70α, Πίν. 313) σώζει ζευγὸς κάθετων σωληνωτῶν ἀποφύσεων, πού βρίσκονται σὲ ἀπόσταση 0.014μ. περίπου ἢ μία ἀπὸ τὴν ἄλλη. Προέρχεται ἀπὸ κλειστό ἄγγεϊο καὶ φέρει ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα ἐξωτερικὰ. Ζεύγη παρόμοιων κάθετων ἀποφύσεων ἀπαντοῦν σὲ πρῶιμους καὶ ὑστερότερους τύπους κρατηρίσκων¹⁴⁰⁹ καὶ σὲ ΠΚ ΙΙ πυξίδες¹⁴¹⁰.

Τὸ Φ 188 (Σχ. 70α, Πίν. 314), τέλος, εἶναι ὀριζόντια μᾶλλον πυραμιδοειδὲς ἀπόφυση μὲ κάθετη διάτρηση, παρόμοια τῆς ὁποίας ἀπαντᾷ στὸν ὦμο ἄγγειου πού ἔχει προέλθει ἀπὸ τὴν ΠΕ Ι φάση τῆς Εὐτρήσεως¹⁴¹¹.

1400. Σάλιαγκος Ἀντιπάρου: Evans - Renfrew 1968, 38, 39, εἰκ. 34:2-4, 38:1, 48:8, 57:6, 10-12, 14-15, 18, πίν. XVIII: ἄνω δεξιὰ (γιά τὴν χρονολόγηση τοῦ Σαλιάγκου, βλ. ἐδῶ σημ. 228-229). Γκρόττα Νάξου: Hadjianastasiou 1988, εἰκ. 2:1-4 (γιά τὴν χρονολόγηση τῆς νεολιθικῆς Γκρόττας, βλ. ἐδῶ σημ. 230). Κεφάλαια Κέας: Coleman 1977b, 18, πίν. 28:B, M, N, 29:E, G, 30:B, 41:H, 75:E, G, W, X, Y, AA, AY, 77:BC. Ἁγία Εἰρήνη Κέας (περίοδος Ι): Caskey 1970a, 339, 1972, 360, 362, εἰκ. 2:A14, πίν. 76:A14, A69 (γιά τὴν χρονολόγηση τῆς Κεφάλαιας καὶ τῆς περιόδου Ι τῆς Ἁγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 161). Καλυθιὲς Ρόδου: Σάμψων 1987, πίν. 11:β (γιά τὴν χρονολόγηση τῶν Καλυθίων, βλ. ἐδῶ σημ. 231).

1401. Βλ. ἐδῶ Α-Α, 2β: σημ. 281. Α-Α, 2γ: Γ 53, Γ 54, Δ 70, Ξ 295, ΜΠ.2/49, ΠΤ. 3. Α-Α, 3: Φ 52. Α-Α, 4: Δ 16, Δ 225, ΚΑ 4184. Ἐπίσης Belmont - Renfrew 1964, 395, 398, εἰκ. 3:16-18, πίν. 124, 127: εἰκ. 8. Walter - Felten 1981, 87, 150:42-43, εἰκ. 69, πίν. 77:42-43, I.

1402. Βλ. Α-Γ, 2: σημ. 391, 393 τῆς παρούσας μελέτης.

1403. Edgar 1896/97, 40, εἰκ. 2.

1404. Βλ. ἐδῶ Α-Ε, 2β, σημ. 432: MacGillivray 1979, 14, εἰκ. 13:100.

1405. Zaphiropoulou 1983, 82, εἰκ. 10. Zaphiropoulou 1984, 37: ἀρ. 13, εἰκ. 3:c. Warren 1984, 59, εἰκ. 3:a.

1406. Βλ. ἐδῶ Α-Ζ, σημ. 522: MacGillivray 1979, 19, εἰκ. 13:191. 1980, 32, 34, εἰκ. 12:191.

1407. Βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1α-1β καὶ σημ. 879: Renfrew 1972, πίν. 5:4. *Art and Culture*, πίν. 385.

1408. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 2α, σημ. 1075: *Art and Culture*, πίν. 396.

1409. Τσούντας 1898, πίν. 9:9, 28. Zervos 1957, εἰκ. 60, 72 (βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1α, σημ. 862). Doumas 1977d, πίν. XXXI:d, XXXIII:m (βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1α, σημ. 859). *Art and Culture*, πίν. 369, 374 (βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1α, σημ. 874). Brouscari 1981, 528, εἰκ. 24:c, e-f (βλ. ἐδῶ Κ-Β, 1α, σημ. 874 καὶ Κ-Β, 1γ, σημ. 896).

1410. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 2α: σημ. 1088/1090 καὶ Κ-Δ, 2γ, σημ. 1143: Σάμψων 1985, 49, σχ. 16:A26.

1411. Goldman 1931, 93, εἰκ. 114:2.

Διακοσμημένα ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιὰγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος (Δ-Ο)

Ἕνας ἀριθμὸς ὀστράκων (112) ποὺ φέρουν ἐγχάρακτη, στικτή, ἀνάγλυφη καὶ γραπτὴ διακόσμηση προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τὸ σχῆμα τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσδιορισθεῖ μὲ σχετικὴ βεβαιότητα. Ἀνάλογα μὲ τὸν τύπο τῆς διακοσμήσεως διακρίνομε ὄστρακα μὲ ἐγχάρακτη καὶ στικτὴ διακόσμηση, ὄστρακα μὲ ἀνάγλυφη διακόσμηση καὶ ὄστρακα μὲ γραπτὴ διακόσμηση.

1. ΟΣΤΡΑΚΑ ΜΕ ΕΓΧΑΡΑΚΤΗ ΚΑΙ ΣΤΙΚΤΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Σχ. 70β-73β, Πίν. 315-336

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκουν 59 ὄστρακα.

Τρία ἀπὸ αὐτὰ φέρουν διακόσμηση ἐγχάρακτων σπειρῶν (Σχ. 70β, Πίν. 315-316). Προέρχονται ἀπὸ λεπτὰ κλειστὰ ἀγγεῖα καὶ φέρουν ἐρυθρωπὴ ἢ μελανὴ στυλπνὴ βαφὴ ἐξωτερικά. Πιθανῶς ἀνήκουν σὲ σφαιρικὲς/φακοειδεῖς πυξίδες τῆς πρώιμης ΠΚ II περιόδου (Ὁμάδα τοῦ Κάμπου)¹⁴¹².

Ἀπὸ παρόμοιες πιθανῶς πυξίδες προέρχονται δύο ὄστρακα ποὺ φέρουν διακόσμηση διάγραμμων τριγώνων μᾶλλον καὶ ἀνοικτοκόκκινη ἢ μελανὴ στυλπνὴ βαφὴ ἐξωτερικά (Σχ. 70γ, Πίν. 316-317)¹⁴¹³.

Τὸ Δ 55 (Σχ. 70δ, Πίν. 317) καλύπτεται ἀπὸ καστανόμαυρη στυλπνὴ βαφὴ καὶ φέρει διακόσμηση ζεύγους μᾶλλον τεθλασμένων γραμμῶν σὲ ὀριζόντια διάταξη. Πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ πυξίδα ἢ ἀσκὸ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ»¹⁴¹⁴.

Τὸ ΠΜ. 3 (Σχ. 70δ, Πίν. 317) εἶναι ἐρυθροβαφὲς καὶ φέρει διακόσμηση ἐπάλληλων τεθλασμένων γραμμῶν. Πιθανῶς ἀνήκει σὲ ἀσκὸ τῆς «Ὁμάδας τῆς Φυλακωπτῆς Ι»¹⁴¹⁵.

Δεκαπέντε ὄστρακα φέρουν διακόσμηση ἐγχάρακτης ἰχθυόκανθας (Σχ. 70ε-71α, Πίν. 318-321), ποὺ εἶναι διατεταγμένη εἴτε σὲ ὀριζόντιες εἴτε σὲ κάθετες ζῶνες ἢ καὶ σὲ ὀριζόντιες καὶ σὲ κάθετες (Γ 94). Πρόκειται κατὰ κανόνα γιὰ ὄστρακα λεπτῶν ἢ σχετικὰ λεπτῶν ἀγγείων, μερικὰ ὅμως φαίνονται νὰ προέρχονται ἀπὸ χονδροειδῆ ἀγγεῖα (Α 8, Γ 104, Φ 74, Φ 145). Ὁκτὼ ὄστρακα ἀνήκουν στὴν κατηγορία «Talc ware» (Πίν. 318-319) καὶ ἔξι ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἀνεπίχριστα. Τρία καλύπτονται ἀπὸ μελανὴ, ἐρυθρωπὴ ἢ καστανέρυθη στυλπνὴ βαφὴ (ΔΟ. 12, Ξ 120, ΑΠ. 24). Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐρυθρό, καστανό, καστανέρυθρο, καστανόμαυρο ἢ μελανὸ ἐπίχρισμα, ποὺ σὲ δύο περιπτώσεις εἶναι στυλβωμένο. Ἕνα ὄστρακο διατηρεῖ ὑπολείμματα ἐνθετης λευκῆς ὕλης στὶς ἐγκαράξεις (Ξ 18, Πίν. 321). Τὸ Ξ 120 (Πίν. 320) προέρχεται πιθανῶς ἀπὸ

1412. Γιὰ πυξίδες μὲ διακόσμηση ἐγχάρακτων σπειρῶν καὶ γιὰ τὸ θέμα τῆς ἐγχάρακτης σπείρας, βλ. Κ-Δ, 2β: ΚΑ 4198, 4397 καὶ σημ. 1105 τῆς παρούσας μελέτης.

1413. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 2β: Δ 267, ΟΤ. 39.

1414. Γιὰ πυξίδες καὶ ἀσκούς αὐτοῦ τοῦ τύπου καὶ μὲ παρόμοια διακόσμηση, βλ. Κ-Δ, 2β: Β 87, Β 106, Ξ 91, Π17/18 καὶ Κ-Ε: Φ 93 στὴν παρούσα μελέτη.

1415. Βλ. Κ-Ε: ΜΠ.2/18. Γιὰ τὸ θέμα τῶν ἐπάλληλων τεθλασμένων γραμμῶν, βλ. Κ-Δ, 3: Α 3, Β 80, Δ 4, Δ 144, Δ 177, Δ 181 καὶ σημ. 1153-1154 στὴν παρούσα μελέτη.

σφαιρική/φακοειδή πυξίδα¹⁴¹⁶, παρόμοια με την πυξίδα από τον τάφο 124 στο Λειβάδι του Δεσποτικού¹⁴¹⁷. Το θέμα της ἐγχάρακτης ἰχθυόκανθας εἶναι χαρακτηριστικό ιδιαίτερα τῆς ΠΚ Ι περιόδου¹⁴¹⁸, σποραδικὰ ὅμως ἀπαντᾷ καὶ στὶς ἐπόμενες φάσεις τῆς ΠΕΧ τῶν Κυκλάδων¹⁴¹⁹. Ὅστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων ποὺ φέρουν διακόσμηση ἐγχάρακτης ἰχθυόκανθας γνωρίζομε καὶ ἀπὸ τὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹⁴²⁰.

Σὲ ἐννέα ὅστρακα ἡ διακόσμηση ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐγχάρακτες γωνίες σὲ διαφόρους συνδυασμούς (Σχ. 71β, Πίν. 322-325), ὅπως (α) γωνίες ἐπ'ἀλλήλες (Β 42, ΚΑ 4380) ἢ ἐν'ἀλλήλες (Β 94, Δ 96), ἄλλοτε σὲ συνδυασμὸ μετ' ἀπλῆς γωνίας (ΚΑ 4380) ἢ ὁμόκεντρα τρίγωνα (Β 42) καὶ ἄλλοτε μέσα σὲ μετόπη (Β 94, Δ 96), (β) ἀπλῆ γωνία, εἴτε μεμονωμένη (ΠΤ. 18) εἴτε σὲ συνδυασμὸ μετ' σειρᾶ λοξῶν γραμμίδων (ΟΤ. 28) εἴτε μέσα σὲ μετόπη (Π3/4), καὶ (γ) διχοτομημένη γωνία, μεμονωμένη (Δ 113) ἢ σὲ συνδυασμὸ μετ' ὀριζόντιας σειρᾶς ἐπ'ἀλλήλων γωνιῶν (ΟΤ. 49). Τὰ ὅστρακα αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ λεπτὰ μᾶλλον ἀγγεῖα, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα ποὺ εἶναι χονδροειδέστερο (Δ 113). Ἐνα ἀνήκει στὴν κατηγορία «Talc ware» καὶ εἶναι ἀνεπίχριστο (ΠΤ. 18), ἓνα φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα (Β 94), δύο εἶναι ἐρυθροβαφῆ (ΟΤ. 28, ΟΤ. 49) καὶ τὰ ὑπόλοιπα καλύπτονται ἀπὸ καστανὴ ἢ μελανὴ στιλπνὴ βαφή. Δύο ὅστρακα σώζουν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης στὶς ἐγχαραξεις (Πίν. 323).

Δεκαπέντε ὅστρακα φέρουν διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ἐγχάρακτες γραμμές (Πίν. 326-330), ὀριζόντιες (Σχ. 72α), κάθετες (Σχ. 72β) ἢ λοξές (Σχ. 72γ). Ἐνα ὅστρακο συνδυάζει ὀριζόντιες καὶ κάθετες γραμμές (ΟΤ. 11, Σχ. 72δ, Πίν. 328). Οἱ ἐγχαραξεις εἶναι συνήθως διατεταγμένες σὲ ομάδες. Ἐνα ὅστρακο συνδυάζει ομάδα τριῶν κάθετων γραμμῶν μετ' δύο γλωσσοειδῆ μᾶλλον κοσμήματα ἐκατέρωθεν αὐτῶν (Φ 185, Σχ. 72β, Πίν. 327)¹⁴²¹. Ἐνα ἄλλο συνδυάζει μεμονωμένη λοξὴ γραμμὴ μετ' σειρὰ τριῶν λοξῶν γραμμίδων (Β 27, Σχ. 72γ, Πίν. 330). Τέσσερα ὅστρακα, τέλος, ἔχουν ἀπὸ μία ὀριζόντια ἐγχάραξη ἐκτὸς ἀπὸ τὶς λοξές (Σχ. 72γ), ἡ ὁποία σὲ μία περίπτωση ὀρίζει τὴν ἀρχὴ (Β 101) καὶ σὲ δύο τὸ πέρασ τῆς διακοσμήσεως (Δ 248, Φ 11), ἐνῶ στὴν τέταρτη περίπτωση σχηματίζει ὀξεία γωνία μετ' τὴν ἐσωτέρα τῆς ομάδας τῶν λοξῶν γραμμῶν (Ξ 214). Τὰ ὅστρακα αὐτὰ προέρχονται κατὰ κανόνα ἀπὸ σχετικῶς λεπτὰ καὶ στὶς περισσότερες περιπτώσεις κλειστὰ ἀγγεῖα, ἐνίοτε ὅμως καὶ ἀπὸ πολὺ λεπτὰ (π.χ. Ξ 279) ἢ σχετικῶς χονδροειδῆ (π.χ. Α3/42). Τρία ὅστρακα ἀνήκουν στὴν κατηγορία «Talc ware» (Δ 219, Α3/42, ΟΤ. 11), δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀνεπίχριστα, ἓνα φέρει καστανὸ ἐπίχρισμα (Α3/42) καὶ τὰ ὑπόλοιπα καλύπτονται ἀπὸ στιλπνὴ βαφή στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Ἡ ἐγχάρακτη διακόσμηση μετ' ομάδες ὀριζόντιων, κάθετων ἢ λοξῶν

1416. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 2β.

1417. Τσουντας 1898, 163, πίν. 9:34 (ΕΑΜ 4866).

1418. Barber - MacGillivray 1980, εἰκ. 2:3, 3:1.

1419. ΠΚ ΙΙ: Τσουντας 1898, πίν. 9:34. Ντούμας 1976β, πίν. 4:γ. ΠΚ ΙΙΙ: Atkinson 1904, πίν. V:1, 2B. Zervos 1957, εἰκ. 93-94.

1420. Τζαβέλλα-Εντζεν 1984, σχ. 18:α, 20:ε, η, πίν. 75:β, λ.

1421. Τὸ γλωσσοειδὲς κόσμημα ἀπαντᾷ σὲ ἀσκούς. Βλ. ἐδῶ Κ-Ε: ΜΠ.2/16.

γραμμῶν ἀπαντᾶ κατὰ τὴν ΠΚ II καὶ III περίοδο¹⁴²². Παρόμοια διακόσμηση γνωρίζομε ἐπίσης ἀπὸ τὶς Λιθαρεὺς τῆς Βοιωτίας¹⁴²³.

Δύο ὄστρακα φέρουν διακόσμηση ποῦ συνίσταται σὲ ἐγχάρακτο δικτυωτό (Σχ. 72ε, Πίν. 331). Τὸ ἓνα (Ξ 192) προέρχεται ἀπὸ τὸν ὦμο λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου καὶ ἔχει ἐρυθροβαφῇ στιλβωμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια. Ζεῦγος ὀριζόντιων ἐγχαράξεων ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ. Τὸ ἄλλο (Ξ 334), ποῦ ἀνήκει σὲ ἀνοικτὸ ἀγγεῖο μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα ἢ πῶμα, καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ καστανὴ στιλπνὴ βαφὴ καὶ σώζει ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης στὶς ἐγχαράξεις. Τὸ δικτυωτό εἶναι σύνηθες θέμα τῆς γραπτῆς ΠΚ II καὶ III κεραμεικῆς¹⁴²⁴, σπανίως ὅμως ἀποτελεῖ θέμα τῆς ἐγχάρακτης διακοσμήσεως. Τὸ ἐγχάρακτο δικτυωτό ἀπαντᾶ κατὰ τὴν ΠΚ II περίοδο στὴν πυξίδα ἀπὸ τὸν τάφο 4 τοῦ Κάμπου στὴν Πάρο¹⁴²⁵ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῶν λαβῶν εὐρύστομων πρόχων¹⁴²⁶ ἢ τῶν ἀποφύσεων πιθοειδῶν ἀγγείων¹⁴²⁷. Σὲ ἓναν πίθο ἀπὸ τὸν Πύργο τῆς Πάρου ἀπαντᾶ ἐπάνω σὲ ἀνάγλυφη ταινία, γιὰ νὰ ἀποδώσει μᾶλλον σχοινοειδῇ διακόσμηση¹⁴²⁸, ἐνῶ σὲ δύο τηγανοειδῇ ἀγγεῖα καλύπτει ἀντίστοιχα τὴν πλώρη καὶ τὸ ἔμβλημα πλοίου¹⁴²⁹. Στὰ τηγανοειδῇ τῆς κεντρικῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας σχηματίζει ἐνίοτε διακοσμητικὸ δακτύλιο στὴν περιφέρεια τῆς βάσεως¹⁴³⁰. Τὸ θέμα ἀπαντᾶ, τέλος, στὴν ἐγχάρακτη ΠΜ IIΑ καὶ ΠΜ III-MM IA κεραμεικῇ τῆς Κρήτης¹⁴³¹.

Ἑπτὰ ὄστρακα φέρουν στικτὴ διακόσμηση (Σχ. 73α), ἡ ὁποία ἀποδίδεται εἴτε μὲ κυκλικὰ στίγματα (Πίν. 332) εἴτε μὲ λοξὰ ἐγχάρακτα γραμμίδια ἢ μικρὲς αὐλακώσεις τῆς αὐτῆς φορᾶς (Πίν. 333-334). Τὸ τμήμα ποῦ φέρει στικτὴ διακόσμηση ἄλλοτε ὀρίζεται ἀπὸ λοξὴ ἐγχάρακτη γραμμὴ (B 100, Γ 30) καὶ ἄλλοτε περικλείεται ἀπὸ δύο ὁμόκεντρος καμπύλες (Γ 29). Σὲ τρεῖς περιπτώσεις ἡ στικτὴ διακόσμηση ἐμφανίζεται ὡς ἐλεύθερο θέμα (Ξ 206, Φ 131, Φ 152), ἐνῶ σὲ μία κοσμεῖ τὸ κάτω μέρος ἐγχάρακτου γεωμετρικοῦ σχήματος (ΑΠ. 6). Ἐνα ὄστρακο σώζει ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης στὴν ἐγχάρακτη γραμμὴ καὶ στὰ στίγματα (B 100). Τὰ ὄστρακα αὐτὰ φαίνονται νὰ προέρχονται ἀπὸ χονδροειδῇ μᾶλλον ἀγγεῖα, σὲ δύο περιπτώσεις ὅμως ἀνήκουν σὲ λεπτότερα ἀγγεῖα (Φ 152, ΑΠ. 6). Δύο ὄστρακα εἶναι ἀνεπίχριστα (Γ 29, Ξ 206). Τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐπίχρισμα ἐρυθρωπό, καστανό, τεφρὸ ἢ ὑπόλευκο. Στὶς

1422. Ὅριζόντιες γραμμὲς: Zervos 1957, εἰκ. 85. Βλ. ἐπίσης ἐδῶ K-Δ, 3: Δ 80, Δ 245 καὶ B-A, 2α: Π17/28. Κάθετες γραμμὲς: Βαρούχα 1925/26, 105-107, εἰκ. 8. Zervos 1957, εἰκ. 60, 193, 195-196. Συνδυασμὸς ὀριζόντιων καὶ κάθετων γραμμῶν: Zervos 1957, εἰκ. 75 (πῶμα). Λοξὲς γραμμὲς: K-B, 1γ: Ξ 9 στὴν παρούσα μελέτη.

1423. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, σχ. 21:η, πίν. 69:ζ-κ, 74:γ-δ.

1424. Βλ. ἐδῶ A-IB, σημ. 738-739.

1425. Βαρούχα 1925/26, 105-107, εἰκ. 8.

1426. Forsdyke 1925, 61:A336, εἰκ. 71. Renfrew 1972, πίν. 9:6.

1427. Forsdyke 1925, 60:A333, εἰκ. 70.

1428. Τσουντας 1898, 174-175, πίν. 9:32.

1429. Zervos 1957, εἰκ. 218-219.

1430. Μάνεσι Φωκίδας: Σωτηριάδης 1908, 73, εἰκ. 6 ἄνω. Coleman 1985, 201, 216. Εὐτρηση Βοιωτίας: Goldman 1931, 82, εἰκ. 97:4-5, πίν. III:2. Caskey - Caskey 1960, 144, Group IV, πίν. 46:IV.13. Coleman 1985, 201, 215.

1431. Betancourt 1985, 40, 82, εἰκ. 21:D, 57:C.

Κυκλάδες ή στικτή διακόσμηση άπαντᾶ σποραδικά ἤδη κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, εἶναι ὅμως κυρίως χαρακτηριστικὴ τῆς ΠΚ ΙΙΙ¹⁴³². Ὅστρακα μὲ παρόμοια διακόσμηση σὲ άπαντοῦν στὴν ΠΕ ΙΙ φάση τῆς Εὐτρήσεως¹⁴³³ καὶ στὶς Λιθαρεῖς τῆς Βοιωτίας¹⁴³⁴.

Τέσσερα ὅστρακα, τέλος, φέρουν ἐγγάρακτη διακόσμηση ἄλλου τύπου (Σχ. 73β, Πίν. 335-336). Τὸ Δ 2 ἔχει δύο ὀριζόντιες σειρεῖς λοξῶν γραμμιδίων ἀντίθετης φορεῖς ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ ὀριζόντια γραμμή. Στὶς Κυκλάδες τὸ θέμα αὐτὸ άπαντᾶ στὴν λαβὴ τηγανοειδῶν ἀγγείων¹⁴³⁵. Ἐκτὸς Κυκλάδων εἶναι γνωστὸ ἀπὸ τὸν Ὁρχομενὸ¹⁴³⁶ καὶ τὶς Λιθαρεῖς τῆς Βοιωτίας¹⁴³⁷, ἀπὸ τὴν Τίρυνθα¹⁴³⁸ καὶ ἀπὸ τὴν Αἴγινα¹⁴³⁹. Παραλλαγή τοῦ θέματος, μὲ τὰ λοξὰ γραμμίδια διατεταγμένα ἐπάνω καὶ κάτω ἀπὸ δύο ἢ τρεῖς ὀριζόντιες γραμμές, συναντήσαμε στὸ πῶμα Π17/12¹⁴⁴⁰. Τὸ Δ 83 ἔχει διακόσμηση ὁμόκεντρων ρόμβων¹⁴⁴¹, τὸ Δ 108 φέρει δύο ἐπιμήκη φυλλοειδῆ κοσμήματα καὶ τὸ ΜΠ.2/9 ζευγὸς διακεκομμένων γραμμῶν¹⁴⁴². Τὰ τρία πρῶτα ἀνήκουν σὲ λεπτὰ ἀγγεῖα, τὸ ΜΠ.2/9 σὲ χονδροειδῆ μάλλον. Τὰ Δ 83 καὶ ΜΠ.2/9 φέρουν καστανόμαυρο καὶ ἐρυθρὸ ἐπίχρῖσμα ἀντίστοιχα, ἐνῶ τὰ Δ 2 καὶ Δ 108 στιλπνὴ βαφὴ παρόμοιων ἀποχρώσεων.

2. ΟΣΤΡΑΚΑ ΜΕ ΑΝΑΓΛΥΦΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Ἀνάλογα μὲ τὸν τύπο τῆς ἀνάγλυφης διακόσμησης διακρίνομε ὅστρακα μὲ σχοινοειδῆ διακόσμηση, ὅστρακα μὲ διακόσμηση ἀποτυπωμάτων δακτύλων, ὅστρακα μὲ διακόσμηση ὀριζόντιων ἀκόσμητων νευρώσεων, ὅστρακα μὲ διακόσμηση λοξῶν ἀκόσμητων νευρώσεων, ὅστρακα μὲ διακόσμηση κάθετων ἀκόσμητων νευρώσεων καὶ ὅστρακα μὲ ἀνάγλυφη διακόσμηση ἄλλου τύπου ἀπὸ τοὺς προηγούμενους.

α. Ὅστρακα μὲ σχοινοειδῆ διακόσμηση

Σχ. 73γ-75α, Πίν. 337-344

Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἀνήκουν 26 ὅστρακα χονδροειδῶν κατὰ κανόνα ἀγγείων, ὀρισμένα ὅμως ἀπὸ αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ σχετικῶς λεπτότερα ἀγγεῖα (π.χ. ΟΤ. 31, Φ 138). Πέντε ὅστρακα ἀνήκουν στὴν κατηγορία «Talc ware» (Β 63, Ξ 174, ΟΤ. 31, Φ 138, Φ 144)¹⁴⁴³. Τρία ὅστρακα εἶναι ἀνεπίχρῖστα (Ξ 174, Φ 144, Φ 191). Τὰ ὑπόλοιπα ἔχουν

1432. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 2β: Π17/24, σημ. 1120-1121, Κ-Δ, 3: ΚΑ 4194 καὶ Κ-Ε: Β 13.

1433. Goldman 1931, 111, εἰκ. 146:4, 9.

1434. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, πίν. 71:β, 73:κ, 78:α-β, θ-ι, μ.

1435. Zervos 1957, εἰκ. 204, 223.

1436. Kunze 1934, 19-20:1, πίν. 1. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 289: ἀρ. 820.

1437. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, σχ. 20:β, ζ, πίν. 75:ζ, κ, ν.

1438. Müller 1938, 7, πίν. ΙΙ:2. Buchholz - Karageorghis 1973, 64, 288: ἀρ. 809.

1439. Wünsche 1977, 56, εἰκ. 37.

1440. Βλ. ἐδῶ Κ-Η, 4, σημ. 1281-1286.

1441. Βλ. ἐδῶ Κ-Δ, 2β: Π17/24, σημ. 1118, 1120.

1442. Πὰ τὸ θέμα τῶν διακεκομμένων γραμμῶν, βλ. Κ-Δ, 3: ΑΠ. 18, σημ. 1156-1157 καὶ Κ-Η, 4 στὴν παρούσα μελέτη.

1443. Πὰ κεραμικὴ τῆς κατηγορίας «Talc ware» ποὺ φέρει σχοινοειδῆ διακόσμηση, βλ. ἐδῶ Α-Δ, 2.

ἐξωτερικά ἐπίχρισμα πού στίς περισσότερες περιπτώσεις κυμαίνεται στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ἢ τοῦ καστανοῦ ἕως τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ τεφρὸ, ἐνίοτε ὅμως εἶναι ὑπόλευκο ἢ ὠχροκίτρινο (Πίν. 341). Τέσσερα ὄστρακα εἶναι ἐπιχρισμένα καὶ ἐσωτερικά. Σὲ ἕξι περιπτώσεις τὸ ἐπίχρισμα εἶναι στυλβωμένο. Ἡ σχοινοειδὴς διακόσμηση ἀποδίδεται μὲ σειρὲς λοξῶν ἐγγάρακτων γραμμιδίων ἢ μικρῶν ὠοειδῶν αὐλακώσεων σὲ ἰσάριθμες συνήθως ἀνάγλυφες ταινίες ἢ νευρώσεις. Ἐνίοτε μία ἀνάγλυφη ταινία φέρει δύο σειρὲς ἐγγάρακτων γραμμιδίων ἢ αὐλακώσεων (π.χ. Πίν. 337). Οἱ διακοσμημένες ἀνάγλυφες ταινίες ἢ νευρώσεις εἶναι κατὰ κανόνα ὀριζόντιες καὶ σὲ τρεῖς περιπτώσεις τέμνονται ἀπὸ ἀκόσμητες λοξές (Δ 202, ΟΤ. 38, Φ 151, Πίν. 344). Σὲ ἓνα ὄστρακο τὴν σχοινοειδῆ διακόσμηση φέρει ἡ λοξὴ ἀνάγλυφη ταινία καὶ ἡ ὀριζόντια εἶναι ἀκόσμητη (ΜΠ.2/53), ἐνῶ σὲ ἓνα ἄλλο φέρουν διακόσμηση καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία καὶ ἡ λοξή (Β 63). Τὰ λοξὰ γραμμίδια ἢ οἱ αὐλακώσεις πού ἀποδίδουν τὴν σχοινοειδῆ διακόσμηση εἶναι συνήθως ὁμόρροπα σὲ ὅλες τὶς σωζόμενες ταινίες ἢ νευρώσεις. Σὲ δύο περιπτώσεις εἶναι ἀντίρροπα σὲ δύο διαδοχικὲς ταινίες καὶ σχηματίζουν εἶδος ὀριζόντιας ἰχθυάκανθας (Ξ 174, Φ 144, Πίν. 342). Στίς περιπτώσεις πού μία ἀνάγλυφη ταινία φέρει δύο σειρὲς γραμμιδίων ἢ αὐλακώσεων, αὐτὰ ἄλλοτε εἶναι ὁμόρροπα καὶ στίς δύο σειρὲς (Φ 151), ἄλλοτε εἶναι ἀντίρροπα καὶ σχηματίζουν ζώνη ὀριζόντιας ἰχθυάκανθας (ΜΠ.2/5, Β ΔΟ. 4, Πίν. 337, 339) καὶ ἄλλοτε ἀλλάζουν φορὰ μέσα στὴν ἴδια σειρὰ (ΟΤ. 38). Σὲ μιὰ περίπτωση οἱ αὐλακώσεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετης λευκῆς ὕλης (Πίν. 337). Μερικὰ ὄστρακα ἐκτὸς ἀπὸ τὴν σχοινοειδῆ φέρουν ἐπίσης συμπληρωματικὴ ἐγγάρακτη διακόσμηση ἰχθυάκανθας ἢ λοξῶν παράλληλων γραμμῶν (Β 63, Ξ 174, ΜΠ.2/53, Φ 144, Πίν. 342, 344). Ἐνα ὄστρακο ἔχει ἐξωτερικὰ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις (Πίν. 338), οἱ ὁποῖες ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ἡ σχοινοειδὴς διακόσμηση εἶναι στοιχεῖο τῆς κεραμεικῆς «κοινῆς» τοῦ Αἰγαίου καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὸ χαρακτηριστικὸ καμιάς περιοχῆς τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου¹⁴⁴⁴. Στίς Κυκλάδες ἡ σχοινοειδὴς διακόσμηση ἀπαντᾷ σποραδικὰ στὸ σῶμα ἀγγείων ἤδη κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο (Σάλιαγκος Ἀντιπάρου, Κεφάλαια Κέας)¹⁴⁴⁵, εἶναι ὅμως κυρίως χαρακτηριστικὴ τῆς ΠΚ II καὶ τῆς πρώιμης ΠΚ III. Δεδομένου ὅτι συνήθως χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν διακόσμηση χονδροειδῶν μᾶλλον ἀγγείων καθημερινῆς χρήσεως (πίθοι, λεκάνες, βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα, βαθιὲς φιάλες), ἀπαντᾷ σὲ ἀγγεῖα καὶ ὄστρακα πού ἔχουν προέλθει ἀποκλειστικά ἀπὸ οἰκισμούς. Συγκεκριμένα ἀναφέρομε τὸν Πύργο¹⁴⁴⁶ καὶ τὸ Φρούριο τῆς Παροικιάς¹⁴⁴⁷ στὴν Πάρο, τὸ Καστρί τῆς Σύρου¹⁴⁴⁸,

1444. Wilson 1987, 37.

1445. Evans - Renfrew 1968, 43. Coleman 1977b, 12, πίν. 89:BJ-BK. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ Σαλιάγκου, βλ. ἐδῶ σημ. 228-229. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς Κεφαλῆας, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

1446. Τσουντας 1898, 174-175, πίν. 9:29. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸν Πύργο τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ σημ. 645.

1447. Rubensohn 1917, 30, εἰκ. 24. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὴν Παροικία τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

1448. Τσουντας 1899, 121-122, πίν. 9:23. Πὰ τὴν χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

τὴν Ἀγία Εἰρήνη (περίοδοι II καὶ III)¹⁴⁴⁹ καὶ τὸν Συναμιᾶ¹⁴⁵⁰ τῆς Κέας, τὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα A/B)¹⁴⁵¹, τὴν Κορφὴ τ' Ἀρωνιοῦ¹⁴⁵² καὶ τὴν Μικρὴ Βίγλα¹⁴⁵³ τῆς Νάξου, τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας¹⁴⁵⁴ καὶ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹⁴⁵⁵. Ἐκτὸς Κυκλάδων ἡ σχοινοειδὴς διακόσμησις ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ὕστερη φάσι τῆς NN στὴν Θεσσαλία¹⁴⁵⁶. Σὲ ἄλλες θέσεις εἶναι γνωστὴ ἀπὸ ὅλες τὶς φάσεις τῆς ΠΕΧ. Παραδείγματα γνωρίζομε ἀπὸ τὴν Ραφήνα¹⁴⁵⁷, τὸν Ἅγιο Κοσμά¹⁴⁵⁸, τὸν ΠΕ II οἰκισμὸ τοῦ Ρούφ¹⁴⁵⁹, τὴν Θήβα, ὅπου ἐντάσσεται μαζὶ μὲ τὴν ἄλλη κεραμεικὴ στὸ τέλος τῆς ΠΕ II καὶ στὴν ΠΕ III περίοδο ἢ στὴν μεταβατικὴ ΠΕ II-III φάσι¹⁴⁶⁰, τὴν ΠΕ I καὶ II φάσι τῆς Εὐτρούσεως¹⁴⁶¹, τὸν Ὀρχομενὸ¹⁴⁶² καὶ τὶς Λιθαρεῖς¹⁴⁶³ τῆς Βοιωτίας, τὴν Εὐβοία¹⁴⁶⁴, τοῦ Κοράκου¹⁴⁶⁵, τὶς Ζυγουριεῖς¹⁴⁶⁶, τὴν Τίρυνθα¹⁴⁶⁷, τὴν Λέρνα (φάσι IV)¹⁴⁶⁸, τὴν Κολώνα τῆς Αἰγίνας (πόλις V)¹⁴⁶⁹, καθὼς ἐπίσης ἀπὸ τὴν Τροία (ὕστερη φάσι Τροίας I, Τροία II καὶ IV)¹⁴⁷⁰, τὴν Πολιόχνη τῆς Λήμνου (periodo giallo)¹⁴⁷¹ καὶ τὸ Ἡραῖο τῆς Σάμου¹⁴⁷².

1449. Caskey 1972, 366, 368, 372, 375, εἰκ. 4:B74, 6:C21, πίν. 79:B60, B75, 81:C21, C51a-b. 1971/73, 702. Wilson - Eliot 1984, 81, εἰκ. 3:b-c. Wilson 1987, 37. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῆς περιόδου III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

1450. Caskey 1972, 358, πίν. 76:S7.

1451. Plassart 1928, 37, 39, εἰκ. 35, 37. MacGillivray 1979, 24, 25, 30, 32, εἰκ. 13:372, 14:393, πίν. 7:393, 9:275, 10:284. 1980, 34, 41, 43, εἰκ. 15:268, 16:269, 17:192. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῆς ὁμάδας A/B τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

1452. Ντούμας 1965, 46, πίν. 33:α. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ κτίσματος στὴν Κορφὴ τ' Ἀρωνιοῦ τῆς Νάξου, βλ. ἐδῶ σημ. 1373.

1453. Barber - Hadjianastasiou 1989, 72-74: ἀρ. 12-21, 26-29, εἰκ. 5:12-17, 6:18-21, 28-29, πίν. 16a.

1454. Ντούμας 1976β, 6, 11: ἀρ. 1841, 1848, πίν. 5:δ, στ. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ οἰκισμοῦ στὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, βλ. ἐδῶ σημ. 293.

1455. Atkinson 1904, 85, 86, πίν. V:13, XXXIV:2.

1456. Τσουντας 1908, 280-282, εἰκ. 219-222.

1457. Θεοχάρης 1951α, 88, εἰκ. 16: ἄνω σειρὰ καὶ κάτω ἀριστερά, 17:δ. 1952, 147. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

1458. Mylonas 1959, εἰκ. 117:10, 118:1, 12-17. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ Ἁγίου Κοσμά, βλ. ἐδῶ σημ. 255-256.

1459. Πετριτάκη 1980, 157, 162, 168, 181: χρονολόγησι, σχ. 30, πίν. 44:δ, ἀρ. 1, 3, 5-8.

1460. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 65, 83, 86: χρονολόγησι, πίν. 30γ:δ-ε. Κόνσολα 1981, 123: ὁμάδα B, 146: χρονολόγησι ὁμάδας B.

1461. Goldman 1931, 84, 92, 106, 110, 112, 114, εἰκ. 101, 116:4, 126:2, 139, 147, 149.

1462. Kunze 1934, 84-86, πίν. VI:3 c-h, XXIX:4 a-b, XXXIII:2. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 288: ἀρ. 813-816, 819.

1463. Τζαβέλλα-Evjen 1984, 158-159, 162-163, πίν. 51:α, 68:α-λ.

1464. Σάμψων 1980, 191, πίν. 11:δ, μὲ κατάλογο καὶ ἄλλων θέσεων, τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας κυρίως.

1465. Blegen 1921, 5, εἰκ. 3:7.

1466. Blegen 1928, 120-121, εἰκ. 113.

1467. Weisshaar 1981, 233, 240, 251, εἰκ. 79:4, 83:3, 12, 92.

1468. Caskey 1956, πίν. 44:c. 1960, 297, πίν. 69:h. Rutter 1984, 100, εἰκ. 2:c. Τὸ ἀγγεῖο αὐτὸ ὁ Rutter θεωρεῖ εἰσηγμένο πιθανῶς ἀπὸ τὶς Κυκλάδες (αὐτόθι 96, 99).

1469. Walter - Felten 1981, 159:185, 194, εἰκ. 104, πίν. 90:185, XVIIIc, 92:194, XVIIIe. Βάλτερ 1985, 80, εἰκ. 49.

1470. Blegen 1950, 80, πίν. 250:1-5, 407:II-358. 1951, πίν. 173:4. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῶν φάσεων τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260.

1471. Bernabò-Brea 1976, πίν. CCXII:c, CCXVIII:a, d. Πὰ τὴν χρονολόγησι τῶν φάσεων τῆς Πολιόχνης, βλ. ἐδῶ σημ. 261.

1472. Milošević 1961, πίν. 31:7. Πὰ τὴν χρονολόγησι τοῦ Ἡραίου τῆς Σάμου, βλ. ἐδῶ σημ. 262.

Στὴν κατηγορία αὐτὴ ἀνήκουν τέσσερα ὕστρακα χονδροειδῶν ἀγγείων. Ἡ διακόσμηση συνίσταται σὲ μία ἢ δύο σειρὲς ἀποτυπωμάτων δακτύλων σὲ ἰσάριθμες ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες. Ἐνα ἔχει τραχεῖα μᾶλλον ἐπιφάνεια (Φ 139), τὰ ὑπόλοιπα φέρουν ἐρυθρὸ ἢ καστανόμαυρο ἐπίχρυσμα ἐξωτερικά.

Ἡ διακόσμηση μὲ ἀποτυπώματα δακτύλων ἀποτελεῖ, ὅπως καὶ ἡ σχοινοειδής, στοιχεῖο τῆς κεραμεικῆς «κοινῆς» τοῦ Αἰγαίου καὶ δὲν συνιστᾷ ἀποκλειστικὸ χαρακτηριστικὸ καμιᾶ περιοχῆς τοῦ αἰγαιικοῦ χώρου¹⁴⁷³. Ἀντίθετα ὅμως πρὸς τὴν σχοινοειδῆ πού γνωρίζει τὴν μεγαλύτερη ἀνθησὶ τῆς κατὰ τὴν ΠΕΧ, ἡ διακόσμηση μὲ ἀποτυπώματα δακτύλων ἀπαντᾷ ἀρκετὰ συχνὰ στὸ σῶμα χονδροειδῶν ἀγγείων κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο. Κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτή, εἶναι γνωστὴ στὴν Θεσσαλία¹⁴⁷⁴, στὸν Σαλιακο τῆς Ἀντιπάρου¹⁴⁷⁵ καὶ στὴν Κεφάλαια¹⁴⁷⁶, τὴν Πάουρα¹⁴⁷⁷ καὶ τὴν περίοδο Ι τῆς Ἀγίας Εἰρήνης¹⁴⁷⁸ στὴν Κέα. Κατὰ τὴν ΠΕΧ ἐξακολουθεῖ νὰ χρησιμοποιεῖται γιὰ τὴν διακόσμηση τοῦ σώματος χονδροειδῶν ἀγγείων, ὅχι ὅμως τόσο συχνὰ ὅσο ἡ σχοινοειδής, εἶναι δὲ καὶ αὐτὴ χαρακτηριστικὴ τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ τῆς πρώτης ΠΚ ΙΙΙ καὶ ἀπαντᾷ ἀποκλειστικὰ σὲ κεραμεικὴ πού ἔχει προέλθει ἀπὸ οἰκισμοὺς. Παραδείγματα γνωρίζομε ἀπὸ τὸ Καστρί τῆς Σύρου¹⁴⁷⁹, τὴν Ἀγία Εἰρήνη (περίοδοι ΙΙ καὶ ΙΙΙ)¹⁴⁸⁰ καὶ τὸν Συκαμιᾶ¹⁴⁸¹ τῆς Κέας, τὸν Κύνθου τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)¹⁴⁸² καὶ τὸ Φρούριο τῆς Παροικίας στὴν Πάρο¹⁴⁸³. Ἐκτὸς Κυκλάδων ἀπαντᾷ στὴν Ραφήνα¹⁴⁸⁴, στὸ Ἀσκηταριό¹⁴⁸⁵, στὸν

1473. Βλ. ἐδῶ σημ. 1444.

1474. Τσουντας 1908, 230-232, εἰκ. 124, 126-127, 129.

1475. Evans - Renfrew 1968, 42-43, 83, εἰκ. 42:4, 8-9, 13, 43:12, πίν. XXVI, XXVIII:a, κάτω μέσον καὶ δεξιὰ. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Σαλιακοῦ, βλ. ἐδῶ σημ. 228-229.

1476. Coleman 1977b, 12, πίν. 35:170, 79:170, 89:AU, BC-BD, BG, BL-BN, BP. Caskey 1981, 321, πίν. 78:a. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Κεφαλῆς, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

1477. Caskey 1972, 358. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Πάουρας τῆς Κέας, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

1478. Caskey 1972, 360, πίν. 76:A41-A42. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου Ι τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

1479. Τσουντας 1899, 122, πίν. 9:18. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου, βλ. ἐδῶ σημ. 388.

1480. Caskey 1972, 366, 372, πίν. 79:B62, 81:C24. Wilson - Eliot 1984, 81. Wilson 1987, 37. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς περιόδου ΙΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, βλ. ἐδῶ σημ. 248.

1481. Caskey 1972, 358, πίν. 76:S6.

1482. Plassart 1928, 38, εἰκ. 36. MacGillivray 1979, 25, 32, εἰκ. 15:395, πίν. 8:395, 10:283. 1980, 34, 41, 43, εἰκ. 12:235, 238, 15:394, 18:395. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

1483. Rubensohn 1917, 29, εἰκ. 23. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Παροικίας τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β καὶ σημ. 794-799.

1484. Θεοχάρης 1951α, 88, εἰκ. 16: κέντρο, 17:α-γ, ε. 1952, 147. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Ραφήνας, βλ. ἐδῶ σημ. 283.

1485. Θεοχάρης 1954, 111, εἰκ. 8. 1953/54, 71, εἰκ. 19α. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀσκηταριοῦ, βλ. ἐδῶ σημ. 475.

Ἅγιο Κοσμά¹⁴⁸⁶, στὸν ΠΕ II οἰκισμὸ τοῦ Ρούφ¹⁴⁸⁷, στὴν Θήβα, ὅπου μαζί με τὴν ἄλλη κεραμεικὴ χρονολογεῖται στὸ τέλος τῆς ΠΕ II καὶ στὴν ΠΕ III περίοδο¹⁴⁸⁸, στὴν ΠΕ II φάση τῆς Εὐτρήσεως¹⁴⁸⁹, στὸν Ὁρχομενὸ¹⁴⁹⁰ καὶ τὶς Λιθαρεῖς¹⁴⁹¹ τῆς Βοιωτίας, στὴν Μάνικα (πρώιμη φάση τῆς ΠΕ II)¹⁴⁹², τοῦ Κοράκου¹⁴⁹³, τὶς Ζυγουριές¹⁴⁹⁴, τὴν Τίρυνθα¹⁴⁹⁵, τὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας (πόλεις II, III, V)¹⁴⁹⁶ καὶ στὴν φάση II τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Παλαμάρι τῆς Σκύρου, ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ στὴν τοπικὴ ΠΧ II περίοδο¹⁴⁹⁷.

γ. Ὑστρακα με διακόσμηση ὀριζόντιων ἀκόσμητων νευρώσεων Σχ. 75γ, Πίν. 346

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκουν τέσσερα ὕστρακα χονδροειδῶν ἀγγείων. Ὅλα φέρουν ἐρυθρὸ ἢ καστανέρυθρο σιλβωμένο ἐπίχρισμα ἐξωτερικά. Αὐτὸς ὁ τύπος ἀνάγλυφης διακοσμήσεως εἶναι μᾶλλον σπάνιος, ἔχει ὅμως, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενοι, μακρὰ διάρκεια ζωῆς στὶς Κυκλάδες. Κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο ἀπαντᾷ στὸν Σάλιαγκο τῆς Ἀντιπάρου¹⁴⁹⁸ καὶ στὴν Πάουρα τῆς Κέας¹⁴⁹⁹, κατὰ δὲ τὴν ΠΕΧ στὸν Κύνθο τῆς Δήλου (ὁμάδα Α/Β)¹⁵⁰⁰ καὶ στὸν Ὁρχομενὸ τῆς Βοιωτίας¹⁵⁰¹.

δ. Ὑστρακα με διακόσμηση λοξῶν ἀκόσμητων νευρώσεων Σχ. 76α, Πίν. 347

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκουν δύο ὕστρακα χονδροειδῶν μᾶλλον ἀγγείων. Φέρουν ὠχροκίτρινο ἢ ἀνοιχτοκάστανο ἐπίχρισμα ἐξωτερικά καὶ ἔχουν διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ λοξὲς συγκλίνουσες ἢ τεμνόμενες νευρώσεις. Παρόμοια ἀκριβῶς διακόσμηση δὲν γνωρίζομε ἀπὸ τὶς Κυκλάδες. Λοξὲς νευρώσεις τεμνόμενες κατὰ τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζουν τεθλασμένη γραμμὴ ἀπαντοῦν στὴν ΠΕ II τῆς Μάνικας¹⁵⁰².

1486. Mylonas 1959, εἰκ. 117:9, 11-12, 118:2-5, 9, 11. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἁγίου Κοσμά, βλ. ἐδῶ σημ. 255-256.

1487. Πετρετάκη 1980, 157, 162, 168, 181: χρονολόγησις, σχ. 29, 49, πίν. 44:δ, ἀρ. 4, 9.

1488. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 65, 83, 86: χρονολόγησις, πίν. 30γ:α, γ, ζ.

1489. Goldman 1931, 110, εἰκ. 146:5.

1490. Kunze 1934, 84-86, πίν. XXVIII:1.

1491. Τζαβέλλα-Ενjen 1984, 158-159, 162-163, πίν. 51:β, 67.

1492. Σάμψων 1985, 32, 97, 141, εἰκ. 13.

1493. Blegen 1921, 5, εἰκ. 3:4.

1494. Blegen 1928, 97-98, εἰκ. 85.

1495. Siedentopf 1973, 10, πίν. 2:40-41, 43-44.

1496. Walter - Felten 1981, 154:103, 157:152, 154, 157-158, πίν. 81:103, VII, 87:152, X, 154, XI, 88:157-158,

XII. Βάλτερ 1985, 46, 57, 60, 61, 81, εἰκ. 27, 33-34, 50.

1497. Παρλαμά 1984, 92, 93, 321: σημ. 27, πίν. 32: κάτω ἀριστερά, 33: κάτω, 1η σειρὰ.

1498. Evans-Renfrew 1968, 42-43, εἰκ. 43:10. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Σαλιάγκου, βλ. ἐδῶ σημ. 228-229.

1499. Caskey 1972, 358, πίν. 76:P18. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς Πάουρας τῆς Κέας, βλ. ἐδῶ σημ. 161.

1500. MacGillivray 1979, 19, εἰκ. 13:185, πίν. 9:185. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῆς ὁμάδας Α/Β τοῦ Κύνθου, βλ. ἐδῶ σημ. 265.

1501. Buchholz - Karageorghis 1973, 65, 288: ἀρ. 812.

1502. Σάμψων 1985, 49, 141, 183, σχ. 15:A20.

Ὅριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες ἢ νευρώσεις ποὺ τέμνονται ἀπὸ λοξὲς συναντήσαμε στὴν κεραμεικὴ μὲ σχοινοειδῆ διακόσμηση¹⁵⁰³. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς ὅμως, ὅπως εἶδαμε, ἄλλοτε οἱ ὀριζόντιες φέρουν σχοινοειδῆ διακόσμηση καὶ οἱ λοξὲς εἶναι ἀκόσμητες, ἄλλοτε οἱ ὀριζόντιες εἶναι ἀκόσμητες καὶ φέρουν διακόσμηση οἱ λοξὲς καὶ ἄλλοτε φέρουν διακόσμηση καὶ οἱ ὀριζόντιες καὶ οἱ λοξὲς. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στοιχείων αὐτῶν εἶναι πιθανὸν ὅτι τὰ ὄστρακα τῆς κατηγορίας ποὺ ἐξετάζομε ἐδῶ χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ II καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ III.

ε. Ὅστρακα μὲ διακόσμηση κάθετων ἀκόσμητων νευρώσεων Σχ. 76β, Πίν. 348-349

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκουν ὁκτὼ ὄστρακα κλειστῶν καὶ λεπτῶν μᾶλλον ἀγγείων. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στιλπνὴ βαφή, ἐνίοτε ἐξίτηλη, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ πορτοκαλόχρωμο ἢ τὸ ἀνοιχτοκόκκινο ἕως τὸ καστανὸ καὶ τὸ καστανόμαυρο, καὶ φέρει διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων. Ἐνα ὄστρακο σώζει μόνο μία ἀνάγλυφη νεύρωση (Φ 147). Τὰ ὄστρακα αὐτὰ ἀνήκουν εἴτε σὲ κρατηρίσκους μὲ κυλινδρικό μᾶλλον λαίμω τοῦ τύπου ποὺ γνωρίζομε ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας¹⁵⁰⁴ καὶ τὴν Κολώνα τῆς Αἰγίνας (πόλη V II)¹⁵⁰⁵ εἴτε σὲ πρόχους τοῦ τύπου ποὺ γνωρίζομε ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ¹⁵⁰⁶ καὶ τὴν Μῆλο¹⁵⁰⁷. Οἱ δύο αὐτοὶ τύποι ἀγγείων χρονολογοῦνται ἀντίστοιχα στὴν ΠΚ IIIA καὶ στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ IIIB. Ὅστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων, προφανῶς κρατηρίσκων ἢ πρόχων, ποὺ φέρουν διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων ἔχουν βρεθεῖ στὸν Φτέλλο τῆς Θήρας¹⁵⁰⁸, στὴν Κνωσὸ¹⁵⁰⁹ καὶ στὶς Λιθαρεὲς τῆς Βοιωτίας¹⁵¹⁰.

στ. Ὅστρακα μὲ ἀνάγλυφη διακόσμηση ἄλλου τύπου Σχ. 76γ, Πίν. 350

Τρία ὄστρακα φέρουν ἀνάγλυφη διακόσμηση ἄλλου τύπου ἀπὸ τοὺς προηγούμενους. Δύο ἀπὸ αὐτὰ ἀνήκουν στὴν κατηγορία «Talc ware» (Δ 129, Φ 83). Τὸ Δ 129 ἔχει χαμηλὰ ἀνάγλυφα ἐξογκώματα στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ποὺ θυμίζουν τὴν διακόσμηση «Barbotine» τῆς MM I περιόδου. Παρόμοια διακόσμηση ἀπαντᾷ σὲ ἓνα ὄστρακο κλειστοῦ ἀγγείου ἀπὸ τὸ Φρούριο τῆς Παροικιάς στὴν Πάρο¹⁵¹¹ καὶ σὲ ἓνα ὄστρακο ἀπὸ

1503. Βλ. ἐδῶ Δ-Ο, 2α.

1504. Βλ. ἐδῶ Κ-Β, 2, σημ. 909.

1505. Walter - Felten 1981, 171-172:392, εἰκ. 108, πίν. 115:392, XXVII (βλ. ἐδῶ Κ-Β, 2, σημ. 923).

1506. Ντούμας 1976β, 3-4, εἰκ. 1, 2, πίν. 1α, 1β: δεξιὰ (βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 1β, σημ. 967).

1507. Βλ. ἐδῶ Κ-Γ, 2β, σημ. 1045.

1508. Μαρθάκη 1980β, 473. 1982, 95: ἀρ. 3, εἰκ. 13: ἄνω δεξιὰ. Γιά τὴν χρονολόγηση τοῦ Φτέλλου τῆς Θήρας, βλ. ἐδῶ Α-Η, 6, σημ. 642-643.

1509. MacGillivray 1984a, 73.

1510. Τζαβέλλα-Εντζεν 1984, 162, πίν. 66.

1511. Rubensohn 1917, 30, εἰκ. 25. Γιά τὴν χρονολόγηση τῆς Παροικιάς τῆς Πάρου, βλ. ἐδῶ Κ-Α, 2β, σημ. 794-799.

τὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας (πόλη ΙΙΙ)¹⁵¹². Τὰ Δ 249 καὶ Φ 83 ἔχουν τὸ πρῶτο σειρὲς ἐμπιέ-
στων τριγώνων καὶ τὸ δεύτερο σειρὲς ἔντυπων κύκλων καὶ ἡμικύκλιων ἐπάνω σὲ ἰσά-
ριθμες ἀνάγλυφες ταινίες ἢ νευρώσεις. Γνωρίζομε ὅτι ἡ διακόσμηση μὲ ἐμπιέστα τρί-
γωνα καὶ ἔντυπους κύκλους ἐμφανίζεται μὲ τὴν «Ομάδα τοῦ Κάμπου» καὶ εἶναι χαρα-
κτηριστικὴ τῆς ΠΚ ΙΙ κεραμεικῆς¹⁵¹³. Ἀπὸ τὴν Τροία ΙΙ γνωρίζομε ὅστρακα πίθων στὰ
ὁποῖα ἡ σχοινοειδὴς διακόσμηση ἐναλλάσσεται μὲ σειρὲς ἔντυπων κύκλων ἐπάνω σὲ
ἀνάγλυφες ταινίες¹⁵¹⁴. Μὲ βάση τὰ στοιχεῖα αὐτὰ τὰ δύο τελευταῖα ὅστρακα (Δ 249,
Φ 83) χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο.

3. ΟΣΤΡΑΚΑ ΜΕ ΓΡΑΠΤΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗ

Σχ. 77α, Πίν. 351

Στὴν κατηγορία αὕτῃ ἀνήκουν ἕξι ὅστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτῶν κλειστῶν ἀγγείων.
Ὁ πηλὸς τους εἶναι ὑπόλευκος ἢ ὠχροκίτρινος καὶ φέρουν ὁμοιόχρωμο ἐπίχρσιμα
ἐξωτερικά, ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα ποὺ ὁ πηλὸς του εἶναι ρόδινος καὶ τὸ ἐπίχρσμά του ὠχρο-
κίτρινο ἕως ρόδινο (ΑΠ. 23). Ὅλα φέρουν γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση ποὺ
περιλαμβάνει τὰ ἑξῆς θέματα: ὁλόβαφα τρίγωνα (Δ 67, Δ 218), διαγραμμισμένα σχή-
ματα (Δ 114, ΟΓ. 4, ΑΠ. 23), ἐπάλληλες γωνίες (Δ 67) καὶ ἐπάλληλες τεθλασμένες
γραμμὲς σὲ ὀριζόντια διάταξη (Π17/19). Τὰ θέματα εἶναι ἐνίοτε διατεταγμένα σὲ
ὀριζόντιες ζῶνες (Δ 67, Δ 218, Π17/19). Τὰ διαγραμμισμένα θέματα (τρίγωνα, γωνίες,
ζῶνες) καὶ οἱ ἐπάλληλες ἢ ἐνάλληλες γωνίες ἀπαντοῦν στὴν γραπτὴ ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΙ
κεραμεικῇ¹⁵¹⁵, τὰ δὲ ὁλόβαφα τρίγωνα καὶ οἱ ἐπάλληλες τεθλασμένες γραμμὲς στὴν
γραπτὴ κεραμεικὴ τῆς ΠΚ ΙΙ περιόδου¹⁵¹⁶.

1512. Walter - Felten 1981, 155:121, πίν. 83:121, IX.

1513. Βλ. ἐδῶ Α-Γ, 1, σημ. 384-385 καὶ Κ-Β, 1β: Δ 201, σημ. 875, 877.

1514. Blegen 1950, πίν. 411:37.998-37.999. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τῶν φάσεων τῆς Τροίας, βλ. ἐδῶ σημ. 260.

1515. Βλ. ἐδῶ σημ. 437-438.

1516. Πὰ τίς ἐπάλληλες τεθλασμένες γραμμὲς, βλ. ἐδῶ Α-Η, 5, σημ. 611. Πὰ τὰ ὁλόβαφα τρίγωνα, βλ. ἐδῶ
Α-Η, 5: Α3/37, Κ-Α, 2γ: Δ 51 καὶ ἓνα γραπτὸ κρατηρίσκο ἀπὸ τὸ Ἀσκηταριό (Θεοχάρης 1954, 111-112, εἰκ. 9.
1953/54, 73-74, πίν. ΙΙ. Πὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ Ἀσκηταριοῦ, βλ. ἐδῶ σημ. 475).

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναπτύξουμε τα χρονολογικά συμπεράσματα που προκύπτουν από την τυπολογική ανάλυση της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου και από τα ανασκαφικά δεδομένα. Κατ' αρχάς θα συζητηθούν ή χρονολόγηση της πρώιμης εγκαταστάσεως στο Άκρωτήρι, ή έλλιπής εικόνα του οικισμού κατά την ΝΝ και την ΠΚ Ι περίοδο και ή πιθανότητα διακοπής της ζωής κατά τις φάσεις αυτές, καθώς επίσης τα «κλειστά» σύνολα ΠΚ κεραμεικής του Άκρωτηρίου και τα χρονολογικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τους τυπολογικούς συσχετισμούς τους.

Στήν συνέχεια και με την ευκαιρία του προβληματισμού μας σχετικά με όρισμένα επίμαχα και πολυσυζητημένα θέματα της ΠΧ εποχής που προέκυψε κατά την διάρκεια της συλλογής στοιχείων προκειμένου να προτείνουμε βάσιμες χρονολογήσεις, θα αναφερθούμε στην πολιτιστική συνέχεια που παρατηρείται ανάμεσα στις επί μέρους φάσεις της ΠΚ περιόδου και στις τρεις περιόδους της Έποχής του Χαλκού, καθώς επίσης στην χρονολόγηση, την έρμηνεία και την σημασία της ιδιαίτερης κεραμεικής φάσεως της ΠΕΧ που είναι γνωστή ως «Ομάδα του Καστριού». Τα θέματα αυτά δεν αναφέρονται, βέβαια, αποκλειστικά στο Άκρωτήρι της Θήρας, άπτονται όμως όπως-δήποτε και αυτού. Και έπειδή ό συγκεκριμένος οικισμός δεν λειτουργούσε αυτόνομα και ανεξάρτητα αλλά σε άμεση σχέση με τα άλλα νησιά των Κυκλάδων, θεωρούμε χρήσιμο να αναπτύξουμε έδω τους προβληματισμούς μας σχετικά με τα θέματα αυτά και να παραθέσουμε τα επιχειρήματα που μās όδήγησαν στην διατύπωση συγκεκριμένων συμπεράσματος.

Ι. Έ χρονολόγηση της πρώιμης εγκαταστάσεως στο Άκρωτήρι έπί τη βάσει της κεραμεικής

Άπό την τυπολογική ανάλυση της πρώιμης κεραμεικής του Άκρωτηρίου προκύπτει ότι ή πρώτη εγκατάσταση στην θέση αυτή λαμβάνει χώρα κατά την ΝΝ περίοδο και ότι ό οικισμός ύφίσταται καθ' όλη την διάρκεια της ΠΕΧ. Έ κεραμική όμως της ΝΝ και της ΠΚ Ι περιόδου άριθμεί από κοινού μόλις 22 όστρακα¹⁵¹⁷, που ίσοδυναμούν με τó 1.26% του συνόλου των 1740 καταγεγραμμένων πρώιμων όστράκων και άγγείων. Άκόμη δέ και αν στα 22 αυτά όστρακα προστεθούν τα 78 δείγματα φιαλών με χεΐλος διογκωμένο έσωτερικά, οί όποιες άπαντούν κατά την ΠΚ Ι περίοδο αλλά δέν άνήκουν

1517. Βλ. έδω κεφάλαιο τέταρτο: Ν-Κ, Κ-Β, 1α και Κ-Δ, 1.

ἀποκλειστικά στην φάση αυτή¹⁵¹⁸, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὄστράκων τῶν πρωιμότερων φάσεων τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀνέρχεται στὰ 100 (5.74% τῶν καταγεγραμμένων). Ἡ ὑπόλοιπη καταγεγραμμένη κεραμική, μὲ τὴν ἐξαίρεση μιᾶς μικρῆς μειονότητας ὄστράκων ποὺ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐνταχθοῦν σὲ συγκεκριμένη φάση τῆς ΠΕΧ¹⁵¹⁹, φαίνεται νὰ ἀνήκει στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ τὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο. Συνεπῶς, ἡ ἀριθμητικὴ ὑπεροχὴ τῆς κεραμικῆς τῶν ὠριμων φάσεων τῆς ΠΚ περιόδου, δηλαδή τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ τῆς ΠΚ ΙΙΙ, ἔναντι αὐτῆς τῶν πρωιμότερων φάσεων εἶναι ἀναμφισβήτητα συντριπτικὴ.

ΙΙ. Ἡ ΝΝ καὶ ἡ ΠΚ Ι περίοδος τοῦ Ἀκρωτηρίου. Διακοπὴ τῆς ζωῆς;

Ἡ ΝΝ καὶ ἡ ΠΚ Ι κεραμικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου εἶναι δυνατόν, γιὰ διαφορετικούς λόγους ἢ καθεμία, νὰ θέσουν τὸ ἐρώτημα τῆς πιθανῆς διακοπῆς τῆς ζωῆς στὸν οἰκισμό κατὰ τὶς φάσεις αὐτές. Συγκεκριμένα, ἡ παρουσία τῶν δεκαῆξι νεολιθικῶν ὄστράκων ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι ἡ θέσις κατοικεῖται ἤδη ἀπὸ τὴν Νεολιθικὴ περίοδο. Ἐάν, μὲ βάση τὶς ὁμοιότητες ποὺ παρουσιάζουν πρὸς τὴν κεραμικὴ τοῦ Σαλιάγκου μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση, δεχθοῦμε ὅτι τὰ ὄστρακα αὐτὰ χρονολογοῦνται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΝΝ τοῦ Αἰγαίου¹⁵²⁰, ἡ ἐντύπωση ποὺ ἐκ πρώτης ὄψεως δημιουργεῖται εἶναι ὅτι μεσολαβεῖ ἓνα διάστημα χιλίων τουλάχιστον ἐτῶν ἀνάμεσα στὴν Νεολιθικὴ καὶ τὴν ΠΚ Ι περίοδο τοῦ οἰκισμοῦ.

Μιὰ πρώτη ἐρμηνεῖα τοῦ φαινομένου θὰ ἦταν ὅτι ἡ θέσις ἐγκαταλείφθηκε συγχρόνως μὲ τὸν Σάλιαγκο καὶ ἐπανακατοικήθηκε κατὰ τὴν ΠΕΧ. Ἡ ἐρμηνεῖα ὅμως αὐτὴ δὲν τεκμηριώνεται ἐπαρκῶς, ὅπως θὰ δείξουμε στὴν συνέχεια. Μιὰ ἄλλη ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος θὰ ἦταν νὰ θεωρήσουμε ὅτι ἡ χρονολόγησις τοῦ Σαλιάγκου πρέπει νὰ ὑποβιβασθεῖ. Νομίζουμε ὅμως ὅτι ἡ χρονολόγησί του στὴν πρώιμη φάση τῆς ΝΝ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παραλλήλων του στὸν αἰγαιακὸ χῶρο ἔχει πειστικὰ καταδειχθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀνασκαφεῖς καὶ τοὺς ἄλλους εἰδικούς. Ἄλλωστε ἔχει γίνει γενικὰ ἀποδεκτὴ, μὲ ἐξαίρεση τὸν S. Hood ποὺ προτείνει χρονολόγησις σὲ ἀκόμη πρωιμότερη περίοδο, καὶ συγκεκριμένα στὴν ΑΝ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας¹⁵²¹. Μιὰ τρίτη προσέγγισις τοῦ θέματος θὰ ἦταν νὰ ἐξετάσουμε τὴν πιθανότητα χρονολογικῆς διαφοροποιήσεως τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀπὸ τὸν Σάλιαγκο καὶ τοποθετήσεως τῆς Νεολιθικῆς περιόδου τοῦ Ἀκρωτηρίου σὲ φάση ὑστερότερη τῆς Νεολιθικῆς τοῦ Σαλιάγκου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς συγκριτικῆς μελέτης τοῦ ὕλικου ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὶς δύο αὐτὲς θέσεις. Ἡ ἐξέτασις τῆς νεολιθικῆς κεραμικῆς ποὺ βρέθηκε πρόσφατα στὴν Γκρόττα τῆς Νάξου σὲ ἀντιπαράβολή πρὸς τὴν κεραμικὴ τοῦ Σαλιάγκου ἔδειξε ὅτι εἶναι πολὺ πιθανὸν ἡ Νεολιθικὴ τῆς Γκρόττας νὰ ἀνήκει σὲ φάση ὑστερότερη τῆς Νεολιθικῆς τοῦ

1518. Αὐτόθι Α-Α, 4.

1519. Βλ. π.χ. αὐτόθι Β-Α, 2β, Λ-Α, 5, τὰ περισσότερα ὄστρακα τῆς κατηγορίας Β-Α, 2α καὶ μερικὰ τῆς κατηγορίας Δ-Ο, 1.

1520. Πὰ τὴν χρονολόγησις τοῦ Σαλιάγκου, βλ. ἐδῶ σημ. 228-229.

1521. Βλ. ἐδῶ σημ. 229.

Σαλιάγκου και ενδιάμεση μεταξύ της τελευταίας και της ΠΚ Ι περιόδου¹⁵²². Στο κεφάλαιο της τυπολογικής αναλύσεως αναφερθήκαμε στην πιθανότητα παρόμοιας προσεγγίσεως των νεολιθικών δοτράκων του Άκρωτηρίου και εξαγωγής παρόμοιων συμπερασμάτων, τονίζοντας όμως εκ παραλλήλου ότι η απόπειρα γεφυρώσεως του χάσματος που φαίνεται να χωρίζει τις δύο πρωιμότερες φάσεις του οικισμού δι' αυτής της όδοι δεν μπορεί παρά να συνοδεύεται προς το παρόν από σοβαρές επιφυλάξεις, δεδομένου ότι βασίζεται σε ελάχιστα και αποσπασματικά δεδομένα¹⁵²³.

Δεν απομένει, επομένως, παρά να προσπαθήσουμε να δώσουμε κάποια απάντηση στο πρόβλημα με το να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη της γραπτής λευκής διακοσμήσεως σε σκοτεινόχρωμη επιφάνεια στον ευρύτερο αιγαιακό χώρο κατά την ΝΝ περίοδο. Στον Σαλιάγκο παρατηρείται συνεχής και σημαντική μείωση του αριθμού των δοτράκων με γραπτή λευκή διακόσμηση καθώς βαίνομε από το κατώτατο προς το ανώτατο στρώμα¹⁵²⁴. Στο Κούμελο Ι του Άρχαγγέλου της Ρόδου, που χρονολογείται στην προτελευταία φάση της ΝΝ του Αιγαίου (ΝΑΝ 3), στην φάση δηλαδή που προηγείται της Κεφάλας της Κέας και του KumTepe Ib¹⁵²⁵, παρατηρείται επίσης ότι η τεχνική της γραπτής λευκής διακοσμήσεως βρίσκεται πλέον στην φάση της παρακμής της. Ο ανασκαφέας σημειώνει ότι «τά γραπτά με λευκή διακόσμηση σε μαύρο είναι ελάχιστα κι αυτό δείχνει ότι η εποχή άνθησης των γραπτών (Καλυθιές Ι, ΙΙ) έχει περάσει»¹⁵²⁶. Ένα δοτράκο με γραπτή λευκή διακόσμηση αναφέρεται επίσης από την περίοδο Ι της Αγίας Ειρήνης στην Κέα, που χρονολογείται στην τελευταία φάση της ΝΝ¹⁵²⁷. Ο ανασκαφέας διακρίνει στην κεραμική της περιόδου Ι τύπους της Νεολιθικής ή Ύπονεολιθικής περιόδου, διευκρινίζοντας εκ παραλλήλου ότι η κεραμική αυτή προέρχεται από αποθέσεις που έγιναν σε κάποια φάση της ζωής του οικισμού και όχι από δάπεδα και ότι δεν είναι συνεπώς απαραίτητο να ανήκουν όλα τα δοτράκα στην ίδια φάση¹⁵²⁸. Το δοτράκο της Αγίας Ειρήνης με την γραπτή λευκή διακόσμηση δεν παύει παρά ταύτα να εκπροσωπεί μία ύστερη επιβίωση της τεχνικής. Η πιθανότητα χρονολογήσεως της νεολιθικής κεραμικής της Γκρόττας που φέρει γραπτή λευκή διακόσμηση σε φάση ύστερότερη του Σαλιάγκου αναφέρθηκε ήδη. Πέραν αυτών, η κεραμική με γραπτή λευκή διακόσμηση απαντά ήδη από την φάση Ι αλλά και κατ'έξοχην στα ύστερα στρώματα του Τηγανιού της Σάμου, και στις δύο φάσεις του σπηλαίου στο Άγιο Γάλα της Χίου, και ιδιαίτερα στα ανώτερα στρώματα της δεύτερης (Άνω σπήλαιο), στις φάσεις VII-VI κυρίως του Έμποριού της Χίου, σε όλα τα στρώματα της Ύστερης Χαλκολιθικής του Beycesultan και στο KumTepe Ia της Τρωάδας, όπου μάλιστα φαίνεται να επιβιώνει και στην ΠΧ περίοδο, όπως άλλωστε συμβαίνει

1522. Βλ. έδω σημ. 230.

1523. Αυτόθι Ν-Κ.

1524. Evans - Renfrew 1968, 41.

1525. Βλ. έδω σημ. 232.

1526. Σάμψων 1987, 77.

1527. Βλ. έδω σημ. 161.

1528. Caskey 1972, 362.

καὶ σὲ πολλὰς ἄλλας θέσεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Τέλος, στὴν Βαλκανικὴ καὶ στὸ κεντρικὸ καὶ νότιο τμήμα τῆς κυρίως Ἑλλάδας (Ἀττικὴ, Βοιωτία, Ἀργολίδα, Ἀκρόατα, Ἀλεπότρυπα Μάνης) ἐπιβιώνει καὶ στοὺς τελευταίους νεολιθικοὺς χρόνους. Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται ὅτι ἡ τεχνοτροπία τῆς διακοσμήσεως τῆς σκοτεινόχρωμης ἐπιφάνειας τῶν ἀγγείων μὲ γραπτὰ λευκὰ θέματα διαρκεῖ ἐπὶ μεγάλο χρονικὸ διάστημα τῆς ΝΝ περιόδου καὶ ἐπιβιώνει καὶ στὶς ὕστερες φάσεις τῆς¹⁵²⁹.

Ἡ διαπίστωση αὐτὴ, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς προαναφερθεῖσες πιθανὲς ἐνδείξεις χρονολογικῆς διαφοροποιήσεως τῆς νεολιθικῆς κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου ἀπὸ τὴν ἀνάλογη κεραμεικὴ τοῦ Σαλιάγκου, ὁδηγεῖ στὴν σκέψη ὅτι τὸ νεολιθικὸ Ἀκρωτήρι ἐκπροσωπεῖ πιθανῶς ἓνα στάδιο ὑστερότερο τοῦ Σαλιάγκου, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ξεκινώντας καταλήγει ἔπειτα ἀπὸ μακρόχρονη ἴσως ἀλλὰ ὁμαλὴ ἐξελικτικὴ πορεία στὴν ΠΕΧ, ὅπως ἀκριβῶς φαίνεται νὰ συμβαίνει στὴν Γκρόττα τῆς Νάξου καὶ πιθανῶς στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας, χωρὶς νὰ θεωρεῖται ἀπαραίτητο ὅτι μεσολαβεῖ ἓνα διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖο ἡ θέση ἐγκαταλείπεται. Ἡ ὑπόθεση αὐτὴ ἀποκτᾷ μεγαλύτερη βαρὺτητα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι καὶ στὶς τρεῖς αὐτὲς θέσεις ἡ ζωὴ συνεχίζεται κατὰ τὴν ΠΕΧ¹⁵³⁰ καὶ φθάνει, μὲ διαφορετικὲς συνθῆκες στὴν καθεμία, μέχρι τὴν ΥΕΧ. Ἡ μακρὰ διάρκεια ζωῆς τῶν οἰκισμῶν αὐτῶν φανερώνει ὅτι οἱ θέσεις πού εἶχαν ἐπιλεγεῖ γιὰ τὴν ἰδρυσή τους ἐξυπηρετοῦσαν ἄριστα συγκεκριμένες ἀνάγκες τῶν κατοίκων τους, πράγμα πού σημαίνει ὅτι αὐτοὶ δὲν θὰ τὶς ἐγκατέλειπαν χωρὶς νὰ ὑπάρξει κάποιος πραγματικὰ σοβαρὸς λόγος. Στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας συγκεκριμένα δὲν βλέπομε πρὸς τὸ παρὸν ποιὸς λόγος θὰ ἐξανάγκαζε τοὺς κατοίκους τῆς ΝΝ νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν θέση αὐτή, γιὰ τὴν ὁποία ἔχομε στοιχεῖα ὅτι, παρὰ τὸ σεισμογενὲς τῆς περιοχῆς καὶ τὶς σεισμικὲς καταστροφὲς πού ἀσφαλῶς θὰ συνέβαιναν κατὰ διαστήματα, κατοικεῖτο συνεχῶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἑποχῆς τοῦ Χαλκοῦ μέχρι τὴν στιγμή τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἠφαιστείου πού σήμανε τὴν ὁλοκληρωτικὴ καταστροφὴ τῆς ζωῆς στὸ νησί. Ἡ σεισμικὴ καταστροφὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου, ἂν καὶ σημαντικοῦ μεγέθους, δὲν ἐπηρέασε, ὅπως εἶδαμε¹⁵³¹, τὴν συνέχιση τῆς ζωῆς στὸν οἰκισμό. Πιστεύομε ὅτι ἡ ἐντύπωση πού πιθανῶς δημιουργεῖται ὅτι ἡ θέση ἐγκαταλείφθηκε κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο καὶ ἐπανακατοικήθηκε κατὰ τὴν ΠΕΧ ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη στοιχείων καὶ ὅτι ἡ συνέχιση τῆς ἀνασκαφῆς καὶ τῆς ἐρευνας θὰ ἐμπλουτίσει τὸ ὕλκὸ τῶν πρωιμότατων φάσεων τοῦ οἰκισμοῦ καὶ θὰ ρίξει περισσότερο φῶς στὴν πορεία τῆς ἐξελίξεώς του καὶ στὶς συνθῆκες ὑπὸ τὶς ὁποῖες πραγματοποιήθηκε ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν μιὰ φάση στὴν ἄλλη.

Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ΠΚ Ι περίοδο ἡ εἰκόνα πού παρουσιάζει ὁ οἰκισμὸς μὲ βάση τὰ μέχρι στιγμῆς δεδομένα δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν εἰκόνα του κατὰ τὴν ΝΝ. Τὰ ἔξι πιθανὰ ΠΚ Ι ὄστρακα ἀποτελοῦν ἰσχνὲς μὲν ἀλλὰ ὑπαρκτὲς ἐνδείξεις ὅτι ὁ οἰκισμὸς κατοικεῖται κατὰ τὴν φάση αὐτή, τὰ δὲ ἑννέα ὄστρακα τῆς λεγόμενης «Ὁμάδας τοῦ

1529. Evans - Renfrew 1968, 82. Hood 1981, 225-226. Sotirakopoulou 1986, 300. Σάμψων 1987, 40, 42.

1530. Hadjianastasiou 1988, 19.

1531. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο δεύτερο: Α.

Κάμπου»¹⁵³² συνιστοῦν ἐνδείξεις ὅτι συνεχίζει στήν ΠΚ ΙΙ περίοδο. Ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν ὀστράκων ποὺ ἔχουν ταυτισθεῖ μὲ σχήματα τῆς ΠΚ Ι δὲν σημαίνει ἀπαραίτητα διακοπὴ τῆς ζωῆς ἢ ἐγκατάλειψη τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὴν φάση αὐτὴ καὶ ἐπανακατοίκησή του κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ, δεδομένου πρῶτον τοῦ πρώτου σταδίου τῆς ἔρευνας ὅσον ἀφορᾷ στὶς πρωιμότερες φάσεις τῆς ζωῆς του καὶ δεύτερον τοῦ σχετικὰ μικροῦ τμήματος τῆς προϊστορικῆς πόλεως ποὺ ἔχει μέχρι στιγμῆς ἀνασκαφεῖ. Ἡ τάση γιὰ συγκέντρωση τῶν νεολιθικῶν καὶ τῶν ΠΚ Ι ὀστράκων στὴν περιοχὴ τῆς Ξεστῆς 3 ποὺ παρατηρήσαμε ὅταν ἀναφερθήκαμε στὴν κατανομὴ τῆς πρώιμης κεραμεικῆς στὸν οἰκισμό¹⁵³³ ἐνισχύει τὴν πιθανότητα μελλοντικῆς ἀνευρέσεως καὶ ἄλλων στοιχείων τῶν πρωιμότεων φάσεων στὴν ἄσκαφη περιοχὴ ποὺ βρίσκεται δυτικὰ τῆς Ξεστῆς 3 καὶ τοῦ Τομέα Γ.

III. Τὰ «κλειστά» σύνολα ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν χρονολογικὰ συμπεράσματα

Στὸ κεφάλαιο τῶν ἀνασκαφικῶν δεδομένων¹⁵³⁴ ἀναφέραμε ὅτι ἡ «πυρὰ» καὶ ἡ λαξευτὴ θαλαμοειδὴς κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 ἔδωσαν τὰ δύο μόνον μέχρι στιγμῆς γνωστὰ «κλειστά» σύνολα ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου, γεγονὸς ποὺ εἶχαμε ἐπισημάνει καὶ παλαιότερα¹⁵³⁵. Ἡ σπουδαιότητα τῶν συνόλων αὐτῶν ἔγκειται στὴν δυνατότητα ποὺ παρέχουν στὸν ἐρευνητὴ νὰ συναγάγει χρονολογικὰ συμπεράσματα μέσῳ τῆς μελέτης τῶν τυπολογικῶν συσχετισμῶν. Ἡ ὑπαρξὴ τους ἀποκτᾷ ἀκόμη μεγαλύτερη βαρύτητα ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ὑπόλοιπη ΠΚ κεραμικὴ ποὺ ἔχει μέχρι στιγμῆς βρεθεῖ στὸν οἰκισμό προῆλθε ἀπὸ στρώματα τῶν τελευταίων φάσεων τῆς ζωῆς του καὶ κατὰ συνέπεια δὲν παρέχει τὴν δυνατότητα στρωματογραφικῆς μελέτης της.

α. Ἡ «πυρὰ»

Τὴν κεραμικὴ τῆς «πυρᾶς» οἱ ἀνασκαφεῖς Σ. Μαρινάτος καὶ Χ. Ντούμας χρονολόγησαν στὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΚ¹⁵³⁶, ἐνῶ ὁ R.L. N. Barber στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο¹⁵³⁷. Ὑπὲρ τῆς ἐντάξεως τῆς κεραμεικῆς αὐτῆς στὴν ΠΚ περίοδο ἔχομε ταχθεῖ καὶ ἄλλοι¹⁵³⁸.

1532. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο Κ-Β, 1β: Δ 201, ΟΤ. 23 / Κ-Δ, 2β: 4198, 4397 / Κ-ΣΤ / Δ-Ο, 1: Δ 162, Α3/18, Φ 146.

1533. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο δεύτερο: Β, ΙΙΙ.

1534. Αὐτόθι: Α.

1535. Sotirakopoulou 1990, 42.

1536. Marinatos 1969, 21. Μαρινάτος 1969, 162. Doumas 1978, 780, εἰκ. 1. 1983b, 26, 28, 42, πίν. 38, ὅπου ὁ πίθος ΚΑ 627 τῆς «πυρᾶς» θεωρεῖται ΜΕ εἰσηγμένος. Αὐτόθι 114, 115: εἰκ. 17, ὅπου ὁ μεγάλος λίθινος πίθος ποὺ βρέθηκε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν «πυρὰ» χρονολογεῖται στὴν ΜΚ περίοδο. Πὰ τὴν χρονολόγησή τῆς «πυρᾶς» στὴν ΜΚ περίοδο, βλ. ἐπίσης Μαρθάρη 1980α, 200.

1537. Barber 1978, 379.

1538. Σωτηρακοπούλου 1992, 192. Sotirakopoulou 1990, 42.

Ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς «πυρᾶς» προῆλθαν οἱ ἑξῆς τύποι ἀγγείων:

(α) Ὅκτὼ ὄστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα (Δ 36-Δ 43), δύο ἀπὸ τὰ ὁποῖα (Δ 40, Δ 41) προφανῶς συνανήκουν. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν τους παραλλήλων οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο¹⁵³⁹.

(β) Μία «μηλιακὴ φιάλη» (ΚΑ 582)¹⁵⁴⁰. Οἱ φιάλες αὐτὲς ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-iii) καὶ κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΜΚ (Φυλακωπὴ ΙΙ-ι)¹⁵⁴¹.

(γ) Ἑπτὰ ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα (Δ 45, Δ 48, ΚΑ 583-587), ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὰ πέντε τελευταῖα σχεδὸν ὁλόκληρα¹⁵⁴². Τὰ κύπελλα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἐντάσσονται στὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-iii)¹⁵⁴³.

(δ) Δύο συγκολλημένοι καὶ συμπληρωμένοι κρατηρίσκοι/ἀμφορεῖς μὲ ἐλαφρῶς κοῖλο λαμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος (Δ 49, ΚΑ 589)¹⁵⁴⁴. Οἱ κρατηρίσκοι αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ περιόδου (ΠΚ ΙΙΑ)¹⁵⁴⁵.

(ε) Μία μικρὴ ραμφοειδόστομη πρόχους μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ (ΚΑ 588). Ὁ τύπος ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΑ περίοδο¹⁵⁴⁶.

(στ) Ὅστρακο ἀπὸ τὸ στόμιο ραμφοειδόστομης πρόχου (Δ 44) τοῦ τύπου ποὺ ἐντάσσεται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-ii)¹⁵⁴⁷.

(ζ) Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα μικκύλου ἀγγείου (Δ 47). Τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ τοῦ τύπου χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς συσχετισμούς τους στὴν «πυρᾶ» καὶ στὴν κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου καὶ ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ἓνα παρόμοιο ἀγγεῖο βρέθηκε στὸν Φτέλλο τῆς Θήρας μαζὶ μὲ δύο ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα τοῦ τύπου (γ) ποὺ ἀναφέραμε παραπάνω¹⁵⁴⁸.

(η) Ἕνας πίθος μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοικτόχρωμη ἐπιφάνεια (ΚΑ 627), ὁ ὁποῖος μὲ βάση τὴν ἀνάλυση τῶν ἐπὶ μέρους τυπολογικῶν χαρακτηριστικῶν του φαίνεται νὰ χρονολογεῖται στὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-ii)¹⁵⁴⁹.

(θ) 156 ὄστρακα ΠΚ ἀγγείων ἀδιάγνωστου τύπου, μεταξὺ τῶν ὁποίων πολλὰ μικρὰ ὄστρακα ἀπὸ ἀκόσμητα κύπελλα τοῦ τύπου (γ).

(ι) Δύο πῆλινα εἰδῶλια βοοειδῶν (ΚΑ 597-598)¹⁵⁵⁰.

1539. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 1α.

1540. Ὁ Μαρινάτος ἀναφέρει δύο φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπὸ τὴν «πυρᾶ» (Marinatos 1969, 21, εἰκ. 5. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:ε).

1541. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 6.

1542. Πὰ τὰ κύπελλα αὐτά, βλ. ἐπίσης Marinatos 1969, 21, εἰκ. 6. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:ζ.

1543. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Η, 6.

1544. Πὰ τὸν ΚΑ 589, βλ. Marinatos 1969, 21, εἰκ. 2-3. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:β-γ.

1545. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Β, 2.

1546. Αὐτόθι Κ-Γ, 1β.

1547. Αὐτόθι Κ-Γ, 2β.

1548. Αὐτόθι Κ-Ζ.

1549. Αὐτόθι Κ-Α, 7.

1550. Marinatos 1969, 21, πίν. 21:2. Μαρινάτος 1969, 162, πίν. 184:α.

Ἀπὸ τὸν συσχετισμὸ τῶν ἀνωτέρω τύπων ἀγγείων συνάγεται ὅτι τὸ κεραμικὸ σύνολο τῆς «πυρᾶς» χρονολογεῖται στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο. Ἡ συνύπαρξις τύπων ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΑ (α, δ, ε) καὶ τύπων ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν πρώτην φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (στ) ἐπιβεβαιώνει τὴν ἄποψη ὅτι οἱ δύο φάσεις εἶναι ἐν μέρει τουλάχιστον σύγχρονες¹⁵⁵¹, θέμα ποὺ θὰ συζητήσουμε καὶ στὴν συνέχεια¹⁵⁵². Πρόβλημα φαίνεται νὰ δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν παρουσία τῆς φιάλης (β) καὶ τῶν κύπελλων (γ) ποὺ ἐντάσσονται στὴν ὕστερη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-iii). Αὐτὸ μπορεῖ νὰ σημαίνει εἴτε ὅτι τὰ ἀγγεῖα τῆς «πυρᾶς» δὲν εἶναι ὅλα ἀπολύτως σύγχρονα, ἀλλὰ ἐκπροσωποῦν κάποιο χρονικὸ διάστημα, ποὺ δὲν πρέπει πάντως νὰ ὑπῆρξε μακρό, εἴτε ὅτι οἱ δύο τύποι ποὺ θεωροῦνται χαρακτηριστικοὶ τῆς Φυλακωπῆς Ι-iii ἐμφανίζονται σὲ πρωιμότερη φάση. Ἐὰν δεχθοῦμε τὴν τελευταία ἐκδοχή, ἀποδεικνύεται βάσιμη ἡ ὑπόθεσις τοῦ R.L.N. Barber ὅτι ἓνα στρῶμα τῆς Φυλακωπῆς (H-J), στὸ ὁποῖο μεταξὺ ἄλλων βρέθηκαν τέσσερις φιάλες καὶ ἓνα κύπελλο τῶν τύπων αὐτῶν, μπορεῖ ἐπὶ τῇ βάσει τυπολογικῶν κριτηρίων νὰ θεωρηθεῖ πρωιμότερο τῆς Φυλακωπῆς Ι-iii¹⁵⁵³. Στὴν περίπτωση αὐτῇ ἀνάλογη χρονολόγησις θὰ πρέπει νὰ ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ μικκύλα ἀγγεῖα (ζ), δεδομένου ὅτι ἓνα παρόμοιο ἀγγεῖο βρέθηκε στὸν Φτέλλο τῆς Θήρας μὲ δύο ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα (γ).

β. Ἡ κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου

Σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ΒΔ τμήμα τῆς «πυρᾶς» καὶ σὲ κοιλότητα τοῦ ἐδάφους βρέθηκαν ὁ πυθμένας καὶ τεμάχια τοῦ σώματος τοῦ μεγάλου ἀνδρειατικοῦ πίθου τοῦ Ἀκρωτηρίου¹⁵⁵⁴. Ἀπὸ τὴν κοιλότητα τοῦ λίθινου πίθου προῆλθε ἡ ἑξῆς κεραμική:

- (α) Δύο ὄστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα (Δ 26, Δ 27)¹⁵⁵⁵.
- (β) Ὅστρακο «μηλιακῆς φιάλης» (Δ 50)¹⁵⁵⁶.
- (γ) Δύο ὄστρακα ἀπὸ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα (Δ 28, Δ 29). Τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο καὶ κατὰ τὴν πρώτην φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ¹⁵⁵⁷.
- (δ) Τέσσερα ὄστρακα ἀπὸ ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα (Δ 30-Δ 33)¹⁵⁵⁸.
- (ε) Ἐνα ὄστρακο πίθου μᾶλλον μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθρόχρωμη ἐπιφάνεια (Δ 51). Ἡ διακόσμηση αὐτοῦ τοῦ τύπου θεωρεῖται χαρακτηριστικὴ τῆς τελευταίας φάσεως τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-iii)¹⁵⁵⁹.

1551. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Β, 2.

1552. Βλ. παρακάτω V, α καὶ σημ. 1642-1643 τῆς παρούσας μελέτης.

1553. Barber 1974, 10.

1554. Marinatos 1969, 20, 22, εἰκ. 7, 9. Μαρινάτος 1969, 161-162, 163, πίν. 185:β, 187:α. Γιὰ τὸν συσχετισμὸ τοῦ λίθινου πίθου μὲ τὴν «πυρά», βλ. ἐδῶ κεφάλαιο δεύτερο: Α.

1555. Βλ. ἐδῶ σημ. 1539.

1556. Βλ. ἐδῶ σημ. 1541.

1557. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Ζ.

1558. Βλ. ἐδῶ σημ. 1543.

1559. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Α, 2γ.

(στ) Έννεα μικκύλα άγγεϊα (ΚΑ 590-596, Δ 34, Δ 52), άπό τά όποϊα τά πρϊωτα έπτά σχεδόν όλόκληρα¹⁵⁶⁰.

(ζ) Ένα νεολιθϊκό όστρακο με γραπτή λευκή διακόσμηση σέ σκοτεινόχρωμη έπιφάνεια (Δ 25)¹⁵⁶¹.

(η) 24 όστρακα ΠΚ άγγείων άδιάγνωστου τύπου.

Παρατηρούμε ότι ή κεραμεική αὐτή, με τίς έξαιρέσεις τών (γ), (ε) καί (ζ), περιλαμβάνει άγγεϊα τών ίδιων τύπων με τά άγγεϊα τής «πυρᾶς». Ό συσχετισμός τών τύπων συνηγορεϊ ύπέρ τής χρονολόγησεως τοῦ συνόλου στήν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο. Παρατηρεϊται καί έδῶ συνύπαρξη τύπων πού άπαντοῦν κατά τήν πρϊώμη φάση τής ΠΚ ΙΙΙ (α, γ) καί τύπων πού χαρακτηρίζουν τήν τελευταία φάση τής περιόδου αὐτής (Φυλακωπή Ι-iii) (β, δ, ε). Η έξήγηση εϊναι άνάλογη με αὐτήν πού προτεινάμε για τὸ κεραμεικό σύνολο τής «πυρᾶς», εϊτε δηλαδή ότι τά άγγεϊα δέν εϊναι άπολύτως σύγχρονα άλλά έκπροσωποῦν ένα σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα εϊτε ότι οί τύποι πού θεωροῦνται χαρακτηριστικοί τής Φυλακωπής Ι-iii έμφανίζονται κατά τήν προηγούμενη φάση (Φυλακωπή Ι-ii). Άναφερθήκαμε ήδη στήν πιθανότητα νά ισχύει ή δεύτερη έκδοχή. Όσον άφορᾷ στο όστρακο με τήν γραπτή λευκή διακόσμηση σέ ερυθρόχρωμη έπιφάνεια (ε), ό συγκεκριμένος τύπος διακοσμήσεως χαρακτηρίζει μεν τήν Φυλακωπή Ι-iii, έμφανίζεται όμως κατά τήν προηγούμενη φάση (Φυλακωπή Ι-ii)¹⁵⁶². Η παρουσία τοῦ νεολιθϊκού όστράκου Δ 25 δημιουργεϊ έκ πρϊωτης ὄψεως πρόβλημα, τὸ γεγονός όμως ότι ή υπόλοιπη κεραμεική ανήκει στήν ίδια χρονική φάση οδηγεϊ στο συμπέρασμα ότι τὸ όστρακο αὐτό προέρχεται πιθανῶς άπό τήν επίχωση.

Άπό τά παραπάνω συνάγεται ότι καί ό άνδρειτικὸς πίθος, πού θεωρήθηκε ΜΚ¹⁵⁶³, πρέπει νά ένταχθεϊ στήν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο. Υπέρ τής άπόψεως αὐτής συνηγορεϊ καί ή όμοιότητα πού παρουσιάζει κατά τὸ σχήμα τοῦ σώματος με τοὺς έξελεγμένους τύπους κρατηρίσκων με κολουροκωνικό λαϊμό, εϊτε με πόδι εϊτε χωρίς¹⁵⁶⁴.

γ. Η υπόγεια λαξευτή κατασκευή τοῦ φρέατος 6

Η λαξευτή θαλαμοειδής κατασκευή τοῦ φρέατος 6 έδωσε πλῆθος ΠΚ όστράκων. Ένας άριθμός άπό αὐτά αποτέλεσαν κατόπιν συγκολλήσεως καί συμπληρώσεως τοὺς πίθους ΚΑ 3112, ΚΑ 2615 καί Φ 49. Ένα μέρος τής κεραμεικῆς αὐτῆς έχει ήδη δημοσιευθεϊ¹⁵⁶⁵.

1560. Βλ. έδῶ σημ. 1548. Ό Μαρινάτος άναφέρει έξι πολὺ μικρά άπιόσχημα άγγεϊα, τά όποϊα «άπεκαλύφθησαν ὀρθα, εϊς τήν θέσιν των άκόμη, περίξ τοῦ κυκλικοῦ άποτυπώματος τοῦ πυθμένος (τοῦ πίθου) ἐπὶ τοῦ έδάφους» καί άπεικονίζει τά τρία άπό αὐτά (Marinatos 1969, 22, εϊκ. 8. Μαρινάτος 1969, 163, πίν. 186:β).

1561. Βλ. έδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Ν-Κ.

1562. Atkinson 1904, 250. Βλ. έδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Α, 2γ.

1563. Dumas 1983b, 115, εϊκ. 17.

1564. Βλ. έδῶ κεφάλαιο τέταρτο Κ-Β, 1β: Β 25, Δ 221 καί Κ-Β, 1γ. Πρβ. κυρίως πρὸς τά έξῆς άγγεϊα: Τσουντας 1899, πίν. 9:3. Bossert 1965, 93, εϊκ. 3:2. Dumas 1968, 43, άρ. συλλ. 230. 1977d, 124, πίν. XLIX:j. 1983a, 153, άρ. 188. Ντούμας 1978a, 140, άρ. 162. Coleman 1977a, 112, πίν. 377. Thimme 1977, 526, πίν. 377.

1565. Sotirakopoulou 1986, 297-312.

Ἐν ὅψει ὁμως τῶν νέων στοιχείων ποὺ προέκυψαν ἀπὸ τὴν πρόσφατη ἔρευνα τῆς κεραμικῆς τῶν πρωιμότεων φάσεων τοῦ Ἀκρωτηρίου, θὰ ἀναφερθοῦμε ἐδῶ συνοπτικὰ στὸ σύνολο αὐτό. Ἡ λαξευτὴ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 περιεῖχε τοὺς ἑξῆς τύπους ἀγγείων:

(α) Ὅστροκο ἀνοικτῆς φιάλης μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα (ΚΑ 4185). Εἶδαμε ὅτι οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν κατὰ τὴν πρώτημη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)¹⁵⁶⁶.

(β) Τμημα φιάλης μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά (ΚΑ 4184).

Οἱ φιάλες αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ Ι καὶ ΙΙ περίοδο, πιθανότατα δὲ ἐπιβιώνουν καὶ στὴν ΠΚ ΙΙΙ¹⁵⁶⁷.

(γ) Δύο ὄστροκα ἀπὸ βάσεις ἀνοικτῶν φιαλῶν (ΚΑ 4183, ΚΑ 4186). Τὸ ΚΑ 4183 ἔχει ἐπίπεδη βάση, τὸ ΚΑ 4186 κοίλη. Τὸ πρῶτο φαίνεται νὰ ἀνήκει σὲ μικρὴ κωνικὴ φιάλη τοῦ τύπου Α-Γ, 2. Τὸ δεύτερο εἶναι δυνατὸν νὰ προέρχεται ἀπὸ ἀνοικτὴ φιάλη τῶν τύπων Α-Α, 1-4. Οἱ φιάλες τῶν τύπων Α-Α, 1-3 καὶ Α-Γ, 2 ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΑ περίοδο, ἐνῶ αὐτὲς τοῦ τύπου Α-Α, 4, ὅπως προαναφέραμε, κατὰ τὴν ΠΚ Ι καὶ ΙΙ, πιθανότατα δὲ καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΙ¹⁵⁶⁸.

(δ) Ὅστροκο βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου (Φ 221). Παρόμοια ἀγγεῖα ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν πρώτημη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ¹⁵⁶⁹.

(ε) Δεκαεπτὰ ὄστροκα ἢ τμήματα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως (ΚΑ 5795α, ΚΑ 4182, Φ 21-Φ 33, Φ 223, Φ 224).

Πιθανότατα μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ συνανήκουν. Ὁ συγκεκριμένος τύπος ἀγγείων ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ πιθανῶς συνεχίζει καὶ στὴν πρώτημη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)¹⁵⁷⁰.

(στ) Ἐναν ἀρκετὰ μεγάλο ἀριθμὸ συνανηκόντων ὄστράκων ποὺ προέρχονται ἀπὸ πύραυνο μᾶλλον (ΚΑ 5796). Τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ ἀπαντοῦν σὲ οἰκισμοὺς ποὺ χρονολογοῦνται στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ στὴν πρώτημη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)¹⁵⁷¹.

(ζ) Τὸν πίθο ΚΑ 3112, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τυπολογικῶν χαρακτηριστικῶν του χρονολογεῖται σὲ μιὰ πρώτημη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ¹⁵⁷².

(η) Τὸν δίωτο πίθο Φ 49, ὁ ὁποῖος φαίνεται νὰ ἐντάσσεται στὴν πρώτημη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-ii)¹⁵⁷³.

(θ) Τὸν πίθο ΚΑ 2615 καὶ τέσσερα ὄστροκα παρόμοιων ἀγγείων (ΚΑ 4192, ΚΑ 5797, ΚΑ 5798, Φ 222). Τὰ πιθοειδῆ αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ, πιθανῶς δὲ συνεχίζουν καὶ στὴν πρώτημη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)¹⁵⁷⁴.

1566. Βλ. ἐδῶ σημ. 1539.

1567. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 4.

1568. Αὐτόθι Β-Α, 1, Α-Α, 1-4 καὶ Α-Γ, 2.

1569. Βλ. ἐδῶ σημ. 1557.

1570. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-ΙΑ, τύπος Α.

1571. Αὐτόθι Α-ΙΓ.

1572. Sotirakopoulou 1986, 304-305, εἰκ. 1:3112, πίν. 18:β.

1573. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Α, 5.

1574. Αὐτόθι Κ-Α, 1.

(ι) Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κρατηρίσκου μὲ κολουροκωνικὸ λαιμὸ (ΚΑ 4191) καὶ ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα δύο πρόχων (ΚΑ 4189, ΚΑ 4190) τῆς λεγόμενης «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ»¹⁵⁷⁵. Ἡ κεραμεικὴ τῆς ὁμάδας αὐτῆς φαίνεται νὰ ἐμφανίζεται πρὸς τὸ τέλος τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ νὰ συνεχίζει στὴν ΠΚ ΙΙΙ, στὴν πρώιμη φάση τῆς τουλάχιστον¹⁵⁷⁶.

(ια) Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κρατηρίσκου μὲ κυλινδρικό λαιμὸ (ΚΑ 4188). Αὐτὸς ὁ τύπος κρατηρίσκων ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ)¹⁵⁷⁷.

(ιβ) Τμήματα τοῦ σώματος πιθοειδῶν προφανῶς ἀγγείων μὲ μεγάλες σωληνωτὲς λαβὲς στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου (ΚΑ 4187, ΚΑ 5793, ΚΑ 5794). Οἱ λαβὲς αὐτοῦ τοῦ τύπου ἔχουν προῖστορία ποὺ ἀνάγεται στὴν ΝΝ περίοδο καὶ ἀπαντοῦν σὲ πιθοειδῆ ἀγγεῖα τῆς ΠΚ ΙΙ καὶ τῶν πρώτων φάσεων τῆς ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΑ καὶ πρώιμη ΠΚ ΙΙΒ)¹⁵⁷⁸.

(ιγ) Τέσσερα ὄστρακα ἀπὸ τὶς ἐπίπεδες βάσεις κλειστῶν ἀγγείων ἀδιάγνωστου τύπου (Φ 217-Φ 220)¹⁵⁷⁹. Τὰ ὄστρακα αὐτὰ δὲν μποροῦν κατὰ συνέπεια νὰ χρονολογηθοῦν σὲ συγκεκριμένη φάση τῆς ΠΚ περιόδου.

(ιδ) 150 ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ΠΚ ἀγγείων. Τὰ περισσότερα προέρχονται ἀπὸ κλειστὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα ἀδιάγνωστου τύπου. Μεταξὺ αὐτῶν 25 ὄστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως, μερικὰ ἀπὸ τὰ ὁποῖα πιθανῶς συνανήκουν μὲ τὰ καταγεγραμμένα.

Οἱ παραπάνω τυπολογικοὶ συσχετισμοὶ συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς χρονολογήσεως τῆς κεραμεικῆς ἀπὸ τὴν λαξευτὴ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 στὸ πρῶτο τμήμα τῆς ΠΚ ΙΙΙ. Ἡ συνύπαρξη τύπων τῆς «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ» (ι) μὲ τύπους ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΑ (α, δ, στ, ια) καὶ τύπους ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (ζ, η) ἐπιβεβαιώνουν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὴν χρονολόγησιν τῆς «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ»¹⁵⁸⁰ ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν μερικὸ συγχρονισμό τῆς ΠΚ ΙΙΑ μὲ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ, ἐνδείξεις περὶ τοῦ ὁποίου ἔδωσε καὶ ἡ κεραμεικὴ τῆς «πυρᾶς». Ἡ παρουσία τῆς φιάλης μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικὰ (β) στὸ σύνολο αὐτὸ ἐπιβεβαιώνει τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ τύπου στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο¹⁵⁸¹. Ἡ ἀδημοσίευτη ΠΚ κεραμεικὴ τοῦ φρέατος 6 ποὺ ἀναφέρεται ἐδῶ (δ, ε, στ, η, θ, ιγ, ιδ) ἐπιβεβαιώνει τὰ συμπεράσματα στὰ ὁποῖα εἶχαμε καταλήξει στὴν παλαιότερη δημοσίευσιν¹⁵⁸². Παραπέμπομε, λοιπόν, στὴν συζήτηση ποὺ ἔγινε ἐκεῖ καὶ ἀναφέρεται κυρίως σὲ ὀρισμένες θεωρίες σχετικὰ μὲ τὴν λεγόμενη «Ὁμάδα τοῦ Καστριοῦ», στὴν ὁποία θὰ ἀναφεροῦμε λεπτομερῶς στὴν συνέχεια¹⁵⁸³.

1575. Αὐτόθι Κ-Β, 1γ καὶ Κ-Γ, 1γ ἀντίστοιχα.

1576. Βλ. αὐτόθι Κ-Β, 1γ.

1577. Αὐτόθι Κ-Β, 2.

1578. Αὐτόθι Λ-Α, 1.

1579. Αὐτόθι Β-Α, 2α.

1580. Βλ. ἐδῶ σημ. 1576.

1581. Sotirakopoulou 1986, 310 καὶ σημ. 1567 τῆς παρούσας μελέτης.

1582. Sotirakopoulou 1986, 309-310.

1583. Βλ. ἐδῶ V παρακάτω.

IV. Ἡ πολιτιστική συνέχεια κατὰ τὴν ΠΚ περίοδο

Ἡ τυπολογικὴ ἀνάλυση τῆς πρώτης κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου ἔδειξε ὅτι δὲν ὑπάρχουν αὐστηρὲς διαχωριστικὲς γραμμὲς ἀνάμεσα στὶς ἐπὶ μέρους φάσεις τῆς ΠΕΧ. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν μία φάση στὴν ἄλλη, ἡ ἐξέλιξη καὶ ἡ διάρκεια ζωῆς τῶν κεραμικῶν τύπων καὶ ρυθμῶν ἀκολουθοῦν τὴν πορεία πού ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὶς καθημερινὲς ἀνάγκες καὶ ἀπὸ τὶς κατὰ τόπους συνθήκες. Οἱ τύποι πού ἐμφανίζονται κατὰ τὴν διάρκεια μιᾶς φάσεως καὶ φαίνονται νὰ τὴν χαρακτηρίζουν δὲν παύουν αὐτομάτως νὰ ὑφίστανται ὅταν ἡ φάση αὐτὴ θεωρεῖται ὅτι λήγει, ἀλλὰ ἐξακολουθοῦν νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ νὰ παράγονται ἐπὶ ὅσο χρονικὸ διάστημα κρίνεται ὅτι ἐξυπηρετοῦν, οἱ δὲ νεώτεροι τύποι ἐμφανίζονται εἴτε ὡς ἀποτέλεσμα ἐξελίξεως τῶν παλαιότερων εἴτε ὡς ἀποτέλεσμα εἰσαγωγῆς νέων στοιχείων ἀπὸ ἄλλες περιοχὲς τοῦ αἰγαίου χώρου.

Συγκεκριμένα παρατηρήσαμε τὰ ἑξῆς: οἱ κρατηρίσκοι τῆς λεγόμενης «Ὁμάδας τοῦ Πηλοῦ»¹⁵⁸⁴, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται χαρακτηριστικοὶ τῆς ΠΚ I, φαίνονται νὰ ἐπιβιώνουν καὶ στὴν μεταβατικὴ ΠΚ I-II φάση, πιθανῶς δὲ καὶ στὴν πρώτη φάση τῆς ΠΚ II. Τύποι ἀγγείων, ὅπως οἱ μικρὲς φιάλες μὲ δακτυλιοειδῆ βάση, οἱ κύμβες, οἱ μονόχρωμες κύλικες, οἱ γραπτὲς ΠΚ II πρόχοι καὶ οἱ ἀκόσμητες σφαιρικὲς/φακοειδεῖς πυξίδες¹⁵⁸⁵, οἱ ὁποῖοι θεωροῦνται χαρακτηριστικοὶ τῆς ΠΚ/ΠΕ II, ἀπαντοῦν ἐπίσης στὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης τῆς Κέας, γεγονὸς πού μαρτυρεῖ ὅτι ἐπιβιώνουν καὶ στὴν πρώτη φάση τῆς ΠΚ III (ΠΚ IIIA). Οἱ μικρὲς φιάλες μὲ δακτυλιοειδῆ βάση καὶ οἱ κύμβες ἀπαντοῦν ἐπίσης στὴν πρώτη φάση τῆς ΠΕ III. Τύποι πού θεωροῦνται χαρακτηριστικοὶ ἀποκλειστικὰ τῆς περιόδου III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου» τῶν Κυκλάδων, ὅπως τὰ μόνωτα κύπελλα μὲ ψηλὸ χοανοειδῆ λαμό, τὰ δίωτα κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα καὶ οἱ πυξίδες μὲ ἐγχάρακτη διακόσμηση¹⁵⁸⁶, φαίνονται νὰ ἐμφανίζονται γιὰ πρώτη φορὰ περὶ τὸ τέλος τῆς περιόδου II τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ σὲ μεταβατικὰ II-III στρώματα καὶ νὰ ἐπικρατοῦν κατὰ τὴν περίοδο III τοῦ οἰκισμοῦ. Δείχθηκε ἐπίσης ὅτι οἱ ραμφοειδόστομες πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμοῦ καὶ ἐνίοτε διακόσμηση ἀθέτων ἐγγαράξεων στὸ σῶμα¹⁵⁸⁷, οἱ ὁποῖες θεωροῦνται χαρακτηριστικὲς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου», δὲν ἀποτελοῦν τυπικὸ σχῆμα τῆς ὁμάδας αὐτῆς οὔτε καὶ ἀνήκουν ἀποκλειστικὰ σὲ αὐτὴν τὴν φάση. Οἱ πρόχοι αὐτές, ὅπως καὶ οἱ κρατηρίσκοι πού ἔχουν παρόμοια διαμόρφωση τοῦ λαμοῦ¹⁵⁸⁸, ἀπαντοῦν ἤδη στὴν περίοδο II τῆς Ἀγίας Εἰρήνης. Ἐπιπλέον, στὸν τάφο 17 τοῦ Σπεδοῦ τῆς Νάξου μία γραπτὴ πρόχους μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμοῦ βρέθηκε σὲ συσχετισμὸ μὲ μία τυπικὴ ΠΚ II πρόχου μὲ κυλινδρικό λαμό. Ἀποκλειστικὰ

1584. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Β, 1α.

1585. Αὐτόθι Α-Β, 2, Α-ΣΤ, Α-Θ, Κ-Γ, 2α-1 καὶ Κ-Δ, 2α ἀντίστοιχα.

1586. Αὐτόθι Α-Η, 1, Α-Η, 2 καὶ Κ-Δ, 2β: Β 67, Β 87, Β 106, Δ 239, Ξ 91, Π17/18 ἀντίστοιχα.

1587. Αὐτόθι Κ-Γ, 1β.

1588. Αὐτόθι Κ-Β, 3.

στην περίοδο ΙΙΙ της Ἀγίας Εἰρήνης φαίνονται νὰ ἀνήκουν οἱ πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα.

Ἡ συνέχεια πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στὶς ἐπὶ μέρους φάσεις τῆς ΠΕΧ καταδεικνύεται ἐπίσης ἀπὸ τὶς φιάλες μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά¹⁵⁸⁹, οἱ ὁποῖες ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ Ι καὶ ΙΙ περίοδο καὶ πιθανὸν ἐπιβιώνουν καὶ στὴν ΠΚ ΙΙΙ, ἀπὸ τοὺς τύπους πού εἶναι κοινοὶ στὴν ΠΚ ΙΙ καὶ στὴν ΠΚ ΙΙΙ περίοδο (εἴτε στὴν πρόωμη μόνον φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ εἴτε καὶ στὴν πρόωμη καὶ στὴν ὕστερη φάση τῆς), καθὼς καὶ ἀπὸ ὁρισμένα τυπολογικὰ χαρακτηριστικὰ πού ἐξελισσόμενα ἀπαντοῦν ἐπὶ σειρά διαδοχικῶν φάσεων. Τὸ φυλλοειδὲς στόμιο, παραδείγματος χάριν, ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορὰ στὶς ΠΚ ΙΙ πρόχους. Ἐν συνεχείᾳ ἀπαντᾷ στὰ προχυτικὰ ἀγγεῖα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», στὴν κεραμεικὴ τῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery» καὶ σὲ ὁρισμένες πρόχους τῆς Φυλακωπῆς Ι πού φέρουν γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια¹⁵⁹⁰. Ἐπίσης οἱ πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα, οἱ ὁποῖες εἶναι χαρακτηριστικὲς τῆς ΠΚ ΙΙΑ, ἀποτελοῦν τοὺς προδρόμους τῶν πρόχων τῆς ἀμέσως ἐπόμενης φάσεως, οἱ ὁποῖες φέρουν παρόμοια διακόσμηση ἀλλὰ ἔχουν διαφορετικὴ διαμόρφωση λαμποῦ καὶ στομίου¹⁵⁹¹, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο καταδεικνύουν τὴν συνέχεια ἀνάμεσα στὴν ΠΚ ΙΙΑ καὶ τὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙΒ (Φυλακωπὴ Ι-ii).

Ἐκτὸς ὅμως ἀπὸ τὴν ἀδιάσπαστη πολιτιστικὴ συνέχεια ἀνάμεσα στὶς ἐπὶ μέρους φάσεις τῆς ΠΕΧ, ἡ τυπολογικὴ ἀνάλυση ἔδειξε ὅτι συνέχεια ὑπάρχει καὶ ἀνάμεσα σὲ διαφορετικὲς περιόδους. Αὐτὸ γίνεται ἐμφανὲς ἀπὸ τὰ ἑξῆς: Τύποι ἀγγείων ἢ λαβῶν καὶ τύποι διακοσμήσεως πού εἶναι γνωστοὶ ἤδη ἀπὸ τὴν ΝΝ περίοδο ἐπανεμφανίζονται κατὰ τὴν μέση καὶ ὕστερη φάση τῆς ΠΕΧ (ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΑ)¹⁵⁹², εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι ἡ ἀπουσία τους κατὰ τὴν πρόωμη φάση τῆς (ΠΚ Ι) εἶναι φαινομενικὴ καὶ ὀφείλεται στὴν ἔλλειψη ἀνασκαφικῶν στοιχείων ἀπὸ οἰκισμοὺς τῆς φάσεως αὐτῆς, τὴν ὁποία γνωρίζομε σχεδὸν ἀποκλειστικὰ ἀπὸ νεκροταφεῖα. Τὰ ἀποτυπώματα πλέγματος, πού ἀπαντοῦν στὶς βάσεις ἀγγείων ἤδη κατὰ τὴν ΝΝ περίοδο, ὑφίστανται καθ' ὅλη τὴν διάρκειά τῆς ΠΕΧ καὶ συνεχίζονται πιθανῶς καὶ στὴν ΜΚ περίοδο¹⁵⁹³. Ἡ πρόχυση κύμβης ΠΤ. 29, πού ἔχει φυλλοειδῆ ἀπόληξη, συνδέει τὴν ΠΚ ΙΙ ἀφ' ἑνὸς μὲ τὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ καὶ ἀφ' ἑτέρου μὲ τὴν πρόωμη φάση τῆς ΜΚ¹⁵⁹⁴. Διότι, ἐνῶ τὸ σχῆμα τῆς κύμβης καὶ τὸ φυλλοειδὲς στόμιο ἀπαντοῦν γιὰ πρώτη φορὰ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, ἡ πρόχυση ΠΤ. 29 βρίσκει ἀκριβῆ τυπολογικὰ παράλληλα στὶς πρόχους τῆς τελευταίας φάσεως τῆς ΠΚ ΙΙΙ καὶ τῆς πρόωμης ΜΚ. Τέλος, οἱ «μηλιακὲς φιάλες», οἱ ὁποῖες χαρακτηρίζουν τόσο τὴν τελευταία φάση τῆς ΠΚ ΙΙΙ (Φυλακωπὴ Ι-iii)

1589. Αὐτόθι Α-Α, 4.

1590. Αὐτόθι Α-ΣΤ.

1591. Αὐτόθι Κ-Γ, 2β.

1592. Αὐτόθι Α-ΙΑ: τύπος Β, Α-Α, 1 καὶ Δ-Ο, 2α-2γ ἀντίστοιχα.

1593. Αὐτόθι Β-Α, 2β.

1594. Αὐτόθι Α-ΣΤ.

όσο και την πρόωμη φάση της ΜΚ (Φυλακωπή II-i)¹⁵⁹⁵, καταδεικνύουν την συνέχεια που υπάρχει όχι μόνον ανάμεσα στην ΠΚ και την ΜΚ περίοδο αλλά και καθ' όλη την διάρκεια της Έποχής του Χαλκού, δεδομένου ότι οι φιάλες αυτές αποτελούν προδρομικές μορφές των κυκλαδικών σκύφων της ΜΕΧ και της ΥΕΧ.

Υ. Η «Ομάδα του Καστρίου» και οι σχετικές θεωρίες

α. Χρονολόγηση

Το γεγονός ότι τύποι που θεωρούνται χαρακτηριστικοί της περιόδου ΙΙΙ της Άγίας Ειρήνης της Κέας και της λεγόμενης «Ομάδας του Καστρίου» των Κυκλάδων εμφανίζονται στον οικισμό αυτόν ήδη περί το τέλος της περιόδου ΙΙ, ή όποια αντιστοιχεί προς την ΠΚ/ΠΕ ΙΙ περίοδο, αφ' ενός μὲν επιβεβαιώνει την όμαλή μετάβαση του οικισμού από την περίοδο ΙΙ στην περίοδο ΙΙΙ και την πολιτιστική συνέχεια ανάμεσα στις δύο φάσεις, όπως έχει τονισθεί από τον ανασκαφέα και από άλλους μελετητές¹⁵⁹⁶, αφ' ετέρου δὲ οδηγεί στο συμπέρασμα ότι ή νέα, ανατολική προελεύσεως κεραμική της περιόδου ΙΙΙ δὲν ἔφθασε στις Κυκλάδες μετά το τέλος της ΠΚ ΙΙ και κατά την πρόωμη φάση της ΠΚ ΙΙΙ (ΠΚ ΙΙΙΑ), όπως συνήθως παρουσιάζεται¹⁵⁹⁷, αλλά ήδη περί το τέλος της ΠΚ ΙΙ¹⁵⁹⁸. Στην ήπειρωτική Ελλάδα (Άττική, Εύβοια, Βοιωτία, Πευκάκια Βόλου) και στην Αίγινα, ή παρόμοια κεραμική της λεγόμενης «Ομάδα Λευκαντί Ι» φαίνεται να εμφανίζεται για πρώτη φορά προς το τέλος της ΠΕ ΙΙ¹⁵⁹⁹. Δὲν εἶναι παράδοξο, λοιπόν, σὲ ανάλογη φάση να ἔφθασε και στην Κέα, ιδίως ἐὰν λάβομε ὑπ' ὄψιν τις στενὲς σχέσεις της Άγίας Ειρήνης με την ήπειρωτική Ελλάδα, και ιδιαίτερα την Ανατολική Άττική, κατά την ΠΧ ΙΙ περίοδο¹⁶⁰⁰. Ὑπὲρ της ἀπόψεως αὐτῆς συνηγοροῦν ή βαθμιαία και όμαλή μετάβαση του οικισμού της Άγίας Ειρήνης ἀπὸ την περίοδο ΙΙ στην περίοδο ΙΙΙ καθώς και το γεγονός ότι τὰ νέα σχήματα κάνουν την πρώτη τους εμφάνιση σὲ συσχετισμὸ με καθαρῶς ΠΚ ΙΙ τύπους¹⁶⁰¹, μερικοί ἀπὸ τοὺς ὁποίους συνεχίζουν και στην περίοδο ΙΙΙ¹⁶⁰², κατά τὸν ἴδιο τρόπο που στην ήπειρωτική Ελλάδα εμφανίζονται σὲ συσχετισμὸ με κεραμική της ΠΕ ΙΙ.

1595. Αὐτόθι Α-Α, 6.

1596. Caskey 1972, 370. 1986, 25. Rutter 1979, 4. Wilson - Eliot 1984, 81-86. Wilson 1987, 36.

1597. Caskey 1970a, 342. 1981, 321-322. Barber 1978, 368. 1983, 80, 81. 1984a, 88. 1987, 21: εἰκ. 22, 22: εἰκ. 23, 28, 93-94, 141, 249 σημ. 12. MacGillivray 1980, 45. 1984a, 75. Barber - MacGillivray 1980, 143: πίνακας 1, 150. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. Mellink 1986, 148, 149. Doulmas 1988, 24.

1598. Βλ. Rutter 1979, 15. Barber 1987, 28, 138, 249 σημ. 12. Βλ. ἐδῶ ἐπίσης κεφάλαιο τέταρτο: Α-Η, 1, ὅπου γίνεται σύντομη ἀναφορὰ στὸ θέμα αὐτό.

1599. Popham - Sackett 1968, 8. Rutter 1979, 6, 11: πίνακας 3, 15, 22 σημ. 14. 1983a, 69-70 σημ. 7, 72 σημ. 20. Σάμψων 1985, 149-151. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 146, 149, 150. Doulmas 1988, 26-27.

1600. Wilson 1987, 35-49.

1601. Wilson - Eliot 1984, 83. Barber 1987, 138.

1602. Caskey 1972, 370. Rutter 1979, 4. Barber - MacGillivray 1980, 150, 151. MacGillivray 1984a, 70. Wilson - Eliot 1984, 81-83.

Φαίνεται επομένως ότι ισχύει ή άποψη πού είχε παλαιότερα διατυπώσει ό J.B. Rutter, ότι δηλαδή ή φάση «Καστρι» τών Κυκλάδων ή «Λευκαντί Ι» τής ήπειρωτικής Ελλάδας άρχίζει στο τέλος τής ΠΚ/ΠΕ ΙΙ¹⁶⁰³. Δέν συμφωνούμε όμως με τήν έξ όλοκληρου ένταξη τής φάσεως αúτης στο δεύτερο τμήμα τής ΠΚ/ΠΕ ΙΙ ούτε με τήν μετονομασία της από «ΠΚ ΙΙΑ» σε «ΠΚ ΙΙΒ», όπως ό J.B. Rutter πρότεινε τελευταία¹⁶⁰⁴. Οί R.L.N. Barber και J.A. MacGillivray άπέρριψαν άρχικά τήν άποψη του J.B. Rutter, ύποστηρίζοντας ότι ή ΠΚ ΙΙΑ είναι σύγχρονη τής ΠΕ ΙΙΙ¹⁶⁰⁵, εκ τών ύστερων όμως παραδέχθηκαν ότι ή ΠΚ ΙΙΑ είναι σύγχρονη έν μέρει με τήν ύστερη φάση τής ΠΕ ΙΙ και έν μέρει με τήν ΠΕ ΙΙΙ¹⁶⁰⁶. Άλλωστε ό R.L.N. Barber είχε από παλαιότερα διατυπώσει τήν πιθανότητα μερικού συγχρονισμού τής φάσεως «Λευκαντί Ι» με τίς φάσεις Ι-i (=ΠΚ ΙΙ) και Ι-ii (=πρώμη φάση τής ΠΚ ΙΙΒ) τής Φυλακωπής¹⁶⁰⁷.

Ή παρουσία κεραμικής τής «Ομάδας του Καστριού» στο Καστρι τής Σύρου, στον Πάνορμο τής Νάξου και στον Κύνθο τής Δήλου δέν αποτελεί επομένως κριτήριο για τήν χρονολόγηση τών οικισμών αúτων άποκλειστικά στην ΠΚ ΙΙΑ. Ούτε και ό οικισμός στα Χριστιανά τής Θήρας μπορεί νά χρονολογηθεί άποκλειστικά στην φάση αúτη με βάση τήν ένταξη τής κεραμικής του στην «Ομάδα του Καστριού».

Άναλυτικά: ή όχυρωμένη άκρόπολη στο Καστρι τής Σύρου, πού έντάσσεται στην όμώνυμη φάση τών Κυκλάδων και έχει χρονολογηθεί άποκλειστικά στην ΠΚ ΙΙΑ¹⁶⁰⁸, εκτός από τήν ψηλόλαμη ραμφοειδόστομη πρόχου¹⁶⁰⁹, τó δέπας¹⁶¹⁰ και τούς ασκούς¹⁶¹¹, έδωσε επίσης δίωτα κύπελλα με κωδωνόσχημο σωμα¹⁶¹² και πυξίδες με έγχάρακτη διακόσμηση¹⁶¹³, τύπους πού, όπως είδαμε, εμφανίζονται για πρώτη φορά περί τó τέλος τής περιόδου ΙΙ τής Άγίας Ειρήνης και επικρατούν κατά τήν περίοδο ΙΙΙ του οικισμού¹⁶¹⁴, καθώς επίσης ραμφοειδόστομες πρόχους με διμερή διάκριση του λαμού¹⁶¹⁵, οί όποιες είδαμε ότι εμφανίζονται ήδη κατά τήν ΠΚ ΙΙ περίοδο και άπαντούν και στην πρώτη φάση τής ΠΚ ΙΙΙ¹⁶¹⁶. Πέραν αúτων όμως, από τó Καστρι άναφέρονται επίσης κεραμική και λίθινα άγγεία πού παρουσιάζουν ΠΚ ΙΙ χαρακτηριστικά. Πρόκειται συγκεκριμένα για μία ραμφοειδόστομη πρόχου πού βρίσκει παράλληλα στίς ΠΚ ΙΙ γραπτές και

1603. Rutter 1979, 15, 22 σημ. 14.

1604. Rutter 1983a, 70, 74. 1984, 95-96. Ύπερ τής άπόψεως αúτης του Rutter τάσσεται και ό Σάμψων (1985, 149).

1605. Barber 1983, 81. MacGillivray 1983, 81-83.

1606. MacGillivray 1984a, 73. Barber 1987, 29.

1607. Barber 1974, 48.

1608. MacGillivray 1980, 7. Barber - MacGillivray 1980, 147: πίνακας ΙΙ, 150, 155. 1984, 301: χρονολογικός πίνακας. Mellink 1986, 144: πίν. 16, 149. Barber 1987, 21: εικ. 22, 28, 54, 70, 138. Doumas 1988, 23-24, 25.

1609. Bossert 1967, 69, 72-73, εικ. 3:3.

1610. Αúτόθι 69, 70, 72, εικ. 4:3-6, 5:7-8.

1611. Αúτόθι 70, 73, εικ. 5:1-2.

1612. Αúτόθι 69, 70-72, εικ. 4:1.

1613. Αúτόθι 69, 73, εικ. 4:2.

1614. Βλ. έδω κεφάλαιο τέταρτο: Α-Η, 2 και Κ-Δ, 2β: Β 67, Β 87, Β 106, Δ 239, Ξ 91, Π17/18 αντίστοιχα.

1615. Bossert 1967, 69, 72, εικ. 3:2.

1616. Βλ. έδω κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Γ, 1β.

ἀκόσμητες πρόχους¹⁶¹⁷, δύο κωνικά ποτήρια με ἀποτυπώματα φύλλων στὶς βάσεις¹⁶¹⁸, παρόμοια με αὐτὰ ποὺ ἀπαντοῦν συχνότατα στοὺς τάφους τῆς Χαλανδριανῆς¹⁶¹⁹, μερικὲς ὀριζόντιες λαβὲς με ἀκτινωτὲς ἐγχαράξεις στὴν ἄνω ἐπιφάνεια¹⁶²⁰, ποὺ εἶναι κατ' ἐξοχὴν χαρακτηριστικὲς τῆς ΠΚ ΙΙ περιόδου¹⁶²¹ καί, τέλος, μαρμάρινες φιάλες καὶ μεγάλα λίθινα πινάκια τῶν τύπων ποὺ εἶναι γνωστοὶ ἀπὸ τοὺς τάφους τῆς Χαλανδριανῆς¹⁶²². Δὲν στερεῖται ἴσως σημασίας νὰ ὑπενθυμίσουμε ἐδῶ ὅτι τὸ ὑλικὸ ἀπὸ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ Χ. Τσουντα στὸ Καστρί παραμένει ἀδημοσίευτο. Εἶναι ἐπομένως πιθανὸν ὅτι τὸ ὑλικὸ αὐτὸ περιλαμβάνει καὶ ἄλλους ΠΚ ΙΙ τύπους, τοὺς ὁποίους πρὸς τὸ παρὸν δὲν γνωρίζουμε.

Μὲ βάση τὰ ἀνωτέρω στοιχεῖα δὲν φαίνεται νὰ εὐσταθεῖ ἡ χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί τῆς Σύρου ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο. Δὲν φαίνεται νὰ ἰσχύει ἐπίσης ἡ ἄποψη τοῦ J.A. MacGillivray ὅτι ἀπὸ τὸ Καστρί τῆς Σύρου ἀπουσιάζουν τὰ ΠΚ ΙΙ χαρακτηριστικὰ, ὅπως δὲν εἶναι βάσιμη καὶ ἡ παρατήρησή του ὅτι στὸν Κύνθο τῆς Δήλου ἔχουν βρεθεῖ ἔντεκα δίωτα κύπελλα με κωδωνόσχημο σῶμα ἀλλὰ κανένα δέπας ἐνῶ στὸ Καστρί, ὅπου ἀπαντᾷ τὸ δέπας, δὲν ἔχει βρεθεῖ κανένα δίωτο κύπελλο με κωδωνόσχημο σῶμα¹⁶²³, διότι τὸ σχῆμα αὐτὸ ἀπαντᾷ ὅπως εἶδαμε στὸ Καστρί. Ἡ παρατήρηση αὕτη δὲν μπορεῖ ἐπομένως νὰ ἀποτελέσει ἐπιχείρημα ὑπὲρ τῆς ἀπόψεως ὅτι τὸ δίωτο κύπελλο με κωδωνόσχημο σῶμα εἶναι πρωιμότερο ἀπὸ τὸ δέπας. Ὅπως ἄλλωστε σημειώνει καὶ ὁ ἴδιος, οἱ δύο τύποι συνυπάρχουν στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας¹⁶²⁴. Οὕτε καὶ μπορεῖ νὰ τεκμηριώσῃ τὴν χρονολόγηση τοῦ Κύνθου σὲ φάση πρωιμότερη ἀπὸ τὸ Καστρί¹⁶²⁵. Ἡ M.J. Mellink, ποὺ ἐπίσης θεωρεῖ τὸ δέπας ὡς τὸ ὑστερότερο τῶν σχημάτων τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», προτείνει λόγῳ τῆς παρουσίας τοῦ σχήματος αὐτοῦ χρονολόγηση τοῦ οἰκισμοῦ στὸ Καστρί καὶ τῆς περιόδου ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο¹⁶²⁶. Τὰ ὅσα προαναφέρθηκαν ὁμως ὀδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ Καστρί τῆς Σύρου ὑφίσταται μὲν κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΚ ΙΙ, ἡ ἰδρυσὴ του ὁμως τοποθετεῖται περὶ τὸ τέλος τῆς ΠΚ ΙΙ.

Ἡ ὀχυρωμένη ἀκρόπολις στὸν Πάνορμος τῆς Νάξου ἔχει ἐπίσης χρονολογηθεῖ ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ¹⁶²⁷. Θεωρεῖται ὁμως πιθανὸν ὅτι ἡ θέσις κατοικήθηκε καὶ κατὰ

1617. Bossert 1967, 69, 72, εἰκ. 3:1. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Γ, 1α καὶ Κ-Γ, 2α-1.

1618. Τσουντας 1899, 122.

1619. Αὐτόθι 85. Πὰ τὰ κωνικά ποτήρια με ἀποτυπώματα πλέγματος ἢ φύλλου στὴν βάση, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Γ, 2, σημ. 395-398 καὶ Β-Α, 2β, σημ. 1299, 1303-1305, 1308.

1620. Τσουντας 1899, 122.

1621. Ντούμας 1976β, 7. Doulas 1982, 8. 1983b, 27. Wilson 1985, 358, 359. Πὰ τὶς ὀριζόντιες λαβὲς με ἀκτινωτὲς ἐγχαράξεις στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 4.

1622. Τσουντας 1899, 122. Bossert 1967, 70, 73, εἰκ. 5:3-4. Renfrew 1972, 533.

1623. MacGillivray 1984a, 75.

1624. Αὐτόθι.

1625. Αὐτόθι.

1626. Mellink 1986, 148-149.

1627. Barber - MacGillivray 1980, 150, 155. MacGillivray 1980, 7. Doulas 1988, 23-24, 25.

τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο¹⁶²⁸. Ἡ πιθανότητα αὐτὴ ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ οἰκισμοῦ βρέθηκαν λείψανα μικρῆς οἰκίας ποὺ χρονολογήθηκε στὴν φάση μεταξὺ τῆς ΠΚ Ι καὶ τῆς ΠΚ ΙΙ, δηλαδή στὴν «Ὁμάδα τοῦ Κάμπου»¹⁶²⁹. Ἐπιπλέον, τὸ ὑλικὸ ποὺ προήλθε ἀπὸ τὴν ἀνασκαφὴ τῆς ἀκροπόλεως εἶναι πρὸς τὸ παρὸν ἀδημοσίευτο. Ἀναφέρονται μόνον ἓνα κύπελλο τοῦ τύπου «one-handled tankard» καὶ μερικὲς λαβὲς μὲ ἀκτινωτὲς ἐγγαράξεις στὴν ἄνω ἐπιφάνεια¹⁶³⁰. Εἶναι ἐπομένως ἀμφίβολο ἐὰν ὁ Πάνορμος ἀνήκει ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο.

Στὸν Κύνθο τῆς Δήλου τόσο τὰ ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα καὶ ἡ στρωματογραφία ὅσο καὶ ἡ τυπολογικὴ ἀνάλυση τῆς κεραμεικῆς δείχνουν ὅτι ὑπῆρξαν δύο τουλάχιστον φάσεις κατοικήσεως, κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο¹⁶³¹, τὰ δὲ εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν δὲν ἔχουν συσχετισθεῖ οὔτε μὲ τὰ στρώματα κατοικήσεως οὔτε μὲ τὶς ἀρχιτεκτονικὲς φάσεις τῶν οἰκοδομημάτων¹⁶³². Δὲν τεκμηριώνεται ἐπομένως ἡ χρονολόγηση τῆς ἀκροπόλεως τοῦ Κύνθου ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ¹⁶³³.

Τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας, τέλος, ἔδωσαν κεραμεικὴ ποὺ περιλαμβάνει ἀφ' ἑνὸς τύπους ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΑ περίοδο¹⁶³⁴ καὶ ἀφ' ἑτέρου τύπους ποὺ φαίνονται νὰ ἀνήκουν ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ¹⁶³⁵, κανένα ὅμως ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ σχήματα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» (δέπας, δίσκος, κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα, κύπελλα τοῦ τύπου «one-handled tankard», πυξίδες μὲ ἐγγράφη διακόσμηση, ἀνοιχτὲς φιάλες μὲ εὐθύγραμμο ἢ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα). Δὲν ἰσχύει ἐπομένως ἡ ἄποψη ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ δὲν παρουσιάζει ΠΚ ΙΙ χαρακτηριστικὰ¹⁶³⁶ οὔτε ὅτι χρονολογεῖται ὅπως καὶ ὁ οἰκισμὸς ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ καὶ στὴν φάση «Καστρί» τῶν Κυκλάδων¹⁶³⁷. Ἀπὸ τὰ παραπάνω συνάγεται ὅτι ὁ οἰκισμὸς στὰ Χριστιανὰ

1628. Barber - MacGillivray 1980, 147: πίνακας ΙΙ. Barber 1987, 56, 138.

1629. Doumas 1972, 156, εἰκ. 8. Barber - MacGillivray 1980, 145. Πὰ τὴν χρονολόγηση τῆς «Ὁμάδας τοῦ Κάμπου» στὴν πρῶμην φάση τῆς ΠΚ ΙΙ, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Ι.

1630. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Η, 1, σημ. 533 καὶ Λ-Α, 4, σημ. 1374.

1631. Renfrew 1972, 178. Barber - MacGillivray 1980, 147: πίνακας ΙΙ, 149 σημ. 48, 150, 155. MacGillivray 1980, 8, 45. Barber 1987, 28, 56, 70, 138. Σχετικὰ μὲ τὴν χρονολόγηση τοῦ Κύνθου, βλ. ἐπίσης ἐδῶ σημ. 250 καὶ 265.

1632. MacGillivray 1980, 8.

1633. Doumas 1988, 23-24, 25.

1634. Ἀκόσμητοι κρατηρίσκοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ: Τσάκος 1967, πίν. 341:β. Ντούμας 1976β, 5, εἰκ. 6, πίν. 3:γ. Ἀκόσμητες πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ: Τσάκος 1967, πίν. 341:γ. Ντούμας 1976β, 3-4, εἰκ. 3, 5, 9, πίν. 2:α, 3:α-β, 4:α-β, 5:ε. Κωνικὴ φιάλη: αὐτόθι 5, πίν. 3:δ ἀριστερά. Ὁριζόντιες λαβὲς μὲ ἀκτινωτὲς ἐγγαράξεις στὴν ἄνω ἐπιφάνεια: αὐτόθι 7.

1635. Κρατηρίσκοι μὲ κάθετες ἀνάγλυφες νευρώσεις στὸ σῶμα: Τσάκος 1967, πίν. 341:α. Ντούμας 1976β, 5, εἰκ. 4, πίν. 1:β ἀριστερά. Πρόχοι μὲ διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα: αὐτόθι 3-4, εἰκ. 1-2, πίν. 1:α, β δεξιά. Ἀνοιχτὲς φιάλες μὲ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα: αὐτόθι 5, εἰκ. 8, 10, πίν. 2:β, 5:ζ. Πὰ τοὺς κεραμικοὺς τύπους ποὺ προήλθαν ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 2γ, Α-Γ, 2, Κ-Β, 2, Κ-Β, 3, Κ-Γ, 1β, Λ-Α, 4.

1636. Barber - MacGillivray 1980, 150.

1637. Ντούμας 1976β, 8. Doumas 1977d, 25, 26. Barber - MacGillivray 1980, 147: πίνακας ΙΙ, 150, 155. 1984, 301: χρονολογικὸς πίνακας. Barber 1987, 21: εἰκ. 22.

της Θήρας ιδρύεται περί τὰ τέλη της ΠΚ ΙΙ καὶ συνεχίζει στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο. Ἀποδεικνύεται ἐπομένως ὀρθὴ ἡ παλαιότερη ἄποψη τοῦ J.B. Rutter ὅτι ἡ κεραμεικὴ ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ εἶναι πιθανῶς σύγχρονη τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» ἀλλὰ δὲν ἐντάσσεται σὲ αὐτήν, διότι δὲν περιλαμβάνει κανέναν ἀπὸ τοὺς χαρακτηριστικούς της τύπους¹⁶³⁸. Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ τεκμηριωθεῖ ἡ χρονολόγησις τῆς κεραμεικῆς αὐτῆς στὴν πρῶμην φάση τῆς ΜΚ, ὅπως ὁ J.B. Rutter πρότεινε τελευταῖα¹⁶³⁹, μὲ βάση τὸ γεγονός ὅτι ἕνας κρατηρίσκος μὲ διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα, παρόμοιος μὲ τοὺς κρατηρίσκους ἀπὸ τὰ Χριστιανὰ, βρέθηκε στὴν Κολώνα τῆς Αἴγινας σὲ στρῶμα χρονολογούμενο στὴν πρῶμην φάση τῆς ΜΕ καὶ σὲ συσχετισμὸ μὲ ἐγχάρακτη κεραμεικὴ τῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery»¹⁶⁴⁰, ἡ ὁποία χαρακτηρίζει τὴν πρῶμην φάση τῆς Φυλακωπῆς Ι (Φυλακωπὴ Ι-ii). Διότι οἱ κρατηρίσκοι καὶ οἱ πρόχοι μὲ διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων ἔχουν προέλθει, ὅπως εἶδαμε, ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης στὴν Κέα¹⁶⁴¹. Ἀντίθετα, τὸ γεγονὸς ὅτι ἕνας τύπος ἀγγείου ποὺ χαρακτηρίζει τὴν περίοδο ΙΙ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης καὶ ἐγχάρακτη κεραμεικὴ ποὺ χαρακτηρίζει τὴν φάση Φυλακωπῆς Ι-ii βρέθηκαν στὸ ἴδιο στρῶμα στὴν Αἴγινα συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ μερικοῦ συγχρονισμοῦ τῶν δύο φάσεων καὶ κατὰ συνέπεια τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» μὲ τὴν «Φυλακωπὴ Ι-ii»¹⁶⁴². Ὑπὲρ τοῦ μερικοῦ αὐτοῦ συγχρονισμοῦ συνηγορεῖ ἐπίσης τὸ γεγονὸς ὅτι τὰ δύο πιθανὰ ὄστρακα ἀπὸ κύπελλα τοῦ τύπου «one-handed tankard» ποὺ ἐντοπίσθηκαν στὶς πρόσφατες ἀνασκαφές τῆς Φυλακωπῆς προῆλθαν ἀπὸ τὴν φάση Β τοῦ οἰκισμοῦ, ὅπου βρέθηκαν σὲ συσχετισμὸ μὲ γραπτὴ κεραμεικὴ τῆς πόλεως Ι¹⁶⁴³. Τὸ ἴδιο καταδεικνύουν καὶ οἱ τυπολογικοὶ συσχετισμοὶ τῶν δύο κλειστῶν συνόλων ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Θήρας, θέμα στὸ ὁποῖο ἀναφερθήκαμε ἤδη ἀναλυτικὰ¹⁶⁴⁴.

β. Ἑρμηνεία

Ἡ παρουσία τῆς ἀνατολικῆς προελεύσεως κεραμεικῆς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» στὶς Κυκλάδες, τὴν Εὐβοία καὶ στὴν Ἀττικὴ περὶ τὸ τέλος τῆς ΠΚ/ΠΕ ΙΙ, ὑπῆρχε ἡ τάση, κατὰ τὴν περασμένη κυρίως δεκαετία, νὰ θεωρεῖται ἀποτέλεσμα τῆς μετακινήσεως πληθυσμῶν ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία πρὸς τὶς Κυκλάδες καὶ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα λόγω τῶν ἀναταραχῶν ποὺ λαμβάνουν χώρα σὲ εὐρεία κλίμακα στὴν μικρασιατικὴ

1638. Rutter 1979, 20 σημ. 5.

1639. Rutter 1983a, 69 σημ. 6, 70 σημ. 10, 71 σημ. 17.

1640. Αὐτόθι 71 σημ. 17.

1641. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Β, 2 καὶ Κ-Γ, 1β. Πλ. τὴν ἀντίκρουση τῆς χρονολογήσεως τῶν Χριστιανῶν στὴν πρῶμην φάση τῆς ΜΚ, βλ. ἐπίσης Sotirakopoulou 1986, 310.

1642. Renfrew 1972, 535. Barber 1974, 48, 49: εἰκ. 10. 1978, 368. 1981, 177: χρονολογικὸς πίνακας. Doumas 1977d, 26. 1988, 24, 25, 28. *Art and Culture*, 593: χρονολογικὸς πίνακας. Rutter 1979, 22 σημ. 15. Barber - MacGillivray 1980, 151 σημ. 86. MacGillivray 1984a, 73, 75. Sotirakopoulou 1986, 309.

1643. Evans - Renfrew 1984, 67.

1644. Βλ. παραπάνω σ. 228-233. Ἐπίσης Sotirakopoulou 1986, 309 σημ. 83.

χερσόνησο πρὸς τὸ τέλος τῆς τοπικῆς ΠΧ II¹⁶⁴⁵. Κατὰ συνέπεια, οἱ κυκλαδικοὶ οἰκισμοὶ ποὺ ἔδωσαν κεραμεικὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου θεωρήθηκαν ἀπὸ πολλοὺς ἐγκαταστάσεις προσφύγων ἢ εἰσβολέων ἐξ Ἀνατολῶν. Ὑπάρχουν, βέβαια, καὶ αὐτοὶ ποὺ δὲν θεωροῦν ἀπαραίτητο νὰ ἐρμηνεύσουν τὴν παρουσία ἀνατολικῶν στοιχείων στὴν κεραμεικὴ αὐτῆς τῆς περιόδου ὡς ἀποτέλεσμα μεταναστεύσεως πληθυσμῶν καὶ εἶναι τῆς γνώμης ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἀποτελοῦν ἐνδείξεις ἔντονης ἐμπορικῆς δραστηριότητος καὶ στενῶν ἐπαφῶν τοῦ ἑλλαδικοῦ χώρου μὲ τὴν Μικρὰ Ἀσία¹⁶⁴⁶. Ἐδῶ θὰ ἀναφερθοῦμε στὶς θεωρίες ποὺ ὑποστηρίζουν τὴν πρώτη ἄποψη καὶ θὰ ἐξετάσουμε κατὰ πόσον εἶναι δυνατόν νὰ ἰσχύουν.

Ἡ ἄποψη ὅτι εἰσβολαὶ ἐξ Ἀνατολῶν ἐγκαταστάθηκαν στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας κατὰ τὴν περίοδο III τοῦ οἰκισμοῦ¹⁶⁴⁷ δὲν τεκμηριώνεται. Ἀναφερθήκαμε ἤδη στὴν ὁμαλὴ μετάβαση τοῦ οἰκισμοῦ ἀπὸ τὴν περίοδο II στὴν περίοδο III καὶ στὴν πολιτιστικὴ συνέχεια ποὺ παρατηρεῖται ἀνάμεσα στὶς δύο φάσεις. Ἡ συστηματικὴ μελέτη τῆς κεραμεικῆς τῆς Ἀγίας Εἰρήνης ὁδήγησε στὴν διαπίστωση ὅτι τὰ ἐπεῖσακτα στοιχεῖα τῆς περιόδου III ἀποτελοῦν μικρὸ μόνον ποσοστὸ ἔναντι τῶν στοιχείων τῆς προηγούμενης περιόδου τὰ ὁποῖα ἐπιβιώνουν. Τὸ ἴδιο παρατηρεῖται στοὺς οἰκισμοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ἀττικῆς κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτῇ (Ραφήνα, Ἀσκηταριό). Τὸ γεγονός αὐτὸ ἀποδεικνύει ἀβάσιμες τὶς θεωρίες περὶ πολιτιστικῆς μεταβολῆς ἢ παρουσίας ξένου πληθυσμοῦ στοὺς οἰκισμοὺς αὐτούς¹⁶⁴⁸.

Οἱ ὀχυρωμένες ἀκροπόλεις τῶν Κυκλάδων (Καστρί Σύρου, Πάνορμος Νάξου, Κύνθος Δήλου), ποὺ ἔδωσαν κεραμεικὴ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ», ἔχουν ἐπίσης θεωρηθεῖ ἀπὸ πολλοὺς ἐγκαταστάσεις προσφύγων ἢ εἰσβολέων ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία. Τὸ Καστρί τῆς Σύρου εἶναι, σύμφωνα μὲ μιὰ ἄποψη, ὀχυρωμένη ἐμπορικὴ ἐγκατάσταση τρωαδικῶν μεταλλουργῶν¹⁶⁴⁹. Σύμφωνα μὲ μιὰ ἄλλη ἄποψη εἶναι ἐγκατάσταση εἰσβολέων ἐξ Ἀνατολῶν, ὅπως καὶ ἡ Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας¹⁶⁵⁰. Κατ' ἄλλους εἶναι μιὰ μεμονωμένη ἐγκατάσταση προσφύγων ἐξ Ἀνατολῶν ποὺ ἔφεραν μαζί τους ἀνατολικῆς προελεύσεως μέταλλα καὶ κεραμεικὴ¹⁶⁵¹. Μιὰ ἄλλη θεωρία εἶναι ὅτι τὸ Λευκαντὶ καὶ πιθανῶς τὸ Καστρί τῆς Σύρου καὶ ἡ Μάνικα εἶναι ἐγκαταστάσεις ἐπιδρομῶν ἀπὸ τὰ δυτικὰ καὶ ΝΔ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὴν ἐπικράτησή τους στὴν Δυτικὴ Μικρὰ Ἀσία καὶ τὴν Κιλικία περὶ τὸ τέλος τῆς τοπικῆς ΠΧ II, ἐπεξέτειναν τὴν δραστηριότητά τους στὸ Αἰγαῖο, ἀναπτύσσοντας ἐμπορικὲς σχέσεις μὲ τὴν Σάμο, τὶς Κυκλάδες, τὴν Ἀττικὴ καὶ τὴν Θεσσαλίαν ἢ προβαίνοντας σὲ κατὰ τόπους ἐγκαταστάσεις¹⁶⁵².

1645. Caskey 1970a, 342. 1986, 25. Barber 1974, 48. 1987, 29, 56, 70, 138, 141. Hood 1978, 22. Rutter 1979, 22 σημ. 14. Barber - MacGillivray 1980, 155. 1984, 297-298. MacGillivray 1980, 45. 1984a, 75. Wiencke 1989, 509.

1646. MacGillivray 1980, 25, 45. Davis 1987, 32.

1647. Hood 1978, 22.

1648. Wilson - Eliot 1984, 83. Wilson 1987, 36.

1649. Schachermeyer 1971, 399-401.

1650. Βλ. ἐδῶ σημ. 1647.

1651. Gale - Stos-Gale 1984, 269, 270, 271. Stos-Gale - Gale - Gilmore 1984, 23, 26, 36.

1652. Mellink 1986, 150.

Ἄλλοι πιστεύουν ὅτι στίς ὀχυρωμένες ἀκροπόλεις ἦταν ἐγκατεστημένοι νησιῶτες καὶ ὅτι οἱ ὀχυρώσεις εἶναι ἔνδειξη τῆς αὐξημένης ἀνασφάλειας τῶν καιρῶν λόγω τῆς πειρατείας¹⁶⁵³. Μιὰ ἄλλη ἄποψη εἶναι ὅτι τὸ Καστρί τῆς Σύρου, ὁ Κύνθος τῆς Δήλου καὶ ὁ Πάνορμος τῆς Νάξου ἀποτελοῦν μεμονωμένες ἐγκαταστάσεις προσφύγων ἀπὸ τὴν Πολιόχνη τῆς Λήμνου καὶ τὴν Θερμὴ τῆς Λέσβου μετὰ τὴν καταστροφή καὶ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν οἰκισμῶν αὐτῶν κατὰ τὶς φάσεις «giallo» καὶ V ἀντίστοιχα. Σύμφωνα μὲ τὴν θεωρία αὐτή, οἱ πρόσφυγες ἀπὸ τὰ νησιὰ αὐτὰ κατέφυγαν ἀρχικὰ στὴν Μάνικα καὶ στὴν Κολώνα (πόλη V) τῆς Αἴγινας, μὲ τὶς ὁποῖες εἶχαν σχέσεις ἀπὸ παλιά, καὶ ἀφοῦ ἐδραίωσαν τὴν παρουσία τους στίς θέσεις αὐτές, ἐπεδίωξαν ἐν συνεχείᾳ νὰ ἐπεκτείνουν τὴν κυριαρχία τους στίς Κυκλάδες. Στὴν προσπάθειά τους αὐτὴ ἐγκαταστάθηκαν στίς ἀπομακρυσμένες ἀκροπόλεις τοῦ Καστρίου, τοῦ Κύνθου καὶ τοῦ Πανόρμου, τὶς ὁποῖες ὀχύρωσαν κατὰ τὸν δικό τους τρόπο. Οἱ Κυκλαδίτες ὁμως ἀντέδρασαν καὶ σύντομα κατόρθωσαν νὰ ἐκδιώξουν τοὺς εἰσβολεῖς. Ἐνδεχομένως μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς παρέμειναν γιὰ κάποιο χρονικὸ διάστημα στὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας σὲ πλήρη ἀπομόνωση, ἐνῶ ἄλλοι εἶναι πιθανὸν ὅτι κρατήθηκαν ὡς ὄμηροι ἢ ὡς δοῦλοι σὲ κυκλαδικοὺς οἰκισμοὺς¹⁶⁵⁴. Ὁ R.L.N. Barber διερωτᾶται ἐὰν οἱ κάτοικοι τῶν ὀχυρωμένων ἀκροπόλεων ἦταν εἰσβολεῖς ἐξ Ἀνατολῶν ἢ Κυκλαδίτες ποὺ κατέφυγαν ἐκεῖ σὲ περίοδο κινδύνου¹⁶⁵⁵. Ἡ ἀνάμεικτη κεραμικὴ τῶν οἰκισμῶν αὐτῶν, ποὺ περιλαμβάνει ἀφ' ἑνὸς στοιχεῖα ποὺ ἀνήκουν στὴν ΠΚ II παράδοση καὶ ἀφ' ἑτέρου στοιχεῖα ἀνατολικῆς προελεύσεως, ἀποτελεῖ κατ' αὐτὸν ἔνδειξη ὅτι εἶχε μεσολαβήσει χρονικὸ διάστημα ἱκανὸ νὰ ἐπιτρέψει εἴτε στοὺς Κυκλαδίτες νὰ υἱοθετήσουν τὰ νέα στοιχεῖα εἴτε στοὺς εἰσβολεῖς νὰ ἀφομοιώσουν τὰ προϋπάρχοντα κυκλαδικά.

Δείξαμε προηγουμένως ὅτι στὸ Καστρί τῆς Σύρου ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀνατολικῆς προελεύσεως στοιχεῖα παρατηροῦνται ἐπίσης ΠΚ II χαρακτηριστικά, ὅτι ὁ Κύνθος τῆς Δήλου παρουσιάζει δύο τουλάχιστον φάσεις κατοικήσεως καὶ περιλαμβάνει κεραμικὴ τόσο τῆς ΠΚ II ὅσο καὶ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου», ποὺ ὁμως δὲν ἔχει συσχετισθεῖ οὔτε μὲ τὶς ἀρχιτεκτονικὲς φάσεις τοῦ οἰκισμοῦ οὔτε μὲ τὰ στρώματα κατοικήσεως, καὶ ὅτι τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας δὲν ἔχουν δώσει κανένα ἀπὸ τὰ τυπικὰ καὶ ξένης προελεύσεως σχήματα τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου» καὶ καταλήξαμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ μὲν Κύνθος κατοικεῖται ἤδη κατὰ τὴν ΠΚ II περίοδο καὶ συνεχίζει νὰ κατοικεῖται καὶ κατὰ τὴν ΠΚ IIIA, τὸ δὲ Καστρί καὶ τὰ Χριστιανὰ φαίνονται νὰ ἰδρύονται περὶ τὸ τέλος τῆς ΠΚ II καὶ νὰ συνεχίζουν νὰ κατοικοῦνται κατὰ τὴν πρῶμῃ φάση τῆς ΠΚ III. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ στὸν Πάνορμο, εἴπαμε ὅτι ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα κύπελλο τοῦ τύπου «one-handed tankard» καὶ μερικὲς λαβὲς δὲν γνωρίζομε ἀκόμη τὴν κεραμικὴ καὶ τὰ ἄλλα εὐρήματα τῆς ἀνασκαφῆς –εἶναι ἀκόμη ἀδημοσίευτα– καὶ ἀναφερθήκαμε στίς ἐνδείξεις ποὺ ὑπάρχουν ὅτι ἡ ἀκρόπολη κατοικεῖται καὶ κατὰ τὴν ΠΚ II περίοδο.

1653. Hope Simpson - Dickinson 1979, 373.

1654. Dumas 1988, 26-28.

1655. Barber 1987, 70.

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ δὲν συνηγοροῦν ὑπὲρ τῶν θεωριῶν ποὺ θέλουν τὶς παραπάνω θέσεις ἐξ ὁλοκλήρου ἐγκαταστάσεις εἰσβολέων, εἴτε ἀπὸ τὴν Μικρὰ Ἀσία εἴτε ἀπὸ τὸ ΒΑ Αἰγαῖο. Διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πῶς ἐξηγεῖται τὸ γεγονὸς ὅτι οἱ εἰσβολεῖς υἱοθέτησαν στοιχεῖα ἀπὸ τὴν κυκλαδικὴ παράδοση καὶ ἀπὸ αὐτοὺς στὴν γῆ τῶν ὁποίων εἶχαν εἰσβάλει καὶ ἐγκατασταθεῖ καὶ μὲ τοὺς ὁποίους εἶχαν ἐπομένως σχέσεις ἐχθρότητας; Καὶ ἐὰν ὑποθέσουμε ὅτι εἶχαν λόγους νὰ κτίσουν ὀχυρωμένες ἀκροπόλεις στὴν Σύρο καὶ τὴν Νάξο γιὰ νὰ προφυλαχθοῦν ἀπὸ τυχὸν ἐπιθέσεις τῶν αὐτόχθονων κατοίκων τῶν νησιῶν αὐτῶν, γιὰ τὴν παρουσία τῶν ὁποίων ὅμως κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ δὲν ἔχομε μέχρι στιγμῆς ἐνδείξεις, γιατί θὰ εἶχαν λόγο νὰ ὀχυρωθοῦν στὸ μικρὸ νησὶ τῆς Δήλου, ὅπου δὲν μαρτυρεῖται ἄλλος οἰκισμὸς κατὰ τὴν ΠΕΧ πλὴν τοῦ Κύνθου; Ἐὰν δὲ οἱ ὀχυρώσεις εἶχαν σκοπὸ τὴν προφύλαξη τῶν εἰσβολέων ἀπὸ τυχὸν ἐπιθέσεις ἄλλων νησιωτῶν, γιατί θεωρήσαν περὶττὸ νὰ ὀχυρωθοῦν στὰ Χριστιανὰ, ποὺ βρίσκονται τόσο κοντὰ στὴν Θήρα καὶ ἀπέναντι σχεδὸν ἀπὸ τὸν κατὰ τὰ φαινόμενα ἀκμάζοντα κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ οἰκισμὸ τοῦ Ἀκρωτηρίου; Καὶ πῶς θὰ ἦταν δυνατόν νὰ ζοῦν ἀσφαλεῖς καὶ σὲ ἀπομόνωση ὑπὸ αὐτὲς τὶς συνθήκες; Νὰ δεχθοῦμε ὅτι τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας εἶχε τὴν τύχη ποὺ ὑποτίθεται ὅτι εἶχαν οἱ ἄλλοι μεγάλοι οἰκισμοὶ τῆς ΠΕΧ, συγκεκριμένα ἡ Φυλακωπὴ τῆς Μήλου καὶ ἡ Παροικία τῆς Πάρου, ποὺ θεωρεῖται πιθανόν ὅτι ἐγκαταλείφθηκαν προσωρινὰ κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ μὲ βάση τὸ γεγονὸς ὅτι ἔχουν δώσει μικρὴ ποσότητα κεραμεικῆς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ»¹⁶⁵⁶; Θεωροῦμε λογικότερο νὰ δεχθοῦμε τὴν ἄποψη ὅτι ἡ κεραμεικὴ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» δὲν εἰσχώρησε ἴσως στὸν ἴδιο βαθμὸ σὲ ὅλα τὰ νησιά¹⁶⁵⁷. Εἶναι ἐπίσης πιθανόν ὅτι ἡ μικρὴ ποσότητα κεραμεικῆς τῆς ὁμάδας αὐτῆς ποὺ ἔχει προέλθει ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ, τὴν Παροικία καὶ τὸ Ἀκρωτήρι ὀφείλεται στὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἀνασκαφὴ τῶν πρώιμων φάσεων τῶν οἰκισμῶν αὐτῶν ὑπῆρξε περιορισμένη καὶ δὲν συνέπεσε νὰ ἀνασκαφοῦν σημεῖα ποὺ θὰ ἔδιναν μεγαλύτερη ποσότητα τῆς κεραμεικῆς αὐτῆς. Πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς θὰ μπορούσε νὰ χρησιμοποιηθεῖ τὸ γεγονὸς ὅτι στὶς τελευταῖες ἀνασκαφὲς τῆς Φυλακωπῆς δὲν βρέθηκε ἐγχάρακτη κεραμεικὴ τῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery» (ἄσκοι, κολουροκωνικὲς πυξίδες), ἡ ὁποία εἶναι τόσο χαρακτηριστικὴ τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς πόλεως Ι (Φυλακωπὴ Ι-ii), ἐνῶ βρέθηκε γραπτὴ κεραμεικὴ τῆς ἴδιας φάσεως¹⁶⁵⁸. Οἱ ἀνασκαφεῖς ἐρμηνεύουν τὸ γεγονὸς ὑποθέτοντας ὅτι ἔτυχε νὰ μὴν ἀποτεθεῖ κεραμεικὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου στὸν περιορισμένο τομέα ὅπου ἔγινε ἀνασκαφὴ¹⁶⁵⁹. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ ποσότητα κεραμεικῆς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» ποὺ ἔχει προέλθει ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ, τὴν Παροικία καὶ τὸ Ἀκρωτήρι εἶναι μικρὴ. Δὲν παύει παρὰ ταῦτα νὰ ὑπάρχει, στὸ Ἀκρωτήρι δὲ εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ αὐτὴ ποὺ μέχρι στιγμῆς γνωρίζομε ἀπὸ τοὺς δύο ἄλλους οἰκισμοὺς¹⁶⁶⁰. Ἡ ἄποψη, ἐπομένως, ὅτι οἱ

1656. Αὐτόθι 138.

1657. Αὐτόθι.

1658. Evans - Renfrew 1984, 66.

1659. Αὐτόθι 67.

1660. Παροικία Πάρου: Barber 1978, 368. 1983, 80. 1987, 138. Barber - MacGillivray 1980, 150 σημ. 69.

εισβολείς από τὸ Βόρειο Αἰγαῖο δὲν κατόρθωσαν νὰ φθάσουν στὰ μεγάλα κυκλαδικὰ κέντρα τῆς Φυλακωπῆς, τῆς Παροικιάς καὶ τοῦ Ἀκρωτηρίου, ἡ ὁποία βασίσθηκε στὸ ἐπιχείρημα ὅτι στὶς θέσεις αὐτὲς δὲν ἀπαντᾷ κεραμικὴ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ»¹⁶⁶¹, δὲν ἔχει ἔρεισμα. Ἐξίσου ἀβάσιμη ἀποδεικνύεται ἡ ἄποψη ὅτι ἡ κεραμικὴ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» καὶ ἡ ἐγχάρακτη κεραμικὴ τῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery» δὲν ἔχουν βρεθεῖ ἢ δὲν συνυπάρχουν στὸν ἴδιο οἰκισμό¹⁶⁶². Διότι στοὺς τρεῖς προαναφερθέντες οἰκισμοὺς ἔχει βρεθεῖ κεραμικὴ καὶ τῶν δύο ομάδων, εἶναι δὲ γνωστὸ ὅτι ἡ «Dark-faced pottery» ἔχει προέλθει κυρίως ἀπὸ τὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου καὶ τὴν Παροικιά τῆς Πάρου¹⁶⁶³. Δὲν τεκμηριώνεται, κατὰ συνέπεια, καὶ ἡ ἄποψη ὅτι οἱ χρήστες τῆς κεραμικῆς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» ἦταν διαφορετικῆς ἐθνικότητος ἀπὸ τοὺς χρήστες τῆς «Dark-faced pottery» καὶ ὅχι μόνον ἦταν ἐγκατεστημένοι σὲ διαφορετικοὺς οἰκισμοὺς ἀλλὰ καὶ οἱ σχέσεις τους ἦταν ἐχθρικές¹⁶⁶⁴. Ἡ παρουσία κεραμικῆς τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας ἀναιρεῖ τέλος τὴν θεωρίαν ὅτι ἡ κεραμικὴ αὐτοῦ τοῦ τύπου ἀπαντᾷ μόνον στὶς Βόρειες Κυκλάδες¹⁶⁶⁵, ἂν καὶ εἶναι γεγονὸς ὅτι στὰ νότια νησιά δὲν ἔχει μέχρι στιγμῆς ἐντοπισθεῖ στὴν ποσότητα ποὺ ἀπαντᾷ στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας, στὸ Καστρί τῆς Σύρου καὶ στὸν Κύνθο τῆς Δήλου.

Πῶς ἐξηγοῦμε, λοιπόν, τὴν ἐμφάνιση κεραμικῆς ἀνατολικῆς προελεύσεως ἢ ἐμπνεύσεως στὶς Κυκλάδες πρὸς τὸ τέλος τῆς ΠΚ II; Δὲν θὰ προσθέσουμε ἐδῶ μιὰ ἀκόμη θεωρίαν σὲ ὅσες ἤδη ὑπάρχουν. Τείνομε μᾶλλον πρὸς τὴν ἄποψη ὅτι τίς ὀχρωμένες ἀκροπόλεις ἔκτισαν Κυκλαδίτες σὲ ἐποχὴ ἀναταραχῶν καὶ αὐξημένης ἀνασφάλειας, εἴτε λόγῳ τῆς πειρατείας, ποὺ φαίνεται ὅτι δὲν ἔπαυσε ποτὲ νὰ λυμαίνεται τὸ Αἰγαῖο καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς μακραίωνης ἱστορίας του, εἴτε λόγῳ μετακινήσεων πληθυσμῶν στὸ πλαίσιο τῶν γενικῶν ἀνακατατάξεων ποὺ παρατηροῦνται στὸν εὐρύτερο αἰγαιακὸ χῶρο κατὰ τὴν 3η χιλιετία π.Χ. Δὲν θεωροῦμε ἀπαραίτητο νὰ ἐρμηνεύσουμε τὴν ἐμφάνιση κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ χαρακτηριστικῶν ξένης προελεύσεως στὴν κεραμικὴ καὶ μετάλλων ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸ ΒΑ Αἰγαῖο ὡς ἔνδειξη ἐγκαταστάσεως στὶς ὀχρωμένες ἀκροπόλεις τῶν Κυκλάδων εἰσβολέων ποὺ ἔφεραν μαζί τους δική τους κεραμικὴ καὶ δικὰ τους μέταλλα. Συμφωνοῦμε ὅτι τὰ στοιχεῖα αὐτὰ μποροῦν κάλλιστα νὰ ὑποδηλώνουν ἔντονη ἐμπορικὴ δραστηριότητα καὶ στενὲς ἐπαφὲς τῶν Κυκλάδων μὲ τὸ ΒΑ Αἰγαῖο καὶ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς

Φυλακωπὴ Μήλου: Rutter 1983a, 69. Evans - Renfrew 1984, 67. Barber 1987, 138. Ἀκρωτήρι Θήρας: Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Η, 1, Α-Η, 2, Κ-Δ, 2β: Β 67, Β 87, Β 106, Δ 239, Ξ 91, Π17/18 καὶ Κ-Ε: Δ 117, ΜΠ.2/48, Φ 93. Βλ. ἐπίσης Α-Α, 1α καὶ Α-Α, 3 γιὰ τύπους φιαλῶν ποὺ χαρακτηρίζουν ἀποκλειστικὰ τὴν περίοδο III τῆς Ἀγίας Εἰρήνης τῆς Κέας.

1661. Doulas 1988, 26.

1662. Rutter 1984, 95, 106 σημ. 3. Doulas 1988, 24, 25.

1663. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Δ, 3, Κ-Ε καὶ Κ-Η, 1. Πὰ τὴν συνύπαρξη κεραμικῆς καὶ τῶν δύο ομάδων στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας, βλ. ἐπίσης Sotirakopoulou 1986, 309.

1664. Doulas 1988, 28.

1665. Renfrew 1972, 535. 1984b, 45 ἀρ. 15. Doulas 1977d, 25. Barber 1978, 368. Hood 1986, 34, 36.

Ἀσίας. Ἄλλωστε στὸν Κύνθο τῆς Δήλου καὶ στὸν Πάνορμο τῆς Νάξου, ὅπου ἔχομε ἐνδείξεις κατοικήσεως καὶ κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, δὲν ἔχουν παρατηρηθεῖ ἐνδείξεις βίαιης καταστροφῆς καὶ καταλήψεως τῶν ΠΚ ΙΙ οἰκισμῶν, ὅπως λογικὰ θὰ ἀναμενόταν ἐὰν στὶς θέσεις αὐτὲς ἐγκαθίσταντο εἰσβολεῖς. Ἀντίθετα, ἔχομε ἐνδείξεις βίαιης καταστροφῆς καὶ καταλήψεως τῶν ὀχυρωμένων ἀκροπόλεων τοῦ Καστριοῦ τῆς Σύρου καὶ τοῦ Πανόρμου τῆς Νάξου στὸ τέλος τῆς περιόδου ποὺ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν κεραμεικὴ τῆς «Ομάδας τοῦ Καστριοῦ», γεγονὸς ποὺ σήμανε τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους καὶ τὴν ἐγκατάλειψη τῶν θέσεων¹⁶⁶⁶. Δὲν παραβλέπομε βεβαίως τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ παρουσία τῶν στοιχείων ἀνατολικῆς προελεύσεως στὸ Καστρί τῆς Σύρου εἶναι ἀξιοσημείωτη καὶ ἐπισκιάζει τὰ στοιχεῖα ποὺ ἀνήκουν στὴν τοπικὴ παράδοση τῆς ΠΚ ΙΙ. Τὸ γεγονὸς αὐτὸ συνιστᾷ ἐνδειξὴ ὅτι ἡ μετάβαση ἀπὸ τὴν ΠΚ ΙΙ στὴν ΠΚ ΙΙΙ δὲν ὑπῆρξε ἴσως τόσο ὁμαλὴ ἐδῶ ὅσο στὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας καὶ στὴν Ἀνατολικὴ Ἀττικὴ¹⁶⁶⁷.

Ὅτι ἡ 3η χιλιετία π.Χ. ἦταν ἐποχὴ ἀυξημένων κινδύνων στὸν αἰγαιακὸ χῶρο μαρτυροῦν οἱ ὀχυρωμένοι οἰκισμοὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδας (Περαχώρα Κορινθίας¹⁶⁶⁸, Ἀργισσα Θεσσαλίας¹⁶⁶⁹), τῆς Πολιόχνης (periodo azzurro)¹⁶⁷⁰, τῆς Τροίας (πόλη Ι) καὶ τῆς Θερμῆς τῆς Λέσβου (πόλη ΙΙα)¹⁶⁷¹ ἥδη ἀπὸ τὴν ΠΧ Ι περίοδο, ἢ, στὶς περιπτώσεις τῆς Περαχώρας καὶ τῆς Θερμῆς, ἀπὸ τὴν μεταβατικὴ ΠΧΙ-ΙΙ φάση, τοῦ δὲ Ἐμποριοῦ τῆς Χίου ἀπὸ τὴν τελευταία φάση τῆς ΝΝ¹⁶⁷². Ἡ Τροία, ἡ Θερμὴ καὶ ἡ Πολιόχνη παραμένουν ὀχυρωμένες καθ' ὅλη τὴν διάρκεια τῆς ζωῆς τους κατὰ τὴν ΠΕΧ¹⁶⁷³. Κατὰ τὴν ΠΧ ΙΙ περίοδο ἐμφανίζονται ὀχυρώσεις στὴν Μάνικα¹⁶⁷⁴, τὴν Λέρνα (φάση ΙΙΙ)¹⁶⁷⁵ καὶ τὴν Κολώνα τῆς Αἰγίνας (πόλη ΙΙΙ)¹⁶⁷⁶. Ἡ τελευταία μάλιστα παραμένει ὀχυρωμένη μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς της κατὰ τὴν πρῶμην φάση τῆς Μυκηναϊκῆς ἐποχῆς¹⁶⁷⁷. Τὰ τμήματα τῶν ὀχυρωματικῶν περιβόλων ποὺ ἐντοπίσθηκαν στὴν Ραφήνα¹⁶⁷⁸ καὶ τὸ Ἀσκηταριὸ¹⁶⁷⁹ ὁ Δ. Θεοχάρης χρονολόγησε στὴν ΠΕ ΙΙΙ περίοδο. Ὁ C. Renfrew ὁμως χρονολογεῖ τὸν ὀχυρωματικὸ περίβολο τοῦ Ἀσκηταριοῦ στὴν ΠΕ ΙΙ περίοδο¹⁶⁸⁰.

1666. Τσουντας 1899, 120. Ντούμας 1964, 412. Doumas 1988, 25-26.

1667. Wilson 1987, 36.

1668. Fossey 1969, 53, 55, 69. Renfrew 1972, 394.

1669. Renfrew 1972, 394.

1670. Αὐτόθι 127, 395. Doumas 1988, 27.

1671. Renfrew 1972, 127, 394-395.

1672. Αὐτόθι 394.

1673. Αὐτόθι 129, 131, 395.

1674. Θεοχάρης 1953/54, 63 σημ. 2. Renfrew 1972, 261-εἰκ. 14.15 ἄνω, 398.

1675. Caskey 1958, 132-134, πίν. 33a, 34a-b. 1960, 289. Renfrew 1972, 398, εἰκ. 18.11:3. Doumas 1972, 169, εἰκ. 24.

1676. Βάλτερ 1985, 57. Ὁ Walter (αὐτόθι 46) θεωρεῖ πιθανὸν ὅτι καὶ ἡ πόλη ΙΙ εἶχε ἀμυντικὸ τεῖχος.

1677. Πόλη V: αὐτόθι 69, 74-76, εἰκ. 41-42. Πόλη VI: αὐτόθι 89, 94, εἰκ. 59-60. Πόλη VII: αὐτόθι 99, εἰκ. 68-69.

Πόλη VIII: αὐτόθι 106-107, εἰκ. 73-74. Πόλη IX: αὐτόθι 124-125, εἰκ. 88-90. Πόλη X: αὐτόθι 144, εἰκ. 102, 107.

Πόλη XI: αὐτόθι 146.

1678. Θεοχάρης 1952, 140. 1953, 105, 111, εἰκ. 1-2. 1953/54, 63 σημ. 2. 1954, 106. 1955, 116.

1679. Θεοχάρης 1953/54, 63-64, εἰκ. 3. 1954, 106. 1955, 110, 113, εἰκ. 1.

1680. Renfrew 1972, 395.

Δεδομένου ότι και η κεραμεική της «Ομάδας του Καστρίου» που προήλθε από την Ραφήνα αποδόθηκε από τον Δ. Θεοχάρη στην ΠΕ ΙΙΙ φάση του οικισμού, ενώ η σύγχρονη έρευνα την εντάσσει στο τέλος της ΠΕ ΙΙ ή στην μεταβατική ΠΕ ΙΙ-ΙΙΙ φάση¹⁶⁸¹, είναι πιθανόν ότι και το τείχος του οικισμού στην Ραφήνα ανήκει στην ΠΕ ΙΙ περίοδο. Ανάλογη είναι και η περίπτωση του Άσκηταριου¹⁶⁸². Η χρονολόγηση επομένως που προτείνει ο C. Renfrew είναι πιθανώς όρθη. Η ακρόπολη στο Καστρί της Σύρου περιβάλλεται από διπλό τείχος με ήμικυκλικούς πύργους κατά διαστήματα¹⁶⁸³. Το τείχος αυτό παρουσιάζει πολλές ομοιότητες με τους οχυρωματικούς περιβόλους του Πανόρμου της Νάξου¹⁶⁸⁴, της Λέρνας ΙΙΙ¹⁶⁸⁵ και της Κολώνας V της Αίγινας¹⁶⁸⁶. Ο C. Renfrew πιστεύει ότι, αν και η κεραμεική που προήλθε από το Καστρί της Σύρου ανήκει κατά το μεγαλύτερο μέρος της στην ΠΧ ΙΙΙ, οι οχυρώσεις του οικισμού αυτού, όπως και του Πανόρμου, είναι ίσως σύγχρονες με τις οχυρώσεις της Λέρνας και ανήκουν στην ΠΧ ΙΙ περίοδο¹⁶⁸⁷. Στον Κύνθο της Δήλου, όπου δεν υπάρχει τείχος, η οχύρωση έχει επιτευχθεί με την ένιχυση των εξωτερικών τοίχων των οικιών που βρίσκονται στις παρυφές της ακροπόλεως¹⁶⁸⁸. Αξίζει να αναφερθεί εδώ ότι κάτω από τα λείψανα των οικιών της ακροπόλεως αποκαλύφθηκε παχύς τοίχος, ο οποίος κατά τον A. Plassart ανήκει σε παλαιότερο οχυρωματικό τείχος¹⁶⁸⁹. Από τα παραπάνω συνάγεται ότι οι οχυρώσεις δεν χαρακτηρίζουν αποκλειστικά την περίοδο κατά την οποία εμφανίζεται η κεραμεική της «Ομάδας του Καστρίου», αλλά απαντούν στον αιγαιακό χώρο καθ' όλη την διάρκεια της 3ης χιλιετίας π.Χ. Αυτό σημαίνει ότι η ΠΕΧ, κατά τις δύο πρώτες τουλάχιστον φάσεις της, δεν είναι εποχή σταθερότητας αλλά εποχή ανασφάλειας και διαρκών ανακατατάξεων.

γ. Οί επιπτώσεις

Οί οχυρωμένες ακροπόλεις στο Καστρί της Σύρου, στον Κύνθο της Δήλου και στον Πάνορμο της Νάξου φαίνεται να εγκαταλείπονται κατά την διάρκεια ή με το τέλος της φάσεως «Καστρί» και δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι επανακατοικούνται κατά την προϊστορική περίοδο. Στην Αγία Ειρήνη της Κέας, επίσης, παρατηρείται εγκατάλειψη του οικισμού για κάποιο χρονικό διάστημα μετά το τέλος της περιόδου ΙΙΙ και

1681. Βλ. εδώ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 2β.

1682. Για την χρονολόγηση του Άσκηταριου, βλ. εδώ σημ. 475.

1683. Τσουντας 1899, 115-120, εικ. 32. Bossert 1967, 56, σχ. 2. Dumas 1972, 160, εικ. 12-13. 1977a, 32, εικ. 8. Renfrew 1972, 177, 395, εικ. 11.4, 18.11:1, 18.13:3, πίν. 21:1.

1684. Ντούμας 1964, 411, σχ. 2, πίν. 483. Dumas 1972, 164, εικ. 17-18. 1977a, 33, εικ. 9. Renfrew 1972, 177, εικ. 11.4, πίν. 21:2.

1685. Βλ. εδώ σημ. 1675.

1686. Βλ. εδώ σημ. 1677.

1687. Renfrew 1972, 398.

1688. Plassart 1928, σχ. ΙΙΙ. Dumas 1972, 162, εικ. 15. MacGillivray 1980, 4, 7, εικ. 1.

1689. Plassart 1928, 16. MacGillivray 1980, 7.

ἐπανακατοίκησή του κατά την περίοδο IV, όπου ἐγγάρακτη κεραμεική τοῦ τύπου τῆς «Dark-faced pottery» τῆς Φυλακωπῆς I βρίσκεται σὲ συσχετισμὸ μὲ εἰσηγμένη MM κεραμεική. Τὰ στοιχεῖα αὐτά, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸ γεγονὸς ὅτι στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ στὴν Αἴγινα ἡ κεραμεική «Dark-faced» ἔχει προέλθει ἀπὸ στρώματα ποὺ χρονολογοῦνται στὴν μεταβατικὴ ΠΕ III-ME φάση ἢ στὴν πρώιμη φάση τῆς ME ὁδήγησαν τὸν J.B. Rutter στὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει διακοπὴ τῆς ζωῆς στὶς Κυκλάδες μετὰ τὸ τέλος τῆς φάσεως «Καστρί», ἡ ὁποία κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον συμπίπτει μὲ τὴν ΠΚ/ΠΕ III περίοδο, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡ Φυλακωπὴ I δὲν πρέπει νὰ ἐντάσσεται στὴν ΠΚ III ἀλλὰ στὴν πρώιμη φάση τῆς MK. Ὡς ἐκ τούτου, πέραν τῆς μετονομασίας τῆς «ΠΚ IIIA» σὲ «ΠΚ IIIB», προτείνει ἐπίσης τὴν μετονομασίαν τῆς «ΠΚ IIIB» σὲ «MK I»¹⁶⁹⁰.

Ἡ ὑπαρξὴ «κενοῦ» ἀνάμεσα στὴν φάση «Καστρί» καὶ τὴν Φυλακωπὴ I, τὸ ὁποῖο καὶ ὁ ἴδιος ὁ J.B. Rutter θεωρεῖ πιθανὸν ὅτι ἐκπροσωπεῖ ἀπλῶς ἓνα κενὸ στὶς γνώσεις μας σχετικὰ μὲ τὴν περίοδο αὐτή¹⁶⁹¹, ἔχει ἀποτελέσει θέμα διαμάχης μετὰ τῶν εἰδικῶν. Οἱ ὁπαδοὶ τῆς ἀντίθετης ἁποψῆς, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἔχομε ταχθεῖ καὶ ἄλλοι¹⁶⁹², ὑποστηρίζουν τὴν ὑπαρξὴ συνέχειας ἀνάμεσα στὶς δύο φάσεις, χωρὶς τὴν μεσολάβηση διακοπῆς¹⁶⁹³. Ἡ ἁποψὴ αὐτὴ ἔχει ὑποστηριχθεῖ ἱκανοποιητικὰ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὸν R.L.N. Barber καὶ κατ' ἐξοχὴν στὸ ἄρθρο τοῦ ποὺ πραγματεύεται τὴν συνέχεια στὴν τυπολογικὴ ἐξέλιξη τῆς κεραμεικῆς ἀπὸ τὴν μιὰ φάση στὴν ἄλλη¹⁶⁹⁴. Μιὰ ἄλλη ἐνδειξὴ συνέχειας στὴν κεραμεικὴ τῶν δύο φάσεων παρατηρήσαμε στὶς ραμφοειδόστομες πρόχους μὲ διακόσμηση κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων στὸ σῶμα¹⁶⁹⁵. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ ἐπιχείρημα τοῦ J.B. Rutter ὅτι ἡ κεραμεικὴ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστρίου» καὶ ἡ ἐγγάρακτη κεραμεικὴ τῆς κατηγορίας «Dark-faced pottery» δὲν συνυπάρχουν καὶ δὲν ἔχουν βρεθεῖ μαζὶ σὲ κανένα μέχρι στιγμῆς γνωστὸ κυκλαδικὸ οἰκισμὸ καὶ ὅτι ἐπομένως οἱ φάσεις «Καστρί» καὶ «Φυλακωπὴ I» πρέπει νὰ διαχωρισθοῦν χρονολογικὰ καὶ πολιτιστικὰ, δείξαμε ἤδη ὅχι μόνον ὅτι δὲν ἰσχύει¹⁶⁹⁶ ἀλλὰ ὅτι ἀντίθετα ὑπάρχουν βάσιμες ἐνδείξεις ὅτι οἱ φάσεις «Καστρί» καὶ «Φυλακωπὴ I-II» εἶναι ἐν μέρει τουλάχιστον σύγχρονες¹⁶⁹⁷. Τὸ γεγονὸς δὲ ὅτι ἡ κεραμεικὴ τῶν δύο αὐτῶν φάσεων δὲν ἔχει βρεθεῖ στρωματογραφημένη κατὰ τρόπον ὥστε, σύμφωνα μὲ τὸν J.B. Rutter, νὰ ἀποδεικνύεται ἡ ἄμεση διαδοχὴ τῆς μιᾶς φάσεως ἀπὸ τὴν ἄλλη¹⁶⁹⁸, μπορεῖ νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα συμπτώσεως ἢ καὶ τῶν ἰδιαίτερων ἱστορικῶν συνθηκῶν

1690. Rutter 1983a, 69-76.

1691. Αὐτόθι 73. Rutter 1984, 96, 101.

1692. Sotirakopoulou 1986, 309.

1693. Barber - MacGillivray 1980, 155. Barber 1983, 79-81, Παράρτημα. 1984a, 92. 1987, 139. MacGillivray 1983, 81-83. 1984a, 75, 76 σημ. 2. Dumas 1988, 24-25.

1694. Barber 1984a, 88-94.

1695. Βλ. παραπάνω IV καὶ κεφάλαιο τέταρτο: Κ-Γ, 2β.

1696. Βλ. ἐδῶ σ. 243-244.

1697. Βλ. ἐδῶ σ. 240.

1698. Rutter 1984, 95.

τοῦ κάθε οἰκισμοῦ. Στὴν περίπτωση τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς Θήρας, παραδείγματος χάριν, εἶδαμε ὅτι ὀφείλεται στὴν καταστροφή τῆς στρωματογραφίας τῶν φάσεων ποὺ προηγούνται τῆς ΥΚ Ι λόγω τῆς συνεχοῦς κατοικήσεως τῆς θέσεως καὶ τῆς ἔντονης οἰκοδομικῆς δραστηριότητος ποὺ παρατηρεῖται στὸν οἰκισμό¹⁶⁹⁹.

Ἀπὸ ὅσα λέχθηκαν προκύπτει ὅτι οἱ γενικεύσεις δὲν προσφέρουν πάντοτε ἀσφαλὲς ἔδαφος γιὰ τὴν διατύπωση συμπερασμάτων. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο ὁ τριμερὴς συμβατικὸς διαχωρισμὸς τῆς Ἑποχῆς τοῦ Χαλκοῦ σὲ Πρώιμη, Μέση καὶ Ὑστερη περίοδο καὶ τῆς καθεμιᾶς ἀπὸ αὐτὲς τὶς περιόδους σὲ πρῶιμη, μέση καὶ ὕστερη φάση νὰ συμπίπτει ἀπόλυτα σὲ ὅλες τὶς περιοχὲς τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου οὔτε κὰν ἐντὸς τῶν ὁρίων μιᾶς εὐρύτερης περιοχῆς, ὅπως π.χ. τῶν Κυκλάδων. Ὁ κίνδυνος συγχύσεως ἀπὸ τὸν ἀπόλυτο συγχρονισμό ὁμώνυμων φάσεων (π.χ. τῆς ΠΕ ΙΙΙ) σὲ διαφορετικὲς θέσεις ἔχει ἐπισημανθεῖ κατὰ καιροὺς ἀπὸ τοὺς μελετητὲς καὶ πιὸ πρόσφατα ἀπὸ τὸν J.L. Caskey¹⁷⁰⁰ καὶ τὸν R.L.N. Barber¹⁷⁰¹. Πέραν αὐτοῦ, κάθε περιοχὴ ἀλλὰ καὶ κάθε μεμονωμένος οἰκισμὸς ἀκολουθοῦν τὴν δική τους πορεία καὶ ἔχουν τὶς δικές τους ἰδιαίτερες συνθήκες ἐξελίξεως. Ἡ ἱστορία ἐπομένως δύο τόπων μπορεῖ ἄλλοτε νὰ συμβαδίζει καὶ ἄλλοτε νὰ διαφοροποιεῖται. Ἡ φάση «Καστρί» καὶ ὅ,τι αὐτὴ ἐκπροσωπεῖ φαίνεται νὰ σημαίνει τὸ τέλος τῆς ζωῆς τῶν ὀχυρωμένων ἀκροπόλεων τῶν Κυκλάδων ἢ τὴν προσωρινὴ ἐγκατάλειψη κάποιων οἰκισμῶν, αὐτὸ ὅμως δὲν συνεπάγεται ὅτι εἶχε τὶς ἴδιες ἐπιπτώσεις σὲ ὅλους τοὺς σύγχρονους κυκλαδικοὺς οἰκισμούς. Εἶναι πολὺ πιθανὸν ὅτι σὲ ὀρισμένους ἀπὸ αὐτοὺς, ὅπου οἱ συνθήκες ἦταν διαφορετικὲς, ἡ ζωὴ συνεχίζεται ἀδιατάρακτα μετὰ τὸ τέλος τῆς φάσεως αὐτῆς, χωρὶς τὴν μεσολάβηση διακοπῆς.

1699. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο δεύτερο: Α.

1700. Caskey 1960, 299-300 σημ. 23.

1701. Barber 1983, 79.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

ΤΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΣΤΙΓΜΗΣ ΓΝΩΣΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Στο κεφάλαιο αυτό θα εξετασθούν ο χαρακτήρας του Ἀκρωτηρίου κατά την ΠΕΧ, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν μέχρι στιγμῆς ἀνασκαφικῶν δεδομένων καὶ ΠΚ εὐρημάτων, καθὼς καὶ οἱ σχέσεις τῆς Θήρας μὲ τις ἄλλες περιοχὲς τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτή, μὲ μιὰ σύντομη ἀναφορὰ στὸ ἐρώτημα τῶν «κυκλαδικῶν ἀποικιῶν».

Ὁ χαρακτήρας τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ τὴν ΠΕΧ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μέχρι στιγμῆς γνωστῶν στοιχείων: οἰκισμὸς ἢ νεκροταφεῖο;

Ἀφορμὴ τοῦ θέματος ποὺ τίθεται πρὸς συζήτηση ἐδῶ ὑπῆρξε ἡ ἐντύπωση ποὺ ἐπικράτησε, ἀπὸ τὰ πρῶτα ἀκόμη ἔτη τῆς ἀνασκαφῆς, ὅτι κάτω ἀπὸ τὰ λείψανα τοῦ ΥΚ οἰκισμοῦ τοῦ Ἀκρωτηρίου βρίσκονται ΠΚ τάφοι. Ἡ ἐντύπωση αὕτη δημιουργήθηκε ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ ἐρμηνεία τοῦ συμπλέγματος τῆς «πυρᾶς» ὡς πιθανοῦ λακκοειδοῦς τάφου τῆς ΜΚ περιόδου¹⁷⁰², τῆς λαξευτῆς θαλαμοειδοῦς κατασκευῆς τοῦ φρέατος 6 ὡς πιθανοῦ ΜΚ τάφου¹⁷⁰³, μιᾶς κοιλότητος λαξευμένης στὸ προεκρηξιακὸ ἔδαφος τοῦ νησιοῦ ποὺ ἐμφανίστηκε στὸ βάθος τοῦ φρέατος 13 ὡς πιθανοῦ τάφου¹⁷⁰⁴, λαξευμάτων στὸν φυσικὸ βράχο ποὺ παρατηρήθηκαν στὸ βάθος τοῦ φρέατος 5 ὡς προερχόμενων ἴσως ἀπὸ τάφο τῆς ΠΚ ἐποχῆς¹⁷⁰⁵ καὶ τοῦ ὑπόγειου λαξευτοῦ θαλάμου ποὺ ἀποκαλύφθηκε κατὰ τὶς ἀνασκαφὲς τοῦ 1985 στὸ φρέαρ 17 ὡς πιθανοῦ ΠΚ τάφου¹⁷⁰⁶.

Ἡ ἐρμηνεία τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17 ὡς τάφου βασίσθηκε στὸ γεγονός ὅτι ἔξω ἀπὸ τὸν θάλαμο αὐτὸν καὶ μέσα σὲ πρόχειρη τετράπλευρη κατασκευὴ ἀμέσως στὰ ΝΑ του βρέθηκαν τρεῖς μαρμαρίνοι ΠΚ κρατηρῖσκοι. Ἡ εἰκόνα τῆς ἀνασκαφῆς

1702. Marinatos 1969, 19-21. Μαρινάτος 1969, 161-163.

1703. Marinatos 1969, 27, εἰκ. 12: ἡ ἀνασκαφὴ τοῦ φρέατος 7 ποὺ περιγράφεται ἐδῶ στὴν πραγματικότητα ἀφορᾷ στὸ φρέαρ 6. Μαρινάτος 1969, 165, πίν. 189 β: βλ. πρώτη ἀναφορὰ στὸ φρέαρ 6. Ἡ δευτέρη ἀφορὰ στὸ φρέαρ 13. Πὰ τοὺς πραγματικοὺς ἀριθμοὺς τῶν φρεάτων, βλ. Doumas 1978, 779, εἰκ. 1. Πὰ τὶς ἀλλαγὲς στὴν ἀρίθμηση τῶν φρεάτων κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς, βλ. αὐτόθι 778, σημ. 1.

1704. Marinatos 1969, 28: τὸ φρέαρ 13 ἔχει καταχωρισθεῖ ἐδῶ ὡς φρέαρ 6. Μαρινάτος 1969, 165: βλ. δευτέρη ἀναφορὰ στὸ φρέαρ 6. Πὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν ὑπόγειων λαξευτῶν κατασκευῶν, ποὺ σχετίζονται μὲ ΠΚ κεραμική, ὡς πιθανῶν θαλαμοειδῶν τάφων τοῦ τύπου τῶν τάφων τῆς Φυλακωπῆς, βλ. Doumas 1978, 778.

1705. Marinatos 1969, 26. Μαρινάτος 1969, 165. Τὸ φρέαρ 5 ἔχει καταχωρισθεῖ ἐδῶ ὡς φρέαρ 4α.

1706. Ντούμας 1985α, 64-65. 1985β, 174. Doumas 1988, 29: Discussion.

στο σημείο αυτό οδήγησε στην διατύπωση της υποθέσεως ότι τα μαρμάρινα αγγεία αποτελούσαν τὸ περιεχόμενο τοῦ τάφου, τὸ ὁποῖο κατὰ τὴν ΜΚ περίοδο διευθετήθηκε στὴν κορυφὴ τυμβοειδοῦς λιθοσωροῦ ἔξω ἀπὸ τὸν θάλαμο καὶ ἐπάνω στὸ ἄνδρρο τῶν μπάζων τῆς προεκρηξιακῆς καταστροφῆς πού καταλάμβανε τὸν χῶρο μετὰ τὸ φρέατος 17 καὶ τῆς Ξεστῆς 5, προκειμένου ὁ λαξευτὸς θάλαμος νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν ἀποθήκευση πηλοῦ ἀγγειοπλαστικῆς¹⁷⁰⁷. Ἡ ἐρμηνεία αὐτὴ θεωρήθηκε κατὰ τὸν ἓναν ἢ τὸν ἄλλο τρόπο ἐνδεικτικὴ τοῦ χαρακτήρα τοῦ ΥΚ οἰκισμοῦ. Μὲ δεδομένο ὅτι οἱ κοινωνίες πού παρουσιάζουν ἀδιατάρακτη ἐξέλιξη δείχνουν σεβασμὸ στοὺς τάφους τῶν προγόνων τους, ὁ S. Hood θεωρεῖ ὅτι ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ΠΚ τάφου ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους γιὰ ἄλλο σκοπὸ ἀποτελεῖ ἐνδειξη διαλύσεως τῆς ὑπάρχουσας κοινωνικῆς δομῆς περὶ τὰ τέλη τῆς ΜΚ περιόδου καὶ ἐγκαταστάσεως Μινωιτῶν στὴν Θήρα ὡς κυρίαρχου πληθυσμιακοῦ στοιχείου¹⁷⁰⁸. Σύμφωνα μὲ μιὰ ἄλλη ἄποψη, ἡ διευθέτηση τοῦ περιεχομένου τοῦ ΠΚ τάφου σὲ τυμβοειδῆ κατασκευὴ ἔξω ἀπὸ αὐτὸν ἀποτελεῖ ἐνδειξη ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ ΥΚ οἰκισμοῦ τελοῦσαν θρησκευτικὰ τελετὰς ἐπάνω ἀπὸ παλαιούς κυκλαδικούς τάφους, πράγμα πού κατὰ τὴν εἰσηγήτρια τῆς ἀπόψεως αὐτῆς σημαίνει ὅτι παράλληλα μὲ τὰ στοιχεῖα τῆς μινωικῆς θρησκείας πού εἰσέδυσαν καὶ ἐπικράτησαν στὸ Ἀκρωτήρι κατὰ τὴν ΥΚ Ι περίοδο ἐπιβίωσαν καὶ θρησκευτικὰ στοιχεῖα ἀπὸ τὴν κυκλαδικὴ παράδοση, τὰ ὁποῖα ἔμειναν ἀνεπηρέαστα ἀπὸ τὶς μινωικὲς ἐπιδράσεις¹⁷⁰⁹.

Μὲ βάση τὰ παραπάνω στοιχεῖα ἀναφερθήκαμε παλαιότερα στὴν πιθανότητα νὰ ὑπάρχει ΠΚ νεκροταφεῖο κάτω ἀπὸ τὰ λείψανα τοῦ μέχρι στιγμῆς ἀνασκαμμένου τμήματος τοῦ ΥΚ οἰκισμοῦ, τονίζοντας ὅμως ἐκ παραλλήλου ὅτι ἀπαιτεῖται συνέχιση τῆς ἀνασκαφῆς προκειμένου νὰ διαπιστωθεῖ ἐὰν ἡ πιθανότητα αὐτὴ ἀληθεύει¹⁷¹⁰. Ἡ ἔρευνα πού ἀκολούθησε καὶ ἡ μελέτη τοῦ συνόλου τῆς ΠΚ κεραμικῆς πού ἔχει προέλθει ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι μᾶς οδήγησαν τελικὰ στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ μέχρι στιγμῆς γνωστὸ τμῆμα τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς ΠΕΧ ἀνήκει σὲ οἰκισμὸ¹⁷¹¹, ἄποψη τὴν ὁποία ἐξακολουθοῦμε νὰ ὑποστηρίζουμε. Θὰ παραθέσουμε ἐδῶ τὰ ἐπιχειρήματα στὰ ὁποῖα στηρίξαμε τὴν ἄποψή μας αὐτὴ καὶ θὰ ἀπαντήσουμε στὶς περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἀπόψεις ἐξετάζοντας τὰ στοιχεῖα πού ὑπάρχουν, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὰ συμπεράσματα πού προέκυψαν ἀπὸ τὴν λεπτομερῆ μελέτη τῆς κεραμικῆς.

Ἡ ΠΚ κεραμικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου, τὴν ὁποία πραγματευθήκαμε ἐκτενῶς στὰ προηγούμενα κεφάλαια, ἀποτελεῖται κατὰ τὸ 41.66% (725 αγγεῖα καὶ ὄστρακα¹⁷¹²) ἀπὸ

1707. Ντούμας 1985α, 64-65. 1985β, 174-175.

1708. Hood 1990, 120.

1709. N. Marinatos 1989, 19.

1710. Sotirakopoulou 1986, 309.

1711. Sotirakopoulou 1990, 44-45. Σωτηρακοπούλου 1992, 196.

1712. Τὰ ποσοστὰ ἔχουν ὑπολογισθεῖ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν 1740 καταγεγραμμένων ὄστράκων καὶ ἀγγείων. Διευκρινίζεται ἐδῶ ὅτι δὲν ἔχουν ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν τὰ ΠΚ ὄστρακα σώματος ἢ οἱ ἀποφύσεις ἀγγείων, οἱ τύποι τῶν ὁποίων δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προσδιορισθοῦν μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα. Δὲν ἐλήφθησαν ἐπίσης ὑπ' ὄψιν τὰ δεκαῆξι νεολιθικὰ ὄστρακα.

τύπους άγγείων, λαβών και διακοσμήσεως πού είναι γνωστοί αποκλειστικά από οικισμούς¹⁷¹³ και έπομένως αποτελούν ή άνήκουν σέ οικιακά σκεύη καθημερινής χρήσεως. Τό γεγονός ότι μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται πίθοι τών τύπων πού στην Φυλακωπή της Μήλου χρησιμοποιήθηκαν για ταφές παιδιών δέν άναιρεί την άρχική χρήση τών πίθων αυτών ως άποθηκευτικών άγγείων, όπως αναπτύξαμε παραπάνω¹⁷¹⁴.

Τό 40.91% (712 τεμάχια) περιλαμβάνει τύπους πού είναι γνωστοί κυρίως από οικισμούς και σποραδικά μόνον από τάφους ή περιοχές νεκροταφείων¹⁷¹⁵.

Τό 5.05% (88 τεμάχια) συνίσταται σέ τύπους γνωστούς τόσο από οικισμούς όσο και από νεκροταφεία¹⁷¹⁶.

Τό 2.58% (45 τεμάχια), τέλος, περιλαμβάνει τύπους πού στις Κυκλάδες είναι γνωστοί είτε κατά βάσιν από τάφους και σποραδικά μόνον από οικισμούς¹⁷¹⁷ είτε μόνον από τάφους¹⁷¹⁸.

Η ΠΚ κεραμική του Άκρωτηρίου είναι έπομένως στην συντριπτική της πλειονότητα κεραμική οικισμού και όχι νεκροταφείου. Τό γεγονός ότι ένα μέρος τών τύπων πού στις Κυκλάδες είναι γνωστοί κυρίως από τάφους άπαντά σποραδικά και σέ οικισμούς άποδεικνύει ότι οι τύποι αυτοί δέν έχουν αποκλειστικά ταφικό χαρακτήρα. Αυτό άποδεικνύεται επίσης από τό γεγονός ότι όρισμένοι από τους τύπους αυτούς άπαντούν σέ οικισμούς και εκτός Κυκλάδων. Οι ΠΚ II κρατηρίσκοι με έμπιεστη διακόσμηση¹⁷¹⁹, λόγου χάριν, και οι γραπτές ΠΚ II πρόχοι¹⁷²⁰ έχουν δώσει μεμονωμένα δείγματα από τό Άσκηταριό και την Κνωσό, οι άκόσμητες σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες έχουν βρεθεί στην ήπειρωτική Ελλάδα και σέ οικισμούς και σέ τάφους¹⁷²¹, ενώ τά τηγανοειδή άγγεία¹⁷²² και οι ΠΚ II γραπτές πυξίδες¹⁷²³ άπαντούν συχνότερα σέ οικισμούς παρά σέ τάφους. Όσον άφορά στους τύπους πού στις Κυκλάδες είναι γνωστοί

1713. Κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 5, Α-Β, 1 (Ξ 29), Α-Δ, Α-Ε, Α-Ζ, Α-Η, 3, Α-Θ, Α-ΙΑ, Α-ΙΒ, Α-ΙΓ, Κ-Α, 1-3, Κ-Α, 5-7, Κ-Β, 3, Κ-Γ, 2β, Λ-Α, 1-2, Δ-Ο, 2α-2δ και πίθος ΚΑ 3112 της παρούσας μελέτης. Για τόν τελευταίο, βλ. Sotirakopoulou 1986, 304-305. Στην κατηγορία τών σκευών οικισμού συγκαταλέγονται 173 ακόμη όστρακα «Talc ware»: 158 από αυτά είναι άκόσμητα και προέρχονται από τό σώμα άγγείων άδιάγνωστου τύπου (έδω κεφάλαιο τρίτο: «Talc ware»), 14 είναι διακοσμημένα όστρακα σώματος (κεφάλαιο τέταρτο: Δ-Ο, 1, Δ-Ο, 2στ) και ένα άνήκει σέ βάση άγγείου (αυτόθι Β-Α, 2β).

1714. Αυτόθι Κ-Α, 2 και Κ-Α, 5.

1715. Αυτόθι Α-Α, 1-4, Α-Α, 6, Α-Γ, Α-Η, 2, Κ-Α, 4, Κ-Β, 2, Κ-Γ, 2α-2, Κ-Δ, 2β (Β 67, Β 87, Β 106, Δ 239, Ξ 91, Π17/18), Κ-Δ, 3, Κ-Ε, Κ-Η, 1, Β-Α, 1, Λ-Α, 3, Λ-Α, 4, Δ-Ο, 1 (ΠΜ. 3), Δ-Ο, 2ε.

1716. Αυτόθι Α-Β, 2, Α-ΣΤ, Α-Η, 1, Α-Η, 4, Κ-Γ, 1, Β-Α, 2β. Έδω συγκαταλέγομε και τά κύπελλα Α-Η, 5 και Α-Η, 6, πού βρέθηκαν και στα δάπεδα της Φυλακωπής Ι και σέ συσχετισμό με ταφές παιδιών σέ πίθους.

1717. Αυτόθι Α-Ι, Κ-Β, 1α-1β, Κ-Γ, 2α-1, Κ-Δ, 1-2α, Κ-Δ, 2γ.

1718. Αυτόθι Α-Β, 1 (ΟΤ. 4, ΟΤ. 16), Κ-Β, 1γ, Κ-Δ, 2β (4198, 4397, Δ 267, ΟΤ. 39, Π17/24), Κ-ΣΤ, Δ-Ο, 1 (Δ 46, Δ 162, Ξ 120, Φ 146, Φ 186, Α3/18).

1719. Αυτόθι Κ-Β, 1β.

1720. Αυτόθι Κ-Γ, 2α-1.

1721. Αυτόθι Κ-Δ, 2α.

1722. Αυτόθι Α-Ι.

1723. Αυτόθι Κ-Δ, 2γ.

μόνον από τάφους, αυτοί, με την εξαίρεση τῶν κρατηρίσκων τῆς λεγομένης «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ»¹⁷²⁴, ἔχουν δώσει ἢ σποραδικὰ δείγματα¹⁷²⁵ ἢ ἔστω καὶ ἓνα μόνον δείγμα¹⁷²⁶ ἀπὸ οἰκισμοὺς ἐκτὸς Κυκλάδων, στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κυρίως.

Παρατηροῦμε ὅτι ὑπάρχει ἡ τάση οἱ ἴδιοι τύποι ἀγγείων στὶς μὲν Κυκλάδες νὰ εἶναι γνωστοὶ κυρίως ἀπὸ τάφους, στὴν δὲ ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα κυρίως ἀπὸ οἰκισμοὺς. Αὐτὸ ἐξηγεῖται προφανῶς ἀπὸ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ ΠΚ πολιτισμὸς εἶναι γνωστὸς κατὰ βάσιν ἀπὸ νεκροταφεῖα ἐνῶ ὁ ΠΕ ἀπὸ οἰκισμοὺς.

Τὸ γεγονὸς, εἰδικότερα, ὅτι οἱ ΠΚ I τύποι ἀγγείων πὺν ἐντοπίσαμε στὸ Ἀκρωτήρι¹⁷²⁷ ἀπαντοῦν σπανίως σὲ οἰκισμοὺς πιθανὸν νὰ ὀφείλεται στὶς ἐλλιπέστατες γνώσεις μας γιὰ τοὺς οἰκισμοὺς τῆς ΠΚ I περιόδου. Οἱ μόνον γνωστοὶ μέχρι στιγμῆς οἰκισμοὶ τῆς περιόδου αὐτῆς εἶναι ἡ Φυλακωπὴ τῆς Μήλου¹⁷²⁸ καὶ ἡ Γκρόττα τῆς Νάξου¹⁷²⁹, ἡ δὲ ἀνασκαφὴ στὴν Γκρόττα εἶναι ἀδημοσίευτη. Ἀλλὰ καὶ τὶ γνωρίζομε, ἀλήθεια, γιὰ τοὺς κυκλαδικοὺς οἰκισμοὺς τῆς ΠΕΧ; Πολὺ λίγα στὴν πραγματικότητα. Ἀρκετοὶ ἀπὸ αὐτοὺς ἔχουν ἀπλῶς ἐντοπισθεῖ κατὰ τὴν διάρκεια ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ἐπιφανείας, χωρὶς νὰ ἔχουν ἀνασκαφεῖ¹⁷³⁰. Ἄλλοι, πὺν ἀποκάλυψαν περιορισμένης ἐκτάσεως ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα καὶ ἓναν ἀριθμὸ ἐύρημάτων, εἶναι γνωστοὶ μόνον ἀπὸ σύντομες ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις¹⁷³¹. Τὰ Χριστιανὰ τῆς Θήρας γνωρίζομε ἀπὸ ἀρχαιολογικὴ ἐρευνα ἐπιφανείας καὶ ἀπὸ ἓναν ἀριθμὸ ἀγγείων καὶ ὀστράκων πὺν συλλέχθηκαν κατὰ τὴν διάρκειά της¹⁷³². Ἡ ἀνασκαφὴ παραμένει ἀδημοσίευτη. Ἡ ἀνασκαφὴ στὴν Κορφὴ τ' Ἀρωνιοῦ τῆς Νάξου δὲν προσθέτει πολλὰ στὶς γνώσεις μας γιὰ τοὺς ΠΚ οἰκισμοὺς, δεδομένου ὅτι ἀποκάλυψε μόνον ἓνα ἐλλειψοειδὲς δωμάτιο καὶ ὀστρακα χονδροειδοῦς κεραμεικῆς. Ἡ σπουδαιότητα τῆς ἀνασκαφῆς αὐτῆς ἔγκειται κυρίως στὴν εὕρεση δέκα μαρμάρινων πλακῶν με ἐπίκρουστες παραστάσεις

1724. Αὐτόθι Κ-Β, 1γ.

1725. Αὐτόθι Α-Β, 1 (ΟΤ. 4, ΟΤ. 16), Κ-Δ, 2β (4198, 4397, Δ 267, ΟΤ. 39, Π17/24), Δ-Ο, 1 (Δ 46, Δ 162, Ξ 120, Φ 146, Φ 186, Α3/18).

1726. Αὐτόθι Κ-ΣΤ.

1727. Αὐτόθι Κ-Β, 1α καὶ Κ-Δ, 1.

1728. Atkinson 1904, 82-85, 160-161, 239-243. Evans - Renfrew 1984, 64, 66-67.

1729. Renfrew 1972, 153-155. Coleman 1974, 341. Hadjianastasiou 1988, 20 σημ. 1. Γιὰ ἄλλες ἀπόψεις σχετικὰ με τὴν χρονολόγησι τῆς Γκρόττας, βλ. ἐδῶ σημ. 869.

1730. Δωκαθίσματα Ἀμοργοῦ: Τσουντας 1898, 165-166. Χειρόμυλος Δεσποτικοῦ: αὐτόθι 176. Ἀβυσσος Πάρον: αὐτόθι 175-176. Doulas 1972, 152, 157. Δασκαλειὸ Κέρου: Ντούμας 1964, 410-411. Doulas 1972, 163. Renfrew 1972, 178. Σπεδὸ Νάξου: Στέφανος 1903, 53. Doulas 1972, 163-164. Σαμάρι Μήλου: Atkinson 1904, 244 σημ. 3. Βρυόκαστρο Τήνου (:): Doulas 1972, 164. Ἡρακλεῖα (:): Ζαφειροπούλου 1967, 465. Γιὰ ἄλλες θέσεις, βλ. Renfrew 1972, 153, 509-525.

1731. Κάτω Ἀκρωτήρι Ἀμοργοῦ: Τσουντας 1898, 166-168. Renfrew 1972, 157. Barber - MacGillivray 1980, 145. Πύργος Πάρον: Τσουντας 1898, 168-175. Doulas 1972, 151-152, 157, 164-165. Renfrew 1972, 155. Χαλανδριανὴ Σύρου: Τσουντας 1899, 78. Καστράκι Πολιχνίου Νάξου: Στέφανος 1904, 60-61. 1908, 117. 1909, 209-210. 1910, 272-273. Doulas 1972, 152, 165. Ριζοκαστελλία Νάξου: Στέφανος 1910, 273. Doulas 1972, 152, 166. Φυρρόγες Νάξου: Στέφανος 1904, 57. Doulas 1972, 152. Ἀβδεῖ Νάξου: Ντούμας 1963, 279. Doulas 1972, 155-156. 1977d, 124. Κέρως ΝΔ ἄκρο: Ντούμας 1964, 410.

1732. Τσάκος 1967, 464. Ντούμας 1976β, 1-11.

ἀπὸ τὸν καθημερινὸ βίῳ τῶν Κυκλαδιτῶν¹⁷³³. Οἱ ἀνασκαφές στὴν Γκρόττα καὶ τὸν Πάνορμο τῆς Νάξου, ποὺ ἔφεραν στὸ φῶς ἐκτεταμένα μᾶλλον λείψανα ΠΚ οἰκισμῶν, εἶναι γνωστὲς ἀπὸ σύντομες ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις¹⁷³⁴, ἡ δὲ ἀνασκαφὴ στὸν Πάνορμο δὲν ἔχει ἀκόμη ὁλοκληρωθεῖ¹⁷³⁵. Οἱ γνώσεις μας ἐπομένως γιὰ τοὺς ΠΚ οἰκισμοὺς περιορίζονται οὐσιαστικὰ σὲ πέντε θέσεις, ποὺ ἀποκάλυψαν ἱκανοποιητικῆς ἐκτάσεως ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα καὶ ἓναν ἀρκετὰ μεγάλο ἀριθμὸ εὐρημάτων καὶ εἶναι γνωστὲς ἀπὸ πληρέστερες ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις ἢ δημοσιεύσεις. Ἀναφερόμαστε συγκεκριμένα στὴν Ἁγία Εἰρήνη τῆς Κέας, στὸν Κύνθο τῆς Δήλου, στὸ Καστρί τῆς Σύρου, στὴν Φυλακωπὴ τῆς Μήλου καὶ στὸ Φρούριο τῆς Παροικιάς στὴν Πάρο¹⁷³⁶. Οἱ οἰκισμοὶ αὐτοὶ ἔδωσαν λείψανα τῶν ὥριμων φάσεων τῆς ΠΕΧ (ΠΚ ΙΙ καὶ ΙΙΙ), μὲ ἐξάιρεση τὴν Φυλακωπὴ, ἀπὸ τὰ βαθύτερα στρώματα τῆς ὁποίας προῆλθε καὶ ΠΚ Ι κεραμεικὴ. Μόνον δὲ ἡ Φυλακωπὴ καὶ ἡ Ἁγία Εἰρήνη ἔδωσαν στρωματογραφημένο ΠΚ ὕλικο.

Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ τίθεται εὐλόγα τὸ ἐρώτημα κατὰ πόσον εἴμαστε σὲ θέση νὰ ὁμιλοῦμε γιὰ ἀγγεῖα κατασκευασμένα εἰδικὰ γιὰ τοὺς τάφους¹⁷³⁷, ὅταν ἀναφερόμαστε σὲ ἓναν πολιτισμὸ τὸν ὁποῖο γνωρίζομε κυρίως ἀπὸ νεκροταφεῖα¹⁷³⁸, ἰδιαίτερα δὲ ὅταν πρόκειται γιὰ ἀγγεῖα τῆς ΠΚ Ι περιόδου, γιὰ τοὺς οἰκισμοὺς τῆς ὁποίας οἱ γνώσεις μας εἶναι ἐλλιπέστατες. Ἡ ἐγγάρακτη ΠΚ Ι κεραμεικὴ εἰδικότερα, ἡ ὁποία θεωρεῖται ὅτι προορίζοταν γιὰ τοὺς τάφους ἐπειδὴ ἀπαντᾷ σπανίως ἢ καὶ καθόλου σὲ οἰκισμοὺς¹⁷³⁹, μπορεῖ νὰ μὴν ἔχει βρεθεῖ στὴν Γκρόττα¹⁷⁴⁰, ἔχει ὅμως βρεθεῖ στὰ βαθύτερα στρώματα τῆς Φυλακωπῆς¹⁷⁴¹. Ὁ C.C. Edgar ἀναφέρει σαφῶς ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ εἶναι παρόμοια μὲ τὴν κεραμεικὴ τῶν τάφων¹⁷⁴² καὶ διαφωνεῖ μὲ τὴν ἄποψη τοῦ Χ. Τσουντά ὅτι τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ προορίζονταν γιὰ κτερίσματα¹⁷⁴³. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ γεγονός ὅτι στὶς τελευταῖες ἀνασκαφές τῆς Φυλακωπῆς ἡ φάση Α1 τοῦ οἰκισμοῦ δὲν ἔδωσε ΠΚ Ι ἐγγάρακτη κεραμεικὴ, οἱ ἴδιοι οἱ ἀνασκαφεῖς ποὺ ἐρμηνεύουν τὸ φαινόμενο ὡς ἔνδειξη τῆς

1733. Ντούμας 1963, 276-278. 1965, 41-64. Renfrew 1972, 178.

1734. Γκρόττα Νάξου: Κοντολέων 1949, 112-122. Doulmas 1972, 152, 165. Renfrew 1972, 153-155. Πάνορμος Νάξου: Ντούμας 1964, 411-412. Doulmas 1972, 156, 165-166. Renfrew 1972, 177-178.

1735. Doulmas 1972, 165.

1736. Ἁγία Εἰρήνη Κέας: Caskey 1971c, 368-391. 1972, 360-375. Wilson - Eliot 1984, 78-87. Κύνθος Δήλου: Plassart 1928. Doulmas 1972, 162-163. Renfrew 1972, 178. MacGillivray 1979. 1980, 3-45. Καστρί Σύρου: Τσουντάς 1899, 115-130. Bossert 1967, 53-76. Doulmas 1972, 158-162. Renfrew 1972, 176-177. Φυλακωπὴ Μήλου: Atkinson 1904, 35-38, 80-102, 143, 159-165, 234-254. Doulmas 1972, 168. Renfrew 1972, 186. Evans - Renfrew 1984, 63-68. Φρούριο Παροικιάς: Rubensohn 1917, 1-96. Doulmas 1972, 156, 165, 168. Renfrew 1972, 190.

1737. Τσουντάς 1898, 191. 1899, 99, 127. Weinberg 1966. 1977, 143. Coleman 1977a, 109. Thimme 1977, 455, 587-588. Παπαθανασόπουλος 1981, 115, 144. Renfrew 1984b, 44: ἀρ. 10.

1738. Renfrew 1972, 509-525. Doulmas 1977d.

1739. Renfrew 1972, 155. Evans - Renfrew 1984, 67. Barber 1987, 27.

1740. Renfrew 1972, 155.

1741. Atkinson 1904, 83: ἀρ. 1-3, εἰκ. 67, 70. Doulmas 1977d, 62.

1742. Atkinson 1904, 82, 85.

1743. Τσουντάς 1898, 181.

ταφικής αποκλειστικά χρήσεως τῶν ἀγγείων αὐτῶν δέχονται ἐκ παραλλήλου τὴν πιθανότητα χρονολογικῆς διαφοροποιήσεως τῆς φάσεως Α1 τῆς Φυλακωπῆς ἀπὸ τὴν «Ὁμάδα τοῦ Πηλοῦ» καὶ χρονολογήσεως τῆς πρώτης σὲ φάση ὑστερότερη τῆς δευτέρης¹⁷⁴⁴. Λόγος γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ἀγγείων ποὺ πιθανῶς κατασκευάζονταν πρωταρχικὰ γιὰ τοὺς τάφους ἔχει γίνῃ ἐπίσης σὲ σχέση μὲ τὴν ΠΚ κεραμεικὴ τῆς Ἀγίας Εἰρήνης, μὲ ἀφορμὴ τὴν σπανιότητα ὁρισμένων τύπων ἀγγείων στὸν οἰκισμό¹⁷⁴⁵. Παρόμοιου τύπου ἀπόψεις, ποὺ ἀφοροῦν στὴν ὑπαρξὴ ἢ μὴ ἀγγείων καθημερινῆς χρήσεως καὶ ἀγγείων ποὺ προορίζονταν γιὰ τοὺς τάφους, ἔχουν διατυπωθεῖ καὶ σὲ σχέση μὲ τὴν ΠΕ κεραμεικὴ τοῦ Ἀγίου Κοσμᾶ καὶ τῆς Μάνικας. Κατ' ἄλλους ἰσχύει ὁ διαχωρισμός¹⁷⁴⁶ καὶ κατ' ἄλλους ὄχι¹⁷⁴⁷. Ἐχει διατυπωθεῖ ἐπίσης ἡ ἄποψη ὅτι τὰ κτερίσματα ἦταν τὰ ἀντικείμενα ποὺ χρησιμοποιοῦσε κάποιος κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ζωῆς του καὶ τὰ ὁποῖα τὸν συνόδευαν μετὰ θάνατον στὸν τάφο¹⁷⁴⁸.

Ὅλα αὐτὰ ὅμως παραμένουν σὲ ἓναν μεγάλο βαθμὸ ὑποθετικὰ μέχρις ὅτου ἔλθουν στὸ φῶς περισσότερα στοιχεῖα γιὰ τοὺς ΠΚ οἰκισμούς. Τὸ γεγονὸς ὅτι μεμονωμένοι τύποι ἀγγείων εἶναι μέχρι στιγμῆς γνωστοὶ μόνον ἢ σχεδὸν μόνον ἀπὸ τάφους δὲν ἀποκλείει τὴν παράλληλη παρουσία τους σὲ οἰκισμούς ποὺ δὲν εἶναι ἀκόμη γνωστοὶ ἢ δὲν ἔχουν ἀκόμη ἀνασκαφῇ ἢ ἡ ἀνασκαφὴ τους δὲν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθεῖ. Εἶναι πιθανὸν ὅτι ὁρισμένοι τύποι πῆλινων ἀγγείων κατασκευάζονταν εἰδικὰ γιὰ νὰ χρησιμοποιηθοῦν ὡς κτερίσματα, οἱ περιορισμένες ὅμως ἀκόμη γνώσεις μας γιὰ τὸν ΠΚ πολιτισμὸ δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἀποφανθοῦμε μὲ βεβαιότητα ἐπ' αὐτοῦ.

Τὰ συμπεράσματα ποὺ προκύπτουν ἀπὸ τὴν μελέτη τῆς ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου καὶ ἀπὸ τὴν συζήτηση ποὺ προηγήθηκε συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ταυτίσεως τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς ΠΕΧ, στὴν ἔκταση καὶ στὸν βαθμὸ ποὺ μέχρι στιγμῆς τὸ γνωρίζομε, μὲ οἰκισμό. Ἀκόμη καὶ ἂν δεχθοῦμε ὅτι ὁ μικρὸς ἀριθμὸς ὀστράκων ποὺ ἀνήκουν σὲ τύπους γνωστούς στὶς Κυκλάδες μόνον ἀπὸ τάφους ἀποτελοῦν ταφικὰ ἀγγεῖα, ἡ παρουσία τους σχεδὸν ἐκμηδενίζεται μπροστὰ στὸν μεγάλο ἀριθμὸ τῶν οἰκιακῶν σκευῶν καθημερινῆς χρήσεως.

Οὕτε καὶ ἡ παρουσία τῶν πέντε λίθινων ΠΚ ἀγγείων (τριῶν κρατηρίσκων καὶ δύο πινακίων) καὶ τῶν ἑπτὰ μαρμάρινων ΠΚ εἰδωλίων¹⁷⁴⁹ πρέπει νὰ ὀδηγήσει σὲ παραπλανητικὰ συμπεράσματα ὅσον ἀφορᾷ στὸν χαρακτήρα τοῦ μέχρι στιγμῆς γνωστοῦ τμήματος τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ τὴν ΠΕΧ¹⁷⁵⁰. Οἱ μαρμάρινοι κρατηρίσκοι ἐντάσσονται

1744. Evans - Renfrew 1984, 67.

1745. Wilson 1987, 40-42.

1746. Mylonas 1959, 128, 150. Σάμψων 1985, 233. Sampson 1987, 21.

1747. Sakellarakis 1987, 255.

1748. Doumas 1977d, 62. 1983a, 30. 1987, 18.

1749. Βλ. ἐδῶ σημ. 17, 19-20 καὶ 28.

1750. Οἱ τρεῖς μαρμάρινοι κρατηρίσκοι βρέθηκαν ἀμέσως ΝΑ τοῦ φρέατος 17 καὶ μέσα σὲ πρόχειρη τετράπλευρη «κατασκευὴ» ἐνσωματωμένη στὸ ἄνδρo τῶν μπάζων τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι (Ντούμας 1985α, 64. 1985β, 171-173). Τὸ μισὸ τοῦ μαρμάρινου πινακίου, ποὺ βρέθηκε στὸ κλιμακοστάσιο Γ3 (Marinatos 1969, 45, εἰκ. 26, πίν. 39:2. Μαρινάτος 1969, 176, πίν. 213:α), προῆλθε ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς

στην ΠΚ Ι περίοδο, αλλά φαίνεται να επιβιώνουν και στην πρόωμη φάση της ΠΚ ΙΙ, και είναι μέχρι στιγμής γνωστοί μόνον από τάφους. Το γεγονός δεν είναι περιεργό εάν λάβομε υπ' όψιν τις ελάχιστες γνώσεις μας για τους ΠΚ Ι οικισμούς. Τα μαρμάρινα και λίθινα πινάκια απαντούν κατά την ΠΚ Ι και ΙΙ περίοδο και είναι γνωστά σχεδόν αποκλειστικά από τάφους. Ο Χ. Τσουντας αναφέρει λίθινα πινάκια παρόμοια με αυτά των τάφων της Χαλανδριανής και από το Καστρί της Σύρου¹⁷⁵¹. Τα ειδώλια, τέλος, τόσο τα σχηματικά όσο και αυτά «με τα διπλωμένα χέρια», βρίσκονται κατά κανόνα σε τάφους, απαντούν όμως και σε οικισμούς¹⁷⁵². Ως εκ τούτου, οι περισσότεροι μελετητές συμφωνούν ότι δεν προορίζονταν αποκλειστικά για τους τάφους¹⁷⁵³. Υπάρχει όμως και η άποψη ότι τα μέν σχηματικά ειδώλια χρησιμοποιούνταν ως φυλακτά¹⁷⁵⁴, τα δε ειδώλια με τα διπλωμένα χέρια προορίζονταν για κτερίσματα¹⁷⁵⁵. Όσα είπαμε σχετικά με τον ταφικό ή μη χαρακτήρα όρισμένων τύπων πήλινων αγγείων ισχύουν και στην περίπτωση των μαρμαρίνων αγγείων και ειδωλίων. Το γεγονός ότι είναι γνωστά μόνον ή κυρίως από τάφους δεν αποκλείει την παράλληλη παρουσία τους σε οικισμούς τους οποίους δεν γνωρίζομε ακόμη. Είναι πιθανόν ότι όρισμένα μαρμάρινα αγγεία που είναι δύσκολα ή μη λειτουργικά είχαν αποκλειστικά ταφική χρήση¹⁷⁵⁶. Άλλα ακόμη και στην περίπτωση αυτή, θα βρίσκονταν για κάποιο χρονικό διάστημα στους οικισμούς, είτε σε εργαστήρια είτε σε ιδιωτικές κατοικίες, εν αναμονή της στιγμής που θα χρησιμοποιούνταν.

Ερχόμαστε εν συνεχεία στην εξέταση του συμπλέγματος της «πυράς» και των υπόγειων λαξευτών κατασκευών, τα όποια έρμηνεύθηκαν ως ΜΚ τάφοι. Από πλευράς

ήφαιστειακής καταστροφής και είχε προφανώς χρησιμοποιηθεί ως οικοδομικό υλικό στην ανέγερση του ΥΚ κτηρίου. Το λίθινο πινάκιο από τον χώρο «Μπρόνου 1α» (Marinatos 1967, 38, εικ. 54. Μαρινάτος 1967, 141, πίν. 125:γ. Πά την ταύτιση του χώρου «Μπρόνου 1α» με τον όροφο των δωματίων Δ4-Δ6, βλ. Marinatos 1969, 17. Μαρινάτος 1969, 159-160) και το άκέραιο ειδώλιο «με τα διπλωμένα χέρια» που βρέθηκε στο βόρειο τμήμα του Β5 (Marinatos 1971, 23, πίν. 38:β. Μαρινάτος 1971, 198, πίν. 253:β) προήλθαν από το στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής επίσης. Προφανώς αποτελούν επιβιώσεις από την ΠΕΧ, σε χρήση ίσως και κατά την ΥΚ περίοδο. Το σχηματικό μαρμάρινο ειδώλιο του φρέατος 12 (Marinatos 1969, 28, 61, πίν. 57:2. Μαρινάτος 1969, 187, πίν. 235:δ) προήλθε από το στρώμα των έρειπών της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι. Τα τρία σχηματικά ειδώλια από τον υπόγειο λαξευτό θάλαμο του Δ3, από τον χώρο Δ14 και από το δωμάτιο Δ9.1 (Marinatos 1971, 25. Μαρινάτος 1971, 200) προήλθαν από το στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής και είχαν προφανώς χρησιμοποιηθεί ως οικοδομικό υλικό. Το βιολόσχημο ειδώλιο από την υπόγεια λαξευτή κατασκευή του φρέατος 6 βρέθηκε σε καθαρώς ΠΚ περιβάλλον (βλ. έδω κεφάλαιο πέμπτο: ΙΙΙ γ). Τεμάχιο μαρμαρίνου ειδωλίου αναφέρεται επίσης ότι βρέθηκε μαζί με ΠΚ όστρακα σε κοιλότητα λαξευμένη στον φυσικό βράχο που αποκαλύφθηκε στο βάθος του φρέατος 13 (βλ. έδω σημ. 1704).

1751. Τσουντας 1899, 122.

1752. Atkinson 1904, πίν. XXXIX:1-2. Renfrew 1969, 12, 13: άρ. 32-34, 17:IV.C.10, 18, 24:VII.1-5, 25-26: άρ. 1-9. 1977b, 64, 70. 1983, 19. Caskey 1971b, 114-126. 1974, 77-79.

1753. Edgar 1896/97, 51. Caskey 1971b, 125. Höckmann 1977a, 48. Renfrew 1977b, 70. 1983, 25. 1984a, 24-30. 1984b, 44: άρ. 10. Ντούμας 1978a, 20. Doulmas 1983a, 35-36.

1754. Thimme 1977, 427-428.

1755. Αυτόθι 455-457. Sampson 1987, 21.

1756. Preziosi 1977a, 107. 1977b, 501.

χρονολογήσεως, δείξαμε ήδη ότι η «πυρά» και η λαξευτή κατασκευή του φρέατος 6 αποτελούν «κλειστά» κεραμικά σύνολα που χρονολογούνται στο πρώτο τμήμα της ΠΚ ΙΙΙ¹⁷⁵⁷ και όχι στην ΜΚ περίοδο. Όσον δέ αφορά στον ταφικό ή μη χαρακτήρα της κεραμικής των συνόλων αυτών, η «πυρά» περιλαμβάνει τύπους αγγείων που απαντούν κυρίως ή αποκλειστικά σε οικισμούς ή και σε οικισμούς και σε νεκροταφεία¹⁷⁵⁸, ή δέ λαξευτή θαλαμοειδής κατασκευή του φρέατος 6 περιλαμβάνει τύπους αγγείων που απαντούν αποκλειστικά ή κατά βάσιν σε οικισμούς¹⁷⁵⁹, και επιπλέον δύο τύπους που είναι γνωστοί ό μὲν πρώτος και από οικισμούς και από νεκροταφεία, ό δέ δεύτερος μέχρι στιγμής μόνον από τάφους¹⁷⁶⁰. Επομένως, η κεραμική που περιείχαν τὸ σύμπλεγμα τῆς «πυράς» και η λαξευτή κατασκευή του φρέατος 6 δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας τους ὡς τάφων.

Ἀλλὰ και πέραν τῆς κεραμικῆς, η ἐρμηνεία τῆς «πυράς» ὡς τάφου ἀμφισβητεῖται ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Σ. Μαρινάτο πὺν τὴν ἀναφέρει. Ὁ ἀνασκαφὲας περιγράφει τὴν «πυρά» ὡς «περίεργον και ἀνεξήγητον εἰσέτι σύμπλεγμα»¹⁷⁶¹ και καταλήγει: «Ἡ φύσις τοῦ ὅλου συγκροτήματος παραμένει προβληματική, μὲ πιθανωτέραν ἐρμηνείαν τὴν τῶν ἱερῶν τελετῶν ἐπὶ ἀνοικτοῦ χώρου. Ἡ ἔρευνα πάντως δὲν ἔληξεν ἀκόμη ἐκεῖ»¹⁷⁶². Ἐπιπλέον, τὸ ἐπίμηκες λακκοειδὲς κατασκεύασμα πὺν ἀποκαλύφθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸπὸ δάπεδο τῆς «πυράς» και τὸ ὁποῖο θεωρήθηκε ἀρχικά ταφικὸς λάκκος ἀναφέρεται ὅτι «ἦτο μέχρι τέλους (βάθος 1μ. περίπου) πεπληρωμένον λίθων και χώματος»¹⁷⁶³.

Ἡ ὑπόγεια λαξευτή κατασκευή τοῦ φρέατος 6, στὸν βαθμὸ πὺν ἦταν δυνατὸν νὰ ἐρευνηθεῖ, διότι κατὰ τὸ μεγαλύτερο τμήμα τῆς βρισκόταν ἐκτὸς τοῦ φρέατος, εἶχε διάμετρο 1μ. και ὕψος 1-1.30μ. Στὴν ΝΑ πλευρά τῆς παρατηρήθηκε εὐρὺ ἀνοιγμα, πιθανῶς θύρα, τὸ ὁποῖο ἔφρασσαν λίθοι. Ἐπάνω στὸ δάπεδο ὑπῆρχε στρῶμα χώματος και λίθων πὺν περιεῖχε ἄφθονα ὄστρακα, ὄστά, θραύσματα ὀψιανοῦ και κατεργασμένους λίθους¹⁷⁶⁴.

Ὁ ὑπόγειος λαξευτὸς θάλαμος τοῦ φρέατος 17 ἔχει ὕψος περὶ τὸ 1.90μ. και μέγιστες ἐσωτερικὲς διαστάσεις 3.40x2.77μ. Στὴν ΝΑ πλευρά του ὑπάρχει εἴσοδος ὕψους 1.55μ. και πλάτους 1.60μ., ἡ ὁποία φράσσεται ἀπὸ ξερολιθιά. Δυτικὰ τῆς εἰσόδου ἀποκαλύφθηκε μονολιθική παραστάδα ὕψους 1.30μ. Ἡ ὀροφή τοῦ θαλάμου ἔχει καταρρεύσει. Μὲ πλευρικὸ ἀνοιγμα στὴν ΒΔ πλευρά του ὁ θάλαμος αὐτὸς ἐπικοινωνεῖ μὲ ἄλλον, ἡ ὀροφή τοῦ ὁποῖου ἔχει ὑποχωρήσει κάτω ἀπὸ τὸ βάρος πελώριου ἡφαιστειακοῦ

1757. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο, ΙΙΙ α και γ.

1758. Πὰ τοὺς τύπους τῶν ἀγγείων τῆς «πυράς», βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο, ΙΙΙ α.

1759. Πὰ τοὺς τύπους αὐτοὺς τῶν ἀγγείων τῆς λαξευτῆς κατασκευῆς τοῦ φρέατος 6, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο, ΙΙΙ γ.

1760. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο πέμπτο, ΙΙΙ γ: (ι).

1761. Marinatos 1969, 19. Μαρινάτος 1969, 161.

1762. Marinatos 1969, 23-24. Μαρινάτος 1969, 163.

1763. Marinatos 1969, 21. Μαρινάτος 1969, 163.

1764. Βλ. ἐδῶ σημ. 1703.

ὀγκολίθου¹⁷⁶⁵. Στὸν χώρο ἀνατολικά καὶ ΝΑ τῆς τετράπλευρης «κατασκευῆς», ἡ ὁποία βρίσκεται ἐκτὸς τοῦ θαλάμου καὶ ἐνσωματωμένη στὸ στρῶμα τῶν ἐρειπίων τῆς προε-
κρηξιακῆς καταστροφῆς ποὺ κάλυπτε τὴν περιοχὴ αὐτή, βρέθηκαν ἀρκετὰ τεμάχια
φυσικοῦ βράχου, τὰ ὁποῖα προφανῶς προέρχονται ἀπὸ τὴν ὀροφὴ τοῦ θαλάμου ποὺ
εἶχε καταρρεύσει. Ἡ ἀνασκαφὴ στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθεῖ.

Παρόμοια εἶναι ἡ εἰκόνα ποὺ παρουσιάζει τὸ ὑπόγειο τοῦ Δ3, τὸ ὁποῖο εἶναι
ἐπίσης λαξευμένο στὸν φυσικὸ βράχο¹⁷⁶⁶. Στὸ βόρειο τμήμα τοῦ ὑπογείου ἀποκαλύ-
φθηκε θάλαμος ἐσωτερικῶν διαστάσεων 1.90x1.90μ. καὶ ὕψους 1.80μ. περίπου. Στὴν
ἐπίκωση τοῦ θαλάμου βρέθηκαν τεμάχια φυσικοῦ βράχου, ἔνδειξη ὅτι ἡ ὀροφὴ του
εἶχε καταρρεύσει. Στὴν ΒΔ πλευρὰ του παρατηρήθηκε τμήμα πεσμένου τοίχου. Στὴν
νότια πλευρὰ τοῦ θαλάμου ὑπῆρχε ἄνοιγμα εἰσόδου πλάτους 1.50μ., μέσφ τῆς ὁποίας
ὁ θάλαμος αὐτὸς ἐπικοινωνοῦσε μὲ ἄλλον, ποὺ καταλάμβανε τὸ νότιο τμήμα τοῦ
υπογείου. Ὁ δεύτερος αὐτὸς θάλαμος εἶχε τὸ ἴδιο περίπου μῆκος μὲ τὸν πρῶτο κατὰ
τὸν ἄξονα ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότο ἀλλὰ μεγαλύτερο πλάτος. Μέρος τῆς δυτικῆς καὶ
νότιας παρεῖας του καταλαμβάνουν μεταγενέστεροι τοῖχοι ποὺ συναντῶνται στὸ ΝΔ
ἄκρο του σχηματίζοντας ὀρθή γωνία. Ἡ βάση τοῦ δυτικοῦ τοίχου βρίσκεται 0.70μ.
περίπου ψηλότερα ἀπὸ τὸ δάπεδο τοῦ θαλάμου καὶ ἐδράζεται σὲ τεμάχια φυσικοῦ
βράχου, ποὺ προφανῶς προέρχονται ἀπὸ τὴν ὀροφὴ τοῦ θαλάμου ἡ ὁποία εἶχε ἐπί-
σης καταρρεύσει, καὶ σὲ στρῶμα πρσινοποῦ χρώματος, πάχους 0.40μ. περίπου. Μὲ
βάση τὰ στοιχεῖα αὐτὰ διατυπώθηκε στὸ ἡμερολόγιο ἀνασκαφῆς ἡ ὑπόθεση ὅτι οἱ
μεταγενέστεροι τοῖχοι κτίσθηκαν ἐπάνω σὲ παλαιότερο, ΠΚ ἴσως, συνοικισμό λαξευ-
μένο στὸν φυσικὸ βράχο.

Ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων ἀνέγερση μιᾶς λιθοκτιστῆς φρεατοειδοῦς κατασκευῆς στὰ
Χριστιανὰ¹⁷⁶⁷ καὶ πέντε τουλάχιστον ὑπόγειων λαξευτῶν χώρων στὸν Φτέλλο τῆς Θή-
ρας ἐπενδεδυμένων ἐσωτερικά μὲ ἀργολιθοδομή¹⁷⁶⁸ ἀποδεικνύουν βάσιμη τὴν ὑπό-
θεση ὅτι στὸ Ἀκρωτήρι ὑπῆρχε πιθανῶς ΠΚ οἰκισμὸς λαξευμένος ἐν μέρει ἴσως, στὸ
προεκρηξιακὸ ἔδαφος τοῦ νησιοῦ. Τὰ ὑπόγεια κτίσματα τοῦ Φτέλλου περιελάμβαν-
αν ἓναν ἐλλειψοειδῆ χώρο ἐσωτερικῶν διαστάσεων 3.70x3.10μ., ἓναν τραπεζοειδῆ
ἐσωτερικῶν διαστάσεων 6.40x3.40μ., ἓναν κυκλικὸ ἢ ἐλλειψοειδῆ τοῦ ὁποίου σωζό-
ταν μόνον ὁ νότιος τοῖχος καὶ μικρότερα δωμάτια νότια τοῦ πρώτου ἐλλειψοειδοῦς
χώρου, ἡ σχέση τῶν ὁποίων μὲ αὐτὸν ἢ μὲ τὸν τραπεζοειδῆ χώρο δὲν ἐξακριβώθηκε.
Ἡ ἐπικοινωνία ἀνάμεσα στοὺς τρεῖς πρώτους χώρους γινόταν μὲ στενοὺς διαδρό-
μους. Πρὸς τὸν ἐλλειψοειδῆ χώρο τοῦ Φτέλλου παραβάλλεται τὸ ὑπόγειο λαξευτὸ
κτίσμα τῶν Χριστιανῶν, ἃν καὶ ἀναφέρεται ὅτι τὸ δεύτερο εἶναι κατὰ πολὺ μικρό-
τερο τοῦ πρώτου¹⁷⁶⁹. Ἡ φρεατοειδὴς κατασκευὴ τῶν Χριστιανῶν θεωρεῖται λείψανο

1765. Ντούμας 1985α, 64. 1985β, 173-174.

1766. Marinatos 1970α, 17. Μαρινάτος 1970β, 167-168.

1767. Τσάκος 1967, 464, πίν. 340:γ.

1768. Μαρθάρη 1980β, 472, σχ. 8. 1981, 373, σχ. 5. 1982, 87, 97-98, σχ. 1, εἰκ. 3.

1769. Αὐτόθι.

ΠΚ οίκισμοῦ¹⁷⁷⁰, ἡ δὲ κεραμεικὴ ποὺ περιεῖχε περιλαμβάνει τύπους γνωστούς ἀποκλειστικὰ ἢ κατὰ βάσιν ἀπὸ οἰκισμοὺς ἢ τόσο ἀπὸ οἰκισμοὺς ὅσο καὶ ἀπὸ νεκροταφεῖα¹⁷⁷¹. Λεῖψανα οἰκισμοῦ θὰ πρέπει νὰ θεωρηθοῦν μὲ βάση τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα καὶ οἱ ὑπόγειοι λαξευτοὶ χώροι τοῦ Φτέλλου, ἂν καὶ ἡ ἀνασκαφείας θεωρεῖ πρόωρο νὰ διατυπώσῃ ὁποιαδήποτε ὑπόθεση σχετικὰ μὲ τὴν χρῆση τους¹⁷⁷².

Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας τῶν ὑπόγειων λαξευτῶν κατασκευῶν τοῦ Ἀκρωτηρίου ὡς λειψάνων ΠΚ οἰκισμοῦ. Ἡ ἐρμηνεία αὐτὴ ἐνισχύεται ἀπὸ τὸ γεγονός ὅτι ἡ λαξευτὴ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6 περιεῖχε, ὅπως προαναφέραμε, κεραμεικὴ οἰκισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ στὸ στρώμα τοῦ πρασινωποῦ χώματος ποὺ κάλυπτε τὸ δάπεδο τοῦ ὑπογείου τοῦ Δ3, βρέθηκαν κυκλαδικὰ ὄστρακα ποὺ ἀνήκουν σὲ κεραμεικὴ οἰκισμοῦ¹⁷⁷³. Τὸ γεγονός δὲ ὅτι ἐπάνω στὸ δάπεδο τῆς λαξευτῆς κατασκευῆς τοῦ φρέατος 6 ὑπῆρχε στρώμα χώματος καὶ λίθων, μέσα στὸ ὁποῖο βρέθηκαν ἡ κεραμεικὴ καὶ τὰ λοιπὰ εὐρήματα, καὶ τὸ ὅτι στὴν ΒΔ πλευρὰ τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ βόρειου τμήματος τοῦ Δ3 παρατηρήθηκε τμήμα πεσμένου τοίχου ἀποτελοῦν ἐνδείξεις ὅτι οἱ ὑπόγειες αὐτὲς κατασκευὲς ἔφεραν πιθανῶς κάποια μορφὴ ἐσωτερικῆς ἐπενδύσεως μὲ ἀργολιθοδομή, ὅπως τὰ παρόμοια ὑπόγεια κτίσματα τῶν Χριστιανῶν καὶ τοῦ Φτέλλου.

Ὅσον ἀφορᾷ στὸ φρέαρ 17 εἰδικότερα, ἀπαιτεῖται ὁλοκλήρωση τῆς ἀνασκαφῆς στὴν περὶ αὐτὸ περιοχὴ, προκειμένου νὰ ἀποσαφηνισθεῖ ἡ ἐν πολλοῖς ἀσαφὲς ἀκόμη εἰκόνα τοῦ χώρου. Τὸ στρώμα τῶν μάζων τῆς παλαιότερης καταστροφῆς, ἐπάνω στὸ ὁποῖο ἀναφέρεται ὅτι βρίσκεται ὁ «τυμβοειδὴς λιθοσωρὸς» μὲ τὰ μαρμάρινα ἀγγεῖα¹⁷⁷⁴, περιέχει ΥΚ Ι, ΜΚ καὶ ΠΚ ὄστρακα. Πρόκειται, ἐπομένως, γιὰ τὸ στρώμα τῶν ἐρειπίων τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου, τὸ ὁποῖο ἔχει ἐντοπισθεῖ σὲ διάφορα σημεῖα τοῦ οἰκισμοῦ¹⁷⁷⁵. Τὸ στοιχεῖο αὐτὸ θέτει ὑπὸ ἀμφισβήτηση τὴν ὑπόθεση ὅτι τὰ μαρμάρινα ἀγγεῖα ἀποτελοῦσαν τὸ περιεχόμενο τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου, τὸ ὁποῖο κατὰ τὰ ΜΚ χρόνια διευθετήθηκε στὴν «κατασκευὴ» ἐκτὸς τοῦ θαλάμου, προκειμένου ὁ θάλαμος νὰ χρησιμοποιηθεῖ γιὰ τὴν ἀποθήκευση πηλοῦ ἀγγειοπλαστικῆς¹⁷⁷⁶. Διότι, μὲ δεδομένα ὅτι: (α) ὁ «τυμβοειδὴς λιθοσωρὸς» βρίσκεται ἐπάνω στὸ ἄνδηρο τῶν μάζων τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς¹⁷⁷⁷, (β) ἡ λιθόστρωτη ἐπιφάνεια ποὺ συνδέεται ἄμεσα μὲ τὸν λαξευτὸ θάλαμο μέσῳ ἐνὸς ἀγωγοῦ βρίσκεται κάτω ἀπὸ τὰ μάζα τοῦ ἀνδῆρου καὶ ἐν μέρει κάτω ἀπὸ τὴν «κατασκευὴ» μὲ τὰ μαρμάρινα ἀγγεῖα¹⁷⁷⁸, καὶ

1770. Βλ. ἐδῶ σημ. 1767.

1771. Ντούμας 1976β, 1-11, σημ. 2. Πὰ τοὺς τύπους τῶν ἀγγείων ποὺ ἀπαντοῦν στὰ Χριστιανὰ, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 2γ, Κ-Β, 2, Κ-Γ, 1β, Λ-Α, 4 καὶ Δ-Ο, 2α.

1772. Μαρθάρη 1980β, 473. 1982, 98.

1773. Βλ. κατάλογο τῆς παρούσας μελέτης: Δ 110, Δ 282-Δ 297, κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 4 καὶ Κ-Α, 6.

1774. Ντούμας 1985α, 64-65. 1985β, 171-173.

1775. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο δεύτερο: Α.

1776. Ντούμας 1985α, 64-65. 1985β, 174.

1777. Βλ. ἐδῶ σημ. 1774.

1778. Ντούμας 1985α, 64-65. 1985β, 174-175.

(γ) κάτω από την «κατασκευή» με τὰ μαρμάρινα ΠΚ ἀγγεῖα ἀποκαλύφθηκε διακλάδωση τοῦ ἀγωγοῦ πρὸς Βορρᾶ, ἡ τοποθέτηση τῶν μαρμάρινων ἀγγείων στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ ἔγινε σὲ φάση μεταγενέστερη τῆς ὑποτιθέμενης χρήσεως τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου γιὰ τὴν ἀποθήκευση πηλοῦ καὶ μετὰ τὴν σεισμικὴ καταστροφὴ τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι. Ἐφ' ὅσον, ἐπομένως, πρὸς τὸ παρόν, δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ μαρμαρίνοι κρατηρίσκοι ἀποτελοῦσαν τὸ περιεχόμενο τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου, ἀκόμη καὶ ἂν δεχθοῦμε ὅτι τὰ ἀγγεῖα αὐτὰ προορίζονταν γιὰ ταφικὴ ἀποκλειστικὰ χρήση, δὲν συντρέχει λόγος νὰ ἐρμηνεύσουμε τὸν λαξευτὸ θάλαμο τοῦ φρέατος 17 ὡς ΠΚ τάφο. Ἀντιθέτως, οἱ ὁμοιότητες ποὺ παρουσιάζει ὁ θάλαμος αὐτὸς μετὰ τοὺς λαξευτοὺς θαλάμους τοῦ φρέατος 6 καὶ τοῦ ὑπογείου τοῦ Δ3 συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας του ὡς λειψάνου ΠΚ οἰκισμοῦ. Ὅμως, μόνον ἡ ὁλοκλήρωση τῆς ἀνασκαφῆς στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ στὴν εὐρύτερη περιοχὴ γύρω ἀπὸ τὸ φρέαρ 17 θὰ δείξει τί ἀκριβῶς συμβαίνει, δεδομένου ὅτι ἡ περιοχὴ ποὺ ἐκτείνεται ἀπὸ τὸ Δ3 ἕως τὸ φρέαρ 17 παρουσιάζει συγκέντρωση ΠΚ χαρακτηριστικῶν καὶ φαίνεται νὰ ἀποτελεῖ ἓνα ἐνιαῖο σύνολο. Ἐδῶ βρέθηκαν οἱ λαξευτοὶ θάλαμοι τοῦ ὑπογείου τοῦ Δ3 καὶ τοῦ φρέατος 17, τὸ στρώμα τῆς «πυρᾶς», ὁ μέγας ἀνδρσιτικός πίθος καὶ οἱ μαρμαρίνοι ΠΚ κρατηρίσκοι. Ἡ γειτνίαση αὐτῶν τῶν χώρων καὶ ὁ μέγας ἀριθμὸς πῆλινων ΠΚ ἀγγείων ποὺ προῆλθαν ἀπὸ τὰ σημεῖα αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελοῦν τυχαῖο γεγονός.

Σύμφωνα με τὸν Σ. Μαρινάτο, μία ἀκόμη κοιλότητα λαξευμένη στὸ προεκρηξιακὸ ἔδαφος τοῦ νησιοῦ, ἴσως τάφος, ἀναφάνηκε στὸ βάθος τοῦ φρέατος 13¹⁷⁷⁹. Ἀπὸ ἐδῶ λέγεται ὅτι περισυλλέχθηκαν στιλβωτὰ ΠΚ ὄστρακα ἐρυθροποῦ χρώματος καὶ τεμάχιο μαρμαρίνου ΠΚ εἰδωλίου. Μεταξὺ τῆς κεραμεικῆς ποὺ προῆλθε ἀπὸ τὸ φρέαρ 13 ἐντοπίσαμε 53 συνολικά ΠΚ ὄστρακα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα καταγράφηκαν ἔντεκα¹⁷⁸⁰. Πὰ τὰ ὑπόλοιπα 42 σημειώσαμε ὅτι προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστῶν καὶ κατὰ βάσιν χονδροειδῶν ἀλλὰ καὶ λεπτότερων ἀγγείων. Ὅλα φαίνονται νὰ ἀνήκουν σὲ κεραμεικὴ γνωστὴ κυρίως ἢ ἀποκλειστικὰ ἀπὸ οἰκισμοῦ¹⁷⁸¹. Ἡ κοιλότητα ὅμως τοῦ φρέατος 13 δὲν ἀναφέρεται πουθενά, οὔτε στίς ἐνδείξεις οὔτε στὰ ἡμερολόγια ἀνασκαφῆς¹⁷⁸².

Εἶναι προφανὲς ὅτι τὸ ἡφαιστειογενὲς ἔδαφος τῆς Θήρας καὶ τῶν Χριστιανῶν εὐνοοῦσε τὶς ὑπόγειες λαξευτὲς κατασκευὲς καὶ ὅτι ἡ ἰδιότητά του αὐτὴ ἀξιοποιήθηκε

1779. Βλ. ἐδῶ σημ. 1704.

1780. Βλ. κατάλογο τῆς παρούσας μελέτης: Φ 63-Φ 69, Φ 231-Φ 233.

1781. Πὰ τοὺς τύπους τῶν ἀγγείων τοῦ φρέατος 13, βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τρίτο: «Talc ware» καὶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-Α, 1α-1β, Α-Ζ, Κ-Α, 1, Κ-Α, 2β καὶ Δ-Ο, 2ε.

1782. Οἱ ἐνδείξεις ποὺ συνοδεύουν τὰ ὄστρακα ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Μπρόνος 2, Τομὴ 13, 2.9.69» καὶ «Μπρόνος 2, Τομὴ 13, Στρώμα καταστροφῆς, 3.9.69». Στὸ ἡμερολόγιο ἀνασκαφῆς κατὰ τὴν ἡμερομηνία 2.9.69 δίνονται οἱ διαστάσεις τοῦ φρέατος καὶ ἀναφέρονται σειρὲς λίθων πλησίον τῆς ἀνατολικῆς καὶ δυτικῆς καὶ κατὰ μῆκος τῆς νότιας πλευρᾶς τοῦ φρέατος σὲ μικρὸ βάθος κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς σύγχρονης ὁδοῦ (ἐννοεῖ τὴν κοίτη τοῦ χειμάρρου), οἱ ὁποῖες θεωρεῖται πιθανὸν ὅτι ἀνήκουν σὲ τοίχους οἰκοδομήματος. Τὴν 3.9.69 γράφεται ὅτι ἄρχισε ὁ καθαρισμὸς τοῦ στρώματος καταστροφῆς καὶ ἀναφέρονται κυκλαδικὰ ὄστρακα καὶ πυρῆνες ὀψιανοῦ. Τέλος, τὴν 4.9.69 γράφεται: «Στὴν βορρεῖα πλευρὰ τοῦ φρέατος καὶ σὲ βάθος 1μ. ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ ἐδάφους ἐμφανίζεται τὸ παρθένο ἔδαφος μετὰ κατηφορικὴ κλίση ἀπὸ Β. πρὸς Ν.».

ἀπὸ τοὺς κατοίκους τῆς ΠΕΧ ὡς ἡ προσφορότερη καὶ πλέον ἀνέξοδη λύση. Τὸ ἴδιο μαρτυροῦν οἱ λαξευμένοι στὸν φυσικὸ βράχο θαλαμοειδεῖς τάφοι ποὺ εἶναι χαρακτηριστικοὶ τῆς ἡφαιστειογενοῦς ἐπίσης Μήλου κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ἐποχῆς αὐτῆς¹⁷⁸³.

Ἡ ἐρμηνεία τῶν ὑπόγειων λαξευτῶν θαλάμων τοῦ Ἀκρωτηρίου ποὺ προτείνουμε ἐδῶ ἀφήνει ἄνευ ἐρείσματος τὶς θεωρίες τῶν S. Hood καὶ N. Μαρινάτου σχετικὰ μὲ τὸν χαρακτήρα τοῦ ΥΚ οἰκισμοῦ, διότι οἱ θεωρίες αὐτὲς βασίσθηκαν στὴν ἐρμηνεία τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17 ὡς ΠΚ τάφου¹⁷⁸⁴. Μὲ δεδομένο ὅτι οἱ κατασκευὲς αὐτὲς ἀποτελοῦν λείψανα ΠΚ οἰκισμοῦ, ἡ ἐπαναχρησιμοποίησή τους ἀπὸ τοὺς μεταγενεστέρους δὲν συνιστᾷ ἔνδειξη διαλύσεως τῆς ὑπάρχουσας κοινωνικῆς δομῆς σὲ μιὰ δεδομένη χρονικὴ στιγμή¹⁷⁸⁵. Διότι καὶ ὁ ὑπόγειος λαξευτὸς θάλαμος τοῦ Δ3 παρέμεινε ἐν χρήσει μέχρι τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ, κατὰ τὴν ἐποχὴ δὲ τοῦ σεισμοῦ ποὺ προηγήθηκε τῆς ἐκρήξεως τοῦ ἡφαιστείου χρησιμοποιήθηκε γιὰ τὴν ἐσπευσμένη συγκέντρωση καὶ φύλαξη πῆλινων ἀγγείων καὶ χάλκινων σκευῶν¹⁷⁸⁶.

Στὴν ΠΚ περίοδο ἀνήκει ἐπίσης τὸ συμπαγὲς δάπεδο ἀπὸ ἐρυθρωπὴ λάβα ἐπάνω στὸ ὁποῖο βρέθηκε τὸ στρῶμα τῆς «πυρᾶς»¹⁷⁸⁷, καθὼς καὶ οἱ τοῖχοι ποὺ ὀρίζουν τὸν χώρο ἀπὸ τὰ ἀνατολικά καὶ τὰ δυτικά¹⁷⁸⁸.

Δὲν ἀποκλείεται ἡ μελλοντικὴ ἔρευνα νὰ ἀποκαλύψει καὶ ἄλλους ΠΚ τοίχους κάτω ἀπὸ τὰ λείψανα τῶν ΥΚ κτηρίων, τουλάχιστον στὰ σημεῖα ἐκεῖνα τοῦ οἰκισμοῦ ὅπου τὰ μεταγενέστερα οἰκοδομήματα δὲν ἔχουν θεμελιωθεῖ ἀπευθείας στὸν φυσικὸ βράχο¹⁷⁸⁹. Μὲ δεδομένο ὅτι ἰσχύει ἡ ἐρμηνεία τῶν λαξευτῶν κατασκευῶν ποὺ προτείνουμε ἐδῶ, ἔχομε, ἐπομένως, συνύπαρξη δύο διαφορετικῶν τύπων κτισμάτων στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας κατὰ τὴν ΠΕΧ: ὑπόγειων λαξευτῶν θαλάμων καὶ ὑπέργειων οἰκοδομημάτων, παρόμοιων μὲ αὐτὰ ποὺ εἶναι γνωστὰ ἀπὸ ἄλλα νησιά¹⁷⁹⁰.

Ἀναφερόμενοι στὴν κατανομὴ τῆς κεραμεικῆς τῶν πρωιμότεων φάσεων τοῦ Ἀκρωτηρίου παρατηρήσαμε ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ παρουσιάζει ἔντονη τάση συγκέντρωσος στὸ νότιο καὶ κυρίως στὸ ΝΔ τμήμα τῆς ἀνασκαφῆς. Τὸ γεγονὸς αὐτό, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν σταθερὴ τάση γιὰ συγκέντρωση τῶν νεολιθικῶν καὶ ΠΚ Ι ὀστράκων στὴν Ξεστὴ 3 καὶ περὶ αὐτὴν θεωρήσαμε ὡς ἔνδειξη ὅτι ἡ περιοχὴ αὐτὴ ὑπῆρξε ἴσως ὁ χώρος ἐγκαταστάσεως τῶν πρώτων κατοίκων τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ τοὺς νεολιθικοὺς χρόνους, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἀποτέλεσε τὸν πυρῆνα τοῦ ΠΚ οἰκισμοῦ¹⁷⁹¹.

1783. Atkinson 1904, 234-237. Παπαδοπούλου 1965, 513. Doulmas 1977d, 49.

1784. Βλ. ἐδῶ σημ. 1708-1709.

1785. Βλ. ἐδῶ σημ. 1708.

1786. Marinatos 1970a, 17-18. Μαρινάτος 1970β, 168. Doulmas 1983b, 42.

1787. Marinatos 1969, 21, πίν. 22:1. Μαρινάτος 1969, 162-163, πίν. 185:α.

1788. Marinatos 1969, 21, εἰκ. 7, πίν. 22:1. Μαρινάτος 1969, 162.

1789. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο δεύτερο: Α.

1790. Doulmas 1972, 151-170.

1791. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο δεύτερο: Β, ΙΙ-β καὶ ΙΙΙ. Τὴν ἄποψη αὐτὴ ἔχομε διατυπώσει καὶ ἄλλοι (Sotirakopoulou 1990, 47. Σωτηρακοπούλου 1992, 198).

Ὁ σχετικὰ μέγας ἀριθμὸς τῶν νεολιθικῶν καὶ ΠΚ ἀγγείων καὶ ὀστράκων ποὺ ἐντοπίσθηκαν στὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐνδείξεων ποὺ τὸ ὕλικό αὐτό, ἂν καὶ ἀποσπασματικό, παρέχει ἀφ' ἑνὸς μὲν μαρτυροῦν ὅτι στὴν θέση αὐτὴ ὑπῆρξε ἕνας ἱκανοῦ ὄντως μεγέθους ΠΚ οἰκισμὸς ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐνισχύουν τὴν πεποίθησή μας ὅτι ἡ συνέχιση τῆς ἀνασκαφῆς καὶ τῆς ἔρευνας θὰ ἐμπλουτίσουν τὶς γνώσεις μας γιὰ τὴν προϊστορία τοῦ σημαντικοῦ αὐτοῦ οἰκισμοῦ τῆς ΥΕΧ καὶ θὰ φωτίσουν τὴν πορεία του ἀπὸ τὰ πρῶτα στάδια τῆς ζωῆς του πρὸς τὴν περίοδο τῆς μεγάλης ἀκμῆς του κατὰ τοὺς ΥΚ χρόνους.

Οἱ σχέσεις τῆς Θήρας κατὰ τὴν Πρώιμη Ἑποχὴ τοῦ Χαλκοῦ Τὸ ἐρώτημα τῶν «κυκλαδικῶν ἀποικιῶν»

Τὰ παράλληλα τῆς ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου ποὺ παραθέσαμε στὸ κεφάλαιο τῆς τυπολογικῆς ἀναλύσεως μαρτυροῦν τὶς σχέσεις τῆς Θήρας μὲ τὶς λοιπὲς Κυκλάδες, μὲ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα (κυρίως τὴν Ἀττικὴ, τὴν Εὐβοία, τὴν Βοιωτία καὶ τὴν ΒΑ Πελοπόννησο), μὲ τὰ νησιὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ καὶ ΒΑ Αἰγαίου, μὲ τὴν Τρῳάδα καὶ μὲ τὴν Κρήτη.

Ἀπὸ τὸ Ἀκρωτήρι τῆς Θήρας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ 215 ὀστράκα τῆς κατηγορίας «Talc ware» ποὺ ἡ πετρολογικὴ ἀνάλυση ἔδειξε ὅτι ἔχουν ξένη πηγὴ προελεύσεως, πιθανῶς κάποιο ἄλλο νησι τῶν Κυκλάδων ἢ τὴν Σκύρο¹⁷⁹², μποροῦμε νὰ ἀναφέρομε ἔντεκα ἀκόμη ὀστράκα ποὺ θεωροῦμε μὲ βεβαιότητα εἰσηγμένα: τὰ τέσσερα ἀπὸ αὐτὰ διότι περιέχουν μικρὴ ποσότητα γλαυκοφανικικοῦ σχιστολίθου, γεγονὸς ποὺ ἀνάγει τὴν προέλευσή τους σὲ κάποιο νησι τῶν Κυκλάδων ἐκτὸς Θήρας, πιθανῶς τὴν Σύρο ἢ τὴν Ἀμοργό, τὰ ἑπτὰ ἄλλα διότι ἔχουν λεπτόκοκκο καθαρὸ πηλὸ καὶ πολὺ λεπτὰ τοιχώματα¹⁷⁹³. Ἀπὸ τὰ ἑπτὰ τελευταῖα ὀστράκα, τέσσερα προέρχονται ἀπὸ κύμβες (Γ 15, Ξ 184, Ξ 208, Φ 76), ἕνα ἀπὸ μόνωτο κύπελλο μὲ πόδι καὶ γραπτὴ διακόσμηση (Φ 190), ἕνα ἀπὸ κύλικα (Ξ 294) καὶ ἕνα ἀνήκει σὲ ἀγγεῖο μὲ ἀδιάγνωστο σχῆμα (ΑΠ. 23)¹⁷⁹⁴. Ὅσον ἀφορᾷ στὴν κεραμεικὴ ποὺ περιέχει μαρμαρυγία, ἔχομε λόγους νὰ ἀμφισβητοῦμε τὴν ἄποψη ὅτι ἔχει ξένη πηγὴ προελεύσεως¹⁷⁹⁵.

Οἱ σχέσεις τῶν Κυκλάδων μεταξὺ τους ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς ἄλλες περιοχὲς τοῦ αἰγαίου χώρου εἶναι προφανῶς ἀποτέλεσμα ἐμπορικῆς δραστηριότητος καὶ ἀνταλλαγῶν ἀνάμεσα σὲ διάφορες περιοχὲς διὰ μέσου τῶν κυκλαδικῶν θαλασσοπόρων. Οἱ σχέσεις αὐτὲς καθίστανται ἰδιαίτερα ἔντονες κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ περίοδο, ἐξαιτίας κυρίως τῆς ἀναπτύξεως τῆς μεταλλουργίας καὶ τῆς ἀναζητήσεως νέων πηγῶν μεταλλευμάτων, ἀλλὰ καὶ λόγω τοῦ γεγονότος ὅτι ἐξακολουθοῦσε νὰ ὑπάρχει ζήτησις, ἂν καὶ σὲ

1792. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τρίτο: «Talc ware».

1793. Αὐτόθι: Στοιχεῖα τεχνικῆς.

1794. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τέταρτο: Α-ΣΤ, Α-Η, 4, Α-Θ καὶ Δ-Ο, 3 ἀντίστοιχα.

1795. Βλ. ἐδῶ κεφάλαιο τρίτο: Στοιχεῖα τεχνικῆς.

μικρότερη ίσως κλίμακα, ἐκ μέρους μὲν τῶν κατοίκων τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου ἐκτὸς Κυκλάδων τοῦ ὀψιανοῦ τῆς Μήλου καὶ τοῦ κυκλαδικοῦ μαρμάρου, ἐκ μέρους δὲ τῶν Κυκλαδιτῶν ἄλλων, φθαρτῆς πιθανῶς φύσεως, πρώτων ὑλῶν (π.χ. ξυλείας, ὑφασμάτων, τροφίμων κ.λπ.)¹⁷⁹⁶. Τὴν ἐμπορικὴ δραστηριότητα ποὺ ἀνέπτυξαν οἱ Κυκλαδίτες μὲ τὶς ἄλλες περιοχὲς τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου, ἰδιαίτερα κατὰ τὴν ΠΚ II καὶ σὲ μικρότερη κλίμακα κατὰ τὴν ΠΚ III περίοδο, μαρτυροῦν: (α) ἓνας ἀριθμὸς ἀγγείων εἰσηγμένων στὶς Κυκλάδες ἀπὸ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, κυρίως δὲ οἱ ἐλλαδικὲς κύμβες ἀπὸ τὴν Ἀγία Εἰρήνη τῆς Κέας, ἡ ὁποία φαίνεται νὰ ἔχει στενότερες σχέσεις μὲ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα καὶ ἰδιαίτερα τὴν Ἀττικὴ παρὰ μὲ τὶς λοιπὲς Κυκλάδες¹⁷⁹⁷, (β) τέσσερα ἀγγεῖα εἰσηγμένα στὶς Κυκλάδες ἀπὸ τὴν Κρήτη¹⁷⁹⁸, καὶ (γ) ἓνας ἀρκετὰ μεγάλος ἀριθμὸς κυκλαδικῶν ἀντικειμένων, ὅπως πῆλινων καὶ μαρμαρινῶν ἀγγείων, εἰδωλίων καὶ μηλιακοῦ ὀψιανοῦ, ποὺ ἔχουν βρεθεῖ στὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα, τὴν Κρήτη, τὰ νησιὰ τοῦ Ἀνατολικοῦ Αἰγαίου καὶ στὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Ἡ εὐρεία διάδοση κυκλαδικῶν ἢ κυκλαδικῆς ἐμπνεύσεως ἀντικειμένων ἐκτὸς Κυκλάδων καὶ ἡ εὐρεσί τους ἐνίοτε σὲ συνδυασμὸ μὲ ἔθιμα ταφῆς παρόμοια μὲ τὰ κυκλαδικὰ ὁδήγησαν πολλοὺς μελετητὲς νὰ θεωρήσουν ὁρισμένες θέσεις τῆς Ἀττικῆς, τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Κρήτης ὡς «κυκλαδικὲς ἀποικίες». Τὸ ἐρώτημα τῶν «κυκλαδικῶν ἀποικιῶν» ἔχει ἀποτελέσει θέμα διαμάχης μεταξὺ τῶν εἰδικῶν καὶ πολλὰ ἔχουν γραφεῖ σχετικὰ¹⁷⁹⁹. Μερικοὶ διαπιστώνουν σχέσεις τῶν Κυκλαδιτῶν καὶ μὲ περιοχὲς ἐκτὸς τοῦ αἰγαιακοῦ χώρου. Παρατηροῦν ἀνταλλαγὰς ἰδεῶν καὶ ἐμπορευμάτων μὲ χῶρες τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου (Αἴγυπτος, Συρία, Παλαιστίνη, Βύβλος

1796. Πὰ τίς σχέσεις τῶν Κυκλάδων μὲ τὸν λοιπὸ αἰγαιακὸν ὡρον κατὰ τὴν ΠΕΧ καὶ κυρίως κατὰ τὴν ΠΚ II περίοδο, βλ.: Τσοῦντας 1899, 108. Ἀλεξίου 1951, 292. Θεοχάρης 1951α, 81. Hutchinson 1962, 139-140, 153. Renfrew 1964, 117, 119, 121, 125. 1972, 180-183, 191-192, 196-210, 444-455. 1977a, 26. 1977b, 64. 1979, 89-90, 104-107. Doumas 1968, 15. 1977d, 14, 68, 69. 1982, 5-6, 8. 1983a, 28, 31. Ντούμας 1976α, 74. 1976β, 8. Branigan 1970, 25, 123, 172 ἀρ. 66. 1971, 64, 71, 74, 76-78. Caskey 1971a, 787, 793, 802, 803. Vermeule 1972, 42, 43, 44, 45. Barber 1974, 48. 1984b, 179. 1987, 28-29, 134-140. Coleman 1974, 342, 343. Δημακοπούλου - Κόνσολα 1975, 85-86. Παντελίδου 1975, 216. Höckmann 1977b, 155-158. Sakellarakis 1977, 153. Sakellarakis 1987, 233, 254, 257. Thimme 1977, 585. Weinberg 1977, 143-144. MacGillivray 1980, 45. 1984a, 74. 1984b, 153. Πετριτάκη 1980, 179-182. Stucynski 1982, 51. Calligas 1984, 89, 94 σημ. 14-15. Παρλαμᾶ 1984, 119, 271, 276. Rutter - Zerner 1984, 76, 77. Zapheirou 1984, 37. Warren 1984, 60, 61. Wilson 1985, 358 σημ. 49. 1987, 44-46. Davis 1987, 30, 41-42 σημ. 62. Σάμψων 1987, 116-119. Sampson 1988, 5, 9. Wiencke 1989, 501.

1797. Wilson 1987, 39.

1798. ΠΜ IIA ἐγγράφη πυξίδα ἀπὸ τὴν Θήρα: Zervos 1957, εἰκ. 59. Renfrew 1964, 121. Warren 1984, 56, εἰκ. 2:a. ΠΜ II λίθινη φιάλη ἀπὸ τὴν Θήρα: Karo 1930, 135-136. Renfrew 1972, 524-525: Thera ἀρ. 1. Hope Simpson - Dickinson 1979, 345. ΠΜ IIA κέρνος ἀπὸ τὴν Νάξο: Renfrew 1972, 194, εἰκ. 12.1:4. Warren 1984, 56, εἰκ. 1:d. Πτηνόμορφος ἀσκὸς ἀπὸ τὸ Ἄνω Κουφονήσι: Ζαφειροπούλου 1971, 215, εἰκ. 6. Zaphiropoulou 1983, 86, εἰκ. 16. Warren 1984, 56, εἰκ. 2:b.

1799. Μαρινάτος 1929, 125, 129, 136-139, 140. Mylonas 1959, 162-163. Branigan 1970, 123. Renfrew 1972, 535-536, 537-538. Σακελλαράκης 1972, 351, 353. 1975, 306. 1977, 96-97, 107-113. 1981, 72. Sakellarakis 1977, 151, 152. Sakellarakis 1987, 257-258, 260-264. Σακελλαράκης - Σακελλαράκη 1976, 391, 395. 1978, 321. 1980, 401. 1981, 448. Ντούμας 1976α, 75, 77-79. Doumas 1977c, 189-190. 1977d, 68-69. 1983a, 31. Weinberg 1977, 143. Davaras 1976, 129. 1982. Calligas 1984, 94 σημ. 14. Zapheirou 1984, 37. Barber 1987, 136-137. Davis 1987, 30. Sampson 1988, 5, 8-9.

Λιβάνου)¹⁸⁰⁰ ἢ βλέπουν κυκλαδικές ἐπιδράσεις ἢ ἀκόμη καὶ τὴν ἵδρυση κυκλαδικῶν ἐγκαταστάσεων στὰ εὐρωπαϊκὰ παράλια τῆς Δυτικῆς Μεσογείου μέχρι τὴν Ἰβηρικὴ χερσόνησο¹⁸⁰¹.

Χωρὶς νὰ ὑποτιμᾶμε τὶς ἱκανότητες τῶν κυκλαδιτῶν θαλασσοπόρων, ἀντιμετωπίζομε μὲ ἐπιφύλαξη τὶς θεωρίες ποὺ ἀναφέρονται σὲ ἐπιδράσεις τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Μεσογείου στὶς Κυκλάδες ἢ σὲ κυκλαδικές ἐπιδράσεις, καὶ ἀκόμη περισσότερο κυκλαδικές ἐγκαταστάσεις, στὴν Δυτικὴ Μεσόγειο κατὰ τὴν ΠΕΧ. Ὅσον ἀφορᾷ στὸ θέμα τῶν «κυκλαδικῶν ἀποικιῶν», τείνομε μᾶλλον πρὸς τὴν ἀποψη ποὺ ἐρμηνεύει τὸ φαινόμενο τῆς μεγάλης ἐξαπλώσεως τῶν κυκλαδικῶν ἢ κυκλαδικῆς ἐμπνεύσεως ἀντικειμένων στὸν αἰγαιακὸ χῶρο καὶ τῆς ὑπάρξεως τύπων ἀγγείων ποὺ ὑποδηλώνουν κοινὴ ἀντίληψη τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς χρηστικῆς ἀξίας τῶν σχημάτων μᾶλλον ὥς ἔνδειξη δημιουργίας πνεύματος πολιτιστικῆς ὁμοιογένειας στὸν εὐρύτερο αἰγαιακὸ χῶρο, λόγῳ τῆς διαρκοῦς ἐπικοινωνίας καὶ ἀνταλλαγῆς ἰδεῶν ἀνάμεσα στὶς διάφορες περιοχές¹⁸⁰², παρὰ ὥς ἔνδειξη ὑπάρξεως κυκλαδικῶν ἐγκαταστάσεων. Παράλληλα ὅμως δὲν μποροῦμε νὰ ἀποκλείσουμε τὴν παρουσία κυκλαδιτῶν ἐμπόρων ἢ τεχνιτῶν ἢ ἀκόμη καὶ προσφύγων, λόγῳ τῶν ταραγμένων συνθηκῶν ποὺ φαίνονται νὰ ἐπικρατοῦν στὸν εὐρύτερο αἰγαιακὸ χῶρο πρὸς τὸ τέλος τῆς ΠΧ II καὶ κατὰ τὴν πρώιμη φάση τῆς ΠΧ III, σὲ ὁρισμένες θέσεις τῆς Ἀττικῆς (Ἅγιος Κοσμάς, Τσέπι Μαραθῶνος) καὶ τῆς βόρειας Κρήτης (Ἀγία Φωτιά Σητείας, Ἀρχάνες), οἱ ὁποῖες παρουσιάζουν στενότερες σχέσεις μὲ τὶς Κυκλάδες ὥς πρὸς τὰ ταφικὰ ἔθιμα καὶ τὰ κυκλαδικῆς προελεύσεως ἢ ἐμπνεύσεως κτερίσματα, χωρὶς αὐτὸ νὰ σημαίνει ἀπαραίτητα ὅτι οἱ θέσεις αὐτὲς ἦταν κυκλαδικές ἀποικίες.

1800. Höckmann 1977b, 155-162, μὲ τὴν σχετικὴ βιβλιογραφία.

1801. Branigan 1971, 78. Höckmann 1977c, 163-172, μὲ τὴν σχετικὴ βιβλιογραφία.

1802. Doumas 1968, 81. Renfrew 1972, 170, 183, 451, 535-536, 537-538. 1979, 88, 90, 104-107. Weinberg 1977, 143-144. Hood 1978, 17. Hope Simpson - Dickinson 1979, 372. Rutter 1984, 102, 103. Sampson 1988, 9.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ἡ συστηματικὴ ἔρευνα τοῦ συνόλου τῆς κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, μὲ τὸ πλῆθος τῶν νέων στοιχείων γιὰ τὶς πρωιμότερες φάσεις τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ ποὺ ἔφερε στὸ φῶς, ὅχι ἀπλῶς ἐπιβεβαίωσε τὶς κατὰ καιροὺς σποραδικὲς μαρτυρίες γιὰ τὴν ὑπαρξὴ ζωῆς στὴν Θήρα κατὰ τὴν ΠΕΧ, ἀλλὰ εἶχε ἐπίσης ὡς ἀποτέλεσμα τὸν ἐντοπισμὸ ἐνὸς ἀριθμοῦ ὀστράκων ποὺ τυπολογικὰ ἐντάσσονται στὴν ΝΝ τοῦ Αἰγαίου, γεγονός ποὺ τοποθετεῖ τὴν ἵδρυση τοῦ οἰκισμοῦ στὴν ἀρχαιότατη αὐτὴ περίοδο.

Ἡ ἐξέταση τῶν ἀνασκαφικῶν δεδομένων ἔδειξε ὅτι ἡ πρώιμη κεραμικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου ἔχει στὴν συντριπτικὴ τῆς πλειονότητα προέλθει ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς, σὲ ἓνα σημαντικὸ ποσοστὸ ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου, καὶ σὲ μικρότερο βαθμὸ ἀπὸ στρώσεις καὶ ὑποστρώματα δαπέδων, ἀπὸ στρώσεις ἐξομαλύνσεως ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου καὶ ἀπὸ τὶς ἐπιχώσεις τοῦ χειμάρρου, ἐνῶ ἓνας ἀρκετὰ μεγάλος ἀριθμὸς πρώιμων ὀστράκων εἶναι ἀγνώστου προελεύσεως. Μὲ τὶς ἐξαιρέσεις τῶν δύο «κλειστῶν» συνόλων ΠΚ κεραμεικῆς ποὺ προήλθαν ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς «πυρᾶς» καὶ ἀπὸ τὴν ὑπόγεια λαξευτὴ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6, ἡ πρώιμη κεραμικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου βρέθηκε διάσπαρτη σὲ ὅλη τὴν ἔκταση τοῦ προϊστορικοῦ οἰκισμοῦ, ἐξαιρετικὰ θρυμματισμένη καὶ σὲ καμιά περίπτωσι στρωματογραφημένη. Τὸ φαινόμενο αὐτὸ ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν μακρὰ διάρκειά ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ καὶ τὴν συνεχῆ κατοίκησή του ἀπὸ τὴν ΝΝ περίοδο ἕως τὴν στιγμὴ τῆς ὀριστικῆς καταστροφῆς του περὶ τὸ τέλος τῆς ΥΚ Ι, γεγονός ποὺ εἶχε ὡς ἄμεσες συνέπειες τὴν συνεχῆ οἰκοδομικὴ δραστηριότητα καὶ τὴν διαρκὴ ἐπαναχρησιμοποίησι τῶν πάσης φύσεως λειψάνων τῶν παλαιότερων φάσεων ὡς οἰκοδομικοῦ ὕλικου κατὰ τὶς νεώτερες φάσεις.

Ἀπὸ τὴν ἐξέταση τῆς κατανομῆς τῆς πρώιμης κεραμεικῆς κατὰ στρώματα καὶ κατὰ χώρους προκύπτει ὅτι, ἐξαιρουμένων ὀρισμένων μεγάλων κατὰ τόπους συγκεντρώσεων, παρατηρεῖται μιὰ τάσι γιὰ συγκέντρωσι τῶν πρώιμων ὀστράκων στὸ νότιο καὶ ΝΔ τμήμα τοῦ ἀνασκαμμένου χώρου καὶ βαθμιαία μείωσι τοῦ ἀριθμοῦ τους καθὼς προχωροῦμε ἀπὸ Νότο πρὸς Βορρᾶ καὶ ἀπὸ Δυσμὰς πρὸς Ἀνατολάς, μέχρις ἐλαχιστοποιήσεως στὸ βόρειο τμήμα τῆς ἀνασκαφῆς καὶ στὶς ἀνατολικὲς παρυφές της. Ἄν καὶ σὲ γενικὲς γραμμὲς δὲν παρατηρεῖται τάσι γιὰ συγκέντρωσι τῆς πρώιμης κεραμεικῆς σὲ συγκεκριμένους περιοχὰς τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ μεμονωμένους ἢ χρονολογικῶς συνυπάρχοντες τύπους ἀγγείων, ὀρισμένες κατηγορίες, ὅπως τὰ νεολιθικὰ καὶ τὰ ΠΚ Ι ὄστρακα, τὰ μικκύλα ἀγγεῖα καὶ τὰ ὄστρακα πρόχων μὲ διμερῆ διάκρισι τοῦ λαμοῦ, φαίνονται νὰ ἀποτελοῦν ἐξαιρέσεις στὸν γενικὸ αὐτὸν κανόνα. Τὸ γεγονός ἰδιαίτερα ὅτι τὰ νεολιθικὰ καὶ τὰ ΠΚ Ι ὄστρακα παρουσιάζουν τάσι γιὰ συγκέντρωσι στὴν περιοχὴ τῆς Ξεστῆς 3, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἐντυπωσιακὴ συγκέντρωσι ΠΚ κεραμεικῆς

σὲ αὐτὸ τὸ τμήμα τῆς ἀνασκαφῆς, ἀποτελεῖ ἔνδειξη ὅτι ἡ περιοχὴ αὐτὴ εἶναι πιθανῶς ὁ χώρος τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν πρώτων κατοίκων τοῦ Ἀκρωτηρίου κατὰ τοὺς νεολιθικοὺς χρόνους καὶ ὁ πυρήνας τοῦ μεταγενέστερου ΠΚ οἰκισμοῦ.

Ἡ πρώτη κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου περιλαμβάνει 25 μόνον ὁλόκληρα ἀγγεῖα καὶ στὸ ὑπόλοιπο τμήμα τῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ ὄστρακα, παρουσιάζει δὲ μεγάλη ποικιλία σχημάτων. Ὁ πηλὸς εἶναι κατὰ κανόνα ἀκαθάριστος καὶ ἡ ὀπτησις στὶς περισσότερες περιπτώσεις ἀνισομερὴς. Τὰ ἐλάχιστα ὄστρακα μὲ λεπτόκοκκο καθαρὸ πηλὸ καὶ πολὺ λεπτὰ τοιχώματα εἶναι προφανῶς εἰσηγμένα. Εἰσηγμένα θεωροῦνται ἐπίσης μερικὰ ὄστρακα ποὺ περιέχουν μικρὴ ποσότητα γλανκοφανικοῦ σχιστολίθου καθὼς καὶ ἡ κεραμεικὴ τῆς κατηγορίας «Talc ware», εἶναι ὅμως ἀμφίβολο ἐὰν τὸ ἴδιο μπορεῖ νὰ ὑποστηριχθεῖ καὶ γιὰ τὴν κεραμεικὴ ποὺ περιέχει μαρμαρυγία. Ἡ ἐπιφάνεια τῶν πρώτων ἀγγείων εἶναι ἐπιχρισμένη, ὁλόβαφη ἢ ἀνεπίχριστη καὶ ἀρκετὰ συχνὰ στιλβωμένη. Ἡ λείανση ἢ ἡ ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας ἔχει ἐνίοτε ἐπιτευχθεῖ μὲ τὴν χρῆση ξερῶν χόρτων ἢ κλαδιῶν ἢ κάποιου ἐργαλείου, ἐνῶ σὲ ὁρισμένες περιπτώσεις, καὶ σὲ κεραμεικὴ ποὺ φαίνεται νὰ ἀνήκει σὲ μιὰ πρώτη φάση τῆς ΠΚ III περιόδου, παρατηρήθηκαν ἔχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ. Δὲν λείπουν ἀκόμη οἱ ἀπόπειρες ἐπισκευῆς θραυσμένων ἀγγείων μὲ τὴν διάνοιξη ὁπῶν συνδέσεως στὸ σῶμα τῶν σκευῶν. Ἡ πρώτη κεραμεικὴ τοῦ Ἀκρωτηρίου εἶναι στὴν μεγάλη τῆς πλειονότητα ἀκόσμητη. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διακοσμημένων ἀγγείων εἶναι σχετικὰ μικρὸς, ἡ δὲ διακόσμηση κατὰ κανόνα ἐγγάρια, καὶ λιγότερο συχνὰ γραπτὴ, ἀνάγλυφη, ἐμπέστη ἢ στικτή. Σημεῖα τῶν κεραμῶν ἐντοπίσθηκαν σὲ δώδεκα περιπτώσεις καὶ σὲ κεραμεικὴ ποὺ τυπολογικὰ φαίνεται νὰ ἐντάσσεται στὴν ΠΚ II/III περίοδο.

Ἀπὸ τὴν τυπολογικὴ ἀνάλυση τῆς κεραμεικῆς αὐτῆς προκύπτει ὅτι ἡ πρώτη ἐγκατάσταση στὸ Ἀκρωτήρι ἔλαβε χώρα κατὰ τὴν NN περίοδο καὶ ὅτι ὁ οἰκισμὸς ὑφίσταται καθ' ὅλη τὴν διάρκειά τῆς ΠΕΧ. Ἡ κεραμεικὴ ὅμως τῆς NN καὶ τῆς ΠΚ I περιόδου εἶναι ἐλάχιστη σὲ σχέση μὲ τὴν κεραμεικὴ τῆς ΠΚ II καὶ τῆς ΠΚ III. Οἱ ὁμοιότητες τῆς νεολιθικῆς κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου μὲ τὴν ἀνάλογη κεραμεικὴ τοῦ Σαλιάγκου δὲν σημαίνουν ἀπαραίτητα ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ πρέπει νὰ χρονολογηθεῖ σὲ μιὰ πρώτη φάση τῆς NN τοῦ Αἰγαίου. Οὔτε καὶ ὁ μικρὸς ἀριθμὸς τῶν νεολιθικῶν καὶ ΠΚ I ὄστράκων εἶναι ἀπαραίτητο νὰ ἐρμηνευθεῖ ὡς ἔνδειξη προσωρινῆς ἐγκαταλείψεως τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὶς πρωιμότερες φάσεις τῆς ζωῆς του. Παρόμοια ἐντύπωση εἶναι πιθανότατα ἀπόρροια τῶν ἐλάχιστων πρὸς τὸ παρὸν στοιχείων μας γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ οἰκισμοῦ κατὰ τὶς φάσεις αὐτές.

Ἀπὸ τὴν μελέτη τῶν δύο «κλειστῶν» συνόλων ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου προκύπτει ὅτι τὰ σύνολα αὐτὰ χρονολογοῦνται στὸ πρῶτο τμήμα τῆς ΠΚ III περιόδου. Ἐπιπλέον, ἡ συνύπαρξη τῶν δύο σύνολων αὐτὰ τύπων ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν ΠΚ IIIA καὶ τύπων ποὺ ἀπαντοῦν κατὰ τὴν φάση «Φυλακωπὴ I-ii» δείχνει ὅτι οἱ δύο αὐτὲς φάσεις εἶναι ἐν μέρει τουλάχιστον σύγχρονες.

Ἡ τυπολογικὴ ἐξέλιξη τῆς κυκλαδικῆς κεραμεικῆς δείχνει τὴν πολιτιστικὴ συνέχεια ποὺ ὑπάρχει ὅχι μόνον ἀνάμεσα στὶς ἐπὶ μέρους φάσεις τῆς ΠΕΧ ἀλλὰ καὶ ἀνάμεσα στὶς τρεῖς περιόδους τῆς Ἐποχῆς τοῦ Χαλκοῦ. Ἡ μελέτη δὲ τῶν συνθηκῶν εὐρέσεως τῆς ἐπείσαστης κεραμεικῆς τῆς λεγόμενης «Ὁμάδας τοῦ Καστριοῦ» δείχνει ὅτι ἡ κεραμεικὴ αὐτὴ ἔφθασε στὶς Κυκλάδες καὶ τὴν ἡπειρωτικὴ Ἑλλάδα περὶ τὸ τέλος τῆς

ΠΧ ΙΙ και ὄχι κατὰ τὴν πρόωμη φάση τῆς ΠΧ ΙΙΙ. Τὸ γεγονὸς αὐτό, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὴν ἀναλυτικὴ ἐξέταση τῆς κεραμεικῆς καὶ τῶν ἀνασκαφικῶν δεδομένων τῶν ὄχυρῶν ἀκροπόλεων καὶ τῶν ἄλλων κυκλαδικῶν οἰκισμῶν ποὺ ἔδωσαν κεραμεικὴ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Καστριῶ», ἀποδεικνύει ὅτι οἱ οἰκισμοὶ αὐτοὶ ὑφίστανται ἤδη κατὰ τὴν ΠΚ ΙΙ ἢ ἰδρύνονται περὶ τὸ τέλος τῆς φάσεως αὐτῆς καὶ ὅτι δὲν χρονολογοῦνται ἀποκλειστικὰ στὴν ΠΚ ΙΙΑ περίοδο. Φαίνεται δὲ πιθανότερο ὅτι τὶς ὄχυρῶν ἀκροπόλεις ἔκτισαν Κυκλαδίτες σὲ ἐποχὴ ἀναταραχῶν καὶ αὐξημένης ἀνασφάλειας, ὅπως φαίνεται νὰ εἶναι ἡ 3η χιλιετία π.Χ. κατὰ τὸ μεγαλύτερο τμήμα τῆς, καὶ ὅτι ἡ παρουσία στὸς οἰκισμοὺς αὐτοὺς κεραμεικῶν σχημάτων καὶ μετάλλων ξένης προελεύσεως εἶναι ἀποτέλεσμα ἔντονης ἐμπορικῆς δραστηριότητος καὶ στενῶν ἐπαφῶν τῶν Κυκλάδων μὲ τὸ ΒΑ Αἰγαῖο καὶ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Μὲ τὸ τέλος τῆς φάσεως «Καστρί» παρατηρεῖται ὀριστικὴ ἐγκατάλειψη τῶν ὄχυρῶν ἀκροπόλεων ἢ προσωρινὴ διακοπὴ τῆς ζωῆς σὲ ὀρισμένους οἰκισμοὺς. Σὲ ἄλλους ὅμως κυκλαδικοὺς οἰκισμοὺς, ὅπου οἱ συνθῆκες ἦταν προφανῶς διαφορετικὲς, εἶναι πιθανὸν ὅτι ἡ ζωὴ συνεχίζεται ἀδιατάρακτα.

Τὰ ἀνασκαφικὰ δεδομένα καὶ τὰ μέχρι στιγμῆς γνωστὰ ΠΚ εὐρήματα συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς ταυτίσεως τοῦ μέχρι στιγμῆς γνωστοῦ τμήματος τοῦ Ἀκρωτηρίου τῆς ΠΕΧ μὲ οἰκισμό. Τὸ σύμπλεγμα τῆς «πυρᾶς» καὶ οἱ ὑπόγειες λαξευτὲς κατασκευὲς ποὺ ἐρμηνεύθηκαν ἀρχικὰ ὡς τάφοι περιλαμβάνουν κεραμεικὴ γνωστὴ ἀποκλειστικὰ ἢ κατὰ βάσιν ἀπὸ οἰκισμοὺς. Ἐπιπλέον, οἱ ὑπόγειες λαξευτὲς κατασκευὲς βρίσκουν παράλληλα σὲ παρόμοιες κατασκευὲς τῶν Χριστιανῶν καὶ τοῦ Φτέλλου τῆς Θήρας, οἱ ὁποῖες φαίνονται νὰ ἀποτελοῦν λείψανα οἰκισμοῦ.

Τὰ τυπολογικὰ παράλληλα τῆς ΠΚ κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου μαρτυροῦν σχέσεις τῆς Θήρας κατὰ τὴν ΠΕΧ ὄχι μόνον μὲ τὰ ἄλλα νησιὰ τῶν Κυκλάδων ἀλλὰ καὶ μὲ τὶς διάφορες περιοχὲς τοῦ αἰγαιικοῦ χώρου. Οἱ σχέσεις τῶν Κυκλάδων μὲ τὸν ἄλλο αἰγαικὸν χῶρον κατὰ τὴν ἐποχὴ αὐτὴ εἶναι προφανῶς ἀποτέλεσμα ἐμπορικῆς δραστηριότητος καὶ ἀνταλλαγῶν ἀνάμεσα στὶς διάφορες περιοχὲς διὰ μέσου τῶν κυκλαδιτῶν θαλασσοπόρων. Ἐπομένως καὶ ἡ παρουσία μεγάλου ἀριθμοῦ κυκλαδικῶν ἢ κυκλαδικῆς ἐμπνεύσεως ἀντικειμένων σὲ περιοχὲς ἐκτὸς Κυκλάδων, ἐνίοτε σὲ συνδυασμὸ μὲ ἔθιμα ταφῆς παρόμοια μὲ τὰ κυκλαδικά, μπορεῖ κάλλιστα νὰ σημαίνει τὴν παρουσία στὶς θέσεις αὐτὲς κυκλαδιτῶν ἐμπόρων, τεχνιτῶν ἢ ἀκόμη καὶ προσφύγων καὶ ὄχι ἀπαραίτητα ὅτι οἱ θέσεις αὐτὲς ἦταν «κυκλαδικὲς ἀποικίες».

II

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΝΕΟΛΙΘΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΚΥΚΛΑΔΙΚΗΣ
ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΤΗΣ ΘΗΡΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τὸ διακριτικὸ κάθε ἀγγείου ἢ ὄστράκου στὸν κατάλογο ποὺ ἀκολουθεῖ ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη. Τὸ πρῶτο μέρος περιλαμβάνει ἓνα ἢ δύο γράμματα τῆς ἀλφαβήτου καὶ πολλὲς φορὲς καὶ ἓναν ἀριθμὸ καὶ εἶναι ἐνδεικτικὸ τοῦ χώρου προελεύσεως τῆς κεραμεικῆς μέσα στὸν οἰκισμό (κτῆρια, εὐρύτερες περιοχές, ὁδοί, πλατεῖες, φρέατα). Τὸ δεύτερο περιλαμβάνει τὸν αὐξοντα ἀριθμὸ τοῦ καταγραφόμενου ἀγγείου ἢ ὄστράκου κατὰ χώρο. Ὁ ἐντὸς παρενθέσεως ἀριθμὸς ποὺ βρίσκεται ἐνίοτε μετὰ τὸν αὐξοντα ἀριθμὸ, π.χ. Β 11 (3), δηλώνει τὸ πλῆθος τῶν ὄστράκων ποὺ καταγράφηκαν μὲ αὐτὸ τὸ διακριτικὸ. Αὐτὸ συμβαίνει στὶς ἐξῆς περιπτώσεις: (α) σὲ ὄστρακα ποὺ συνανήκουν ἀλλὰ δὲν συγκολλῶνται (β) σὲ ὄστρακα «μηλιακῶν φιαλῶν» (γ) σὲ ὄστρακα τῆς κατηγορίας «Talc ware» ποὺ προέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων μὲ ἀδιάγνωστο σχῆμα. Ἀπαραίτητες προϋποθέσεις γιὰ νὰ συμβεῖ αὐτὸ εἶναι (α) ὅτι τὰ ὄστρακα ἔχουν τὴν ἴδια ἀκριβῶς ἐνδείξη, προέρχονται δηλαδή ἀπὸ τὸ ἴδιο ἀνασκαφικὸ περιβάλλον καὶ ἦλθαν στὸ φῶς κατὰ τὴν ἴδια ἡμερομηνία, καὶ (β) ὅτι κανένα ἀπὸ αὐτὰ δὲν παρουσιάζει κάποιο ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ. Στὶς περιπτώσεις αὐτὲς καὶ ὅταν ἡ περιγραφή καὶ οἱ διαστάσεις τοῦ κάθε ὄστράκου ἀναφέρονται χωριστά, αὐτὸ γίνεται κατὰ σειρά μεγέθους, ἀπὸ τὸ μεγαλύτερο πρὸς τὸ μικρότερο.

Πρῶτα παρουσιάζεται ἡ κεραμεικὴ τῶν κτηρίων μὲ ἀλφαβητικὴ σειρά καὶ κατ' αὐξοντα ἀριθμὸ δωματίου (τὸ τελευταῖο δὲν ἔχει ἐπιτευχθεῖ ἀπόλυτα λόγω τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ὄστράκων ποὺ καταγράφηκαν). Ἀκολουθεῖ ἡ κεραμεικὴ ἀπὸ τὶς εὐρύτερες περιοχές τοῦ οἰκισμοῦ (π.χ. «Μπρόνου 2», «Ἀρβανίτη 3»), ποὺ εἶναι δυνατόν νὰ περιλαμβάνουν περισσότερα τοῦ ἐνὸς κτῆρια καὶ τὶς μετὰξὺ τους ἢ γύρω ἀπὸ αὐτὰ ὁδοὺς. Ἐν συνεχείᾳ παρουσιάζεται ἡ κεραμεικὴ ἀπὸ τὶς ὁδοὺς, τὶς πλατεῖες καὶ τὰ φρέατα κατ' αὐξοντα ἀριθμὸ (ἰσχύει καὶ ἐδῶ ὅ,τι καὶ γιὰ τὰ δωμάτια τῶν κτηρίων) καὶ τέλος ἡ κεραμεικὴ ἀγνώστου προελεύσεως. Σὲ ὅλες τὶς περιπτώσεις ἡ καταγραφή ἔχει γίνε μὲ χρονολογικὴ σειρά, μὲ βάση δηλαδή τὴν ἡμερομηνία καὶ τὸ ἔτος ἀνασκαφῆς.

Ἡ σειρά ποὺ ἀκολουθήθηκε κατὰ τὴν καταγραφή βασίσθηκε ἀποκλειστικὰ στὰ στοιχεῖα τῶν ἀνασκαφικῶν ἐνδείξεων. Ἡ ἐκ τῶν ὑστέρων λεπτομερὲς μελέτη τῶν ἡμερολογίων καὶ τῶν ἀνασκαφικῶν ἐκθέσεων ἔδειξε ὅτι ἡ τελικὴ εἰκόνα δὲν ἀνταποκρίνεται πάντοτε στὶς πληροφορίες τῶν ἐνδείξεων, εἴτε λόγω ἀλλαγῶν στὴν ἀρίθμηση τῶν δωματίων καὶ τῶν φρεάτων κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἀνασκαφῆς εἴτε λόγω ἀνακρίβειας τῶν ἐνδείξεων.

Ἐνα μικρὸ μέρος τῆς πρώιμης κεραμεικῆς τοῦ Ἀκρωτηρίου ἔχει παρουσιασθεῖ σὲ παλαιότερη μελέτη (Sotirakopoulou 1986, 297-312). Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὄστρακα περιλαμβάνονται ἐκ νέου στὸν κατάλογο ποὺ ἀκολουθεῖ (ΚΑ 4182, 4189, 4191, 5794, 5795α, 5796, 5798). Αὐτὸ ἔχει συμβεῖ στὶς περιπτώσεις ποὺ κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἔρευνας

βρέθηκαν συνανήκοντα ὄστρακα πού ἦταν δυνατόν νά συγκολληθοῦν μέ τὸ ἀρχικὸ τεμάχιο, μέ συνέπεια εἴτε τὴν διαφοροποίηση τῶν διαστάσεών του εἴτε τὴν ταύτισή του μέ σχῆμα ἄλλο ἀπὸ αὐτὸ πού εἶχε ἀρχικά ὑποτεθεῖ (π.χ. ΚΑ 4182). Στὸν κατάλογο τῆς παρούσας μελέτης ἀναφέρονται μόνον τὰ νέα στοιχεῖα.

Ἡ ἀναφερόμενη προέλευση κάθε ἀγγείου ἢ ὀστράκου συνάγεται ἀπὸ τὶς ἀνασκαφικὲς ἐνδείξεις, τὰ ἡμερολόγια ἀνασκαφῆς, τὶς κατ' ἔτος ἀνασκαφικὲς ἐκθέσεις τῶν καθηγητῶν Σ. Μαρινάτου καὶ Χ. Ντούμα καὶ τὴν στρωματογραφικὴ ἔρευνα τῆς τελευταίας δεκαετίας (Marthari 1984. Palyvou 1984. Marthari 1989). Ὁ χώρος καὶ τὸ στῶμα ὅπου βρέθηκε τὸ συγκεκριμένο ἀγγεῖο ἢ ὄστρακο προσδιορίζονται μέ τὴν μεγαλύτερη δυνατὴ ἀκρίβεια. Τὰ συμπεράσματα σχετικὰ μέ τὴν προέλευση τῆς κεραμεικῆς πού προῆλθε ἀπὸ τὶς ἀνασκαφὲς τῶν ἐτῶν 1967 καὶ 1968 ἔχουν βασισθεῖ ἀποκλειστικὰ στὶς ἐκθέσεις τοῦ Σ. Μαρινάτου, ἐλλείψει ἡμερολογίων ἀνασκαφῆς γιὰ τὰ ἔτη αὐτά, καὶ προτείνονται μέ κάθε ἐπιφύλαξη.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΓΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΟΣΤΡΑΚΩΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΑΝΑΣΚΑΦΗΣ
ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΠΟΥ ΠΕΡΙΕΧΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΜΕΛΕΤΗ

Αριθμός Καταλόγου	Σελίδα	Αριθμός Καταλόγου	Σελίδα
ΚΑ 582	307	ΚΑ 4191	431
ΚΑ 583	307	ΚΑ 4193	299
ΚΑ 584	307	ΚΑ 4380	280
ΚΑ 585	307	ΚΑ 4393	303
ΚΑ 586	307	ΚΑ 4397	401
ΚΑ 587	308	ΚΑ 5794	431
ΚΑ 588	308	ΚΑ 5795Α	431
ΚΑ 589	308	ΚΑ 5796	432
ΚΑ 590	304	ΚΑ 5798	432
ΚΑ 591	305	ΚΑ 5907	463
ΚΑ 592	305	ΚΑ 5918	447
ΚΑ 593	305	ΚΑ 5919	447
ΚΑ 594	305	ΚΑ 5920	447
ΚΑ 595	305	ΚΑ 5922	287
ΚΑ 596	305	ΚΑ 5923	287
ΚΑ 627	308	ΚΑ 6046	413
ΚΑ 2615	431	ΚΑ 6049	413
ΚΑ 4182	431	ΚΑ 6051	413
ΚΑ 4189	431	ΚΑ 6052	413

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΑΓΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΟΣΤΡΑΚΩΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ
ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ

Διακριτικό	Χώρος προελεύσεως	Σελίδες
A 1-A 20	Τομέας Α	273-275
B 1-B 106	Τομέας Β	275-287
Γ 1-Γ 122	Τομέας Γ	287-300
Δ 1-Δ 297	Τομέας Δ	301-337
ΔΟ. 1-ΔΟ. 71	Δυτική Οικία	337-346
M 1-M 4	«Μαγειρείο»	346-347
Ξ 1-Ξ 399	Ξεστή 3	347-394
Ξ5/1	Ξεστή 5	394
ΟΓ. 1-ΟΓ. 4	Οικία Γυναικών	394
A2/1	Περιοχή «Αρβανίτη 2»	394-395
A3/1-A3/49	Περιοχή «Αρβανίτη 3», «Μπρόνου 2-Αρβανίτη 3»	395-401
ΜΠ.2/1-ΜΠ.2/67	Περιοχή «Μπρόνου 2»	401-409
Π17/1-Π17/28	Φρέαρ πεσσοῦ 17 καὶ περιοχή περὶ αὐτὸ	409-413
ΒΔΟ. 1-ΒΔΟ. 5	Χώρος βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας	413-414
X 1	Δρόμος X	414
ΟΤ. 1-ΟΤ. 55	Ὁδὸς Τελχίνων	414-422
ΠΜ. 1-ΠΜ. 13	Πλατεία Μυλῶνος	422-423
Π3/1-Π3/4	Πλατεία 3	423-424
ΠΤ. 1-ΠΤ. 30	Πλατεία Τριγώνου	424-428
Φ 1-Φ 238	Φρέατα	428-459
ΑΠ. 1-ΑΠ. 33	Ἄγνωστος	459-464

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΚΑ	Ἀριθμὸς καταλόγου Ἀκρωτηρίου. Τὸ διακριτικὸ αὐτὸ ἀφορᾷ στὰ ἀγγεῖα καὶ τὰ ὄστρακα ποὺ ἦταν καταγεγραμμένα στὸν κατάλογο τῆς ἀνασκαφῆς πρὶν ἀπὸ τὴν ἔναρξη τῆς συστηματικῆς ἔρευνας τῶν τελευταίων ἐτῶν, προϊόν τῆς ὁποίας ὑπῆρξε ἡ παρούσα μελέτη.
ΑΚΟ	Ἀριθμὸς καταγραφῆς στὸν παλαιότερο κατάλογο ὀστράκων.
Ύψ.	Μέγιστο σωζόμενο ὕψος.
Πλ.	Μέγιστο σωζόμενο πλάτος.
Μήχ.	Μέγιστο σωζόμενο μήκος.
Πάχ.	Μέγιστο πάχος.
Διάμ.	Διάμετρος.
Ύπολ. διάμ.	Ύπολογιζόμενη διάμετρος.
Μέγ. διάμ.	Μέγιστη διάμετρος.
ΔΔ.	Μέγιστες διαστάσεις τοῦ ὀστράκου κατὰ μήκος καὶ κατὰ πλάτος.

ΤΟΜΕΑΣ Α
(«ΑΠΟΘΗΚΗ ΤΩΝ ΠΙΘΩΝ»)

Α 1 Σχ. 68, Πίν. 283
Χώρος ανατολικά του παραθύρου του δωματίου Α1 μάλλον. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. Το κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτής λαβής χονδροειδούς άγγείου. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Στην άνω επιφάνεια, έξιτηλο καστανό στιλβωμένο επίχρισμα.
"Υψ. 0.033μ., πλ. 0.044μ.

Α 2 Σχ. 62β, Πίν. 236
Δωμάτιο Α1. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. "Οστρακο από το άνω μέρος του σώματος άσκού. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, στιλπνή βαφή ζωηρού έρυθρου χρώματος, που κατά τόπους τείνει προς το άνοικτοκάστανο, το καστανόμαυρο και το τεφρό, και έγχάρακτη διακόσμηση διατεταγμένη σε όριζόντιες ζώνες, με την έξης σειρά από τα άνω προς τα κάτω: όριζόντια εὐθεία, γλωσσοειδές κόσμημα περιέχον τρεις όριζόντιες γραμμές, σειρά κοντών λοξών όμορροπων γραμμών, που όρίζεται άνω και κάτω από δύο έλαφρώς καμπύλες γραμμές.
"Υψ. 0.066μ., πλ. 0.057μ., πάχ. 0.008μ.

Α 3 Σχ. 61γ, Πίν. 226
Προέλευση ως άνω.
"Οστρακο από το χείλος και το άνω μέρος του σώματος κλειστοῦ ευρύστομου άγγείου με ευθύγραμμα τοιχώματα, προφανώς κολουροκωνικής πυξίδας. Πηλός υπόλευκος, ακαθάριστος. "Οπτηση μάλλον ίσομερής. Η έξωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στιλβωμένη, με έγχάρακτη διακόσμηση που συνίσταται σε όριζόντια γραμμή σε μικρή απόσταση κάτω από το χείλος και τρεις επάλληλες τεθλασμένες γραμμές σε όριζόντια διάταξη. Έσωτερικά και άμέσως κάτω από το χείλος, όριζόντια άνοικτοκάστανη ταινία.
"Υψ. 0.054μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.0085μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ. περίπου.

Α 4 Σχ. 66, Πίν. 258
Προέλευση ως άνω.
"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ άγγείου. Κοντά στην περιφέρεια της βάσεως, το ένα τρίτο περίπου από την γέννηση ποδίου (;) κυκλικής διατομής, διαμέτρου 0.03μ. περίπου. Πηλός άνοικτότεφρος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καστανόμαυρη στιλπνή βαφή.

ΔΔ. 0.063x0.055μ., πάχ. βάσεως 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ.

Α 5 Σχ. 57α, Πίν. 190
Προέλευση ως άνω.
"Οστρακο από το χείλος, τον λαμό και την άρχή του προέχοντος ώμου κρατηρίσκου μάλλον. Το χείλος νεύει προς τα έξω. Ό λαμός κοῦλος. Πηλός κατά τόπους ρόδινος, κατά τόπους άνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, άνοικτοκάστανο επίχρισμα, που κατά τόπους τείνει προς το τεφρό. Λεπτή όριζόντια έγχάραξη υπογραμμίζει την βάση του λαμού. Άβαθείς παράλληλες αυλακώσεις έξωτερικά έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου εργαλείου για την εξομάλυνση της επιφάνειας.
"Υψ. 0.054μ., πλ. 0.06μ., πάχ. στην βάση του λαμού 0.012μ.

Α 6 Σχ. 18β
Δυτικά δωμάτια 1-3 και Μυλών.
Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.
"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα μηλιακής φιάλης. Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω και απολήγει σε άκμή. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στιλβωμένη. Όριζόντια ταινία του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.
"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0075μ.

Α 7 Σχ. 66, Πίν. 267
Προέλευση ως άνω.
"Οστρακο από το κάτω μέρος των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση λεπτοῦ κλειστοῦ άγγείου. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός έρυθροπός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, καστανό έως καστανέρυθρο επίχρισμα.
"Υψ. 0.02μ., ΔΔ. 0.037x0.035μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.004μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.005μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0035μ.

Α 8 Σχ. 70ε, Πίν. 319
Προέλευση ως άνω.
"Οστρακο από το σώμα χονδροειδούς μάλλον άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. "Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, έγχάρακτη διακόσμηση ως έξης: τρεις όριζόντιες σειρές λοξών γραμμιδίων που βαίνουν προς αντίθετες κατευθύνσεις σχηματίζουν όριζόντιες ζώνες ιχθυόκανθας. Κάθε σειρά όρίζεται

άνω και κάτω από δύο όριζόντιες εὐθείες.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.012μ.

A 9

Πίν. 298

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἄγγειου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια ἐξίτηλο ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.039μ.

A 10

Σχ. 62β, Πίν. 237

Πιθανῶς ἀπὸ τὸ κατώφλι τοῦ ἀνατολικοῦ παραθύρου τοῦ δωματίου A2. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἄγγειου, πιθανῶς ἄσκοῦ. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, ἔντονα στιλβωμένη βαφὴ ζωροῦ ἐρυθροῦ χρώματος καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ζεύγος ὀριζόντιων εὐθειῶν καὶ τὴν ἀπόληξη λοξῆς εὐθείας.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.005μ.

A 11

Σχ. 62β, Πίν. 238

Δωμάτια A2, A3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἄγγειου, πιθανῶς ἄσκοῦ. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά ἔντονα στιλβωμένη βαφὴ ζωροῦ ἐρυθροῦ χρώματος καὶ διακόσμηση ἐγγάρακτη καὶ γραπτὴ λευκὴ. Ἡ ἐγγάρακτη διακόσμηση εἶναι διατεταγμένη σὲ ὀριζόντιες ζώνες μὲ τὴν ἐξῆς σειρὰ ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω: οἱ ἀπολήξεις ζεύγους κάθετων γραμμῶν, ἐλαφρῶς καμπύλη γραμμὴ, ὀριζόντια σειρὰ τόξων καὶ ζεύγος ἐλαφρῶς καμπύλων γραμμῶν. Ἡ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση συνίσταται σὲ λοξὴ εὐθεῖα στὸ κάτω σωζόμενο μέρος τοῦ ὀστράκου.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.057μ., πάχ. 0.009μ.

A 12

Πίν. 283

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἄγγειου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ τὸ μικρὸ σωζόμενο τμήμα τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων τοῦ ἄγγειου καλύπτονται ἀπὸ βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.06μ.

A 13

Σχ. 18β

Δωμάτιο A3, ἀνατολικὸ τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα μηλιακῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐσωτερικά, ἐρυθρὴ ἕως βαθυκάστανη στιλβωμένη βαφὴ. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.054μ., πάχ. 0.009μ.

A 14

Σχ. 18β

Δωμάτιο νότια τοῦ ἀνατολικοῦ ἄκρου τοῦ Νότιου Διαδρόμου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα μηλιακῆς φιάλης ἴδιο μὲ τὸ προηγούμενο, μὲ μόνη διαφορὰ ὅτι τὸ χρῶμα τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφάνειας καὶ τῆς ὀριζόντιας ταινίας κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.007μ.

A 15

Σχ. 35β, Πίν. 99

Προέλευση ὡς ἄνω.

Πιθανῶς ἀπὸ τὸ κατώφλι τοῦ ἀνοίγματος πού ἐντοπίσθηκε στὸν νότιο τοῖχο τοῦ δωματίου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα κυπέλλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά, γραπτὴ καστανὴ διακόσμηση, πού κατὰ τὸν τρόπον τείνει πρὸς τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο καὶ συνίσταται σὲ λεπτὴ ταινία στὸ χεῖλος καὶ τμήμα διαγραμμισμένου σχήματος ἀμέσως ἀπὸ κάτω.

Ύψ. 0.021μ., πλ. 0.021μ., πάχ. 0.004μ.

A 16

Σχ. 73γ, Πίν. 344

Πλακόστρωτο δωμάτιο νότια τοῦ δυτικοῦ ἄκρου τοῦ Νότιου Διαδρόμου (Θυρωρεῖο). Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μάλλον ἄγγειου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανὸ ἐπίχρισμα, πού διατηρεῖ ἵχνη ἀπὸ στύλωση, καὶ σχοινοειδῆ διακόσμηση, ἢ ὅποια ἀποδίδεται μὲ σειρὰ μικρῶν λοξῶν ὁμόροπων αὐλακώσεων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυφη νεύρωση.

Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.051μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0095μ., πάχ. τοιχωμάτων μαζί μὲ τὴν ἀνάγλυφη νεύρωση 0.011μ.

A 17

Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έξω. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό άμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.0065μ.

A 18

Σχ. 57α

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το κάτω μέρος του λαμιού και την άρχή του προέχοντος ώμου κρατηρίσκου μάλλον. Ό λαμιός μάλλον κυλινδρικός. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά του λαμιού, ανοικτοκόκκινο επίχρισμα, που περιέχει κόκκους μαρμαρυγία και διατηρεί ίχνη από στιλβωση έξωτερικά.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.03μ., πάχ. στην μετάβαση από τον λαμιό στον ώμο 0.01μ.

A 19

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα μηλιακής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έξω και είναι ελαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στιλβωμένη. Οριζόντια έρυθρή ταινία άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.006μ.

A 20

Σχ. 30

Νότιος Διάδρομος. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγείου. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται μάλλον σφαιρικό. Πηλός κατά τόπους έρυθρός, κατά τόπους καστανός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, έρυθρό άμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα. Έρυθρό επίχρισμα φαίνεται ότι κάλυπτε και την έσωτερική επιφάνεια, στο σωζόμενο τμήμα της τουλάχιστον, που είναι όμως πολν φθαρμένη.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.008μ.

TOMEAS B**B 1**

Σχ. 57α, Πίν. 193

Δωμάτιο B8. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Το κατώτερο μέρος του λαμιού και το άνω μέρος του προέχοντος ώμου κρατηρίσκου μάλλον. Συγκολλημένο από τέσσερα όστρακα και ελάχιστα συμπληρωμένο. Ό ελαφρώς κοίλος λαμιός απέλγη σε χείλος που έννευ έντονα προς τα έξω. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με λευκές προσμίξεις. Όπτηση ανισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια, που δέν σώζει ίχνη επιχρίσματος, ανοικτοκάστανη έως έρυθρωπή.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.097μ., ύψ. λαμιού 0.045μ., πάχ. λαμιού στην βάση του 0.017μ., πάχ. στην άρχή του ώμου 0.018μ.

B 2

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ύπόλευκος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια όλόβαφη καστανέρυθη και στιλβωμένη. Οριζόντια ανοικτοκόκκινη ταινία άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.006μ.

B 3

Σχ. 69δ, Πίν. 310

Δωμάτια B1, B1α, B1β, όροφος. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρή, κάθετη μάλλον σωληνωτή απόφυση και πολν μικρό τμήμα των περι αυτήν τοιχωμάτων λεπτού κλειστού άγγείου. Πηλός ανοικτότεφρος, σχετικά καθαρός. Όπτηση ίσομερής. Στην άνω επιφάνεια της αποφύσεως και στην έξωτερική των τοιχωμάτων μελανή στιλπνή βαφή.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.027μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.005μ., ύψ. αποφύσεως 0.024μ.

B 4

Δωμάτια B1, B1β, όροφος. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Άποκεκρουσμένο χείλος και μικρό μέρος των άνω τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Το χείλος έννευ προφανώς ελαφρά προς τα έξω. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με μικρές λευκές προσμίξεις. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.007μ.

B 5

Σχ. 16β

Δωμάτια B1, B1α, B1β, όροφος. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Διογκωμένο έσωτερικά χείλος και μικρό τμήμα των άνω τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Πηλός ανοικτοκά-

στανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ. Τὸ χεῖλος ὑπογραμμίζεται ἐσωτερικά ἀπὸ λεπτὴ ὀριζόντια ἐγχάραξη.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.029μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πάχ. χεῖλους 0.011μ.

B 6

Σχ. 4

Δωμάτια B1, B1β, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξωτερικά καστανόμαυρο, ἐσωτερικά πρὸς τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.008μ.

B 7

Σχ. 10α

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

B 8

Σχ. 11α

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.007μ.

B 9

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶςγωνιώδη. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ὁριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.047μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.008μ.

B 10

Πίν. 301

Δωμάτια B1, B1α, B1β, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ὀριζόντιας μηνιοειδοῦς λαβῆς μὲ κάθετη

διάτρηση. Πηλὸς ἐρυθρωπός, ἀκαθάριστος, μὲ λευκὲς προσμίξεις. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω καὶ στὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, καστανόμαυρο ἐπίχρισμα.

Μήκ. 0.06μ., πάχ. στὴν βάση τῆς λαβῆς 0.029μ.

B 11 (3)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τρία ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χρώμα τῶν πηλῶν καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἐνὸς ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου εργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

(α) ΔΔ. 0.039x0.032μ., πάχ. 0.006μ.

(β) ΔΔ. 0.032x0.026μ., πάχ. 0.006μ.

(γ) ΔΔ. 0.034x0.021μ., πάχ. 0.006μ.

B 12

Σχ. 30

Δωμάτιο B1α, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέως ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ κατὰ τόπους ἵχνη ἀπὸ στιλβωση.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.009μ.

B 13

Σχ. 63, Πίν. 242

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀσκοῦ μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρωπός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη ἀνοικτοκάστανη μὲ ἐγχάρακτη καὶ στικτὴ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: Τμήματα δύο ὁμόκεντρων καμπύλων γραμμῶν, πιθανῶς κύκλων. Τρεῖς λοξὲς καὶ συγκλίνουσες εὐθεῖες σχηματίζουν συναντώμενες δύο διαδοχικὲς γωνίες, ἡ κορυφὴ τῶν ὁποίων ἐφάπτεται τῆς ἐξωτερικῆς καμπύλης. Εὐθεῖα παράλληλη πρὸς μία πλευρὰ τῆς μᾶς γωνίας ὀρίζει τμήμα ποὺ φέρει στικτὴ διακόσμηση. Οἱ ἐγχαραξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετης λευκῆς ὕλης.

ΔΔ. 0.033x0.034μ., πάχ. 0.006μ.

B 14

Σχ. 16β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ μικρὸ τμήμα τῶν ἄνω τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

ΔΔ. 0.028x0.028μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πάχ. χείλους 0.011μ.

B 15

Σχ. 34γ, Πίν. 93

Δωμάτιο B1, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέως ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὸ ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

᾽Υψ. 0.026μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.009μ.

B 16

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀγγείου παρόμοιου μὲ τὸ προηγούμενο. Πηλὸς τεφρός, σχεδὸν μελανός, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

᾽Υψ. 0.022μ., πλ. 0.02μ., πάχ. 0.008μ.

B 17

Σχ. 4

Δωμάτιο B1β, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, βαθυκόκκινο ἕως καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

᾽Υψ. 0.04μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.008μ.

B 18

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καὶ ἐπιφάνεια χρώματος καστανοῦ.

ΔΔ. 0.03x0.035μ., πάχ. 0.008μ.

B 19

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

᾽Υψ. 0.031μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

B 20

Δωμάτιο B1, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρωπός. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνοικτοκάστανη.

ΔΔ. 0.047x0.034μ., πάχ. 0.008μ.

B 21

Σχ. 4

Δωμάτια B1, B1β, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση σχεδὸν ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, δόλοβαφη καστανὴ καὶ στιλβωμένη.

᾽Υψ. 0.028μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.007μ.

B 22

Σχ. 63, Πίν. 237

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος ἀσκοῦ. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη, μὲ ἐγγράρακτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ συνεχῆ σειρὰ κάθετων καὶ λοξῶν ὁμόρροπων γραμμῶν. Τὸ πέρας τῆς διακοσμῆσεως ὀρίζουν δύο ἀβαθεῖς ὀριζόντιες ἀνλακώσεις.

᾽Υψ. 0.06μ., πλ. 0.057μ., πάχ. 0.005μ.

B 23

Σχ. 4

Δωμάτιο B1, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

᾽Υψ. 0.038μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.007μ.

B 24

Σχ. 66, Πίν. 262

Δωμάτιο B2, ὄροφος. Ἐπίτεδο τοῦ πλακόστρωτου δαπέδου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ σχετικὰ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρωπός, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐρυθρωπὸ ἐπίχρισμα ἐξωτερικὰ.

᾽Υψ. 0.031μ., πλ. 0.075μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.018μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.01μ.

B 25

Σχ. 47ε, Πίν. 184

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικὸ λαίμω κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ πεπλατυσμένο ὀριζό-

ντιο χείλος ἔξέχει ἐλαφρῶς καὶ σχηματίζει περιχίλωμα ποῦ ὑπογραμμίζεται ἐν μέρει ἀπὸ ὀριζόντια ἐγγράφαξη. Τὰ τοιχώματα τοῦ λαμποῦ ἐλαφρῶς κοίλα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανὸν στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.038μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.01μ., πάχ. στὸ περιχίλωμα 0.011μ., πάχ. λαμποῦ 0.011μ.

B 26

Σχ. 34β, Πίν. 91

Δωμάτιο B2, ἰσόγειο, βόρειος διάδρομος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κυπέλλου μὲ κωδωνόσχημο σῶμα. Τὸ ἀποκεκρουσμένο χεῖλος ἔνευε ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα λεπτά. Πηλὸς μελανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μελανὴ στιλβωμένη βαφή.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.02μ., πάχ. 0.005μ.

B 27

Σχ. 72γ, Πίν. 330

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση σχεδὸν ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανη στιλβωμένη βαφή καὶ ἐγγράφαξη διακόσμηση, ποῦ συνίσταται σὲ λοξὴ εὐθεία παραπλεύρως τῆς ὁποίας οἱ ἀπολήξεις τριῶν ἐπ'ἀλλήλων λοξῶν γραμμῶν.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.009μ.

B 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρῶς. Ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανέρυθη.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.01μ.

B 29

Σχ. 4

Ἄγνωστες ἢ ἀκριβῆς προέλευση καὶ οἱ συνθήκες εὐρέσεως τοῦ ὀστράκου. Πιθανῶς ἀπὸ τὸ δωμάτιο B2.

Τμῆμα τοῦ χείλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὀστρακα. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανη στιλβωμένη βαφή.

Ύψ. 0.063μ., πλ. 0.069 μ., πάχ. 0.007μ.

B 30

Σχ. 4

Δωμάτιο B2. Ἄγνωστες οἱ ἀκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως τοῦ ὀστράκου.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-

κτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση σχεδὸν ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανη στιλβωμένη βαφή.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.007μ.

B 31

Δωμάτιο B2, ἐπίπεδο τοῦ δαπέδου τοῦ ἰσογείου. Δὲν εἶναι σαφὲς ἐὰν πρόκειται γιὰ τὸ παλαιότερο δάπεδο τοῦ δωματίου, πρὸ τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ I περιόδου, τὸ ὁποῖο βρισκόταν ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου, ἢ γιὰ τὸ δάπεδο τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ οἰκισμοῦ, τὸ ὁποῖο βρισκόταν 0.15-0.20μ. ψηλότερα ἀπὸ τὸ παλαιότερο καὶ ἦταν ἀποτέλεσμα τοῦ καταμερισμοῦ τῶν ἐρειπίων τοῦ σεισμοῦ στοὺς ἀνοικτοὺς χώρους καὶ στὰ ἰσόγεια τῶν κτηρίων.

Τὸ ὀστρακο εἶναι ἴδιο μὲ τὸ προηγούμενο, μὲ τὴν μόνη διαφορὰ ὅτι ἡ ὀπτηση εἶναι ἰσομερῆς.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

B 32

Σχ. 25, Πίν. 70

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα κύμβης. Τὸ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος παρουσιάζει ἐλαφρὰ τάση πρὸς τὰ ἄνω στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὀστράκου, ἐνδειξὴ ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ πρόχυση. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπόλευκο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανόμαυρη ταινία. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: λεπτὴ ὀριζόντια ταινία σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Ἀμέσως ἀπὸ κάτω, τμῆμα διαγραμμισμένης γωνίας μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω, πιθανῶς διάγραμμα τρίγωνο.

Ύψ. 0.016μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.007μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.005μ.

B 33

Σχ. 35β, Πίν. 97

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκοινικό. Ἐξωτερικὰ καὶ σὲ ἀπόσταση 0.005μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, μικρὴ ἐπίθετη κομβίοςχημη ἀπόφυση, διαμέτρου 0.003μ. περίπου. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπόλευκο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια γραπτὴ καστανέρυθη ἕως καστανόμαυρη διακόσμηση ἐξιτηλὴ κατὰ τόπους, ὡς ἑξῆς: λεπτὴ ταινία στὸ χεῖλος ἀποτελεῖ τὸ ἄνω ὄριο ὀριζόντιας διακοσμητικῆς ζώνης

που περιέχει σειρά μετοπών. Κάθε μετόπη περιέχει δύο διάγραμμα αντικόρυφα τρίγωνα. Τὸ πέρασ τῆς διακοσμητικῆς ζώνης ὀρίζει ἄλλη λεπτή ὀριζόντια ταινία. Ἐσωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.02μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐρυθρωπὴ κηλίδα.

Ύψ. 0.051μ., πλ. 0.065μ., πᾶχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.10μ.

B 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς βαθυκάστανος. Ἐπιφάνεια στὶς ἀποχρώσεις τοῦ καστανεῦθρου.

ΔΔ. 0.024x0.029μ., πᾶχ. 0.006μ.

B 35

Σχ. 27β

Δωμάτιο B2, βόρειος διάδρομος, ἐπίπεδο τοῦ δαπέδου τοῦ ἰσογείου ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά.

Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ, ἐσωτερικά τεφρὸ ἕως ἀνοικτὸ καστανεῦθρο.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.056μ., πᾶχ. 0.013μ.

B 36

Σχ. 69γ, Πίν. 301

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὴ ὀριζόντια μηνοειδὴς λαβὴ μὲ κάθετη διάτρηση καὶ μέρος τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρῶς, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα γλαυκοφανικκοῦ σχιστολίθου. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων φέρουν ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ κατὰ τόπους διατηρεῖ ἔχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ύψ. 0.047μ., πλ. 0.061μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.005μ., μῆκ. λαβῆς 0.05μ., πᾶχ. στὸ σημεῖο προσαρμογῆς τῆς λαβῆς 0.01μ., διάμ. ὀπῆς λαβῆς 0.008μ.

B 37

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ροδινὸς ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανεῦθρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. 0.007μ.

B 38

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα πολὺ γωνιώδη. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη ἀνοικτοκόκκινη καὶ στίλβωμένη. Ὅριζόντια στίλβωμένη ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.054μ., πᾶχ. 0.007μ.

B 39

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καὶ ὀπτηση ὅπως στὸ προηγούμενο. Ἡ ὀλόβαφη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἔχει βαθὺ καστανεῦθρο χρῶμα. Ὅριζόντια ἐρυθρόχρωμη ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.005μ.

B 40

Σχ. 16β, Πίν. 38

Δωμάτιο B2, ἐπίπεδο τοῦ δαπέδου τοῦ ἰσογείου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ μέρος τῶν ἄνω τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ κάτω ἄκρο τοῦ ὀστράκου σῶζει τὴν γέννηση ἀποφύσεως. Πηλὸς τεφρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνοικτότεφρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πᾶχ. χείλους 0.011μ.

B 41

Σχ. 76β, Πίν. 349

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς κρατηρίσκου ἢ πρόχου. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά πορτοκαλόχρωμη στίλβωμένη βαφή καὶ οἱ ἀπολήξεις δύο κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.007μ.

B 42

Σχ. 71β, Πίν. 325

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὀστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐξίτηλη βαθυκάστανη βαφή καὶ ἐγγράφακη διακόσμηση ἀπὸ ἐπάλληλες γωνίες καὶ πιθανῶς ὁμόκεντρα τρίγωνα.

ΔΔ. 0.024x0.028μ., πᾶχ. 0.004μ.

B 43

Πίν. 19

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά και ἐσωτερικά, βαθυκάστανο ἐπίχρισμα πὺν κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ μελανό. Άβαθεῖς παράλληλες χαράξεις ἐσωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.007μ.

B 44

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Η ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς. Όριζόντια ταινία τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Η λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρῖσμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.022μ., πᾶχ. 0.006μ.

B 45 (4)

Προέλευση ως άνω.

Τέσσερα μικρὰ ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Όπτηση στὰ δύο ἰσομερῆς, στὰ δύο ἄλλα ἀνισομερῆς. Η ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια στὰ τρία ἐρυθρωπῆ, στὸ τέταρτο βαθυκάστανη.

(α) ΔΔ. 0.039x0.026μ., πᾶχ. 0.007μ.

(β) ΔΔ. 0.039x0.021μ., πᾶχ. 0.008μ.

(γ) ΔΔ. 0.033x0.019μ., πᾶχ. 0.008μ.

(δ) ΔΔ. 0.03x0.02μ., πᾶχ. 0.008μ.

KA 4380

Σχ. 71β, Πίν. 323

Δωμάτιο B2. Άκριβεῖς συνθῆκες εὐρέσεως ἄγνωστες. Όστρακο πιθανῶς ἀπὸ τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς τεφρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερῆς. Έξωτερικά, στιλπνὴ βαθυκάστανη βαφὴ και ἐγχάρακτη διακόσμηση, πὺν συνίσταται σὲ δύο συγκλίνουσες εὐθεῖες οἱ ὁποῖες σχηματίζουν προφανῶς γωνία και ζευγὸς ἐπάλληλων γωνιῶν. Οἱ ἐγχαράξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.025μ., πᾶχ. 0.006μ.

B 46

Σχ. 64β, Πίν. 243

Δωμάτιο B8. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, ἀπίδοξημον μᾶλλον, ἀν κρίνομε ἀπὸ τὸ θέμα τῆς διακοσμῆσεως. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ, ροδίζον πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά, ἐξίτηλη πορ-

τοκαλόχρωμη βαφὴ και πυκνὴ ἐγχάρακτη διακόσμηση, πὺν συνίσταται σὲ δύο ὁμάδες λοξῶν γραμμῶν ἀντίθετης φορᾶς, οἱ ὁποῖες σχηματίζουν συναντώμενες ἐπάλληλες ἢ ἐνάλληλες γωνίες.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.024μ., πᾶχ. 0.005μ.

B 47

Σχ. 34α, Πίν. 89

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ κυπέλλου τοῦ τύπου «one-handed tankard». Σῶζει τὴν γέννηση κάθετης λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς. Τὰ τοιχώματα τοῦ λαμοῦ κοῖλα. Πηλὸς τεφρός, σχετικὰ καθαρὸς. Όπτηση ἰσομερῆς. Έξωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφὴ.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.005μ.

B 48

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω και εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Πηλὸς τεφρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερῆς. Έξωτερικά και ἐσωτερικά, καστανόμανρο ἐπίχρῖσμα, πὺν κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.04μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.01μ.

B 49

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά και ἐσωτερικά, καστανὸ ἐπίχρῖσμα, πὺν διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.017μ., πᾶχ. 0.008μ.

B 50

Σχ. 65β, Πίν. 254

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὰ κάτω τοιχώματα και τὴν ἐπίπεδη βάση ἀνοικτῆς φιάλης μᾶλλον. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά και ἐσωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφὴ.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.05μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτατο σωζόμενο ἄκρο τους 0.007μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.005μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0015μ.

B 51

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο, τὰ τοιχώματα κατακόρυφα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερῆς. Έξωτε-

ρικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο επίχρισμα, που διατηρεί ίχνη από στίλβωση.

"Υψ. 0.024μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.0075μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.007μ.

B 52

Σχ. 55, Πίν. 186

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικό λαιμὸ κρατηρίσκου μάλλον. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνεπίχριστη καστανέρυθη.

"Υψ. 0.049μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.01μ., πλ. χείλους 0.007μ.

B 53

Σχ. 40β, Πίν. 145

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαίμῳ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχριστη, ἀνοικτότεφρη ἕως ἀνοικτοκάστανι. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

B 54

Σχ. 11β

Δωμάτια B5 καὶ B5a. Στῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρωπός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανι ἕως τεφρὸ ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.005μ.

B 55

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη ἀνοικτοκόκκινη. Ὁριζόντια ταινία τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.0055μ.

B 56

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ μικρὸ τμήμα τῶν

ἄνω τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ ίχνη ἀπὸ στίλβωση.

"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.032μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πάχ. χείλους 0.011μ.

B 57

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθυκάστανος. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος.

"Οπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, καστανὸ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.006μ., πλ. ἄνω επιφάνειας χείλους 0.006μ.

B 58

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρωπός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρωπὸ ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.0085μ.

B 59

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη ἀνοικτοκάστανι. Ὁριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.006μ.

B 60

Σχ. 40β, Πίν. 146

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαίμῳ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια λεία, ἡ ἐσωτερικὴ ἀδρῆ. "Υψ. 0.021μ., πλ. 0.033μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαίμῳ στὸν ὦμο 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.08μ.

B 61

Σχ. 27β, Πίν. 76

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μάλλον ἀγγείου. Μι-

κρή ἔξαρχη της ἐπιφάνειας στὸ κάτω ἀριστερὰ ἄκρο ὑποδηλώνει τὴν γέννηση ἀποφύσεως. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ ἐξίτηλη ἀνοικτοκάστανη στυλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ τέσσερις ὀριζόντιες αὐλακώσεις, μία στὸ ἄνω καὶ τρεῖς στὸ κατώτερο μέρος τοῦ ὄστράκου. Οἱ ὁμοιότητες τοῦ ὄστράκου αὐτοῦ πρὸς τὸ B 90 (βλ. παρακάτω) –χρῶμα καὶ σύσταση πηλοῦ, ὅπτηση, πάχος τοιχωμάτων, ὁλόβαφη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, χρῶμα βαφῆς, εἶδος καὶ θέμα διακοσμήσεως– ὁδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ δύο ὄστρακα συνανήκουν.

ῴψ. 0.05μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.007μ.

B 62 Σχ. 63, Πίν. 238
Δωμάτιο B5a. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀσκού μᾶλλον. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ, καστανέρυθρη στυλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: ὀριζόντια ζώνη, ποὺ ὀρίζεται ἄνω καὶ κάτω ἀπὸ δύο ζεύγη ἐλαφρῶς καμπύλων γραμμῶν, περιέχει ζευγὸς κοντῶν λοξῶν ὁμόρροπων γραμμῶν, λείψανο πιθανῶς σειρᾶς παρόμοιων ζευγῶν.

ῴψ. 0.031μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.006μ.

B 63 Σχ. 73γ, Πίν. 344
Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα καὶ σχοινοειδῆς διακόσμηση ἐπὶ τὸν σὲ δύο ἀνάγλυφες ταινίες, μιᾶς ὀριζόντιας καὶ μιᾶς λοξῆς, οἱ ὁποῖες συναντῶμενες σχηματίζουν ὀξεία γωνία. Μέσα στὴν γωνία, ζευγὸς λοξῶν παρὰλληλων αὐλακώσεων, οἱ ὁποῖες τέμνουν λοξὰ τὶς ἀνάγλυφες ταινίες.

ῴψ. 0.038μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.01μ.

B 64 Σχ. 30
Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στυλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ῴψ. 0.021μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.0075μ.

B 65 Σχ. 40β
Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἐσωτερικὰ διακρίνεται ἡ

ἀρχὴ τοῦ ὤμου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ὑπολείμματα καστανέρυθρου στυλβωμένου ἐπιχρίσματος.

ῴψ. 0.031μ., πλ. 0.031μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο 0.011μ.

B 66 Πίν. 298

Δωμάτιο B6. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ ἐλάχιστο μέρος τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, προφανῶς πίθου. Συγκολλημένο ἀπὸ τέσσερα μικρότερα ὄστρακα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, στυλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ῴψ. 0.06μ., πλ. 0.05μ., πάχ. 0.033μ.

B 67 Σχ. 60δ, Πίν. 224

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὴν βάση τοῦ χαμηλοῦ λαμοῦ καὶ τὸν προέχοντα ὤμο σφαιρικῆς/φακοειδοῦς πυξίδας. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ, ὑπολείμματα βαθυκόκκινης στυλπνῆς βαφῆς καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: ὀριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ. Στὸν ὤμο, γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω.

ῴψ. 0.024μ., πλ. 0.025μ., πάχ. στὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου 0.006μ.

B 68 Σχ. 23β, Πίν. 58
Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στυλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

ῴψ. 0.037μ., πλ. 0.046μ., πάχ. 0.007μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.0045μ.

B 69 Σχ. 21ε, Πίν. 55
Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς τεφρός, σχεδὸν μελανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὸ ἕως καστανόμαυρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

ῴψ. 0.027μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.006μ.

B 70

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω.
Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάρι-
στος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια
ὀλόβαφη καστανέρυθη. Όριζόντια καστανέρυθη
καὶ κατὰ τόπους μελανὴ ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ
χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέ-
ρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ κατὰ τό-
πους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.006μ.

B 71

Σχ. 40β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλό, ἐλαφρὰ χοανοειδὴ λαμὸ
εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανός,
ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ
ἐσωτερικά, βαθὺ καστανέρυθρο ἐπίχρυσμα. Σώζεται
μικρὸ τμῆμα τῆς ὀριζόντιας ἐγκαρῆς πρὸς τὸν ὑπο-
γρᾶμμιζε τὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.012μ.

B 72

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα
βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖ-
λος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοί-
γουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο
σῶμα. Πηλὸς μελανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομε-
ρῆς. Ἐξωτερικά, τεφρὸ ἐπίχρυσμα· ἐσωτερικά, τεφρὸ
ἔως μελανὸ καὶ στιλβωμένο.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.008μ.

B 73

Πίν. 297

Προέλευση ως άνω.

Τὸ κάτω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς
χονδροειδοῦς ἀγγείου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς
βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Όπτη-
ση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, πορτοκαλόχρω-
μο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.055μ.

B 74 (2)

Προέλευση ως άνω.

Δύο μικρὰ ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγο-
ρίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Όπτηση ἀνισομερῆς.
Διαστάσεις καὶ τῶν δύο: ὕψ. 0.03μ., πλ. 0.029μ., πάχ.
0.008μ.

B 75

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-
κτῆς φιάλης. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος.
Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά,
ἀνοικτοκάστανος στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.008μ.

B 76

Σχ. 44β, Πίν. 147

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέ-
χοντος ὤμου πιθοειδοῦς χωρὶς λαμὸ. Τὸ χεῖλος εἶναι
πεπλατυσμένο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγ-
γείου, καὶ προεξέχει. Πηλὸς καστανέρυθος, ἀκαθά-
ριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά
καὶ ἐσωτερικά καστανέρυθη ἔως βαθυκόκκινη. Ἡ
ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια
τοῦ χεῖλους καὶ στὸ ἀνώτατο τμῆμα τῶν τοιχωμάτων
ἐσωτερικά, ὑπολείμματα ἐπιχρυσματος, ποὺ διατηρεῖ
ἵχνη ἀπὸ στιλβωση.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.01μ., πλ. χεῖλους 0.018μ.

B 77

Σχ. 10α

Δωμάτιο B6. Ύπόστρωμα τοῦ δαπέδου.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα
ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πη-
λὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση σχεδὸν ἰσομε-
ρῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτότεφρο ἔως
ἀνοικτοκάστανος στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.006μ.

B 78

Σχ. 68, Πίν. 287

Προέλευση ως άνω.

Τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ
τμῆμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδρο-
ειδοῦς ἀγγείου, προφανῶς πίθου. Εἶναι συγκολλη-
μένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάρι-
στος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά
καὶ ἐσωτερικά εἶναι ἀνεπίχρυστη, καστανέρυθη καὶ
κατὰ τόπους τεφρή.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.09μ., πάχ. 0.012μ., πλ. λαβῆς στὴν
βάση τῆς 0.08μ., πάχ. λαβῆς στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο
τῆς 0.014μ.

B 79

Σχ. 45, Πίν. 155

Δωμάτιο B7, ΒΔ τμῆμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς
καταστροφῆς.

Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς
ἀπὸ τὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος πιθοειδοῦς. Πη-
λὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερῆς.
Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα τοῦ
πηλοῦ, καὶ γραπτὴ καστανὴ ἔως καστανέρυθη δια-
κόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο ὁμάδες λοξῶν γραμμῶν ἀντίθε-
της φορᾶς καταλήγουν σὲ ὀριζόντια εὐθεία, ποὺ προ-

φανώς όρίζει τὸ πέρας όριζόντιας διακοσμητικῆς ζώνης. Κάθε όμάδα περιλαμβάνει τέσσερις παράλληλες γραμμές. Οἱ δύο έσωτερικὲς γραμμὲς τῶν δύο όμάδων σχηματίζουν συναντώμενες όξεία γωνία.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.062μ., πάχ. 0.008μ.

B 80

Σχ. 61γ, Πίν. 226

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κλειστοῦ εὐρύστομου ἄγγειου μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα, προφανῶς κολουροκωνικῆς πυξίδας. Πηλὸς ροδίζων, ἀκαθάριστος. "Οπτηση σχεδὸν ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὴ στιλπνὴ βαφή, ποὺ κατὰ τόπους εἶναι ἐξίτηλη ἢ τείνει πρὸς τὸ μελανό. "Οριζόντια ἐρυθρὴ ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, έσωτερικά. Ἐξωτερικά, διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ βαθιὲς ἐγχαράξεις, σχεδὸν αὐλακώσεις, καὶ συνίσταται σὲ όριζόντια γραμμὴ σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τρεῖς ἐπ'ἀλλήλες τεθλασμένες γραμμὲς σὲ όριζόντια διάταξη. Οἱ ἐγχαράξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετης λευκῆς ὕλης.

"Υψ. 0.049μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.008μ.

B 81

Σχ. 67β, Πίν. 275

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τῶν κατώτατων τοιχωμάτων καὶ τῆς ἐπίπεδης βάσεως κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἄγγειου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὅστρακα. Ἡ βάση φέρει ἀποτύπωμα πλέγματος. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.072μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.015 μ., πάχ. βάσεως 0.014μ.

B 82

Σχ. 40β, Πίν. 141

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἄγγειου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης ἐξωτερικά, καμπύλη έσωτερικά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν έσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐξίτηλο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, βαθυκάστανο ἐξωτερικά, μελανό έσωτερικά.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.075μ., ὕψ. λαμοῦ 0.033μ., πάχ. λαμοῦ 0.015μ., πάχ. ὤμου 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.20μ.

B 83

Σχ. 70α, Πίν. 312

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὴ όριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς μάλ-

λον ἄγγειου. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀποφύσεως καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, καστανὸ ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.043μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ., μῆκ. ἀποφύσεως 0.037μ.

B 84

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι σχεδὸν εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ έσωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, στιλβωμένο ἐξωτερικά, στὸ χεῖλος καὶ στὴν περιοχὴ ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος έσωτερικά.

"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.008μ.

B 85

Πίν. 296

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ τμήμα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς πιθοειδοῦς μάλλον ἄγγειου. Πηλὸς ἐρυθρώπός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καστανέρυθρο ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

"Υψ. 0.041μ., πλ. 0.036μ.

B 86

Σχ. 73γ, Πίν. 340

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μάλλον ἄγγειου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανόφαιο ἐπίχρισμα καὶ σχοινοειδῆς διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ σειρὰ μικρῶν λοξῶν όμόρροπων αὐλακώσεων ἐπάνω σὲ όριζόντια ἀνάγλυφη ταινία.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.0085μ.

B 87

Σχ. 60δ, Πίν. 222

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἄγγειου, πιθανῶς ἀπὸ τὸν προέχοντα ὤμο ἀμφικωνικῆς ἢ φακοειδοῦς πυξίδας. Πηλὸς ὑπόλευκος ἔως ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ζεύγη λοξῶν παράλληλων γραμμῶν ἀνὰ δύο ἀντίρροπα σχηματίζουν δύο ἐπ'ἀλλήλες τεθλασμένες γραμμὲς σὲ όριζόντια διάταξη. Τὸ πέρας τῆς διακοσμητικῆς ζώνης όρίζει ἐλαφρῶς καμπύλη γραμμὴ.

"Υψ. 0.048μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.007μ.

B 88

Σχ. 45, Πίν. 156

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος πιθοειδοῦς. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση σχεδὸν ἰσομερής. Έξωτερικά, ὡχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ, καὶ γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὀριζόντιες σειρὲς ρόμβων, ἐναλλάξ κενῶν καὶ πληρουμένων μὲ δικτυωτό.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0095μ.

B 89

Σχ. 11β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἕως καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα, ποὺ ἐσωτερικὰ τείνει κατὰ τόπους πρὸς τὸ τεφρό.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.006μ.

B 90

Σχ. 27β, Πίν. 76, 78, 86

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι διογκωμένο ἐξωτερικά καὶ σηματοῖζει περιχεῖλωμα. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ χείλους, ἐξίτηλη στιλπνὴ βαφή, τὸ χρώμα τῆς ὁποίας ἐξωτερικά κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ὡχροκίτρινο ἕως τὸ ἀνοικτοκάστανο, ἐσωτερικά δὲ τείνει πρὸς τὸ τεφρό. Έξωτερικά, ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ τρεῖς ἐπ'ἀλλήλῃς ὀριζόντιες αὐλακώσεις, ἡ ἀνώτερη ἀπὸ τίς ὁποῖες ὑπογραμμίζει τὸ περιχεῖλωμα. Οἱ ὁμοιότητες τοῦ ὄστρακου αὐτοῦ πρὸς τὸ B 61 (βλ. παραπάνω) –χρώμα καὶ σύσταση πηλοῦ, ὅπτηση, πάχος τοιχωμάτων, ὁλόβαφη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, χρώμα βαφῆς, εἶδος καὶ θέμα διακοσμήσεως– ὁδηγοῦν στὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ δύο ὄστρακα συνανήκουν.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.025μ., πάχ. στὸ περιχεῖλωμα 0.01μ., πάχ. στὴν βάση τοῦ χείλους 0.008μ., πάχ. στὸ κατωτάτο σωζόμενο ἄκρο τῶν τοιχωμάτων 0.007μ.

B 91

Σχ. 44β, Πίν. 149

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προεξέχον χεῖλος πίθου. Πηλὸς ὡχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια καλύπτονται ἀπὸ καστανὴ ἕως καστανόμαυρη καὶ κατὰ τόπους ἐξίτηλη στιλπνὴ βαφή.

Μήκ. 0.046μ., πλ. 0.042μ., πάχ. χείλους 0.008μ. στὴν περιφέρεια καὶ 0.023μ. στὸ θραυσμένο ἄκρο του.

B 92

Σχ. 37δ, Πίν. 122

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τῶν κάτω τοιχωμάτων καὶ τῆς βάσεως ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ό πυθμένας, πολὺ λεπτὸς σὲ σχέση μὲ τὰ τοιχώματα, βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο. Βαθιὰ ὀριζόντια ἐγγάραξη χωρίζει τὰ τοιχώματα ἀπὸ τὴν βάση ἐξωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρός. Όπτηση ἰσομερής. Τὸ χρώμα τῆς ἐπιφάνειας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ ροδίζον. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς βάσεως τραχεία.

Ύψ. 0.033μ., ΔΔ. 0.079x0.085μ., πάχ. τοιχωμάτων ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω 0.0095-0.014μ., πάχ. βάσεως ἀπὸ τὴν περιφέρεια πρὸς τὸ κέντρο 0.013-0.005μ.

B 93

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ παρουσιάζει γωνιώδη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Όριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἕως ὡχροκίτρινο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.052μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.006μ.

B 94

Σχ. 71β, Πίν. 325

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐπίχρσιμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς ἐνάλληλων γωνιῶν καὶ σὲ κάθετη γραμμὴ παραπλευρῶς αὐτῶν, πιθανῶς λείψανο μετόπης.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.005μ.

B 95

Σχ. 60α, Πίν. 214

Δωμάτιο B7, ΝΑ γωνία. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Τὸ πρόσθιο τμήμα τοῦ φυλλοειδοῦς μᾶλλον στομίου καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμοῦ ραμφοειδόστομης πρόχου. Πηλὸς ὑπόλευκος ἕως ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση σχεδὸν ἰσομερής. Έξωτερικά, βαθνικτρινὴ ἕως ἀνοικτοκάστανη στιλβωμένη βαφή. Όμοιόχρωμη ταινία στὴν περίμετρο τοῦ στομίου ἐσωτερικά. Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.042μ., πάχ. στὴν αἰχμηρὴ ἀπόληξη

του στομίου 0.004μ., πάχ. στο κάτω σωζόμενο άκρο του όστράκου 0.008μ.

B 96

Σχ. 60α, Πίν. 214

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από την κοιλία μάλλον της πρόχου, το στόμο της οποίας αποτελεί το όστρακο B 95. Πηλός υπόλευκος έως ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερης. Στην εξωτερική επιφάνεια, στιλβωμένη βαθυκίτρινη έως ανοικτοκάστανη βαφή και διακόσμηση, που συνίσταται σε ζευγος κάθετων ανάγλυφων νευρώσεων.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.063μ., πάχ. χωρίς τις νευρώσεις 0.0065μ., πάχ. μαζί με τις νευρώσεις 0.008μ.

B 97

Σχ. 39α, Πίν. 128

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άβαθούς ανοικτού άγγείου. Το χείλος πεπλατυσμένο, με κλίση προς τα έσω. Τα τοιχώματα εϋθύγραμμα και παχέα. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Έξωτερικά και έσωτερικά, υπολείμματα έρυθρης στιλπνης βαφης. Στο πεπλατυσμένο χείλος, διακόσμηση που συνίσταται σε δύο όριζόντιες σειρές έμπέστων τριγώνων, έναλλάξ άντικόρυφων και με κοινή βάση, τα όποια σχηματίζουν όριζόντια σειρά ανάγλυφων ρόμβων.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.018μ., πλ. χείλους 0.014μ.

B 98

Σχ. 45, Πίν. 155

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο προφανώς από το άνω μέρος του σώματος πιθοειδούς άγγείου. Πηλός ανοικτοκάστανος και κατά τόπους ροδίζων, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Έξωτερικά, υπόλευκο επίχρισμα και γραπτή διακόσμηση στις αποχρώσεις του έρυθρου: σώζεται τμήμα μετόπης που πληροϋται με δικτυωτό. Λεπτή όριζόντια ταινία όρίζει το πέρας της διακοσμητικής ζώνης.

Ύψ. 0.064μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.011μ.

B 99

Πίν. 306

Δωμάτια B5, B5α. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο όριζόντιας λαβής ήμικυκλικής διατομής. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερης. Η επιφάνεια άνεπίχριστη, στο χρώμα του πηλού. Στην άνω, όρατή, επιφάνεια, διακόσμηση άβαθών αϋλακώσεων σε άκτινοειδή διάταξη.

Μήκ. 0.057μ., διάμ. στην βάση της λαβής 0.057μ.

B 100

Σχ. 73α, Πίν. 332

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα χονδροειδούς άγγείου. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Έξωτερικά ανοικτότεφρο επίχρισμα, που διατηρεί ίχνη από στιλβωση και διακόσμηση έγχάρακτη και σικτή: λοξή γραμμή όρίζει τμήμα που πληροϋται με στίγματα. Η έγχάραξη και τα στίγματα διατηρούν υπολείμματα ένθετης λευκής ύλης.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0115μ.

B 101

Σχ. 72γ, Πίν. 326

Άγνωστο εάν προέρχεται από τα δωμάτια B5-B5α ή από τα B1-B1β (όροφος). Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρό όστρακο από το σώμα λεπτού κλειστού άγγείου. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Έξωτερικά, εξέιτηλη καστανόμαυρη στιλπνή βαφή και έγχάρακτη διακόσμηση ως εξής: σειρά λοξών όμόρροπων γραμμών όρίζεται άνω από όριζόντια εϋθεία.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.02μ., πάχ. 0.0045μ.

B 102

Δωμάτια B5, B5α. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης.

Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο επίχρισμα, που διατηρεί ίχνη από στιλβωση.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.007μ.

B 103

Σχ. 10α

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Έξωτερικά και έσωτερικά επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.008μ.

B 104

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός βαθυκόκκινος. Όπτηση ίσομερης. Έξωτερική επιφάνεια στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.006μ.

B 105

Σχ. 22, Πίν. 56

Δωμάτιο B8. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς

φιάλης με ήμισφαιρικό μάλλον σῶμα της κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἑξωτερικά περιχέιλωμα, πὸν ὑπογραμμίζεται ἀπὸ λεπτὴ ὀριζόντια ἐγχάραξη. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα καὶ σχοινοειδὴ διακόσμηση κάτω ἀπὸ τὸ περιχέιλωμα πὸν συνίσταται σὲ δύο σειρὲς λοξῶν ἐγχάρακτων γραμμίδων ἐπάνω σὲ ἰσάριθμες ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες. Τὰ γραμμίδια τῆς κάθε σειρᾶς εἶναι ὁμόροπα μεταξύ τους ἀλλὰ ἀντίροπα πρὸς τὰ γραμμίδια τῆς ἄλλης, κατὰ τρόπον ὥστε οἱ δύο σειρὲς νὰ σχηματίζουν ζώνη ὀριζόντιας ἰχθυόκανθας. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη. Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0125 μ., πᾶχ. στὸ περιχέιλωμα 0.01μ.

B 106

Σχ. 60δ, Πίν. 224

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου φακοειδοῦς ἢ ἀμφικωνικῆς πυξίδας. Διακρίνεται ἡ βάση τοῦ χαμηλοῦ λαμποῦ. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, μελανὴ βαφή, πὸν διατηρεῖ ἔχνη ἀπὸ στίλβωση καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση, ἡ ὁποία συνίσταται σὲ τρεῖς ἐπᾶλληλες ὀριζόντιες αὐλακώσεις καὶ ξεύγος λοξῶν.

Ὑψ. 0.025μ., πλ. 0.043μ., πᾶχ. 0.009μ.

TOMEAS Γ

KA 5922

Σχ. 16β

Δωμάτιο Γ1. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στίλβωμένο ἐπίχρισμα, πὸν ἐξωτερικὰ μὲν κυμαίνεται στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ, ἐσωτερικὰ δὲ ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἕως τὸ μελανὸ στὴν ὑπόλοιπη ἐπιφάνεια.

Ὑψ. 0.044μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πᾶχ. χεῖλους 0.0115μ.

KA 5923

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μέρος τῶν ἄνω τοιχωμάτων καὶ ἐλάχιστο τμήμα τοῦ ἀποκεκρουμένου χεῖλους ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος, πὸν ἦταν προφανῶς διογκωμένο ἐσωτερικά, ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ἀβαθὴ ὀριζόντια αὐλάκωση. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ὑψ. 0.053μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.0095μ.

Γ 1

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στίλβωμένο ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ.

Ὑψ. 0.036μ., πλ. 0.054μ., πᾶχ. 0.0085μ.

Γ 2

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὑπόλευκος ἕως ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφής. Ὀριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

Ὑψ. 0.024μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.007μ.

Γ 3

Σχ. 16β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ, πὸν διατηρεῖ ἔχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ὑψ. 0.034μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πᾶχ. χεῖλους 0.009μ.

Γ 4

Σχ. 16β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο φιάλης ὅμοιο μὲ τὸ προηγούμενο, μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι ὁ πηλὸς εἶναι βαθυκάστανος. Τὸ χεῖλος ὑπογραμμίζεται ἐσωτερικά ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραξη. Ὑψ. 0.035μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πᾶχ. χεῖλους 0.012μ.

Γ 5

Σχ. 16β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ὑψ. 0.044μ., πλ. 0.055μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πᾶχ. χεῖλους 0.011μ.

Γ 6

Σχ. 16β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἀποκεκρουσμέ-

νο στην έσωτερική πλευρά του χείλους και στην έξω-
τερική πλευρά των τοιχωμάτων. Πηλός καστανός,
ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και
έσωτερικά, καστανόμαυρο στίλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.052μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ.,
πάχ. χείλους 0.011μ.

Γ 7

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το έλαφρως διογκωμένο έσωτερικά
χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Πηλός
ρόδινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτε-
ρικά και έσωτερικά, ανοικτοκάστανο έως καστανό-
μαυρο επίχρισμα.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.03μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω
σωζόμενο άκρο τους 0.006μ., πάχ. χείλους 0.009μ.

Γ 8

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοι-
κτής φιάλης. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός ανοι-
κτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής.
Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοικτοκάστανο έως ανοι-
κτότεφρο στίλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 9

Σχ. 11β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα
ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έσω. Τα
τοιχώματα κυρτά. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάρι-
στος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερι-
κά, καστανόμαυρο επίχρισμα που διατηρεί ίχνη από
στίλβωση.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.006μ.

Γ 10

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοι-
κτής φιάλης. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα.
Πηλός ροδίζων, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής.
Έξωτερικά και έσωτερικά, εξίτηλη ανοικτοκόκκινη
βαφή, που διατηρεί ίχνη από στίλβωση.

Ύψ. 0.049μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 11

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βα-
θέος ανοικτού και χονδροειδούς άγγείου. Τα τοιχώ-
ματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κα-
τώτερο σώμα. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάριστος.

Όπτηση ανισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια και
στο χείλος, καστανόφαιο επίχρισμα.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.013μ.

Γ 12

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το έλαφρως διογκωμένο έσωτερικά
χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Πη-
λός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισο-
μερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, εξίτηλο έρυθρωπό
επίχρισμα, που διατηρεί ίχνη από στίλβωση.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.018μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω
σωζόμενο άκρο τους 0.006μ., πάχ. χείλους 0.007μ.

Γ 13

Σχ. 65β, Πίν. 256

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τα κατώτατα τοιχώματα και την έλα-
φρως κοίλη βάση ανοικτής φιάλης. Πηλός ανοικτο-
κόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξω-
τερικά και έσωτερικά, ανοικτότεφρο επίχρισμα.

ΔΔ. 0.041x0.033μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζό-
μενο άκρο τους 0.0055μ., πάχ. στην μετάβαση από τα
τοιχώματα στην βάση 0.0075μ., πάχ. βάσεως στο σω-
ζόμενο άκρο της 0.0055μ.

Γ 14

Σχ. 26, Πίν. 79

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του χείλους και των άνω τοιχωμάτων βαθέος
ανοικτού άγγείου. Συγκολλημένο από δύο όστρακα.
Το χείλος είναι έλαφρως διογκωμένο έσωτερικά και
άπολήγει σε άκμή. Το σχήμα του σώματος αποκαθί-
σταται μάλλον σφαιρικό. Έξωτερικά και άμέσως κά-
τω από το χείλος, μικρή ανάγλυφη απόφυση σε σχή-
μα άμβλείας γωνίας με την κορυφή προς τα άνω πε-
ριέχει επίθετη κομβιώσχημη απόφυση, διαμέτρου
0.007-0.008μ. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος.
Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά πορτοκαλόχρωμη
έως ανοικτοκόκκινη βαφή, που κατά τόπους τείνει
προς το μελανό.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.062μ., πάχ. 0.008μ., πάχ. στο ση-
μείο όπου ή απόφυση 0.0125μ., ύπολ. διάμ. χείλους
0.22μ. περίπου.

Γ 15

Σχ. 25, Πίν. 70

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κύμ-
βης. Το χείλος νεύει έλαφρως προς τα έξω και απολή-
γει σχεδόν σε άκμή. Στο ένα άκρο του όστράκου πα-
ρουσιάζει έλαφρως τάση προς τα άνω, ένδειξη ότι στο
σημείο αυτό αρχίζει πρόχυση. Τα τοιχώματα ανοίγουν
προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα.
Πηλός έρυθρός, καθαρός. Όπτηση ανισομερής. Έξω-

τερικά και έσωτερικά, άμελώς έπιτεθειμένο και έξιτ-
λο έν μέρος λευκό έπίχρισμα. Άβαθής όριζόντια αλά-
κωση ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.
Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.005μ.

Γ 16

Σχ. 35β, Πίν. 99

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κυτέλ-
λου. Το χείλος άπολήγει σέ άκμή. Το σχήμα του σώμα-
τος άποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός άνοιτο-
κάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτε-
ρικά και έσωτερικά, ύπόλευκο έπίχρισμα, πού κατά
τόπους τείνει προς το τεφρό. Έξωτερικά, γραπτή κα-
στανέρυθη διακόσμηση, πού συνίσταται σέ λεπτή
όριζόντια ταινία στο χείλος και άμέσως από κάτω δύο
έπάλληλες τεθλασμένες γραμμές σέ όριζόντια διά-
ταξη. Μία από τις κατ' αυτόν τον τρόπο σχηματιζόμε-
νες γωνίες περιέχει καστανέρυθρες σταγόνες, άπομί-
μηση ίσως τής στικτής διακοσμήςσεως. Παρόμοιες στα-
γόνες άπαντοίν και στην έσωτερική έπιφάνεια.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.005μ.

Γ 17

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-
λιακής φιάλης». Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω.
Τα τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός ύπόλευκος,
άκαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έσωτερική έπι-
φάνεια έρυθροβαφής στίλβωμένη. Όριζόντια ταινία
του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από το χείλος έξω-
τερικά. Η λοιπή έξωτερική έπιφάνεια φέρει ώχροκί-
τρινο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.005μ.

Γ 18

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-
λιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έσω και είναι
έλαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Πηλός ώχροκίτρι-
νος έως άνοιτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση
ίσομερής. Η έσωτερική έπιφάνεια όλόβαφη καστα-
νέρυθη. Όριζόντια ταινία του ίδιου χρώματος άμέ-
σως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξω-
τερική έπιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.033μ., πάχ. στην διόγκωση του χεί-
λους 0.0065μ.

Γ 19

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-
λιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έντονα προς τα έσω.
Τα τοιχώματα γωνιώδη. Πηλός ώχροκίτρινος έως

άνοιτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση ίσομερής.
Η έσωτερική έπιφάνεια έρυθροβαφής. Όριζόντια
ταινία του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από το χεί-
λος, έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική έπιφάνεια φέρει
ώχροκίτρινο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0055μ.

Γ 20

Σχ. 30, Πίν. 77

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και το άνω μέρος του σώμα-
τος βαθέος άνοικτου άγγείου. Τα τοιχώματα άνοι-
γουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο
σώμα και είναι σχεδόν εϋθύγραμμα κατά το σωζό-
μενο τμήμα τους. Πηλός καστανέρυθος, άκαθάρι-
στος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, άνοικτότε-
φρο έπίχρισμα, πού διατηρεί ίχνη από στίλβωση. Η
έσωτερική έπιφάνεια άνεπίχριστη, στίς άποχρώσεις
του τεφρού επίσης. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμί-
ζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.056μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0105μ.

Γ 21

Σχ. 34γ, Πίν. 93

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βα-
θέος άνοικτου άγγείου, κυτέλλου μάλλον. Το χείλος
νεύει έλαφρώς προς τα έξω. Τα τοιχώματα άνοίγουν
προς τα έξω από το χείλος προς το μέσον του σώμα-
τος και διαμορφώνουν προέχοντα ώμο. Η μετάβαση
στο κάτω μέρος του σώματος γωνιώδης. Πηλός άνοι-
τοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής.
Έξωτερικά και έσωτερικά, άνοικτότεφρο έπίχρισμα.
Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.009μ., ύπολ. διάμ. χεί-
λους 0.18-0.20μ.

Γ 22

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα
βαθέος άνοικτου άγγείου. Τα τοιχώματα άνοίγουν
προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα
και είναι εϋθύγραμμα στο σωζόμενο τμήμα τους. Πη-
λός ώχροκίτρινος έως άνοιτοκάστανος, άκαθάρι-
στος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά
έπίχρισμα, πού διατηρεί ίχνη από στίλβωση, έξωτερι-
κά έξιτίγλο τεφρό, έσωτερικά μελανό.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.021μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 23

Σχ. 23β, Πίν. 58

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βα-
θιάς φιάλης. Το σχήμα του σώματος άποκαθίσταται
έλαφρώς κολουροκωνικό. Πηλός καστανός, άκαθά-

ριοςτος. "Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτε-
ρικά, εξέιτηλο καστανό στιλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.037μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 24

Σχ. 26

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-
θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐλαφρῶς διο-
γκωμένο ἐσωτερικά καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὸ σχῆμα
τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον σφαιρικό. Πηλὸς
ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Έξωτε-
ρικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, καστα-
νόμανυρο ἐπίχρισμα. Ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια
ἐρυθρωπὴ.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.035μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεί-
λους 0.0075μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο
ἄκρο τους 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18-0.22μ.

Γ 25

Σχ. 28

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-
θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀρι-
ζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ
χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι σχεδὸν εὐ-
θύγραμμο στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἀνοικτο-
κόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Έξω-
τερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, εξέιτηλο
στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.063μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.0085μ., πλ. ἄνω ἐπι-
φάνειας χεῖλους 0.005μ.

Γ 26

Σχ. 23ε, Πίν. 62

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος
ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου, προφανῶς λεκα-
νίδας. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώ-
ματα κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς
ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Έξωτε-
ρικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα ποὺ δια-
τηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στιλβωση.

"Υψ. 0.022μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.014μ., πλ. ἄνω ἐπιφά-
νειας χεῖλους 0.009μ.

Γ 27

Σχ. 27β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα
βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου.
Τὸ χεῖλος νεῦει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα
ἀνοίγουν ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα.
Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνι-
σομερής. Έξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους

ἐσωτερικά, εξέιτηλο ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.013μ.

Γ 28

Σχ. 40β, Πίν. 144

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν
ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς
ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γω-
νιώδης ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά. Πηλὸς βαθυκόκκι-
νος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά,
βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα. Στὸν χροανοειδῆ λαμὸ καὶ
στὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο καὶ
κατὰ τόπους μελανὸ καὶ στιλβωμένο.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.069μ., πάχ. χεῖλους 0.007μ., πάχ.
στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸ χροανοειδὲς στόμιο στὸν ὤμο
0.0135μ., πάχ. ὤμου 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.22μ.

Γ 29

Σχ. 73α, Πίν. 333

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς
καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξω-
τερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη ἀνοικτοκάστανι, ἡ ἐσω-
τερικὴ φθαρμένη. Έξωτερικά, ἐγγράρακτη καὶ στικτὴ
διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο ἐλαφρῶς καμπύλες ὁμόκε-
ντρες γραμμὲς περιέκλειαν προφανῶς τμήμα ποὺ πε-
ριέχει διάσπαρτα γραμμίδια ὑπὸ τύπον στιγμάτων.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.011μ.

Γ 30

Σχ. 73α, Πίν. 332

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου. Πηλὸς καστανός,
ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά καὶ
ἐσωτερικά, τεφρὸ ἐπίχρισμα, ποὺ ἐξωτερικά διατηρεῖ
ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στιλβωση. Έξωτερικά, ἐγγράρακτη
καὶ στικτὴ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: λοξὴ αὐλάκωση ὀρί-
ζει τμήμα πληροῦμενο μὲ στίγματα.

"Υψ. 0.024μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.01μ.

Γ 31 (5)

Προέλευση ως άνω.

Πέντε ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας
«Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρωπὸς ἢ καστανός. Ἡ ἐξωτε-
ρικὴ ἐπιφάνεια ἄλλοτε ἐρυθρωπὴ, ἄλλοτε καστανέ-
ρυθρη καὶ ἄλλοτε τείνει πρὸς τὸ καστανόμανυρο.

(α) ΔΔ. 0.034x0.042μ., πάχ. 0.008μ.

(β) ΔΔ. 0.033x0.036μ., πάχ. 0.006μ.

(γ) ΔΔ. 0.04x0.025μ., πάχ. 0.0085μ.

(δ) ΔΔ. 0.03x0.03μ., πάχ. 0.009μ.

(ε) ΔΔ. 0.015x0.038μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 32

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξωτερικά καστανό, ἐσωτερικά μελανό.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.043μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.013μ., πάχ. χεῖλους 0.014μ.

Γ 33

Σχ. 16β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα, ποὺ κατὰ τόπους διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στιλβωσῆς. ΄Οριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά. Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.039μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πάχ. χεῖλους 0.0105μ.

Γ 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξωτερικά ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτότεφρο, ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους πρὸς τὸ μελανό. Ύψ. 0.019μ., πλ. 0.045μ., πάχ. χεῖλους 0.016μ.

Γ 35

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἀπὸ τὸ χεῖλος σώζεται μόνον τὸ κάτω μέρος. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.049μ., πλ. 0.026μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πάχ. στὴν βάση τοῦ χεῖλους 0.0115μ.

Γ 36

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. ΄Οριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.026μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πάχ. χεῖλους 0.011μ.

Γ 37

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ

τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καστανό, ἐσωτερικά τεφρὸ ἕως μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.028μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ., πάχ. χεῖλους 0.01μ.

Γ 38

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.04μ., πάχ. χεῖλους 0.011μ.

Γ 39

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ διαμορφώνουν προέχοντα ὦμο. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.0055μ.

Γ 40

Σχ. 34α, Πίν. 88

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ κυπέλλου τοῦ τύπου «one-handled tankard». Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα τοῦ λαμοῦ σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 41

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. ΄Εξωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐσωτερικά ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.005-0.0085μ. (στὸ χεῖλος καὶ στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὀστράκου ἀντίστοιχα).

Γ 42

Σχ. 27β

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθεὺς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμο στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, καστανόμαυρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.005-0.0085μ. (στὸ χεῖλος καὶ στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὄστράκου ἀντίστοιχα).

Γ 43

Σχ. 60γ, Πίν. 217

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸν προέχοντα ὦμο φακοειδοῦς ἢ ἀμφικωνικῆς πυξίδας. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἕως τεφρὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.045μ., πάχ. στὴν βάση τοῦ χεῖλους 0.0045μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὄστράκου 0.0095μ.

Γ 44

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο πού σώζει μικρὸ τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ ἀποκεκρουμένο χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα φαίνονται νὰ ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἕως τεφρὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.017μ., πλ. 0.019μ., πάχ. 0.003-0.0065μ. (στὴν βάση τοῦ χεῖλους καὶ στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὄστράκου ἀντίστοιχα).

Γ 45

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμο. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτότεφο ἕως ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 46

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης μᾶλλον. Τὰ τοιχώματα παχέα καὶ μᾶλλον εὐθύγραμμο. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτε-

ρικά, ἐξίτηλο τεφρὸ ἐπίχρισμα, πού διατηρεῖ κατὰ τοὺς ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 47

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθεὺς ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτότεφος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἕως μελανὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.016μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0065μ.

Γ 48

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀποκεκρουμένο ἐσωτερικά, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρη ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια πολὺ φθαρμένη. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 49

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμο. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ὁλόβαφη καστανὴ καὶ στυλβωμένη.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 50

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμο. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτότεφο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.021μ., πάχ. 0.005μ.

Γ 51

Σχ. 21ε

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ σχεδὸν κατακόρυφα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.021μ., πλ. 0.018μ., πάχ. 0.004μ.

Γ 52

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

Μικρό δοσρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθύς ανοικτού άγγείου. Το χείλος ελαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο στιλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.025μ., πάχ. χείλους 0.009μ.

Γ 53

Σχ. 11β, Πίν. 32

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άνοικτης φιάλης μεγάλου μάλλον μεγέθους, όπως φαίνεται από το πάχος των τοιχωμάτων. Τα τοιχώματα κυρτά. Έξωτερικά σώζεται το κάτω μέρος όριζόντιας σωληνωτής άποφύσεως. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, τεφρό έως μελανό στιλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.056μ., πάχ. 0.01-0.013μ. (στο άνω και στο κάτω σωζόμενο άκρο του δοσράκου αντίστοιχα).

Γ 54

Πίν. 32

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άνοικτης φιάλης παρόμοιας με την προηγούμενη, μικρότερου όμως μεγέθους. Έξωτερικά και έσωτερικά, τεφρό στιλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.0085-0.0135μ.

Γ 55

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός άνοικτοκόκκινος. Όπτηση ίσομερής.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.011μ.

Γ 56

Σχ. 26, Πίν. 79

Χώρος νότια του δωματίου Γ1. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρό δοσρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθύς άνοικτού άγγείου. Το χείλος απολήγει σε άκμή. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται μάλλον σφαιρικό. Έξωτερικά και σε μικρή απόσταση κάτω από το χείλος, μικρή όριζόντια και άτρητη μηνοειδής άπόφυση. Πηλός ώχροκίτρινος έως άνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, άνοικτοκάστανο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.029μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.0055μ.

Γ 57

Σχ. 16β, Πίν. 41

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Τα τοιχώματα εϋθύγραμμα. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έπίχρισμα που διατηρεί ίχνη από στύλωση: βαθυκόκκινο έσωτερικά, καστανέρυθρο στο χείλος, καστανέρυθρο έως καστανόμαυρο έξωτερικά. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έσωτερικά.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.067μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πάχ. χείλους 0.015μ.

Γ 58

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Πηλός άνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο έπίχρισμα. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έσωτερικά.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.035μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ., πάχ. χείλους 0.0095μ.

Γ 59

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Πηλός, όπτηση και έπίχρισμα όπως στο προηγούμενο.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.048μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πάχ. χείλους 0.011μ.

Γ 60

Σχ. 14β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Το χείλος είναι πεπλατυσμένο όριζόντιο και κάμπτεται προς τα άνω. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός άνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, άνοικτότεφρο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0065μ., πλ. άνω έπιφάνειας χείλους 0.003μ.

Γ 61

Σχ. 22, Πίν. 57

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης με ήμισφαιρικό μάλλον σώμα της κατηγορίας «Talc ware». Το χείλος ελαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Πηλός άνοικτοκόκκινος. Όπτηση ανισομερής. Η έπιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά ανεπίχριστη, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 62

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στυλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποίου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοιχτοκόκκινο ἕως τὸ ἀνοιχτοκάστανο, τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.
“Υψ. 0.022μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 63

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ὁλόβαφη καστανέρυθρη, μὲ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.
“Υψ. 0.028μ., πλ. 0.019μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 64

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος, μὲ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση, ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.
“Υψ. 0.023μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 65

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχριστη, ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους ἀνοικτότεφρη, ἐσωτερικά ἀνοικτὴ καστανέρυθρη.
“Υψ. 0.027μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.0135μ.

Γ 66

Σχ. 27γ

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι διογκωμένο ἐξωτερικά καὶ σχηματίζει ἐλαφρὸ περιχέλωμα. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοιχτοκόκκινο ἕως καστανέρυθρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

“Υψ. 0.028μ., πλ. 0.032μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ., πάχ. στὸ περιχέλωμα 0.008μ.

Γ 67

Πίν. 296

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη τεφρῇ.

“Υψ. 0.042μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.008-0.01μ.

Γ 68

Σχ. 67β, Πίν. 276

Δωμάτιο Γ2. Στρῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. “Οστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν βάση λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Στὴν βάση ἀποτύπωμα πλέγματος. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεῖα καὶ ἀνεπίχριστη, τεφρῇ ἕως ἀνοιχτοκάστανη. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη ἐπίσης, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

“Υψ. 0.04μ., πλ. 0.048μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.004μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0065μ., πάχ. βάσεως 0.003μ.

Γ 69

Σχ. 26

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχριστη, ἐξωτερικά τεφρῇ, ἐσωτερικά ἀνοιχτοκάστανη.

“Υψ. 0.026μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 70

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ ἐλάχιστη ποσότητα μαρμαρυγία. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχριστη, καστανέρυθρη ἕως καστανόμαυρη.

“Υψ. 0.047μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.01μ.

Γ 71

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγ-

γείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.019μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.0095μ.

Γ 72

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχρσιμη ἐρυθρωπή.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 73

Σχ. 4

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα προφανῶς εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά στίλβωμένο ἐπίχρσιμα, ἐσωτερικά ἐρυθρωπό, ἐξωτερικά καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 74

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ὁλόβαφη, καστανὴ ἕως καστανέρυθρη καὶ καστανόμαυρη.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 75

Σχ. 16β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στίλβωμένο ἐπίχρσιμα, ἐσωτερικά καστανόμαυρο ἕως μελανό, ἐξωτερικά ἀνοικτότεφρο ἕως ἀνοικτοκάστανο, καστανέρυθρο καὶ καστανόμαυρο, μὲ ἴχνη μόνον ἀπὸ στίλβωσι. Ἀβαθῆς ὀριζόντια ἀλάκωσις ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.064μ., πλ. 0.05μ., πάχ. χεῖλους 0.0085μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0105μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.22μ. περίπου.

Γ 76

Σχ. 66, Πίν. 266

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων

καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ σχετικὰ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτότεφρο ἐπίχρσιμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια μελανή. Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.055μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.012μ., πάχ. στὴν μετάβασι ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.015μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.011μ.

Γ 77

Σχ. 72α, Πίν. 326

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μᾶλλον καὶ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανὴ καὶ κατὰ τόπους καστανόμαυρη βαφή, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωσι καὶ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία, καὶ ἐγχάρακτων διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς ὀριζόντιων εὐθειῶν.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.006μ.

Γ 78

Σχ. 73γ, Πίν. 343

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτότεφρο ἐπίχρσιμα καὶ σχοινοειδῆς διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ σειρὰ μικρῶν λοξῶν καὶ ὁμόροπων ὠοειδῶν ἀυλακώσεων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυψη νεύρωσι.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.041μ., πάχ. χωρὶς τὴν νεύρωσι 0.011μ., πάχ. μαζί μὲ τὴν νεύρωσι 0.013μ.

Γ 79

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐξωτερικά μὲν εὐθύγραμμα, ἐσωτερικά δὲ κυρτά, γεγονός ποὺ ἔχει ὡς συνέπεια νὰ λεπταίνουν κατὰ πολὺ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτερο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, ἐξίτηλο καστανὸ στίλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.054μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.0135μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.14μ.

Γ 80

Σχ. 68, Πίν. 294

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ, πιθανοειδοῦς μᾶλλον, ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Στὰ τοιχώματα ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ἀνοικτότε-

φρο επίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ τῶν τοιχωμάτων ἀνεπίχριστη ἀνοικτότεφρη.

Ύψ. 0.065μ., πλ. 0.11μ., πάχ. 0.0115μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.10μ., πάχ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.01μ., διάμ. ὀπτῆς λαβῆς 0.024μ.

Γ 81

Σχ. 4

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὁλόβαφη καστανὴ καὶ στιλβωμένη.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.058μ., πάχ. 0.0065μ.

Γ 82

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μυλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς. Ὁριζόντια καστανέρυθρη καὶ στιλβωμένη ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 83

Σχ. 59α, Πίν. 209

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, ἀπὸ τὸν ὦμο πρόχου μάλλον, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ τμήμα κάτω ἀπὸ τὴν λαβή. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα καὶ γραπτὴ καστανέρυθρη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ δύο χιαστὶ τεμνόμενες εὐθεῖες, παραπλεύρως τῶν ὁποίων τρεῖς ἐπ'ἀλλήλες γωνίες, λείψανο πιθανῶς ὁμόκεντρων ρόμβων.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0055μ.

Γ 84

Σχ. 40β, Πίν. 146

Δωμάτιο Γ2α. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ώστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἄδρῃ καὶ ἀνεπίχριστη, ἡ ἐσωτερικὴ φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.017μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.10μ.

Γ 85

Σχ. 23β, Πίν. 58

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα

βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο, τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐξίτηλο κατὰ τόπους στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ ἀβαθεῖς παραλλήλες αὐλακώσεις πού ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.067μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0075μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.007μ.

Γ 86

Κλιμακοστάσιο Γ3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια βαθυκάστανη, ἡ ἐσωτερικὴ τεφρῇ.

Ύψ. 0.061μ., πλ. 0.062μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 87

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μυλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Πηλὸς ροδιζών, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς. Ὁριζόντια στιλβωμένη ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἕως ἀνοικτοκάστανο λεῖο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 88

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μυλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη ἀνοικτοκάστανη. Ὁριζόντια ἀνοικτοκάστανη ἕως ἐρυθρῇ ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.006μ.

Γ 89

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρῇ ἕως τεφρόχρωμη, ἡ ἐσωτερικὴ βαθυκόκκινη.

Ύψ. 0.054μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 90

Σχ. 16β

Δωμάτιο Γ4α. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. Μικρό όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Πηλός καστανένυθρος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκάστανο στίλβωμένο επίχρυσμα. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έσωτερικά.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.034μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πάχ. χείλους 0.01μ.

Γ 91

Σχ. 18β

Προέλευση ώς άνω.

Όστρακο από το χείλος και τὰ άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έντονα προς τὰ έσω και είναι έλαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Τά τοιχώματα γωνιώδη. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στίλβωμένη. Όριζόντια ταινία του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρυσμα στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 92

Σχ. 14β

Δωμάτιο Γ4α, άγνωστο εάν προέρχεται από τον όροφο ή το ισόγειο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Το χείλος κάμπτεται προς τὰ άνω. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, καστανένυθρο έως καστανόμαυρο επίχρυσμα με ίχνη από στίλβωση, έσωτερικά τεφρό.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.009μ.

Γ 93 (2)

Προέλευση ώς άνω.

Δύο όστρακα από τὰ χείλη και τὰ άνω τοιχώματα «μηλιακών φιαλών».

Κοινά στοιχεία: Το χείλος νεύει έντονα προς τὰ έσω. Πηλός υπόλευκος έως ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έξωτερική επιφάνεια, με εξαίρεση την ταινία του χρώματος άμέσως κάτω από το χείλος, καλύπτεται από ώχροκίτρινο επίχρυσμα.

Διαφορές: Γ 93α. Η όλόβαφη έσωτερική επιφάνεια άνοικτοκόκκινη. Όμοιόχρωμη όριζόντια ταινία, κατά τόπους έξίτηλη, άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Γ 93β. Η έσωτερική επιφάνεια όλόβαφη καστανένυθρη και στίλβωμένη. Έρυθρόχρωμη στίλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά.

Γ93α: Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.007μ.

Γ93β: Ύψ. 0.049μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 94

Σχ. 70ε, Πίν. 318

Προέλευση ώς άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια τείνει προς το καστανόμαυρο, ή έσωτερική προς το βαθυκόκκινο. Έξωτερικά, έγχάρακτη διακόσμηση ώς έξης: κάθετη ευθεία διαφεί την επιφάνεια του όστράκου σε δύο μέρη, κάθε ένα από τὰ όποια κοσμείται με έπάλληλες ζώνες ίχθυάκανθας, όριζόντιες και κάθετες αντίστοιχα.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.0085μ.

Γ 95

Σχ. 70ε, Πίν. 318

Προέλευση ώς άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Όπτηση άνισομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά στίς άποχρώσεις του έρυθρού. Έξωτερικά, έγχάρακτη διακόσμηση ώς έξης: δύο όριζόντιες σειρές λοξών γραμμίδων, που βάνουν προς αντίθετες κατευθύνσεις, σχηματίζουν όριζόντια ζώνη ίχθυάκανθας.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 96 (3)

Προέλευση ώς άνω.

Τρία όστρακα από το σώμα άγγείων της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανός στα δύο, έρυθρός στο τρίτο. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια του ενός έρυθροπή. Στα δύο άλλα τείνει προς το ιώδες.

(α) Ύψ. 0.047μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.009μ.

(β) Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.007μ.

(γ) Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.011μ.

Γ 97

Σχ. 73γ, Πίν. 341

Προέλευση ώς άνω.

Όστρακο από το σώμα χονδροειδούς μάλλον άγγείου. Πηλός ροδίζων, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά υπόλευκο επίχρυσμα και σχοινοειδής διακόσμηση που αποδίδεται με δύο σειρές όμόρροπων λοξών γραμμίδων σε ισάριθμες όριζόντιες ανάγλυφες νευρώσεις.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.045μ., πάχ. χωρίς τις νευρώσεις 0.009μ., πάχ. μαζί με τις νευρώσεις 0.012μ.

Γ 98

Σχ. 4

Δωμάτιο Γ4α, ισόγειο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Τά τοιχώματα προφανώς ευθύγραμμα. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομε-

ρης. Έξωτερικά και έσωτερικά, έξιτλο καστανό έως καστανόμαυρο στιλβωμένο έπιχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 99

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω.
Πηλὸς ρόδιнос, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ
ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Όρι-
ζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ
τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια
φέρει ὠχροκίτρινο έπιχρισμα.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 100

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα
βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖ-
λος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοί-
γουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο
σῶμα. Πηλὸς μελανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομε-
ρῆς. Έξωτερικά καὶ έσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο
έπιχρισμα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.009μ.

Γ 101

Σχ. 73γ, Πίν. 343

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον
ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος.
Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά, ἀνοικτοκάστανο
έπιχρισμα, πού διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση, καὶ λεί-
ψανα σχοινοειδοῦς διακοσμῆσεως: διακρίνεται λοξὸ
ἐγχάρακτο γραμμίδιο ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυφη
νεύρωση.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.022μ., πάχ. χωρὶς τὴν νεύρωση
0.009μ., πάχ. μαζί μὲ τὴν νεύρωση 0.01μ.

Γ 102

Σχ. 11β

Διάδρομος Γ5. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστρο-
φῆς.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα
ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω.
Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ρόδιнос, ἀκαθάρι-
στος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά καὶ έσωτε-
ρικά, στιλβωμένο έπιχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου
κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἔως τὸ καστανέρυθρο
καὶ τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.006μ., πάχ. 0.0085μ.

Γ 103

Σχ. 67β, Πίν. 278

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν
ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Στὴν
βάση ἀποτύπωμα πλέγματος. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθά-
ριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση ἀνι-
σομερῆς. Έπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ έσωτερικά, τρα-
χεία μᾶλλον καὶ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σω-
ζόμενο ἄκρο τους 0.008μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ
τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.017μ., πάχ. βάσεως στὸ
σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.009μ.

Γ 104

Σχ. 71α, Πίν. 318

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου
τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Όπτηση
ἀνισομερῆς. Έπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ έσωτερικά
ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Έξωτερικά, ἐγγά-
ρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: δύο ὀριζόντιες σειρὲς λο-
ξῶν γραμμιδίων πού βαίνουν πρὸς ἀντίθετες κατευ-
θύνσεις σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθα. Σώ-
ζεται λοξὸ γραμμίδιο πού προφανῶς ἀνήκει σὲ
τρίτη σειρά.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.011μ.

Γ 105

Σχ. 66, Πίν. 4

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων
καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ λεπτοῦ μᾶλλον
ἀγγείου. Πηλὸς ρόδιнос, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνι-
σομερῆς. Έξωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή.
Στὴν βάση, δύο μικρές, λεπτές καὶ ἐπιφανειακές ἐγ-
χαράξεις σχηματίζουν συναντώμενες ὀξεία γωνία μὲ
τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀποτελοῦν πιθανῶς
σημεῖο τοῦ κεραμέα (Σχ. 2α).

Ύψ. 0.012μ., ΔΔ. 0.047x0.034μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ
ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ., πάχ. στὴν μετάβα-
ση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0075μ., πάχ. βά-
σεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.005μ.

Γ 106

Πίν. 299

Προέλευση ως άνω.

Τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ
τμήμα τῶν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου
μᾶλλον. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνι-
σομερῆς. Έξωτερικά καὶ έσωτερικά στὰ τοιχώματα
καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, μελανὸ στιλβω-
μένο έπιχρισμα.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.067μ.

Γ 107

Πίν. 307

Δωμάτιο Γ9, ΒΑ γωνία. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς
καταστροφῆς.

“Οστρακο όριζόντιας λαβής ήμικυκλικής διατομής. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. “Οπτηση άνισομερής. Στην άνω, όρατή, επιφάνεια της λαβής, έπίχρισμα στο χρώμα του πηλού και διακόσμηση έγχάρακτων γραμμών σε άκτινοειδή διάταξη. “Η κάτω επιφάνεια άνεπίχριστη.

Μήκ. 0.04μ., διάμ. λαβής στην βάση της 0.048-0.037μ., διάμ. λαβής στο σωζόμενο άκρο της 0.031-0.025μ.

Γ 108

Σχ. 45, Πίν. 156

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από το σώμα κλειστού άγγείου, προφανώς πιθοειδοϋς. Πηλός ροδίζων, άκαθάριστος. “Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ώχροκίτρινο έπίχρισμα και γραπτή έρυθρόχρωμη διακόσμηση, που συνίσταται σε δύο ενάλληλες γωνίες, τó μεταξϋ των όποιων διάστημα πληροϋται με κάθετες γραμμές.

“Υψ. 0.043μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 109

Διάδρομος Γ6, βόρειο τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από τó χείλος και τά άνω τοιχώματα «μη-λιακής φιάλης». Τó χείλος νεύει έλαφρώς πρós τά έσω. Πηλός άνοιτοκάστανος, άκαθάριστος. “Οπτηση άνισομερής. “Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στιλβωμένη. “Οριζόντια ταινία του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από τó χείλος, έξωτερικά. “Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει έπίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

“Υψ. 0.03μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 110

Σχ. 23γ, Πίν. 59

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από τó χείλος και τά άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης. Τó πεπλατυσμένο κυρτό χείλος προβάλλεται πρós τά έσω απολήγοντας σε άκμή. Τά τοιχώματα εϋθύγραμμα στο σωζόμενο τμήμα τους. Τó σχήμα του σώματος άποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός καστανέρυθρος, άκαθάριστος. “Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, έσωτερικά και στην άνω επιφάνεια του χείλους, καστανόμαυρο στιλβωμένο έπίχρισμα. Άβαθής όριζόντια αϋλάκωση υπογραμμίζει τó χείλος έσωτερικά. Άβαθείς παράλληλες αϋλακώσεις στην έσωτερική επιφάνεια έχουν προφανώς προκληθεί από τήν χρήση κάποιου εργαλείου για τήν λείανση ή τήν εξομάλυνσή της.

“Υψ. 0.035μ., πλ. 0.052μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κατώτατο σωζόμενο άκρο τους 0.0075μ., πλ. χείλους 0.019μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.22μ. περίπου.

ΚΑ 4193

Σχ. 34α

Διάδρομος Γ8. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από τó χείλος και τόν ψηλό χοανοειδή λαίμο κυπέλλου του τύπου «one-handed tankard». Σώζει τήν γέννηση κάθετης λαβής κυκλικής προφανώς διατομής. Τó χείλος νεύει έλαφρώς πρós τά έξω. Τά τοιχώματα του λαίμου έλαφρώς κοίλα. Πηλός τεφρός, σχετικά καθαρός. “Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και σε λωρίδα κάτω από τó χείλος έσωτερικά, μελανή στιλπνή βαφή.

“Υψ. 0.046μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0045μ.

Γ 111

Σχ. 45, Πίν. 154

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από τó σώμα κλειστού άγγείου, προφανώς από τó άνω μέρος του σώματος πιθοειδοϋς. Πηλός ύπόλευκος, άκαθάριστος. “Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά έπίχρισμα στο χρώμα του πηλού και γραπτή καστανόμαυρη διακόσμηση: σώζεται τμήμα μετόπης που πληροϋται με δικτυωτό.

“Υψ. 0.047μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.01μ.

Γ 112

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από τó σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. “Οπτηση άνισομερής. Τó χρώμα της επιφάνειας τείνει πρós τó ιώδες.

“Υψ. 0.035μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 113

Δωμάτιο Γ9. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από τó σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανός. “Οπτηση ίσομερής. “Η έξωτερική επιφάνεια τείνει πρós τó μελανό, ή έσωτερική πρós τó βαθύχρωμο ιώδες.

“Υψ. 0.063μ., πλ. 0.064μ., πάχ. 0.0075μ.

Γ 114

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από τó σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. “Οπτηση άνισομερής. “Η έξωτερική επιφάνεια τείνει πρós τó ιώδες, ή έσωτερική πρós τó μελανό.

“Υψ. 0.048μ., πλ. 0.075μ., πάχ. 0.014μ.

Γ 115

Σχ. 68, Πίν. 291

Προέλευση ως άνω.

Τó άνω ή τó κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτής λαβής και μικρό τμήμα των περι αϋτήν τοιχωμάτων κλειστοϋ χονδροειδοϋς άγγείου, πίθου μάλλον. Πηλός καστανέρυθρος, άκαθάριστος. “Οπτηση άνισομερής. Στην

άνω επιφάνεια της λαβής και στην εξωτερική επιφάνεια των τοιχωμάτων, βαθυκόκκινο στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.04μ., πλ. όστράκου=πλ. λαβής στην βάση της 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0115μ., πάχ. λαβής στο σωζόμενο άκρο της 0.015μ., διάμ. όπης λαβής 0.017μ.

Γ 116

Σχ. 37δ, Πίν. 121

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος, τὰ τοιχώματα και την άρχή της βάσεως άνοικτοῦ άβαθοῦς και χονδροειδοῦς άγχείου της κατηγορίας «Talc ware». Τό χείλος νεύει έλαφρώς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα εἶναι έξωτερικά μὲν έλαφρώς κοίλα, έσωτερικά δὲ έλαφρώς κυρτά. Ό πυθμένας φαίνεται νά βαθύνεται πρὸς τό κέντρο. Βαθιά όριζόντια έγχάραξη χωρίζει τὰ τοιχώματα από την βάση έξωτερικά. Πηλὸς έρυθρός. Όπτηση άνισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια και ή άνω επιφάνεια τοῦ χείλους εἶναι λείες και τό χρῶμα τους ρόδινο και κατά τόπους άνοικτότερο. Η έξωτερική επιφάνεια των τοιχωμάτων και της βάσης άνοικτότερες και μάλλον τραχείες.

Ύψ. 0.068μ., πλ. 0.06μ., πάχ. χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.015μ., πάχ. βάσεως 0.009μ.

Γ 117

Σχ. 11β

Δωμάτιο Γ1, άνατολικό τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από τό χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τό χείλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς κατά τόπους έρυθρός, κατά τόπους καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.006μ.

Γ 118 (2)

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Δύο όστρακα από τὰ χείλη και τὰ άνω τοιχώματα «μηλιακῶν φιαλῶν». Πηλὸς ώχροκίτρινος, άκαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση σχεδόν ίσομερής.

Γ 118α: Τό χείλος νεύει έντονα πρὸς τὰ ἔσω και άπολήγει σὲ άκμή. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Η όλόβαφη έσωτερική επιφάνεια και ή όμοιόχρωμη ταινία άμέσως κάτω από τό χείλος, έξωτερικά, άνοικτοκάστανες.

Γ 118β: Τό χείλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Η όλόβαφη έσωτερική επιφάνεια και ή όμοιόχρωμη ταινία άμέσως κάτω από τό χείλος έξωτερικά άνοικτοκόκκινες.

Γ 118α: Ύψ. 0.061μ., πλ. 0.058μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ.

διάμ. χείλους 0.16μ. Γ 118β: Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.057μ., πάχ. 0.008μ.

Γ 119

Σχ. 23γ, Πίν. 59

Διάδρομος Γ5, βόρειο τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από τό χείλος και τὰ άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης. Τό χείλος εἶναι πεπλατυσμένο όριζόντιο και προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω. Τό σχήμα τοῦ σώματος άποκαθίσταται έλαφρώς κολουροκωνικό. Πηλὸς έρυθρός, άκαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, έσωτερικά και στην άνω επιφάνεια τοῦ χείλους, έρυθρό στιλβωμένο επίχρισμα, πού έσωτερικά τείνει κατά τόπους πρὸς τό καστανέρυθρο. Έξωτερικά και σὲ απόσταση 0.013μ. κάτω από τό χείλος, έλαφρά έξαρση της επιφάνειας ύποδηλώνει την γέννηση άποφύσεως. Άβαθείς παράλληλες αύλακώσεις έσωτερικά ἔχουν προφανώς προκληθεῖ από την χρήση κάποιου εργαλείου για την λείανση ή την έξομάλυνση της επιφάνειας.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.047μ., πάχ. χείλους 0.013μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.007μ.

Γ 120

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τό ἔσω νεῦον χείλος και τὰ άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Πηλὸς ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Όπτηση σχεδόν ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής. Η βαφή εἶναι εξίτηλη και περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όριζόντια ταινία τοῦ ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από τό χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα στο χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.007μ.

Γ 121

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τό σώμα άγχείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανός. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια καστανή, στο χρῶμα τοῦ πηλοῦ, και φθαρμένη.

ΔΔ. 0.028x0.051μ., πάχ. 0.01μ.

Γ 122

Δωμάτιο Γ2. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από τό χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Πηλὸς ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά όλόβαφη και έντονα στιλβωμένη, έσωτερικά άνοικτοκάστανη, έξωτερικά ζωηροῦ έρυθροῦ χρώματος.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.008μ.

TOMEAS Δ

Δ 1

Σχ. 29β

Διάδρομος Δ9β. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθύς άνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χείλος πεπλατυσμένο ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου, προβάλλεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χείλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.035μ., πάχ. χείλους 0.016μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κατώτατο σωζόμενο ἄκρο τους 0.0065μ.

Δ 2

Σχ. 73β, Πίν. 335

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτότερος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ, καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ δύο ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν γραμμίδων ἐκατέρωθεν εὐθείας. Τὰ γραμμίδια τῆς κάθε σειρᾶς εἶναι ἀντίρροπα πρὸς τὰ γραμμίδια τῆς ἄλλης.

ΔΔ. 0.043x0.023μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 3

Σχ. 40β, Πίν. 143

Δωμάτιο Δ9ε. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, ἐσωτερικὰ λεῖο, ἐξωτερικὰ μὲ ἴχνη ἀπὸ στιλβωση.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.084μ., πάχ. 0.018μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.24μ.

Δ 4

Σχ. 62α, Πίν. 229

Δωμάτιο Δ9γ, ΒΑ τμήμα. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα, κολουροκωνικῆς πυξίδας μᾶλλον. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανὴ στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση, πού ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς ἐπᾶλληλες τεθλασμένες γραμμὲς σὲ ὀριζόντια διάταξη.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 5

Σχ. 4

Δωμάτιο Δ9ε. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χείλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πη-

λὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 6

Σχ. 4

Προέλευση καὶ περιγραφή ὅπως στὸ προηγούμενο.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 7

Σχ. 11β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χείλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χείλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 8

Σχ. 10α

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χείλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα λεπτὰ καὶ ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.0045μ.

Δ 9

Σχ. 25, Πίν. 70

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χείλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κύμβης. Τὸ χείλος παρουσιάζει ἐλαφρὰ τάση πρὸς τὰ ἄνω στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὄστράκου, ἐνδειξὴ ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ πρόχυση. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Όπτηση μᾶλλον ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, λευκωπὸ ἐπίχρισμα. Γραπτὴ μελανὴ διακόσμηση, ἐξωτερικὰ, συνίσταται σὲ λεπτὴ ταινία στὸ χείλος καί, ἀμέσως ἀπὸ κάτω, διάγραμμα τριγώνου μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.0045μ.

Δ 10

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χείλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χείλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ὅριζόντια ταινία τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χείλος, ἐξωτερικὰ.

Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 11

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-
λιακής φιάλης». Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω. Τα
τοιχώματα κυρτά. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθά-
ριστος. Όπτηση ισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια
έρυθροβαφής στιλβωμένη. Οριζόντια ταινία του ίδιου
χρώματος άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Η
λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει λείο επίχρισμα, το
χρώμα του οποίου τείνει προς το ρόδινο.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 12

Σχ. 63, Πίν. 240

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σῶμα άσκού μάλλον. Πηλός ανοι-
κτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής.
Στήν έξωτερική επιφάνεια, ύπολείμματα βαθυκόκκι-
νης στιλβωμένης βαφής και έγχάρακτη διακόσμηση,
που συνίσταται σε ζευγος τεθλασμένων γραμμών σε
όριζόντια διάταξη. Στο μεταξύ τους διάστημα σειρά
κοντών κάθετων γραμμών.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 13

Πίν. 1

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σῶμα άγγείου της κατηγορίας «Talc
ware». Πηλός έρυθρός. Όπτηση άνισομερής. Η έξω-
τερική επιφάνεια τείνει προς το τεφρό, ή έσωτερική
προς το ιώδες.

Ύψ. 0.056μ., πλ. 0.064μ., πάχ. 0.01μ.

Δ 14

Σχ. 27β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και το άνω μέρος του σώμα-
τος βαθέος ανοικτού και λεπτού άγγείου. Το χείλος
νεύει έλαφρώς προς τα έξω και σχηματίζει έλαφρό
περιχειλωμα. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω
από το χείλος προς το κατώτερο σῶμα. Πηλός καστα-
νός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά
και στην άνω επιφάνεια του χείλους, μελανή στιλπνή
βαφή.

Ύψ. 0.018μ., πλ. 0.029μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.005μ.

Δ 15

Προέλευση ως άνω.

Πολύ μικρό όστρακο από το χείλος ανοικτής φιάλης
μάλλον. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνι-
σομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο
στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.017μ., πλ. 0.02μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 16

Σχ. 16β, Πίν. 39

Άπό το στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής των
δωματίων Δ9β, Δ9γ, Δ9ε.

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και
τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Έξωτερικά και
άμέσως κάτω από το χείλος, μικρή όριζόντια σωληνω-
τή απόφυση. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση
άνισομερής. Έξωτερικά, έσωτερικά και στην άνω επι-
φάνεια της απόφυσεως, βαθυκάστανο στιλβωμένο
επίχρισμα. Λεπτή όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει
το χείλος έσωτερικά.

Ύψ. 0.064μ., πλ. 0.055μ., πάχ. χείλους 0.0055μ., πάχ.
τοιχωμάτων 0.0105μ.

Δ 17

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα μη-
λιακής φιάλης. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάρι-
στος. Όπτηση άνισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια
όλόβαφη καστανέρυθρη και στιλβωμένη. Οριζόντια
έρυθρη στιλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από το χεί-
λος, έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια, όπως
φαίνεται από το έλάχιστο σωζόμενο τμήμα της, έφε-
ρε ύπόλευκο επίχρισμα.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 18

Σχ. 4

Δωμάτιο Δ9.1, βόρειο τμήμα. Στρώμα της ήφαιστεια-
κής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοι-
κτής φιάλης. Τα τοιχώματα μάλλον εύθύγραμμο. Πη-
λός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισο-
μερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανή στιλβω-
μένη βαφή, εξέιτηλη κατά τόπους.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 19

Σχ. 39α, Πίν. 128

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοι-
κτού χονδροειδοϋς άγγείου. Άποκεκρουσμένο στην
έξωτερική περιφέρεια του χείλους. Το χείλος, πεπλα-
τυσμένο όριζόντιο, έξέχει σχηματίζοντας τριγωνική
προεξοχή. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται κο-
λουροκωνικό. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος.
Όπτηση άνισομερής. Στο χείλος και στην έσωτερική
επιφάνεια, ύπολείμματα βαθυκόκκινης βαφής. Στην
άνω επιφάνεια του χείλους, ίχνη πυράς και διακό-
σμηση ως έξης: δύο όριζόντιες σειρές έμπέστων τρι-
γώνων σχηματίζουν ανάγλυφη τεθλασμένη γραμμή.
Στο έλλειπον τμήμα του χείλους ύπήρχαν προφανώς
σειρές παρόμοιων τριγώνων, που σε συνδυασμό με τα
σωζόμενα σχημάτιζαν ανάγλυφους ρόμβους.

"Υψ. 0.043μ., πλ. 0.084μ., πλ. χείλους 0.028μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0165μ.

Δ 20

Σχ. 47γ, Πίν. 161

Δωμάτιο Δ9. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. "Οστρακο από το χείλος, τόν λαμμό και τόν ὦμο πιθοειδούς άγγείου. Τό χείλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. "Ο λαμμός χαμηλός και κυλινδρικός. "Ο ὦμος προέχει έντονα. "Η μετάβαση από τόν λαμμό στον ὦμογωνιώδης έξωτερικά, καμπύλη έσωτερικά. Πηλός καστανέρυθρος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Εξωτερικά, στο χείλος και έσωτερικά στον λαμμό και στο άνω μέρος του ὦμου, βαθυκόκκινο σιλβωμένο επίχρισμα. "Υψ. 0.04μ., πλ. 0.056μ., πάχ. 0.012μ., πλ. χείλους 0.01μ.

Δ 21

Σχ. 59β, Πίν. 212

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ σῶμα πρόχου μάλλον, και συγκεκριμένα από την περιοχή κάτω από την απόληξη της κάθετης και κυκλικής διατομής λαβής. Πηλός ὠχροκίτρινος έως άνοιτοκάστανος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Εξωτερικά, ὠχροκίτρινο επίχρισμα και γραπτή βαθυκόκκινη διακόσμηση ως εξής: λεπτή κυκλική ταινία περιβάλλει την απόληξη της λαβής. Ζευγος κάθετων ευθειών ὀρίζεται άνω από ὀριζόντια ευθεία, της οποίας σώζεται μικρό μόνο τμήμα. Τρεις λοξές ευθείες συγκλίνουσες και συναντώμενες άνα δύο αποτελούν πιθανώς λείψανο τεθλασμένης γραμμής σε ὀριζόντια διάταξη.

"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.0085μ.

Δ 22

Σχ. 10β

Χῶρος άμέσως άνατολικά των δωματίων Δ9 και Δ9.1. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τὸ χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τό χείλος νεύει έλαφρῶς προς τὰ έσω. Τὰ τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός βαθυκόκκινος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Εξωτερικά και έσωτερικά, σιλβωμένο επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 23

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τὰ τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Πηλός ρόδινος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Εξωτερικά και έσωτερικά, άνοιτοκάστανο σιλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.007μ.

ΚΑ 4393

Σχ. 39α, Πίν. 129

Πολύθυρο Δ1-Δ1α. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τὸ χείλος και τὸ άνώτατο τμήμα των τοιχωμάτων άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου. Τό χείλος, πεπλατυσμένο ὀριζόντιο, εξέχει σχηματίζοντας τριγωνική προεξοχή. Πηλός άνοιτοκάστανος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Στην έσωτερική επιφάνεια, ὑπολείμματα καστανέρυθρης βαφής. Στην άνω επιφάνεια του χείλους, ίχνη πυρᾶς και διακόσμηση ως εξής: τρεις ὀριζόντιες σειρές έμπιέστων τριγώνων, έναλλάξ άντικόρυφων και με κοινή βάση, σχηματίζουν δύο ὀριζόντιες σειρές άνάγλυφων ρόμβων.

"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.051μ., πάχ. 0.015μ., πλ. χείλους 0.033μ.

Δ 24 (3)

Περιοχή άνατολικά του Δ4, μέσα στην κοίτη του σύγχρονου χειμάρρου. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Τρία ὄστρακα από τὸ σῶμα άγγείων της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. "Οπτηση στα δύο ίσομερής, στο τρίτο άνισομερής. "Η έξωτερική επιφάνεια έρυθρωπή.

(α) ΔΔ. 0.024x0.033μ., πάχ. 0.012μ.

(β) ΔΔ. 0.036x0.023μ., πάχ. 0.01μ.

(γ) ΔΔ. 0.036x0.018μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 25

Σχ. 3, Πίν. 15

"Από την κοιλότητα του μεγάλου άνδσειτικοῦ πίθου.

"Οστρακο από τὸ σῶμα άνοικτοῦ άγγείου, προφανῶς από τὸ τμήμα λίγο πιὸ κάτω από τὸ χείλος, ὅπως συμπεραίνομε από τὸ σωζόμενο τμήμα άνάγλυφης τοξοειδούς και άτρητης άποφύσεως. Πηλός ὠχροκίτρινος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Εξωτερικά και έσωτερικά, σιλπνή βαθυκάστανη βαφή, εξέιτηλη κατά τόπους. "Εξωτερικά, γραπτή λευκή εξέιτηλη διακόσμηση, πού συνίσταται σε ὀμάδα πέντε έπάλληλων τεθλασμένων γραμμών σε ὀριζόντια διάταξη.

"Υψ. 0.041μ., πλ. 0.026μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πάχ. στο σημείο ὅπου ἡ άπόφυση 0.013μ.

Δ 26

Σχ. 4, Πίν. 24

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν ευθύγραμμα. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Εξωτερικά και έσωτερικά, έρυθρωπή έως πορτοκαλόχρωμη βαφή, πού διατηρεῖ ίχνη από σιλβωση. Στην περιοχή του χείλους έξωτερικά, ίχνη χρήσεως κεραμεικοῦ τροχοῦ.

"Υψ. 0.055μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 27

Σχ. 4, Πίν. 24

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ἐξωτερικὰ, ἔχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ.

"Υψ. 0.024μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.006μ.

Δ 28

Σχ. 30

Προέλευση ως ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐξίτηλο καστανὸ ἐπίχρσιμα.

"Υψ. 0.025μ., πλ. 0.023μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 29

Σχ. 30

Προέλευση ως ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει αἰσθητὴ διόγκωση ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐπίχρσιμα, ἐσωτερικὰ ἐρυθρό, ἐξωτερικὰ βαθυκόκκινο ἕως μελανό.

"Υψ. 0.022μ., πλ. 0.034μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0085μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ.

Δ 30

Σχ. 36, Πίν. 103

Προέλευση ως ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὅστρακα. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό, σχεδὸν κυλινδρικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, σχετικὰ καθαρὸς. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ ἔχνη πυρᾶς, κυρίως ἐσωτερικὰ. Ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ, ἐμφανῆ τὰ ἔχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ.

"Υψ. 0.049μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. 0.0055μ.

Δ 31

Προέλευση ως ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κυπέλλου. Ἐκ τῶν ὑστέρων διαπιστώθηκε ὅτι συνανήκει μὲ τὸ Δ 48 ποὺ περιγράφεται παρακάτω.

Δ 32

Σχ. 36, Πίν. 103

Προέλευση ως ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό, σχεδὸν κυλινδρικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, σχετικὰ καθαρὸς. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπόλευκο ἐπίχρσιμα. Στὴν περιοχὴ κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ, ἐλαφρὰ ἔχνη πυρᾶς.

"Υψ. 0.043μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. 0.0045μ.

Δ 33

Σχ. 36, Πίν. 103

Προέλευση ως ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς ρόδινος, σχετικὰ καθαρὸς. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπόλευκο ἐπίχρσιμα καὶ ἔχνη πυρᾶς. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ, φαίνονται νὰ ἔχουν προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρήσι κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

"Υψ. 0.047μ., πλ. 0.054μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Δ 34

Σχ. 64γ, Πίν. 246

Προέλευση ως ἄνω.

Τὸ 1/3 περίπου ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος μικκύλου ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Τὸ σῶμα ἀποκαθίσταται μᾶλλον ἀπιόσχημο. Περί τὸ μέσον τοῦ σώματος ὀριζόντια μηνοειδῆς ἀπόφυση, ποὺ φέρει ζευγὸς μικρῶν κάθετων διατρήσεων. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια τραχεῖα ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μὲ ἔντονα ἔχνη πυρᾶς ἐξωτερικὰ.

"Υψ. 0.048μ., πλ. 0.034μ., πᾶχ. 0.006μ., μῆκ. ἀποφύσεως 0.024μ.

ΚΑ 590

Σχ. 64γ, Πίν. 244

Προέλευση ως ἄνω.

Μικκύλο ἀγγεῖο. Συμπληρωμένο ἐν μέρει στὸ χεῖλος καὶ κατὰ τὸ 1/3 περίπου τοῦ σώματος. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Σῶμα ἀπιόσχημο, ἐλαφρῶς πεπιεσμένο στὸ κάτω μέρος γιὰ τὴν διαμόρφωση ὑποτυπώδους βάσεως. Περί τὸ μέσον τοῦ σώματος δύο ὀριζόντιες μηνοειδεῖς, σχεδὸν τριγωνικῆς ἀποφύσεως ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες, κάθε μία μὲ ζευγὸς κάθετων διατρήσεων καὶ διάμετρο 0.006μ. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη καὶ μᾶλλον τραχεῖα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.067μ., πάχ. 0.006μ. περίπου, διάμ. χείλους 0.03μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.045μ.

KA 591

Προέλευση ως άνω.

Μικκύλο άγγείο. Συμπληρωμένο στο άνω μέρος του σώματος στην μία πλευρά και στο μεγαλύτερο τμήμα του χείλους. Λείπει το μισό σχεδόν της μιάς άποφύσεως. Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έξω. Σώμα άπιόσχημο, έλαφρώς πεπιεσμένο στο κάτω μέρος για την διαμόρφωση ύποτυπώδους βάσεως. Στο σημείο της μέγιστης διαμέτρου, δύο όριζόντιες μηννοειδείς, σχεδόν τριγωνικές άποφύσεις άντιδιαμετρικά τοποθετημένες, κάθε μία με ζεύγος κάθετων διατρήσεων. Πηλός κιτρινωτός, άκαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Ή έξωτερική έπιφάνεια άνεπίχριστη, τραχεία. Σποραδικά ίχνη πυράς σε διάφορα σημεία του σώματος. "Υψ. 0.061μ., πάχ. 0.0075μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.05μ.

KA 592

Προέλευση ως άνω.

Μικκύλο άγγείο όμοιο με το προηγούμενο.

"Υψ. 0.07μ., πάχ. 0.007μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.053μ.

KA 593

Προέλευση ως άνω.

Μικκύλο άγγείο. Συγκολλημένο από δύο κομμάτια. Συμπληρωμένο στο άνω μέρος του σώματος στην μία πλευρά, στο μισό περίπου του χείλους και σε έλάχιστο τμήμα του κάτω μέρους. Κατά τα λοιπά όμοιο με τα προηγούμενα.

"Υψ. 0.062μ., πάχ. 0.0065μ., διάμ. χείλους 0.028μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.05μ.

KA 594

Σχ. 64γ, Πίν. 244

Προέλευση ως άνω.

Μικκύλο κυλινδρικό άγγείο, έλαφρώς άποκεκρουσμένο στο χείλος. Περί το μέσον του σώματος δύο κάθετες μηννοειδείς άποφύσεις με όριζόντια διάτρηση άντιδιαμετρικά τοποθετημένες. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Ή έξωτερική έπιφάνεια τραχεία, άνεπίχριστη και κατά το ήμισυ φθαρμένη. Το χρώμα της τείνει προς το καστανόμαυρο.

"Υψ. 0.054μ., πάχ. 0.005μ. περίπου, διάμ. χείλους 0.027μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.032μ.

KA 595

Προέλευση ως άνω.

Μικκύλο άγγείο. Άκέραιο. Κατά τα λοιπά όπως τα KA 591-593.

"Υψ. 0.064μ., πάχ. 0.006μ., διάμ. χείλους 0.028μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.051μ.

KA 596

Προέλευση ως άνω.

Μικκύλο άγγείο καθ' όλα όμοιο με το προηγούμενο.

"Υψ. 0.065μ., πάχ. 0.007μ., διάμ. χείλους 0.031μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.05μ.

Δ 35

Σχ. 35γ, Πίν. 102

"Αγνωστη ή άκριβής προέλευση του όστρακου: είτε από τον χώρο άμέσως άνατολικά των δωματίων Δ9 και Δ9.1 (όπως το όστρακο Δ 22) είτε από την κοιλότητα του λίθινου πίθου (όπως τα όστρακα Δ 25-Δ 34). Πιθανότερη ή δεύτερη περίπτωση.

Τα δύο τρίτα περίπου κυπέλλου με κολουροκωνικό σώμα. Συγκολλημένο από πολλά μικρά όστρακα και έν μέρος συμπληρωμένο. Τοιχώματα εύθύγραμμα. Βάση επίπεδη. Έξωτερικά και σε άπόσταση 0.02μ. κάτω από το χείλος, μικρή επίπεδη τοξοειδής άποφύση με την καμπύλη του τόξου προς τα άνω. Πηλός υπόλευκος, άκαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έπίχρισμα στο χρώμα του πηλού και μερικά ίχνη πυράς.

"Υψ. 0.065μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0045μ., πάχ. βάσεως 0.005μ., μήκ. άποφύσεως 0.016μ., πλ. άποφύσεως 0.004μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.08μ., διάμ. βάσεως 0.04μ.

Δ 36

Σχ. 4, Πίν. 25

Άπο την «πυρά».

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Τα τοιχώματα μάλλον εύθύγραμμα. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έρυθρωπή έως πορτοκαλόχρωμη βαφή, που διατηρεί ίχνη από στίλβωση.

"Υψ. 0.043μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 37

Σχ. 4, Πίν. 25

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Τα τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εύθύγραμμα. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Ή έπιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά έρυθροβαφής. Ίχνη χρήσεως κεραμεικού τροχού έξωτερικά.

"Υψ. 0.049μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 38

Σχ. 4, Πίν. 25

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Τα τοιχώματα εύθύγραμμα. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έπιφάνεια, έξωτερικά και έσωτερικά, τεφρή, με ύπολείμματα έρυθρωπής βαφής σε μικρό τμήμα έξωτερικά.

Ἰχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ στήν περιοχή τοῦ χεῖλους ἑξωτερικά.

ῴψ. 0.036μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 39

Σχ. 4

Προέλευση ὡς ἄνω.

ῴστρακο ἀπό τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα παχέα καὶ μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. ῴπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

ῴψ. 0.025μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.0105μ.

Δ 40

Σχ. 4, Πίν. 22, 26

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἀνώτερων τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Συγκολλημένο ἀπὸ τρία ὄστρακα. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. ῴπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά, ἔντονα ἴχνη πυρᾶς καὶ ἴχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ στήν περιοχή τοῦ χεῖλους.

ῴψ. 0.07μ., πλ. 0.09μ., πάχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ.

Δ 41

Σχ. 4, Πίν. 22, 26

Προέλευση ὡς ἄνω.

ῴστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης ὁμοίας μὲ τὴν προηγούμενη. Πιθανῶς τὸ ὄστρακο συνανήκει μὲ τὸ Δ 41. Ἰχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ στήν περιοχή τοῦ χεῖλους ἑξωτερικά καὶ ἐσωτερικά.

ῴψ. 0.04μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 42

Σχ. 4, Πίν. 20, 27

Προέλευση ὡς ἄνω.

ῴστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὑπόλευκο ἐπίχρσιμα. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὅπως ἡ προηγούμενη. Ἰχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ ἐσωτερικά.

ῴψ. 0.05μ., πλ. 0.058μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 43

Σχ. 4, Πίν. 20, 27

Προέλευση ὡς ἄνω.

ῴστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Στὸ ἀνώτατο τμήμα τους καὶ μέχρις ἀποστάσεως 0.025μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐμφανίζονται παχύτερα, πράγμα ποὺ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἐλαφρὰ ἔξαρση

τῆς ἑξωτερικῆς ἐπιφάνειας στήν περιοχή αὐτή. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὑπόλευκο καὶ κατὰ τόπους ἀνοικτότεφρο ἐπίχρσιμα. Ἰχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ ἑξωτερικά.

ῴψ. 0.06μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 44

Σχ. 60α, Πίν. 214

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ πρόσθιο ἄκρο τοῦ φυλλοειδοῦς μᾶλλον στομίον ραμφοειδόστομης πρόχου. Πηλὸς καὶ ἐπιφάνεια ἐντελῶς καμένα, μελανὰ.

ῴψ. 0.018μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 45

Σχ. 35γ, Πίν. 101

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ μεγαλύτερο τμήμα ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κυπέλλου. Συγκολλημένο ἀπὸ πολλὰ μικρὰ ὄστρακα. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος κολουροκωνικό. Ἐξωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.004μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος δύο ἐπίθετες κομβίοςχημες ἀποφύσεις, διαμέτρου 0.006μ. ἢ καθεμιά, ἀντιδιαμετρικά τοποθετημένες. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. ῴπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, λεῖο ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, μὲ ἔντονα ἴχνη πυρᾶς κατὰ τόπους. Λεπτὴ καστανέρυθρη ταινία περιτρέχει τὸ χεῖλος. Ἐσωτερικά καὶ σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, δύο κηλίδες ἀνοικτοῦ καστανέρυθρου χρώματος.

ῴψ. 0.07μ., πάχ. 0.0045μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.11μ.

Δ 46

Σχ. 70γ, Πίν. 316

Ἀπὸ λεπτὴ στρώση χρώματος κάτω ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς πυρᾶς καὶ ἐπάνω σὲ δάπεδο ἀπὸ ἐρυθρωπὴ λάβα.

ῴστρακο ἀπὸ τὸν ὦμο μᾶλλον λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, πιθανῶς σφαιρικῆς/φακοειδοῦς πυξίδας. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. ῴπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, μελανὴ στίλπνὴ βαφὴ καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: δύο λοξὲς συγκλίνουσες γραμμὲς σχηματίζουν συναντώμενες ὀξεία γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὀρίζουν δύο διαγραμμισμένα τμήματα. Ἡ διαγράμμιση εἶναι εἴτε παράλληλη εἴτε κάθετη πρὸς τὴν πλευρὴς τῆς γωνίας.

ῴψ. 0.028μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0045μ.

Δ 47

Σχ. 64γ, Πίν. 246

Πιθανῶς ἀπὸ τὴν «πυρᾶ».

ῴστρακο ἀπὸ τὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος μικροῦ ἀγγείου. Σῶζεται τὸ κάτω μέρος τοῦ ἔξω νεύοντος χεῖλους. Τὸ σῶμα ἀποκαθίσταται ἀπιδόχημο. Περὶ τὸ μέσον τοῦ σώματος, ὀρίζοντια μηννοειδῆς, τριγωνικὴ σχεδόν, ἀπόφυση μὲ ζευγὸς κάθετων δια-

τρήσεων, διαμέτρου 0.005μ. ή καθεμιά. Πηλός ώχρο-
κίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ισομερής. Ή επιφά-
νεια έξωτερικά και έσωτερικά τραχεία και ανεπίχρι-
στη, στο χρώμα του πηλού, με έντονα ίχνη πυράς.
Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.05μ., πάχ. 0.007μ., μήκ. αποφύσεως
0.043μ.

Δ 48 Σχ. 36, Πίν. 102, συνανήκει με το Δ 31
Προέλευση ως άνω.

Τα 2/3 περίπου του σώματος κυπέλλου. Το χείλος
απολήγει σε άκμή. Τα τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Το
κάτω μέρος του άγγείου πεπιεσμένο για την διαμόρ-
φωση ύποτυπώδους βάσεως. Το σχήμα του σώματος
έλαφρώς κολουροκωνικό. Πηλός ώχροκίτρινος, ακα-
θάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσω-
τερικά, επίχρισμα στο χρώμα του πηλού και έλαφρά
ίχνη πυράς.

Ύψ. 0.076μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0075μ., πάχ. βάσεως
0.009μ., διάμ. χείλους 0.08μ., διάμ. βάσεως 0.045μ.

Δ 49 Σχ. 56, Πίν. 188
Άπο την «πυρά».

Πιθαμοφρέας. Συγκολλημένος από πολλά μικρά και
μεσαίου μεγέθους όστρακα και συμπληρωμένος στον
λαιμό, τον ώμο, την κοιλία και στο κατώτερο μέρος
του σώματος. Λαιμός έλαφρώς κοίλος, σχεδόν κυλιν-
δρικός, με χείλος που νέυει έλαφρώς προς τα έξω.
Ώοειδές σώμα, σχετικά μικρή επίπεδη βάση, δύο όρι-
ζόντιες μνηοειδείς λαβές με κάθετη διάτρηση άντιδια-
μετρικά τοποθετημένες στο σημείο περίπου της μέ-
γιστης διαμέτρου του σώματος. Πηλός έρυθρός, ακα-
θάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, άνοικτο-
κόκκινο στιλβωμένο επίχρισμα, που κατά τόπους τεί-
νει προς το καστανέρυθρο, το τεφρό και το μελανό.
Ύψ. 0.535μ., διάμ. χείλους 0.104μ., μέγ. διάμ. σώμα-
τος 0.363μ., διάμ. βάσεως 0.11μ.

ΚΑ 582 Σχ. 18β, Πίν. 45
Προέλευση ως άνω.

«Μηλιακή φιάλη». Συγκολλημένη από πολλά μικρά
όστρακα και έν μέρει συμπληρωμένη. Έλαφρώς έσω
νεύον χείλος, κυρτά τοιχώματα, επίπεδη βάση. Πηλός
άνοικτοκάστανος, σχετικά καθαρός. Όπτηση άνισο-
μερής. Ή έσωτερική επιφάνεια όλόβαφη καστανέρυ-
θη έως καστανόμαυρη και στιλβωμένη. Όριζόντια
στιλβωμένη ταινία του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω
από το χείλος, έξωτερικά. Ή λοιπή έξωτερική επιφά-
νεια φέρει λείο άνοικτοκάστανο και κατά τόπους άνοι-
κτότεφρο επίχρισμα.

Ύψ. 0.068μ., διάμ. χείλους 0.135-0.141μ., μέγ. διάμ.
σώματος 0.147-0.0153μ., διάμ. βάσεως 0.05μ.

ΚΑ 583 Σχ. 36, Πίν. 101
Προέλευση ως άνω.

Άωτο κύπελλο. Συγκολλημένο από διάφορα όστρακα
και συμπληρωμένο κατά το ένα τρίτο περίπου του σώ-
ματος και της βάσεως. Το σχήμα του σώματος έλαφρώς
κολουροκωνικό. Τα τοιχώματα σχεδόν ευθύγραμμα.
Το κάτω μέρος του άγγείου πεπιεσμένο για την διαμόρ-
φωση ύποτυπώδους βάσεως. Πηλός άνοικτοκάστανος,
ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Ή επιφάνεια, έξω-
τερικά και έσωτερικά, ανεπίχριστη, άνοικτοκάστανη
έως άνοικτότεφρη, με ίχνη πυράς.

Ύψ. 0.078μ., πάχ. 0.006μ., διάμ. χείλους 0.087μ.

ΚΑ 584 Σχ. 36, Πίν. 100
Προέλευση ως άνω.

Άωτο κύπελλο. Συγκολλημένο από πολλά μικρά
όστρακα και έλάχιστα συμπληρωμένο στο σώμα. Το
σχήμα του σώματος έλαφρώς κολουροκωνικό, σχε-
δόν κυλινδρικό. Τα τοιχώματα σχεδόν ευθύγραμμα,
ή βάση κυρτή. Πηλός άνοικτοκάστανος, ακαθάρι-
στος. Όπτηση ισομερής. Ή επιφάνεια, έξωτερικά και
έσωτερικά, ανεπίχριστη, στο χρώμα του πηλού, με
έντονα κατά τόπους ίχνη πυράς.

Ύψ. 0.009μ., πάχ. 0.006μ., διάμ. χείλους 0.09μ.

ΚΑ 585 Σχ. 36, Πίν. 100
Προέλευση ως άνω.

Άωτο κύπελλο. Συγκολλημένο από πολλά μικρά
όστρακα και έλάχιστα συμπληρωμένο στο άνω μέ-
ρος του σώματος και στο χείλος. Το σχήμα του σώ-
ματος έλαφρώς κολουροκωνικό. Τα τοιχώματα έλα-
φρώς κυρτά. Το κάτω μέρος του άγγείου πεπιεσμένο
για την διαμόρφωση ύποτυπώδους βάσεως. Στην μία
πλευρά έξωτερικά και σε απόσταση 0.032μ. κάτω
από το χείλος, επίπετη κομβίόσχημη απόφυση, δια-
μέτρου 0.008μ. Πηλός άνοικτοκάστανος, ακαθάρι-
στος. Όπτηση άνισομερής. Ή επιφάνεια, έξωτερικά
και έσωτερικά, ανεπίχριστη, στο χρώμα του πηλού,
με ίχνη πυράς.

Ύψ. 0.083μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ., πάχ. βάσεως
0.0055μ., διάμ. χείλους 0.09μ., διάμ. βάσεως 0.035μ.

ΚΑ 586 Σχ. 36, Πίν. 101
Προέλευση ως άνω.

Άωτο κύπελλο. Συγκολλημένο από πολλά όστρακα
και συμπληρωμένο κατά το ένα τρίτο περίπου του
άνω μέρους του σώματος και σε μικρό μέρος των
κατώτατων τοιχωμάτων και της βάσεως. Το σχήμα
του σώματος μάλλον κυλινδρικό. Το χείλος απολήγει
σε άκμή. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Το κάτω μέρος
του άγγείου πεπιεσμένο για την διαμόρφωση ύπου-
πώδους βάσεως. Πηλός άνοικτοκάστανος, ακαθάρι-

στος. Όπτηση σχεδόν ισομερής. Ή επιφάνεια, έξω-
τερικά και έσωτερικά, ανεπίχριστη, στο χρώμα του
πηλού, με ίχνη πυράς.

"Υψ. 0.072μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0055μ., πάχ. βάσεως
0.004μ., διάμ. χείλους 0.073μ., διάμ. βάσεως 0.033μ.

KA 587

Σχ. 36, Πίν. 100

Προέλευση ως άνω.

Άωτο κύπελλο. Συγκολλημένο από πολλά όστρακα
και ελάχιστα συμπληρωμένο στο χείλος και το κατώ-
τατο μέρος του σώματος. Το σχήμα του σώματος σχε-
δόν κυλινδρικό. Τα τοιχώματα σχεδόν ευθύγραμμα.
Το κάτω μέρος του άγγείου πεπιεσμένο για την δια-
μόρφωση ύποτυπώδους βάσεως. Έξωτερικά, και σε
απόσταση 0.029μ. κάτω από το χείλος, επίθετη όριζό-
ντια επιμήκης απόφυση. Πηλός ανοικτοκάστανος,
ακαθάριστος. Όπτηση σχεδόν ισομερής. Ή επιφάνεια,
έξωτερικά και έσωτερικά, ανεπίχριστη, στο χρώμα του
πηλού, με ίχνη πυράς.

"Υψ. 0.083μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0085μ., πάχ. βάσεως
0.007μ., μήκ. αποφύσεως 0.011μ., ύψ. αποφύσεως
0.005μ., διάμ. χείλους 0.076μ.

KA 588

Σχ. 58β, Πίν. 200

Προέλευση ως άνω.

Μικρή ραμφειδόστομη πρόχους. Συγκολλημένη από
τέσσερα όστρακα και έν μέρει συμπληρωμένη στο κά-
τω μέρος του σώματος και στην βάση. Χοανοειδές
στόμο, χαμηλός κολουροκωνικός λαμψός και σφαιρικό
μᾶλλον σῶμα, έλαφρώς πεπιεσμένο στο κάτω μέρος
για την διαμόρφωση ύποτυπώδους βάσεως. Το στόμο
έχει φυλλοειδές περίγραμμα και πεπλατυσμένη άνω
επιφάνεια, με κλίση προς το έσωτερικό του άγγείου. Ή
βάση έκκεντρη και έλαφρώς κοίλη. Από το πίσω μέρος
του λαμπού φύεται κάθετη έκκεντρη λαβή τραπεζιοει-
δούς διατομής που απολήγει στον ὦμο. Πηλός ρόδι-
νος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Ή έξωτερική
επιφάνεια τραχεία μᾶλλον και ανεπίχριστη, κατά τό-
πους υπόλευκη έως ανοικτοκάστανη και κατά μεγάλο
μέρος τεφρή, με έντονα ίχνη πυράς. Στην μία ὄψη του
άγγείου και στο ύψος του ὦμου μερικές, κάθετες σχε-
δόν, αβαθείς αὐλακώσεις, που έχουν προφανώς προ-
κληθεῖ από την χρήση κάποιου εργαλείου για την
έξομάλυνση της επιφάνειας.

"Υψ. 0.078μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.065μ., πλ. άνω επι-
φάνειας στομίου 0.013μ. στο πρόσθιο άκρο και 0.009-
0.01μ. στα πλάγια και στο ὀπίσθιο τμήμα.

KA 589

Πίν. 187

Προέλευση ως άνω.

Κρατηρίσκος. Συγκολλημένος από ίκανό αριθμό
όστράκων και συμπληρωμένος κατά τόπους. Χείλος

που νέυει έντονα προς τα έξω, λαμψός έλαφρά κοί-
λος, σῶμα ὠοειδές, βάση επίπεδη. Δύο ὀριζόντιες μη-
νοειδείς λαβές με κάθετη διάτρηση αντιδιαμετρικά
τοποθετημένες στο σημείο της μέγιστης διαμέτρου.
Πηλός κιτρινωπός, σχετικά καθαρός. Όπτηση μᾶλ-
λον ισομερής. Έξωτερικά, λείο επίχρισμα στο χρώμα
του πηλού. Δεξιά και αριστερά από κάθε λαβή δύο
ζεῦγη κατακόρυφων σχεδόν έγγαράξεων, που ξε-
κινούν από την βάση του λαμπού και απολήγουν στο
κατώτερο μέρος του σώματος, 0.035μ. περίπου ψηλό-
τερα από την βάση. Στην μία ὄψη του άγγείου, στον
ὦμο και στο μέσον περίπου της περιοχής μεταξύ των
λαβών έγγαράκτο σημείο του κεραμέα (Σχ. 2α). Στην
άνω επιφάνεια του έξω νεύοντος χείλους, έμφανή
ίχνη κεραμεικού τροχοῦ. Στην ὄψη του άγγείου όπου
το σημείο του κεραμέα, ίχνη πυράς, έντονότερα στο
ένα μισό, έλαφρότερα στο άλλο.

"Υψ. 0.155μ., ύψ. λαμποῦ 0.04μ., διάμ. χείλους 0.108μ.,
μέγ. διάμ. σώματος 0.12μ., διάμ. βάσεως 0.057μ., διάμ.
ὀπτης λαβής 0.012-0.014μ., πάχ. στον λαμπο 0.0075μ.

KA 627

Προέλευση ως άνω.

Πίθος ὠοειδούς σχήματος. Συγκολλημένος από μεγάλο
αριθμό όστράκων και συμπληρωμένος κατά τόπους. Το
άνωτερο μέρος του σώματος καταλαμβάνει ὀγκώδης
κοιλία, το κατώτερο μέρος είναι αίσθητά λεπτότερο και
καταλήγει σε μικρή επίπεδη βάση. Το στόμο σχηματίζει
εἶδος χαμηλοῦ, έλαφρώς κολουροκωνικοῦ λαμποῦ
(ύψους 0.005μ.) με ὀριζόντιο πεπλατυσμένο χείλος και
περιβάλλεται από τρεῖς ὀμόκεντρους ἀνάγλυφους δα-
κτυλίου που απέχουν 0.013μ. περίπου ὁ ένας από τον
άλλο. Στον κατώτερο δακτύλιο, τρεῖς μικροσκοπικές, λο-
ξές και διάτρητες μηνοειδείς αποφύσεις τοποθετημένες
σε ἴσα μεταξύ τους διαστήματα (0.20μ. περίπου). Στο
σημείο της μέγιστης διαμέτρου του σώματος δύο ὀριζόν-
τιες μηνοειδείς λαβές με κάθετη διάτρηση, αντιδιαμε-
τρικά τοποθετημένες. Πηλός υπόλευκος έως κιτρινω-
πός, με μικρή περιεκτικότητα σε μαρμαρυγία. Όπτηση
μᾶλλον ισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια, λείο κιτρι-
νωπό επίχρισμα, στο χρώμα προφανώς του πηλού, που
περιέχει σποραδικό μαρμαρυγία. Έντονα ίχνη πυράς
στο ένα μισό του άγγείου και στο άνω κυρίως μέρος του
σώματος. Έλαφρότερα ίχνη στο κατώτατο μέρος και
στην βάση του άγγείου. Στο κατώτερο μέρος του σώμα-
τος και κάτω από την μία λαβή, έμφανή ίχνη χρήσεως
κεραμεικού τροχοῦ. Στο άνω μέρος του σώματος, και
άμέσως κάτω από τους δακτυλίους, γραπτή σκοτεινό-
χρωμη διακόσμηση, το χρώμα της οποίας ποικίλλει από
το καστανό έως το καστανέρυθρο, το καστανόμαυρο
και το πορτοκαλί. Το διακοσμητικό θέμα συνίσταται σε
δύο ζεύγη επάλληλων τεθλασμένων γραμμών σε ὀριζό-

ντια διάταξη, τὰ ὁποῖα συναντῶμενα ἀνὰ δευτέρῃ γωνία σχηματίζουν ὀριζόντια σειρὰ ρόμβων. Τὸ διάστημα μεταξὺ τῶν δύο γραμμῶν τοῦ κάθε ζεύγους πληροῦται ἀπὸ κάθετα γραμμίδια. Τὸ κέντρο κάθε ρόμβου κοσμεῖ σειρὰ τεσσάρων κάθετων γραμμιδίων. Τὸ πέρας τῆς διακοσμῆσεως ὀρίζει λεπτὴ ὀριζόντια ταινία ποὺ περιτρέχει τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου στὸ ὕψος τῶν λαβῶν. Γραπτὴ ταινία περιβάλλει ἐπίσης τὴν βάση καθεμιᾶς ἀπὸ τὶς δύο ὀριζόντιες μνηοειδεῖς λαβές.

Ύψ. 0.41μ., πλ. χεῖλους 0.007-0.01μ., διάμ. χεῖλους 0.127μ. ἐσωτερικὴ καὶ 0.145μ. ἐξωτερικὴ, μέγ. διάμ. σώματος 0.41μ., μέγ. διάμ. βάσεως 0.10μ., πάχ. τοιχωμάτων μεταξὺ τῶν δύο πρῶτων δακτυλίων 0.009μ.

Δ 50

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μυλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφῃ ἀνοικτοκόκκινη. Ὁμοίωχρωμὴ ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρῖσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 51

Σχ. 46β, Πίν. 159

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, πιθανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, σχετικὰ καθαρὸς. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη, μὲ γραπτὴ λευκὴ ἐξίτηλη διακόσμηση, ποὺ περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς: διάγραμμα τρίγωνο, ζευγὸς ὀριζόντιων εὐθειῶν παρὰλληλων πρὸς τὴν μία πλευρὰ του, ὁλόβαφο τρίγωνο, στενὴ λοξὴ ζώνη μὲ ἐλαφρῶς λοξὰ ὁμόρροπα γραμμίδια καὶ εἶδος δικτυωτοῦ κοσμήματος.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.049μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 52

Σχ. 64γ, Πίν. 246

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος μακρύλου ἀγγείου. Λεῖπουν τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν κατώτατων τοιχωμάτων καὶ ἡ βάση. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προεξέχει. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος σχεδὸν κυλινδρικό. Περί τὸ μέσον τοῦ σώματος δύο ὀριζόντιες μνηοειδεῖς ἀποφύσεις ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες. Στὸ κέντρο κάθε ἀποφύσεως, μικρὴ κάθετη διάτρηση διαμέτρου 0.001μ. Πηλὸς ρόδινος, σχετικὰ καθαρὸς. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπόλευκο ἕως ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρῖσμα καὶ ἴχνη πυρᾶς. Ύψ. 0.063μ., πάχ. 0.0055μ., διάμ. χεῖλους 0.048μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.01μ.

Δ 53

Σχ. 77β

Ἀπὸ τὸν τομέα Δ. Ὁγνωστὴ ἡ ἀκριβὴς προέλευση.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ βαθυκάστανη μὲ ἀποχρώσεις ἰώδους. Διακρίνονται μερικὲς μικρὲς ἀκανόνιστες ἐγκαράξεις, ἀβέβαιο ἐὰν συνιστοῦν διακόσμηση.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 54

Σχ. 30, Πίν. 79

Δωμάτια Δ4, Δ6. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Ἐξωτερικὰ, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.03μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἀνάγλυφη τοξοειδὴς καὶ ἄτρητη ἀπόφυση μὲ τὴν καμπύλη τοῦ τόξου πρὸς τὰ κάτω. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικὰ, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρῖσμα ποὺ διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στύλωση. Ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρῖστη, βαθύς καστανέρυθρου χρώματος.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0085μ., πάχ. στὸ σημεῖο ὅπου ἡ ἀπόφυση 0.01μ., μῆκ. ἀποφύσεως 0.035μ., πλ. ἀποφύσεως 0.008μ.

Δ 55

Σχ. 70δ, Πίν. 317

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανόμαυρη στιλβὴ βαφὴ καὶ ἐγγράφακη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ζευγὸς λοξῶν παρὰλληλων γραμμῶν καὶ μία τρίτη συγκλίνουσα πρὸς αὐτὲς ἀποτελοῦν πιθανῶς λείψανα ζεύγους τεθλασμένων γραμμῶν σὲ ὀριζόντια διάταξη.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 56

Πίν. 2

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ, καστανέρυθρο ἐπίχρῖσμα.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 57

Σχ. 57β, Πίν. 198

Δωμάτιο Δ6, νότιο τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ώστρακο ἀπὸ τὸν λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμοῦ χροανοει-

δές, τὸ κάτω κολουροκωνικό. Τὸ χεῖλος λείπει. Ὁ ὦμος προέχει ἔντονα. Ἡ διάκριση λαμποῦ καὶ ὦμου ἔντονη. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρσιμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρσιμη, μὲ χρῶμα ποῦ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ροδίζον ἕως τὸ ἀνοικτότεφρο.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.053μ., πάχ. λαμποῦ στὸ κάτω ἄκρο του 0.009μ., πάχ. ὦμου 0.009μ.

Δ 58

Σχ. 74, Πίν. 339

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ σχοινοειδὴς διακόσμηση, ποῦ ἀποδίδεται μὲ σειρὰ λοξῶν ὁμόροπων αὐλακώσεων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυφη ταινία.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.075μ., πάχ. χωρὶς τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.0125μ., πάχ. μαζί μὲ τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.019μ.

Δ 59

Σχ. 4

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 60

Κλιμακοστάσιο νότια τοῦ Δ5, νότιο ἄκρο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὴ μὲ ἀποχρώσεις ἰώδους.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 61

Σχ. 4

Δωμάτιο Δ4. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὁλόβαφη ἀνοικτὴ καστανέρυθρη.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.0085μ.

Δ 62

Πίν. 290

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπὸληξη μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς

καὶ ἐλάχιστο τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, παθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ὑπολείμματα ἐρυθροῦ ἐπιχρίσματος, ποῦ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.075μ., πάχ. λαβῆς 0.01-0.014μ.

Δ 63

Σχ. 65β, Πίν. 251

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν δακτυλιοειδῆ βάση μεγάλου ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῆς βάσεως κοίλη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.05μ., πάχ. στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τῶν τοιχωμάτων 0.0115μ., πάχ. βάσεως 0.015μ., ὑπολ. διάμ. βάσεως 0.10μ.

Δ 64

Πίν. 2

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια τείνει ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά πρὸς τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.094μ., πλ. 0.07μ., πάχ. 0.01μ.

Δ 65

Σχ. 28, Πίν. 86

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ Δ4 (=Δ4α). Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Ἐξωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.013μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ὀριζόντια ἀνάγλυφη ταινία, ποῦ προφανῶς περιέτρεχε τὸ σῶμα τοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανέρυθρο ἔως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρσιμα ποῦ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στιλβωσι.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.042μ., πάχ. χωρὶς τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.01μ., πάχ. μαζί μὲ τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.013μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.009μ.

Δ 66

Σχ. 4

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής.

Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο κατὰ τόπους.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 67

Σχ. 77α, Πίν. 351

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά ὠχροκίτρινο ἕως ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: λεπτὴ ὀριζόντια ταινία χωρίζει δύο ὀριζόντιες διακοσμητικὲς ζῶνες. Σῶζονται ἀνεστραμμένο δόλοβαφο τρίγωνο ἄνω καὶ δύο ὁμάδες λοξῶν γραμμῶν ἀντίθετης φορᾶς κάτω. Οἱ ἐσωτερικὲς γραμμὲς τῶν δύο ὁμάδων σχηματίζουν συναντώμενες ὀξεία γωνία.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.006.

Δ 68

Σχ. 70α, Πίν. 313

Δωμάτιο Δ4. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ζευγὸς κάθετων σωληνωτῶν ἀποφύσεων κλειστοῦ ἀγγείου. Ἡ μία ἀπόφυση σώζεται ἀκέραιη. Σὲ ἀπόσταση 0.014μ. περίπου ἀπὸ αὐτήν, ἡ γέννηση τῆς ἄλλης. Τὸ τμήμα μὲ τὶς ἀποφύσεις ἐλαφρῶς ἀνυψωμένο σὲ σχέση μὲ τὴν λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸ ἐλάχιστο σωζόμενο τμήμα τῶν τοιχωμάτων. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῶν ἀποφύσεων, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.06μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0095μ., ὑψ. ἀποφύσεως 0.04μ., πλ. ἀποφύσεως 0.028μ.

Δ 69

Πίν. 304

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ Δ4 (=Δ4α). Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Τὸ μισὸ περίπου ὀριζόντιας λαβῆς ἡμικυκλικῆς διατομῆς. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, ἀνοικτοκάστανη ἄνω, ἀνοικτὴ καστανέρυθη κάτω. Στὴν ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνεια, διακόσμηση ἐγχάρακτων γραμμῶν σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη.

Μήκ. 0.067μ., πάχ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.033μ., πάχ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.021μ.

Δ 70

Σχ. 11β, Πίν. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Σὲ ἀπόσταση 0.016μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος τὸ ἄνω μέρος μικρῆς ὀριζόντιας σωληνωτῆς ἀποφύσεως. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση

ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.06μ., πάχ. 0.0095μ., μήκ. ἀποφύσεως 0.04μ.

Δ 71

Σχ. 39α, Πίν. 129

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ καὶ λεπτοῦ μᾶλλον ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ ἐξέχει σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ὑπολείμματα στιλβωμένης βαφῆς, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανέρυθρο ἕως τὸ καστανόμαυρο, καὶ ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο ὀριζόντιες σειρὲς ἐμπέστων τριγώνων, ἐναλλάξ ἀντικόρυφων καὶ μὲ κοινὴ βάση, σχηματίζουν ὀριζόντια σειρὰ ἀνάγλυφων ρόμβων ὀριζόντια διχοτομούμενων.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.053μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.007μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.015μ.

Δ 72

Σχ. 11β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς τεφρός, σχετικὰ καθαρός. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0055μ.

Δ 73 (2)

Πίν. 2

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὅστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερής. Τὸ χρῶμα τῆς ἐπιφάνειας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ πρὸς τὸ καστανό.

(α) Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.009μ.

(β) Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 74

Σχ. 65β, Πίν. 254

Πολύθυρο Δ1-Δ1α, ὄροφος, δυτικὸ τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν βάση λεπτῆς ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ βάση ἐλαφρῶς κοίλη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.01μ., ΔΔ. 0.032x0.027μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.005μ., πάχ. βάσεως 0.0035μ.

Δ 75

Σχ. 4

Δωμάτιο Δ2. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. "Οστρακο από το χέιλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλπνὴ βαφή, ἐξωτερικὰ καστανή, ἐσωτερικὰ μελανή.
"Υψ. 0.026μ., πλ. 0.022μ., πᾶχ. 0.0055μ.

Δ 76

Σχ. 76β, Πίν. 348

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὸν ὦμο λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς κρατηρίσκου ἢ πρόχου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐξίτηλη καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή καὶ διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ζευγὸς κάθπτων ἀνάγλυφων νευρώσεων.
"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. χωρὶς τὶς νευρώσεις 0.0065μ., πᾶχ. μαζί με τὶς νευρώσεις 0.007μ.

Δ 77 (2)

Προέλευση ὡς ἄνω.
Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανέρυθρος. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια καστανέρυθρη ἕως καστανόμαυρη.
(α) "Υψ. 0.04μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.008μ.
(β) "Υψ. 0.03μ., πλ. 0.028μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 78

Σχ. 44β, Πίν. 148

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χέιλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὦμου πιθοειδοῦς χωρὶς λαμό. Τὸ χέιλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προεξέχει. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στήν ἄνω καὶ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ προεξέχοντος χείλους, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη τεφρῇ.
"Υψ. 0.023μ., πλ. 0.047μ., πλ. χείλους 0.019μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.10μ.

Δ 79

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χέιλος «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χέιλος, ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φαίνεται ὅτι ἔφερε λεῖο ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.
"Υψ. 0.023μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 80

Σχ. 62α, Πίν. 227

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ Δ2. Ἐπίχωση τοῦ σύγχρονου χεμάρρου.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χέιλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κλειστοῦ εὐρύστομου ἀγγείου με εὐθύγραμμα τοιχώματα, προφανῶς κολουροκωνικῆς πυξίδας. Τὸ χέιλος πεπλατυσμένο, ὀριζόντιο. Πηλὸς ὑπόλευκος ἕως ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανόμαυρη βαφή πού διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ ἀμυδρὴ στιλβωση. Ὅμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χέιλος ἐσωτερικὰ. Ἐξωτερικὰ καὶ σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χέιλος, ὁμάδα ἀπὸ πέντε ἐπάλλῃλες καὶ σχεδὸν ὀριζόντιες ἀβαθεῖς αὐλακώσεις.
"Υψ. 0.06μ., πλ. 0.073μ., πᾶχ. 0.0095μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.16μ. περίπου.

Δ 81

Σχ. 45, Πίν. 156

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα καὶ γραπτὴ ἐρυθρόχρωμη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ζευγὸς ἐνἄλληλων γωνιῶν. Στὸ μεταξύ τους διάστημα σειρὰ κάθπτων γραμμίδων.
"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.045μ., πᾶχ. 0.008μ.

Δ 82

Προέλευση ὡς ἄνω.
Τριγωνικὸ σχεδὸν ὄστρακο τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ἐναντι τῆς κορυφῆς τοῦ τριγώνου σῶζεται τὸ μισὸ περίπου κοιλότητος, διαμέτρου 0.02μ., με μικρὴ ὀπὴ στὸ βάθος, πιθανῶς λόγῳ χρήσεως. Πηλὸς ἐρυθρός. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Τὸ χρώμα τῆς ἐπιφάνειας βαθυκόκκινο ἕως βαθύ καστανέρυθρο.
ΔΔ. 0.044x0.045μ., πᾶχ. 0.015μ.

Δ 83

Σχ. 73β, Πίν. 335

Πολύθυρο Δ1α, ὄροφος, ἀνατολικὸ τμήμα. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.
Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα πολὺ λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση πού συνίσταται σὲ τρεῖς ὁμόκεντρους ῥόμβους.
ΔΔ. 0.02x0.02μ., πᾶχ. 0.003μ.

Δ 84

Σχ. 58γ, Πίν. 206

Πολύθυρο Δ1-Δ1α, ὄροφος. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.
"Οστρακο εὐρύστομης πρόχου μᾶλλον. Σῶζονται τὸ

κάτω μέρος του λαμπού, ό προέχων ώμος και ή άρχή της κοιλίας. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια μελανή στυλπνή βαφή. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει την βάση του λαμπού.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.032μ., πάχ. λαμπού (στην βάση του) 0.0055μ., πάχ. ώμου 0.0095μ.

Δ 85

Σχ. 10α

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τό χεῖλος και τά άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τά τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έρυθρό έως καστανέρυθρο στυλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.023μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 86

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τό χεῖλος και τά άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τό χεῖλος άπολήγει σέ άκμή. Τά τοιχώματα μάλλον εύθύγραμμο. Πηλός άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, άνοικτοκόκκινη έως πορτοκαλόχρωμη στυλβωμένη βαφή.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 87

Πολύθυρο Δ1α, όροφος, άνατολικό τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τό χεῖλος και τά άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Τό χεῖλος νεύει έλαφρά πρós τά έσω. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια όλόβαφη καστανόμαυρη. Όριζόντια ταινία του αυτού χρώματος άμέσως κάτω από τό χεῖλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρυσμα, τό χρώμα του όποιου τείνει πρós τό τεφρό.

"Υψ. 0.022μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 88

Σχ. 60γ, Πίν. 217

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τόν χαμηλό, έλαφρά χοανοειδή λαμό και τό άνω μέρος του έλαφρά προέχοντος ώμου σφαιρικής/φακοειδούς πυξίδας. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά του λαμπού, μελανή στυλπνή βαφή, έξίτηλη κατά τόπους.

"Υψ. 0.022μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 89

Σχ. 4

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τό χεῖλος και τά άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τά τοιχώματα εύθύγραμμο. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκάστανο στυλβωμένο επίχρυσμα.

"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 90

Σχ. 34β, Πίν. 92

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τό κατώτερο μέρος του σώματος κωδωνόσχημου κυπέλλου. Σώζεται έν μέρος τό ίχνος από την άπόληξη της κάθετης και κυκλικής διατομής λαβής, διαμέτρου 0.022μ. περίπου. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανή στυλπνή βαφή.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 91

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τό χεῖλος και τά άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Τό χεῖλος νεύει πρós τά έσω. Πηλός άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στυλβωμένη. Όριζόντια στυλβωμένη ταινία, τό χρώμα της όποιας κυμαίνεται από τό άνοικτοκόκκινο έως τό πορτοκαλόχρωμο, άμέσως κάτω από τό χεῖλος, έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρυσμα στο χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 92 (2)

Πίν. 1

Δωμάτιο Δ3, ύπόγειο, ΝΑ γωνία. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Δύο όστρακα από τό σώμα άγγείων της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Όπτηση άνισομερής. Τό χρώμα της έξωτερικής επιφάνειας κυμαίνεται από τό βαθυκάστανο έως τό βαθύ καστανέρυθρο.

(α) "Υψ. 0.05μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.01μ.

(β) "Υψ. 0.04μ., πλ. 0.022μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 93

Σχ. 4

Δωμάτιο Δ3, ύπόγειο, ΒΑ τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τό χεῖλος και τά άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τά τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εύθύγραμμο. Πηλός άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά, έρυθροβαφής στυλβωμένη.

"Υψ. 0.042μ., πλ. 0.072μ., πάχ. 0.007μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.22μ.

Δ 94

Σχ. 63, Πίν. 234

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ δωματίου Δ3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀσκοῦ, προφανῶς ἀπὸ τὴν περιοχὴ μετὰ τοῦ λαμοῦ καὶ τῆς αἰχμηρῆς κορυφῆς. Σῶζεται ἡ ἀπὸληξη μικρῆς ταινιωτῆς λαβῆς. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, στυλπνὴ καστανόμαυρη βαφή, ἐξίτηλη ἐν μέρει. Πίσω ἀπὸ τὴν λαβὴν, ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ προφανῶς συνίσταται σὲ γλωσσοειδῆ κοσμήματα διχοτομούμενα κατὰ μήκος καὶ ἀκτινωτὰ διατεταγμένα γύρω ἀπὸ τὴν κορυφή.

Ὑψ. 0.037μ., πλ. 0.051μ., πᾶχ. πρόσθιου ἄκρου 0.009μ., πᾶχ. ὀπίσθιου ἄκρου 0.0065μ.

Δ 95 (2)

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῶν φιαλῶν».

Κοινὰ στοιχεῖα: Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς.

Διαφορές: Δ 95α: Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη καστανέρυθρη. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ρόδινο μᾶλλον ἐπίχρυσμα. Δ 95β: Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶναι διογκωμένο ἐσωτερικά. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη ἀνοικτοκόκκινη καὶ στυλβωμένη. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρυσμα σὲ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

(α) Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.04μ., πᾶχ. 0.007μ.

(β) Ὑψ. 0.028μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 96

Σχ. 71β, Πίν. 323

Δωμάτιο Δ3, ὑπόγειο, ΝΑ ἄκρο. Ἀπὸ λεπτὴ στρώση πηλοῦ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀνοικτοῦ ἀγγείου μὲ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὴ στυλπνὴ βαφή. Ἐξωτερικά, ἐγγάρακτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ κάθετη ζώνη ἐνἄλληλων γωνιῶν. Οἱ ἐγγαράξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

Ὑψ. 0.036μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 97

Σχ. 30, Πίν. 82

Δωμάτιο Δ3, ΒΑ τμήμα. Ἀγνωστες οἱ ἀκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος

ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον σφαιρικό. Ἐξωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.012μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἡ γέννηση ὀριζόντιας ἀποφύσεως. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, καστανόμαυρο ἐπίχρυσμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ὑψ. 0.037μ., πλ. 0.043μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.22μ.

Δ 98

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὴν ἀρχὴ τῶν ἄνω τοιχωμάτων βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἔντονη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς βαθὺς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, βαθυκόκκινο ἐπίχρυσμα στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, στυλβωμένο καστανόμαυρο. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρυστη.

Ὑψ. 0.028μ., πλ. 0.04μ., πᾶχ. 0.01205μ.

Δ 99

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἔντονη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον σφαιρικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἐπίχρυσμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ ἀμυδρὴ στίλβωση.

Ὑψ. 0.037μ., πλ. 0.05μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.011μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.22μ.

Δ 100

Σχ. 68, Πίν. 290

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ μεγάλη σωληνωτὴ λαβὴ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια φθαγμένη ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά. Ἐξωτερικά, ὑπολείμματα βαθυκόκκινου ἐπιχρίσματος.

Ὑψ. 0.075μ., πλ. 0.067μ., πᾶχ. 0.019μ.

Δ 101

Σχ. 57α, Πίν. 195

Δωμάτιο Δ3, ὑπόγειο, νότιο τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμοῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Ὁ λαμὸς ἐλαφρῶς κοῖλος. Ὁ ὤμος προέχει. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης ἐξωτερικά, καμπύλη ἐσω-

τερικά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά του λαμιού, καστανέρυθρο στίλβωμένο επίχρισμα, που περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. "Οριζόντια εγχάραξη υπογραμμίζει την βάση του λαμιού.

"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.031μ., ύψ. λαμιού 0.02μ., πάχ. λαμιού 0.0075μ., πάχ. ὤμου 0.009μ.

Δ 102

Σχ. 57α, Πίν. 191

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο από τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμιού και τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. "Ο λαμὸς κυλινδρικός. "Ο ὤμος προέχει. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά τοῦ λαμιού, καστανέρυθρο στίλβωμένο επίχρισμα, που περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. "Οριζόντια εγχάραξη υπογραμμίζει την βάση τοῦ λαμιού.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.033μ., πάχ. λαμιού 0.0065μ., πάχ. ὤμου 0.0085μ.

Δ 103

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω και ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Πηλός ρόδινος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Η έσωτερική ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στίλβωμένη. "Ομοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

"Υψ. 0.022μ., πλ. 0.021μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 104

Σχ. 4

Δωμάτιο Δ3, ὑπόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ἐρυθρό· έσωτερικά, καστανόμαυρο επίχρισμα, που διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 105

Σχ. 4

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλός ἀνοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Η ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά και έσωτερικά, ἐρυθροβαφῆς στίλβωμένη. "Η βαφή κατὰ τόπους ἐξίτηλη.

"Υψ. 0.025μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους περὶ τὰ 0.23μ.

Δ 106

Σχ. 10α

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλός ἐρυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο ἔως καστανόμαυρο επίχρισμα που διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 107

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλό, ἐλαφρῶς χοανοειδῆ λαμὸ και τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρη στίλβνὴ βαφή.

"Υψ. 0.022μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.22μ.

Δ 108

Σχ. 73β, Πίν. 336

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. "Η ἐξωτερική ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στίλβωμένη με ἐγχάρακτη διακόσμηση, που συνίσταται σὲ δύο ἐπιμήκη φυλλοειδῆ κοσμήματα τοποθετημένα κατὰ τὸν κατακόρυφο ἄξονα. Τὰ ἄκρα τους νεύουν πρὸς ἀντίθετες κατευθύνσεις. Οἱ ἐγχαραῖξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετης λευκῆς ὕλης.

"Υψ. 0.024μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 109

Σχ. 37γ, Πίν. 107-108

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ ἀγγείου, πιθανῶς ἀκόσμητου τηγανοειδοῦς. Σῶζονται τμῆμα τῆς βάσεως και τὸ κατώτατο τμῆμα τῶν τοιχωμάτων. "Η βάση ἐλαφρῶς κυρτή, ἐξέχει ἐλαφρῶς τῶν τοιχωμάτων. Πηλός ἐρυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, στίλβωμένο επίχρισμα, ἐρυθρὸ ἐξωτερικά, καστανέρυθρο ἔως καστανόμαυρο έσωτερικά.

ΔΔ. 0.045x0.055μ., πάχ. 0.012μ., ὑπολ. διάμ. βάσεως 0.22μ.

Δ 110 (3)

Σχ. 16β, Πίν. 37

Ἀπὸ τρία διαφορετικά σημεῖα τοῦ δωματίου Δ3: (α) ὑπόγειο, δυτικὸ τμῆμα, στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς, (β) ὑπόγειο, ΝΔ τμῆμα, στρώση πραινωποῦ πηλοῦ ἐπὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου, και (γ) ἰσόγειο, ΒΑ τμῆμα, ὑπόστρωμα τοῦ πλακόστρωτου δαπέδου. Τέσσερα συνανήκοντα προφανῶς ὄστρακα ἀνοικτῆς φιάλης με διογκωμένο έσωτερικά χεῖλος. Τὰ δύο ἀπὸ

αὐτὰ συγκολληθήκαν. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἀβαθὴς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ.

Ῥοστρακ. διάμ. χεῖλους 0.24μ.

(α) Ῥψ. 0.113μ., πλ. 0.057μ., πάχ. 0.0125μ.

(β) Ῥψ. 0.049μ., πλ. 0.095μ., πάχ. 0.0095μ.

(γ) Ῥψ. 0.032μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 111

Πίν. 279

Δωμάτιο Δ3, ἰσόγειο, ΒΑ τμήμα. Ῥπόστρωμα τοῦ πλακόστρωτου δαπέδου.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἄγγειου. Ἡ βάση φέρει ἀποτύπωμα πλέγματος. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ, ἢ ἐσωτερικὴ τραχεία.

ΔΔ. 0.045x0.062μ., πάχ. 0.0135μ.

Δ 112

Σχ. 69δ, Πίν. 312

Δωμάτιο Δ3, ὑπόγειο, ΒΑ τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Κάθετη σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ ἄγγειου. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀποφύσεως, ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ ποὺ διατηρεῖ ἔχνη ἀπὸ στιλβωση.

Ῥψ. 0.055μ., πλ. 0.06μ., πάχ. 0.012μ., ὕψ. ἀποφύσεως 0.04μ.

Δ 113

Σχ. 71β, Πίν. 325

Χῶρος ἀνατολικὰ τοῦ δωματίου Δ3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Μικρὸ ὀστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἄγγειου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ ἐξίτηλη καστανὴ στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ δύο συγκλίνουσες λοξὲς εὐθεῖες καὶ μεταξὺ τους μία κάθετη.

ΔΔ. 0.024x0.019μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 114

Σχ. 77α, Πίν. 351

Δωμάτιο Δ8, ΒΑ γωνία. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἄγγειου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα καὶ γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ διαγραμμασμένο σχῆμα.

Ῥψ. 0.041μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.004μ.

Δ 115

Σχ. 74, Πίν. 342

Δωμάτιο Δ9, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἄγγειου. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ καὶ σχοινοειδὴ διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ σειρὰ μικρῶν λοξῶν καὶ ὁμόροπων ἐγγαράξεων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια καὶ ἔντονα ἐξέχουσα ἀνάγλυφη ταινία.

Ῥψ. 0.049μ., πλ. 0.054μ., πάχ. χωρὶς τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.0145μ., πάχ. μαζί με τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.025μ.

Δ 116

Πίν. 293

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπὸλξη μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἄγγειου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα.

Ῥψ. 0.05μ., πλ. 0.084μ.

Δ 117

Σχ. 63, Πίν. 235

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀσκοῦ. Σώζει ὀριζόντια μᾶλλον σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀποφύσεως, στιλπνὴ καστανόμαυρη βαφή. Διακρίνονται οἱ ἀπολήξεις δύο παράλληλων αὐλακώσεων, κάθετων σχεδὸν πρὸς τὴν ἀπόφυση.

ΔΔ. 0.03x0.04μ., πάχ. 0.005μ., μήκ. ἀποφύσεως 0.024μ., πλ. ἀποφύσεως 0.024μ.

Δ 118

Σχ. 25, Πίν. 70

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὴν ἀπὸλξη τῆς προχύσεως κύμβης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ροδίζον ἐπίχρισμα. Στὴν ἄνω (ἐσωτερικὴ) ἐπιφάνεια, γραπτὴ καστανέρυθη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: λεπτὴ ταινία περιτρέχει τὸ χεῖλος. Κάθετα πρὸς τὴν ταινία αὐτή, ὁμάδα τριῶν παράλληλων γραμμιδίων.

Ῥψ. 0.03μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 119

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-

λιακής φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στίλβωμένη. Ὁριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.
 "Υψ. 0.049μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 120 Σχ. 18β
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μυλιακής φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὅπως τὸ προηγούμενο.
 "Υψ. 0.03μ., πλ. 0.041μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Δ 121 Σχ. 68, Πίν. 295
 Δωμάτιο Δ9.1, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.
 Ὁστρακο ἀπὸ μεγάλη σωληνωτὴ λαβὴ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καὶ στίς πλευρὲς τῆς λαβῆς, βαθυκόκκινο στίλβωμένο ἐπίχρσιμα.
 "Υψ. 0.064μ., πλ. 0.05μ., πᾶχ. 0.04μ.

Δ 122 Σχ. 30
 Δωμάτιο Δ9, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.
 Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐσωτερικά, καστανὸ ἐπίχρσιμα. Ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρστη ἐρυθρωπῇ.
 "Υψ. 0.039μ., πλ. 0.039μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.0075μ.

Δ 123 Σχ. 30
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ ἐπίχρσιμα.
 "Υψ. 0.022μ., πλ. 0.019μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.008μ.

Δ 124 Σχ. 11β
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, τεφρὸ ἕως μελανὸ ἐπίχρσιμα, ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο.
 "Υψ. 0.026μ., πλ. 0.023μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Δ 125 Σχ. 4
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμοι. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἕως μελανὸ ἐπίχρσιμα.
 "Υψ. 0.026μ., πλ. 0.026μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Δ 126 Σχ. 14β
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρσιμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ ἀνοικτὸ καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τὸ μελανό.
 "Υψ. 0.024μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.14μ.

Δ 127 Σχ. 5
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμοι. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ ἀμυδρὴ στίλβωση.
 "Υψ. 0.045μ., πλ. 0.059μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 128 Σχ. 63, Πίν. 242
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, ἀσκοῦ μᾶλλον. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, βαθυκάστανη στίλπνῃ βαφή, ἐξίτηλη κατὰ τόπους, καὶ ἐγγράρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὀριζόντια σειρὰ λοξῶν ὁμόροπων γραμμίδων καὶ ζευγὸς ὀριζόντιων εὐθειῶν.
 "Υψ. 0.031μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Δ 129 Σχ. 76γ, Πίν. 350
 Προέλευση ὡς ἄνω.
 Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξω-

τερική επιφάνεια ρόδινη με αποχρώσεις ιώδους και χαμηλά έξογκώματα, που θυμίζουν διακόσμηση του τύπου «Barbotine». Ή εσωτερική επιφάνεια λεία και καστανέρυθρη με αποχρώσεις ιώδους.
ΔΔ. 0.058x0.038μ., πάχ. 0.0085μ.

Δ 130 Σχ. 23β, Πίν. 58
Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης της κατηγορίας «Talc ware». Το χείλος ελαφρά διογκωμένο εσωτερικά. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός έρυθρός. Όπτηση ανισομερής. Ή επιφάνεια έξωτερικά και εσωτερικά ανεπίχριστη, με χρώμα που κυμαίνεται από το βαθυκάστανο έως το βαθύ καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.029μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.0075μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0045μ.

Δ 131 Πίν. 1
Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, έρυθρό επίχρισμα που διατηρεί άμυδρά ίχνη από στίλβωση. Ή εσωτερική επιφάνεια ανεπίχριστη έρυθρόχρωμη.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 132
Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έσω. Πηλός ρόδινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Ή εσωτερική επιφάνεια όλόβαφη καστανή και άμυδρά στίλβωμένη. Όμοιόχρωμη όριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Ή λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο έως ανοικτοκάστανο επίχρισμα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 133
Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έσω. Πηλός ώχροκίτρινος έως ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Ή εσωτερική επιφάνεια όλόβαφη βαθυκόκκινη. Όριζόντια ανοικτοκόκκινη στίλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Ή λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα που τείνει προς το ανοικτότεφρο.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 134 Σχ. 23γ, Πίν. 59
Δωμάτιο Δ9, όροφος, βόρειο τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης. Το χείλος είναι πεπλατυσμένο όριζόντιο και προβάλλεται προς τα έσω. Τα τοιχώματα σχεδόν ευθύγραμμα. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται κολουροκωνικό. Στην προέκταση του χείλους όριζόντια συμπαγής απόφυση τριγωνικής διατομής, σωζόμενου μήκους 0.045μ. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, στην απόφυση και στην άνω επιφάνεια του χείλους, καστανόμαυρο στίλβωμένο επίχρισμα. Ή εσωτερική επιφάνεια πολύ φθαρμένη με υπολείμματα καστανού στίλβωμένου επίχρισματος.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.059μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κατώτατο σωζόμενο άκρο τους 0.0065μ., πλ. χείλους 0.012μ., πλ. χείλους μαζί με την απόφυση 0.021μ.

Δ 135 Σχ. 66, Πίν. 266
Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστού άγγείου. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά ανοικτοκάστανο έως καστανόφαιο επίχρισμα. Ή εσωτερική επιφάνεια ανεπίχριστη και μάλλον τραχεία, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.0105μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.014μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.005μ.

Δ 136 (2)
Προέλευση ως άνω.

Δύο όστρακα από το σώμα άγγείων της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός βαθυκόκκινος. Όπτηση ίσομερής. Το χρώμα της επιφάνειας καστανό έως καστανέρυθρο.

(α) Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.008μ.

(β) Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.011μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 137 Σχ. 16β
Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος ελαφρά διογκωμένο εσωτερικά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και εσωτερικά, μελανό στίλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.035μ., πάχ. χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ.

Δ 138 Σχ. 5
Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ ἐπίχρσιμα ποὺ διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Όψ. 0.023μ., πλ. 0.024μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 139

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Πηλὸς ὡχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη καστανόμαυρη μὲ ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Έξωτερικά, ὀριζόντια καστανέρυθρη καὶ ἀμυδρὰ στίλβωμένη ταινία, ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος. Έ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Όψ. 0.03μ., πλ. 0.028μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 140

Σχ. 11α

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἐπίχρσιμα, ποὺ διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Όψ. 0.024μ., πλ. 0.033μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Δ 141

Σχ. 41, Πίν. 145

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Έ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρσιμα, ἐξωτερικά σχετικὰ παχύ, ἐσωτερικά λεῖο. Άβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Όψ. 0.033μ., πλ. 0.052μ., ὕψ. λαμοῦ 0.02μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο 0.014μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ.

Δ 142

Σχ. 77β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου. Πηλὸς ρόδιнос, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά, ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ τρεῖς ὀριζόντιες καὶ σχεδὸν παράλλη-

λες αὐλακώσεις καὶ ζευγὸς κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων.

Όψ. 0.032μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. 0.008μ.

Δ 143

Σχ. 63, Πίν. 239

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο πιθανῶς ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀσκοῦ. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανόμαυρη στυλπνὴ βαφὴ καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ τρεῖς ὁμόκεντρες καμπύλες, ἴσως ὁμόκεντρος κύκλους ἀρχικά, καὶ σειρὰ τριῶν λοξῶν ὁμόροπων γραμμίδων.

Όψ. 0.026μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.005μ.

Δ 144

Σχ. 62α, Πίν. 229

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα, κολουροκωνικῆς πυξίδας μᾶλλον. Πηλὸς ρόδιнос, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά ἐρυθρὴ ἕως πορτοκαλόχρωμη στυλπνὴ βαφὴ καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ζευγὸς τεθλασμένων γραμμῶν σὲ ὀριζόντια διάταξη.

Όψ. 0.04μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Δ 145

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνοικτοκόκκινο ἐπίχρσιμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Όψ. 0.042μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Δ 146

Σχ. 66, Πίν. 268

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ σχετικὰ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος μὲ μαρμαρυγία. Όπτηση ἀνισομερῆς. Έ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἔχει βαθὺ καστανέρυθρο χρῶμα, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ μελανό. Έ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεῖα βαθυκόκκινη.

Όψ. 0.043μ., πλ. 0.081μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0085μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0165μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0095μ.

Δ 147

Σχ. 65β, Πίν. 255

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὰ κάτω τοιχώματα καὶ τὴν ἐπίπεδη

βάση ανοικτής φιάλης. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. 'Η επιφάνεια έξω-τερικά και έσωτερικά ερυθροβαφής στιλβωμένη.

"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.04μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω-τατο σωζόμενο άκρο τους 0.0075μ., πάχ. στην μετά-βαση από τὰ τοιχώματα στην βάση 0.0105μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.006μ.

Δ 148

Σχ. 59β, Πίν. 212

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς ἀπὸ τὸν ὦμο καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας πρόχου. Πηλός κατὰ τό-πους ρόδιнос, κατὰ τόπους ἀνοικτοκάστανος, ἀκα-θάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ὠχροκί-τρινο ἐπίχρσιμα καὶ γραπτὴ καστανὴ διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ στενὸ κάθετο γλωσσοειδὲς κόσμημα.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.05μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 149

Σχ. 59β, Πίν. 212

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸν ὦμο καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας πρόχου παρόμοιας μετὴν προηγούμενη. Μόνη δια-φορὰ ἡ γραπτὴ διακόσμηση πού ἐδῶ ἀποδίδεται μετὰ βαθυκόκκινο χρώμα.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 150

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. 'Η ἔσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη καστανέρυθη ἕως καστανό-μαυρη. Ὅριζόντια ἀνοικτοκάστανη ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. 'Η λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρσιμα τὸ χρώμα τοῦ ὁποῖου κυ-μαίνεται ἀπὸ τὸ ὠχροκίτρινο ἕως τὸ ὑπόλευκο καὶ τὸ ἀνοικτοκάστανο.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 151

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλός ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. 'Η ἔσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη ἀνοικτοκάστανη. Ὅμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. 'Η λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέ-ρει ὑπόλευκο ἐπίχρσιμα.

"Υψ. 0.047μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0085μ.

Δ 152

Διάδρομος Δ9α. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς κατα-στροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομε-ρής. 'Η ἔσωτερικὴ ἐπιφάνεια ερυθροβαφής μετὰ ἴχνη ἀπὸ στιλβωσῆ. Ὅριζόντια ταινία τοῦ αὐτοῦ χρώμα-τος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. 'Η λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἕως ὠχροκί-τρινο ἐπίχρσιμα.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 153

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ἰσομερής.

ΔΔ. 0.036x0.03μ., πάχ. 0.011μ.

Δ 154

Δωμάτιο Δ9.1, ἰσόγειο, κέντρο δωματίου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. 'Η ἔσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη καστανόμαυρη καὶ στιλβωμένη. Ὅριζόντια καστανέρυθη στιλβωμένη ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. 'Η λοι-πὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἕως ἀνοι-κτοκάστανο ἐπίχρσιμα.

"Υψ. 0.026μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 155

Σχ. 18β

Δωμάτιο Δ9.1, ἰσόγειο, ἀνατολικὸ τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ εἶναι διογκωμένο ἔσωτερικά. Τὰ τοιχώματα γω-νιώδη. Πηλός ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμοιο μετὸ προηγούμενο.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.059μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 156

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλια-κῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλός ὠχρο-κίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. 'Η ἔσωτερι-κὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη καστανέρυθη καὶ στιλβωμένη. Ἐξωτερικά καὶ ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ερυθρὴ στιλβωμένη ταινία. 'Η λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 157

Σχ. 63, Πίν. 232

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το ραμφοειδές στόμιο, τον λαμμό και το άνω μέρος του σώματος άσκού. Το χείλος πεπλατυσμένο, με φυλλοειδές περίγραμμα. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερική επιφάνεια του λαμμού και του σώματος και ή άνω επιφάνεια του χείλους ερυθροβαφείς στιλβωμένες.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.038μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.013-0.015μ.

Δ 158

Σχ. 63, Πίν. 239

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σῶμα λεπτού κλειστοῦ άγγείου, πιθανώς άσκού. Πηλός τεφρός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, στιλπνή καστανόμαυρη βαφή και εγγάρακτη διακόσμηση, που συνίσταται σε δύο φυλλοειδή μάλλον διαγραμμισμένα σχήματα.

ΔΔ. 0.035x0.035μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 159

Σχ. 46β, Πίν. 159

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σῶμα κλειστοῦ άγγείου, πιθανοῦς μάλλον. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, στιλπνή καστανή βαφή και γραπτή λευκή διακόσμηση δικτυωτοῦ.

ΔΔ. 0.02x0.032μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 160

Σχ. 35β, Πίν. 99

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το χείλος κυπέλλου. Πηλός υπόλευκος έως ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, υπόλευκο επίχρισμα. Έξωτερικά, γραπτή καστανή διακόσμηση, κατά μέγα μέρος έξίτηλη, ως έξής: λεπτή ταινία επί του χείλους. Άμέσως από κάτω, όξεία γωνία, λείψανο πιθανώς διάγραμμου τριγώνου (;).

Ύψ. 0.018μ., πλ. 0.016μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 161

Σχ. 57α, Πίν. 196

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το κάτω μέρος του λαμμού και το άνω μέρος του προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. Πηλός τεφρός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά του λαμμού, μελανή στιλπνή βαφή, έξίτηλη εν μέρει.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.04μ., πάχ. λαμμού 0.006μ., πάχ. ὤμου 0.006μ.

Δ 162

Σχ. 70β, Πίν. 315

Δωμάτιο Δ9.1, ισόγειο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρό όστρακο από το σῶμα λεπτού κλειστοῦ άγγείου. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερική επιφάνεια φθαρμένη, ερυθροβαφής στιλβωμένη άρχικά, με διακόσμηση εγγάρακτης σπείρας.

ΔΔ. 0.023x0.027μ., πάχ. 0.004μ.

Δ 163

Σχ. 10β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έσω. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Πηλός βαθυκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 164

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνή βαφή.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 165

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έσω. Πηλός ώχροκίτρινος έως ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερική επιφάνεια ερυθροβαφής στιλβωμένη. Όριζόντια ταινία του αῦτοῦ χρώματος άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα στο χρώμα του πηλοῦ.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 166

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έσω. Έξωτερικά και άμέσως κάτω από το χείλος, όριζόντια καστανέρυθρη ταινία. Κατά τα λοιπά ὅπως το προηγούμενο.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 167

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω. Τα τοιχώματα κυρτά. Έξωτερική επιφάνεια ὀλόβαφη ερυθρή έως καστανέρυθρη και στιλπνή. Όμοιό-

χρωμή οριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος, έξω-εξωτερικά. Κατά τα λοιπά όπως τα προηγούμενα.
"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 168

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-λιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω. "Οπτηση ίσομερής. Η έσω-εξωτερική όλoβαφη επιφάνεια και ή οριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξω-εξωτερικά βαθυκόκκινες, με ίχνη από άμυδρη στίλβωση. Κατά τα λοιπά όπως τα προηγούμενα.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 169

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-λιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έντονα προς τα έξω. Τα τοιχώματα κυρτά. Η όλoβαφη έσω-εξωτερική επιφάνεια καστανέρυθρη στίλβωμένη, ή οριζόντια ταινία έξω-εξωτερικά έρυθρη στίλβωμένη. Κατά τα λοιπά όπως τα προηγούμενα.

"Υψ. 0.055μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 170

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-λιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω. "Οπτηση άνισομερής. Η έσω-εξωτερική επιφάνεια έρυθρο-βαφής στίλβωμένη, ή οριζόντια ταινία έξω-εξωτερικά καστανόμαυρη και στίλβωμένη επίσης. Κατά τα λοιπά όπως τα προηγούμενα.

"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 171

Έξω-εξωτερική πλευρά του δυτικού τοίχου του δωματίου Δ9γ. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. "Οπτηση ίσομερής. Η επιφάνεια βαθυκόκκινη.

"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.01μ.

Δ 172

Σχ. 16β

Χώρος ανατολικά του δωματίου Δ9.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος έλαφρά διογκωμένο έσω-εξωτερικά. Πηλός βαθυκόστανος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξω-εξωτερικά και έσω-εξωτερικά, ανοικτοκάστανο έως καστανόμαυρο στίλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.044μ., πάχ. χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.006μ.

Δ 173

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα λεπτά και μόλις κυρτά, σχεδόν εϋθύγραμμα. Πηλός βαθυκόστανος, σχετικά καθαρός. "Οπτηση ίσομερής. Έξω-εξωτερικά και έσω-εξωτερικά, καστανόμαυρο στίλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.033μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.0045μ.

Δ 174

Σχ. 65β, Πίν. 253

Χώρος ανατολικά των παραθύρων του δωματίου Δ9. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τα κάτω τοιχώματα και την επίπεδη βάση ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξω-εξωτερικά και έσω-εξωτερικά, στίλβωμένο επίχρισμα έξω-εξωτερικά καστανόμαυρο, έσω-εξωτερικά ανοικτοκάστανο.

"Υψ. 0.02μ., πλ. 0.041μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.005μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.007μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.004μ.

Δ 175

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-λιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Η έσω-εξωτερική επιφάνεια όλoβαφη ανοικτοκόκκινη και στίλβωμένη. Ομοίochρωμη στίλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από το χείλος, έξω-εξωτερικά. Η λοιπή έξω-εξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 176

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μη-λιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω. Η έσω-εξωτερική επιφάνεια φθαρμένη. Κατά τα λοιπά όμοιο με το προηγούμενο.

"Υψ. 0.041μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 177

Σχ. 62α, Πίν. 229

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα κλειστού άγγείου με εϋθύγραμμα τοιχώματα, κολουροκωνικής πυξίδας μάλλον. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Έξω-εξωτερικά, στίλβη ανοικτοκάστανη βαφή και εγχάρακτη διακόσμηση, που συνίσταται σε δύο ή τρεις ένάλληλες γωνίες, λείψανα πιθανώς από άρχική διακόσμηση επάλληλων τεθλασμένων γραμμών σε οριζόντια διάταξη.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 178

Σχ. 59α, Πίν. 209

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από το σώμα κλειστοῦ ἀγγείου, ἀπὸ τὸν ὦμο πρόχου μᾶλλον. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρῖσμα καὶ γραπτή καστανὴ διακόσμηση, ἐξίτηλη ἐν μέρει, ἢ ὅποια συνίσταται μᾶλλον σὲ δύο παρακείμενα τρίγωνα ποὺ πληροῦνται μὲ δικτυωτό.

Ύψ. 0.049μ., πλ. 0.054μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 179

Σχ. 23β, Πίν. 58

Χῶρος σὲ ἀπόσταση 1-2μ. ἀνατολικά τῆς ἀνατολικῆς θύρας τοῦ δωματίου Δ9.1. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθίᾳ φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρῖσμα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 180

Σχ. 27β, Πίν. 86

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ λεπτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρὰ πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ὑπόλευκο μᾶλλον ἐπίχρῖσμα· ἐσωτερικά, ροδίζον καὶ λεῖο. Ἐξωτερικά καὶ σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ὀριζόντια ἀνάγλυφη νεύρωση, ποὺ περιοριζέται ἀπὸ δύο ὀριζόντιες σειρὲς μικρῶν κάθετων καὶ ὠσειδῶν αὐλακώσεων.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.022μ., πάχ. χωρὶς τὴν νεύρωση 0.0055μ., πάχ. μαζὶ μὲ τὴν νεύρωση 0.006μ.

Δ 181

Σχ. 62α, Πίν. 229

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα, κολουροκωνικῆς πυξίδας μᾶλλον. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, βαθυκάστανη στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ ζευγὸς τεθλασμένων γραμμῶν σὲ ὀριζόντια διάταξη.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 182

Σχ. 45, Πίν. 152

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὦμου πιθοειδοῦς. Πηλὸς ἀνοι-

κτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρῖσμα καὶ γραπτὴ καστανέρυθρη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: ὀριζόντια ταινία ἄνω, προφανῶς ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ὀρίζει ζώνη ἀραιοῦ δικτυωτοῦ.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 183 (3)

Σχ. 77β

Προέλευση ως άνω.

Τρία μικρὰ ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς στὰ δύο, καστανὸς στὸ τρίτο. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ροδινη, βαθυκόκκινη καὶ βαθυκάστανη ἀντίστοιχα. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἐνὸς ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνσίν της.

(α) Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

(β) Ύψ. 0.017μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.006μ.

(γ) Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 184

Σχ. 69β, Πίν. 11

Προέλευση ως άνω.

Κάθετη ταινιωτὴ λαβὴ καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὰ τοιχώματα ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ἐρυθρὸ ἐπίχρῖσμα, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ καὶ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στιλβωση. Ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τῶν τοιχωμάτων τραχεία. Στὴν βάση τῆς λαβῆς, ἐγχάρακτο σημεῖο τοῦ κεραμέα, ποὺ συνίσταται σὲ τρία ἐπ'ἀλλήλα ὀριζόντια γραμμίδια (Σχ. 2α). Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις μὲ κατακόρυφη φορά στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.095μ., πλ. 0.07μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.015μ., ὕψ. λαβῆς 0.07μ., πλ. λαβῆς 0.032-0.035μ.

Δ 185 (2)

Προέλευση ως άνω.

Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐπιφάνεια στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

(α) ΔΔ. 0.036x0.032μ., πάχ. 0.007μ.

(β) ΔΔ. 0.025x0.02μ., πάχ. 0.0085μ.

Δ 186

Σχ. 5

Τοῖχος μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότο, σὲ ἀπόσταση 0.65μ. δυτικὰ τοῦ πεσσοῦ 20.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώ-

ματα εὐθύγραμμα. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.032μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 187

Σχ. 57α, Πίν. 189

Τομή πλάτους 1.70μ. νότια τοῦ πεσσοῦ 19 καὶ σὲ ἀπόσταση 2.50-2.60μ. δυτικά τῆς ΒΔ γωνίας τῆς Ξεστῆς 2 (= Τομή Α). Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, κρατηρίσκου μᾶλλον. Ὁ λαμὸς σχεδὸν κυλινδρικός στὸ κάτω μέρος του, προφανῶς χοανοειδῆς στὸ ἄνω. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.068μ., πλ. 0.09μ., πάχ. λαμποῦ 0.016μ., πάχ. ὤμου 0.009μ.

Δ 188

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.04μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 189 (=ΑΚΟ 1073)

Σχ. 63, Πίν. 232

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ραμφοειδὲς στόμιο καὶ τὸν λαμὸ ἀσκού. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο, μὲ φυλλοειδὲς περίγραμμα. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.028μ., πλ. 0.044μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους ἀπὸ 0.015 στὰ πλάγια ἕως 0.022μ. στὸ πρόσθιο αἶχμηρὸ ἄκρο.

Δ 190

Σχ. 67β, Πίν. 277

Ἀπὸ τομὴ μήκους 2μ. ποὺ ἀνοίχθηκε στὴν ΝΔ γωνία

τῆς Τομῆς Α (βλ. Δ 187 παραπάνω) καὶ σὲ ἀπόσταση 4μ. περίπου ἀπὸ τὸν δυτικὸ τοῖχο τῆς Ξεστῆς 2. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου (κατὰ τὸ βόρειο τμήμα τῆς τομῆς τουλάχιστον).

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Στὴν βάση, ἀποτύπωμα πλέγματος. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.05μ., πλ. 0.068μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.009μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0165μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.008μ.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, κρατηρίσκου μᾶλλον. Ὁ λαμὸς σχεδὸν κυλινδρικός στὸ κάτω μέρος του, προφανῶς χοανοειδῆς στὸ ἄνω. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.068μ., πλ. 0.09μ., πάχ. λαμποῦ 0.016μ., πάχ. ὤμου 0.009μ.

Δ 191

Σχ. 67β, Πίν. 278

Προέλευση καὶ περιγραφή ὅπως τὸ προηγούμενο.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.034μ., πλ. 0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.015μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.025μ., πάχ. βάσεως 0.011μ.

Δ 192

Σχ. 11β

Περιοχὴ δωματίων ἢ χώρων Δ10-Δ14. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.038μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 193

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μὲν κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλός βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.028μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 194

Σχ. 5

Χῶρος ἀνατολικά τῶν δωματίων Δ3 καὶ Δ8, μέσα στὴν κοίτη τοῦ σύγχρονου χειμάρρου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὕψ. 0.028μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.006μ.

ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ ἀνοικτὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 195

Σχ. 68, Πίν. 296

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ μεγάλη σωληνωτὴ λαβὴ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση σχεδὸν ἰσομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.047μ., πάχ. λαβῆς στὴν βάση της 0.015μ., πάχ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.012μ.

Δ 196

Πίν. 7

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ δωματίου Δ8, μέσα στὴν κοίτη τοῦ σύγχρονου χεμάρου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς παρουσιάζει ἐλαφρὰ βάθυνση στὸ μέσον καὶ ἔξαρση στὰ πλάγια. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐπιφάνεια ἀνεπίχρσιμη καστανέρυθρη. Στὸ κάτω δεξιὰ ἄκρο καὶ κοντὰ στὴν βάση τῆς λαβῆς, σημεῖο τοῦ κεραμέα ὡς ἑξῆς: τρεῖς μικρὲς ὁπὲς σχηματίζουν ὀρθή γωνία ὑπὸ μορφὴν ἀνεστραμμένου Γ (Σχ. 2α).

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.068μ., πάχ. λαβῆς στὴν βάση της 0.017μ.

Δ 197

Σχ. 35β, Πίν. 99

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὑπόλευκο ἐπίχρσιμα. Ἐξωτερικά, γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: λεπτὴ ταινία ἐπὶ τοῦ χεῖλους. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, δύο ζεύγη ὁμόκεντρων ῥόμβων σὲ ὀριζόντια διάταξη. Στὸ κέντρο περίπου τῆς ἀμβλείας γωνίας ποὺ σχηματίζεται ἀπὸ τοὺς δύο ἐξωτερικοὺς ῥόμβους καὶ στὸ διάστημα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ χεῖλους, τέσσερα ἐπᾶλληλα ὀριζόντια γραμμίδια.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 198

Σχ. 41, Πίν. 143

Δωμάτιο Δ11. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. "Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης ἐξωτερικά, καμπύλη ἐσωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρός,

ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐπίχρσιμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ ποὺ διατηρεῖ ἵχνη ἀπὸ στίλβωση.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.078μ., ὑψ. λαμοῦ 0.022μ., πάχ. λαμοῦ 0.012μ., πάχ. ὤμου 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.24μ.

Δ 199

Σχ. 66, Πίν. 271

Δωμάτιο Δ13. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια τείνει ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά πρὸς τὸ καστανόμαυρο.

"Υψ. 0.049μ., πλ. 0.053μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0115μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.013μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0055μ.

Δ 200

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στίλβωμένη. Ὀριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει λεῖο ἐπίχρσιμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.033μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.0085μ.

Δ 201

Σχ. 47ε, Πίν. 184

Χῶρος Δ14. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικό λαμὸ κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Ὁ λαμὸς ἐλαφρῶς κοῖλος. Πηλὸς τεφρός, σχετικὰ καθαρός. "Οπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ὑπολείμματα καστανοῦ στίλβωμένου ἐπιχρίσματος. Σὲ ἀπόσταση 0.008μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐμπέστη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ τέσσερις ὁμόκεντρους κύκλους.

"Υψ. 0.039μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 202

Σχ. 74, Πίν. 344

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρσιμα καὶ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο ἀνάγλυφες τεμνόμενες νευρώσεις, μία ὀριζόντια καὶ μία λοξή. Ἡ ὀριζόντια νευρώση φέρει σχοινοειδῆ διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ σειρὰ λοξῶν ὁμόροπων ἀντακώσεων.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.042μ., πάχ. χωρίς τις νευρώσεις 0.007μ., πάχ. μαζί με τις νευρώσεις 0.0085μ.

Δ 203

Σχ. 30, Πίν. 79

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι σχεδόν ευθύγραμμο στο σωζόμενο τμήμα τους. Έξωτερικά, και σε μικρή απόσταση κάτω από το χείλος σώζεται τμήμα όριζόντιας, επιμήκους και συμπαγούς μάλλον αποφύσεως. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, και στην άνω επιφάνεια του χείλους, ανοικτοκάστανο έως ανοικτότεφρο επίχρισμα, που διατηρεί ίχνη από στιλβωση. Παρόμοιο επίχρισμα φαίνεται ότι κάλυπτε αρχικά το ανώτατο τμήμα των τοιχωμάτων εσωτερικά, μέχρι του ύψους περίπου της όριζόντιας αποφύσεως.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.037μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0095μ., πάχ. στο σημείο όπου η απόφυση 0.014μ.

Δ 204

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι σχεδόν ευθύγραμμο στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ισομερής. Η επιφάνεια, έξωτερικά και εσωτερικά, ανεπίχριστη καστανή.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 205

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθείας φιάλης της κατηγορίας «Talc ware». Τα τοιχώματα σχεδόν κατακόρυφα. Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ανισομερής. Επιφάνεια, έξωτερικά και εσωτερικά, ανεπίχριστη καστανέρυθη.

"Υψ. 0.039μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 206

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα χονδροειδοῦς μάλλον άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ανισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια έχει βαθύ καστανέρυθρο χρώμα, ή εσωτερική ερυθρό. Έξαρση της επιφάνειας έξωτερικά υποδηλώνει την γέννηση αποφύσεως/λαβής.

ΔΔ. 0.05x0.026μ., πάχ. στο σημείο της έξαρσης της έξωτερικής επιφάνειας 0.0135μ.

Δ 207

Σχ. 64β, Πίν. 243

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κάτω μέρος του κολουροκωνικού λαμιού και το άνω μέρος του προέχοντος ὤμου άπιοσχημου άγγείου. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνή βαφή και διακόσμηση, που συνίσταται σε έγχάρακτη γραμμή γύρω από την βάση του λαμιού και σειρά λοξών όμόροπων έγχαράξεων στον ὤμο.

"Υψ. 0.026μ., πλ. 0.029μ., διάμ. λαμιού στην βάση του εσωτερικά 0.017μ., πάχ. λαμιού από τα άνω προς τα κάτω 0.003-0.005μ., πάχ. ὤμου 0.004μ.

Δ 208

Σχ. 21β, Πίν. 52

Προέλευση ως άνω.

Το μισό περίπου της βάσεως και μέρος των κατώτερων τοιχωμάτων μικρής φιάλης. Συγκολλημένο από πέντε ὅστρακα. Τα τοιχώματα λεπτά, στο ανώτερο σωζόμενο τμήμα τους σχεδόν κατακόρυφα, στο κατώτερο κυρτά. Η βάση έχει την μορφή συμπαγούς δακτυλίου. Πηλός υπόλευκος έως ανοικτότεφρος, ακαθάριστος. "Οπτηση ισομερής. Έξωτερικά και εσωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνή βαφή.

"Υψ. 0.048μ., διάμ. βάσεως 0.036μ., πάχ. τοιχωμάτων από τα άνω προς τα κάτω 0.005-0.008μ., πάχ. βάσεως στο κέντρο της 0.007μ.

Δ 209

Σχ. 16β

Προέλευση ως άνω.

Μικρό ὅστρακο από το διογκωμένο εσωτερικά χείλος και ελάχιστο τμήμα των ανώτατων τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και εσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.018μ., πλ. 0.026μ., πάχ. χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0075μ.

Δ 210

Σχ. 44β, Πίν. 148

Χῶρος Δ14, ανατολικό τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από το χείλος και το άνω μέρος του προέχοντος ὤμου πιθοειδοῦς χωρίς λαμό. Το χείλος είναι πεπλατυσμένο όριζόντιο και προεξέχει. Πηλός ερυθρός έως βαθυκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια του χείλους καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.022μ., πλ. 0.039μ., πλ. χείλους 0.013μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.12μ.

Δ 211

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από το σώμα λεπτού αγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανέρυθρος. Όπτηση ισομερής. Η εξωτερική επιφάνεια τείνει προς το καστανόμαυρο.

ΔΔ. 0.026x0.031μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 212

Σχ. 39δ, Πίν. 135

Χώρος Δ14, ΝΑ τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από το πόδι χονδροειδοῦς αγγείου, οίκιακής προφανώς χρήσεως. Έχει σχήμα τραπεζίου με ελαφρώς κοίλες πλευρές. Η πρόσθια επιφάνεια ελαφρώς κυρτή, ή όπίσθια ελαφρώς κοίλη. Πηλός βαθυκόκκινος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στην πρόσθια επιφάνεια, στίλβωμένο έπίχρισμα στο χρώμα του πηλού και έγχάρακτη διακόσμηση ως εξής: κατακόρυφη εὐθεία στο μέσον τέμνει καθέτως δύο ελαφρώς καμπύλες γραμμές, που έχουν χαραχθεί κατά τον όριζόντιο άξονα.

“Υψ. 0.06μ., πλ. 0.05-0.07μ., πάχ. 0.019μ.

Δ 213

Σχ. 67β, Πίν. 274

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την έπίπεδη βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς αγγείου. Η βάση φέρει άποτύπωμα πλέγματος και παρουσιάζει διαπλάτυνση στην περιφέρεια. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά τραχεία και άνεπίχριστη, στο χρώμα του πηλού.

“Υψ. 0.045μ., πλ. (=σωζ. διάμ. βάσεως) 0.074μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.014μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.032μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0125μ.

Δ 214

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος άπολήγει σε άκμή. Τα τοιχώματα μάλλον εὐθύγραμμα. Πηλός ώχροκίτρινος και κατά τόπους τεφρός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια φθαρμένη. Έσωτερικά, καστανέρυθρη έως καστανόμαυρη στίλπνη βαφή. “Υψ. 0.02μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 215

Σχ. 45, Πίν. 156

Δωμάτιο Δ9.1, ισόγειο, ανατολικό τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από το σώμα λεπτού μάλλον κλειστοῦ αγγείου, προφανώς πιθοειδοῦς. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ώχρο-

κίτρινο έπίχρισμα και γραπτή καστανή διακόσμηση δικτυωτοῦ.

“Υψ. 0.033μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 216

Πίν. 301

Χώρος Δ14, ΝΑ τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από όριζόντια μηνοειδή λαβή με κάθετη διάτρηση και μικρό τμήμα των τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς αγγείου. Η λαβή τριγωνικής διατομής. Πηλός άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια των τοιχωμάτων και ή λαβή καλύπτονται από άνοικτοκάστανο έως άνοικτοκόκκινο έπίχρισμα που διατηρεί ίχνη από στίλβωση. Στην έξωτερική άκμή της λαβής και κοντά στην γέννησή της, ζευγος μικρών κάθετων αύλακώσεων, σημείο του κεραμέα μάλλον (Σχ. 2α).

“Υψ. 0.049μ., πλ. 0.054μ., διάμ. λαβής 0.023-0.028μ.

Δ 217

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα σχεδόν εὐθύγραμμα. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο στίλβωμένο έπίχρισμα.

“Υψ. 0.024μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 218

Σχ. 77α, Πίν. 351

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το σώμα κλειστοῦ αγγείου. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, έπίχρισμα στο χρώμα του πηλού και γραπτή καστανόμαυρη διακόσμηση ως εξής: δύο άντικόρυφα τρίγωνα σε κάθετη διάταξη, από τα όποια το άνω, και κατά μέγα μέρος έλλείπον, προφανώς κενό, ενώ το κάτω όλόβαφο, με κοίλη βάση. Το θέμα ύπογραμμίζεται από ζευγος όριζόντιων γραμμών.

ΔΔ. 0.023x0.019μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 219

Σχ. 72α, Πίν. 327

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από το σώμα αγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανέρυθρος. Όπτηση ισομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά έρυθρωπή, έσωτερικά καστανή. Έξωτερικά, έγχάρακτη διακόσμηση, που συνίσταται σε τρεις όριζόντιες μάλλον και σχεδόν παράλληλες εὐθείες.

ΔΔ. 0.033x0.025μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 220 (2)

Προέλευση ως άνω.

Δύο δοτράκα από τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανὸς στὸ ἓνα, ἐρυθρὸς στὸ ἄλλο. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια κάθε δοτράκου ὁμοίω-
χρωμὴ μὲ τὸν πηλὸ.

(α) ΔΔ. 0.046x0.025μ., πᾶχ. 0.007μ.

(β) ΔΔ. 0.027x0.022μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 221

Σχ. 47ε, Πίν. 184

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοτράκο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικὸ λαμὸ
κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔξω καὶ
σηματίζει περιχέλιωμα ἐξωτερικά. Πηλὸς καστανός,
ἀκαθάριστος. Ῥοττήση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσω-
τερικά, βαθὺ καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ῥψ. 0.026μ., πλ. 0.024μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0075μ.,
πᾶχ. χεῖλους 0.009μ.

Δ 222

Πίν. 283

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ ἄνω ἢ τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς
καὶ μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγ-
γείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς καστανέρυθρος,
ἀκαθάριστος. Ῥοττήση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφά-
νεια τῆς λαβῆς, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ῥψ. 0.045μ., πλ. 0.073μ.

Δ 223

Σχ. 67β, Πίν. 274

Χῶρος Δ14, ΒΑ καὶ νότιο τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαι-
στειακῆς καταστροφῆς.

Τμήμα τῶν κατώτερων τοιχωμάτων καὶ τῆς ἐπίπεδης
βάσεως κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Συγκολλη-
μένο ἀπὸ τρία δοτράκα. Ἡ βάση φέρει ἀποτύπωμα
πλέγματος. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ῥοττήση
ἀνισομερής. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά
τραχεία καὶ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ῥψ. 0.065μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο
ἄκρο τοὺς 0.011μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοι-
χώματα στὴν βάση 0.0285μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζό-
μενο ἄκρο τῆς 0.014μ., ὑπολ. διάμ. βάσεως 0.105μ.

Δ 224

Πίν. 277

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ δοτράκο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχω-
μάτων καὶ τὴν ἐπίπεδὴ βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς
ἀγγείου. Κατὰ τὰ ἄλλα ὅπως τὸ προηγούμενο, μὲ
μόνη διαφορὰ ὅτι ἡ ὀπτήση εἶναι ἰσομερής.

Ῥψ. 0.027μ., πλ. 0.06μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω
σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.007μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζό-
μενο ἄκρο τῆς 0.0035μ.

Δ 225

Σχ. 16β, Πίν. 38

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοτράκο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ
τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἐξωτερικά, καὶ
σὲ ἀπόσταση 0.025μ. περίπου κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, τὸ
ἄνω μέρος ὀριζόντιας, σωληνωτῆς μᾶλλον, ἀποφύ-
σεως. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ῥοττήση
ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ ἔως
μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ῥψ. 0.035μ., πλ. 0.028μ., πᾶχ. χεῖλους 0.0135μ., πᾶχ.
τοιχωμάτων 0.011μ.

Δ 226

Πίν. 308

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοτράκο ὀριζόντιας λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς. Πη-
λὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ῥοττήση
ἀνισομερής. Στὴν ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς,
καστανέρυθρο ἐπίχρισμα καὶ διακόσμηση λοξῶν ἐγ-
χάρακτων γραμμῶν σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη.

Μήκ. 0.034μ., διάμ. 0.026 καὶ 0.017μ. στὰ δύο ἄκρα
ἀντίστοιχα.

Δ 227

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοτράκο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν
ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πη-
λὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ῥοττήση ἀνισομερής.
Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ λαι-
μοῦ, βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο
ἐσωτερικά.

Ῥψ. 0.021μ., πλ. 0.025μ., πᾶχ. 0.009μ.

Δ 228

Σχ. 36, Πίν. 103

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοτράκο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλ-
λου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν
κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τοὺς. Τὸ σχῆμα τοῦ
σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον κυλινδρικό. Ἐξωτερι-
κά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.023μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐπίθε-
τη συμπαγῆ ἀπόφυση σχήματος ὀξείας γωνίας μὲ τὴν
κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος.
Ῥοττήση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρι-
σμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά, ἐμφανῆ τὰ ἴχνη
χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ.

Ῥψ. 0.037μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.0055μ., ὑψ. ἀποφύ-
σεως 0.012μ., πλ. ἀποφύσεως 0.017μ.

Δ 229

Σχ. 23γ, Πίν. 59

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοτράκο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς
φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ
προβάλλεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω σχηματίζοντας τρι-
γωνικὴ προεξοχή. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίστα-
ται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος,

ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ δύο ὀριζόντιες σειρὲς ἐμπέστων τριγώνων, ἐναλλάξ ἀντικόρυφων καὶ μὲ κοινὴ βάση, ποὺ σχηματίζουν ὀριζόντια σειρὰ ἀνάγλυφων ρόμβων οἱ ὁποῖοι διχοτομοῦνται ὀριζοντίως.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.006μ., πλ. χεῖλους 0.01μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18-0.20μ.

Δ 230

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ χεῖλος ἔχει διαμορφωθεῖ κάθετο ἐξωτερικά, προκειμένου νὰ καταστεῖ λεπτό. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὴ ἕως καστανέρυθρη στιλβωμένη βαφὴ.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Δ 231

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ἐξίτηλὴ ὀριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 232

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης», ἴδιο μὲ τὸ προηγούμενο.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.025μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Δ 233

Σχ. 65β, Πίν. 254

Χῶρος Δ14, ἀνατολικὸ καὶ ΝΔ τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὰ κάτω τοιχώματα καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.019μ., ΔΔ. 0.05x0.03μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0045μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0075μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0045μ.

Δ 234

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ὁριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.029μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Δ 235

Σχ. 28

Χῶρος Δ14, ἀνατολικὸ καὶ νότιο τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανος ἕως καστανὸ καὶ ἀνοικτότεφρο ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ ἵχνη ἀπὸ στιλβωση.

Ύψ. 0.075μ., πλ. 0.045μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.023μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0145μ.

Δ 236

Σχ. 12

Χῶρος Δ14, ἀνατολικὸ, βόρειο καὶ δυτικὸ τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο κατὰ τόπους.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.041μ., πᾶχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.10μ. περίπου.

Δ 237

Σχ. 12

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανος στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ ἐσωτερικά τείνει κατὰ τόπους πρὸς τὸ μελανό.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.0055μ.

Δ 238

Σχ. 71α, Πίν. 320

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο ὀριζόντιες μᾶλλον σειρὲς λοξῶν

άβαθων ἐγγαράξεων ἀντίθετης φορᾶς σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθας.
ΔΔ. 0.029x0.017μ., πᾶχ. 0.007μ.

Δ 239

Σχ. 60δ, Πίν. 222

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ κυλινδρικοῦ λαίμου καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου σφαιρικής/φακοειδοῦς πυξίδας. Πηλὸς ἀνοιτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐξίτηλη καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ἀβαθὴς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαίμου. Στὸν ὤμο γωνία μὲ τὴν κορυφή πρὸς τὰ ἄνω διχοτομεῖται ἀπὸ κάθετη εὐθεία. Κάθε ἓνα ἀπὸ τὰ δύο μισὰ περιέχει μία ἐλαφρῶς λοξὴ γραμμὴ ἀντίρροπη πρὸς τὴν ἄλλην. Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.037μ., ὕψ. λαίμου 0.013μ., πᾶχ. λαίμου 0.007μ., πᾶχ. ὤμου 0.006μ.

Δ 240

Πίν. 128

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ πεπλατυσμένο προεξέχον χεῖλος ἀνοιτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου τοῦ τύπου τῶν Δ 19 καὶ ΚΑ 4393 ποὺ περιγράφηκαν παραπάνω. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοιτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους φθαρμένη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὀριζόντιες σειρὲς ἐμπέστων τριγώνων, ἐναλλάξ ἀντικόρυφων καὶ μὲ κοινὴ βάση, ποὺ σχηματίζουν ὀριζόντιες σειρὲς ἀνάγλυφων ρόμβων. Μήκ. 0.03μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.015μ.

Δ 241

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανός. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρυστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.
ΔΔ. 0.03x0.04μ., πᾶχ. 0.008μ.

Δ 242

Σχ. 14β

Χῶρος Δ14, νότιο τμήμα. Ἀπὸ τὸ δάπεδο ἢ τὸ ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου (:). Σύμφωνα μὲ τὸ ἡμερολόγιο ἀνασκαφῆς τὸ στρώμα αὐτὸ εἶχε πᾶχος 0.70-0.90μ. καὶ κάλυπτε παλαιότερο τοῖχο, ὕψους 0.60μ., ποὺ ἔβαινε παράλληλα πρὸς τὸν νότιο τοῖχο τοῦ δωματίου. Ἐνα μέρος τοῦ στρώματος αὐτοῦ, πᾶχους 0.20-0.35μ., ἀποτελοῦσε τὴν θεμελίωση τοῦ παλαιότερου τοίχου στὸν φυσικὸ βράχο.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.
Ὑψ. 0.028μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.0055μ.

Δ 243

Σχ. 66, Πίν. 269

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ σχετικὰ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ στὴν βάση, βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

ΔΔ. 0.081x0.063μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0105μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0135μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.011μ.

Δ 244

Σχ. 74, Πίν. 341

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, ὑπόλευκο ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ σχοινοειδῆ διακόσμηση ποὺ ἀποδίδεται μὲ δύο ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν ὁμόροπων ἐγγάρακτων γραμμιδίων ἐπάνω σὲ ἰσάριθμες ὀριζόντιες ἀνάγλυφες νευρώσεις.

Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. χωρὶς τὶς νευρώσεις 0.009μ., πᾶχ. μαζὶ μὲ τὶς νευρώσεις 0.0105μ.

Δ 245

Σχ. 62α, Πίν. 226

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κλειστοῦ εὐρύστομου ἀγγείου μὲ εὐθύγραμμα τοιχώματα, προφανῶς κολουροκωνικῆς πυξίδας. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος στὸν πυρήνα, ροδίζων πρὸς τὴν ἐπιφάνεια, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, ἀνοιτοκόκκινη ἀμυδρὰ στιλπνὴ βαφή ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ ἀνοιτοκάστανο καὶ τὸ μελανό. Ἐξωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.023μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἡ ἀνώτερη ἀπὸ τρεῖς ἐπᾶλληλες ὀριζόντιες αὐλακώσεις.

Ὑψ. 0.052μ., πλ. 0.048μ., πᾶχ. 0.01μ., πλ. χεῖλους 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ. περίπου.

Δ 246

Σχ. 16β

Χῶρος Δ14, δυτικὸ καὶ νότιο τμήμα. Ἀπὸ τὸ δάπεδο ἢ τὸ ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως

του οίκισμου. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου (:) (βλ. Δ 242 παραπάνω). Μικρό όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και το ανώτατο τμήμα των τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έως καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα. Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.031μ., πάχ. χείλους 0.0105μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0085μ.

Δ 247

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα εϋθύγραμμα. Πηλός ρόδιнос, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ρόδινο έως ανοικτοκάστανο στιλβωμένο επίχρισμα. Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 248

Σχ. 72γ, Πίν. 326

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα κλειστού άγγείου. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, μελανή στιλπνή βαφή και έγχάρακτη διακόσμηση ως εξής: σειρά λοξών όμόρροπων γραμμών υπογραμμίζεται από όριζόντια ευθεία. ΔΔ. 0.021x0.024μ., πάχ. 0.007μ.

Δ 249

Σχ. 76γ, Πίν. 350

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα χονδροειδοϋς άγγείου. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια ανεπίχριστη ανοικτοκάστανη με διακόσμηση, που συνίσταται σε τέσσερις όριζόντιες ανάγλυφες νευρώσεις, επάνω στις όποιες υπάρχουν ισάριθμες σειρές έμπιεστων τριγώνων. Ύψ. 0.074μ., πλ. 0.05μ., πάχ. χωρίς τις νευρώσεις 0.01μ., πάχ. μαζί με τις νευρώσεις 0.013μ.

Δ 250

Σχ. 63, Πίν. 239

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα λεπτού κλειστού άγγείου, πιθανώς άσκοϋ. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά καστανή έως καστανόμαυρη στιλπνή βαφή και έγχάρακτη διακόσμηση ως εξής: δύο σειρές λοξών γραμμών και γραμμιδιών αντίθετης φοράς δεξιά και άριστερά κάθετης ευθείας συνιστούν πιθανώς σχηματική απεικόνιση φυτικού θέματος. Παραπλεύρως αυτών, ομάδα τριών κάθετων σχεδόν έγχαραξέων. Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 251

Σχ. 64γ, Πίν. 246

Προέλευση ως άνω.

Όριζόντια μηνοειδής, τριγωνική σχεδόν, απόφυση μικύλου άγγείου και το τμήμα των τοιχωμάτων όπου έχει επικολληθεί. Η απόφυση φέρει ζεύγος κάθετων διατρήσεων, διαμέτρου 0.0065μ. περίπου ή καθεμία. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Στην άνω επιφάνεια της αποφύσεως, επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.042μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ., μήχ. αποφύσεως 0.037, πλ. αποφύσεως 0.016μ.

Δ 252

Σχ. 45, Πίν. 154

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του σώματος κλειστού άγγείου, προφανώς πιθοειδοϋς. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Πηλός υποπράσιнос, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά επίχρισμα στο χρώμα του πηλού και γραπτή μελανή διακόσμηση ως εξής: κάθετη ευθεία αποτελεί προφανώς το όριο μετόπης, που κοσμεϊται με όριζόντιες σειρές ρόμβων, έναλλάξ διαγράμμων και κενών. Ύψ. 0.058μ., πλ. 0.085μ., πάχ. 0.009μ.

Δ 253

Σχ. 45, Πίν. 154

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα κλειστού άγγείου, προφανώς από το άνω μέρος του σώματος πιθοειδοϋς. Πηλός υποπράσιнос, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, επίχρισμα στο χρώμα του πηλού και γραπτή μελανή διακόσμηση ως εξής: τέσσερις όμόκεντροι ρόμβοι υπογραμμίζονται από όριζόντια ευθεία.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.062μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 254

Σχ. 45, Πίν. 154

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του άνω μέρους του σώματος κλειστού άγγείου, προφανώς πιθοειδοϋς. Συγκολλημένο από τρία όστρακα. Πηλός υπόλευκος έως ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, επίχρισμα στο χρώμα του πηλού και γραπτή μελανή διακόσμηση, που συνίσταται σε ζεύγος ενάλληλων γωνιών που το μεταξύ τους διάστημα πληροϋται από κάθετα γραμμίδια. Παραπλεύρως αυτών σώζεται το μεγαλύτερο μέρος διάγραμμου τριγώνου.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.0085μ.

Δ 255

Σχ. 16β

Χώρος Δ14, δυτικό τμήμα. Από το δάπεδο ή το υπόστρωμα του δαπέδου της τελευταίας φάσεως του οίκισμου. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου (:) (βλ. Δ 242 παραπάνω).

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και

τά ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στίλβωμένο ἐπίχρισμα ἐσωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους ἀνοικτοκάστανο, ἐξωτερικά μελανό.

Ύψ. 0.047μ., πλ. 0.042μ., πάχ. χεῖλους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.013μ.

Δ 256

Σχ. 65α, Πίν. 249

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο κυκλικοῦ δισκοειδοῦς πώματος. Σώζεται μικρὸ τμήμα ἀπὸ τὴν περιφέρεια καὶ τὸ σῶμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια βαθυκόκκινος ἕως καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ διακόσμηση μικρῶν ὠοειδῶν αὐλακώσεων διατεταγμένων σὲ τρεῖς ὁμόκεντροι ἐλλειψοειδεῖς σειρές. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια φθαρμένη.

ΔΔ. 0.067x0.061μ., πάχ. 0.012μ., ὑπολ. διάμ. πώματος 0.10μ.

Δ 257

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χρονοειδῆ λαμπρὸ εὐρύστομον πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο στήν περιοχὴ τοῦ χεῖλους.

Ύψ. 0.017μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 258

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Tale ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στὸ χροῖμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.03x0.038μ., πάχ. 0.006μ.

Δ 259

Σχ. 74, Πίν. 343

Δωμάτιο Δ15. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ὑπολείμματα καστανόμαυρου στίλβωμένου ἐπιχρίσματος καὶ σχοινοειδῆς διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ δύο ὀριζόντιες σειρές λοξῶν καὶ ὁμόροπων ἐλλειψοειδῶν αὐλακώσεων.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.046μ., πάχ. 0.011μ.

Δ 260

Πίν. 286

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μέρος μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς πιθοει-

δοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς βαθυκόκκινος ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα καὶ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ἐγχάρακτο τραπέζιο, τοῦ ὁποῖου λείπει ἡ ἄνω παράλληλη πλευρά. Οἱ τρεῖς πλευρὲς τοῦ τραπέζιου εἶναι παράλληλες πρὸς τὶς πλευρὲς καὶ τὴν βάση τῆς λαβῆς.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.07μ., πάχ. λαβῆς στήν βάση τῆς 0.028μ., πάχ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0155μ.

Δ 261

Σχ. 16β

Δωμάτιο Δ16, ΒΔ καὶ ΝΔ γωνία. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανος ἕως καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.041μ., πάχ. χεῖλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ.

Δ 262

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ στήν περιοχὴ τοῦ χεῖλους τείνει πρὸς τὸ καστανό.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 263

Σχ. 14β

Δωμάτιο Δ16, νότιο μισό. Ἀπὸ τὸ δάπεδο τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ρόδινο ἕως ἀνοικτοκάστανος λεῖο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.046μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 264

Σχ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα ποὺ διατηρεῖ ἵχνη ἀπὸ στίλβωση.

"Υψ. 0.024μ., πλ. 0.03μ., πάχ. χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0045μ.

Δ 265

Σχ. 67β, Πίν. 275

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τών κατώτατων τοιχωμάτων και της επίπεδης βάσεως κλειστού χονδροειδούς άγγείου. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Ή βάση φέρει αποτύπωμα πλέγματος και παρουσιάζει διαπλάτυνση στην περιφέρεια. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Ή επιφάνεια, έξωτερικά και έσωτερικά, άνεπίχριστη, στο χρώμα του πηλού και μάλλον τραχεία.

"Υψ. 0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.012μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.029μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.015μ., διάμ. βάσεως 0.105μ.

Δ 266

Πίν. 279

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από την επίπεδη βάση κλειστού χονδροειδούς άγγείου. Ή βάση φέρει αποτύπωμα πλέγματος. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Ή επιφάνεια, έξωτερικά και έσωτερικά, άνεπίχριστη έρυθρόχρωμη.

ΔΔ. 0.045x0.047μ., πάχ. 0.017μ.

Δ 267

Σχ. 60δ, Πίν. 220

Δωμάτιο Δ18. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. Μικρό όστρακο από το άνω μέρος του ώμου φακοειδούς ή άμφικωνικής πυξίδας. Σώζεται ή βάση του χείλους. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, καστανή στίλπνη βαφή και έγχάρακτη διακόσμηση που συνίσταται σε διαγραμμισμένη γωνία ή διάγραμμα τρίγωνο με την κορυφή προς τα άνω.

"Υψ. 0.02μ., πλ. 0.025μ., πάχ. στην βάση του χείλους 0.0075μ., πάχ. ώμου 0.0055μ.

Δ 268

Σχ. 65β, Πίν. 253

Δωμάτιο Δ17. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. Όστρακο από τα κατώτατα τοιχώματα και την επίπεδη βάση ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έσωτερικά καστανόμαυρη βαφή που διατηρεί έλάχιστα ίχνη από την άρχική στίλβωση. Στα τοιχώματα έξωτερικά, βαθυκάστανη στίλπνη βαφή. Ή βάση άνεπίχριστη.

"Υψ. 0.02μ., ΔΔ. 0.05x0.053μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.0065μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.01μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0085μ.

Δ 269

Σχ. 34β, Πίν. 92

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κυπέλλου με κωδωνόσχημο σώμα. Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έξω και απολήγει σε άκμή. Τα τοιχώματα λεπτά, σχεδόν κατακόρυφα. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρη στίλπνη βαφή.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.005μ.

Δ 270

Σχ. 18β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έσω. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Ή έσωτερική επιφάνεια όλόβαφη καστανόμαυρη. Έρυθρή στίλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από το χείλος, έξωτερικά. Ή λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει λείο έπίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 271

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης» όμοιας με την προηγούμενη, με την διαφορά ότι ό πηλός είναι ανοικτοκάστανος και ότι ή όλόβαφη έσωτερική επιφάνεια και ή ταινία κάτω από το χείλος έξωτερικά είναι έρυθρές και έζίτηλες.

"Υψ. 0.0285μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 272

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος απολήγει σε άκμή. Τα τοιχώματα εϋθύγραμμα. Πηλός μελανός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό στίλβωμένο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 273

Σχ. 65β, Πίν. 255

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τα κατώτατα τοιχώματα και την επίπεδη βάση ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, στίλπνη καστανή έως καστανέρυθη βαφή.

ΔΔ. 0.028x0.041μ., ύψ. 0.02μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.005μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.007μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0045μ.

Δ 274

Σχ. 34α, Πίν. 88

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από την κοιλία κυπέλλου του τύπου «one-handled tankard». Σώζεται ή απόληξη κάθετης λαβής κυκλικής διατομής, διαμέτρου 0.014μ. περίπου. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. “Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, εξέιτηλη καστανόμαυρη στιλπνή βαφή. “Υψ. 0.035μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.008μ.

Δ 275 Σχ. 76β, Πίν. 348
Τομέας Δ, Πυλών, καθαρισμός βόρειου τοίχου. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από το σώμα κλειστού αγγείου, προφανώς κρατηρίσκου ή πρόχου. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. “Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, υπολείμματα καστανόμαυρης στιλπνής βαφής και οι απόληξεις δύο κάθετων ανάγλυφων νευρώσεων.

“Υψ. 0.044μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0065μ.

Δ 276 Σχ. 5
Τομέας Δ, Πυλών, νότια θύρα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

“Οστρακο από το χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τὰ τοιχώματα μάλλον εὐθύγραμμα. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. “Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και ἐσωτερικά, καστανό ἔως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

“Υψ. 0.027μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.0075μ.

Δ 277 Σχ. 22, Πίν. 56
Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο από τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης με ἡμισφαιρικό μάλλον σῶμα τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω και σχηματίζει ἐξωτερικά περιχέλωμα ποῦ υπογραμμίζεται ἀπὸ ἀβαθὴ ὀριζόντια ἀντάκωση. Πηλός ἐρυθρός. “Οπτηση ανισομερής. Τὸ χρῶμα τῆς ἐπιφάνειας καστανό ἔως καστανέρυθρο. Έξωτερικά και ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, σχοινοειδὴς διακόσμηση, ποῦ ἀποδίδεται με δύο σειρὲς κοντῶν λοξῶν ἀντακώσεων σὲ ἰσάριθμες ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες. Οἱ ἀντακώσεις τῆς κάθε σειρᾶς εἶναι ἀντίρροπες πρὸς τὴς ἀντακώσεις τῆς ἄλλης, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζεται ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθα.

“Υψ. 0.052μ., πλ. 0.079μ., πάχ. χεῖλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρὶς τὴς ἀνάγλυφες ταινίες 0.008μ., πάχ. μαζί με τὴς ἀνάγλυφες ταινίες 0.01μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ. περίπου.

Δ 278 Σχ. 46β, Πίν. 157
Πλατεία 3 (βόρεια τοῦ Τομέα Δ). Στρώμα τῆς ήφαιστειακής καταστροφής (:).

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὧμου

πίθου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο και προεξέχει. Στὴν ἐσωτερικὴ περιφέρεια τοῦ χεῖλους, χαμηλὸς κυλινδρικός λαμῶς. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἰσομερής. Έξωτερικά, στὴν ἄνω και τὴν κάτω ἐπιφάνεια τοῦ προεξέχοντος χεῖλους και στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, πορτοκαλόχρωμη ἔως ἀνοικτοκόκκινη στιλπνὴ βαφή. Έξωτερικά, και στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση, εξέιτηλη κατὰ τόπους, ὡς ἐξῆς: λεπτὲς ταινίες περιτρέχουν τὸ στόμιο, τὴν βάση τοῦ χαμηλοῦ κυλινδρικοῦ λαμοῦ, τὴν περιφέρεια τοῦ προεξέχοντος χεῖλους και τὴν βάση του. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ὁμάδα ὀκτὼ παράλληλων και λοξῶν μάλλον λεπτῶν ταινιῶν. Στὸν ὧμο σώζονται τμήματα ἀπὸ δύο μετόπες: ἡ μία περιέχει δι-κτυωτό, ἡ ἄλλη σώζει στενὴ λοξὴ ζώνη κάθετων γραμμιδίων, λείψανο ἴσως ζεύγους ἐνάλληλων γωνιῶν με κάθετα γραμμίδια στὸ μεταξὺ τους διάστημα.

“Υψ. 0.057μ., πλ. 0.105μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.012 μ., πλ. προεξέχοντος χεῖλους 0.032μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ.

Δ 279 Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ανισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη ἀνοικτοκόκκινη και στιλβωμένη. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα.

“Υψ. 0.038μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.0055μ.

Δ 280 Σχ. 15

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ανοικ-τῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Πη-λὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και ἐσωτερικά, ἐρυθροπό ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποῦ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

“Υψ. 0.032μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖ-λους 0.14μ. περίπου.

Δ 281 Σχ. 41, Πίν. 145

Δωμάτιο Δ4. Στρώμα τῆς ήφαιστειακής καταστροφής. “Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδὴ λαμῶ και τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὧμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς αγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμῶ στὸν ὧμο γωνιώ-δης ἐξωτερικά και ἐσωτερικά. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και

στην έσωτερική επιφάνεια του λαμπού, καστανόμαυρο έως μελανό επίχρισμα, που διατηρεί άμυδρά ίχνη από στίλβωση. Στην έσωτερική επιφάνεια του ώμου, λείο μελανό επίχρισμα. Όριζόντια έγχάραξη υπογραμμίζει την βάση του λαμπού έξωτερικά. Άβαθείς παράλληλες αὐλακώσεις έξωτερικά έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου εργαλείου για την λείανση ή την εξομάλυνση της επιφάνειας.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.052μ., πάχ. λαμπού 0.0125μ., πάχ. ώμου 0.0095μ.

Δ 282

Σχ. 45, Πίν. 153

Δωμάτιο Δ3, υπόγειο, ΝΑ τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το άνω μέρος του ώμου κλειστού άγγείου, προφανώς πιθοειδούς με προεξέχον χείλος και χωρίς λαμό. Πηλός υπόλευκος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, υπόλευκο επίχρισμα και γραπτή καστανή, έξίτηλη έν μέρει, διακόσμηση ως έξης: όριζόντια ευθεία άμέσως κάτω από το χείλος όρίζει το άνω όριο μετόπης που περιέχει δύο διαγραμμισμένα τρίγωνα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.0105μ.

Δ 283

Σχ. 68, Πίν. 281

Δωμάτιο Δ17. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής. Όστρακο από το σῶμα κλειστού άγγείου με σχετικά λεπτά τοιχώματα, πιθοειδούς μάλλον. Τα τοιχώματα, έλαφρώς κυρτά στο σωζόμενο τμήμα τους, φέρουν μεγάλη σωληνωτή λαβή. Πηλός υπόλευκος, άκαθάριστος. Όπτηση μάλλον ίσομερής. Έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια της λαβής, ώχροκίτρινο επίχρισμα. Όριζόντια διακοσμητική ζώνη, παραπλεύρως της λαβής και ίσοϋψής περίπου προς αυτήν, περιλαμβάνει τρεις όριζόντιες ανάγλυφες νευρώσεις. Στο άνω άριστερά άκρο του όστράκου σῶζεται μικρό τμήμα όριζόντιας έγχάραξης.

Ύψ. 0.12μ., πλ. 0.14μ., πάχ. 0.009μ., ύψ. λαβής 0.055μ., πλ. λαβής στην βάση της 0.07μ. περίπου, πλ. λαβής στο μέσον της 0.03μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.009μ., διάμ. όπτης λαβής 0.017-0.02μ.

Δ 284 - Δ 297

Συνανήκοντα όστρακα δύο όγκωδων πίθων. Προήλθαν από τρία διαφορετικά δωμάτια: (α) Δωμάτιο Δ4. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής, (β) Δωμάτιο Δ3, υπόγειο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής και στρώση πρασινωπού πηλού επί του φυσικού βράχου κάτω από τον δυτικό τοίχο του δωματίου, και (γ) Δωμάτιο Δ17, δυτικό τμήμα. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Δ 284

Πίν. 166

Μεγάλο μέρος του σώματος όγκώδους πίθου, που σώζει μεγάλη σωληνωτή λαβή. Συγκολλημένο από εύκοι μεγάλου μεγέθους όστρακα και έν μέρει συμπληρωμένο. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος, με λευκές προσμίξεις και μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια της λαβής, έρυθρό έως άνοικτοκάστανο άμυδρά στίλβωμένο επίχρισμα που περιέχει μαρμαρυγία. Στο κάτω σωζόμενο τμήμα του σώματος το επίχρισμα παραλλάσσει προς το μελανό.

Ύψ. 0.70μ., πλ. 0.51μ., πάχ. τοιχωμάτων από τα άνω προς τα κάτω 0.028-0.037μ., ύψ. λαβής 0.15μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.085μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.02μ., διάμ. όπτης λαβής 0.05-0.032μ.

Δ 285

Πίν. 167

Μεγάλο μέρος του σώματος όγκώδους πίθου, που σώζει μεγάλη έκκεντρη σωληνωτή λαβή. Συνανήκει μάλλον με το Δ 284. Συγκολλημένο από 35 μεγάλου μεγέθους όστρακα και συμπληρωμένο σε μικρό τμήμα. Στο άνω σωζόμενο άκρο του, έξαρση της έξωτερικής επιφάνειας υποδηλώνει την γέννηση άλλης λαβής. Δεξιά και άριστερά του άνω μέρους της σωζόμενης λαβής τρία ζεύγη όπών σε κάθετη διάταξη, ένα από την μία και δύο από την άλλη πλευρά, που έχουν διανοιχθεί κατά την αρχαιότητα με σκοπό την σύνδεση των θραυσθέντων τμημάτων του άγγείου με μολύβδινους συνδέσμους. Κάθε όπή έχει διάμετρο 0.015μ. Πηλός, όπτηση και επίχρισμα όπως στο προηγούμενο. Ύψ. 0.71μ., πλ. 0.77μ., πάχ. 0.028μ., ύψ. λαβής 0.14μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.09μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.024μ., διάμ. όπτης λαβής 0.045-0.045 και 0.047-0.035μ.

Δ 286

Σχ. 50, Πίν. 164

Μεγάλο τμήμα του χείλους, του λαμπού και του ώμου όγκώδους πίθου. Συγκολλημένο από πέντε μεγάλα τεμάχια. Ό λαμός έλαφρότατα χοανοειδής, σχεδόν κυλινδρικός. Το χείλος είναι πεπλατυσμένο όριζόντιο και σχηματίζει περιχέλωμα έξωτερικά, που υπογραμμίζεται από όριζόντια αὐλάκωση. Άβαθής όριζόντια αὐλάκωση, πλάτους 0.019μ., υπογραμμίζει την βάση του λαμπού. Ό ώμος προέχει. Στόν ὦμο, και σε απόσταση 0.08μ. από την βάση του λαμπού, μικρή όριζόντια σωληνωτή λαβή. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, στην άνω επιφάνεια του χείλους και στο άνώτερο μέρος του λαμπού έσωτερικά, έρυθρό στίλβωμένο επίχρισμα, που κατά τόπους τείνει προς το μελανό και περιέχει μαρμαρυγία. Παραπλεύρως της λαβής και σε από-

σταση 0.06μ. από αυτήν, όπή, διαμέτρου 0.02μ., που έχει διανοιχθεί προφανώς κατά την αρχαιότητα, με σκοπό την σύνδεση των θραυσθέντων τμημάτων του άγγείου με μολύβδινους συνδέσμους. Εάν αληθεύει, όπως πιστεύουμε, ότι το Δ 284 συνανήκει με τα Δ 285 και Δ 286, τότε το γεγονός ότι το Δ 286, που άποτελεί και το άνω μέρος του σώματος του πίθου, καλύπτεται από έρυθρο έπίχρισμα έπιβεβαιώνει την υπόθεση ότι τα έρυθρά μέρη των δύο άλλων τεμαχίων άποτελούν τα άνωτερα τμήματα του σώματος.

"Υψ. 0.21μ., πλ. 0.43μ., ύψ. λαμπού 0.09μ., πάχ. χείλους 0.023μ., πάχ. στην μετάβαση από τον λαμό στον ώμο 0.037μ., ύψ. λαβής 0.07μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.038μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.011μ., διάμ. όπης λαβής 0.012-0.015 και 0.009-0.013μ., ύπολ. διάμ. χείλους 61.425 έκ. έσωτερική και 66.025 έκ. έξωτερική.

Δ 287

Πίν. 165

Τεμάχιο παρόμοιο με το προηγούμενο και προφανώς συνανήκον με αυτό, αλλά μικρότερου μεγέθους. Συγκολλημένο από έξι μεγάλα όστρακα. Όμοιο με το προηγούμενο, με την διαφορά ότι δέν σώζει μικρή σωληνωτή λαβή στον ώμο. Έπιπλέον, ή αulάκωση που υπογραμμίζει την βάση του λαμπού έχει μικρότερο πλάτος.

"Υψ. 0.16μ., πλ. 0.27μ., ύψ. λαμπού 0.104μ., πάχ. στην μετάβαση από τον λαμό στον ώμο 0.035μ., πάχ. χείλους 0.0225μ.

Δ 288

Σχ. 51, Πίν. 168

Τεμάχιο από το άνω μέρος του ώμου όγκώδους πίθου που συνανήκει μάλλον με τα Δ 284 - Δ 287. Στο άνω άκρο του τεμαχίου, όριζόντια αulάκωση, που προφανώς υπογραμμίζει την βάση του λαμπού. Σε απόσταση 0.06μ. από την αulάκωση, μικρή όριζόντια σωληνωτή λαβή, παρόμοια κατά τον τύπο και το μέγεθος με την λαβή του Δ 286. Σε απόσταση 0.15μ. από την λαβή και 0.08μ. από την όριζόντια αulάκωση, όπή, διαμέτρου 0.025μ., που έχει διανοιχθεί κατά την αρχαιότητα, με σκοπό την σύνδεση των θραυσθέντων τμημάτων του άγγείου με μολύβδινους συνδέσμους. Πηλός, όπτηση και έπίχρισμα όπως στα προηγούμενα. Το έπίχρισμα τείνει κατά τόπους προς το άνοιτοκάστανο και το μελανό.

"Υψ. 0.135μ., πλ. 0.26μ., πάχ. στο άνω σωζόμενο άκρο 0.029μ., ύψ. λαβής 0.065μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.04μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.009-0.012μ., διάμ. όπης λαβής 0.013-0.016 και 0.01-0.013μ.

Δ 289

Πίν. 169

Τεμάχιο παρόμοιο με το προηγούμενο, που δέν σώζει όμως την όριζόντια αulάκωση στην βάση του

λαμπού. Συγκολλημένο από τρία μεγάλου μεγέθους όστρακα. Στο άνωτερο τμήμα του μικρή όριζόντια σωληνωτή λαβή, παρόμοια προς τις λαβές των Δ 286 και Δ 288. Πηλός και όπτηση όπως στα προηγούμενα. Το έπίχρισμα άνοιτοκάστανο μάλλον, τείνει κατά τόπους προς το έρυθρωπό.

"Υψ. 0.16μ., πλ. 0.16μ., πάχ. στο άνω σωζόμενο άκρο 0.029μ. ύψ. λαβής 0.07μ. περίπου, πλ. λαβής στο μέσον της 0.038μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.012μ., διάμ. όπης λαβής 0.009-0.013 και 0.008-0.01μ.

Δ 290

Σχ. 53, Πίν. 169

Τεμάχιο παρόμοιο με το προηγούμενο, που συνανήκει μάλλον με τα Δ 284 - Δ 289. Φέρει και αυτό μικρή όριζόντια σωληνωτή λαβή. Πηλός, όπτηση και έπίχρισμα όπως στα προηγούμενα.

"Υψ. 0.115μ., πλ. 0.09μ., πάχ. 0.025μ., ύψ. λαβής 0.07μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.04μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.013μ., διάμ. όπης λαβής 0.015μ.

Δ 291

Σχ. 52, Πίν. 170

Μεγάλου μεγέθους σωληνωτή λαβή όγκώδους πίθου και το τμήμα των τοιχωμάτων στο όποιο έχει έπικολληθεί. Πιθανώς συνανήκει με τα Δ 284 - Δ 290. Πηλός και όπτηση όπως στα προηγούμενα. Στην άνω έπιφάνεια της λαβής και των τοιχωμάτων, έρυθρο στιλβωμένο έπίχρισμα, που περιέχει μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.20μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.03μ., ύψ. λαβής 0.17μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.105μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.024μ., διάμ. όπης λαβής 0.069-0.041 και 0.075-0.052μ.

Δ 292

Σχ. 50, Πίν. 175

Τμήμα του λαμπού όγκώδους πίθου. Συγκολλημένο από τρία όστρακα. Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έξω. Ό λαμός ήταν προφανώς έλαφρώς χοανοειδής. Πηλός καστανός, άκαθάριστος, με λευκές προσμίξεις. Όπτηση άνισομερής. Η έπιφάνεια, φθαρμένη έν μέρος έξωτερικά, φέρει στιλβωμένο έπίχρισμα, που έξωτερικά τείνει προς το βαθυκόκκινο και έσωτερικά προς το καστανό. Το έπίχρισμα περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.13μ., πλ. 0.195μ., πάχ. 0.029μ.

Δ 293

Σχ. 49, Πίν. 177

Μεγάλο τμήμα του σώματος όγκώδους πίθου που σώζει μεγάλη σωληνωτή λαβή. Συγκολλημένο από έξι μεγάλα όστρακα. Προφανώς συνανήκει με το Δ 292. Τα τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Η άνω έπιφάνεια της λαβής παρουσιάζει έλαφρά βάθυνση στο μέσον και έξαρση στα πλάγια. Πηλός κατά τόπους έρυθρός, κατά τόπους καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισο-

μερής. Στά τοιχώματα έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια της λαβής, βαθυκόκκινο στιλβωμένο επίχρισμα, που κατά τόπους τείνει προς το τεφρό και το μελανό και περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Έμφανητά ίχνη χρήσεως στιλβωτικού εργαλείου. Όμοιοχρωμο άμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα καλύπτει την έσωτερική επιφάνεια.

Ύψ. 0.265μ., πλ. 0.33μ., πάχ. 0.029μ., ύψ. λαβής 0.09μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.07μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.024μ., διάμ. όπτης λαβής 0.04-0.027 και 0.03-0.031μ.

Δ 294

Σχ. 49, Πίν. 176

Μεγάλο τμήμα του σώματος όγκώδους πίθου παρόμοιο με το προηγούμενο και προφανώς συνανήκον με αυτό. Σώζει και αυτό μεγάλη σωληνωτή λαβή. Συγκολλημένο από τέσσερα μεγάλα όστρακα. Πηλός, όπτηση και επίχρισμα ως άνω.

Ύψ. 0.34μ., πλ. 0.34μ., πάχ. 0.031μ., ύψ. λαβής 0.09μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.07μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.02μ., διάμ. όπτης λαβής 0.034-0.028 και 0.034-0.048μ.

Δ 295

Σχ. 49, Πίν. 176

Τεμάχιο από το άνω μέρος του ώμου όγκώδους πίθου, που προφανώς συνανήκει με τα Δ 292 - Δ 294. Συγκολλημένο από πέντε μεγάλα όστρακα. Στο άνω άκρο όριζόντια αϋλάκωση, που προφανώς υπογραμμίζει την βάση του λαμιού. Σε απόσταση 0.012μ. από αυτήν, μικρή όριζόντια σωληνωτή λαβή. Η άνω επιφάνεια της λαβής παρουσιάζει ελαφρά βάρυνση στο μέσον και έξαρση στα πλάγια. Πηλός, όπτηση και επίχρισμα όπως στο προηγούμενο.

Ύψ. 0.16μ., πλ. 0.17μ., πάχ. 0.032μ., ύψ. λαβής 0.05μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.034μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.008μ., διάμ. όπτης λαβής 0.006-0.005 και 0.007-0.005μ.

Δ 296

Σχ. 50, Πίν. 175

Τεμάχιο παρόμοιο με το προηγούμενο και προφανώς συνανήκον με αυτό. Συγκολλημένο από τρία μεγάλα όστρακα. Η άβαθής όριζόντια αϋλάκωση στην βάση του λαμιού σώζεται καλύτερα εδώ και έχει μέγιστο πλάτος 0.013μ. Σε απόσταση 0.006μ. από αυτήν, μικρή όριζόντια σωληνωτή λαβή, παρόμοια με την λαβή του Δ 295. Πηλός, όπτηση και επίχρισμα όπως στα προηγούμενα.

Ύψ. 0.085μ., πλ. 0.22μ., πάχ. 0.031μ., ύψ. λαβής 0.05μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.035μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.009-0.011μ., διάμ. όπτης λαβής 0.007-0.006μ.

Δ 297

Σχ. 53, Πίν. 176

Τμήμα του σώματος όγκώδους πίθου. Σώζει όριζό-

ντια σωληνωτή απόφυση, κατά πολὺ μικρότερη σε πλάτος και διαφορετική από τις μικρές όριζόντιες σωληνωτές λαβές των Δ 295 και Δ 296. Συγκολλημένο από τρία μεγάλα όστρακα. Προφανώς συνανήκει με τα Δ 292 - Δ 296. Πηλός, όπτηση και επίχρισμα όπως στα προηγούμενα.

Ύψ. 0.145μ., πλ. 0.122μ., πάχ. 0.032μ., ύψ. απόφυσεως 0.05μ., πλ. απόφυσεως στο μέσον της 0.012μ., πάχ. απόφυσεως στο μέσον της 0.005-0.006μ.

ΔΥΤΙΚΗ ΟΙΚΙΑ

ΔΟ. 1

Σχ. 5

Δωμάτιο 3Α, ισόγειο. Ύπόστρωμα του πήλινου δαπέδου της τελευταίας φάσεως της οικίας. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο από το χεῖλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοικτοκάστανο επίχρισμα, με ίχνη από άμυδρή στίλβωση. Όριζόντια εγχάραξη υπογραμμίζει το χεῖλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.021μ., πάχ. 0.008μ.

ΔΟ. 2

Σχ. 57α, Πίν. 196

Προέλεση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το κάτω μέρος του λαμιού και το άνω μέρος του ελαφρώς προέχοντος ώμου λεπτού και κλειστού άγγείου, πιθανώς κρατηρίσκου. Το σωζόμενο τμήμα του λαμιού έχει κλίση προς το έσωτερικό του άγγείου. Πηλός βαθυκάστανος έως μελανός, άκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά του λαμιού, μελανή ελαφρώς στιλπνή βαφή, που περιέχει μαρμαρυγία. Λεπτή όριζόντια εγχάραξη υπογραμμίζει την βάση του λαμιού έξωτερικά.

Ύψ. 0.019μ., πλ. 0.02μ., πάχ. λαμιού 0.005μ., πάχ. ώμου 0.004μ.

ΔΟ. 3

Σχ. 41, Πίν. 146

Προέλεση ως άνω.

Όστρακο από τον χαμηλό χοανοειδή λαμό εύρύστομον πιθοειδούς άγγείου. Η μετάβαση από τον λαμό στον ώμο γωνιώδης έσωτερικά. Πηλός ερυθρός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκόκκινο έως καστανό στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.047μ., πάχ. λαμιού στην μετάβαση από τον λαμό στον ώμο 0.013μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.12μ.

ΔΟ. 4

Σχ. 41, Πίν. 146

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τον χαμηλό χοανοειδή λαμμό και το άνω μέρος του προέχοντος ώμου ευρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμμό στὸν ὅμο γωνιώδης ἐσωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ, καστανέρυθρο ἕως τεφρὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.031μ., πάχ. λαμποῦ στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμμό στὸν ὅμο 0.0135μ., πάχ. ὁμοῦ 0.01μ.

ΔΟ. 5

Σχ. 41, Πίν. 146

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλό χοανοειδή λαμμό ευρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἐξωτερικά διακρίνεται ἡ ἀρχὴ τοῦ ὁμοῦ. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Ὅριζόντια ἐγγράφη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ ἐξωτερικά. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά φαίνονται νὰ ἔχουν προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0125μ.

ΔΟ. 6

Πίν. 299

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Προέρχεται ἀπὸ σημεῖο κοντὰ στὴν γέννηση ἢ τὴν ἀπόληξή της καὶ σώζει μέρος τῆς μᾶς πλευρᾶς της. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια καὶ ἡ πλευρὰ τῆς λαβῆς φέρουν ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ ἀνοιχτότεφρο.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.025μ.

ΔΟ. 7

Σχ. 41, Πίν. 146

Δωμάτιο 3Α, ισόγειο. Ὑπόστρωμα τοῦ πῆλινου δαπέδου τῆς φάσεως τῆς οἰκίας ποὺ προηγεῖται τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλό χοανοειδή λαμμό καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὁμοῦ ευρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐξωτερικά ἐλαφρὸ περιχέιλωμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ, ἐπίχρισμα καστανὸ καὶ βαθυκόκκινο ἀντίστοιχα, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ ἀμυδρὴ στίλβωση.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.053μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμμό στὸν ὅμο 0.008μ., πάχ. ὁμοῦ στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.0045μ.

ΔΟ. 8

Σχ. 41

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλό χοανοειδή λαμμό ευρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἐξωτερικά διακρίνεται ἡ ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὁμοῦ. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.049μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμμό στὸν ὅμο 0.012μ.

ΔΟ. 9

Σχ. 41, Πίν. 144

Δωμάτιο 3Γ, ισόγειο. Ἐπάνω στὸ δάπεδο τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλό χοανοειδή λαμμό καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὁμοῦ ευρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο ἐπίχρισμα, ποὺ στὸ χεῖλος παραλλάσσει πρὸς τὸ τεφρὸ.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.062μ., πάχ. 0.0105μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.24μ. περίπου.

ΔΟ. 10

Σχ. 28

Δωμάτιο 3Γ, ισόγειο. Ὑπόστρωμα τοῦ πῆλινου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθῆος ἀνοιχτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοιχτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἕως καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει μελανὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.051μ., πλ. 0.067μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.009μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.019μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.0125μ.

ΔΟ. 11

Σχ. 57α, Πίν. 191

Δωμάτιο 4, ισόγειο. Ὑπόστρωμα τοῦ πῆλινου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὁμοῦ κλειστοῦ ευρύστομου ἀγγείου, κρατηρίσκου μᾶλλον. Ὁ λαμμός ἐλαφρῶς κοίλος. Τὸ χεῖλος ἔνευε πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς κατὰ τόπους ὀχροκίτρινος, κατὰ τόπους ἀνοιχτοκάστανος καὶ ρό-

δινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρσιμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρσιμη, ρόδινη ἕως ἀνοικτοκάστανη. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.009μ., πᾶχ. ὤμου 0.009μ., πᾶχ. στῆν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμποῦ στὸν ὤμο 0.0105μ.

ΔΟ. 12

Σχ. 71α, Πίν. 321

Δωμάτιο 5, ισόγειο. Ἐπίστρωση τοῦ πῆλινου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου. Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ καὶ λεπτοῦ μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς καστανὸς μᾶλλον, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκόκκινη στιλβωμένη βαφὴ καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν ἀβαθῶν αὐλακώσεων ἀντίθετης φορᾶς σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκεντρος.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.02μ., πᾶχ. 0.006μ.

ΔΟ. 13

Πίν. 8

Δωμάτιο 5, ισόγειο. Ὑπόστρωμα τοῦ πῆλινου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Μεγάλῃ σωληνωτῇ λαβῇ καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων φθαρμένες. Διατηροῦνται ὑπολείμματα ἐπιχρίσματος μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία καὶ χρῶμα ποὺ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τὸ ἀνοικτότεφρο. Στῆν βάση τῆς λαβῆς καὶ στὸ ἀκέραιο σωζόμενο ἄκρο τῆς, σημεῖο τοῦ κεραμέα, ποὺ συνίσταται σὲ μικρὴ ὀπὴ καὶ μικρὴ, σχεδὸν ὀριζόντια, αὐλάκωση (Σχ. 2α).

Ύψ. 0.084μ., πλ. 0.096μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.009μ.

ΔΟ. 14

Σχ. 34α, Πίν. 90

Δωμάτιο 6, ισόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαμποῦ κυπέλλου τοῦ τύπου «one-handed tankard». Τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένο. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.054μ., πλ. 0.047μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΔΟ. 15

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρσιμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.055μ., πᾶχ. 0.008μ.

ΔΟ. 16

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἀνεπαίσθητη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα μὲν κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκάστανη ἕως καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφὴ.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.028μ., πᾶχ. χείλους 0.0075μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.007μ.

ΔΟ. 17

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μὲν κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ρόδινο ἐπίχρσιμα, ποὺ κατὰ τόπους παραλλάσσει πρὸς τὸ ἀνοικτότεφρο.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.007μ.

ΔΟ. 18

Σχ. 10α

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά ρόδινο, ἐσωτερικά ἀνοικτοκάστανο μᾶλλον ἐπίχρσιμα, ποὺ στῆν περιοχὴ τοῦ χείλους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.024μ., πᾶχ. 0.005μ.

ΔΟ. 19

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνοικτότεφρη καὶ μᾶλλον τραχεία.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.026μ., πᾶχ. 0.006μ.

ΔΟ. 20

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-

κτής και χονδροειδοῦς μάλλον φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα καὶ κατὰ τι παχύτερα στὸ ἀνώτερο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στύλωση καὶ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Ὑψ. 0.039μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτερο τμήμα τους 0.0095μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0075μ.

ΔΟ. 21

Σχ. 37δ, Πίν. 117

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀβαθοῦς καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὁστράκου διακρίνεται ἐσωτερικὰ ἡ ἀρχὴ τοῦ πυθμένα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐσωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, βαθυκόκκινο στύλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ ἀνοικτότερο. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁμοιόχρομη πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ ἀλλὰ τραχεῖα καὶ ἀνεπίχριστη.

Ὑψ. 0.041μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο ὅπου ἡ ἀρχὴ τοῦ πυθμένα 0.01μ.

ΔΟ. 22

Σχ. 22, Πίν. 57

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ μικρὸ τμήμα τῶν ἀνωτατων τοιχωμάτων βαθιᾶς φιάλης μὲ ἡμισφαιρικό μάλλον σῶμα τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀνεπίχριστη, καστανὴ ἕως ἀνοικτότεφρη.

Ὑψ. 0.02μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.01μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ. περίπου.

ΔΟ. 23

Σχ. 41, Πίν. 146

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χρονοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο καμπύλη ἐξωτερικὰ,γωνιώδης ἐσωτερικὰ. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ, βαθυκόκκινο ἕως τεφρὸ ἐπίχρισμα. Στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, βαθυκόκκινο ἕως καστανέρυθρο ἐπίχρισμα. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικὰ φαίνονται νὰ ἔχουν προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ὑψ. 0.034μ., πλ. 0.051μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸ χρονοειδὲς στόμιο στὸν ὤμο 0.014μ., πᾶχ. ὤμου στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο του 0.008μ.

ΔΟ. 24 (6)

Πίν. 3

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἐξί ὁστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware», τὸ ἓνα συγκολλημένο ἀπὸ δύο μικρότερα. Πηλὸς βαθυκάστανος στὸ ἓνα, βαθυκόκκινος στὰ ἄλλα. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ὁστράκων κυμαίνεται στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ καστανοῦ. Τὰ πέντε ἔχουν ἐξωτερικὰ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

ΔΔ. ἀπὸ 0.018x0.02μ. στὸ μικρότερο ἕως 0.056x0.045μ. στὸ μεγαλύτερο, πᾶχ. ἀπὸ 0.006μ. στὸ λεπτότερο ἕως 0.0095μ. στὸ παχύτερο.

ΔΟ. 25

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ὑψ. 0.026μ., πλ. 0.026μ., πᾶχ. 0.005μ.

ΔΟ. 26

Σχ. 12, Πίν. 33

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ρόδινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ.

Ὑψ. 0.024μ., πλ. 0.023μ., πᾶχ. 0.005μ.

ΔΟ. 27

Σχ. 21δ, Πίν. 54

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κωνικῆς φιάλης μάλλον. Τὸ χεῖλος λεπτὸ, ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή, καὶ εἶναι ἀποκεκρουσμένο στὸ μεγαλύτερο τμήμα του. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρωπὸς, ἀκαθάριστος. Ὑψηλὴ ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὸ ἕως ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στύλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.026μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΔΟ. 28

Σχ. 72γ, Πίν. 330

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανη στιλβωμένη βαφή καὶ ἐγγάρια διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ τέσσερις λοξὲς μᾶλλον παραλλήλες εὐθεῖες.

ΔΔ. 0.028x0.033μ., πᾶχ. 0.01μ.

ΔΟ. 29

Σχ. 57α, Πίν. 195

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Ὁ λαμὸς ἔχει κλίση πρὸς τὰ ἔσω στὸ σωζόμενο τμήμα του. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐρυθρὸ ἐπίχρσιμα ἐξωτερικά. Ώψ. 0.038μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.008μ., πᾶχ. ὤμου 0.0105μ.

ΔΟ. 30

Σχ. 65β, Πίν. 256

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὰ κάτω τοιχώματα καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά ἀνοικτοκόκκινο, ἐσωτερικά καστανὸ μᾶλλον ἐπίχρσιμα, πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

Ώψ. 0.015μ., ΔΔ. 0.04x0.037μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.006μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.008μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.006μ.

ΔΟ. 31

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος λείπει. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ διαμορφώνουν ὦμο πού προέχει ἔντονα. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ώψ. 0.029μ., πλ. 0.021μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0095μ.

ΔΟ. 32

Σχ. 60γ, Πίν. 217

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ κυλινδρικό λαμὸ καὶ τὸν προέχοντα ὦμο σφαιρικῆς/φακοειδοῦς πυξίδας. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ὁριζόντια ἐγγάρια ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ.

Ώψ. 0.025μ., πλ. 0.025μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.005μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0065μ.

ΔΟ. 33

Σχ. 37δ

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀβαθοῦς καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεῖα καὶ ἀνεπίχρστη. ΔΔ. 0.02x0.023μ., πᾶχ. 0.009μ.

ΔΟ. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ώπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. ΔΔ. 0.027x0.031μ., πᾶχ. 0.01μ.

ΔΟ. 35

Σχ. 58γ, Πίν. 207

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ σώματος εὐρύστομης πρόχου μᾶλλον. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Σῶζονται τὸ κάτω μέρος τοῦ κολουροκωνικοῦ λαμποῦ, ὁ κυρτὸς προέχων ὦμος καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα, πού κατὰ τόπους παραλλάσσει πρὸς τὸ καστανὸ καὶ τὸ βαθυκόκκινο. Ὁριζόντια ἀυλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ.

Ώψ. 0.089μ., πλ. 0.101μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.007μ., πᾶχ. ὤμου 0.0075μ.

ΔΟ. 36

Σχ. 6

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εἶναι εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. Τὴν ἐπιφάνεια καλύπτει ρόδινο ἐπίχρσιμα, πού ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

Ώψ. 0.032μ., πλ. 0.053μ., πᾶχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.30μ.

ΔΟ. 37

Σχ. 39α, Πίν. 127

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ χείλους καὶ τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς βάσεως ἀνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου, καὶ ἔχει σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Ὁ πυθ-

μένας βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο. Βαθιά αὐλάκωση χωρίζει τὰ τοιχώματα ἀπὸ τὴν βάση ἐξωτερικά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια φέρει ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἴχνη πυρᾶς καὶ κυμαίνεται στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ. Ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους εἶναι λεία, ἐξωτερικά καὶ στὴν βάση τραχεία. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, διακόσμηση πού συνίσταται σὲ τρεῖς ὀριζόντιες σειρὲς ἐμπέστων τριγώνων, ἐναλλάξ ἀντικόρυφων καὶ μὲ κοινὴ βάση, πού σχηματίζουν ὀριζόντια σειρὰ ἀνάγλυφων ρόμβων.

Ύψ. 0.057μ., πλ. 0.086μ., πλ. χεῖλους 0.035μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0175μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.012μ.

ΔΟ. 38

Σχ. 37δ, Πίν. 122

Δωμάτιο 6, ἰσόγειο. Ὑπόστρωμα τοῦ πηλίνου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὁστρακο ἀπὸ τὰ κάτω τοιχώματα καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα καὶ ἴχνη πυρᾶς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων φέρει παρόμοιο ἐπίχρισμα ἀλλὰ εἶναι σχετικὰ τραχεία. Ἡ βάση τραχεία καὶ ἀνεπίχριστη.

Ύψ. 0.025μ., ΔΔ. 0.059x0.063μ., πᾶχ. στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τῶν τοιχωμάτων 0.006μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0125μ., πᾶχ. στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς βάσεως 0.005μ.

ΔΟ. 39

Σχ. 57α, Πίν. 191

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἐλαφρῶς προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Ὁ λαμῖος, ἐλαφρῶς κοῖλος, φαίνεται ὅτι ἀπέληγε σὲ ἔξω νεῦον χεῖλος. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἐρυθρὰ καὶ τραχὺ μᾶλλον ἐπίχρισμα πού περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Ἀβαθῆς ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. λαμποῦ στὴν βάση του 0.008μ.

ΔΟ. 40

Πίν. 298

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὴν γέννηση ἢ τὴν ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς

μᾶλλον. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καὶ στὴν πλευρὰ τῆς λαβῆς, καστανὸ ἐπίχρισμα πού διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση καὶ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.

ΔΔ. 0.042x0.054μ.

ΔΟ. 41

Πίν. 286

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος κάθετης ταινωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Τὸ περιγράμμα τῆς λαβῆς σχεδὸν τριγωνικόν. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς ἐξίτηλο βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, πού διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ ἀμυδρὴ στίλβωση. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ἐγγάρακτο τρίγωνο, οἱ πλευρὲς τοῦ ὁποῖου εἶναι περὶ τὸν παραλλήλες πρὸς τὶς πλευρὲς τῆς λαβῆς.

Ύψ. 0.055μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.06μ.

ΔΟ. 42

Σχ. 66, Πίν. 270

Δωμάτιο 6, ἰσόγειο, ἀνατολικὸ τμήμα. Ὑπόστρωμα τοῦ πηλίνου δαπέδου τῆς φάσεως τῆς οἰκίας πού προηγείται τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Τμήμα τῶν κατώτατων τοιχωμάτων καὶ τῆς βάσεως κλειστοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὅστρακα. Ἡ βάση ἐλαφρῶς κοίλη περὶ τὸ κέντρο, ὁ πυθμὲνας διογκωμένος στὸ ἀντίστοιχο τμήμα. Πηλὸς ρόδινος στὸν πυρήνα, ἀνοικτοκάστανος πρὸς τὴν ἐπιφάνεια, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, στίλβωμένο στὰ τοιχώματα.

Ύψ. 0.025μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτατο σωζόμενο ἄκρο τους 0.0055μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0145μ., πᾶχ. βάσεως 0.0145μ.

ΔΟ. 43

Σχ. 41, Πίν. 144

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χανοειδῆ λαμῖο καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμῖο στὸν ὤμο γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ, καστανὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα, πού περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Δύο ὀριζόντιες ἐγχαράξεις ὑπογραμμίζουν ἀντίστοιχα τὸ χεῖλος καὶ τὴν βάση τοῦ λαμποῦ ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.046μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.0075μ., πᾶχ. ὤμου 0.005μ.

ΔΟ. 44

Σχ. 57α, Πίν. 193

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τον λαμίο και την άρχη του προέχοντος ὄμου κρατηρίσκου. Ο ψηλός, σχεδόν κυλινδρικός λαμίος ἀπολήγει σὲ λεπτό χεῖλος πὺν νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζει χροανοειδὲς στόμιο. Ἡ διάκριση λαμίου καὶ ὄμου ἔντονη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμίου, καστανὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.061μ., πλ. 0.07μ., ὕψ. λαμίου 0.053μ., πάχ. λαμίου στὴν βάση του 0.011μ., πάχ. ὄμου 0.008μ., ὕπολ. διάμ. λαμίου στὴν βάση του 0.08μ., ὕπολ. διάμ. χεῖλους 0.124μ.

ΔΟ. 45

Σχ. 34α, Πίν. 89

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τῆς κοιλίας καὶ τῆς βάσεως κυπέλλου τοῦ τύπου «one-handed tankard». Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ κυρτά. Ἡ βάση ἐπίπεδη. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν βάση, ἡ ἀπόληξη κάθετης λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς. Πηλὸς ὑπόλευκος ἕως ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ μελανὴ ἕως καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή, ἐξίτηλη κατὰ τόπους. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀδρῆ, ἀνοικτότεφρη. Ὁ πυθμένος ἀνώμαλος.

Ύψ. 0.053μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.004μ., πάχ. τοιχωμάτων κοντὰ στὴν βάση 0.0065μ., πάχ. βάσεως κοντὰ στὴν περιφέρεια 0.005μ.

ΔΟ. 46

Πίν. 280

Προέλευση ως άνω.

Μεγάλῃ σωληνωτῇ λαβῇ καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ζωηρὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων φέρουν ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ καὶ κατὰ τόπους τοῦ τεφροῦ. Τὸ ἐπίχρισμα περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.09μ., πλ. 0.105μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.012μ., ὕψ. λαβῆς 0.06μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.09μ., πλ. λαβῆς στὸ μέσον τῆς 0.045μ., διάμ. ὀπῆς λαβῆς 0.035-0.02 καὶ 0.03-0.015μ.

ΔΟ. 47

Σχ. 41, Πίν. 146

Δωμάτιο 6, ἰσόγειο, δυτικὸ τμήμα. Ὑπόστρωμα τοῦ πλίνου δαπέδου τῆς φάσεως τῆς οἰκίας πὺν προηγείται τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμίο καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὄμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς

ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.013μ.

ΔΟ. 48

Πίν. 291

Δωμάτιο 6, ἰσόγειο, ΒΔ τμήμα. Ἀπὸ τὰ δύο ὑποστρώματα τοῦ πλίνου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων, χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, βαθυκάστανο ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.063μ., πλ. 0.093μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.014μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.09μ.

ΔΟ. 49

Σχ. 57α, Πίν. 192

Προέλευση ως άνω.

Τὸ κάτω μέρος τοῦ σχεδόν κυλινδρικοῦ λαμίου καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ἔντονα προέχοντος ὄμου κρατηρίσκου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμίο στὸν ὄμο γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ, ἐπίχρισμα κατὰ τὸ ἥμισυ ἐρυθρὸ καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ τεφρὸ. Ἀβαθὴς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμίου. Ύψ. λαμίου 0.41μ., πλ. ὀστράκου 0.077μ., πάχ. λαμίου 0.0065μ., πάχ. ὄμου 0.0085μ.

ΔΟ. 50

Σχ. 41, Πίν. 144

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμίο καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὄμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμίο στὸν ὄμο γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμίου, βαθυκόκκινο καὶ κατὰ τόπους ἐρυθρόφαιο ἐπίχρισμα. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμίου ἐξωτερικὰ.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.062μ., πάχ. λαμίου 0.0075μ., πάχ. ὄμου 0.007μ.

ΔΟ. 51

Σχ. 41, Πίν. 144

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμίο καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὄμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμίο στὸν ὄμο γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτε-

ρική πλευρά του λαμποῦ, βαθυκόκκινο καὶ κατὰ τὸ πους ἐρυθρόφαιο ἐπίχρσιμα, πού περιέχει μαρμαρυγία. Ὁριζόντια ἐγγράραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.05μ., πάχ. λαμποῦ 0.009μ., πάχ. ὤμου 0.0055μ.

ΔΟ. 52

Σχ. 41, Πίν. 146

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρά τοῦ λαμποῦ, ἐξίτηλο βαθυκάστανο ἐπίχρσιμα πού διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Ὁριζόντια ἐγγράραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ ἐξωτερικά. Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.03μ., πάχ. λαμποῦ 0.0075μ., πάχ. ὤμου 0.006μ.

ΔΟ. 53

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς κυρτὸ καὶ ἰσοπαχὲς περίπου μὲ τὰ τοιχώματα. Πηλὸς ρόδινο πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν, καστανὸς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ φθαρμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους φέρουν βαθυκάστανο ἕως καστανόμαυρο ἀμυδρὰ στίλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ἐσωτερικά, ἐξίτηλο ρόδινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.014μ.

ΔΟ. 54

Σχ. 66, Πίν. 269

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδὴ βάση κλειστοῦ καὶ λεπτοῦ μάλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ στίλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.014μ., πλ. 0.03μ., πάχ. στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τῶν τοιχωμάτων 0.0065μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0085μ., πάχ. στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς βάσεως 0.005μ.

ΔΟ. 55

Σχ. 72β, Πίν. 327

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μάλλον κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στίλβωμένη, μὲ διακόσμηση πού συνίσταται σὲ ζευγὸς κάθετων αὐλακώσεων.

ΔΔ. 0.042x0.048μ., πάχ. 0.0065μ.

ΔΟ. 56

Σχ. 41, Πίν. 142

Δωμάτιο 6, ἰσόγειο, ἀνατολικὸ τμήμα. Ὑπόστρωμα τοῦ πηλίνου δαπέδου τῆς φάσεως τῆς οἰκίας πού προηγεῖται τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης ἐξωτερικά, καμπύλη ἐσωτερικά. Πηλὸς κατὰ τὸ πους ἐρυθρὸς, κατὰ τὸ πους καστανὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ λαμποῦ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα πού ἐπίσης περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.058μ., πλ. 0.106μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο 0.015μ., πάχ. ὤμου 0.01μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.24μ.

ΔΟ. 57

Σχ. 42, Πίν. 142

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης. Πηλὸς τεφρὸς στὸν πυρήνα, ἐρυθρὸς ἐκτέρωθεν τοῦ πυρήνα, μελανὸς πρὸς τὴν ἐπιφάνεια. Εἶναι ἀκαθάριστος καὶ περιέχει χρυσίζοντα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμποῦ ἐσωτερικά, μελανὸ ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.047μ., πλ. 0.068μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο 0.011μ., πάχ. ὤμου 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.26μ.

ΔΟ. 58

Σχ. 5, Πίν. 21

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτὸς πορτοκαλόχρωμος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση μάλλον ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, πορτοκαλόχρωμη βαφή· ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.0068μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ.

ΔΟ. 59

Σχ. 10α, Πίν. 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη, μὲ χρῶμα πού κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ ἀνοικτοκάστανο καὶ τὸ καστανόμαυρο. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.0067μ.

ΔΟ. 60

Προέλευση ως άνω.

Μικρό ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.0077μ.

ΔΟ. 61

Σχ. 5, Πίν. 21

Προέλευση ως άνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0077μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.25μ.

ΔΟ. 62

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος πρὸς τὸ ροδίζον, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς καὶ ἀμυδρὰ στιλβωμένη. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ.

Ύψ. 0.058μ., πλ. 0.042μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.008μ.

ΔΟ. 63

Σχ. 37α, Πίν. 104

Προέλευση ως άνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ τοιχώματα ἄωτου κυπέλλου. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος σχεδὸν κυλινδρικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, σχετικὰ καθαρὸς, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση μᾶλλον ἰσομερῆς. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, μὲ ἱχνη πυρᾶς κατὰ τόπους, κυρίως ἐξωτερικὰ.

Ύψ. 0.065μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.10μ. περίπου.

ΔΟ. 64

Σχ. 36, Πίν. 104

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἄωτου κυπέλλου. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται σχεδὸν κυλινδρικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ

ἐσωτερικὰ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, μὲ ἱχνη πυρᾶς ἐξωτερικὰ.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.005μ.

ΔΟ. 65

Σχ. 36, Πίν. 104

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ τμήμα τῆς βάσεως καὶ μέρος τῶν κάτω τοιχωμάτων ἄωτου κυπέλλου μὲ κυλινδρικό μᾶλλον σῶμα καὶ ὑποτυπώδη βάση. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, μὲ ἱχνη πυρᾶς ἐξωτερικὰ.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.053μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0048μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0062μ.

ΔΟ. 66

Σχ. 36, Πίν. 104

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ τμήμα τῆς βάσεως καὶ μέρος τῶν κάτω τοιχωμάτων ἄωτου κυπέλλου. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Ἡ βάση ὑποτυπώδης. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.033μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0046μ.

ΔΟ. 67

Σχ. 38β, Πίν. 124

Δωμάτιο 6, ἰσόγειο, δυτικὸ τμήμα. Ὑπόστρωμα τοῦ πῆλινου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρῶμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὁστρακο κυκλικοῦ πινακίου. Ἡ βάση ἐπίπεδη. Στὴν περιφέρεια τῆς βάσεως, χαμηλὸ περιχεῖλωμα, ὕψους 0.015μ., ποὺ ἀπολήγει σὲ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα ἐξωτερικὰ. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Πυθμένας καὶ περιχεῖλωμα καλύπτονται ἀπὸ λεῖο ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ φέρουν ἱχνη πυρᾶς καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα μᾶλλον τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ σκεύους σὲ ὑψηλές θερμοκρασίες. Ἡ ἐξωτερικὴ πλευρὰ τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ βάση τραχεῖες.

Ύψ. 0.035μ., ΔΔ. 0.108x0.126μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0162μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.34μ. περίπου.

ΔΟ. 68

Σχ. 41, Πίν. 142

Δωμάτιο 6, ἰσόγειο, ΒΔ τμήμα. Ἀπὸ τὰ δύο ὑποστρώματα τοῦ πῆλινου δαπέδου τῆς τελευταίας φά-

σεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸν προέχοντα ὦμο λεπτοῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ χρυσίζοντα μαρμαρυγία. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικὰ καὶ στὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικὰ, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρσιμα, ποὺ ἐπίσης περιέχει μαρμαρυγία.

᾽Υψ. 0.039μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.006μ.

ΔΟ. 69

Σχ. 42, Πίν. 143

Δωμάτιο 6, ισόγειο. ᾽Υπόστρωμα τοῦ πηλίνου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τῆς οἰκίας. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸν προέχοντα ὦμο εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικὰ καὶ στὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικὰ, ἐρυθρόφαιο ἕως μελανὸ ἐπίχρσιμα.

᾽Υψ. 0.05μ., πάχ. λαμοῦ 0.015μ., πάχ. ὦμου ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω 0.011-0.0078μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.031μ. περίπου.

ΔΟ. 70

Σχ. 38β, Πίν. 125

Δωμάτιο 3Α, ισόγειο. ᾽Υπόστρωμα τοῦ πηλίνου δαπέδου τῆς φάσεως τῆς οἰκίας ποὺ προηγεῖται τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

᾽Οστρακο ἀβαθοῦς κυκλικοῦ πινακίου μὲ ἐπίπεδο πυθμένα καὶ ἐλαφρῶς κυρτὴ βάση. Στὴν περιφέρεια τῆς βάσεως μὲν διακρινόμενο περιχέλωμα ποὺ σχηματίζεται μὲ ἔξαρση τῆς ἐπιφάνειας τοῦ πυθμένα κατὰ 0.003μ. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ περιχελώματος ἐπίπεδη, μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ πινακίου ἀνοίγει πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὴν βάση πρὸς τὸ χεῖλος. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Πυθμένας καὶ περιχέλωμα καλύπτονται ἀπὸ καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ἡ ἐξωτερικὴ πλευρὰ τοῦ πινακίου καὶ ἡ βάση τραχεῖς. ᾽Υψ. 0.022μ., ΔΔ. 0.056x0.051μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.018μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.12μ.

ΔΟ. 71

Πίν. 302

Δωμάτιο 4, ισόγειο. Κατὰ μῆκος τοῦ νότιου τοίχου, κάτω ἀπὸ τὸ 4α. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς μᾶλλον.

Ἡ ὀριζόντια λαβὴ χονδροειδοῦς ἀγγείου καὶ μικρὸ τμῆμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων τοῦ σκεύους. Ἡ λαβὴ ἀκέραιη, ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, μὲ πολλὰ προσμίξεις. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς ἀνοικτοκά-

στανο ἕως ἀνοικτότεφρο ἐπίχρσιμα καὶ διακόσμηση ἐγγάρακτων γραμμῶν σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη. Οἱ ἐγχαράξεις περιέχουν ἔνθετη λευκὴ ὕλη.

Μήκ. ὀστράκου 0.103μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ., διάμ. λαβῆς 0.026-0.0285 καὶ 0.034-0.032μ. στὶς ρίζες καὶ 0.022-0.019μ. στὸ μέσον, διάμ. ὀπῆς λαβῆς 0.03-0.024μ.

«ΜΑΓΕΙΡΕΙΟ»

Μ 1

Σχ. 17

«Μαγειρεῖο». Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. ᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλβωμένο ἐπίχρσιμα, ποὺ ἐξωτερικὰ καὶ στὸ διογκωμένο χεῖλος τείνει πρὸς τὸ μελανό, στὴν λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια πρὸς τὸ ἀνοικτοκάστανο.

᾽Υψ. 0.023μ., πλ. 0.026μ., πάχ. χείλους 0.012μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τῶν 0.0075μ.

Μ 2

Σχ. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὦμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐλαφρὸ περιχέλωμα ἐξωτερικὰ. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο γωνιώδης ἐσωτερικὰ, καμπύλη ἐξωτερικὰ. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

᾽Υψ. 0.034μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.0105μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.20μ.

Μ 3

Σχ. 29β

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανὸ ἐπίχρσιμα, ποὺ στὸ ἐσωτερικὸ ἄκρο τοῦ χείλους τείνει πρὸς τὸ μελανό.

᾽Υψ. 0.042μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.01μ.

Μ 4

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν

ἀρχή τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸν στὸν ὤμο γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρυσμα, ποὺ ἐξωτερικά τείνει κατὰ τόπους πρὸς τὸ τεφρό. Ὑψ. 0.031μ., πλ. 0.04μ., πάχ. λαμοῦ 0.0115μ., πάχ. ὤμου 0.0105μ.

ΞΕΣΤΗ 3

Ξ 1

Σχ. 18β

Δωμάτιο 1, ἰσόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ρόδιнос ἕως ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη καστανέρυθρη καὶ στιλβωμένη. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ὑψ. 0.021μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 2

Σχ. 36, Πίν. 103

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Ἐξωτερικά καὶ σὲ ἀπόσταση 0.007μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος μικρὴ ἐπίθετη κομβίωση ἀπόφυση, διαμέτρου 0.007μ. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά, λεπτὴ ὀριζόντια ἐγχάραξη κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἔχνη πυρᾶς καὶ ἐμφανῆ ἔχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ.

Ὑψ. 0.029μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.005μ.

Ξ 3

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρυσμα, ποὺ διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἔχνη ἀπὸ στιλβωση.

Ὑψ. 0.021μ., πλ. 0.034μ., πάχ. χεῖλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0045μ.

Ξ 4

Σχ. 16β, Πίν. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἀνεπαίσθητη διόγκωση ἐσωτερικά ποὺ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραξη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Τὴν ἐπιφάνεια καλύπτει στιλβωμένο ἐπίχρυσμα, ἐξωτερικά καστανὸ ἕως καστανέρυθρο, ἐσωτερικά καστανόμαυρο.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.04μ., πάχ. χεῖλους 0.0125μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0095μ.

Ξ 5

Σχ. 6

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἀνεπαίσθητη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά ἀνοικτοκόκκινο, ἐσωτερικά ἀνοικτοκάστανο στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.28μ.

Ξ 6

Σχ. 38α, Πίν. 121

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Ἐξωτερικά καὶ σὲ ἀπόσταση 0.011μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἡ ἐπιφάνεια παρουσιάζει ἐξοχή κατὰ 0.001μ. καὶ τὰ τοιχώματα γίνονται παχύτερα ἀπὸ τὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ κάτω. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐξωτερικά, μέχρι τοῦ σημείου τῆς ἐξοχῆς, ἀνοικτοκάστανο στιλβωμένο ἐπίχρυσμα. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεῖα καὶ ἀνεπίχρυστη.

Ὑψ. 0.04μ., πλ. 0.049μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτατο τμήμα τους 0.0075μ., πάχ. στὸ σημεῖο τῆς ἐξοχῆς 0.008μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.28μ.

Ξ 7

Σχ. 39α, Πίν. 128

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Ἐλαφρῶς ἀποκεκρουσμένο στὴν ἐξωτερικὴ περιφέρεια τοῦ χεῖλους, ποὺ εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ ἐξέχει σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ τὸ χεῖλος διατηροῦν ὑπολείμματα καστανῆς βαφῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, διακόσμηση, ποὺ συνί-

σταται σὲ τρεῖς ὀριζόντιες σειρὲς ἐμπιέστων τριγώνων, ἐναλλάξ ἀντικόρυφων καὶ μὲ κοινὴ βάση, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν δύο ὀριζόντιες σειρὲς ἀνάγλυφων ρόμβων.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.078μ., πλ. χείλους 0.038μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.019μ.

Ξ 8 (2)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστῶν ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware».

Ξ 8α: Πηλὸς καστανός. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανέρυθρη. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, τρεῖς ὀριζόντιες χαράξεις.

Ξ 8β: Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια κιτρινωπὸ ἐπίχρισμα.

(α) ΔΔ. 0.047-0.051μ., πάχ. 0.011μ.

(β) ΔΔ. 0.048-0.05μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 9

Σχ. 55, Πίν. 186

Δωμάτιο 1, ἰσόγειο, κοντὰ στὸν νότιο τοῖχο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κρατηρίσκου μὲ κολουροκωνικὸ λαμό. Σῶζονται τὸ κατώτατο τμήμα τοῦ λαμοῦ, ὁ προέχων ὦμος καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κοιλίας. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὑπολείμματα κιτρινωποῦ ἐπιχρίσματος καὶ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια ἐγγράφη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ. Στὸν ὦμο καὶ στὸ σωζόμενο τμήμα τῆς κοιλίας, σειρὰ λοξῶν παράλληλων ἐγχαράξεων.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 10

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.05x0.061μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 11

Σχ. 27β

Δωμάτιο 2, ἰσόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπολείμματα στυλβωμένου ἐπιχρίσματος, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανον ἕως τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.01μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.26-0.28μ.

Ξ 12

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα ἐξωτερικὰ, ἐλαφρῶς κυρτὰ ἐσωτερικὰ. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανον ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.047μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.007μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0095μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.14μ. περίπου.

Ξ 13

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πρόκειται μᾶλλον γιὰ ἀγγεῖο παρόμοιο μὲ τὸ Ξ 11, μὲ τὴν διαφορὰ ὅτι τὸ χεῖλος δὲν νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανόμαυρο ἕως καστανέρυθρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.019μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.011μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.16-0.18μ.

Ξ 14

Σχ. 16β, Πίν. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.04μ., πάχ. χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.011μ.

Ξ 15

Σχ. 69γ, Πίν. 300

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅριζόντια μηνοειδὴς λαβὴ μὲ κάθετη διάτρηση καὶ τὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τοῦ κλειστοῦ ἀγγείου στὸ ὁποῖο ἔχει ἐπικολληθεῖ ἡ λαβή. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καλύπτονται ἀπὸ καστανέρυθρο ἕως καστανόφαιο ἐπίχρισμα.

Μήκ. λαβῆς 0.098μ., πλ. λαβῆς 0.045μ., πάχ. λαβῆς 0.028μ., διάμ. ὁπτῆς λαβῆς 0.02-0.015 καὶ 0.02-0.022μ., πάχ. τοιχωμάτων ἀγγείου 0.009μ.

Ξ 16

Σχ. 27γ

Δωμάτιο 2, ἰσόγειο, ΝΑ καὶ ΒΑ γωνία. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ώστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-
θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐξωτε-
ρικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖ-
λος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκα-
θάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. ΄Εξωτερικά καὶ στήν
ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, μελανὸ ἐπίχρισμα.

΄Υψ. 0.048μ., πλ. 0.044μ., πάχ. χεῖλους 0.01μ., πάχ. τοι-
χωμάτων 0.009μ.

Ξ 17

Σχ. 23δ, Πίν. 60

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώ-
ματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο
ὀριζόντιο καὶ ἐξέχει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ πρὸς
τὰ ἔσω, σχηματίζοντας μὲ τὰ τοιχώματα κεφαλαῖο Τ.
Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος
ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς
βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής.
΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἕως κα-
στανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Δύο ἀβαθεῖς ὀρι-
ζόντιες αὐλακώσεις ὑπογραμμίζουν τὸ χεῖλος ἐξωτε-
ρικά καὶ ἐσωτερικά.

΄Υψ. 0.02μ., πλ. 0.024μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους
0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κατώτατο σωζόμενο
ἄκρο τους 0.0065μ.

Ξ 18

Σχ. 71α, Πίν. 321

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου.
Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομε-
ρής. ΄Εξωτερικά, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο
ἐπίχρισμα καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο
σειρὲς λοξῶν γραμμῶν ἀντίθετης φορᾶς σχηματί-
ζουν κάθετη ζώνη ἰχθυόκανθας. Τὴν μία πλευρὰ τῆς
ζώνης ὀρίζει ζευγὸς κάθετων γραμμῶν. Οἱ ἐγγαρά-
ξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.
΄Υψ. 0.025μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.004μ.

Ξ 19

Σχ. 68, Πίν. 282

Δωμάτιο 2, ισόγειο, κοντὰ στὸν βόρειο καὶ τὸν νότιο
τοιχο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Μεγάλῃ σωληνωτῇ λαβῇ καὶ μικρὸ τμήμα τῶν τοιχω-
μάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μάλ-
λον. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισο-
μερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξω-
τερικὴ τῶν τοιχωμάτων, καστανόφαιο ἐπίχρισμα.

΄Υψ. 0.11μ., ὕψ. λαβῆς 0.075μ., πλ. ὀστράκου=πλ. λα-
βῆς στὴν βάση τῆς 0.083μ., πλ. λαβῆς στὸ μέσον 0.05μ.,
πάχ. τοιχωμάτων 0.019μ., πάχ. λαβῆς στὸ μέσον τῆς
0.0135μ., διάμ. ὀπῆς λαβῆς 0.026-0.029μ.

Ξ 20

Σχ. 16β, Πίν. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ
μικρὸ τμήμα τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων ἀνοικτῆς
φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτη-
ση ἀνισομερής. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ
ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

΄Υψ. 0.032μ., πλ. 0.045μ., πάχ. χεῖλους 0.013μ., πάχ.
τοιχωμάτων 0.0085μ.

Ξ 21

Πίν. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ
μικρὸ τμήμα τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων ἀνοικτῆς
φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτη-
ση ἀνισομερής. ΄Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά τεφρὸ ἕως
μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. ΄Οριζόντια ἐγγάραξη
ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

΄Υψ. 0.023μ., πλ. 0.038μ., πάχ. χεῖλους 0.014μ., πάχ.
τοιχωμάτων 0.011μ.

Ξ 22

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-
θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς
τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς
ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερής. ΄Εξωτε-
ρικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ
ἕως ἀνοικτὸ καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.
΄Η λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη.

΄Υψ. 0.034μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 23

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω.
Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ρόδινο, ἀκαθάριστος.
Ώπτηση ἀνισομερής. ΄Η ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλό-
βαφῃ καστανέρυθρη καὶ στιλβωμένη. ΄Ομοιόχρωμη
στιλβωμένη ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξω-
τερικά. ΄Η λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχρο-
κίτρινο ἐπίχρισμα.

΄Υψ. 0.031μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 24

Σχ. 18β, Πίν. 48

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοι-
χώματα κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκά-
στανος. Κατὰ τὰ λοιπὰ ὅπως τὸ προηγούμενο.

΄Υψ. 0.04μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 25

Σχ. 57β, Πίν. 198

Δωμάτιο 2, ισόγειο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τον λαμό και την άρχη του ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμοῦ χοανοειδές, τὸ κάτω κολουροκωνικό. Τὸ χεῖλος λείπει. Ὁ ὤμος προέχει ἔντονα. Ἡ διάκριση λαμοῦ καὶ ὤμου ἔντονη. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια μάλλον τραχεῖα μὲ ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.054μ., πάχ. λαμοῦ 0.009μ., πάχ. ὤμου 0.0105μ.

Ξ 26

Πίν. 287

Δωμάτιο 2, ισόγειο, ΝΑ γωνία. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μάλλον. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὰ τοιχώματα ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ὑπολείμματα καστανόμαυρου στυλβωμένου ἐπιχρίσματος. Στὴν ρίζα τῆς λαβῆς καὶ κοντὰ στὴν δεξιὰ πλευρά της, βαθιὰ κάθετη αὐλάκωση. "Υψ. 0.066μ., πλ. ὀστράκου=πλ. λαβῆς στὴν βάση της 0.077μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.012μ.

Ξ 27

Σχ. 16β, Πίν. 42

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στυλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρώμα τοῦ ὁποῦ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ τεφρό. Ὁριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ.

"Υψ. 0.06μ., πλ. 0.05μ., πάχ. χεῖλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.008μ.

Ξ 28

Σχ. 16β, Πίν. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ μικρὸ τμήμα τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαγμένη, τεφρὴ μάλλον. Ἐσωτερικὰ, τεφρὸ ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα, προφανῶς στυλβωμένο ἀρχικά. Ὁριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.039μ., πάχ. χεῖλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κατώτατο σωζόμενο ἄκρο τους 0.007μ.

Ξ 29

Σχ. 21α, Πίν. 51

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ τοιχώματα μικρῆς, ἡμισφαιρικῆς μᾶλλον, φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προεξέχει. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὸ ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.026μ., πλ. 0.031μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος 0.007μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους περὶ τὰ 0.12μ.

Ξ 30

Σχ. 14β, Πίν. 35

Δωμάτιο 2, ισόγειο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 31

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.071μ., πλ. 0.06μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 32

Σχ. 15, Πίν. 35

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐπίχρισμα ἐν μέρει ἀνοικτοκάστανο, ἐν μέρει καστανέρυθρο. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐσωτερικὰ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

"Υψ. 0.057μ., πλ. 0.067μ., πάχ. 0.006μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.31μ.

Ξ 33

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔξω καὶ νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.052μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.0065μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ.

Ξ 34

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀνοικτῆς φιάλης ὁμοίας μὲ τὴν προηγούμενη, μὲ τὴν μόνη διαφορά ὅτι τὸ ἐπίχρισμα εἶναι καστανόμαυρο ἐξωτερικά.

"Υψ. 0.046μ., πλ. 0.058μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.004μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ. περίπου.

Ξ 35

Σχ. 10α, Πίν. 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Ἐξωτερικά, ἀνάγλυφη τοξοειδῆς καὶ ἄτρητη ἀπόφυση μὲ τὴν καμπύλη τοῦ τόξου πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὸ κέντρο του στὸ ὕψος τοῦ χεῖλους. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Τὸ ἐπίχρισμα ἐξωτερικά μελανό, ἐσωτερικά καστανὸ ἕως καστανόμαυρο.

"Υψ. 0.053μ., πλ. 0.046μ., πᾶχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.28μ.

Ξ 36

Σχ. 12

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.043μ., πλ. 0.48μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.005μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ.

Ξ 37

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἡ ἐπιφάνεια κατὰ τόπους εἶναι φθαρμένη καὶ κατὰ τόπους διατηρεῖ ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα, πού περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.052μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Ξ 38

Σχ. 10β

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα

ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ χεῖλος, ἐλαφρῶς ἀποκεκρουσμένο ἐσωτερικά, φαίνεται ὅτι ἔνευε ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπέληγε πιθανῶς σὲ ἀκμή (πρβ. πρὸς τὸ Φ 109). Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα, πού διατηρεῖ ἴχνη μόνον ἀπὸ τὴν στίλβωση ἐξωτερικά.

"Υψ. 0.051μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. 0.006μ.

Ξ 39

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.06μ., πᾶχ. 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.24μ.

Ξ 40

Σχ. 6

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὑπολείμματα ἐρυθροῦ στίλβωμένου ἐπίχρισματος.

"Υψ. 0.037μ., πλ. 0.049μ., πᾶχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ.

Ξ 41

Σχ. 14β, Πίν. 35

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα, πού διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση: ἐξωτερικά τεφρό, ἐσωτερικά ἐρυθρωπὸ ἕως καστανέρυθρο καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους μελανό. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

"Υψ. 0.046μ., πλ. 0.046μ., πᾶχ. χεῖλους 0.006μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.008μ.

Ξ 42

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ.

Ξ 43

Σχ. 12, Πίν. 32

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος είναι επίπεδο, με ελαφρά κλίση προς τα έξω και νεύει προς τα έσω. Τα τοιχώματα κυρτά. Έξωτερικά και ελάχιστα κάτω από το χείλος, οριζόντια αυλάκωση και άμέσως από κάτω οριζόντια επιμήκης άτρητη απόφυση, με σωζόμενες διαστάσεις 0.01x0.008μ. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο στυλβωμένο επίχρυσμα.

"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.047μ., πάχ. χείλους 0.0065μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ., πάχ. στο σημείο όπου ή απόφυση 0.01μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14μ.

Ξ 44

Σχ. 13, Πίν. 34

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει ελαφρώς προς τα έσω. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο επίχρυσμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.007μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.22-0.24μ.

Ξ 45

Σχ. 6

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα ανώτερα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν ευθύγραμμο. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, επίχρυσμα, έξωτερικά ερυθρωπό, έσωτερικά ανοικτοκάστανο.

"Υψ. 0.041μ., πλ. 0.046μ., πάχ. 0.007μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.31μ.

Ξ 46

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγειου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά σώζεται μέρος από λεπτή στρώση καστανέρυθρου επιχρίσματος. Η έσωτερική επιφάνεια σώζει μικρό μέρος τεφροῦ επιχρίσματος. Η λοιπή έσωτερική επιφάνεια φθαρμένη.

"Υψ. 0.048μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.009μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ. τουλάχιστον.

Ξ 47

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγειου. Το χείλος ελαφρώς διογκωμέ-

νο έσωτερικά. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι ελαφρώς κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια επίχρυσμα, το χρώμα του οποίου κυμαίνεται από το ανοικτοκάστανο έως το καστανέρυθρο και το καστανόμαυρο. Έσωτερικά, ερυθρό επίχρυσμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.041μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.0085μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0055μ.

Ξ 48

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, επίχρυσμα, το χρώμα του οποίου κυμαίνεται από το ανοικτοκάστανο έως το καστανέρυθρο και το καστανόφαιο.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.05μ., πάχ. 0.008μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.31μ.

Ξ 49

Σχ. 14β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω και είναι πεπλατυσμένο οριζόντιο. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έως καστανέρυθρο επίχρυσμα, που διατηρεί ίχνη από στυλβωση.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.044μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.0035μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.20μ.

Ξ 50

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα ευθύγραμμο. Πηλός βαθυκόκκινος έως βαθυκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, βαθυκίτρινο επίχρυσμα· έσωτερικά, καστανέρυθρο στυλβωμένο.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.24μ.

Ξ 51

Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει ελαφρώς προς τα έσω. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά καστανόφαιο, έσωτερικά τεφρό επίχρυσμα.

"Υψ. 0.037μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.008μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

Ξ 52

Σχ. 14β, Πίν. 35

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω. Πηλός ρόδινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έρυθρο έως καστανέρυθρο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.021μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

Ξ 53

Σχ. 10α

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έρυθρωπό έπίχρισμα, στο χρῶμα του πηλού.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

Ξ 54

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο και κατά τόπους καστανόμαυρο έπίχρισμα, που περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 55

Σχ. 21δ, Πίν. 54

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κωνικής μάλλον φιάλης. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Έξωτερικά και σε απόσταση 0.006μ. κάτω από το χείλος, όριζόντια άτρητη απόφυση με σωζόμενο μήκος 0.032μ. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έως καστανόμαυρο στιλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.041μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ., πάχ. στο θραυσμένο άκρο της αποφύσεως 0.01μ.

Ξ 56

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σῶμα. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοικτοκάστανο έως καστανόμαυρο έπίχρισμα, στιλβωμένο έσωτερικά.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.008μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ. τουλάχιστον.

Ξ 57

Σχ. 5

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό στιλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.008μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

Ξ 58

Σχ. 25, Πίν. 71

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κύμβης. Το χείλος λεπτό, με έλαφρά τάση προς τα άνω στο ένα άκρο του όστράκου, ένδειξη ότι στο σημείο αυτό αρχίζει ή πρόχυση. Τα τοιχώματα ανοίγουν έλαφρά προς τα έξω από το χείλος προς το μέσον του σώματος. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό έπίχρισμα, που στην έξωτερική επιφάνεια τείνει κατά τόπους προς το έρυθρό. Λεπτή όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 59

Σχ. 25, Πίν. 71

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κύμβης. Στο ένα άκρο του όστράκου και στο σημείο όπου φαίνεται να αρχίζει ή πρόχυση, τα τοιχώματα παρουσιάζουν διόγκωση άμέσως κάτω από το χείλος έσωτερικά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η επιφάνεια καλύπτεται από τεφρό έως μελανό έπίχρισμα, που έσωτερικά διατηρεί άμυδρά ίχνη από στίλβωση. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έσωτερικά.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.033μ., πάχ. τοιχωμάτων στο σημείο της διογκώσεως 0.007μ., πάχ. στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0035μ.

Ξ 60

Σχ. 18β, Πίν. 48

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έντονα προς τα έσω. Τα τοιχώματα γωνιώδη. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια όλόβαφη ανοικτοκάστανη και στιλβωμένη. Όμοιόχρωμη στιλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο έπίχρισμα, στο χρῶμα του πηλού.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.046μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14μ.

Ξ 61

Σχ. 25, Πίν. 71

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κύμβης. Το χείλος αποκεκρουσμένο στο ένα άκρο του όστράκου, στο άλλο άκρο παρουσιάζει ελαφρά τάση προς τα άνω, ένδειξη ότι στο σημείο αυτό αρχίζει ή πρόχυση. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω, από το χείλος προς το μέσον του σώματος, και είναι κατά 0.004μ. παχύτερα στην πλευρά όπου αρχίζει ή πρόχυση. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό επίχρυσμα. Βαθιά όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.005μ.

Ξ 62

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα ανώτερα τοιχώματα βαθιάς φιάλης. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο και ελαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα κατακόρυφα. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έως καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρυσμα.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.046μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.008μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.009μ., πάχ. στο κάτω σωζόμενο άκρο 0.0065μ.

Ξ 63

Σχ. 30, Πίν. 77

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι σχεδόν ευθύγραμμο στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός βαθυκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, τεφρό έως μελανό επίχρυσμα, που διατηρεί ίχνη από άμυδρη στιλβωση. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0095μ.

Ξ 64

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα βαθέος ανοικτού και χονδροειδοῦς μάλλον άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν ελαφρότατα προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι ευθύγραμμο στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός ανοικτός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η άρχική ανοικτοκάστανη επιφάνεια του άγγείου διατηρεί, έξωτερικά και έσωτερικά, ύπολειμματα εξίτηλου ερυθρού στιλβωμένου επίχρυσματος.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 65

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα βαθέος ανοικτού και χονδροειδοῦς άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, στην άνω επιφάνεια του χείλους και στην περιοχή άμέσως κάτω από το χείλος έσωτερικά, εξίτηλο ερυθρό στιλβωμένο επίχρυσμα.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.011μ.

Ξ 66

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα ανώτερα τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι κυρτά. Πηλός καστανός έως καστανέρυθρος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην περιοχή του χείλους έσωτερικά, στιλβωμένο επίχρυσμα, το χρώμα του οποίου κυμαίνεται από το ανοικτοκάστανο έως το ερυθρωπό και κατά τόπους το μελανό.

Ύψ. 0.065μ., πλ. 0.049μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 67

Σχ. 24β, Πίν. 64

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα λεκανίδας. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο και αποκεκρουσμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμο, παρουσιάζουν ελαφρά διόγκωση στο ανώτερο τμήμα τους έσωτερικά. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο έως τεφρό επίχρυσμα.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.056μ., πάχ. τοιχωμάτων στο ανώτερο τμήμα τους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.01μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.22μ. περίπου.

Ξ 68

Σχ. 24γ, Πίν. 65

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα λεκανίδας. Το χείλος είναι πεπλατυσμένο, ελαφρώς κυρτό και προβάλλεται επίσης ελαφρώς προς τα έσω. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται ελαφρώς κολουροκωνικό. Πηλός ερυθρός στον πυρήνα, καστανός προς την επιφάνεια, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έσωτερικά και στην άνω επιφάνεια του χείλους, ύπολειμματα ερυθρωπού έως καστανέρυθρου άμυδρά στιλβωμένου επίχρυσματος.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.056μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.016μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.011μ., ὑπολ. διάμ. χείλους ἄνω τῶν 0.30μ., ἴσως περὶ τὰ 0.32μ.

Ξ 69

Σχ. 23ε, Πίν. 62

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου, λεκανίδας μᾶλλον. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα ἐξωτερικά, ἐλαφρῶς διογκωμένα στο ἄνω-τερο τμήμα τους ἐσωτερικά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐσωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ὑπολείμματα καστανέρυθρου στιλβωμένου ἐπίχρισματος. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη.

"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.053μ., πλ. χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων στο ἄνω-τερο τμήμα τους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.01μ.

Ξ 70

Σχ. 31

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο, ἐλαφρῶς κυρτὸ καὶ διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.056μ., πλ. 0.055μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.018μ., πάχ. στήν διόγκωση τοῦ χείλους 0.019μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.012μ., ὑπολ. διάμ. χείλους ἄνω τῶν 0.30μ.

Ξ 71

Σχ. 24γ, Πίν. 65

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο, ἐλαφρῶς κυρτὸ καὶ προβάλλεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐσωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἐρυθρὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.06μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.0185μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0135μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.30μ.

Ξ 72

Σχ. 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος

ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ ὀχροκίτρινο καὶ τὸ ἀνοικτότερο.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.064μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.013μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κατώτατο σωζόμενο ἄκρο τους 0.008μ.

Ξ 73

Σχ. 24α, Πίν. 63

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο, ὀριζόντιο πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ πλευρά, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ ἔξω πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά ἐξωτερικά, σχεδὸν κατακόρυφα ἐσωτερικά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά μᾶλλον τραχεία. Ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα ἐξωτερικά.

"Υψ. 0.042μ., πλ. 0.056μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0105μ., ὑπολ. διάμ. χείλους ἄνω τῶν 0.30μ.

Ξ 74

Πίν. 64

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἀνοικτότερο ἐπίχρισμα. ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα στο χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.045μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.012μ.

Ξ 75

Πίν. 62

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα. Πηλὸς κατὰ τόπους ἐρυθρός, κατὰ τόπους καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξωτερικά μελανό, ἐσωτερικά καστανέρυθρο. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους παρουσιάζει καὶ τὶς δύο αὐτὲς ἀποχρώσεις.

"Υψ. 0.033μ., πλ. 0.036μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.011μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.26-0.30μ.

Ξ 76

Σχ. 28

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόμανυρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ὑπολείμματα καστανέρυθρου στιλβωμένου ἐπιχρίσματος.

Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.065μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ.

Ξ 77

Σχ. 26

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμὴ καὶ παρουσιάζει γωνιώδη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.0135μ.

Ξ 78

Σχ. 30

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ τμήμα τοῦ χείλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων βαθέος ανοικτοῦ καὶ λεπτοῦ ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται σχεδὸν σφαιρικό. Πηλὸς ανοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἐσωτερικά, ανοικτοκάστανο ἐπίχρισμα. Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.03μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.0075μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο 0.0045μ.

Ξ 79

Σχ. 31

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος λεπτό. Στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὀστράκου παρουσιάζει τάση πρὸς τὰ ἄνω, ἐνδειξὴ ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει πρόχυση μᾶλλον. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἔντονα πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ παρουσιάζουν ἐλαφρὰ διόγκωση στὸ ἀνώτατο τμήμα τους ἐσωτερικά. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἐσωτερικά, βαθύ

καστανέρυθρο ἕως καστανόμανυρο ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἴχνη ἀπὸ στιλβωση.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.085μ., πάχ. 0.0105μ.

Ξ 80

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου παρόμοιου μὲ τὸ προηγούμενο. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἐρυθρωπὸ ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.05μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 81

Σχ. 27β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω καὶ εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 82

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου παρόμοιου μὲ τὸ προηγούμενο. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τείνει πρὸς τὸ καστανόμανυρο.

Ύψ. 0.047μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.012μ.

Ξ 83

Σχ. 27β -

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι σχεδὸν εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 84

Σχ. 47δ, Πίν. 183

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ

κολουροκωνικού λαμιού κρατηρίσκου μάλλον. Τό χεῖλος εἶναι ἀποκεκρουσμένο καὶ σχηματίζει ἐλαφρὸ περιχεῖλωμα ἐξωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, ὑπολείμματα ἐρυθροῦ ἐπιχρίσματος.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 85

Σχ. 60γ, Πίν. 217

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ κυλινδρικό λαμό καὶ τὸν προέχοντα ὄμο σφαιρική/φακοειδοῦς πυξίδα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἐσωτερικὰ στὸν λαμό καὶ στὸ ἄνω μέρος τοῦ ὤμου, καστανὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.0055μ.

Ξ 86

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανός ἕως καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ὑπολείμματα ἐρυθροῦ στιλβωμένου ἐπιχρίσματος στὸ χεῖλος.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 87

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθροπός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὑπολείμματα λεῖου ἀνοικτοκάστανου ἐπιχρίσματος, ποὺ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.021μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους περὶ τὰ 0.18μ.

Ξ 88

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό καὶ τὸν προέχοντα ὄμο μικροῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ὑπολείμματα καστανέρυθρου στιλβωμένου ἐπιχρίσματος.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.08μ.

Ξ 89

Σχ. 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ ἐλάχιστο τμήμα τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χον-

δροειδοῦς μάλλον ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Ἐσωτερικά εἶναι διογκωμένα στὸ ἀνώτερο τμήμα τους καὶ ἐμφανῶς παχύτερα ἀπὸ τὰ κατώτερα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.026μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0085μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τῶν τοιχωμάτων 0.004μ.

Ξ 90

Σχ. 37δ, Πίν. 120

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος, τὰ τοιχώματα καὶ τὴν βάση ἀνοικτοῦ ἀβαθοῦς καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ἀποκεκρουσμένο κατὰ τόπους στὴν ἐσωτερικὴ του πλευρὰ. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα ἐσωτερικά, ἐλαφρῶς κοῖλα στὸ κάτω μέρος τους ἐξωτερικά. Ἡ βάση παρουσιάζει ἐλαφρὰ διαπλάτυνση στὴν περιφέρεια. Ὁ πυθμὲνας βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο. Ὁριζόντια ἐγχάραξη περιτρέχει τὴν περιφέρεια τῆς βάσεως ἐξωτερικά. Πηλὸς καστανός. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια λεῖα καστανὴ μὲ ἀποχρώσεις ἰώδους. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων τεφρὴ ἕως μελανή, μὲ ἔχνη πυρρᾶς προφανῶς. Ἡ βάση τραχεῖα τεφρὴ.

Ύψ. 0.078μ., πλ. 0.09μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτερο τμήμα τους 0.01μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.013μ., πάχ. στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς βάσεως 0.0055μ.

Ξ 91

Σχ. 61α, Πίν. 223

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ κυλινδρικό λαμό καὶ τὸν προέχοντα ὄμο φακοειδοῦς ἢ ἀμφικωνικῆς πυξίδα. Ὁ λαμὸς ἀπολήγει σὲ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος. Πηλὸς κατὰ τόπους καστανός, κατὰ τόπους ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, βαθὺ καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἀβαθὴς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐξωτερικά. Στὸν ὄμο, ἐγχάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ δύο ἢ τρεῖς ἐπάλληλες γωνίες μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.065μ., πλ. χεῖλους 0.006μ., πάχ. ὤμου 0.0085μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους περὶ τὰ 0.26μ.

Ξ 92

Σχ. 66, Πίν. 265

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυ-

θρὸς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν, καστανὸς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν, τεφρὸς ἕως μελανὸς στὸν πυρήνα, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανον ἕως ἀνοικτὸ καστανέρυθρον ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια μᾶλλον τραχεία.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.08μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.01μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0165μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.008μ.

Ξ 93

Σχ. 66, Πίν. 259

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανον ἕως τὸ ἀνοικτὸ καστανέρυθρον καὶ τὸ ἀνοικτότεφρον. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνοικτὴ καστανέρυθρη.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.087μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.008μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0105μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.005μ.

Ξ 94

Σχ. 66, Πίν. 262

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν, ἐρυθρός πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν, τεφρὸς ἕως μελανός στὸν πυρήνα, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.092μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.007μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0115μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.0095μ.

Ξ 95

Σχ. 66, Πίν. 262

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρον στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.089μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.011μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.021μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.0165μ.

Ξ 96

Πίν. 263

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.071μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.0145μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0175μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.008μ.

Ξ 97

Πίν. 263

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, βαθυκόκκινον στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλον ἐν μέρει.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.068μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.0125μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0185μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.01μ.

Ξ 98

Πίν. 263

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ὑπολείμματα ἐπιχρίσματος, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανον ἕως τὸ βαθυκίτρινον.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.077μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.007μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.013μ.

Ξ 99

Πίν. 264

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, βαθὺ καστανέρυθρον ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.078μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρον τοὺς 0.012μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.019μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρον τοῦ 0.015μ.

Ξ 100

Σχ. 66, Πίν. 261

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδον βάση κλειστοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανον ἕως ἀνοικτότεφρον ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.072μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω

σωζόμενο άκρο τους 0.01μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.014μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.011μ.

Ξ 101

Σχ. 66, Πίν. 264

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ άγγείου. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, έπίχρισμα στις άποχρώσεις του καστανοῦ.

"Υψ. 0.025μ., πλ. 0.062μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.0055μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.0105μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.007μ.

Ξ 102

Σχ. 66, Πίν. 265

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ άγγείου. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έρυθρό έπίχρισμα έξωτερικά.

"Υψ. 0.023μ., πλ. 0.066μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.007μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.016μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.011μ.

Ξ 103

Πίν. 270

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ άγγείου. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ύπολειμματα έπίχρισματος βαθέος καστανέρυθρου χρώματος, που διατηρεί άμυδρά ίχνη από στίλβωση.

"Υψ. 0.019μ., πλ. 0.06μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.008μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.012μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0085μ.

Ξ 104

Πίν. 255

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση χονδροειδοῦς μάλλον άνοικτης φιάλης. Πηλός άκαθάριστος, καστανός πρὸς την έξωτερική έπιφάνεια, έρυθρός πρὸς την έσωτερική, μελανός στὸν πυρήνα. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκόκκινο έως βαθύ καστανέρυθρο στίλβωμένο έπίχρισμα.

ΔΔ. 0.049x0.05μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.02μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0165μ.

Ξ 105

Πίν. 265

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ και χονδροειδοῦς μάλλον άγγείου. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, καστανό έως καστανέρυθρο στίλβωμένο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.025μ., πλ. 0.053μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.013μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.017μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.012μ.

Ξ 106

Πίν. 268

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ και χονδροειδοῦς μάλλον άγγείου. Πηλός βαθυκόκκινος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, βαθύ καστανέρυθρο έως καστανόμαυρο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.063μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.006μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.01μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.008μ.

Ξ 107

Σχ. 65β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τα κάτω τοιχώματα και την βάση άνοικτης φιάλης. Η βάση έλαφρώς κοίλη. Πηλός βαθυκόκκινος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκόκκινο έως μελανό στίλβωμένο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.021μ., πλ. 0.043μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.0075μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.0105μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0055μ.

Ξ 108

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ και σχετικά χονδροειδοῦς άγγείου. Πηλός καστανός πρὸς την έξωτερική έπιφάνεια, έρυθρός πρὸς την έσωτερική, τεφρός έως μελανός στὸν πυρήνα, με ίκανή ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, έξίτηλο, μελανό έπίχρισμα.

ΔΔ. 0.063x0.05μ., ύψ. 0.023μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.007μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.014μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.007μ.

Ξ 109

Πίν. 268

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά, μελανὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.054μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.0065μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0085μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.007μ.

Ξ 110

Σχ. 66, Πίν. 268

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων και τὴν ἐπίπεδη βάση λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς βαθὺς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά, μελανὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.061μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.0055μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.006μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.005μ.

Ξ 111

Σχ. 66, Πίν. 266

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων και τὴν βάση λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Ἡ βάση ἐλαφρῶς κοίλη. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά, ἀνοιχτότεφρο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁμοιόχρωμη πρὸς τὴν ἐξωτερική, ἀνεπίχριστη.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.058μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.004μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0065μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0035μ.

Ξ 112

Πίν. 264

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων και τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά, καστανὸ ἕως καστανέρυθρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.049μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.008μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.009μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.005μ.

Ξ 113

Σχ. 66, Πίν. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων και τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ λεπτοῦ μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά, καστανὸ ἔντονα στυλβωμένο

ἐπίχρισμα. Στὸ κατώτατο μέρος τῶν τοιχωμάτων, σημεῖο τοῦ κεραμέα ὡς ἑξῆς: δύο συγκλίνοντα ἐγγάρα-κα γραμμίδια τείνουν νὰ σχηματίσουν ὀξεία γωνία μὲ τὴν κορυφή πρὸς τὰ κάτω (Σχ. 2α.)

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.04μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.005μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0085μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.004μ.

Ξ 114

Πίν. 269

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων και τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά, ἐρυθρὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο ἐν μέρει, κυρίως στὴν βάση.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.057μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.006μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.01μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.006μ.

Ξ 115

Σχ. 66, Πίν. 270

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων και τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς κατὰ τόπους ἐρυθρός, κατὰ τόπους καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έξωτερικά, ἐρυθρὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξίτηλο ἐν μέρει.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.039μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.0055μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0115μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0055μ.

Ξ 116

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα και τὴν ἐπίπεδη βάση ἀνοιχτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερής. Έσωτερικά και στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων, καστανέρυθρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

ΔΔ. 0.037x0.042μ., ὕψ. 0.022μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.009μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0135μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.011μ.

Ξ 117

Σχ. 60γ, Πίν. 217

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ προέχοντος ὤμου σφαιρικῆς/φακοειδοῦς πυξίδας. Σὲ ἀπόσταση 0.01μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἀναθύρωση γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ πώματος. Στὸν ὤμο καὶ σὲ ἀπόσταση 0.02μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, διπλὴ κάθετη σωληνωτὴ ἀπόφυση. Πηλὸς

καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0105μ. ὕψ. ἀποφύσεως 0.035μ., πλ. ἀποφύσεως 0.02μ. ἄνω καὶ 0.025μ. κάτω.

Ξ 118

Πίν. 295

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στήν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ἐρυθρὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

ΔΔ. 0.052x0.067μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0055μ.

Ξ 119

Πίν. 296

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο μεγάλης μᾶλλον σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια, ἐξίτηλο ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. λαβῆς 0.045μ., πάχ. λαβῆς 0.0085-0.0165μ.

Ξ 120

Σχ. 71α, Πίν. 320

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά μελανὴ στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρια διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν αὐλακώσεων ἀντίθετης φορᾶς σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.059μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 121

Σχ. 57α, Πίν. 192

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ σωζόμενο τμήμα τοῦ λαμποῦ ἔχει κλίση πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ὁριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.051μ., πάχ. λαμποῦ 0.0085μ., πάχ. ὤμου 0.0075μ.

Ξ 122

Σχ. 34α, Πίν. 90

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν ψηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου κυπέλλου τοῦ τύπου «one-handed tankard». Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάρι-

στος. Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἄνωτερο τμήμα τοῦ λαμποῦ ἐσωτερικά, στιλπνὴ βαθυκόκκινη βαφή.

Ύψ. 0.049μ., πλ. 0.056μ., πάχ. λαμποῦ 0.007μ., πάχ. ὤμου 0.005μ.

Ξ 123

Σχ. 72γ, Πίν. 329

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρια διακόσμηση: διακρίνονται οἱ ἀπολήξεις δύο λοξῶν παράλληλων ἐγγαράξεων.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0065μ.

Ξ 124

Σχ. 75γ, Πίν. 346

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς στὸν πυρήνα, καστανὸς πρὸς τὴν ἐπιφάνεια. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν φθαγμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐλάχιστα ὑπολείμματα καστανέρυθρου στιλβωμένου ἐπιχρίσματος καὶ ἀνάγλυφη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ πέντε ὀριζόντιες μᾶλλον νευρώσεις.

Ύψ. 0.068μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 125

Σχ. 75γ, Πίν. 346

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὑπολείμματα καστανέρυθρου στιλβωμένου ἐπιχρίσματος καὶ ἀνάγλυφη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ δύο ὀριζόντιες μᾶλλον νευρώσεις.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.011μ.

Ξ 126

Σχ. 75γ, Πίν. 346

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ ἀνάγλυφη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο ὀριζόντιες μᾶλλον νευρώσεις.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.011μ.

Ξ 127

Σχ. 43

Δωμάτιο 3, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά καμπύλη. Πηλὸς καστανέρυ-

θρος, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ, βαθυκόκκινο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.062μ., πάχ. 0.013μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ. περίπου.

Ξ 128

Πίν. 285

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μέρος μᾶλλον μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς καὶ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἄγγειου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στήν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ὑπολείμματα μελανοῦ ἐπιχρίσματος. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ἐγγάρακτο τραπέζιο, τοῦ ὁποῖου λείπει ἡ ἄνω παράλληλη πλευρά.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.083μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ., πλ. λαβῆς στήν βάση τῆς 0.055μ.

Ξ 129

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Τὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτει στιλβωμένη βαφὴ ἀνοικτοῦ καστανέρυθρου χρώματος. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ρόδινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 130

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ροδίζων, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη καστανὴ καὶ στιλβωμένη. Ἡ ὀριζόντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά, τῆς ὁποίας σώζεται τὸ κάτω μέρος, καστανὴ ἐπίσης. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 131

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὀπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρόχρωμη στιλβωμένη.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 132

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα

βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἄγγειου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον σφαιρικό. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ὑπολείμματα στιλβωμένου ἐπιχρίσματος στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.074μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.018μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.013μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ. περίπου.

Ξ 133

Σχ. 31, Πίν. 83

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἄγγειου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά καὶ κατὰ τι παχύτερο τῶν τοιχωμάτων. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος, καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ὅπῃ διαμέτρου 0.01μ. ἐξωτερικά καὶ 0.005μ. ἐσωτερικά, πού ἔχει διανοιχθεῖ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα μὲ σκοπὸ τὴν σύνδεση τῶν θραυσθέντων τμημάτων τοῦ ἄγγειου μὲ μολύβδινους μᾶλλον συνδέσμους. Μικρὸ κυκλικὸ τμήμα μὲ τραχεῖα ἐπιφάνεια ἀκριβῶς ἀπὸ κάτω ἀποτελεῖ προφανῶς τὸ σημεῖο προσαρμογῆς κάθετης λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὑπολείμματα στιλβωμένου ἐπιχρίσματος, τὸ ὁποῖο ἐσωτερικά μὲν καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους τείνει πρὸς τὸ καστανέρυθρο, ἐξωτερικά δὲ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ βαθυκόκκινο ἕως τὸ βαθύ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.0135μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ. περίπου.

Ξ 134

Σχ. 10β, Πίν. 29

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 135

Πίν. 19

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος λείπει. Σώζεται μικρὸ τμήμα τῆς ὀριζόντιας ἐγκαρᾶξεως πού ὑπογράμμιζε τὸ χεῖλος

έσωτερικά. Πηλός ανοικτότεφρος, ακαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρη στυλπνή βαφή.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 136

Σχ. 41

Δωμάτιο 3, χώρος 3α, όροφος, βόρειο πολύθυρο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τόν χοανοειδή λαμό και τόν άνω μέρος του προέχοντος ώμου εύρύστομου πιθοειδούς άγγείου. Η μετάβαση από τόν λαμό στόν ώμο, έξωτερικά και έσωτερικά, καμπύλη. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στό άνώτερο τμήμα του λαμού έσωτερικά, έπίχρισμα στό χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.047μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 137

Προέλευση ώς άνω.

Μικρό όστρακο από τόν κατώτατο τμήμα τών τοιχωμάτων και τήν έπίπεδη βάση κλειστού και σχετικά λεπτού άγγείου. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καστανόμαυρο έως μελανό έπίχρισμα.

ΔΔ. 0.04x0.03μ., ύψ. 0.015μ., πάχ. τοιχωμάτων στό άνω σωζόμενο άκρο τους 0.006μ., πάχ. στήν μετάβαση από τά τοιχώματα στήν βάση 0.011μ., πάχ. βάσεως στό σωζόμενο άκρο της 0.009μ.

Ξ 138

Σχ. 77β

Προέλευση ώς άνω.

Έπίπεδο όστρακο κυκλικού σχήματος της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. "Οπτηση άνισομερής. Η άνω έπιφάνεια τεφρή, ή κάτω καστανέρυθη. ΔΔ. 0.047x0.03μ., πάχ. 0.013μ., διάμ. 0.08μ.

Ξ 139

Σχ. 47β, Πίν. 160

Δωμάτιο 3, «δεξαμενή καθαρωών». Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τόν χείλος και τόν λαμό χονδροειδούς άγγείου, προφανώς πίθου. Τόν χείλος προεξέχει έντονα και είναι όριζόντιο. Τόν άκρο του λείπει. Έλαφρά άποκεκρουσμένο έσωτερικά, στήν μετάβαση από τόν χείλος στόν λαμό. Τά τοιχώματα του λαμού ανοίγουν πρός τά έξω από τά κάτω πρός τά άνω. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Στήν κάτω έπιφάνεια του προεξέχοντος χείλους και στήν έξωτερική έπιφάνεια του λαμού, άδρό βαθυκόκκινο έπίχρισμα. Στήν άνω έπιφάνεια του χείλους, καστανόμαυρο στυλβωμένο έπίχρισμα, στήν έσωτερική πλευρά του λαμού βαθύ καστανέρυθρο.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.063μ., πάχ. χείλους στό σωζόμενο

άκρο του 0.015μ., πάχ. τοιχωμάτων στό κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0105μ.

Ξ 140

Σχ. 30, Πίν. 83

Προέλευση ώς άνω.

"Οστρακο από τόν χείλος και τά άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού άγγείου. Τά τοιχώματα ανοίγουν πρός τά έξω, από τόν χείλος πρός τόν κατώτερο σώμα, και είναι μάλλον εύθύγραμμα στό σωζόμενο τμήμα τους. Σέ μικρή απόσταση κάτω από τόν χείλος όπή διαμέτρου 0.01μ. έξωτερικά και 0.005μ. έσωτερικά, τών ίδιων άκριβώς διαστάσεων μέ τήν όπή του Ξ 133, ή όποία έχει διανοιχθεί κατά τήν αρχαιότητα και μέ τόν ίδιο πιθανώς έργαλειό, μέ σκοπό τήν σύνδεση τών θραυσθέντων τμημάτων του άγγείου μέ μολύβδινους μάλλον συνδέσμους. Πηλός βαθυκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, βαθυκόκκινο έως καστανόμαυρο έπίχρισμα, πού περιέχει ποιοτικούς κόκκους μαρμαρυγία. Άβαθείς παράλληλες αυλακώσεις έξωτερικά έχουν προφανώς προκληθεί από τήν χρήση κάποιου μέσου ή έργαλείου για τήν λείανση ή τήν εξομάλυνση της έπιφάνειας.

"Υψ. 0.063μ., πλ. 0.07μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 141

Σχ. 6

Προέλευση ώς άνω.

Μικρό όστρακο από τόν χείλος και τά άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τά τοιχώματα εύθύγραμμα. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ρόδινο έως ανοικτό καστανέρυθρο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.019μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.006μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.28-0.30μ.

Ξ 142

Σχ. 77β, Πίν. 353

Προέλευση ώς άνω.

"Οστρακο από τόν σώμα άγγείου. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά ανοικτοκόκκινο έπίχρισμα. Περί τόν μέσον του όστράκου βαθιά όριζόντια αυλάκωση.

"Υψ. 0.076μ., πλ. 0.073μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 143

Σχ. 6

Δωμάτιο 3, χώρος 3α, ισόγειο. Ύπόστρωμα πλακόστρωτου δαπέδου του όρόφου τόν όποιο κατέπεσε.

"Οστρακο από τόν χείλος και τά άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τά τοιχώματα μάλλον εύθύγραμμα. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό στυλβωμένο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.24μ.

Ξ 144

Προέλευση ως άνω.

Μικρό ὄστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαίμω καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ στὸ χεῖλος, βαθυκόκκινο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ περιέχει κόκκους μαρμαρυγίας. Μαρμαρυγίας διακρίνεται ἐπίσης στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαίμου. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαίμου ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.021μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.0095μ., ὕψ. λαίμου 0.015μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.26-0.30μ.

Ξ 145

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανέρυθρη στιλβωμένη. ΔΔ. 0.07x0.04μ., πᾶχ. 0.008μ.

Ξ 146

Σχ. 34γ, Πίν. 93

Δωμάτιο 3, χώρος 3β, ισόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεῦει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος καὶ διαμορφώνουν προέχοντα ὦμο. Ἡ μετάβαση στὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποίου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτότεφο ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.007μ.

Ξ 147

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος λείπει. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. 0.007μ.

Ξ 148

Σχ. 23ε, Πίν. 62

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου, λεκανίδας μᾶλλον. Τὸ χεῖλος ἐπίπεδο, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατα-

κόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτότεφο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἐξωτερικὰ διακρίνονται κόκκοι μαρμαρυγίας.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.045μ., πλ. χεῖλους 0.011μ., πᾶχ. 0.012μ.

Ξ 149

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.019μ., πλ. 0.023μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.017μ., πᾶχ. 0.016μ.

Ξ 150

Σχ. 30

Ἰσόγειο Ξεστῆς 3, καθαρισμὸς πολυθύρου μεταξὺ τῶν δωματίων 3 καὶ 4. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος καὶ εἶναι σχεδὸν εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξωτερικὰ καστανό, ἐσωτερικὰ ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἕως ἀνοικτότεφο.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.009μ.

Ξ 151

Σχ. 16β, Πίν. 41

Δωμάτιο 3, χώρος 3β, ισόγειο, καθαρισμὸς τοῦ δυτικοῦ τοίχου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐσωτερικὰ, καστανὸ ἐπίχρισμα ποὺ περιέχει κόκκους μαρμαρυγίας. Ἡ φθαρμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια διατηρεῖ ὑπολείμματα μελανοῦ ἀμυδρὰ στιλβωμένου ἐπιχρισματος. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.043μ., πᾶχ. χεῖλους 0.0125μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0065μ.

Ξ 152

Σχ. 16β, Πίν. 43

Δωμάτιο 3, χώρος 3β, ισόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ

τά ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἡ διόγκωσή του εἶναι γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρο, ἐσωτερικά μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα. Ὅριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ὑψ. 0.047μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. χεῖλους 0.009μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0075μ.

Ξ 153

Σχ. 30, Πίν. 80

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος, καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμο στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Σὲ ἀπόσταση 0.014μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, κομβίωση ἀπόφυση, διαμέτρου 0.008x0.01μ. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή.

Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.023μ., πᾶχ. 0.0065μ., πᾶχ. στὸ σημεῖο ὅπου ἡ ἀπόφυση 0.009μ.

Ξ 154

Σχ. 21γ, Πίν. 53

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεπτῆς κωνικῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔσω, καὶ νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμο. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Τὰ τοιχώματα καλύπτονται ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀπὸ στιλπνὸ ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα. Τὸ χεῖλος διατηρεῖ ὑπολείμματα καστανῆς στιλπνῆς βαφῆς καὶ φέρει διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο ὀριζόντιες σειρὲς ἐμπέστων τριγώνων, ποὺ σχηματίζουν ἀνάγλυφη τεθλασμένη γραμμὴ.

Ὑψ. 0.026μ., πλ. 0.026μ., πλ. διακοσμητικῆς ζώνης χεῖλους 0.01μ., πᾶχ. 0.007μ.

Ξ 155

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἄγγειου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, στιλβωμένο ἐπίχρυσμα, ἐξωτερικά ἐρυθρό, ἐσωτερικά βαθυκόκκινο ἕως μελανὸ καὶ ἐξίτηλο.

Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο 0.015μ.

Ξ 156

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν

ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἄγγειου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά καμπύλη. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιφέρεια τοῦ χεῖλους, βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρυσμα, ἐσωτερικά καστανόμαυρο, στιλβωμένο ἐπίσης.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. λαμοῦ 0.0095, πᾶχ. ὤμου 0.0095μ.

Ξ 157

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μέρος τοῦ χοανοειδοῦς λαμοῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου λεπτοῦ εὐρύστομου ἄγγειου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρυσμα. Ὑψ. 0.026μ., πλ. 0.025μ., πᾶχ. λαμοῦ 0.004μ., πᾶχ. ὤμου 0.006μ.

Ξ 158

Σχ. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο τῆς κατηγορίας «Talc ware» ἀπὸ τὸν χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἄγγειου. Πηλὸς καστανέρυθρος. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα. Ὅριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐξωτερικά.

Ὑψ. 0.035μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.011μ.

Ξ 159

Σχ. 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἄγγειου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ παρουσιάζει ἔντονη διόγκωση ἐξωτερικά, μὲ συνέπεια τὸ ἀνώτερο τμήμα τοῦ ὀστράκου νὰ ἐμφανίζεται κατὰ πολὺ παχύτερο τοῦ κατώτερου. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὕψωση ἀνισομερῆς. Ἐσωτερικά, στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ διογκωμένου χεῖλους ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ ἐπίχρυσμα· στὴν λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἀνοικτοκόκκινο.

Ὑψ. 0.044μ., πλ. 0.045μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.017μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.007μ.

Ξ 160

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ

ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανὸ ἕως τεφρὸ ἐπίχρισμα, στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἐρυθρὸ στιλβωμένο. Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.033μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων λίγο κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος 0.012μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.008μ.

Ξ 161

Σχ. 66, Πίν. 267

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, πὺν κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ. Ἀβαθεῖς παράλληλες ἀυλακώσεις στὰ τοιχώματα ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ὑψ. 0.018μ., πλ. 0.054μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.007μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.009μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0085μ.

Ξ 162

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκόκκινο ἕως ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἐπίχρισμα· ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο καὶ κατὰ τόπους καστανόμαυρο.

Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.04μ., πάχ. λίγο κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος 0.009μ.

Ξ 163

Σχ. 41

Δωμάτιο 4, ὄροφος, δυτικὸ τμήμα. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χρονοειδῆ λαμὸ καὶ τὸν προέχοντα ὦμο εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο καὶ καστανόμαυρο ἐπίχρισμα, πὺν περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

Ὑψ. 0.053μ., πλ. 0.045μ., πάχ. λαμοῦ 0.0065μ., πάχ. ὦμου 0.008μ.

Ξ 164

Πίν. 64

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ φθαρμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἦταν ἀρχικά ἀδρὴ καὶ ἐρυθρόχρωμη. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρῶς, μὲ ἀβαθεῖς παράλληλες ἀυλακώσεις, πὺν ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνσή της.

Ὑψ. 0.058μ., πλ. 0.054μ., πάχ. ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος 0.01μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.01μ.

Ξ 165

Πίν. 65

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προβάλλεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ὑπολείμματα ἐξίτηλου, ἐρυθροποῦ στιλβωμένου ἐπιχρίσματος.

Ὑψ. 0.052μ., πλ. 0.052μ., πάχ. ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος 0.011μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.012μ.

Ξ 166

Πίν. 253

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὰ κάτω τοιχώματα καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα· ἐσωτερικά, καστανό, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ἕως τεφρὸ.

Ὑψ. 0.043μ., πλ. 0.111μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.016μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.013μ.

Ξ 167

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη καστανέρυθρη ἕως καστανόμαυρη καὶ ἀμυδρὰ στιλβωμένη. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.05μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.007μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.005μ.

Ξ 168

Σχ. 16β, Πίν. 41

Δωμάτιο 4, ὄροφος, κοντά στον δυτικό τοίχο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από το διογκωμένο ἑσωτερικά χείλος και τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ διόγκωση τοῦ χείλους γωνιώδης. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά ἐρυθρό, ἑσωτερικά καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρυσμα, πού περιέχει ἱκανή ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἑσωτερικά. "Υψ. 0.028μ., πλ. 0.039μ., πάχ. χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0065μ.

Ξ 169

Πίν. 84

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, πορτοκαλόχρωμο μᾶλλον ἐπίχρυσμα. Ἡ ἑσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρυστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, μὲ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, πού ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνσή της.

"Υψ. 0.025μ., πλ. 0.031μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.011μ.

Ξ 170

Σχ. 31

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἑσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἑσωτερικά, ρόδινο ἐπίχρυσμα.

"Υψ. 0.023μ., πλ. 0.026μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18μ. τουλάχιστον.

Ξ 171

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.036μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.013μ.

Ξ 172

Σχ. 6

Δωμάτιο 4, ὄροφος, ΝΔ γωνία. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐσωτερικά, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα. Ἐξωτερικά, ρόδινο ἕως καστανό.

"Υψ. 0.02μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

Ξ 173

Πίν. 64

Δωμάτιο 4, ὄροφος, κοντά στον νότιο τοίχο. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθιστάται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα γλαυκοφανικκοῦ σχιστολίθου. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, βαθὺ καστανέρυθρο ἐπίχρυσμα. Ἡ φθαρμένη ἑσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρόχρωμη.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0105μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.008μ.

Ξ 174

Σχ. 74, Πίν. 342

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα σχετικὰ χονδροειδοῦς ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια ἑξωτερικά καὶ ἑσωτερικά στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά σχοινοειδῆς διακόσμηση, πού ἀποδίδεται μὲ δύο ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν ἐγγάρακτων γραμμίδων ἐπάνω σὲ ἰσάριθμες ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες. Τὰ γραμμίδια τῆς κάθε σειρᾶς βαίνουν ἀντίρροπα πρὸς τὰ γραμμίδια τῆς ἄλλης. Τέσσερα ἄλλα ἐγγάρακτα λοξὰ καὶ ἀνὰ δύο ἀντίρροπα γραμμίδια κάτω ἀπὸ τὴν δευτέρη ἀνάγλυφη ταινία σχηματίζουν διαδοχικὰς γωνίες. "Υψ. 0.048μ., πλ. 0.04μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρὶς τίς ἀνάγλυφες ταινίες 0.009μ., πάχ. μαζί μὲ τίς ἀνάγλυφες ταινίες 0.01μ.

Ξ 175

Σχ. 71α, Πίν. 320

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόφαιο ἐπίχρυσμα καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν γραμμίδων ἀντίθετης φορᾶς σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθας.

"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.0045μ.

Ξ 176

Σχ. 60β, Πίν. 215

Δωμάτιο 4. Στρῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος σφαιρικῆς πυξίδας. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα καὶ ἐλάχιστα συμπληρωμένο. Σὲ ἀπόσταση 0.008μ. κάτω ἀπὸ τὸ ἀποκεκρουσμένο χεῖλος, ἀναθύρωση γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ πώματος. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐπίχρσιμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ, ποὺ διατηρεῖ ἀμυδρὰ ἵχνη ἀπὸ στίλβωση. Ὑψ. 0.072μ., πλ. 0.053μ., πάχ. χεῖλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0135μ.

Ξ 177

Σχ. 16β, Πίν. 42

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀμυδρὰ στίλβωμένο ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ καὶ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Ὅριζόντια ἐγκάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ὑψ. 0.039μ., πλ. 0.033μ., πάχ. χεῖλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ.

Ξ 178

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη. Στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, βαθυκόκκινο ἐπίχρσιμα.

Ὑψ. 0.025μ., πλ. 0.04μ., πάχ. λαμοῦ 0.011μ., πάχ. ὤμου 0.009μ.

Ξ 179

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη βαθυκόκκινη. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἕως ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα.

Ὑψ. 0.032μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 180

Σχ. 16β, Πίν. 42

Δωμάτιο 4, ἰσόγειο. Στρῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ

τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στίλβωμένο ἐπίχρσιμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ ἀνοικτότεφρο καὶ κατὰ τόπους τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό. Ὅριζόντια ἐγκάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ὑψ. 0.044μ., πλ. 0.048μ., πάχ. χεῖλους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0145μ.

Ξ 181

Πίν. 273

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδὴ βάση λεπτοῦ μᾶλλον καὶ κλειστοῦ ἀγγείου. Ἡ βάση φέρει ἀποτύπωμα πλέγματος. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανή, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ κατὰ τόπους τεφρὴ.

Ὑψ. 0.02μ., πλ. 0.048μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0025μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.011μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.007-0.008μ.

Ξ 182

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ρόδινος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανή ἕως καστανέρυθη καὶ ἀμυδρὰ στίλβωμένη.

ΔΔ. 0.043x0.055μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 183

Σχ. 24α, Πίν. 63

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου, λεκανίδας μᾶλλον. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προβάλλεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα ἐξωτερικά, ἐλαφρῶς κοῖλα ἐσωτερικά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στίλβωμένο ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.044μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.0105μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.28-0.30μ.

Ξ 184

Σχ. 25, Πίν. 71

Δωμάτιο 4, ἰσόγειο, καθαρισμός τοῦ βόρειου ἀνοίγματος τοῦ πολυθύρου πρὸς τὸ δωμάτιο 7. Στρῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα κύμβης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ καὶ παρουσιάζει

ἐλαφρὰ τάση πρὸς τὰ ἄνω στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὀστέ-
κου, ἐνδειξὴ ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ πρόχυση.
Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ
χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς τεφρὸς στὸν
πυρήνα, καστανὸς πρὸς τὴν ἐπιφάνεια, καθαρὸς μάλ-
λον καὶ λεπτόκοκκος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτε-
ρικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή.
Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.022μ., πάχ. 0.0035μ.

Ξ 185

Σχ. 57α, Πίν. 194

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμοῦ καὶ τὸ ἄνω
μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. Τὸ
σωζόμενο τμήμα τοῦ λαμοῦ ἔχει ἐλαφρὰ κλίση πρὸς
τὰ ἔσω. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία.
Ὁπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ ἕως καστανέ-
ρυθρο ἐπίχρισμα. Ὁριζόντια ἐγκάραιξη ὑπογραμμίζει
τὴν βάση τοῦ λαμοῦ.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.06μ., πάχ. λαμοῦ 0.012μ., πάχ. ὤμου
0.0095μ.

Ξ 186

Σχ. 18β

Προθάλαμος 5, ἰσόγειο, ἀνατολικὸ τμήμα. Στρώμα
τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ
τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ρόδιнос ἕως ἀνοι-
κτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ
ὀλόβαφη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία
κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά κυμαίνονται στίς ἀπο-
χρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ καὶ εἶναι στιλβωμένες.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 187

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω.
Πηλὸς ρόδιнос, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ
ὀλόβαφη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία
κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά ἐρυθρές.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.018μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 188

Σχ. 16β, Πίν. 42

Κλιμακοστάσιο προθαλάμου 5, βόρειο σκέλος. Στρώ-
μα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-
κτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἐλαφρὰ διόγκωση
ἐσωτερικά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση
ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀμυδρὰ στιλ-
βωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῦο κυμαίνεται
ἀπὸ τὸ βαθνκάστανο ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ

τεφρό. Ὁριζόντια ἐγκάραιξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος
ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.053μ., πλ. 0.058μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεί-
λους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο
ἄκρο τους 0.0095μ.

Ξ 189

Σχ. 16β, Πίν. 43

Δωμάτιο 7. Ἀγνωστες οἱ ἀκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως.
Ὁστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ
ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστα-
νός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά
καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ ἕως μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρι-
σμα, ποὺ περιέχει κόκκους μαρμαρυγία. Ἀβαθὴς ὀρι-
ζόντια ἀντάκωση ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.
Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.05μ., πάχ. χείλους 0.0105μ., πάχ.
τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ.

Ξ 190

Πίν. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὀστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος
ἀνοικτῆς φιάλης. Διακρίνεται ἡ ἀρχὴ τῶν ἀνώτατων
τοιχωμάτων. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση
ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ στιλ-
βωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ περιέχει κόκκους μαρμαρυ-
γία. Ἀβαθὴς ὀριζόντια ἀντάκωση ὑπογραμμίζει τὸ
χεῖλος ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.018μ., πλ. 0.032μ., πάχ. χείλους 0.013μ.

Ξ 191

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-
κτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοι-
κτοκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρ-
μαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσω-
τερικά, καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεί-
λους 0.16μ.

Ξ 192

Σχ. 72ε, Πίν. 331

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὀστρακο ἀπὸ τὴν βάση τοῦ λαμοῦ καὶ τὸ ἄνω
μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου.
Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσο-
μερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβω-
μένη, μὲ ἐγκάραικτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ
ζεῦγος ὀριζόντιων γραμμῶν στὴν βάση τοῦ λαμοῦ καὶ
ἀραιὸ δικτυωτὸ στὸν ὤμο. Ὑπολείμματα βαφῆς ἐρυ-
θροῦ χρώματος στὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.018μ., πάχ. στὴν βάση τοῦ λαμοῦ
0.0065μ., πάχ. ὤμου στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο του
0.0055μ.

Ξ 193

Δωμάτιο 7, ὄροφος, κοντά στὸν νότιο τοῖχο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερῆς. ῾Εσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. ῾Ομοίochρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. ῾Η λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

῾Υψ. 0.029μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 194

Δωμάτιο 7, ισόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς καὶ λεπτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένο, φαίνεται ὅμως ὅτι ἔνευε πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἰσομερῆς. ῾Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

῾Υψ. 0.03μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 195

Σχ. 13, Πίν. 33

Προέλευση ὡς ἄνω.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερῆς. ῾Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀμυδρὰ στιλβωμένο καὶ ἐξίτηλο ἐν μέρει ἐρυθρωπὸ ἐπίχρισμα.

῾Υψ. 0.038μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.28μ.

Ξ 196

Σχ. 13, Πίν. 33

Προέλευση ὡς ἄνω.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερῆς. ῾Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

῾Υψ. 0.026μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.20μ.

Ξ 197

Σχ. 30, Πίν. 78

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. ῾Οπτηση ἀνισομερῆς. ῾Εξωτερικά καὶ στὸ χεῖλος, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, πού ἐπίσης

περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. ῾Οριζόντια ἐγχαράξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

῾Υψ. 0.025μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0095μ.

Ξ 198

Προέλευση ὡς ἄνω.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερῆς. ῾Εξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα.

῾Υψ. 0.032μ., πλ. 0.04μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.006μ.

Ξ 199 (3)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τρία ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός, μὲ ἀποχρώσεις ἰώδους. ῾Οπτηση ἰσομερῆς. Τὰ δύο ἔχουν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ. Τὸ τρίτο φέρει ἐξωτερικά ἀνοιχτοκάστανο ἕως ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα πού περιέχει κόκκους μαρμαρυγία.

(α) ῾Υψ. 0.034μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0105μ.

(β) ῾Υψ. 0.024μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.0085μ.

(γ) ΔΔ. 0.045x0.022μ., πάχ. 0.0065μ.

Ξ 200

Σχ. 3, Πίν. 17

Προέλευση ὡς ἄνω.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ κατώτερο μᾶλλον μέρος τοῦ σώματος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. ῾Οπτηση ἀνισομερῆς. ῾Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα πού περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία, ἐξωτερικά καστανὸ ἕως μελανό, ἐσωτερικά βαθυκάστανο καὶ ἐξίτηλο. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια γραπτὴ λευκὴ καὶ ἐξίτηλη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: πέντε ἐνάλληλες γωνίες ὑπογραμμίζονται ἀπὸ ὀριζόντια γραμμὴ.

῾Υψ. 0.06μ., πλ. 0.049μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 201

Πίν. 92

Προέλευση ὡς ἄνω.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου μὲ κωδωνόσχημο σῶμα. Χεῖλος καὶ τοιχώματα λεπτὰ. Πηλὸς ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερῆς. ῾Εξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὴ ἕως μελανὴ βαφή.

῾Υψ. 0.032μ., πλ. 0.02μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 202

Σχ. 16β, Πίν. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρό ὄστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ διογκωση τοῦ χεῖλους γωνιώδης, ἡ ἄνω ἐπιφάνειά του ἐπίπεδη. Πηλὸς καστανὸς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν, μελανὸς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνεια, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στυλβωμένο ἐπίχρισμα ἐξωτερικὰ καστανό, ἐσωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους μελανό. Ἀβαθὴς αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ. Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.034μ., πάχ. χεῖλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0065μ.

Ξ 203

Σχ. 22, Πίν. 56

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης με ἡμισφαιρικὸ μᾶλλον σῶμα τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, με μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, καστανόμαυρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: ἐλαφρῶς καμπύλη γραμμὴ ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος. Δύο λοξὲς συγκλίνουσες ἐγγαράξεις στὸν ὅμοιο σχηματίζουν συναντώμενες ὀρθὴ σχεδὸν γωνία. Ἡ μία πλευρὰ τῆς γωνίας καὶ ἡ ἐγγάραξη ποῦ ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ὀρίζουν τμήμα ποῦ περιέχει διάσπαρτες μικρὲς λοξὲς ὠοειδεῖς αὐλακώσεις. Ὑψ. 0.047μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.0095μ.

Ξ 204

Σχ. 12, Πίν. 33

Δωμάτιο 3β ἢ 7, ισόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανόμαυρο στυλβωμένο ἐπίχρισμα. Ὅριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ.

Ὑψ. 0.057μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12μ.

Ξ 205

Σχ. 15

Δωμάτιο 7, ισόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα προφανῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καστανό, ἐσωτερικὰ μελανό ἐπίχρισμα.

Ὑψ. 0.027μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ. τουλάχιστον.

Ξ 206

Σχ. 73α, Πίν. 333

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, με στικτὴ διακόσμηση ποῦ ἀποδίδεται με μικρὲς λοξὲς αὐλακώσεις.

Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.049μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 207

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα βαίνουν στὴν ἀρχὴ κατακόρυφα, χαμηλότερα ὅμως ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στυλβωμένο ἐπίχρισμα: ἐξωτερικὰ ἀνοικτότεφο με ἀποχρώσεις καστανοῦ, ἐσωτερικὰ ἀνοικτοκάστανο.

Ὑψ. 0.062μ., πλ. 0.051μ., πάχ. χεῖλους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.015μ.

Ξ 208

Σχ. 25, Πίν. 71

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κύμβης μᾶλλον. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα ἐξωτερικὰ, παρουσιάζουν ἐλαφρὰ διογκωση στὸ ἀνώτατο τμήμα τους ἐσωτερικὰ. Πηλὸς καστανός, καθαρός καὶ λεπτόκοκκος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανόμαυρη ἀμυδρὰ στυλπνὴ βαφή, ἐξίτηλη κατὰ τόπους.

Ὑψ. 0.027μ., πλ. 0.02μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ σημεῖο τῆς ἐσωτερικῆς τους διογκώσεως 0.0055μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0025μ.

Ξ 209

Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ φθαρμένη, καστανὴ ἕως καστανέρυθη.

Ὑψ. 0.022μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.0065μ.

Ξ 210

Σχ. 36, Πίν. 103

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Ἐξωτερικὰ καὶ σὲ ἀπόσταση

0.015μ. κάτω από το χεῖλος, ἐπίθετη κομβιόσχημη ἀπόφυση, διαμέτρου 0.01μ. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐπίχρσιμα στὸ χροῖμα τοῦ πηλοῦ. Ἴχνη πυρᾶς καὶ ἐμφανὴ ἵχνη χρήσεως κεραμικοῦ τροχοῦ ἐξωτερικὰ. Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.026μ., πᾶχ. 0.005μ., πᾶχ. στὸ σημεῖο ὅπου ἡ ἀπόφυση 0.0075μ.

Ξ 211

Πίν. 55

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτότεφρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ὑψ. 0.025μ., πλ. 0.016μ., πᾶχ. 0.0105μ.

Ξ 212

Σχ. 27β, Πίν. 77

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐπίπεδο, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου, νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζει ἐλαφρὸ περιχειλῶμα, ποὺ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάρσση. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, καστανόφαιο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικὰ ἐρυθρὸ ἐπίχρσιμα.

Ὑψ. 0.04μ., πλ. 0.038μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.007μ., πᾶχ. 0.01μ.

Ξ 213

Σχ. 29β, Πίν. 78

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου, καὶ διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἐπίχρσιμα, ἐξωτερικὰ ἐρυθρὸ καὶ κατὰ τόπους ἀνοικτότεφρο, στὸ χεῖλος βαθυκόκκινο καὶ κατὰ τόπους μελανό. Ὁριζόντια ἐγχάρσση ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.043μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.011μ., πᾶχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τῶν τοιχωμάτων 0.007μ.

Ξ 214

Σχ. 72γ, Πίν. 328

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη, μὲ ἐγχάρσση διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ὁμάδα τεσσάρων λοξῶν παράλληλων γραμμῶν, ἡ ἐσώτερη ἀπὸ τὶς ὁποῖες σχηματίζει ὀξεία γωνία μὲ ὀριζόντια γραμμή. Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0045μ.

Ξ 215

Σχ. 3, Πίν. 16

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Πηλὸς τεφρὸς κοντὰ στὰ τοιχώματα, ὑπόλευκος στὸν πυρήνα, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλπνὴ καστανόμαυρη βαφή. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, γραπτὴ λευκὴ στιλπνὴ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὁμάδα τεσσάρων λεπτῶν κάθετων γραμμῶν.

Ὑψ. 0.019μ., πλ. 0.039μ., πᾶχ. 0.005μ.

Ξ 216 (3)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τρία ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανός ἢ ἐρυθρός. Ὁπτηση ἰσομερῆς στὰ δύο, ἀνισομερῆς στὸ τρίτο. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρὴ, καστανὴ καὶ καστανόμαυρη ἀντίστοιχα.

(α) ΔΔ. 0.034x0.035μ., πᾶχ. 0.008μ.

(β) ΔΔ. 0.026x0.015μ., πᾶχ. 0.007μ.

(γ) ΔΔ. 0.028x0.012μ., πᾶχ. 0.0085μ.

Ξ 217

Σχ. 3, Πίν. 13

Πιθανῶς ἀπὸ τὸ ἰσόγειο τοῦ δωματίου 7. Στροῦμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἐλαφρὰ τάση πρὸς τὰ ἄνω στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὄστράκου, ἐνδειξὴ ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει πιθανῶς πρόχυση. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἀμαυρὴ τεφρὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ ἀνοικτοκάστανη ἕως πορτοκαλόχρωμη βαφή, ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία καὶ εἶναι ἐλαφρῶς ἐξίτηλη, περισσότερο ἐσωτερικὰ. Ἐξωτερικὰ, ἵχνη στιλβωσης καὶ γραπτὴ λευκὴ ἐξίτηλη διακόσμηση, ποὺ φαίνεται νὰ συνίσταται σὲ λεπτὴ ταινία ἐπὶ τοῦ χεῖλους καὶ ἄλλῃ λεπτῇ ἐλαφρῶς καμπύλῃ ταινίᾳ ἢ ὅποια βαίνει παράλληλα πρὸς τὴν πρώτη σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος.

Ὑψ. 0.033μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. 0.006μ.

Ξ 218

Σχ. 16β, Πίν. 43

Προέλευση ως άνω.

Μικρό ὄστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ διόγκωση τοῦ χεῖλους εἶναι γωνιώδης καὶ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγκάραια. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτότεφρο ἕως μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.031μ., πάχ. χεῖλους 0.0115μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.01μ.

Ξ 219

Σχ. 29β

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὰ ἔσω, καὶ διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, φθαρμένη. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ὑπολείμματα ἐρυθροῦ ἐπιχρίσματος.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.039μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.013μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τῶν τοιχωμάτων 0.0065μ.

Ξ 220

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος λεπτό. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικὰ, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0105μ.

Ξ 221

Σχ. 14β, Πίν. 35

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ρόδι-νος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ρόδινο, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ἕως ἀνοικτότεφρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.0055μ., ὑπολ. διάμ. χεῖ-λους 0.14-0.16μ.

Ξ 222

Σχ. 60β, Πίν. 215

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα σφαι-ρικής πυξίδας μᾶλλον. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἀναθύρωση

γιὰ τὴν ὑποδοχὴ πώματος. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάρι-στος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐρυθρὸ καὶ κατὰ τόπους τεφρὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 223

Σχ. 7

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-κτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐ-θύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμα-ρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τρα-χεῖα μᾶλλον καὶ ἀνεπίχριστη.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεί-λους 0.28μ. τουλάχιστον.

Ξ 224

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἀνοικτότεφρο ἐπί-χρισμα, ἐσωτερικὰ ρόδινο ἕως ἀνοικτότεφρο.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.013μ.

Ξ 225

Σχ. 2β, Πίν. 13

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὄστράκου τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἐλαφρὰ τὰση πρὸς τὰ ἄνω, ἐν-δειξὴ ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει πιθανῶς πρόχυση. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθά-ριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄμαυρὴ τεφρὴ ἐπι-φάνεια καλύπτεται ἀπὸ ἀνοιχτοκάστανι ἕως πορ-τοκαλόχρωμη ἐξίτηλη βαφὴ, ἐξωτερικὰ στιλπνὴ, ἐσω-τερικὰ ἄμαυρὴ, ποὺ περιέχει μαρμαρυγία. Ἐξωτε-ρικὰ καὶ ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ διάγραμμα τρίγωνο μᾶλλον μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεί-λους 0.18μ. περίπου.

Ξ 226

Πίν. 299

Προέλευση ως άνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν

ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, βαθὺν καστανέρυθρο ἐπίχρισμα ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ μελανό.
"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.055μ.

Ξ 227

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὧμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα ποὺ περιέχει μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.024μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.011μ.

Ξ 228

Σχ. 18β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη καστανέρυθρη στιλβωμένη. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 229

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Tale ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια στὸ χροῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ φθαρμένη τεφρῇ.

ΔΔ. 0.058x0.04μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 230

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοιχτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ρόδινο ἕως τεφρὸ ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

Ξ 231

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοιχτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοιχτότεφρη.

"Υψ. 0.02μ., πλ. 0.017μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 232

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.065μ., πλ. 0.042μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων λίγο πιὸ κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος 0.012μ.

Ξ 233

Σχ. 37β, Πίν. 105

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κύλικας. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ σχηματίζει γωνία μὲ τὰ τοιχώματα ἐξωτερικά. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανόμαυρος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὴ καὶ κατὰ τόπους καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή. Ἀβαθῆς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0065μ.

Ξ 234

Σχ. 10α

Δωμάτιο 9, ὄροφος. Στεῶμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοιχτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χροῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τὸ τεφρὸ.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 235

Σχ. 57α, Πίν. 194

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμοῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὧμου κρατηρίσκου. Συγκολλημένο ἀπὸ τρία ὄστρακα. Ὁ λαμὸς κοῖλος. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.057μ., πλ. 0.067μ., πάχ. λαμοῦ 0.007μ., πάχ. ὧμου 0.006μ.

Ξ 236

Πίν. 303

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ τμήμα ὀριζόντιας λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς καὶ τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου.

Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση ανισομερής. Ή λαβή ανεπίχριστη. Στην άνω, όρατή, επιφάνειά της, διακόσμηση έγχάρακτων γραμμών σε άκτινοειδή διάταξη.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.052μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ., διάμ. λαβής 0.038μ. στην βάση και 0.019μ. στο σωζόμενο άκρο της.

Ξ 237

Σχ. 44β, Πίν. 147

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και το άνω μέρος του προέχοντος προφανώς ώμου πιθοειδούς τής κατηγορίας «Talc ware». Το χείλος είναι πεπλατυσμένο όριζόντιο και προεξέχει έντονα. Πηλός ρόδιнос. "Οπτηση ανισομερής. Ή άνω και κάτω επιφάνεια του χείλους και ή έξωτερική των τοιχωμάτων κυμαίνονται από το ρόδινο έως το ανοικτοκόκκινο.

"Υψ. 0.047μ., πλ. 0.057μ., πλ. χείλους 0.032μ., πάχ. χείλους 0.015μ., πάχ. ώμου άκριβώς κάτω από το προεξέχον χείλος 0.026μ., πάχ. ώμου στο κάτω σωζόμενο άκρο του 0.007μ.

Ξ 238

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα άγγείου τής κατηγορίας «Talc ware». Πηλός βαθυκόκκινος έως καστανέρυθρος. "Οπτηση ανισομερής. Ή έξωτερική επιφάνεια βαθυκόκκινη.

ΔΔ. 0.062x0.04μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 239

Σχ. 66, Πίν. 6

Δωμάτιο 9, όροφος. Ύπόστρωμα του δαπέδου (·).

"Οστρακο από το κάτω μέρος των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστού άγγείου. Πηλός καστανόμαυρος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, εξέιτηλη μελανή στυλνή βαφή. Στο κατώτατο μέρος των τοιχωμάτων, σημείο του κεραμέα, που συνίσταται σε ζευγος μικρών κάθετων αὐλακώσεων (Σχ. 2α).

"Υψ. 0.032μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.008μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.0105μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0065μ.

Ξ 240

Σχ. 18α, Πίν. 44

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έξω και άπολγهی σε άκμή. Τα τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός ύπόλευκος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, στυλνή πορτοκαλόχρωμη

έως καστανέρυθρη και κατά τόπους τεφρή βαφή, που περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 241

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο. Τα τοιχώματα σχεδόν κατακόρυφα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια του χείλους, καστανόμαυρο επίχρισμα.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.0095μ.

Ξ 242

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα άγγείου τής κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανός. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, καστανέρυθρο επίχρισμα, που περιέχει κόκκους μαρμαρυγία.

ΔΔ. 0.036x0.028μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 243

Σχ. 28

Δωμάτιο 9. Στρώμα τής ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθύς ανοικτού άγγείου. Το χείλος είναι πεπλατυσμένο όριζόντιο και διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα ανοίγουν έλαφρώς προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια του χείλους, καστανέρυθρο επίχρισμα που κατά τόπους τείνει προς το τεφρό.

"Υψ. 0.051μ., πλ. 0.068μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.01μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.009μ.

Ξ 244

Σχ. 18β, Πίν. 49

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνωτερα τοιχώματα «μηνιακής φιάλης». Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ρόδιнос, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Ή έσωτερική επιφάνεια ερυθροβαφής στυλβωμένη και κατά τόπους τεφρή και μελανή. Ή βαφή περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία. Όριζόντια ανοικτοκόκκινη ταινία, στυλβωμένη επίσης, άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Ή λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει στυλνύ όχροκίτρινο επίχρισμα.

"Υψ. 0.056μ., πλ. 0.06μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 245

Σχ. 32

Δωμάτιο 10, όροφος. Στρώμα τής ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα

βαθέος άνοικτοῦ άγγείου. Τό χεῖλος έλαφρῶς διογκωμένο έσωτερικά. Τά τοιχώματα άνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι έλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ρόδινος, άκαθάριστος. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἐξωτερικά άνοικτοκάστανο, έσωτερικά άνοικτοκόκκινο επίχρῖσμα.

Ὑψ. 0.035μ., πλ. 0.028μ., πάχ. στήν διόγκωση τοῦ χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων στό κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0045μ.

Ξ 246

Σχ. 16β, Πίν. 41

Προέλευση ὡς άνω.

Ὑπτῆση ἀπὸ τὸ διογκωμένο έσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ άνώτατα τοιχώματα άνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς έρυθρός, άκαθάριστος. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ έσωτερικά, άμυδρά στιλβωμένο επίχρῖσμα, έξωτερικά καστανέρυθρο, έσωτερικά άνοικτοκάστανο ἔως τεφρό. Ὁριζόντια έγκάρια ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος έσωτερικά.

Ὑψ. 0.034μ., πλ. 0.038μ., πάχ. χείλους 0.013μ., πάχ. τοιχωμάτων στό κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0095μ.

Ξ 247

Σχ. 17, Πίν. 42

Προέλευση ὡς άνω.

Ὑπτῆση ἀπὸ τὸ διογκωμένο έσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ άνώτατα τοιχώματα άνοικτῆς φιάλης. Ἡ διόγκωση τοῦ χείλους έντονη. Πηλὸς καστανός, άκαθάριστος. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἡ έπιφάνεια φέρει άμυδρά στιλβωμένο επίχρῖσμα, έξωτερικά άνοικτοκάστανο, έσωτερικά άνοικτότεφρο ἔως μελανό. Ἀβαθῆς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος έσωτερικά.

Ὑψ. 0.029μ., πλ. 0.054μ., πάχ. χείλους 0.015μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους άνω τῶν 0.30μ.

Ξ 248

Σχ. 57β, Πίν. 197

Προέλευση ὡς άνω.

Ὑπτῆση ἀπὸ τὸν λαμὸ καὶ τὴν άρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. Τὸ άνω μέρος τοῦ λαμοῦ χοανοειδές, τὸ κάτω κολουροκωνικό. Τὸ χεῖλος λείπει. Ἡ διάκριση λαμοῦ καὶ ὤμου έντονη. Πηλὸς καστανέρυθρος, άκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν έσωτερική πλευρά τοῦ λαμοῦ, καστανέρυθρο ἔως καστανόμαυρο επίχρῖσμα. Στήν άρχὴ τοῦ ὤμου καὶ περὶ τὴν βάση τοῦ λαμοῦ, διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὀριζόντια σειρὰ έμπέστων τριγώνων.

Ὑψ. 0.047μ., πλ. 0.04μ., πάχ. λαμοῦ 0.007μ., πάχ. ὤμου 0.0065μ.

Ξ 249

Σχ. 42

Προέλευση ὡς άνω.

Ὑπτῆση ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν

άρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομον πιθοειδοῦς άγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο έξωτερικά καὶ έσωτερικά καμπύλη. Πηλὸς έρυθρός, άκαθάριστος. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν έσωτερική πλευρά τοῦ λαμοῦ, βαθυκόκκινο άμυδρά στιλβωμένο επίχρῖσμα.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.013μ.

Ξ 250

Σχ. 16β, Πίν. 43

Δωμάτιο 10. Ἀγνωστες οἱ άκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως. Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο έσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ άνώτατα τοιχώματα άνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανόμαυρος, άκαθάριστος. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ έσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο επίχρῖσμα.

Ὑψ. 0.028μ., πλ. 0.038μ., πάχ. χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων στό κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.008μ.

Ξ 251

Σχ. 7

Δωμάτιο 10, ὄροφος. Στρώμα τῆς ήφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὑπτῆση ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ άνω τοιχώματα άνοικτῆς φιάλης. Τά τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἡ έπιφάνεια έξωτερικά καὶ έσωτερικά έρυθροβαφῆς στιλβωμένη, έσωτερικά ἐν μέρει φθαρμένη.

Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.05μ., πάχ. 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.19μ. περίπου.

Ξ 252

Σχ. 55, Πίν. 186

Προέλευση ὡς άνω.

Ὑπτῆση ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικὸ λαμὸ κρατηρίσκου μάλλον. Τά τοιχώματα τοῦ λαμοῦ έλαφρῶς κοῖλα. Πηλὸς καστανός, άκαθάριστος. Ὑπτῆση άνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στήν άνω έπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανὸ επίχρῖσμα. Ἡ έσωτερική έπιφάνεια άνεπίχρῖστη καστανή. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις έξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ εργαλείου γιὰ τὴν έξομάλυνση τῆς έπιφάνειας.

Ὑψ. 0.051μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

Ξ 253

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Προέλευση ὡς άνω.

Ὑπτῆση ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ άνω μέρος τοῦ σώματος βαθέος άνοικτοῦ άγγείου, κυπέλλου μάλλον. Τὸ χεῖλος νεύει έλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τά τοιχώματα άνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος καὶ διαμορφώνουν προέχοντα ὤμο. Ἡ μετάβαση στό κάτω μέρος τοῦ σώματος γωνιώδης.

Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο σιλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.033μ., πάχ. στο κάτω σωζόμενο άκρο του όστράκου 0.0075μ.

Ξ 254

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλός βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.058μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 255

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον σφαιρικό. Πηλός καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, βαθὺ καστανέρυθρο ἐπίχρισμα, ποὺ ἐπίσης περιέχει μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 256

Σχ. 23ε, Πίν. 61

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου, λεκανίδας μᾶλλον. Τὸ χεῖλος εἶναι κυρτό, προβάλλεται πρὸς τὰ ἔξω καὶ πρὸς τὰ ἔσω καὶ σχηματίζει ἐξωτερικὰ περιχειλῶμα ποὺ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραιξη. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα ἐξωτερικά, ἐλαφρῶς κοίλα ἐσωτερικά. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανέρυθρο ἔως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.042μ., πλ. 0.065μ., πάχ. χείλους 0.021μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.01μ.

Ξ 257

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρὰ πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ γίνονται συγκριτικὰ πολὺ παχέα σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ χεῖλος. Πηλός ανοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἀνοικτότεφρο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.035μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο άκρο τοῦ όστράκου 0.016μ.

Ξ 258

Πίν. 298

Προέλευση ως άνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης ὀριζόντιας σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλός καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καστανὴ καὶ μᾶλλον τραχεία.

"Υψ. 0.051μ., πλ. 0.061μ., πάχ. λαβῆς στὴν βάση της 0.017μ., πάχ. λαβῆς στὸ σωζόμενο άκρο της 0.0135μ.

Ξ 259

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλός ἐρυθρός. "Οπτηση άνισομερής. Έπιφάνεια στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.038x0.021μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 260

Σχ. 3, Πίν. 17

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ ἄνω μᾶλλον μέρος τοῦ σώματος ανοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός τεφρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση μᾶλλον ἰσομερής. Ἡ ἄμυρὴ τεφρῆ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ καστανὴ ἔως μελανὴ στυλπνὴ βαφή, ποὺ περιέχει μαρμαρυγία. Έξωτερικά, γραπτὴ λευκὴ ἐξίτηλὴ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὁμάδα τριῶν ἐπᾶλληλων γωνιῶν.

"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 261

Πίν. 297

Προέλευση ως άνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ἐξίτηλο καστανέρυθρο σιλβωμένο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.055μ., πάχ. λαβῆς στὴν βάση της 0.012μ.

Ξ 262

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ανοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλός καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καστανόμαυρο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 263

Σχ. 65β

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν βάση ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ βάση ἐλαφρῶς κοίλη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτότεφρο ἐπίχρσιμα.

ΔΔ. 0.03x0.027μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.006μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0075μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0055μ.

Ξ 264

Προέλευση ως ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα, πὺν ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους τείνει κατὰ τόπους πρὸς τὸ ἀνοικτότεφρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

Ώψ. 0.047μ., πλ. 0.06μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.015μ., πᾶχ. τοιχωμάτων λίγο πὺν κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος 0.016μ.

Ξ 265

Σχ. 16β, Πίν. 42

Προέλευση ως ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀμυδρά στιλβωμένο ἐπίχρσιμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖο κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ώψ. 0.035μ., πλ. 0.066μ., πᾶχ. χεῖλους 0.013μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.01μ.

Ξ 266

Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ως ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά ἐρυθρό, ἐσωτερικά καστανὸ ἐπίχρσιμα, πὺν κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

Ώψ. 0.042μ., πλ. 0.083μ., πᾶχ. 0.065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ.

Ξ 267

Σχ. 34γ, Πίν. 93

Προέλευση ως ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος, καὶ διαμορφώνουν προέχοντα ὦμο. Ἡ μετάβαση στὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος γωνιώδης. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, πορτοκαλέρυθρη ἕως καστανὴ στιλπνὴ βαφή πὺν περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.

Ώψ. 0.046μ., πλ. 0.048μ., πᾶχ. 0.008μ.

Ξ 268

Σχ. 28

Προέλευση ως ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω δημιουργώντας γωνιώδη διόγκωση. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι εὐθύγραμμο κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους ἐρυθρὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ώψ. 0.044μ., πλ. 0.051μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.009μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0145μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0065μ.

Ξ 269

Σχ. 42

Προέλευση ως ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸν χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὦμου κλειστοῦ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐξωτερικά ἐλαφρὸ περιχέλωμα. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά καμπύλη. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ώψ. 0.03μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.008μ.

Ξ 270

Πίν. 295

Προέλευση ως ἄνω.

Ώστρακο μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Κατὰ μῆκος τῆς πλευρᾶς τῆς, ἀνάγλυφη νεύρωση. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καὶ στὴν πλευρὰ τῆς λαβῆς, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ώψ. 0.041μ., πλ. 0.06μ.

Ξ 271

Σχ. 34β, Πίν. 92

Προέλευση ως ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυ-

πέλλου με κωδωνόσχημο σώμα. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτησι ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανόμαυρη ἕως μελανή στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0045μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18-0.20μ.

Ξ 272

Σχ. 42

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χοανοειδῆ λαμοῦ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμό στὸν ὦμο γωνιώδης. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτησι ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, παχὺ βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Τὸ ἐπίχρισμα ἐξίτηλο ἐσωτερικὰ.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.032μ., πάχ. λαμοῦ 0.0125μ., πάχ. ὤμου 0.0085μ.

Ξ 273

Πίν. 298

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτησι ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα.

Πλ. 0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.012μ., πάχ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.018μ.

Ξ 274

Σχ. 7

Ἀγνώστη ἢ ἀκριβῆς προέλευση τοῦ ὀστράκου: εἴτε ἀπὸ τὸ δωμάτιο 7 (ισόγειο) εἴτε ἀπὸ τὸ δωμάτιο 10 (ὄροφος). Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτησι ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανό στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.14μ.

Ξ 275

Σχ. 43

Δωμάτιο 11, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ χοανοειδοῦς λαμοῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμό στὸν ὦμο ἐξωτερικὰ καμπύλη, ἐσωτερικὰ γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτησι ἀνισομερής. Ἐξωτε-

ρικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.083μ., πάχ. λαμοῦ 0.0105μ., πάχ. ὤμου 0.009μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμό στὸν ὦμο 0.0115μ.

Ξ 276

Σχ. 28, Πίν. 84

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ σχετικὰ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ τοῦ ἴδιου περιέπου πάχους μὲ τὰ τοιχώματα. Τὰ τοιχώματα, κατακόρυφα ἀρχικά, χαμηλότερα φαίνονται νὰ ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ ἀρκετὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτησι ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ, ἐσωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἄδρὸ βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα, ποὺ ἐπίσης περιέχει μαρμαρυγία. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.044μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ.

Ξ 277

Σχ. 47δ, Πίν. 183

Δωμάτιο 11, ἰσόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Μικρὸ ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ κολουροκωνικοῦ λαμοῦ κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζει ἀνεπαίσθητο περιχέλυμα. Τὰ τοιχώματα τοῦ λαμοῦ ἐλαφρῶς κοῦλα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτησι ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἄδρῃ καὶ ἐρυθρωπῇ. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικὰ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.027μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.008μ.

Ξ 278

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ σχετικὰ χονδροειδοῦς ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ νεύει ἐλαφρὰ πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρὰ πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σώμα. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτησι ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀνεπίχριστη ἀνοικτότεφρη.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.028μ., πάχ. χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0105μ.

Ξ 279

Σχ. 72α, Πίν. 326

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐξίτηλη μελανή στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ζευγὸς ὀριζόντιων ἀντακώσεων.

“Υψ. 0.022μ., πλ. 0.021μ., πᾶχ. 0.004μ.

Ξ 280

Σχ. 31

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ λεπτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένα στὸ ἀνώτατο τμήμα τους ἐσωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

“Υψ. 0.03μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.0055μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12μ.

Ξ 281

Σχ. 14β

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Συγκολλημένο ἀπὸ τρία ὄστρακα καὶ ἐλάχιστα συμπληρωμένο. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλη πορτοκαλόχρωμη ἕως καστανὴ στιλπνὴ βαφή, πού περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.

“Υψ. 0.06μ., πλ. 0.065μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κατώτερο τμήμα τους 0.018μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ.

Ξ 282

Σχ. 13, Πίν. 33

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλο καστανὸ ἕως καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, πού περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

“Υψ. 0.032μ., πλ. 0.041μ., πᾶχ. 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.22μ. περίπου.

Ξ 283

Σχ. 15, Πίν. 36

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς.

Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα πού περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Ἐξωτερικά εἶναι ἐξίτηλο καστανό, ἐσωτερικά μελανό.

“Υψ. 0.028μ., πλ. 0.048μ., πᾶχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ.

Ξ 284

Σχ. 10α

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ῥόδιος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

“Υψ. 0.035μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16-0.17μ.

Ξ 285

Σχ. 31, Πίν. 82

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Ἐξωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.005μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, σῶζεται μικρὸ τμήμα ἀποφύσεως. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλη καστανόμαυρη ἕως μελανὴ βαφή.

“Υψ. 0.019μ., πλ. 0.024μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.006μ.

Ξ 286

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα πού περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

“Υψ. 0.041μ., πλ. 0.028μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ.

Ξ 287

Σχ. 16β, Πίν. 41

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ διόγκωση τοῦ χεῖλους γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα πού περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

“Υψ. 0.05μ., πλ. 0.048μ., πᾶχ. χεῖλους 0.011μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.011μ.

Ξ 288

Σχ. 23β, Πίν. 58

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του χείλους και των άνω τοιχωμάτων βαθιάς φιάλης. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Το χείλος πεπλατυσμένο οριζόντιο και ελαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται ελαφρώς κολουροκωνικό. Πηλός βαθυκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.045μ., πάχ. χείλους 0.0095μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0085μ.

Ξ 289

Σχ. 17, Πίν. 41

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.032μ., πάχ. χείλους 0.012μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.012μ.

Ξ 290

Σχ. 17, Πίν. 43

Προέλευση ως άνω.

Πολύ μικρό όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής και μικρής προφανώς φιάλης. Το χείλος παρουσιάζει έντονη διόγκωση έσωτερικά, που υπογραμμίζεται από οριζόντια εγχάραξη. Τα τοιχώματα πολύ λεπτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά καστανό, έσωτερικά μελανό στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.018μ., πλ. 0.022μ., πάχ. χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0035μ.

Ξ 291

Πίν. 39

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος αποκεκρουσμένο έν μέρει. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο στιλβωμένο επίχρισμα. Άβαθής οριζόντια εγχάραξη υπογραμμίζει το χείλος έσωτερικά. Άβαθείς παράλληλες αυλακώσεις έσωτερικά έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου εργαλείου για την λείανση ή την εξομάλυνση της επιφάνειας.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.037μ., πάχ. χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ.

Ξ 292

Σχ. 23β, Πίν. 58

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης. Το χείλος πεπλατυσμένο οριζόντιο. Τα

τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται ελαφρώς κολουροκωνικό. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό έως καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.026μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.0085μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.007μ.

Ξ 293

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα βαθέος ανοικτού αγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σῶμα και είναι κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα που περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 294

Σχ. 37β, Πίν. 105

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κύλικας. Το χείλος νεύει προς τα έσω. Η μετάβαση από το χείλος στα τοιχώματα γωνιώδης έξωτερικά, καμπύλη έσωτερικά. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός τεφρός, καθαρός και λεπτόκοκκος. Όπτηση ισομερής. Έξωτερικά μελανή, έσωτερικά εξίτηλη καστανόμαυρη βαφή.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.0045μ.

Ξ 295

Σχ. 13, Πίν. 32

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έσω. Τα τοιχώματα κυρτά. Έξωτερικά, και σε απόσταση 0.018μ. κάτω από το χείλος, οριζόντια σωληνωτή απόφυση. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, έσωτερικά και στην άνω επιφάνεια της αποφύσεως, εξίτηλη πορτοκαλόχρωμη έως καστανή στιλβωμένη βαφή που περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.047μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0075μ., ύψ. αποφύσεως=πλ. αποφύσεως 0.025μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.22μ.

Ξ 296

Σχ. 70α, Πίν. 312

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σῶμα σχετικά χονδροειδούς αγγείου που σώζει οριζόντια σωληνωτή απόφυση. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση ανισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια των τοιχωμά-

των και στο ανώτερο μέρος της αποφύσεως, καστανόμαυρο έως μελανό αμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα, που περιέχει μαρμαρυγία. Στο κατώτερο μέρος της αποφύσεως το επίχρισμα τείνει προς το καστανέρυθρο. Η έσωτερική επιφάνεια λεία και ερυθρωπή.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.082μ., πάχ. 0.009μ., ύψ. αποφύσεως 0.026μ., πλ. αποφύσεως 0.075μ.

Ξ 297

Σχ. 31

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνωτα τοιχώματα βαθύς ανοικτού άγγείου. Στο ένα άκρο του οστράκου το χείλος παρουσιάζει ελαφρά τάση προς τα άνω, ένδειξη ότι στο σημείο αυτό άρχίζει πιθανώς πρόχυση. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι ευθύγραμμο στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην περιοχή του χείλους έσωτερικά, βαθύ καστανέρυθρο έως καστανόμαυρο επίχρισμα.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.012μ.

Ξ 298

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Tale wage». Πηλός ερυθρός. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά στο χρώμα του πηλού.

ΔΔ. 0.037x0.029μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 299

Σχ. 47β, Πίν. 160

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τον λαμύ χονδροειδούς άγγείου, προφανώς πίθου. Το χείλος προεξέχει έντονα και είναι όριζόντιο. Το άκρο του λείπει. Τα τοιχώματα του λαμίου ανοίγουν προς τα έξω από τα κάτω προς τα άνω. Η μετάβαση από το χείλος στον λαμύ καμπύλη έξωτερικά, γωνιώδης έσωτερικά. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκόκκινο στιλβωμένο επίχρισμα. Άβαθεις παράλληλες έγχαράξεις στην άνω επιφάνεια του χείλους έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου εργαλείου για την εξομάλυνσή της.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.043μ., πλ. χείλους 0.03μ., πάχ. χείλους στο σωζόμενο άκρο του 0.0145μ., πάχ. τοιχωμάτων στο σωζόμενο άκρο τους 0.0145μ., πάχ. στην μετάβαση από το χείλος στον λαμύ 0.033μ.

Ξ 300

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το άνω μέρος του σώματος «μηλιακής φιάλης». Το χείλος λείπει. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έσωτερική επι-

φάνεια ερυθροβαφής στιλβωμένη. Σώζεται το κάτω μέρος της ομοιόχρωμης όριζόντιας ταινίας άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο επίχρισμα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 301

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης. Τα τοιχώματα σχεδόν κατακόρυφα. Έλαφρά διόγκωση στην περιοχή του χείλους έσωτερικά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση σχεδόν ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοικτοκάστανο επίχρισμα που διατηρεί ίχνη από στιλβωση.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.023μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0075μ.

Ξ 302

Πίν. 64

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα λεκανίδας. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και σε μέρος της άνω επιφάνειας του χείλους, ανοικτοκόκκινο επίχρισμα. Στο υπόλοιπο του χείλους και στην έσωτερική επιφάνεια, ανοικτοκάστανο έως ανοικτότεφρο επίχρισμα.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.032μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.013μ.

Ξ 303

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθύς ανοικτού άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έξωτερική επιφάνεια φθαρμένη. Στην περιοχή του χείλους έξωτερικά και έσωτερικά, υπολείμματα ανοικτοκόκκινου επιχρίσματος.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.012μ.

Ξ 304

Σχ. 28

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθύς ανοικτού και χονδροειδούς άγγείου. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο και ελαφρά διογκωμένο έξωτερικά. Τα τοιχώματα ανοίγουν ελαφρώς προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια του χείλους, επίχρισμα στο χρώμα

τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια κατὰ μεγάλο μέρος φθαρμένη.

Ύψ. 0.058μ., πλ. 0.048μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτατο τμήμα τους 0.018μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0145μ.

Ξ 305

Σχ. 31

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον σφαιρικό. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.049μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.011μ.

Ξ 306

Σχ. 34β, Πίν. 92

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλου μὲ κωδωνόσχημο σῶμα. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα καὶ πολὺ λεπτά. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στυλπνὴ βαφή, ποὺ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Τὸ χρῶμα της κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθροπὸ ἕως τὸ καστανὸ καὶ κατὰ τόπους ἐσωτερικά τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.004μ.

Ξ 307

Σχ. 69δ, Πίν. 311

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὴ κάθετη σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ ἐλάχιστο τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀποφύσεως καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ἀνοικτοκόκκινο στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.039μ., ὕψ. ἀποφύσεως 0.039μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.011μ.

Ξ 308

Σχ. 5

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.019μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 309

Σχ. 27γ, Πίν. 77

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος

ἀνοικτοῦ καὶ λεπτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐλαφρὸ περιχέλωμα ἐξωτερικά, ποὺ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραξη. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, στυλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποίου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τὸ μελανό. Καστανὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα καλύπτει ἐπίσης τὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους καὶ τὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 310

Σχ. 25, Πίν. 70

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κύμβης. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ ἔσω, καὶ ἐλαφρὰ διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανον ἐπίχρισμα ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.033μ., πάχ. χεῖλους 0.0065μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.004μ.

Ξ 311

Σχ. 27β, Πίν. 78

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, στυλβωμένο τεφρὸ ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 312

Σχ. 14β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καστανό, ἐσωτερικά ἀνοικτοκόκκινο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.018μ., πάχ. 0.005μ.

Ξ 313

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα παρουσιάζουν ἔντονη διόγκω-

ση στο άνωτατο τμήμα τους έσωτερικά και ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά και στην περιοχή τοῦ χείλους έσωτερικά καστανό στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.053μ., πάχ. στην διόγκωση τοῦ χείλους 0.0095μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ.

Ξ 314

Σχ. 57α, Πίν. 195

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν ψηλὸ κυλινδρικό λαμὸ και τὴν ἀρχὴ τοῦ ἔντονα προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Ἡ διάκριση λαμοῦ και ὤμου ἔντονη. Ἡ μετάβαση, ἔξωτερικά και ἔσωτερικά, ἀμυδρὰ στιλβωμένο επίχρισμα, ἔξωτερικά καστανέρυθρο, ἔσωτερικά βαθνκόκκινο ἔως καστανέρυθρο και καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.048μ., πάχ. λαμοῦ 0.008μ., πάχ. ὤμου 0.008μ.

Ξ 315

Σχ. 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χείλος και τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χείλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν προς τα έξω ἀπὸ τὸ χείλος προς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά και στην ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, βαθὺ καστανέρυθρο επίχρισμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.033μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.006μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ.

Ξ 316

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χείλος και τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χείλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν προς τα έξω ἀπὸ τὸ χείλος προς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά και στην περιοχή τοῦ χείλους ἔσωτερικά, ἐρυθρὸ ἔως ἀνοικτοκάστανο επίχρισμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.02μ., πάχ. 0.013μ.

Ξ 317

Σχ. 66, Πίν. 270

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων και τὴν ἐπίπεδη βάση λεπτοῦ κλειστοῦ ἄγγειου. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐρυθρὸ επίχρισμα ἔξωτερικά.

Ύψ. 0.017μ., πλ. 0.035μ., πάχ. τοιχωμάτων στο ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.003μ., πάχ. στην μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στην βάση 0.0075μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο ἄκρο της 0.0045μ.

Ξ 318

Σχ. 31

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χείλος και τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ και χονδροειδοῦς μᾶλλον ἄγγειου. Τὸ χείλος λεπτὸ στην ἀπόληξή του. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν προς τα έξω, ἀπὸ τὸ χείλος προς τὸ κατώτερο σῶμα, και εἶναι εὐθύγραμμα στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά και ἔσωτερικά, ἀμυδρὰ στιλβωμένο επίχρισμα, ἔξωτερικά καστανέρυθρο, ἔσωτερικά βαθνκόκκινο ἔως καστανέρυθρο και καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 319

Σχ. 37δ, Πίν. 117

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χείλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χείλος εἶναι ἐπίπεδο, με κλίση προς τα έξω και φαίνεται ὅτι ἀνέβαινε και κατέβαινε κατὰ μήκος τῆς περιφέρειας. Ὡς ἐκ τούτου τὰ τοιχώματα παρουσιάζουν διαφορὰ ὕψους και πάχους στὰ δύο ἄκρα τοῦ ὄστράκου. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἔσωτερικὴ ἐπιφάνεια, τὸ χείλος και τὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἔξωτερικά καλύπτονται ἀπὸ βαθὺ καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο επίχρισμα. Ἡ λοιπὴ ἔξωτερικὴ ἐπιφάνεια μᾶλλον τραχεῖα. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χείλος ἔσωτερικά.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.022μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.004μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0065μ.

Ξ 320

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χείλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά και ἔσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο επίχρισμα ποὺ κατὰ τόπους τείνει προς τὸ τεφρὸ.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.13-0.14μ.

Ξ 321

Σχ. 34β, Πίν. 92

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χείλος και τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου με κωδωνόσχημο σῶμα. Τὸ χείλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα και λεπτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισο-

μερής. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στυλπνή βαφή, ἐξωτερικὰ καστανόμαυρη, ἐσωτερικὰ καστανή.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.005μ.

Ξ 322

Πίν. 84

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀδρὸ ἐπίχρσιμα ἀνοικτοῦ καστανέρυθρου χρώματος, ποὺ ἐπίσης περιέχει μαρμαρυγία. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ἐξωτερικὰ κυρίως ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 323

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτοκόκκινο, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ἔως ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χείλους περὶ τὰ 0.12μ.

Ξ 324

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἐπίχρσιμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχρστη.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.026μ., πάχ. χείλους 0.007μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ.

Ξ 325

Πίν. 55

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα καὶ μᾶλλον κατακόρυφα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεία. Ἐσωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανὸ ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 326

Σχ. 65β, Πίν. 251

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν βάση ἀνοικτοῦ ἄγγειου, φιάλης μᾶλλον. Στὴν περιφέρεια τῆς βάσεως, δακτύλιος, ὕψους 0.002μ. καὶ πλάτους 0.011μ. Πηλὸς καστανόφαιος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μελανὴ στυλπνὴ καὶ ἐξίτηλη βαφή, μὲ ἐξαίρεση τὴν κάτω ἐπιφάνεια τοῦ δακτυλίου, ποὺ εἶναι προφανῶς φθαρμένη.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.036μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0085μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0012μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.006μ.

Ξ 327

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἄγγειου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη. Ἐσωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἔως τεφρὸ ἀμυδρὰ στυλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.027μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χείλους 0.012μ.

Ξ 328

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους ἐρυθρὸ στυλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.035μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.015μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.011μ.

Ξ 329

Σχ. 34γ, Πίν. 93

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου, κυπέλλου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος, καὶ διαμορφώνουν προέχοντα ὦμο. Ἡ μετάβαση στὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος φαίνεται νὰ εἶναι γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στυλβωμένο ἐπίχρσιμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 330

Σχ. 17

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ

τά ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἐσωτερικά καὶ στὸ διογκωμένο χεῖλος, ἡ ἐπιφάνεια ἄδρῃ καστανέρυθρη, μὲ μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.028μ., πάχ. χεῖλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0085μ.

Ξ 331

Σχ. 17, Πίν. 41

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ διογκωμένου ἐσωτερικά χεῖλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους παραλλάσσει πρὸς τὸ καστανό. Στὸ ἐπίχρισμα διακρίνονται κόκκοι μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.055μ., πάχ. χεῖλους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0085μ.

Ξ 332

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.03x0.032μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 333

Σχ. 57α, Πίν. 190

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Ὁ λαμπὸς κοῖλος. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμπὸ στὸν ὤμο καμπύλη. Πηλὸς μελανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἕως καστανέρυθρο ἐπίχρισμα. Ἀβαθεῖς παράλληλες ἀντακώσεις ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Ἀβαθὲς ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 334

Σχ. 72ε, Πίν. 331

Ἀπὸ σωρὸ χωμάτων μεταξὺ τῶν δωματίων 2 καὶ 4. Προφανῶς ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀνοικτοῦ ἀγγείου ἢ ἀπὸ πῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλη, καστανὴ στιλπνὴ βαφή. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐγγάρια διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο λοξὲς συγκλίνουσες

γραμμὲς σχηματίζουν συναντώμενες ὀξεία γωνία, ἡ μία πλευρὰ τῆς ὁποίας ὀρίζει τμήμα ποὺ περιέχει πυκνὸ δικτυωτό. Οἱ ἐγγεγραφεῖς διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

ΔΔ. 0.045x0.048μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 335

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζει ἐλαφρὸ περιχέλωμα. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμο στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.01μ.

Ξ 336

Χῶρος βόρεια τοῦ δωματίου 3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμπὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἄδρῃ καὶ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.066μ., πάχ. 0.011μ.

Ξ 337

Σχ. 26

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἔντονα διογκωμένο ἐσωτερικά καὶ ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.037μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὄστράκου 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12μ.

Ξ 338

Σχ. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ χοανοειδοῦς λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμπὸ στὸν ὤμο ἐξωτερικά καμπύλη, ἐσωτερικά γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκόκκινο ἕως ἀνοικτο-

κάστανο και άδρὸ μᾶλλον ἐπίχρῖσμα. Στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ, ὑπολείμματα καστανοῦ καὶ στιλβωμένου μᾶλλον ἐπιχρίσματος.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.06μ., πᾶχ. λαμποῦ στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.009μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο 0.0135μ., πᾶχ. ὦμου στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.008μ.

Ξ 339

Σχ. 18β, Πίν. 48

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω, εἶναι ἐλαφρὰ διογκωμένο ἐσωτερικὰ καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη βαθυκόκκινη καὶ στιλβωμένη. Ὁριζόντια ταινία τοῦ αὐτοῦ χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἄδρὸ ὠχροκίτρινο ἐπίχρῖσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.063μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.009μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.0065μ.

Ξ 340

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἀνοιχτοκόκκινος, μὲ μαρμαρυγία. Ώπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ στὸ χρῶμα περὶ τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.03x0.04μ., πᾶχ. 0.008μ.

Ξ 341

Σχ. 3, Πίν. 16

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀνοιχτοῦ (;) ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανὸς κοντὰ στὰ ἐξωτερικὰ τοιχώματα, τεφρὸς στὸ ὑπόλοιπο τμήμα, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἀμαυρὴ τεφρὴ ἐπιφάνεια καλύπτεται, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀπὸ στιλπνὴ καστανὴ βαφή, ἐξίτηλη ἐσωτερικὰ. Ἐξωτερικὰ, γραπτὴ λευκὴ ἐξίτηλη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ δύο ομάδες ἐνάλληλων γωνιῶν, τριῶν ἄνω καὶ τεσσάρων κάτω.

Ύψ. 0.058μ., πλ. 0.065μ., πᾶχ. 0.0105μ.

Ξ 342

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθεὸς ἀνοιχτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι σχεδὸν εὐθύγραμμα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τοῦς. Πηλὸς ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση

ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικὰ ἀνοιχτοκάστανος ἀμυδρὸ στιλβωμένο ἐπίχρῖσμα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.0105μ.

Ξ 343

Σχ. 23δ, Πίν. 60

Προέλευση ὡς ἄνω.

Πολὺ μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προβάλλεται ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω κατὰ τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζει μὲ τὰ τοιχώματα κεφαλαῖο Γ. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται ἐλαφρῶς κολουροκωνικό. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐσωτερικὰ καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρῖσμα.

Ύψ. 0.015μ., πλ. 0.023μ., πᾶχ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.012μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ 0.0065μ.

Ξ 344

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη βαθυκόκκινη καὶ στιλβωμένη. Ὁριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρῖσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.034μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Ξ 345

Σχ. 15, Πίν. 35

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανὴ στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.14μ.

Ξ 346

Σχ. 25, Πίν. 72

Χῶρος βόρεια τῆς Ξεστῆς 3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα χονδροειδοῦς μᾶλλον κύμβης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω καὶ παρουσιάζει ἐλαφρὰ τάση πρὸς τὰ ἄνω στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὄστρακου, ἐνδεῖξη ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ πρόχυση. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν

κατακόρυφα στο ανώτερο τμήμα τους. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, καστανόφαιο έως καστανόμαυρο και κατά τόπους μελανό άμυδρά στίλβωμένο έπίχρισμα, έσωτερικά καστανό έως καστανόμαυρο και στίλβωμένο, με έντονα τά ίχνη του χρωστήρα. Το έπίχρισμα περιέχει κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.093μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

Ξ 347

Πίν. 77

Χώρος βόρεια του δωματίου 9. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τά άνω τοιχώματα βαθέος άνοικτου άγγείου. Το χείλος άποκεκρουσμένο, πεπλατυσμένο έπίπεδο, με κλίση προς το έσωτερικό του άγγείου. Τά τοιχώματα άνοίγουν προς τά έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και στην περιοχή του χείλους έσωτερικά, καστανόφαιο έπίχρισμα που περιέχει μαρμαρυγία. Άβαθής όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 348

Σχ. 34γ, Πίν. 94

Χώρος νότια του προθαλάμου 5, σε άπόσταση 4.20μ. από την ΝΑ γωνία της Ξεστής 3. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και το άνω μέρος του σώματος βαθέος άνοικτου άγγείου, κυπέλλου μάλλον. Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τά έξω. Τά τοιχώματα άνοίγουν προς τά έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Η μετάβαση στο κάτω μέρος του σώματος γωνιώδης. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο στίλβωμένο έπίχρισμα, που επίσης περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.057μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 349

Σχ. 57α, Πίν. 195

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το κάτω μέρος του κυλινδρικού λαμοῦ και το άνω μέρος του προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. Η μετάβαση από τον λαμό στον ὤμο καμπύλη έξωτερικά, γωνιώδης έσωτερικά. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, καστανό έως καστανέρυθρο στίλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.038μ., πάχ. λαμοῦ 0.009μ., πάχ. ὤμου 0.009μ.

Ξ 350

Σχ. 34γ, Πίν. 93

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τά άνω τοιχώματα βαθέος άνοικτου άγγείου, κυπέλλου μάλλον. Το χείλος νεύει προς τά έξω. Τά τοιχώματα άνοίγουν προς τά έξω, από το χείλος προς το κατώτερο σώμα, και είναι εϋθύγραμμά στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός βαθυκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, τερρό έως μελανό στίλβωμένο έπίχρισμα. Υποτυπώδης όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 351

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τά κατώτατα τοιχώματα και την έπίπεδη βάση άνοικτης φιάλης. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκόκκινο έως καστανέρυθρο στίλβωμένο έπίχρισμα.

ΔΔ. 0.048x0.023μ., πάχ. μέγιστο (στην μετάβαση από τά τοιχώματα στην βάση) 0.0135μ.

Ξ 352

Σχ. 28

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τά άνώτατα τοιχώματα βαθέος άνοικτου άγγείου. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο και διογκωμένο έσωτερικά. Τά τοιχώματα άνοίγουν έλαφρώς προς τά έξω από το χείλος προς το κατώτερο μέρος του σώματος. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια τραχεία, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.04μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνώτατο τμήμα τους 0.015μ., πάχ. στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.01μ.

Ξ 353

Σχ. 57α, Πίν. 191

Χώρος προς Άνατολάς και προς Νότο του προθαλάμου 5. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το κάτω μέρος του κυλινδρικού λαμοῦ και το άνω μέρος του προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μάλλον. Η μετάβαση από τον λαμό στον ὤμο γωνιώδης. Πηλός άνοικτοκόκκινος, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, άνοικτοκάστανο έπίχρισμα, που κατά τόπους τείνει προς το καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.042μ., πάχ. λαμοῦ 0.0055μ., πάχ. ὤμου 0.007μ.

Ξ 354

Χώρος νότια του προθαλάμου 5, μέχρις άποστάσεως

1.50μ. από τὸν νότιο τοῖχο του. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.051μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτατο τμήμα τους 0.017μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.007μ.

Ξ 355

Πίν. 297

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μέρος μεγάλης σοληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μάλλον. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, τεφρὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.077μ., πάχ. 0.012μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση της 0.06μ.

Ξ 356

Σχ. 28

Χῶρος σὲ ἀπόσταση 4.20μ. νότια τοῦ προθαλάμου καὶ τοῦ κλιμακοστασίου 5. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα πὺν περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.079μ., πλ. 0.077μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.015μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτατο τμήμα τους 0.02μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0125μ.

Ξ 357

Σχ. 5

Χῶρος νότια τοῦ κλιμακοστασίου 5 καὶ τοῦ δωματίου 6. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.008μ.

Ξ 358

Σχ. 23ε, Πίν. 63

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0125μ.

Ξ 359

Πίν. 55

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο, τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.034μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.006μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 360

Σχ. 65β, Πίν. 256

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὰ κάτω τοιχώματα καὶ τὴν βάση λεπτῆς ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ βάση ἐλαφρῶς κοίλη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καστανό, ἐσωτερικά βαθυκόκκινο μάλλον ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.019μ., πλ. 0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.004μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.007μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.004μ.

Ξ 361

Σχ. 5

Χῶρος νότια τοῦ δωματίου 11, σὲ ἀπόσταση 12.50μ. ἀπὸ τὸ ἀνατολικὸ ἄκρο τοῦ νότιου τοῖχου τοῦ προθαλάμου 5. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἐπίχρισμα πὺν κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 362

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζει περιχέλιωμα. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἕως καστανόφαιο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.036μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0105μ.,
πάχ. περιχειλώματος 0.01μ.

Ξ 363

Πίν. 298

Προέλευση ως άνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μέρος τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, καστανόφαιο ἐπίχρισμα.

ΔΔ. 0.056x0.048μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ.

Ξ 364

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος, λίγο πιὸ κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη καστανὴ ἕως καστανόμανυρη. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 365

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανέρυθη ἕως καστανόμανυρη.

ΔΔ. 0.047x0.03μ., πάχ. 0.0075μ.

Ξ 366

Σχ. 66, Πίν. 267

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ λεπτοῦ μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, τεφρὸ ἕως ἐρυθρόφαιο ἐπίχρισμα. Ἀβαθεῖς παράλληλες ἀυλακώσεις στὰ τοιχώματα καὶ στὴν βάση ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.015μ., πλ. 0.052μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0075μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0055μ.

Ξ 367

Σχ. 7

Χῶρος ΝΑ τοῦ προθαλάμου 5. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάρι-

στος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά μελανό, ἐσωτερικά βαθυκόκκινο ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.005μ.

Ξ 368

Σχ. 7

Προέλευση ως άνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.018μ., πλ. 0.018μ., πάχ. 0.005μ.

Ξ 369

Σχ. 11α

Ἀπὸ τὴν Ξεστή 3. Ἀγνωστες οἱ ἀκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι ἀποκεκρουσμένο ἐσωτερικά καὶ νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀκαθάριστος, κατὰ τόπους καστανός, κατὰ τόπους τεφρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καστανόμανυρο, ἐσωτερικά καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 370

Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτὸ καστανέρυθρο, ἐσωτερικά ἀνοικτοκάστανο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.028μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0055μ.

Ξ 371

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.009μ.

Ξ 372

Σχ. 27β, Πίν. 80

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεπτοῦ καὶ βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω

καί είναι οριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Ἐξωτερικά καὶ σὲ ἀπόσταση 0.011μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, οριζόντια ἐπιμήκης ἀτρητη ἀπόφυση μήκους 0.023μ. Πηλὸς καστανόμαυρος. Ὅπτηση μᾶλλον ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχριστη καστανόμαυρη ἕως μελανή.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.037μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.004μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0055μ., πᾶχ. στὸ σημεῖο ὅπου ἡ ἀπόφυση 0.0065μ.

Ξ 373

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο οριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.035μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χείλους 0.014μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.01μ.

Ξ 374

Σχ. 17, Πίν. 43

Ἄγνωστο ἀπὸ ποιο ἀκριβῶς δωμάτιο τῆς Ξεστῆς 3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικά χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκόκκινος ἕως βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.04μ., πᾶχ. χείλους 0.0105μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.008μ.

Ξ 375

Σχ. 8

Ἀπὸ τὴν Ξεστὴ 3. Ἄγνωστες οἱ ἀκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα, πὺν κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ ἀνοικτότεφρο.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.034μ., πᾶχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18μ. τουλάχιστον.

Ξ 376

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc

ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανέρυθη, μὲ ἱχνη ἀπὸ στίλβωση. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανή.

ΔΔ. 0.053x0.039μ., πᾶχ. 0.0085μ.

Ξ 377

Σχ. 22, Πίν. 57

Δωμάτιο 2, ισόγειο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης μὲ ἡμισφαιρικὸ μᾶλλον σῶμα τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ εἶναι διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.034μ., πᾶχ. χείλους 0.009μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ.

Ξ 378

Σχ. 11α

Δωμάτιο 3, χώρος 3α, ισόγειο. Ὑπόστρωμα τοῦ πλακόστρωτου δαπέδου τοῦ ὀρόφου, τὸ ὁποῖο κατέπεσε. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἔχει ἐπίπεδη, οριζόντια μᾶλλον, ἄνω ἐπιφάνεια, πλάτους 0.002-0.003μ. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ἐξίτηλο ἐπίχρισμα, πὺν ἐξωτερικά τείνει πρὸς τὸ ἀνοικτότεφρο, ἐσωτερικά πρὸς τὸ ἐρυθρωπό.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.039μ., πᾶχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

Ξ 379

Σχ. 2β, Πίν. 14

Χῶρος μεταξὺ τοῦ βόρειου τοίχου τοῦωματίου 3 καὶ τοῦ ἀναλημματικοῦ ξηρότοιχου, σὲ ἀπόσταση 3.30μ. πρὸς Βορρᾶ. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἀνοικτότεφρη ἐπιφάνεια φέρει, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλη μᾶλλον ἀνοικτοκάστανη ἕως πορτοκαλόχρωμη βαφή πὺν περιέχει μαρμαρυγία. Ἐξωτερικά, γραπτὴ λευκὴ ἐξίτηλη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: δύο κάθετες σχεδὸν λεπτὲς ταινίες ξεκινοῦν ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ κατευθύνονται πρὸς τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος. Δίπλα τους, δύο ἢ τρεῖς ἐπᾶλληλες γωνίες μὲ τίς κορυφές πρὸς τὰ ἄνω καὶ καμπύλες μᾶλλον.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.046μ., πᾶχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

Ξ 380

Σχ. 3, Πίν. 18

Δωμάτιο 3β, ισόγειο, καθαρισμός ΒΔ τμήματος. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρό οστρακό από το χείλος και τα άνω τοιχώματα φιάλης με ήμισφαιρικό μάλλον σῶμα. Πηλός καστανόροδινος πρὸς τὰ ἐξωτερικά τοιχώματα, τεφρὸς ἕως μελανὸς στὸ ὑπόλοιπο τμήμα, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ μελανὴ ἐπιφάνεια φέρει πορτοκαλόχρωμη βαφή, πού περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία καὶ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια μελανὴ ἀμαυρῇ, με μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.02μ., πᾶχ. 0.005μ.

Ξ 381

Σχ. 42

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακό ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει περιχειλῶμα ἐξωτερικά. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο καμπύλη ἐξωτερικά, γωνιώδης ἐσωτερικά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα πού περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Στὴν ἀδρὴ μάλλον ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια βαθυκόκκινο, με ἴχνη ἀπὸ ἀμυδρὴ στίλβωση· στὸ χεῖλος καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο καὶ στίλβωμένο.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.064μ., πᾶχ. περιχειλῶματος 0.0075μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο 0.0105μ., πᾶχ. ὤμου 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.026μ.

Ξ 382

Σχ. 45, Πίν. 155

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακό ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, πιθοειδοῦς μάλλον. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ὑπόλευκο ἐπίχρισμα καὶ γραπτὴ ἐρυθρόχρωμη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: λεπτὴ κάθετη ταινία ἀποτελεῖ προφανῶς τὸ ὄριο μετόπης με ἀραιὴ διαγράμμιση. Στὸ κάτω ἄκρο, ὀξεία γωνία, πού ἀνήκει πιθανῶς σὲ τρίγωνο, ἢ μία πλευρὰ τῆς ὁποίας βαίνει παράλληλα πρὸς τὴν διαγράμμιση.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.052μ., πᾶχ. 0.01μ.

Ξ 383

Σχ. 3, Πίν. 16

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακό ἀπὸ τὸ κατώτερο μάλλον μέρος τοῦ σώματος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς τεφρὸς, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἀμαυρὴ τεφρὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἐξίτηλη καὶ στίλβνη ἐξωτερικά ἀνοικτοκάστανη βαφὴ πού περιέχει μαρμαρυγία. Ἐξωτερικά, γραπτὴ

λευκὴ ἐξίτηλη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ὁμάδα τριῶν λοξῶν παράλληλων γραμμῶν.

Ύψ. 0.051μ., πλ. 0.059μ., πᾶχ. 0.006μ.

Ξ 384

Σχ. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακό ἀπὸ τὸν χαμηλὸ, ἐλαφρῶς χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐξωτερικά περιχειλῶμα πού ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια αὐλάκωση. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο γωνιώδης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ τραχεῖες μάλλον, στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ. Ἀβαθὴς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.05μ., πᾶχ. περιχειλῶματος 0.009μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο 0.01μ., πᾶχ. ὤμου 0.0085μ.

Ξ 385

Σχ. 11α

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ οστρακό ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι λεπτὸ καὶ νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐσωτερικά μελανό, ἐξωτερικά ἀνοικτοκάστανο ἕως τεφρὸ με ἴχνη ἐξίτηλου μελανοῦ. Ύψ. 0.016μ., πλ. 0.028μ., πᾶχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.18μ. τουλάχιστον.

Ξ 386

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ οστρακό ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλο καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.025μ., πᾶχ. 0.008μ.

Ξ 387

Σχ. 7

Δωμάτιο 7, ισόγειο. Στρώμα τῆς ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρὸ οστρακό ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ζωηροῦ καστανέρυθρου χρώματος, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνοικτοκάστανο στίλβωμένο ἐπίχρισμα πού περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.0045μ.

Ξ 388

Σχ. 17, Πίν. 43

Δωμάτιο 10, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεπτῆς ἀνοικτῆς φιάλης. Λεπτὴ, γωνιώδης διόγκωση στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ χεῖλους σχηματίζει ἔσω νεῦον χεῖλος. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, βαθυκάστανον στὸ χεῖλος, μελανὸ στὰ τοιχώματα. Ὅριζόντια ἐγγράραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικὰ.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.047μ., πάχ. χεῖλους 0.0085μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.005-0.004μ. ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω.

Ξ 389

Σχ. 15, Πίν. 36

Δωμάτιο 14, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μελανὴ βαφή ποὺ περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.14μ.

Ξ 390

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν φθαρμένη ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐξίτηλο ἀνοικτοκάστανον ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ.

Ξ 391

Σχ. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο καμπύλη ἐξωτερικὰ, γωνιώδης ἐσωτερικὰ. Πηλὸς πορτοκαλόχρωμος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα ποὺ ἐπίσης περιέχει μαρμαρυγία. Ἐξωτερικὰ, ἔντονα ἵχνη τοῦ χρωστήρα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.03μ., πάχ. λαμοῦ 0.008μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο 0.01μ., πάχ. ὤμου 0.009μ.

Ξ 392

Σχ. 7

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια φέρει στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐσωτερικὰ τεφρὸ ἕως μελανό, ἐξωτερικὰ καστανὸ ἕως καστανόμαυρο καὶ μελανό.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.24μ.

Ξ 393

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ μικρὸ τμήμα τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, τεφρὸ ἕως μελανὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.03μ., πάχ. χεῖλους 0.011μ.

Ξ 394

Σχ. 34β, Πίν. 92

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα κυπέλλου μὲ κωδωνόσχημο σῶμα. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐξίτηλη καστανὴ ἕως καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.017μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ.

Ξ 395

Σχ. 31

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐξίτηλο καστανέρυθρο ἕως καστανὸ καὶ καστανόμαυρο ἐπίχρισμα, ἐσωτερικὰ βαθυκόκκινο.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0085μ.

Ξ 396

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μᾶλλον ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς βαθυκόκκινος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐξίτηλο καστανόμαυρο ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα.

ΔΔ. 0.036x0.028μ., πάχ. 0.006μ.

Ξ 397

Πίν. 296

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από όριζόντια σωληνωτή λαβή πιθοειδούς μάλλον άγγείου. Πηλός άνοιτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στην άνω επιφάνεια, έρυθρωπό επίχρισμα.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.011μ.

Ξ 398

Πίν. 92

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από τó χείλος και τά άνώτατα τοιχώματα κυπέλλου με κωδωνόσχημο σώμα. Τό χείλος είναι λεπτό και νεύει άνεπαίσθητα πρós τά έξω. Πηλός άνοιτοκάστανος, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Στην φθαρμένη έξωτερική επιφάνεια, ύπολείμματα μελανής σιλπνής βαφής. Έσωτερικά, καστανόμαυρη σιλπνή βαφή.

Ύψ. 0.016μ., πλ. 0.022μ., πάχ. 0.007μ.

Ξ 399

Σχ. 17

Προέλευση πιθανώς ως άνω.

Όστρακο από τó διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τά άνώτατα τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Πηλός άνοιτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανή σιλπνή βαφή.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.024μ., πάχ. χείλους 0.0095μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0095μ.

ΞΕΣΤΗ 5**Ξ5/1**

Σχ. 22, Πίν. 57

Καθαρισμός τού δυτικού τοίχου της Ξεστής 5. Προφανώς από τó στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από τó χείλος και τó άνώτερο τμήμα τών τοιχωμάτων βαθιάς φιάλης με ήμισφαιρικό μάλλον σώμα της κατηγορίας «Talc ware». Τό χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο, τά τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός βαθυκάστανος στόν πυρήνα, βαθυκόκκινος πρós την επιφάνεια. Όπτηση άνισομερής. Τό χρώμα της επιφάνειας κυμαίνεται από τó βαθυκόκκινο έως τó ιώδες.

Ύψ. 0.078μ., πλ. 0.076μ., πάχ. 0.01μ.

ΟΙΚΙΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ**ΟΓ. 1**

Σχ. 24β, Πίν. 64

Δωμάτιο 1, όροφος. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από τó χείλος και τά άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης της κατηγορίας «Talc ware». Τό χείλος σχεδόν όριζόντιο. Τά τοιχώματα παχύτερα στο άνώτερο τμή-

μα τους. Τό σχήμα τού σώματος αποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός κατά τόπους βαθυκόκκινος, κατά τόπους βαθυκάστανος. Όπτηση άνισομερής. Ή επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά άνεπίχριστη, στο χρώμα τού πηλού. Έξωτερικά και σε μικρή απόσταση κάτω από τó χείλος δύο όριζόντιες σειρές λοξών έγγαράξεων αντίθετης φοράς σχηματίζουν όριζόντια ζώνη ίχθυάκανθας.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.012μ.

ΟΓ. 2

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τó σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Όπτηση άνισομερής. Ή μία επιφάνεια φθαρμένη βαθυκόκκινη, ή άλλη κυμαίνεται στίς αποχρώσεις τού ιώδους.

ΔΔ. 0.035x0.025μ., πάχ. 0.01μ.

ΟΓ. 3

Σχ. 8

Βόρεια προέκταση της όδου Τελχίνων, περιοχή άνατολικά της ΒΑ γωνίας της Οίκιας τών Γυναικών. Από τó όδόστρωμα. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής τών άρχών της ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο από τó χείλος και τά άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Τά τοιχώματα εϋθύγραμμα. Πηλός κατά τόπους ροδίζων, κατά τόπους άνοιτοκάστανος, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έζίτηλο άνοιτοκόκκινο έως άνοιτο καστανέρυθρο σιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.008μ.

ΟΓ. 4

Σχ. 77α, Πίν. 351

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από τó σώμα λεπτού κλειστοϋ άγγείου. Πηλός ύπόλευκος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια, ύπόλευκο επίχρισμα, στο χρώμα τού πηλού, και γραπτή μελανή διακόσμηση ως έξης: όμάδα έξι κάθετων γραμμών που όρίζεται από όριζόντια γραμμή άνω άποτελεί τó σωζόμενο τμήμα διαγραμμισμένου σχήματος.

ΔΔ. 0.021x0.023μ., πάχ. 0.005μ.

ΠΕΡΙΟΧΗ «ΑΡΒΑΝΙΤΗ 2»**Α2/1**

Πίν. 304

Άπό την περιοχή που περιλαμβάνει τούς άνατολικούς τοίχους τών δωματίων Δ18 και Δ19 και τó δυτικό άκρο της βόρειας προσόψεως της Ξεστής 2. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Τό μισό περίπου όριζόντιας λαβής τριγωνικής μάλ-

λον διατομής, με καμπύλες τις γωνίες του τριγώνου. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Η επιφάνεια καλύπτεται από καστανό μάλλον στιλβωμένο επίχρισμα, που κατά τόπους τείνει προς το καστανέρυθρο και το τεφρό. Στην άνω, όρατή, επιφάνεια της λαβής διακόσμηση λοξών εγχάρων γραμμών σε ακτινοειδή διάταξη. Οί εγχάραιες διατηρούν υπολείμματα ένθετης λευκής ύλης. Μήκ. 0.07μ., διάμ. λαβής στην βάση της 0.047-0.05μ., διάμ. λαβής στο σωζόμενο άκρο της 0.02-0.025μ.

ΠΕΡΙΟΧΗ «ΑΡΒΑΝΙΤΗ 3»

και «ΜΠΡΟΝΟΥ 2 - ΑΡΒΑΝΙΤΗ 3»

(Για την ταύτιση της περιοχής, βλ. κεφάλαιο δεύτερο: Άνασκαφικά δεδομένα)

A3/1

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια όλόβαφη ανοικτοκόκκινη. Όμοιόχρωμη όριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.051μ., πάχ. 0.0055μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14μ. περίπου.

A3/2

Σχ. 19

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έντονα προς τα έξω. Τα τοιχώματα γωνιώδη. Το χρώμα της όλόβαφης έσωτερικής επιφάνειας και της όριζόντιας ταινίας άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά βαθυκόκκινο έως καστανέρυθρο. Κατά τα λοιπά όπως στο προηγούμενο. Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.006μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.12μ. περίπου.

A3/3

Σχ. 19

Δωμάτιο με καμπύλο άνατολικό τοίχο άνατολικά του Β7.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει έντονα προς τα έξω, απολήγει σε άκμή και είναι έλαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα γωνιώδη. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στιλβωμένη. Η όριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά όμοιόχρωμη και στιλβωμένη επίσης, τείνει κατά τόπους προς το ανοικτοκάστανο. Κατά τα λοιπά όπως στα προηγούμενα.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.12μ.

A3/4 (5)

Σχ. 19

Πέντε όστρακα από τα χείλη και τα άνω τοιχώματα «μηλιακών φιαλών». Τα τέσσερα έχουν χείλος που νεύει έντονα προς τα έξω και γωνιώδη τοιχώματα. Το πέμπτο έχει χείλος που νεύει προς τα έξω και κυρτά τοιχώματα. Σε τρία όστρακα το χείλος είναι έλαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Σε δύο απολήγει σε άκμή. Πηλοί ώχροκίτρινοι, ακαθάριστοι. Σε τρία όστρακα ή όπτηση μάλλον ίσομερής. Η όλόβαφη έσωτερική επιφάνεια και ή όριζόντια ταινία κάτω από το χείλος έξωτερικά άλλοτε στιλβωμένες και άλλοτε όχι: σε δύο όστρακα έχουν έρυθρό χρώμα, σε ένα καστανό έως καστανέρυθρο, σε ένα ανοικτοκάστανο και στο άλλο τεφρό έως μελανό.

Πάχ. 0.005-0.0085μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14-0.20μ.

A3/5 (4)

Σχ. 19, Πίν. 48-50

Τέσσερα όστρακα από τα χείλη και τα άνω τοιχώματα «μηλιακών φιαλών». Τα χείλη νεύουν προς τα έξω, στα τρία έντονα. Τα τρία τελευταία έχουν γωνιώδη τοιχώματα, το άλλο κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση σχεδόν ίσομερής. Η όλόβαφη έσωτερική επιφάνεια και ή όριζόντια ταινία κάτω από το χείλος έξωτερικά άμυδρά στιλβωμένες: σε δύο όστρακα έχουν έρυθρό χρώμα, στα δύο άλλα ανοικτοκάστανο. Πάχ. 0.005-0.007μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14-0.16μ.

A3/6

Σχ. 19

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω και είναι έλαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση μάλλον ανισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής, με ίχνη από άμυδρή στιλβωση. Όμοιόχρωμη όριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.16μ. περίπου.

A3/7

Σχ. 59β, Πίν. 211

Όστρακο από το κατώτατο μέρος του λαμμού, τον προέχοντα ώμο και την αρχή της κοιλίας πρόχου. Η μετάβαση από το ένα μέρος στο άλλο άποτελεί συνεχή καμπύλη. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια, επίχρισμα στο χρώμα του πηλού και γραπτή καστανέρυθρη έως καστανόμαυρη και έξίτηλη εν μέρει διακόσμηση ως έξης: ζευγος όριζόντιων παράλληλων ταινιών, από τις όποιες ή μία υπογραμμίζει την βάση του λαμμού και ή άλλη περιτρέχει το άνω μέρος του ώμου. Στον ώμο, σαν να κρέμονται από την δεύτερη ταινία, δύο συνε-

χόμενα διάγραμμα τρίγωνα με την κορυφή προς τα κάτω.

"Υψ. 0.072μ., πλ. 0.078μ., πάχ. 0.0055μ.

A3/8

Σχ. 59β, Πίν. 211

"Οστρακο από το κατώτατο μέρος του λαμπού, τον προέχοντα ώμο και την αρχή της κοιλίας πρόχου παρόμοιας με την προηγούμενη. Παραλλάσσει μόνον το θέμα της γραπτής διακοσμήσεως: οριζόντια ταινία ορίζει την αρχή του ώμου. Κάθετη ταινία σχηματίζει δύο μετόπες, ή καθεμία από τις οποίες περιέχει δύο ζεύγη ενάλληλων γωνιών κρεμάμενα από την οριζόντια ταινία. Από τα τέσσερα ζεύγη μόνον τα δύο σώζονται σχεδόν ακέραια, ένα σε κάθε μετόπη. Των δύο άλλων σώζεται τμήμα μόνον.

"Υψ. 0.057μ., πλ. 0.067μ., πάχ. 0.008μ.

A3/9

Σχ. 57α, Πίν. 194

"Οστρακο από το κάτω μέρος του λαμπού και το άνω μέρος του προέχοντος ώμου κρατηρίσκου μάλλον. Ο λαμός κυλινδρικός. Η μετάβαση από τον λαμό στον ώμο καμπύλη. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, καστανέρυθρο στιλβωμένο επίχρισμα. Λεπτή οριζόντια εγχάραξη υπογραμμίζει την βάση του λαμπού.

"Υψ. 0.05μ., πλ. 0.076μ., πάχ. λαμπού 0.0105μ., πάχ. ώμου 0.01μ.

A3/10 (4)

Σχ. 19

Τέσσερα οστρακα από τα χείλη και τα άνω τοιχώματα «μηλιακών φιαλών». Τα χείλη νεύουν μάλλον έντονα προς τα έξω και σε δύο περιπτώσεις παρουσιάζουν ελαφρά διόγκωση έσωτερικά. Τα τοιχώματα γωνιώδη. Πηλός ωχροκίτρινος ακαθάριστος. "Οπτηση σχεδόν ίσομερής. Η ολόβαφη έσωτερική επιφάνεια και η οριζόντια ταινία κάτω από το χείλος έξωτερικά στα τρία οστρακα έρυθρόχρωμες, στο τέταρτο έχουν ανοικτό καστανέρυθρο χρώμα.

Πάχ. 0.005-0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14-0.16μ.

A3/11

Σχ. 26

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος ανοικτού και λεπτού άγγείου. Το χείλος είναι ελαφρώς διογκωμένο έσωτερικά και απολήγει σε άκμή. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται σφαιρικό. Πηλός τεφρός, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην περιοχή του χείλους έσωτερικά, καστανέρυθρο έως καστανόμαυρο και μελανό στιλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.042μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.11μ. περίπου.

A3/12

Σχ. 10β, Πίν. 29

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει ελαφρώς προς τα έξω. Τα τοιχώματα σχεδόν ευθύγραμμα. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έως καστανόμαυρο και μελανό στιλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.007μ.

A3/13

Σχ. 17, Πίν. 41

"Οστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και μικρό τμήμα των ανώτατων τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Πηλός ακαθάριστος, ωχροκίτρινος έως καστανός και καστανέρυθρος. "Οπτηση άνισομερής. Έσωτερικά, ζωηρό ανοικτοκόκκινο στιλβωμένο επίχρισμα. Έξωτερικά και στο διογκωμένο χείλος, ύπολείμματα εξίτηλου στιλβωμένου επιχρίσματος, καστανού και έρυθρου αντίστοιχα.

"Υψ. 0.026μ., πλ. 0.04μ., πάχ. χείλους 0.014μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ.

A3/14 (2)

Σχ. 19

Δύο οστρακα από τα χείλη και τα άνω τοιχώματα «μηλιακών φιαλών». Τα χείλη νεύουν έντονα προς τα έξω και απολήγουν σε άκμή. Τα τοιχώματα γωνιώδη. Πηλός ωχροκίτρινος, ακαθάριστος, στην μία περίπτωση με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Η ολόβαφη έσωτερική επιφάνεια και η οριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά έχουν ζωηρό ανοικτοκόκκινο χρώμα. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ωχροκίτρινο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

(α) "Υψ. 0.036μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.006μ.

(β) "Υψ. 0.039μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.0065μ.

A3/15

"Οστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, καστανό έως καστανόμαυρο επίχρισμα.

ΔΔ. 0.065x0.068μ., πάχ. 0.012μ.

A3/16

Πίν. 292

Το μισό περίπου μεγάλης σωληνωτής λαβής και μέρος των περι αυτήν τοιχωμάτων κλειστού χονδροειδούς άγγείου, πιθοειδούς μάλλον. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Τα τοιχώματα, έξωτερικά και έσωτερικά, και ολόκληρη η λαβή καλύπτονται από βαθυκόκκινο στιλβωμένο επίχρισμα, που έξωτερικά τείνει κατά τόπους προς το μελανό.

"Υψ. 0.055μ., πλ. 0.083μ., πάχ. 0.0185μ.

A3/17

“Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς
ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση μᾶλλον ἰσομε-
ρῆς. Ἡ ὁλόβαφη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζό-
ντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ
ἀνοικτοκόκκινες. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέ-
ρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.
“Υψ. 0.03μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.0065μ.

A3/18

Σχ. 70β, Πίν. 315

“Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μᾶλλον κλειστοῦ ἀγ-
γείου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση
σχεδὸν ἰσομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καλύπτε-
ται ἀπὸ ἐξίτηλὴ ἀνοικτοκόκκινη στιλπνὴ βαφὴ καὶ
φέρει ἐγγάρακτη καμπυλόγραμμη διακόσμηση, ποὺ
συνίσταται σὲ εὐμεγέθη παλινδρομικὴ σείρα.
“Υψ. 0.047μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.0075μ.

A3/19

Σχ. 57β, Πίν. 198

Δωμάτιο μὲ καμπύλο ἀνατολικὸ τοῖχο ἀνατολικὰ
τοῦ B7.

“Οστρακο ἀπὸ τὸν λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέ-
χοντος ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ
λαμοῦ χροανοειδές, τὸ κάτω κολουροκωνικό. Τὸ χεῖ-
λος ἀποκεκρουσμένο. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος.
Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρωπὸ ἕως κα-
στανέρυθρο ἐπίχρισμα, στὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμοῦ
ἐσωτερικά τεφρὸ μᾶλλον. Ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφά-
νεια ἐρυθρωπὴ καὶ μᾶλλον τραχεία.
“Υψ. 0.055μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.0085μ.

A3/20

Σχ. 58γ, Πίν. 206

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὴν κοιλία εὐρύστομης πρόχου μᾶλ-
λον, ποὺ σώζει τὴν ἀπόληξη κάθετης λαβῆς ἐλλειπτι-
κῆς διατομῆς. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρ-
μαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, μελανὴ
βαφὴ ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Ἡ ἐσωτερικὴ
ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη μελανὴ καὶ φθαρμένη.
“Υψ. 0.048μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.006μ., πάχ. στὸ ση-
μεῖο ὅπου ἡ ἀπόληξη τῆς λαβῆς 0.0135μ.

A3/21 (2)

Σχ. 19

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῶν φιαλῶν». Τὰ χεῖλη νεύουν ἐντονα πρὸς τὰ ἔσω.
Τὸ ἓνα ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πη-
λὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση μᾶλλον ἰσο-
μερῆς. Ἡ ὁλόβαφη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζό-
ντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά στὸ ἓνα

ὄστρακο ἔχουν ζωηρὸ ἐρυθρὸ χρῶμα, στὸ ἄλλο ἀνοι-
κτοκάστανο.

(α) “Υψ. 0.03μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.0055μ.

(β) “Υψ. 0.028μ., πλ. 0.0475μ., πάχ. 0.007μ.

A3/22 (8)

Σχ. 19

Ὁκτὼ ὄστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα
«μηλιακῶν φιαλῶν». Τὰ χεῖλη νεύουν πρὸς τὰ ἔσω, σὲ
τέσσερις περιπτώσεις ἐντονα, ὁπότε καὶ τὰ τοιχώματα
εἶναι γωνιώδη. Σὲ δύο περιπτώσεις ἀπολήγουν σὲ ἀκ-
μή. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση μᾶλ-
λον ἰσομερῆς. Οἱ ὁλόβαφες ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες καὶ
οἱ ὀριζόντιες ταινίες κάτω ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐξωτερικά κυ-
μαίνονται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ ἀνοικτοκάστανο καὶ
τὸ ἀνοικτὸ καστανέρυθρο.

“Υψ. 0.02-0.037μ., πλ. 0.02-0.052μ., πάχ. 0.005-0.008μ.,
ὑπολ. διάμ. χεῖλους (ὅπου αὐτὸ εἶναι δυνατόν) 0.12-
0.14μ.

A3/23

Σχ. 31

Δωμάτιο μὲ καμπύλο ἀνατολικὸ τοῖχο, ἀνατολικὰ
τοῦ B7.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-
θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει τάση
πρὸς τὰ ἄνω στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὄστράκου, ἐνδειξὴ ὅτι
στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει πρόχυση μᾶλλον. Τὸ σχῆμα
τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται σφαιρικό. Πηλὸς ἐρυ-
θρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά,
ἐρυθρὸ ἕως ἀνοικτοκάστανο καὶ τεφρὸ ἐπίχρισμα.
“Υψ. 0.07μ., πλ. 0.073μ., πάχ. 0.0095μ.

A3/24

Σχ. 19, Πίν. 49

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἐντονα πρὸς τὰ ἔσω
καὶ παρουσιάζει ἐλαφρὰ διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοι-
χώματα κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος.
Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρο-
βαφῆς. Ὁριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως
κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ
ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα
τοῦ πηλοῦ.

“Υψ. 0.036μ., πλ. 0.068μ., πάχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ.
χεῖλους 0.20μ. περίπου.

A3/25

Σχ. 58γ, Πίν. 207

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικὸ λαι-
μὸ εὐρύστομης πρόχου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει
τάση πρὸς τὰ ἄνω, ἐνδειξὴ ὅτι βαίνει πρὸς σχημα-
τισμὸν προχύσεως. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος.
Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανέρυθρο καὶ
κατὰ τόπους τεφρὸ ἐπίχρισμα, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ

στίλβωση. Στην έσωτερική επιφάνεια, λείο έρυθροπό έπίχρισμα.

"Υψ. 0.077μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0075μ.

A3/26

Σχ. 21β, Πίν. 52

"Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα μικρῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ έπίχρυσμα, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ. Τὰ λεπτά κυρτά τοιχώματα καὶ ἡ μικρὴ διάμετρος τοῦ χεῖλους καθιστοῦν πιθανὴ τὴν προέλευση τοῦ οστράκου ἀπὸ μικρὴ φιάλη μὲ δακτυλιοειδῆ βάση.

"Υψ. 0.051μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.09μ. περίπου.

A3/27

Σχ. 19, Πίν. 47

Κοντὰ στὸ νότιο ἄκρο τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τοῦ δωματίου Β7. Ἐπίχωση τοῦ σύγχρονου χεμιάρρου (:).

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἴσομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη ἀνοικτοκόκκινη. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει έπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.068μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.007μ.

A3/28

Σχ. 8

Χῶρος βόρεια τοῦ δωματίου Β7. Ἐπίχωση τοῦ σύγχρονου χεμιάρρου.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς κατὰ τόπους καστανός, κατὰ τόπους ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ έπίχρυσμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Στην ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τὸ έπίχρυσμα τείνει κατὰ τόπους πρὸς τὸ καστανὸ.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.008μ.

A3/29

Σχ. 19

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς. Ὁριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο έπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.049μ., πάχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.14μ. περίπου.

A3/30

Σχ. 69γ, Πίν. 300

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος ὀριζόντιας μηννοειδοῦς λαβῆς μὲ κάθετη διάτρηση καὶ τὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τοῦ κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον, στὸ ὁποῖο ἔχει αὐτὴ ἐπικολληθεῖ. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς φέρουν έπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. ὀστράκου 0.052μ., μῆκ. λαβῆς 0.12μ., διάμ. ὀπῆς λαβῆς 0.014 καὶ 0.018-0.012μ., πάχ. λαβῆς στὸ μέσον τῆς 0.035μ.

A3/31

Πίν. 305

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ὀριζόντιας λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τοῦ ἀγγείου στὸ ὁποῖο αὐτὴ ἀνήκει. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Στην ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς ὑπολείμματα μελανοῦ έπίχρυσματος καὶ διακόσμηση ἐγχάρακτων γραμμῶν σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη. Οἱ ἐγχαράξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἔνθετης λευκῆς ὕλης. Μελανὸ έπίχρυσμα καλύπτει ἐπίσης τὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων τοῦ ἀγγείου.

Μῆκ. λαβῆς 0.07μ., διάμ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.045-0.058μ.

A3/32

Πίν. 286

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Στην ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, έπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ μικρὲς ὀπές, διαμέτρου 0.005μ. καθεμία, διατεταγμένες σὲ ὀριζόντιες σειρές. Σῶζονται δύο σειρές, ἡ ἄνω μὲ δύο, ἡ κάτω μὲ τρεῖς ὀπές.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.067μ., πάχ. 0.029μ.

A3/33

Σχ. 69δ, Πίν. 309

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο μεγάλης κομβίωσης ἀποφύσεως καὶ μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου στὸ ὁποῖο ἀνήκει. Τὸ σχῆμα τῆς ἀποφύσεως κολυροκωνικό. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἀπόφυση καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων ἐρυθροβαφεῖς στίλβωμένες.

"Υψ. 0.024μ., ΔΔ. 0.054x0.038μ.

A3/34

Σχ. 47γ, Πίν. 161

Ἐπίκωση στό νότιο ἄκρο τοῦ δυτικοῦ τοίχου πού ἀποκαλύφθηκε νότια τοῦ δωματίου μέ τόν καμπύλο ἀνατολικό τοῖχο.

῾Οστρακο ἀπό τόν λαμό καί τήν ἀρχή τοῦ ὤμου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ὁ χαμηλός κυλινδρικός λαμός ἀπολήγει σέ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος πού σχηματίζει περιχειλῶμα ἐξωτερικά. Ὁ ὤμος προέχει ἔντονα. Ἡ μετάβαση ἀπό τόν λαμό στόν ὤμο καμπύλη. Πηλός ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερής. Στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους καί προφανῶς καί στήν ἐξωτερική ἐπιφάνεια ἀρχικά, καστανό στίλβωμένο ἐπίχρισμα.

῾Υψ. 0.025μ., πλ. 0.03μ., πλ. χεῖλους 0.008μ., πάχ. λαμοῦ 0.009μ., πάχ. ὤμου 0.007μ.

A3/35

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

῾Οστρακο ἀπό τὸ χεῖλος καί τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καί χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο κυρτό καί διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλός βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καί στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, βαθυκόκκινο ἀμυδρὰ στίλβωμένο ἐπίχρισμα πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

῾Υψ. 0.065μ., πλ. 0.053μ., πάχ. στήν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0245μ., πάχ. στό κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὀστράκου 0.015μ.

A3/36

Πίν. 299

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ ἄνω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καί μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλός ἀνοικτοκάστανος ἕως καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερής. Στήν ἄνω καί τὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καί στήν ἐξωτερική τῶν τοιχωμάτων, καστανόμαυρο ἐπίχρισμα.

῾Υψ. 0.037μ., πλ. 0.084μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ. περιόπου, πλ. λαβῆς στήν βάση τῆς 0.067μ., πάχ. λαβῆς 0.012μ.

A3/37

Σχ. 35β, Πίν. 99

Προέλευση ἀβέβαιη: εἴτε ἴδια μέ τοῦ προηγούμενου ὀστράκου εἴτε ἀπὸ τὸν χώρο ἀνατολικά τοῦ δωματίου Β6. Στήν δευτέρα περίπτωση πιθανῶς ἀπὸ τὴν ἐπίκωση τοῦ σύγχρονου χεμάρου.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καί τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σέ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός ὡχροκίτρινος, ἀκα-

θάριστος. ῾Οπτηση μᾶλλον ἰσομερής. Ἐξωτερικά καί ἐσωτερικά, ὡχροκίτρινο ἕως ὑπόλευκο ἐπίχρισμα πού περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ἐξωτερικά, γραπτὴ καί ἐξίτηλη ἐν μέρει καστανόμαυρη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: Λεπτὴ ταινία ἐπὶ τοῦ χεῖλους. Ἀμέσως ἀπὸ κάτω ὀριζόντια σειρὰ μετοπῶν, ἀπὸ τίς ὁποῖες σώζονται δύο. Ἡ μία περιέχει ἀντικόρυφα διάγραμμα τρίγωνο, ἡ ἄλλη ὀλόβαφο τρίγωνο καί ἐπᾶλληλες γωνίες. Σὲ μία δευτέρη ὀριζόντια ζώνη, τῆς ὁποίας σώζεται μικρὸ μόνον τμήμα, διακρίνεται ὁμάδα τριῶν κάθετων γραμμῶν. Ἐσωτερικά καί σὲ ἀπόσταση 0.03μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, κυκλικὴ καστανόμαυρη κηλίδα, διαμέτρου 0.011μ.

῾Υψ. 0.045μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.004μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.10μ.

A3/38

Σχ. 8, Πίν. 22

Προέλευση ὡς ἄνω.

῾Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καί τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ σχεδὸν εὐθύγραμμα τοιχώματα παρουσιάζουν ἐλαφρὰ διόγκωση σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. ῾Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καί ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, πού διατηρεῖ ἵχνη ἀπὸ στίλβωση καί περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία.

῾Υψ. 0.042μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0075μ.

A3/39

Πίν. 297

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ ἄνω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καί τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων τοῦ κλειστοῦ χονδροειδοῦς, πιθοειδοῦς μᾶλλον, ἀγγείου στό ὁποῖο αὐτὴ ἀνήκει. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μέ σποραδικὸ μαρμαρυγία. ῾Οπτηση ἀνισομερής. Στήν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ἐξίτηλο ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ.

῾Υψ. ὀστράκου 0.038μ., πλ. λαβῆς στήν βάση τῆς 0.084μ.

A3/40

Πίν. 286

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καί τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων τοῦ κλειστοῦ χονδροειδοῦς, πιθοειδοῦς μᾶλλον, ἀγγείου στό ὁποῖο αὐτὴ ἀνήκει. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μέ μαρμαρυγία. ῾Οπτηση ἀνισομερής. Στήν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα καί ἐγχάρακτη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ἑξὶ κάθετες σχεδὸν αὐλακώσεις. ῾Υψ. λαβῆς 0.046μ., πλ. λαβῆς στήν βάση τῆς 0.057μ.

A3/41

Σχ. 43, Πίν. 145

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος προφανῶς ὤμου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ὁ λαμὸς εἶναι τραπεζιοειδοῦς διατομῆς καὶ σχηματίζει χοανοειδὲς στόμιο. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώδης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χοανοειδοῦς στομίου ἐσωτερικὰ, βαθυκάστανος ἕως βαθυκόκκινο καὶ ἐξίτηλο ἐν μέρει ἐπίχρσιμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Ἀβαθεῖς παρὰλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικὰ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

᾽Υψ. 0.044μ., πλ. χοανοειδοῦς στομίου 0.034μ., πᾶχ. ὤμου 0.008μ.

A3/42

Σχ. 72β, Πίν. 328

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἀνοιχτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανόφαιος ἕως βαθυκάστανος ἐπίχρσιμα. Ἐξωτερικὰ, ἐγχάρακτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ἑξὶ κάθετες γραμμές.

ΔΔ. 0.057x0.063μ., πᾶχ. 0.011μ.

A3/43

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς πρὸς τὸ ρόδινο. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Τὸ χρῶμα τῆς ἐπιφάνειας τείνει ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ πρὸς τὸ καστανό.

ΔΔ. 0.029x0.024μ., πᾶχ. 0.0085μ.

A3/44 (15)

Σχ. 19, Πίν. 47-48

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δεκαπέντε ὄστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῶν φιαλῶν». Τὰ χεῖλη νεύουν πρὸς τὰ ἔσω, σὲ τέσσερις περιπτώσεις ἔντονα. Σὲ μία περίπτωση τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω, σὲ τέσσερις περιπτώσεις παρουσιάζει ἐλαφρὰ διόγκωση ἐσωτερικὰ καὶ σὲ τέσσερις ἄλλες ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Σὲ ἑξὶ περιπτώσεις τὰ τοιχώματα εἶναι μᾶλλον γωνιώδη. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση σχεδὸν ἰσομερῆς. Οἱ ὀλόβαφες ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες καὶ οἱ ὀριζόντιες ταινίες κάτω ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐξωτερικὰ κυμαίνονται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ ἀνοιχτοκάστανος καὶ εἶναι ἄλλοτε στίλβωμένες καὶ ἄλλοτε ὄχι.

᾽Υψ. 0.022-0.054μ., πλ. 0.023-0.085μ., πᾶχ. 0.005-0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12-0.22μ.

A3/45

Σχ. 42, Πίν. 139

Περιοχὴ δωματίου B7.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο καμπύλη ἐξωτερικὰ, γωνιώδης ἐσωτερικὰ. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, με μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἄδρὸ μᾶλλον καστανό καὶ καστανόμαυρο ἐπίχρσιμα καὶ σχοινοειδῆς διακόσμηση ὡς ἑξῆς: δύο ὀριζόντιες ἀνάγλυφες νευρώσεις, μία στὴν βάση τοῦ λαμοῦ καὶ μία στὸν ὤμο, κοσμοῦνται καθεμία με μία σειρὰ κοντῶν λοξῶν αὐλακώσεων. Στὴν ἀνώτερη νευρώση ὅλες οἱ αὐλακώσεις εἶναι ὁμόρροπες, ἐνῶ στὴν κατώτερη εἶναι διατεταγμένες σὲ δύο ἀντίρροπες μεταξύ τους ὁμάδες. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια λαμοῦ καὶ ὤμου καλύπτεται ἀπὸ ἐξίτηλο μελανὸ ἀμυδρὰ στίλβωμένο ἐπίχρσιμα.

᾽Υψ. 0.07μ., πλ. 0.115μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν χοανοειδῆ λαμὸ στὸν ὤμο 0.017μ., πᾶχ. ὤμου χωρὶς τὶς νευρώσεις 0.013μ., πᾶχ. ὤμου μαζί με τὶς νευρώσεις 0.018μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.32μ.

A3/46

Σχ. 44β, Πίν. 149

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ πεπλατυσμένο καὶ προεξέχον χεῖλος πίθου. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους ὀριζόντια. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια ἐλαφρῶς κυρτή, με κλίση πρὸς τὰ ἔσω. Στὴν ἐσωτερικὴ περιφέρεια τοῦ χεῖλους, γύρω ἀπὸ τὸ στόμιο προφανῶς τοῦ ἀγγείου, βαθιὰ αὐλάκωση. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, με μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια καλύπτονται ἀπὸ βαθυκόκκινο ἕως καστανόμαυρο στίλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Μήκ. 0.085μ., πλ. 0.06μ., πᾶχ. 0.027μ.

A3/47

Πίν. 297

Χῶρος βόρεια τοῦ δωματίου B7. Ἐπίχωση τοῦ συγχρονου χειμάρρου.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Τὸ σωζόμενο τμήμα τῆς ἀπολήξεώς της εἶναι ἐνδεικτικὸ τοῦ τρόπου προσαρμογῆς της στὰ τοιχώματα τοῦ ἀγγείου: ἡ λαβὴ σχίζεται στὰ δύο κατὰ τὸ πάχος της, καὶ ἡ μὲν ἐσωτερικὴ γλώσσα κάμπτεται ἔντονα πρὸς τὰ ἄνω, ἡ δὲ ἐξωτερικὴ ἀποτελεῖ προέκταση τῆς ἄνω ἐπιφάνειας τῆς λαβῆς. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καὶ στὶς πλευρὲς τῆς λαβῆς, βαθυκόκκινο ἐπίχρσιμα.

᾽Υψ. 0.04μ., πλ. 0.049μ.

A3/48

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα

βαθέος ανοικτού αγγείου. Τὸ χεῖλος λεπτό καὶ σχεδὸν κάθετο ἐσωτερικά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον σφαιρικό. Πηλὸς τεφρὸς, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτότερο ἐπίχρσιμα, ποὺ κατὰ τόπους παραλλάσσει πρὸς τὸ ἀνοικτοκάστανο. Περί τὸ στόμιο καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, ἐξίτηλο, ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. 0.007μ.

A3/49

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἰσομερῆς. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἀνοικτοκόκκινη βαφή, ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Σώζεται μικρὸ τμήμα τῆς ὀριζόντιας ἐρυθρῆς ταινίας ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.04μ., πᾶχ. 0.006μ.

ΠΕΡΙΟΧΗ «ΜΠΡΟΝΟΥ 2»

ΜΠ.2/1

Σχ. 10β, Πίν. 29

Δωματίο Β1, ὄροφος. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκάστανο ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Λεπτὴ ὀριζόντια ἐγγράφη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.0085μ.

ΜΠ.2/2

Σχ. 8, Πίν. 23

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ δωματίου Β1, κατὰ μῆκος τοῦ δυτικῆς ἀναλημματικῆς τοίχου τοῦ χειμάρρου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.053μ., πᾶχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ. περίπου.

ΜΠ.2/3

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-

κτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμὴ. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ἡ βαφή ἐξίτηλη.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.04μ., πᾶχ. 0.008μ.

ΜΠ.2/4

Σχ. 8, Πίν. 21

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμὴ. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη καὶ κατὰ τόπους καστανέρυθρη.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.033μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΜΠ.2/5

Σχ. 74, Πίν. 337

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο προφανῶς ἀπὸ τὸν ὦμο χονδροειδοῦς αγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω, καὶ εἶναι σχεδὸν εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα καὶ σχοινοειδῆς διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ δύο ὀριζόντιες σειρὲς κοντῶν λοξῶν αὐλακώσεων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυψη νεύρωση τριγωνικῆς διατομῆς. Οἱ λοξὲς αὐλακώσεις τῆς κάθε σειρᾶς εἶναι ἀντίρροπες πρὸς τὴν αὐλακώσιν τῆς ἄλλης, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθας, καὶ διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

Ύψ. 0.093μ., πλ. 0.106μ., πᾶχ. χωρὶς τὴν νεύρωση 0.0155μ., πᾶχ. μαζί μὲ τὴν νεύρωση 0.021μ.

ΜΠ.2/6

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ δωματίου Β1, κατὰ μῆκος τοῦ δυτικῆς ἀναλημματικῆς τοίχου τοῦ χειμάρρου.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα αγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς ἕως ρόδινος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.05x0.038μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΚΑ 4397

Σχ. 60δ, Πίν. 219

Ἀπὸ τὰ μπάζα τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ 1967 στὸν ὄροφο τοῦ δωματίου Β1. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν προέχοντα ὦμο ἀμφικωνικῆς ἢ φακοειδοῦς πυξίδας. Πηλὸς βαθυκάστανος ἕως τεφρὸς, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν φθαρμένη ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὑπολείμ-

ματα καστανόμαυρης στιλπνής βαφής και ἐγγάρακτη καμπυλόγραμμη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ τρέχουσα παλινδρομική σπείρα. Ἡ ἐσωτερική ἐπιφάνεια φθαρμένη ἐπίσης.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.054μ., πάχ. 0.01μ.

ΜΠ.2/7

Σχ. 32

Ίσως ἀπὸ τὴν τομὴ πού ἀνοίχθηκε κατὰ τὴν ἀνασκαφική περίοδο τοῦ 1968, δυτικά τοῦ δωματίου Β2, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὸ χεῖλος, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα πού περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.036μ., πάχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἀκρο 0.0085μ.

ΜΠ.2/8 (2)

Πίν. 2-3

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια καστανὴ στὸ ἓνα, καστανόμαυρη στὸ ἄλλο. Τὸ ἓνα ἔχει ἐξωτερικά ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, πού ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

(α) ΔΔ. 0.035x0.06μ., πάχ. 0.007μ.

(β) ΔΔ. 0.026x0.06μ., πάχ. 0.008μ.

ΜΠ.2/9

Σχ. 73β, Πίν. 336

Πιθανῶς ἀπὸ τὸν ὄροφο τοῦ δωματίου Β2, κοντὰ στὸν βόρειο τοῖχο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία.

Ώπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερική ἐπιφάνεια, ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση πού συνίσταται σὲ δύο παράλληλες διακεκομμένες γραμμὲς ἀποτελούμενες ἀπὸ μικρὲς, πλατιεῖς καὶ ἀβαθεῖς αὐλακώσεις.

ΔΔ. 0.043x0.043μ., πάχ. 0.01μ.

ΜΠ.2/10

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος λεπτό, τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση

σχεδὸν ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλη ἀνοικτοκόκκινη στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.053μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.007μ.

ΜΠ.2/11

Σχ. 43, Πίν. 141

Προφανῶς ἀπὸ τὴν περιοχὴ ἀνατολικά τοῦ δωματίου Β1 (κλίμαξ καὶ δωμάτιο Β6).

Ώστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χρονοειδῆ λαμὸ καὶ τὸν ἔντονα προέχοντα ὦμο εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ὁ λαμὸς τραπεζιοειδοῦς διατομῆς. Ἡ μετὰβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο καμπύλη ἐξωτερικά, γωνιώδης ἐσωτερικά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερική πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἄδρὸ καὶ παχὺ ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα, πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ καστανὸ καὶ τὸ τεφρὸ καὶ περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.075μ., πλ. 0.095μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.025μ., πάχ. ὦμου 0.016μ.

ΜΠ.2/12

Σχ. 23ε, Πίν. 63

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὰ τοιχώματα κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἄδρὸ μᾶλλον ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ. Ἐμφανῆ τὰ ἴχνη τοῦ χρωστήρα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.012μ.

ΜΠ.2/13

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτὸ καστάνερυθρο ἕως βαθυκάστανο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.008μ.

ΜΠ.2/14

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένο, τὰ τοιχώματα παχέα καὶ σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ, πού διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στιλβωση καὶ περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὁμοιόχρωμο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα καλύπτει καὶ τὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0105μ.

ΜΠ.2/15

Πίν. 3

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από το σώμα άγγείου τής κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Ώπτηση άνισομερής. Στην έξωτερική έπιφάνεια, έρυθρό στίλβωμένο έπίχρισμα και άβαθείς παράλληλες αύλακώσεις, που έχουν προφανώς προκληθεί από τήν χρήση κάποιου εργαλείου για τήν έξομάλυνσή της.

ΔΔ. 0.06x0.06μ., πάχ. 0.008μ.

ΜΠ.2/16

Σχ. 63, Πίν. 240

Δωμάτιο Β6, ΝΑ τμήμα. Ώπίχωση του σύγχρονου χεμάρρου.

Ώστρακο από το σώμα λεπτού κλειστού άγγείου, πιθανώς άσκοϋ. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Στην έξωτερική έπιφάνεια, ύπολείμματα έρυθρής βαφής και έγχάρακτη διακόσμηση που συνίσταται σε γλωσσοειδές κόσμημα και ζεύγος παράλληλων εύθειών.

Ώψ. 0.038μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.005μ.

ΜΠ.2/17 (2)

Σχ. 20, Πίν. 49

Χώρος άνατολικά του δωματίου Β6. Ώπίχωση του σύγχρονου χεμάρρου.

Δύο όστρακα από «μηλιακές φιάλες». Το ένα σώζει τμήμα του χείλους και των άνω τοιχωμάτων, το άλλο μέρος των άνω τοιχωμάτων, άμέσως κάτω από το έσω νεϋον χείλος. Στην πρώτη περίπτωση το χείλος νεϋει έντονα προς τα έσω και άπολήγει σε άκμή. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Ώπτηση ίσομερής στο ένα, άνισομερής στο άλλο. Ώ δλόβαφη έσωτερική έπιφάνεια και ή όριζόντια ταινία κάτω από το χείλος έξωτερικά στίλβωμένες βαθυκόκκινες στο πρώτο όστρακο, άνοικτοκόκκινες στο δεύτερο. Ώ λοιπή έξωτερική έπιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο έπίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

(α) Ώψ. 0.054μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.007μ.

(β) Ώψ. 0.063μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.007μ.

ΜΠ.2/18

Σχ. 63, Πίν. 240

Πιθανώς από το δωμάτιο Β7.

Ώστρακο από το σώμα λεπτού κλειστού άγγείου, άσκοϋ μάλλον. Πηλός ροδίζων, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Στην έξωτερική έπιφάνεια, ύπολείμματα άνοικτοκόκκινης βαφής και έγχάρακτη διακόσμηση ως έξής: έπάλληλες τεθλασμένες γραμμές σε όριζόντια διάταξη σχηματίζουν τρεις ζώνες κάθετης ίχθυάκανθας.

Ώψ. 0.033μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.007μ.

ΜΠ.2/19

Σχ. 8, Πίν. 21

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εύθύγραμμα. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Ώξωτερικά και έσωτερικά, στίλπνη άνοικτοκόκκινη βαφή.

Ώψ. 0.044μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.0065μ.

ΜΠ.2/20

Σχ. 8, Πίν. 22

Περιοχή δωματίου Β7, κάτω από τήν κοίτη του σύγχρονου χεμάρρου.

Ώστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Το χείλος λεπτό, τα τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εύθύγραμμα. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Ώξωτερικά και έσωτερικά, έπίχρισμα, το χρώμα του όποιου κυμαίνεται από το άνοικτότεφρο έως το άνοικτοκόκκινο, το καστανέρυθρο και το καστανόμαυρο.

Ώψ. 0.059μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.007μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

ΜΠ.2/21

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθέος άνοικτοϋ άγγείου. Το χείλος άποκεκρουσμένο. Τα τοιχώματα άνοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι κυρτά. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Ώπτηση άνισομερής. Ώξωτερικά, έρυθρό έπίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

Ώψ. 0.048μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.01μ.

ΜΠ.2/22

Σχ. 74, Πίν. 341

Πιθανώς από τήν περιοχή του νότιου τοίχου του δωματίου Β7.

Ώστρακο από το σώμα χονδροειδοϋς μάλλον άγγείου. Πηλός ρόδινος, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Ώξωτερικά και έσωτερικά, άνοικτοκάστανο έπίχρισμα που κατά τόπους παραλλάσσει προς το άνοικτότεφρο. Στην έξωτερική έπιφάνεια, σχοινοειδής διακόσμηση, που άποδίδεται με σειρά μικρών λοξών όμόρροπων αύλακώσεων επί λεπτής όριζόντιας άνάγλυφης νευρώσεως.

Ώψ. 0.037μ., πλ. 0.029μ., πάχ. χωρίς τήν νεύρωση 0.0095μ., πάχ. μαζί με τήν νεύρωση 0.01μ.

ΜΠ.2/23 (2)

Σχ. 20, Πίν. 49-50

Περιοχή περι τα 3μ. νότια του άνατολικού τοίχου του δωματίου Β7. Ώπίχωση του σύγχρονου χεμάρρου.

Δύο όστρακα από τα χείλη και τα άνω τοιχώματα «μηλιακών φιαλών». Τα χείλη νεϋουν προς τα έσω. Το ένα άπολήγει σε άκμή. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Ώπτηση ίσομερής. Ώ δλόβαφη έσωτερική

ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ ἐρυθρὲς καὶ στιλβωμένες κατὰ τόπους. Στὴν λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

(α) Ὑψ. 0.052μ., πλ. 0.058μ., πάχ. 0.0065μ.

(β) Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.018μ., πάχ. 0.0065μ.

ΜΠ.2/24

Τάφρος πλάτους 2.12μ., πιθανότατα πλησίον τοῦ φρεάτος 5. Ἐπίχωση τοῦ σύγχρονου χεμάρρου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος λεπτό, τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.009μ.

ΜΠ.2/25

Σχ. 74, Πίν. 341

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὑπόλευκο ἐπίχρυσμα καὶ σχοινοειδῆ διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται μὲ σειρὰ λοξῶν ὁμόροπων ἐγγράφων γραμμίδων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυφη νευρώση.

Ὑψ. 0.037μ., πλ. 0.05μ., πάχ. χωρὶς τὴν νευρώση 0.01μ., πάχ. μαζὶ μὲ τὴν νευρώση 0.012μ.

ΜΠ.2/26

Πίν. 3

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνσή της. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀδρὴ τεφρῇ.

ΔΔ. 0.061x0.055μ., πάχ. 0.01μ.

ΜΠ.2/27

Σχ. 58γ, Πίν. 208

Ἀπὸ τάφρο μεταξὺ τῶν φρεάτων 6 καὶ 13. Ἐπίχωση τοῦ σύγχρονου χεμάρρου.

Τὸ κάτω μέρος τοῦ ψηλοῦ κολουροκωνικοῦ λαμοῦ, ὃ ἐλαφρῶς προέχων ὦμος καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας εὐρύστομης πρόχου μᾶλλον. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὅστρακα. Πηλὸς κατὰ τόπους καστανός, κατὰ τόπους τεφρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλπνὴ βαφή, ἀπολεπισμένη στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ λαμοῦ, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Ἀβαθῆς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ.

Ὑψ. 0.009μ., πλ. 0.091μ., πάχ. λαμοῦ 0.008μ., πάχ. ὦμου 0.008μ.

ΜΠ.2/28

Σχ. 65α, Πίν. 248

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ ἓνα τέταρτο περίπου κωνικοῦ πώματος. Τὰ πλάγια τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω. Τὸ κωνικὸ ἄνω μέρος ἐξέχει κατὰ 0.012μ. τῶν τοιχωμάτων. Κοντὰ στὴν περιφέρεια, μικρὴ διαμετρὴς ὀπὴ ποὺ ἔχει ἀνοιχθεῖ κατὰ τὴν φορὰ τῶν πλάγιων τοιχωμάτων καὶ ἐφάπτεται τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ ἐπιφάνειας. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανέρυθρη στιλπνὴ βαφή, ἐξίτηλη στὴν ἄνω ἐπιφάνεια.

ΔΔ. 0.086x0.036μ., ὕψ. 0.028μ., πάχ. κωνικοῦ ἄνω μέρους 0.0065μ., πάχ. πλάγιων τοιχωμάτων 0.005μ.

ΜΠ.2/29

Σχ. 66, Πίν. 261

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τῶν κατώτατων τοιχωμάτων καὶ τῆς ἐπίπεδης βάσεως κλειστοῦ ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὅστρακα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ πιθανῶς καὶ στὴν βάση ἀνοικτοκόκκινο ἕως καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

Ὑψ. 0.032μ., πλ. 0.078μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.01μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0185μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0065μ.

ΜΠ.2/30

Σχ. 8, Πίν. 21

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλπνὴ βαφή, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

Ὑψ. 0.027μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.007μ.

ΜΠ.2/31

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ὁλόβαφη στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ.

Ὑψ. 0.034μ., πλ. 0.018μ., πάχ. 0.0085μ.

ΜΠ.2/32 (5)

Σχ. 20, Πίν. 48

Προέλευση ως άνω.

Πέντε όστρακα από τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῶν φιαλῶν». Σὲ δύο περιπτώσεις τὰ χεῖλη κάμπτονται πρὸς τὰ ἄνω, στὶς τρεῖς ἄλλες νεύουν πρὸς τὰ ἔσω. Σὲ μία περίπτωση τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερὴς ἕως σχεδὸν ἰσομερὴς. Ἡ ὁλόβαφη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ σὲ δύο ὅστρακα εἶναι ἐρυθρές, στὰ ἄλλα ἔχουν ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτὸ καστανέρυθρο χρῶμα. Ὑψ. 0.022-0.042μ., πλ. 0.026-0.058μ., πᾶχ. 0.0045-0.008μ.

ΜΠ.2/33

Σχ. 33, Πίν. 79

Ἀπὸ τάφρο μεταξὺ τῶν φρεάτων 13 καὶ 7.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Ἐξωτερικὰ, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.013-0.017μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, τὸ ἔνα ἄκρο ὀριζόντιας, μνηοειδοῦς μᾶλλον, καὶ ἄτρητης ἀποφύσεως. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερὴς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τεφρὸ ἐπίχρσιμα.

Ὑψ. 0.027μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0065μ., πᾶχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὁστράκου 0.0045μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.14-0.16μ.

ΜΠ.2/34

Σχ. 10α, Πίν. 28

Προέλευση ως ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανὸς μᾶλλον, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερὴς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα.

Ὑψ. 0.03μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.007μ.

ΜΠ.2/35

Σχ. 33

Προέλευση ως ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ λεπτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερὴς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτοκόκκινο ἐπίχρσιμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια μὴ ἐπιμελημένη σὲ σύγκριση μὲ τὴν ἐξωτερικὴ.

Ὑψ. 0.031μ., πλ. 0.049μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0055μ., πᾶχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὁστράκου 0.0025μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.14μ. περίπου.

ΜΠ.2/36

Σχ. 59β, Πίν. 212

Προέλευση ως ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν ὦμο πρὸχου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερὴς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ ἐξίτηλη γραπτὴ ἀνοικτοκόκκινη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια ταινία στὸ ἄνω μέρος τοῦ ὦμου, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐκκινεῖ ζευγὸς λεπτῶν κάθετων ταινιῶν. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση διακρίνεται μικρὸ τμήμα ἄλλης κάθετης λεπτῆς ταινίας.

Ὑψ. 0.04μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. στὸ ἄνω μέρος τοῦ ὦμου 0.01μ., πᾶχ. στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὁστράκου 0.0055μ.

ΜΠ.2/37

Σχ. 59β, Πίν. 212

Προέλευση ως ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν ὦμο πρὸχου ὅμοιο μὲ τὸ προηγούμενο, μὲ μόνη διαφορὰ ὅτι ἐδῶ ἀπὸ τὴν ὀριζόντια ταινία στὴν ἀρχὴ τοῦ ὦμου ἐκκινεῖ ὁμάδα τριῶν κάθετων ταινιῶν.

Ὑψ. 0.041μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΜΠ.2/38 (23)

Σχ. 20, Πίν. 50

Προέλευση ως ἄνω.

Δεκαπέντε ὅστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα καὶ ὀκτὼ ὅστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα «μηλιακῶν φιαλῶν». Τὰ χεῖλη νεύουν πρὸς τὰ ἔσω. Σὲ τέσσερις περιπτώσεις παρουσιάζουν ἐλαφρὰ διόγκωση ἐσωτερικὰ. Σὲ μία περίπτωση τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Πέντε ὅστρακα ἔχουν γωνιώδη τοιχώματα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση μᾶλλον ἰσομερὴς. Οἱ ἐσωτερικὲς ὁλόβαφες ἐπιφάνειες καὶ οἱ ὀριζόντιες ταινίες κάτω ἀπὸ τὰ χεῖλη ἐξωτερικὰ κυμαίνονται στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, τοῦ καστανοῦ καὶ τοῦ τεφροῦ. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΜΠ.2/39

Σχ. 20

Πιθανῶς ἀπὸ τὸν ὄροφο τοῦ δωματίου B2, κοντὰ στὸν βόρειο τοῖχο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ εἶναι διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερὴς. Ἡ ὁλόβαφη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανες στυλβωμένες. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ὑψ. 0.047μ., πλ. 0.055μ., πᾶχ. 0.007μ.

ΜΠ.2/40

Σχ. 20, Πίν. 50

Πιθανῶς ἀπὸ τὸ δωμάτιο B7.

“Οστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω.
Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκα-
θάριστος. “Οπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφά-
νεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐξω-
τερικά, ἐρυθροβαφεῖς. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια
φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρῖσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.
”Υψ. 0.033μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0075μ.

ΜΠ.2/41

Σχ. 29β, Πίν. 80

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-
θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐπίπεδο, μὲ κλίση
πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοι-
γουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο
σῶμα καὶ εἶναι κυρτά. Ἐξωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση
0.01μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, τμήμα ὀριζόντιας ἐπιμή-
κους ἀποφύσεως, πλάτους 0.01μ. περίπου, πού ἐξέ-
χει κατὰ 0.0035μ. τῆς ἐπιφάνειας. Πηλὸς καστανός,
ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ
στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἐπίχρῖσμα, τὸ χρῶ-
μα τοῦ ὁποῦ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ πορτοκαλόχρωμο
ἕως τὸ καστανό, τὸ καστανέρυθρο, τὸ καστανόμαυ-
ρο καὶ τὸ μελανό. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καστα-
νόμαυρο ἕως μελανό ἐπίχρῖσμα.

”Υψ. 0.037μ., πλ. 0.034μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους
0.004μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.006μ.

ΜΠ.2/42

Σχ. 76β, Πίν. 349

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, προ-
φανῶς κρατηρίσκου ἢ πρόχου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος,
ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοι-
κτοκόκκινη ἕως πορτοκαλόχρωμη στύλβωμένη βαφή,
ἐξίτηλη κατὰ τόπους, καὶ διακόσμηση πού συνίσταται
σὲ ζευγὸς κάθεται ἀνάγλυφων νευρώσεων.

”Υψ. 0.031μ., πλ. 0.053μ., πάχ. χωρὶς τὶς νευρώσεις
0.006μ., πάχ. μαζί μὲ τὶς νευρώσεις 0.007μ.

ΜΠ.2/43 (2)

Σχ. 20, Πίν. 50

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὅστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μη-
λιακῶν φιαλῶν». Τὰ χεῖλη νεύουν πρὸς τὰ ἔσω, στὴν
μία φιάλη ἀνεπαίσθητα μόνον. Τὰ τοιχώματα κυρτά.
Πηλὸς ἀκαθάριστος, ὠχροκίτρινος καὶ ρόδιнос ἀντί-
στοιχα. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ὁλόβαφη ἐσωτερικὴ
ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος
ἐξωτερικά ἐρυθρὲς στὸ ἓνα, καστανέρυθρες στὸ ἄλλο,
στύλβωμένες. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει
ὠχροκίτρινο ἐπίχρῖσμα.

(α) “Υψ. 0.042μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.008μ.

(β) “Υψ. 0.03μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.0065μ.

ΜΠ.2/44

Ἄγνωστη ἡ ἀκριβὴς προέλευση τοῦ ὁστράκου: εἴτε
ἀπὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δωμάτια Γ7, Γ8 καὶ Γ9 εἴτε ἀπὸ μία
ἀπὸ τὶς τομὲς πού ἀνοίχθηκαν ἡ πρώτη μεταξὺ τῶν
πεσσῶν 4 καὶ 5 καὶ ἡ δευτέρη μεταξὺ τῶν πεσσῶν 5
καὶ 6.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-
κτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένο, τὰ τοιχώ-
ματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάρι-
στος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερι-
κά, βαθυκόκκινο ἐπίχρῖσμα.

”Υψ. 0.046μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.007μ.

ΜΠ.2/45

Σχ. 27γ, Πίν. 81

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος
ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκω-
μένο ἐξωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω,
ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι ἐλα-
φρῶς κυρτά. Στὴν περιοχὴ τοῦ διογκωμένου χεῖλους
ἐξωτερικά, ἡ ἀρχὴ κάθετης ἀποφύσεως τριγωνικῆς
διατομῆς, πού φέρει ὀριζόντια διάτρηση. Πηλὸς ἀνοι-
κτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς.
Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἐπίχρῖσμα, ἐξωτερικά ἐρυ-
θρὸ καὶ μᾶλλον ἄδρῳ, μὲ ἴχνη ἀπὸ στύλβωση κατὰ
τόπους, ἐσωτερικά βαθυκάστανο, στὴν ἄνω ἐπιφάνεια
τοῦ χεῖλους πρὸς τὸ τεφρό.

”Υψ. 0.082μ., πλ. 0.083μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεί-
λους 0.03μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.02μ., ὕψ. ἀποφύσεως
0.055μ., πλ. ἀποφύσεως στὸ μέσον τῆς 0.027μ., διάμ.
ὁπῆς ἀποφύσεως 0.009μ.

ΜΠ.2/46

Σχ. 43, Πίν. 143

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν
ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς
ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο γωνιώ-
δης ἐξωτερικά, καμπύλη ἐσωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρός,
ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ
στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐρυθρὸ ἕως βαθύ
καστανέρυθρο ἐπίχρῖσμα, πού διατηρεῖ κατὰ τόπους
ἴχνη ἀπὸ στύλβωση. Ἀβαθὴς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπο-
γραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐξωτερικά.

”Υψ. 0.037μ., πλ. 0.06μ., πάχ. 0.0125μ., ὑπολ. διάμ. χεί-
λους 0.16μ.

ΜΠ.2/47

Πίν. 307

Προέλευση ὡς ἄνω.

“Οστρακο ὀριζόντιας λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς
καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλει-
στοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθά-
ριστος, μὲ μαρμαρυγία. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ λα-

βή και ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καλύπτονται ἀπὸ βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὴν ἄνω, ὁρατὴ, ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, διακόσμηση ἐγχάρακτων γραμμῶν σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη. ΔΔ. τοιχωμάτων 0.07x0.05μ., πᾶχ. 0.005-0.009μ., μῆκ. λαβῆς 0.035μ.

ΜΠ.2/48

Σχ. 63, Πίν. 235

Ἐγνωστὴ ἡ ἀκριβὴς προέλευση τοῦ ὀστράκου. Ὑπάρχουν δύο ἐκδοχὲς προελεύσεως: (α) Δωμάτιο Β6. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. (β) Τοιμὴ μεταξὺ τῶν φρεάτων 4 καὶ 5. «Κυκλαδικὸ στρώμα».

Ὅστρακο προφανῶς ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀσκού. Σώζει ὀριζόντια μᾶλλον σωληνωτὴ ἀπόφυση μήκους 0.019μ. καὶ πλάτους 0.02μ. καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων. Πηλὸς ὤχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ἐνῶ ἀπὸ τὴν ἀπόφυση, πέντε ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις κάθετες πρὸς αὐτήν.

ΔΔ. 0.054x0.033μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΜΠ.2/49

Σχ. 12, Πίν. 32

Ἐγνωστὴ ἡ ἀκριβὴς προέλευση τοῦ ὀστράκου. Τὸ μόνο βέβαιο εἶναι ὅτι προέρχεται ἀπὸ τὴν περιοχὴ πού περιλαμβάνει τὸν Τομέα Β μέχρι καὶ τὸ φρέαρ 6 πρὸς Νότον καὶ τὸ τμήμα τῆς ὁδοῦ Τελχίνων δυτικὰ τοῦ Τομέα Β.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀνοικτῆς φιάλης πού σῶζει τὸ κάτω μέρος ὀριζόντιας σωληνωτῆς ἀποφύσεως. Τὸ χεῖλος λείπει. Ἐνευε μᾶλλον πρὸς τὰ ἔσω (πρβ. μὲ τὸ Ξ 295 παραπάνω). Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, τεφρὴ ἕως μελανὴ στιλπνὴ βαφή.

Ὑψ. 0.024μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.005μ.

ΜΠ.2/50

Σχ. 9, Πίν. 21

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἀκμὴ στὴν ἀπόληξή του. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος μᾶλλον, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

Ὑψ. 0.037μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους περὶ τὰ 0.30μ.

ΜΠ.2/51

Σχ. 8, Πίν. 21

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύ-

γραμμα. Πηλὸς ὤχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλπνὴ καστανὴ ἕως καστανέρυθρη βαφή.

Ὑψ. 0.032μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ.

ΜΠ.2/52

Σχ. 45, Πίν. 153

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ὤχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὑπόλευκο ἐπίχρισμα καὶ γραπτὴ καστανὴ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ζευγὸς ὀριζόντιων εὐθειῶν ὀρίζει τὸ πέρας ὀριζόντιας διακοσμητικῆς ζώνης. Στὴν ἀνώτερη εὐθεία πατοῦν δύο συνεχόμενα διάγραμμα τρίγωνα. Στὴν γωνία πού σχηματίζεται μεταξὺ τῶν δύο τριγώνων εἰσχωρεῖ ἡ κορυφὴ διαγραμμισμένης γωνίας, λείψανο προφανῶς τριγώνου ἢ ῥόμβου.

Ὑψ. 0.071μ., πλ. 0.058μ., πᾶχ. 0.009μ.

ΜΠ.2/53

Σχ. 74, Πίν. 344

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν ὦμο μᾶλλον χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, βαθυκόκκινο ἐπίχρισμα καὶ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: δύο χαμηλὲς ἀνάγλυφες νευρώσεις, μία ὀριζόντια καὶ μία λοξή, σχηματίζουν συναντώμενες ὀξεία γωνία. Ἡ ὀριζόντια νεύρωση ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγχάραξη. Ἡ λοξὴ ὀρίζεται δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ δύο ἐγχάρακτες εὐθεῖες. Στὴν γωνία πού σχηματίζουν οἱ δύο νευρώσεις, δύο ἄλλες ἐγχάρακτες εὐθεῖες παράλληλες πρὸς τὴν λοξὴ νεύρωση. Κάτω ἀπὸ τὴν ὀριζόντια νεύρωση σῶζεται μικρὴ λοξὴ αὐλάκωση. Ἡ λοξὴ νεύρωση φέρει σειρὰ μικρῶν ὀριζόντιων αὐλακώσεων κατ' ἀπομίμηση σχοινοῦ.

Ὑψ. 0.082μ., πλ. 0.055μ., πᾶχ. 0.011μ.

ΜΠ.2/54

Σχ. 74, Πίν. 343

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς σχετικὰ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἀνοικτότεφρο ἐπίχρισμα καὶ σχοινοειδὴς διακόσμηση, πού ἀποδίδεται μὲ σειρὰ μικρῶν λοξῶν ὁμόροπων αὐλακώσεων ἐπάνω σὲ λεπτὴ ὀριζόντια νεύρωση.

ΔΔ. 0.034x0.03μ., πᾶχ. χωρὶς τὴν νεύρωση 0.008μ, πᾶχ. μαζί μὲ τὴν νεύρωση 0.0085μ.

ΜΠ.2/55

Σχ. 75β, Πίν. 345

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς

ζωηροῦ ἐρυθροῦ χρώματος, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐξίτηλο καστανόμαυρο ἐπίχρισμα καὶ ἀνάγλυφη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ δύο σειρὲς ἀποτυπωμάτων δακτύλων πάνω σὲ ἰσαριθμὲς ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες. Ὑψ. 0.055μ., πλ. 0.051μ., πᾶχ. χωρὶς τίς ἀνάγλυφες ταινίες 0.014μ., πᾶχ. μαζί με τίς ἀνάγλυφες ταινίες 0.0185μ.

ΜΠ.2/56

Πίν. 294

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μᾶλλον μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἄγγειου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ὑπόλευκο ἐπίχρισμα με πρασινωπὴ ἀπόχρωση, πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ βαθυκάστανο καὶ τὸ τεφρὸ. Παραπλεύρως τῆς λαβῆς, τρεῖς ὀριζόντιες σχεδὸν ἀβαθεῖς αὐλακώσεις, πλάτους περίπου δακτύλου καθεμία.

Ὑψ. 0.05μ., πλ. 0.11μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0145μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση της 0.08μ.

ΜΠ.2/57 (2)

Πίν. 2-3

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἄγγειων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανὸς στὸ ἓνα, ἐρυθρὸς στὸ ἄλλο. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἑνὸς ἀνοικτοκάστανη, με ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, πού ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνσή της. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἄλλου ἔχει βαθὺ καστανέρυθρο χρῶμα.

(α) ΔΔ. 0.039x0.041μ., πᾶχ. 0.01μ.

(β) ΔΔ. 0.031x0.047μ., πᾶχ. 0.0085μ.

ΜΠ.2/58

Σχ. 17, Πίν. 42

Ἀγνωστη ἢ ἀκριβὴς προέλευση τοῦ ὄστράκου: εἴτε ἀπὸ τὴν περιοχὴ τοῦ χερμαῖρου ἀνατολικά τοῦ Τομέα Β εἴτε ἀπὸ τὴν περιοχὴ μεταξὺ τῶν φρεάτων 3 καὶ 4 δυτικὰ τοῦ Τομέα Γ.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλο στιλβωμένο ἐπίχρισμα πού περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία. Τὸ χρῶμα του κυμαίνεται ἀπὸ τὸ βαθυκάστανο ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ κατὰ τόπους τὸ ἀνοικτότεφρο. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ὑψ. 0.052μ., πλ. 0.057μ., πᾶχ. χεῖλους 0.013μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.011μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ. περίπου.

ΜΠ.2/59

Σχ. 13, Πίν. 33

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ βαθυκόκκινο ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο. Ἀβαθεῖς ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά.

Ὑψ. 0.028μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.0055μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12μ.

ΜΠ.2/60

Σχ. 9, Πίν. 21

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκόκκινη βαφή.

Ὑψ. 0.029μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους ἄνω τῶν 0.30μ.

ΜΠ.2/61

Σχ. 20

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς «μηλιακῆς φιάλης». Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση σχεδὸν ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφής. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

Ὑψ. 0.031μ., πλ. 0.053μ., πᾶχ. 0.008μ.

ΜΠ.2/62

Σχ. 32, Πίν. 77, 82

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Ἐξωτερικά, καὶ σὲ ἀπόσταση 0.025μ. περίπου κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἐλαφρὰ ἔξαρση τῆς ἐπιφάνειας ὑποδηλώνει τὴν γέννηση ἀποφύσεως. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου ἐξωτερικά μὲν κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό, στὸ δὲ χεῖλος ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ βαθυκόκκινο. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

Ὑψ. 0.057μ., πλ. 0.05μ., πᾶχ. 0.0105μ.

ΜΠ.2/63

Σχ. 58γ, Πίν. 205

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμοῦ καὶ τὸν προέχοντα ὤμο εὐρύστομης πρόχου μᾶλλον. Τὰ τοιχώ-

ματα του λαμοῦ ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω στὸ ἄνω μέρος τους. Στὸν ὦμο, ἡ ἀπόληξη κάθετης λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα πὺν περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.072μ., πάχ. λαμοῦ 0.0085μ., πάχ. ὦμου 0.0075μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση της 0.039μ.

ΜΠ.2/64

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὴν ἀρχὴ τῶν ἄνω τοιχωμάτων βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος ἀποκεκρουσμένο, νεύει πρὸς τὰ ἔξω καὶ μᾶλλον ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα φαίνονται νὰ ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα. Στὴν φθαρμένη ἐξωτερικὴ, ἐλάχιστα ὑπολείμματα τοῦ ἀρχικοῦ ἐπιχρίσματος.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.0085μ.

ΜΠ.2/65

Σχ. 75γ, Πίν. 346

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα καὶ ἀνάγλυφη διακόσμηση, πὺν συνίσταται σὲ τρεῖς ὀριζόντιες νευρώσεις.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.038μ., πάχ. μαζὶ μὲ τὶς νευρώσεις 0.0115μ.

ΜΠ.2/66

Σχ. 46β, Πίν. 159

Ἀγνοσητὴ ἢ ἀκριβῆς προέλευση τοῦ ὄστράκου. Ὑπάρχουν τέσσερις ἐκδοχὲς προελεύσεως: (α) δωμάτιο Β2 (β) κλίμαξ ἀνατολικά τοῦ Β1 (γ) δωμάτιο Β6 (δ) χώρος ἀνατολικά τῶν δωματίων Β1 καὶ Β2 μέχρι καὶ τὸ δωμάτιο μὲ τοὺς ἐπιχρισμένους τοίχους ἀνατολικά τοῦ Β7.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση μᾶλλον ἰσομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη, μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση, πὺν προφανῶς συνίσταται σὲ ὀριζόντιες σειρὲς τετραγώνων, ἐναλλάξ κενῶν καὶ πληρούμενων μὲ πυκνὸ δικτυωτό.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.0085μ.

ΜΠ.2/67

Ἀπὸ τάφρο μεταξὺ τῶν φρεάτων 13 καὶ 7.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc

ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ στὸ χροῶμα τοῦ πηλοῦ. ΔΔ. 0.032x0.036μ., πάχ. 0.01μ.

ΦΡΕΑΡ ΠΕΣΣΟΥ 17

ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΕΡΙ ΑΥΤΟ

Π17/1

Σχ. 33

Ἀπὸ τὸν λαξευτὸ θάλαμο τοῦ φρεάτος 17.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Τὰ τοιχώματα, εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους, ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους καστανέρυθρες ἕως καστανόμαυρες. Ἐσωτερικὰ ἐρυθρὰ ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.28μ. περίπου.

Π17/2

Σχ. 16α

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρυσμα πὺν περιέχει μαρμαρυγία. Ἐσωτερικά καὶ στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τοῦ ὄστράκου, τὸ ἐπίχρυσμα τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.14μ. περίπου.

Π17/3

Σχ. 31

Χώρος ἀνατολικά τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρεάτος 17. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους, βαθυκόκκινο ἐπίχρυσμα πὺν διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.022μ., πάχ. χείλους 0.0075μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.007μ.

Π17/4

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξω-

τερικά και έσωτερικά, εξέιτηλο έρυθρό επίχρυσμα, στο χρῶμα του πηλοῦ.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.021μ., πάχ. 0.0085μ.

Π17/5

Σχ. 10β

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ζωνηρὸ ἐρυθρὸ επίχρυσμα, ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ ἀμυδρὴ στύλβωση ἐξωτερικά.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ. περίπου.

Π17/6 (3) (Τὸ ἓνα ἀπὸ αὐτὰ πρῶν ΑΚΟ 046)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τρία ὅστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ καὶ τοῦ καστανεύθρου.

(α) ΔΔ. 0.035x0.03μ., πάχ. 0.0065μ.

(β) ΔΔ. 0.031x0.029μ., πάχ. 0.015μ.

(γ) ΔΔ. 0.02x0.034μ., πάχ. 0.006μ.

Π17/7

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ μόλις κυρτά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόμανυρο επίχρυσμα, ἐσωτερικά ἐρυθρό, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

"Υψ. 0.021μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.005μ.

Π17/8

Σχ. 26, Πίν. 73-74

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ ἓνα τρίτο περίπου τοῦ σώματος βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ δεκαῖξι ὅστρακα. Ὅκτῳ ἄλλα συνανήκοντα (ἕξι ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ δύο ἀπὸ τὸ χεῖλος) δὲν συγκολλῶνται. Τὸ χεῖλος εἶναι διογκωμένο ἐσωτερικά καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Σχήμα σώματος σφαιρικό. Στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου τοῦ σώματος, ὀριζόντια ἐπιμήκης ἄτρητη ἀπόφυση, μήκους 0.055μ. Πηλὸς κατὰ τόπους καστανός, κατὰ τόπους ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἔως ἀνοικτὸ καστανεύθρο επίχρυσμα, ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία καὶ εἶναι κατὰ τόπους στιλβωμένο ἐξωτερικά.

"Υψ. 0.116μ., πλ. 0.175μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0065μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0105μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.11-0.12μ.

Π17/9

Σχ. 58γ, Πίν. 206

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ κολουροκωνικοῦ λαμποῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομης πρὸχου μάλλον. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, εξέιτηλη μελανὴ στιλπνὴ βαφή.

"Υψ. 0.039μ., πλ. 0.046μ., πάχ. λαμποῦ 0.0075μ., πάχ. ὤμου 0.012μ.

Π17/10

Σχ. 63, Πίν. 241

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, ἀσκοῦ ἴσως. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἔως καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς ὀριζόντιων εὐθειῶν, κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὑπάρχει ὀξεία γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.0065μ.

Π17/11 (πρῶν ΑΚΟ 1073)

Σχ. 63, Πίν. 241

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀσκοῦ. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, σχετικὰ καθαρὸς. "Οπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση, ποὺ προφανῶς συνίσταται σὲ ἐπιμήκη γλωσσοειδῆ κοσμήματα διχοτομούμενα κατὰ μῆκος καὶ διατεταγμένα ἀκτινοειδῶς γύρω ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ ἀσκοῦ.

"Υψ. 0.042μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.006μ.

Π17/12 (πρῶν ΑΚΟ 0139)

Σχ. 65α, Πίν. 250

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ σώματος τετράπλευρου ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὅστρακα. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια ὀριζόντια, ἡ ἐσωτερικὴ κοίλη, τὰ πλάγια τοιχώματα κατακόρυφα. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, σχετικὰ καθαρὸς. "Οπτηση μάλλον ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόμανυρη στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγχάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τέσσερις παρᾶλληλες διακεκομμένες εὐθεῖες, ποὺ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἔντυπες ὠοειδεῖς αὐλακώσεις. Στὰ πλάγια τοιχώματα τῆς μιᾶς πλευρᾶς, ζευγὸς ὀριζόντιων εὐθειῶν, ποὺ περιστοιχίζονται ἀπὸ δύο σειρὲς μικρῶν λοξῶν ὠοειδῶν αὐλακώσεων ἀντίθετης φορᾶς.

ΔΔ. 0.062x0.05μ., πάχ. στὸ σωζόμενο ἄκρο τοῦ ἄνω μέρους 0.009μ., πάχ. κοντὰ στὴν περίμετρο 0.0155μ., πάχ. πλάγιων τοιχωμάτων 0.007μ.

Π17/13

Σχ. 64γ, Πίν. 245

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ἀγγεῖο. Σχεδὸν ἀκέραιο. Λεῖπει μόνον μικρὸ

τιμήματα του χείλους. Κυλινδρικό σχεδόν σώμα, πεπιεσμένο στο κάτω μέρος για τον σχηματισμό υποτυπώδους βάσεως. Στο μέσον του σώματος περίπου, δύο αντιδιαμετρικά τοποθετημένες μαστοειδείς αποφύσεις. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Η τραχεία μάλλον εξωτερική επιφάνεια κυμαίνεται από το ερυθρό έως το καστανό και το τεφρό. Ύψ. 0.053μ., διάμ. χείλους 0.025μ., μέγ. διάμ. σώματος μαζί με τις αποφύσεις 0.04μ.

Π17/14

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός ερυθρός. Όπτηση ανισομερής. Η εξωτερική επιφάνεια καστανέρυθη, ή έσωτερική ερυθρόχρωμη. ΔΔ. 0.033x0.033μ., πάχ. 0.007μ.

Π17/15

Σχ. 11α

Άπο τον λαξευτό θάλαμο του φρέατος 17.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έσω. Τα τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ερυθρό επίχρισμα. Ύψ. 0.018μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.005μ.

Π17/16

Σχ. 8

Χώρος ανατολικά και νότια του λαξευτού θαλάμου του φρέατος 17. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, άμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα στο χρώμα του πηλού. Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

Π17/17

Σχ. 8

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα ανώτατα τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έντονα στιλβωμένο επίχρισμα, το χρώμα του οποίου κυμαίνεται έξωτερικά μόν από το ανοικτοκόκκινο έως το ανοικτοκάστανο, έσωτερικά δέ από το ανοικτοκόκκινο έως το καστανέρυθρο και το καστανόμαυρο. Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0055μ.

Π17/18

Σχ. 61α, Πίν. 223

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τον προέχοντα ώμο σφαιρικής/φακοειδούς πυξίδας. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, ανοικτοκάστανη έως ανοικτοκόκκινη στιλπνή βαφή και έγχάρακτη διακόσμηση, που συνίσταται σε τρία ζεύγη λοξών και αντίρροπων μεταξύ τους γραμμών, οι οποίες σχηματίζουν τρείς ενάλληλες γωνίες. Το θέμα υπογραμμίζει ζεύγος έλαφρώς καμπύλων γραμμών. Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.008μ.

Π17/19

Σχ. 77α, Πίν. 351

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα λεπτού κλειστού άγγείου. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, λευκωπό επίχρισμα και γραπτή καστανόμαυρη διακόσμηση ως έξης: τρείς λεπτές οριζόντιες ταινίες όρίζουν δύο ζώνες, καθεμία από τις οποίες περιέχει τρείς επάλληλες τεθλασμένες γραμμές σε όριζόντια διάταξη. Ύψ. 0.057μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0045μ.

Π17/20

Σχ. 8

Χώρος ανατολικά ή ΝΑ του λαξευτού θαλάμου του φρέατος 17. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου.

Μικρό όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έντονα στιλβωμένο επίχρισμα, έσωτερικά μελανό, έξωτερικά καστανό και στην περιοχή του χείλους ερυθρό. Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.0055μ.

Π17/21

Πίν. 308

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο όριζόντιας λαβής ήμικυκλικής διατομής. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση ανισομερής. Στην άνω, όρατή, επιφάνεια της λαβής, έξιτληλο μελανό επίχρισμα και διακόσμηση άκτινοειδώς διατεταγμένων αυλακώσεων. Μήκ. 0.045μ., πάχ. 0.027μ.

Π17/22

Σχ. 37α, Πίν. 102

Άπο το πρόσθιο τμήμα του άγωγού που καταλήγει στην νότια παρειά του λαξευτού θαλάμου του φρέατος 17.

Κύπελλο με κολουροκωνικό σώμα και έλαφρώς κυρτά τοιχώματα. Συγκολλημένο από αρκετά όστρακα και κατά τόπους συμπληρωμένο. Το κάτω μέρος πεπιεσμένο για τον σχηματισμό υποτυπώδους βάσεως. Στην μία πλευρά και σε απόσταση 0.013μ. κάτω από

τὸ χεῖλος, μικρὴ ἐπίθετη κομβιόσχημη ἀπόφυση. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνεπίχριστη καὶ μᾶλλον τραχεῖα, ἀνοιχτότεφρη καὶ κατὰ τόπους ρόδινη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ὑψ. 0.069μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.093μ., διάμ. χείλους 0.093μ., διάμ. βάσεως 0.042μ. περίπου.

Π17/23 (2)

Σχ. 77β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο συνανήκοντα τεμάχια κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἄγγείου, πίθου μᾶλλον. Τὸ ἓνα συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις κατὰ τόπους ἐσωτερικὰ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

(α) Ὑψ. 0.12μ., πλ. 0.123μ., πᾶχ. 0.0165μ.

(β) Ὑψ. 0.068μ., πλ. 0.133μ., πᾶχ. 0.016μ.

Π17/24

Σχ. 61α, Πίν. 221

Χῶρος ΝΑ τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος σφαιρικῆς/φακοειδοῦς πυξίδας μᾶλλον. Σῶζονται ἡ βάση τοῦ χαμηλοῦ λαμποῦ, τμήμα τοῦ προέχοντος ὤμου καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς κοιλίας. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ, λεῖο ὑπόλευκο ἐπίχρισμα καὶ διακόσμηση ἀνάγλυφη, ἐγγράρακτη καὶ στικτή, ὡς ἐξῆς: σῶζονται μία κάθετη ἀνάγλυφη νεύρωση καὶ τμήματα τριῶν ἐγγάρακτων ρόμβων, διατεταγμένων σὲ δύο κάθετες σειρές, πληρούμενων μὲ στίγματα. Ὅριζόντια ἐγγάραξη, τῆς ὁποίας σῶζεται μικρὸ τμήμα, ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ.

Ὑψ. 0.045μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμπὸ στὸν ὦμο 0.007μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ.

Π17/25

Σχ. 39γ, Πίν. 131

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο κυκλικοῦ πινακίου. Τὸ σῶμα τοῦ ἄγγείου ἀποτελεῖ ἐπίπεδος δίσκος, ἐλαφρῶς παχύτερος πρὸς τὸ κέντρο καὶ λεπτότερος πρὸς τὴν περιφέρεια, ὁ ὁποῖος ἀνυψούμενος ἐλαφρῶς στὴν περιφέρεια σχηματίζει χαμηλὰ πλάγια τοιχώματα ποὺ ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς ροδίζων ἕως ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα καὶ γραπτὴ διακόσμηση στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ ὡς ἐξῆς: δι-

κτυωτὸ στὸν πυθμένα, τὴν περιφέρεια τοῦ ὁποῖου περικυκλίζει ταινία. Κοντὰ στὴν περιφέρεια διακρίνεται μικρὸ τμήμα κύκλου. Στὴν βάση, ζευγὸς λοξῶν παράλληλων ταινιῶν.

ΔΔ. 0.068x0.048μ., πᾶχ. κοντὰ στὴν περιφέρεια 0.011μ., πᾶχ. πρὸς τὸ κέντρο 0.013μ., πᾶχ. στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τῶν πλάγιων τοιχωμάτων 0.012μ.

Π17/26

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἄγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐπιφάνεια στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.03x0.031μ., πᾶχ. 0.065μ.

Π17/27

Σχ. 46α, Πίν. 150

Χῶρος ἀνατολικά καὶ ΝΑ τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Τὸ ἓνα τρίτο περίπου τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος πίθου. Περιλαμβάνει τμήμα τοῦ χείλους, τοῦ ὤμου καὶ τοῦ ἄνω μέρους τῆς κοιλίας. Συγκολλημένο ἀπὸ πέντε ὄστρακα. Ὁκτὼ ἄλλα συνανήκοντα συγκολληθῶνται ἀνὰ δύο σὲ τέσσερα τεμάχια. Σχήμα σώματος ὠοειδές. Τὸ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος προεξέχει καὶ εἶναι ἐλαφρὰ ἀποκεκρουσμένο στὸ ἄκρο του. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικὰ, ὑπόλευκο ἐπίχρισμα ποὺ περιέχει μαρμαρυγία καὶ γραπτὴ διακόσμηση, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ καστανόμαυρο, τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ ἐρυθρό. Ἡ διακόσμηση ἔχει ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια σειρὰ τόξων στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χείλους. Ὅριζόντια ταινία στὴν ἀρχὴ καὶ ἄλλη στὸ πέρας τοῦ ὤμου ὀρίζουν ζώνη ἀπὸ μετόπες, ἐναλλάξ διακοσμημένες καὶ ἀκόσμητες. Οἱ διακοσμημένες πληροῦνται μὲ πυκνὸ δικτυωτό. Σῶζονται μία ὁλόκληρη διακοσμημένη μετόπη καὶ τὰ ἄκρα δύο ἄλλων. Ἀπὸ διακοσμημένες μετόπες προέρχονται καὶ τὰ τέσσερα συνανήκοντα τεμάχια ποὺ δὲν συγκολληθῶνται. Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ σώζει τὴν γέννηση ὀριζόντιας μηνοειδοῦς λαβῆς μὲ κάθετη διάτρηση. Γύρω ἀπὸ τὴν βάση τῆς λαβῆς ἐλλειψοειδὴς ταινία.

Ὑψ. 0.157μ., πλ. 0.149μ., πλ. χείλους 0.024μ., πᾶχ. τοιχωμάτων ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω 0.012-0.007μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.09μ. περίπου.

Π17/28

Σχ. 67α, Πίν. 257

Ἀπὸ τὸ ἀργιλῶδες περιεχόμενο τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17 καὶ ἀπὸ τὸν χῶρο περὶ τὸ φρέαρ, ὅπου τὸ στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Δεκαέξι ὄστρακα κλειστοῦ ἄγγειου μὲ σφαιρικό μᾶλλον σῶμα. Δώδεκα ἀπὸ αὐτὰ συγκολλῶνται ἀνὰ δύο καὶ ἀπαρτίζουν τμήματα τῶν ἀνώτερων καὶ κατώτερων τοιχωμάτων καὶ τῆς ἐπίπεδης βάσεως. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοιχτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐξίτηλη, κατὰ τόπους στυλνὴ βαφή, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανόμαυρο ἕως τὸ καστανέρυθρο, καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο ὁμάδες ὀριζόντιων γραμμῶν. Ἡ μία ὁμάδα περιλαμβάνει τέσσερις ὀριζόντιες ἐγγαράξεις καὶ ἡ ἄλλη σώζει ἑπτὰ.

Τεμάχιο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν βάση: Ὑψ. 0.032μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.009μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.015μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.006μ.

Ἀκόσμητο τεμάχιο τοῦ σώματος: Ὑψ. 0.078μ., πᾶχ. 0.0055-0.008μ.

KA 6046

Σχ. 14α, Πίν. 31

Ἀπὸ τὸν λαξευτὸ θάλαμο τοῦ φρέατος 17.

Ἀνοικτὴ φιάλη. Συγκολλημένη ἀπὸ τέσσερα ὄστρακα καὶ συμπληρωμένη σὲ ἰκανὸ τμήμα, κυρίως στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους. Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Ἡ βάση ἐλαφρῶς κοίλη. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ μᾶλλον τραχεία. Τὸ χρῶμα τῆς κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοιχτοκόκκινο ἕως τὸ καστανὸ καὶ κατὰ μέγα μέρος τὸ μελανό. Ἐσωτερικά, ἐμφανῆ τὰ ἴχνη σκληροῦ χρωστήρα.

Ὑψ. 0.10μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.174μ., διάμ. χεῖλους 0.144μ., διάμ. βάσεως 0.045-0.05μ.

KA 6049

Σχ. 60γ, Πίν. 216

Ἀπὸ τὸ πρόσθιο τμήμα τοῦ ἀγωγοῦ ποὺ καταλήγει στὴν νότια παρεὶά τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17.

Πυξίδα σχεδὸν ἀκέραιη. Ἐλάχιστα συμπληρωμένη στὸν λαμὸ καὶ στὸ χεῖλος καὶ ραγισμένη στὴν κοιλία. Χαμηλὸς χοανοειδὴς λαμὸς, σφαιρικό σχεδὸν σῶμα, ἐλαφρῶς κοίλη ἔκκεντρον βάση. Στὸ μέσον τοῦ σώματος περίπου καὶ στὸ σημεῖο περίπου τῆς μέγιστης διαμέτρου, δύο ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες μαστοειδεῖς ἀποφύσεις, ποὺ δὲν βρίσκονται στὸ ἴδιο ἀκριβῶς ὕψος στίς δύο πλευρὲς τοῦ ἄγγειου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεία καὶ ἀνεπίχριστη, μὲ χρῶμα ποὺ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανὸ καὶ κατὰ τόπους τὸ μελανό.

Ὑψ. 0.093μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.086μ., διάμ. χεῖλους 0.05μ., διάμ. βάσεως 0.031μ.

KA 6051

Σχ. 64γ, Πίν. 245

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικκύλο ἄγγειο. Σχεδὸν ἀκέραιο. Κυλινδρικό σῶμα, πεπιεσμένο στὸ κάτω μέρος γιὰ τὸν σχηματισμὸ ὑποτυπώδους βάσεως. Σὲ ἀπόσταση 0.01μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, κάθετη μηννοειδὴς ἀπόφυση μὲ ὀριζόντια διάτρηση. Ἡ ἀντιδιαμετρικῶς εὗρισκομένη ἀπόφυση λείπει. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, μὲ χρῶμα ποὺ κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανὸ καὶ τὸ τεφρό.

Ὑψ. 0.05μ., διάμ. χεῖλους 0.026μ., μέγ. διάμ. σώματος χωρὶς τίς ἀποφύσεις 0.029μ.

KA 6052

Σχ. 35β, Πίν. 98

Χῶρος ἀνατολικά τοῦ λαξευτοῦ θαλάμου τοῦ φρέατος 17. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Τμήμα κυπέλλου. Συγκολλημένο ἀπὸ τρία ὄστρακα. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά, ἡ βάση ἐπίπεδη. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, λευκωπὸ ἐπίχρισμα. Ἐξωτερικά γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: λεπτὴ ὀριζόντια ταινία περιτρέχει τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικά. Ἐξωτερικά καὶ καθ' ὅλο τὸ ὕψος τοῦ ἄγγειου κάθετες λεπτὲς ταινίες σὲ πυκνὴ διάταξη, ποὺ ἔχουν ἀποδοθεῖ μᾶλλον ἀμελῶς, διότι οὔτε ἀπολύτως εὐθύγραμμα εἶναι οὔτε εὗρισκονται σὲ ἴσα μεταξὺ τοὺς διαστήματα. Δύο ἀπὸ αὐτὲς προεκτείνονται καὶ στὴν βάση.

Ὑψ. 0.065μ., πλ. 0.095μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0035μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.004μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.08μ.

ΧΩΡΟΣ ΒΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΟΙΚΙΑΣ

ΒΔΟ. 1

Πίν. 306

Χῶρος βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ὀριζόντιας λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς, ἀπὸ κλειστὸ χονδροειδὲς ἄγγειο. Πηλὸς πορτοκαλόχρωμος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα, ποὺ τείνει κατὰ τόπους πρὸς τὸ τεφρό. Στὴν ἄνω,

δρατή, επιφάνεια διακόσμηση ἐγγάρακτων γραμμῶν
σὲ ἀκτινοειδή διάταξη.
Μήκ. 0.055μ., πᾶχ. στήν βάση τῆς λαβῆς 0.035μ.

ΒΔΟ. 2

Χῶρος διαστάσεων 7.25x4.10μ. βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, κατὰ μήκος τοῦ βόρειου τοίχου τοῦ δωματίου 6 καὶ ἐν μέρει τοῦ χώρου 7. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἰώδους. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια σώζει τὸ μισὸ κοιλότητος διαμέτρου 0.013μ.

ΔΔ. 0.033x0.04μ., πᾶχ. 0.01μ.

ΒΔΟ. 3

Σχ. 58γ, Πίν. 205

Χῶρος διαστάσεων 10x3μ. βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, κατὰ μήκος τοῦ βόρειου τοίχου τοῦ δωματίου 6 καὶ τοῦ χώρου 7. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὅστρακο εὐρύστομης πρόχου μᾶλλον. Σώζονται τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμποῦ, ὁ προσέχων γωνιώδης ὦμος καὶ τὸ ἄνω μέρος τῆς κοιλίας. Στὸ ἓνα ἄκρο τοῦ ὦμου ἴχνος ἀπὸ τὴν ἀπόληξη κάθετης λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὑπολείμματα ἐξίτηλης βαφῆς, ἡ ὁποία στήν περιοχὴ τοῦ λαμποῦ τείνει πρὸς τὸ καστανόμαυρο, ἐνὼ στὸν ὦμο καὶ στήν κοιλία πρὸς τὸ καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.052μ., πλ. 0.055μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.008μ., πᾶχ. ὦμου 0.0125μ., πᾶχ. κοιλίας 0.008-0.006μ. ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω.

ΒΔΟ. 4

Σχ. 74, Πίν. 339

Χῶρος βόρεια τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, κατὰ μήκος τοῦ βόρειου τοίχου τοῦ δωματίου 6. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Τμήμα τοῦ ὦμου μᾶλλον χονδροειδοῦς ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὅστρακα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια κατεστραμμένη. Σώζει μόνον τμήμα ὀριζόντιας ἀνάγλυφης ταινίας πλάτους 0.031μ., πού ἐξέχει κατὰ 0.013μ. τῶν τοιχωμάτων. Πιθανῶς προέρχεται ἀπὸ βαθὺ ἀνοικτὸ ἀγγεῖο παρόμοιο πρὸς τὸ ΠΤ. 13 (βλ. παρακάτω). Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἀνάγλυφη ταινία καλύπτεται ἀπὸ ἄδρὸ μᾶλλον ἐρυθρωπὸ ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα περίπου τοῦ πηλοῦ, καὶ φέρει ἐγγάρακτη διακόσμηση κατ' ἀπομίμῃσιν σχοινοῦ ὡς ἐξῆς: στὸ ἄνω μέρος ὀριζόντια σειρὰ λοξῶν ὁμόροπων ἐγγαράξεων. Ἀπὸ κάτω, ὀριζόντια σειρὰ γραμμιδίων ἀντίστοιχων πρὸς τίς ὑπερκείμενες λοξές ἐγγαρά-

ξεις ἀλλὰ ἀντίρροπων πρὸς αὐτές. Οἱ δύο σειρές σχηματίζουν εἶδος ὀριζόντιας ἰχθυόκανθας. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο στυλβωμένο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.076μ., πᾶχ. 0.034μ.

ΒΔΟ. 5

Σχ. 74, Πίν. 339

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ῥοδινός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐρυθρωπὸ ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρυσμα καὶ σχοινοειδῆς διακόσμηση, πού ἀποδίδεται μὲ ὀριζόντια σειρὰ μικρῶν, λοξῶν καὶ ὁμόροπων αὐλακώσεων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυφη ταινία, πλάτους 0.018μ., πού ἐξέχει κατὰ 0.006μ. τῶν τοιχωμάτων.

Ύψ. 0.056μ., πλ. 0.072μ., πᾶχ. χωρὶς τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.011μ., πᾶχ. μαζὶ μὲ τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.0165μ.

ΔΡΟΜΟΣ Χ

Χ 1

Σχ. 58β, Πίν. 201

Στενὴ δίοδος μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότο δυτικὰ τῆς δυτικῆς προσόψεως τῆς Ξεστῆς 5. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὁ λαμὸς καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ προσέχοντος ὦμου πρόχου. Τὸ τεμάχιο συγκολλημένο ἀπὸ τρία ὅστρακα. Τὸ ἄνω μέρος τοῦ λαμποῦ χοανοειδές, τὸ κάτω κολουροκωνικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος καὶ κατὰ τόπους ἀνοικτότεφος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στήν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ χοανοειδοῦς στομίου, ἐξίτηλη καστανόμαυρη στυλπνὴ βαφή πού περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.032μ., διάμ. λαμποῦ στήν μετάβαση ἀπὸ τὸ ἄνω στὸ κάτω μέρος του 0.02μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.007μ., πᾶχ. ὦμου 0.006μ.

ΟΔΟΣ ΤΕΛΧΙΝΩΝ

ΟΤ. 1

Σχ. 17, Πίν. 42

Νότιο ἄκρο τῆς ὁδοῦ Τελχίνων, ἀνατολικά τοῦ δωματίου Γ1. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνοικτότεφο στυλβωμένο ἐπίχρυσμα, πού τείνει κατὰ τόπους πρὸς τὸ βαθυκάστανον καὶ τὸ μελάνο.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.057μ., πᾶχ. χεῖλους 0.009μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ.

ΟΤ. 2

Σχ. 20, Πίν. 50

Όδος Τελχίνων, περιοχή δυτικά του δωματίου Β2. Στρῶμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς καὶ ἀμυδρὰ στιλβωμένη. Όριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.037μ., πᾶχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ.

ΟΤ. 3

Σχ. 10α, Πίν. 28

Όδος Τελχίνων, περιοχή δυτικά του δωματίου Β1. Στρῶμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χεῖλος και τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνοικτοκόκκινο, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ἕως ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.14μ.

ΟΤ. 4

Σχ. 21α, Πίν. 51

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο από το χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα μικρῆς, ἡμισφαιρικῆς μάλλον, φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ παρουσιάζει ἐλαφρὰ διόγκωση ἐσωτερικά. Πηλὸς ρόδινος ἕως ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρυσμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, πὺν στὴν περιοχή τοῦ χεῖλους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.029μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0075μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.009μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.08μ.

ΟΤ. 5

Σχ. 9, Πίν. 20

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο από το χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρυσμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ὑπόλευκο ἕως τὸ πολὺ ἀνοικτὸ καστανὸ. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐσωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ.

ΟΤ. 6

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος παρουσιάζει ἀνεπαίσθητη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐσωτερικά καὶ στὸ χεῖλος, στιλβωμένο ἐπίχρυσμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. χεῖλους 0.0065μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0075μ.

ΟΤ. 7 (2)

Σχ. 20, Πίν. 49-50

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὅστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῶν φιαλῶν». Κοινὰ στοιχεῖα: Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ὀριζόντια ταινία κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά ἐρυθροβαφεῖς καὶ στὸ μεγαλύτερο ὅστρακο στιλβωμένες. Στὴν λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα.

ΟΤ. 7α: Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος.

ΟΤ. 7β: Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ παρουσιάζει γωνιώδη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος.

(α) Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.065μ., πᾶχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ. (β) Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.008μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0055μ.

ΟΤ. 8

Σχ. 28

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ροδίζων ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, στιλβωμένο ἐπίχρυσμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ καὶ κατὰ τόπους ἀνοικτότεφρο.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.035μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.008μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.011μ.

ΟΤ. 9

Σχ. 60γ, Πίν. 217

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ, κυλινδρικό λαιμὸ καὶ τὸν προέχοντα ὦμο φακοειδοῦς ἢ ἀμφικωνικῆς πυξίδας. Πηλὸς ζωηροῦ ἐρυθροῦ χρώματος, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ

στην έσωτερική πλευρά του λαμπού, άνοικτοκάστανο έπίχρισμα με βαθυκίτρινη άπόχρωση. Το άνωτερο μέρος του ώμου περιτρέχει λεπτή όριζόντια έγχάραξη.

"Υψ. 0.029μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.10μ.

ΟΤ. 10

Σχ. 57α, Πίν. 189

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τον σχεδόν κυλινδρικό λαμπού και την άρχή του προέχοντος ώμου κρατηρίσκου μάλλον. Το άποκεκρουσμένο χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έξω. Η μετάβαση από τον λαμπού στον ώμο γωνιώδης. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Στην έξωτερική έπιφάνεια, άνοικτοκάστανο έως βαθυκόκκινο έπίχρισμα. Η έσωτερική έπιφάνεια όμοιόχρωμη αλλά άδρή. Άβαθείς παράλληλες αύλακώσεις έξωτερικά έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου εργαλείου για την έξομάλυνση της έπιφάνειας. "Οριζόντια αύλάκωση ύπογραμμίζει την βάση του λαμπού.

"Υψ. 0.047μ., πλ. 0.05μ., πάχ. 0.007μ.

ΟΤ. 11

Σχ. 72δ, Πίν. 328

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σωμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανός. "Οπτηση άνισομερής. Η έξωτερική έπιφάνεια άνεπίχριστη έρυθρωπή, με έγχάρακτη διακόσμηση ως έξης: ζεύγος παράλληλων γραμμών συναντᾶ καθέτως όμάδα τριών άλλων παράλληλων γραμμών. Άνάμεσα σε δύο γραμμές της τελευταίας όμάδας, μικρή άμβλεία γωνία.

ΔΔ. 0.056x0.038μ., πάχ. 0.0095μ.

ΟΤ. 12

Σχ. 10β, Πίν. 29

"Οδός Τελχίνων, περιοχή δυτικά και νότια του δωματίου Β2. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Το χείλος νεύει έλαφρώς προς τα έξω. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, άνοικτοκόκκινο, έσωτερικά βαθυκόκκινο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.007μ.

ΟΤ. 13

Σχ. 47α, Πίν. 158

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και το άνω μέρος του ώμου πίθου. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο και προεξέχον. Στην περιφέρεια του στομίου χαμηλός κυλινδρικός λαμψός. "Ο ώμος προέχει. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. "Οπτηση μάλλον ίσομερής. Η άνω και κάτω έπιφάνεια του χείλους, ή έξωτερική έπιφάνεια και το άνώτατο τμήμα των τοιχωμάτων έσωτερικά

καλύπτονται από σιλπνή βαφή ζωηρού άνοικτοκόκκινου χρώματος. Έξωτερικά και στην άνω έπιφάνεια του χείλους, γραπτή λευκή διακόσμηση, έξίτηλη κατά τόπους, ως έξης: λεπτές όριζόντιες ταινίες περιτρέχουν την βάση του χαμηλού κυλινδρικού λαμπού και την περιφέρεια και την βάση του προεξέχοντος χείλους. Στην άνω έπιφάνεια του χείλους δύο όμάδες λοξών όμόρροπων γραμμών. Στόν ώμο σώζονται τμήματα από δύο μετόπες: στην μία, που σώζεται σε όλο το πλάτος της, τέσσερα ζεύγη λοξών γραμμών, που διασταυρούνται άνά δύο. Άνάλογη μάλλον διακόσμηση έφερε και ή άλλη, της όποιας σώζεται μικρό μόνον τμήμα.

"Υψ. 0.058μ., πλ. 0.125μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.011μ., πλ. προεξέχοντος χείλους 0.031μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18-0.19μ.

ΟΤ. 14

Πίν. 308

"Οδός Τελχίνων, περιοχή άνατολικά του δωματίου Γ4β. Κατά τον καθαρισμό και την άναστήλωση του παραθύρου του Γ4β. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Μικρό όστρακο όριζόντιας λαβής έλλειψοειδούς διατομής. Πηλός άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Η λαβή άνεπίχριστη, στο χρώμα του πηλού. Στην άνω, όρατή, έπιφάνειά της διακόσμηση άκτινοειδώς διατεταγμένων έγχαραξέων. Μήκ. 0.032μ., πάχ. 0.037μ.

ΟΤ. 15

Σχ. 27α, Πίν. 75

Φρέαρ 12, νότια του δωματίου Β2, έπί της όδου Τελχίνων. Υπόστρωμα του δαπέδου της όδου κατά την τελευταία φάση της ζωής του οικισμού. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής των άρχων της ΥΚ Ι περιόδου.

Τμήμα του χείλους και των άνω τοιχωμάτων βαθύς άνοικτού άγγείου. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Δεκαεπτά άλλα συνανήκοντα προέχονται από το σωμα. Μερικά από αυτά συγκολλώνται σε μεγαλύτερα τεμάχια. Το χείλος άπολήγει σε άκμή. Τα τοιχώματα άνοίγουν έντονα προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σωμα και είναι ευθύγραμμα κατά το σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός έρυθρός έως καστανέρυθρος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, σιλβωμένο έπίχρισμα, το χρώμα του όποιου κυμαίνεται έξωτερικά μὲν από το καστανό έως το καστανέρυθρο, το καστανόμαυρο και το μελανό, έσωτερικά δὲ από το έρυθρωπό έως το καστανέρυθρο. "Υψ. 0.069μ., πλ. 0.112μ., πάχ. 0.0105μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

ΟΤ. 16

Σχ. 21α, Πίν. 51

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα μικρής φιάλης. Συγκολλημένο από τρία όστρα-

κα. Σώζει μέρος τοῦ χεῖλους καὶ τῶν τοιχωμάτων καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς βάσεως. Τὰ τοιχώματα λεπτά καὶ εὐθύγραμμα. Ἡ βάση κυρτή. Ὁ πυθμὲνας παρουσιάζει ἐλαφρὰ διόγκωση στὸ κέντρο. Πηλὸς καστανὸς μᾶλλον, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ρόδινο ἕως τὸ ἀνοικτοκάστανο, στὴν περιοχὴ δὲ τοῦ χεῖλους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.034-0.041μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.005μ., πᾶχ. βάσεως 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.09μ.

ΟΤ. 17

Σχ. 8, Πίν. 20

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΟΤ. 18

Σχ. 20, Πίν. 50

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη βαθυκόκκινη. Ἡ ὀριζόντια ταινία, κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά, ἀνοικτοκόκκινη στιλβωμένη. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.045μ., πᾶχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.18μ. περίπου.

ΟΤ. 19

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, εἶναι εὐθύγραμμα μᾶλλον στὸ σωζόμενο τμήμα τους καὶ καταλήγουν σὲ λεπτὸ συγκριτικὰ χεῖλος. Πηλὸς κατὰ τόπους ἀνοικτοκόκκινος, κατὰ τόπους καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά ἐρυθρό, ἐσωτερικά ἀνοικτοκάστανο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. 0.009μ.

ΟΤ. 20

Σχ. 24δ, Πίν. 66

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ ἐξέχει ἐλαφρῶς σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώμα-

τος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.039μ., πλ. χεῖλους 0.013μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0075μ.

ΟΤ. 21

Σχ. 27β, Πίν. 78

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος στὸν πυρήνα, ἀνοικτοκάστανος πρὸς τὴν ἐπιφάνεια, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἐπίχρισμα. Ὁριζόντια ἐγγάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.025μ., πᾶχ. 0.009μ.

ΟΤ. 22

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, καστανὸ ἕως καστανέρυθρο καὶ καστανόμαυρο ἐπίχρισμα. Ἐμφανῆ τὰ ἴχνη τοῦ χρωστήρα.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.034μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0085μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.006μ.

ΟΤ. 23

Σχ. 47ε, Πίν. 184

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικὸ λαίμυρο χονδροειδοῦς ἀγγείου, κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Ὁ λαίμυρος κοίλος. Πηλὸς κατὰ τόπους ἀνοικτοκόκκινος, κατὰ τόπους ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ὁλόβαφη, ἐξωτερικά ἀνοικτοκόκκινη ἕως πορτοκαλόχρωμη καὶ ἔντονα στιλβωμένη, ἐσωτερικά ἀνοικτὴ καστανέρυθρη καὶ ἀμυδρὰ στιλβωμένη. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους φθαρμένη.

Ύψ. 0.067μ., πλ. 0.043μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.017μ.

ΟΤ. 24

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα

βαθέος άνοικτοῦ άγγείου. Τό χεῖλος όριζόντιο μάλλον, νεύει έλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καί σχηματίζει περιχειλίωμα. Τά τοιχώματα άνοιγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καί εἶναι κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὑπτῆ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καί στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, ἐπίχρισμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ ποῦ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ὑψ. 0.07μ., πλ. 0.056μ., πάχ. περιχειλώματος 0.0095μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.011μ.

ΟΤ. 25

Σχ. 27β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καί τὰ ἀνώτερα τοιχώματα βαθέος άνοικτοῦ άγγείου. Τό χεῖλος νεύει έλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω καί σχηματίζει ἐξωτερικά μὲν έλαφρὸ περιχειλίωμα, ἐσωτερικά δὲ χοανοειδῆ στόμιο. Τά τοιχώματα άνοιγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καί εἶναι έλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς κατὰ τόπους ἐρυθρός, κατὰ τόπους καστανός, ἀκαθάριστος. Ὑπτῆ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καί στήν περιοχὴ τοῦ χοανοειδοῦς στομίου ἐσωτερικά, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ ἕως καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ὑψ. 0.049μ., πλ. 0.045μ., πάχ. στήν μετάβαση ἀπὸ τὸ χεῖλος στὸν ὦμο 0.012μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0085μ.

ΟΤ. 26

Σχ. 40α, Πίν. 132

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καί μικρὸ τμήμα τῶν ἀνωτατων τοιχωμάτων άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Τό χεῖλος, πεπλατυσμένο όριζόντιο, ἔχει σχηματίζοντας τετράπλευρη προεξοχή. Τό σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς άνοικτοκάστανος ἕως άνοικτός καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὑπτῆ ἀνισομερής. Στήν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ προεξέχοντος χεῖλους καί στὸ ἀνώτερο τμήμα τῆς ἐξωτερικῆς του περιφέρειας, άνοικτότεφρο ἐπίχρισμα. Στήν λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια άνοικτὸ καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων ἄδρῆ, στίς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ.

Ὑψ. 0.042μ., πλ. 0.078μ., πλ. χεῖλους 0.03μ., πάχ. τῆς τετράπλευρης προεξοχῆς τοῦ χεῖλους 0.016-0.021, πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0175μ.

ΟΤ. 27

Πίν. 306

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ ἕνα τρίτο περίπου όριζόντιας λαβῆς ἡμικυκλικῆς διατομῆς καί μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τοῦ κλειστοῦ χονδροειδοῦς άγγείου. Πηλὸς κατὰ τόπους ρόδιнос, κατὰ τόπους άνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος.

Ὑπτῆ ἀνισομερής. Στήν ἄνω, όρατὴ, ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς άνοικτοκάστανος ἕως καστανέρυθρο καί κατὰ τόπους τεφρὸ ἐπίχρισμα καί διακόσμηση ἐγγάρκτων γραμμῶν σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη.

Μήκ. λαβῆς 0.057μ., πάχ. λαβῆς στήν βάση τῆς 0.0425μ., διάμ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.024-0.016μ.

ΟΤ. 28

Σχ. 71β, Πίν. 324

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ άγγείου. Πηλὸς ὡχροκίτρινος καί κατὰ τόπους ροδίζων, ἀκαθάριστος.

Ὑπτῆ ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς, μὲ ἐγγάρκτῃ διακόσμηση ποῦ συνίσταται σὲ ὀξεία γωνία καί σειρὰ τριῶν λοξῶν ὁμόροπων γραμμίδων. Ἡ βαφὴ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

Ὑψ. 0.032μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.008μ.

ΟΤ. 29

Σχ. 25, Πίν. 70

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα άνοικτοῦ άγγείου, πιθανῶς κύμβης. Πηλὸς ρόδιнос μάλλον, ἀκαθάριστος. Ὑπτῆ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά ἐξίτηλο λευκωπὸ ἕως ὡχροκίτρινο ἐπίχρισμα καί γραπτὴ βαθυκόκκινῃ διακόσμηση, ποῦ συνίσταται σὲ τρεῖς ἐνάλληλες γωνίες. Στήν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια λευκωπὸ ἐπίχρισμα ἐπίσης.

Ὑψ. 0.029μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.006μ.

ΟΤ. 30 (2)

Σχ. 46β, Πίν. 159

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο μικρὰ συνανήκοντα ὄστρακα κλειστοῦ άγγείου, πιθανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὑπτῆ ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφῃ άνοικτοκόκκινῃ καί στιλπνῇ, μὲ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: τεμνόμενες γραμμὲς σχηματίζουν όριζόντιες σειρὰς ὄρθων καί ἀνεστραμμένων Μ.

(α) Ὑψ. 0.036μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0075μ.

(β) Ὑψ. 0.026μ., πλ. 0.015μ., πάχ. 0.007μ.

ΟΤ. 31

Σχ. 74, Πίν. 340

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μάλλον άγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὑπτῆ ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, βαθυκάστανος ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὸ ἄνω ἄκρο τοῦ ὄστράκου, μικρὸ τμήμα σχοινοειδοῦς διακοσμῆσεως, ποῦ ἀποδίδεται μὲ σειρὰ λοξῶν καί ὁμόροπων ἐγγάρκτων γραμμίδων ἐπάνω σὲ όριζόντια ἀνάγλυφῃ ταινία.

Ὑψ. 0.039μ., πλ. 0.053μ., πάχ. χωρὶς τὴν ἀνάγλυφῃ ταινία 0.0065μ., πάχ. μαζί μὲ τὴν ἀνάγλυφῃ ταινία 0.0085μ.

ΟΤ. 32

Πίν. 2

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα άγγείου τής κατηγορίας «Talc ware». Πηλός βαθυκόκκινος έως βαθυκάστανος. "Οπτηση άνισομερής. Ή έξωτερική επιφάνεια έρυθρόφαιη έως καστανόμαυρη.

ΔΔ. 0.045x0.07μ., πάχ. 0.009μ.

ΟΤ. 33

Σχ. 17, Πίν. 42

Νότιο τμήμα τής όδοϋ Τελχίνων, μεταξϋ τών Τομέων Β και Γ. Στρώμα τής ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τὰ άνώτατα τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Πηλός ώχρο-κίτρινος, και κατά τόπους άνοικτοκάστανος και ρόδι-νος, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, άνοικτότεφρο μάλλον έπίχρσιμα με κα-στανή απόχρωση. "Οριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έσωτερικά.

"Υψ. 0.032μ., πάχ. 0.033μ., πάχ. χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0085μ.

ΟΤ. 34

Σχ. 8

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοι-κτής φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν ευθύ-γραμια. Στο σημείο συναντήσεως χείλους και έσωτερι-κών τοιχωμάτων σχηματίζεται άκμή. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό στυλβωμένο έπίχρσιμα.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.023μ., πάχ. 0.0055μ.

ΟΤ. 35

Σχ. 10β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοι-κτής φιάλης. Το χείλος έχει σχεδόν επίπεδη άνω επι-φάνεια, νεύει έλαφρά προς τὰ έσω και παρουσιάζει άνεπαίσθητη διόγκωση έσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ευ-θύγραμια. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυ-ρο έως μελανό στυλβωμένο έπίχρσιμα.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.005μ.

ΟΤ. 36 (2)

Σχ. 20, Πίν. 50

Προέλευση ως άνω.

Δύο όστρακα από τὰ χείλη και τὰ άνω τοιχώματα «μηλιακών φιαλών». Τὰ χείλη νεύουν έντονα προς τὰ έσω και το ένα απολήγει σέ άκμή. Τὰ τοιχώματα γω-νιώδη. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. "Οπτηση μάλλον ίσομερής. Ή όλόβαφη έσωτερική επιφάνεια και ή όριζόντια ταινία κάτω από το χείλος έξωτερικά είναι στο ένα όστρακο έρυθρές, στο άλλο καστανέρυ-

θρες, και στα δύο όστρακα στυλβωμένες. Ή λοιπή έξω-τερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο έπίχρσιμα, στο χρώμα του πηλού.

(α) "Υψ. 0.034μ., πλ. 0.04μ., πάχ. 0.0065μ.

(β) "Υψ. 0.028μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.006μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14-0.16μ.

ΟΤ. 37

Σχ. 65α, Πίν. 248

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το πώμα διπλού άγγείου. Σώζεται μι-κρό τμήμα του ένός πώματος και ή καμπύλη μετάβαση στο άλλο. Ή άνω επιφάνεια είναι κυρτή και έχει κατά 0.013μ. περίπου τών χαμηλών πλάγων τοιχωμά-των. Πηλός ώχροκίτρινος έως άνοικτοκάστανος, άκα-θάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Ή έξωτερική επιφα-νεια διατηρεί ύπολείμματα βαθυκάστανης έως καστα-νόμαυρης στυλπνης βαφής.

"Υψ. 0.022μ., ΔΔ. 0.053x0.032μ., πάχ. άνω μέρους 0.005μ., ύπολ. διάμ. σωζόμενου πώματος 0.10μ.

ΟΤ. 38

Σχ. 74, Πίν. 344

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα σχετικά χονδροειδοϋς άγγεί-ου. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος, με σποραδικό μαρ-μαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτε-ρικά, έπίχρσιμα στο χρώμα του πηλού. Στην έξωτερική επιφάνεια διακόσμηση ως έξης: δύο όριζόντιες σειρές μικρών λοξών αυλακώσεων επάνω σέ όριζόντια ανά-γλυφη νεύρωση αποδίδουν είδος σχοινοειδοϋς διακο-σμήσεως. Οί αυλακώσεις τής κάθε σειράς είναι διατε-ταγμένες σέ δύο ομάδες αντίρροπες μεταξύ τους. Δύο άλλες λοξές και συγκλίνουσες ανάγλυφες νευρώσεις τείνουν νά σχηματίσουν όξεία γωνία με την κορυφή προς τὰ κάτω.

"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.009μ.

ΟΤ. 39

Σχ. 61α, Πίν. 220

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το άνω μέρος του προέχοντος ώμου φακοειδοϋς ή άμφικωνικής πυξίδας. Σώζεται ή βάση του χαμηλού λαμοϋ. Πηλός ώχροκίτρινος μάλλον, άκαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ώχρο-κίτρινο έπίχρσιμα και έγχάρακτη διακόσμηση, πού συνίσταται σέ διαγραμμισμένη γωνία ή διάγραμμα τρί-γωνο με την κορυφή προς τὰ άνω.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.039μ., πάχ. λαμοϋ στην βάση του 0.0075μ., πάχ. ώμου 0.008μ.

ΟΤ. 40

Σχ. 45, Πίν. 154

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα κλειστοϋ άγγείου, πιθοειδοϋς μάλλον. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος. "Οπτηση άνι-

σομερής. Έξωτερικά, επίχρυσμα στις αποχρώσεις του τεφρού και γραπτή καστανή διακόσμηση, που συνίσταται σε άραιο δικτυωτό.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0065μ.

ΟΤ. 41

Πίν. 9

Προέλευση ως άνω.

Το κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτής λαβής και μικρό τμήμα των περι αυτήν τοιχωμάτων κλειστού χονδροειδοῦς άγγείου, πίθου μάλλον. Η άνω επιφάνεια της λαβής ελαφρώς κοίλη κατά τον κατακόρυφο άξονα. Πηλός βαθυκόκκινος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Στην έξωτερική επιφάνεια των τοιχωμάτων και στην κατά μέγα μέρος φθαρμένη άνω επιφάνεια της λαβής επίχρυσμα, το χρώμα του οποίου κυμαίνεται από το βαθυκόκκινο έως το έρυθρόφαιο και το βαθυκάστανο. Στην βάση της λαβής και περίπου στο μέσον της, έγχάρακτο σημείο του κεραμέα σε σχήμα σταυρού, του οποίου σώζονται οι δύο κάτω δεξιά κεραίες. Οι δύο άλλες βρίσκονται στο φθαρμένο τμήμα της λαβής και μόλις διακρίνονται (Σχ. 2α).

ΔΔ. τοιχωμάτων 0.06x0.075μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0065-0.011μ., πλ. λαβής στην βάση της 0.07μ., πλ. λαβής στο θραυσμένο άκρο της 0.038μ.

ΟΤ. 42

Πίν. 1

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου με παχέα τοιχώματα της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανός, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά τεφρή έως μελανή, έξωτερικά φθαρμένη κατά το μεγαλύτερο μέρος της.

ΔΔ. 0.067x0.047μ., πάχ. 0.015μ.

ΟΤ. 43

Σχ. 17, Πίν. 42

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τα άνω τοιχώματα άνοικτης φιάλης. Πηλός άνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά τεφρό μάλλον επίχρυσμα, έσωτερικά και στο διογκωμένο χείλος άνοικτοκάστανο έως καστανόφαιο και στιλβωμένο. Το επίχρυσμα περιέχει σποραδικά κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.038μ., πάχ. χείλους 0.013μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0115μ.

ΟΤ. 44

Δίοδος μεταξύ της ΝΑ γωνίας της Δυτικής Οικίας και του δυτικού τοίχου του κλιμακοστασίου του Δ5. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc

ware». Πηλός καστανός. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια βαθυκόκκινη.

ΔΔ. 0.036x0.041μ., πάχ. 0.009μ.

ΟΤ. 45

Σχ. 58β, Πίν. 202

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τον λαμίο πρόχου μάλλον. Σώζονται το κάτω, κολουροκωνικό μέρος του λαμιού, έλάχιστο τμήμα από το άνω, χοανοειδές μέρος του και ή άρχή του προέχοντος ώμου. Η μετάβαση από το άνω στο κάτω μέρος του λαμιού ύπογραμμίζεται από όριζόντια έγχάραξη, άμέσως κάτω από την όποία ή γέννηση κάθετης λαβής κυκλικής διατομής που προφανώς κατέληγε στον ώμο. Η διάκριση λαμιού και ώμου έντονη. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια, με εξαίρεση την κάτω επιφάνεια της λαβής και την περιοχή κάτω από την λαβή, καλύπτεται από στιλπνή βαφή, το χρώμα της όποίας κυμαίνεται από το καστανό έως το καστανόμαυρο και το μελανό.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.045μ., πάχ. λαμιού 0.0045-0.009μ., διάμ. λαβής στο θραυσμένο άκρο της 0.015μ.

ΟΤ. 46

Σχ. 29β

Όδος Τελχίνων, κοντά στον δυτικό τοίχο του Πυλώ- νος. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και τα άνωτέρα τοιχώματα βαθέος άνοικτού άγγείου. Το χείλος επίπεδο, με κλίση προς το έσωτερικό του άγγείου. Στο ένα άκρο του όστράκου παρουσιάζει ελαφρά τάση προς τα άνω, ένδειξη ότι στο σημείο αυτό άρχίζει πιθανώς πρό- χυση. Τα τοιχώματα άνοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι ελαφρώς κυρτά. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνι- σομερής. Έξωτερικά και στην περιφέρεια του στο- μίου έσωτερικά, καστανέρυθρο έως καστανό επίχρι- σμα που περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.009μ.

ΟΤ. 47

Πίν. 304

Προέλευση ως άνω.

Το μισό περίπου όριζόντιας λαβής έλλειψοειδοῦς δια- τομής. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Η λαβή καλύπτεται από επίχρι- σμα στο χρώμα του πηλού. Στην άνω, όρατή, επιφά- νεια διακόσμηση έγχάρακτων γραμμών σε άκτινοειδή διάταξη.

Μήκ. 0.073μ., διάμ. λαβής στην βάση της 0.055-0.048μ., διάμ. λαβής στο σωζόμενο άκρο της 0.03-0.023μ.

ΟΤ. 48

Σχ. 17, Πίν. 43

Φρεάτιο άντηρίδας του δυτικού τοίχου του δωμα-

τίου B1. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, βαθυκάστανος ἕως καστανόμαυρο στυλβωμένο ἐπίχρῳμα, ἐξίτηλο ἐν μέρει.

Ῥψ. 0.038μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. χεῖλους 0.0095μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0075μ.

ΟΤ. 49

Σχ. 71β, Πίν. 324

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἄγγειου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ὑπολείμματα ζωρῆς ἐρυθρῆς στυλβωμένης βαφῆς καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀξεία γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ κάτω διχοτομεῖται ἀπὸ κάθετη. Ἀπὸ κάτω ὀριζόντια σειρὰ μικρῶν ἐπᾶλληλων γωνιῶν. Τὸ ὅλον ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια γραμμὴ.

Ῥψ. 0.037μ., πλ. 0.026μ., πᾶχ. 0.0075μ.

ΟΤ. 50

Σχ. 63, Πίν. 242

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἄγγειου, ἀσκοῦ μᾶλλον. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐξίτηλη ἐν μέρει, καστανὴ στυλβὴ βαφὴ καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς ἐνάλληλων γωνιῶν, λείψανο ἴσως τεθλασμένων γραμμῶν. Στὸ διάστημα μεταξὺ τῶν δύο γωνιῶν λοξὰ γραμμὶδα σὲ ἀραιή διάταξη. Τὰ γραμμίδια τοῦ κάθε σκέλους βαίνουν ἀντίρροπα πρὸς τὰ γραμμίδια τοῦ ἄλλου. Οἱ ἐγγαράξεις διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

Ῥψ. 0.025μ., πλ. 0.0344μ., πᾶχ. 0.0055μ.

ΟΤ. 51

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύος ἀνοικτοῦ ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὰ τοιχώματα, σχεδὸν εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους, ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἐρυθρός. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους τείνουν πρὸς τὸ τεφρό. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ῥψ. 0.045μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.0105μ.

ΟΤ. 52

Σχ. 38α, Πίν. 122

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν βάση ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ἡ βάση παρουσιάζει ἐλαφρὰ διαπλάτυνση στὴν περιφέρεια. Ὁ πυθμένας φαίνεται νὰ βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο. Ὁριζόντια αὐλάκωση τονίζει τὴν περιφέρεια τῆς βάσεως ἐξωτερικὰ. Πηλὸς ρόδινος. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια λεία, στὸ χρῶμα περιέπου τοῦ πηλοῦ. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων σχετικὰ ὁμαλή, ρόδινη καὶ κατὰ τόπους ἀνοικτότεφρη, κατὰ τρόπον ὥστε νὰ τείνει πρὸς τὸ ἰώδες. Ἡ βάση τραχεία.

ΔΔ. 0.049x0.058μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.012μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0125μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0065μ.

ΟΤ. 53

Πίν. 305

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ Ῥοστρακο ὀριζόντιας λαβῆς τριγωνικῆς μᾶλλον διατομῆς. Πηλὸς ζωροῦ ἐρυθροῦ χρώματος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ἐρυθρὸ ἐπίχρῳμα ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό. Στὴν ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνεια, αὐλακώσεις σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη, ποὺ διατηροῦν ὑπολείμματα ἐνθετῆς λευκῆς ὕλης.

Μήκ. 0.053μ., ΔΔ. τῶν τριῶν πλευρῶν τῆς λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.04x0.033x0.041μ.

ΟΤ. 54

Σχ. 70α, Πίν. 352

Προέλευση ὡς ἄνω.

Κάθετη μηννοειδῆς ἀπόφυση μὲ ὀριζόντια διάτρηση καὶ μικρὸ μέρος τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ ἄγγειου. Τὸ κάτω μέρος τῆς ἀποφύσεως ἔχει διπλάσιο ὕψος ἀπὸ τὸ ἄνω (0.04 καὶ 0.02μ. ἀντίστοιχα) Τὰ τοιχώματα τοῦ ἄγγειου ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, τραχεία. Τὸ σωζόμενο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καλύπτεται ἐν μέρει ἐξωτερικὰ ἀπὸ βαθυκόκκινο ἕως βαθύ καστανέρυθρο ἐπίχρῳμα. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ ὁλόκληρη ἡ μηννοειδῆς ἀπόφυση καμένες, μελανές.

Ῥψ. 0.078μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0085μ., ὕψ. ἀποφύσεως 0.078μ., διάμ. ὀπῆς ἀποφύσεως 0.01-0.012μ.

ΟΤ. 55 (2)

Πίν. 1

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο Ῥοστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἄγγειων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός στὸ ἓνα, καστανός στὸ ἄλλο. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Στὸ μεγαλύτερο Ῥοστρακο ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια βαθυκόκκινη ἕως καστανό-

μαυρη, στο μικρότερο ανοικτοκόκκινη. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ τῶν δύο τεφρῇ.

(α) ΔΔ. 0.04x0.044μ., πᾶχ. 0.008μ.

(β) ΔΔ. 0.031x0.022μ., πᾶχ. 0.011μ.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΜΥΛΩΝΟΣ

ΠΜ. 1

Πλατεία Μυλῶνος, χώρος δυτικὰ τῶν δωματίων Β5 καὶ Β8. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικά, βαθυκόκκινο ἐπίχρσιμα, κατὰ μέγα μέρος ἐξίτηλο. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη.

ΔΔ. 0.057x0.048μ., πᾶχ. 0.011μ.

ΠΜ. 2

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ρόδινος ἕως ἀνοικτοκάστανος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικά, ὑπολείμματα ἀνοικτοῦ καστανέρυθρου ἐπίχρσιματος. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια στὶς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ.

ΔΔ. 0.044x0.046μ., πᾶχ. 0.011μ.

ΠΜ. 3

Σχ. 70δ, Πίν. 317

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἄγγειου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση μᾶλλον ἰσομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφής, με ἐγγράρακτη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ τέσσερις ἐπᾶλληλες τεθλασμένες γραμμὲς σὲ ὀριζόντια διάταξη.

᾽Υψ. 0.022μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.008μ.

ΠΜ. 4

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικά καὶ στὸ χεῖλος, βαθυκόκκινο ἐπίχρσιμα.

᾽Υψ. 0.028μ., πλ. 0.03μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0085μ., πᾶχ. ὤμου 0.0065μ.

ΠΜ. 5

Σχ. 43, Πίν. 145

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθο-

ειδοῦς ἄγγειου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο καμπύλη ἐξωτερικά,γωνιώδης ἐσωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, με μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, βαθυκόκκινο σιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

᾽Υψ. 0.033μ., πλ. 0.048μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο 0.01μ., πᾶχ. ὤμου 0.007μ., ὑπολ. διάμ. λαμοῦ στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο ἐσωτερικά 0.18μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.205μ. περίπου.

ΠΜ. 6

Σχ. 45, Πίν. 156

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κλειστοῦ ἄγγειου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικά, ἐπίχρσιμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ καὶ γραπτὴ ἐρυθρὴ διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ δύο ἀντικόρυφες καὶ κάθετα διαγραμμισμένες γωνίες (τριγώνων ἢ ρόμβων) σὲ ὀριζόντια διάταξη. Στὴν γωνία πού σχηματίζεται μετὰξὺ τους εἰσέρχεται ἡ κορυφὴ τῆς γωνίας ἄλλου γεωμετρικοῦ σχήματος.

᾽Υψ. 0.052μ., πλ. 0.063μ., πᾶχ. 0.0085μ.

ΠΜ. 7

Σχ. 59β, Πίν. 212

Προέλευση ὡς ἄνω.

᾽Οστρακο ἀπὸ τὸν ὤμο πρόχου. Σῶζεται ἐλάχιστο τμήμα ἀπὸ τὴν βάση τοῦ λαμοῦ. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση ἀνισομερῆς. ᾽Εξωτερικά ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα καὶ γραπτὴ ἀνοικτοκόκκινη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: στὸ ἄνω μέρος τοῦ ὤμου ζεύγος ὀριζόντιων ταινιῶν. Ἀπὸ τὴν δευτέρη ταινία ἐκκινεῖ ὁμάδα τριῶν κάθετων λεπτότερων ταινιῶν.

᾽Υψ. 0.066μ., πλ. 0.066μ., πᾶχ. τοιχωμάτων ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω 0.011-0.0055μ.

ΠΜ. 8 (3)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τρία μικρὰ ὄστρακα ἀπὸ τὰ χεῖλη καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῶν φιαλῶν». Τὰ χεῖλη νεύουν ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. ᾽Οπτηση σχεδὸν ἰσομερῆς. Οἱ ἐσωτερικὲς ἐπιφάνειες καὶ οἱ ὀριζόντιες ταινίες κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά ἐρυθροβαφεῖς καὶ ἀρκετὰ φθαρμένες. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

(α) ᾽Υψ. 0.028μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.0075μ.

(β) ᾽Υψ. 0.028μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.007μ.

(γ) ᾽Υψ. 0.023μ., πλ. 0.02μ., πᾶχ. 0.006μ.

ΠΜ. 9

Σχ. 59α, Πίν. 209

Φρεάτιο ἀντηρίδας τοῦ βόρειου τοῖχου τοῦ δωματίου

B1. Ἐπὶ τῆς πλατείας Μυλῶνος. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν ὦμο πρὸχου. Σῶζεται ἐλάχιστο τμήμα ἀπὸ τὴν βάση τοῦ λαμποῦ. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος καὶ κατὰ τόπους ροδίζων, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα πού περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία καὶ γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ δύο διαδοχικά καὶ συμπλεκόμενα προφανῶς τρίγωνα, μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω, τὰ ὁποῖα πληροῦνται μὲ δικτυωτό. Ὑψ. 0.065μ., πλ. 0.064μ., πᾶχ. 0.0195μ.

ΠΜ. 10

Σχ. 46α, Πίν. 151

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ ὦμου καὶ τῆς κοιλίας πίθου. Συγκολλημένο ἀπὸ τρία ὅστρακα καὶ συμπληρωμένο σὲ μικρὸ τμήμα. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, πού περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία καὶ γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση, κατὰ βάση εὐθύγραμμη καὶ σὲ μικρὸ τμήμα καμπυλόγραμμη, ὡς ἐξῆς: ζευγὸς ὀριζόντιων ταινιῶν στὸ ἄνω μέρος τοῦ ὦμου. Στὸ σῶμα, δύο ἀντικόρυφα τρίγωνα πληρούμενα μὲ πυκνὸ δικτυωτό σὲ κάθετη διάταξη. Οἱ βάσεις τῶν τριγώνων ἀποδίδονται μὲ τόξα. Κάθετη ταινία παραπλεύρως τῶν τριγώνων ἀποτελεῖ προφανῶς τὸ ὄριο μετόπης. Ὅριζόντια ταινία στὸ κάτω ἄκρο τοῦ τεμαχίου ὀρίζεται τὸ πέρασ τῆς διακοσμητικῆς ζώνης. Ὑψ. 0.09μ., πλ. 0.128μ., πᾶχ. 0.01μ.

ΠΜ. 11 (2)

Σχ. 45, Πίν. 151

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο ὅστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, πίθου μᾶλλον παρόμοιου μὲ τὸν προηγούμενο. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα καὶ γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση: κάθε ὅστρακο σῶζει τμήμα ἐπιμήκους μετόπης πού πληροῦται μὲ πυκνὸ δικτυωτό. Οἱ ὁμοιωτήρες πού παρουσιάζουν τὰ δύο ὅστρακα μὲ τὸ ἀμέσως προηγούμενο τεμάχιο (πηλὸς, ὅπτηση, πᾶχος τοιχωμάτων, ἐπίχρισμα, γραπτὴ διακόσμηση) καὶ ἡ κοινὴ τους προέλευση ἐνισχύουν τὴν πιθανότητα ὅτι τὰ ΠΜ. 10 καὶ ΠΜ. 11 συνανήκουν.

(α) Ὑψ. 0.082μ., πλ. 0.055μ., πᾶχ. 0.0105μ.

(β) Ὑψ. 0.05μ., πλ. 0.067μ., πᾶχ. 0.01μ.

ΠΜ. 12

Σχ. 76β, Πίν. 349

Πλατεία Μυλῶνος, χώρος δυτικὰ τῶν δωματίων Β5 καὶ Β8. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν ὦμο κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς κρατηρίσκου ἢ πρὸχου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐλάχιστα ὑπολείμματα καστανῆς στιλπνῆς βαφῆς καὶ διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ ζευγὸς κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων.

Ὑψ. 0.049μ., πλ. 0.057μ., πᾶχ. χωρὶς τὶς νευρώσεις 0.0095μ., πᾶχ. μαζί μὲ τὶς νευρώσεις 0.011μ.

ΠΜ. 13

Σχ. 8, Πίν. 21

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἔντονα στιλβωμένη ἀνοικτοκάστανη βαφή μὲ πορτοκαλόχρωμη ἀπόχρωση.

Ὑψ. 0.032μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.006μ.

ΠΛΑΤΕΙΑ 3

(ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΟΡΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ Δ)

Π3/1

Σχ. 11α, Πίν. 30

Χώρος ἀνατολικά τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νενέει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα διογκοῦνται ἐλαφρῶς ἐξωτερικά λίγο πιὸ κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς καὶ κατὰ τόπους καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἕως ἀνοικτοκάστανου ἐπίχρισμα.

Ὑψ. 0.027μ., πλ. 0.047μ., πᾶχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ.

Π3/2

Σχ. 23β, Πίν. 58

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος ἐλαφρὰ διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς ἐρυθρὸς. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἀβαθεῖς παράλληλες ἀυλακώσεις ἐσωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ὑψ. 0.04μ., πλ. 0.04μ., πᾶχ. χεῖλους 0.009μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0065μ.

Π3/3

Σχ. 43, Πίν. 140

Τομή διαστάσεων 3x2μ. έξωτερικά και σέ έπαφή μέ τόν άνατολικό τοίχο τής Δυτικής Οίκίας. Άπό τό δάπεδο τής Πλατείας 3 κατά την τελευταία φάση τής ζωής του οίκισμου, τό όποιο σχηματίσθηκε μέ την συγκέντρωση και την ίσοπέδωση μπάζων κατά την ώριμη ΥΚ Ι περίοδο, ίσως κατά την διάρκεια των τελευταίων σεισμών πρό τής έκρήξεως του ήφαιστείου.

Ώστρακο από τό κάτω μέρος του χοανοειδούς λαμιού και τό άνω μέρος του έντονα προέχοντος ώμου εύρύστομου πιθοειδούς άγγείου. Η μετάβαση από τόν λαμό στον ώμογωνιώδης. Πηλός ζωηρός έρυθρός, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, βαθυκόκκινο έως έρυθρόφαιο επίχρισμα και σχοινοειδής διακόσμηση ως εξής: όριζόντια άνάγλυφη νεύρωση τριγωνικής διατομής στην βάση του λαμού. Στην άνω και την κάτω πλευρά τής νεύρωσεως άνά μία σειρά μικρών, λοξών και όμόρροπων έγχαραξεων, που διατηρούν ύπολείμματα ένθετης λευκής ύλης. Οί έγχαραξεις κάθε σειράς βαινουν άντίρροπα προς τις έγχαραξεις τής άλλης, κατά τρόπον ώστε νά σχηματίζουν όριζόντια ζώνη ίχθυόκανθα. Έσωτερικά, μελανό στίλβωμένο επίχρισμα στον λαμό και στο άνώτερο μέρος του ώμου. Στο κατώτερο μέρος του ώμου, καστανό έως έρυθρό και καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.077μ., πλ. 0.112μ., πάχ. λαμού 0.015μ., πάχ. μαζί μέ την νεύρωση 0.024μ., πάχ. ώμου 0.0225μ.

Π3/4

Σχ. 71β, Πίν. 322

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από τό σώμα λεπτού κλειστού άγγείου. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, μελανή βαφή και έγχάρακτη διακόσμηση ως εξής: κάθετη εύθεια και δύο γραμμές τεμνόμενες λοξά κατά τρόπον ώστε νά σχηματίζουν όξεία γωνία αποτελούν προφανώς λείψανα κάθετης διακοσμησης ζώνης.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.007μ.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΡΙΓΩΝΟΥ**ΠΤ. 1**

Σχ. 32, Πίν. 78

Πρόσοψη τής Δυτικής Οίκίας, επί τής πλατείας Τριγώνου. Στρώμα τής ήφαιστειακής καταστροφής μεταξύ του δυτικού και του μεσαίου παραθύρου του ίσογείου.

Ώστρακο από τό χείλος και τά άνω τοιχώματα βάθους άνοικτού άγγείου. Τό χείλος έλαφρώς διογκωμένο έσωτερικά. Τά τοιχώματα ανοίγουν προς τά έξω, από τό χείλος προς τό κατώτερο σώμα και είναι έλαφρώς κυρτά. Πηλός κατά τόπους καστανός, κατά τό-

πους έρυθρός, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, άνοικτοκάστανο έως καστανέρυθρο άμυδρά στίλβωμένο επίχρισμα, στην περιοχή του χείλους έσωτερικά καστανό έως μελανό και στίλβωμένο. Τό επίχρισμα περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία. Λεπτή όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει τό χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.029μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.0075μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0055μ.

ΠΤ. 2

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από τό σώμα άγγείου τής κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Ώπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ύπολείμματα εξίτηλου βαθυκάστανου επίχρισματος. Έλαφρά έξαρση τής έξωτερικής επιφάνειας σέ ένα άκρο του όστράκου αποτελεί πιθανώς λείψανο άναγλύφου νεύρωσεως.

ΔΔ. 0.027x0.038μ., πάχ. 0.006μ.

ΠΤ. 3

Σχ. 12, Πίν. 32

Πλατεία Τριγώνου. Στρώμα τής ήφαιστειακής καταστροφής.

Ώστρακο από τό άνω μέρος του σώματος άνοικτής φιάλης. Τό έλλείπον χείλος έννευ προφανώς προς τά έξω. Τά τοιχώματα κυρτά. Έξωτερικά και σέ μικρή απόσταση κάτω από τό χείλος, όριζόντια σωληνωτή απόφυση. Πηλός κατά τόπους βαθυκόκκινος, κατά τόπους βαθυκάστανος, άκαθάριστος. Ώπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, βαθυκόκκινο επίχρισμα, που έξωτερικά τείνει κατά τόπους προς τό βαθυκάστανο και τό καστανόμαυρο και διατηρεί ίχνη από στίλβωση.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.045μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0065μ., μήκ. άποφύσεως 0.04μ., ύψ. άποφύσεως 0.025μ., διάμ. όπής άποφύσεως 0.007μ.

ΠΤ. 4

Πίν. 286

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο μεγάλης σωληνωτής λαβής χονδροειδούς άγγείου, πίθου μάλλον. Πηλός ζωηρός έρυθρός, άκαθάριστος, μέ σποραδικό μαρμαρυγία. Ώπτηση άνισομερής. Η έν μέρει σωζόμενη άνω επιφάνεια και ή πλευρά τής λαβής καλύπτονται από λείο έρυθρό επίχρισμα. Στην άνω επιφάνεια σώζεται τμήμα κάθετης έγχάρακτης γραμμής.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.059μ.

ΠΤ. 5

Σχ. 77β

Προέλευση ως άνω.

Ώστρακο από άγγείο άδιάγνωστου τύπου. Σώζονται

ή γέννηση λαβής έλλειψοειδούς διατομής και μικρό τμήμα των τοιχωμάτων, όπου ή λαβή είναι προσαρμοσμένη κατά την μία πλευρά της. Η άλλη πλευρά είναι ελεύθερη. Πηλός τεφρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η μία επιφάνεια του όστράκου καλύπτεται από μελανή στιλπνή βαφή. Η άλλη επιφάνεια, πολύ φθαρμένη, διατηρεί ύπολείμματα βαφής μόνον στην περιοχή της λαβής.
ΔΔ. 0.04x0.035μ.

ΠΤ. 6

Σχ. 23ε, Πίν. 62

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο από το αποκεκρουσμένο χείλος και την αρχή των τοιχωμάτων βαθέος, άνοικτου και χονδροειδούς άγγείου της κατηγορίας «Talc ware», λεκανίδας μάλλον. Το πεπλατυσμένο όριζόντιο χείλος προβάλλεται προς τα έξω και ελαφρά προς τα έσω. Πηλός ρόδινος. Όπτηση άνισομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά άνοικτοκάστανη. Στο χείλος, ελάχιστα ύπολείμματα βαθυκάστανου στιλβωμένου έπιχρίσματος και δύο μικρές λοξές τεμνόμενες αύλακώσεις, που σχηματίζουν άμβλεία γωνία, λείψανο ίσως τεθλασμένης γραμμής σε όριζόντια διάταξη.
Υψ. 0.021μ., πλ. 0.029μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.018μ., πάχ. προεξέχοντος χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.012μ.

ΠΤ. 7 (2)

Προέλευση ως άνω.

Δύο μικρά όστρακα από το σώμα άγγείων της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός έρυθρός. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια του ένός φθαρμένη, του άλλου έχει βαθύ καστανέρυθρο χρώμα.

(α) ΔΔ. 0.029x0.024μ., πάχ. 0.0085μ.

(β) ΔΔ. 0.024x0.023μ., πάχ. 0.008μ.

ΠΤ. 8

Σχ. 37γ, Πίν. 109

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο τηγανοειδούς άγγείου. Σώζει το ένα σκέλος διχαλωτής λαβής και μικρό τμήμα του σώματος κοντά στην λαβή. Το όστρακο είναι τριγωνικής διατομής: ή άνω επιφάνεια είναι σχεδόν επίπεδη, ή κάτω παρουσιάζει βαθμιαία άνύψωση από την περιφέρεια προς το κέντρο. Πηλός κατά τόπους ώχροκίτρινος, κατά τόπους άνοικτότεφρος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η άνω επιφάνεια και το κοίλο τμήμα της διχαλωτής λαβής, μεταξύ των δύο σκελών, καλύπτονται από στιλπνή καστανόμαυρη βαφή. Στην κάτω επιφάνεια έξίτηλη όμοιόχρωμη ταινία στην περιφέρεια, που κατά τόπους τείνει προς το καστανό και το έρυθρό. Στην άνω επιφάνεια εγχάρακτη διακόσμηση ως έξης: σειρά κάθετων σχεδόν αύλακώσεων σε πυκνή διάταξη κα-

ταλήγουν σε καμπύλη γραμμή που φαίνεται να βάνει παράλληλα προς το κοίλο τμήμα της διχαλωτής λαβής.
Υψ. 0.062μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.015μ.

ΠΤ. 9

Σχ. 45, Πίν. 152

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα κλειστού άγγείου, πιθοειδούς μάλλον. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ώχροκίτρινο έπίχρισμα και γραπτή έρυθρόχρωμη διακόσμηση, που συνίσταται σε ζευγος ένάλληλων γωνιών, το μεταξύ των οποίων διάστημα πληροϋται με μικρές κάθετες γραμμές.

Υψ. 0.037μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0085μ.

ΠΤ. 10

Πίν. 301

Προέλευση ως άνω.

Το μισό περίπου όριζόντιας μηνοειδούς λαβής με κάθετη διάτρηση και ελάχιστο τμήμα των περι αυτήν τοιχωμάτων κλειστού χονδροειδούς άγγείου, πιθοειδούς μάλλον. Πηλός κατά τόπους έρυθρός, κατά τόπους βαθυκάστανος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Η άνω και ή κάτω επιφάνεια της λαβής φέρουν έπίχρισμα, το χρώμα του οποίου κυμαίνεται από το βαθυκόκκινο έως το καστανό και το καστανόμαυρο. Η άνω επιφάνεια της λαβής λεία, ή κάτω μάλλον τραχεία.

Μήκ. όστράκου 0.061μ., πλ. λαβής 0.045μ., πάχ. λαβής στην βάση της, κοντά στην όπή 0.035μ., διάμ. όπής λαβής 0.015μ.

ΠΤ. 11

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του χείλους και των άνω τοιχωμάτων βαθέος άνοικτου άγγείου. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Το χείλος αποκεκρουσμένο έξωτερικά. Τα τοιχώματα άνοίγουν προς τα έξω, από το χείλος προς το κατώτερο σώμα, και είναι κυρτά. Έσωτερικά και στο άνωτατο τμήμα τους, λίγο πιο κάτω από το χείλος, παρουσιάζουν ελαφρά διόγκωση. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, καστανόμαυρο έπίχρισμα που περιέχει μαρμαρυγία. Η έσωτερική επιφάνεια άνεπίχριστη μελανή.
Υψ. 0.059μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.0095μ.

ΠΤ. 12

Σχ. 57α, Πίν. 192

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του λαμιού και ή αρχή του προέχοντος ώμου κρατηρίσκου μάλλον. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Το αποκεκρουσμένο χείλος νεύει προς τα έξω. Ό λαμικός κοίλος. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσω-

τερικά, καστανό επίχρισμα, πού περιέχει μαρμαρυγία. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀμυδρὰ στιλβωμένη, ἡ ἐσωτερικὴ ἄδρῃ. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.058μ., πλ. 0.066μ., πάχ. 0.011μ.

ΠΤ. 13

Σχ. 29α, Πίν. 87

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο, προεξέχον, τραπεζιοειδοῦς διατομῆς. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς κατὰ τόπους ἐρυθρὸς, κατὰ τόπους καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρώμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ βαθυκάστανο ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους φθαγμένη. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, σχοινοειδῆς διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια ἀνάγλυφη ταινία ἡμικυκλικῆς διατομῆς ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος φέρει δύο σειρὲς κοντῶν λοξῶν αὐλακώσεων ἀντίθετης φορᾶς, πού σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθα.

Ύψ. 0.077μ., πλ. 0.09μ., πάχ. χεῖλους 0.032μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρὶς τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.018μ., πάχ. μαζί μὲ τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.031μ.

ΠΤ. 14

Πίν. 304

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ μισὸ περίπου ὀριζόντιας λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς. Πηλὸς ἐρυθρὸς ἕως καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄνω καὶ ἡ κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, ὅχι ὅμως καὶ ἡ ἀθέατη ἐσωτερικὴ, φέρουν καστανέρυθρο ἐπίχρισμα. Στὴν ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνεια σειρὰ λεπτῶν ἐγχαραξέων σὲ ἀκτινοειδῇ διάταξη.

Μήκ. 0.058μ., διάμ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.046-0.045μ., διάμ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.018-0.021μ.

ΠΤ. 15

Σχ. 25, Πίν. 71

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κύμβης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα πολὺ λεπτά καὶ ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφή πού περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτε-

ρικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν λείανση ἢ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.0045μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.16μ.

ΠΤ. 16

Σχ. 35β, Πίν. 99

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κυπέλλου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα λεπτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα πού περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ἐξωτερικά, γραπτὴ καστανὴ ἐξίτηλη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: λεπτὴ ταινία ἐπὶ τοῦ χεῖλους. Ἄλλη λεπτὴ ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος τέμνεται ἀπὸ στενὴ λοξὴ ζώνη, πού περιέχει σειρὰ μικρῶν κάθετων γραμμῶν.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.005μ.

ΠΤ. 17

Σχ. 29β, Πίν. 85

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐπίπεδο, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ ἔξω, καὶ ἀποκεκρουσμένο στὴν ἀπόληξή του. Ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, πλατιὰ ὀριζόντια αὐλάκωση. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ὑπόλευκο ἐπίχρισμα πού περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Στὸν ὅμο, ἐγχάρρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὁμάδα τεσσάρων κάθετων αὐλακώσεων καὶ παραπλεύρως αὐτῶν ὁμάδα τριῶν ὁμόροπων λοξῶν πού ἐπιστέφονται ἀπὸ ὀριζόντια. Οἱ λοξὲς αὐλακώσεις στενότερες καὶ ἀβαθέστερες τῶν καθέτων.

Ύψ. 0.068μ., πλ. 0.068μ., πάχ. 0.013μ.

ΠΤ. 18

Πίν. 324

Φρεάτιο ὑποστυλώσεως τοῦ νότιου τοίχου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου μᾶλλον.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια τείνει ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά πρὸς τὸ βαθυκόκκινο. Ἐξωτερικά, ἐγχάρρακτη διακόσμηση πού συνίσταται σὲ δύο λοξὲς εὐθεῖες τεμνόμενες κατ' ὀξείαν γωνία.

ΔΔ. 0.034x0.038μ., πάχ. 0.0075μ.

ΠΤ. 19

Σχ. 65β, Πίν. 254

Τομή άμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Δάπεδο τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση ἀνοικτῆς φιάλης. Πηλὸς βαθυκάστανος καὶ κατὰ τόπους τεφρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, καστανόμαυρη ἕως μελανὴ στιλπνὴ βαφή, ἐξίτηλη κατὰ τόπους.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.069μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.0085μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.011μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.008μ.

ΠΤ. 20

Σχ. 43, Πίν. 146

Πλατεία Τριγώνου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸν προέχοντα ὦμο εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο γωνιώδης. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ βαθὺ καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό. Ὅριζόντια ἐγγράραξη ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐξωτερικὰ.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. λαμοῦ 0.01μ., πᾶχ. ὤμου 0.011μ.

ΠΤ. 21

Σχ. 76β, Πίν. 349

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς κρατηρίσκου ἢ πρὸχου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐλάχιστα ὑπολείμματα στιλπνῆς ἀνοιτοκόκκινης βαφῆς καὶ διακόσμηση πού συνίσταται σὲ ζευγὸς κάθετων ἀνάγλυφων νευρώσεων.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. 0.0075μ.

ΠΤ. 22

Σχ. 68, Πίν. 293

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς ροδίζων, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα μὲ ὑποπράσινη ἀπόχρωση, πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ ἀνοικτότεφρο.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.10μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.011μ., πλ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.075μ., πᾶχ. λαβῆς 0.017-0.011μ. (στὴν βάση καὶ στὸ θραυσμένο ἄκρο τῆς ἀντίστοιχα).

ΠΤ. 23

Σχ. 67β, Πίν. 276

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Ἡ βάση φέρει ἀποτύπωμα πλέγματος. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων, ρόδινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα περὶ τοῦ πηλοῦ, πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ ἀνοικτότεφρο.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.069μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.013μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0175μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.01μ.

ΠΤ. 24

Σχ. 11α

Τομή ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Δάπεδο τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος, ἀποκεκρουσμένο, νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐσωτερικὰ, μελανὸ ἐπίχρισμα· ἐξωτερικὰ, ἐρυθρωπὸ καὶ πρὸς τὸ χεῖλος τεφρὸ. Τὸ ἐπίχρισμα περιέχει ἐπίσης σποραδικὸ μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.007μ.

ΠΤ. 25

Σχ. 14β, Πίν. 36

Τομή ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοιτοκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ἐξωτερικὰ, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα· ἐσωτερικὰ, καστανέρυθρο στὸ κατώτερο μέρος τοῦ ὁστράκου, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ πρὸς τὸ χεῖλος.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. 0.007μ.

ΠΤ. 26

Σχ. 8

Τομή ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ἐπὶ

της πλατείας Τριγώνου. Δάπεδο μάλλον που σχετίζεται με τοίχο της φάσεως του οικισμού που προηγείται της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου. Πρόκειται για στρώση πηλού που καλύπτει παλαιότερο τοίχο, επί του οποίου ἐδράζεται ὁ πρῶτος. Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Στὸ σημεῖο συναντήσεως χεῖλους καὶ ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων σχηματίζεται ἀκμή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν περιοχὴ ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά, ζωηρὸ ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, στὴν λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια μελανό. Ἐσωτερικά καὶ στὴν ἀκμὴ τοῦ χεῖλους, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.015μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.007μ.

ΠΤ. 27

Σχ. 68, Πίν. 288

Προέλευση ὡς ἄνω, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν στρώση πηλοῦ (δάπεδο;) στὴν περιοχὴ ἀμέσως νότια τοῦ κατώτερου (παλαιότερου) τοίχου.

Τὸ ἄνω μέρος ὀγκῶδους σωληνωτῆς λαβῆς μεγάλου πύθου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς, βαθυκάστανο ἕως καστανόμαυρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, πού ἐπίσης περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.093μ., πλ. 0.121μ., πᾶχ. λαβῆς στὸ σημεῖο τῆς γεννήσεως 0.041μ., πᾶχ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.016μ.

ΠΤ. 28

Τομὴ ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Ἐπίχωση μεταξὺ τοῦ κατώτερου (παλαιότερου) τοίχου (βλ. ΠΤ. 26 παραπάνω) καὶ δύο ἄλλων, προφανῶς συγχρόνων του. Ἐνδεχομένως ὑπόστρωμα πύθινου δαπέδου σχετιζόμενου μὲ αὐτοῦς τοὺς τοίχους.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Πηλὸς καστανός. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά καστανὴ μάλλον.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.075μ., πᾶχ. 0.011μ.

ΠΤ. 29

Σχ. 25, Πίν. 67-68

Τομὴ ἀμέσως πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Δυτικῆς Οἰκίας, ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Δάπεδο (:) πού σχετίζεται μὲ τοίχο τῆς φάσεως τοῦ οικισμού πού προηγείται τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου. Πρόκειται για στρώση πηλού που καλύπτει παλαιότερο τοίχο ἐπὶ τοῦ οποίου ἐδράζεται ὁ πρῶτος.

Πρόχυση κύμβης. Τὸ χεῖλος, πεπλατυσμένο ἐπίπεδο, ἀπολήγει σὲ δύο μικρὲς προεξοχὲς ἐν εἶδει ὠτίων. Ἡ ἀπόληξη τῆς προχύσεως φυλλοειδῆς, μὲ πεπλατυσμένο

περίγραμμα, νεύει ἐλαφρὰ πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ὡχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, πού περιέχει μικρὴ ἐπίσης ποσότητα μαρμαρυγία. Ἐξίτηλη μελανὴ ταινία περιτρέχει τὸ ἐπίπεδο χεῖλος καὶ τὸ πεπλατυσμένο περίγραμμα τῆς φυλλοειδοῦς ἀπολήξεως. Ἄλλη λεπτὴ μελανὴ ταινία ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐσωτερικά. Μήκ. 0.154μ., πᾶχ. στὸ θραυσμένο ἄκρο τῆς προχύσεως 0.018μ.

ΠΤ. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ ἀποκεκρουσμένο χεῖλος καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος ἔνευε προφανῶς ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ὡχροκίτρινος, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ἡ βαφὴ ἐξίτηλη. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὡχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, πού ἐπίσης περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.046μ., πᾶχ. 0.0066μ.

ΦΡΕΑΤΑ

Φ 1

Πίν. 303

Φρέαρ 1, βόρεια τοῦ Τομέα Γ. Ὑπόστρωμα πλακόστρωτου δαπέδου τῆς τελευταίας φάσεως τοῦ οικισμού. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου.

Τὸ μισὸ περίπου ὀριζόντιας λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μεγάλη ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ λαβὴ ἀνεπίχριστη. Στὴν ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνειά τῆς σειρὰ ἀυλακώσεων σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη πού διατηροῦν ὑπολείμματα ἔνθετης λευκῆς ὕλης.

Μήκ. 0.052μ., διάμ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.04-0.037μ., διάμ. λαβῆς στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.023-0.026μ.

Φ 2

Σχ. 8

Φρέαρ 2, στὸ δυτικὸ ἄκρο τοῦ δωματίου Γ10 καὶ τοῦ διαδρόμου Γ8. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς (δρόφος καὶ ἰσόγειο).

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μάλλον εὐθύγραμμα. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτερο τμήμα τοὺς, παρουσιάζουν ἐλαφρὰ διόγκωση, μὲ συνέπεια νὰ ἐμφανίζονται παχύτερα στὸ σημεῖο αὐτό. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάρι-

στος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καί έσωτερικά, μελανό στιλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.031μ., πλ. 0.039μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.006-0.004μ. (στο άνώτερο καί κατώτερο τμήμα τους άντίστοιχα).

Φ 3

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τόν σῶμα χονδροειδοῦς μάλλον άγγείου τής κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανέρυθρος.

Όπτηση άνισομερής.

ΔΔ. 0.038x0.03μ., πάχ. 0.01μ.

Φ 4

Σχ. 62α, Πίν. 230

Φρέαρ 2, στό δυτικό άκρο τοῦ δωματίου Γ10 καί τοῦ διαδρόμου Γ8. Στρώμα τής ήφαιστειακής καταστροφής τοῦ ίσογείου.

Όστρακο από τόν σῶμα κλειστοῦ άγγείου μέ εὐθύγραμμο τοιχώματα, κολουροκωνικής πυξίδας μάλλον. Πηλός υπόλευκος, άκαθάριστος, μέ μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, έξίτηλη τεφρή έως μελανή βαφή καί έγχάρακτη διακόσμηση, πού συνίσταται σέ δύο όριζόντιες ζώνες, καθεμία από τις όποίες περιέχει όμάδα μικρῶν λοξῶν όμόρροπων γραμμῶν. Οί έγχαράξεις κάθε ζώνης βαιίνουν άντίρροπα πρὸς τις έγχαράξεις τής άλλης.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0105μ.

Φ 5

Σχ. 59β, Πίν. 213

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τόν ὦμο καί τόν άνω μέρος τής κοιλίας πρὸχον. Πηλός ρόδιнос, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά υπόλευκο έπίχρισμα καί γραπτή καστανόμαυρη διακόσμηση ως έξής: από όριζόντια ταινία στό άνω μέρος τοῦ ὦμου εκκινεί κάθετη λεπτή ταινία πού διατρέχει τόν ὦμο καί τόν σωζόμενο τμήμα τής κοιλίας.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 6 (2)

Προέλευση ως άνω.

Δύο όστρακα από τόν σῶμα άγγείων τής κατηγορίας «Talc ware». Πηλός καστανός στό ένα, έρυθρός στό άλλο. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική έπιφάνεια καί τῶν δύο καστανή.

(α) Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.049μ., πάχ. 0.01μ.

(β) Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.0095μ.

Φ 7

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τόν χεῖλος «μηλιακής φιάλης». Τό χεῖλος νεύει έλαφρά πρὸς τά έσω. Πηλός υπόλευκος, άκαθάριστος. Όπτηση ίσομερής. Η έσωτερική έπιφάνεια

έρυθροβαφής στιλβωμένη. Όμοιόχρωμη αλλά έξίτηλη όριζόντια ταινία άμέσως κάτω από τόν χεῖλος έξωτερικά. Τήν λοιπή έξωτερική έπιφάνεια φαίνεται ότι κάλυπτε υπόλευκο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 8

Σχ. 47δ, Πίν. 182

Φρέαρ 2, στό δυτικό άκρο τοῦ δωματίου Γ10 καί τοῦ διαδρόμου Γ8. Στρώση προετοιμασίας έπί τοῦ φυσικοῦ βράχου γιά τήν θεμελίωση τοίχων.

Όστρακο από τήν κοιλία κλειστοῦ χονδροειδοῦς άγγείου, κρατηρίσκου μάλλον μέ κολουροκωνικό λαμό. Τά τοιχώματα έλαφρῶς κυρτά. Κάθετη όπή αναρτήσεως έχει άνοιχθεῖ στό πάχος τῶν τοιχωμάτων. Πηλός βαθυκόκκινος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, βαθυκόκκινο έως βαθύ καστανέρυθρο έπίχρισμα πού διατηρεῖ ίχνη από στιλβωση.

Ύψ. 0.085μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.0135μ., ύψ. άποφύσεως 0.037μ.

Φ 9

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τοῦ σώματος κλειστοῦ καί χονδροειδοῦς μάλλον άγγείου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Τά κυρτά τοιχώματα σώζουν τήν γέννηση μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς. Πηλός βαθυκόκκινος, άκαθάριστος, μέ μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καστανόμαυρο έπίχρισμα, έσωτερικά βαθυκόκκινο. Έξωτερικά καί έσωτερικά διακρίνονται τά ίχνη τοῦ χρωστήρα.

Ύψ. 0.07μ., πλ. 0.058μ., πάχ. 0.01μ.

Φ 10

Σχ. 29β

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τόν χεῖλος καί τά άνω τοιχώματα βαθέος άνοικτοῦ άγγείου. Τό χεῖλος έπίπεδο, μέ κλίση πρὸς τόν έσωτερικό τοῦ άγγείου. Τά τοιχώματα άνοίγουν πρὸς τά έξω από τόν χεῖλος πρὸς τόν κατώτερο σῶμα. Έξωτερικά εἶναι εὐθύγραμμο, έσωτερικά παρουσιάζουν έλαφρά διόγκωση στό άνώτερο τμήμα τους. Πηλός άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, στήν άνω έπιφάνεια τοῦ χείλους καί στό άνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων έσωτερικά, έξίτηλο καστανό έως καστανέρυθρο στιλβωμένο έπίχρισμα.

Ύψ. 0.057μ., πλ. 0.061μ., πλ. άνω έπιφάνειας χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων στό σημείο τής διογκώσεως 0.0205μ., πάχ. στό κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0155μ.

Φ 11

Σχ. 72γ, Πίν. 327

Προέλευση ως άνω.

Τεμάχιο από τόν κατώτερο μάλλον μέρος τοῦ σώματος κλειστοῦ άγγείου. Συγκολλημένο από τρία όστρακα.

Πηλός ωχροκίτρινος, ακαθάριστος. "Οπτηση ίσομερης. Έξωτερικά, καστανή στιλπνή βαφή και ἐγχάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια εὐθεία φαίνεται νὰ ὀρίζει τὸ πέρασ διακοσμητικῆς ζώνης πού προφανῶς κατελάμβανε τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος. Σῶζεται ἡ ἀπόληξη λοξῆς γραμμῆς.

"Υψ. 0.084μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0095μ.

Φ 12

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ γέννηση ἢ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Πηλός ρόδινος ἕως πορτοκαλόχρωμος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐσωτερικὰ ἀνοικτοκόκκινο.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.063μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0105μ.

Φ 13 (2)

Φρέαρ 4, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τῆς Ξεστῆς 3 καὶ τοῦ Τομέα Γ. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλός ἐρυθρός. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἐνὸς ἐρυθρῆ, τοῦ ἄλλου καστανή.

(α) ΔΔ. 0.044x0.041μ., πάχ. 0.008μ.

(β) ΔΔ. 0.037x0.045μ., πάχ. 0.0075μ.

Φ 14

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλός καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.059μ., πλ. 0.075μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ.

Φ 15

Σχ. 57α

Φρέαρ 3, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ δυτικὰ τοῦ δωματίου Γ4β καὶ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν δυτικὸ τοῦ τοῖχο. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ λαμοῦ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ ὧμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ σωζόμενο τμήμα τοῦ λαμοῦ ἔχει κλίση πρὸς τὰ ἔσω. Ὁ ὧμος προέχει. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ ἐπίχρισμα, ἐξωτερικά στιλβωμένο. Ἀβαθῆς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βᾶση τοῦ λαμοῦ.

"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.038μ., πάχ. λαμοῦ 0.01μ., πάχ. ὧμου 0.009μ.

Φ 16

Σχ. 70α, Πίν. 310

Φρέαρ 4, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ μεταξὺ τῆς Ξεστῆς 3 καὶ τοῦ Τομέα Γ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου. Σῶζεται ἡγωνιώδης μετάβαση ἀπὸ τὸν ὧμο στὴν κοιλία, ὅπου ὀριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση. Πηλός καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφή. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀποφύσεως φθαρμένη.

"Υψ. 0.06μ., πλ. 0.056μ., πάχ. 0.012μ., μῆκ. ἀποφύσεως 0.05μ., διάμ. ὁπῆς ἀποφύσεως 0.008μ.

Φ 17

Σχ. 33

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρὰ διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλός ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ μελανό. Στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, καστανὸ ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.031μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0075μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12μ.

Φ 18

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλός ωχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὁλόβαφη πορτοκαλόχρωμη καὶ κατὰ τόπους ἐρυθρωπῇ. Ὁμοιόχρωμη ὀριζόντια ταινία ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ὑπόλευκο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 19

Σχ. 75β, Πίν. 345

Φρέαρ 5, νότια τοῦ Τομέα Β. Ἐπιχώσεις τοῦ σύγχρονου χεμάρρου.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Έξωτερικά, καστανόμαυρο ἐπίχρισμα καὶ ἀνάγλυφη διακόσμηση, πού συνίσταται σὲ δύο ὀριζόντιες σχεδὸν σειρὲς ἀποτυπωμάτων δακτύλων.

"Υψ. 0.061μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.014μ.

Φ 20

Σχ. 32

Φρέαρ 5, νότια τοῦ Τομέα Β. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα

βαθέος ανοικτού άγγειού. Τό χείλος έντονα διογκωμένο έσωτερικά. Τά τοιχώματα άνοίγουν πρὸς τὰ έξω από τό χείλος πρὸς τό κατώτερο σώμα. Πηλὸς καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καί στην περιοχή τοῦ χείλους έσωτερικά, έπίχρισμα πού περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία. Τό χρώμα του κυμαίνεται έξωτερικά μὲν από τό καστανέρυθρο έως τό καστανόμαυρο καί κατά τόπους τό τεφρό, έσωτερικά δέ από τό τεφρό έως τό καστανόφαιο. "Υψ. 0.034μ., πλ. 0.049μ., πάχ. στην διόγκωση τοῦ χείλους 0.012μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.007μ.

KA 2615

Πίν. 136

Άπό την λαξευτή θαλαμοειδή κατασκευή τοῦ φρέατος 6 (τό φρέαρ 6 βρίσκεται νότια τοῦ Τομέα Β).

Δίωτος άμφικωνικός πίθος με χοανοειδές στόμιο. Συγκολλημένος από μεγάλο άριθμό όστράκων. Συμπληρωμένος κυρίως στο κατώτατο μέρος τῶν τοιχωμάτων καί στην βάση καί έλάχιστα στο χείλος καί στο σώμα. Στο σημείο τῆς μέγιστης διαμέτρου, δύο κάθετες ταινιωτές λαβές άντιδιαμετρικά τοποθετημένες. Έπίπεδη βάση, μικρῆς μάλλον διαμέτρου σέ σχέση με την μέγιστη διάμετρο τοῦ σώματος. Πηλὸς βαθυκόκκινος, άκαθάριστος, με πολλά, λευκά κυρίως, έγκλείσματα. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καί στην έσωτερική πλευρά τοῦ χαμηλοῦ χοανοειδοῦς λαμποῦ, ύπολείμματα καστανοῦ στιλβωμένου έπιχρίσματος. "Υψ. 0.41μ., διάμ. χείλους 0.19μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.395μ., διάμ. βάσεως 0.105μ., ύψ. λαβῆς 0.07μ.

KA 4182

Πίν. 110-111

Προέλευση ως άνω.

Τό άρχικό γνωστό τμήμα τοῦ άγγείου θεωρήθηκε ότι άνήκει σέ λεκανίδα έλλειπτικού σχήματος (Sotirakopoulou 1986, 310). Η έκ τῶν ύστέρων εύρεση άρκετῶν όστράκων από την βάση του είχε ως αποτέλεσμα την ταύτισή του με άνοικτό άβαθές άγγείο οικιακῆς χρήσεως. Τό σωζόμενο τμήμα του είναι συγκολλημένο από δεκατέσσερα όστρακα. Η άνω έπιφάνεια τοῦ χείλους επίπεδη, με κλίση πρὸς τὰ έξω. Τά τοιχώματα έλαφρῶς κυρτά. Η βάση επίπεδη, με διαπλάτυνση στην περιφέρεια. Πηλὸς καστανός έως άνοικτός καστανέρυθρος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική έπιφάνεια τραχεία, κατά τόπους καστανή, κατά τόπους τεφρή καί μελανή, με ίχνη πυρᾶς. Έσωτερικά καί στην άνω έπιφάνεια τοῦ χείλους, έξίτηλο καστανέρυθρο έπίχρισμα, πού στὸν πυθμένα παραλλάσσει κατά τόπους πρὸς τό καστανόμαυρο καί τό τεφρό. Τό έπίχρισμα περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία. Στὸν πυθμένα ίχνη πυρᾶς. Στην έσωτερική έπιφάνεια τοῦ άγγείου, καί κυρίως στο κατώτερο τμήμα

τῶν τοιχωμάτων καί στὸν πυθμένα, μικρῆς ρωγμές, άποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησης τοῦ άγγείου σέ ύψηλές θερμοκρασίες.

"Υψ. 0.068μ., πλ. 0.226μ., πάχ. χείλους 0.009μ., πάχ. βάσεως 0.008μ., ΔΔ. βάσεως 0.185x0.175μ., ύπολ. διάμ. χείλους άνω τῶν 0.30μ.

KA 4189

Πίν. 203

Προέλευση ως άνω.

Έντοπίσθηκαν πέντε άκόμη όστρακα πού συνανήκουν με τό άρχικό (Sotirakopoulou 1986, 306, 311). Τά τρία από αυτά μάλιστα συγκολλῶνται με αυτό. Κατόπιν αὐτοῦ τό σωζόμενο πλάτος τοῦ άγγείου είναι 0.14μ.

KA 4191

Σχ. 55, Πίν. 185

Προέλευση ως άνω.

Στό δημοσιευμένο τεμάχιο, πού περιλαμβάνει τὸν κολουροκωνικό λαμό κρατηρίσκου (Sotirakopoulou 1986, 305-306, 311), συγκολλήθηκε ένα όστρακο από τὸν έντονα προέχοντα ὠμό. Κατόπιν αὐτοῦ τό σωζόμενο ύψος τοῦ άγγείου είναι 0.103μ.

KA 5794

Σχ. 68, Πίν. 289

Προέλευση ως άνω.

Στό άρχικό τεμάχιο από τό σώμα πίθου (Sotirakopoulou 1986, 311) προστέθηκαν δύο άκόμη όστρακα. Κατόπιν αὐτοῦ τό σωζόμενο τεμάχιο είναι συγκολλημένο από ὀκτώ συνολικά όστρακα. Η έξωτερική έπιφάνεια σώζει τὰ ίχνη τῆς γεννήσεως καί τῆς άπολήξεως μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς.

KA 5795a

Σχ. 38a, Πίν. 113

Προέλευση ως άνω.

Στό άρχικό όστρακο (Sotirakopoulou 1986, 311), πού ὀρθά είχε ύποτεθεῖ ότι προέρχεται από άβαθές άνοικτό άγγείο οικιακῆς χρήσεως («ραπ»), προστέθηκαν άλλα τέσσερα, πού συγκολλῶνται. Τό τεμάχιο σώζει τμήμα τοῦ χείλους, τῶν τοιχωμάτων καί τῆς βάσεως. Η άνω έπιφάνεια τοῦ χείλους επίπεδη, με έλαφρά κλίση πρὸς τὰ έξω. Τά τοιχώματα εὐθύγραμμα. Η βάση επίπεδη καί μάλλον λεπτή, με έλαφρά διαπλάτυνση στην περιφέρεια. Πηλὸς καστανός, άκαθάριστος, με άρκετή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έσωτερικά καί στην άνω έπιφάνεια τοῦ χείλους, καστανό στιλβωμένο έπίχρισμα, με άρκετή ποσότητα μαρμαρυγία. Η έξωτερική έπιφάνεια τραχεία καστανή καί κατά τόπους μελανή, με ίχνη πυρᾶς. Έσωτερικά, ίχνη πυρᾶς καί μικρῆς ρωγμές, άποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησης τοῦ άγγείου σέ ύψηλές θερμοκρασίες.

"Υψ. 0.054μ., πλ. 0.115μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.014μ.,

πάχ. στην μετάβαση από τὰ τοιχώματα στην βάση 0.017μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.008μ.

KA 5796

Σχ. 40α, Πίν. 133-134

Προέλευση ως άνω.

Δύο από τὰ δημοσιευμένα όστρακα (Sotirakopoulou 1986, 311) προέρχονται από τὸ ἴδιο άγγείο, τὸ ἓνα μά-
λιστα από αὐτὰ εἶναι συγκολλημένο από δύο μικρό-
τερα. Πηλός καστανέρυθρος, άκαθάριστος. Όπτηση
άνισομερής. Έξωτερικά καὶ έσωτερικά, στιλβωμένο
έπίχρισμα, τὸ χρώμα τοῦ όποίου κυμαίνεται από τὸ
καστανό έως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.
Μέ τὰ παραπάνω όστρακα συνανήκουν άλλα 36, με-
ρικά από τὰ όποια συγκολλώνται σέ μεγαλύτερα τεμά-
χια. Πέντε από αὐτὰ έχουν μελανή ἢ τεφρὴ έσωτερική
έπιφάνεια, ως έάν εκ πυρᾶς. Ένα όστρακο σχήματος
τραπεζίου άνήκει πιθανώς σέ πόδι. Η άνω έπιφάνειά
του εἶναι έλαφρῶς κυρτή κατά μήκος καὶ κατά πλά-
τος, ἢ κάτω έλαφρῶς κοίλη κατά μήκος καὶ εὐθύ-
γραμμη κατά πλάτος. Τὸ πόδι εἶναι έλαφρῶς παχύ-
τερο στην βάση του, προφανώς γιὰ μεγαλύτερη σταθε-
ρότητα. Τὰ όστρακα προέρχονται προφανώς από
άνοικτο χονδροειδές άγγείο οικιακῆς χρήσεως.
Διαστάσεις ποδίου: ύψ. 0.08μ., πλ. 0.074μ., πάχ. 0.01-
0.0135μ.

KA 5798

Πίν. 137

Προέλευση ως άνω.

Στὸ άρχικό τεμάχιο (Sotirakopoulou 1986, 305, 311-312)
προσέθηκε ἓνα άκόμη όστρακο. Κατόπιν αὐτοῦ οἱ
διαστάσεις του διαμορφώνονται ως έξής: ύψ. 0.09μ.,
πλ. 0.165μ.

Φ 21 (2)

Πίν. 112

Προέλευση ως άνω.

Δύο τεμάχια από την έπίπεδη βάση άνοικτοῦ άγγείου
οικιακῆς χρήσεως, πιθανώς τοῦ KA 4182. Τὸ καθένα
συγκολλημένο από δύο όστρακα. Πηλός καστανός καὶ
κατά τόπους καστανέρυθρος, άκαθάριστος, με μικρὴ
ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Η κάτω
έπιφάνεια τραχεία τεφρὴ. Στην άνω έπιφάνεια, έξίτη-
λο στιλβωμένο έπίχρισμα, καστανό έως καστανέρυθρο
καὶ κατά τόπους τεφρό, πὺν περιέχει μικρὴ ποσότητα
μαρμαρυγία. Οἱ πολλές μικρὲς ρωγμές στὸν πυθμένα
εἶναι προφανώς άποτέλεσμα τῆς χρησιμοποίησης
τοῦ άγγείου σέ ύψηλές θερμοκρασίες.

(α) ΔΔ. 0.108x0.116μ., πάχ. 0.008μ.

(β) ΔΔ. 0.072x0.06μ., πάχ. 0.0075μ.

Φ 22

Σχ. 38α, Πίν. 114

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα άβαθοῦς άνοικτοῦ άγγείου οικιακῆς χρήσεως.
Συγκολλημένο από τέσσερα όστρακα καὶ έλάχιστα
συμπληρωμένο. Περιλαμβάνει μέρος τοῦ χείλους, τῶν
τοιχωμάτων καὶ τῆς βάσεως. Τὸ χεῖλος έπίπεδο, με
κλίση πρὸς τὰ έξω. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμη. Η βά-
ση έπίπεδη, με διαπλάτυνση στην περιφέρεια. Πηλός
καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η
έξωτερική έπιφάνεια τραχεία, καστανή καὶ κατά μέγα
μέρος τεφρὴ καὶ μελανή, με ἔχνη πυρᾶς. Στην έσωτε-
ρική έπιφάνεια, ύπολείμματα καστανοῦ στιλβωμένου
έπιχρίσματος καὶ μικρὲς ρωγμές, άποτέλεσμα προ-
φανώς τῆς χρησιμοποίησης τοῦ άγγείου σέ ύψηλές
θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.18μ., πλ. άνω έπιφάνειας χείλους
0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων από τὰ άνω πρὸς τὰ κάτω
0.009-0.005μ., πάχ. στην μετάβαση από τὰ τοιχώματα
στην βάση 0.011μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο
της 0.008μ.

Φ 23

Σχ. 37δ, Πίν. 119

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τῆς βάσεως άνοικτοῦ άγγείου οικιακῆς χρή-
σεως. Συγκολλημένο από δύο όστρακα καὶ έλάχιστα
συμπληρωμένο. Πηλός καστανός έως καστανέρυθρος,
άκαθάριστος, με σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία.
Όπτηση άνισομερής. Η κάτω έπιφάνεια τραχεία, κα-
στανή έως καστανέρυθρη καὶ κατά τόπους τεφρὴ καὶ
μελανή, με ἔχνη πυρᾶς. Η άνω έπιφάνεια κατά τόπους
τεφρὴ, με ύπολείμματα καστανέρυθρου έπιχρίσματος
καὶ μικρὲς ρωγμές, άποτέλεσμα προφανώς τῆς χρησι-
μοποίησης τοῦ άγγείου σέ ύψηλές θερμοκρασίες.
ΔΔ. 0.108x0.065μ., πάχ. 0.011μ.

Φ 24

Σχ. 37δ, Πίν. 119

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα τῆς βάσεως άνοικτοῦ άγγείου οικιακῆς χρή-
σεως. Συγκολλημένο από τρία όστρακα. Πηλός έρυ-
θρός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η κάτω
έπιφάνεια τραχεία. Η άνω έπιφάνεια τεφρὴ κατά
τόπους, με ύπολείμματα βαθυκόκκινου στιλβωμένου
έπιχρίσματος καὶ μικρὲς ρωγμές, άποτέλεσμα προ-
φανώς τῆς χρησιμοποίησης τοῦ άγγείου σέ ύψηλές
θερμοκρασίες.

ΔΔ. 0.097x0.075μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 25

Σχ. 38α, Πίν. 118

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο άβαθοῦς άνοικτοῦ άγγείου οικιακῆς χρή-
σεως. Περιλαμβάνει τὸ κατώτερο τμήμα τῶν τοιχω-
μάτων καὶ μικρὸ τμήμα τῆς βάσεως. Η βάση έπίπε-
δη, με διαπλάτυνση στην περιφέρεια. Πηλός καστα-

νός, ἀκαθάριστος. Ὁπτιση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τραχεία καστανή καὶ κατὰ τόπους τεφρή. Στὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ καὶ κατὰ τόπους τεφρὸ σιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.06μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.0075μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.015μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.007μ.

Φ 26

Σχ. 38α, Πίν. 116

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Περιλαμβάνει τὸ κατώτερο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ μικρὸ τμήμα τῆς ἐπίπεδης βάσεως. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὁπτιση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τραχεία, τεφρὴ ἕως μελανή, μὲ ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ σιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.041μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.011μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.017μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.01μ.

Φ 27

Σχ. 38α, Πίν. 118

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν βάση ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Ἡ βάση ἐπίπεδη, ἀποκεκρουσμένη στὴν περιφέρεια. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὁπτιση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τραχεία, καστανέρυθρη στὰ τοιχώματα, τεφρὴ ἕως μελανή στὴν βάση, μὲ ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο καὶ κατὰ τόπους τεφρὸ σιλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.042μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.013μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0145μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.009μ.

Φ 28

Σχ. 38α, Πίν. 117

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τῶν ἄνω τοιχωμάτων ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὀστρακα. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτιση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τραχεία, μὲ ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλε-

σμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.103μ., πάχ. 0.0105μ.

Φ 29

Σχ. 38α, Πίν. 115

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Πιθανῶς συνανήκει μὲ τὸ Φ 26. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτιση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τραχεία, μὲ ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.0125μ.

Φ 30

Σχ. 38α, Πίν. 116

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Πιθανῶς συνανήκει μὲ τὰ Φ 26 καὶ Φ 29. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτιση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τραχεία, μὲ ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.011μ.

Φ 31

Σχ. 38α, Πίν. 116

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὰ κατώτερα τοιχώματα καὶ τὴν ἀρχὴ τῆς βάσεως ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Πιθανῶς συνανήκει μὲ τὸ Φ 28. Ἡ βάση παρουσιάζει διαπλάτυνση στὴν περιφέρεια. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτιση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τραχεία, μὲ ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερική ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησεως τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.054μ., πάχ. τοιχωμάτων ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω 0.0115-0.014μ.

Φ 32

Πίν. 116

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὰ κατώτερα τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως, προφανῶς συνανήκον μὲ τὰ Φ 28 καὶ Φ 31. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὁπτιση ἀνισομερής.

Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεία, μὲ ἵχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανέρυθρο ἐπίχρισμα καὶ μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησης τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.
"Υψ. 0.043μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.013μ.

Φ 33 Σχ. 38α, Πίν. 115

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτησι ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεία. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ στὸ χεῖλος, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα καὶ μερικὲς μικρὲς ρωγμές, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποίησης τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.
"Υψ. 0.051μ., πλ. 0.064μ., πάχ. 0.01μ.

Φ 34 Σχ. 40α, Πίν. 132

Φρέα 6, νότια τοῦ Τομέα Β. "Αγνωστο ἐὰν προέρχεται ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς ἢ ἀπὸ τὴν λαξευτὴ θαλαμοειδῆ κατασκευὴ τοῦ φρέατος. Τμῆμα τοῦ χεῖλους καὶ ἐλάχιστο τμῆμα τῶν ἀνώτατων τοιχωμάτων ἀνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο, μὲ ἐλαφρῶς κυρτὴ ἄνω ἐπιφάνεια, ἐξέχει σχηματίζοντας τετράπλευρη προεξοχή. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον κολουροκωνικό. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. "Οπτησι ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεία. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους φθαγμένη. Ἐξωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποίου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανέρυθρο ἕως τὸ ἀνοικτὸ καστανόφαιο καὶ τὸ μελανό.
"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.07μ., πλ. χεῖλους 0.039μ., πάχ. τῆς τετράπλευρης προεξοχῆς τοῦ χεῖλους 0.026μ.

Φ 35 Σχ. 39β, Πίν. 130

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο, ἐξέχει σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Ἐξωτερικά, τὰ τοιχώματα φαίνονται νὰ ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ κάτω πρὸς τὰ ἐπάνω. Ἐσωτερικά, εἶναι ἐλαφρῶς κοίλα καὶ βαίνουν σχεδὸν κατακόρυφα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται μᾶλλον κολουροκωνικό. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτησι ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, καστανέρυθρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ φθαγμένη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια διατηρεῖ ὑπολείμματα ἐπιχρίσματος τὸ χρῶμα τοῦ ὁποίου τείνει πρὸς

τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό, προφανῶς λόγῳ πυρᾶς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεία ἐρυθρὴ ἕως καστανὴ καὶ κατὰ μέγα μέρος τεφρῇ.
"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.077μ., πλ. χεῖλους 0.044μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.016μ.

Φ 36 Σχ. 43, Πίν. 145

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸν προέχοντα ὦμο εὐρύστομου πιθοειδοῦς. Ἡ μετὰβασι ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὦμο καμπύλη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτησι ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, βαθυκάστανο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἀβαθῆς ὀριζόντια ἐγγράραξι ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμοῦ ἐξωτερικά.
"Υψ. 0.052μ., πλ. 0.077μ., πάχ. λαμοῦ 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.0075μ.

Φ 37 Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτησι ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρῇ ἕως μελανὴ στιλπνὴ βαφή.
"Υψ. 0.058μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.0085μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12μ.

Φ 38 Σχ. 29β

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτερα τοιχώματα βαθῆος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς κατὰ τόπους βαθυκόκκινος, κατὰ τόπους βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτησι ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἕως καστανόμαυρο καὶ μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα ποὺ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.
"Υψ. 0.069μ., πλ. 0.075μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.12μ.

Φ 39 Σχ. 10β, Πίν. 29

Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτησι ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.
"Υψ. 0.045μ., πλ. 0.055μ., πάχ. 0.0085μ.

Φ 40

Σχ. 17, Πίν. 43

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα ποὺ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Τὸ χρῶμα τοῦ ἐσωτερικά μελανό, ἐξωτερικά ἐρυθρὸ ἕως καστανόμαυρο καὶ μελανό.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.048μ., πᾶχ. 0.007μ.

Φ 41

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανό στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.039μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0085μ.

Φ 42

Σχ. 8, Πίν. 19

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος ἕως καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἐξωτερικά ἀπὸ τὸ καστανέρυθρο ἕως τὸ μελανό, ἐσωτερικά ἀπὸ τὸ ἀνοικτοκάστανο ἕως τὸ ἐρυθρό. Ἀβαθεῖς παράλληλες ἀνυλακώσεις ἐσωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Φ 43

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους παραλλάσσει πρὸς τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, τεφρὸ ἐπίχρισμα ποὺ διατηρεῖ ἔχνη ἀπὸ στίλβωση.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.041μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.01μ.

Φ 44

Σχ. 69α, Πίν. 12

Προέλευση ως άνω.

Τμῆμα τοῦ ἄνω μέρους τῆς κοιλίας χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Συγκολλημένο ἀπὸ τρία

δοτρακα καὶ συμπληρωμένο σὲ μικρὸ τμῆμα. Σώζονται ἡ γέννηση καὶ ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθυκόκκινο ἕως τεφρὸ καὶ μελανὸ ἐπίχρισμα. Στὰ τοιχώματα τοῦ ἀγγείου καὶ ἀμέσως ἐπάνω ἀπὸ τὴν γέννηση τῆς λαβῆς, σημεῖο τοῦ κεραμέα, ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς μικρῶν, λοξῶν καὶ ὁμόροπων ἀνυλακώσεων καὶ μικρὴ ὀπή (Σχ. 2α).

Ύψ. 0.105μ., πλ. 0.143μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.009-0.013μ., ὕψ. λαβῆς 0.065μ., πᾶχ. λαβῆς 0.019μ., διάμ. ὀπῆς λαβῆς 0.0235μ.

Φ 45

Πίν. 295

Προέλευση ως άνω.

Τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμῆμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πιθοειδοῦς μᾶλλον. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων φέρουν βαθυκόκκινο ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.062μ.

Φ 46

Πίν. 283

Προέλευση ως άνω.

Τὸ κάτω μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμῆμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων φέρουν καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ μελανό.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.057μ.

Φ 47

Σχ. 37γ, Πίν. 107-108

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ ἀγγείου, πιθανῶς ἀκόσμητου τηγανοειδοῦς. Ἡ βάση ἐλαφρῶς κυρτή, ἐξέχει λίγο ἀπὸ τὰ τοιχώματα. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἀπολήγουν σὲ ἔξω νεῦον χεῖλος. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένη βαφή.

Ύψ. 0.0275μ., ΔΔ. βάσεως 0.065x0.058μ., πᾶχ. βάσεως 0.012μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0055μ.

Φ 48

Σχ. 44α, Πίν. 138

Προέλευση ως άνω.

Τμῆμα τοῦ χαμηλοῦ χοανοειδοῦς λαμοῦ καὶ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Συγκολλημένο ἀπὸ πέντε δοτρακα καὶ συμπληρωμένο στὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος.

Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καί στήν έσωτερική πλευρά τοῦ λαμοῦ, ἐπίχρυσμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ, πού κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ πορτοκαλόχρωμο. Διακρίνονται τὰ ἴχνη τοῦ χρωστήρα.

Ύψ. 0.12μ., πλ. 0.219μ., πᾶχ. λαμοῦ 0.009μ., πᾶχ. ὤμου 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.20μ.

Φ 49

Σχ. 48, Πίν. 162

Ἀπὸ τὴν λαξευτὴ θαλαμοειδῆ κατασκευὴ τοῦ φρέατος 6.

Δίωτος πίθος. Συγκολλημένος ἀπὸ μεγάλο ἀριθμὸ ὀστράκων καὶ συμπληρωμένος σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν στὸ χεῖλος, σὲ ὁλόκληρο τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὴν βάση καὶ σποραδικὰ στὸ ὑπόλοιπο σώμα. Χαμηλὸς, κυλινδρικός μᾶλλον λαμῖος, μὲ ἀνάγλυφη ταινία στήν βάση του, ὀριζόντιο χεῖλος καὶ ὠοειδὲς σῶμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ σώματος καὶ στὸ σημεῖο τῆς μέγιστης διαμέτρου δύο κάθετες λαβὲς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες. Μεταξὺ τῶν λαβῶν δύο μαστοειδεῖς ἀποφύσεις, ἐπίσης ἀντιδιαμετρικὰ τοποθετημένες. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια διατηρεῖ μεγάλο μέρος τοῦ ἀρχικοῦ στιλβωμένου ἐπιχρίσματος, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοιχτοκόκκινο καὶ τὸ ἀνοιχτοκάστανο στὴν μία κυρίως ὀψη τοῦ ἀγγείου ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανὸ σὲ μεγάλο μέρος τῆς ἄλλης.

Ύψ. 0.477μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.24μ., μέγ. διάμ. σώματος 0.40μ., ὑπολ. διάμ. βάσεως 0.14-0.15μ., ὕψ. λαβῆς 0.14μ.

Φ 50

Σχ. 37β, Πίν. 106

Φρέαρ 9, στὸ ΝΑ τμήμα τοῦ Δ12. Ἐπιχώσεις τοῦ σύγχρονου χεμάρρου.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα κύλικας. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸ χεῖλος στὰ τοιχώματα γωνιώδης ἐξωτερικά, καμπύλη ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση μᾶλλον ἰσομερής. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.052μ., πᾶχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.24μ. περίπου.

Φ 51

Σχ. 17

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά. Πηλὸς ἀνοιχτοκόκκινος ἕως καστανός, ἀκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἕως τεφρὸ στιλβωμένο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.06μ., πᾶχ. χεῖλους 0.006μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους περὶ τὰ 0.20μ.

Φ 52

Σχ. 15, Πίν. 36

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Έξωτερικά, καὶ σχεδὸν ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, τὸ ἄνω μέρος ὀριζόντιας σωληνωτῆς ἀποφύσεως. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ἐσωτερικά καὶ στήν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀποφύσεως, στιλβωμένο ἐπίχρυσμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ καστανὸ ἕως τὸ καστανόερυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.063μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους περὶ τὰ 0.26μ., μῆκ. ἀποφύσεως 0.025μ. περίπου, πᾶχ. ἀποφύσεως 0.0035μ., διάμ. ὀπῆς ἀποφύσεως 0.0045μ.

Φ 53

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ ἀποκεκρουσμένο χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει λεῖο ὠχροκίτρινο ἐπίχρυσμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.045μ., πᾶχ. 0.0085μ.

Φ 54

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Όστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Στὸ σημεῖο συναντήσεως χεῖλους καὶ ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων σχηματίζεται ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἀνοιχτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, ἐπίχρυσμα στίς ἀποχρώσεις τοῦ καστανοῦ, στιλβωμένο ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.07μ., πᾶχ. 0.0125μ.

Φ 55

Σχ. 69α, Πίν. 284

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τὸ μεγαλύτερο μέρος μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς καὶ μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν κυρτῶν τοιχωμάτων πιθοειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς καστανόερυθρος,

ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων φέρουν καστανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὸ ἀνώτερο τμήμα τῆς, δύο λοξές συγκλίνουσες ἐγχαράξεις, ποὺ βαίνουν παρὰ ἄλληλα πρὸς τὶς πλευρές τῆς.

Ύψ. 0.091μ., πλ. 0.10μ., πάχ. 0.0075μ., ὕψ. λαβῆς 0.055μ., πλ. λαβῆς 0.065μ., πάχ. λαβῆς στὸ μέσον τῆς 0.0095μ., διάμ. ὁπτῆς λαβῆς 0.02-0.0235μ.

Φ 56

Σχ. 27α

Φρέαρ 11, ἐπὶ τῆς πλατείας Μυλωνος. Ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς κατὰ τόπους ἐρυθρός, κατὰ τόπους βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ ἕως καστανὸ ἐπίχρισμα, στίς ἀποχωρήσεις τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.058μ., πάχ. 0.01μ., ὕπολ. διάμ. χεῖλος 0.24-0.26μ.

Φ 57

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος καὶ κατὰ τόπους ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνοικτοκάστανι ἕως καστανέρυθρη ἀμυδρὰ στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.024μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 58

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τεφρῇ. Ἡ ἐσωτερικὴ στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.048x0.063μ., πάχ. 0.011μ.

Φ 59

Σχ. 8, Πίν. 23

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ρόδινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0055μ.

Φ 60

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.022μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 61

Σχ. 22, Πίν. 57

Φρέαρ 12, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων. Ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς ὁδοῦ κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς φιάλης μὲ ἡμισφαιρικὸ μᾶλλον σῶμα τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος εἶναι ἐλαφρῶς παχύτερο τῶν τοιχωμάτων καὶ νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς καστανός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανή.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 62

Σχ. 26

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθύς ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι μᾶλλον εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς τεφρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 63

Σχ. 76β, Πίν. 348

Φρέαρ 13, ἀνατολικά τῶν δωματίων Β2 καὶ Β3, μέσα στὸν σύγχρονο χεῖμαρρο. Ἐπιχώσεις τοῦ χεῖμαρρου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς κρατηρίσκου ἢ πρόχου. Πηλὸς τεφρὸς ἕως μελανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, ὑπολείμματα καστανῆς στιλπνῆς βαφῆς καὶ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ζευγὸς κάθετων σχεδὸν ἀνάγλυφων νευρώσεων.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.03μ., πάχ. μαζί μὲ τὶς νευρώσεις 0.005μ.

Φ 64

Σχ. 45, Πίν. 152

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα σχετικὰ λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ, καὶ γραπτὴ βαθυκόκηνη ἕως καστανόμαυρη διακόσμηση: σῶζε-

ται τμήμα μετόπης που πληροῦται με δικτυωτό.
"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.039μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 65 Σχ. 8, Πίν. 23
Φρέαρ 13, ανατολικά των δωματίων Β2 και Β3, μέσα στον σύγχρονο χείμαρρο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Τμήμα του χείλους και των ἄνω τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Συγκολλημένο από δύο ὄστρακα. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εὐθύγραμμα. Πηλός ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά και ἐσωτερικά, καστανέρυθρη στιλπνή βαφή.
"Υψ. 0.049μ., πλ. 0.083μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 66 Σχ. 8, Πίν. 23
Προέλευση ὡς ἄνω.
Τμήμα του χείλους και των ἄνω τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Συγκολλημένο από δύο ὄστρακα. Τὰ τοιχώματα σχεδόν εὐθύγραμμα. Πηλός ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά και ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφής στιλβωμένη.
"Υψ. 0.037μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 67 Σχ. 8
Προέλευση ὡς ἄνω.
Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλός ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφής στιλβωμένη. Ἐσωτερικά, καστανόμαυρη ἕως μελανή στιλπνή βαφή.
"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 68 Σχ. 26
Προέλευση ὡς ἄνω.
Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἔντονα διογκωμένο ἐσωτερικά και ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλός ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά και ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφής.
"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.038μ., πάχ. στήν διόγκωση τοῦ χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.004μ.

Φ 69 (2)
Προέλευση ὡς ἄνω.
Δύο ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Tale ware». Πηλός ἐρυθρός. "Οπτηση ἰσομερής στὸ ἕνα, ἀνισομερής στὸ ἄλλο. Ἡ ἐξωτερική ἐπιφάνεια τοῦ ἑνὸς καστανέρυθρη, τοῦ ἄλλου τείνει πρὸς τὸ καστανόμαυρο.

(α) ΔΔ. 0.037x0.039μ., πάχ. 0.008μ.
(β) ΔΔ. 0.035x0.02μ., πάχ. 0.0085μ.

Φ 70 Σχ. 69α, Πίν. 10
Φρέαρ 14, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων. Ἄγνωστο ἔαν ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ήφαιστειακής καταστροφής ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἢ ἀπὸ τὸ δάπεδο ἢ τὸ ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς ὁδοῦ κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ, δηλαδή ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι. (Τὸ φρέαρ 14 ἀνοίχθηκε ἀρχικά ἐξωτερικά τῆς ΒΔ γωνίας τοῦ δωματίου Δ16, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων, και στήν συνέχεια μετατοπίστηκε στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ δωματίου.)

Μεγάλη σωληνωτή λαβὴ και μικρὸ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Συγκολλημένο ἀπὸ τρία ὄστρακα. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλός ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς και ἡ ἐξωτερική τῶν τοιχωμάτων καλύπτονται ἀπὸ ὑπόλευκο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερική ἐπιφάνεια ρόδινη. Στὸ κάτω μέρος τῆς λαβῆς, σημεῖο τοῦ κεραμέα: δύο ἀβαθεῖς αὐλακώσεις συναντώμενες λοξὰ σχηματίζουν Υ σὲ ὀριζόντια θέση στραμμένο πρὸς τὰ ἀριστερά (Σχ. 2α).

"Υψ. 0.11μ., πλ. 0.129μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0115μ., ὕψ. λαβῆς 0.09μ., πλ. λαβῆς 0.11-0.053μ. (στήν γέννηση ἢ ἀπόληξη και στὸ μέσον ἀντίστοιχα), πάχ. λαβῆς στὸ μέσον τῆς 0.0105-0.012μ., διάμ. ὀπῆς λαβῆς 0.033-0.031μ. και 0.027-0.021μ.

Φ 71 Σχ. 8
Φρέαρ 14, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων. Ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς ὁδοῦ κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Στὴν περιοχὴ τοῦ χείλους ἀνεπαίσθητη διόγκωση ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εὐθύγραμμα. Πηλός ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανέρυθρο ἕως καστανόφαιο, ἐσωτερικά τεφρὸ ἐπίχρισμα.
"Υψ. 0.054μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 72 Σχ. 32
Προέλευση ὡς ἄνω.
"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ και χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα και εἶναι εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἄνω

ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους φθαρμένη. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀδρὴ τεφρῇ.

Ύψ. 0.053μ., πλ. 0.053μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0125μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.014μ.

Φ 73

Σχ. 57α, Πίν. 194

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ ἀποκεκρουσμένο χεῖλος ἔνευε προφανῶς πρὸς τὰ ἔξω. Ὁ λαμὸς κοῦλος. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.06μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.012μ.

Φ 74

Σχ. 71α, Πίν. 318

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ τρεῖς ἐπᾶλληλες ζῶνες ὀριζόντιας ἰχθυοκάνθας. Ὅριζόντια ἐγγάραξη χωρίζει τίς δύο ἀνώτερες ζῶνες ἀπὸ τὴν κατώτερη.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.0105μ.

Φ 75

Σχ. 29β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος τραπεζιοειδοῦς διατομῆς: ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου καὶ ἔντονα διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρο ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα, ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, καστανὸ ἕως καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.043μ., πάχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.016μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ.

Φ 76

Σχ. 25, Πίν. 69

Φρέαρ 15, ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. (Τὸ φρέαρ 15 ἀνοίχθηκε ἀρχικὰ ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου, σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸν νότιο τοῖχο τῆς Δυτικῆς Οἰκίας καὶ ἀμέσως στὰ δυτικὰ τῆς εἰσόδου τοῦ κτηρίου.)

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος κύμβης μὲ πολὺ λεπτὰ τοιχώματα. Συγκολλημένο ἀπὸ τέσσερα ὄστρακα. Περιλαμβάνει τμήμα τοῦ χεῖλους, τοῦ ὤμου καὶ τῆς κοιλίας.

Ὁ ὤμος προέχει. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Τὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους περιτρέχει ἐγγάρακτη γραμμὴ. Στὴν μετάβαση ἀπὸ τὸν ὤμο στὴν κοιλία λοξὴ καὶ ἐλαφρῶς ὑπερυψωμένη ταινιωτὴ λαβή. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ τεφρὸ μᾶλλον ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.057μ., πλ. 0.08μ., πάχ. 0.005μ.

Φ 77

Σχ. 12

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, καστανὸ ἔντονα στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.033μ., πάχ. 0.005μ.

Φ 78

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἐσωτερικά τὰ τοιχώματα εἶναι εὐθύγραμμα. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τους, μέχρις ἀποστάσεως περὶ τὰ 0.02μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, ἡ ἐπιφάνεια παρουσιάζει ἐλαφρὰ ἔξαρση, γεγονός που ἔχει ὡς συνέπεια τὰ τοιχώματα νὰ ἔχουν μεγαλύτερο πάχος στὴν περιοχὴ αὐτή. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 79

Σχ. 20

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει ἔντονα πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα γωνιώδη. Πηλὸς ροδίζων, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ὀλόβαφη ἀνοικτοκόκκινη. Ὅριζόντια ταινία τοῦ ἴδιου χρώματος ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐξωτερικά. Ἡ λοιπὴ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φέρει ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.046μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 80

Σχ. 45, Πίν. 153

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς μᾶλλον. Ἐξωτερικά, ὠχροκίτρινο ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ γραπτὴ ἐρυθροχρῶμη διακόσμηση: σώζονται τρεῖς ὁμόκεντροι ρόμβοι. Τὸ θέμα φαίνεται νὰ ἐπαναλαμβάνεται παραπλεύρως καὶ ἀπὸ κάτω. Προφανῶς ἡ ἀρχικὴ διακό-

σημηση συνίστατο σὲ ὀριζόντιες σειρές ὁμόκεντρων καὶ κενῶν ρόμβων ἐναλλάξ.

"Υψ. 0.075μ., πλ. 0.046μ., πᾶχ. 0.008μ.

Φ 81

Σχ. 8, Πίν. 22

Φρέαρ 15, ἐπὶ τῆς πλατείας Τριγώνου. Χαλικοόστρωτο δάπεδο ἢ ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἀνεπίχριστη καστανέρυθρη.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.053μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Φ 82

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος καὶ κατὰ τόπους ρόδινος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικὰ, καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθροβαφῆς, μὲ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.029μ., πᾶχ. 0.006μ.

Φ 83

Σχ. 76γ, Πίν. 350

Φρέαρ 16, ἐπὶ τῆς πλατείας 3 (ἀνατολικά τῆς Δυτικῆς Οἰκίας). Ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς καστανός. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐξίτηλο ἐρυθρὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα καὶ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: σὲ ἓνα ἄκρο τοῦ ὀστράκου διακρίνεται μικρὴ λοξὴ ἐγχάρακτη γραμμὴ. Ἐπάνω σὲ δύο ἐπάληπτες ἀνάγλυφες ταινίες, δύο σειρές ἐντυπων κύκλων, καὶ σὲ δύο περιπτώσεις ἡμικυκλίων, πέντε σὲ κάθε σειρά. Ἐξαρχῇ τῆς ἐπιφάνειας στὸ θραυσμένο ἄκρο τῆς μᾶς ἀνάγλυφης ταινίας ὑποδηλώνει τὴν γέννηση ἀποφύσεως/λαβῆς.

ΔΔ. 0.056x0.061μ., πᾶχ. 0.007-0.009μ., πᾶχ. στὴν γέννηση τῆς ἀποφύσεως/λαβῆς 0.012μ.

Φ 84

Σχ. 38β, Πίν. 123

Φρέαρ 18, ἀνατολικά τοῦ δωματίου Δ3, ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ἀναλημματικοῦ τοίχου τοῦ σύγχρονου χεμάρρου. Ἐπιχώσεις τοῦ χεμάρρου.

"Οστρακο ἀπὸ τὴν γωνία τετράπλευρου χονδροειδοῦς πινακίου. Στὴν περίμετρο τοῦ ἀγγείου πλατὺ ὀριζό-

ντιο περιχέλωμα. Ὁ πυθμένας βρίσκεται περὶ τὰ 0.02μ. χαμηλότερα ἀπὸ τὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ περιχελώματος. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ βάση ἐπίπεδη. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ὁ πυθμένας, τὸ περιχέλωμα καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καλύπτονται ἀπὸ στίλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῖου κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ καὶ τὸ καστανὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο. Ἡ βάση τραχεία. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ περιχελώματος καὶ στὰ τοιχώματα ἐξωτερικὰ, ἴχνη πυρᾶς.

"Υψ. 0.043μ., ΔΔ. 0.083x0.075μ., πλ. περιχελώματος στὶς πλευρές 0.028-0.031μ., πλ. περιχελώματος στὴν γωνία 0.05μ.

Φ 85

Σχ. 8, Πίν. 21

Φρέαρ 19, ἐξωτερικὰ τοῦ νότιου τοίχου τοῦ δωματίου Δ19 καὶ σὲ ἐπαφὴ μὲ αὐτόν. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθροβαφῆς στίλβωμένη.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.038μ., πᾶχ. 0.0075μ.

Φ 86

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μελανὴ καὶ ἐν μέρει καστανόμαυρη ἔντονα στίλπνῃ βαφή.

"Υψ. 0.037μ., πλ. 0.041μ., πᾶχ. 0.006μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.12μ.

Φ 87

Σχ. 9, Πίν. 20

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπόλευκο ἕως ἀνοικτότεφρο ἐπίχρισμα.

"Υψ. 0.032μ., πλ. 0.054μ., πᾶχ. 0.0075μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.20μ.

Φ 88

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀπολήγει σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. "Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ

έσωτερικά, ανοικτοκάστανο έως ανοικτό καστανέ-
ρυθρο επίχρισμα.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.005μ.

Φ 89

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοι-
κτής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έσω και απολή-
γει σε άκμή. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ερυθρός,
ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση ανισομερής.
Έξωτερικά και έσωτερικά, επίχρυσμα στις αποχρώ-
σεις του ερυθρού.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.005μ.

Φ 90

Σχ. 66, Πίν. 271

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων
και την επίπεδη βάση κλειστού άγγείου. Πηλός ανοι-
κτότεφρος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Τα
τοιχώματα έξωτερικά και ή βάση καλύπτονται από
τεφρή έως μελανή στιλπνή βαφή.

"Υψ. 0.025μ., πλ. 0.06μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σω-
ζόμενο άκρο τους 0.008μ., πάχ. στην μετάβαση από
τα τοιχώματα στην βάση 0.012μ., πάχ. βάσεως στο
σωζόμενο άκρο της 0.007μ.

Φ 91

Σχ. 64α, Πίν. 241

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το σώμα κλειστού άγγείου, άσκοϋ ίσως.
Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής.
Έξωτερικά, καστανόμαυρη άμυδρά στιλπνή βαφή και
εγχάρακτη διακόσμηση που συνίσταται σε δύο έλα-
φρά καμπύλες γραμμές σε όριζόντια διάταξη.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 92 (4)

Πίν. 1

Προέλευση ως άνω.

Τέσσερα όστρακα από το σώμα άγγείων της κατηγο-
ρίας «Talc ware». Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ίσομερής
στο ένα, ανισομερής στα άλλα. Το χρώμα της έξωτε-
ρικής επιφάνειας ποικίλλει (καστανόμαυρο, ερυθρό-
φαιο, μελανό).

(α) ΔΔ. 0.054x0.045μ., πάχ. 0.011μ.

(β) ΔΔ. 0.047x0.033μ., πάχ. 0.011μ.

(γ) ΔΔ. 0.034x0.032μ., πάχ. 0.011μ.

(δ) ΔΔ. 0.029x0.034μ., πάχ. 0.01μ.

Φ 93

Σχ. 64α, Πίν. 233

Φρέαρ 20, δυτικά της Ξεστής 2. Από δύο κοιλότητες
στον φυσικό βράχο, διαμέτρου 0.40-0.52μ. και βάθους
0.26-0.35μ.

"Οστρακο από το άνω μέρος του σώματος άσκοϋ μάλ-

λον. Ήμικυκλικό άνοιγμα διαμέτρου 0.01μ. περίπου
στην μία πλευρά του όστράκου ανήκει προφανώς στον
λαμό του άγγείου. Πηλός ανοικτότεφρος, ακαθάριστος.

"Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά, μελανή στιλπνή βαφή
και εγχάρακτη διακόσμηση ως έξης: καμπύλη γραμμή
περιβάλλει την βάση του λαμού. Στο σώμα, λείψανα
ζεύγους τεθλασμένων γραμμών μάλλον. Διακρίνονται
μία άπλή γωνία με την κορυφή προς τα άνω και παρα-
πλεύρως αυτής ζεύγος λοξών παράλληλων γραμμών.

ΔΔ. 0.037x0.061μ., πάχ. 0.0055-0.01μ. (στο σώμα και
στην βάση του λαμού αντίστοιχα).

Φ 94

Σχ. 12, Πίν. 33

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοι-
κτής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έσω. Τα τοιχώ-
ματα κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος.
"Οπτηση ίσομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοι-
κτότεφρο επίχρυσμα.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 95

Σχ. 23γ, Πίν. 59

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς
φιάλης. Το χείλος πεπλατυσμένο όριζόντιο, προβάλλε-
ται έλαφρώς προς τα έσω. Τα τοιχώματα σχεδόν ευθύ-
γραμμο. Το σχήμα του σώματος αποκαθίσταται κο-
λουροκωνικό. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση
ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, στιλβωμένο
επίχρυσμα, ερυθρό στην άνω επιφάνεια του χείλους,
ανοικτό καστανέρυθρο στα τοιχώματα. Έξωτερικά
τείνει κατά τόπους προς το βαθυκάστανο.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.028μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους
0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.011-0.007μ. (άμέσως κά-
τω από το χείλος και στο κάτω σωζόμενο άκρο τους
αντίστοιχα).

Φ 96

Σχ. 20, Πίν. 46

Φρέαρ 20, δυτικά της Ξεστής 2. Από τρίτη κοιλότητα
στον φυσικό βράχο, διαμέτρου 0.34-0.50μ. και βά-
θους 0.32μ.

Το μισό περίπου του άνω μέρους του σώματος «μη-
λιακής φιάλης». Συγκολλημένο από τέσσερα όστρα-
κα και συμπληρωμένο σε ίκανό μέρος του σώματος.
Το χείλος νεύει έντονα προς τα έσω. Τα τοιχώματα
γωνιώδη. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. "Οπτη-
ση ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια ολόβαφη βα-
θυκόκκινη. Όμοιόχρομη στιλβωμένη όριζόντια ται-
νία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή
έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο επίχρυσμα,
στο χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.057μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14μ.

Φ 97

Σχ. 75β, Πίν. 345

Φρέαρ 20, δυτικά της Ξεστής 2. Μέσα σὲ δωμάτιο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἄγγειου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρσιμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ, καὶ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ σειρὰ ἀποτυπωμάτων δακτύλων ἐπάνω σὲ ἀνάγλυφη ὀριζόντια ταινία.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.063μ., πάχ. 0.015μ.

Φ 98

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μᾶλλον ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Τὸ χρώμα τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφάνειας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ βαθυκόκκινο ἕως τὸ καστανόμαυρο.

ΔΔ. 0.047x0.038μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 99

Σχ. 32, Πίν. 86

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμο στὸ σωζόμενο τμήμα τους. Σὲ ἀπόσταση 0.022μ. κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ὀριζόντια ἀνάγλυφη νεύρωση ἀποκεκρουσμένη ἐν μέρει. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, ῥόδινο ἕως ἐρυθρὸ ἐπίχρσιμα ποὺ κατὰ τόπους παραλλάσσει πρὸς τὸ τεφρό.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρὶς τὴν νεύρωση 0.01μ., πάχ. μαζὶ μὲ τὴν νεύρωση 0.013μ.

Φ 100

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καστανέρυθη.

ΔΔ. 0.048x0.034μ., πάχ. 0.009μ.

Φ 101

Σχ. 39α, Πίν. 127

Φρέαρ 21, μέσα στὸ δωμάτιο Δ9.1. Ἀπὸ τὸ δάπεδο ἢ τὸ ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τοῦ ἰσογείου ποὺ βρισκόταν ἐπάνω στὸν φυσικὸ βράχο.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἄγγειου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ ἐξέχει σχηματίζοντας τραπέζιοιδη προεξοχή. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια

τοῦ ἄγγειου, καθὼς καὶ ἡ ἄνω ἐπιφάνεια καὶ τὰ πλάγια τοῦ προεξέχοντος χεῖλους διατηροῦν ὑπολείμματα ἐρυθρῆς ἕως καστανέρυθρης βαφῆς. Ἡ κάτω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, καὶ ἡ ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων φέρουν ἄδρὸ ὠχροκίτρινο ἐπίχρσιμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ τρεῖς ὀριζόντιες σειρὲς ἐμπιέστων τριγώνων, ἐναλλάξ μὲ ἀντικόρυφα καὶ μὲ κοινὴ βάση, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν δύο ὀριζόντιες σειρὲς ἀνάγλυφων ῥόμβων ὀριζοντίως διχοτομουμένων.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.079μ., πλ. χεῖλους 0.0425μ., πάχ. τῆς προεξοχῆς τοῦ χεῖλους 0.022μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.022μ.

Φ 102

Σχ. 22, Πίν. 56

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης μὲ ἡμισφαιρικὸ μᾶλλον σῶμα τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ σχεδὸν ἐπίπεδο χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχρστη, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά, σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυφη ταινία σὲ μικρὴ ἀπόσταση κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος, δύο σειρὲς λοξῶν ἐγγάρακτων γραμμιδίων ἀντίθετης φορᾶς, ποὺ σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθας.

Ύψ. 0.053μ., πλ. 0.046μ., πάχ. 0.01μ.

Φ 103

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐξίτηλο βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 104

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμο. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 105

Σχ. 20

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα «μηλιακῆς φιάλης». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοι-

χώματα κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής στιλβωμένη. Όριζόντια ταινία του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο έπίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 106

Σχ. 20

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τὰ άνω τοιχώματα «μη-
λιακής φιάλης». Τò χείλος κάμπτεται πρòς τὰ άνω.
Κατὰ τὰ λοιπὰ όπως τò προηγούμενο.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 107

Σχ. 36, Πίν. 103

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τò χείλος και τὰ τοιχώματα κυπέλλου.
Τò χείλος απολήγει σέ άκμή. Τὰ τοιχώματα λεπτά,
σχεδόν κατακόρυφα. Τò σχήμα τού σώματος αποκα-
θίσταται μάλλον κυλινδρικό. Πηλός ώχροκίτρινος,
ακαθάριστος. "Οπτηση ίσομερής. Η επιφάνεια, έξω-
τερικά και έσωτερικά, μάλλον άδρή, με έπίχρισμα στο
χρώμα τού πηλού.

"Υψ. 0.066μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.005μ.

Φ 108

Σχ. 21ε, Πίν. 55

Φρέαρ 22, ΝΔ τής «Οίκίας τής "Αγκυρας». Άγνωστες
οί άκρивεις συνθήκες εύρέσεως. (Εκτòς από τò γεγο-
νός ότι κατὰ τήν διάνοιξη τού φρέατος αὐτοῦ συνα-
ντήθηκαν τοίχοι [Marinatos 1971, 8. Μαρινάτος 1971,
182], καμιά άλλη πληροφορία δέν δίδεται σχετικά με
τήν ανασκαφή του, ούτε στα ήμερολόγια ανασκαφής
ούτε στην έτήσια ανασκαφική έκθεση.)

"Οστρακο από τò χείλος και τὰ άνω τοιχώματα βαθιάς
φιάλης τής κατηγορίας «Talc ware». Τὰ τοιχώματα σχε-
δόν κατακόρυφα. Πηλός κατὰ τόπους βαθυκάστανος,
κατὰ τόπους καστανέρυθρος. "Οπτηση άνισομερής. Η
επιφάνεια, έξωτερικά και έσωτερικά, άνεπίχριστη κα-
στανέρυθρη έως καστανόμαυρη.

"Υψ. 0.028μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.0075μ.

Φ 109

Σχ. 8

Δυτική Οίκία, δωμάτιο 4, ισόγειο και φρέαρ 23. Στρώ-
μα τής ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από τò χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοι-
κτής φιάλης (πρβ. με τò Ξ 38 παραπάνω). Τò χείλος
απολήγει σέ άκμή. Τὰ τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός
έρυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτε-
ρικά και έσωτερικά, άνοικτò καστανέρυθρο έπίχρι-
σμα, πού διατηρεί ίχνη από στίλβωση.

"Υψ. 0.039μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 110

Σχ. 10α

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τò χείλος και τò άνώτατο τμήμα τών
τοιχωμάτων άνοικτής φιάλης. Τò χείλος απολήγει σέ
άκμή. Τὰ τοιχώματα έλαφρώς κυρτά. Πηλός ρόδινος,
ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και
έσωτερικά, ρόδινο έπίχρισμα, στο χρώμα τού πηλού.

"Υψ. 0.02μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 111

Σχ. 21δ, Πίν. 54

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τò χείλος και τὰ άνω τοιχώματα κωνι-
κής μάλλον φιάλης. Τò χείλος πεπλατυσμένο όριζό-
ντιο. Τὰ τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμο. Πηλός κα-
στανός, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτε-
ρικά και έσωτερικά, μελανò και έν μέρος καστανό-
μαυρο στιλβωμένο έπίχρισμα.

"Υψ. 0.02μ., πλ. 0.03μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους
0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο
τους 0.0065μ.

Φ 112

Σχ. 17

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τò διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τὰ
άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Η διόγκωση τού χεί-
λους γωνιώδης. Τὰ έλαφρώς κυρτά τοιχώματα λεπταί-
νουν πρòς τὰ κάτω. Πηλός άνοικτοκόκκινος, ακαθάρι-
στος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερι-
κά και έσωτερικά, άνοικτοκόκκινο έπίχρισμα, στο
χρώμα τού πηλού, πού διατηρεί ίχνη από στίλβωση.

"Υψ. 0.049μ., πλ. 0.052μ., πάχ. χείλους 0.012μ., πάχ.
τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0055μ.

Φ 113

Σχ. 20

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τò χείλος και τὰ άνω τοιχώματα «μη-
λιακής φιάλης». Τò χείλος νεύει πρòς τὰ έσω. Τὰ τοι-
χώματα κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος.
"Οπτηση άνισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυ-
θροβαφής, με ίχνη από στίλβωση. Όμοιόχρωμη όρι-
ζόντια στιλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από τò χείλος
έξωτερικά. Στην λοιπή έξωτερική επιφάνεια, ώχρο-
κίτρινο έπίχρισμα, στο χρώμα τού πηλού.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 114

Σχ. 39β

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από τò χείλος και μικρò τμήμα τών άνώτα-
των τοιχωμάτων άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου οί-
κιακής χρήσεως. Τò πεπλατυσμένο κυρτò χείλος έξέχει
σχηματίζοντας τριγωνική προεξοχή. Τò σχήμα τού σώ-
ματος αποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός έρυ-

θρός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐσωτερικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀδρὴ ἀνεπίχριστη.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.072μ., πλ. χεῖλους 0.023μ.

Φ 115

Σχ. 8

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανόμαυρος, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.026μ., πλάχ. 0.007μ.

Φ 116

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξωτερικά ἐρυθρὸ ἕως καστανό, ἐσωτερικά καστανό.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.024μ., πλάχ. τοιχωμάτων 0.0075μ.

Φ 117

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, στὸ χρῶμα περὶ τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.045x0.027μ., πλάχ. 0.0085μ.

Φ 118

Φρέαρ 23, μέσα στὸ δωμάτιο 4 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς τοῦ δωματίου (ὄροφος καὶ ἰσόγειο).

Ὀστρακο καθ' ὅλα ὅπως στὸ προηγούμενο.

ΔΔ. 0.031x0.02μ., πλάχ. 0.009μ.

Φ 119

Σχ. 39β, Πίν. 130

Φρέαρ 24, μέσα στὸ δωμάτιο 6 τῆς Δυτικῆς Οἰκίας. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς τοῦ δωματίου (ὄροφος καὶ ἰσόγειο).

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ τοιχώματα ἀνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως. Τὸ πεπλατυσμένο ὀριζόντιο χεῖλος ἐξέχει σχηματίζοντας τριγωνικὴ προεξοχή. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Τὸ σχῆμα τοῦ σώματος ἀποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐσωτε-

ρικά καὶ στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ χεῖλους, βαθυκόκκινο ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχέα καὶ ἀνεπίχριστη, ἐρυθρὴ καὶ κατὰ τὸν τύπον τεφρῆ.

Ύψ. 0.086μ., πλ. 0.101μ., πλ. χεῖλους 0.023μ., πλάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.01μ.

Φ 120

Σχ. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χονδροειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐλαφρὸ περιχέλιωμα ἐξωτερικά. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο καμπύλη. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, βαθυκόκκινο ἕως καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὸ ἀνώτερο τμήμα τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.029μ., πλ. 0.054μ., πλάχ. λαμοῦ 0.012μ.

Φ 121

Σχ. 66, Πίν. 270

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὀπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ στὴν βάση, στιλβωμένο ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῦο κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανέρυθρο καὶ τὸ καστανόμαυρο.

Ύψ. 0.02μ., πλ. 0.064μ., πλάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.007μ., πλάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0105μ., πλάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0065μ.

Φ 122

Πίν. 299

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, προφανῶς πιθοειδοῦς. Σῶζει μέρος ἀπὸ τὴν ἀπόληξη μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς μᾶλλον. Πηλὸς κατὰ τὸν τύπον καστανέρυθρος, κατὰ τὸν τύπον βαθυκόκκινο, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὰ μαρμαρυγία. Ὀπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς καὶ στὴν ἐξωτερικὴ τῶν τοιχωμάτων, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.051μ., πλ. 0.051μ., πλάχ. 0.011μ.

Φ 123

Σχ. 35α, Πίν. 96

Φρέαρ 25, μέσα σὲ δωμάτιο τοῦ οἰκοδομήματος ποὺ βρίσκεται μετὰ τῆς Δυτικῆς Οἰκίας καὶ τῆς Οἰκίας τῶν Πυναϊκῶν. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὀστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος μόνωτου κυπέλλου μὲ κωδωνόσχημο σῶμα καὶ χαμηλὸ σαλ-

πιγρόσχημο πόδι. Τὰ τοιχώματα λεπτά και ἐλαφρώς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά και ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτότεφρο ἐπίχρισμα. Ἐξωτερικά, γραπτὴ καστανὴ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο ζεύγη παράλληλων γραμμῶν τεμνόμενων χιαστί. Ὑψ. 0.034μ., πλ. 0.021μ., πάχ. 0.005μ.

Φ 124

Πίν. 2

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση σχεδὸν ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη, ἡ ἐσωτερικὴ στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.045x0.053μ., πάχ. 0.0011μ.

Φ 125

Σχ. 32

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος και τὰ ἀνώτερα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα, παχύτερα στὸ ἀνώτερο και λεπτότερα στὸ κατώτερο τμήμα τους, ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα και εἶναι κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, μελανὸ ἐπίχρισμα, στὸ χεῖλος και στὴν περιοχὴ ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος ἐσωτερικά, ἀνοικτοκόκκινο και ἀμυδρὰ στιλβωμένο, στὴν λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, καστανὸ και κατὰ τόπους καστανέρυθρο.

Ὑψ. 0.053μ., πλ. 0.051μ., πάχ. τοιχωμάτων ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω 0.008-0.0035μ.

Φ 126

Φρέαρ 26, δυτικὰ τῆς ΒΔ γωνίας τοῦ δωματίου 7 τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν. Ἀγνωστες οἱ ἀκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά και ἐσωτερικά, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.046x0.034μ., πάχ. 0.009μ.

Φ 127

Σχ. 71α, Πίν. 319

Φρέαρ 27, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ποὺ διέσχιζε τὸ βόρειο τμήμα τοῦ οἰκισμοῦ, ἀνατολικά τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν, μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Βορρὰ πρὸς Νότο. Ἀγνωστες οἱ ἀκριβεῖς συνθήκες εὐρέσεως.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, καστανὸ ἕως καστανέρυθρο ἐπίχρισμα και ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: δύο ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν γραμμῶν ἀντίθετης φορᾶς σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθας. Ἡ ἐσω-

τερικὴ ἐπιφάνεια ὁμοίochrome πρὸς τὴν ἐξωτερικὴ, ἀνεπίχριστη.

Ὑψ. 0.039μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 128

Σχ. 17

Φρέαρ 28, μέσα σὲ χώρους (διάδρομο και κλίμακα;) ποὺ ἀποκαλύφθηκαν ἀμέσως πρὸς Νότο τοῦ Νότιου Διαδρόμου και σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν νότιο τοῖχο τοῦ στεγαστροῦ τοῦ Τομέα Α. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ διογκωμένο ἐσωτερικὰ χεῖλος και τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Ἡ διογκωση τοῦ χεῖλους γωνιώδης. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρώς κυρτά. Ἐξωτερικά και ἐσωτερικά, στιλβωμένο ἐπίχρισμα στὶς ἀποχρώσεις τοῦ τεφροῦ.

Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.041μ., πάχ. χεῖλους 0.0075μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0065μ.

Φ 129

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο χονδροειδοῦς ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ἴσως προέρχεται ἀπὸ τὸ παχὺ χεῖλος και τὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση μᾶλλον ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά και ἐσωτερικά, ἀνοικτοκάστανη ἕως ἀνοικτότεφρη.

ΔΔ. 0.039x0.028μ., πάχ. 0.0165μ.

Φ 130

Σχ. 34α, Πίν. 88

Φρέαρ 28, μέσα σὲ χώρους (διάδρομο και κλίμακα;) ποὺ ἀποκαλύφθηκαν ἀμέσως πρὸς Νότο τοῦ Νότιου Διαδρόμου και σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν νότιο τοῖχο τοῦ στεγαστροῦ τοῦ Τομέα Α. Ὑπόστρωμα τοῦ πηλίνου δαπέδου τοῦ διαδρόμου.

Ὅστρακο προφανῶς ἀπὸ τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ κυτέλλου τοῦ τύπου «one-handed tankard». Τὰ τοιχώματα μόλις κοῖλα. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, καστανόμαυρη ἔντονα στιλπνὴ βαφή και σημεῖο τοῦ κεραμέα ποὺ συνίσταται σὲ δύο μικρὲς ἀβαθεῖς αὐλακώσεις, οἱ ὁποῖες συναντῶμενες καθέτως σχηματίζουν ὄρθιο T (Σχ. 2α).

Ὑψ. 0.051μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 131

Σχ. 73α, Πίν. 333

Φρέαρ 29, στὸν ἀνοικτὸ χῶρο (πλατεία;) ΝΔ τοῦ Τομέα Α. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ I περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά, καστανὸ ἐπίχρισμα μὲ πορτοκαλόchrome ἀπόχρωση και στικτὴ διακόσμηση ποὺ ἀποδίδεται μὲ δύο παράλληλες σειρὲς λοξῶν και ὁμόρο-

πων ἐγγράρακτων γραμμιδίων. Ἡ μία σειρά σώζει τρία, ἢ ἄλλη τέσσερα γραμμίδια.
ΔΔ. 0.038x0.047μ., πάχ. 0.012μ.

Φ 132

Πίν. 3

Φρέαρ 31, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πού διέσχιζε τὸ βόρειο τμήμα τοῦ οἰκισμοῦ, ἀνατολικά τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν, μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότο. Μᾶλλον ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.038x0.048μ., πάχ. 0.0095μ.

Φ 133

Πίν. 2

Φρέαρ 35, ἐπὶ τῆς πλατείας πού βρίσκεται βόρεια τῆς Ξεστῆς 2 καὶ ἀνατολικά τοῦ δωματίου Δ19. Προφανῶς ἀπὸ τὸ δάπεδο ἢ τὸ ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ Ι περιόδου.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.
Ῥψ. 0.046, πλ. 0.04μ., πάχ. 0.011μ.

Φ 134

Σχ. 34α, Πίν. 90

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ κυπέλλου τοῦ τύπου «one-handed tankard». Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα τοῦ λαμοῦ λεπτὰ καὶ σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὸ ἀνώτερο τμήμα τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ στυλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὴν λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρὸ ἐπίσης ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.
Ῥψ. 0.028μ., πλ. 0.019μ., πάχ. 0.0035μ.

Φ 135 (2)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο μικρὰ Ῥοστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τοῦ ἑνὸς ἀνοικτοκάστα-
νη, τοῦ ἄλλου ἐρυθρῇ, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

(α) ΔΔ. 0.044x0.021μ., πάχ. 0.007μ.

(β) ΔΔ. 0.039x0.025μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 136 (2)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο Ῥοστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας

«Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια καὶ τῶν δύο τείνει πρὸς τὸ κα-
στανόμαυρο. Τὸ ἓνα ἔχει ἐξωτερικὰ ἀβαθεῖς παράλλη-
λες αὐλακώσεις, πού ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ
τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς
ἐπιφάνειας.

(α) ΔΔ. 0.045x0.043μ., πάχ. 0.0075μ.

(β) ΔΔ. 0.041x0.029μ., πάχ. 0.0075μ.

Φ 137

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοι-
κτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος λεπτὸ, νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ
τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθά-
ριστος. Ῥοπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτε-
ρικὰ, ἀνοικτοκόκκινο ἕως ἀνοικτοκάστανο στυλβω-
μένο ἐπίχρισμα.

Ῥψ. 0.038μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 138

Σχ. 74, Πίν. 342

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ῥοστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ σχετικὰ ἀγγείου τῆς
κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. Ῥοπτηση ἀνι-
σομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἐρυθρὸ ἀμυδρὰ στυλβωμένο ἐπί-
χρισμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ σχοινοειδῆ διακό-
σηση πού ἀποδίδεται μὲ σειρὰ λοξῶν καὶ ὁμόροπων
ἐγγάρακτων γραμμιδίων ἐπάνω σὲ ἀνάγλυφη ὀριζό-
ντια ταινία.

Ῥψ. 0.04μ., πλ. 0.044μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρὶς τὴν
νεύρωση 0.006μ., πάχ. μαζὶ μὲ τὴν νεύρωση 0.0085μ.

Φ 139

Σχ. 75β, Πίν. 345

Φρέαρ 37, δυτικὰ τῆς Ξεστῆς 2. Μέσα σὲ δωμάτιο.
Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Τεμάχιο τοῦ σώματος χονδροειδοῦς ἀγγείου συγκολ-
λημένο ἀπὸ τρία Ῥοστρακα. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάρι-
στος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ῥοπτηση ἀνι-
σομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τραχεία, στὸ χρῶ-
μα τοῦ πηλοῦ, μὲ διακόσμηση πού συνίσταται σὲ δύο
σειρὲς ἀποτυπωμάτων δακτύλων ἐπάνω σὲ ἰσάριθ-
μες ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες.

Ῥψ. 0.093μ., πλ. 0.111μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρὶς τὶς
ἀνάγλυφες ταινίες 0.012μ., πάχ. στὸ σημεῖο ὅπου ἡ
πρῶτη ἀνάγλυφη ταινία 0.014μ.

Φ 140

Σχ. 70α, Πίν. 311

Φρέαρ 39, περιοχὴ μεταξὺ τῆς Ξεστῆς 2 καὶ τῆς Ξε-
στῆς 4. Μέσα σὲ δωμάτιο. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς
καταστροφῆς.

Ῥοριζόντια σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ μικρὸ τμήμα τῶν
περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγ-
γείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία.

Όπτηση ίσομερης. Ή φθαρμένη έξωτερική επιφάνεια διατηρεί υπολείμματα έρυθρού επιχρίσματος και ίχνη από στίλβωση.

Ύψ. 0.061μ., πλ. 0.078μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008μ., ύψ. αποφύσεως 0.04μ., μήκ. αποφύσεως 0.06μ., πάχ. αποφύσεως 0.008-0.01μ., διάμ. όπης αποφύσεως 0.008-0.012 και 0.01-0.01μ.

KA 5918

Πίν. 307

Φρέαρ 40, περιοχή μεταξύ της Ξεστής 2 και της Ξεστής 4. Προφανώς μέσα σε δωμάτιο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής μάλλον. (Πά την ανασκαφή του φρέατος αυτού δεν γίνεται μνεία ούτε στα ήμερολόγια ανασκαφής ούτε στις ανασκαφικές εκθέσεις του Σ. Μαρινάτου).

Όστρακο όριζόντιας λαβής έλλειψοειδούς διατομής. Πηλός έρυθρός, άκαθάριστος, με μικρή ποσότητα γλανκοφανικού σχιστολίθου. Όπτηση άνισομερης. Στην άνω, όρατή, επιφάνεια τεφρό έως μελανό επίχρισμα και διακόσμηση άκτινοειδώς διατεταγμένων έγχαράξεων που διατηρούν υπολείμματα ένθετης λευκής ύλης. Στην κάτω επιφάνεια, έρυθρό στιλβωμένο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

Μήκ. 0.067μ., διάμ. λαβής στην βάση της 0.05-0.039μ., διάμ. λαβής στο σωζόμενο άκρο της 0.023-0.016μ.

KA 5919

Πίν. 308

Προέλευση ως άνω.

Μικρό όστρακο όριζόντιας λαβής κυκλικής έως έλαφρώς έλλειψοειδούς διατομής. Πηλός κατά τόπους άνοικτοκόκκινος, κατά τόπους καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Ή επιφάνεια άνεπίχριστη, μελανή άνω, τεφρή κάτω. Στην άνω, όρατή, επιφάνεια διακόσμηση άκτινοειδώς διατεταγμένων έγχαράξεων που διατηρούν υπολείμματα ένθετης λευκής ύλης.

Μήκ. 0.035μ., διάμ. λαβής στο σωζόμενο άκρο της 0.023-0.026μ.

KA 5920

Σχ. 68, Πίν. 283

Προέλευση ως άνω.

Σωληνωτή λαβή και μικρό τμήμα των περι αυτήν τοιχωμάτων κλειστού χονδροειδούς άγγείου, πιθοειδούς μάλλον. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός άνοικτοκόκκινος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Στην άνω επιφάνεια της λαβής και στην έξωτερική των τοιχωμάτων, επίχρισμα στίς αποχρώσεις του έρυθρού.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.064μ., πάχ. 0.009μ., ύψ. λαβής 0.045μ., πλ. λαβής στο μέσον της 0.022μ., πάχ. λαβής στο μέσον της 0.01μ., διάμ. όπης λαβής 0.014-0.02μ.

Φ 141 (πρώην AKO 1051)

Σχ. 59α, Πίν. 210

Προέλευση ως άνω.

Το κάτω μέρος του λαμιού και το άνω μέρος του προέχοντος ώμου πρόχου. Ή μετάβαση από τον λαμό στον ώμο καμπύλη έξωτερικά,γωνιώδης έσωτερικά. Πηλός καστανός, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Έξωτερικά, άνοικτοκάστανο άμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα και γραπτή μελανή διακόσμηση ως εξής: τρείς επάλληλες όριζόντιες λεπτές γραμμές στην βάση του λαμιού. Στο άνω μέρος του ώμου, όριζόντια ζώνη δικτυωτού.

Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.062μ., πάχ. λαμιού από τα άνω προς τα κάτω 0.0065-0.009μ., πάχ. ώμου από τα κάτω προς τα άνω 0.0065-0.009μ., πάχ. στην μετάβαση από τον λαμό στον ώμο 0.01μ.

Φ 142 (πρώην AKO 1050)

Σχ. 45, Πίν. 152

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του άνω μέρους του σώματος μικρού πιθοειδούς χωρίς λαμό. Συγκολλημένο από τρία όστρακα και σε μικρό τμήμα συμπληρωμένο. Περιλαμβάνει τμήμα του χείλους και του ώμου και το άνω μέρος της κοιλίας. Το χείλος νεύει προς τα έξω και σχηματίζει χοανοειδές στόμο. Ο ώμος προέχει έλαφρά. Πηλός ώχροκίτρινος, άκαθάριστος. Όπτηση μάλλον ίσομερης. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά του χοανοειδούς στομίου, άμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα στο χρώμα του πηλού. Έξωτερικά, γραπτή καστανέρυθρη διακόσμηση ως εξής: όριζόντια γραμμή υπογραμμίζει την βάση του λαμιού. Στον ώμο, δύο μετόπες πληρούμενες με πυκνό μάλλον δικτυωτό, μεταξύ των οποίων μία κενή.

Ύψ. 0.053μ., πλ. 0.052μ., πάχ. τοιχωμάτων από τα άνω προς τα κάτω 0.006-0.004μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.09μ. περίπου.

Φ 143 (πρώην AKO 1049)

Σχ. 21γ, Πίν. 53

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα λεπτής κωνικής φιάλης. Το χείλος επίπεδο, με κλίση προς το έσωτερικό του άγγείου. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός ώχροκίτρινος έως άνοικτοκάστανος, άκαθάριστος. Όπτηση άνισομερης. Ή επιφάνεια διατηρεί, έξωτερικά και έσωτερικά, υπολείμματα στιλπνής έρυθρης έως καστανέρυθρης βαφής. Στο χείλος, διακόσμηση που συνίσταται σε δύο όριζόντιες σειρές έμπιέστων τριγώνων που σχηματίζουν ανάγλυφη τεθλασμένη γραμμή.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.053, πάχ. 0.0065μ.

Φ 144 (πρώην AKO 1047)

Σχ. 75α, Πίν. 342

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα χονδροειδούς άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός ρόδινος έως άνοικτοκόκ-

κινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά στοὺς χροῦς τοῦ πηλοῦ. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐγγάρια καὶ σχοινοειδὴς διακόσμηση ὡς ἐξῆς: στοὺς ἄνω μέρους λείψανα ὀριζόντιας ζώνης ἐγγάρια ἰχθυόσαντας. Ἀπὸ κάτω δύο ὀριζόντιες ἀνάγλυφες ταινίες ποὺ φέρουν ἀνὰ μία σειρὰ λοξῶν καὶ ὁμόροπων ἐγγάρια γραμμίδων σὲ ἀπομίμηση σχοινοῦ. Τὰ γραμμίδια τῆς καθ' ἑκαστὴν σειρᾶς εἶναι ἀντίρροπα πρὸς τὰ γραμμίδια τῆς ἄλλης.
Ῥψ. 0.066μ., πλ. 0.058μ., πᾶχ. 0.012μ.

Φ 145 Σχ. 71α, Πίν. 319
Προέλευσις ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς κατὰ τόπους ἀνοικτοκόκκινος, κατὰ τόπους ἀνοικτοκάστανος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἀνεπίχριστη, στοὺς χροῦς τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά, ἐγγάρια διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια σειρὰ τεσσάρων λοξῶν ὁμόροπων γραμμῶν. Δύο ἀπὸ αὐτές, συναντώμενες μὲ δύο ἄλλες λοξές καὶ ἀντίρροπες πρὸς αὐτές γραμμές, σχηματίζουν δύο ἐπ' ἀλλήλων γωνίες, λείψανα ἴσως ὀριζόντιας ζώνης ἰχθυόσαντας.
ΔΔ. 0.028x0.03μ., πᾶχ. 0.0105μ.

Φ 146 (πρώην ΑΚΟ 1040) Σχ. 70β, Πίν. 316
Προέλευσις ὡς ἄνω.
Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, μελανὴ στιλπνὴ βαφή καὶ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ἐγγάρια σπείρα, στοὺς κέντρο τῆς ὁποίας δύο μικρὲς κάθετες αὐλακώσεις.
Ῥψ. 0.021μ., πλ. 0.035μ., πᾶχ. 0.005μ.

Φ 147 Σχ. 76β, Πίν. 349
Προέλευσις ὡς ἄνω.
Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, προφανῶς κρατηρίσκου ἢ πρὸχου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐξίτηλη καστανὴ στιλπνὴ βαφή καὶ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ κάθετη ἀνάγλυφη νεύρωση.
Ῥψ. 0.038μ., πλ. 0.036μ., πᾶχ. μαζί μὲ τὴν νεύρωση 0.0075μ.

Φ 148 (πρώην ΑΚΟ 1039) Σχ. 72β, Πίν. 329
Προέλευσις ὡς ἄνω.
Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, στιλπνὴ βαθυκάστανη βαφή καὶ ἐγγάρια διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ τέσσερις κάθετες σχεδὸν γραμμές.
Ῥψ. 0.034μ., πλ. 0.033μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Φ 149 (πρώην ΑΚΟ 1038) Σχ. 64α, Πίν. 237
Προέλευσις ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος ἀσκοῦ. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, σχετικὰ καθαρὸς. Ὅπτηση μᾶλλον ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφὴς στιλβωμένη, μὲ ἐγγάρια διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ἐπίμηκες γλωσσοειδὲς κόσμημα τοποθετημένο κατὰ τὸν κάθετο ἄξονα καὶ διχοτομημένο κατὰ μήκος ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ἐλαφρῶς καμπύλη ἐγγάρια.
Ῥψ. 0.044μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.007μ.

Φ 150 Σχ. 64α, Πίν. 238
Προέλευσις ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου, ἀσκοῦ μᾶλλον. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοικτοκάστανος, σχετικὰ καθαρὸς. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφὴς στιλβωμένη, μὲ ἐγγάρια διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ὁμάδα τριῶν παράλληλων γραμμῶν, λείψανα ἴσως γλωσσοειδοῦς κοσμήματος διχοτομημένου κατὰ μήκος.
ΔΔ. 0.028x0.025μ., πᾶχ. 0.006μ.

Φ 151 Σχ. 75α, Πίν. 344
Προέλευσις ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς μᾶλλον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ καὶ κατὰ τόπους τεφρὸ ἐπίχρισμα καὶ διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια ἀνάγλυφη ταινία τέμνεται λοξὰ ἀπὸ ἀνάγλυφη νεύρωση. Ἡ ὀριζόντια ταινία φέρει σχοινοειδὴ διακόσμηση ποὺ ἀποδίδεται μὲ δύο σειρὲς μικρῶν λοξῶν καὶ ὁμόροπων αὐλακώσεων.

Ῥψ. 0.044μ., πλ. 0.064μ., πᾶχ. τοιχωμάτων χωρὶς τὴν ἀνάγλυφη ταινία ἢ νεύρωση 0.0085μ., πᾶχ. στοὺς σημείο ὅπου ἡ ἀνάγλυφη ταινία 0.0115μ.

Φ 152 Σχ. 73α, Πίν. 334
Προέλευσις ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν ὅμοιο μᾶλλον κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐπίχρισμα στοὺς χροῦς περιόπου τοῦ πηλοῦ καὶ στικτὴ διακόσμηση ποὺ ἀποδίδεται μὲ λοξὰ ἐγγάρια γραμμίδια τῆς ἴδιας φορᾶς, ἀπὸ τὰ ὁποῖα σώζονται δύο.
Ῥψ. 0.042μ., πλ. 0.075μ., πᾶχ. 0.008μ.

Φ 153 Πίν. 292
Προέλευσις ὡς ἄνω.

Ἡ ἀπὸ λήξη μεγάλῃς σωληνωτῆς λαβῆς καὶ τμήμα τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου, πίθου μᾶλλον. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς

και στην εξωτερική των τοιχωμάτων, βαθυκόκκινο επίχρισμα που διατηρεί ίχνη από στίλβωση. Έμφανή τα ίχνη χρήσεως του εργαλείου που έχει χρησιμοποιηθεί για την επίστρωση του επιχρίσματος.

Ύψ. 0.071μ., πλ. 0.087μ., πάχ. 0.0095μ., πλ. λαβής στην βάση της 0.065μ.

Φ 154

Σχ. 8, Πίν. 19

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εϋθύγραμμα. Έσωτερικά και στο ανώτατο τμήμα τους, άμεσως κάτω από το χείλος, παρουσιάζουν ανεπαίσθητη διόγκωση. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο έως μελανό στίλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.069μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 155

Σχ. 8, Πίν. 22

Προέλευση ως άνω.

Τμήμα του χείλους και των άνω τοιχωμάτων ανοικτής φιάλης. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Το χείλος λεπτό και για τον λόγο αυτό διαμορφωμένο κάθετο έξωτερικά. Τα τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εϋθύγραμμα. Πηλός ανοικτοκόκκινος έως πορτοκαλόχρωμος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, ανοικτοκάστανο μάλλον στίλβωμένο επίχρισμα, έσωτερικά ανοικτοκόκκινο.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.0075μ.

Φ 156

Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει ελαφρώς προς τα έσω και απολήγει σε άκμή. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός κατά τόπους ερυθρός, κατά τόπους καστανός, ακαθάριστος, με μικρή ποσότητα μαρμαρυγία. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανόμαυρο επίχρισμα που κατά τόπους τείνει προς το καστανέρυθρο και διατηρεί ίχνη από στίλβωση. Το επίχρισμα περιέχει επίσης μικρή ποσότητα μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

Φ 157

Σχ. 12, Πίν. 34

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει προς τα έσω και παρουσιάζει ελαφρά διόγκωση έσωτερικά. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός καστανέρυθρος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέ-

ρυθρο άμυδρά στίλβωμένο επίχρισμα. Στην περιοχή του χείλους έξωτερικά παραλλάσσει προς το καστανόμαυρο, χαμηλότερα προς το μελανό.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.047μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.008μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.006μ.

Φ 158

Σχ. 8

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα εϋθύγραμμα. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, άμυδρά στίλβωμένο επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.03μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 159

Σχ. 10α, Πίν. 28

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός ρόδινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοικτοκόκκινο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 160

Σχ. 10α

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος απολήγει σχεδόν σε άκμή. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοικτοκάστανη βαφή που κατά τόπους ροδίζει ή τείνει προς το καστανό.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 161

Σχ. 8

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Στο σημείο συναντήσεως χείλους και έσωτερικών τοιχωμάτων σχηματίζεται άκμή. Τα τοιχώματα εϋθύγραμμα. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έσωτερικά, ανοικτοκάστανο επίχρισμα· έξωτερικά παραλλάσσει προς το ανοικτότεφρο.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.035μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 162

Σχ. 14β, Πίν. 28

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος κάμπτεται προς τα άνω. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, επίχρισμα

στο χρώμα του πηλού, που στην έξωτερική επιφάνεια τείνει κατά τόπους προς το ανοικτότεφρο.
"Υψ. 0.038μ., πλ. 0.025μ., πάχ. 0.0075μ.

Φ 163

Σχ. 8

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος λεπτό, τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός ρόδινος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ρόδινο επίχρισμα.
"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 164

Σχ. 11α

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος νεύει ελαφρώς προς τα έσω. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός ρόδινος έως ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έντονα σιλιβωμένο επίχρισμα.
"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 165

Σχ. 10α

Προέλευση ως άνω.

Μικρό δοτρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έως τεφρό επίχρισμα.
"Υψ. 0.027μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.0065μ.

Φ 166

Σχ. 11α, Πίν. 30

Προέλευση ως άνω.

Μικρό δοτρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος λεπτό, νεύει ελαφρώς προς τα έσω. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανό έως τεφρό επίχρισμα.
"Υψ. 0.025μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 167

Σχ. 23α, Πίν. 57

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθείας φιάλης με ήμισφαιρικό μάλλον σώμα της κατηγορίας «Talc ware». Το χείλος νεύει ελαφρώς προς τα έξω. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ανισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια μάλλον καστανόερυθρη, ή έξωτερική καστανή και κατά τόπους τεφρή άμέσως κάτω από το χείλος, ερυθρόχρωμη με ίωδη απόχρωση χαμηλότερα.
"Υψ. 0.053μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.17μ.

Φ 168

Σχ. 22, Πίν. 57

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθείας φιάλης με ήμισφαιρικό μάλλον σώμα της κατηγορίας «Talc ware». Το χείλος διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, επίχρισμα το χρώμα του όποιου κυμαίνεται από το ερυθρό έως το καστανό, το καστανόερυθρο και το τεφρό. Τεφρό επίχρισμα καλύπτει και την περιοχή του χείλους έσωτερικά. Η έσωτερική επιφάνεια στο χρώμα του πηλού.
"Υψ. 0.048μ., πλ. 0.065μ., πάχ. χείλους 0.011μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.006μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.26μ.

Φ 169

Σχ. 28

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθείας ανοικτού άγγείου. Το χείλος ελαφρά πεπλατυσμένο, όριζόντιο. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα. Έσωτερικά και στο ανώτατο τμήμα τους, ελαφρώς διογκωμένα. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, βαθυκόκκινο έως καστανόμαυρο επίχρισμα. Στο χείλος και στην περιοχή του χείλους έσωτερικά, επίχρισμα στις αποχρώσεις του ερυθρού.
"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.06μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.005μ., πάχ. 0.0095μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.20-0.22μ.

Φ 170

Σχ. 32

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθείας ανοικτού άγγείου. Τα τοιχώματα ανοίγουν προς τα έξω από το χείλος προς το κατώτερο σώμα και είναι ελαφρώς κυρτά. Πηλός ερυθρός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, βαθυκόκκινο έως τεφρό επίχρισμα, στο χείλος ρόδινο. Οί αποχρώσεις της έσωτερικής επιφάνειας κυμαίνονται από το ρόδινο έως το ανοικτότεφρο.
"Υψ. 0.042μ., πλ. 0.044μ., πάχ. 0.0095μ.

Φ 171

Σχ. 43

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο της κατηγορίας «Talc ware» από τον χαμηλό χοανοειδή λαμό ευρύστομου πιθοειδούς άγγείου. Διακρίνεται ή άρχη του ώμου. Πηλός ερυθρός. "Οπτηση ανισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια μάλλον τεφρή, ή έσωτερική στο χρώμα του πηλού.
"Υψ. 0.026μ., πλ. 0.042μ., πάχ. λαμού 0.0115μ.

Φ 172

Σχ. 23ε, Πίν. 63

Προέλευση ως άνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα λεκανίδας τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὰ τοιχώματα σχεδὸν κατακόρυφα, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ ἔσω στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση σχεδὸν ἰσομερής. Ἐπιφάνεια στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, μὲ ἐλαφρὰ ἀπόχρωση πρὸς τὸ ἀνοιχτότεφρο.

Ύψ. 0.055μ., πλ. 0.027μ., πᾶχ. 0.011μ.

Φ 173

Σχ. 29β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χεῖλος ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἄγγειου, καὶ διογκωμένον ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, ἄδρῳ μᾶλλον ἐπίχρισμα, τὸ χρῶμα τοῦ ὁποῦοι κυμαίνεται ἀπὸ τὸ βαθυκόκκινο ἕως τὸ βαθὺ καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.071μ., πλ. 0.062μ., πᾶχ. στὴν διόγκωση τοῦ χεῖλους 0.0145μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.012μ.

Φ 174

Σχ. 28, Πίν. 81

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἄγγειου. Τὸ χεῖλος εἶναι πεπλατυσμένο ὀριζόντιο καὶ προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω. Στὴν προέκταση τοῦ χεῖλους ἐξωτερικά ὀριζόντια ἐπιμήκης καὶ ἄτρητη ἀπόφυση τριγωνικῆς διατομῆς. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῆς ἀποφύσεως ἐπίπεδη, μὲ ἐλαφρὰ κλίση πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.08μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.015μ., πλ. χεῖλους καὶ ἀποφύσεως μαζί 0.033μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους 0.013μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους ἄνω τῶν 0.30μ.

Φ 175

Σχ. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ ἐλάχιστο τμῆμα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἄγγειου. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Πηλὸς ἀνοιχτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἄδρῳ καὶ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἀβαθὴς ὀριζόντια αὐλάκωση ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμποῦ ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.068μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.008μ., πᾶχ. 0.01μ.

Φ 176

Σχ. 43

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν λεπτὸ χροανοειδῆ λαμὸ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἄγγειου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἄδρῳ καὶ ἀνεπίχριστη. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐπίχρισμα στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.048μ., πᾶχ. 0.0065μ.

Φ 177

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ, ἐλαφρῶς χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἄγγειου. Πηλὸς ἀνοιχτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοιχτότεφρο ἐπίχρισμα· στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμποῦ, καστανό.

Ύψ. 0.023μ., πλ. 0.031μ., πᾶχ. 0.013μ.

Φ 178

Σχ. 47β, Πίν. 160

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν λαμὸ χονδροειδοῦς ἄγγειου, προφανῶς πίθου. Τὸ χεῖλος εἶναι τετράπλευρης διατομῆς, προεξέχει ἔντονα καὶ ἔχει κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἄγγειου. Τὰ τοιχώματα τοῦ λαμποῦ ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὰ κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρισμα, στὸ χρῶμα περὶ τοῦ πηλοῦ, μὲ ἀπόχρωση πρὸς τὸ καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.069μ., πλ. χεῖλους 0.032μ., πᾶχ. προεξέχοντος χεῖλους 0.014μ., πᾶχ. τοιχωμάτων 0.013μ.

Φ 179

Σχ. 38β, Πίν. 125-126

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο χονδροειδοῦς κυκλικοῦ πινακίου. Στὴν περιφέρεια τοῦ ἄγγειου, περιχέλωμα ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Ἡ βάση ἐπίπεδη. Πηλὸς ἀνοιχτὸς καστανέρυθρος, μὲ πολλὰς προσμίξεις καὶ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Στὰ τοιχώματα ἐξωτερικά ἄδρῳ, καστανὸ μᾶλλον ἐπίχρισμα καὶ ἴχνη πυρᾶς, κυρίως περὶ τὸ χεῖλος. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἡ βάση τραχεία.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.073μ., πᾶχ. χεῖλους 0.011μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0155μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0065μ.

Φ 180

Σχ. 38α, Πίν. 122

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὰ κατώτατα τοιχώματα καὶ τὴν βάση ἀβαθοῦς ἀνοικτοῦ ἄγγειου τῆς κατηγορίας «Talc

ware». Ὁ πυθμένος βαθύνεται πρὸς τὸ κέντρο. Ἡ βάση παρουσιάζει ἐλαφρὰ διαπλάτυνση στὴν περιφέρεια. Πηλὸς ἐρυθρός. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ ἐπίχρυσμα ποὺ περιέχει σποραδικοὺς κόκκους μαρμαρυγία. Ἡ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια λεία· ἡ ἐξωτερικὴ μᾶλλον τραχεία, κυρίως στὴν βάση. ΔΔ. 0.042x0.063μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.012μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0075μ.

Φ 181

Σχ. 57β, Πίν. 197

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμήμα τοῦ χεῖλους καὶ τοῦ λαμποῦ καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ ὤμου κρατηρίσκου μᾶλλον. Συγκολλημένο ἀπὸ δύο ὄστρακα. Τὸ ἀποκεκρουσμένο χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔξω καὶ σχηματίζει χοανοειδὲς στόμιο. Ὁ λαμὸς ψηλὸς καὶ κολουροκωνικός. Ὁ ὤμος προέχει ἔντονα. Ἡ διάκριση λαμποῦ καὶ ὤμου ἔντονη. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἐρυθρὸ ἐπίχρυσμα, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας. Ὑψ. 0.083μ., πλ. 0.066μ., πᾶχ. λαμποῦ 0.0105μ., πᾶχ. ὤμου 0.007μ.

Φ 182 (πρώην ΑΚΟ 1042)

Σχ. 66, Πίν. 260

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ βάση καλύπτονται ἀπὸ μελανὴ ἔντονα στυλπνὴ βαφή. Ἐσωτερικά καὶ στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση, ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ὑψ. 0.025μ., πλ. 0.075μ., πᾶχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τους 0.009μ., πᾶχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.015μ., πᾶχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0105μ.

Φ 183 (11)

Πίν. 1-3

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ἐντεκα ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς στὰ ἑννέα ἐρυθρός, στὰ δύο ἄλλα καστανός. Ὅπτηση στὰ ἑννέα ἀνισομερής, στὰ δύο ἄλλα ἰσομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν ὄστράκων κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἐρυθρὸ ἕως τὸ καστανὸ καὶ τὸ καστανόμαυρο. Σὲ ἓνα εἶναι ἀνοικτότεφρη, σὲ δύο καστανόμαυρη καὶ στυλβωμένη. Ἐνα ὄστρακο

ἔχει ἐξωτερικά ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

ΔΔ. μεγαλύτερου ὄστράκου 0.06x0.068μ., ΔΔ. μικρότερου ὄστράκου 0.023x0.028μ., πᾶχ. μεγαλύτερου καὶ μικρότερου ὄστράκου 0.017 καὶ 0.006μ. ἀντίστοιχα.

Φ 184

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ μᾶλλον καὶ κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα γλανκοφανικοῦ σχιστολίθου. Ὅπτηση ἰσομερής. Ἡ ἐπιφάνεια ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά ἀνεπίχρυστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ.

ΔΔ. 0.034x0.047μ., πᾶχ. 0.007μ.

Φ 185

Σχ. 72β, Πίν. 327

Ἄγνωστη ἡ ἀκριβὴς προέλευση τοῦ ὄστράκου. Ὑπάρχουν τρεῖς ἐκδοχὲς προελεύσεως: (α) Ἀπὸ τὸ δωμάτιο σχήματος ἀνεστραμμένου Γ ποὺ βρίσκεται βόρεια τῆς Ξεστῆς 4. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς, (β) ἀπὸ τὸ δωμάτιο ποὺ βρίσκεται στὴν ΒΔ γωνία τῆς Ξεστῆς 4, καὶ (γ) ἀπὸ τὸν χῶρο ἐξωτερικά τοῦ βόρειου τοίχου τοῦ κτηρίου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκόκκινη ἕως βαθυκάστανη στυλπνὴ βαφή καὶ ἐγγάρακτη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὁμάδα τριῶν κάθετων γραμμῶν, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ ἀπὸ τὶς ὁποῖες ἀνὰ μία καμπύλη, σὲ κάθετη ἐπίσης διάταξη. Οἱ καμπύλες ἀνήκουν ἴσως σὲ γλωσσοειδῆ κοσμήματα.

ΔΔ. 0.039x0.042μ., πᾶχ. 0.0095μ.

Φ 186

Σχ. 70γ, Πίν. 317

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου, ἀπὸ τὴν περιοχὴ μᾶλλον ὅπου ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν ὤμο στὴν κοιλία. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθροβαφῆς στυλβωμένη, μὲ ἐγγάρακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: δύο λοξὲς συγκλίνουσες γραμμὲς σχηματίζουν συναντώμενες ὀξεία γωνία μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ κάτω. Παράπλευρως τῆς μιᾶς πλευρᾶς τῆς γωνίας, τέσσερις ἐπάλληλες ὀριζόντιες γραμμὲς, ποὺ συνιστοῦν διαγράμμιση μᾶλλον.

Ὑψ. 0.02μ., πλ. 0.032μ., πᾶχ. 0.01μ.

Φ 187

Σχ. 27β, Πίν. 78

Προέλευση ὡς ἄνω.

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνε-

παίσθητα πρὸς τὰ ἔξω καὶ εἶναι διογκωμένο ἐσωτερικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικά, ἀμυδρὰ στυλβωμένο ἐπίχρισμα, βαθυκόκκινο ἐξωτερικά, καστανέρυθρο ἐσωτερικά. Ὅριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικά.

Ύψ. 0.026μ., πλ. 0.031μ., πάχ. 0.01μ.

Φ 188

Σχ. 70α, Πίν. 314

Φρέαρ 42, μέσα στὴν Ξεστή 4. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ ὀριζόντια μαῶν πυραμιδοειδῆ ἀποφυση τραπεζιοειδοῦς διατομῆς με κάθετη διάτρηση. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐπιφάνεια καλύπτεται ἀπὸ καστανὸ ἕως καστανόμαυρο ἐπίχρισμα ποὺ διατηρεῖ ἴχνη ἀπὸ στίλβωση. Μήκ. 0.027μ., πλ. 0.016μ., πάχ. 0.03μ., διάμ. ὀπῆς 0.008μ.

Φ 189 (πρῶν ΑΚΟ 1055)

Σχ. 8

Φρέαρ 44, νότια τῆς Ξεστῆς 4. Στρώμα ἱλύος, προφανῶς ὀφειλόμενο σὲ προσχώσεις τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἐπάνω ἀπὸ τὸ στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς βαθυκόκκινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἔντονα στυλβωμένο ἐπίχρισμα, ἐξωτερικά ἐρυθρὸ ἕως καστανὸ στὸ ἀνώτερο καὶ μελανὸ στὸ κατώτερο μέρος, ἐσωτερικά μελανό.

Ύψ. 0.059μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 190 (πρῶν ΑΚΟ 1053)

Σχ. 35α, Πίν. 95

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος μόνωτου κυπέλλου με κωδωνόσχημο σῶμα καὶ χαμηλὸ σάλπιγγόσχημο πόδι. Τὰ τοιχώματα πολὺ λεπτά καὶ κυρτά. Πηλὸς καθαρὸς καὶ λεπτόκοκκος, ἀνοικτότεφρος στὸν πυρήνα, καστανὸς πρὸς τὴν ἐπιφάνεια. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ ὀστράκου, ὑπολείμματα λευκωποῦ ἐπιχρίσματος, ἀμελῶς ἐπιτεθειμένου στὴν ἀρχικὴ καστανὴ ἐπιφάνεια, καὶ γραπτὴ καστανέρυθρη ἕως καστανόμαυρη διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ ζεύγη παράλληλων γραμμῶν τεμνόμενων χιαστί. Στὸ κατώτερο μέρος καὶ μετὰ τὸ πέρας τῆς γραπτῆς διακοσμῆσεως, καστανόμαυρο ἐπίχρισμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει ἐπεκταθεῖ τὸ λευκωπὸ ποὺ καλύπτει τὸ ἀνώτερο μέρος. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἀνοικτότεφρο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.038μ., πλ. 0.028μ., πάχ. 0.0035μ.

Φ 191 (πρῶν ΑΚΟ 1054)

Σχ. 75α, Πίν. 342

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο προφανῶς ἀπὸ τὸν ὦμο χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα εἶναι κοῖλα καὶ ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὰ ἄνω πρὸς τὰ κάτω. Πηλὸς ἐρυθρωπὸς, ἀκαθάριστος, με μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐπιφάνεια, ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἄδρη καὶ ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ. Ἐξωτερικά, σχοινοειδῆς διακόσμηση, ποὺ ἀποδίδεται με σειρὰ μικρῶν λοξῶν καὶ ὁμόροπων αὐλακώσεων ἐπάνω σὲ ὀριζόντια ἀνάγλυφη ταινία.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.043μ., πάχ. χωρὶς τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.012μ., πάχ. μαζί με τὴν ἀνάγλυφη ταινία 0.0155μ.

Φ 192

Πίν. 308

Φρέαρ 47, μέσα σὲ δωμάτιο ποὺ ἀποκαλύφθηκε σὲ ἐπαφὴ με τὸν νότιο τοῖχο τῆς Ξεστῆς 3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. (Τὸ φρέαρ 47 εἶχε ἀρχικὰ ἀνοιχθεῖ 1μ. νοτιότερα τοῦ σημειούμενου στὸ τοπογραφικὸ σχέδιο τῆς ἀνασκαφῆς).

Ὅστρακο ὀριζόντιας λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ λαβὴ μελαμβαφής. Στὴν ἄνω, ὀρατὴ, ἐπιφάνεια διακόσμηση ἐγχάρακτων γραμμῶν σὲ ἀκτινοειδῆ διάταξη.

Μήκ. 0.051μ., διάμ. λαβῆς στὴν βάση τῆς 0.034-0.049μ.

Φ 193

Σχ. 76α, Πίν. 347

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα χονδροειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, με μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ἀνοικτοκάστανο ἐπίχρισμα ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία καὶ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο λοξὲς καὶ τεμνόμενες ἀνάγλυφες νευρώσεις. Σῶζεται ἐπίσης μικρὸ τμῆμα κάθετης ἐγχάρακτης γραμμῆς.

ΔΔ. 0.074x0.062μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρὶς τὶς νευρώσεις 0.012μ., πάχ. στὸ σημεῖο ὅπου ἡ μία νευρὼση 0.0135μ.

Φ 194

Σχ. 71α, Πίν. 319

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρὸς. Ὅπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια ἀνεπίχριστη, στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, με ἐγχάρακτη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: ὀριζόντια γραμμὴ διακρίνει τὴν ἐπιφάνεια τοῦ ὀστράκου σὲ δύο μέρη. Στὸ πληρόστερο σωζόμενο μέρος, δύο κάθετες σειρὲς λοξῶν ἐγχάρακτων γραμμίδων ἀντίθετης φορᾶς ποὺ σχηματίζουν κάθετη ζώνη ἰχθυόκανθα.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.026μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 195

Πίν. 3

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο από τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς ἐρυθρός. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά παχὺ ἐπίχρσιμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ καὶ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

“Υψ. 0.065μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.01μ.

Φ 196

Σχ. 43

Φρέαρ 48, μέσα στὸ δωμάτιο 8 τῆς Ξεστῆς 3. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. (Τὸ φρέαρ 48 εἶχε ἀρχικά ἀνοιχθεῖ κοντὰ στὸν ἀνατολικὸ τοῖχο τοῦ δωματίου, δηλαδὴ σὲ ἀπόσταση 2μ. ἀνατολικά τοῦ σημείου-μενου στὸ τοπογραφικὸ σχέδιο τῆς ἀνασκαφῆς).

“Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, βαθὺ καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρσιμα ποὺ περιέχει μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία.

“Υψ. 0.021μ., πλ. 0.035μ., πάχ. λαμοῦ 0.0115μ.

Φ 197

Σχ. 65α, Πίν. 249

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο κυκλικοῦ δισκοειδοῦς πώματος μᾶλλον. Πηλὸς ἀνοικτότεφρος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἄνω ἐπιφάνεια καστανέρυθρη στιλπνὴ βαφή καὶ ἐγγράφατη διακόσμηση ὡς ἐξῆς: στενὴ κάθετη ζώνη ποὺ περιέχει ὁμάδα ἑξὶ λοξῶν ὁμόροπων γραμμῶν. Παραπλεύρως καὶ ἀντίστοιχα πρὸς τὴν τελευταία γραμμὴ τῆς κάθετης ζώνης, ἡ πρώτη ἀπὸ δύο ἄλλες λοξὲς γραμμές, ἀντίρροπες πρὸς τὶς πρώτες καὶ ἐπιμηκύνουσες αὐτῶν. Στὴν κάτω ἐπιφάνεια καὶ ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοῦ οστράκου σώζεται τμήμα ἐλαφρῶς καμπύλης βαθυκάστανης ταινίας. Ἡ λοιπὴ κάτω ἐπιφάνεια λεία, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ. Σώζεται ἐπίσης τὸ μισὸ μικρῆς ὀπῆς, διαμέτρου 0.005μ., ποὺ ἔχει προφανῶς ἀνοιχθεῖ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα.

“Υψ. 0.048μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.0105μ.

Φ 198

Σχ. 43

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χροανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὅμοιο εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὅμοιο γωνιώδης ἐσωτερικά, καμπύλη ἐξωτερικά. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσωτερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, βαθυκόκκινο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα.

“Υψ. 0.03μ., πλ. 0.035μ., πάχ. λαμοῦ 0.011μ., πάχ. ὤμου 0.005μ.

Φ 199

Σχ. 47δ, Πίν. 183

Προέλευση πιθανῶς ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν κολουροκωνικὸ λαμὸ κρατηρίσκου μᾶλλον. Τὸ χεῖλος ἐλαφρῶς ἀποκεκρομένο. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κοῖλα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρσιμα. Ἐσωτερικά διατηροῦνται ἔχνη μόνον ἀπὸ στιλβωσι.

“Υψ. 0.038μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 200

Προέλευση ως άνω.

Ἐπιμήκης ὀριζόντια καὶ ἄτρητη ἀπόφυση καὶ μικρὸ τμήμα τῶν τοιχωμάτων τοῦ κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου στὸ ὁποῖο αὐτὴ ἀνήκει. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ ἀπόφυση καλύπτονται ἀπὸ ἐπίχρσιμα στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ, ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ ἀνοικτότεφρο.

“Υψ. 0.063μ., πλ. 0.095μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.012μ., μῆκ. ἀποφύσεως 0.065μ., πλ. ἀποφύσεως 0.02μ., πάχ. ἀποφύσεως στὴν γέννησή της 0.021μ.

Φ 201

Σχ. 66

Προέλευση ως άνω.

“Οστρακο ἀπὸ τὸ κατώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων καὶ τὴν ἐπίπεδη βάση χονδροειδοῦς ἀγγείου. Ἡ βάση παρουσιάζει ἐλαφρὰ διαπλάτυνση στὴν περιφέρεια. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. “Οπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καὶ ἡ βάση φέρουν βαθυκόκκινο ἐπίχρσιμα ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρό.

“Υψ. 0.031μ., πλ. 0.075μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω σωζόμενο ἄκρο τοὺς 0.018μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.03μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.0135μ.

Φ 202

Σχ. 69δ, Πίν. 311

Φρέαρ 49. Μέσα σὲ χώρους ποὺ σχηματίζονται ἀπὸ δύο τοίχους συναντώμενους σχεδὸν καθέτως. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς. (Στὸ ἡμερολόγιο ἀνασκαφῆς ἀναφέρεται ὅτι τὸ φρέαρ 49 βρίσκεται βόρεια τοῦ φρέατος 48. Στὸ τοπογραφικὸ σχέδιο τῆς ἀνασκαφῆς τὸ φρέαρ 49 σημειώνεται ΝΑ τῆς Ξεστῆς 3.)

Κάθετη σωληνωτὴ ἀπόφυση καὶ μέρος τῶν περὶ αὐτὴν τοιχωμάτων σχετικὰ λεπτοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος, ἀκαθάριστος. “Οπτηση σχεδὸν ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, ἐσωτερικά καὶ στὴν

άνω επιφάνεια της αποφύσεως, ζωηρό ανοικτοκόκκινο στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.062μ., πλ. 0.039μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.007μ., ύψ. αποφύσεως 0.043μ., διάμ. όπτης αποφύσεως 0.005μ.

Φ 203 (3)

Πίν. 1

Φρέαρ 68, στο ανατολικό όριο της ανασκαφής. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής μάλλον. (Για την ανασκαφή του φρέατος αυτού δεν γίνεται μνεία ούτε στα ήμερολόγια ανασκαφής ούτε στις ανασκαφικές εκθέσεις του Σ. Μαρινάτου.)

Τρία όστρακα από το σώμα άγγείων της κατηγορίας «Talc ware». Πηλοί έρυθροί. Όπτηση άνισομερής στο ένα, σχεδόν ίσομερής στα δύο άλλα. Η έξωτερική επιφάνεια του ενός ερόδινη, των δύο άλλων τείνει προς το καστανόμαυρο και είναι στιλβωμένη.

(α) ΔΔ. 0.054x0.049μ., πάχ. 0.0105μ.

(β) ΔΔ. 0.051x0.035μ., πάχ. 0.007μ.

(γ) ΔΔ. 0.049x0.032μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 204

Σχ. 2β, Πίν. 18

Τομή μεταξύ των φρεάτων 4 και 5. Άγνωστο από ποιο άκριβώς στρώμα.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα κωνικής φιάλης. Το χείλος παρουσιάζει έλαφρά διόγκωση έσωτερικά. Τα τοιχώματα μόλις κοίλα. Πηλός τεφρός και προς την έσωτερική επιφάνεια καστανός, καθαρός μάλλον και λεπτόκοκκος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, στιλπνή βαφή, το χρώμα της οποίας κυμαίνεται από το ανοικτοκάστανο έως το τεφρό και το μελανό. Στην περιοχή του χείλους καστανέρυθρη.

Ύψ. 0.043μ., πλ. 0.04μ., πάχ. στο χείλος 0.0065μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0045μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.10μ.

Φ 205

Σχ. 17

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το διογκωμένο έσωτερικά χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ανοικτοκάστανο έως καστανόμαυρο στιλβωμένο επίχρισμα.

Ύψ. 0.041μ., πλ. 0.043μ., πάχ. χείλους 0.0135μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.008μ.

Φ 206

Σχ. 17, Πίν. 38

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Το χείλος ανεπαίσθητα διογκωμένο έσωτερικά. Τα τοιχώματα παχεία και ευθύγραμμα.

Πηλός καστανός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, μελανό άμυδρά στιλβωμένο επίχρισμα που περιέχει σποραδικό μαρμαρυγία. Άβαθής όριζόντια έγχάραξη ύπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.032μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.01μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0105μ.

Φ 207

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο μεγάλης σωληνωτής λαβής χονδροειδοῦς άγγείου, πίθου μάλλον. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στην άνω επιφάνεια εξέιτλο έρυθρό στιλβωμένο επίχρισμα.

ΔΔ. 0.038x0.045μ., πάχ. 0.013μ.

Φ 208

Σχ. 59α, Πίν. 210

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα κλειστοῦ άγγείου, από τον ὦμο πρόχου μάλλον. Πηλός ὠχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ὑπόλευκο επίχρισμα και εξέιτλη γραπτή καστανόμαυρη διακόσμηση που συνίσταται σε διάγραμμα τρίγωνο μάλλον.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.009μ.

Φ 209

Σχ. 67β, Πίν. 272

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστοῦ χονδροειδοῦς άγγείου. Η βάση φέρει αποτύπωμα πλέγματος. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έξωτερική επιφάνεια τραχεία, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.04μ., ΔΔ. βάσεως 0.095x0.085μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.018μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.028μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.0155μ.

Φ 210

Τομή μεταξύ των φρεάτων 5 και 6. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής επάνω σε δάπεδο από πατημένο πηλό.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έσω. Πηλός ὠχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια ολόβαφη έρυθρή έως καστανόμαυρη και άμυδρά στιλβωμένη. Όριζόντια ανοικτοκόκκινη στιλβωμένη ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει επίχρισμα στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 211

Σχ. 66, Πίν. 271

Φρέαρ 1, βόρεια του Τομέα Γ. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής επάνω σε πλακόστρωτο δάπεδο.

"Οστρακο από το κατώτατο τμήμα των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστού αγγείου. Τα τοιχώματα ελαφρώς κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά, βαθυκάστανος έντονα στιλβωμένο επίχρισμα που κατά τόπους τείνει προς το μελανό, έσωτερικά βαθυκόκκινο έως ερυθρόφαιο. Το επίχρισμα περιέχει κόκκους μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.048μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.007μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.012μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.009μ.

Φ 212

Προέλευση ως άνω.

"Η απόληξη μεγάλης σωληνωτής λαβής και μικρό τμήμα των περι αυτήν τοιχωμάτων κλειστού χονδροειδούς αγγείου, πιθοειδούς μάλλον. Πηλός ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. "Οπτηση ανισομερής. "Η άνω επιφάνεια της λαβής και η έξωτερική των τοιχωμάτων φέρουν εξέιτηλη καστανόμαυρη έως μελανή στιλπνή βαφή που περιέχει σποραδικούς κόκκους μαρμαρυγία.

"Υψ. οστράκου 0.033μ., πλ. λαβής 0.049μ., πάχ. λαβής 0.009μ.

Φ 213

Σχ. 8, Πίν. 23

Φρέαρ 1, βόρεια του Τομέα Γ. "Υπόστρωμα πλακόστρωτου δαπέδου της τελευταίας φάσεως του οικισμού. Στρώμα της σεισμικής καταστροφής των αρχών της ΥΚ Ι περιόδου.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα ανοικτής φιάλης. Τα τοιχώματα μάλλον ευθύγραμμα. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, ζωηρό ερυθρό στιλβωμένο επίχρισμα

"Υψ. 0.044μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 214

Σχ. 38α, Πίν. 120

Φρέαρ 4, επί της οδού μεταξύ του Τομέα Γ και της Ξεστής 3. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Οστρακο από το χείλος και τα τοιχώματα αβαθούς ανοικτού και χονδροειδούς αγγείου. Διακρίνεται η αρχή της βάσεως. Το χείλος νεύει ελαφρώς προς τα έξω. Τα τοιχώματα ανοίγουν έντονα προς τα έξω. Έξωτερικά είναι ελαφρώς κοίλα, έσωτερικά ελαφρώς κυρτά. "Η βάση παρουσιάζει ελαφρά διαπλάτυνση στην περιφέρεια. "Ο πυθμένας έβαθύνετο προφανώς προς το κέντρο. Πηλός ρόδινος, με πολλές λευκές προσμίξεις. "Οπτηση ανισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, επί-

χρυσμα κατά τόπους ρόδινο, κατά μέγα μέρος ανοικτότεφρο και στο κατώτατο μέρος των τοιχωμάτων έξωτερικά τεφρό. Λεπτή όριζόντια έγχάραξη υπογραμμίζει το χείλος έξωτερικά. Βαθιά όριζόντια έγχάραξη χωρίζει τα τοιχώματα από την βάση έξωτερικά.

"Υψ. 0.078μ., πλ. 0.065μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνωτατο τμήμα τους 0.01μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.0175μ.

Φ 215

Φρέαρ 5, νότια του Τομέα Β. Έπιχώσεις του σύγχρονου χεμάρρου.

"Οστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω. Πηλός ωχροκίτρινος, ακαθάριστος. "Οπτηση μάλλον ισομερής. "Η έσωτερική επιφάνεια και η όριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά ερυθροβαφείς. "Η λουπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ωχροκίτρινο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

"Υψ. 0.036μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.006μ.

Φ 216

Φρέαρ 6, νότια του Τομέα Β. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

"Η γέννηση ή η απόληξη μεγάλης σωληνωτής λαβής και μικρό τμήμα των περι αυτήν τοιχωμάτων χονδροειδούς αγγείου, πίθου μάλλον. Πηλός ωχροκίτρινος έως ανοικτοκάστανος, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. "Οπτηση ανισομερής. "Η άνω επιφάνεια και οι πλευρές της λαβής και τα τοιχώματα, έξωτερικά και έσωτερικά, διατηρούν ύπολειμματα ερυθρής στιλπνής βαφής.

ΔΔ. 0.074x0.05μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.03μ.

Φ 217

Σχ. 67α, Πίν. 259

Άπο την λαξευτή θαλαμοειδή κατασκευή του φρέατος 6.

"Οστρακο από το κάτω μέρος των τοιχωμάτων και την επίπεδη βάση κλειστού και χονδροειδούς μάλλον αγγείου. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση ανισομερής. "Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά τραχεία μάλλον και ανεπίχριστη. Έξωτερικά τείνει προς το καστανό, έσωτερικά προς το ερυθρωπό.

"Υψ. 0.035μ., πλ. 0.078μ., πάχ. τοιχωμάτων στο άνω σωζόμενο άκρο τους 0.007μ., πάχ. στην μετάβαση από τα τοιχώματα στην βάση 0.014μ., πάχ. βάσεως στο σωζόμενο άκρο της 0.007μ.

Φ 218

Σχ. 67α, Πίν. 269

Προέλευση ως άνω.

"Οστρακο από το κάτω μέρος των τοιχωμάτων και

τήν επίπεδη βάση κλειστοῦ καὶ χονδροειδοῦς μάλ-
λον ἀγγείου. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ σπο-
ραδικὸ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὰ τοι-
χώματα ἐξωτερικά, ζωηρὸ ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπί-
χρισμα ποὺ περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ἡ βά-
ση φθαρμένη.

Ύψ. 0.037μ., πλ. 0.055μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω
σωζόμενο ἄκρο τους 0.01μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ
τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0165μ., πάχ. βάσεως στὸ
σωζόμενο ἄκρο της 0.012μ.

Φ 219

Σχ. 67α, Πίν. 268

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ
τήν επίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ζωηρὸς
ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία.
Ὁπτηση ἀνισομερής. Στὰ τοιχώματα ἐξωτερικά καὶ
στὴν βάση, μελανὸ ἐπίχρισμα, ποὺ περιέχει σπορα-
δικὸ μαρμαρυγία. Ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις
στὰ τοιχώματα ἐξωτερικά ἔχουν προφανῶς προ-
κληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου μέσου ἢ ἐργαλείου
γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.083μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω
σωζόμενο ἄκρο τους 0.0105μ., πάχ. στὴν μετάβαση
ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.0145μ., πάχ. βάσεως
στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.0095μ.

Φ 220

Σχ. 67α, Πίν. 260

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων καὶ
τήν επίπεδη βάση κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανέ-
ρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνι-
σομερής. Στὰ τοιχώματα ἐξωτερικά καὶ στὴν βάση,
καστανόμαυρο ἕως μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.056μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἄνω
σωζόμενο ἄκρο τους 0.0055μ., πάχ. στὴν μετάβαση
ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.013μ., πάχ. βάσεως
στὸ σωζόμενο ἄκρο της 0.007μ.

Φ 221

Σχ. 32, Πίν. 84

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βα-
θέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτε-
ρικά. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ
χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα, καὶ εἶναι κυρτά. Πη-
λὸς ζωηρὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία.
Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά, ζωηρὸ ἐρυθρὸ,
στὸ χρῶμα τοῦ πηλοῦ, καὶ κατὰ τόπους μελανὸ ἐπί-
χρισμα καὶ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποὺ
ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου
ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

Ύψ. 0.067μ., πλ. 0.068μ., πάχ. στὴν διογκωση τοῦ χεί-
λους 0.0125μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ κάτω σωζόμενο
ἄκρο τους 0.007μ.

Φ 222

Σχ. 43, Πίν. 141

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὁστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὸ
ἄνω μέρος τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοει-
δοῦς ἀγγείου. Ὁ λαμὸς τραπεζιοειδοῦς διατομῆς. Ἡ
μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο καμπύλη ἐξωτερι-
κά, γωνιώδης ἐσωτερικά. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάρι-
στος. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσω-
τερικὴ πλευρὰ τοῦ λαμοῦ, ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο
ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα. Στὴν λοιπὴ ἐσωτερικὴ
ἐπιφάνεια, ἐρυθρωπὸ μᾶλλον ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.10μ., πάχ. λαμοῦ στὴν γωνιώδη
μετάβαση στὸν ὤμο ἐσωτερικά 0.017μ., πάχ. ὤμου
0.0085μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.22μ.

Φ 223 (5)

Σχ. 38α, Πίν. 115-117

Προέλευση ὡς ἄνω.

Πέντε συνανήκοντα προφανῶς ὄστρακα ἀπὸ τὸ χεῖλος
καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς χρή-
σεως. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα. Πηλὸς κατὰ τόπους
ἐρυθρός, κατὰ τόπους βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ
σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτε-
ρικὴ ἐπιφάνεια, τεφρὴ, μὲ ἔντονα ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσω-
τερικὴ ἐπιφάνεια καὶ στὸ χεῖλος, ἀραιὸ ἐρυθρωπὸ ἐπί-
χρισμα ποὺ κατὰ τόπους τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ καὶ τὸ με-
λανό. Μικρὲς ρωγμὲς ἐσωτερικά προφανῶς ἀπὸ τὴν χρη-
σιμοποίηση τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

(α) Ύψ. 0.047μ., πλ. 0.053μ., πάχ. 0.014μ.

(β) Ύψ. 0.04μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.0115μ.

(γ) Ύψ. 0.032μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.0115μ.

(δ) Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.024μ., πάχ. 0.011μ.

(ε) Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0125μ.

Φ 224

Πίν. 118

Προέλευση ὡς ἄνω.

Τμῆμα τῶν τοιχωμάτων ἀνοικτοῦ ἀγγείου οἰκιακῆς
χρήσεως, πιθανῶς συνανήκον μὲ τὸ Φ 223. Συγκολλη-
μένο ἀπὸ τέσσερα ὄστρακα. Διακρίνεται ἡ ἀρχὴ τοῦ
πυθμένα. Πηλὸς κατὰ τόπους ἐρυθρός, κατὰ τόπους
βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμα-
ρυγία. Ὁπτηση ἀνισομερής. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια,
τεφρὴ, μὲ ἔντονα ἴχνη πυρᾶς. Στὴν ἐσωτερικὴ ἐπιφά-
νεια ἀραιὸ ἐρυθρωπὸ ἐπίχρισμα ποὺ κατὰ τόπους
τείνει πρὸς τὸ τεφρὸ καὶ τὸ μελανό καὶ μερικὲς μικρὲς
ρωγμὲς, ἀποτέλεσμα προφανῶς τῆς χρησιμοποιοῦ-
σεως τοῦ ἀγγείου σὲ ὑψηλὲς θερμοκρασίες.

Ύψ. 0.065μ., πλ. 0.065μ., πάχ. 0.011-0.014μ. (στὸ ἄνω
καὶ τὸ κάτω σωζόμενο ἄκρο τους ἀντίστοιχα).

Φ 225

Σχ. 26

Φρέαρ 11, ἐπὶ τῆς πλατείας Μυλωνος. Ἀπὸ τὸ δάπεδο ἢ τὸ ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς πλατείας κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ I περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέως ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος εἶναι ἐλαφρῶς διογκωμένο ἐσωτερικά καὶ ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμή. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς βαθυκάστανος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια φθαρμένη, ἀδρὴ καὶ μελανή. Στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικά, ὑπολείμματα καστανέρυθρου ἐπιχρίσματος. Ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια μελανή. Ὑψ. 0.035μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.0075μ.

Φ 226

Σχ. 58α, Πίν. 199

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν λαμὸ στενόλαιμης πρόχου μᾶλλον. Διακρίνεται ἡ ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου. Τὸ χεῖλος νεύει ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω. Στὸ ἔνα ἄκρο τοῦ ὀστράκου παρουσιάζει ἐλαφρὰ τάση πρὸς τὰ ἄνω, ἐνδειξὴ ὅτι στὸ σημεῖο αὐτὸ ἀρχίζει ἡ πρόχυση. Ὁ λαμὸς ἐλαφρῶς κοῖλος. Ἡ μετάβαση ἀπὸ τὸν λαμὸ στὸν ὤμο καμπύλη. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτατο μέρος τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικά, καστανέρυθρο ἀμυδρὰ στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ὑψ. 0.039μ., πλ. 0.052μ., πάχ. 0.007μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.04μ.

Φ 227

Σχ. 38α, Πίν. 121

Φρέαρ 12, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Τελχίνων. Ὑπόστρωμα τοῦ δαπέδου τῆς ὁδοῦ κατὰ τὴν τελευταία φάση τῆς ζωῆς τοῦ οἰκισμοῦ. Στρώμα τῆς σεισμικῆς καταστροφῆς τῶν ἀρχῶν τῆς ΥΚ I περιόδου.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ τοιχώματα καὶ ἐλάχιστο τμήμα τῆς βάσεως ἀνοικτοῦ ἀβαθοῦς καὶ χονδροειδοῦς ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἐλαφρῶς κοῖλα ἐξωτερικά, κυρτά ἐσωτερικά. Ὁ πυθμένος ἐβαθύνετο προφανῶς πρὸς τὸ κέντρο. Τὸ χεῖλος ἀνεβαίνει καὶ κατεβαίνει κατὰ μῆκος τῆς περιφέρειας, μὲ συνέπεια τὰ τοιχώματα νὰ παρουσιάζουν διαφορὰ ὕψους καὶ πάχους στὰ δύο ἄκρα τοῦ ὀστράκου. Ἡ περιφέρεια τῆς βάσεως σχηματίζει τόξο ἐξωτερικά. Πηλὸς ρόδινος, μὲ λευκὲς προσμίξεις. Ἡ ἐμφανὴς παρουσία μορίων σχιστολίθου στὸν πηλὸ προσδίδει στὸ ὄστρακο ὑφὴ «Talc ware» ἐν μέρει. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια,

ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, μᾶλλον ρόδινη καὶ ἐπιχρισμένη ἐξωτερικά.

Ὑψ. 0.077μ., πλ. 0.087μ., πάχ. τοιχωμάτων στὸ ἀνώτατο τμήμα τους 0.011μ., πάχ. στὴν μετάβαση ἀπὸ τὰ τοιχώματα στὴν βάση 0.019μ., πάχ. βάσεως στὸ σωζόμενο ἄκρο τῆς 0.011μ.

Φ 228

Σχ. 29β

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέως ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἐπίπεδο, μὲ κλίση πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ἀγγείου. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι εὐθύγραμμα κατὰ τὸ σωζόμενο τμήμα τους. Πηλὸς ἐρυθρός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, ἐρυθρὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, στὸ χρώμα τοῦ πηλοῦ.

Ὑψ. 0.042μ., πλ. 0.047μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.007μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.0095μ.

Φ 229

Σχ. 12, Πίν. 33

Προέλευση ὡς ἄνω.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος εἶναι ὀριζόντιο καὶ νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα κυρτά. Πηλὸς ρόδινος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ ἐσωτερικά, τεφρὸ ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα ποῦ περιέχει κόκκους μαρμαρυγία.

Ὑψ. 0.038μ., πλ. 0.029μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.003μ., πάχ. 0.0055μ.

Φ 230 (2)

Προέλευση ὡς ἄνω.

Δύο συνανήκοντα ὄστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Πηλὸς τεφρὸς, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση μᾶλλον ἰσομερῆς. Ἐξωτερικά, καστανὸ καὶ κατὰ τόπους τεφρὸ ἐπίχρισμα καὶ ἀβαθεῖς παράλληλες αὐλακώσεις, ποῦ ἔχουν προφανῶς προκληθεῖ ἀπὸ τὴν χρῆση κάποιου ἐργαλείου γιὰ τὴν ἐξομάλυνση τῆς ἐπιφάνειας.

ΔΔ. 0.063x0.058μ. καὶ 0.05x0.04μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 231

Σχ. 43

Φρέαρ 13, ἀνατολικά τῶν δωματίων Β2 καὶ Β3, ἐντὸς τοῦ σύγχρονου χεμιάρρου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς.

Ὅστρακο ἀπὸ τὸν χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ προέχοντος ὤμου εὐρύστομου πιθοειδοῦς ἀγγείου. Τὸ χεῖλος σχηματίζει ἐξωτερικά περιχέλωμα ποῦ ὑπογραμμίζεται ἀπὸ ὀριζόντια ἐγγράραξη. Πηλὸς καστανέρυθρος, ἀκαθάριστος, μὲ σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικά καὶ στὴν ἐσω-

τερική πλευρά του λαμιού, βαθυκάστανο έως καστανόμαυρο στίλβωμένο επίχρισμα που περιέχει σποραδικό μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.048μ., πάχ. 0.009μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

Φ 232

Σχ. 10α, Πίν. 28

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα ανοικτής φιάλης. Το χείλος λείπει. Τα τοιχώματα λεπτά και έλαφρώς κυρτά. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, επίχρυσμα ρόδινο έως ανοικτοκόκκινο στο κατώτερο μέρος του όστράκου, τεφρό έως μελανό στο άνωτερο. Το επίχρυσμα περιέχει επίσης μικρή ποσότητα μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.042μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.0045μ.

Φ 233

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το σώμα άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Πηλός τεφρός. Όπτηση μάλλον ίσομερής. Η επιφάνεια, έξωτερικά και έσωτερικά, τεφρή, σε απόχρωση ανοικτότερη του χρώματος του πηλού. Η έξωτερική επιφάνεια επίχρυσμένη, με άβαθεις παράλληλες αύλακώσεις, που έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου εργαλείου για την εξομάλυνσή της.

ΔΔ. 0.063x0.04μ., πάχ. 0.008μ.

Φ 234

Σχ. 32

Φρέαρ 20, δυτικά της Ξεστής 2. Μέσα σε δωμάτιο. Στρώμα της ήφαιστειακής καταστροφής.

Όστρακο από το χείλος και την αρχή των άνω τοιχωμάτων βαθύς ανοικτού άγγείου. Το χείλος παρουσιάζει έντονη διόγκωση έσωτερικά. Πηλός καστανός έως καστανέρυθρος, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην διόγκωση του χείλους, βαθυκόκκινο επίχρυσμα που στην έσωτερική περιφέρεια του χείλους τείνει προς το μελανό.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.033μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.013μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0085μ.

Φ 235

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το κάτω μέρος μάλλον μεγάλης σωληνωτής λαβής πιθοειδούς προφανώς άγγείου. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στην άνω επιφάνεια της λαβής επίχρυσμα στο χρώμα του πηλού, που περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.034μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.0175μ.

Φ 236

Σχ. 20

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα «μηλιακής φιάλης». Το χείλος νεύει προς τα έξω και απολήγει σε άκμή. Τα τοιχώματα κυρτά. Πηλός ώχρο-κίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση μάλλον ίσομερής. Η έσωτερική επιφάνεια και η όριζόντια ταινία άμέσως κάτω από το χείλος έξωτερικά έρυθροβαφείς στίλβωμένες. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο επίχρυσμα, στο χρώμα του πηλού.

Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.034μ., πάχ. 0.007μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14-0.16μ.

Φ 237

Σχ. 3, Πίν. 18

Τομή μεταξύ των φρεάτων 4 και 5. Άγνωστο από ποιο ακριβώς στρώμα.

Όστρακο από το χείλος και τα άνω τοιχώματα βαθιάς φιάλης μάλλον. Το χείλος νεύει ανεπαίσθητα προς τα έξω. Τα τοιχώματα ανοίγουν έλαφρώς προς τα έξω από το χείλος προς το μέσον του σώματος και είναι έλαφρώς κυρτά. Πηλός πορτοκαλόχρωμος στο άνω, τεφρός στο κάτω μέρος του όστράκου, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Η άμυρτη τεφρή επιφάνεια καλύπτεται έξωτερικά και έσωτερικά από λεπτή κρούστα βαφής, το χρώμα της όποιας είναι ζωνηρό πορτοκαλόχρωμο στο άνω, πορτοκαλόχρωμο έως καστανό και έξίτηλο στο κάτω μέρος. Η βαφή περιέχει μαρμαρυγία. Ίχνη στίλβωσης έξωτερικά και έσωτερικά.

Ύψ. 0.054μ., πλ. 0.036μ., πάχ. 0.007μ.

Φ 238

Σχ. 43

Προέλευση ως άνω.

Όστρακο από τον χαμηλό χοανοειδή λαμό εύρύστομου πιθοειδούς άγγείου. Διακρίνεται η αρχή του ώμου. Η μετάβαση από τον λαμό στον ώμο καμπύλη. Πηλός ανοικτοκόκκινος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην έσωτερική πλευρά του λαμιού, έξίτηλο έρυθρό επίχρυσμα.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.05μ., πάχ. λαμιού 0.009μ.

ΑΓΝΩΣΤΗ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ

(Χωρίς ένδειξη, με μη αναγνώσιμη ένδειξη, με άσαφή ένδειξη ή με περισσότερες της μιάς και διαφορετικές ένδείξεις)

ΑΠ. 1

Σχ. 44α, Πίν. 144

Όστρακο από τον χαμηλό χοανοειδή λαμό και το άνω μέρος του προέχοντος ώμου λεπτού εύρύστομου πιθοειδούς. Η μετάβαση από τον λαμό στον ώμο

γωνιώδης έσωτερικά, καμπύλη έξωτερικά. Πηλός κατά τόπους βαθυκόκκινος, κατά τόπους βαθυκάστανος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά στον λαμό και στο άνω μέρος του ώμου, βαθυκόκκινο έως βαθύ καστανέρυθρο σιλβωμένο έπίχρισμα, που επίσης περιέχει μαρμαρυγία.

Ύψ. 0.027μ., πλ. 0.053μ., πάχ. στην μετάβαση από τον λαμό στον ώμο 0.007μ., πάχ. ώμου 0.005μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.14μ.

ΑΠ. 2

Σχ. 75α, Πίν. 338

Όστρακο από τον ώμο μάλλον σχετικά χονδροειδοῦς άγγείου. Τά τοιχώματα άνοιγουν προς τά έξω καθώς βαίνουν προς τó κατώτερο σώμα και είναι εϋθύγραμμα στο σωζόμενο τμήμα τους. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, έπίχρυσμα που περιέχει μικρή ποσότητα μαρμαρυγία και τó χρώμα του όποιου κυμαίνεται από τó καστανό έως τó καστανόμαυρο, τó τεφρό και τó μελανό. Έξωτερικά, σχοινοειδής διακόσμηση, που άποδίδεται με σειρά λοξών και όμόρροπων έλλειφοειδών αϋλακώσεων επάνω σε όριζόντια άνάγλυφη νεύρωση. Σε άπόσταση 0.04μ. κάτω από την νεύρωση και στο κατώτατο μέρος του όστράκου διακρίνεται έλάχιστο τμήμα άλλης, παρόμοιας μάλλον, νευρώσεως. Άβαθείς παράλληλες αϋλακώσεις έξωτερικά έχουν προφανώς προκληθεί από την χρήση κάποιου μέσου ή εργαλείου για την έξομάλυνση της επιφάνειας.

Ύψ. 0.11μ., πλ. 0.113μ., πάχ. τοιχωμάτων χωρίς την νεύρωση 0.01μ., πάχ. στο σημείο όπου ή νεύρωση 0.012μ.

ΑΠ. 3

Σχ. 76α, Πίν. 347

Όστρακο από τó σώμα άγγείου. Πηλός έρυθρός, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ώχροκίτρινο έπίχρυσμα και διακόσμηση που συνίσταται σε δύο λοξές και συγκλίνουσες άνάγλυφες νευρώσεις που τείνουν νά σχηματίσουν όξεία γωνία με την κορυφή προς τά άνω.

Ύψ. 0.058μ., πλ. 0.077μ., πάχ. χωρίς τις νευρώσεις 0.0075μ., πάχ. μαζί με τις νευρώσεις 0.009μ.

ΑΠ. 4

Σχ. 9

Όστρακο από τó χείλος και τά άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τó χείλος μάλλον λεπτό, τά τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδόν εϋθύγραμμα. Πηλός καστανός στον πυρήνα, άνοικτοκόκκινος προς την επιφάνεια, με σποραδικό μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και έσωτερικά, καστανέρυθρο έπίχρυσμα που

έσωτερικά τείνει κατά τόπους προς τó καστανόμαυρο. Τό έπίχρυσμα περιέχει επίσης σποραδικό μαρμαρυγία. Ύψ. 0.035μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.007μ.

ΑΠ. 5

Σχ. 9, Πίν. 23

Όστρακο από τó χείλος και τά άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τό χείλος λεπτό, τά τοιχώματα εϋθύγραμμα. Πηλός ώχροκίτρινος έως άνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. Όπτηση σχεδόν ίσομερής. Η επιφάνεια έξωτερικά και έσωτερικά έρυθροβαφής σιλβωμένη.

Ύψ. 0.033μ., πλ. 0.043μ., πάχ. 0.006μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.16μ.

ΑΠ. 6

Σχ. 73α, Πίν. 334

Όστρακο από τó σώμα λεπτού άγγείου. Πηλός ύπόλευκος έως ύποπράσινος προς την έξωτερική και ώχροκίτρινος προς την έσωτερική επιφάνεια, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. Όπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ύπόλευκο έπίχρυσμα με ύποπράσινη άπόχρωση και διακόσμηση έγχράρακτη και στικτή ως εξής: έγχάρακτο τραπεζιοειδές σχήμα με κοίλες τις πλάγιες πλευρές του, ύπο μορφήν πελέκως, έχει στο κάτω μέρος του και επάνω από την μακρά παράλληλη πλευρά του δύο παράλληλες σειρές όμόρροπων έγχάρακτων γραμμιδίων. Η έσωτερική επιφάνεια άνεπίχρυστη ώχροκίτρινη.

Ύψ. 0.063μ., πλ. 0.09μ., πάχ. 0.0065μ.

ΑΠ. 7

Σχ. 39α, Πίν. 129

Όστρακο από τó χείλος και τó άνώτατο τμήμα των τοιχωμάτων άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου. Τό χείλος είναι πεπλατυσμένο, με κλίση προς τó έσωτερικό του άγγείου, και εξέχει σχηματίζοντας τριγωνική προεξοχή. Τό σχήμα του σώματος άποκαθίσταται κολουροκωνικό. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. Όπτηση άνισομερής. Στην κάτω επιφάνεια του προεξέχοντος χείλους, ώχροκίτρινο έπίχρυσμα, στο χρώμα του πηλού, τó όποιο στην άνω επιφάνεια τείνει προς τó άνοικτότεφρο, προφανώς λόγω πυρᾶς. Στην άνω επιφάνεια, διακόσμηση που συνίσταται σε δύο όριζόντιες σειρές έμπέστων τριγώνων, έναλλάξ με άντικόρυφα και με κοινή βάση, που σχηματίζουν όριζόντια σειρά άνάγλυφων ρόμβων.

Ύψ. 0.045μ., πλ. 0.042, πλ. χείλους 0.035μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.024μ.

ΑΠ. 8

Σχ. 29β

Τμήμα του χείλους και των άνωτερων τοιχωμάτων βαθέος άνοικτοῦ άγγείου. Συγκολλημένο από δύο όστρακα. Τό χείλος έπίτεδο, με κλίση προς τó έσωτερικό του άγγείου. Τά τοιχώματα άνοιγουν προς τά έξω από τó χείλος προς τó μέσον του σώματος και

είναι κυρτά. Πηλός καστανός έως καστανέρυθρος, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, καστανό έως καστανόμαυρο στίλβωμένο επίχρισμα, στην άνω επιφάνεια του χείλους καστανέρυθρο, έσωτερικά καστανό έως καστανέρυθρο και άμελως έπιτεθειμένο. Τό επίχρισμα περιέχει έπίσης μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.12μ., πλ. 0.102μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.007μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.01μ.

ΑΠ. 9 (5)

Σχ. 20

Πέντε όστρακα από τὰ χείλη και τὰ άνω τοιχώματα μηλιακών φιαλών. Στα τρία τὰ χείλη κάμπτονται προς τὰ άνω και τὰ τοιχώματα είναι κυρτά, στα δύο άλλα τὰ χείλη νεύουν έντονα προς τὰ έσω και τὰ τοιχώματα είναι γωνιώδη. Σε τρεις περιπτώσεις τό χείλος άπολήγει σε άκμή. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής έως σχεδόν ίσομερής.

"Υψ. 0.026-0.035μ., πλ. 0.032-0.05μ., πάχ. 0.004-0.008μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.12-0.24μ.

ΑΠ. 10

Σχ. 58γ, Πίν. 207

Άπό τήν περιοχή Άρβανίτη 3 ή Μπρόνου 2.

"Οστρακο από τό χείλος, τόν λαμό και τήν άρχή του προέχοντος ώμου εύρύστομης πρόχου μάλλον. Τό χείλος πεπλατυσμένο, με έλαφρά τάση προς τὰ άνω στο ένα άκρο του όστράκου, ένδειξη ότι στο σημείο αυτό άρχίζει ή πρόχηση. Για τόν λόγο αυτό τό πλάτος του χείλους και τό πάχος των τοιχωμάτων διαφέρουν στα δύο άκρα του όστράκου. Ό λαμός έλαφρώς κοίλος. Πηλός κατά τόπους έρυθρός, κατά τόπους καστανός, ακαθάριστος, με σποραδικό μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην άνω επιφάνεια του χείλους, βαθυκόκκινο στίλβωμένο επίχρισμα.

"Υψ. 0.048μ., πλ. 0.058μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.012 και 0.0085μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.008 και 0.011μ. (στο δεξιό και στο άριστερό άκρο του όστράκου άντίστοιχα).

ΑΠ. 11 (2)

Σχ. 20

Δύο όστρακα από τὰ χείλη και τὰ άνω τοιχώματα μηλιακών φιαλών. Τὰ χείλη νεύουν έντονα προς τὰ έσω. Τὰ τοιχώματα στην μία περίπτωση γωνιώδη, στην άλλη κυρτά. Πηλός ώχροκίτρινος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Η έσωτερική επιφάνεια έρυθροβαφής. "Οριζόντια ταινία του ίδιου χρώματος άμέσως κάτω από τό χείλος έξωτερικά. Η λοιπή έξωτερική επιφάνεια φέρει ώχροκίτρινο επίχρισμα, στο χρώμα του πηλού.

(α) "Υψ. 0.037μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.0055μ.

(β) "Υψ. 0.033μ., πλ. 0.038μ., πάχ. 0.0055μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.18μ.

ΑΠ. 12

Σχ. 26, Πίν. 84

"Οστρακο από τό χείλος και τὰ άνω τοιχώματα βαθός άνοικτου άγγείου. Τό χείλος είναι έλαφρώς διογκωμένο έσωτερικά και άπολήγει σε άκμή. Τὰ τοιχώματα άνοιγουν προς τὰ έξω από τό χείλος προς τό κατώτερο σώμα και είναι έλαφρώς κυρτά. Πηλός ροδίζων έως άνοικτοκάστανος, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην περιοχή του χείλους έσωτερικά, τερρό έως μελανό επίχρισμα. Η λοιπή έσωτερική επιφάνεια άδρή καστανόφαιη, με άβαθείς παράλληλες αύλακώσεις, που έχουν προφανώς προκληθεί από τήν χρήση κάποιου εργαλείου για τήν εξομάλυνσή της.

"Υψ. 0.033μ., πλ. 0.045μ., πάχ. 0.0065μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.12μ.

ΑΠ. 13

Σχ. 29β

Μικρό όστρακο από τό χείλος και τὰ άνω τοιχώματα βαθός άνοικτου άγγείου. Τό χείλος επίπεδο, με κλίση προς τό έσωτερικό του άγγείου. Τὰ τοιχώματα άνοιγουν προς τὰ έξω από τό χείλος προς τό κατώτερο σώμα και είναι έλαφρώς κυρτά. Πηλός καστανός, ακαθάριστος, με μαρμαρυγία. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά και στην περιοχή του χείλους έσωτερικά, καστανέρυθρο επίχρισμα, με ίχνη από άμυδρή στίλβωση έξωτερικά.

"Υψ. 0.03μ., πλ. 0.048μ., πλ. άνω επιφάνειας χείλους 0.01μ., πάχ. 0.01μ.

ΑΠ. 14

Σχ. 47γ, Πίν. 161

"Οστρακο από τό χείλος, τόν λαμό και τήν άρχή του ώμου πιθοειδούς άγγείου της κατηγορίας «Talc ware». Τό χείλος έλαφρώς διογκωμένο έξωτερικά και έσωτερικά και άποκεκρουσμένο στην άνω επιφάνεια. Ό λαμός χαμηλός, σχεδόν κυλινδρικός, με έλαφρώς κοίλα τοιχώματα. Ό ώμος προέχει έντονα. Τὰ τοιχώματα του λαμού παχέα σε σύγκριση με τὰ τοιχώματα του ώμου. Η μετάβαση από τόν λαμό στον ώμο καμπύλη. Πηλός έρυθρός. "Οπτηση άνισομερής. Έξωτερικά, ύπολείμματα έξίτηλου βαθυκόκκινου επίχρισματος.

"Υψ. 0.037μ., πλ. 0.032μ., πάχ. χείλους 0.014μ., πάχ. λαμού 0.012μ., πάχ. ώμου 0.0095μ.

ΑΠ. 15

Σχ. 9, Πίν. 21

"Οστρακο από τό χείλος και τὰ άνω τοιχώματα άνοικτής φιάλης. Τὰ τοιχώματα ευθύγραμμα. Πηλός ώχροκίτρινος και κατά τόπους ροδίζων, ακαθάριστος. "Οπτηση άνισομερής. Η επιφάνεια, έξωτερικά και έσωτερικά, όλόβαφη, με ίχνη από στίλβωση: ή έξωτερική άνοικτοκόκκινη, ή έσωτερική έξίτηλη καστανή. Η βαφή περιέχει σποραδικό μαρμαρυγία.

"Υψ. 0.031μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.0075μ., ύπολ. διάμ. χείλους 0.30μ. και άνω.

ΑΠ. 16

Σχ. 9, Πίν. 23

Ώστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὁλόβαφη στὶς ἀποχρώσεις τοῦ ἐρυθροῦ καὶ στυλβωμένη.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.039μ., πᾶχ. 0.008μ., ὑπολ. διάμ. χεῖλους 0.30μ. περίπου.

ΑΠ. 17

Σχ. 9, Πίν. 20

Ώστρακο από τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα εὐθύγραμμα καὶ ἐλαφρῶς διογκωμένα στὸ ἀνώτερο τμήμα τους ἐξωτερικὰ. Πηλὸς ἀκαθάριστος, μὲ χρῶμα πού κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ρόδινο ἕως τὸ καστανὸ καὶ τὸ ἀνοικτότεφρο. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ὑπόλευκο ἕως ἀνοικτότεφρο ἐπίχρσιμα πού περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.042μ., πλ. ἄνω ἐπιφάνειας χεῖλους 0.004μ., πᾶχ. 0.0095μ.

ΑΠ. 18

Σχ. 62α, Πίν. 230

Ώστρακο ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος κολουροκωνικῆς πυξίδας μᾶλλον. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἀνοικτοκάστανο ἕως ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἐπίχρσιμα καὶ ἐγγράακτη διακόσμηση πού συνίσταται σὲ τρία ζεύγη ὀριζόντιων διακεκομμένων γραμμῶν.

Ύψ. 0.059μ., πλ. 0.044μ., πᾶχ. 0.006μ.

ΑΠ. 19

Σχ. 28

Ώστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ καὶ λεπτοῦ μᾶλλον ἀγγείου τῆς κατηγορίας «Talc ware». Τὸ χεῖλος πεπλατυσμένο ὀριζόντιο. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ἀνοικτοκόκκινος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὸ ἀνώτερο μέρος τῶν τοιχωμάτων ἐσωτερικὰ, ἐρυθρὸ ἕως καστανέρυθρο στυλβωμένο ἐπίχρσιμα.

Ύψ. 0.044μ., πλ. 0.041μ., πᾶχ. 0.007μ., πλ. χεῖλους 0.004μ.

ΑΠ. 20

Σχ. 71α, Πίν. 321

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, καστανέρυθρο στυλβωμένο ἐπίχρσιμα, πού περιέχει μαρμαρυγία, καὶ ἐγγράακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: δύο ὀριζόντιες σειρὲς μικρῶν λοξῶν ἀυλακώσεων ἀντίθετης φορᾶς σχηματίζουν ὀριζόντια ζώνη ἰχθυόκανθα.

Ύψ. 0.015μ., πλ. 0.033μ., πᾶχ. 0.0065μ.

ΑΠ. 21 (πρώην ΑΚΟ 1060)

Σχ. 61β, Πίν. 225

Ώστρακο ἀπὸ τὸν προέχοντα ὦμο φακοειδοῦς πυξίδας. Σῶζεται ἡ βάση τοῦ χαμηλοῦ λαμιοῦ. Πηλὸς ὠχροκίτρινος καὶ κατὰ τόπους ροδίζων, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ὠχροκίτρινο ἀμυδρὰ στυλβωμένο ἐπίχρσιμα καὶ γραπτὴ διακόσμηση βαθέος καστανέρυθρου χρώματος ὡς ἑξῆς: ὀριζόντια γραμμὴ ὑπογραμμίζει τὴν βάση τοῦ λαμιοῦ. Στὸν ὦμο, διαγραμμισμένη γωνία ἢ διάγραμμα τρίγωνο μὲ τὴν κορυφὴ πρὸς τὰ ἄνω. Σὲ μικρὴ ἀπόσταση διακρίνεται ἡ κορυφὴ παρόμοιας προφανῶς γωνίας ἢ τριγώνου.

Ύψ. 0.025μ., πλ. 0.042μ., πᾶχ. ὦμου ἀπὸ τὰ κάτω πρὸς τὰ ἄνω 0.008-0.005μ.

ΑΠ. 22 (πρώην ΑΚΟ 1061)

Σχ. 25, Πίν. 70

Ώστρακο ἀπὸ τὴν ἐλαφρῶς ἔξω νεύουσα ἀπὸλήξη τῆς προχύσεως κύμβης. Πηλὸς ἀνοικτοκάστανος, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Στὴν ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια, ἐπίχρσιμα κυτρινωπὸ στὸ κατώτερο μέρος τοῦ ὄστράκου, ἀνοικτότεφρο κοντὰ στὸ χεῖλος, καὶ γραπτὴ ἀνοικτοκόκκινη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: ἀμέσως κάτω ἀπὸ τὸ χεῖλος πιθανῶς στενὴ ὀριζόντια ζώνη λοξῶν ὁμόροπων γραμμίδων πού ὀρίζεται ἄνω καὶ κάτω ἀπὸ δύο λεπτές ταινίες. Ἡ διακόσμηση ἐξίτηλη στὸ τμήμα αὐτό. Ἄλλη λεπτὴ ὀριζόντια ταινία καὶ σειρὰ λοξῶν ὁμόροπων γραμμῶν χαμηλότερα ἀποτελοῦν ἴσως τὸ ἀνώτερο μέρος ἄλλης ὀριζόντιας ζώνης μὲ ἀραιὴ διαγράμμιση.

Ύψ. 0.039μ., πλ. 0.022μ., πᾶχ. 0.007μ.

ΑΠ. 23 (πρώην ΑΚΟ 1062)

Σχ. 77α, Πίν. 351

Ώστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα λεπτοῦ κλειστοῦ ἀγγείου. Σῶζεται τὸ ἔχνος ἀπὸ τὴν προσαρμογὴ λαβῆς κυκλικῆς διατομῆς. Πρόκειται γιὰ τὸ μισὸ κυκλικὸ τμήματος πού ἔχει ἀδρὴ καὶ ἐλαφρῶς κοίλῃ ἄνω ἐπιφάνεια καὶ διάμετρο 0.017μ. Πηλὸς ρόδινος, καθαρὸς καὶ λεπτόκοκκος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ὠχροκίτρινο στυλβωμένο ἐπίχρσιμα μὲ ρόδινη ἀπόχρωση καὶ γραπτὴ καστανόμαυρη διακόσμηση πού συνίσταται σὲ ὁμάδα τριῶν κάθετων γραμμῶν, τὸ σωζόμενο προφανῶς τμήμα διαγραμμισμένου σχήματος.

Ύψ. 0.028μ., πλ. 0.026μ., πᾶχ. 0.006μ.

ΑΠ. 24 (πρώην ΑΚΟ 1064)

Σχ. 71α, Πίν. 321

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα κλειστοῦ ἀγγείου. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ώπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, ἔντονα στυλβωμένη βαφή, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ καστανέρυθρο ἕως τὸ πορτοκαλόχρωμο, καὶ ἐγγράακτη διακόσμηση ὡς ἑξῆς: τρεῖς ὀριζόντιες σειρὲς λοξῶν γραμμίδων πού

βαίνουν προς ἐναλλασσόμενες κατευθύνσεις σχηματίζουν ὀριζόντιες ζώνες ἰχθυόκανθας.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.03μ., πάχ. 0.0075μ.

ΑΠ. 25 (πρώην ΑΚΟ 1065)

Πίν. 305

Τὸ ἕνα τέταρτο περίπου ὀριζόντιας λαβῆς ἐλλειψοειδοῦς διατομῆς καὶ ἐλάχιστο τμήμα τῶν τοιχωμάτων τοῦ κλειστοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου στοῦ ὁποῖο ἀνήκει. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ λαβὴ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐπιφάνεια τῶν τοιχωμάτων καλύπτονται ἀπὸ τεφρὸ ἕως μελανὸ ἐπίχρισμα, τὸ ὁποῖο στὴν κάτω ἐπιφάνεια τῆς λαβῆς παραλλάσσει πρὸς τὸ βαθυκάστανο. Στὴν ἄνω, ὄρατῇ, ἐπιφάνειά της διακόσμηση ἀκτινοειδῶς διατεταγμένων αὐλακώσεων.

Μήκ. λαβῆς 0.058μ., διάμ. λαβῆς στὴν βάση της 0.045-0.04μ., πάχ. τοιχωμάτων 0.009μ.

ΚΑ 5907

Σχ. 3, Πίν. 17

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Πηλὸς τεφρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, πολὺ στιλπνὴ βαφή, τὸ χρῶμα τῆς ὁποίας κυμαίνεται ἀπὸ τὸ ἀνοιχτοκάστανο/πορτοκαλόχρωμο ἕως τὸ καστανόμαυρο καὶ τὸ μελανό. Ἐξωτερικὰ, γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση ποὺ συνίσταται σὲ δύο ὁμάδες ὁμόκεντρων ρόμβων ποὺ περιέχουν ἡ μία τὴν ἄλλη.

Ύψ. 0.067μ., πλ. 0.041μ., πάχ. 0.0065μ.

ΑΠ. 26 (πρώην ΑΚΟ 1074)

Σχ. 3, Πίν. 14

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν ἐλαφρῶς πρὸς τὰ ἔξω, ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ μέσον τοῦ σώματος, καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς ὠχροκίτρινος ἕως ἀνοιχτοκάστανος πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν, ρόδινος πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνεια, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, στιλπνὴ βαφή, ἐξωτερικὰ καστανὴ ἕως μελανή, ἐσωτερικὰ καστανέρυθρη ἕως καστανόμαυρη. Ἐξωτερικὰ, γραπτὴ λευκὴ ἐξίτηλη διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ διάγραμμα τρίγωνο μὲ τὴν κορυφὴν πρὸς τὰ ἄνω. Ἀβαθῆς ὀριζόντια ἐγχάραξη ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ.

Ύψ. 0.05μ., πλ. 0.047μ., πάχ. 0.0075μ.

ΑΠ. 27 (πρώην ΑΚΟ 1075)

Σχ. 3, Πίν. 14

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθιᾶς φιάλης. Τὸ χεῖλος νεύει ἀνεπαίσθητα πρὸς τὰ ἔξω. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα. Πηλὸς ὑπόλευκος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἄμαυρὴ τεφρὴ ἐπιφάνεια κα-

λύπτεται ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ ἀπὸ καστανόμαυρη ἕως μελανὴ στιλπνὴ βαφή, ἐξωτερικὰ ἐξίτηλη ἐν μέρει, ποὺ περιέχει σποραδικὸ μαρμαρυγία. Ἐξωτερικὰ, γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση, ποὺ συνίσταται σὲ ὁμάδα τριῶν κάθετων γραμμῶν. Λεπτὴ ὀριζόντια ἐγχάραξη φαίνεται νὰ ὑπογραμμίζει τὸ χεῖλος ἐξωτερικὰ.

Ύψ. 0.048μ., πλ. 0.049μ., πάχ. 0.0085μ.

ΑΠ. 28

Σχ. 10β, Πίν. 29

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἀνώτατα τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὸ χεῖλος παχὺ, νεύει πρὸς τὰ ἔσω. Τὰ τοιχώματα μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος, μὲ μικρὴ ποσότητα μαρμαρυγία. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, μελανὸ στιλβωμένο ἐπίχρισμα, στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους πορτοκαλόχρωμο ἕως καστανέρυθρο.

Ύψ. 0.022μ., πλ. 0.029μ., πάχ. 0.007μ.

ΑΠ. 29

Σχ. 9, Πίν. 21

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα ἀνοικτῆς φιάλης. Τὰ τοιχώματα μόλις κυρτά, σχεδὸν εὐθύγραμμα. Πηλὸς ὠχροκίτρινος, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐρυθροβαφῆς στιλβωμένη.

Ύψ. 0.046μ., πλ. 0.027μ., πάχ. 0.007μ.

ΑΠ. 30

Σχ. 32

Ἀπὸ τομὴ διαστάσεων 20x2.60μ. ποὺ ἀνοίχθηκε μὲ κατεύθυνση ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότο στὸν χώρο ἀνατολικὰ τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν μέχρι τὸ δάπεδο τῆς ὁδοῦ καὶ συμπεριελάμβανε τὸν ἀνατολικὸ ἀναλημματικὸ τοῖχο τοῦ χεμαῤου. Στρώμα τῆς ἡφαιστειακῆς καταστροφῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ μέσα στὰ δωμάτια ποὺ ἀποκαλύφθηκαν στὴν περιοχὴ τοῦ «Μαγειρείου».

Μικρὸ ὄστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι κυρτά. Πηλὸς ἐρυθρὸς, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ, καστανόμαυρο στιλβωμένο ἐπίχρισμα.

Ύψ. 0.036μ., πλ. 0.032μ., πάχ. 0.007μ.

ΑΠ. 31

Σχ. 26

Ὅστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὰ ἄνω τοιχώματα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου. Τὸ χεῖλος ἀπολήγει σχεδὸν σὲ ἀκμὴ καὶ εἶναι διογκωμένο ἐσωτερικὰ. Τὰ τοιχώματα ἀνοίγουν πρὸς τὰ ἔξω ἀπὸ τὸ χεῖλος πρὸς τὸ κατώτερο σῶμα καὶ εἶναι ἐλαφρῶς κυρτά. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. Ὅπτηση ἀνισομερῆς. Ἐξωτερικὰ καὶ στὴν περιοχὴ τοῦ χεῖλους ἐσωτερικὰ, καστανόμαυρο καὶ κατὰ τόπους καστανέρυθρο ἐπίχρισμα. Ἡ λοιπὴ ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια ἐρυθρὴ.

"Υψ. 0.04μ., πλ. 0.038μ., πάχ. στην διόγκωση του χείλους 0.009μ., πάχ. τοιχωμάτων στο κάτω σωζόμενο άκρο τους 0.0055μ.

ΑΠ. 32

Σχ. 34α, Πίν. 88

"Οστρακο από τὸ χεῖλος, τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ καὶ τὴν ἀρχὴ τοῦ ὤμου κυπέλλου τοῦ τύπου «Talc ware». Τὰ τοιχώματα τοῦ λαμοῦ λεπτά καὶ μᾶλλον εὐθύγραμμα. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτησι ἀνισομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτατο τμήμα τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικά, καστανὴ ἕως καστανόμαυρη στιλπνὴ βαφή.

"Υψ. 0.051μ., πλ. 0.037μ., πάχ. 0.005μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.08μ.

ΑΠ. 33

Σχ. 34α, Πίν. 88

"Οστρακο ἀπὸ τὸ χεῖλος καὶ τὸν ψηλὸ χοανοειδῆ λαμὸ κυπέλλου τοῦ τύπου «Talc ware». Τὸ χεῖλος νεύει πρὸς τὰ ἔξω. Πηλὸς καστανός, ἀκαθάριστος. "Οπτησι μᾶλλον ἰσομερής. Ἐξωτερικά καὶ στὸ ἀνώτερο μέρος τοῦ λαμοῦ ἐσωτερικά, ὑπολείμματα καστανόμαυρης στιλπνῆς βαφῆς.

"Υψ. 0.034μ., πλ. 0.042μ., πάχ. 0.0065μ., ὑπολ. διάμ. χείλους 0.09μ.

III

ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΗΣ ΠΡΩΙΜΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ
ΤΟΥ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟΥΣ ΑΓΓΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ
ΤΩΝ ΤΥΠΩΝ ΚΑΤΑ ΧΩΡΟΥΣ

ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1

ΎΟστρακα άνοικτϊν άγγείων διαφόρων τύπων

Κουλότητα λίθινον πίθον	Ξεστή 3	Χώρος βόρεια Ξεστής 3	«Μπρόνον 2» μεταξύ φρεάτων 4 και 5	Άγνωστη προέλευση
Δ 25	Ξ 200	Ξ 341	4196	5907
	Ξ 215	Ξ 379	Φ 204	ΑΠ. 26
	Ξ 217		Φ 237	ΑΠ. 27
	Ξ 225			
	Ξ 260			
	Ξ 380			
	Ξ 383			

ΠΡΩΤΟΚΥΚΛΑΔΙΚΗ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗ

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Άνοικτες φιάλες με εύθν χεϊλος και εύθύγραμμα τοιχώματα

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	«Πυρά»	Πεσσός 17	Δυτική Οικία	Ξεστή 3	«Μπρόνον 2»
B 6	Γ 8	Δ 5	Δ 36	Π17/7	ΔΟ. 1	Ξ 5	ΜΠ.2/2
B 17	Γ 10	Δ 6	Δ 37	Π17/16	ΔΟ. 15	Ξ 31	ΜΠ.2/3
B 19	Γ 45	Δ 15	Δ 38	Π17/17	ΔΟ. 16	Ξ 37	ΜΠ.2/4
B 21	Γ 46	Δ 18	Δ 39	Π17/20	ΔΟ. 17	Ξ 39	ΜΠ.2/10
B 23	Γ 48	Δ 23	Δ 40		ΔΟ. 20	Ξ 40	ΜΠ.2/14
B 29 (;)	Γ 49	Δ 59	Δ 41		ΔΟ. 36	Ξ 42	ΜΠ.2/19
B 30	Γ 50	Δ 61	Δ 42		ΔΟ. 58	Ξ 45	ΜΠ.2/20
B 31	Γ 73	Δ 66	Δ 43		ΔΟ. 60	Ξ 48	ΜΠ.2/24
B 37	Γ 74	Δ 75			ΔΟ. 61	Ξ 50	ΜΠ.2/30
B 43	Γ 81	Δ 86			Φ 109	Ξ 54	ΜΠ.2/44
B 49	Γ 98	Δ 89			Φ 115	Ξ 57	ΜΠ.2/50
B 75	Γ 122	Δ 93	<u>Κουλότητα λίθινον πίθον</u>			Ξ 135	ΜΠ.2/51
B 102	Φ 2	Δ 104				Ξ 141	ΜΠ.2/60
		Δ 105				Ξ 143	Φ 42
		Δ 125	Δ 26			Ξ 172	Φ 65
		Δ 127	Δ 27			Ξ 191	Φ 66
	<u>Νότια του Γ</u>	Δ 138				Ξ 223	Φ 67
		Δ 145				Ξ 230	Φ 213
	Γ 62	Δ 164				Ξ 231	
	Γ 63	Δ 173				Ξ 251	
		Δ 193				Ξ 274	
		Δ 194				Ξ 308	
		Δ 214				Ξ 320	
		Δ 217				Ξ 323	
		Δ 230				Ξ 375	
		Δ 247				Ξ 386	Ξ 357
		Δ 262				Ξ 387	Ξ 361
		Δ 272				Ξ 390	Ξ 367
		Δ 276				Ξ 392	Ξ 368
		Φ 104					
							<u>Νότια & ΝΑ Ξεστής 3</u>

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 (συνέχεια)

«Αρβανίτη 3»	Ὁδὸς Τελχίνων	Πλατεία Μυλωνος	Πλατεία Τριγώνου	Φρέατα	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6	Άγνωστη προέλευση
A3/28	ΟΤ. 5	ΠΜ. 13	ΠΤ. 26	Φ 85	4185	ΑΠ. 4
A3/38	ΟΤ. 17	Φ 57	Φ 78	Φ 86		ΑΠ. 5
	ΟΤ. 34	Φ 59	Φ 81	Φ 87		ΑΠ. 15
	Φ 71	Φ 60	Φ 82	Φ 154		ΑΠ. 16
				Φ 155		ΑΠ. 17
Ἀνατολικά τῆς Οἰκίας τῶν Γυναικῶν		Δυτικά τοῦ φρέατος 20		Φ 158		ΑΠ. 29
ΟΓ. 3		Δ 186		Φ 161		
				Φ 163		
				Φ 189		

ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Ἄνοικτὲς φιάλες με εὐθὺ χεῖλος καὶ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα

Τομέας Β	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Δυτική Οικία	Ξεστή 3	«Μπρόνον 2»	Ὁδός Τελχίνων	Φρέατα
B 7	Δ 8	Π17/4	ΔΟ. 18	Ξ 35	ΜΠ.2/34	ΟΤ. 3	Φ 159
B 58	Δ 85		ΔΟ. 59	Ξ 53	4199α		Φ 160
B 77	Δ 106		Φ 110	Ξ 234	4199β		Φ 165
B 103				Ξ 284	Φ 232		

ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Ἄνοικτὲς φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα

Τομέας Β	Τομέας Δ	Πεσσὸς 17	Ξεστή 3	«Αρβανίτη 3»	Ὁδὸς Τελχίνων	«Μπρόνον 2»	Άγνωστη προέλευση
ΜΠ.2/1	Δ 22 Δ 163	Π17/5	Ξ 38 Ξ 134	A3/12	ΟΤ. 12 ΟΤ. 35	Φ 39	ΑΠ. 28

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Ἄνοικτὲς φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα

«Θυρωρεῖο»	Τομέας Β	Τομέας Δ	Πεσσὸς 17	Ξεστή 3	«Μπρόνον 2»	Πλατεία Τριγώνου	Πλατεία 3	Φρέατα
A 17	B 4 B 8	Δ 140	Π17/15	Ξ 51 Ξ 194 Ξ 209 Ξ 266 Ξ 369 Ξ 370 Ξ 378 Ξ 385	Φ 37	ΠΤ. 24	Π3/1	Φ 156 Φ 164 Φ 166

ΠΙΝΑΚΑΣ 6

Άνοικτες φιάλες με έσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Δυτική Οικία	Ξεστή 3	«Μπρόνον 2»	Όδός Τελχίνων	Πλατεία Τριγώνου	Φρέατα
B 54	Γ 9	Δ 7	6046	ΔΟ. 19	Ξ 33	ΜΠ.2/49	Φ 229	ΠΤ. 3	Φ 88
B 89	Γ 53	Δ 70		ΔΟ. 25	Ξ 34	ΜΠ.2/59		Φ 77	Φ 89
	Γ 54	Δ 72		ΔΟ. 26	Ξ 36				Φ 94
	Γ 102	Δ 124			Ξ 43				Φ 137
	Γ 117	Δ 192			Ξ 44				Φ 157
		Δ 236			Ξ 195				
		Δ 237			Ξ 196				
		Φ 103			Ξ 204				
					Ξ 282				
					Ξ 295				

ΠΙΝΑΚΑΣ 7

Άνοικτες φιάλες με χεῖλος πού κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω

Τομέας Γ	Νότια τοῦ Γ	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Ξεστή 3	Βόρεια Ξεστής 3	Πλατεία Τριγώνου	Πλατεία 3	Φρέατα
Γ 92	Γ 60	Δ 126	Π17/2	Ξ 30	Ξ 345	ΠΤ. 25	Δ 280	Φ 162
		Δ 242		Ξ 32				
		Δ 263		Ξ 41				
		Φ 52		Ξ 49				
				Ξ 52				
				Ξ 205				
				Ξ 221				
				Ξ 281				
				Ξ 283				
				Ξ 312				
				Ξ 389				

ΠΙΝΑΚΑΣ 8

Άνοικτες φιάλες με χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά

Τομέας Β	Τομέας Γ		Τομέας Δ	Δυτική Οικία	Ξεστή 3		«Μπρόνον 2»	Όδός Τελχίνων
B 5	5922	Γ 34	Δ 16	Φ 112	Ξ 4	Ξ 202	ΜΠ.2/58	ΟΤ. 1
B 14	5923	Γ 35	Δ 110		Ξ 14	Ξ 218	Φ 40	ΟΤ. 33
B 40	Γ 3	Γ 36	Δ 137		Ξ 20	Ξ 246	Φ 205	ΟΤ. 43
B 48	Γ 4	Γ 37	Δ 172		Ξ 21	Ξ 247	Φ 206	ΟΤ. 48
B 56	Γ 5	Γ 38	Δ 209		Ξ 27	Ξ 250		
	Γ 6	Γ 75	Δ 225		Ξ 28	Ξ 265		
	Γ 7	Γ 90	Δ 246		Ξ 151	Ξ 287		
	Γ 12		Δ 255		Ξ 152	Ξ 289		
	Γ 32		Δ 261		Ξ 168	Ξ 290		
	Γ 33	<u>Νότια του Γ</u>	Φ 51		Ξ 177	Ξ 291		
					Ξ 180	Ξ 330		
					Ξ 188	Ξ 331		
					Ξ 189	Ξ 374		
				Ξ 190	Ξ 388			

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 (συνέχεια)

Ξεστή 3	«Αρβανίτη 3»	«Μαγειρείο»	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6	Φρέατα
Ξ 393 Ξ 399	A3/13	M 1	4184	Φ 128

ΠΙΝΑΚΑΣ 9

Άνοικτες φιάλες με ἔξω νεῦον χεῖλος

Ξεστή 3
Ξ 240

ΠΙΝΑΚΑΣ 10

«Μηλιακές φιάλες»

Τομέας Α	Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	«Πυρά»	Ξεστή 3	«Αρβανίτη 3»	«Μπρόνον 2»
A 6	B 2	Γ 2	Δ 10	Δ 156	582	Ξ 1	ΜΠ.2/17
A 13	B 9	Γ 17	Δ 11	Δ 165		Ξ 23	ΜΠ.2/23
A 14	B 38	Γ 18	Δ 17	Δ 166		Ξ 24	ΜΠ.2/32
	B 39	Γ 19	Δ 79	Δ 167		Ξ 60	ΜΠ.2/38
	B 44	Γ 82	Δ 87	Δ 168	Κουλότητα	Ξ 129	ΜΠ.2/39
	B 55	Γ 87	Δ 91	Δ 169	λίθινον	Ξ 130	ΜΠ.2/40
«Θυρωρεῖο»	B 59	Γ 88	Δ 95	Δ 170	πίθον	Ξ 167	ΜΠ.2/43
A 19	B 70	Γ 91	Δ 103	Δ 175	Δ 50	Ξ 179	ΜΠ.2/61
	B 93	Γ 93	Δ 119	Δ 176		Ξ 186	Φ 18
		Γ 99	Δ 120	Δ 200		Ξ 187	Φ 210
		Γ 109	Δ 132	Δ 231		Ξ 193	Φ 215
		Γ 118	Δ 133	Δ 232		Ξ 228	
		Γ 120	Δ 139	Δ 234		Ξ 244	
		Φ 7	Δ 150	Δ 270		Ξ 300	
			Δ 151	Δ 271			
			Δ 152	Φ 53			
		Νότια	Δ 154	Φ 105		Βόρεια	
		του Γ	Δ 155	Φ 106		Ξεστής 3	
		Γ 64				Ξ 339	
						Ξ 344	
						Νότια	
						Ξεστής 3	
						Ξ 364	

Δυτική Οικία	Ὀδὸς Τελχίνων	Πλατεία Μυλωνος	Πλατεία Τριγώνων	Πλατεία 3	Νότια φρέατος 19	Φρέατα	Άγνωστη προέλευση
Φ 113	ΟΤ. 2 ΟΤ. 7 ΟΤ. 18 ΟΤ. 36	ΠΜ. 8	ΠΤ. 30 Φ 79	Δ 279	Δ 188	Φ 96 Φ 236	ΑΠ. 9 ΑΠ. 11

ΠΙΝΑΚΑΣ 11

Μικρές φιάλες με ήμισφαιρικό σῶμα

Ξεστή 3	Ὁδὸς Τελχίνων
Ξ 29	ΟΤ. 4 ΟΤ. 16

ΠΙΝΑΚΑΣ 12

Μικρές φιάλες με δακτυλιοειδή βάση

Τομέας Δ	«Αρβανίτη 3»
Δ 208	A3/26

ΠΙΝΑΚΑΣ 13

Διακοσμημένες κωνικές φιάλες

Ξεστή 3	Φρέατα
Ξ 154	Φ 143

ΠΙΝΑΚΑΣ 14

Ἀκόσμητες κωνικές φιάλες

Ξεστή 3	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6	Δυτική Οἰκία
Ξ 55	4183	Φ 111 ΔΟ. 27

ΠΙΝΑΚΑΣ 15

Βαθιές φιάλες με σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Ξεστή 3	Νότια Ξεστής 3	«Μπρόνον 2»	Φρέατα
B 51 B 57 B 69	Γ 51	Δ 205	Ξ 12 Ξ 62 Ξ 211 Ξ 241 Ξ 301 Ξ 325	Ξ 359	ΜΠ.2/31	Φ 108

ΠΙΝΑΚΑΣ 16

Βαθιές φιάλες με ήμισφαιρικό μᾶλλον σῶμα

Τομέας Β	Νότια τοῦ Γ	Τομέας Δ	Δυτική Οἰκία	Ξεστή 3	Ξεστή 5	Ὁδὸς Τελχίνων	Φρέατα
B 105	Γ 61	Δ 277 Φ 102	ΔΟ. 22	Ξ 203 Ξ 377	Ξ5/1	Φ 61	Φ 167 Φ 168

ΠΙΝΑΚΑΣ 17

Βαθιές φιάλες με έλαφρῶς κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ μὴ προεξέχον χεῖλος

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Ξεστή 3	Πλατεία 3
B 68	Γ 23 Γ 85	Δ 130 Δ 179	Ξ 288 Ξ 292	Π3/2

ΠΙΝΑΚΑΣ 18

Βαθιές φιάλες με έλαφρῶς κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ χεῖλος πού προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω

Τομέας Γ	Τομέας Δ	Φρέατα
Γ 110 Γ 119	Δ 134 Δ 229	Φ 95

ΠΙΝΑΚΑΣ 19

Βαθιές φιάλες με έλαφρῶς κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ χεῖλος σχήματος T ἢ Γ

Ξεστή 3	Βόρεια Ξεστής 3
Ξ 17	Ξ 343

ΠΙΝΑΚΑΣ 20

Λεκανίδες με σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα

Τομέας Γ	Ξεστή 3	Νότια Ξεστής 3	«Μπρόνου 2»	Πλατεία Τριγώνου	Φρέατα
Γ 26	Ξ 69 Ξ 73 Ξ 75 Ξ 148 Ξ 183 Ξ 256	Ξ 358	ΜΠ.2/12	ΠΤ. 6	Φ 172

ΠΙΝΑΚΑΣ 21

Λεκανίδες με κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ μὴ προεξέχον χεῖλος

Ξεστή 3	Οἰκία τῶν Γυναικῶν
Ξ 67 Ξ 74 Ξ 164 Ξ 173 Ξ 302	ΟΓ. 1

ΠΙΝΑΚΑΣ 22

Λεκανίδες με κολουροκωνικό σῶμα και χεῖλος πού προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω

Ξεστή 3

Ξ 68
Ξ 71
Ξ 165

ΠΙΝΑΚΑΣ 23

Λεκανίδες με κολουροκωνικό σῶμα και ἑλαφρῶς προεξέχον χεῖλος

Ὀδὸς Τελχίνων

ΟΤ. 20

ΠΙΝΑΚΑΣ 24

Κύμβες

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Ξεστή 3	Βόρεια Ξεστής 3	Ὀδὸς Τελχίνων	Πλατεία Τριγώνου	Ἀγνωστη προέλευση
B 32	Γ 15	Δ 9 Δ 118	Ξ 58 Ξ 59 Ξ 61 Ξ 184 Ξ 208 Ξ 310	Ξ 346	ΟΤ. 29	Φ 76 ΠΤ. 15 ΠΤ. 29	ΑΠ. 22

ΠΙΝΑΚΑΣ 25

Βαθιά ἀνοικτὰ ἀγγεῖα

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Κοιλότητα λίθινου πίθου	Πεσσὸς 17	Δυτικὴ Οἰκία	Ξεστή 3			
B 12	Γ 1	Δ 1	Δ 28	Π17/1	ΔΟ. 10	Ξ 3	Ξ 80	Ξ 197	Ξ 278
B 35	Γ 11	Δ 14	Δ 29	Π17/3	ΔΟ. 53	Ξ 11	Ξ 81	Ξ 198	Ξ 280
B 61	Γ 14	Δ 54		Π17/8	ΔΟ. 62	Ξ 13	Ξ 82	Ξ 207	Ξ 285
B 64	Γ 20	Δ 65			Φ 116	Ξ 16	Ξ 83	Ξ 212	Ξ 286
B 84	Γ 22	Δ 97				Ξ 22	Ξ 89	Ξ 213	Ξ 293
B 90	Γ 24	Δ 98				Ξ 46	Ξ 132	Ξ 219	Ξ 297
	Γ 25	Δ 99				Ξ 47	Ξ 133	Ξ 220	Ξ 303
	Γ 27	Δ 122				Ξ 56	Ξ 140	Ξ 224	Ξ 304
	Γ 41	Δ 123				Ξ 63	Ξ 147	Ξ 232	Ξ 305
<u>Νότια τοῦ Γ</u>	Γ 42	Δ 180				Ξ 64	Ξ 149	Ξ 243	Ξ 309
	Γ 52	Δ 203				Ξ 65	Ξ 150	Ξ 245	Ξ 311
Γ 56	Γ 69	Δ 204				Ξ 66	Ξ 153	Ξ 254	Ξ 313
Γ 65	Γ 70	Δ 235				Ξ 70	Ξ 159	Ξ 255	Ξ 315
Γ 66	Γ 71	Δ 264				Ξ 72	Ξ 160	Ξ 257	Ξ 316
	Γ 72	Φ 54				Ξ 76	Ξ 162	Ξ 262	Ξ 318
	Γ 79					Ξ 77	Ξ 169	Ξ 264	Ξ 322
	Φ 10					Ξ 78	Ξ 170	Ξ 268	Ξ 324
						Ξ 79	Ξ 171	Ξ 276	Ξ 327

ΠΙΝΑΚΑΣ 25 (συνέχεια)

Ξεστή 3	Βόρεια και νότια Ξεστής 3	«Αρβανίτη 3»	«Μπρόνον 2»	Όδος Τελχίνων	Πλατεία Μυλωνος	Πλατεία Τριγώνου
Ξ 328	Ξ 337	A3/11	ΜΠ.2/7	ΟΤ. 6	ΠΜ. 4	ΠΤ. 1
Ξ 335	Ξ 342	A3/23	ΜΠ.2/13	ΟΤ. 8	Φ 56	ΠΤ. 11
Ξ 371	Ξ 347	A3/35	ΜΠ.2/21	ΟΤ. 15	Φ 225	ΠΤ. 13
Ξ 372	Ξ 352	A3/48	ΜΠ.2/33	ΟΤ. 19		ΠΤ. 17
Ξ 373	Ξ 354		ΜΠ.2/35	ΟΤ. 21		
Ξ 395	Ξ 356		ΜΠ.2/41	ΟΤ. 22		
	Ξ 362		ΜΠ.2/45	ΟΤ. 24		
			ΜΠ.2/62	ΟΤ. 25		
			ΜΠ.2/64	ΟΤ. 46		
			Φ 17	ΟΤ. 51		
			Φ 20	Φ 62		
			Φ 38	Φ 72		
			Φ 41	Φ 75		
			Φ 43	Φ 228		
			Φ 68			
Υπόγειος θάλαμος φρεάτος 6	Φρέατα	Άγνωστη προέλευση	Τομέας Α	«Μαγειρείο»	Ανατολικά της Οικίας των Γυναικών	Ξεστή 4
5795β Φ 221	Φ 99 Φ 125 Φ 169 Φ 170 Φ 173 Φ 174 Φ 234	ΑΠ. 8 ΑΠ. 12 ΑΠ. 13 ΑΠ. 19 ΑΠ. 31	A 20	M 3	ΑΠ. 30	Φ 187

ΠΙΝΑΚΑΣ 26

Μόνωτα κύπελλα του τύπου «one-handed tankard»

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Δυτική Οικία	Ξεστή 3	Φρέατα	Άγνωστη προέλευση
B 47	Γ 40 4193	Δ 274	ΔΟ. 14 ΔΟ. 45	Ξ 122	Φ 130 Φ 134	ΑΠ. 33 ΑΠ. 34

ΠΙΝΑΚΑΣ 27

Δίωτα κύπελλα με κωδωνόσχημο σώμα

Τομέας Β	Τομέας Δ	Ξεστή 3
B 26	Δ 90 Δ 269	Ξ 201 Ξ 271 Ξ 306 Ξ 321 Ξ 394 Ξ 398

ΠΙΝΑΚΑΣ 28
Κύπελλα με ἀμφικωνικὸ μᾶλλον σῶμα

Τομέας Β	Τομέας Γ	Δυτικὴ Οἰκία	Ξεστή 3	Νότια Ξεστή 3
B 15	Γ 21	ΔΟ. 31	Ξ 146	Ξ 348
B 16	Γ 39		Ξ 253	Ξ 350
B 72	Γ 44		Ξ 267	
	Γ 47		Ξ 329	
	Γ 100			

ΠΙΝΑΚΑΣ 29
Μόνωτα κύπελλα με πόδι καὶ γραπτὴ διακόσμηση

Φρέατα

Φ 123
Φ 190

ΠΙΝΑΚΑΣ 30
Ἄωτα κύπελλα με γραπτὴ διακόσμηση

Τομέας Α	Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Πεσσὸς 17	«Αρβανίτη 3»	Πλατεία Τριγώνου
A 15	B 33	Γ 16	Δ 160 Δ 197	6052	A3/37	ΠΤ. 16

ΠΙΝΑΚΑΣ 31
Ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα

Τομέας Δ	«Πυρὰ»	Κοιλότητα λίθινον πίθου	Πεσσὸς 17	Δυτικὴ Οἰκία	Ξεστή 3
Δ 35 (·)	583	Δ 30	Π17/22	ΔΟ. 63	Ξ 2
Δ 228	584	Δ 31		ΔΟ. 64	Ξ 210
Φ 107	585	Δ 32		ΔΟ. 65	
	586	Δ 33		ΔΟ. 66	
	587	Δ 35 (·)			
	Δ 45				
	Δ 48 (·)				

ΠΙΝΑΚΑΣ 32
Κύλικες

Τομέας Δ	Ξεστή 3
Φ 50	Ξ 233 Ξ 294

ΠΙΝΑΚΑΣ 33
Τηγανοειδή άγγεϊα

Τομέας Δ	«Μπρόνου 2»	Πλατεία Τριγώνου
Δ 109	Φ 47	ΠΤ. 8

ΠΙΝΑΚΑΣ 34
Άνοικτά χονδροειδή άγγεϊα οϊκιακής χρήσεως

ΤΥΠΟΣ Α

Τομέας Β	Τομέας Γ	Δυτική Οϊκία	Ξεστή 3	«Μπρόνου 2»	Όδος Τελχίνων	Υπόγειος θάλαμος φρεάτος 6	Φρέατα
B 92	Γ 116	ΔΟ. 21 ΔΟ. 33 ΔΟ. 38	Ξ 6 Ξ 90 Ξ 319	Φ 214	ΟΤ. 52 Φ 227	4182 5795α Φ 21 Φ 22 Φ 23 Φ 24 Φ 25 Φ 26 Φ 27 Φ 28 Φ 29 Φ 30 Φ 31 Φ 32 Φ 33 Φ 223 Φ 224	Φ 180

ΤΥΠΟΣ Β

Τομέας Δ	Δυτική Οϊκία	Φρέατα
Φ 84	ΔΟ. 67 ΔΟ. 70	Φ 179

ΤΥΠΟΣ Γ

Τομέας Β	Τομέας Δ	Δυτική Οϊκία	Ξεστή 3	Άγνώστη προέλευση
B 97	4393 Δ 19 Δ 71 Δ 240 Φ 101	ΔΟ. 37	Ξ 7	ΑΠ. 7

ΤΥΠΟΣ Δ

«Μπρόνου 2»	Δυτική Οϊκία
Φ 35	Φ 114 Φ 119

ΠΙΝΑΚΑΣ 35

Πινάκια

Πεσσός 17

Π17/25

ΠΙΝΑΚΑΣ 36

Πύραυρα

Τομέας Δ	«Μπρόνον 2»	Όδος Τελχίων	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6
Δ 212	Φ 34	ΟΤ. 26	5796

ΠΙΝΑΚΑΣ 37

Πιθοειδή με χαμηλό χρονοειδή λαμμό

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Δυτική Οικία	Ξεστή 3	Βόρεια Ξεστής 3	«Αρβανίτη 3»	«Μπρόνου 2»
B 53	Γ 28	Δ 3	ΔΟ. 3	Ξ 86	Ξ 336	A3/41	ΜΠ.2/11
B 60	Γ 84	Δ 107	ΔΟ. 4	Ξ 87	Ξ 338	A3/45	ΜΠ.2/46
B 65		Δ 141	ΔΟ. 5	Ξ 88			Φ 36
B 71		Δ 198	ΔΟ. 7	Ξ 127			Φ 48
B 82		Δ 227	ΔΟ. 8	Ξ 136			Φ 231
		Δ 257	ΔΟ. 9	Ξ 144			Φ 238
		Δ 281	ΔΟ. 23	Ξ 155			
			ΔΟ. 43	Ξ 156			
			ΔΟ. 47	Ξ 157			
			ΔΟ. 50	Ξ 158			
			ΔΟ. 51	Ξ 163			
			ΔΟ. 52	Ξ 178			
			ΔΟ. 56	Ξ 227			
			ΔΟ. 57	Ξ 249			
			ΔΟ. 68	Ξ 269			
			ΔΟ. 69	Ξ 272			
			Φ 120	Ξ 275			
				Ξ 381			
				Ξ 384			
				Ξ 391			
				Φ 196			
				Φ 198			
«Μαγειρείο»	Πλατεία Μυλωνός	Πλατεία Τριγώνου	Πλατεία 3	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6	Φρέατα	Άγνωστη προέλευση	
M 2	ΠΜ. 5	ΠΤ. 20	Π3/3	2615	Φ 171	ΑΠ. 1	
M 4				4192	Φ 175		
				5797	Φ 176		
				5798	Φ 177		
				Φ 222			

ΠΙΝΑΚΑΣ 38

Ἀκόσμητα πιθοειδῇ με προεξέχον χειλὸς ἀλλὰ χωρὶς λαιμὸ

Τομέας Β	Τομέας Δ	Ξεστή 3	«Ἀρβανίτη 3»
B 76 B 91	Δ 78 Δ 210	Ξ 237	A3/46

ΠΙΝΑΚΑΣ 39

Πιθοειδῇ με γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοικτόχρωμη ἐπιφάνεια

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Πεσσὸς 17	Ξεστή 3	«Μπρόνον 2»	Ὁδὸς Τελχίνων	Πλατεία Μυλῶνος	Πλατεία Τριγώνων
B 79 B 88 B 98	Γ 108 Γ 111	Δ 81 Δ 182 Δ 215 Δ 252 Δ 253 Δ 254 Δ 282	Π17/27	Ξ 382	ΜΠ.2/52 Φ 64	ΟΤ. 40	ΠΜ. 6 ΠΜ. 10 ΠΜ. 11	ΠΤ. 9 Φ 80
								<u>Φρέατα</u> Φ 142

ΠΙΝΑΚΑΣ 40

Πιθοειδῇ με γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθροβαφῇ ἐπιφάνεια

Τομέας Δ	Κοιλότητα λίθινον πίθον	Πλατεία 3	«Μπρόνον 2»	Ὁδὸς Τελχίνων
Δ 159	Δ 51	Δ 278	ΜΠ.2/66	ΟΤ. 13 ΟΤ. 30

ΠΙΝΑΚΑΣ 41

Πιθοειδῇ με λαιμὸ καὶ προεξέχον χειλὸς

Ξεστή 3	Φρέατα
Ξ 139 Ξ 299	Φ 178

ΠΙΝΑΚΑΣ 42

Πιθοειδῇ με χαμηλὸ κυλινδρικό λαιμὸ

Τομέας Δ	«Ἀρβανίτη 3»	Ἄγνωστη προέλευση
Δ 20	A3/34	ΑΠ. 14

ΠΙΝΑΚΑΣ 43

Δίωτος πίθος

Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6

Φ 49

ΠΙΝΑΚΑΣ 44
Ὅγκώδεις πίθοι

Τομέας Δ

Δ 284
Δ 285
Δ 286
Δ 287
Δ 288
Δ 289
Δ 290
Δ 291
Δ 292
Δ 293
Δ 294
Δ 295
Δ 296
Δ 297

ΠΙΝΑΚΑΣ 45
Γραπτὸς πίθος

«Πυρά»

627

ΠΙΝΑΚΑΣ 46
Κρατηρίσκοι με κολουροκωνικὸ λαϊμὸ τῆς «Ὁμάδας τοῦ Πηλοῦ»

Τομέας Γ Ξεστή 3

Φ 8 Ξ 84
Ξ 277
Φ 199

ΠΙΝΑΚΑΣ 47
Κρατηρίσκοι με κολουροκωνικὸ λαϊμὸ τῆς πρώιμης ἢ τῆς ὥριμης ΠΚ II

Τομέας Β Τομέας Δ Ὅδος Τελχίνων

B 25 Δ 201 OT. 23
Δ 221

ΠΙΝΑΚΑΣ 48
Κρατηρίσκοι με κολουροκωνικὸ λαϊμὸ τῆς «Ὁμάδας τῆς Ἀμοργοῦ»

Τομέας Β Ξεστή 3 Ὑπόγειος θάλαμος φρέατος 6

B 52 Ξ 9 4191
Ξ 252

ΠΙΝΑΚΑΣ 49

Κρατηρίσκοι με κυλινδρικό ή κοίλο λαϊμό και ἔξω νεῦον χεῖλος

Τομέας Α	«Θυρωρεῖο»	Τομέας Β	Τομέας Δ	«Πυρά»	Δυτική Οἰκία	Ξεστή 3	Νότια & ΝΑ Ξεστής 3
A 5	A 18	B 1	Δ 101 Δ 102 Δ 161	589 Δ 49	ΔΟ. 2 ΔΟ. 11 ΔΟ. 29 ΔΟ. 39 ΔΟ. 44 ΔΟ. 49	Ξ 121 Ξ 185 Ξ 235 Ξ 314 Ξ 333	Ξ 349 Ξ 353
«Ἀρβανίτη 3»	«Μπρόνον 2»	Ὁδὸς Τελχίνων	Πλατεία Τριγώνου	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6	Νότια φρέατος 19		
A3/9	Φ 15	ΟΤ. 10 Φ 73	ΠΤ. 12	4188	Δ 187		

ΠΙΝΑΚΑΣ 50

Κρατηρίσκοι με διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος

Τομέας Δ	Ξεστή 3	«Ἀρβανίτη 3»	Φρέατα
Δ 57	Ξ 25 Ξ 248	A3/19	Φ 181

ΠΙΝΑΚΑΣ 51

Στενόλαιμη πρόχους με ἐλαφρῶς κοίλο λαϊμό

Πλατεία Μυλῶνος

Φ 226

ΠΙΝΑΚΑΣ 52

Ραμφοειδόστομες πρόχοι με διμερῆ διάκριση τοῦ λαμποῦ

«Πυρά»	Ὁδὸς δυτικὰ Ξεστής 5	Μεταξὺ Δυτικῆς Οἰκίας καὶ Τομέα Δ
588	X 1	ΟΤ. 45

ΠΙΝΑΚΑΣ 53

Εὐρύστομες πρόχοι

Τομέας Δ	Πεσσὸς 17	Δυτική Οἰκία	Βόρεια Δυτικῆς Οἰκίας	«Ἀρβανίτη 3»	«Μπρόνον 2»	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6	Ἀγνωστη προέλευση
Δ 84	Π17/9	ΔΟ. 35	ΒΔΟ. 3	A3/20 A3/25	ΜΠ.2/27 ΜΠ.2/63	4189 4190	ΑΠ. 10

ΠΙΝΑΚΑΣ 54
Γραπτές ΠΚ ΙΙ πρόχοι

Τομέας Γ	Τομέας Δ	«Μπρόνου 2»	Πλατεία Μυλωνος	Φρέατα
Γ 83	Δ 178	Φ 208	ΠΜ. 9	Φ 141

ΠΙΝΑΚΑΣ 55
Γραπτές ΠΚ ΙΙΙ πρόχοι

Τομέας Δ	«Αρβανίτη 3»	«Μπρόνου 2»	Πλατεία Μυλωνος
Δ 21 Δ 148 Δ 149	Α3/7 Α3/8	ΜΠ.2/36 ΜΠ.2/37 Φ 5	ΠΜ. 7

ΠΙΝΑΚΑΣ 56
Ραμφοειδόστομες πρόχοι με κάθετες ανάγλυφες νευρώσεις στο σώμα

Τομέας Β	«Πυρά»
Β 95 Β 96	Δ 44

ΠΙΝΑΚΑΣ 57
Σφαιρικές πυξίδες

Ξεστή 3
Ξ 176 Ξ 222

ΠΙΝΑΚΑΣ 58
Άκόσμητες σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες

Τομέας Γ	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Δντική Οικία	Ξεστή 3	Όδος Τελχίνων
Γ 43	Δ 88	6049	ΔΟ. 32	Ξ 85 Ξ 117	ΟΤ. 9

ΠΙΝΑΚΑΣ 59
Σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες με ἐγχάρακτη διακόσμηση

Τομέας Β	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Ξεστή 3	Όδος Τελχίνων
4198 4397 Β 67 Β 87 Β 106	Δ 239 Δ 267	Π17/18 Π17/24	Ξ 91	ΟΤ. 39

ΠΙΝΑΚΑΣ 60

Σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες με γραπτή διακόσμηση

Άγνωστη προέλευση

ΑΠ. 21

ΠΙΝΑΚΑΣ 61

Κολουροκωνικές πυξίδες

Τομέας Α	Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	«Μπρόνου 2»	Άγνωστη προέλευση
Α 3	4195 Β 80	Φ 4	Δ 4 Δ 80 Δ 144 Δ 177 Δ 181 Δ 245	4194	ΑΠ. 18

ΠΙΝΑΚΑΣ 62

Άσκοι

Τομέας Α	Τομέας Β	Τομέας Δ	Πεσσός 17	«Μπρόνου 2»	Όδος Τελχίνων	Νότια φρέατος 19	Φρέατα	Άγνωστη προέλευση
Α 2 Α 10 Α 11	Β 13 Β 22 Β 62 ΜΠ.2/16	Δ 12 Δ 94 Δ 117 Δ 128 Δ 143 Δ 157 Δ 158 Δ 250	Π17/10 Π17/11	ΜΠ.2/18 ΜΠ.2/48	ΟΤ. 50	Δ 189	Φ 91 Φ 93 Φ 149 Φ 150	4842

ΠΙΝΑΚΑΣ 63

Άπιόσχημα άγγεϊα

Τομέας Β	Τομέας Δ
Β 46	Δ 207

ΠΙΝΑΚΑΣ 64

Μικκύλα άγγεϊα

Τομέας Δ	«Πυρά»	Κολότητα λίθινον πίθου		Πεσσός 17
Δ 251	Δ 47 (;	590 591 592 593 594	595 596 Δ 34 Δ 52	6051 Π17/13

ΠΙΝΑΚΑΣ 65
Κωνικά πώματα

«Μαγειρείο»	«Μπρόνον 2»
5792	ΜΠ.2/28

ΠΙΝΑΚΑΣ 66
Κυκλικά δισκοειδή πώματα

Τομέας Δ	Ξεστή 3
Δ 256	Φ 197

ΠΙΝΑΚΑΣ 67
Πῶμα διπλοῦ ἀγγείου

Ὁδὸς Τελχίνων
ΟΤ. 37

ΠΙΝΑΚΑΣ 68
Πῶμα τετράπλευρου σκεύους

Πεσσὸς 17
Π17/12

ΠΙΝΑΚΑΣ 69
Πῶμα μὲ κερατοειδεῖς ἀποφύσεις

Πλατεία Μυλῶνος
4197

ΠΙΝΑΚΑΣ 70
Βάσεις ἀνοικτῶν ἀγγείων

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Δυτικὴ Οἰκία	Ξεστή 3	Νότια Ξεστῆς 3	Πλατεία Τριγώνων	Υπόγειος θάλαμος φρεάτος 6
B 50	Γ 13	Δ 63	ΔΟ. 30	Ξ 104	Ξ 351	ΠΤ. 19	4183
		Δ 74		Ξ 107	Ξ 360		4186
		Δ 147		Ξ 116			
		Δ 174		Ξ 166			
		Δ 233		Ξ 263			
		Δ 268		Ξ 326			
		Δ 273					

ΠΙΝΑΚΑΣ 71

Άπλές βάσεις κλειστών αγγείων

Τομέας Α	Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Δυτική Οικία	Ξεστή 3		
A 4	B 24	Γ 76	Δ 135	Π17/28	ΔΟ. 42	Ξ 92	Ξ 101	Ξ 112
A 7		Γ 105	Δ 146		ΔΟ. 54	Ξ 93	Ξ 102	Ξ 113
			Δ 199		Φ 121	Ξ 94	Ξ 103	Ξ 114
			Δ 243			Ξ 95	Ξ 105	Ξ 115
						Ξ 96	Ξ 106	Ξ 137
						Ξ 97	Ξ 108	Ξ 161
						Ξ 98	Ξ 109	Ξ 239
						Ξ 99	Ξ 110	Ξ 317
						Ξ 100	Ξ 111	Φ 201
Νότια Ξεστής 3		«Μπρόνου 2»		Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6			Φρέατα	
Ξ 366		ΜΠ.2/29		Φ 217			Φ 90	
		Φ 211		Φ 218			Φ 182	
				Φ 219				
				Φ 220				

ΠΙΝΑΚΑΣ 72

Βάσεις κλειστών αγγείων με άποτυπώματα πλέγματος

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Ξεστή 3	«Μπρόνου 2»	Πλατεία Τριγώνου	Νότια φρέατος 19
B 81	Γ 68 Γ 103	Δ 111 Δ 213 Δ 223 Δ 224 Δ 265 Δ 266	Ξ 181	Φ 209	ΠΤ. 23	Δ 190 Δ 191

ΠΙΝΑΚΑΣ 73

Μεγάλες σωληνωτές λαβές

Τομέας Α	Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Δυτική Οικία	Ξεστή 3	«Αρβανίτη 3»	«Μπρόνου 2»	Φρέατα
A 1	B 66	Γ 80	Δ 62	ΔΟ. 6	Ξ 19	A3/16	ΜΠ.2/56	5920
A 9	B 73	Γ 106	Δ 100	ΔΟ. 13	Ξ 26	A3/32	Φ 14	Φ 153
A 12	B 78	Γ 115	Δ 116	ΔΟ. 40	Ξ 118	A3/36	Φ 44	Φ 235
	B 85	Φ 9	Δ 121	ΔΟ. 41	Ξ 119	A3/39	Φ 45	
		Φ 12	Δ 195	ΔΟ. 46	Ξ 128	A3/40	Φ 46	
			Δ 196	ΔΟ. 48	Ξ 226	A3/47	Φ 207	
			Δ 222	Φ 122	Ξ 258		Φ 212	
			Δ 260		Ξ 261		Φ 216	
			Δ 283		Ξ 270			
			Φ 55		Ξ 273			
					Ξ 397			

ΠΙΝΑΚΑΣ 73 (συνέχεια)

Νότια του Γ	Νότια Ξεστής 3	Όδος Τελχίνων	Πλατεία Τριγώνου	Υπόγειος θάλαμος φρέατος 6
Γ 67	Ξ 355 Ξ 363	ΟΤ. 41 Φ 70	ΠΤ. 4 ΠΤ. 22 ΠΤ. 27	4187 5793 5794

ΠΙΝΑΚΑΣ 74

Κάθετη ταινιωτή λαβή

Τομέας Δ

Δ 184

ΠΙΝΑΚΑΣ 75

Όριζόντιες μνηοειδείς λαβές με κάθετη διάτρηση

Τομέας Β	Τομέας Δ	Ξεστή 3	«Αρβανίτη 3»	Πλατεία Τριγώνου
Β 10 Β 36	Δ 216	Ξ 15	Α3/30	ΠΤ. 10

ΠΙΝΑΚΑΣ 76

Όριζόντιες λαβές με ακτινωτές ἐγχαραξίσεις στην άνω επιφάνεια

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Δυτική Οικία	Βόρεια Δυτικής Οικίας	Ξεστή 3	Νότια Ξεστής 3
Β 99	Γ 107	Δ 69 Δ 226	Π17/21	ΔΟ. 71	ΒΔΟ. 1	Ξ 236	Φ 192
«Αρβανίτη 2»	«Αρβανίτη 3»	«Μπρόνου 2»	Όδος Τελχίνων	Πλατεία Τριγώνου	Φρέατα	Άγνωστη προέλευση	
Α2/1	Α3/31	ΜΠ.2/47 Φ 1	ΟΤ. 14 ΟΤ. 27 ΟΤ. 47 ΟΤ. 53	ΠΤ. 14	5918 5919	ΑΠ. 25	

ΠΙΝΑΚΑΣ 77

Άποφύσεις αγγείων ἀβέβαιου σχήματος

Τομέας Β	Τομέας Δ	Ξεστή 3	«Αρβανίτη 3»	«Μπρόνου 2»	Ξεστή 4	Φρέατα
Β 3 Β 83	Δ 68 Δ 112	Ξ 296 Ξ 307	Α3/33	Φ 16	Φ 188	Φ 140 Φ 202

ΠΙΝΑΚΑΣ 78

Όστρακα σώματος με ἐγγάρακτη καὶ στικτὴ διακόσμηση

Τομέας Α	Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	«Πυρὰ»	Δυτικὴ Οἰκία	Ξεστὴ 3	Νότια Ξεστῆς 3	Φρέατα
A 8	4380 B 27 B 42 B 94 B 100 B 101 ΜΠ.2/9 (·)	Γ 29 Γ 30 Γ 77 Γ 94 Γ 95 Γ 104 Φ 11	Δ 2 Δ 55 Δ 83 Δ 96 Δ 108 Δ 113 Δ 162 Δ 219 Δ 238 Δ 248	Δ 46	ΔΟ. 12 ΔΟ. 28 ΔΟ. 55	Ξ 18 Ξ 120 Ξ 123 Ξ 175 Ξ 192 Ξ 206 Ξ 214 Ξ 279 Ξ 334	Φ 194	Φ 127 Φ 131 Φ 145 Φ 146 Φ 148 Φ 152
«Ἀρβανίτη 3»	Ξεστὴ 4	Ὁδὸς Τελχίνων	Πλατεία Μυλωνος	Πλατεία Τριγώνου	Πλατεία 3	Ἄγνωστη προέλευση		
A3/18 A3/42	Φ 185 Φ 186	ΟΤ. 11 ΟΤ. 28 ΟΤ. 49 Φ 74	ΠΜ. 3	ΠΤ. 18	Π3/4	ΑΠ. 6 ΑΠ. 20 ΑΠ. 24		

ΠΙΝΑΚΑΣ 79

Όστρακα σώματος με σχοινοειδῆ διακόσμηση

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Ξεστὴ 3	«Μπρόνον 2»	Ὁδὸς Τελχίνων	Φρέατα
B 63 B 86	Γ 78 Γ 97 Γ 101	Δ 58 Δ 115 Δ 202 Δ 244 Δ 259	Ξ 174	ΜΠ.2/5 ΜΠ.2/22 ΜΠ.2/25 ΜΠ.2/53 ΜΠ.2/54	ΟΤ. 31 ΟΤ. 38	Φ 138 Φ 144 Φ 151 Φ 191
«Θυρωρεῖο»	Βόρεια Δυτικῆς Οἰκίας				Ἄγνωστη προέλευση	
A 16		ΒΔΟ. 4 ΒΔΟ. 5			ΑΠ. 2	

ΠΙΝΑΚΑΣ 80

Όστρακα σώματος με διακόσμηση ἀποτυπωμάτων δακτύλων

«Μπρόνον 2»	Φρέατα
ΜΠ.2/55 Φ 19	Φ 97 Φ 139

ΠΙΝΑΚΑΣ 81

ὝΟστρακα σώματος με διακόσμηση ὀριζόντιων ἀκόσμητων νευρώσεων

Ξεστή 3	«Μπρόνον 2»
Ξ 124 Ξ 125 Ξ 126	ΜΠ.2/65

ΠΙΝΑΚΑΣ 82

ὝΟστρακα σώματος με διακόσμηση κάθετων ἀκόσμητων νευρώσεων

Τομέας Β	Τομέας Δ	«Μπρόνον 2»	Πλατεία Μυλῶνος	Πλατεία Τριγώνου	Φρέατα
Β 41	Δ 76 Δ 275	ΜΠ.2/42 Φ 63	ΠΜ. 12	ΠΤ. 21	Φ 147

ΠΙΝΑΚΑΣ 83

ὝΟστρακα σώματος με διακόσμηση λοξῶν ἀκόσμητων νευρώσεων

Νότια Ξεστής 3	Ἄγνωστη προέλευση
Φ 193	ΑΠ. 3

ΠΙΝΑΚΑΣ 84

ὝΟστρακα σώματος με ἀνάγλυφη διακόσμηση ἄλλου τύπου

Τομέας Δ	Πλατεία 3
Δ 129 Δ 249	Φ 83

ΠΙΝΑΚΑΣ 85

ὝΟστρακα σώματος με γραπτή διακόσμηση

Τομέας Δ	Πεσσὸς 17	Ἀνατολικά Οἰκίας τῶν Γυναικῶν	Ἄγνωστη προέλευση
Δ 67 Δ 114 Δ 218	Π17/19	ΟΓ. 4	ΑΠ.23

ΠΙΝΑΚΑΣ 86

Άκόσμητα ὄστρακα σώματος τῆς κατηγορίας «Talc ware»

Τομέας Β	Τομέας Γ	Τομέας Δ	Πεσσός 17	Δυτική Οἰκία	Ξεστή 3	«Ἀρβανίτη 3»	«Μπρόνου 2»
B 11	Γ 31	Δ 13	Π17/6	ΔΟ. 24	Ξ 8	A3/15	ΜΠ.2/6
B 18	Γ 55	Δ 24	Π17/14	ΔΟ. 34	Ξ 10	A3/43	ΜΠ.2/8
B 20	Γ 86	Δ 56	Π17/26	Φ 117	Ξ 131		ΜΠ.2/15
B 28	Γ 89	Δ 60		Φ 118	Ξ 138		ΜΠ.2/26
B 34	Γ 96	Δ 64			Ξ 145		ΜΠ.2/57
B 45	Γ 112	Δ 73			Ξ 182		ΜΠ.2/67
B 74	Γ 113	Δ 77			Ξ 199		Φ 13
B 104	Γ 114	Δ 82			Ξ 216		Φ 69
	Γ 121	Δ 92			Ξ 229		Φ 233
	Φ 3	Δ 131	<u>Μεταξὺ Δυτικῆς Οἰκίας καὶ Τομέα Δ</u>		Ξ 238		
	Φ 6	Δ 136			Ξ 242		
		Δ 153	ΟΤ. 44		Ξ 259		
		Δ 171			Ξ 298		
		Δ 183			Ξ 332		
		Δ 185			Ξ 376		
		Δ 206			Ξ 396		
		Δ 211					
		Δ 220					
		Δ 241					
		Δ 258					

Βόρεια & Νότια Ξεστής 3	Βόρεια Δυτικῆς Οἰκίας	Ὀδὸς Τελχίνων	Πλατεία Μυλωνος	Πλατεία Τριγώνου	Οἰκία Γυναικῶν	Φρεάτα
Ξ 340	ΒΔΟ. 2	ΟΤ. 32	ΠΜ. 1	ΠΤ. 7	ΟΓ. 2	Φ 92
Ξ 365		ΟΤ. 42	ΠΜ. 2	ΠΤ. 28		Φ 98
Φ 195		ΟΤ. 55	Φ 58			Φ 100
		Φ 230				Φ 124
						Φ 126
						Φ 129
						Φ 132
						Φ 133
						Φ 135
						Φ 136
						Φ 183
						Φ 203

IV

AKROTIRI THERA

THE NEOLITHIC AND THE EARLY BRONZE AGE ON THE BASIS OF THE POTTERY

SUMMARY

INTRODUCTORY NOTE

This study, completed as a doctoral thesis in September 1990 and examined in June 1991, was submitted to the Archaeological Society at Athens for publication in September the same year. It is therefore based on material recovered from the excavation at Akrotiri up until the end of 1989.

Since then excavation has continued at various places in the prehistoric settlement; specifically in the area of Xeste 3, in Xeste 4, Complex Delta (rooms Delta 1a, Delta 8a, Delta 18, Delta 18a), in the open space west of rooms Delta 15 and Delta 16 –now conventionally known as the ‘Terrace of the beds’–, just outside and in contact with the east wall of the West House, in the area of pillar-well 17 and in the House of the Ladies. In the course of these investigations new evidence concerning the earliest phases of the settlement has come to light, that from the area of pillar-well 17 and the area of Xeste 3 is particularly important.

In the area of pillar-well 17 the quadrilateral ‘structure’ revealed in 1984, immediately southeast of the subterranean rock-cut chamber of pillar-well 17, was dismantled. The excavation was then extended East, North and West, over the entire terrace of debris from the seismic destruction in the early LC I period, which covers this area as far as the narrow street west of Xeste 5 (Street of the Daemons), pillar-well 18 and the north entrance of Complex Delta (Delta 4) respectively. The ‘structure’ seems to have been a kind of cenotaph constructed in the debris from the seismic destruction, which contained a hoard of EC objects (ten marble naturalistic figurines –some more fragmentary than others–, three marble collared jars (*kandiles*), an intact bronze triangular dagger, a limestone plaque with shallow cavities in spiral arrangement on one face, obsidian cores, blades, flakes and debitage), and sporadic sherds of EC pottery mixed with fragments of MC and LC I vases.

Directly west of the reddish floor of the ‘sacrificial pyre’, which had already been exposed in 1969, the north and east sides of an evidently rectangular space were uncovered, the floor of which was covered by a second, locally thick, burnt layer (‘pyre 2’), which, like the first, contained purely EC pottery. It was ascertained that the stone pithos and the ‘stone stool’, which had also been discovered in 1969 west of the ‘sacrificial pyre’, were found in this space, near its east wall which is also the western limit of the ‘sacrificial pyre’. On the basis of the evidence so far, it seems that in the MC period this rectangular space, as indeed the whole area east of it as far as the narrow street west of Xeste 5, was paved over in stepped arrangement on account of the steep eastwards slope of the ground in this area. The pavement was subsequently covered by the debris from the seismic destruction, early in LC I, so forming an open space –conventionally named ‘Cenotaph Square’– during the final phase of the settlement’s existence. Sporadic EC pottery and a further six stone schematic figurines of EBA date, one of them incorporated in the outer face of the north side of the cenotaph- ‘structure’, were found in the fill of the terrace.

In the area of Xeste 3 two more rooms (15 and 16) were excavated at its southwest edge, a further building immediately south of it, the so-called 'House of the Benches', and an open space to the east of this, now known as the 'Square of the Benches'. In addition, another wall, belonging to an earlier phase of the settlement has been revealed under the south wall of Xeste 3, partly contiguous and partly parallel with it. The recent excavations in this area produced a further 15 Neolithic sherds, a number of EC sherds and four stone schematic figurines of EBA date.

Lastly, a marble schematic figurine dated to the EC I period was found in the debris of room 3 of Xeste 4.

The above evidence on the early history of the settlement at Akrotiri is presented in recent studies (see supplementary bibliography). Although it enriches our picture of the earlier phases of the site and sheds further light on certain aspects of these, it does not overturn the conclusions reached in this study prepared seven years ago. The quantity of early pottery may have been increased but its percentage distribution is essentially the same. For this reason we consider that the present study remains pertinent and useful for further research concerning the earliest phases of the prehistoric settlement at Akrotiri, Thera.

HISTORY OF RESEARCH INTO THE EARLIEST PHASES OF PREHISTORIC THERA IN GENERAL AND AKROTIRI IN PARTICULAR

Evidence of man's presence on Thera during the EBA has been known since 1838, when the Badisches Landesmuseum, Karlsruhe acquired from the F. Maler Collection six marble vessels and figurines originating from an EC grave on Thera¹. About a century later, in 1930, EC graves were discovered in the quarries south of Phira, the island's capital². Intensive archaeological activity in the wider area of Thera over the past thirty years has produced compelling evidence of its EC culture. In 1966, on the larger of the Christiana islets southwest of Thera, a stone-built shaft-like structure with EC pottery was located, which was excavated systematically in 1981. In 1978 an EC site was located at Archangelos, Thera, west of the modern village of Akrotiri. In 1980-1981, at the site of Ftellos, south of Phira, at least five dug-out chambers lined with rubble masonry were discovered, which produced pottery of the final phase of the EC and the early phase of the MC period⁶⁻⁸. In addition to the finds from excavations, some EC vases and figurines exhibited in the Phira Museum, as well as a folded-arm figurine in the National Museum, Copenhagen, are considered to be of Thera provenance⁴⁻⁵.

At Akrotiri in particular, the important prehistoric settlement on the south coast of Thera that has been excavated systematically since its discovery in 1967, sporadic indications of habitation at the site in the EC and possibly from the Neolithic Age were reported from the early seasons by both S. Marinatos and C. Doumas. These indications included two stone tools, a clay figurine, a marble figurine of folded-arm type and random sherds, recovered either from deeper levels in the settlement or from chambers hewn in the pre-eruption bedrock, which were compared with the chamber tombs of Phylakopi, Melos⁹⁻¹⁸. Other finds from the first seasons of the excavation, which can be dated to the EBA on the basis of typological criteria, are six marble schematic figurines, two stone palettes, the pot-

tery assemblage from the 'pyre' and the hollow with the large andesite pithos, and the pithos itself¹⁹⁻²⁴. However, apart from these sporadic testimonies and the publication in 1986 of a small part of the early pottery from the settlement²⁵, until 1985 the earlier history of Akrotiri remained essentially unexplored and the picture of man's early presence there was vague and sparse. The prevailing impression was that very little material from Akrotiri predated the LC I period and scholars merely expressed the hope that significant evidence of the earlier phases of the settlement would come to light in time.

The excavation in pillar-well 17 and the surrounding area, in 1984 and 1985, brought to light within the pillar-well a subterranean rock-cut chamber which communicates with a second chamber through the opening in its northwest side. Three EC marble collared jars were found outside the chamber, while EC pottery was present in the area east and southeast of the pillar-well and on the south side of the chamber. It was these new finds and the interpretation of the chamber as an EC grave²⁸⁻²⁹ that were the incentive for undertaking a systematic study of all the sherds previously recovered, with the aim, if possible, of forming a clearer picture of the earlier phases of the settlement. Three years of research (1985-1988) resulted not only in the location of a large number of EC sherds but also in the unexpected discovery of some others that belong typologically to the LN period in the Aegean. This material, albeit fragmentary, not only attests to human habitation at Akrotiri from at least the LN period, but also to the unbroken continuity of the settlement and its indigenous Cycladic character from its founding until its final destruction towards the end of the LC I period.

Preliminary results of this research were presented by the author at the One-day Colloquium on Akrotiri, Thera in 1987 and at the IIIrd International Conference on Thera and the Aegean World, in 1989. The present work is based on the study of a small number of whole vases and about 2000 boxes of sherds. The work was completed in 1990 and takes into account the pottery found up until 1989. One of the disadvantages of this material is that it is preserved in highly fragmentary condition. Another is that the overwhelming majority of it is from unstratified context. Sherds have been assigned to specific vase types on the basis of typological criteria, that is on the basis of the comparative study of the early pottery known from other islands and the continuous parallelling with this. A third problem encountered was the impossibility, in certain cases, of determining the find spot and the context of the sherds recovered in the early seasons of the excavation, either because the labels had been destroyed or because of incomplete references in the excavation daybooks, or even the lack of daybooks. I endeavoured to confront this problem by consulting, wherever possible, the information given in Professor Marinatos's annual excavation reports. In the other instances I merely note that the sherds are of unknown provenance.

EXCAVATION DATA

A. Conditions of discovery of the early pottery at Akrotiri

Plan 1, Table 1

Systematic study of the early pottery at Akrotiri has shown that the prevailing impression that the EC pottery came from the deeper levels of the settlement, and mainly from the

wells opened down to bedrock in order to found the pillars upholding the roofing over the excavated area, was erroneous.

The overwhelming majority (73.06% of the total of 9483 vases and sherds located) of the Neolithic and EC pottery from Akrotiri comes from the level of the volcanic destruction, which marks the end of the flourishing LC I city. The early sherds in this level were found dispersed throughout the entire area of the ancient settlement (in ground-floor rooms and the upper storeys of buildings, in streets, squares and pillar-wells) together with MC sherds and LC I pottery.

Of the EC sherds 9.01% came from the level of the seismic destruction that apparently affected the settlement in a very early phase of the LC I period. This level consists of a man-made fill containing the debris from the destruction, which in the subsequent rebuilding of the city was dumped primarily in the open areas of the settlement (streets and squares) and, to a lesser degree, in the ground-floor rooms, where it was levelled to create the new raised floors of the final phase³⁷.

A small percentage of EC pottery was found in the floors and the under-layer of floors of the final or previous phases of the settlement, in preparations for the foundations of walls in the bedrock and in the deposits of the torrent that ran N-S through the site before the excavation commenced, while six sherds come from three hollows hewn in the bedrock, discovered in the course of opening the well for pillar 20.

Most of sherds belonging to the two massive EC pithoi from the basement of room Delta 3 (pls 164-181) were found in the volcanic destruction level of the room and in the layer of greenish earth that covered the floor from bedrock in its southwest section, while another two or three sherds belonging to the same vase came from the volcanic destruction level of the adjacent rooms Delta 4 and 17.

A number of EC sherds (3.32%), labelled 'Arvanitis 3' and 'Bronos 2-Arvanitis 3' after the owners of the fields, came either from room Beta 7, where later artifacts were found, probably carried there by the torrent, or from the room lying immediately east of Beta 7, which was considered as probably belonging to a later period⁴¹. The precise circumstances in which these sherds were found are unknown.

For a fair number of early sherds (5.83%) the exact level from which they came is unknown, and in most cases the exact find spot too.

Lastly, a notable percentage of early vases and sherds (4.42%) comes from the rock-cut chamber-like structure in pillar-well 6 and the area of the 'pyre' and the large stone pithos. The only two 'closed' assemblages of EC pottery at Akrotiri come from here. Moreover, these areas and the subterranean rock-cut chamber in pillar-well 17 are the only places in the settlement where whole EC vases were found.

As far as the wells for the pillars are concerned, the study showed that a quite large percentage of EC pottery (12.59%) did indeed come from these, but nowhere (with the exception of the 'closed' assemblage from the subterranean rock-cut structure of pillar-well 6) was this pottery found in a more or less unmixed level over the bedrock, as would be expected in confirmation of the initial impressions. Given that the pillar-wells are sometimes in rooms of buildings and sometimes in streets and squares, the picture presented by the pottery recovered from them is no different from that for the settlement in general. The early pottery

from the pillar-wells came from all the aforementioned archaeological levels, depending on the case, and in some pillar-wells from two different levels (Table 2).

The general conclusion that emerges from the aforesaid is that, with the exceptions of the 'closed' assemblages of the 'pyre' and the subterranean rock-cut structure of pillar-well 6, there is a total lack of stratigraphy for the phases of the settlement preceding the final one. The fact is explained by the longevity of the settlement, from the LN till the LC I period, and by the building activity observed at least during the last phases of its life. From the evidence available so far it is ascertained that the buildings of the final phase, which follows the seismic destruction at the beginning of the LC I period, are founded upon remains of earlier walls, while the buildings of the end of the MC period, which continued to exist after the said seismic destruction, have usually been founded directly on the bedrock. However, there are also instances in which these are bedded in remnants of earlier walls⁶³⁻⁶⁶. Direct consequence of this building activity, whether it involved levelling remains of the earlier buildings in order to erect the later ones upon them, or even complete demolition of the earlier ones in order to found the later ones in the natural rock, was the destruction of the stratigraphy of the previous phases of the settlement.

The explanation proposed for the appreciable frequency of EC sherds in the volcanic destruction level, the seismic destruction level at the beginning of the LC I period, and in layers and underlayers of floors of the last or of earlier phases of the settlement, is that building material from the earlier structures (stones and earth) –together with all the evidence on the prehistory of the settlement that this contained (sherds, bones, shells, obsidian fragments)– was reused for constructing the new buildings. The reuse of remains of earlier phases as building material in the later phases also explains the very fragmentary state of the early pottery.

The fact that some EC sherds belonging or possibly belonging to the same vase were found in adjacent areas⁸⁰ indicates that the building material of the later buildings, which contained *inter alia* early pottery in fragmentary condition, was not necessarily brought from distant parts of the settlement. Wherever it was available in close proximity it was used. In this respect the distribution of Neolithic and EC sherds by levels and by buildings or wider areas may be indicative, to a degree, of the limits and the extent of the settlement during its earliest phases.

B. The distribution of the early pottery at Akrotiri

Plan 1

I. DISTRIBUTION BY LEVEL

a. The volcanic destruction level

On examining the distribution in the LC settlement of the early sherds recovered from the volcanic destruction level (Table 3) we ascertain first of all that this pottery is dispersed virtually throughout the excavated area. However, in general it presents a tendency to concentration in the south and southwest of the site, specifically in Xeste 3, in the area south and southeast of this building, in the southern part of Sector Gamma and Telchines street, in the central and northern part of Sector Beta and in the adjacent space Delta 14. As

we move northwards and eastwards the local accumulations of early sherds seem to decrease, and are minimal in the northern part of the excavation and on its eastern margins. Exceptions from this general rule are the relatively large concentrations of such material in room 6 of the West House, rooms Delta 9-9.1 and Delta 3 towards the north, and pillar-well 40 towards the east.

b. The seismic destruction level of early LC I

On examining the distribution of the early pottery recovered from the level of the seismic destruction at the beginning of the LC I period, we ascertain three large concentrations (Table 4). The largest is at the south edge of the central section of the excavated area, that is in the section of Telchines street between Sectors Beta and Gamma and their environs. The second largest concentration is observed on the West-East axis of the excavation, passing through pillar-well 14, while the third concentration is on the West-East axis passing through the West House. We observed that the tendency for concentration of the early pottery in this level also diminishes gradually as we proceed from South to North, and is minimal in the north part of the excavation.

II. DISTRIBUTION BY AREA

a. By rooms and isolated areas

Examination of the distribution of the early pottery at Akrotiri by rooms or single areas (Table 5) shows that in general the picture is the same as for the distribution of early sherds in the volcanic destruction level. The largest concentrations are again noted in the south and southwest sectors of the excavation, while the smaller ones are in its northern and eastern sectors, with the same exceptions as cited above. However the area of the 'pyre' and the stone pithos, and the area of pillar-well 17 can now be added to these exceptions.

b. By buildings and wider areas

Very interesting observations emerge from examination of the distribution of the early pottery at Akrotiri by buildings and wider areas (Table 6). The greatest concentration is noted in Xeste 3 and in the areas just north and south of this building, which produced almost 1/3 of the early sherds located (30.66%). There follow in diminishing order, Sectors Delta, Beta and Gamma. However, Sectors Beta and Gamma, and their immediate environs, produced jointly about 40% of the early pottery from the settlement. The 15.05% from Sector Delta pales in comparison, particularly when it is taken into account that Sector Delta covers a larger area than Sectors Beta, Gamma and 'Arvanitis 3' combined, and that the excavation in these areas has proceeded to the same degree. The contrast is even more striking when the percentages of the south and southwest part are compared to the small number of early sherds from the area of the West House (4.95%), particularly since this building is the most fully excavated so far at the site. Indeed it is literally impressive when compared with the number of early sherds from the northern part of the excavation (0.81%), given that Sector Alpha has been excavated to the same degree as Sectors Beta and Gamma.

The same marked contrast between the southern and the northern part of the excavation is also observed when we examine the distribution of the early pottery in the streets and squares of the settlement, including the pillar-wells sunk in these areas (Table 7): the southern section of Telchines street (between Sectors Beta and Gamma) produced eight times more early sherds than the northern (west of Delta 16 and the Pylon), Triangle square produced over twice as much material as the square north of Sector Delta, and Mill-house square over three times as much as Triangle square and over twice as much as the two other squares combined.

So once again we ascertain the marked tendency for concentration of early pottery in the south and mainly the southwest of the excavated area, which have produced approximately 70% of the total, and the gradual decrease as we advance from South to North, with virtually none in its northernmost part.

III. DISTRIBUTION BY TYPES OF VASES

Although in general the early pottery at Akrotiri does not show a tendency for concentration of single or contemporary vase types in specific parts of the settlement, the Neolithic pottery and certain types of EC vases seem to deviate from this general rule (Table 8). Twenty-two of the 26 Neolithic sherds collected and the six sherds identified as coming from collared jars and globular pyxides of the EC I period, came in the majority from Xeste 3, and in four cases from the area a short distance north and east of it. The fact that these sherds are for the moment the only known evidence of the earliest phases of the settlement, in conjunction with the notable concentration of EC pottery in this sector of the excavation, indicates that the area of Xeste 3 is probably the place first occupied in Neolithic times and the nucleus of the later EC settlement.

The 13 miniature vases, the majority of which were found at the site of the stone pithos, while the rest were found in the 'pyre' and the area of pillar-well 17, likewise display a tendency to concentration. Lastly, all three examples of beak-spouted jugs with two-stage neck profile come from the same wider area between the north face of Sector Delta and Xeste 5.

GENERAL REMARKS ON THE EARLY POTTERY AT AKROTIRI

Study of all the pottery recovered at Akrotiri up until the end of 1989 led to the identification of 9483 vases and sherds, which are dated on the basis of typological criteria (shape, fabric, decoration) to the EBA and in some cases to the LN period. Of these 25 whole vases and those sherds diagnostic of shapes, or bearing decoration, or belonging to a particular class of pottery (e.g. talc ware) were selected for cataloguing and study, that is a total of 1740 vases and sherds. The rest were only taken into consideration as part of the archaeological context.

Shapes

Table 9

The catalogued early pottery at Akrotiri presents a wide variety of shapes. Open shapes are

almost twice as frequent as closed. The most commonly encountered shape, far outnumbering the others, is the bowl. This is followed, in diminishing order of frequency, by the pithoi, deep open jars, cups, collared-jars, open domestic coarse vases, pyxides, jugs, askoi, basins, sauceboats, miniature vases and others of which there are less than ten examples of each.

Fabric

Table 10

The clay of the early vases is as a rule unlevigated. Exceptions are seven sherds of fine-grained, levigated clay and very fine walls, and four others containing a small quantity of glaucophane schist, which are evidently imported.

A fair number of sherds are of talc ware and a more or less equal number contain a small quantity of mica. The relatively large number of early sherds with mica inclusions, in conjunction with the fact that these sherds come from vases of all classes and diverse shapes, casts doubt on the assumption that the pottery of Akrotiri containing mica is always imported⁸⁹⁻⁹⁰.

In most cases the colour of the clay is in various shades of red and in several it is ochre yellow or in various shades of brown and reddish brown. The firing is usually uneven and the core grey or black.

The outside is in most cases coated or slipped, in varying shades of red, brown or grey, and more rarely buff or ochre yellow. In several cases it is painted in shades of red or brown to black, and in an almost equal number of cases it is uncoated or rough. It is also frequently burnished.

The inside is in over half the cases coated or painted, and is quite often burnished. In the remaining cases there is either a band of slip or paint below the rim, or the surface is uncoated or rough.

In 14 cases traces of the use of some kind of tournette were discerned externally or internally. In all the cases this is pottery which is dated on typological grounds, as well as from its associations in the 'closed' assemblage of the 'pyre' and the stone pithos (Chapter 5, III), to the early phase of the EC III period⁹².

Two sherds belonging to deep open jars and eight fragments of one of the two huge pithoi from room Delta 3, bear holes made in antiquity in order to mend broken parts, presumably with lead clamps (pls 83, 164, 167-168, 171-174). This is a method of repair known in the Cyclades from the end of the LN period and was fairly common during the EBA⁹³⁻¹⁰³.

Decoration

Table 11

The overwhelming majority of the early pottery at Akrotiri is undecorated. The decorated vases and sherds represent about 1/4 of those catalogued and less than 1/20 of those identified. All known types of decoration are represented: incised, painted dark-on-light and white-on-dark, relief, impressed and *pointillé*. Incised decoration predominates, while sherds combining two or more techniques are not uncommon. A diversity of motifs is observed, as a rule rectilinear and rather rarely curvilinear.

Talc ware

Table 12

Of the 215 talc-ware sherds identified at Akrotiri, only 36 can be attributed to specific shapes (mainly coarse and open vases). The rest are body sherds from vases whose shape cannot be determined, 21 of which bear incised, *pointillé*, impressed or relief decoration on the outside.

Talc ware seems to have appeared in the Cyclades during the final phase of the Neolithic Age, but has mainly been located in EC II and III contexts. Outside the Cyclades it is encountered in Lavrion and Skyros, also in levels of the EC II and III periods¹⁰⁷⁻¹¹⁵. The question of its provenance remains open for the present. The most likely possibility is that there was a common Cycladic (outside Thera) or island centre producing and supplying talc-ware vases.

Scored ware

Table 13

At Akrotiri 63 samples of this pottery were located. These are a small jug and 62 sherds from vases of various types, open and closed, coarser and finer, sometimes uncoated and sometimes with coated surface, and occasionally burnished. Scored ware is known in the Cyclades from the end of the LN period, but occurs more frequently in the Aegean during the EC II and III periods¹⁴⁵⁻¹⁶¹.

Potters' marks

Drawing 2α, pls 4-12, 88, 301

Potters' marks have been noted in the early pottery at Akrotiri in twelve cases, all belonging typologically to the EC II and III periods. Specifically these are a collared-jar with cylindrical neck and everted rim, a sherd from a one-handled tankard and ten sherds from the bases and handles of closed or pithoid vases. In all cases the marks are incised. In two cases they seem to have been made after firing, while in the rest they were incised on the wet clay before firing. The marks are usually on the handle, just above the handle or on the lowest part of the walls, and in individual cases are on the base, the neck and the shoulder of the vases. Similar signs, sometimes of MBA or LBA date, are known from sites in the Cyclades and elsewhere. The fact that three of the signs at Akrotiri (+, Y, T) occur later in Linear A and B scripts would seem to support the view that the EBA signs presage the advent of writing in the Aegean, even though they themselves do not seem to have comprised a specific system.

TYPOLOGICAL ANALYSIS OF THE EARLY POTTERY AT AKROTIRI

N-K. Neolithic pottery

Drawings 2β-3, pls 13-18

The Neolithic pottery at Akrotiri is represented by at least 26 sherds, all of which seem to come from open vases. The following shapes are recognized: conical bowls with straight walls, bowl with probably semiglobular body, deep bowls with walls widening downwards

and spouted vases. The ground colour varies from light brown and orangey to brown, brownish black and black. Thirteen sherds preserve painted white decoration of rectilinear and in one case curvilinear motifs. Parallels for the vase shapes as well as for the type and motifs of the decoration are to be found at the known LN sites in the Cyclades (Saliagos, Grotta, Zas cave) and Rhodes (Kalythies, Koumelo near Archangelos), as well as at Ayia Triadha near Karystos on Euboea²²²⁻²²⁷. Given that similar pottery is known also from Mykonos, Ayia Irini on Kea and Minoa on Amorgos²³⁶⁻²³⁹ the addition of Akrotiri, Thera to the list of Neolithic sites in the Cyclades constitutes further evidence of notable settlement of the islands during this period.

Early Cycladic pottery

The EC pottery at Akrotiri belongs to the following general classes: Open vases (A), closed vases (K), bases (B-A), handles (Λ-A) and decorated body sherds (Δ-O). The following shapes with their sub-classes are recognized:

A-A, 1a. Open bowls with straight rim and straight walls (drawings 4-9, pls 19-27). In the Cyclades there are parallels in the early phase of EC III, and outside the Cyclades in EB II and the early phase of EB III²⁴⁷⁻²⁶².

A-A, 1β. Open bowls with straight rim and slightly curved walls (drawing 10α, pl. 28). Dated on the basis of typological parallels to EC II or the early phase of EC III²⁶³⁻²⁶⁹.

A-A, 2a. Open bowls with inverted rim and straight walls (drawing 10β, pl. 29). The Cycladic parallels for the type date to EC II and the early phase of EC III, and those outside the Cyclades to EB II and III²⁷⁰⁻²⁷⁹.

A-A, 2β. Open bowls with inverted rim and slightly curved walls (drawing 11α, pl. 30). The Cycladic parallels for the type are dated to EC II and the early phase of EC III, and those outside the Cyclades to EB II, the transitional EB II-III phase and the early phase of EB III²⁸⁰⁻²⁹⁰.

A-A, 2γ. Open bowls with inverted rim and curved walls (drawings 11β-14α, pls 31-34). The Cycladic parallels for the type are dated to the end of EC II and the early phase of EC III, the Helladic to EH II, to the transitional EH II-III phase and to the early phase of EH III, and the examples from the East and Northeast Aegean to the EB III period. The red-painted parallels from Phylakopi, Lerna IV and Kolona V in Aegina, as well as the typologically parallel 'Melian bowls', indicate that the type also survived into the late phase of EC/EH III²⁹¹⁻³⁰⁹.

A-A, 3. Open bowls with upcurving rim (drawings 14β-16α, pls 35-36). The Cycladic parallels for this type are dated to the early phase of EC III, the Helladic to EH II and those in the East and Northeast Aegean to EB III³¹²⁻³¹⁹.

A-A, 4. Rolled-rim bowls (drawings 16β-17, pls 37-43). The type appears during the final phase of the LN period and is widely diffused in the Aegean. In the Cyclades it also appears towards the end of the Neolithic and occurs during the EC I and II periods. The typological correlations in the subterranean rock-cut chamber in pillar-well 6 at Akrotiri (Chapter 5, III) hint that it also survives into the early phase of EC III³²⁰⁻³³³.

A-A, 5. Open bowls with everted rim (drawing 18α, pl. 44). A rather rare type of bowl for which no parallels are known in the Cyclades during the EBA. On the basis of typological parallels outside the Cyclades the type is dated to EB III in the Aegean³³⁴⁻³³⁶.

A-A, 6. 'Melian bowls' (drawings 18β-20, pls 45-50). A special class of open bowls with inverted rim. The prehistory of the type is traced back to bowls of types A-A, 2γ and A-A, 3 above, in which there are parallels for the shape, while the Cycladic skyphoi of the MBA and LBA are its development. The type seems to characterize the final phase of EC III (Phylakopi I-iii), but it is possible that it appeared in a phase earlier than this, and continued in the early phase of the MC period³³⁷⁻³⁵³.

A-B, 1. Small bowls with semiglobular body (drawing 21α, pl. 51). These are bowls with a rather rounded base and rim diameter 0.08-0.12 m. In the Cyclades the type most probably appeared during the early phase of EC II, with the so-called 'Kampos group', and enjoyed a wide distribution during this period³⁵⁴⁻³⁶⁵.

A-B, 2. Ring-footed saucers (drawing 21β, pl. 52). One of the shapes of the pottery 'koine' of mainland Greece and the Cyclades, which was widely distributed during the EH/EC II period and survived into the early phase of EH/EC III³⁶⁶⁻³⁷⁷.

A-Γ, 1. Decorated conical bowls (drawing 21γ, pl. 53). A rare type of bowl decorated with impressed triangles (*Kerbschnitt*) on the flattened rim. On the basis of both typological parallels and type of decoration these bowls are dated to EC II, but they seem to have survived into the early phase of EC III³⁷⁸⁻³⁸⁵.

A-Γ, 2. Undecorated conical bowls (drawing 21δ, pl. 54). On the basis of their typological parallels these bowls are dated to EC II and the early phase of EC III³⁸⁶⁻³⁹⁸.

A-Δ, 1. Deep bowls with almost vertical walls (drawing 21ε, pl. 55). Dated on the basis of typological parallels to EC II³⁹⁹⁻⁴⁰⁰.

A-Δ, 2. Deep bowls with rather semiglobular body (drawings 22-23α, pls 56-57). The type is represented by eleven talc-ware sherds which, on the basis of typological parallels in period III at Ayia Irini on Kea, are dated to the early phase of EC III⁴⁰¹⁻⁴⁰⁶.

A-Δ, 3α. Deep bowls with slightly truncated conical body and plain rim (drawing 23β, pl. 58). Similar bowls are not known from the Cyclades. On the basis of their mainland (Hellenic) parallels the examples at Akrotiri may be dated to either EC II or EC III (and evidently to its early phase)⁴⁰⁷⁻⁴⁰⁹.

A-Δ, 3β. Deep bowls with slightly truncated conical body and rim projecting inwards (drawing 23γ, pl. 59). Dated on the basis of their typological parallels to EC II⁴¹⁰⁻⁴¹⁴.

A-Δ, 3γ. Deep bowls with slightly truncated conical body and rim of T- or inverted L-shaped profile (drawing 23δ, pl. 60). Dated on the basis of their typological parallels to EC II or the early phase of EC III⁴¹⁵⁻⁴²⁶.

A-E, 1. Small basins with almost vertical walls (drawings 23ε-24α, pls 61-63). Like the similar deep bowls (A-Δ, 1), these are dated to EC II⁴²⁷.

A-E, 2α. Small basins with truncated conical body and horizontal, plain rim (drawing 24β, pl. 64). Dated on the basis of their typological parallels to EC II and possibly the early phase of EC III⁴²⁸⁻⁴³⁰.

A-E, 2β. Basins with truncated conical body and rim projecting inwards (drawing 24γ, pl. 65). Dated on the basis of their typological parallels to EC II and possibly also to the early phase of EC III⁴³¹⁻⁴³².

A-E, 2γ. Basins with truncated conical body and slightly projecting rim (drawing 24δ, pl. 66). The type seems to date to EC II and possibly to the early phase of EC III⁴³³⁻⁴³⁶.

A-ΣΤ. Sauceboats (drawing 25, pls 67-72). One of the shapes of the pottery 'koine' of mainland Greece and the Cyclades, that was widespread during the EH/EC II period. There are indications, however, that it survived into the final phase of the EBA in the Aegean. A whole spout of a sauceboat from Akrotiri constitutes typological evidence in support of this view⁴³⁷⁻⁵¹⁹.

A-Z. Deep open jars (drawings 26-33, pls 73-87). The type includes coarse and finer vases that are dated to EC II and the early phase of EC III⁵²⁰⁻⁵²⁶.

A-H, 1. One-handled tankards (drawing 34α, pls 88-90). The shape is considered typical of the 'Kastri group' in the Cyclades and 'Lefkandi 1' on the mainland, and was widespread in both the Aegean region and western Asia Minor, from where it is believed to originate. The contexts in the Cyclades indicate that it appeared towards the end of EC II and in the transitional EC II-III phase, and that it prevailed during the early phase of EC III⁵²⁷⁻⁵⁶⁹.

A-H, 2. Two-handled bell-shaped cups (drawing 34β, pls 91-92). Another shape typical of the 'Kastri group' that occurs in the Aegean region and Cilicia, although its distribution is not as widespread as that of the one-handled tankards with which it is exactly contemporary⁵⁷⁰⁻⁵⁸⁷.

A-H, 3. Cups with rather biconical body (drawing 34γ, pls 93-94). This is an unusual type of cup which is dated on the basis of typological parallels to EC II and the early phase of EC III⁵⁸⁸⁻⁵⁹⁴.

A-H, 4. One-handled footed cups with painted decoration (drawing 35α, pls 95-96). The type is known exclusively from the Cyclades and is dated to EC II and the early phase of EC III⁵⁹⁵⁻⁶⁰⁹.

A-H, 5. Handleless cups with painted decoration (drawing 35β, pls 97-99). Their typological parallels at Phylakopi on Melos date the cups of this type to the late phase of the EC III period (EC IIIB)⁶¹⁰⁻⁶³⁷.

A-H, 6. Undecorated handleless cups (drawings 35γ-37α, pls 100-104). Their typological parallels date the cups of this type to the final phase of EC III (Phylakopi I-iii), although it is possible that they appeared in an earlier phase⁶³⁸⁻⁶⁴³.

A-Θ. Kylikes (drawing 37β, pls 105-106). This is the rare type of kylix with carinated inverted rim and glossy dark ground. The type occurs during the EC II period and seems to survive into the early phase of EC III⁶⁴⁴⁻⁶⁵⁰.

A-I. Frying-pan vases (drawing 37γ, pls 107-109). The type seems to be represented at Akrotiri by three sherds, two undecorated and one decorated with incised vertical hatching and a forked handle of the type that appears on the frying-pan vases from Manika. The frying-pan vase was widely diffused in the Cyclades and mainland Greece during the EC/EH II period and seems to occur sporadically during the early phase of EC III as well⁶⁵¹⁻⁶⁹⁰.

A-IA. Open coarse vases for domestic use. These are hearths or cooking pots⁶⁹¹⁻⁶⁹⁹ which, depending on rim form, body shape and decoration, are classed in four types:

Type A (drawings 37δ-38α, pls 110-122). The Cycladic parallels for the type and its typological correlations in the subterranean rock-cut chamber of pillar-well 6 at Akrotiri (Chapter 5, III) date it to EC II and the early phase of EC III⁷⁰⁰⁻⁷²⁰.

Type B (drawing 38β, pls 123-126). The Cycladic parallels for the type date it to EC II and the early phase of EC III⁷²¹⁻⁷²⁸.

Type Γ (drawing 39α, pls 127-129). The parallels for the type and its decoration with impressed triangles (*Kerbschnitt*) on the flattened rim date it to EC II⁷²⁹⁻⁷³⁵.

Type Δ (drawing 39β, pl. 130). There are parallels for the type in basins A-E, 2γ above and it is therefore dated to EC II and possibly also to the early phase of EC III.

A-IB. Plates (drawing 39γ, pl. 131). A rather rare pottery type represented at Akrotiri by one sherd with painted light-on-dark decoration. On the basis of its motifs it is dated to the final phase of EC III (Phylakopi I-iii)⁷³⁶⁻⁷⁴⁰.

A-IF. Braziers (drawings 39δ-40α, pls 132-135). The Cycladic parallels for the type and its typological correlations in the subterranean rock-cut chamber of pillar-well 6 at Akrotiri (Chapter 5, III) date it to EC II and the early phase of EC III⁷⁴¹⁻⁷⁵⁰.

K-A, 1. Pithoid jars with low funnel-shaped neck (drawings 40β-44α, pls 136-146). The parallels for the type and its typological correlations in the subterranean rock-cut chamber of pillar-well 6 at Akrotiri (Chapter 5, III) advocate its dating to EC II and the early phase of EC III⁷⁵¹⁻⁷⁶⁷.

K-A, 2a. Undecorated barrel jars (drawing 44β, pls 147-149). The parallels for the type date it to early EC III (EC IIIA or early EC IIIB), while it perhaps occurs also in EC II⁷⁶⁸⁻⁷⁷⁷.

K-A, 2β. Barrel jars with painted dark-on-light decoration (drawings 45-46α, pls 150-156). The examples of the type are dated to EC IIIB, both its early and late phases (Phylakopi I-ii and I-iii)⁷⁷⁸⁻⁷⁹⁹.

K-A, 2γ. Barrel jars with painted white-on-red decoration (drawings 46β-47α, pls 157-159). On the basis of their typological parallels and the type of decoration, the examples at Akrotiri are dated to the final phase of EC III (Phylakopi I-iii)⁸⁰⁰⁻⁸¹¹.

K-A, 3. Pithoid jars with neck and projecting rim (drawing 47β, pl. 160). The examples of the type are dated to EC II or the early phase of EC III⁸¹²⁻⁸¹³.

K-A, 4. Pithoid jars with low cylindrical neck (drawing 47γ, pl. 161). The parallels for the type are dated to EC II and the early phase of EC III⁸¹⁴⁻⁸²⁰.

K-A, 5. Two-handled pithos Φ 49 (drawing 48, pl. 162). Its typological features and its correlations in the subterranean rock-cut chamber of pillar-well 6 at Akrotiri (Chapter 5, III) date it to the Phylakopi I-ii phase of EC III⁸²¹⁻⁸³⁷.

K-A, 6. Huge pithoi (drawings 49-54, pls 164-181). Examples of impressively large vases for the EBA Aegean, comparable in size to the huge stone pithos at Akrotiri (pl. 163). They belong typologically to the class of pithoi with low funnel-shaped neck (K-A, 1). One also displays similarities in the shape of the neck to the collared jars of type K-B, 2 below. Consequently they are dated to EC II and the early phase of EC III⁸³⁸⁻⁸⁴⁰.

K-A, 7. Painted pithos KA 627. Its typological features and its association with the 'pyre' layer (Chapter 5, III) advocate its dating in the early phase of EC IIIB (Phylakopi I-ii)⁸⁴¹⁻⁸⁵¹.

K-B, 1a. Collared jars of the 'Pelos group' (drawing 47δ, pls 182-183). One of the basic shapes of EC I pottery that seems to have survived into the transitional EC I-II phase or the early phase of EC II⁸⁵²⁻⁸⁷⁴.

K-B, 1β. EC II collared jars (drawing 47ε, pl. 184). The sherds at Akrotiri may well belong to the early ('Kampos group') or the mature phase of EC II⁸⁷⁵⁻⁸⁸⁸.

K-B, 1γ. Collared jars of the 'Amorgos Group' (drawing 55, pls 185-186). The pottery of this group appears in the form of a local variation towards the end of EC II and is partially contemporary with EC III⁸⁸⁹⁻⁹⁰⁷.

K-B, 2. Collared jars with cylindrical or concave-profile neck and everted rim (drawings 56-57α, pls 187-196). Virtually all the parallels for the type and the context of one of the examples at Akrotiri in the 'pyre' layer (Chapter 5, III) advocate their dating to EC II and the early phase of EC III⁹⁰⁸⁻⁹³⁵.

K-B, 3. Collared jars with two-stage neck profile and everted rim (drawing 57β, pls 197-198). A variation of the previous type, with which it is exactly contemporary⁹³⁶⁻⁹⁴⁵.

K-Γ, 1α. Undecorated narrow-necked jug with slightly concave neck profile (drawing 58α, pl. 199). The type is dated to EC II⁹⁴⁶⁻⁹⁶¹.

K-Γ, 1β. Beak-spouted jugs with two-stage neck profile (drawing 58β, pls 200-202). Their typological features and context at various Cycladic sites provide strong indications that jugs of this type belong to EC II and the early phase of EC III. Those with decoration of ribs on the body seem to belong exclusively to the latter phase⁹⁶²⁻⁹⁹⁵.

K-Γ, 1γ. Wide-spouted jugs (drawing 58γ, pls 203-208). These jugs are considered characteristic of the so-called 'Amorgos group' which, as mentioned above, appears towards the end of EC II and is partially contemporary with EC III⁹⁹⁶⁻¹⁰¹⁷.

K-Γ, 2α-1. Painted EC II jugs (drawing 59α, pls 209-210). Although characteristic of EC II, these jugs seem to have survived also into the early phase of EC III¹⁰¹⁸⁻¹⁰³⁰.

K-Γ, 2α-2. Painted EC III jugs (drawing 59β, pls 211-213). Dated to the 'Phylakopi I-ii' and 'I-iii' phases of EC III¹⁰³¹⁻¹⁰⁴³.

K-Γ, 2β. Beak-spouted jugs with wide foliate mouth and ribs on the body (drawing 60α, pl. 214). These jugs are dated to the early phase of EC IIIB (Phylakopi I-ii). Their comparison with jugs of type K-Γ, 1β, which are also decorated with ribs on the body, and the study of the similarities and differences between both types (1) hint that the latter are direct precursors of the former, and (2) advocate the view that EC IIIA and the 'Phylakopi I-ii' phase are partially contemporary¹⁰⁴⁴⁻¹⁰⁵¹.

K-Δ, 1. Globular pyxides (drawing 60β, pl. 215). A basic shape of the 'Pelos group' of the EC I period¹⁰⁵²⁻¹⁰⁶⁸.

K-Δ, 2α. Undecorated globular/lentoid pyxides (drawing 60γ, pls 216-217). As a rule the Cycladic examples of the type are dated to EC II, but it seems to have survived into the early phase of EC III too¹⁰⁶⁹⁻¹¹⁰¹.

K-Δ, 2β. Globular/lentoid pyxides with incised decoration (drawings 60δ-61α, pls 218-224). Eleven sherds bearing incised rectilinear, as well as curvilinear, decoration, in one case combined with relief and *pointillé*, belong in this class. On the basis of their decorative motifs and typological parallels these pyxides are assigned variously to the 'Kampos group', the EC II period, the 'Kastri group' and the early phase of EC III¹¹⁰²⁻¹¹³⁷.

K-Δ, 2γ. Globular/lentoid pyxis with painted dark-on-light decoration (drawing 61β, pl. 225). This type is characteristic of EC II¹¹³⁸⁻¹¹⁵⁰.

K-Δ, 3. Truncated conical pyxides (drawings 61γ-62α, pls 226-231). A basic shape of the early phase of EC IIIB (Phylakopi I-ii)¹¹⁵¹⁻¹¹⁸³.

K-E. Askoi (drawings 62β-64α, pls 232-242). Small askoi of the 'Kastri group' and askoi

of Phylakopi I type occur at Akrotiri. The latter are a basic shape of EC IIIB (Phylakopi I-ii)¹¹⁸⁴⁻¹²¹⁸.

K-ΣΤ. Piriform vases (drawing 64β, pl. 243). A characteristic type of the 'Kampos group', which some scholars date to late EC I, others to the transitional EC I-II phase and others to the early phase of EC II¹²¹⁹⁻¹²⁴³.

K-Z. Miniature vases (drawing 64γ, pls 244-246). The only exact typological parallels for these vases outside Thera are in the Apeiranthos Museum, Naxos, but these are from unknown archaeological contexts. Their context at Akrotiri, in the hollow of the huge stone pithos and the 'pyre' layer (Chapter 5, III) indicates their dating to EC III¹²⁴⁴⁻¹²⁶².

K-H, 1. Conical lids (drawing 65α, pls 247, 248 bottom). These lids are characteristic of the truncated conical pyxides of type K-Δ, 3 above¹²⁶⁴⁻¹²⁶⁹.

K-H, 2. Disc-shaped lids (drawing 65α, pl. 249)¹²⁷⁰⁻¹²⁷².

K-H, 3. Lid of a double vase (drawing 65α, pl. 248 top)¹²⁷³⁻¹²⁷⁵.

K-H, 4. Lid of a quadrilateral vessel (drawing 65α, pl. 250)¹²⁷⁶⁻¹²⁸⁶.

B-A, 1. Bases of open vases (drawing 65β, pls 251-256)¹²⁸⁷⁻¹²⁹².

B-A, 2α. Simple bases of closed vases (drawings 66-67α, pls 4-6, 257-271)¹²⁹³⁻¹²⁹⁴.

B-A, 2β. Bases of closed vases with mat impressions (drawing 67β, pls 272-279). These occur in the Cyclades already from the LN period and throughout the EBA, while it is possible that the technique continued into the MBA¹²⁹⁵⁻¹³²².

Λ-A, 1. Large tubular handles (drawings 68-69α, pls 7-10, 12, 280-299). These occur in the Cyclades already from the LN period and throughout the EBA, until the final phase of EC III, when they were apparently replaced completely by horizontal, crescent-shaped, vertically-pierced lugs¹³²³⁻¹³⁵⁴.

Λ-A, 2. Vertical strap handle (drawing 69β, pl. 11)¹³⁵⁵⁻¹³⁵⁸.

Λ-A, 3. Horizontal, crescent-shaped, vertically-pierced lugs (drawing 69γ, pls 300-301). These occur on closed coarse vases during EC/EH II and III¹³⁵⁹⁻¹³⁶⁵.

Λ-A, 4. Horizontal handles with radiate incisions on the upper surface (pls 302-308). From closed coarse vases, they are considered characteristic of the EC II period and survived also into the early phase of EC III¹³⁶⁶⁻¹³⁹⁰.

Λ-A, 5. Lugs of vases of uncertain shape (drawings 69δ-70α, pls 309-314)¹³⁹¹⁻¹⁴¹¹.

Δ-O, 1. Body sherds with incised and *pointillé* decoration (drawings 70β-73β, pls 315-336)¹⁴¹²⁻¹⁴⁴².

Δ-O, 2α. Body sherds with rope decoration (drawings 73γ-75α, pls 337-344). As a rule these are from coarse vases, though some are from relatively finer ones. Rope decoration is a trait of the Aegean pottery 'koine' and is not exclusive to any one region. In the Cyclades it occurs occasionally on the body of vases from the LN period, but is mainly characteristic of EC II and early EC III¹⁴⁴³⁻¹⁴⁷².

Δ-O, 2β. Body sherds decorated with finger impressions (drawing 75β, pl. 345). Decoration with finger impressions is likewise a trait of the Aegean pottery 'koine'. It occurs quite frequently on the body of coarse vases during the LN period, whereas during the EBA it is mainly characteristic of EC II and early EC III, although it is rarer than rope decoration¹⁴⁷³⁻¹⁴⁹⁷.

Δ-O, 2γ. Sherds of coarse vases decorated with horizontal plain ridges (drawing 75γ, pl. 346). A rare type of relief decoration which occurs in the LN period and during the mature phases of the EBA¹⁴⁹⁸⁻¹⁵⁰¹.

Δ-O, 2δ. Sherds of coarse vases decorated with oblique plain ridges (drawing 76α, pl. 347). An unusual type of relief decoration that seems to date to EC II and the early phase of EC III¹⁵⁰²⁻¹⁵⁰³.

Δ-O, 2ε. Sherds decorated with plain ribs (drawing 76β, pls 348-349). Sherds of closed and rather fine vases decorated with a pair of plain ribs. These originate from either collared jars or jugs and are dated to EC IIIA and the early phase of EC IIIB respectively¹⁵⁰⁴⁻¹⁵¹⁰.

Δ-O, 2σ. Sherds with relief decoration of another type (drawing 76γ, pl. 350). Sherds with 'barbotine' decoration and with rows of impressed triangles or stamped circles and semicircles on an equal number of relief bands or ribs¹⁵¹¹⁻¹⁵¹⁴.

Δ-O, 3. Sherds with painted decoration (drawing 77α, pl. 351). Sherds of fine closed vases with painted dark-on-light decoration of rectilinear motifs, characteristic of EC II and EC III¹⁵¹⁵⁻¹⁵¹⁶.

CHRONOLOGICAL OBSERVATIONS

I. Dating the early settlement at Akrotiri on the basis of the pottery

The typological analysis of the early pottery at Akrotiri has shown that the site was first inhabited during the LN period and that the settlement existed throughout the EBA. However, the pottery of the LN and EC I periods is represented by only a small number of sherds¹⁵¹⁷, and the quantity of pottery from the EC II and III periods is consequently far greater than that from the earliest phases of the settlement.

II. The LN and EC I periods at Akrotiri. Interruption of occupation of the site?

Both the LN and the EC I pottery at Akrotiri could indicate, each for different reasons, the interruption of habitation there during the course of these periods. If we accept that the Neolithic pottery with white-painted decoration is dated to the early phase of the Aegean LN, like the similar pottery of Saliagos, then the first impression is that at least one thousand years elapsed between the Neolithic and the EC I period at Akrotiri, and it is therefore possible that the settlement was abandoned during the LN period and resettled during the EBA. However, the fact that the style of white-painted decoration persists for much of the LN and also survives in the late phases of the period¹⁵²⁴⁻¹⁵²⁹, in conjunction with the possibility that the Neolithic pottery at Akrotiri belongs to a later phase than the corresponding pottery of Saliagos (Chapter 4, N-K), leads to the conclusion that Neolithic Akrotiri probably represents a stage later than Saliagos and that the transition to the EBA took place without an intervening abandonment of the site.

By the same token, the small number of EC I sherds should not necessarily be considered as indicating abandonment of the site during this phase, particularly since some of them,

albeit few, are of the so-called 'Kampos group'¹⁵³² indicating the continuity of the settlement into the adequately attested EC II period.

The tendency for concentration of the Neolithic and EC I sherds in and around Xeste 3¹⁵³³ strongly suggests that other evidence of the earliest phases of the settlement might be discovered in the still unexcavated area west of Xeste 3 and Sector Gamma.

III. The 'closed' assemblages of EC pottery at Akrotiri and the chronological conclusions drawn from these

As mentioned already (Chapter 2, A), the area of the 'pyre' and the large stone pithos, and the subterranean rock-cut chamber of pillar-well 6 produced the only 'closed' assemblages of EC pottery known so far at Akrotiri. These assemblages are important because study of their typological correlations enables us to draw chronological conclusions. Their significance is further enhanced by the fact that the rest of the EC pottery at the settlement came from layers of the final phases and is in no case stratified.

Study of the typological correlations of the pottery assemblage from the 'pyre' has shown that it dates from the EC III period and not from the MC as was formerly believed¹⁵³⁶. The coexistence in the assemblage of types encountered during EC IIIA with a type belonging to the 'Phylakopi I-ii' phase of EC IIIB confirms the view that both these phases are at least partially contemporary. Moreover, the presence of a 'Melian bowl' and undecorated handleless cups supports the hypothesis that these types also occurred in a phase earlier than 'Phylakopi I-iii', most probably during 'Phylakopi I-ii'. Lastly, the presence of a miniature vase in the assemblage hints that this type also appeared during the early phase of EC IIIB.

Most of the pottery recovered from the hollow of the stone pithos includes the same types as in the assemblage from the 'pyre'. Their correlation favours the dating of this second assemblage to the EC III period too. The coexistence in it of types encountered during EC IIIA with types considered characteristic of the 'Phylakopi I-iii' phase of EC IIIB also strengthens the hypothesis that 'Melian bowls', undecorated handleless cups and, moreover, pottery with white-painted decoration on a reddish ground are characteristic of the 'Phylakopi I-iii' phase, yet seem to have appeared during the 'Phylakopi I-ii' phase of EC IIIB. So once again the view that EC IIIA and 'Phylakopi I-ii' are at least in part contemporaneous is confirmed. The presence of nine miniature vases in this assemblage further corroborates the dating of the type to EC IIIB. Lastly, it is deduced that the large stone pithos, which had been previously considered MC^{1536, 1563} should also be dated in the EC III period. An additional point in favour of this proposal is the similarity of its body shape to the collared jars of the EC II period and the 'Amorgos group'¹⁵⁶⁴.

The study of the typological correlations of the pottery recovered from the subterranean rock-cut chamber of pillar-well 6 advocates its dating to the first part of the EC III period. The co-existence in this pottery assemblage of types of the 'Amorgos group' with types that occur in EC IIIA and in the 'Phylakopi I-ii' phase of EC IIIB confirm on the one hand the dating of the 'Amorgos group' at the end of EC II and in the early phase of EC III,

and on the other the partial contemporaneity of EC IIIA with the early phase of EC IIIB. Furthermore, the presence of a rolled-rim bowl in this assemblage hints at the survival of the type in the EC III period.

IV. Cultural continuity during the EC period in particular and during the BA in general

The typological analysis of the early pottery at Akotiri has shown that there are no strict divisions between the partial phases of the EBA. Types and typological traits that appear during one phase or are considered characteristic of it do not automatically cease to exist when this phase ends, but continue to be reproduced for as long as they are considered useful, while the later types either constitute an evolution of the earlier ones or result from the introduction of new elements from other areas of the Aegean. The typological analysis has also shown that the same unbroken cultural continuity of types and typological features that exists between the partial phases of the EBA is observed between different periods too. So there is continuity between the LN period and the EBA, as well as between the three periods of the BA.

V. The 'Kastri group' and the related theories

a. Dating

The fact that types which were considered characteristic of period III at Ayia Irini on Kea and the 'Kastri group' in the Cyclades appear at Ayia Irini towards the end of period II (one-handled tankards, two-handled bell cups, incised pyxides) leads to the conclusion that the new pottery, of eastern provenance, of the 'Kastri group' reached the Cyclades towards the end of EC II and not after the end of this period and during the early phase of EC III, as is usually maintained¹⁵⁹⁷. Consequently the presence of pottery of the 'Kastri group' at Kastri on Syros, Panormos on Naxos and Kynthos on Delos does not constitute a criterion for dating these settlements exclusively to EC IIIA. Nor can the settlement on Christiana near Thera be dated only to this phase on the basis of the assigning of its pottery to the 'Kastri group'. The analytical examination of the known data from the aforementioned settlements also leads to this conclusion.

The fortified acropolis at Kastri on Syros has not only yielded types considered characteristic of the 'Kastri group'¹⁶⁰⁸⁻¹⁶¹⁶, but also clay and stone vases that display EC II features¹⁶¹⁷⁻¹⁶²². Consequently Kastri on Syros existed during EC IIIA, but seems to have been founded towards the end of EC II.

It is also possible that the fortified acropolis at Panormos on Naxos was inhabited during the EC II period. This view is reinforced by the fact that remains of a small dwelling which is dated to the phase between EC I and EC II were found under the ruins of the settlement¹⁶²⁸⁻¹⁶²⁹. The material recovered from the excavation of the acropolis is unpublished¹⁶³⁰.

At Kynthos on Delos, both the architectural remains and the stratigraphy, as well as the typological analysis of the pottery, indicate that there were at least two phases of occupation, during EC II and EC IIIA¹⁶³¹.

Lastly, with regard to the Christiana islet near Thera, the pottery from the settlement includes on the one hand types occurring during EC II and EC IIIA¹⁶³⁴, and on the other types that seem to belong exclusively to EC IIIA¹⁶³⁵. However, there are none of the characteristic shapes of the 'Kastri group'. Consequently the settlement seems to have been founded around the end of EC II and to have continued into EC IIIA.

b. Interpretation

The presence of the eastern-provenance pottery of the 'Kastri group' in the Cyclades, Euboea and Attica towards the end of EC/EH II tended to be interpreted –during the 1980s in particular– as the result of population movements from Asia Minor or the NE Aegean islands towards the Cyclades and mainland Greece, caused by the apparent wide-scale upheavals in these regions towards the end of the local EB II. Consequently the Cycladic settlements which produced or are considered to have produced pottery of the 'Kastri group' (Ayia Irini on Kea - period III, Kastri on Syros, Kynthos on Delos, Panormos on Naxos, Christiana islet near Thera) were considered by many scholars to be settlements founded by refugees or invaders from Asia Minor or the North Aegean islands¹⁶⁴⁵⁻¹⁶⁵⁴. However, the data from these very settlements cast doubt on such theories.

At Ayia Irini on Kea, apart from indications confirming the smooth transition of the settlement from period II to period III and the cultural continuity between the two, it has also been ascertained that the imported elements in period III constitute only a small percentage in relation to the elements surviving from the preceding period.

The fortified acropoleis of the Cyclades, as has been said already, have produced in addition to pottery of the 'Kastri group' pottery and stone vases that display EC II traits. Moreover, at two of these which present evidence of occupation during the EC II period (Panormos on Naxos, Kynthos on Delos) no signs of violent destruction and capture of the EC II settlements are observed, as might be logically expected if these sites had been occupied by invaders. On the contrary, there are signs of violent destruction and capture of the fortified acropoleis of Kastri on Syros and Panormos on Naxos, at the end of the phase characterized by the pottery of the 'Kastri group', which fact marked the end of their existence and the abandonment of these sites¹⁶⁶⁶.

Lastly, the Christiana islet near Thera yielded, as has been said, pottery of the EC II and IIIA periods, but none of the typical shapes, of eastern-provenance, of the 'Kastri group'.

In the light of the above, the theory that refugees or invaders occupied the Cycladic sites at which pottery of the 'Kastri group' has been found poses a series of questions which are either unanswerable or for which there is a range of different answers. The author tends to favour the view that these fortified acropoleis were built by the Cycladic islanders in a period of unrest and insecurity, either due to piracy¹⁶⁵³ –which was the scourge of the Aegean throughout its long history– or to population movements in the context of the general readjustments observed in the wider Aegean region during the third millennium BC. The appearance during this period of features of foreign provenance in the pottery and of metals coming from the Northeast Aegean might very well indicate intense mercantile activity and close contacts of the Cyclades with the western littoral of Asia Minor¹⁶⁴⁶.

Given that the theories interpreting the fortified acropoleis in the Cyclades as sites settled by refugees or invaders from the East or the North are based in part on precisely the fact that they refer to fortified settlements, it is worth pointing out here that fortifications do not constitute an exclusive characteristic of the period in which the pottery of the 'Kastri group' appears, but exist in the Aegean region from the final phase of the LN period and throughout the EBA (Emporio, Troy, Thermi, Poliochni, Argissa, Perachora, Manika, Rafina, Askitarion, Lerna III, Kolona II/III-XI)¹⁶⁶⁸⁻¹⁶⁸². This attests that the third millennium BC was from first to last a period of increased dangers and insecurity.

The fortified enceintes of Kastri on Syros and Panormos on Naxos present many similarities with each other and with the walls of Lerna III and Kolona V. Since there are indications that these acropoleis were inhabited already from the EC II period, it is very probable that the walls of Kastri and Panormos are contemporary with those of Lerna III and belong to the EC II period¹⁶⁸⁷. At Kynthos on Delos the fortification has been achieved by reinforcing the outside wall of the houses standing at the edge of the citadel, to create a casemate wall. Indeed a thick wall discovered under the remains of these houses is interpreted by the excavator as belonging to an earlier fortification wall¹⁶⁸⁹.

c. The consequences

The fortified acropoleis at Kastri on Syros, Panormos on Naxos and Kynthos on Delos seem to have been abandoned completely during or at the end of the 'Kastri' phase and there are no indications that they were reoccupied in the prehistoric period. At Ayia Irini on Kea a temporary interruption of habitation after the end of period III and resettlement during period IV is observed. This evidence, combined with the fact that incised pottery of the 'dark-faced' type of Phylakopi I is found in Ayia Irini IV in association with imported MM pottery, and in mainland Greece and on Aegina in layers of the transitional EH III-MH phase or the early MH period, led to the theory that there is a hiatus in the Cyclades after the end of the 'Kastri' phase –coinciding more or less with the EC/EH III period– and that Phylakopi I should therefore be dated to the MC I period rather than to EC III¹⁶⁹⁰. This theory has not been widely accepted. Its opponents argue that there is continuity between the two phases, without the intervention of a break¹⁶⁹²⁻¹⁶⁹⁴. The chronological conclusions drawn from the study of the 'closed' assemblages of EC pottery at Akrotiri (see III above) also support this view.

THE CHARACTER OF AKROTIRI DURING THE EBA ON THE BASIS OF THE EVIDENCE SO FAR: SETTLEMENT OR CEMETERY?

From the first seasons of excavation at Akrotiri the impression was formed that EC or sometimes MC graves existed under the remains of the LC settlement. The 'pyre' complex and various subterranean chamber-like structures in the pre-eruption ground –discovered when digging the wells down to bedrock for founding the pillars to support the roof over the excavated area– were interpreted as graves¹⁷⁰²⁻¹⁷⁰⁷.

However, the picture that emerged from studying the early pottery at the site is entirely

different. The overwhelming majority of the EC pottery recovered from Akrotiri to date is typical of settlements and not cemeteries. Over 80% of the recorded vases and sherds are of domestic ware, known exclusively or mainly from settlements and only sporadically from graves or cemeteries¹⁷¹³⁻¹⁷¹⁵. About 5% of the recorded early pottery includes types known equally from settlements and cemeteries¹⁷¹⁶ and only about 2.6% is of types known mainly or only from graves¹⁷¹⁷⁻¹⁷¹⁸. The striking numerical superiority of the domestic vessels over those known basically or only from graves strongly suggests that EC Akrotiri –to the extent and degree that we know it– is a settlement site. Moreover, on account of our limited knowledge of Cycladic settlements in the EBA¹⁷²⁸⁻¹⁷³⁶, we cannot be sure that the pottery types so far found only in graves were made exclusively for funerary use when referring to a culture known basically from cemeteries.

However, in addition to the overall picture that the EC pottery at Akrotiri presents, the ‘pyre’ and the subterranean rock-cut structure in pillar-well 6 which had previously been interpreted as MC graves have been shown to constitute ‘closed’ pottery assemblages dated to early EC III and not to the MC period. Furthermore they include almost entirely types of vases known mainly or exclusively from settlements, or from settlements and cemeteries. Consequently, on the basis of the pottery found in the ‘pyre’ and the underground rock-cut chamber of pillar-well 6 these cannot have been graves. The basement of Delta 3 is also a rock-cut chamber in the pre-eruption ground. The large number of EC sherds recovered from the layer of greenish earth that covered its floor belong to domestic vessels¹⁷⁷³, and specifically almost all belong to the two huge clay pithoi of Akrotiri (Chapter 4: K-A, 6).

Pottery aside, Marinatos himself considered that the ‘pyre’ was most probably a locus of sacred rites, noting in parallel that investigation of this area was unfinished. As for the subterranean rock-cut chambers, those of pillar-wells 6 and 17 have an opening on their southeast side, probably a door that was blocked with dry-stone walling, while the chambers of pillar-well 17 and the basement of Delta 3 communicate via another opening with a second rock-cut chamber¹⁷⁶⁴⁻¹⁷⁶⁶. For pillar-well 17 in particular, completion of the excavation in the surrounding area is required in order to clarify the still very obscure picture here. There is no direct evidence that the three EC marble collared jars found outside the rock-cut chamber of the pillar-well, placed inside a ‘frame’ and on top of the debris of an earlier destruction, were the contents of the chamber which has been interpreted as an EC grave. This debris has been shown from the pottery it contained to come from the seismic destruction in early LC I and the marble collared jars were consequently placed there after this destruction and after the putative use of the chamber for storing pottery clay in MC times, indeed they seem to constitute part of the debris from the seismic destruction.

The discovery of similar subterranean rock-cut structures on the Christiana islet and at Ftellos on Thera, of which the first is considered a remnant of a settlement¹⁷⁶⁷⁻¹⁷⁷² argues in favour of the interpretation of the underground rock-cut chambers at Akrotiri as remains of an EC settlement. Obviously it was easy to create such chambers in the volcanic bedrock of Thera and the Christiana islets, and this property of it was exploited by the EBA inhabitants as the most suitable and the least expensive solution to their needs.

The solid floor of reddish lava on which the layer of the ‘pyre’ was found clearly dates to the EC period, and so probably do the walls that surrounded the complex.

THE RELATIONS OF THERA DURING THE EBA
THE QUESTION OF 'CYCLADIC COLONIES'

The character of the Neolithic pottery at Akrotiri reveals relations between Thera and other Cycladic islands in the LN, and by extension relations between the Cyclades and the Dodecanese and Euboea. On the other hand, the typological parallels for the EC pottery at Akrotiri bear witness to relations between Thera and the rest of the Cyclades, central mainland Greece, the islands of the East and Northeast Aegean, the Troad and Crete.

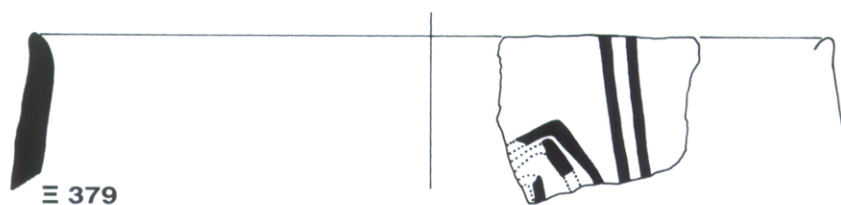
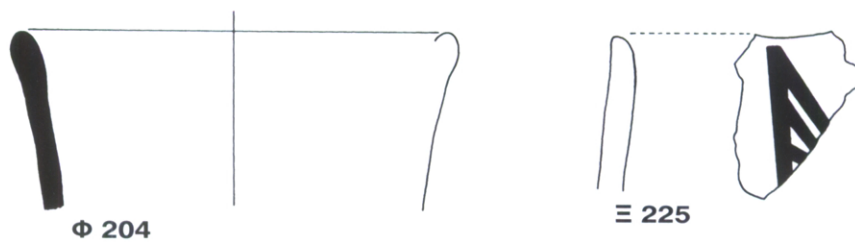
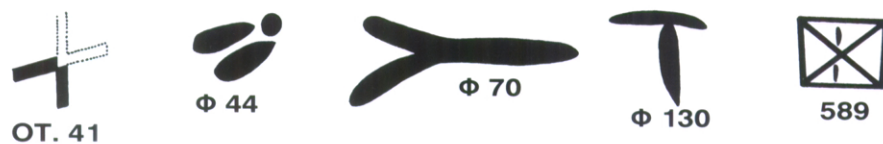
The relations between the different islands of the Cyclades and between the Cyclades and other parts of the Aegean region are obviously the result of trade and transactions in which the Cycladic seafarers were intermediaries. The Cycladic islanders' mercantile contacts with other parts of the Aegean region, particularly during the EC II and to a lesser degree during the EC III period, are witnessed on the one hand by a number of vases imported to the Cyclades from mainland Greece and Crete, and on the other by the quite large quantity of Cycladic objects (clay and marble vases, marble figurines and Melian obsidian) found on the Greek mainland, Crete, the islands of the East and North Aegean, and the western coast of Asia Minor.

The wide distribution of Cycladic or Cycladicizing objects outside the Cyclades and their discovery in some cases in conjunction with burial habits similar to Cycladic ones led many scholars to consider certain sites in Attica, Euboea and Crete as 'Cycladic colonies'¹⁷⁹⁹. Some claim relations between the Cyclades and Eastern Mediterranean lands, or Cycladic influences or even installations on the European coasts of the Western Mediterranean and the Iberian peninsula¹⁸⁰⁰⁻¹⁸⁰¹. These last theories should for the present be treated with circumspection. As far as the contentious issue of 'Cycladic colonies' is concerned, I believe that the wide distribution of Cycladic or Cycladicizing objects in the Aegean region may very well be due to the creation of a spirit of cultural homogeneity, on account of the constant communication and exchange of ideas between the various regions. Concurrently, however, we cannot preclude the presence of Cycladic merchants or craftsmen, or even refugees –considering that the end of EC II and the early phase of EC III seem to have been troubled times in the Aegean– at certain sites in Attica and Northern Crete which show closer relations with the Cyclades in terms of mortuary practices and grave goods of Cycladic provenance or inspiration, without this necessarily implying that these are Cycladic colonies.

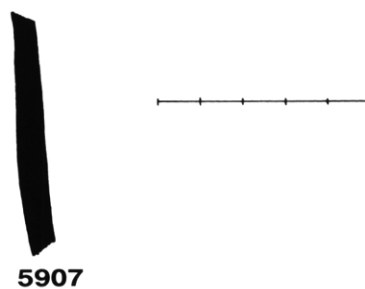
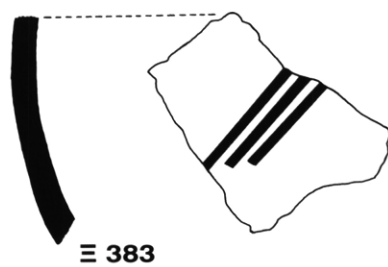
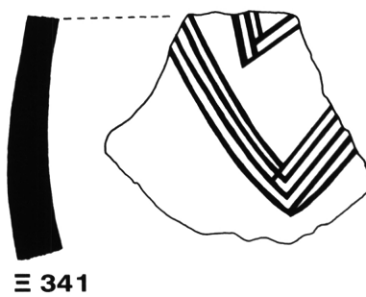
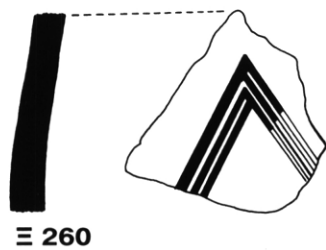
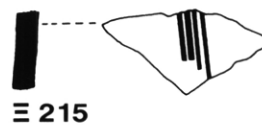
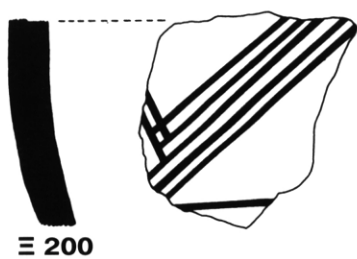
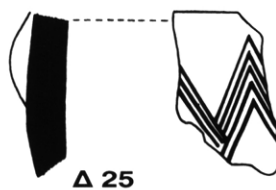
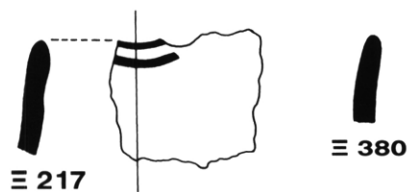
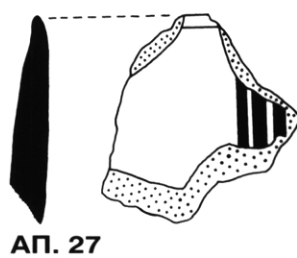
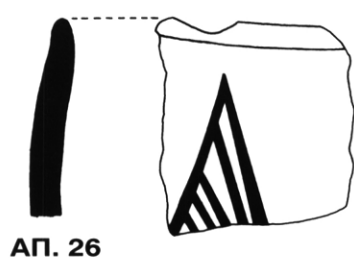
V
ΣΧΕΔΙΑ

1. Γενικό τοπογραφικό της άνασκαφής του Άκρωτηρίου Θήρας (ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖο τῆς Ἀνασκαφῆς). Μὲ κόκκινο σημειώνεται ἡ διασπορὰ τῆς νεολιθικῆς καὶ τῆς ΠΚ κεραμεικῆς στὸν ΥΚ Ι οἰκισμό.

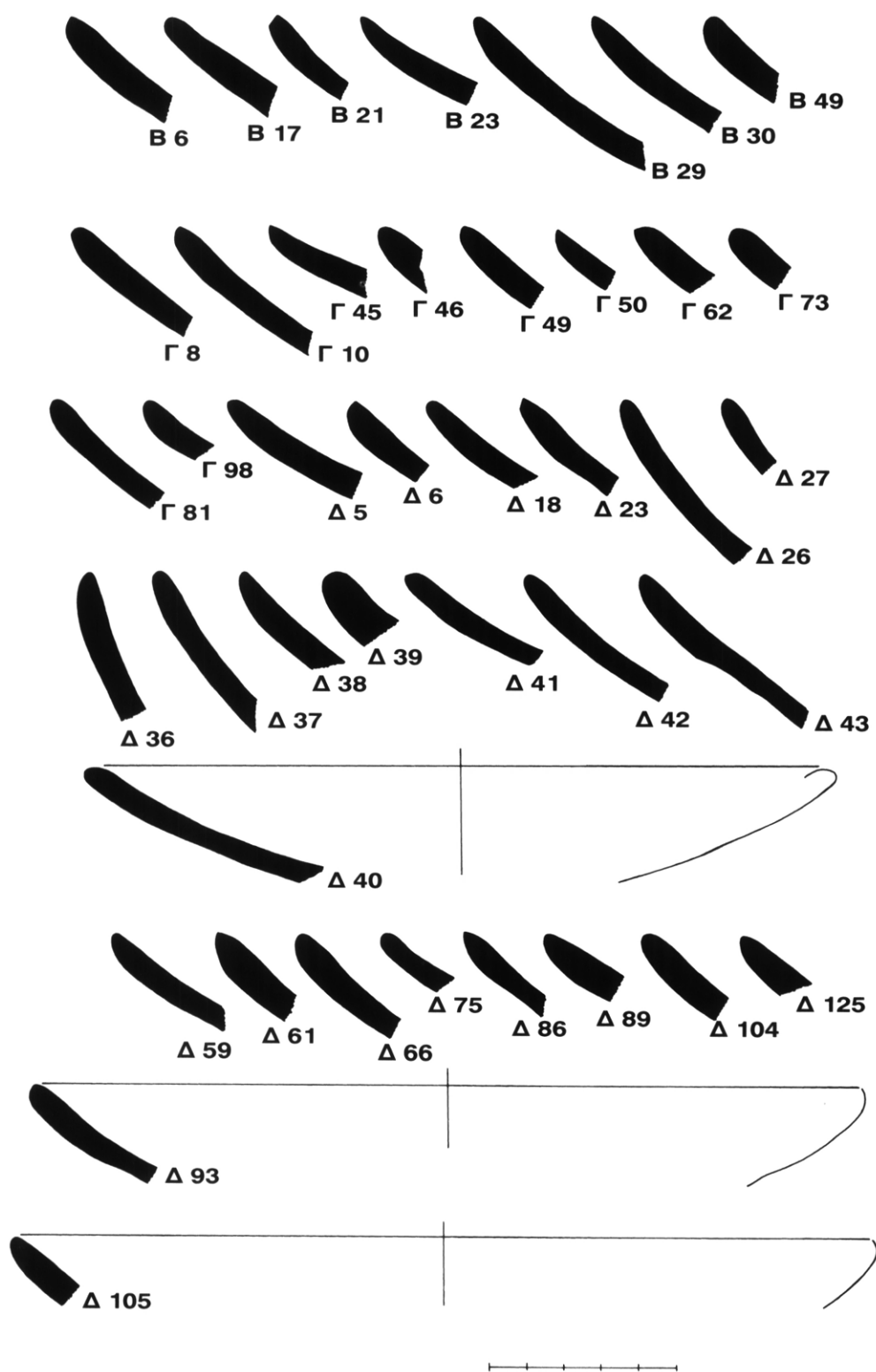

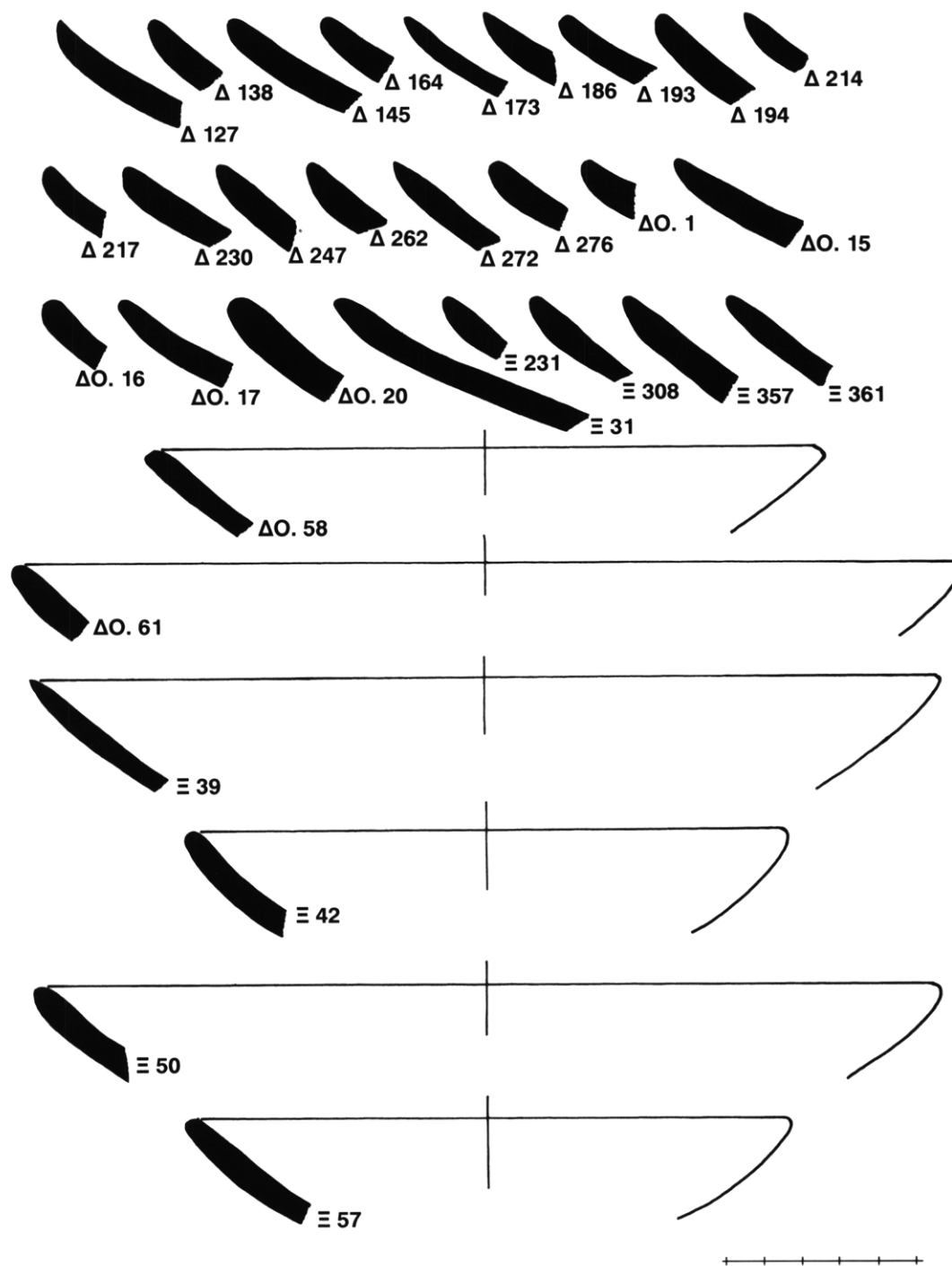
2. α. Σημεῖα τῶν κεραμέων. β. Νεολιθικά ὄστρακα.

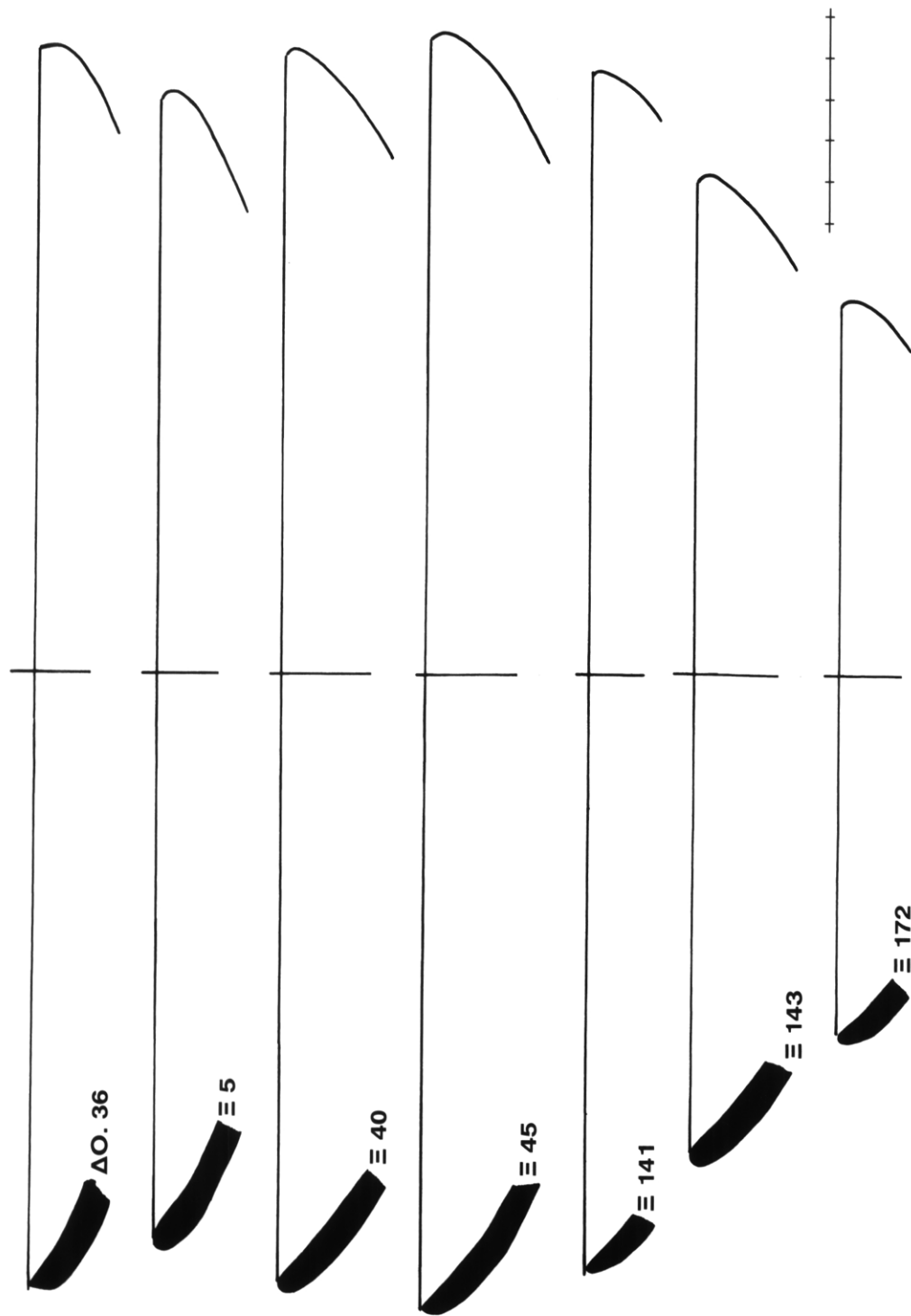
3. Νεολιθικά ὄστρακα.

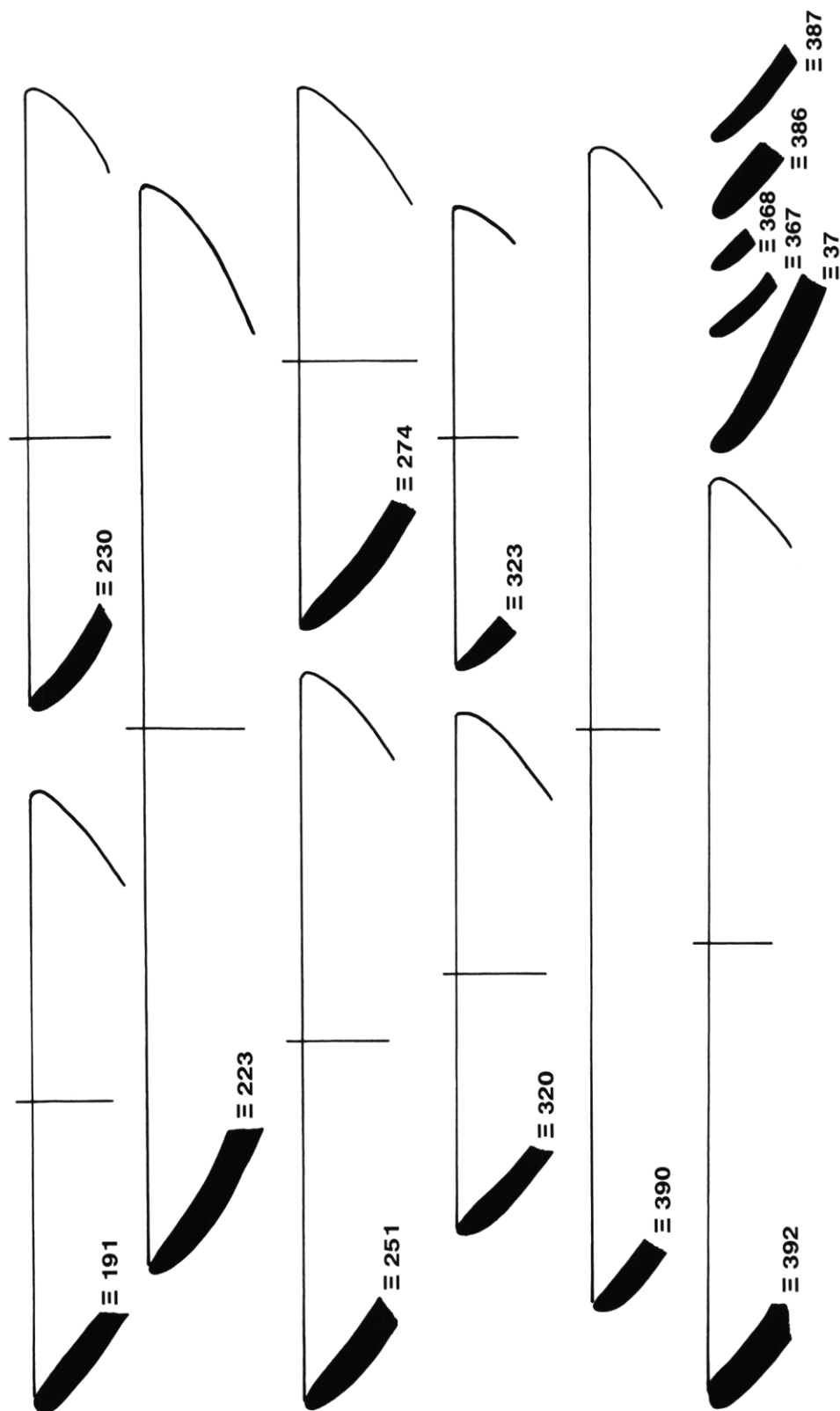
4. Άνοικτες φιάλες με εὐθὺν χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα.

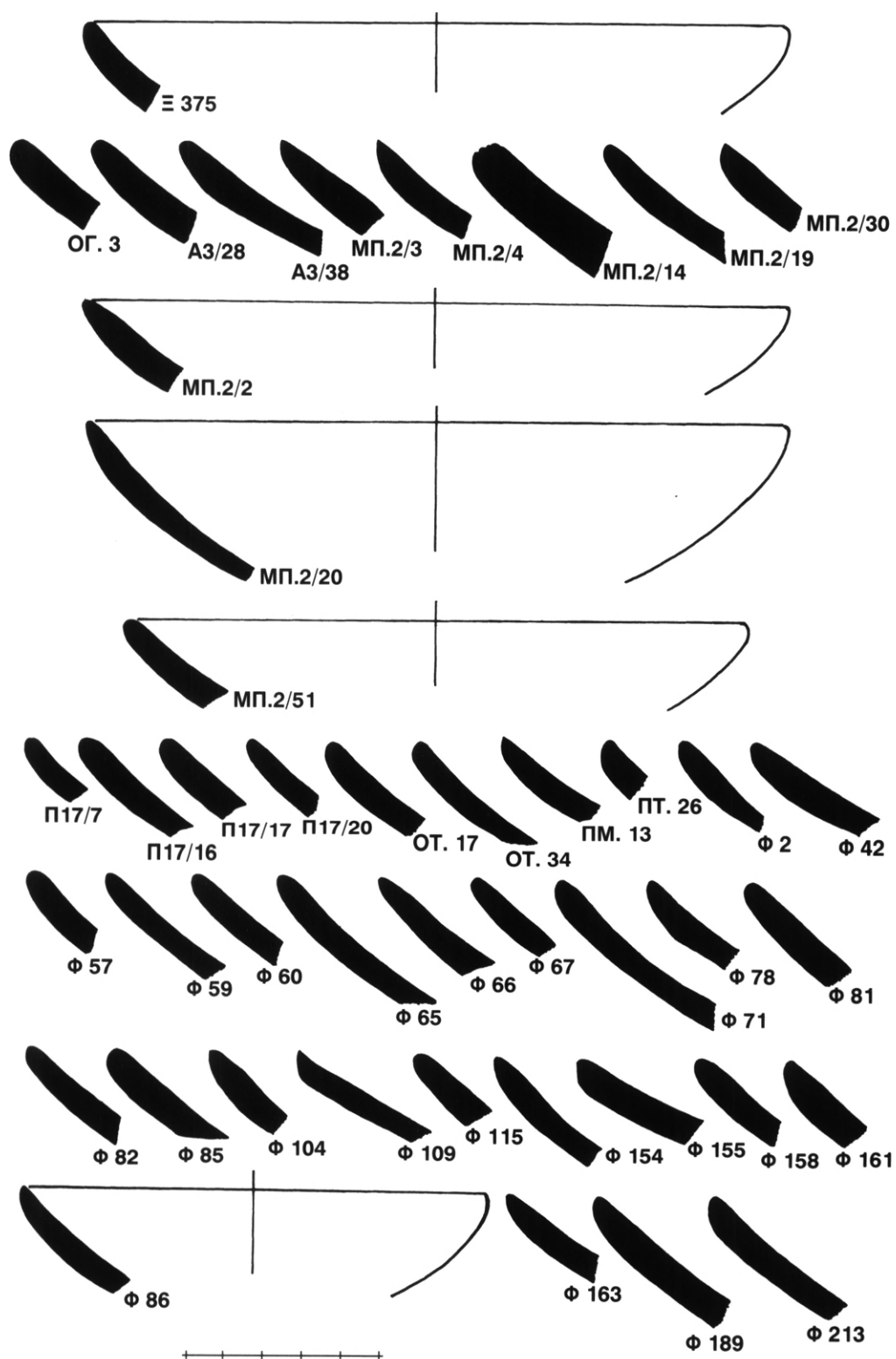
5. Ἀνοικτὲς φιάλες μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα.

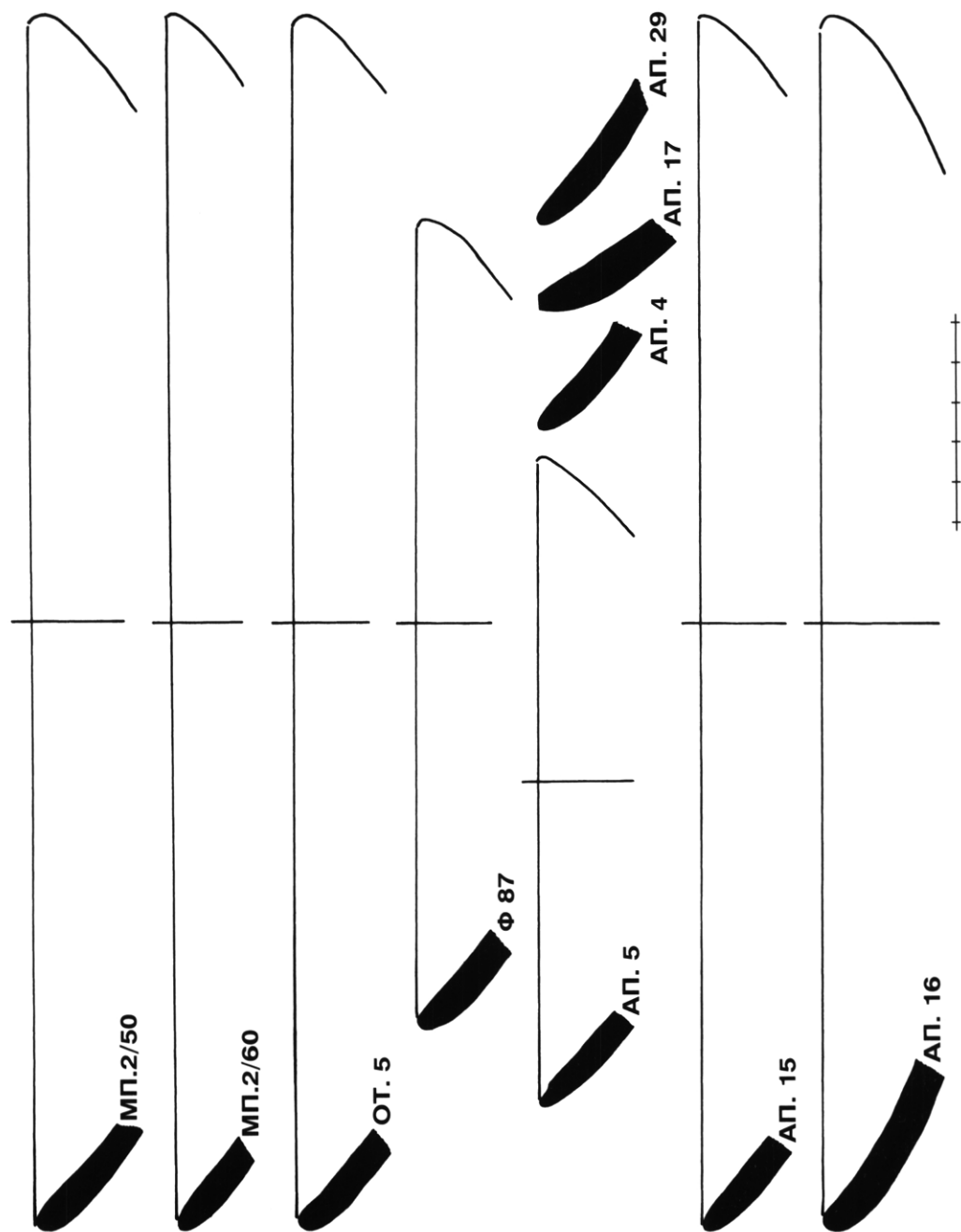
6. Άνοικτες φιάλες με εϑϑϑ χείλος και εϑϑϑραμμα τοιχώματα.

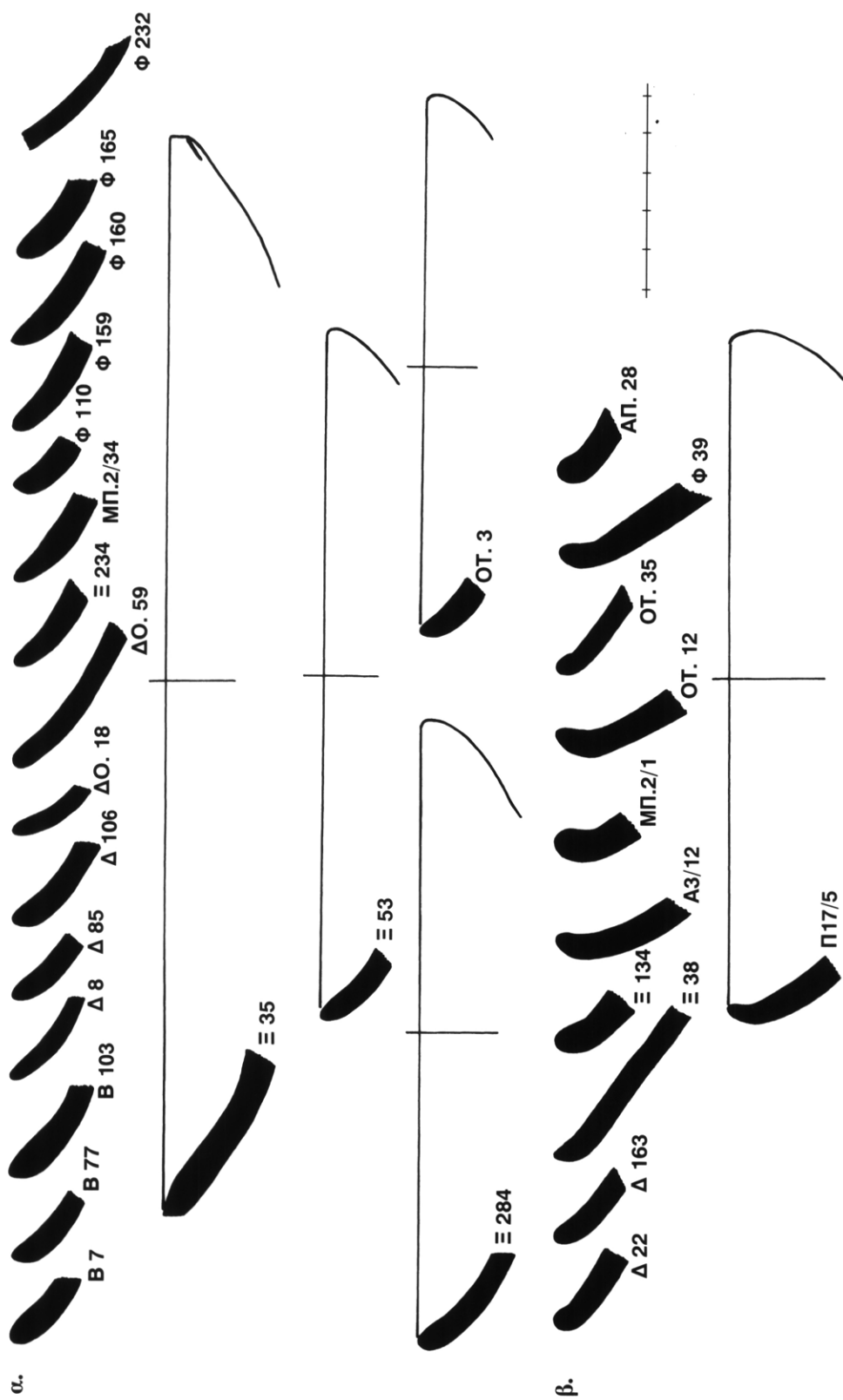
7. Άνοικτες φιάλες με εύθυ χείλος και εύθύγραμμο τοιχώματα.

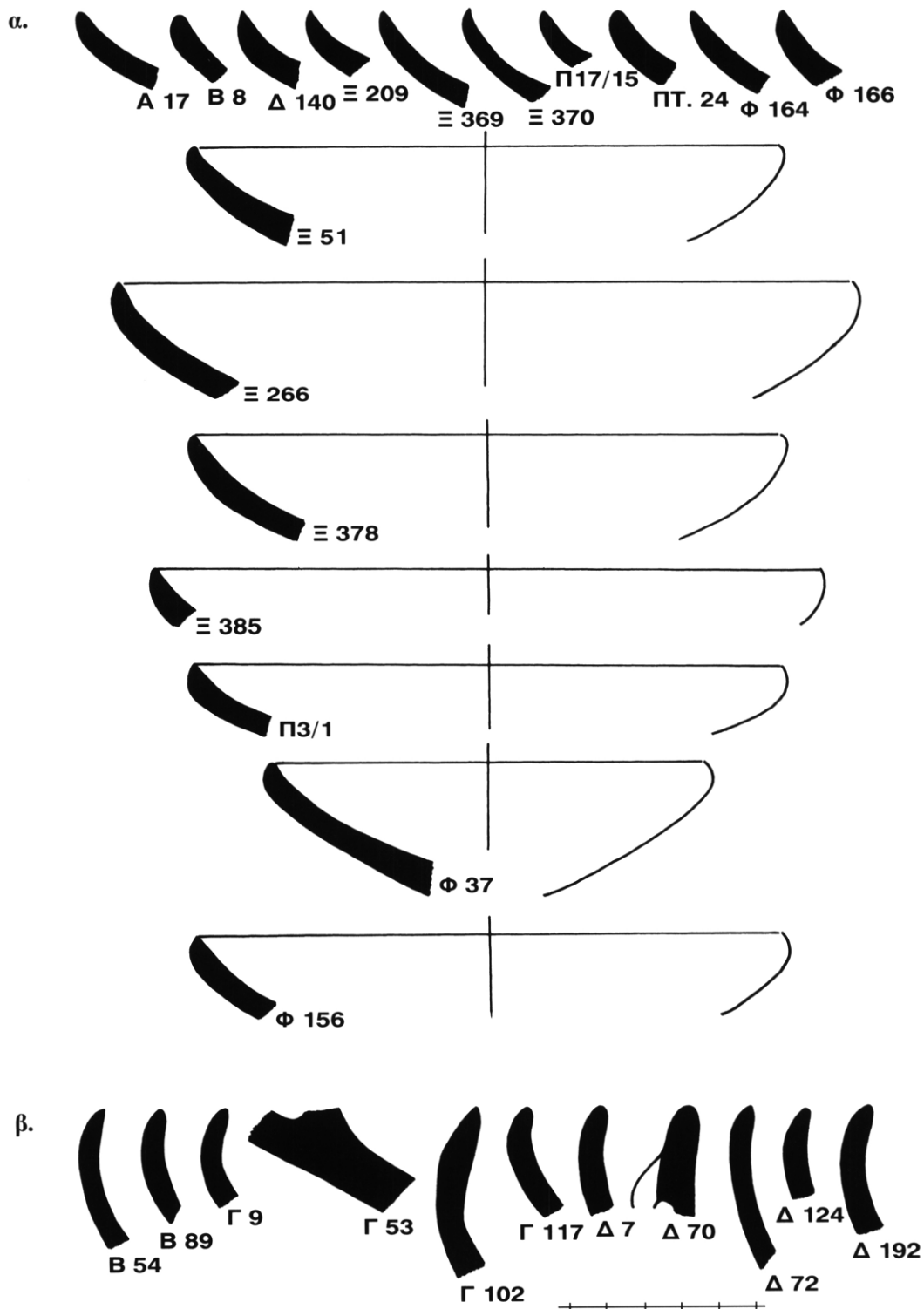
8. Άνοικτες φιάλες με εύθν χείλος και εύθύγραμμα τοιχώματα.

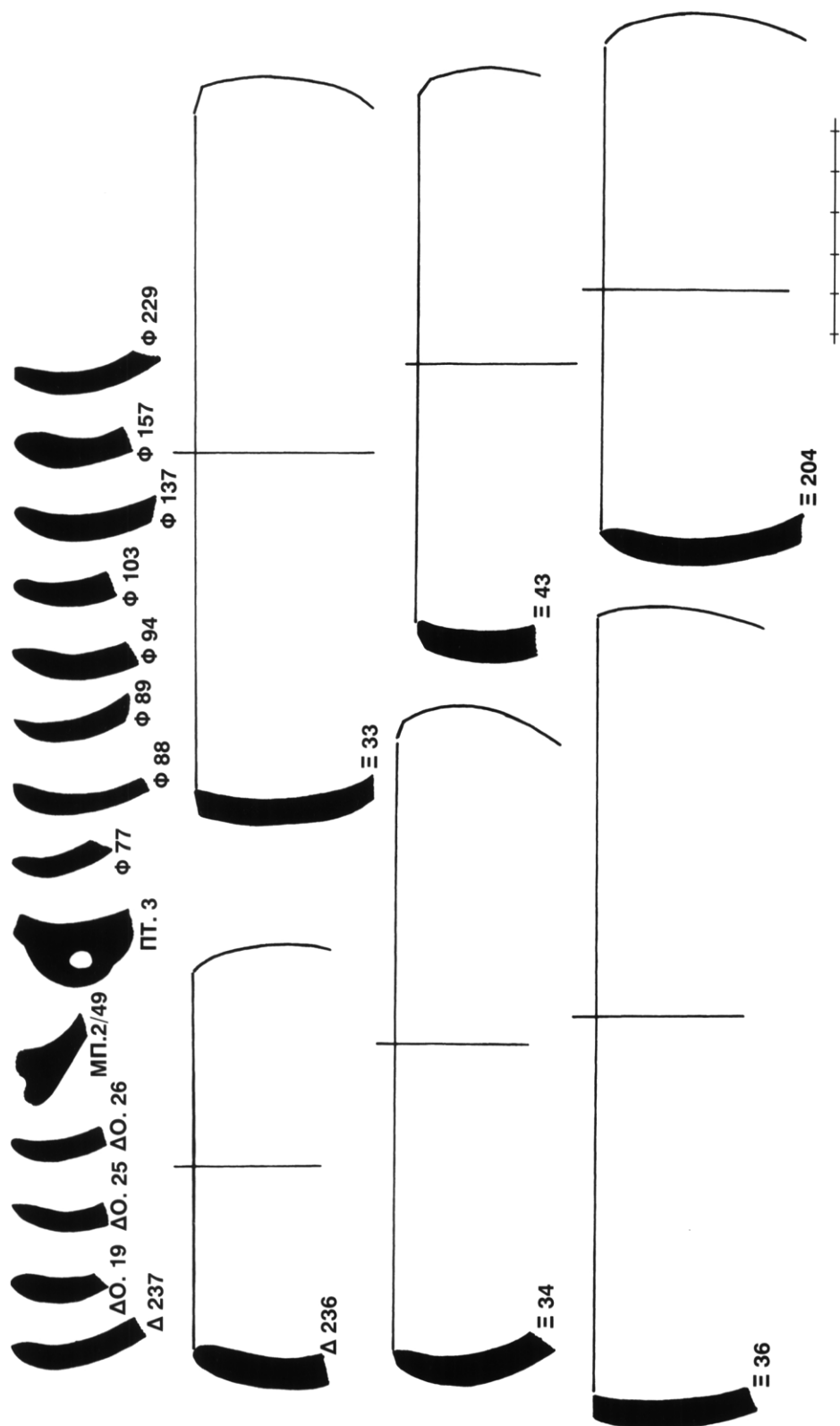
9. Άνοικτες φιάλες με εϑν χείλος καί εϑν γράμμα τοιχώματα.

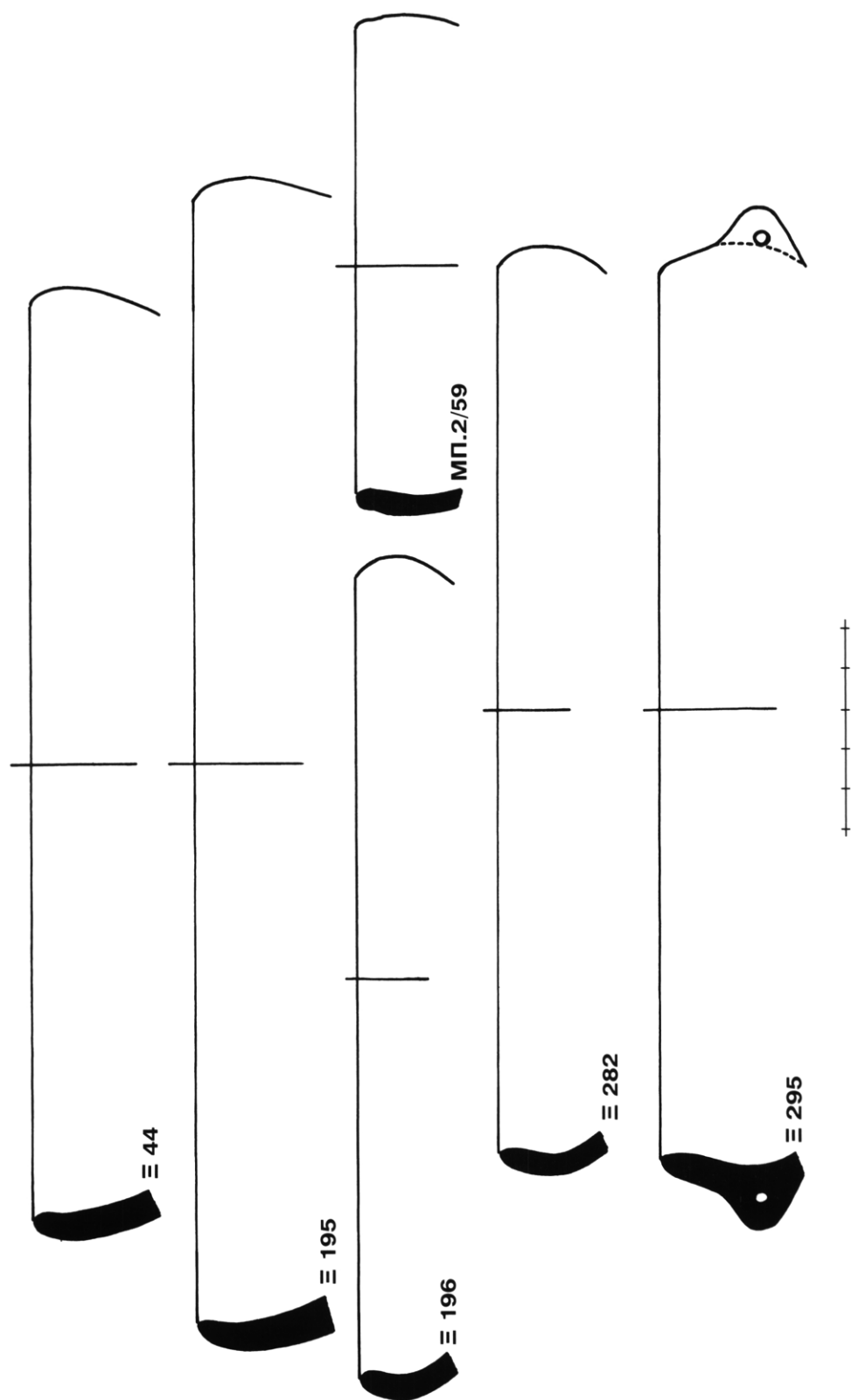
10. α. Άνοικτες φιάλες με εύθυ χείλος και ελάφρως κυρτά τοιχώματα. β. Άνοικτες φιάλες με έσω νεύον χείλος και εύθύγραμμο τοιχώματα.

11. α. Άνοικτες φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα. β. Άνοικτες φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα.

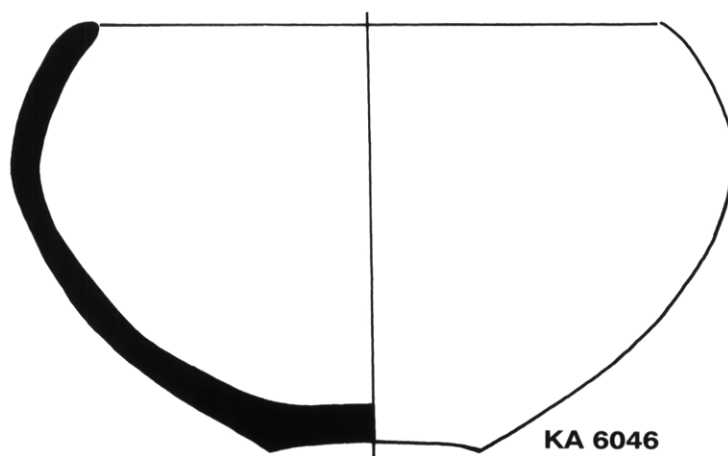

12. Άνοικτες φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα.

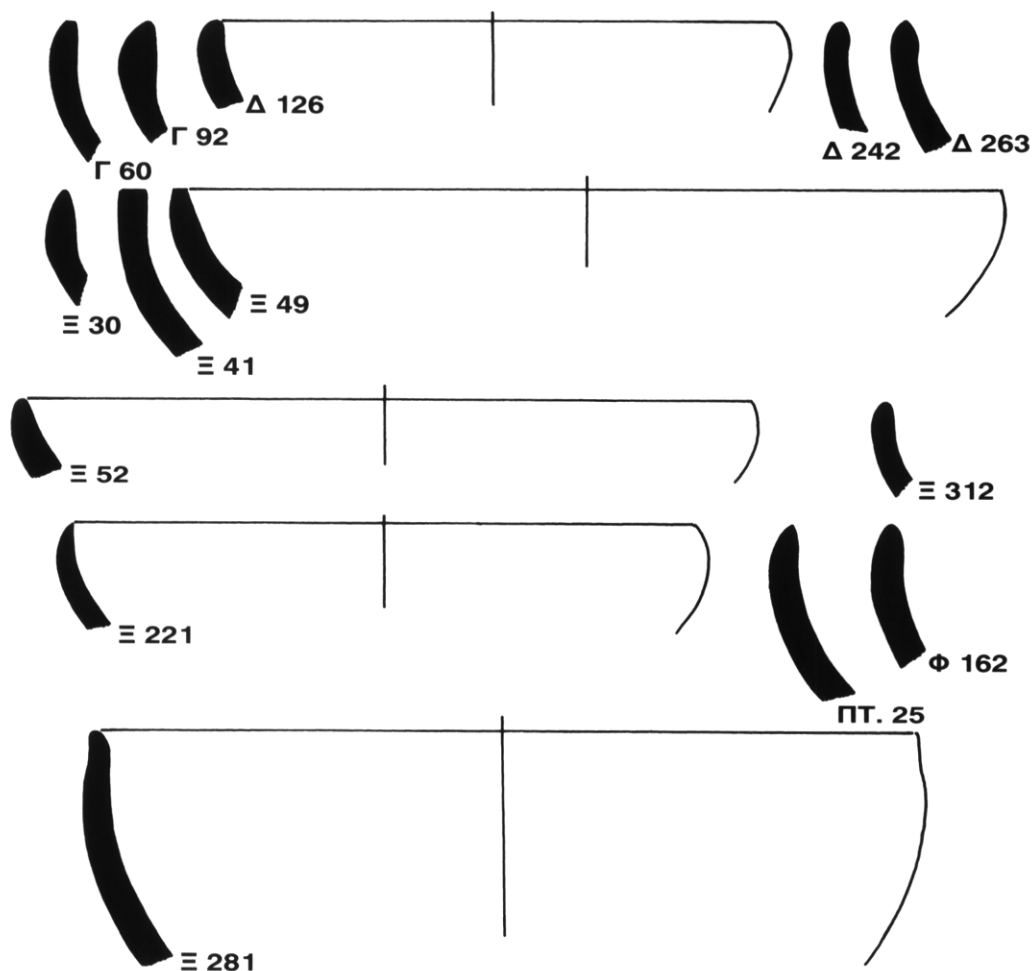

13. Άνοικτες φιάλες με ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα.

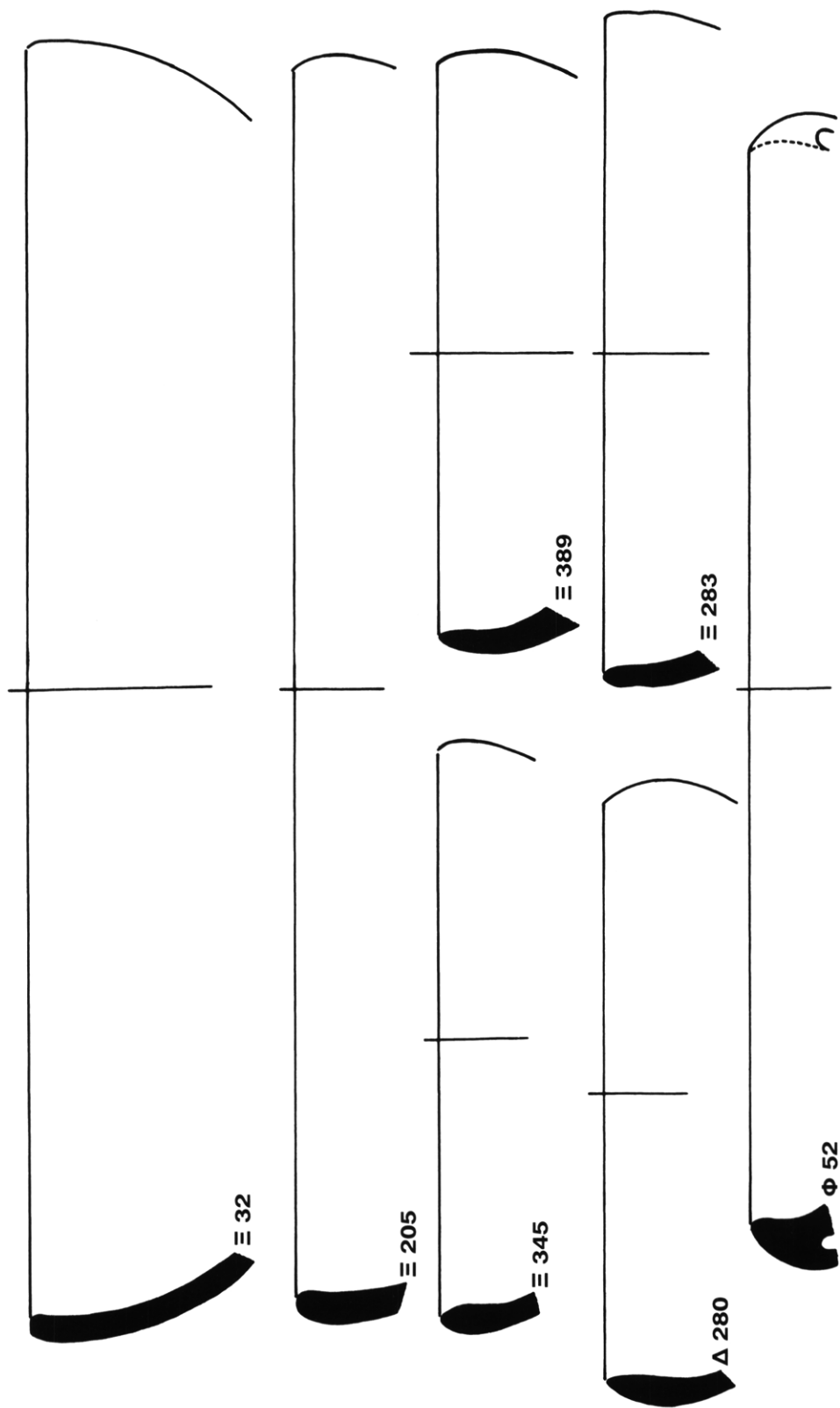
α.

β.

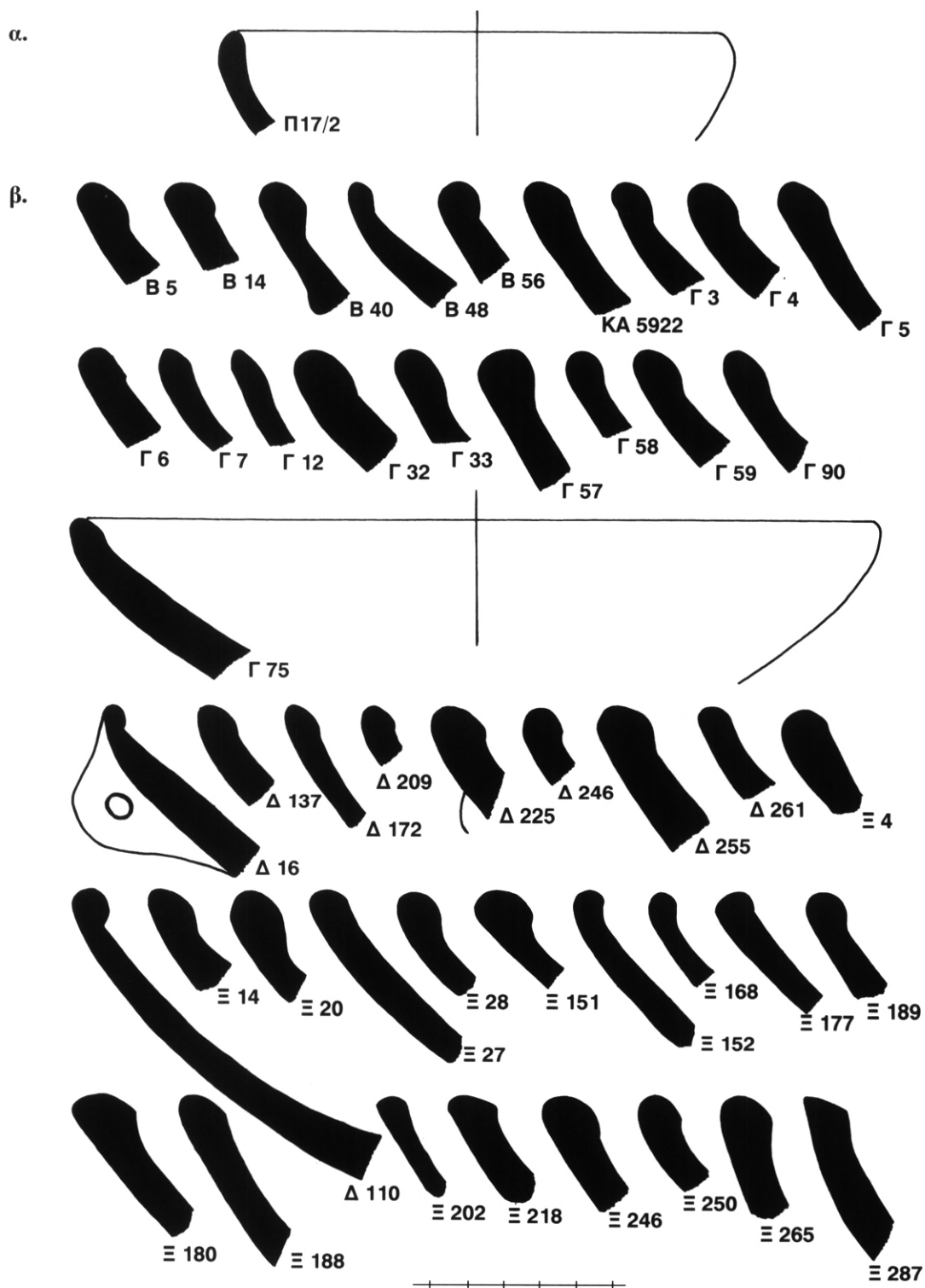

14. α. Ἀνοικτὴ φιάλη μὲ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα. β. Ἀνοικτὲς φιάλεις μὲ χεῖλος ποὺ κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω.

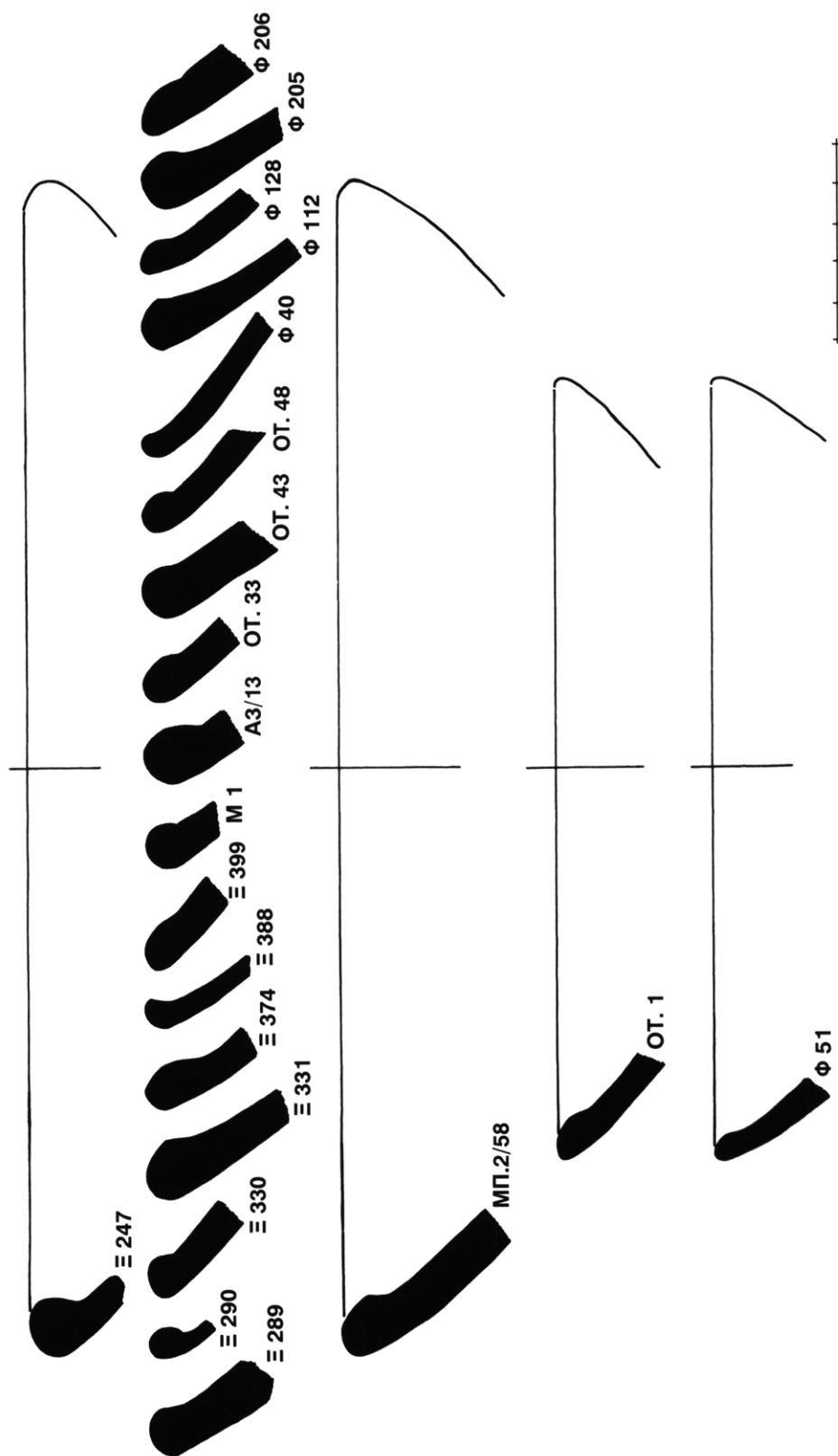

+

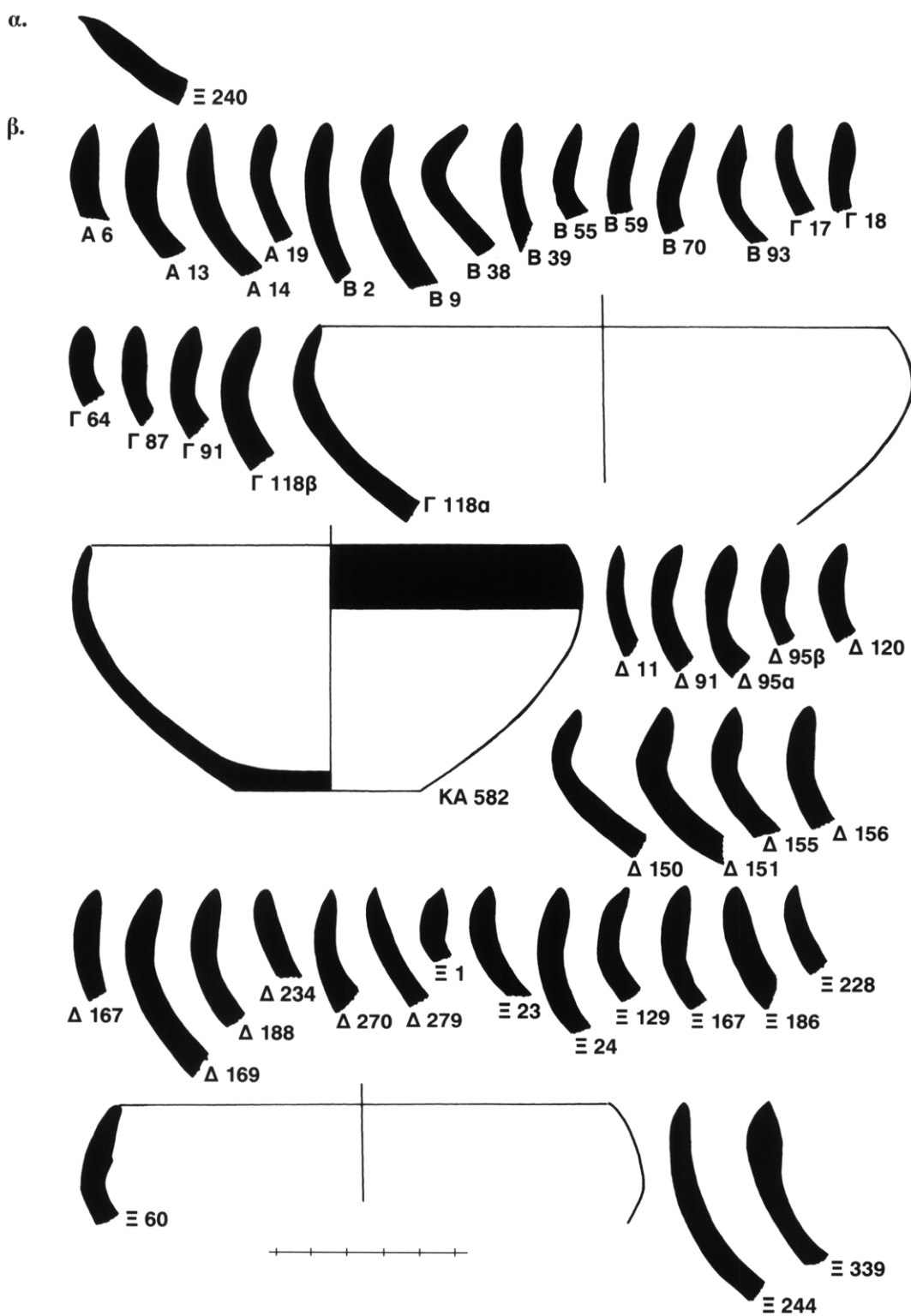
15. Άνοιγτες φιάλες με χείλος που κάμπτεται προς τα άνω.

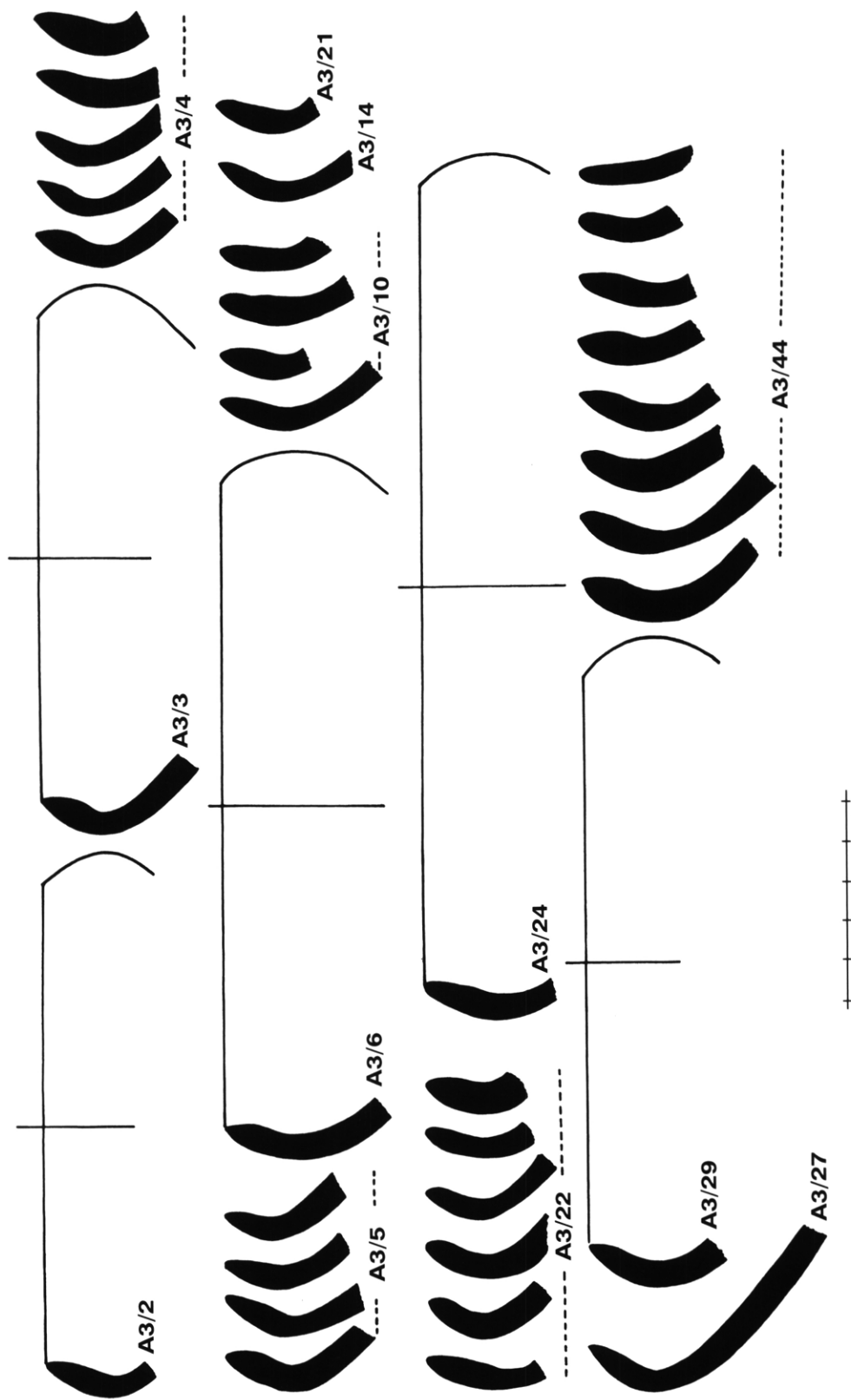
16. α. Άνοικτες φιάλες με χεῖλος πὺν κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. β. Άνοικτες φιάλες με χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά.

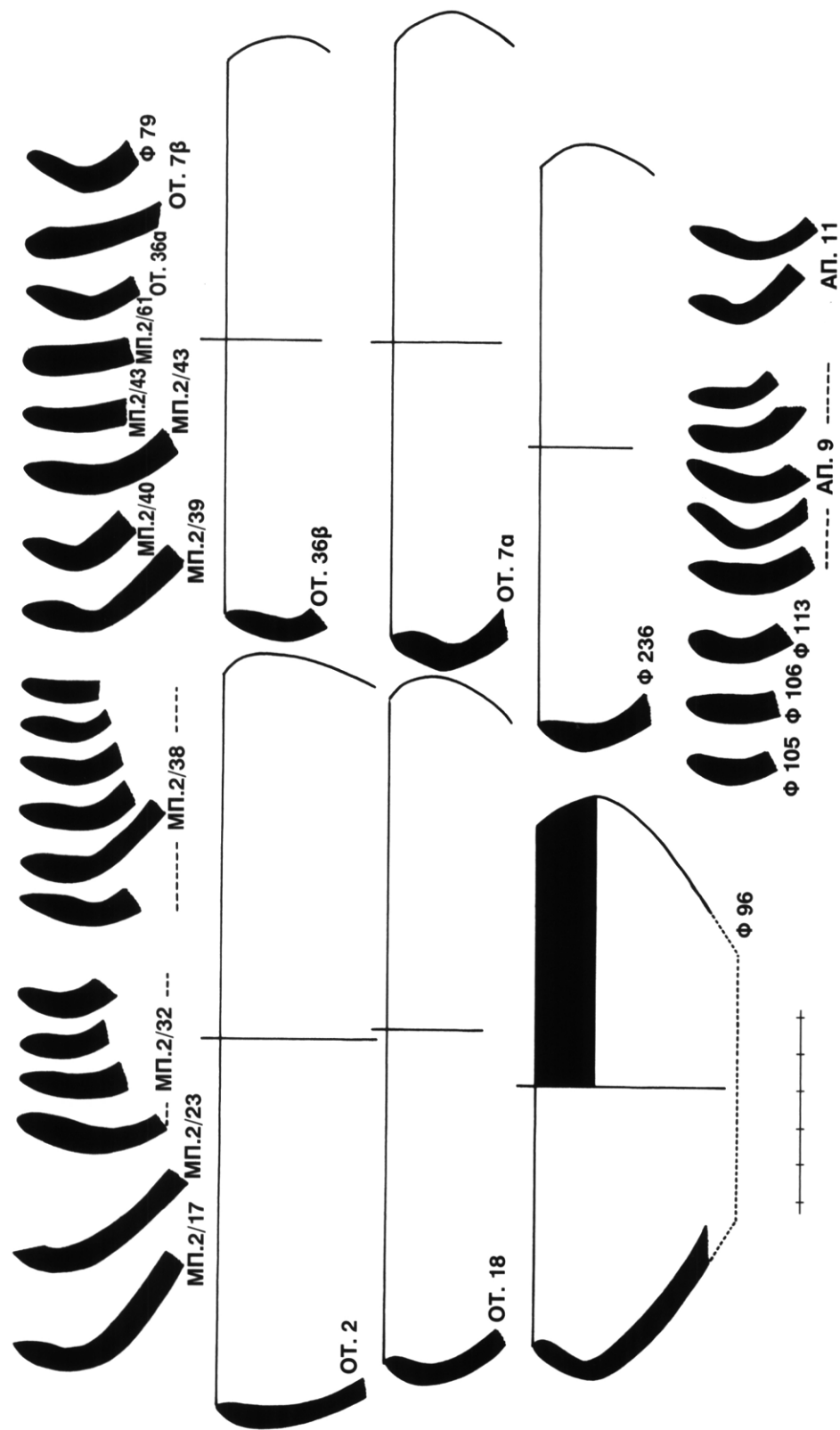

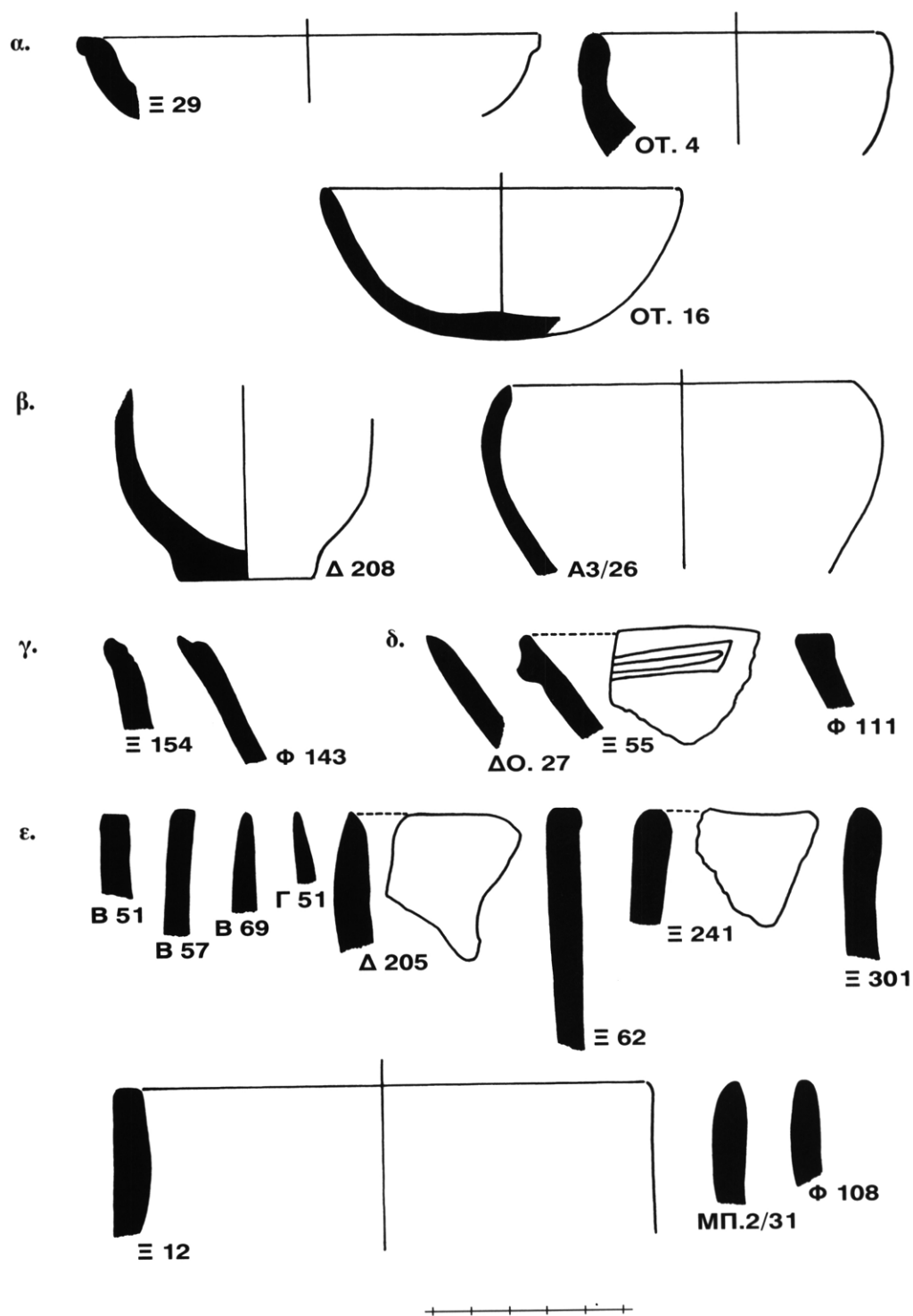
17. Άνοικτες φιάλες με χείλος διογκωμένο έσωτερικά.

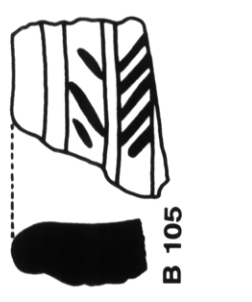
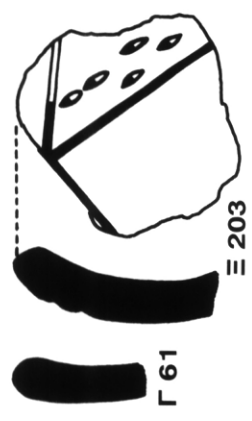
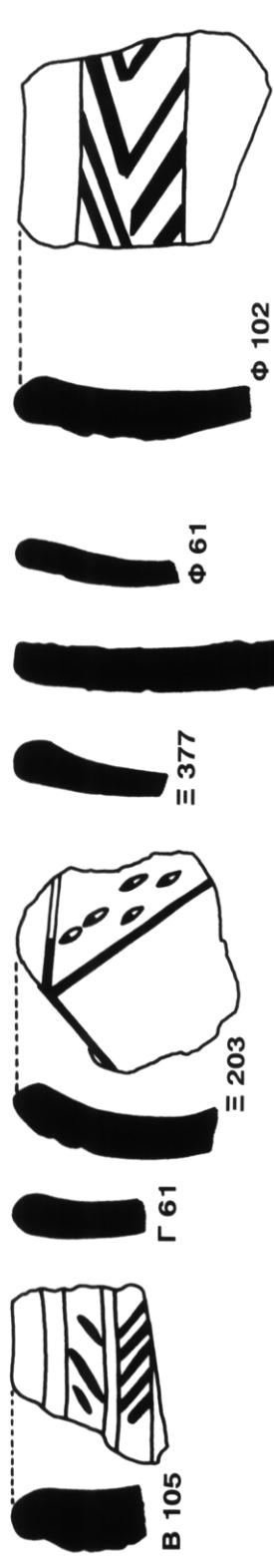
18. α. Άνοικτή φιάλη με ἔξω νεῦον χεῖλος. β. «Μηλιακὲς φιάλες».

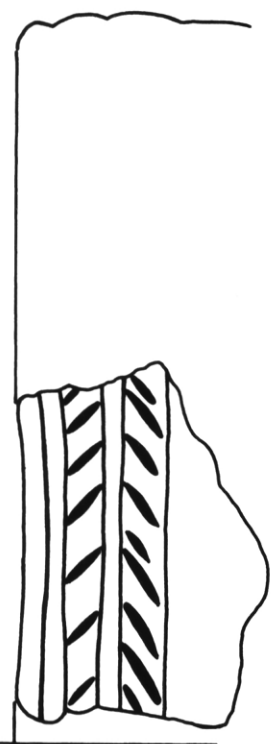

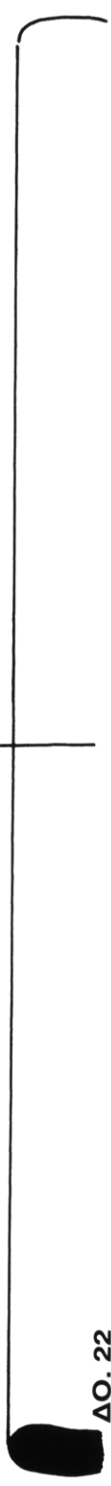
21. α. Μικρές φιάλες με ήμισφαιρικό σώμα. β. Μικρές φιάλες με δακτυλιοειδή βάση. γ. Διακοσμημένες κωνικές φιάλες. δ. Άκόσμητες κωνικές φιάλες. ε. Βαθιές φιάλες με σχεδόν κατακόρυφα τοιχώματα.

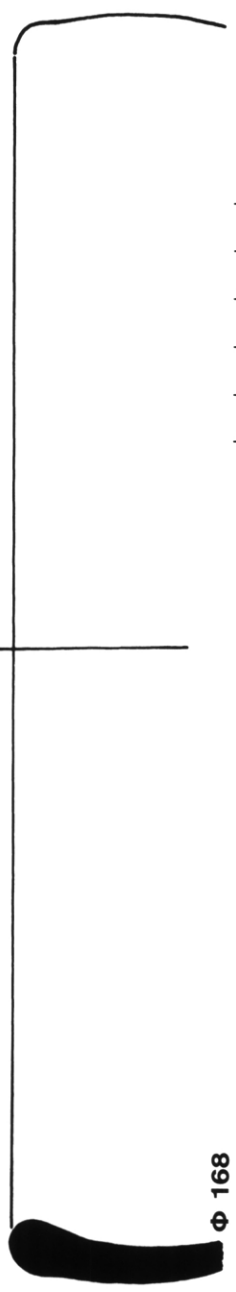
Ξ 5/1

Δ 277

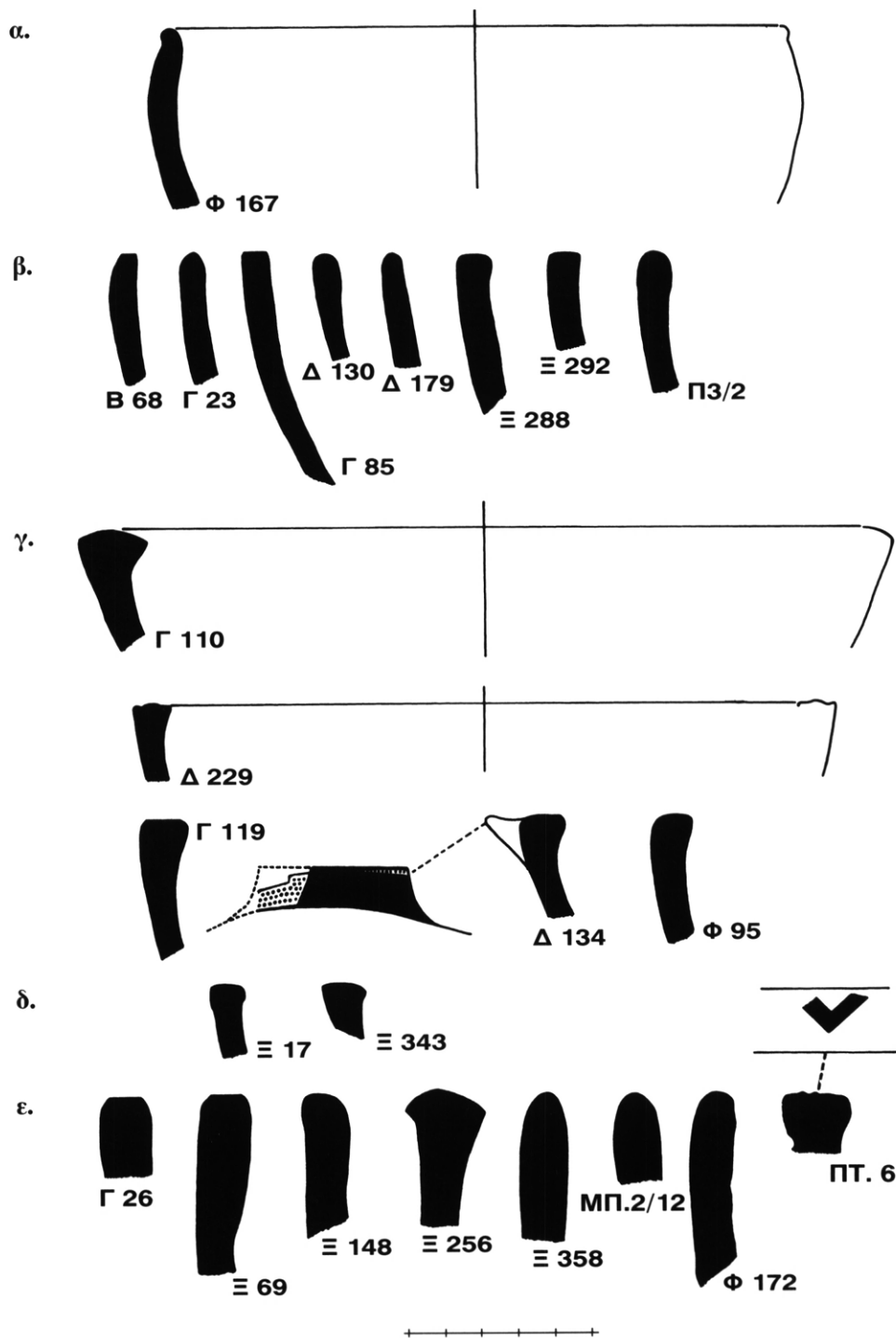
ΔΟ. 22

Φ 168

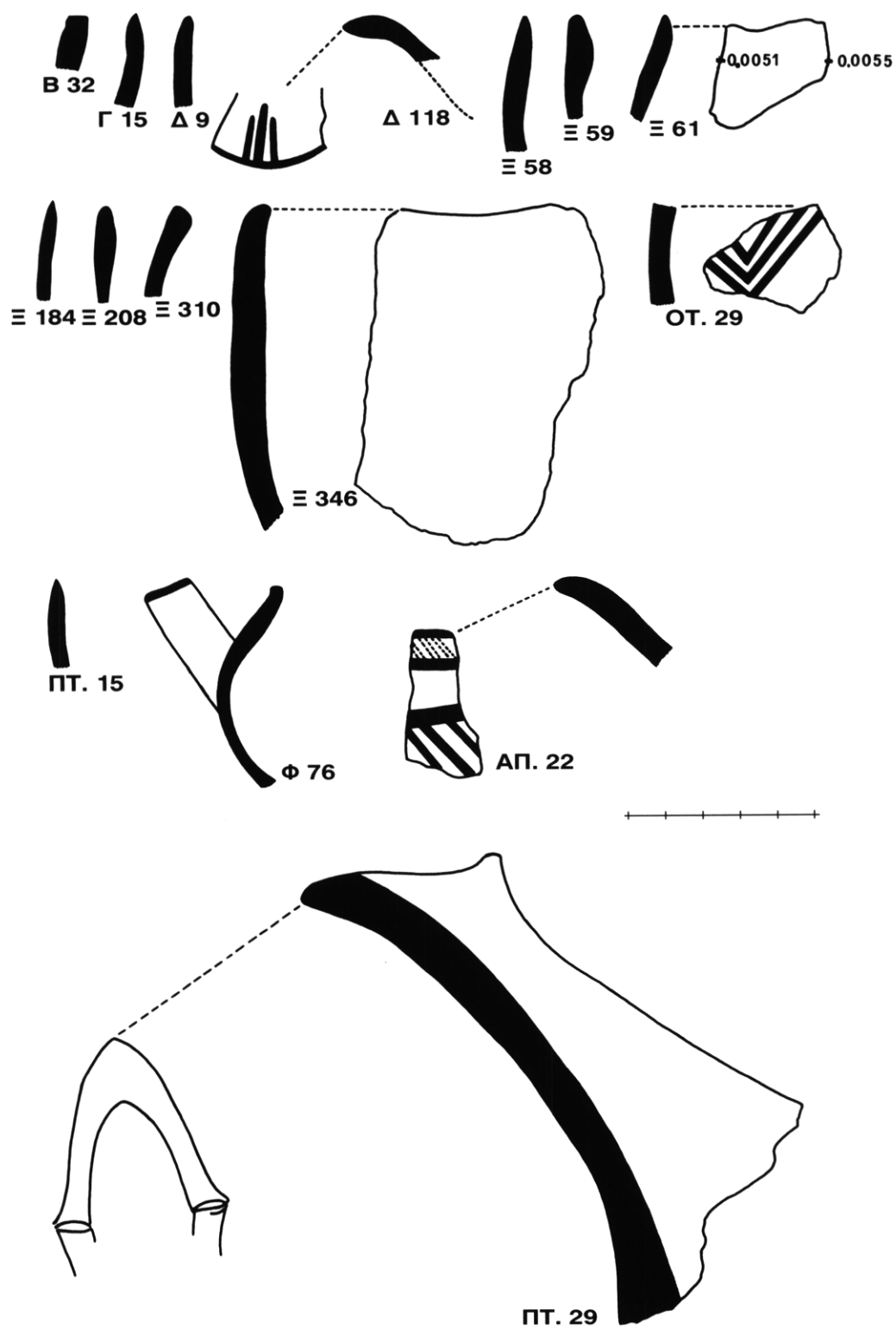
22. Βαθιές φιάλες με ήμισφοειδικό μάλλον σώμα.

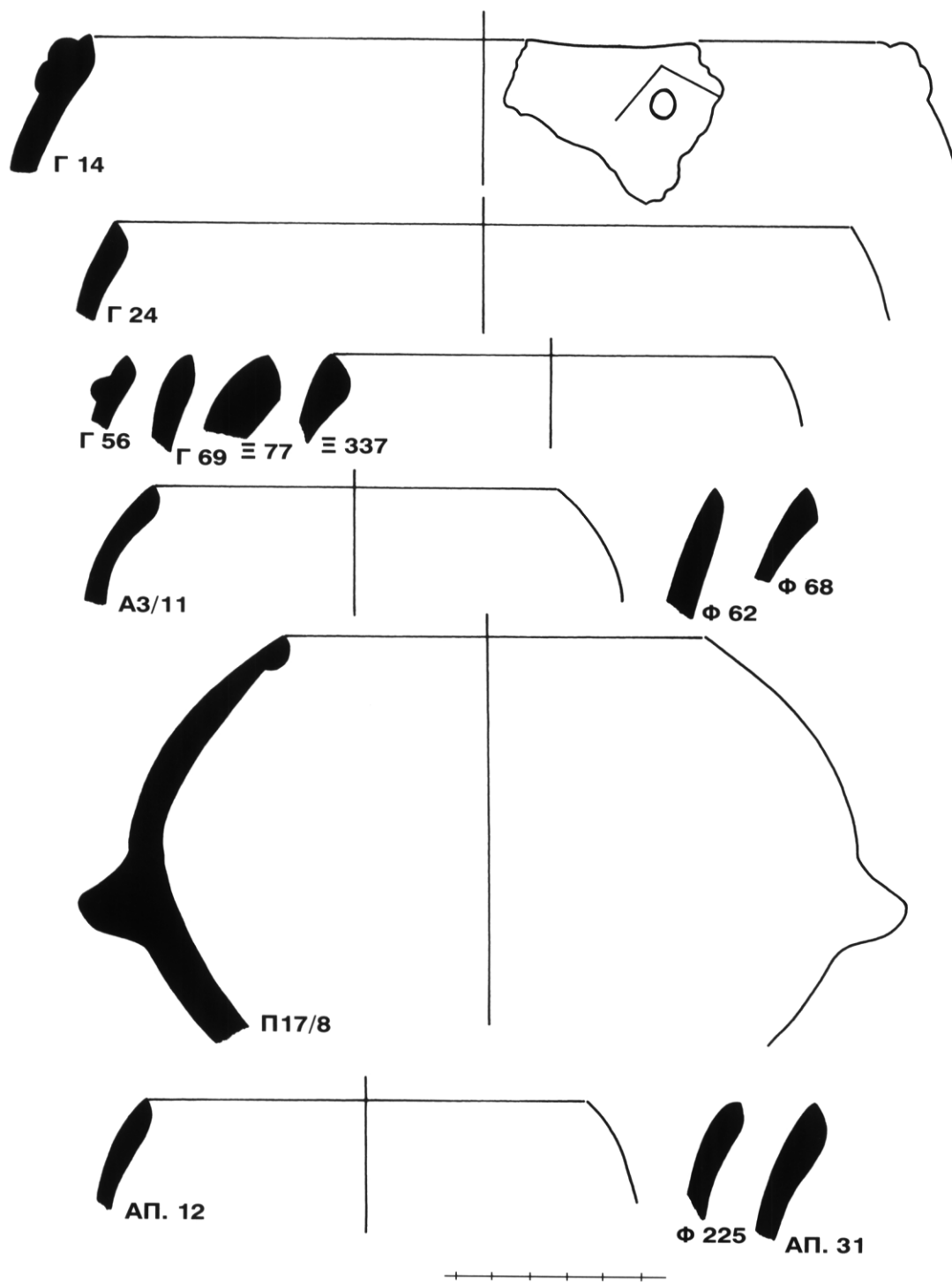
23. α. Βαθιές φιάλες με ήμισφαιρικό μάλλον σῶμα. β. Βαθιές φιάλες με ἐλαφρῶς κολουροκωνικό σῶμα καὶ μὴ προεξέχον χεῖλος. γ. Βαθιές φιάλες με ἐλαφρῶς κολουροκωνικό σῶμα καὶ χεῖλος πὺν προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω. δ. Βαθιές φιάλες με ἐλαφρῶς κολουροκωνικό σῶμα καὶ χεῖλος σχήματος T ἢ Γ. ε. Λεκανίδες με σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα.

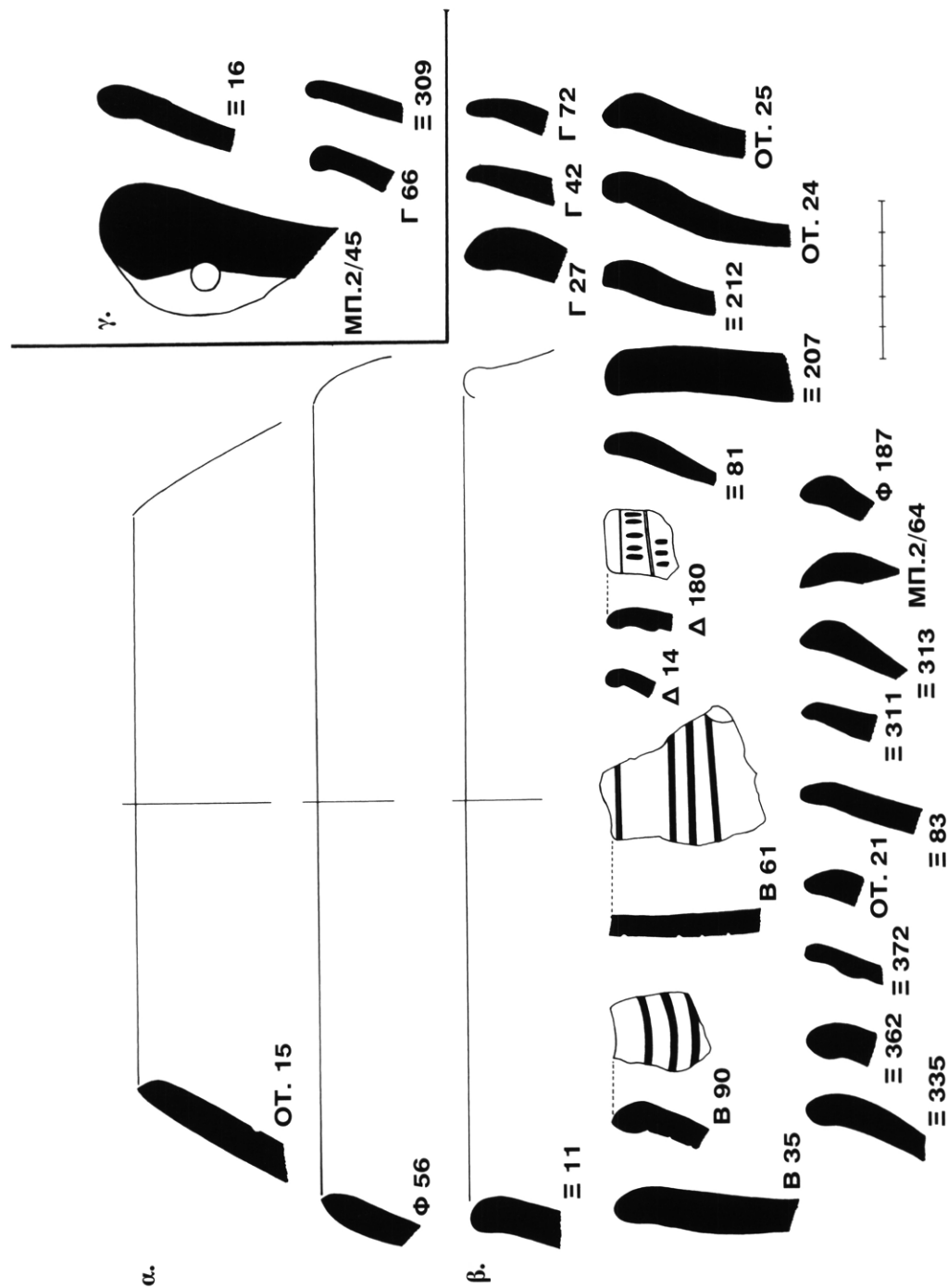
24. α. Λεκανίδες με σχεδόν κατακόρυφα τοιχώματα. β. Λεκανίδες με κολουρογωνικό σώμα και όριζόντιο, μη προεξέχον χείλος. γ. Λεκανίδες με κολουρογωνικό σώμα και χείλος που προβάλλεται προς τα έσω. δ. Λεκάνες με κολουρογωνικό σώμα και προεξέχον χείλος.

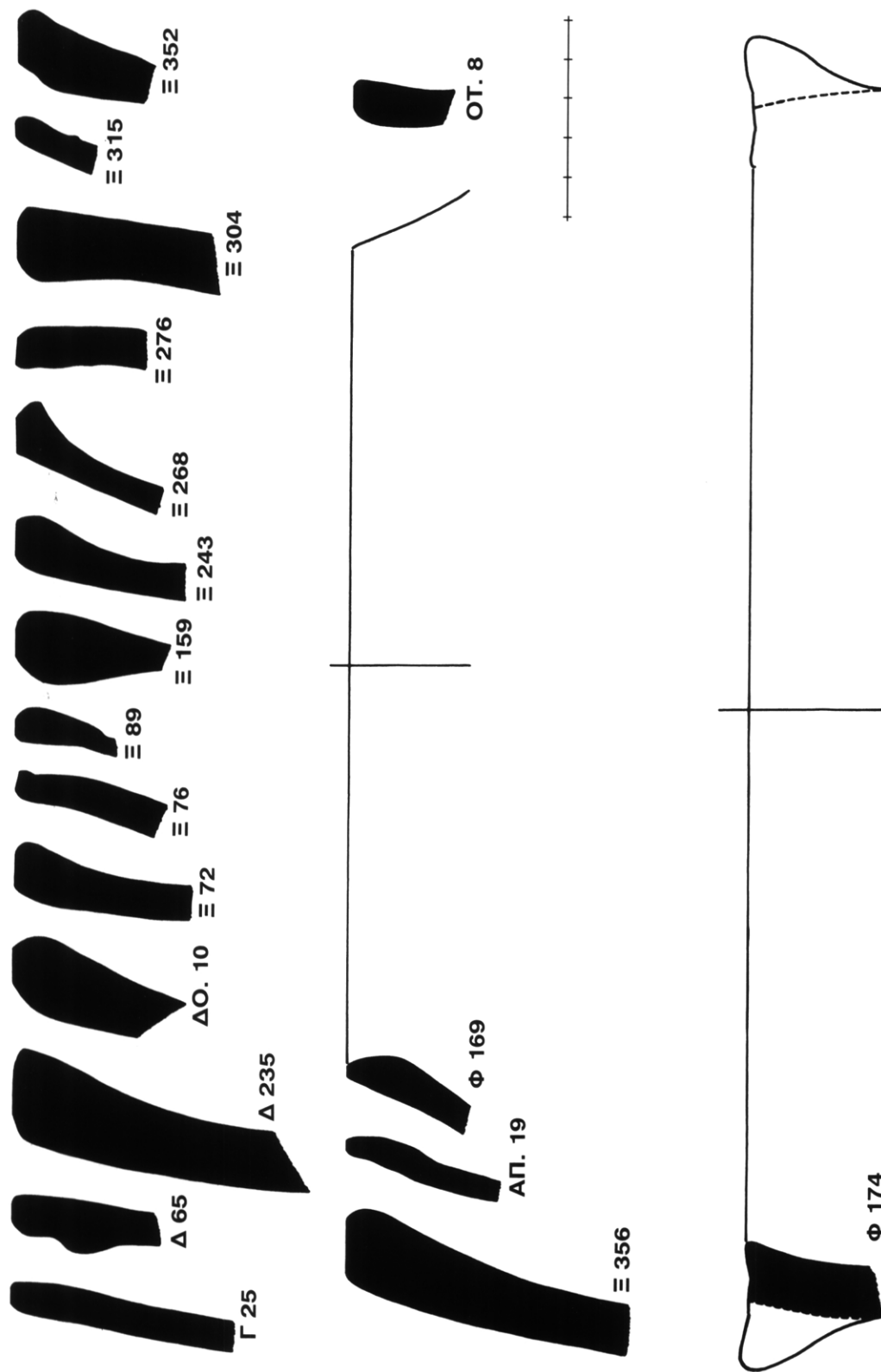
25. Κύμβες.

26. Βαθιά άνοικτά άγγεϊα με χείλος που άπολήγει σε άκμή.

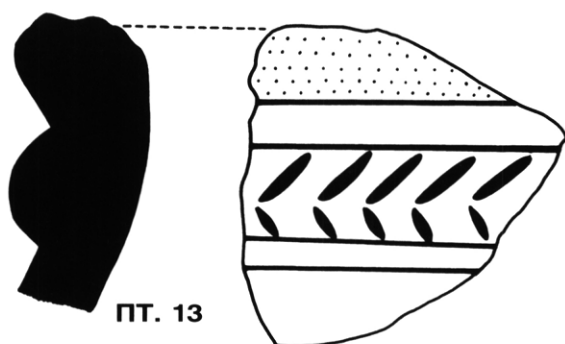

27. α. Βαθιά άνοικτά άγγεϊα με χείλος που άπολήγει σε άκμή. β. Βαθιά άνοικτά άγγεϊα με χείλος που νευί έλαφρώς προς τά έξω.
γ. Βαθιά άνοικτά άγγεϊα με περιχίλωμα.

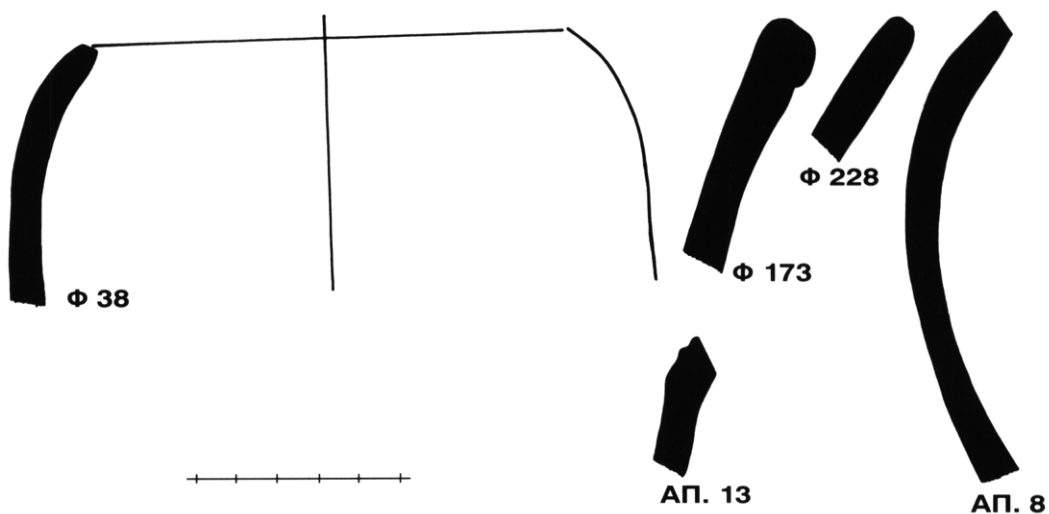
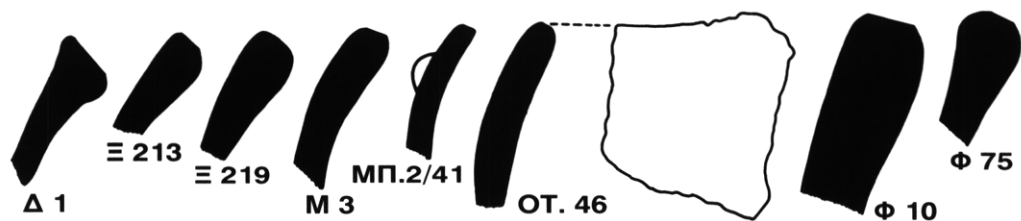
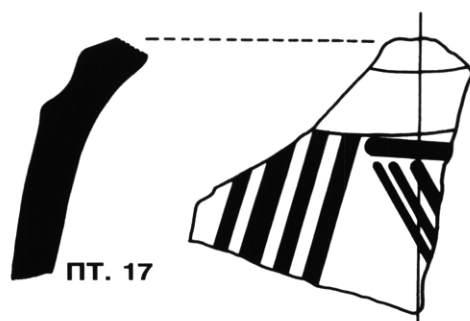

28. Βαθιά άνοικτά άργεϊά με όριζόντιο χείλος.

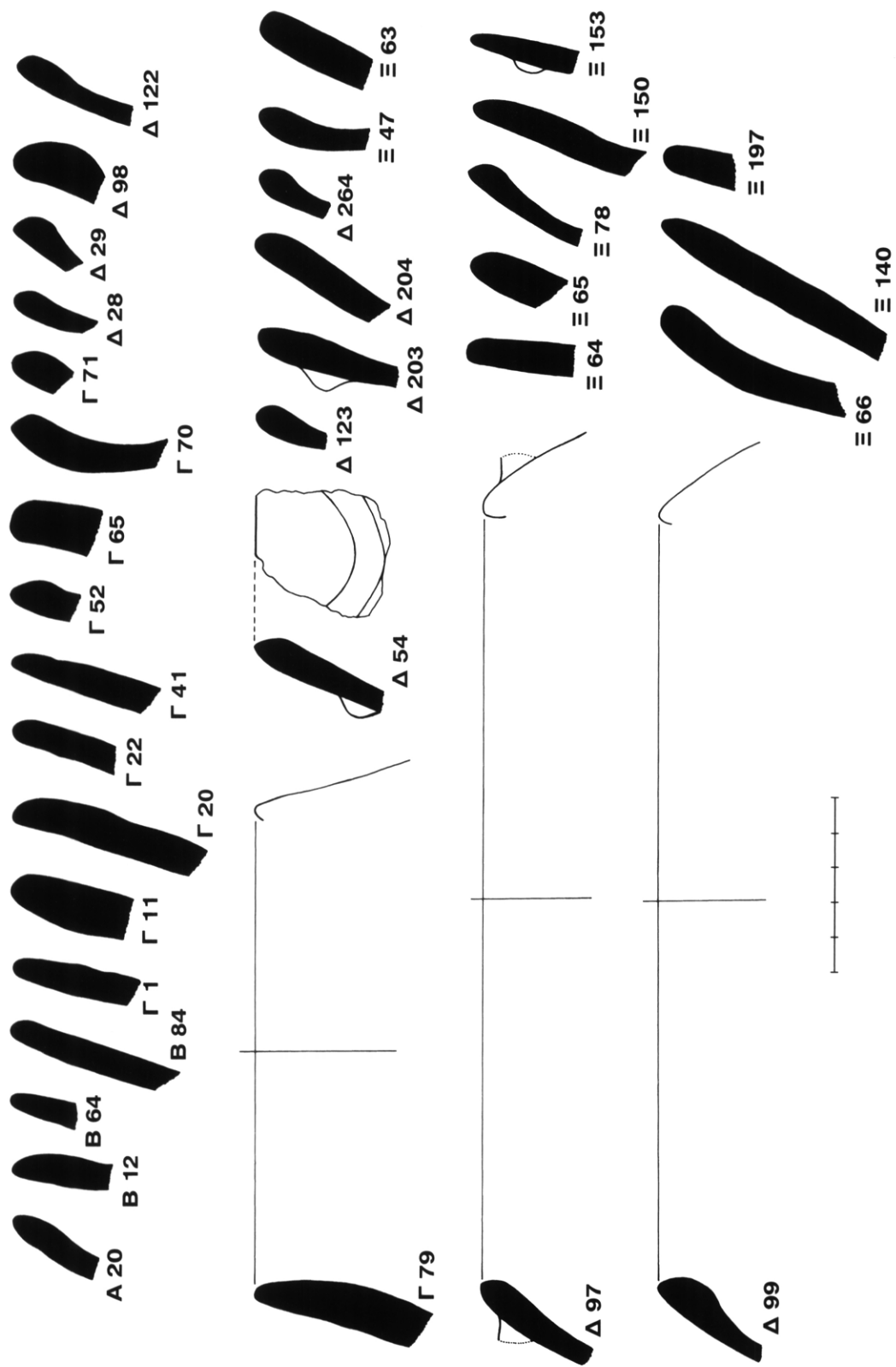
α.

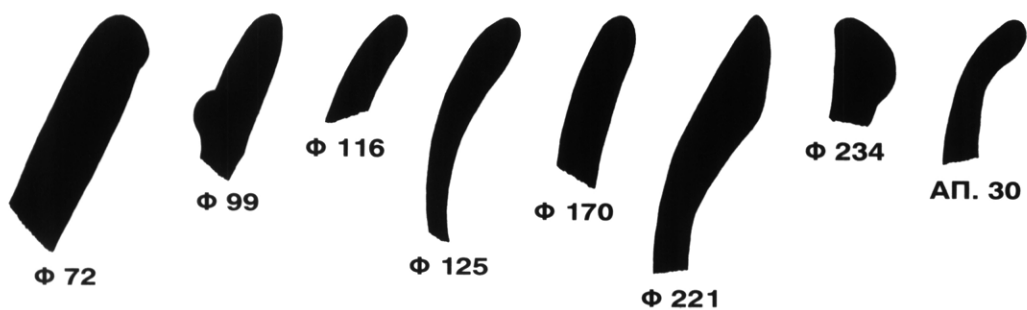
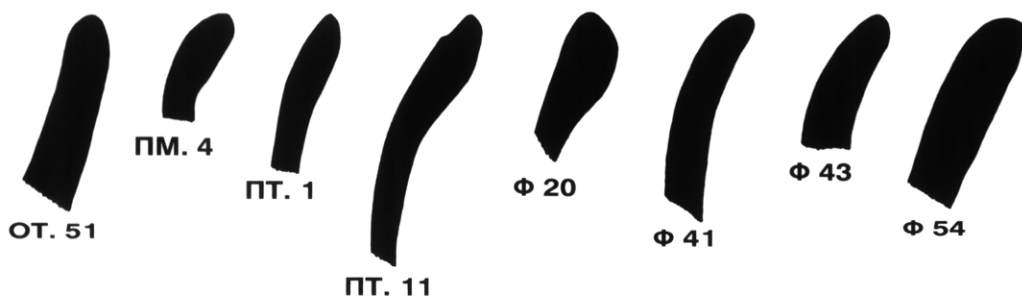
β.

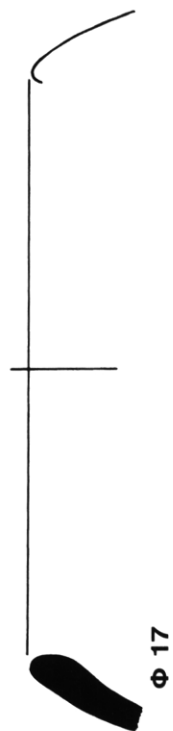
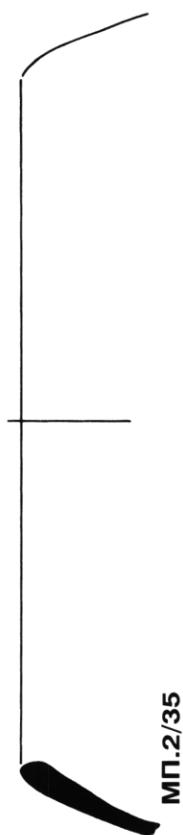
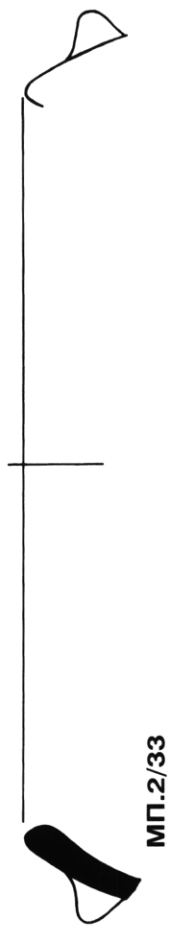
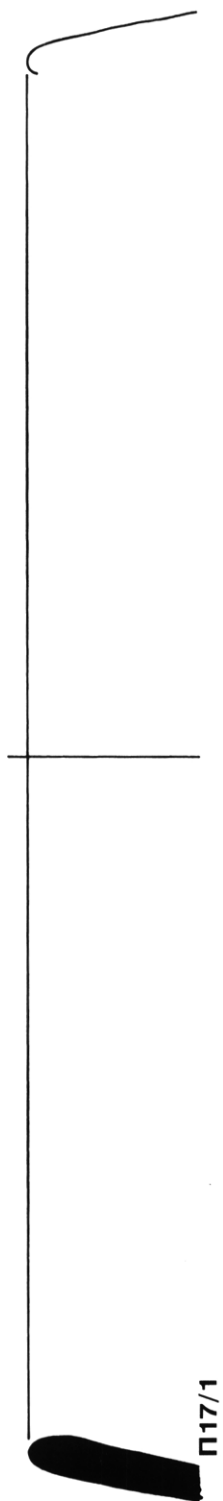
29. α. Βαθὺ ἀνοικτὸ ἀγγεῖο μεὶ ὀριζόντιο προεξέχον χεῖλος. β. Βαθιά ἀνοικτὰ ἀγγεῖα μεὶ ἐπίπεδο χεῖλος ποὺ ἔχει κλίση πρὸς τὰ ἔξω ἢ πρὸς τὰ ἔσω.

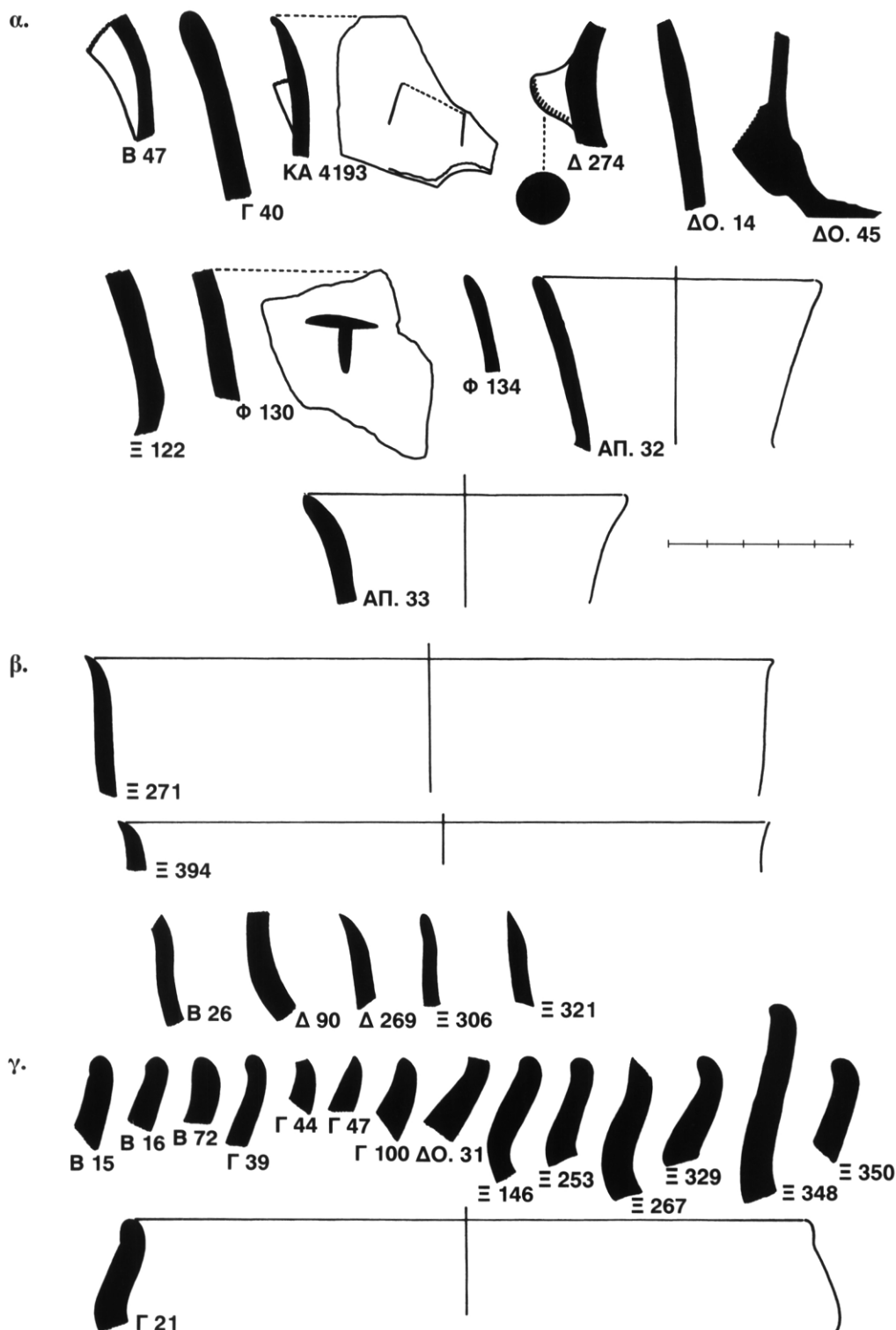
30. Βαθιά άνοικτά άγγεϊα.

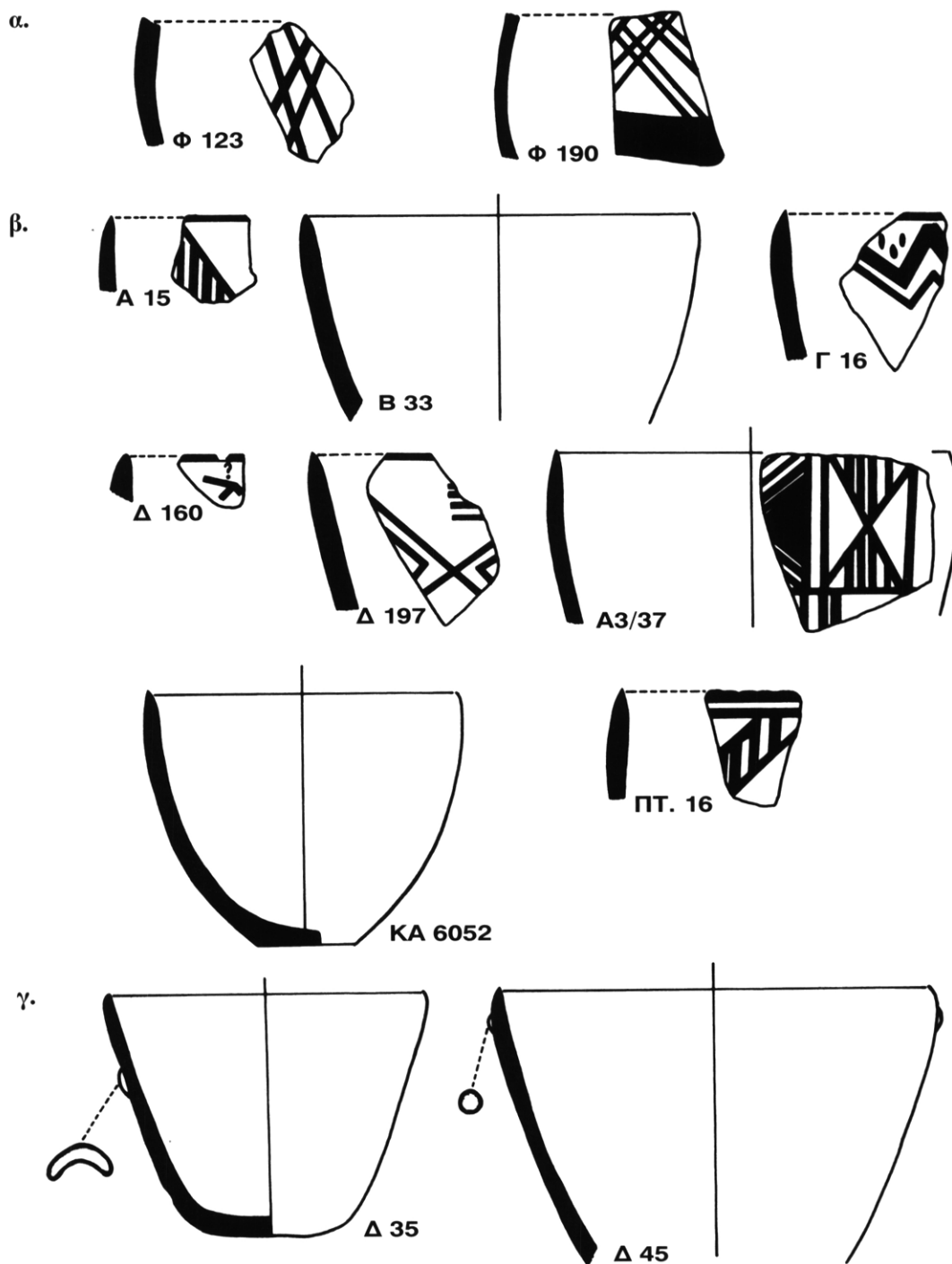
32. Βαθιά άνοικτά άγγεϊα.

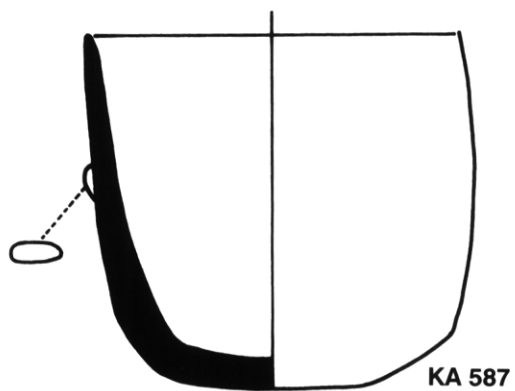
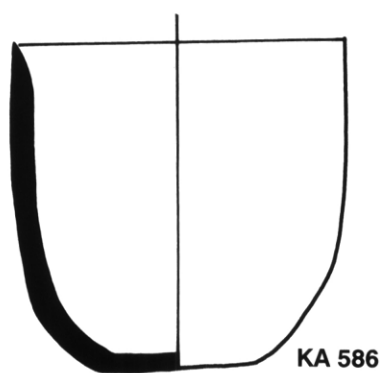
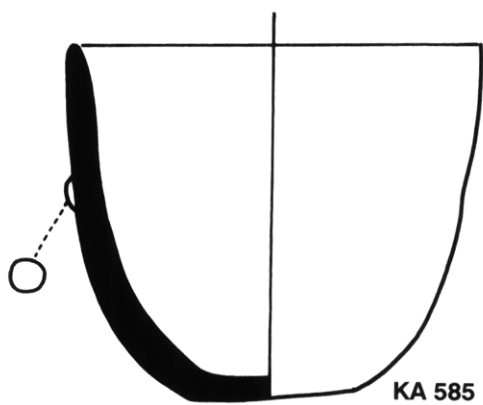
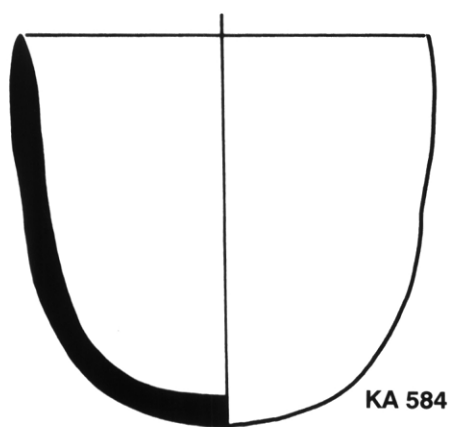
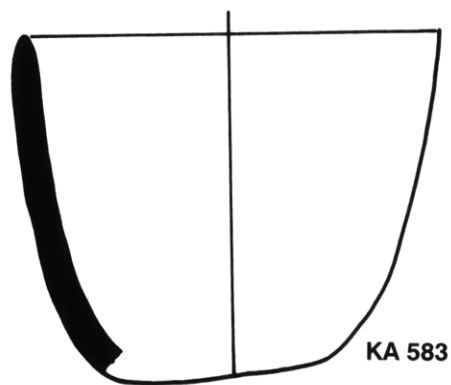
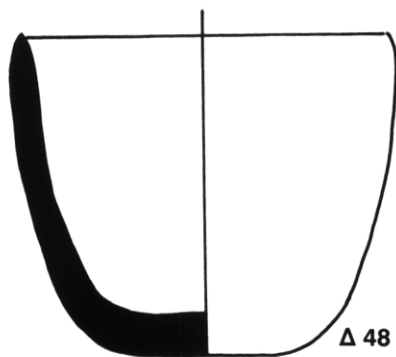
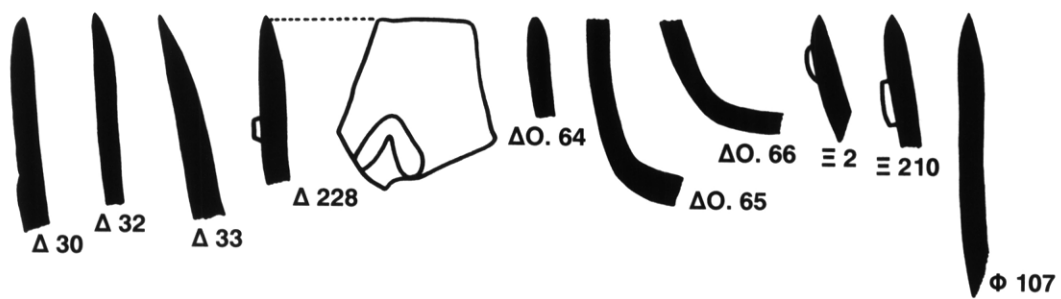
33. Βαθιά άνοικτά άγγεία.

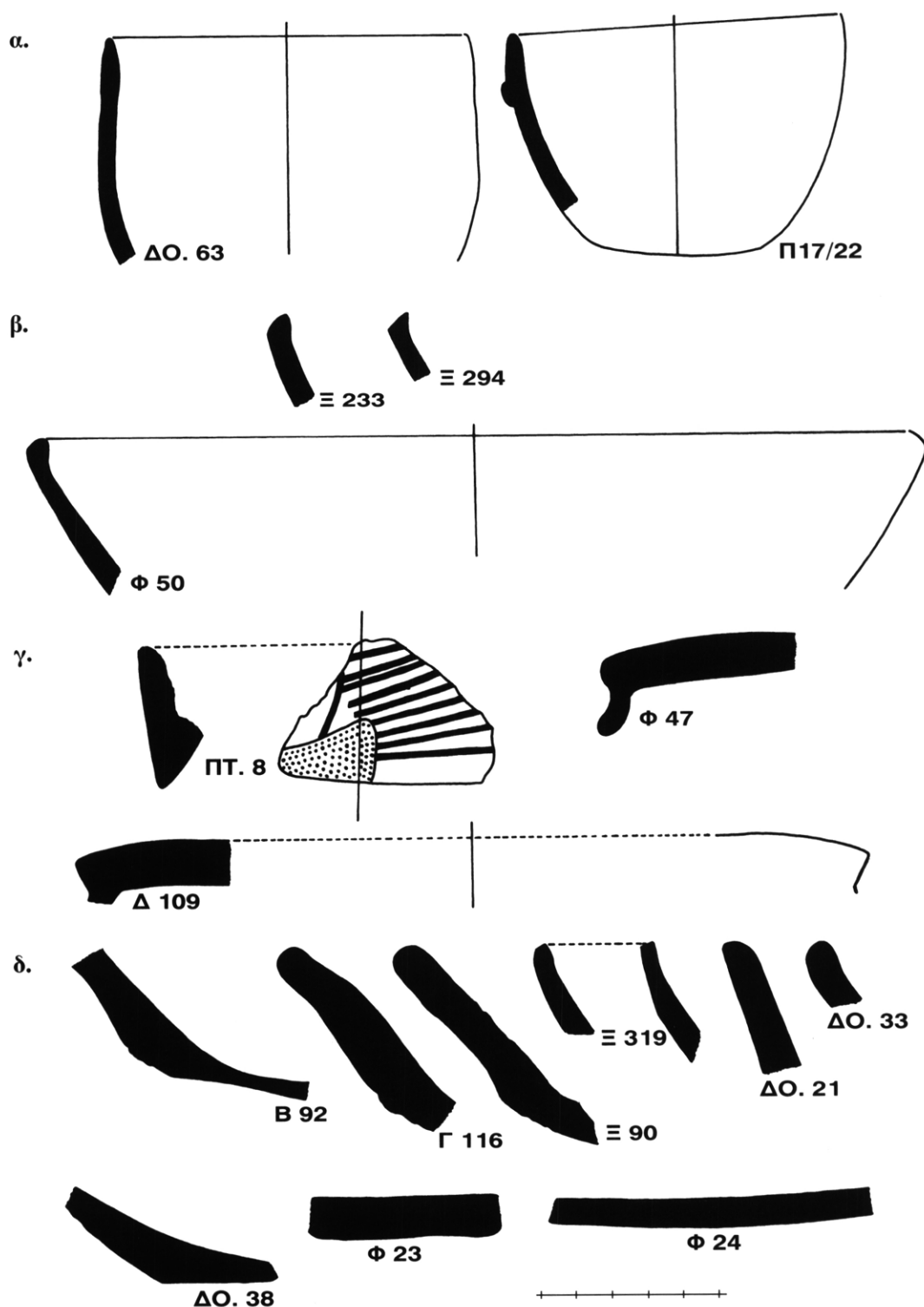
34. α. Μόνωτα κύπελλα (one-handed tankards). β. Δίωτα κύπελλα με κωδωνόσχημο σώμα.
γ. Κύπελλα με ἀμφικωνικό μᾶλλον σώμα.

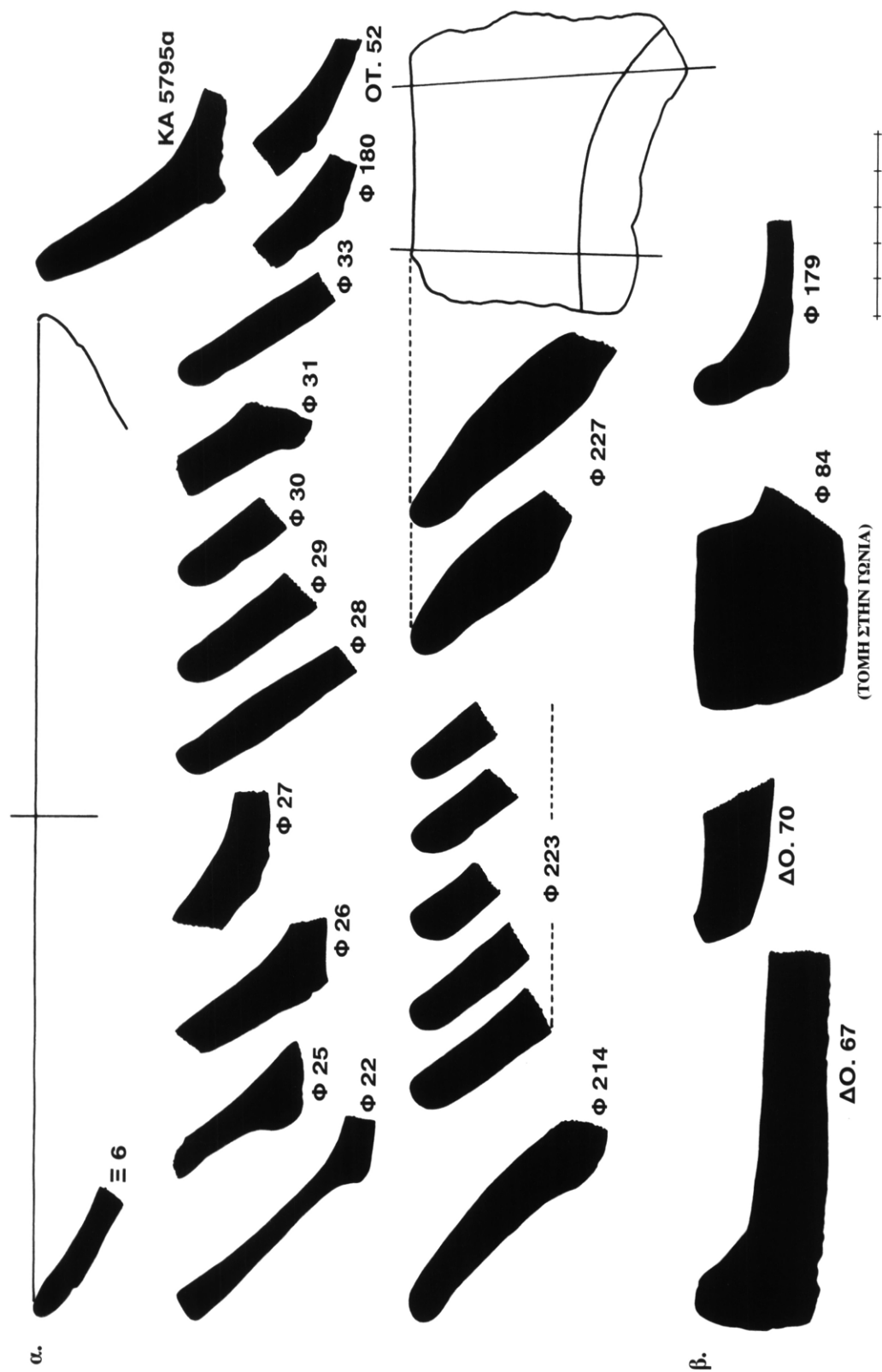
35. α. Μόνωτα κύπελλα με πόδι και γραπτή διακόσμηση. β. Άωτα κύπελλα με γραπτή διακόσμηση. γ. Άκόσμητα άωτα κύπελλα.

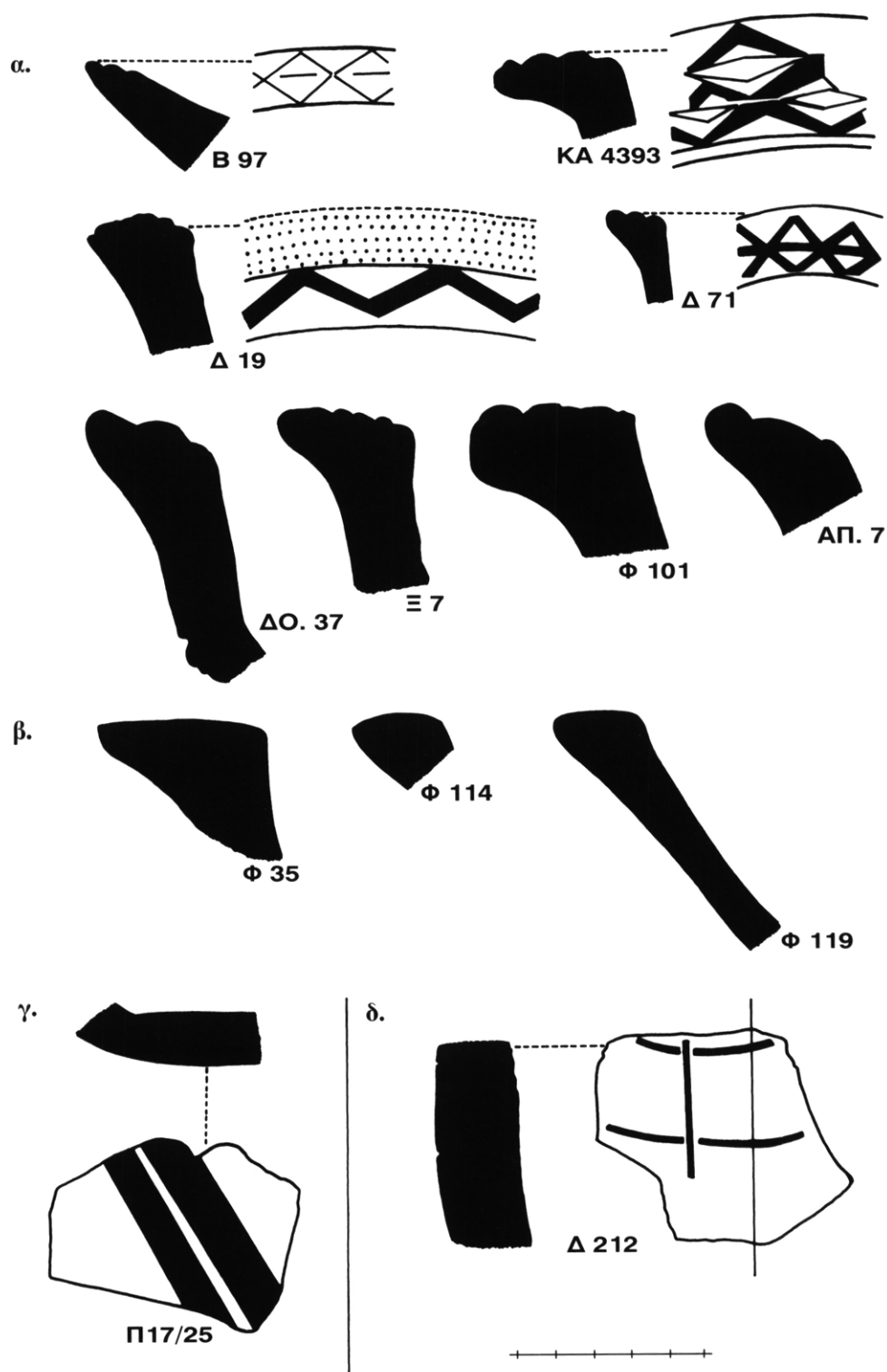
36. Άκόσμητα ἄωτα κύπελλα.

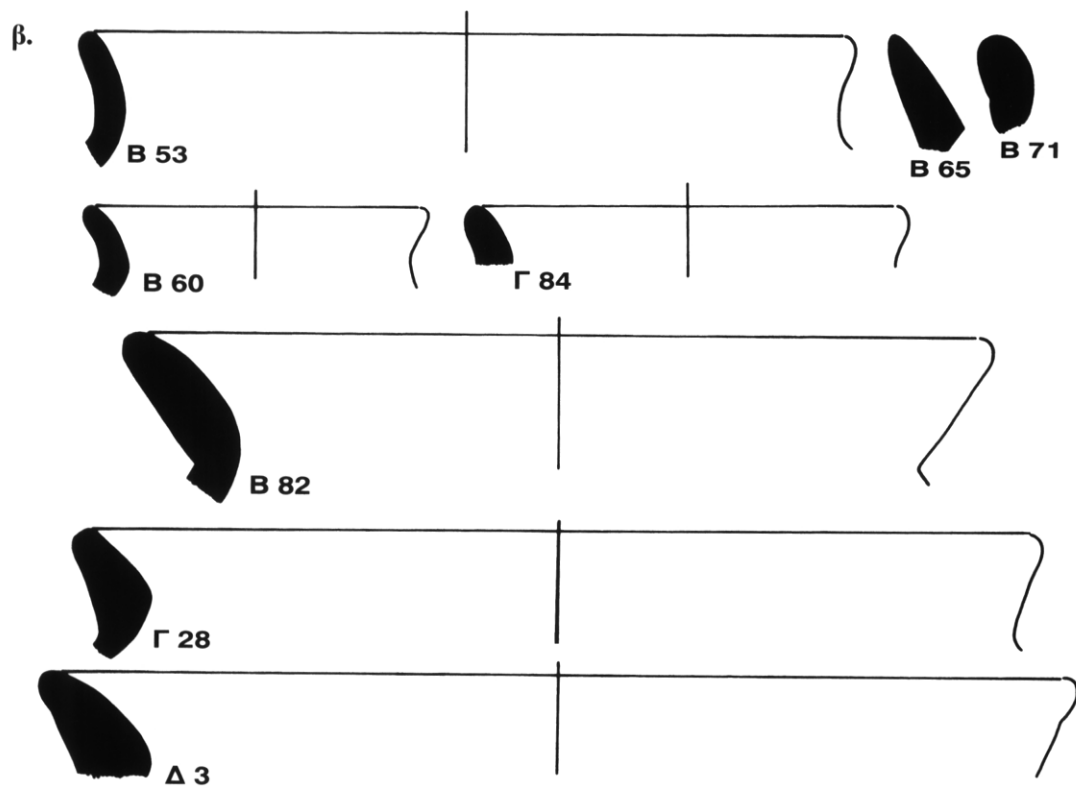
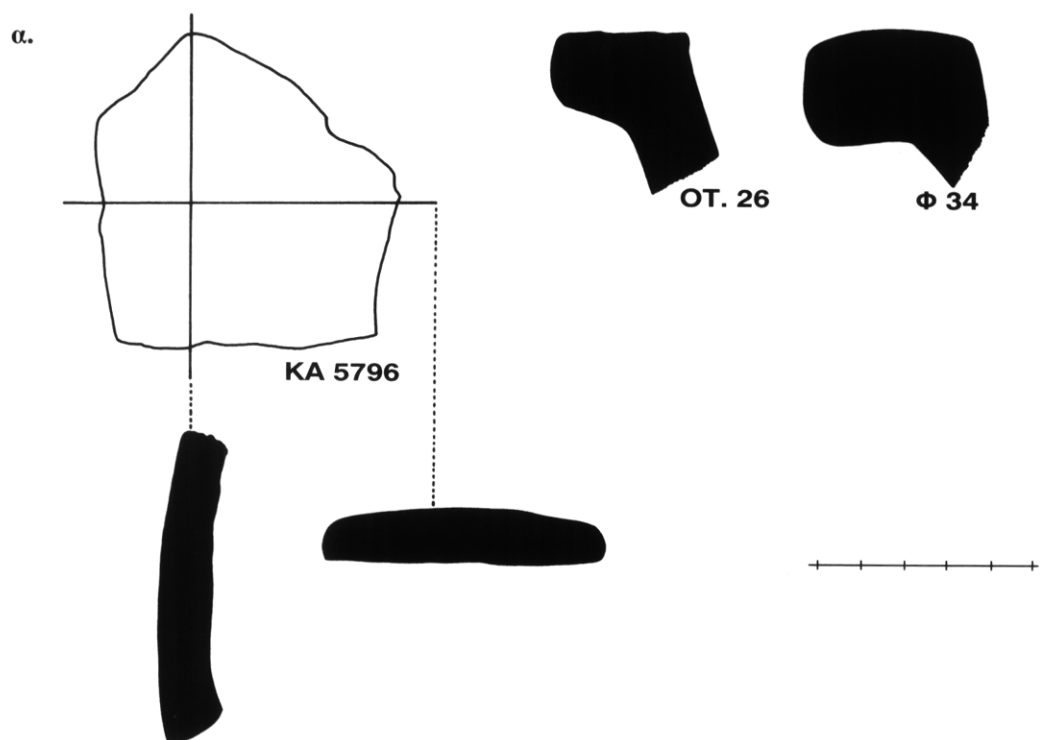
37. α. Άκόσμητα ἄωτα κύπελλα. β. Κύλικες. γ. Τηγανοειδῆ ἀγγεῖα. δ. Ἀνοικτὰ χονδροειδῆ ἀγγεῖα οἰκιακῆς χρήσεως (τύπος Α).

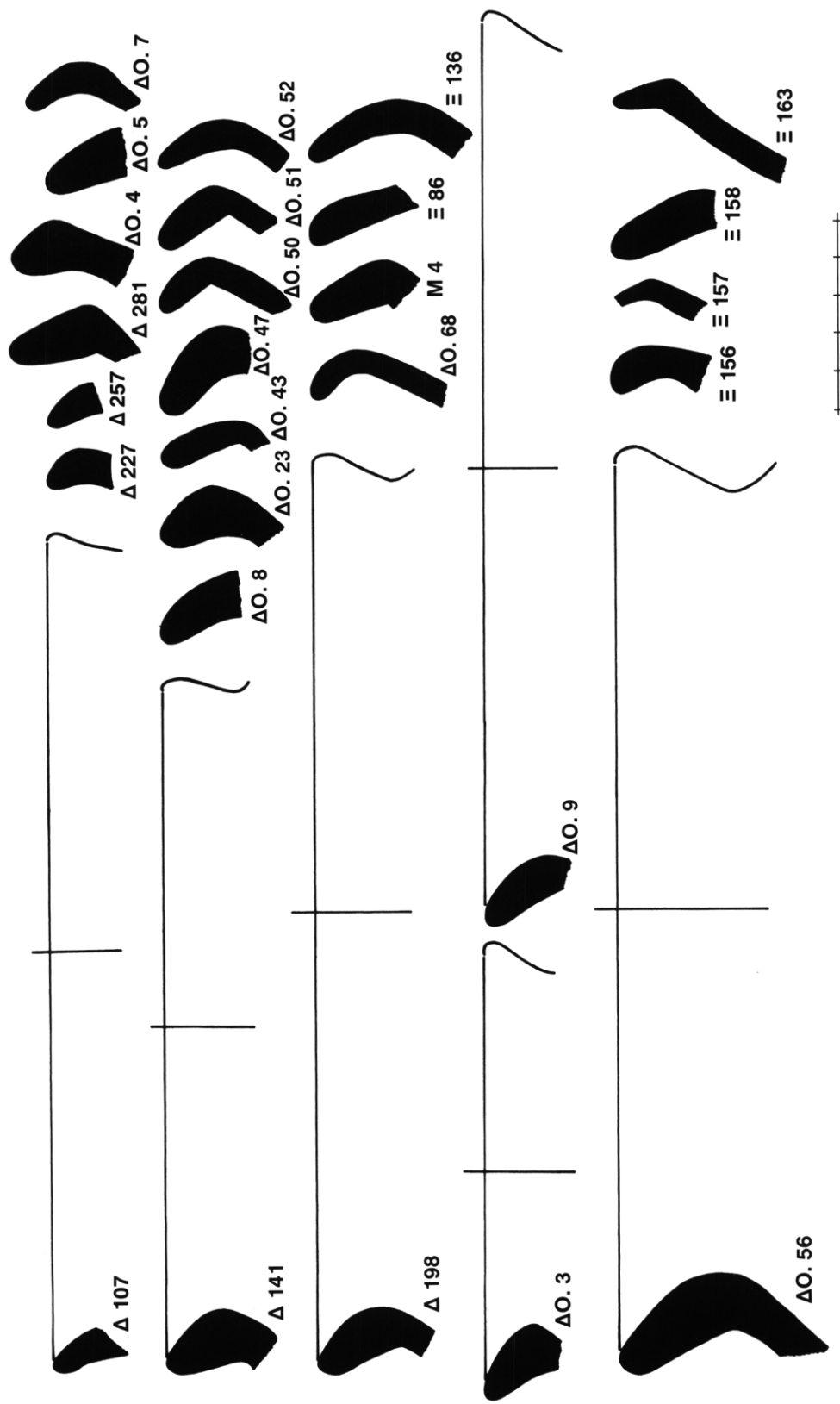
38. α. Άνοικτά χονδροειδή άγγεϊα οϊκιακῆς χρήσεως (τύπος Α). β. Άνοικτά χονδροειδή άγγεϊα οϊκιακῆς χρήσεως (τύπος Β).

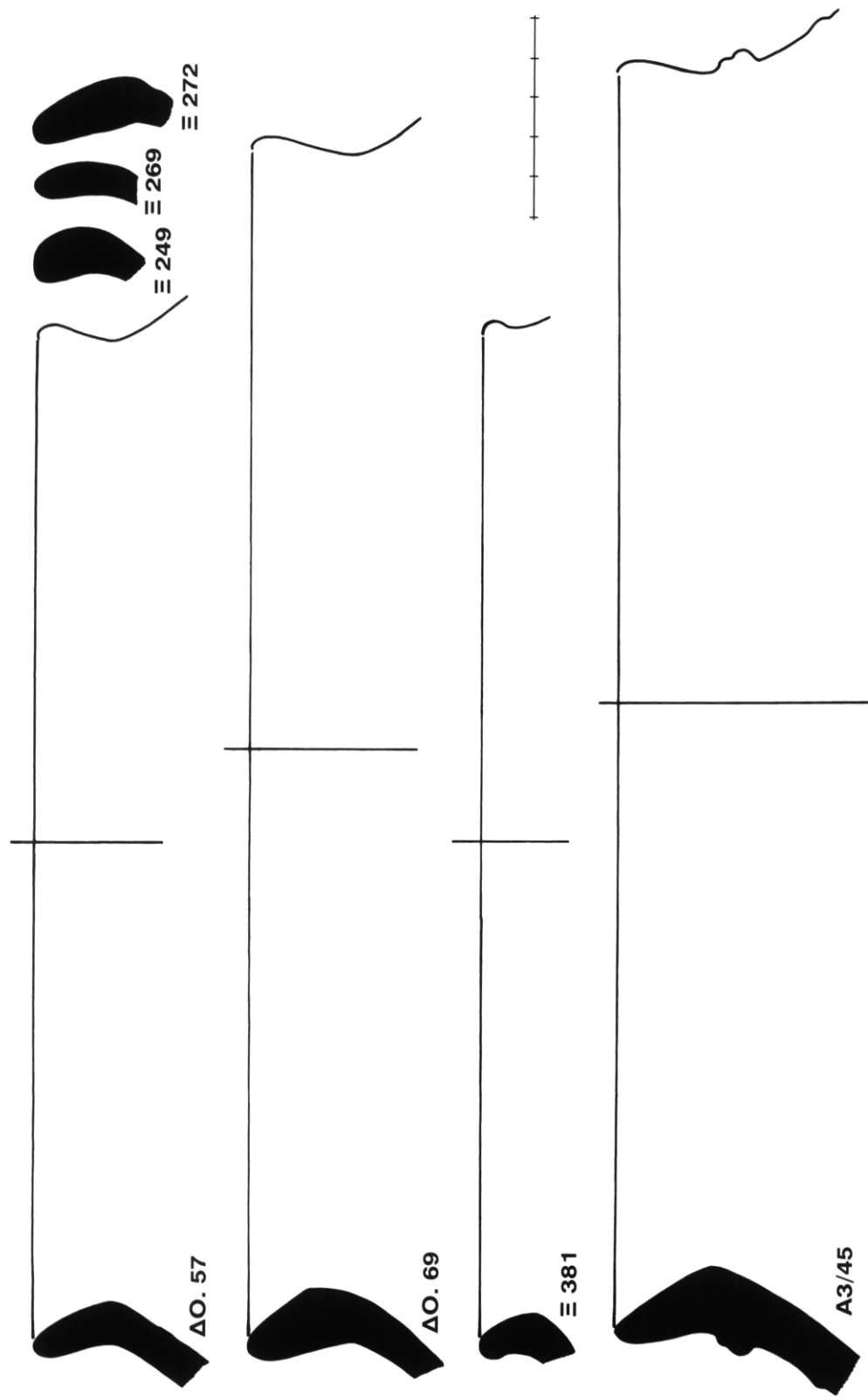
39. α. Άνοικτα χονδροειδή αγγεία οικιακής χρήσεως (τύπος Γ). β. Άνοικτα χονδροειδή αγγεία οικιακής χρήσεως (τύπος Δ). γ. Πινάκια. δ. Πύραυνα.

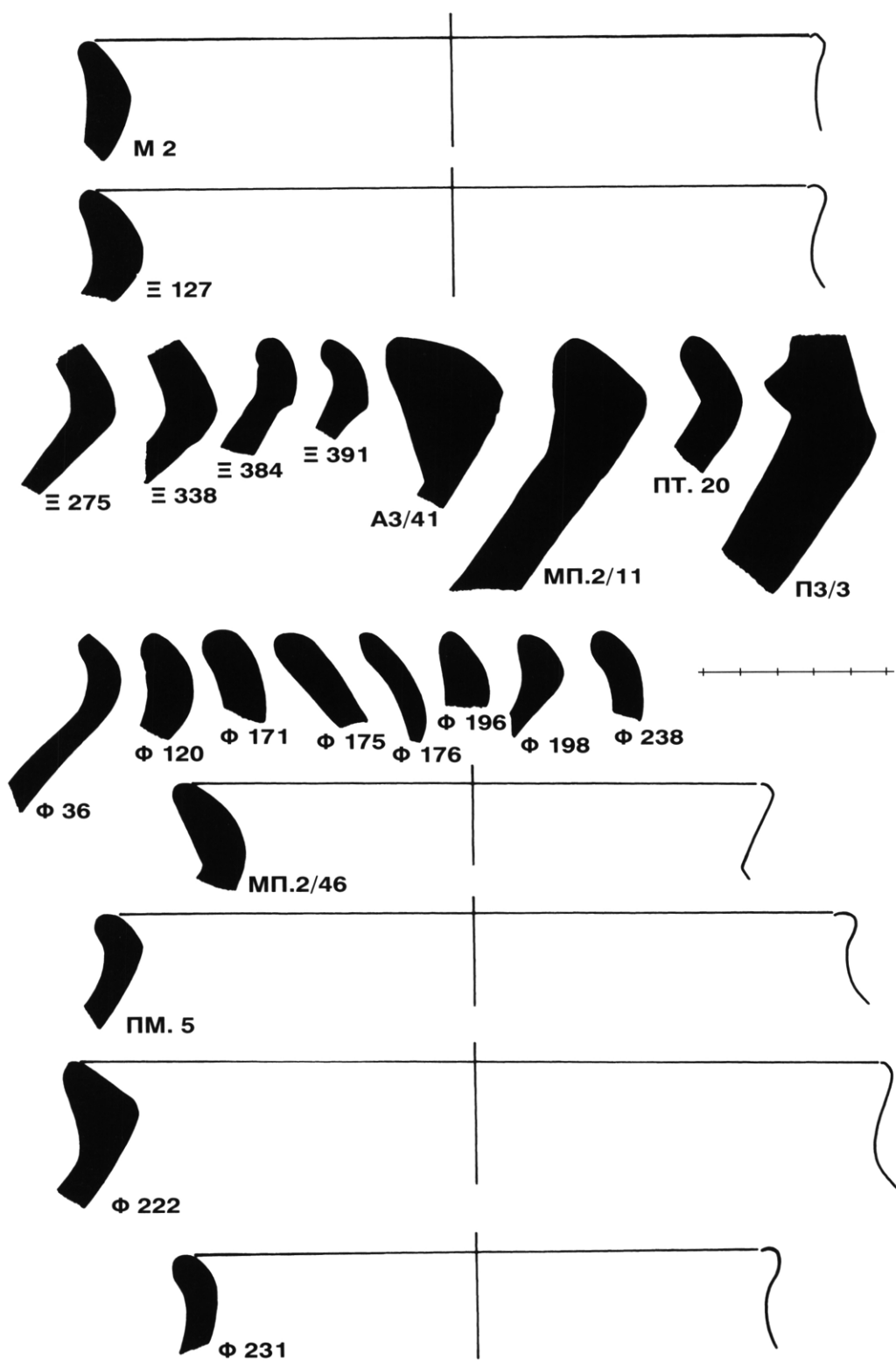
40. α. Πύραυνα. β. Πιθοειδή με χαμηλό χοανοειδή λαιμό.

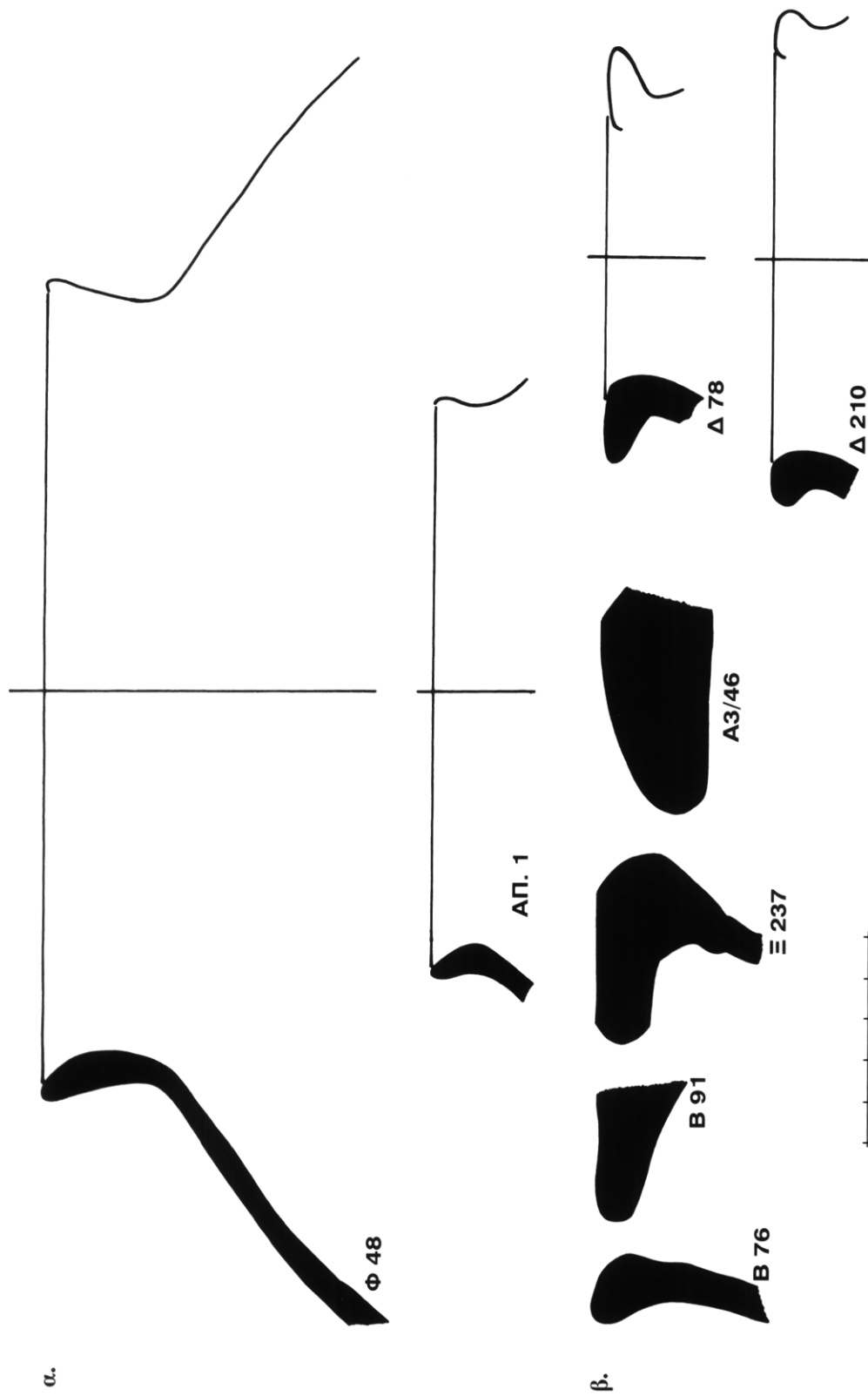
41. Πιθοειδῇ με χαμηλὸ χοανοειδῇ λαμῷ.

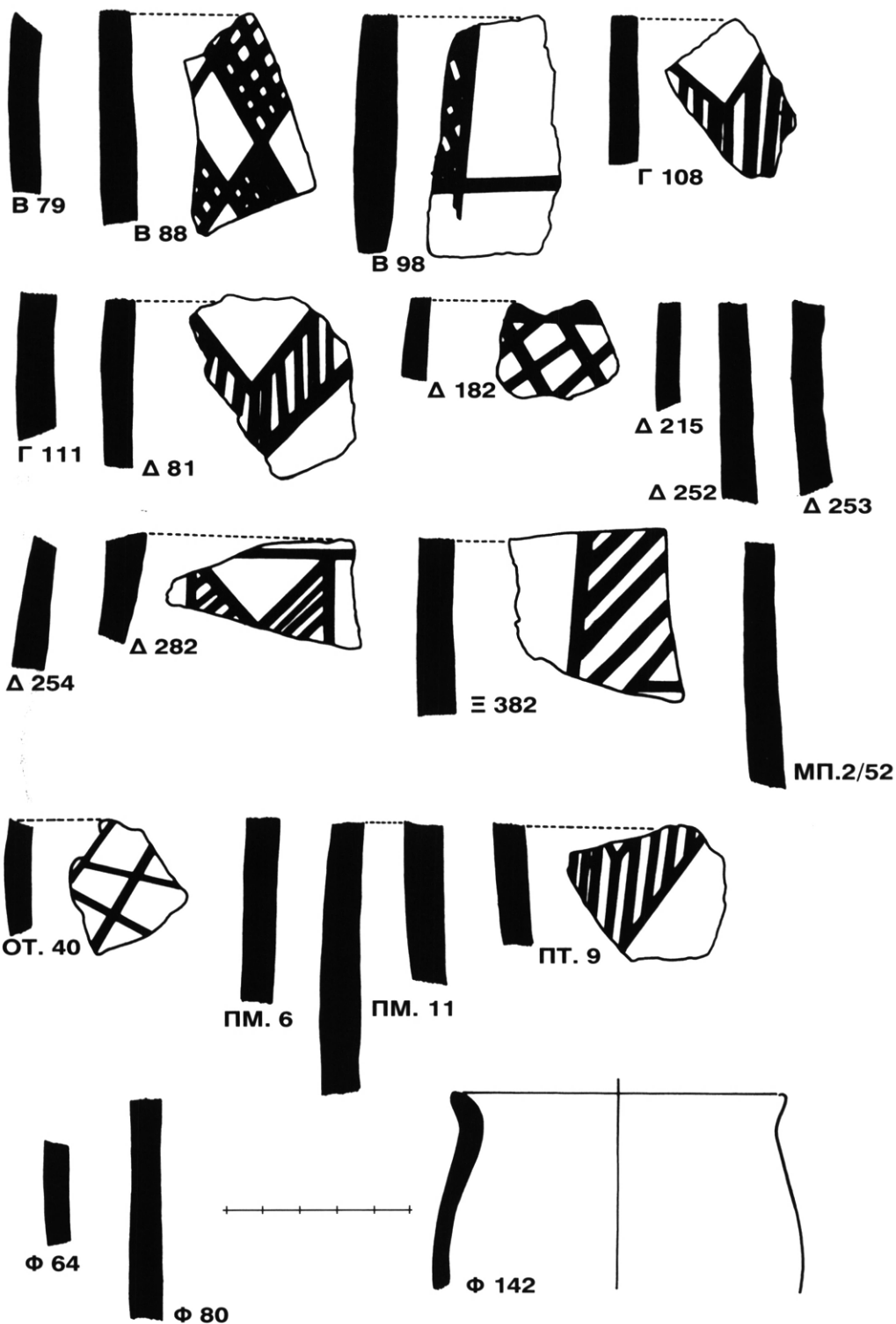
42. Πιθοειδῇ με χαμηλὸ χοανοειδῇ λαμῷ.

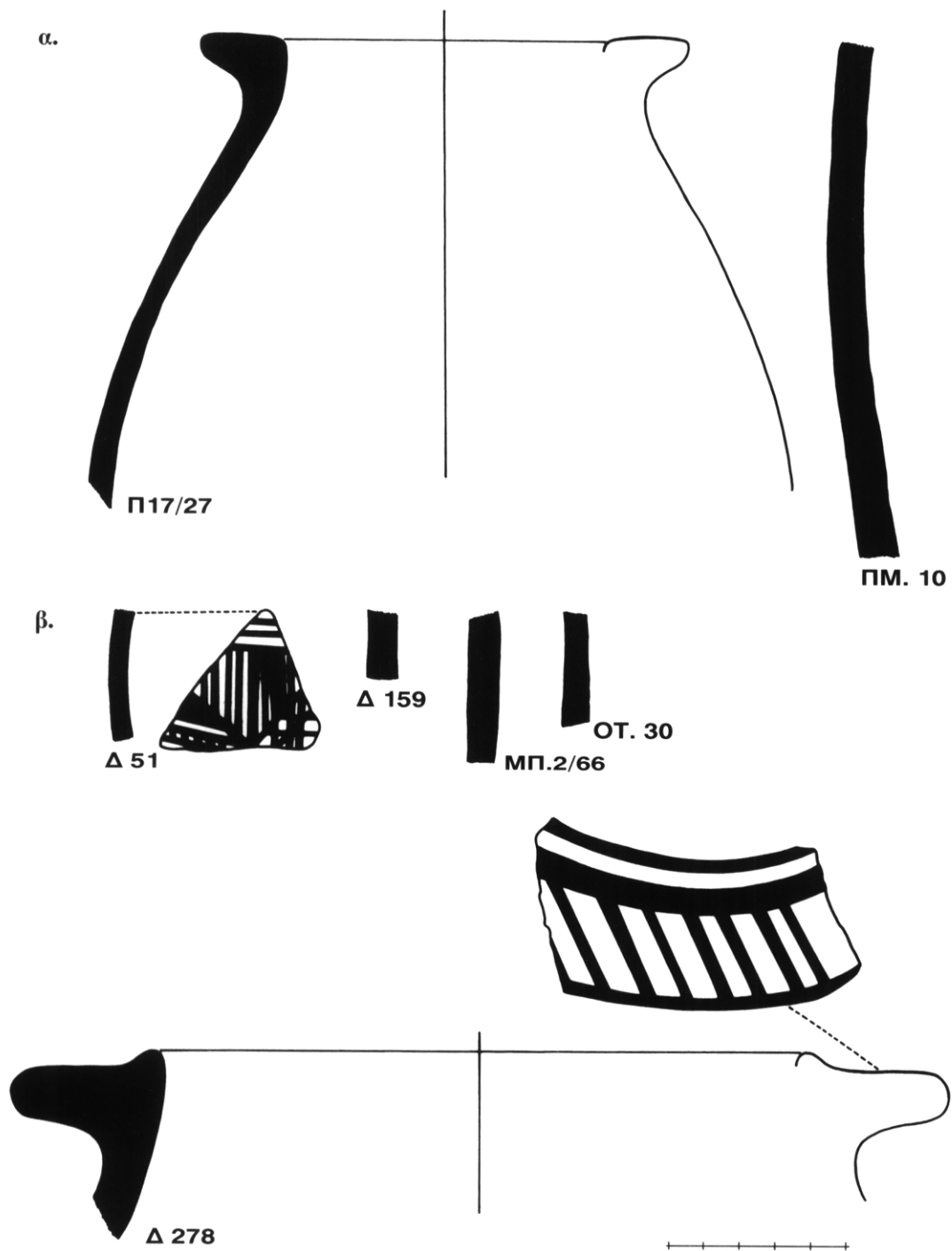
43. Πιθοειδῆ με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαιμό.

44. α. Πιθοειδή με χαμηλό χοανοειδή λαμίο. β. Ἀκόσμητα πιθοειδή με προεξέχον χεῖλος ἀλλὰ χωρὶς λαμίο.

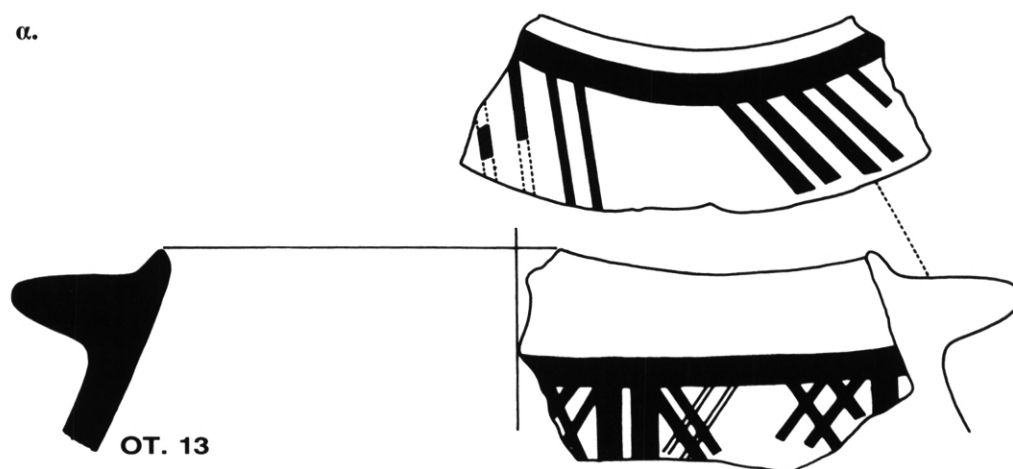

45. Πιθοειδή με προεξέχον χεῖλος καὶ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια.

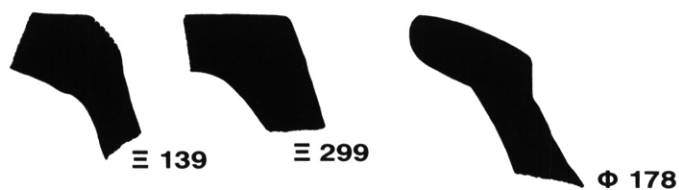

46. α. Πιθοειδή με προεξέχον χεῖλος καὶ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοικτό-
χρωμη ἐπιφάνεια. β. Πιθοειδή με προεξέχον χεῖλος καὶ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυ-
θροβαφῆ ἐπιφάνεια.

α.

β.

γ.

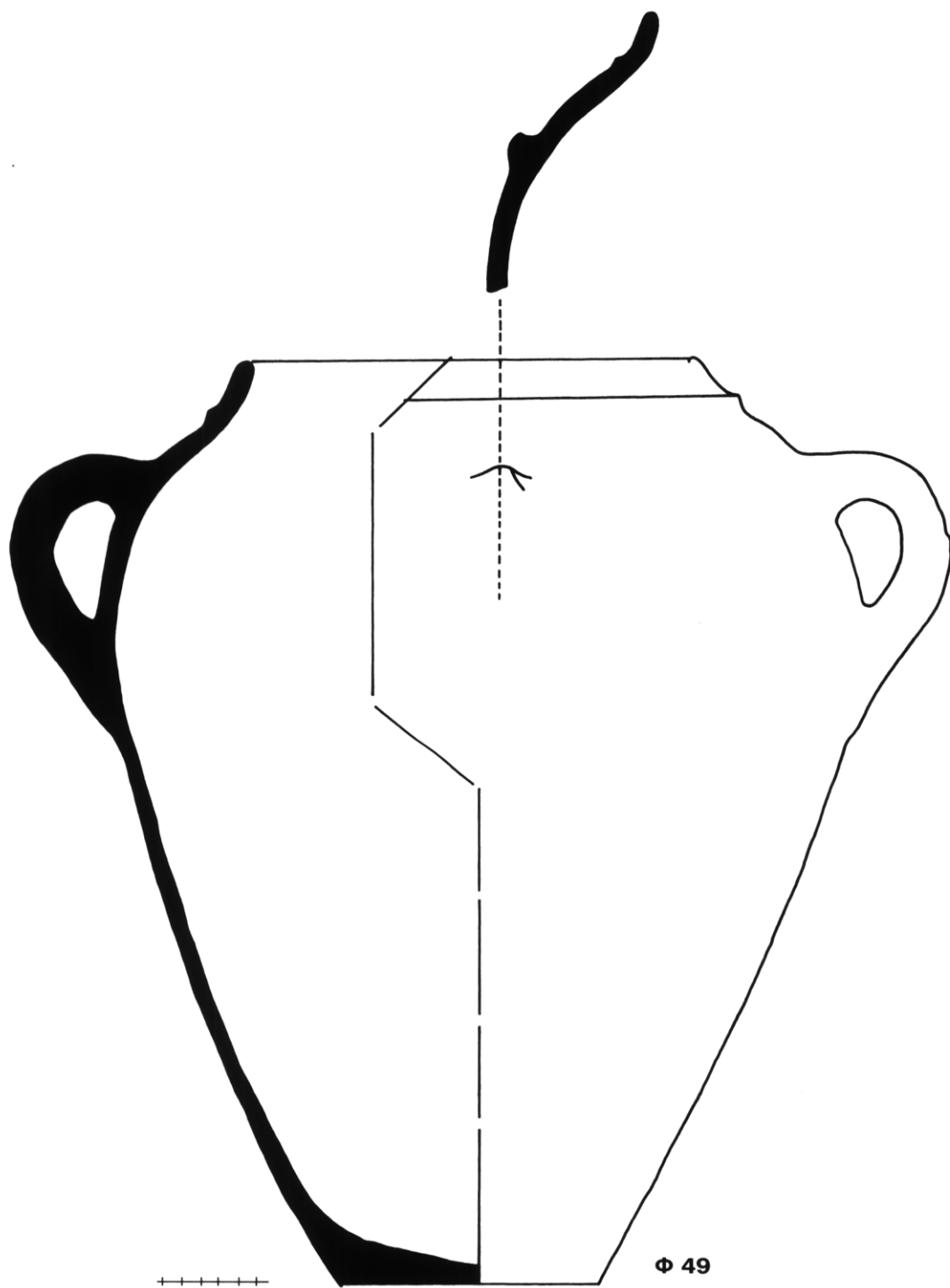
δ.

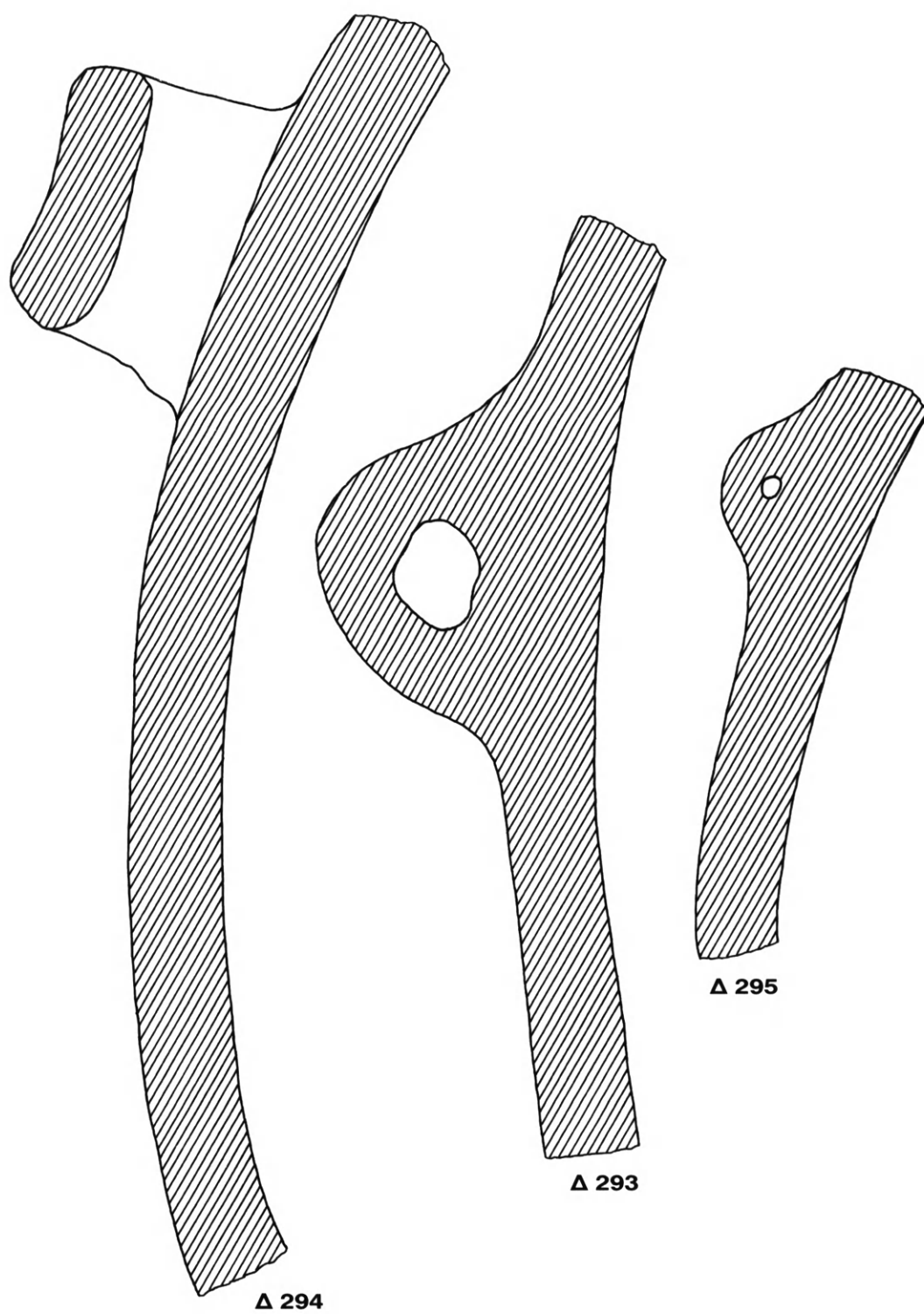
ε.

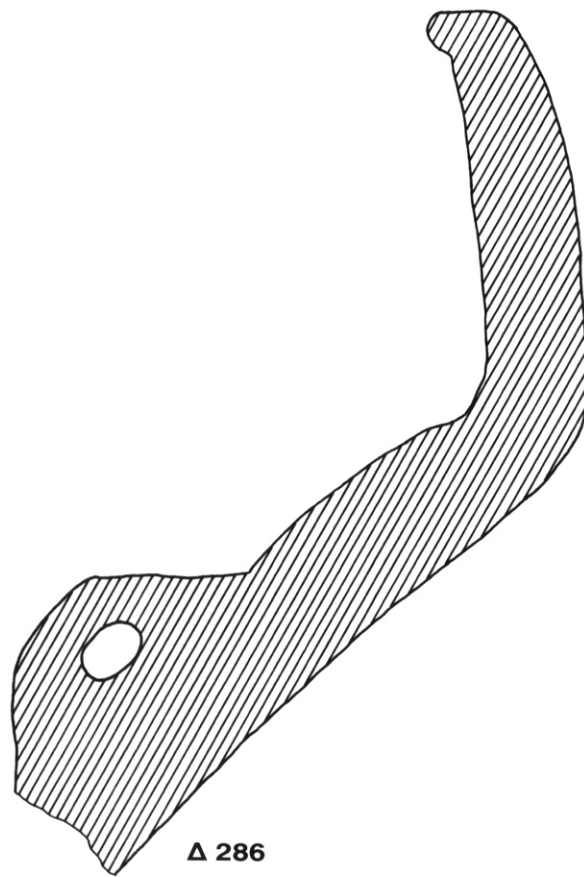
47. α. Πιθοειδή με προεξέχον χεῖλος καὶ γραπτὴ λευκὴ διακόσμηση σὲ ἐρυθροβαφῇ ἐπιφάνεια. β. Πιθοειδὴ με λαιμὸ καὶ προεξέχον χεῖλος. γ. Πιθοειδὴ με χαμηλὸ κυλινδρικὸ λαιμό. δ. Κρατηρίσκοι με κολουροκωνικὸ λαιμὸ τῆς «Ομάδας τοῦ Πηλοῦ». ε. Κρατηρίσκος με κολουροκωνικὸ λαιμὸ τῆς πρώιμης ἢ τῆς ὥριμης φάσεως τῆς ΠΚ ΙΙ περιόδου.

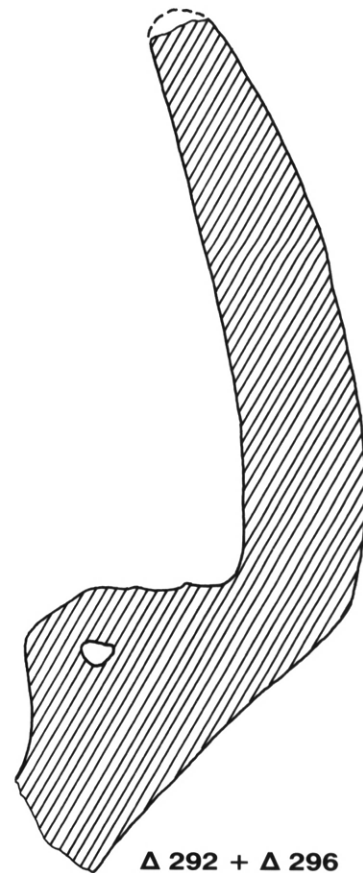
48. Δίωτος πίθος.

49. Τεμάχια ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου.

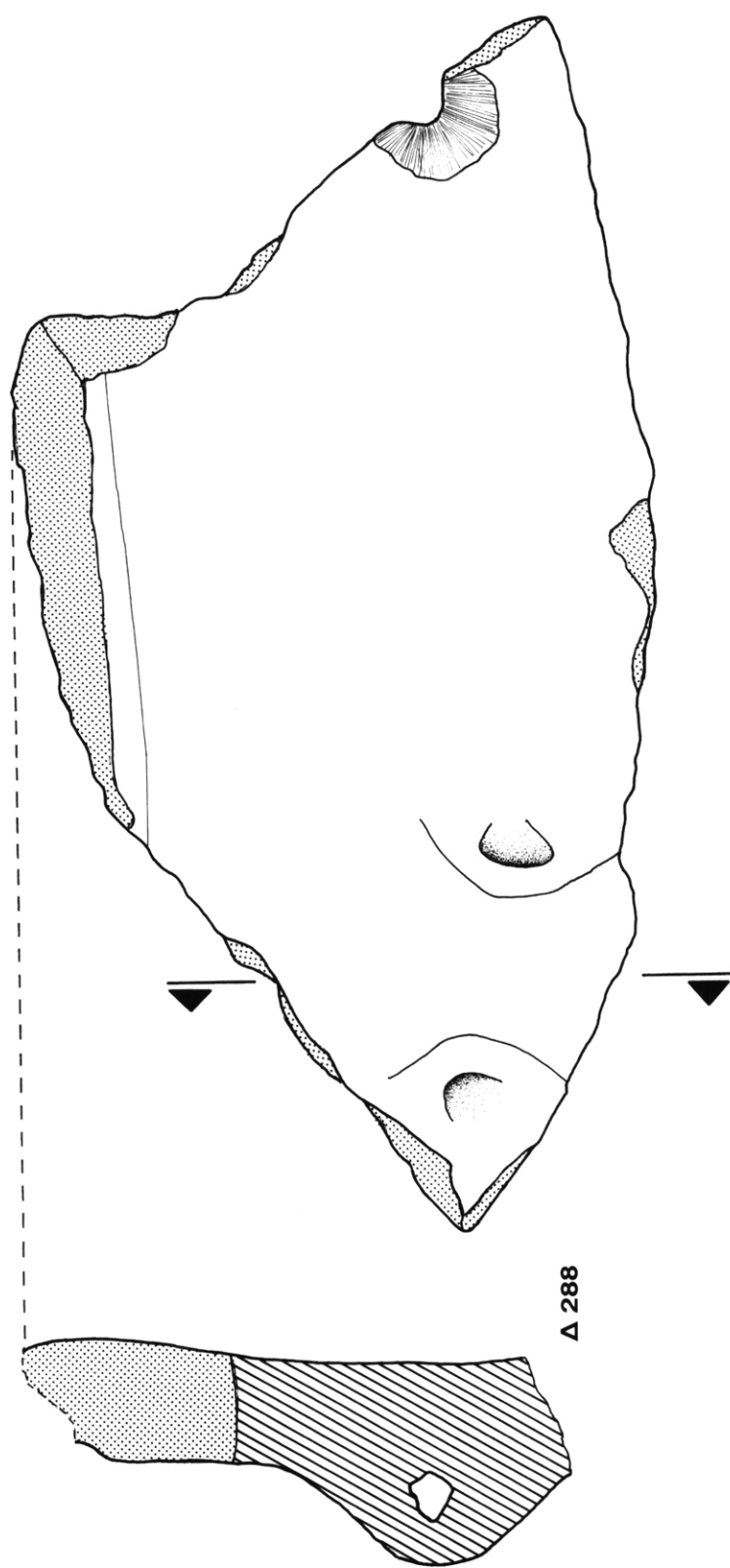
Δ 286

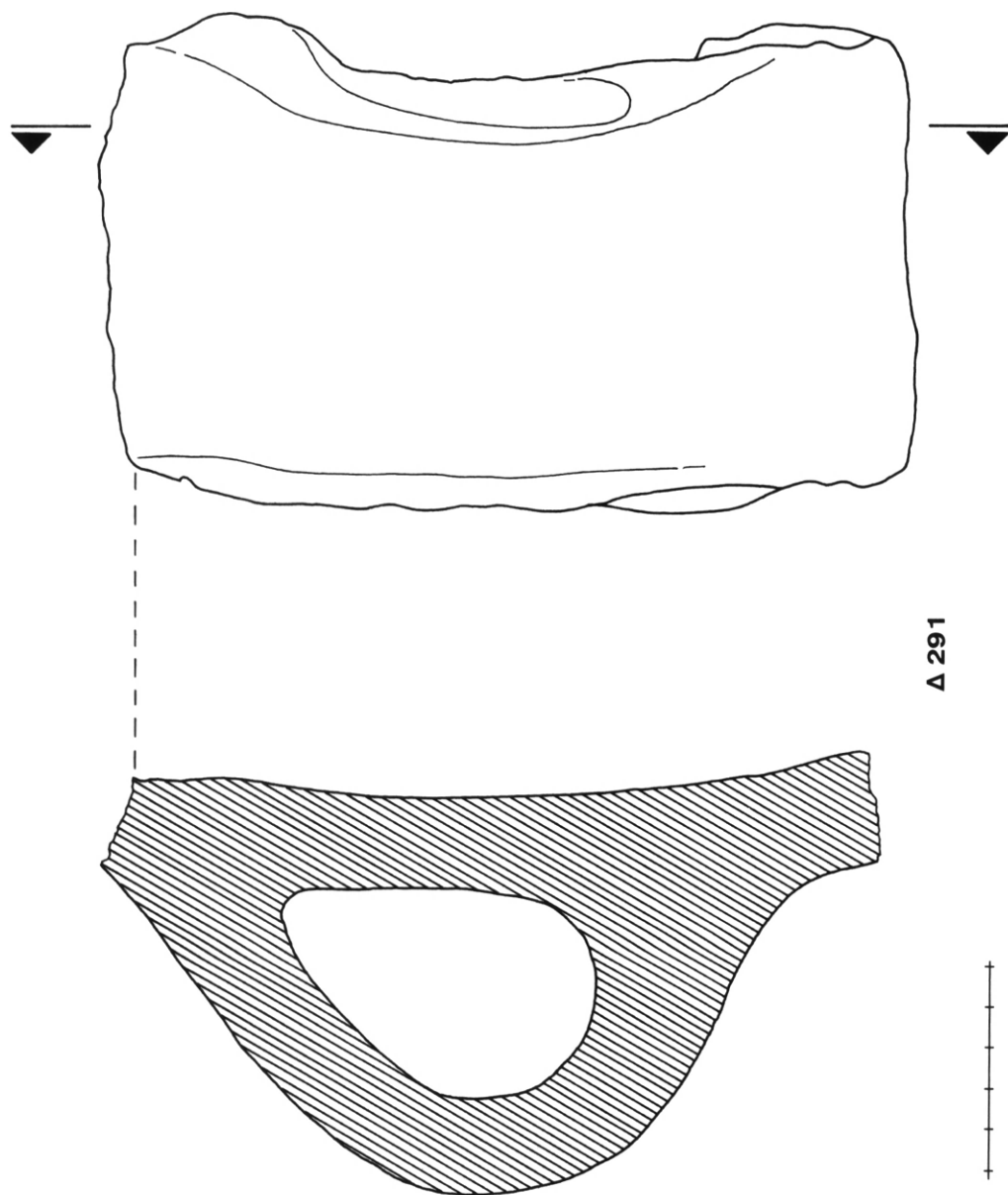
Δ 292 + Δ 296

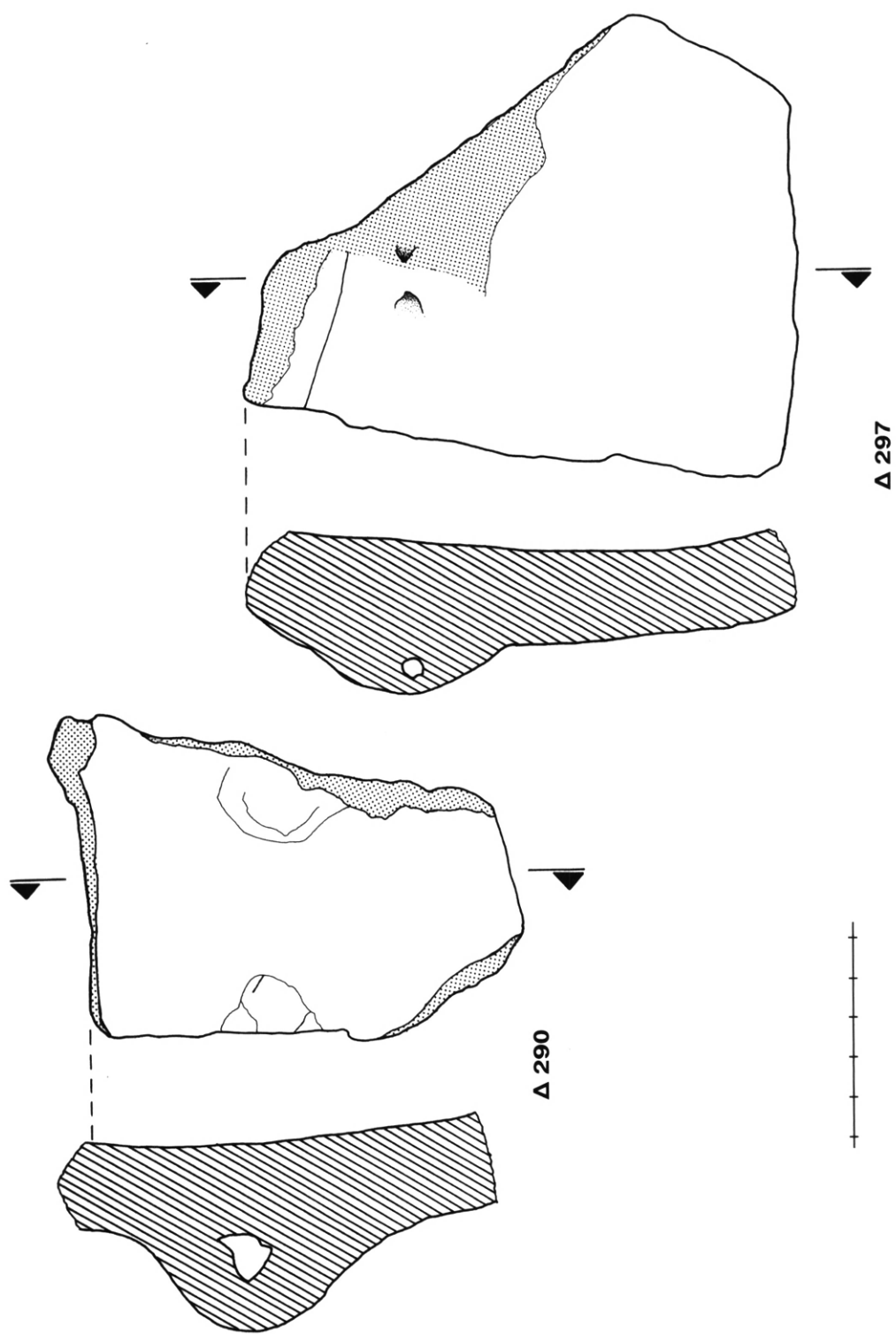
50. Λαμμοὶ καὶ ὠμοὶ τῶν δύο ὀγκωδῶν πίθων.

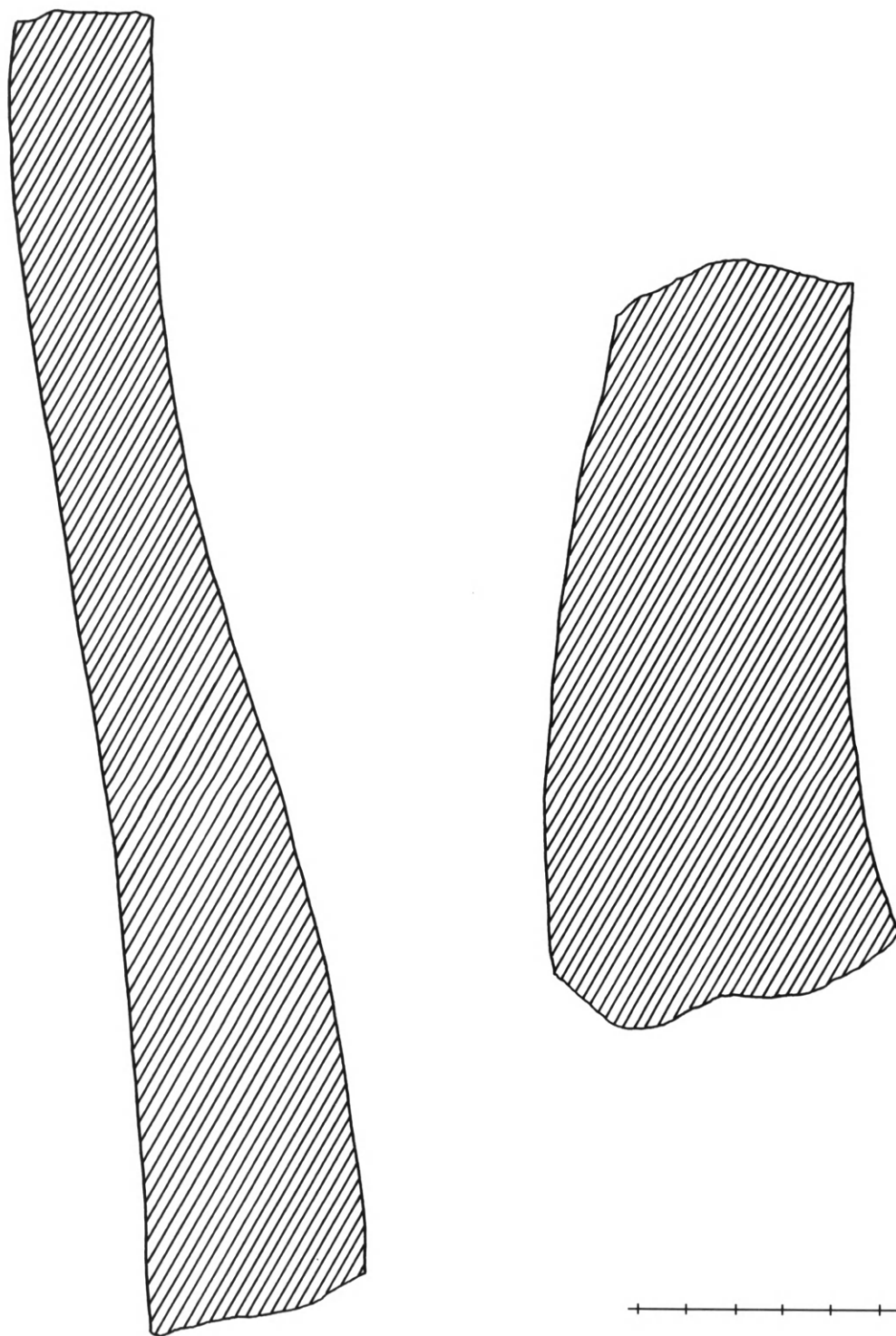
51. Τεμάχιο από τὸν ὄμο τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου.

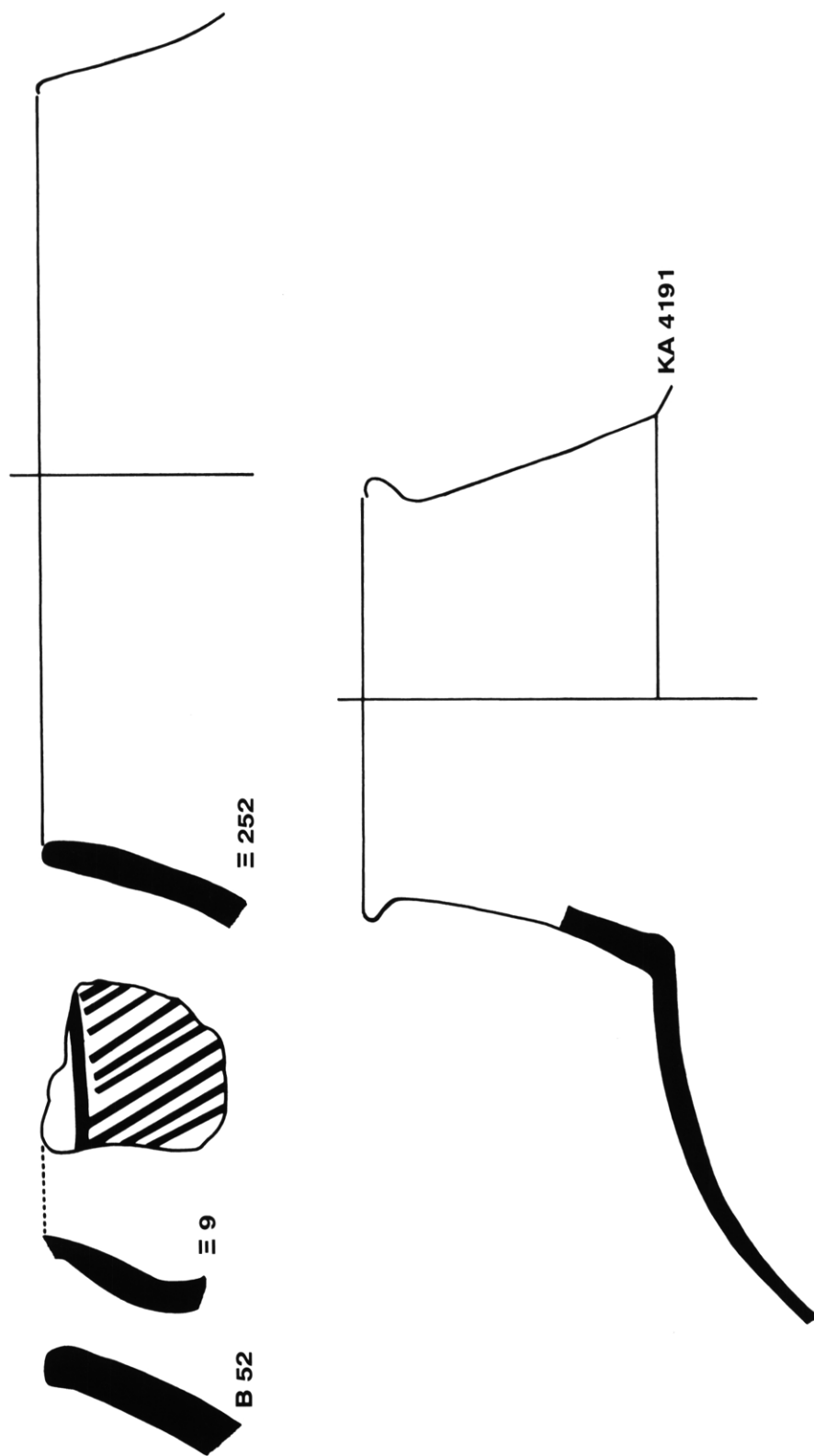
52. Όγκώδης σωληνωτή λαβή τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου.

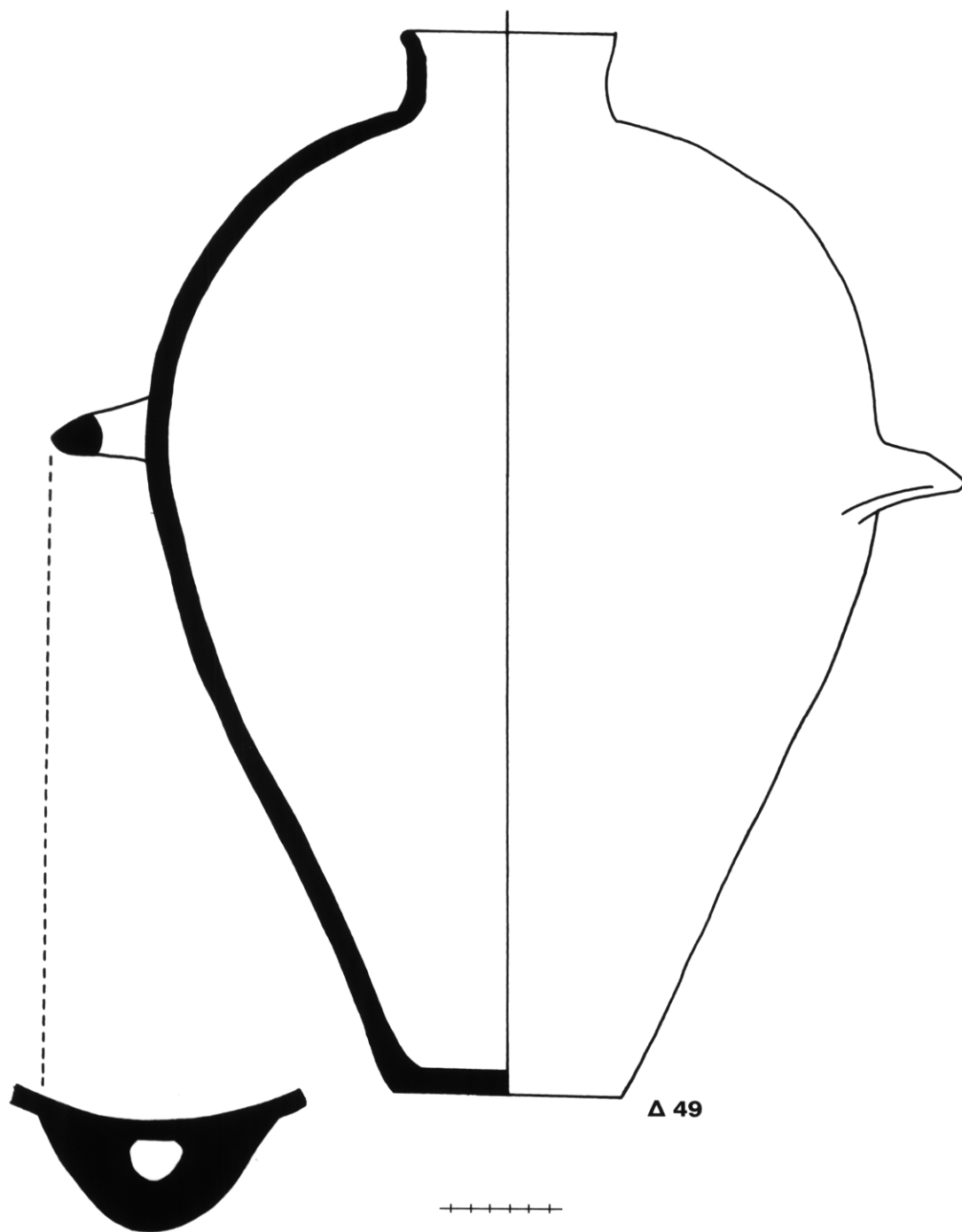
53. Τεύχη από τους ώμους των δύο ὀγκωδῶν πύλων.

54. Τεμάχια ἀπὸ τὸ κατώτερο μέρος τοῦ σώματος τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου.

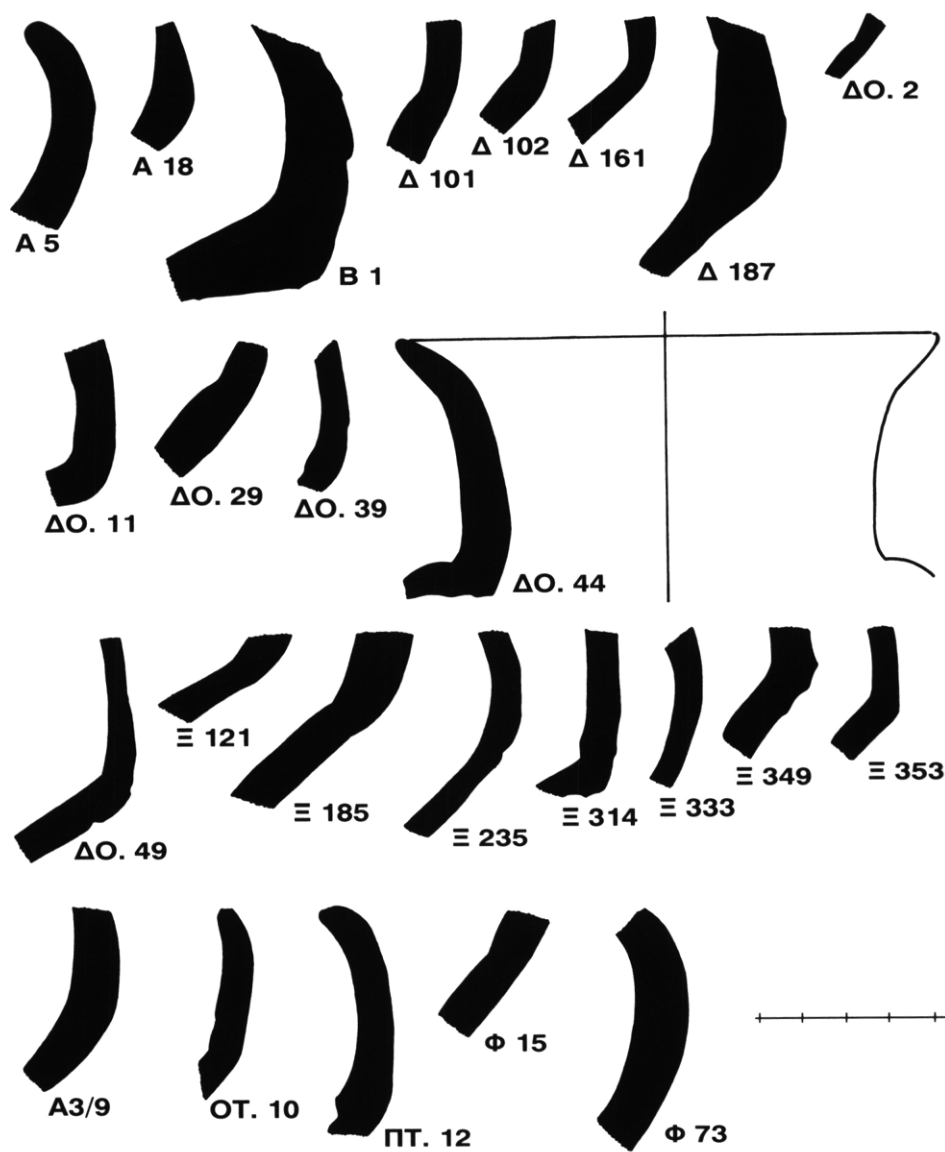

55. Κρατηρίσχοι με κολουροκωνικό λαμό της «Ομάδας της Άμοργου».

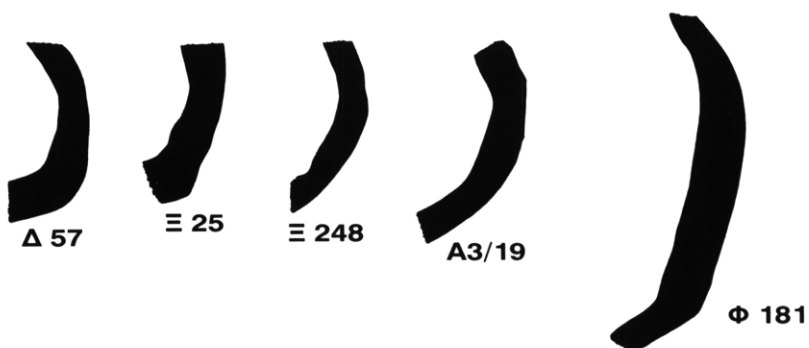

56. Πιθαμφορέας.

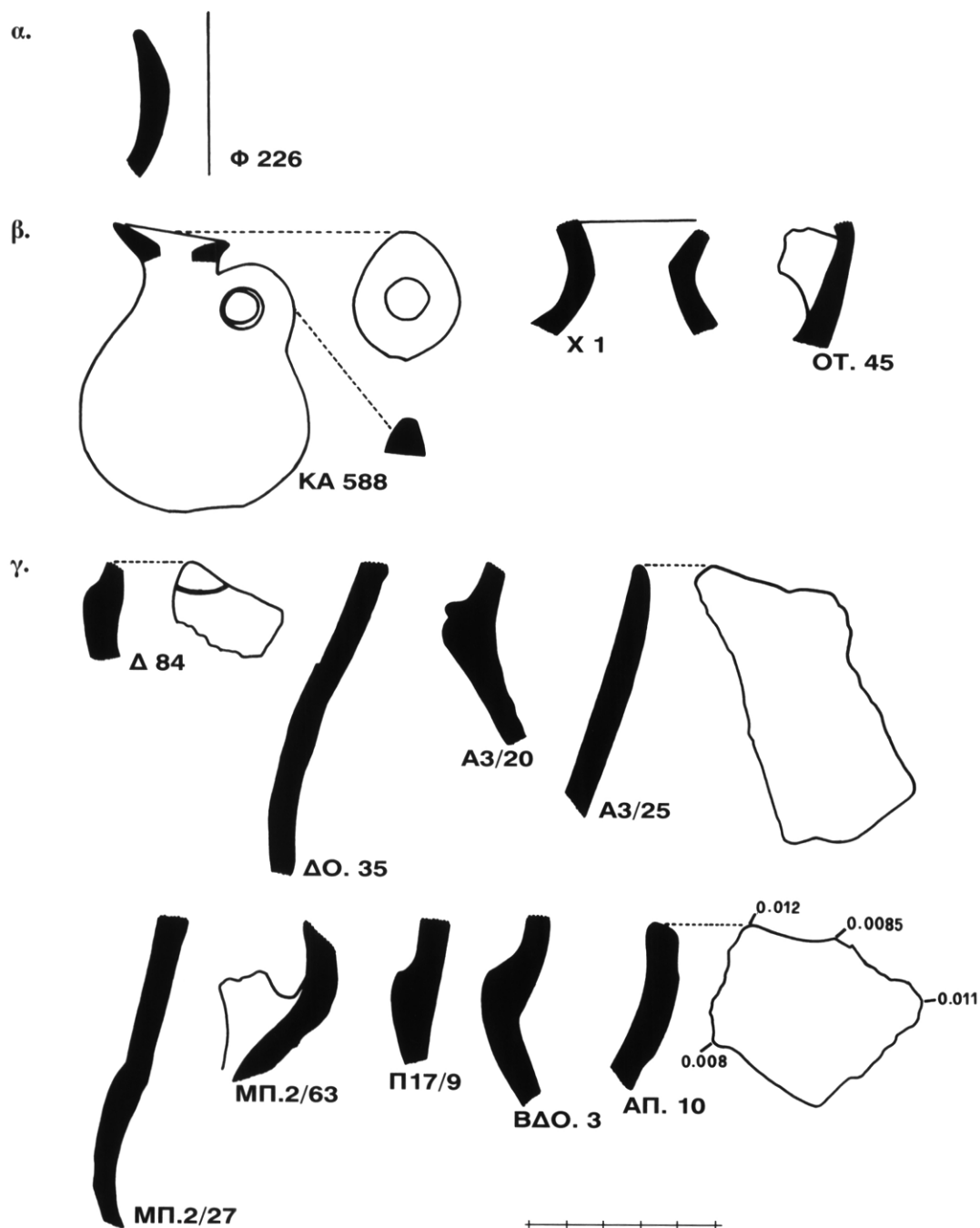
α.

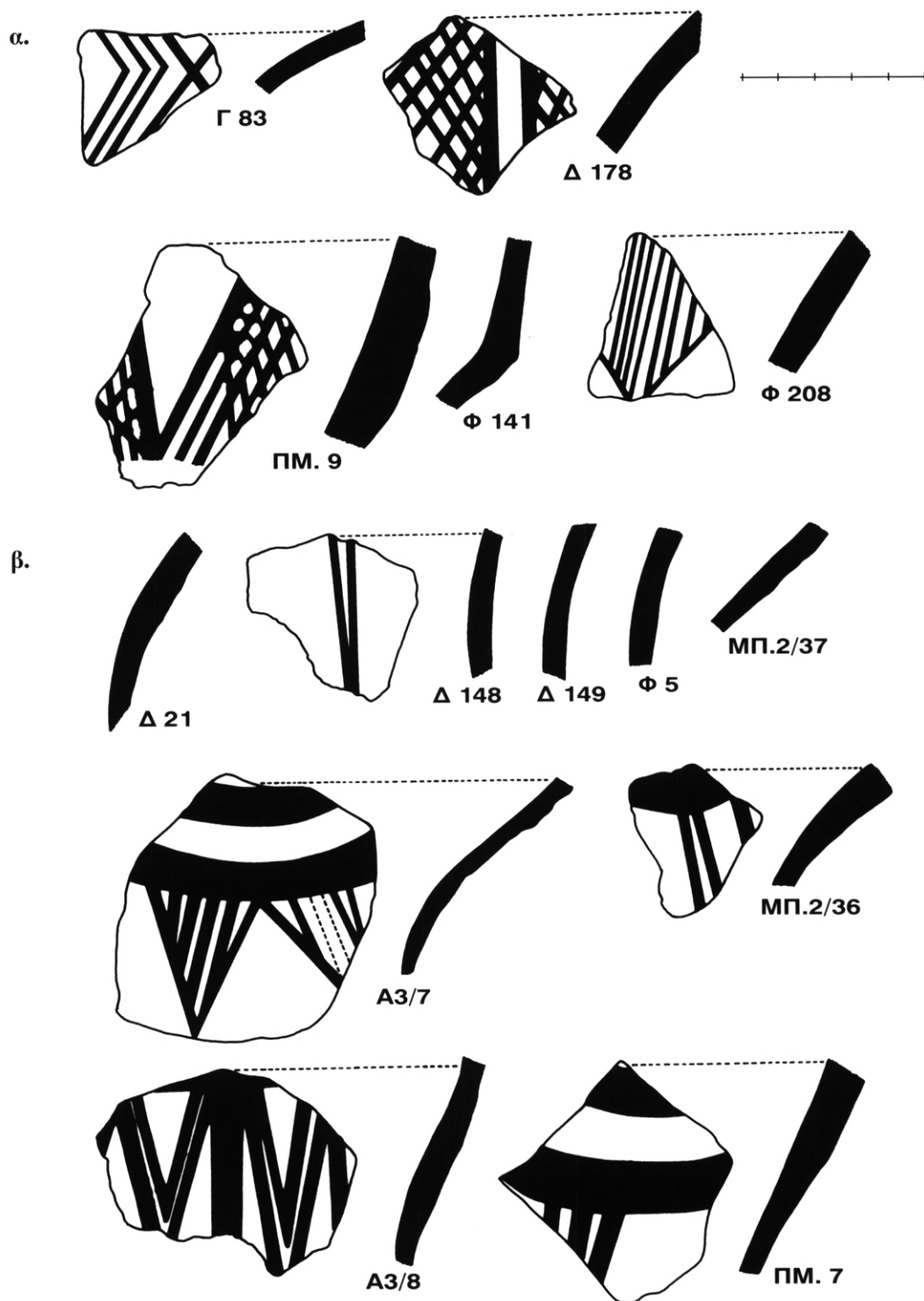
β.

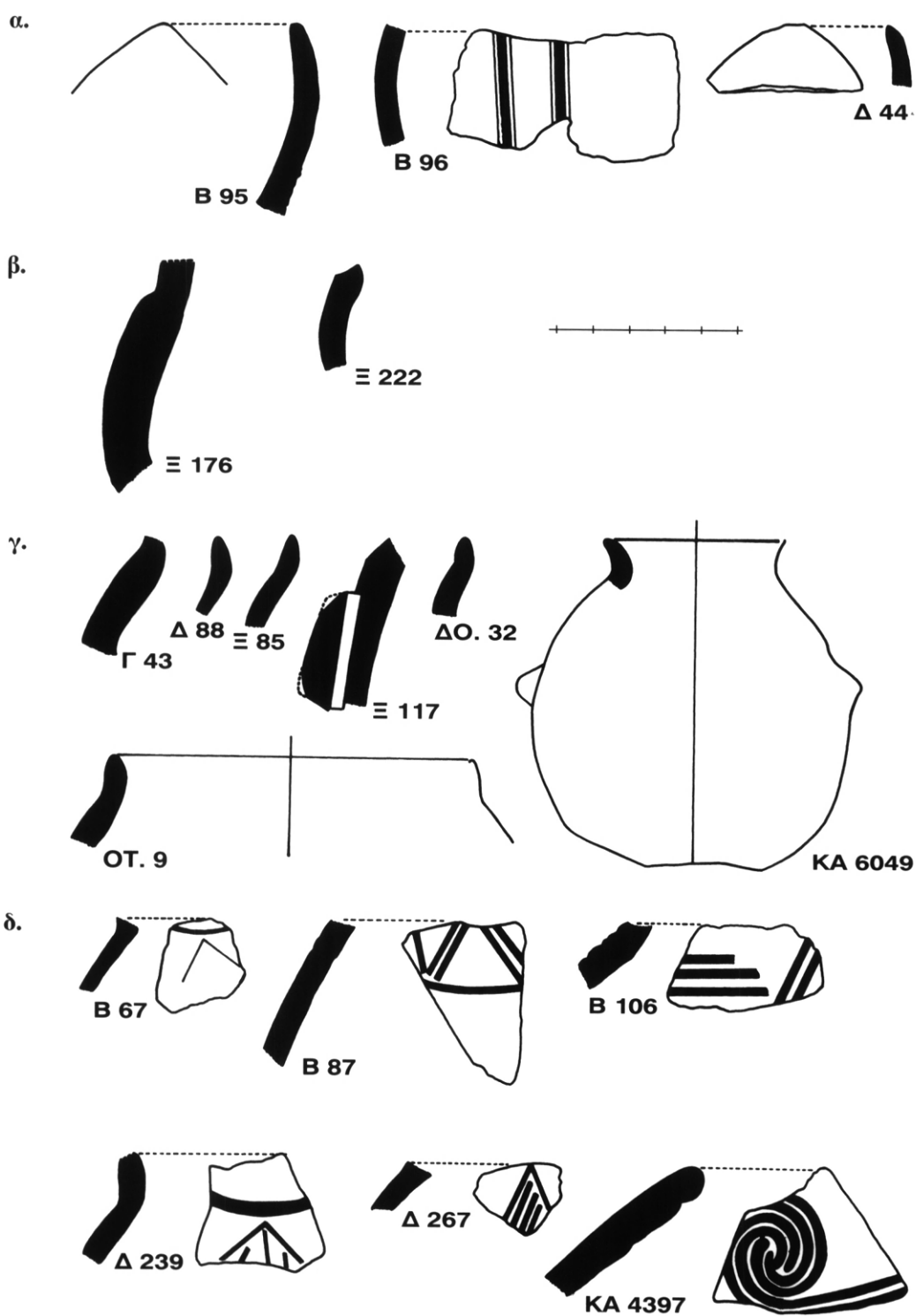
57. α. Κρατηρίσκοι με κυλινδρικό ή κοίλο λαιμό και ἔξω νεῦον χεῖλος. β. Κρατηρίσκοι με διμερῆ διάκριση τοῦ λαιμοῦ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος.

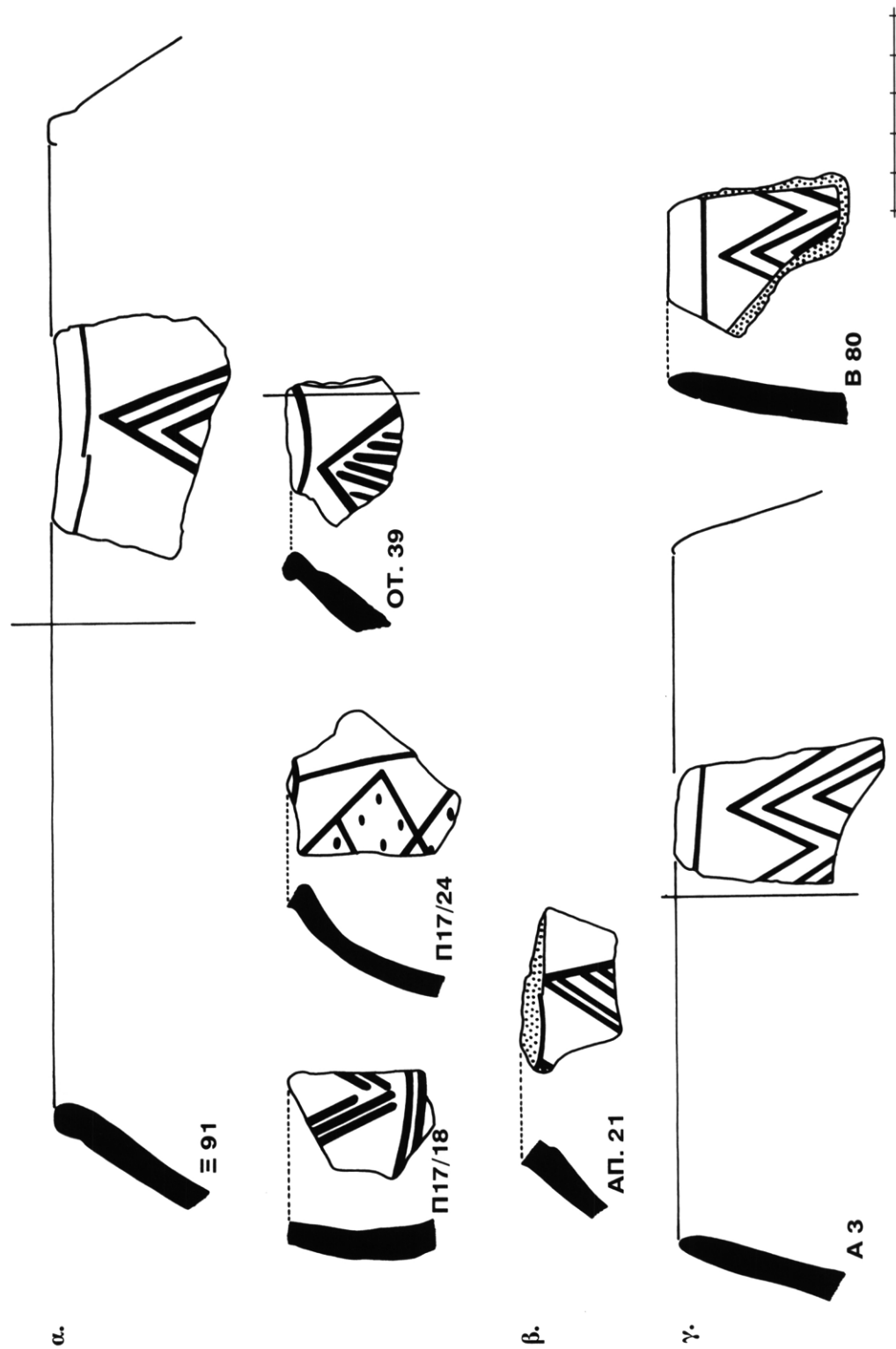
58. α. Στενόλαιμη πρόχους με ἐλαφρῶς κοῖλο λαιμό. β. Ραμφοειδόστομες πρόχοι με διμερῇ διάκριση τοῦ λαιμοῦ. γ. Εὐρύστομες πρόχοι.

59. α. Γραπτός ΠΚ II πρόχοι. β. Γραπτός ΠΚ III πρόχοι.

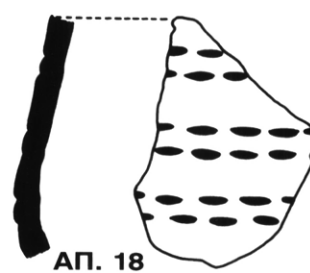
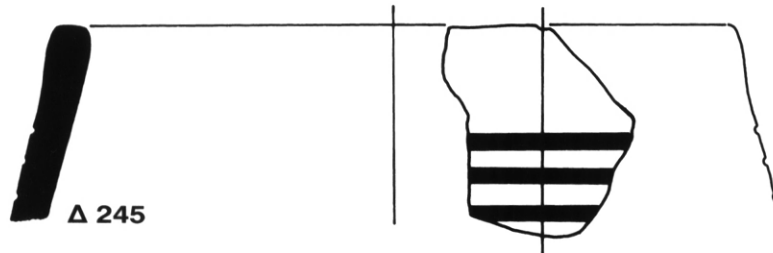
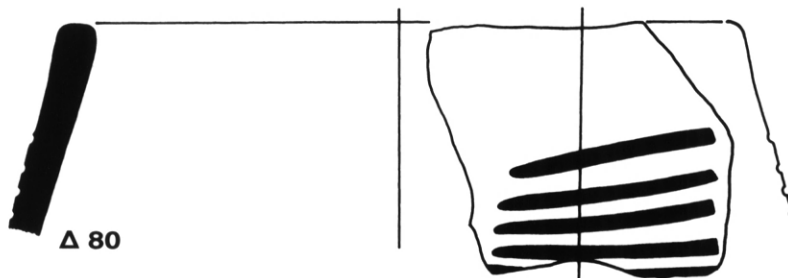
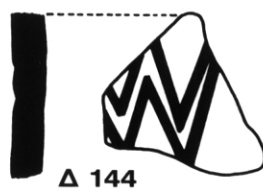

60. α. Ραμφοειδόστομες πρόχοι με διακόσμηση κάθετων ανάγλυφων νευρώσεων στο σώμα. β. Σφαιρικές πυξίδες. γ. Ἀκόσμητες σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες. δ. Σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες με ἐγχάρακτη διακόσμηση.

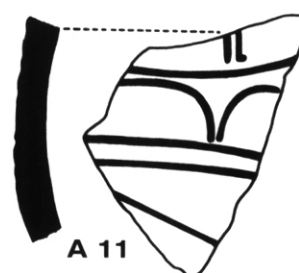
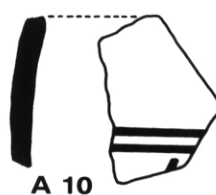
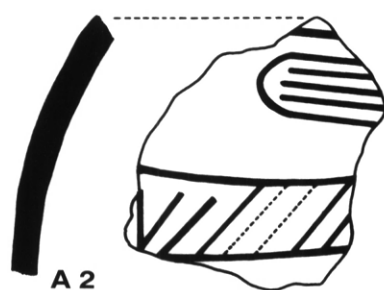

61. α. Σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες με έγχρωμη διακόσμηση. β. Σφαιρικές/φακοειδείς πυξίδες με γραπτή διακόσμηση. γ. Κολυμβητικές πυξίδες.

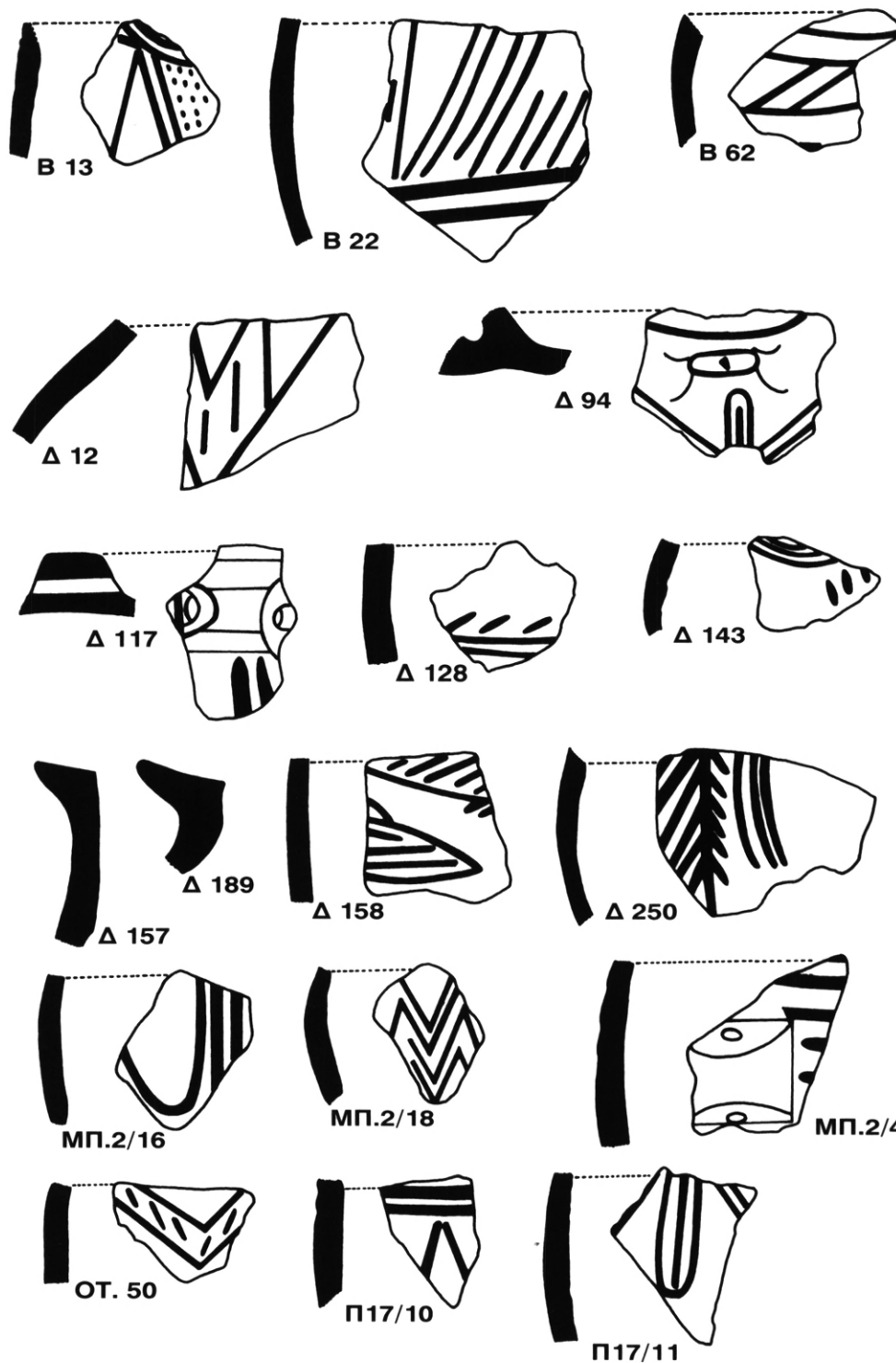
α.

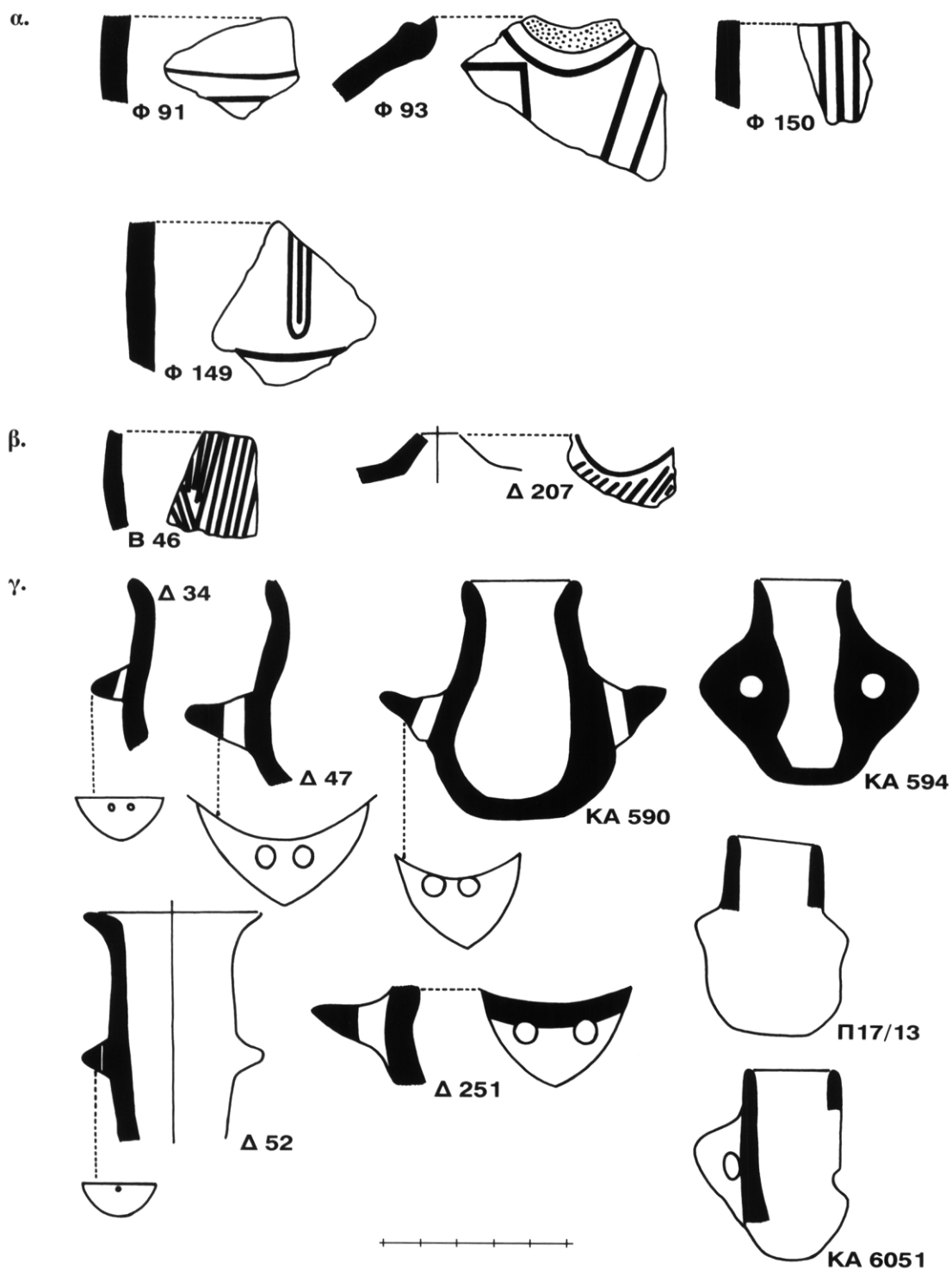

β.

62. α. Κολουρογωνικές πυξίδες. β. Άσκοι.

64. α. Ἀσκοί. β. Ἀπιόσχημα ἀγγεῖα. γ. Μικκύλα ἀγγεῖα.

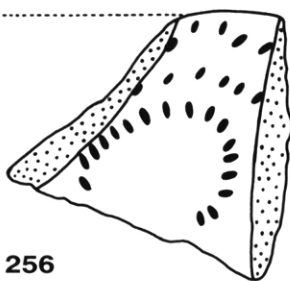
α.

ΜΠ.2/28

Δ 256

Φ 197

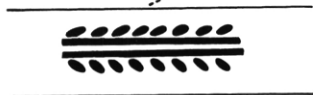
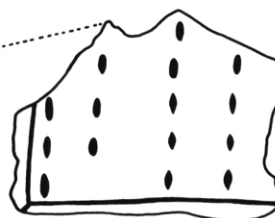
ΟΤ. 37

(ΟΨΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ
ΠΛΕΥΡΑΣ)

Π17/12

β.

Β 50

Δ 147

Δ 174

Δ 233

Δ 268

Δ 273

ΔΟ. 30

ΠΤ. 19

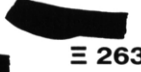
Γ 13

Δ 74

Ξ 107

Ξ 263

Ξ 360

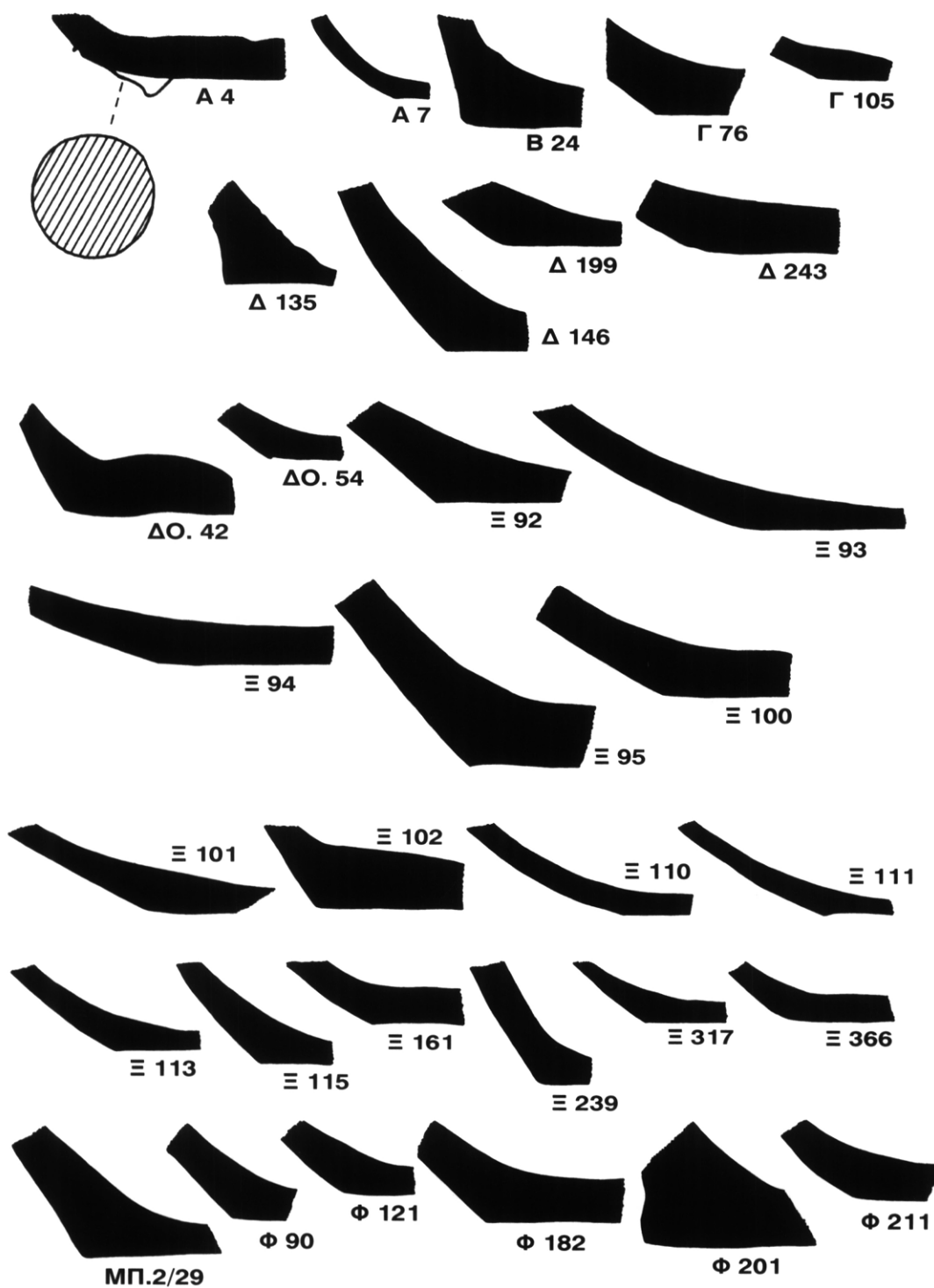
Ξ 326

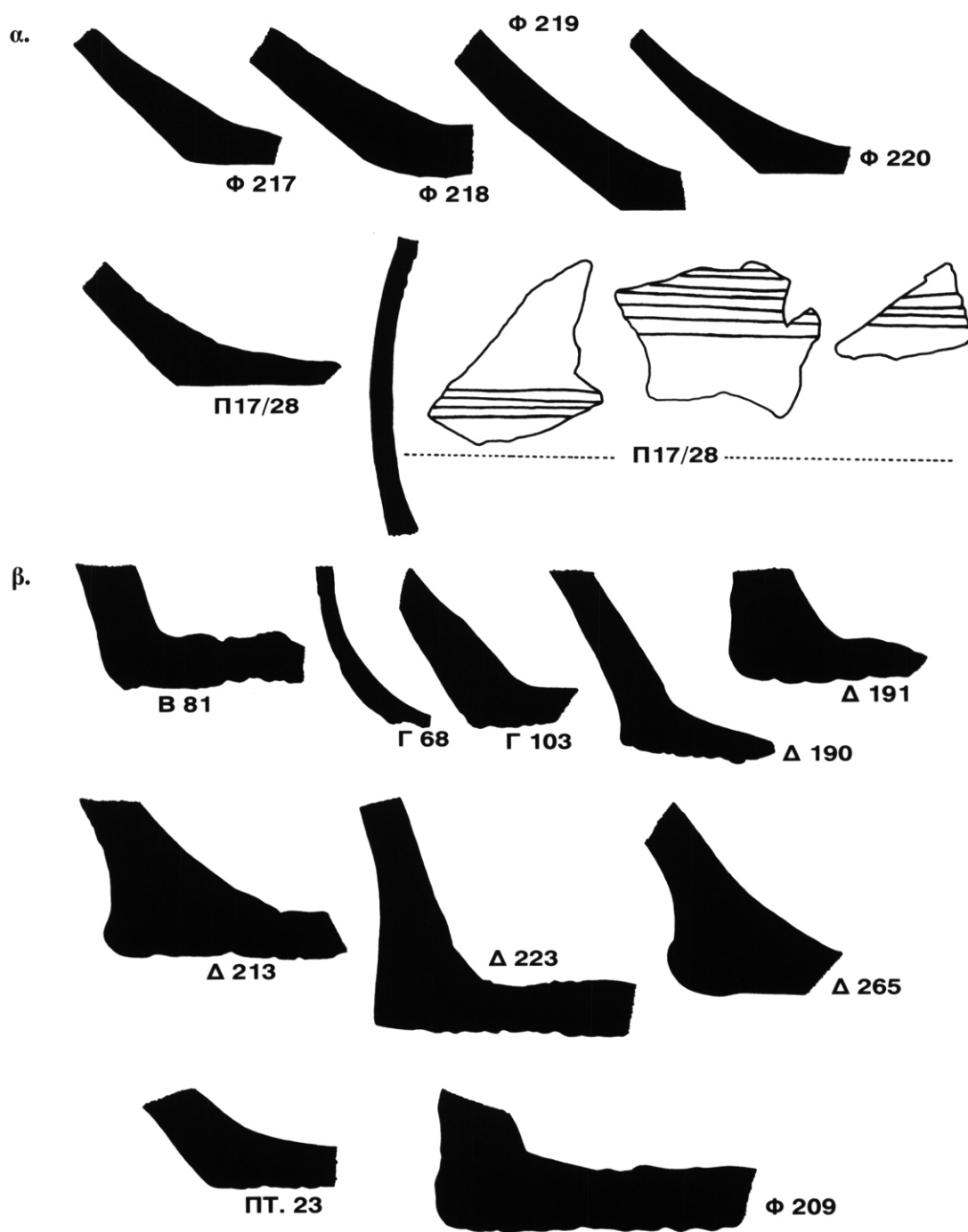
Δ 63

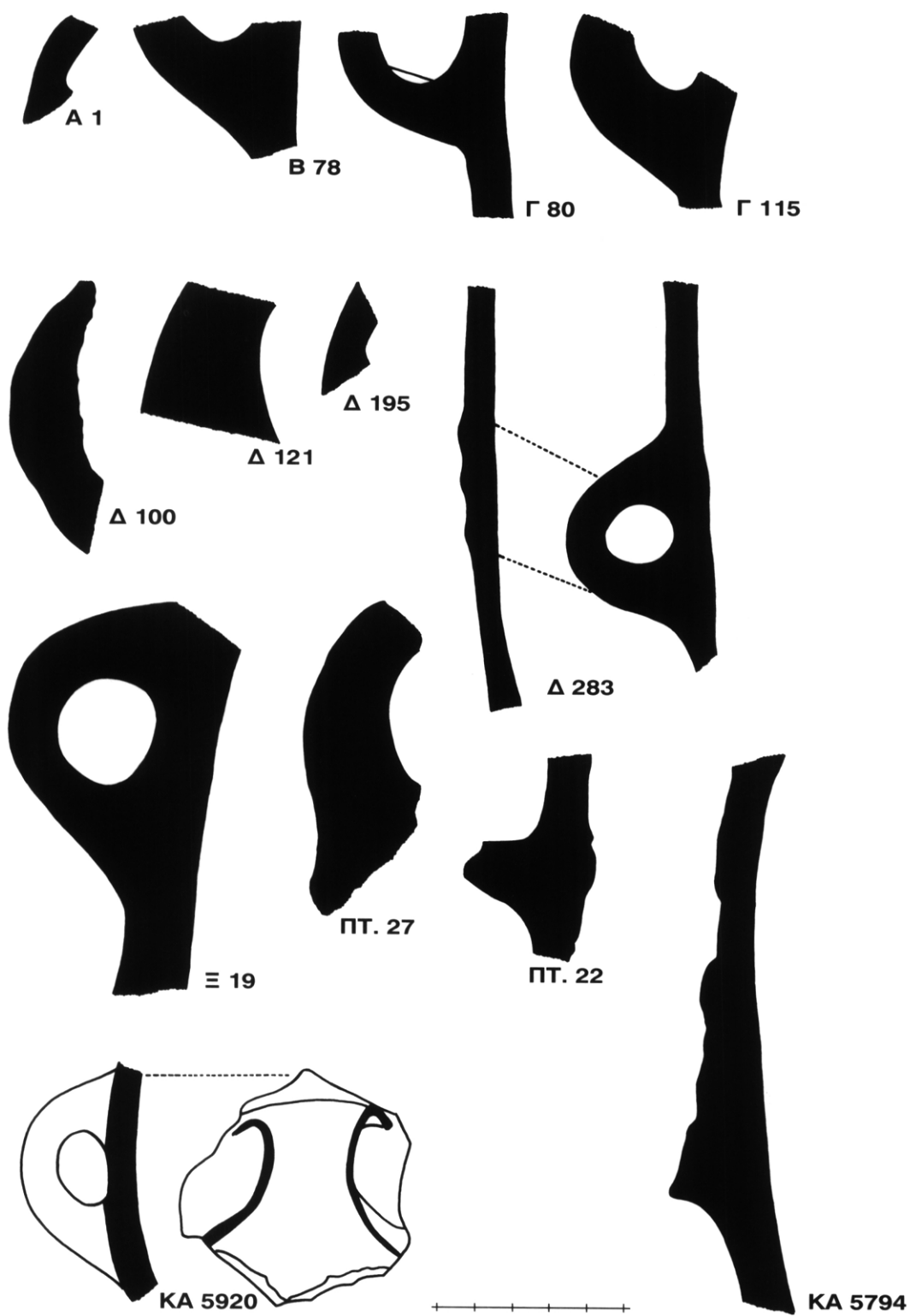
65. α. Πώματα. β. Βάσεις ανοικτών αγγείων.

66. Ἀπλὲς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων.

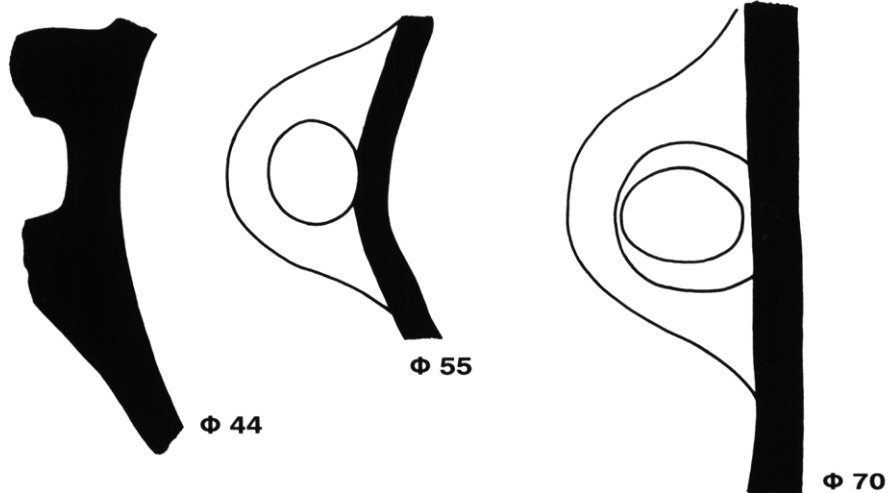

67. α. Άπλές βάσεις κλειστών αγγείων. β. Βάσεις κλειστών αγγείων με αποτυπώματα πλέγματος.

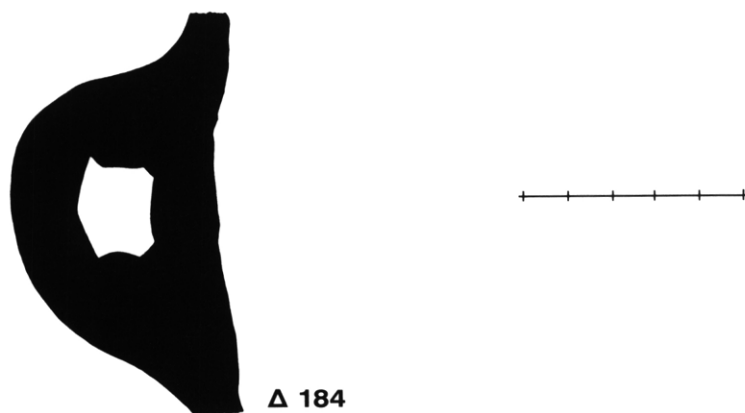

68. Μεγάλες σωληνωτές λαβές.

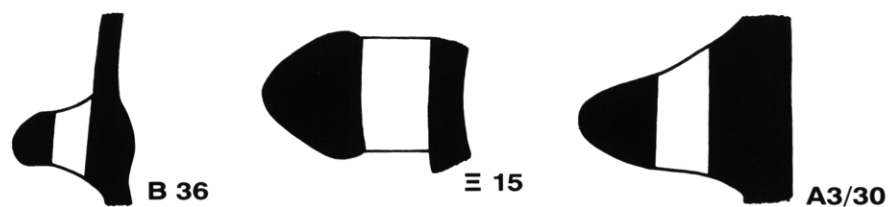
α.

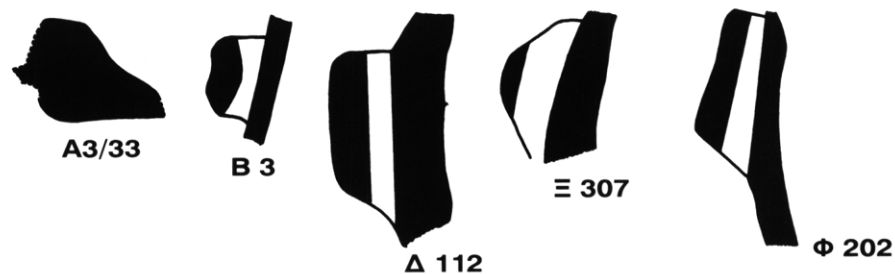
β.

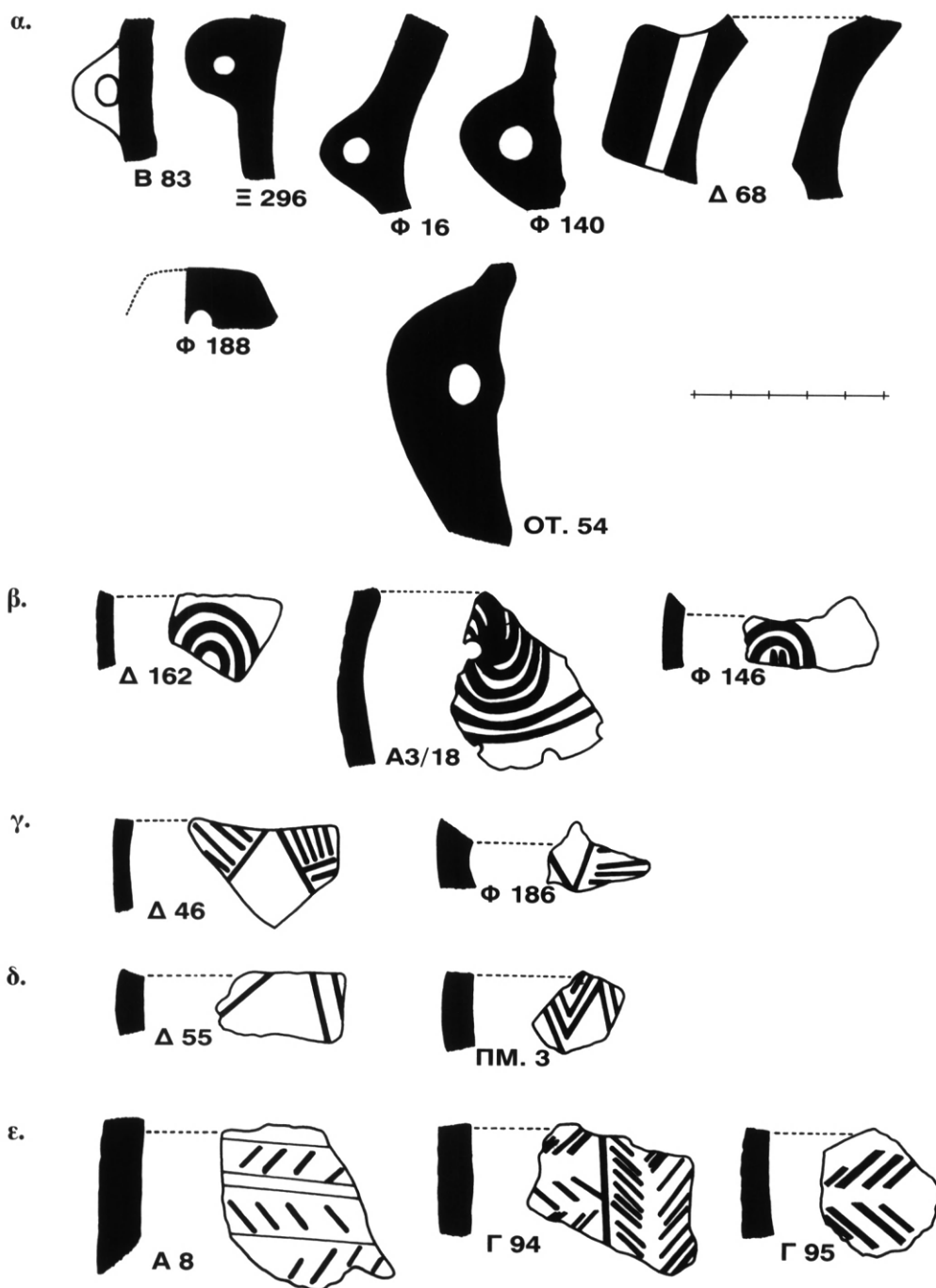
γ.

δ.

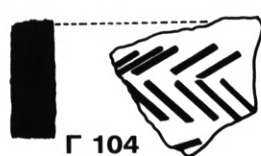

69. α. Μεγάλες σωληνωτές λαβές. β. Κάθετη ταινιωτή λαβή. γ. Όριζόντιες μηνοειδείς λαβές με κάθετη διάτρηση. δ. Άποφύσεις άγγείων άβέβαιου σχήματος.

70. α. Ἀποφύσεις ἀγγείων ἀβέβαιου σχήματος. β. Ὑστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση ἐγχάρακτης σπείρας. γ. Ὑστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με ἐγχάρακτη διακόσμηση. δ. Ὑστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με ἐγχάρακτη διακόσμηση. ε. Ὑστρακα ἀπὸ τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση ἐγχάρακτης ἰχθυόκανθας.

α.

Γ 104

Δ 238

ΔΟ. 12

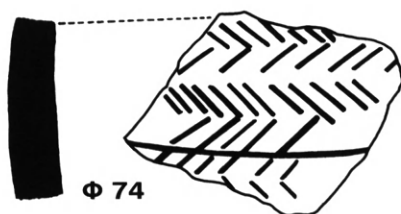
Ξ 18

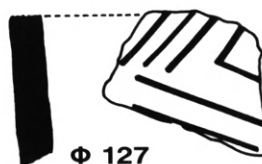
Ξ 120

Ξ 175

Φ 74

Φ 127

Φ 145

Φ 194

ΑΠ. 20

ΑΠ. 24

β.

Β 42

ΚΑ 4380

Β 94

Δ 96

Δ 113

ΟΤ. 28

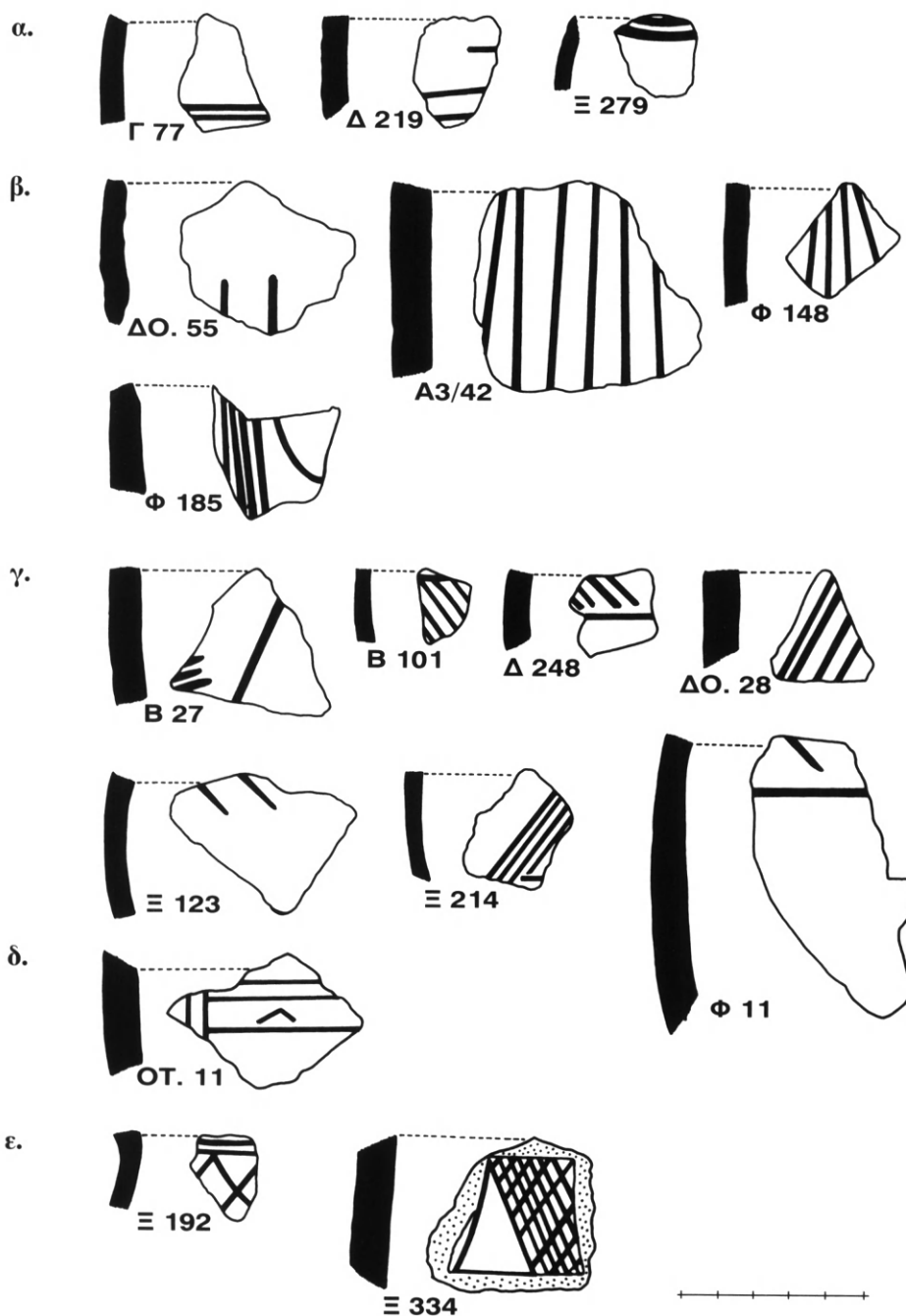
ΟΤ. 49

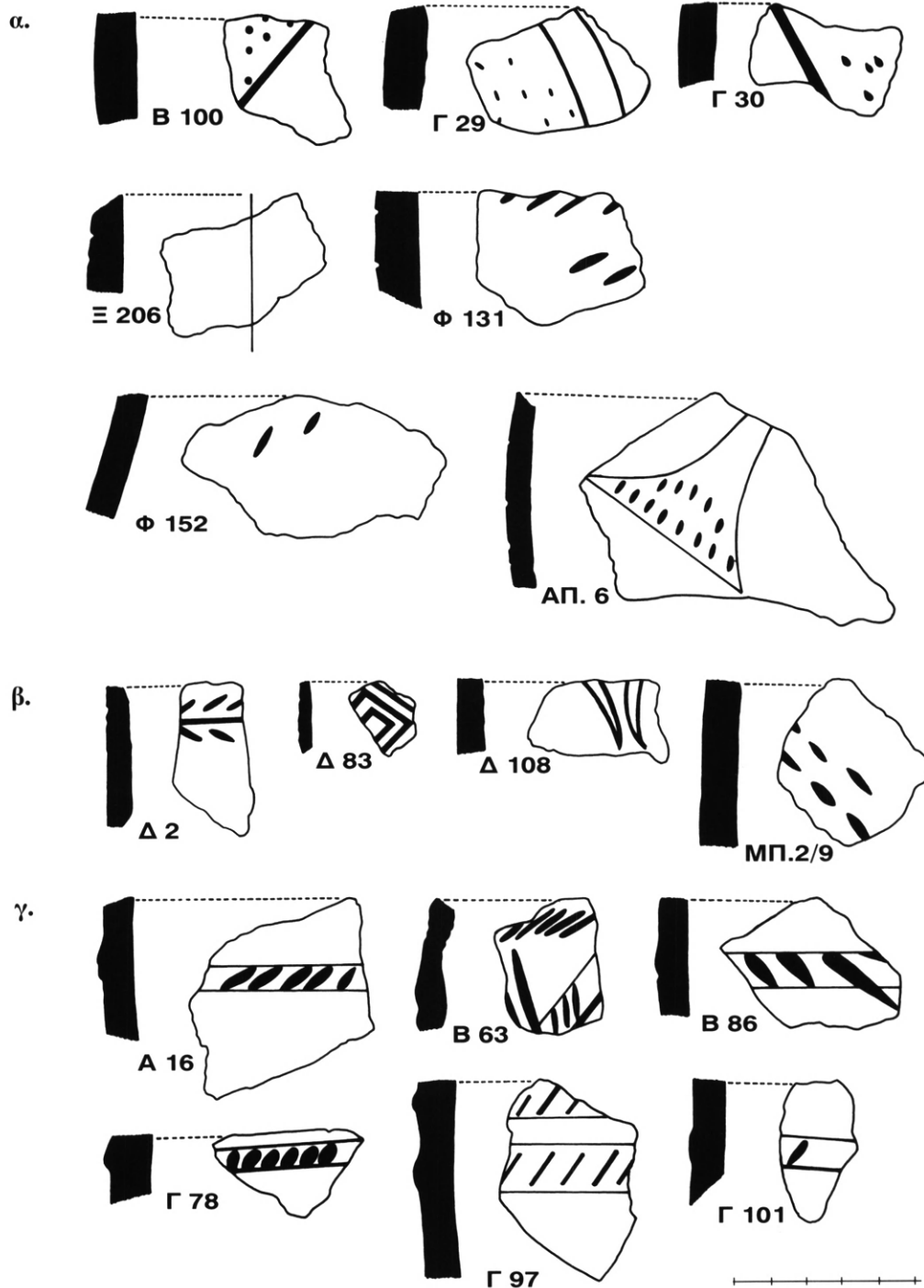
Π3/4

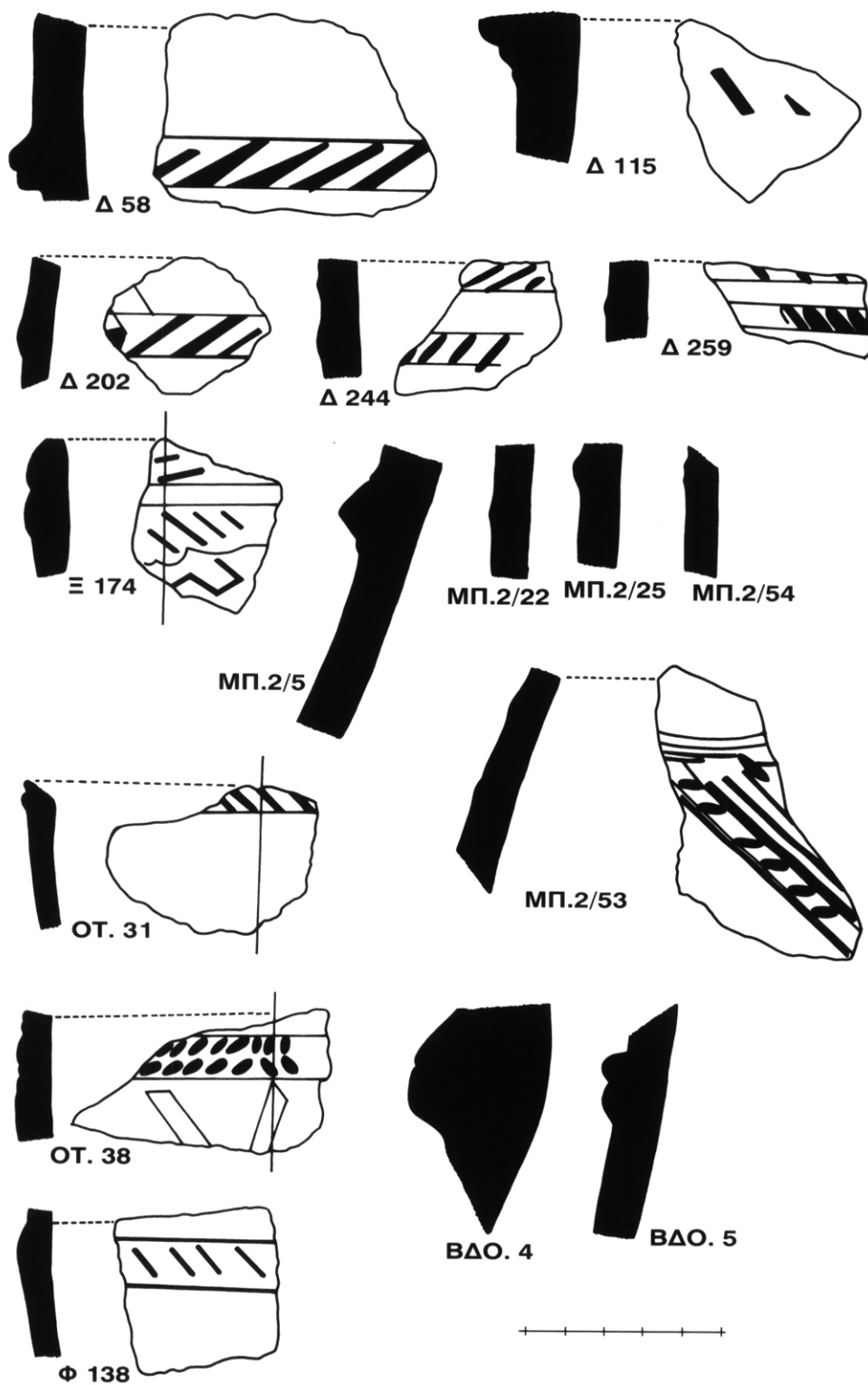
71. α. Ώστρακα άπό τώ σώμα άγγείων άδιάγνωστου ή άβέβαιου σχήματος με διακόσμηση έγγάρακτης ίχθυάκανθας. β. Ώστρακα άπό τώ σώμα άγγείων άδιάγνωστου ή άβέβαιου σχήματος με διακόσμηση έγγαράκτων γωνιών.

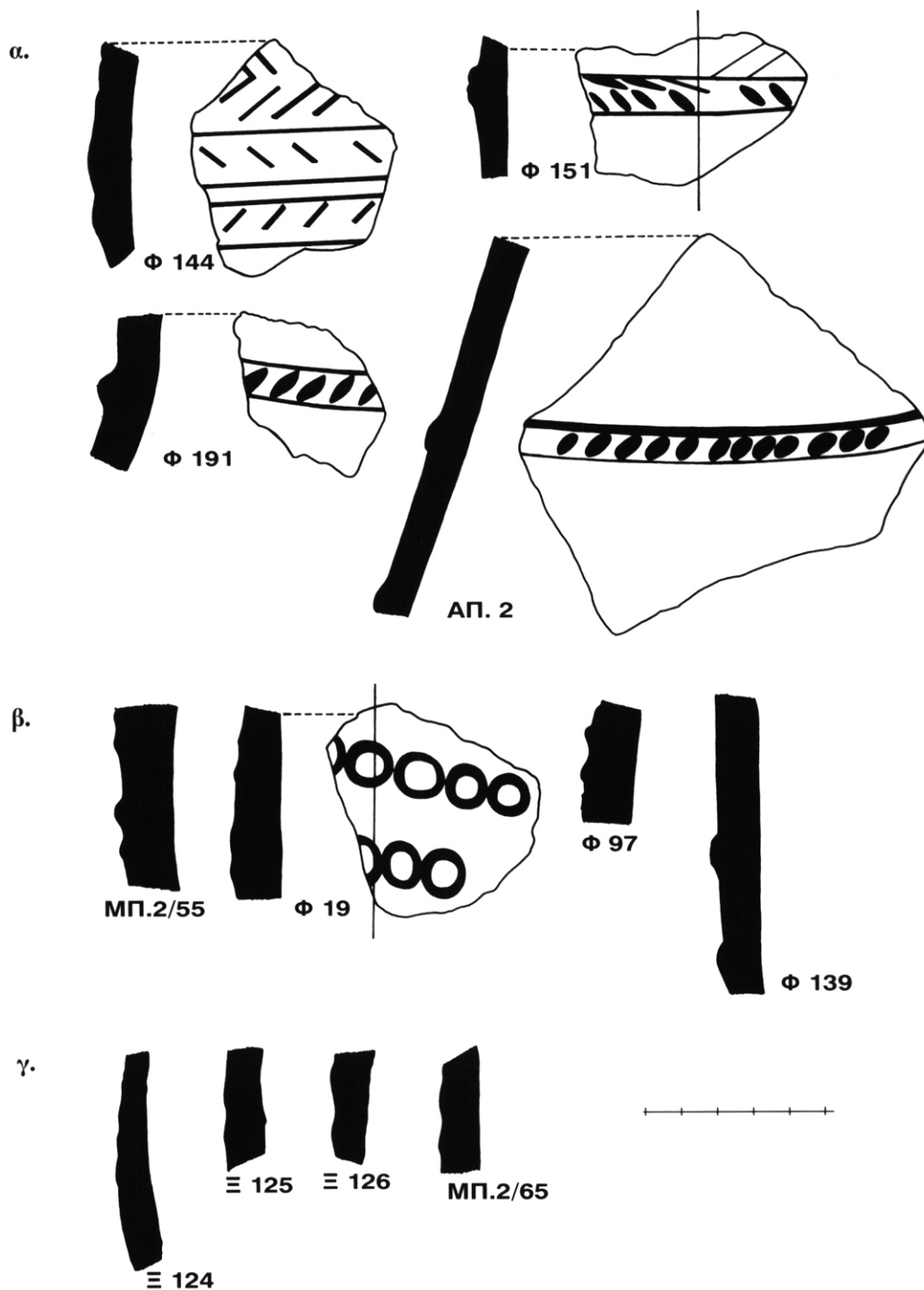
72. α. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση ὀριζόντιων ἐγχάρακτων γραμμῶν. β. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση κάθετων ἐγχάρακτων γραμμῶν. γ. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση λοξῶν ἐγχάρακτων γραμμῶν. δ. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση ὀριζόντιων καὶ κάθετων ἐγχάρακτων γραμμῶν. ε. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση ἐγχάρακτου δικτυωτοῦ.

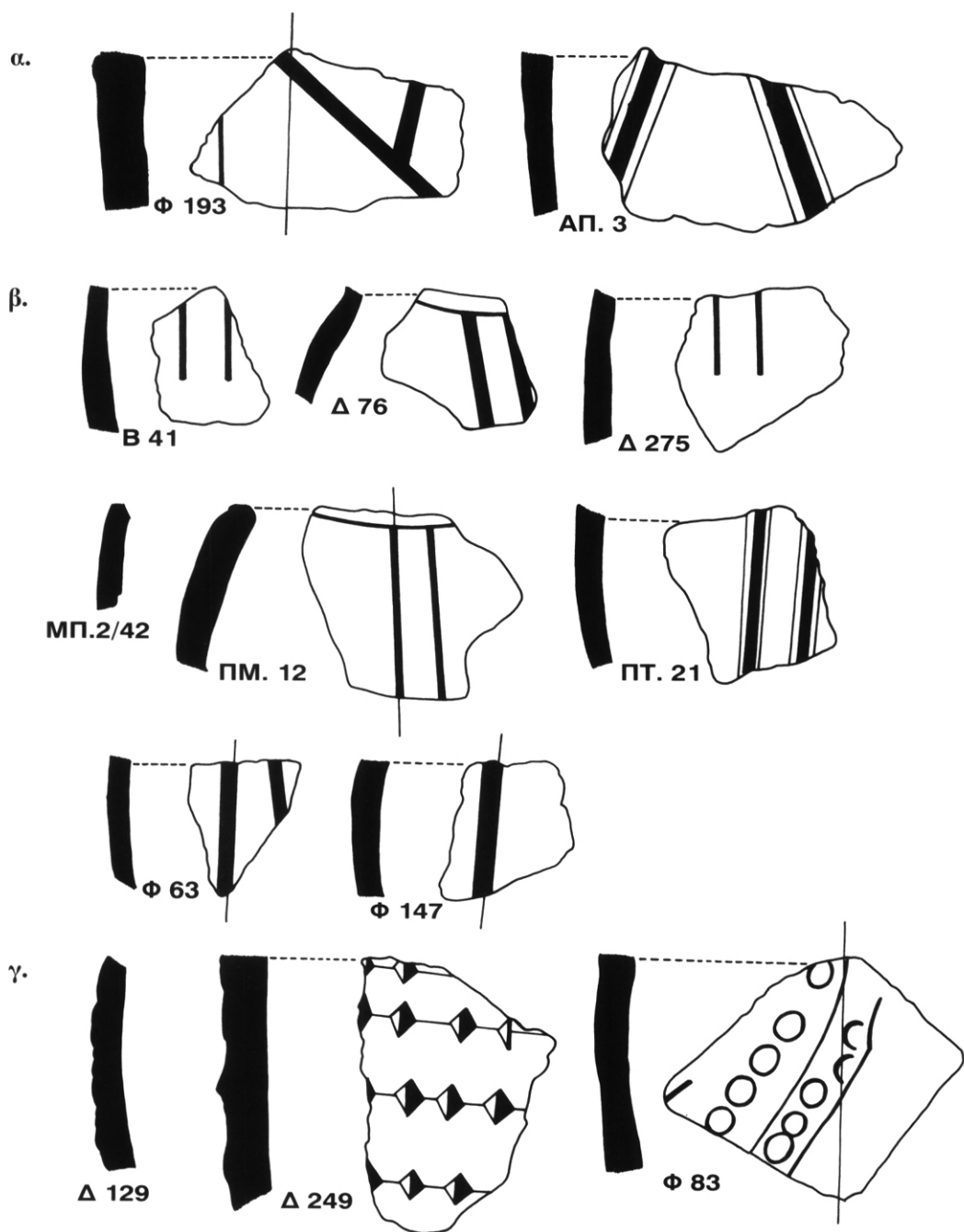
73. α. Ώστρακα άπό τώ σώμα άγγείων άδιάγνωστου ή άβέβαιου σχήματος με στικτή διακόσμηση. β. Ώστρακα άπό τώ σώμα άγγείων άδιάγνωστου ή άβέβαιου σχήματος με έγχάρακτη διακόσμηση άλλου τύπου. γ. Ώστρακα άπό τώ σώμα άγγείων άδιάγνωστου ή άβέβαιου σχήματος με σχοινοειδή διακόσμηση.

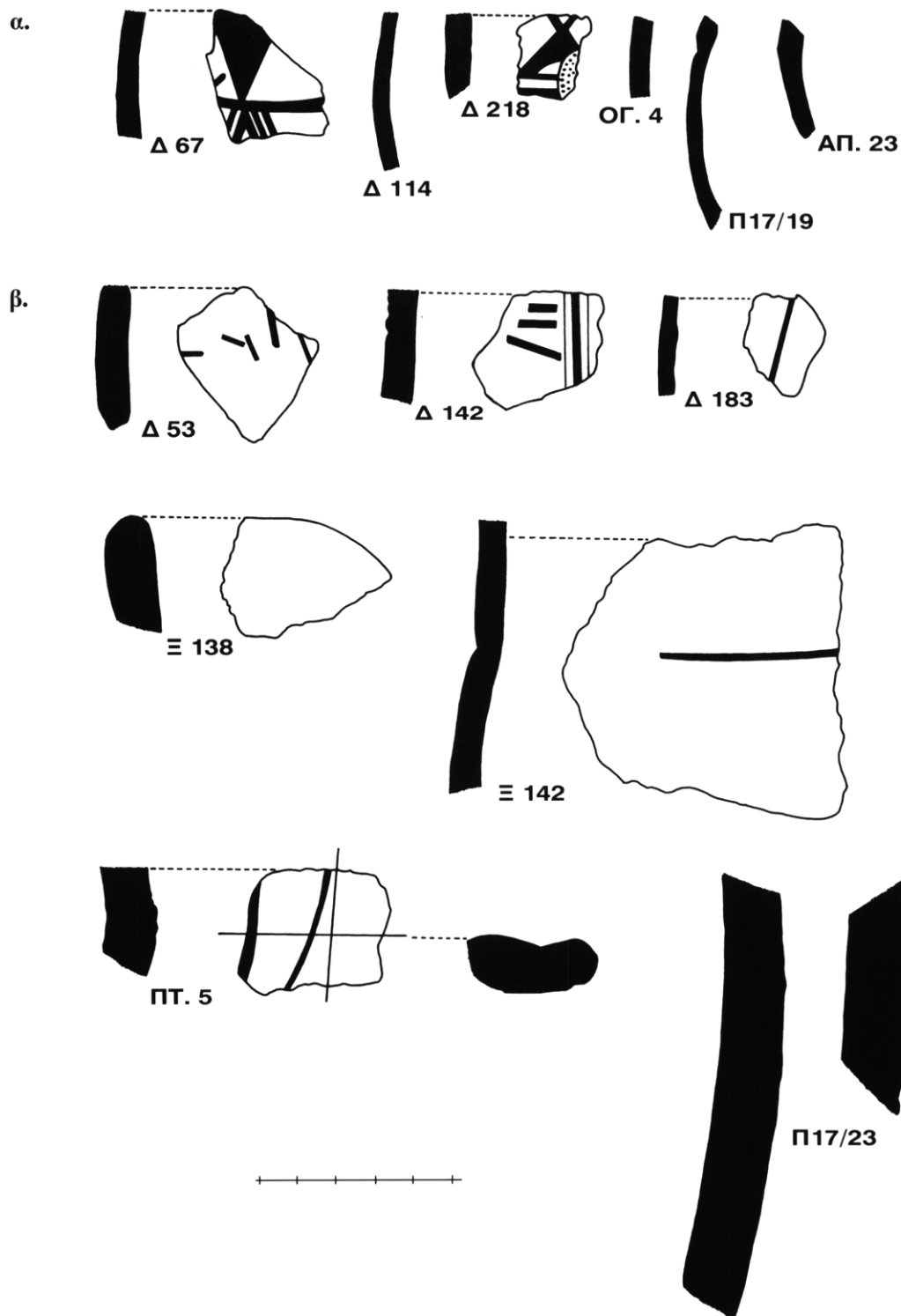
74. Ώστρακα άπό τφ σφμα άγγείων άδιάγνωστου ή άβέβαιου σχήματος με σχοινοειδή διακόσμηση.

75. α. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με σχοινοειδῇ διακόσμηση. β. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση ἀποτυπωμάτων δακτύλων. γ. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος με διακόσμηση ὀριζόντιων ἀκόσμητων νευρώσεων.

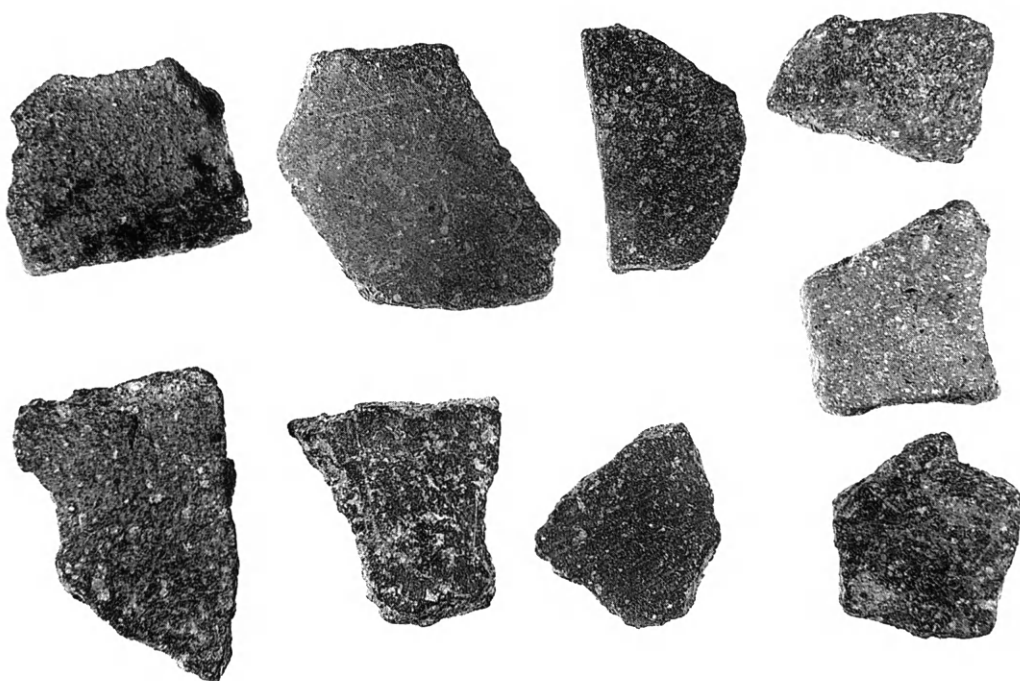

76. α. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστον ἢ ἀβέβαιον σχήματος με διακόσμηση λοξῶν ἀκόσμητων νευρώσεων. β. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστον ἢ ἀβέβαιον σχήματος με διακόσμηση κάθετων ἀκόσμητων νευρώσεων. γ. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστον ἢ ἀβέβαιον σχήματος με ἀνάγλυφη διακόσμηση ἄλλου τύπου.

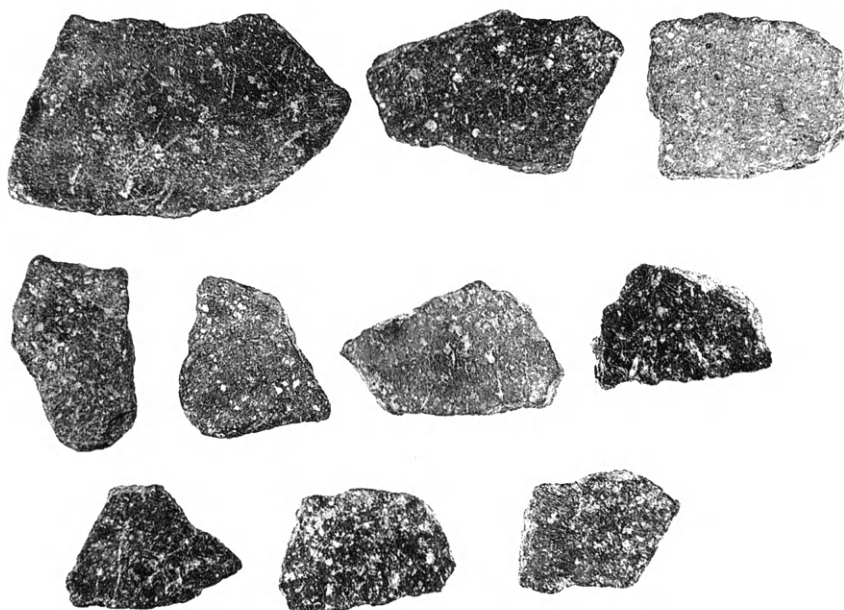

77. α. "Οστρακα από τὸ σῶμα ἀγγείων ἀδιάγνωστου ἢ ἀβέβαιου σχήματος μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση σὲ ἀνοιχτόχρωμη ἐπιφάνεια. β. Διάφορα ἄλλα ὄστρακα.

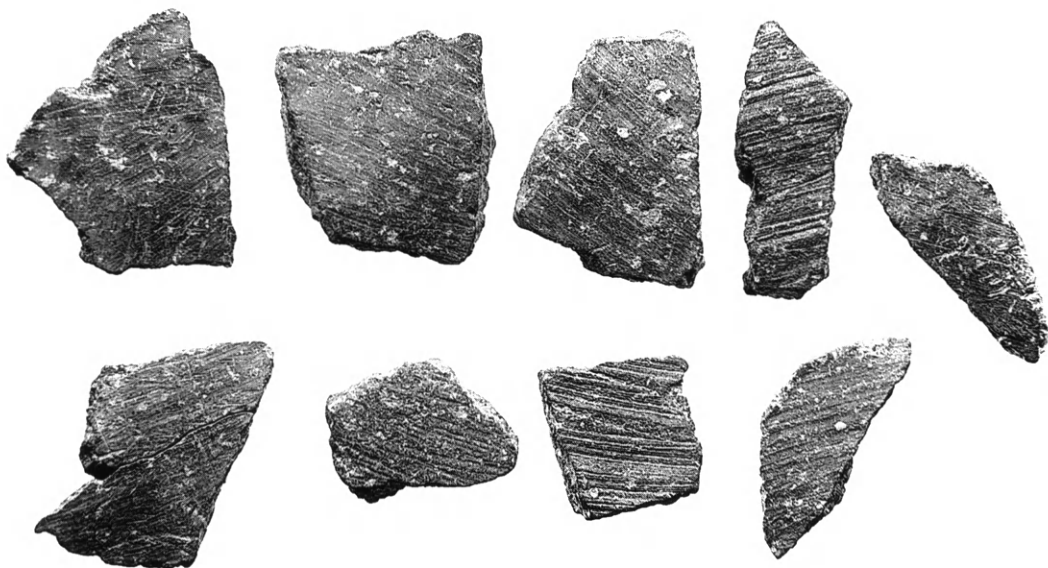
VI
ΠΙΝΑΚΕΣ

1. Ἀκόσμητα ὄστρακα σώματος τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ὦνω: Φ 183, Δ 13, Φ 92, Φ 92.
Μέσον δεξιά: Φ 203. Κάτω: ΟΤ. 42, Δ 92, Δ 131, ΟΤ. 55.

2. Ἀκόσμητα ὄστρακα σώματος τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ὦνω: Δ 64, ΟΤ. 32, Φ 124.
Μέσον: Φ 183, Φ 133, ΜΠ.2/8, Φ 183. Κάτω: Δ 73, ΜΠ.2/57, Δ 56.

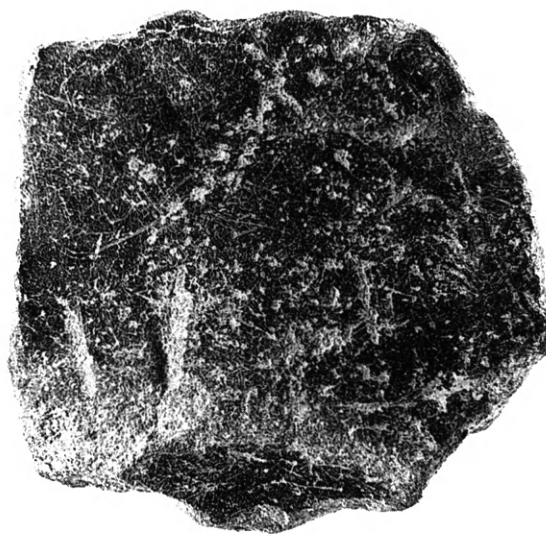
3. Άκόσμητα ὄστρακα σώματος τῆς κατηγορίας «Talc ware». Ἐνω: ΜΠ.2/15, Φ 183, ΜΠ.2/26, Φ 195, ΜΠ.2/8. Κάτω: ΔΟ. 24, Φ 132, ΜΠ.2/57, Φ 183.

4. Ὅστρακο κλειστοῦ ἀγγείου μὲ σημεῖο τοῦ κεραμέα στὴν βάση: Γ 105.

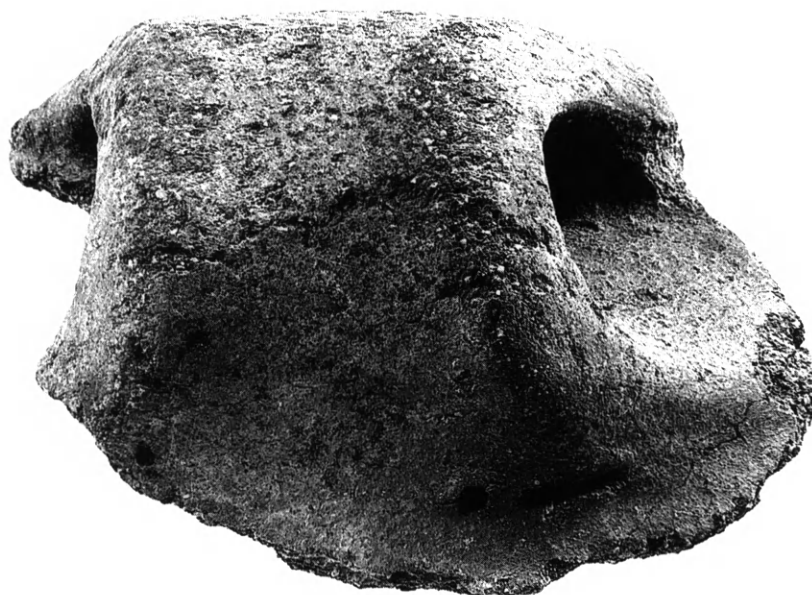
5. "Οστρακο κλειστοῦ ἀγγείου με σημεῖο τοῦ κεραμέα στὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων: Ξ 113.

6. "Οστρακο κλειστοῦ ἀγγείου με σημεῖο τοῦ κεραμέα στὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων: Ξ 239.

7. Ώστρακο μεγάλης σωληνωτής λαβής με σημείο του κεραμέα στο κάτω μέρος της: Δ 196.

8. Μεγάλη σωληνωτή λαβή με σημείο του κεραμέα στην βάση της: ΔΟ. 13.

9. "Οστρακο μεγάλης σωληνωτής λαβής με σημείο του κεραμέα στην βάση της: ΟΤ. 41.

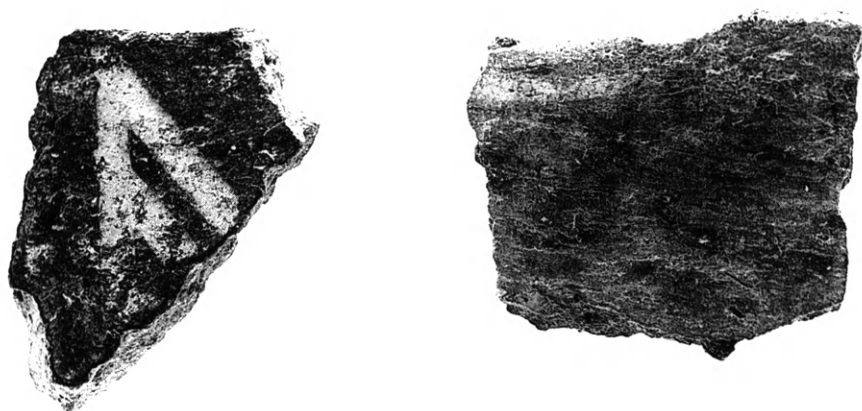
10. Μεγάλη σωληνωτή λαβή με σημείο του κεραμέα στο κάτω μέρος της: Φ 70.

11. Κάθετη ταινιωτή λαβή με σημείο του κεραμέα στην βάση της: Δ 184.

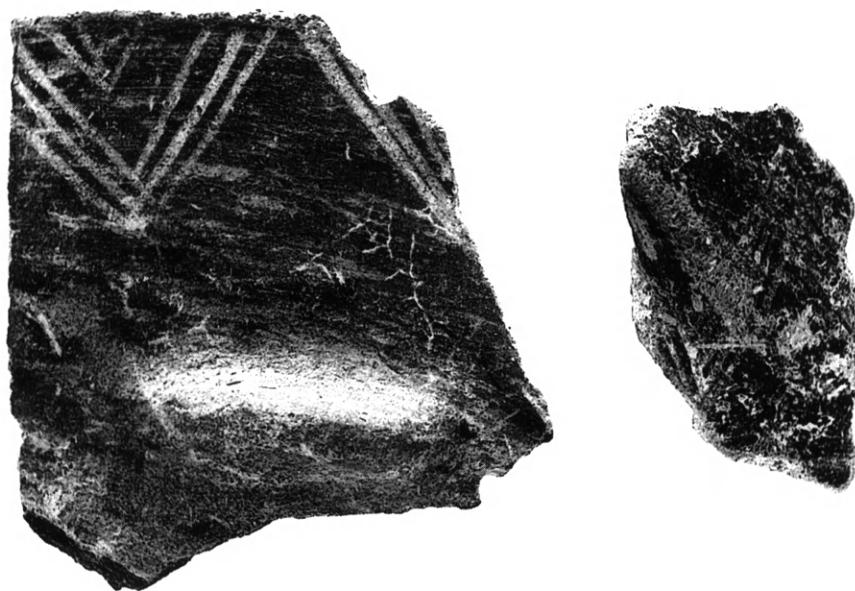
12. Τμήμα του σώματος πιθοειδούς αγγείου με σημείο του κεραμέα κοντά στην γέννηση μεγάλης σωληνωτής λαβής: Φ 44.

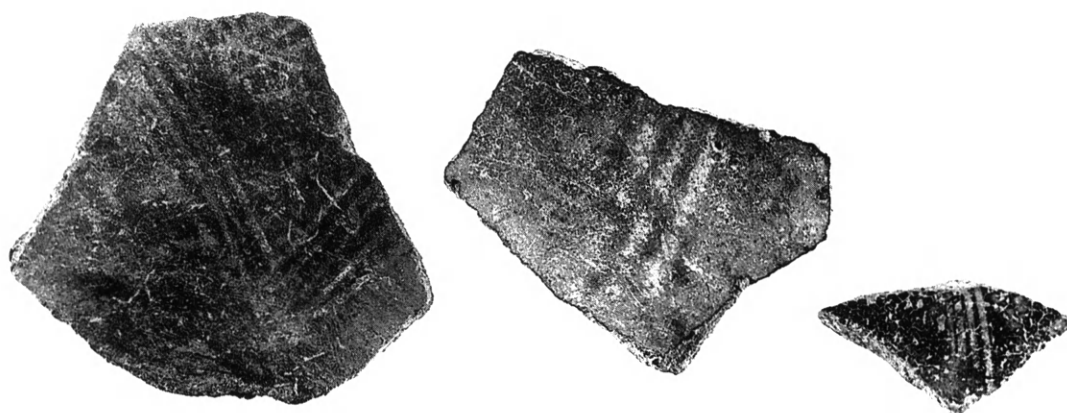
13. Νεολιθικά ὄστρακα με γραπτή λευκή διακόσμηση: Ξ 225, Ξ 217.

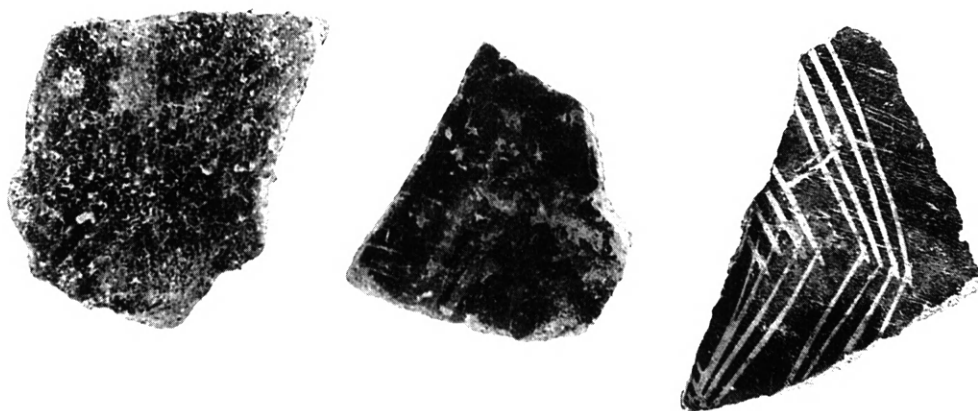
14. Νεολιθικά ὄστρακα με γραπτή λευκή διακόσμηση:
ΑΠ. 26, ΑΠ. 27, Ξ 379.

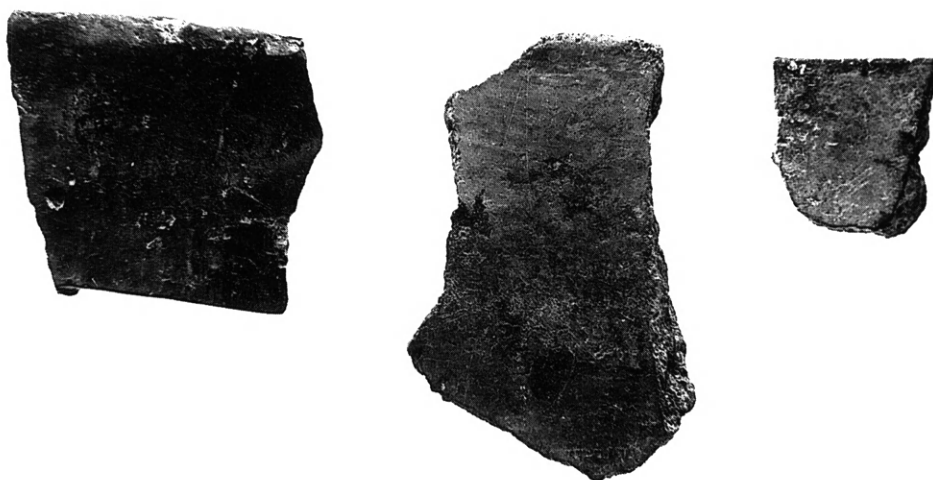
15. Νεολιθικά ὄστρακα με γραπτή λευκή διακόσμηση: ΚΑ 4196, Δ 25.

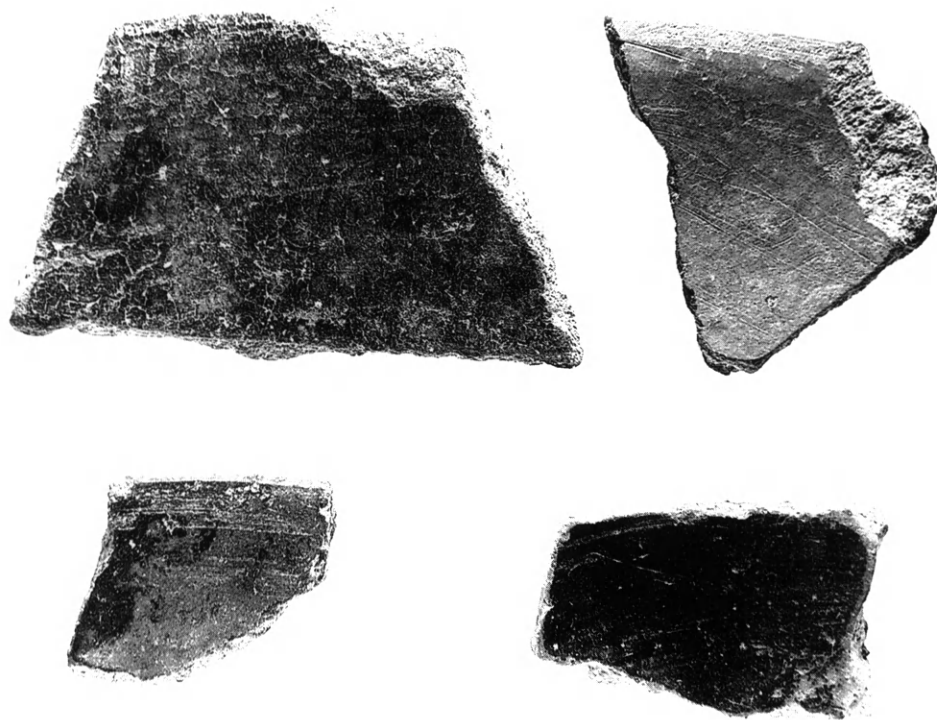
16. Νεολιθικά ὄστρακα με γραπτή λευκή διακόσμηση: Ξ 341, Ξ 383, Ξ 215.

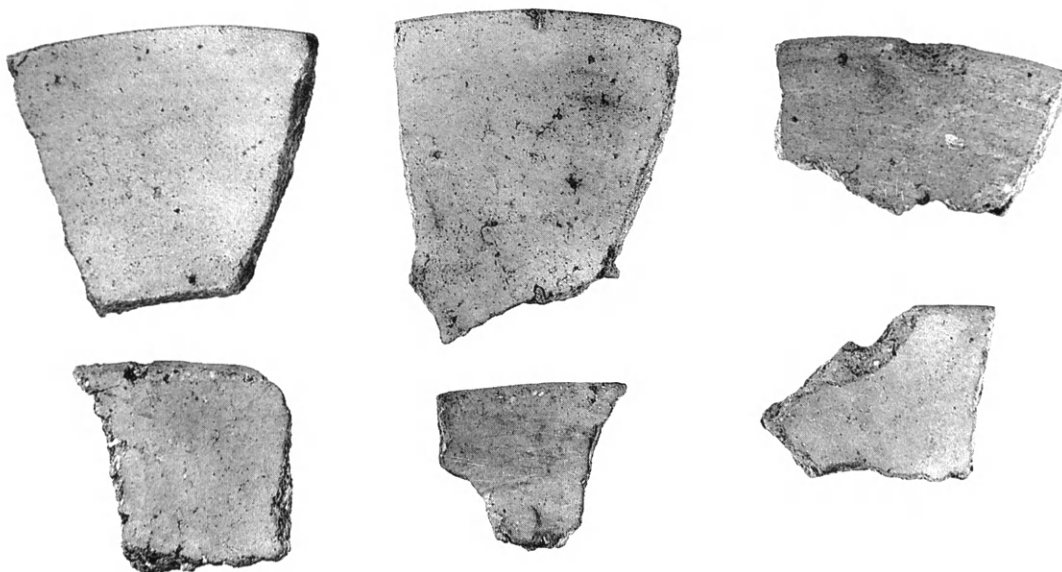
17. Νεολιθικά ὄστρακα με γραπτή λευκή διακόσμηση: Ξ 200, Ξ 260, ΚΑ 5907.

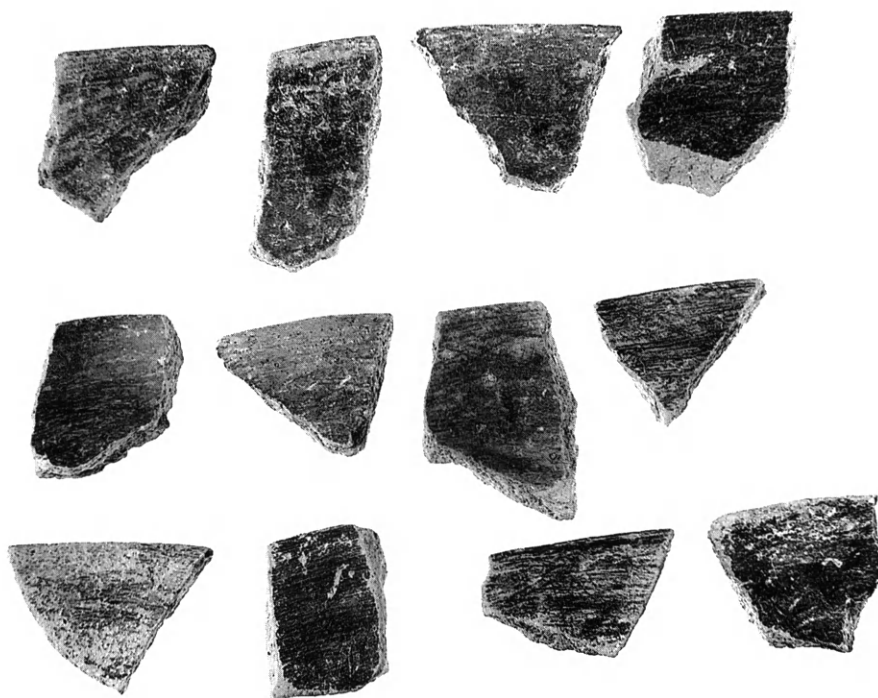
18. Άκόσμητα νεολιθικά ὄστρακα: Φ 204, Φ 237, Ξ 380.

19. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθύ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα. Ἄνω: Φ 154, Φ 42. Κάτω: Β 43, Ξ 135.

20. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθύ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα. Ἄνω: Δ 42, Δ 43, Φ 87. Κάτω: ΑΠ. 17, ΟΤ. 5, ΟΤ. 17.

21. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα. Ἄνω: Φ 85, ΑΠ. 29, ΔΟ. 58, ΜΠ.2/50. Μέσον: ΜΠ.2/4, ΜΠ.2/60, ΜΠ.2/19, ΜΠ.2/30. Κάτω: ΑΠ. 15, ΠΜ. 13, ΔΟ. 61, ΜΠ.2/51.

22. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα. Ἄνω: Δ 40, Δ 41, ΜΠ.2/20. Κάτω: Α3/38, Φ 155, Φ 81.

23. "Οστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν με εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα. Ἄνω: Φ 65, ΜΠ.2/2, Φ 66. Κάτω: Φ 213, ΑΠ. 16, ΑΠ. 5, Φ 59.

24. "Οστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν με εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα: ΚΑ 4185, Δ 26, Δ 27.

25. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα:
Δ 36, Δ 37, Δ 38.

26. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα:
Δ 40, Δ 41.

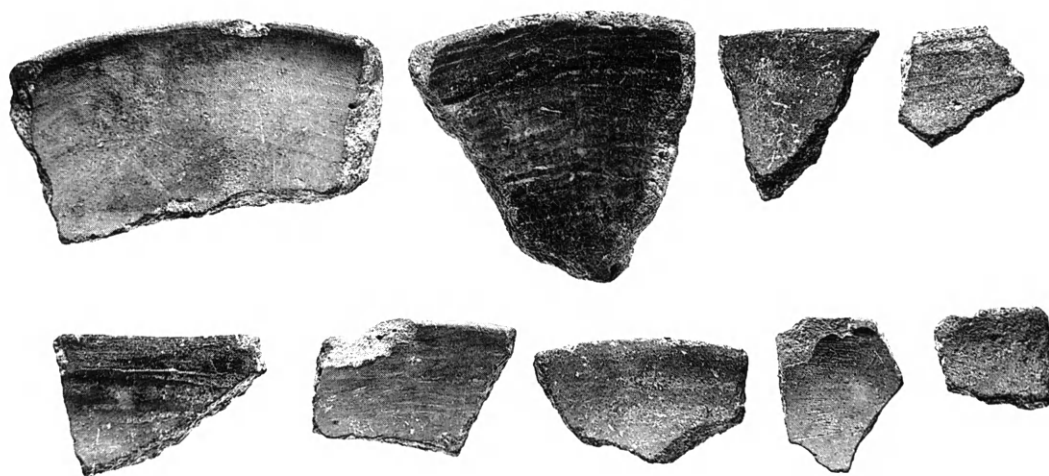
27. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα:
Δ 42, Δ 43.

28. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ εὐθὺ χεῖλος καὶ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα
(ἐκτὸς τοῦ Φ 162). Ἀνω: Ξ 35, ΔΟ. 59, Φ 159. Κάτω: Φ 232, Φ 162, ΜΠ.2/34, ΟΤ. 3.

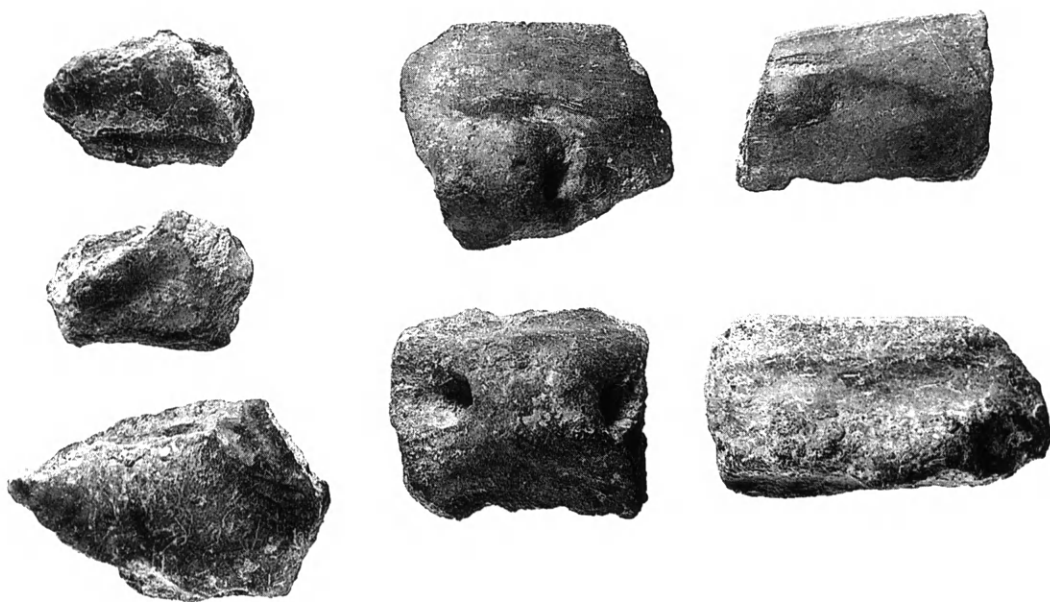
29. "Οστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μεῖ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ εὐθύγραμμα τοιχώματα. "Ἄνω: Φ 39, ΜΠ.2/1, ΟΤ. 12. Κάτω: Α3/12, Ξ 134, ΑΠ. 28.

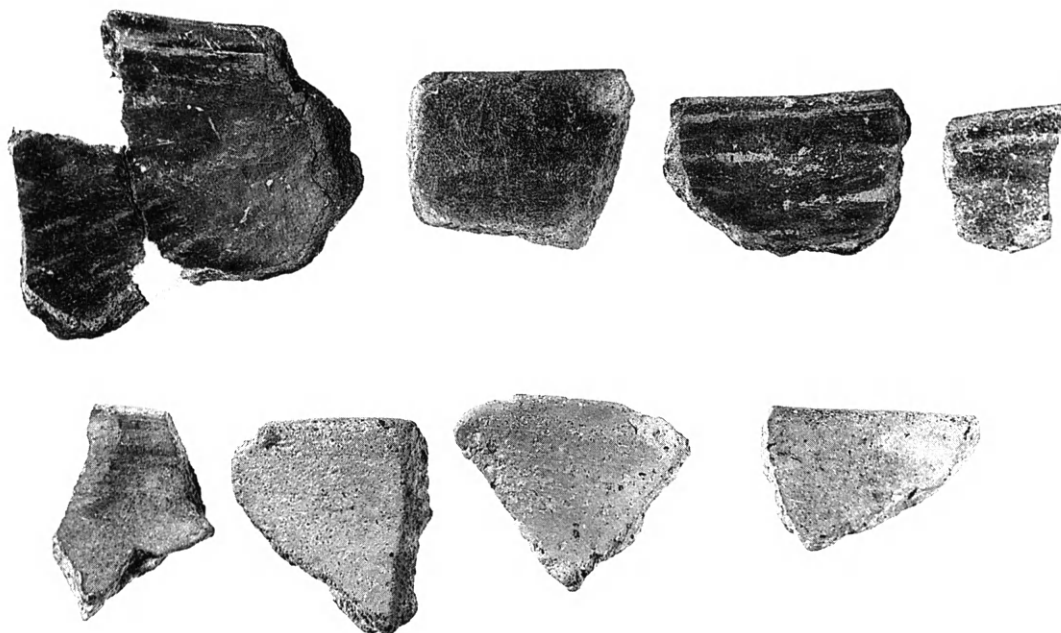
30. "Οστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μεῖ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ ἐλαφρῶς κυρτὰ τοιχώματα. "Ἄνω: Ξ 266, Φ 37, Ξ 51, Φ 166. Κάτω: Φ 156, Α 17, Π3/1, Ξ 370, Ξ 209.

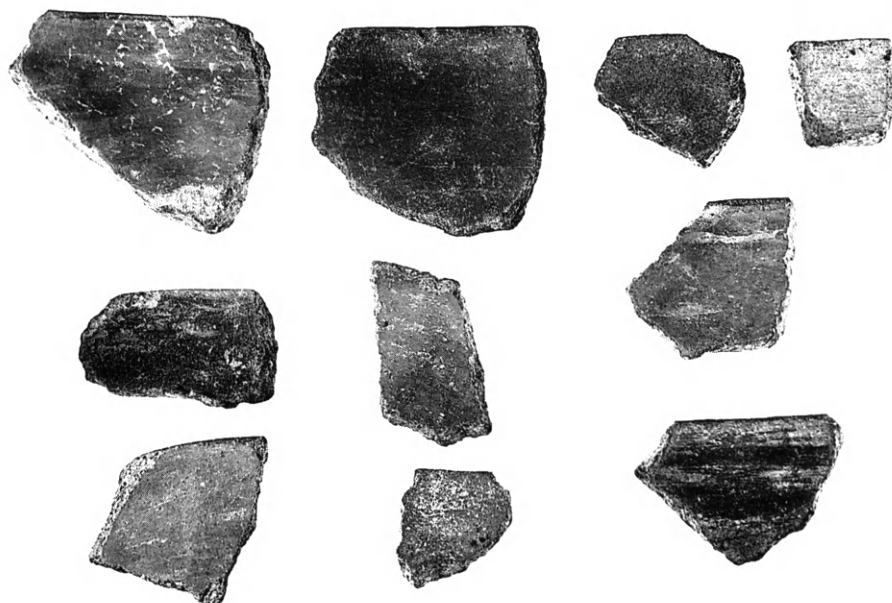
31. Φιάλη KA 6046.

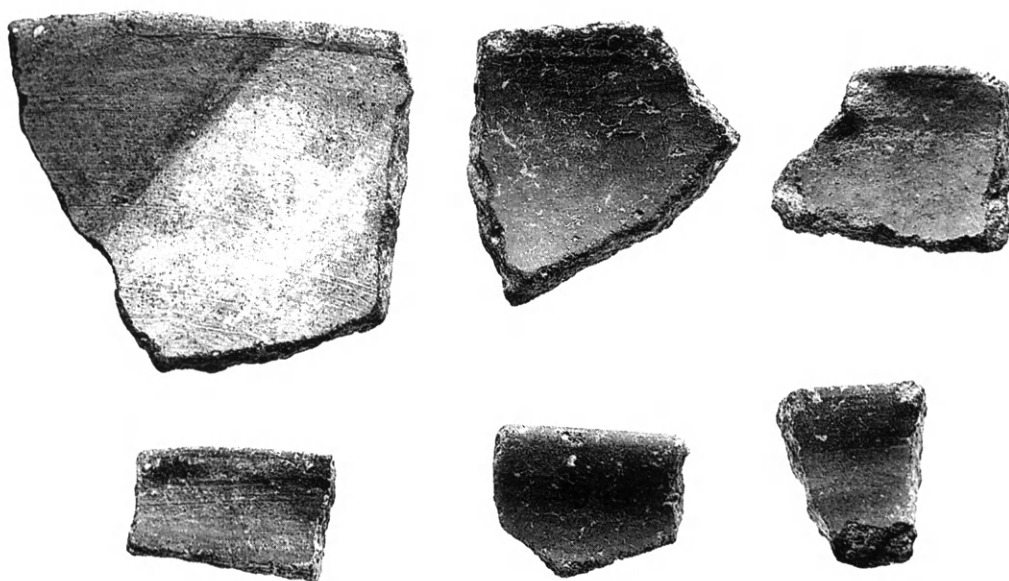
32. Ώστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα. Ἄνω: ΜΠ.2/49, Ξ 295, Ξ 43. Μέσον ἀριστερά: Γ 54. Κάτω: Γ 53, ΠΤ. 3, Δ 70.

33. "Οστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μεῖ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα. Ἄνω: Ξ 204, Ξ 282, ΜΠ.2/59, ΔΟ. 26. Κάτω: Φ 229, Ξ 195, Φ 94, Ξ 196.

34. "Οστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μεῖ ἔσω νεῦον χεῖλος καὶ κυρτὰ τοιχώματα. Ἄνω: Ξ 34, Ξ 33, Φ 89, ΔΟ. 19. Μέσον: Φ 103, Φ 137, Ξ 44. Κάτω: Φ 88, ΔΟ. 25, Φ 157.

35. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ χεῖλος ποὺ κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Ἄνω: Ξ 32, Ξ 41, Ξ 221. Κάτω: Ξ 52, Ξ 345, Ξ 30.

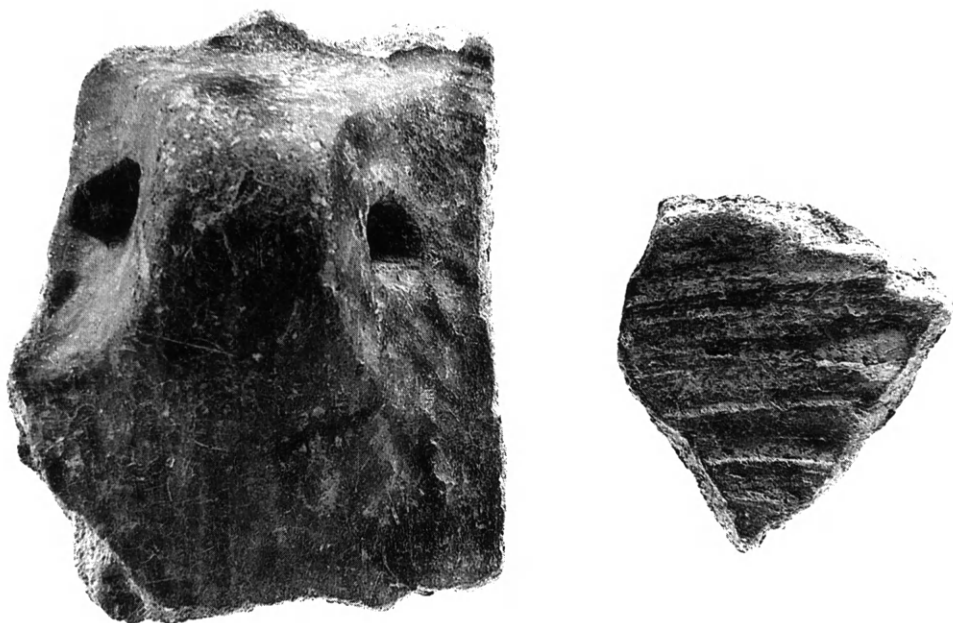
36. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ χεῖλος ποὺ κάμπτεται πρὸς τὰ ἄνω. Ἄνω: Φ 52, Ξ 283. Κάτω: ΠΤ. 25, Ξ 389.

37. Ώστρακα ἀνοικτῆς φιάλης μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά: Δ 110.

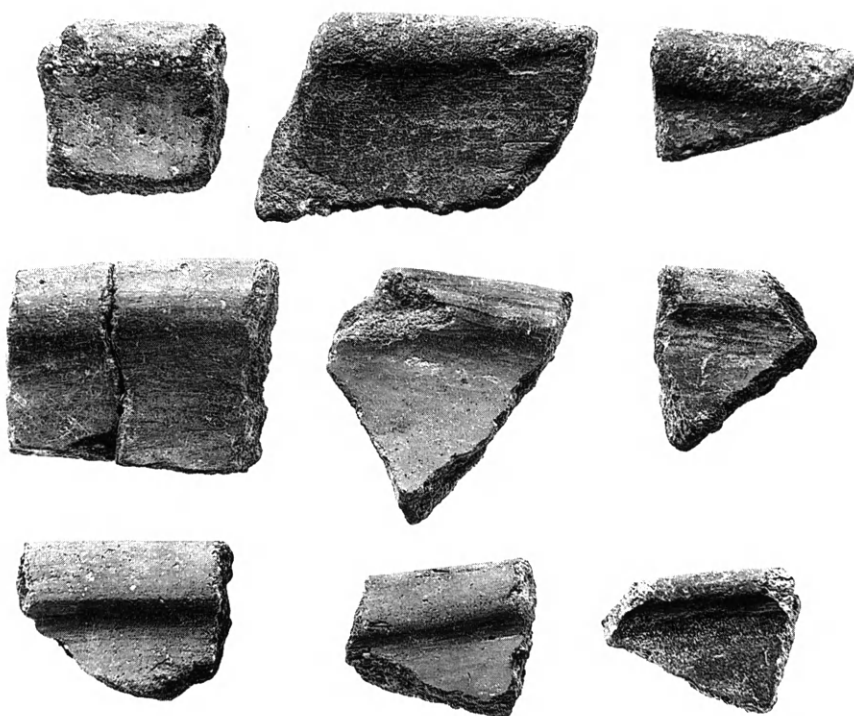
38. Ώστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά: Φ 206, Β 40, Δ 225.

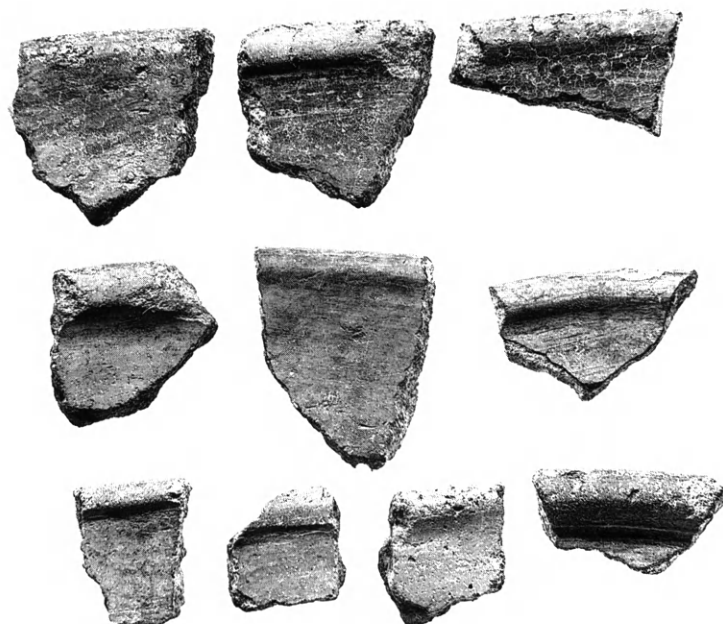
39. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν με χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά: Δ 16, Ξ 291.

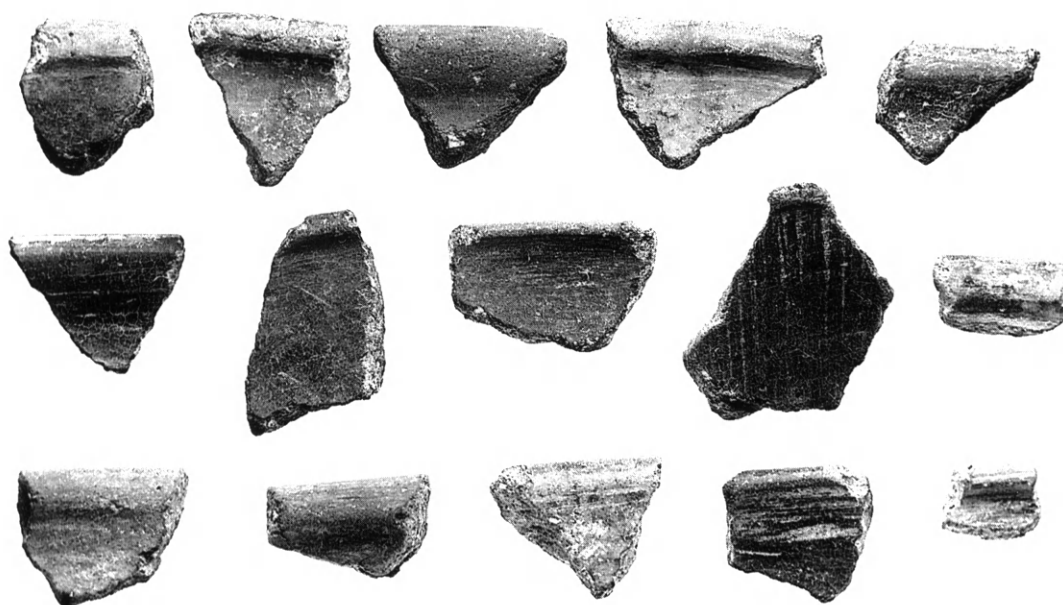
40. Τμήμα ἀνοικτῆς φιάλης με χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά: ΚΑ 4184.

41. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά. Ἄνω: Ξ 246, Γ 57, Α3/13.
Μέσον: Ξ 331, Ξ 287, Ξ 289. Κάτω: Ξ 151, Ξ 14, Ξ 168.

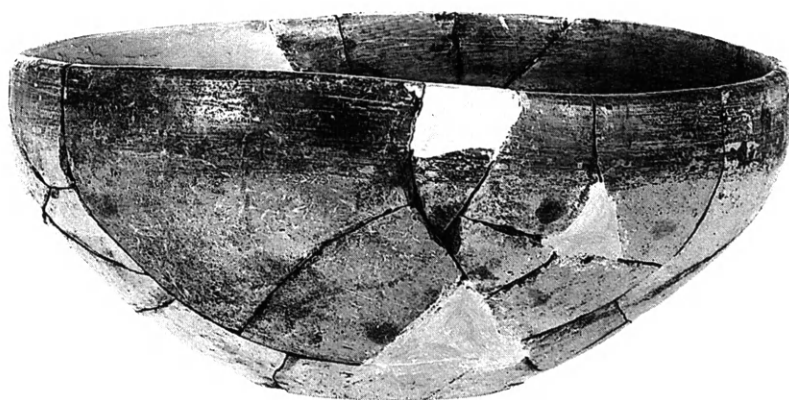
42. Ὅστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά. Ἄνω: Ξ 188, ΜΠ.2/58,
Ξ 265. Μέσον: Ξ 180, Ξ 27, ΟΤ. 1. Κάτω: Ξ 177, ΟΤ. 33, ΟΤ. 43, Ξ 247.

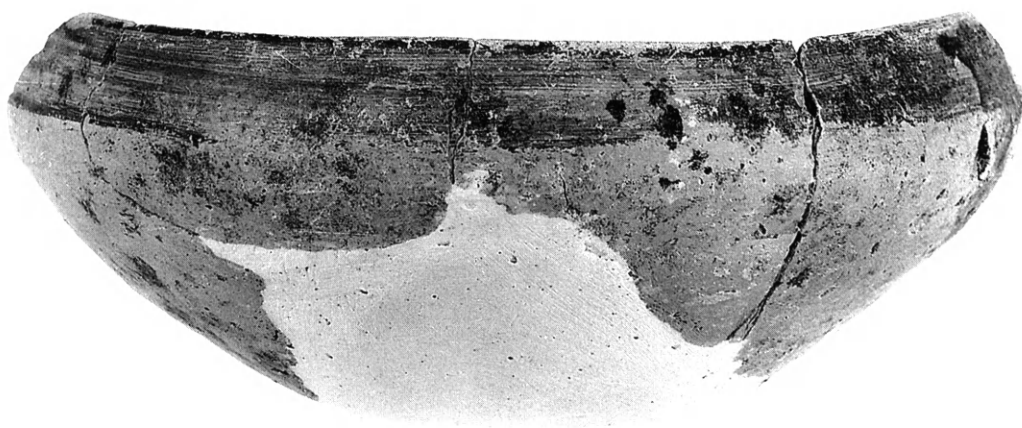
43. Ώστρακα ἀνοικτῶν φιαλῶν μὲ χεῖλος διογκωμένο ἐσωτερικά. ᾠνω: Ξ 218, ΟΤ. 48, Ξ 20, Ξ 189, Ξ 250. Μέσον: Ξ 374, Ξ 152, Ξ 388, Φ 40, Ξ 190. Κάτω: Ξ 28, Ξ 21, Ξ 4, Ξ 202, Ξ 290.

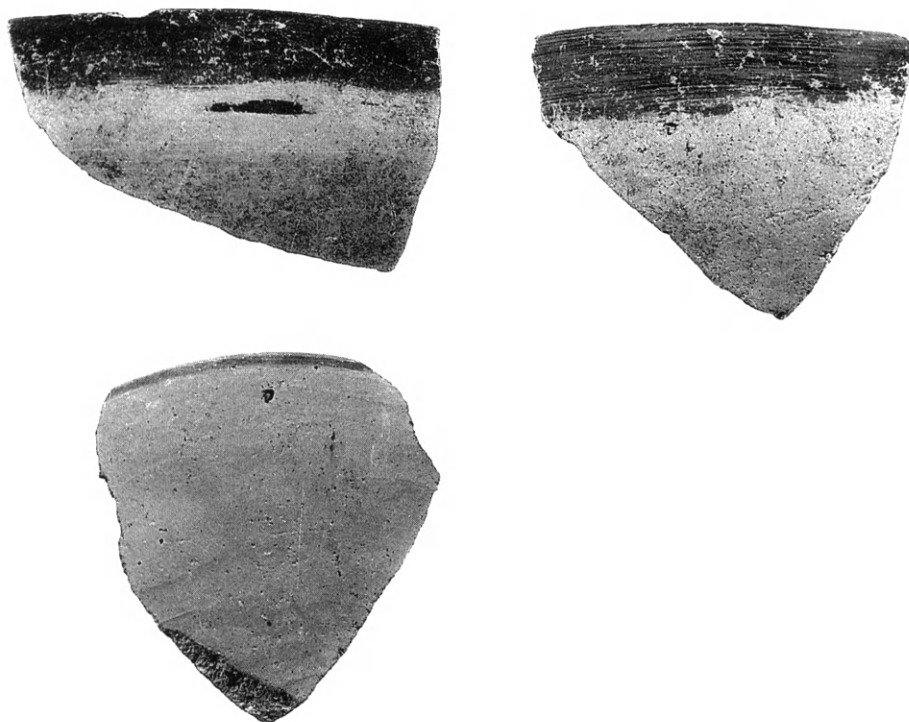
44. Ώστρακο ἀνοικτῆς φιάλης μὲ ἔξω νεῦον χεῖλος: Ξ 240.

45. «Μηλιακή φιάλη» ΚΑ 582.

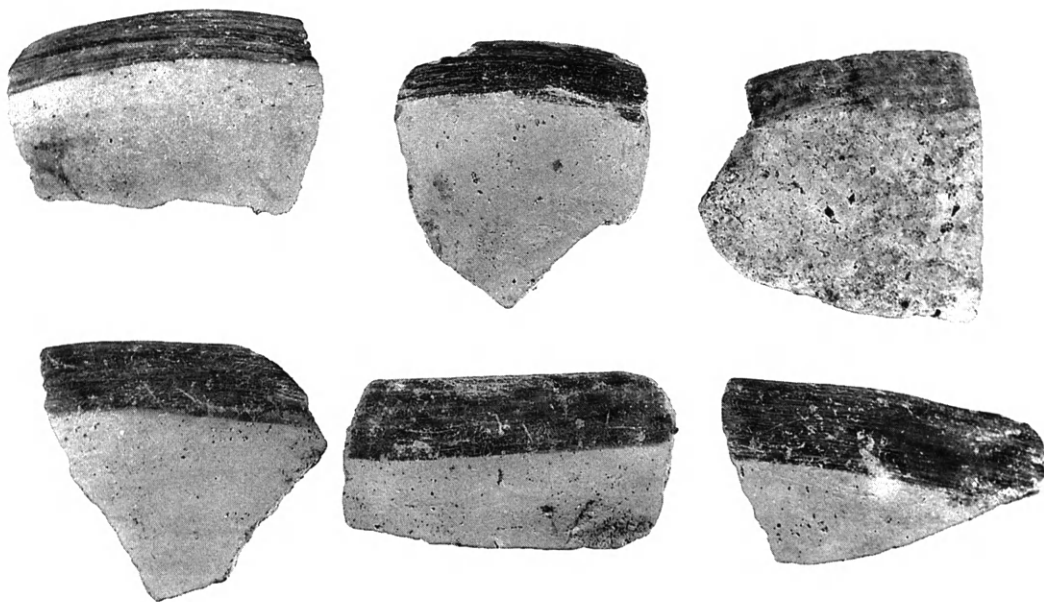
46. Τμήμα «μηλιακής φιάλης»: Φ 96.

47. Ὀστρακα «μηλιακῶν φιαλῶν». Ἄνω: Α3/44, Α3/44. Κάτω: Α3/27.

48. Ὀστρακα «μηλιακῶν φιαλῶν». Ἄνω: Α3/44, Ξ 339, Α3/5.
Κάτω: ΜΠ.2/32, Ξ 24, Ξ 60.

49. Ὑστρακα «μηλιακῶν φιαλῶν». Ἄνω: Α3/5, ΜΠ.2/17, Ξ 244. Κάτω: ΜΠ.2/23, Α3/24, ΟΤ. 7.

50. Ὑστρακα «μηλιακῶν φιαλῶν». Ἄνω: ΜΠ.2/38, ΜΠ.2/38, Α3/5, ΜΠ.2/38. Μέσον: ΟΤ. 2, ΜΠ.2/43, ΜΠ.2/40, ΟΤ. 18. Κάτω: ΟΤ. 36, ΜΠ.2/38, ΟΤ. 7, ΜΠ.2/23, ΟΤ. 36.

51. Ὅστρακα μικρῶν φιαλῶν με ἡμισφαιρικό σῶμα: ΟΤ. 16, ΟΤ. 4, Ξ 29.

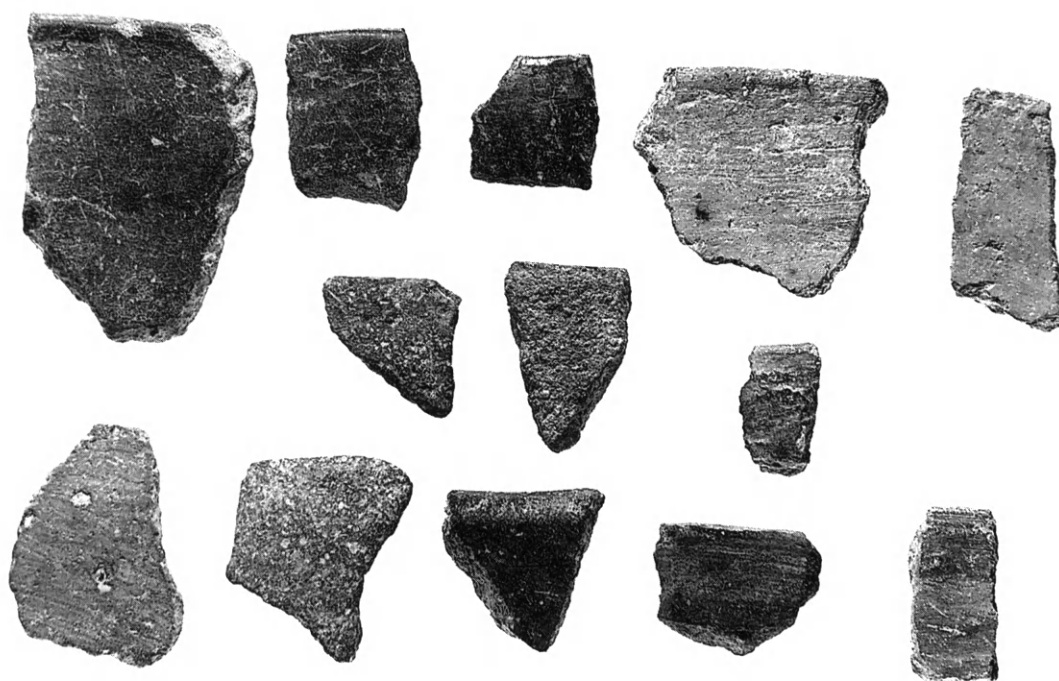
52. Ὅστρακα μικρῶν φιαλῶν με δακτυλιοειδή βάση: Α3/26, Δ 208.

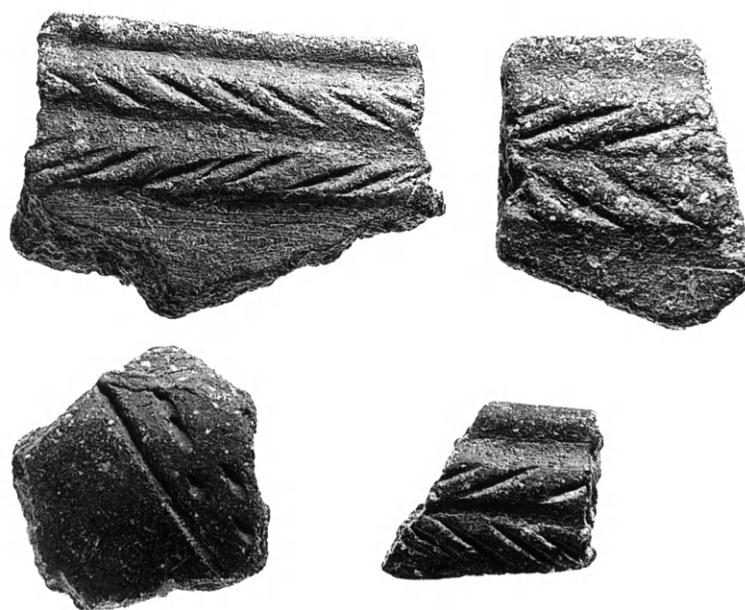
53. Ώστρακα κωνικῶν φιαλῶν μὲ διακόσμηση ἐμπίεστων τριγῶνων στὰ χεῖλη: Φ 143, Ξ 154.

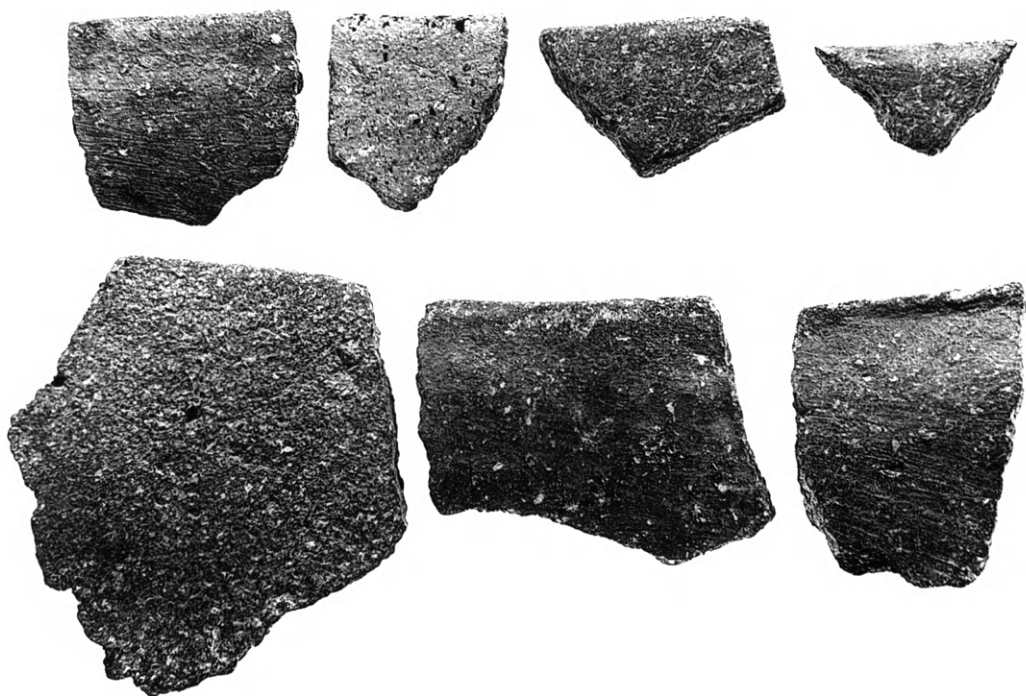
54. Ώστρακα ἀκόσμητων κωνικῶν φιαλῶν: ΔΟ. 27, Ξ 55, Φ 111.

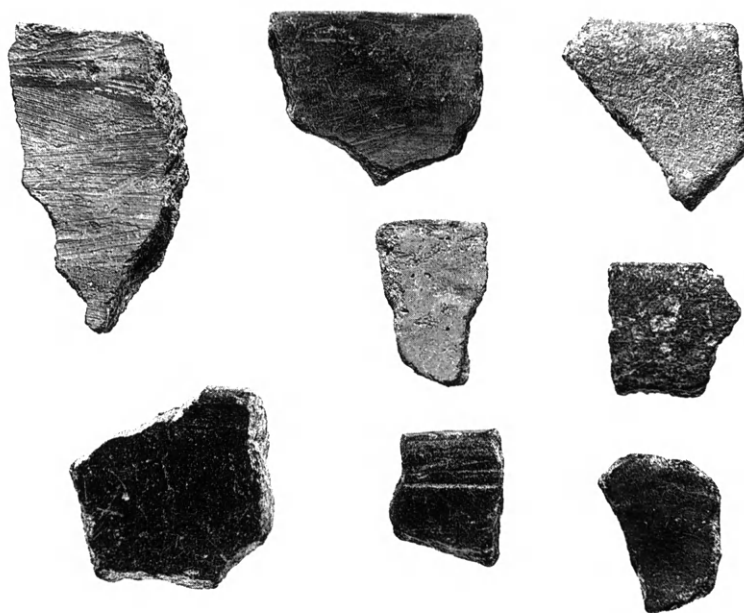
55. "Οστρακα από βαθιές φιάλες με σχεδόν κατακόρυφα τοιχώματα. Άνω: Ξ 62, Β 57, Β 69, Ξ 12, Ξ 301. Μέσον: Φ 108, Ξ 325, Ξ 211. Κάτω: Ξ 359, Δ 205, Ξ 241, Β 51, ΜΠ.2/31.

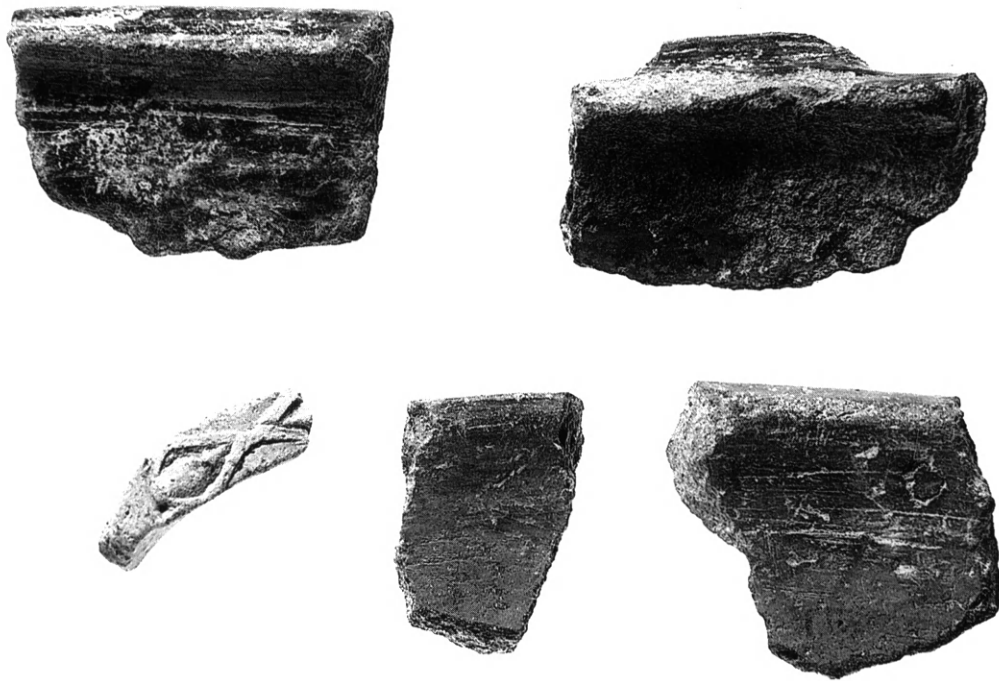
56. "Οστρακα από βαθιές φιάλες με ήμισφαιρικό μάλλον σώμα. Άνω: Δ 277, Φ 102. Κάτω: Ξ 203, Β 105.

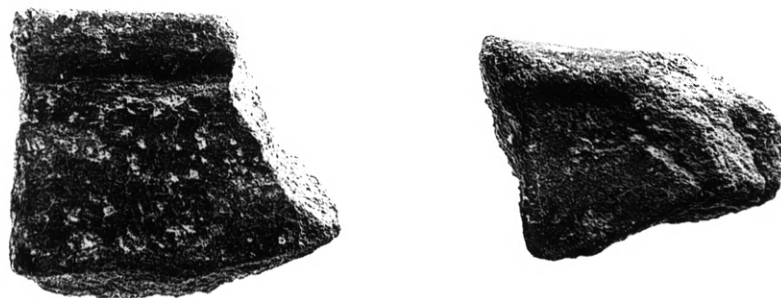
57. Ώστρακα ἀπὸ βαθιῆς φιάλες μὲ ἡμισφαιρικὸ μᾶλλον σῶμα. Ἄνω: Φ 61, Ξ 377, Γ 61, ΔΟ. 22. Κάτω: Ξ5/1, Φ 168, Φ 167.

58. Ώστρακα ἀπὸ βαθιῆς φιάλες μὲ ἐλαφρῶς κολουροκωνικὸ σῶμα. Ἄνω: Γ 85, Β 68, Π3/2. Μέσον: Γ 23, Δ 130. Κάτω: Ξ 288, Ξ 292, Δ 179.

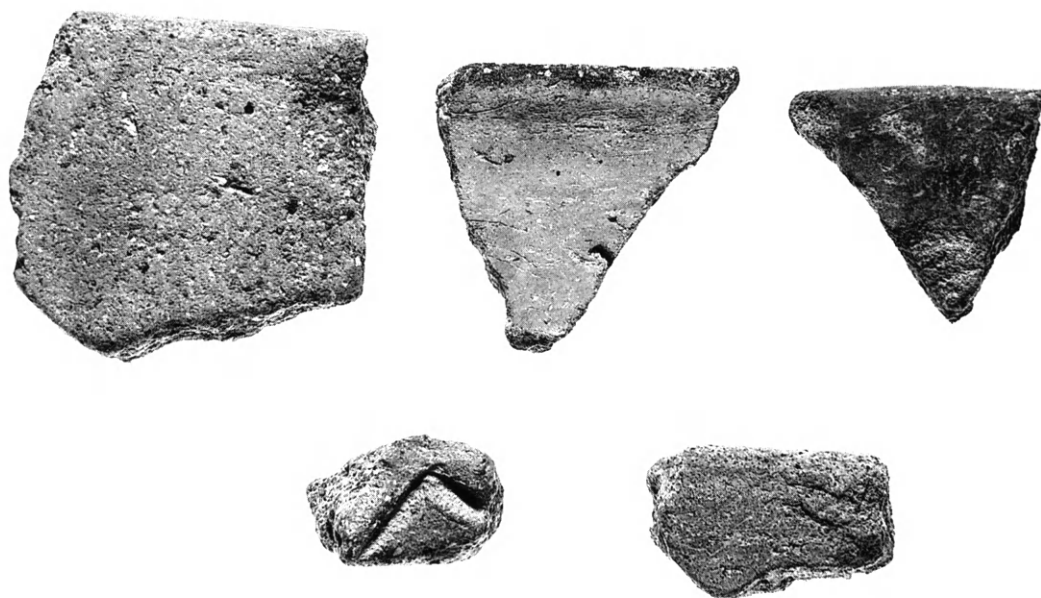
59. "Οστρακα από βαθιές φιάλες με ἐλαφρῶς κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ χεῖλος ποὺ προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω. Ἄνω: Γ 110, Δ 134. Κάτω: Δ 229, Φ 95, Γ 119.

60. "Οστρακα από βαθιές φιάλες με ἐλαφρῶς κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ χεῖλος σχήματος Τ ἢ Γ: Ξ 17, Ξ 343.

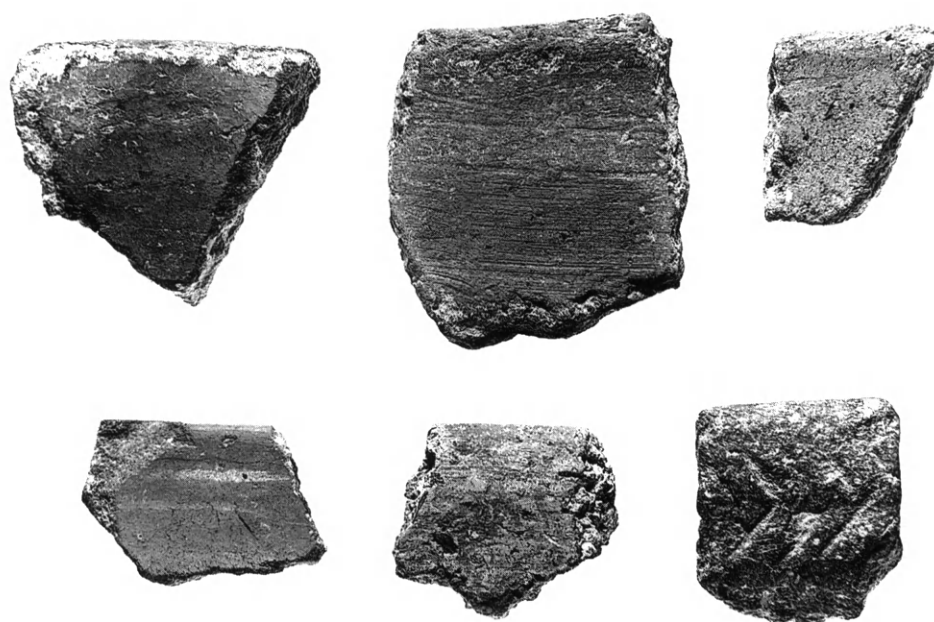
61. "Οστρακο λεκανίδας με σχεδόν κατακόρυφα τοιχώματα: Ξ 256.

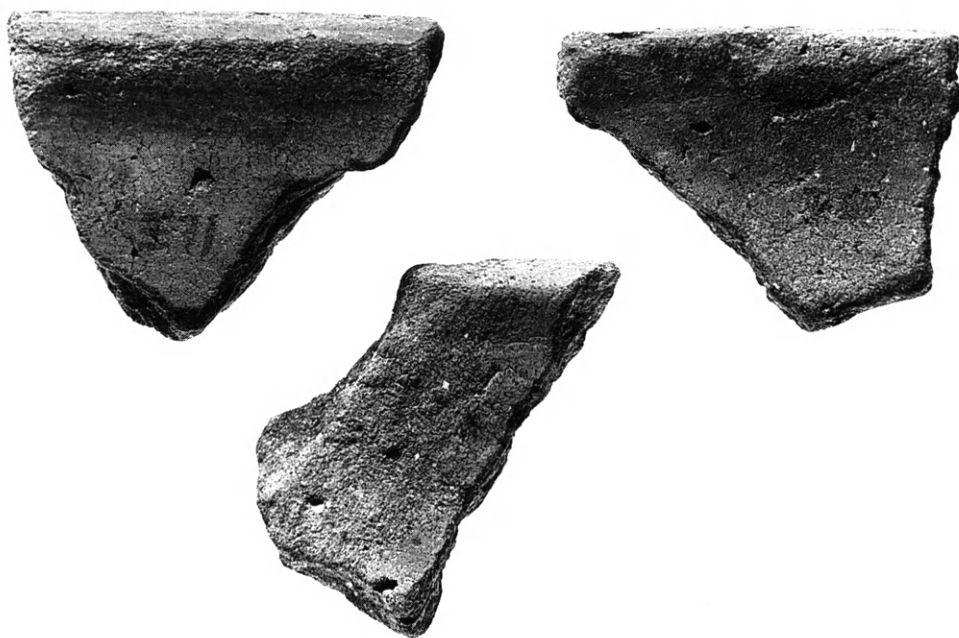
62. "Οστρακα από λεκανίδες με σχεδόν κατακόρυφα τοιχώματα. Άνω: Ξ 69, Ξ 148, Ξ 75.
Κάτω: ΠΤ. 6, Γ 26.

63. Ώστρακα ἀπὸ λεκανίδες μὲ σχεδὸν κατακόρυφα τοιχώματα.
 ᾠνω: Φ 172, Ξ 358, ΜΠ.2/12. Κάτω: Ξ 73, Ξ 183.

64. Ώστρακα ἀπὸ λεκανίδες μὲ κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ ὀριζόντιο χεῖλος. ᾠνω: Ξ 67,
 Ξ 164, Ξ 302. Κάτω: Ξ 74, Ξ 173, ΟΓ. 1.

65. Ώστρακα ἀπὸ λεκανίδες μὲ κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ χεῖλος ποὺ προβάλλεται πρὸς τὰ ἔσω. Ἀνω: Ξ 71, Ξ 68. Κάτω: Ξ 165.

66. Ώστρακο λεκάνης μὲ κολουροκωνικὸ σῶμα καὶ ἐλαφρῶς προεξέχον χεῖλος: ΟΤ. 20.

67. Πρόχυση κύμβης: ΠΤ. 29.

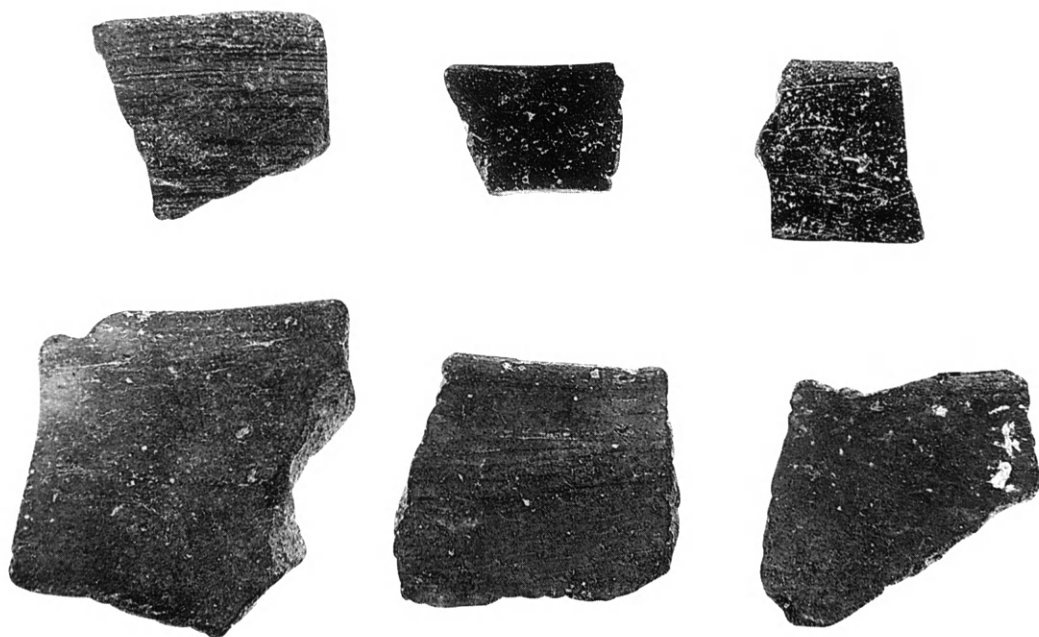
68. Πρόχυση κύμβης: ΠΤ. 29.

69. Τμήμα τοῦ σώματος κύμβης: Φ 76.

70. Ὑστρακα ἀπὸ κύμβης. Ἀνω: Δ 9, Β 32, Δ 118, ΑΠ. 22. Κάτω: Ξ 310, Γ 15, ΟΤ. 29.

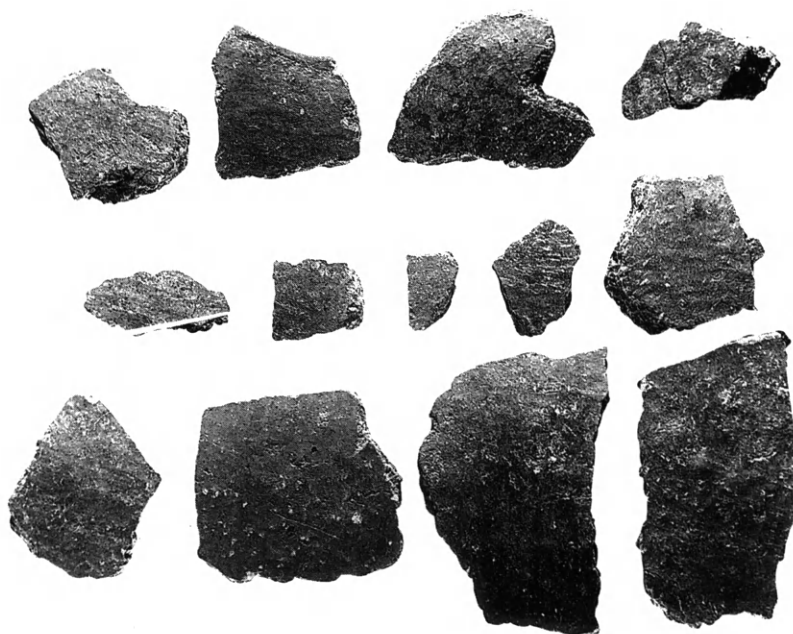
71. Ὀστρακα ἀπὸ κύμβες. Ἄνω: ΠΤ. 15, Ξ 184, Ξ 208. Κάτω: Ξ 58, Ξ 59, Ξ 61.

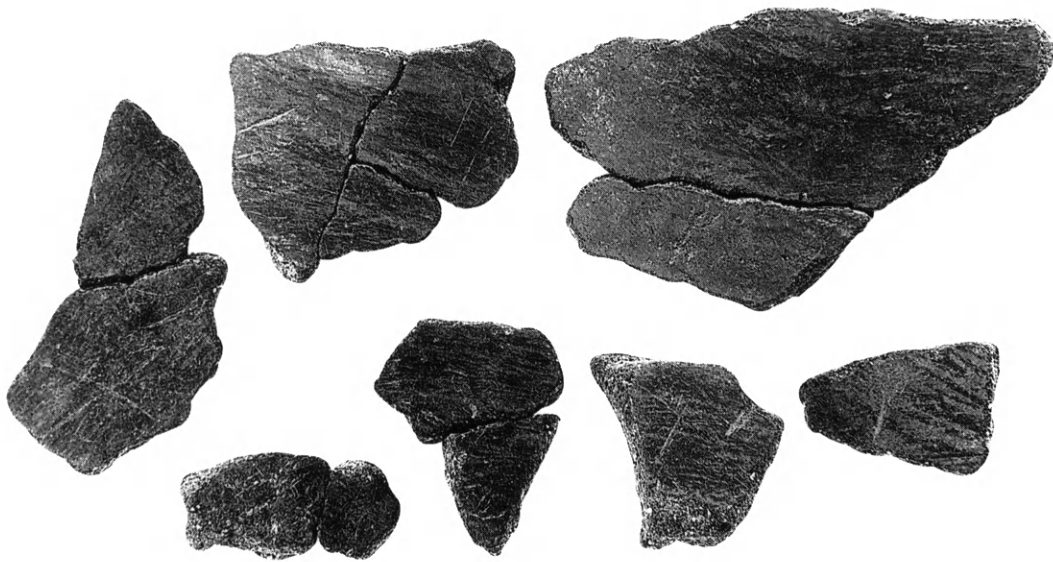
72. Ὀστρακο χονδροειδοῦς κύμβης: Ξ 346.

73. Τμήμα τοῦ σώματος βαθέος ἀνοιχτοῦ ἀγγείου: Π17/8.

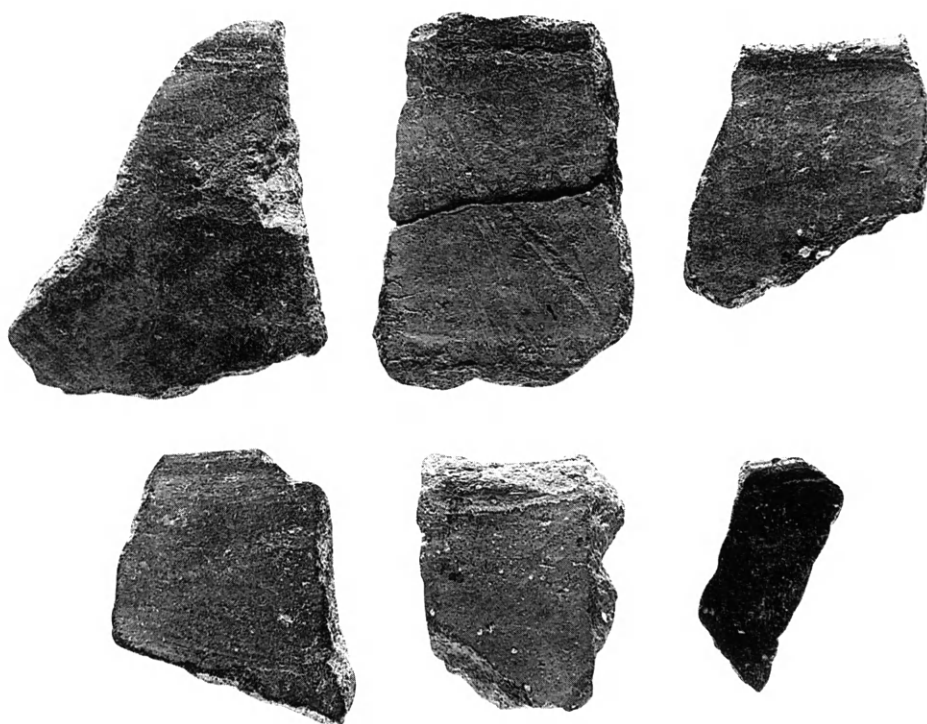
74. Συνανήκοντα ὀστρακά τοῦ σώματος τοῦ Π17/8.

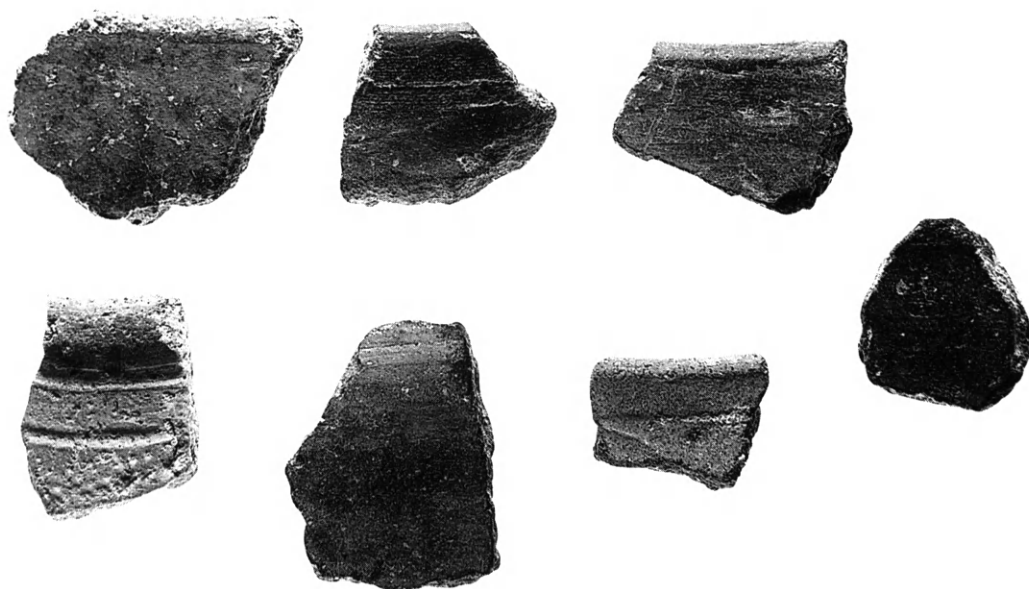
75. Συνανήκοντα ὄστρακα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου: ΟΤ. 15.

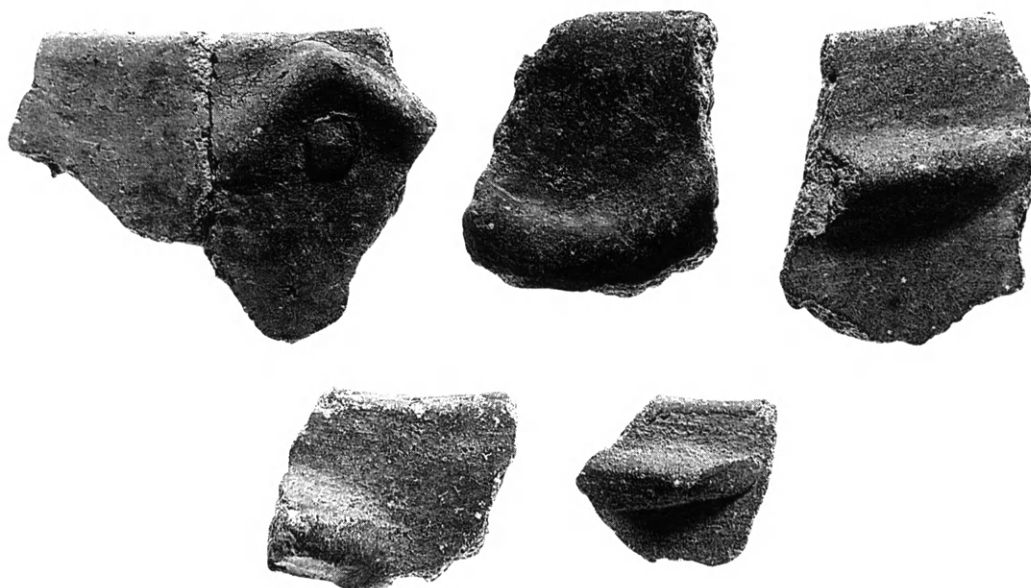
76. Συνανήκοντα ὄστρακα βαθέος ἀνοικτοῦ ἀγγείου: Β 90, Β 61.

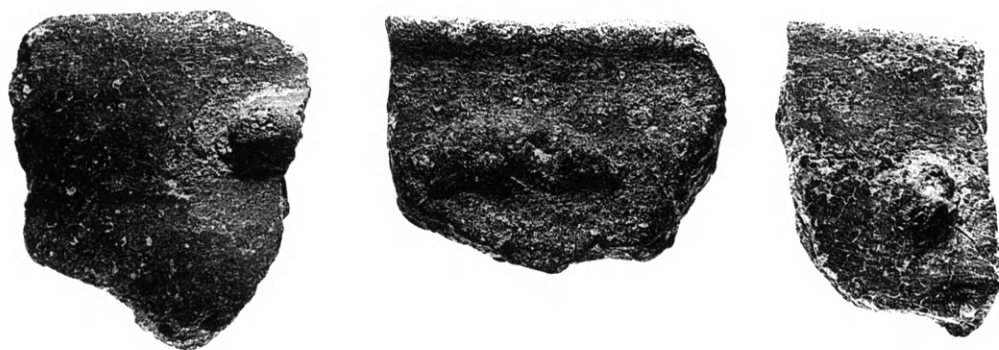
77. "Οστρακα από βαθιά άνοικτά άγγεϊα. Άνω: ΜΠ.2/62, Γ 20, Ξ 212. Κάτω: Ξ 63, Ξ 347, Ξ 309.

78. "Οστρακα από βαθιά άνοικτά άγγεϊα. Άνω: Ξ 213, Φ 187, Ξ 197. Κάτω: Β 90, ΠΤ. 1, ΟΤ. 21. Μέσον δεξιά: Ξ 311.

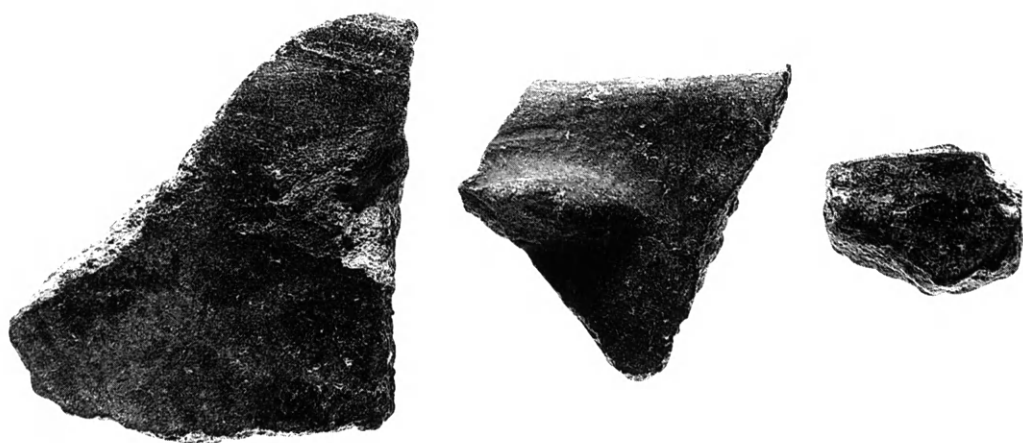
79. Ώστρακα ἀπὸ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα. ᾠνω: Γ 14, Δ 54, Δ 203. Κάτω: ΜΠ.2/33, Γ 56.

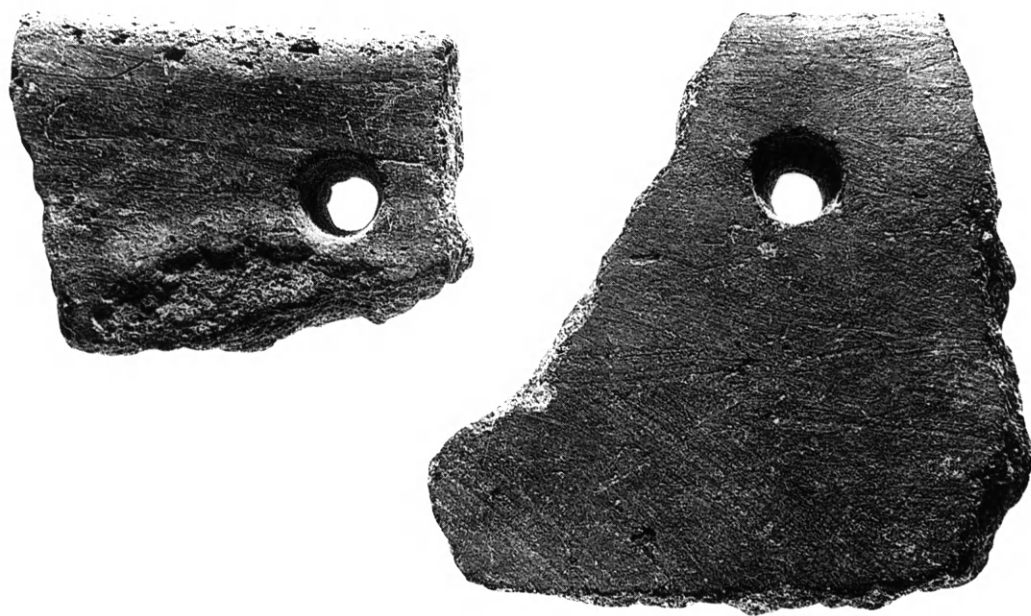
80. Ώστρακα ἀπὸ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα: ΜΠ.2/41, Ξ 372, Ξ 153.

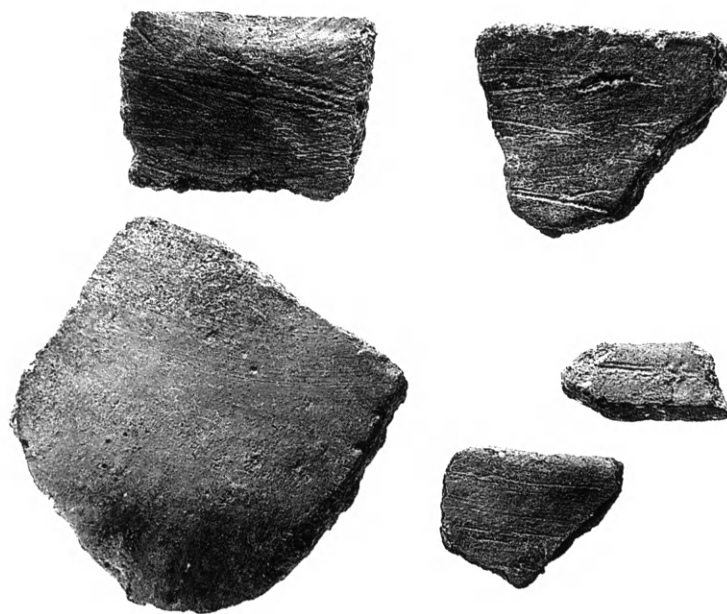
81. "Οστρακα από βαθιά άνοικτά άγγεία: ΜΠ.2/45, Φ 174.

82. "Οστρακα από βαθιά άνοικτά άγγεία: ΜΠ.2/62, Δ 97, Ξ 285.

83. Ώστρακα ἀπὸ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα μὲ ὀπὲς συνδέσεως: Ξ 133, Ξ 140.

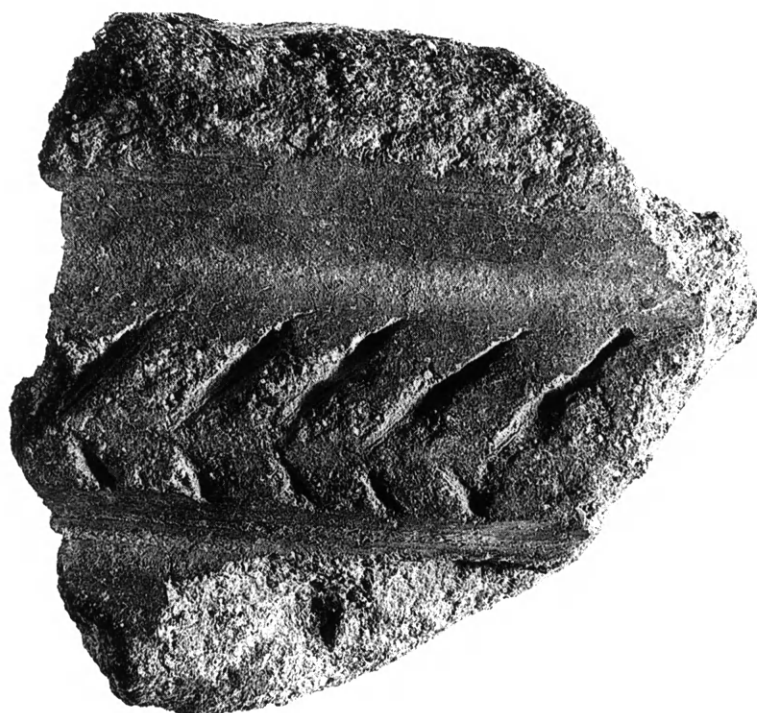
84. Ώστρακα ἀπὸ βαθιὰ ἀνοικτὰ ἀγγεῖα. Ώνω: ΑΠ. 12, Ξ 276. Κάτω: Φ 221, Ξ 322.
Μέσον δεξιὰ: Ξ 169.

85. "Οστρακο από βαθύ άνοικτό άγγείο με έγχάρακτη διακόσμηση: ΠΤ. 17.

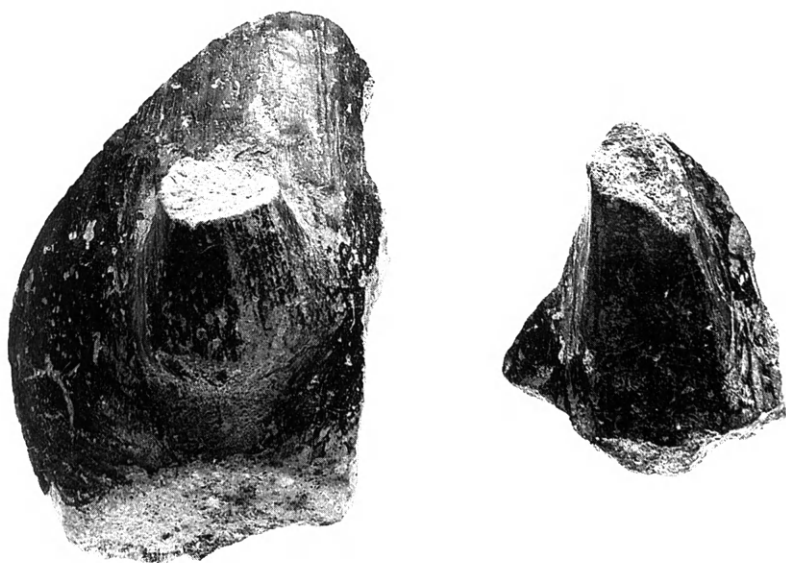
86. "Οστρακα από βαθιά άνοικτά άγγεία με έγχάρακτη ή ανάγλυφη διακόσμηση:
Δ 65, Φ 99, Β 90, Δ 180.

87. Ώστρακο ἀπὸ βαθὺ ἀνοικτὸ ἀγγεῖο μὲ σχοινοειδῆ διακόσμηση: ΠΤ. 13.

88. Ώστρακα ἀπὸ μόνωτα κύπελλα. Ἄνω: Γ 40, ΑΠ. 32, ΑΠ. 33. Κάτω: Φ 130, Δ 274.

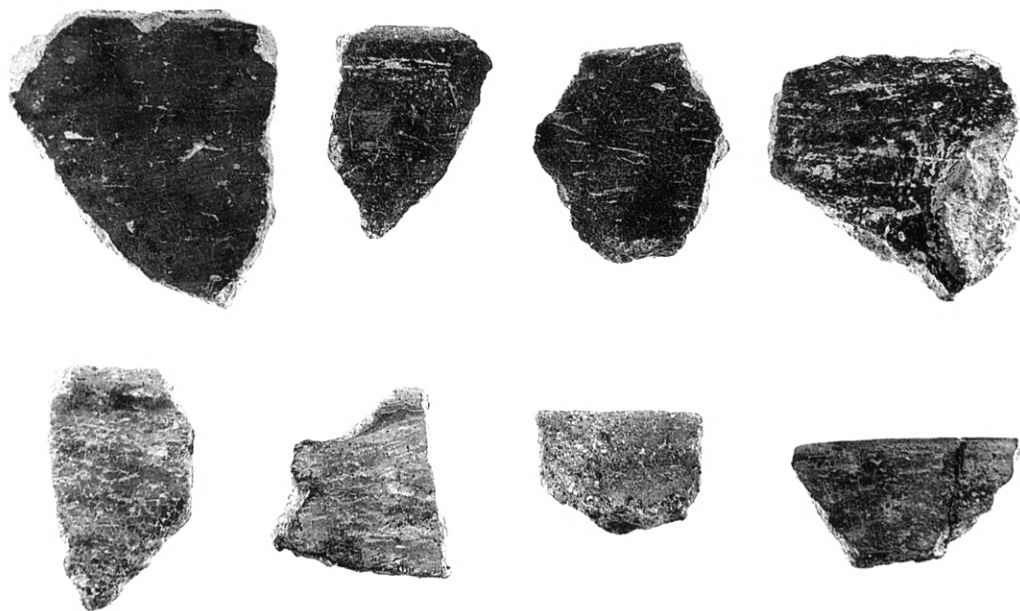
89. "Οστρακα από μόνωτα κύπελλα: ΔΟ. 45, Β 47.

90. "Οστρακα από μόνωτα κύπελλα: Ξ 122, ΔΟ. 14, Φ 134.

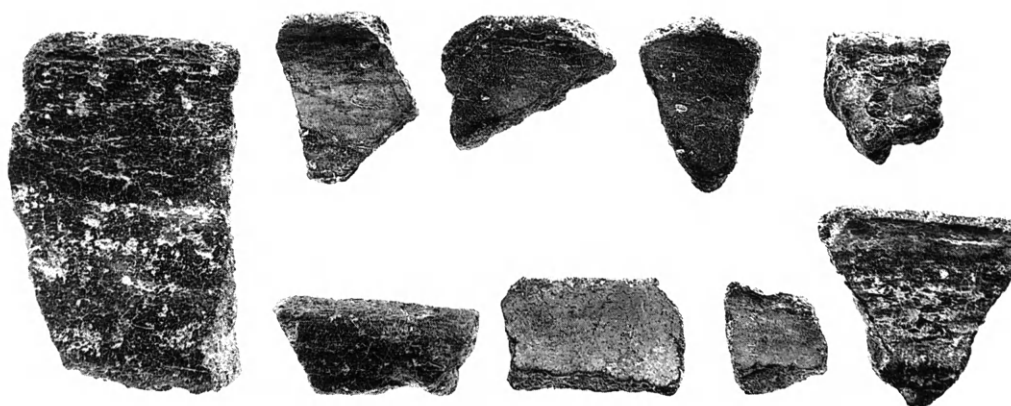
91. Ώστρακο ἀπὸ δίωτο κύπελλο μὲ κωδωνόσχημο σῶμα: Β 26.

92. Ώστρακα ἀπὸ δίωτα κύπελλα μὲ κωδωνόσχημο σῶμα. Ἄνω: Ξ 271, Δ 269, Ξ 321, Δ 90.
Κάτω: Ξ 201, Ξ 306, Ξ 398, Ξ 394.

93. Ώστρακα ἀπὸ κύπελλα μὲ ἀμφικωνικὸ μᾶλλον σῶμα. Ἄνω: Γ 21, Ξ 146, Ξ 350.
Κάτω: Ξ 329, Ξ 267, Β 15.

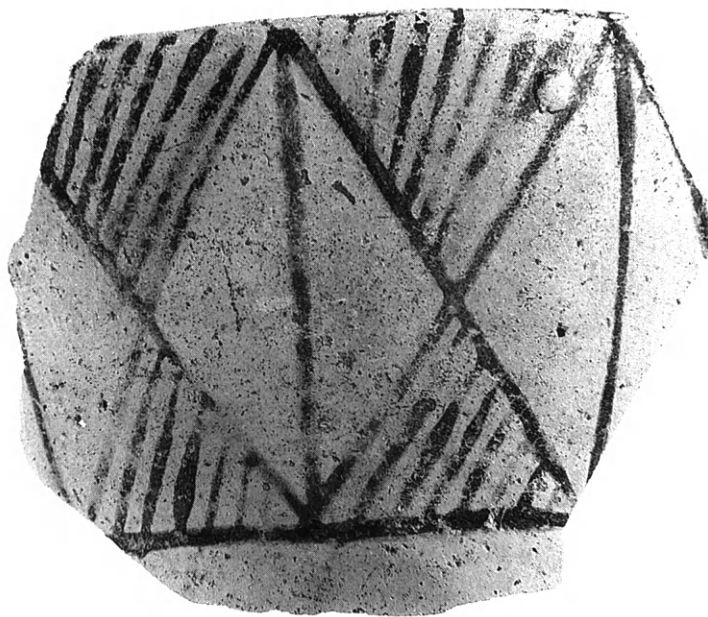
94. Ώστρακα ἀπὸ κύπελλα μὲ ἀμφικωνικὸ μᾶλλον σῶμα. Ἀριστερά: Ξ 348. Ἄνω: Γ 39, Γ 100,
ΔΟ. 31, Β 16. Κάτω: Γ 47, Β 72, Γ 44, Ξ 253.

95. Ώστρακο ἀπὸ μόνωτο κύπελλο μὲ πόδι καὶ γραπτὴ διακόσμηση: Φ 190.

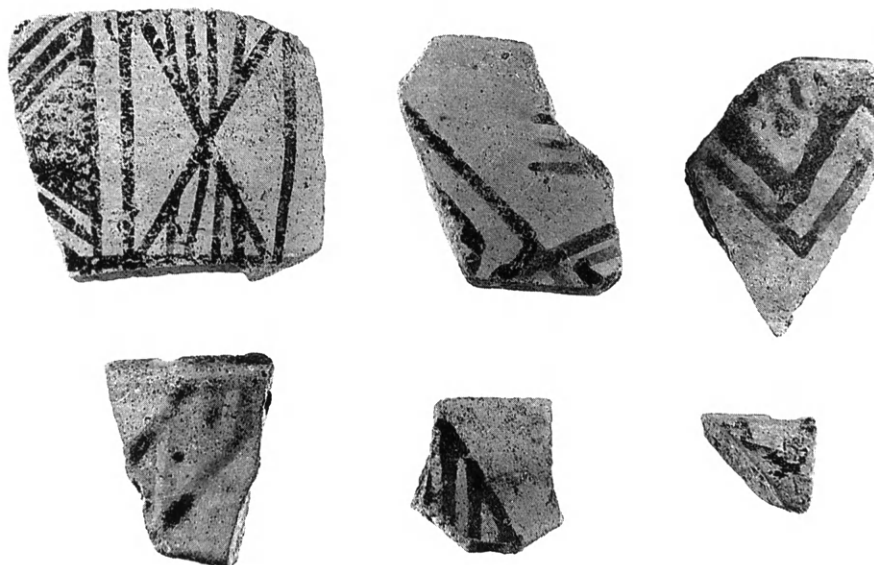
96. Ώστρακο ἀπὸ μόνωτο κύπελλο μὲ πόδι καὶ γραπτὴ διακόσμηση: Φ 123.

97. Ώστρακο άπό άωτο κύπελλο με γραπτή διακόσμηση: Β 33.

98. Τμήμα άπό άωτο κύπελλο με γραπτή διακόσμηση: ΚΑ 6052.

99. Ώστρακα ἀπὸ ἄωτα κύπελλα μὲ γραπτὴ διακόσμηση. Ἄνω: Α3/37, Δ 197, Γ16. Κάτω: ΠΤ. 16, Α 15, Δ 160.

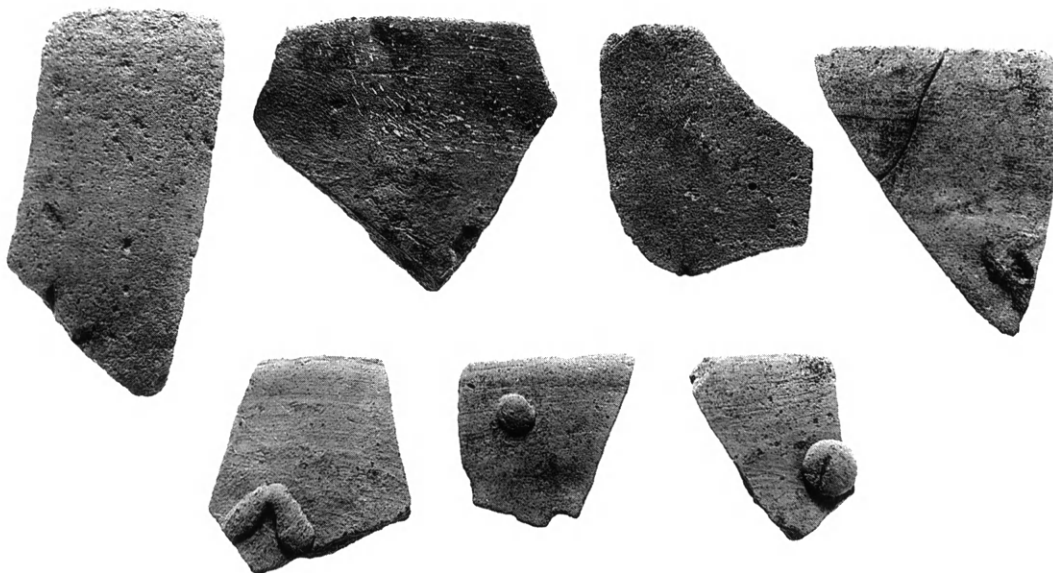
100. Ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα: ΚΑ 587, ΚΑ 585, ΚΑ 584.

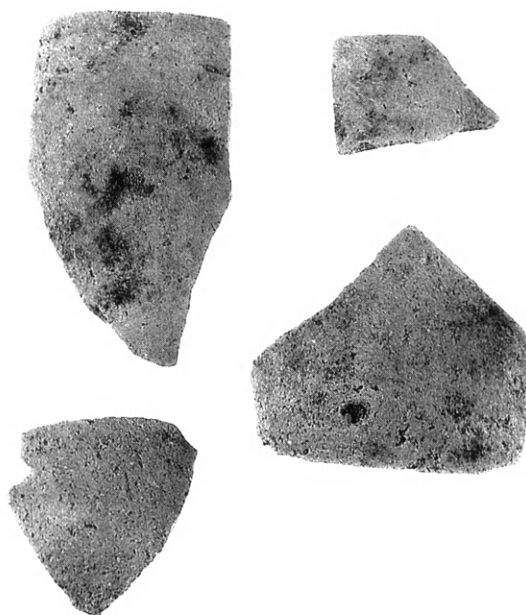
101. Ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα: Δ 45, ΚΑ 583, ΚΑ 586.

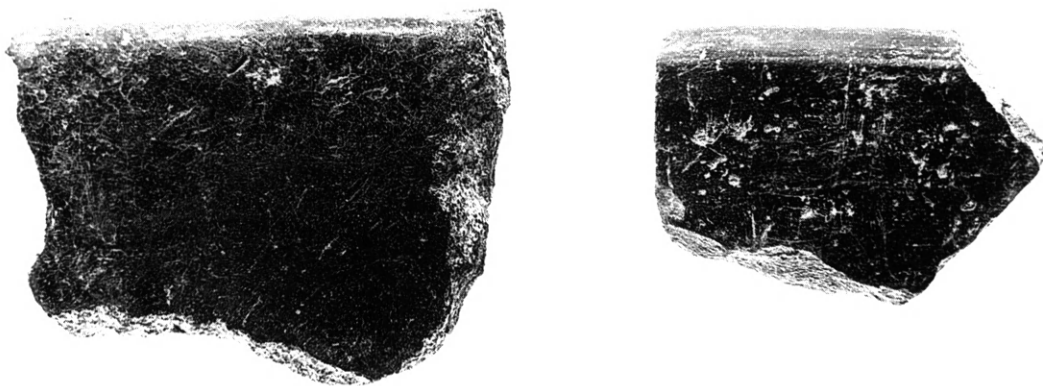
102. Ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα: Π17/22, Δ 48, Δ 35.

103. Ώστρακα ἀπὸ ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα. ᾤνω: Φ 107, Δ 33, Δ 32, Δ 30.
Κάτω: Δ 228, Ξ 2, Ξ 210.

104. Ώστρακα ἀπὸ ἀκόσμητα ἄωτα κύπελλα. ᾤνω: ΔΟ. 63, ΔΟ. 64. Κάτω: ΔΟ. 66, ΔΟ. 65.

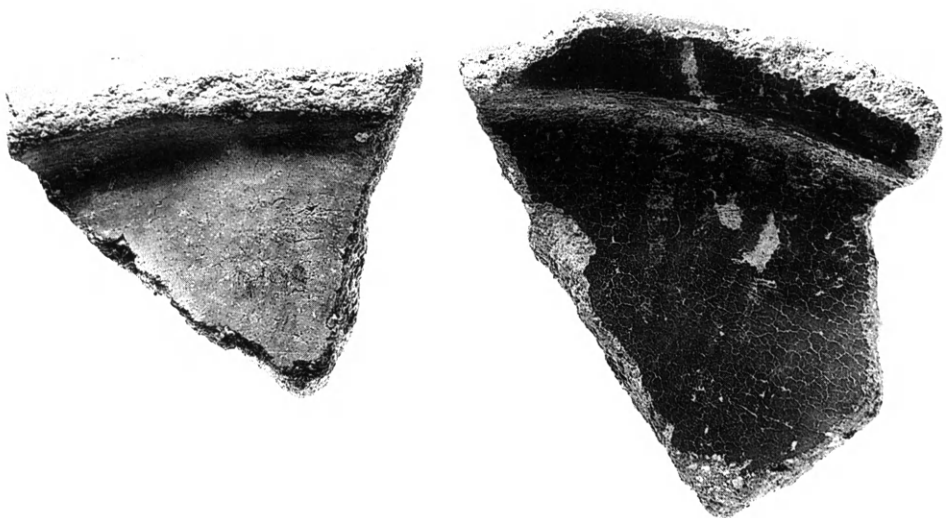
105. Ώστρακα ἀπὸ κύλικες: Ξ 233, Ξ 294.

106. Ώστρακο κύλικας: Φ 50.

107. Ώστρακα ἀκόσμητων τηγανοειδῶν ἀγγείων: Δ 109, Φ 47 (ἐξωτερικά).

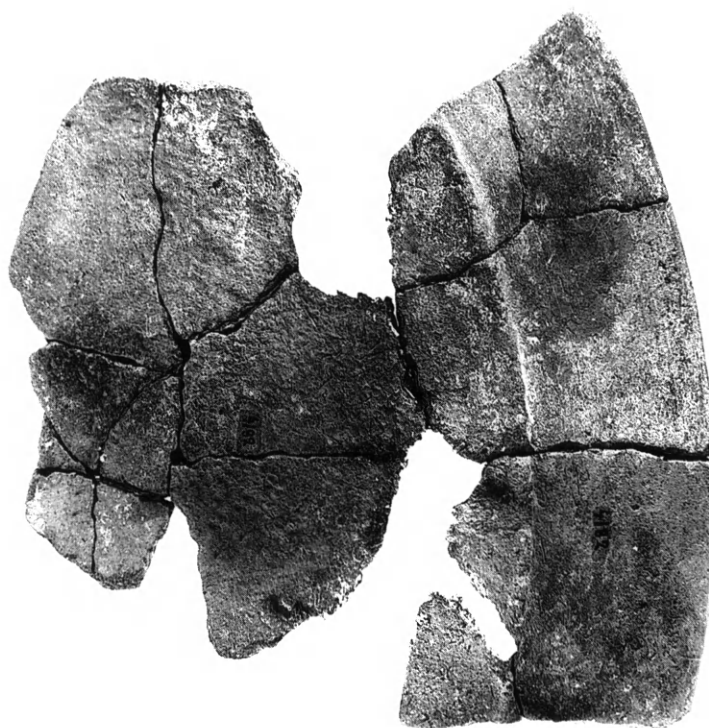
108. Ώστρακα ἀκόσμητων τηγανοειδῶν ἀγγείων: Δ 109, Φ 47 (ἐσωτερικά).

109. Ώστρακο τηγανοειδοϋς άγγείου: ΠΤ. 8.

110. Τμήμα άνοικτοϋ χονδροειδοϋς άγγείου οϊκιακής χρήςεως:
ΚΑ 4182 (έσωτερική πλευρά).

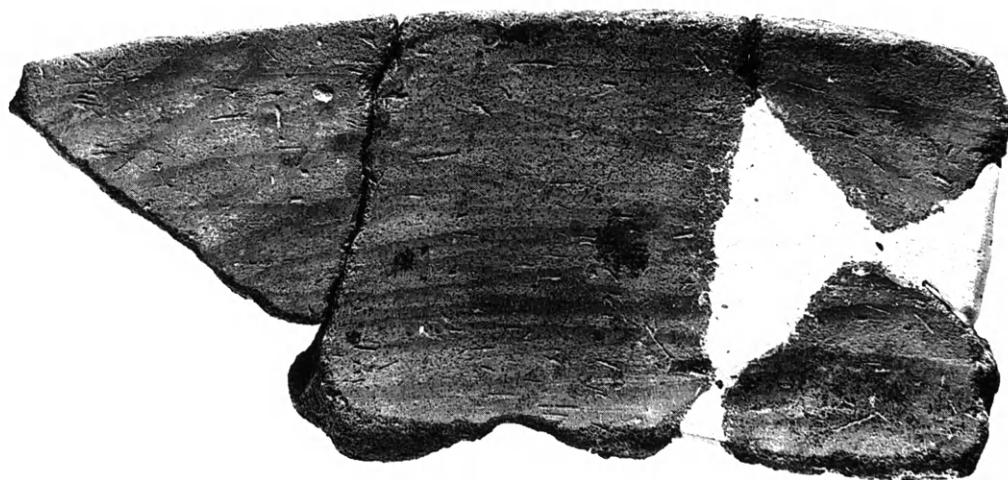
111. Τμήμα άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου οικιακῆς χρήσεως:
ΚΑ 4182 (έξωτερική πλευρά).

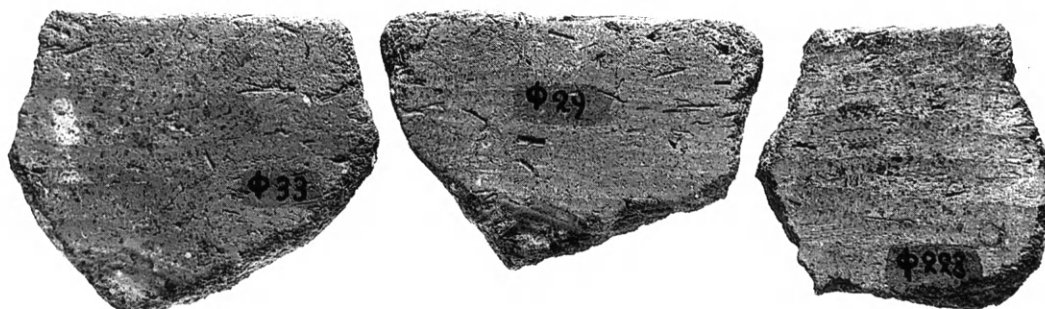
112. Τμήματα τοῦ πυθμένα άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου οικιακῆς χρήσεως: Φ 21.

113. Τμήμα άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου οικιακῆς χρήσεως: KA 5795α.

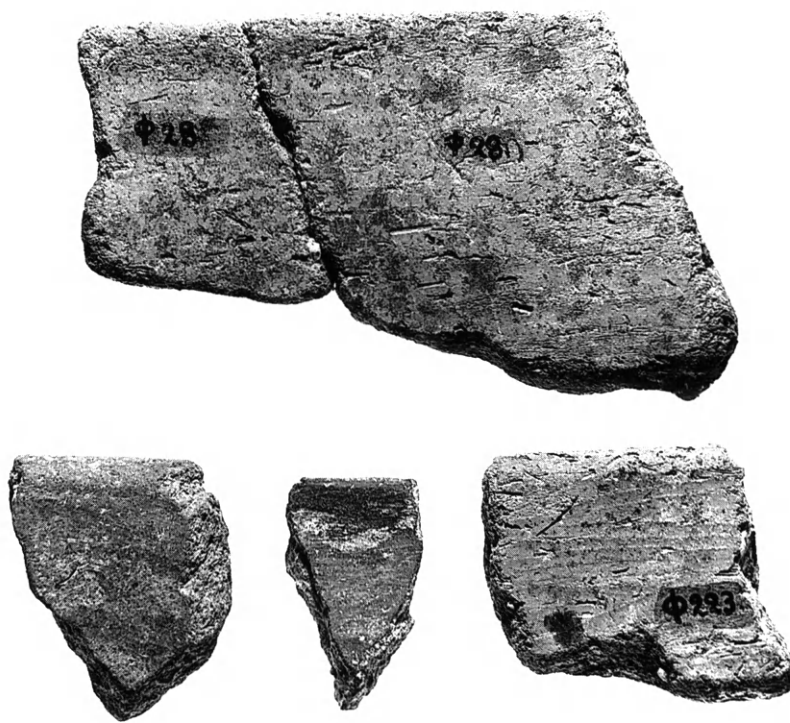
114. Τμήμα άνοικτοῦ χονδροειδοῦς άγγείου οικιακῆς χρήσεως: Φ 22.

115. Ώστρακα άνοικτϊν χονδροειδϊν άγγείων οίκιακϊς χρήσεως: Φ 33, Φ 29, Φ 223.

116. Ώστρακα άνοικτϊν χονδροειδϊν άγγείων οίκιακϊς χρήσεως.
Άνω: Φ 223, Φ 223, Φ 223, Φ 30. Κάτω: Φ 26, Φ 31, Φ 32.

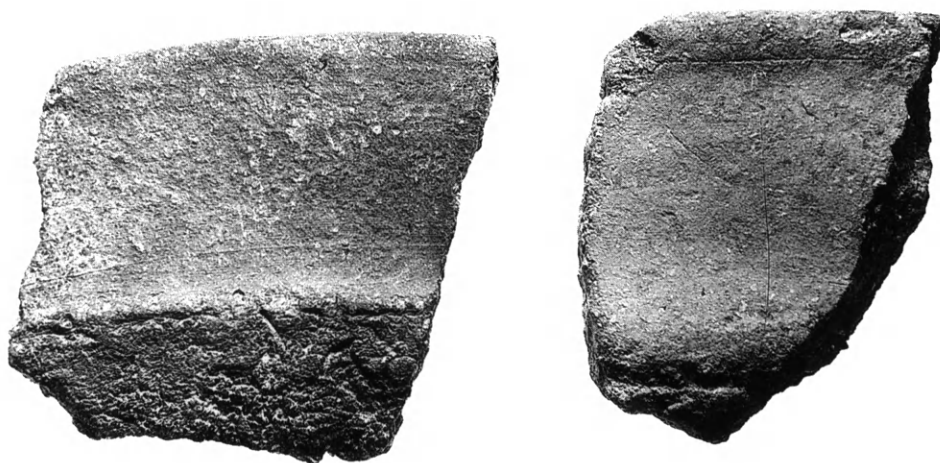
117. Ὅστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως.
Ἄνω: Φ 28. Κάτω: ΔΟ. 21, Ξ 319, Φ 223.

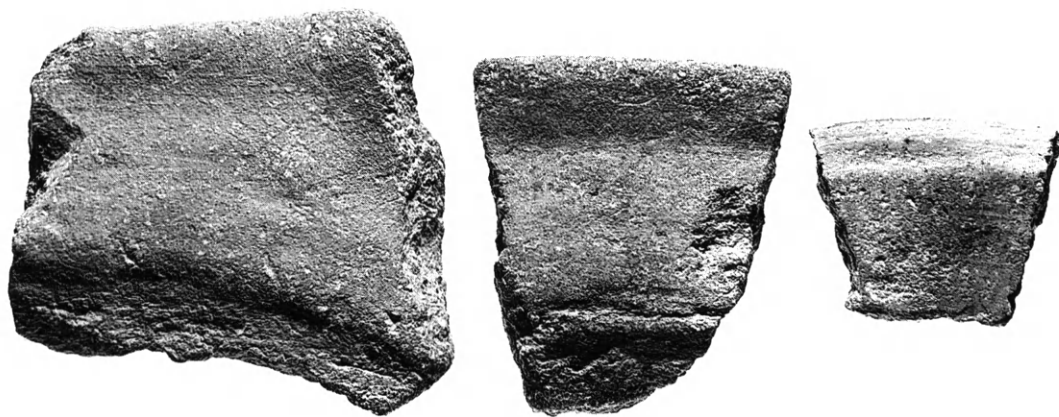
118. Ὅστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως: Φ 224, Φ 27, Φ 25.

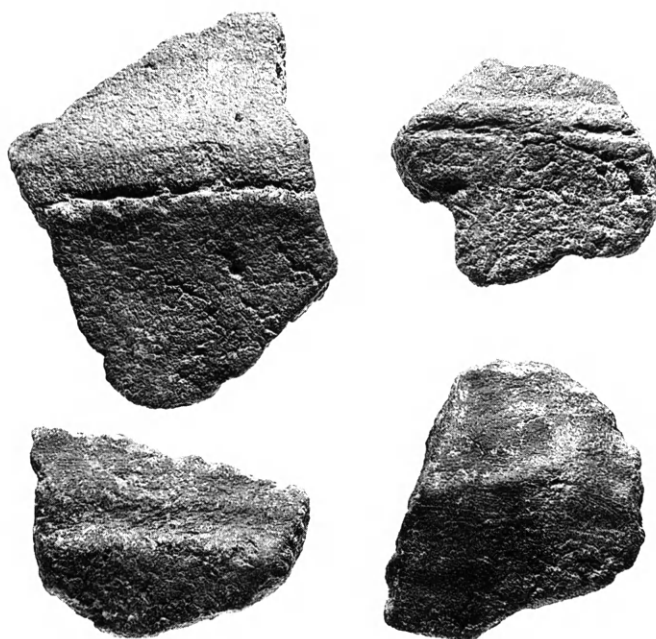
119. Ώστρακα ἀπὸ τοὺς πυθμένες ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως:
Φ 23, Φ 24.

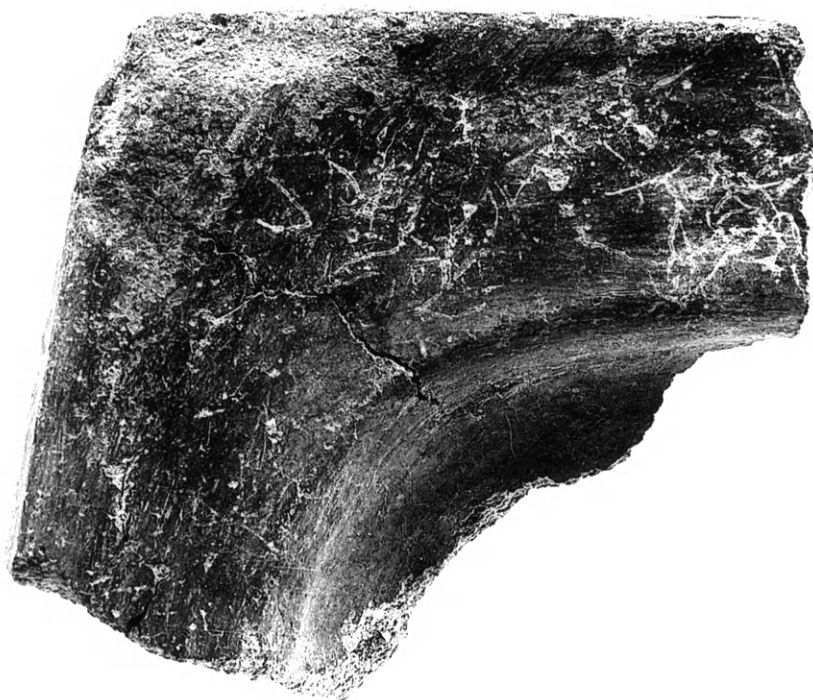
120. Ώστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως: Ξ 90, Φ 214.

121. "Οστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως: Φ 227, Γ 116, Ξ 6.

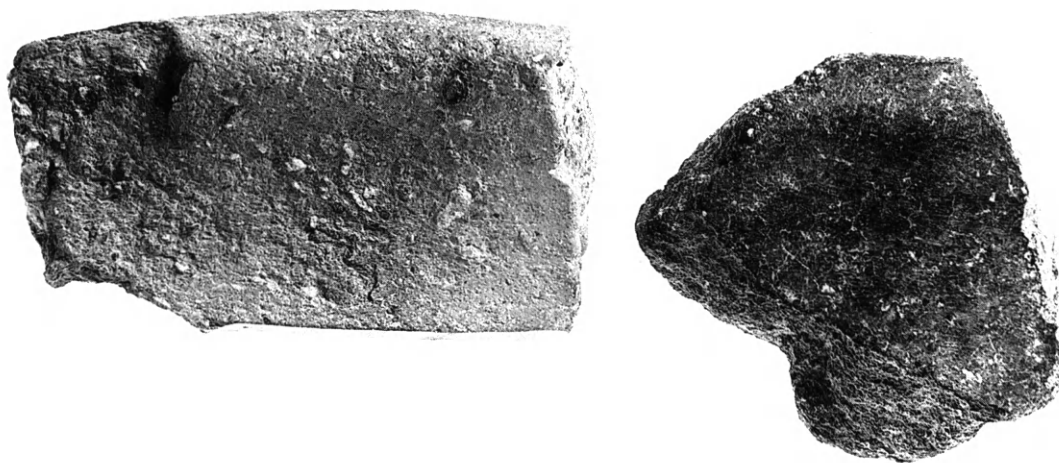
122. "Οστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως.
 Ἄνω: Β 92, ΟΤ. 52. Κάτω: Φ 180, ΔΟ. 38.

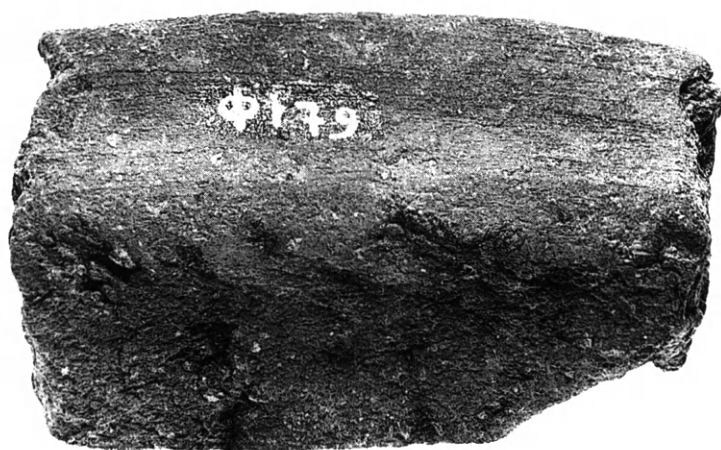
123. "Οστρακο άνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως: Φ 84.

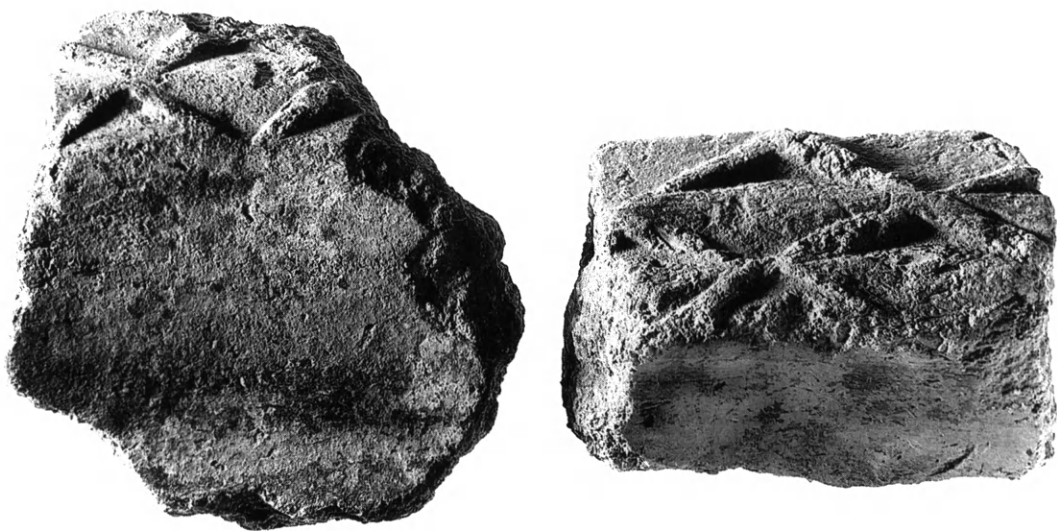
124. "Οστρακο άνοικτοῦ χονδροειδοῦς ἀγγείου οἰκιακῆς χρήσεως: ΔΟ. 67.

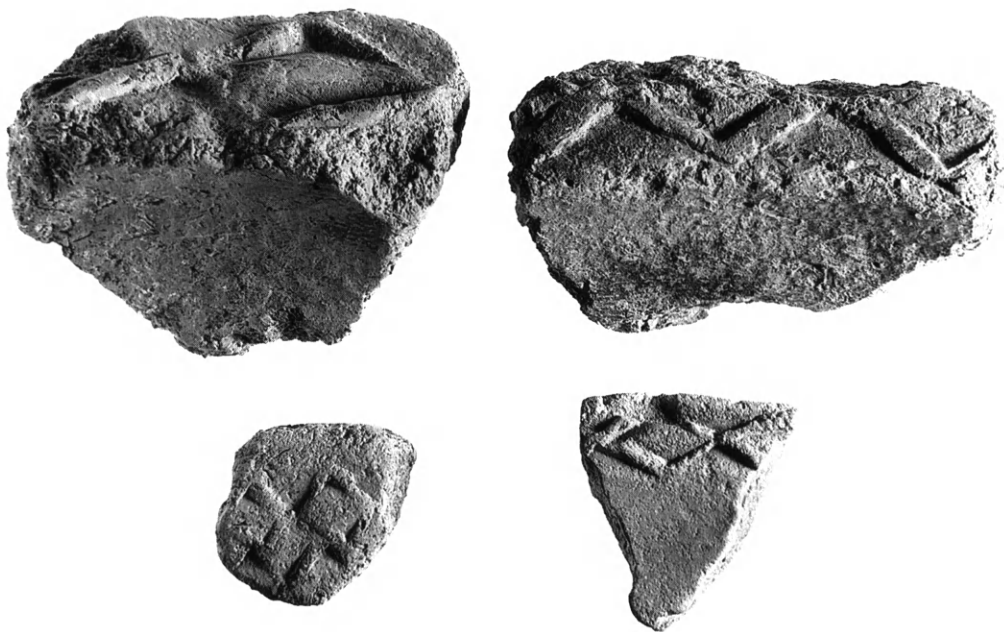
125. Ώστρακα άνοικτϊν χονδροειδϊν άγγείων οίκιακϊς χρήσεως:
Φ 179, ΔΟ. 70 (έσωτερικά).

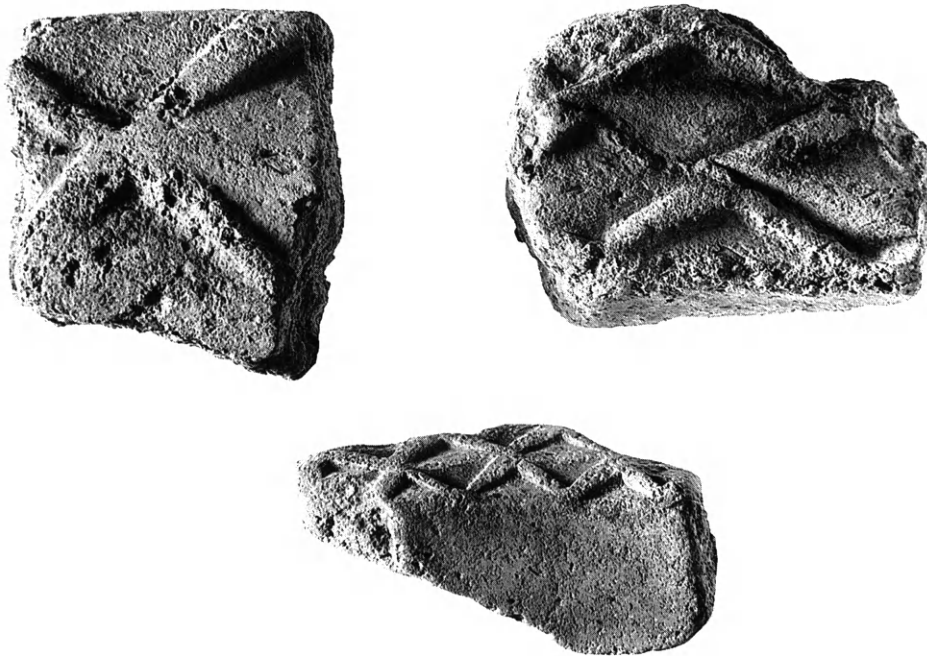
126. Ώστρακο άνοικτοϋ χονδροειδοϋς άγγείου οίκιακϊς χρήσεως: Φ 179 (έξωτερικά).

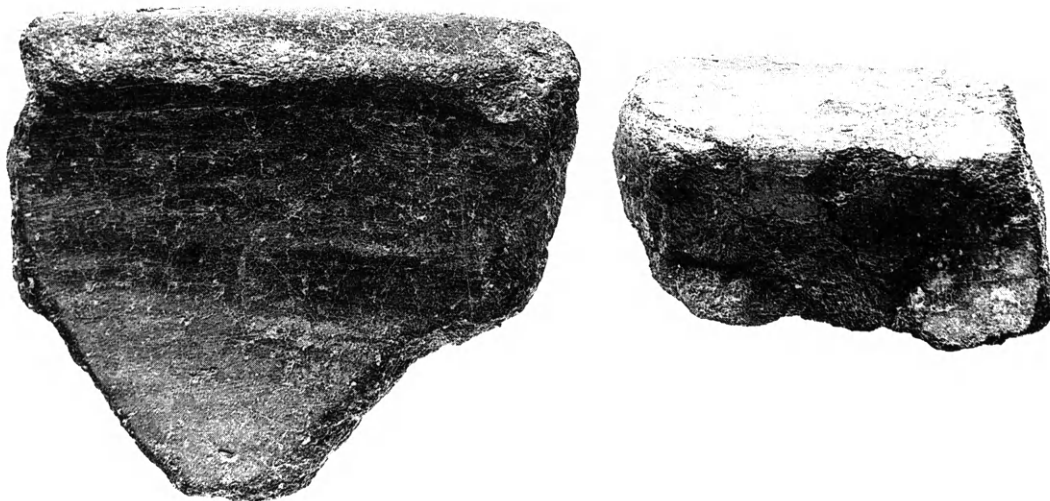
127. "Οστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως μὲ διακόσμηση ἐμπέστων τριγώνων στὰ χεῖλη: ΔΟ. 37, Φ 101.

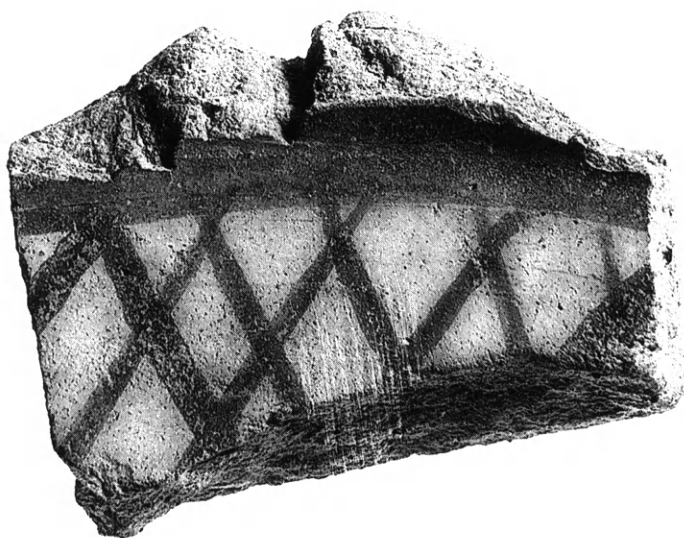
128. "Οστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως μὲ διακόσμηση ἐμπέστων τριγώνων στὰ χεῖλη. "Ανω: Ξ 7, Δ 19. Κάτω: Δ 240, Β 97.

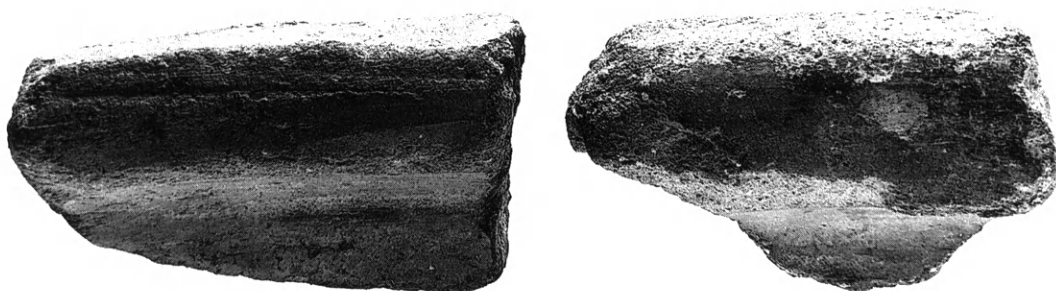
129. Ώστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως μὲ διακόσμηση
ἐμπέιστων τριγῶνων στὰ χεῖλη. ᾠνω: ΑΠ. 7, ΚΑ 4393. Κάτω: Δ 71.

130. Ώστρακα ἀνοικτῶν χονδροειδῶν ἀγγείων οἰκιακῆς χρήσεως: Φ 119, Φ 35.

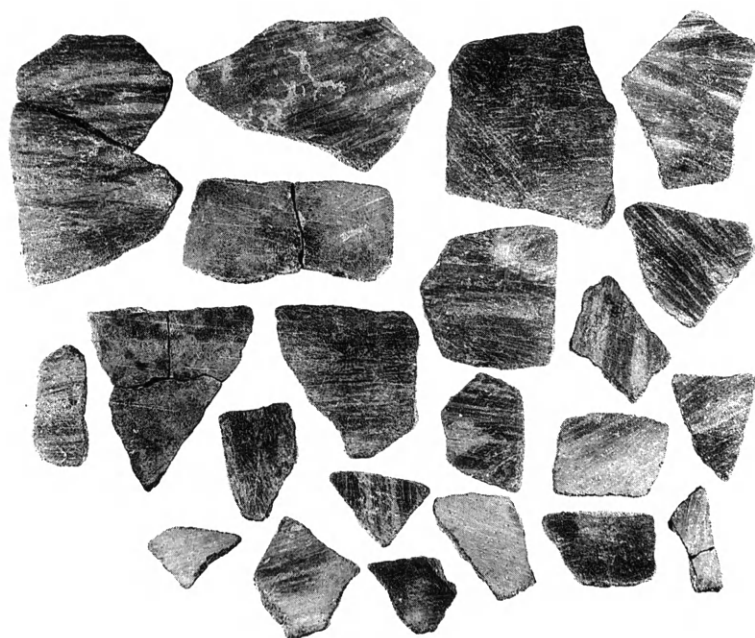
131. "Οστρακο πινακίου με γραπτή διακόσμηση: Π17/25.

132. "Οστρακα από πύραυλα: ΟΤ. 26, Φ 34.

133. Πόδι πυράννου: KA 5796.

134. Συνανήκοντα δοστρακα από τὸ σῶμα τοῦ πυράννου KA 5796.

135. Πόδι πυραύνου: Δ 212.

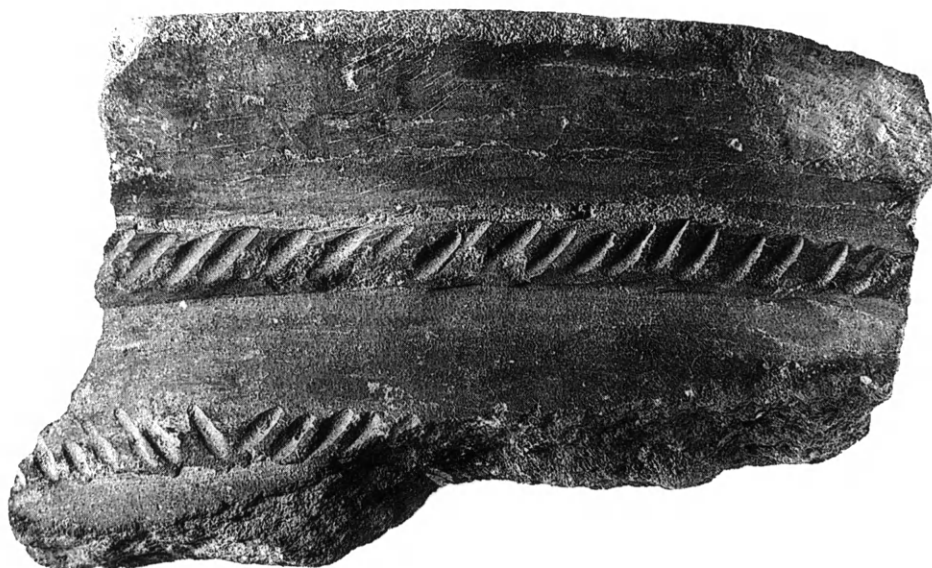
136. Πίθος με χαμηλό χοανοειδή λαμό: ΚΑ 2615.

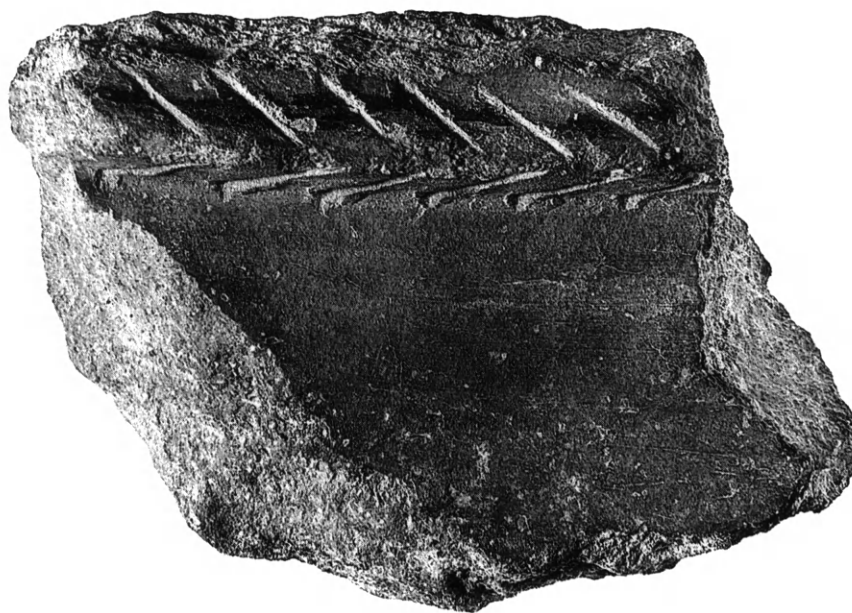
137. Τμήμα πιθοειδοῦς ἀγγείου με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό: ΚΑ 5798.

138. Τμήμα πιθοειδοῦς ἀγγείου με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό: Φ 48.

139. "Οστρακο πιθοειδοῦς ἀγγείου με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαιμὸ καὶ σχοινοειδῆ διακόσμηση: Α3/45.

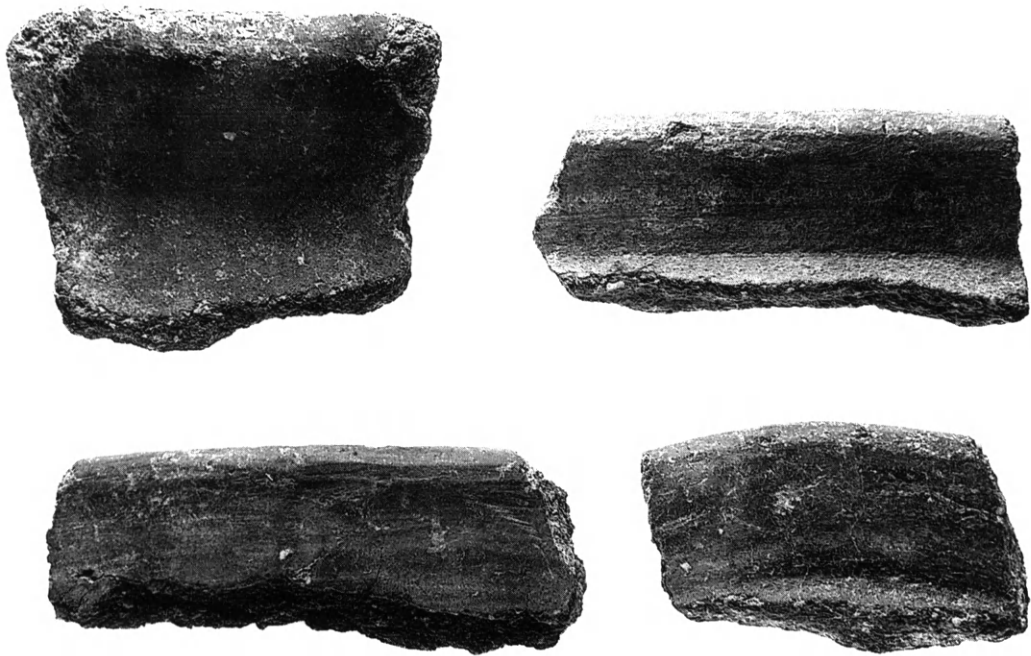
140. "Οστρακο πιθοειδοῦς ἀγγείου με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαιμὸ καὶ σχοινοειδῆ διακόσμηση: Π3/3.

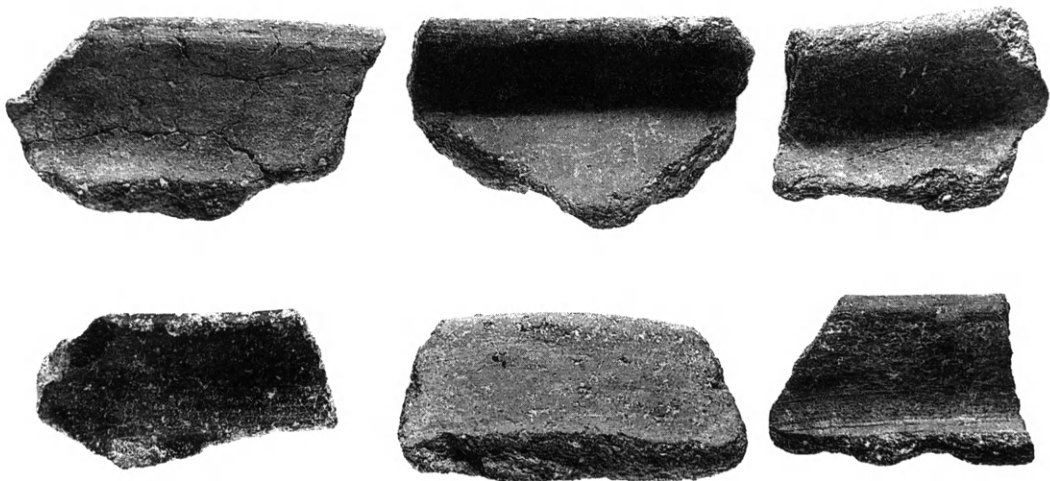
141. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό.
Ἄνω: ΜΠ.2/11, Φ 222. Κάτω: Β 82.

142. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό:
ΔΟ. 56, ΔΟ. 68, ΔΟ. 57.

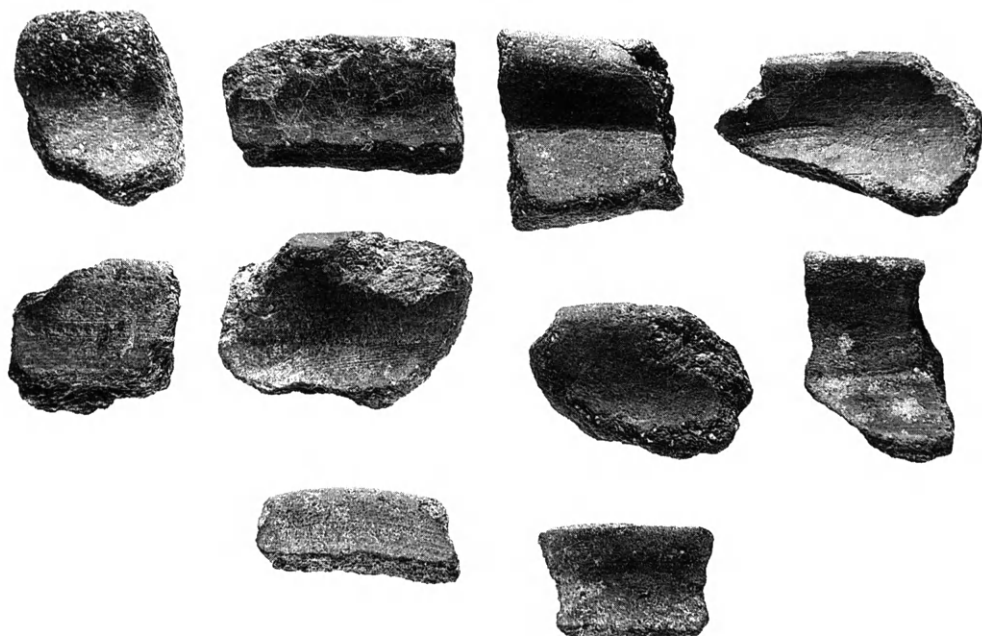
143. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαιμό.
 Ἄνω: ΔΟ. 69, Δ 198. Κάτω: Δ 3, ΜΠ. 2/46.

144. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαιμό.
 Ἄνω: Γ 28, ΔΟ. 50, ΔΟ. 51. Κάτω: ΑΠ. 1, ΔΟ. 9, ΔΟ. 43.

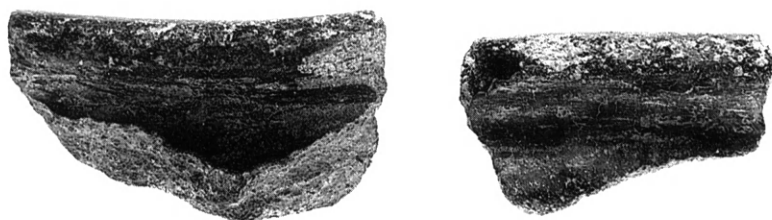
145. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό. Ἄνω: Φ 36, Β 53, Δ 281. Κάτω: Α3/41, Δ 141, ΠΜ. 5.

146. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με χαμηλὸ χοανοειδῆ λαμό. Ἄνω: ΔΟ. 4, ΔΟ. 3, ΠΤ. 20, ΔΟ. 7. Μέσον: ΔΟ. 5, ΔΟ. 23, ΔΟ. 47, ΔΟ. 52. Κάτω: Γ 84, Β 60.

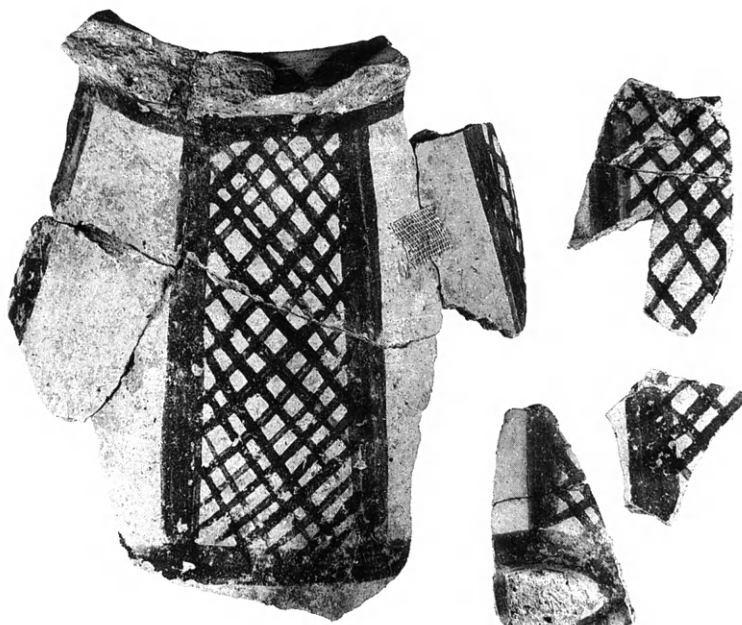
147. Ώστρακα ἀκόσμητων πιθοειδῶν ἀγγείων μὲ προεξέχον χεῖλος: Ξ 237, Β 76.

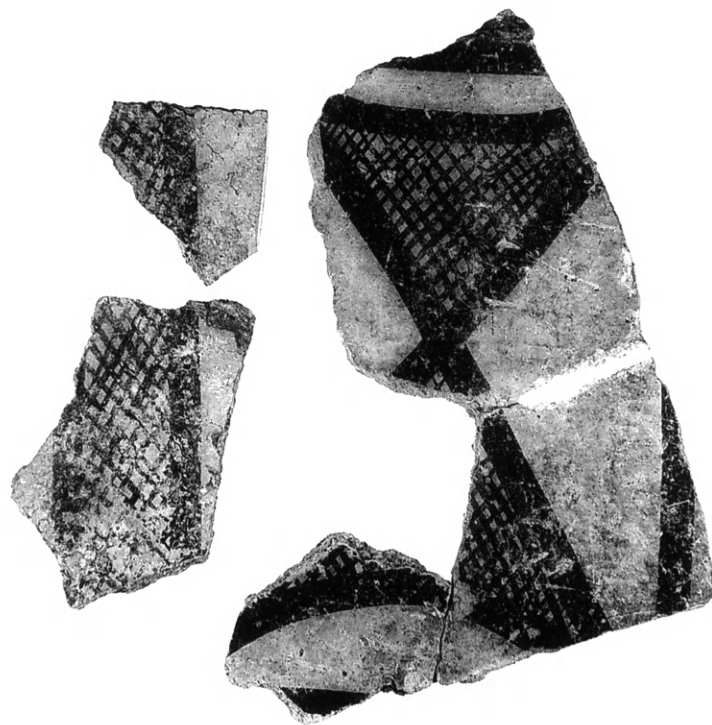
148. Ώστρακα ἀκόσμητων πιθοειδῶν ἀγγείων μὲ προεξέχον χεῖλος: Δ 78, Δ 210.

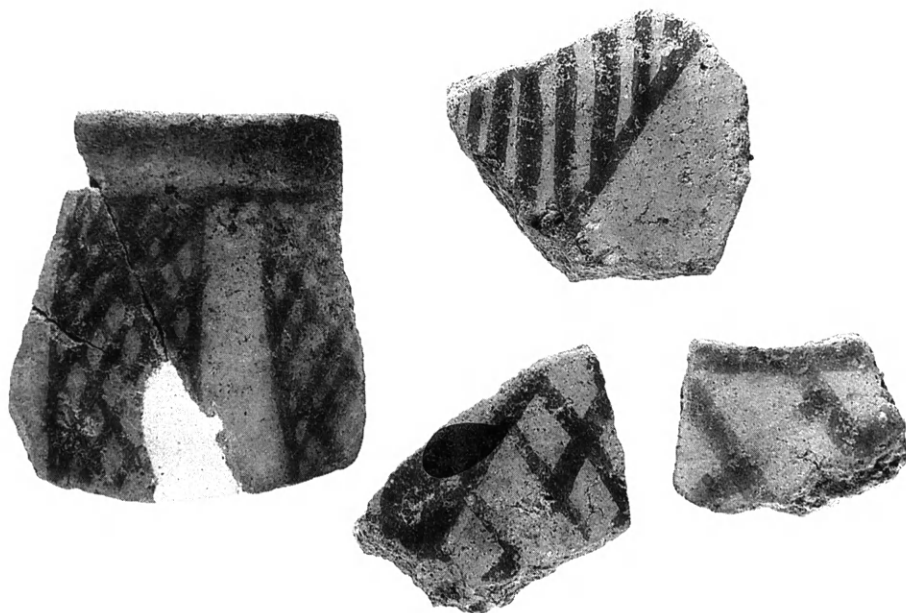
149. Προεξέχοντα χείλη ἀκόσμητων πιθοειδῶν: Β 91, Α3/46.

150. Τμήματα πιθοειδοῦς ἀγγείου με γραπτή σκοτεινόχρωμη διακόσμηση: Π17/27.

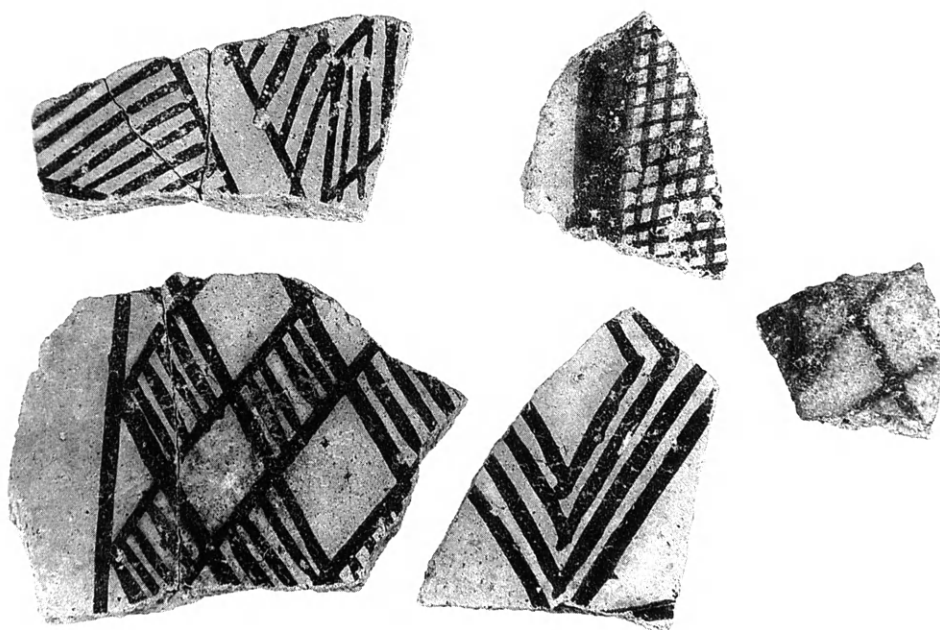
151. Συνανήκοντα πιθανῶς τεμάχια πιθοειδῶν ἀγγείων με γραπτή σκτεινόχρωμη διακόσμηση. Ἀριστερά: ΠΜ. 11. Δεξιά: ΠΜ. 10.

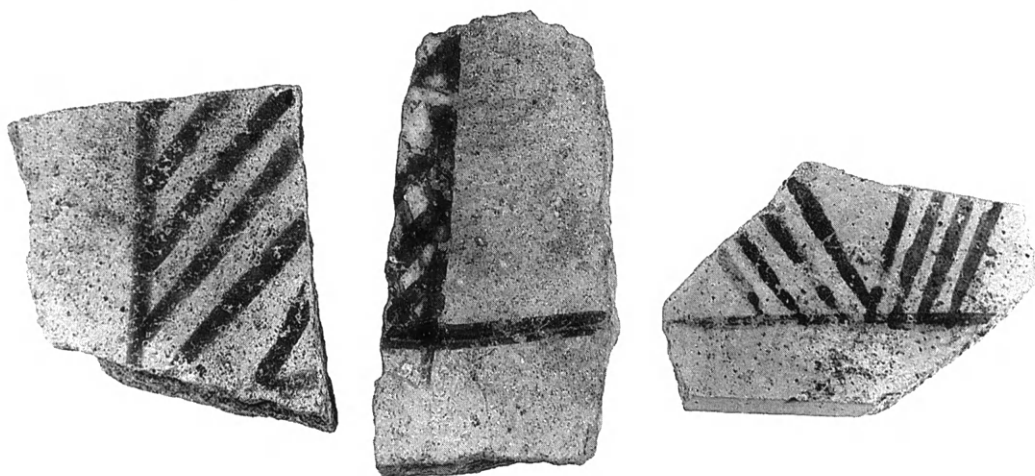
152. Ὅστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με γραπτή σκτεινόχρωμη διακόσμηση. Ἀριστερά: Φ 142. Δεξιά ἄνω: ΠΤ. 9. Δεξιά κάτω: Φ 64, Δ 182.

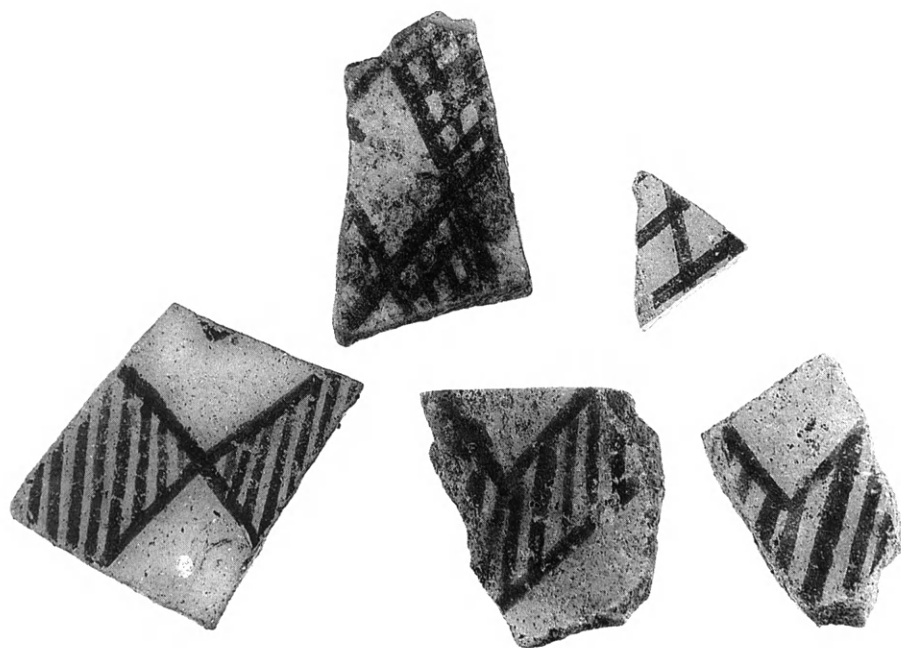
153. Ώστρακα πιθοειδῶν ἁγγείων με γραπτῇ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση.
Ώνω: Δ 282. Κάτω: Φ 80, ΜΠ.2/52.

154. Ώστρακα πιθοειδῶν ἁγγείων με γραπτῇ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση.
Ώνω: Δ 254, Γ 111. Κάτω: Δ 252, Δ 253. Ώκρο δεξιῶ: ΟΤ. 40.

155. Ώστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση: Ξ 382, Β 98, Β 79.

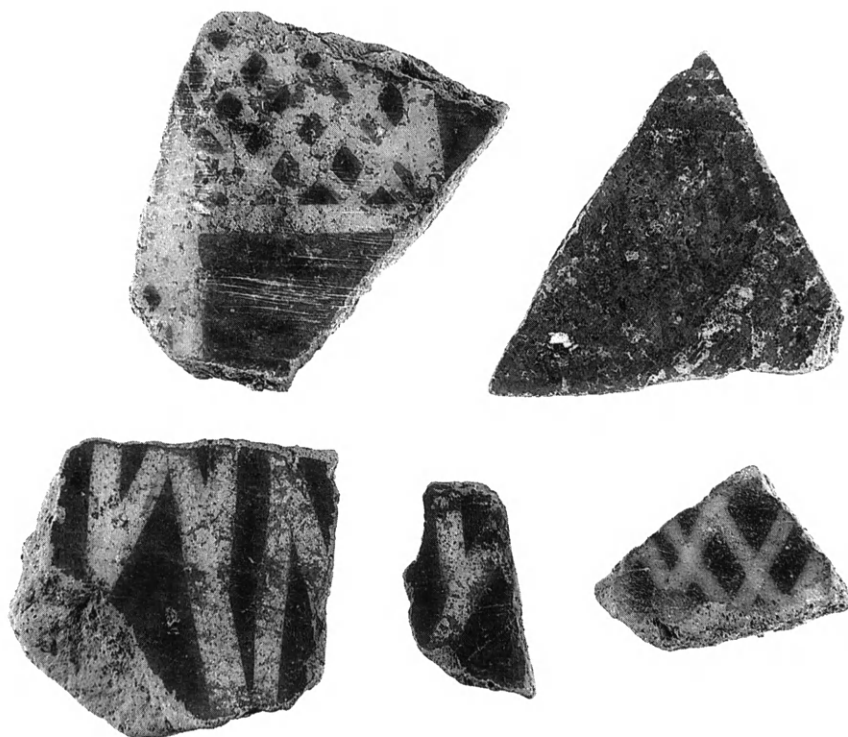
156. Ώστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων μὲ γραπτὴ σκοτεινόχρωμη διακόσμηση.
Ώνω: Β 88, Δ 215. Κάτω: ΠΜ. 6, Δ 81, Γ 108.

157. Ώστρακο πιθοειδοϋς άγγείου με γραπτή λευκή διακόσμηση
σε έρυθροβαφή έπιφάνεια: Δ 278.

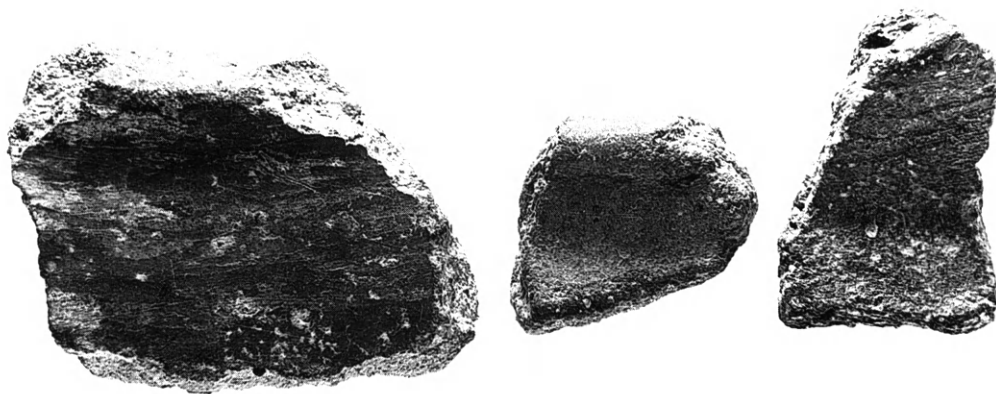
158. Ώστρακο πιθοειδοϋς άγγείου με γραπτή λευκή διακόσμηση
σε έρυθροβαφή έπιφάνεια: ΟΤ. 13.

159. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με γραπτή λευκή διακόσμηση σὲ ἐρυθροβαφῇ ἐπιφάνεια.
 Ἄνω: ΜΠ.2/66, Δ 51. Κάτω: ΟΤ. 30, ΟΤ. 30, Δ 159.

160. "Οστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων με λαμὸ καὶ προεξέχον χεῖλος: Ξ 139, Ξ 299, Φ 178.

161. Ώστρακα πιθοειδῶν ἀγγείων μὲ χαμηλὸ κυλινδρικό λαμό: Δ 20, Α3/34, ΑΠ. 14.

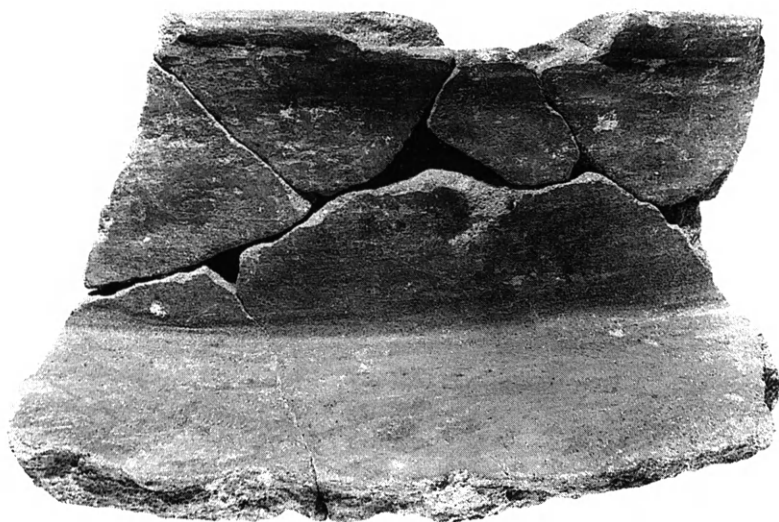
162. Δίωτος πίθος: Φ 49.

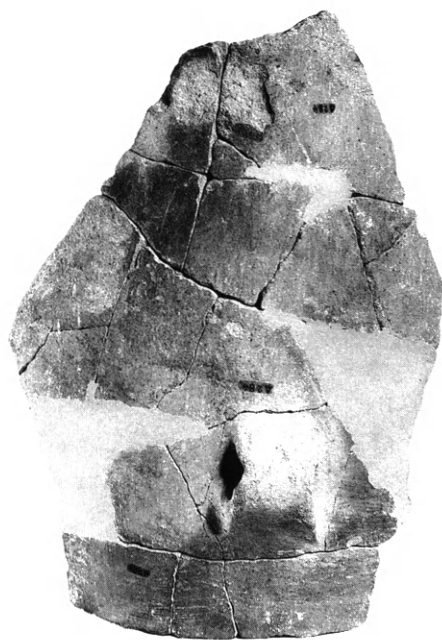
163. Μέγας λίθινος πίθος (2854).

164. Τμήμα τοῦ χείλους, τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ ὤμου τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου: Δ 286.

165. Τμήμα τοῦ χείλους, τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ ὤμου τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου: Δ 287.

166. Τμήμα τοῦ σώματος τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου: Δ 284.

167. Τμήμα τοῦ σώματος τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου: Δ 285.

168. Τεμάχιο ἀπὸ τὸν ὦμο τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου: Δ 288.

169. Τεμάχια από τὸ ἄνω μέρος τοῦ σώματος τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου: Δ 289, Δ 290.

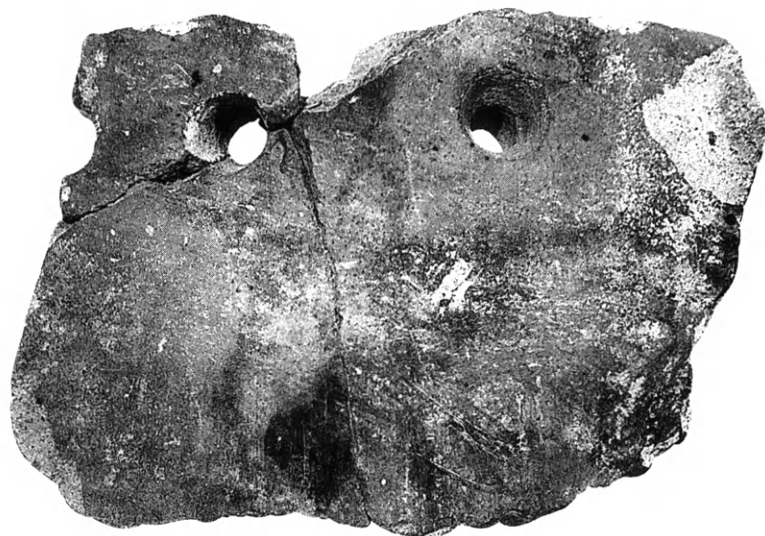
170. Σωληνωτή λαβή τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου: Δ 291.

171. Τεμάχιο τοῦ σώματος τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου.

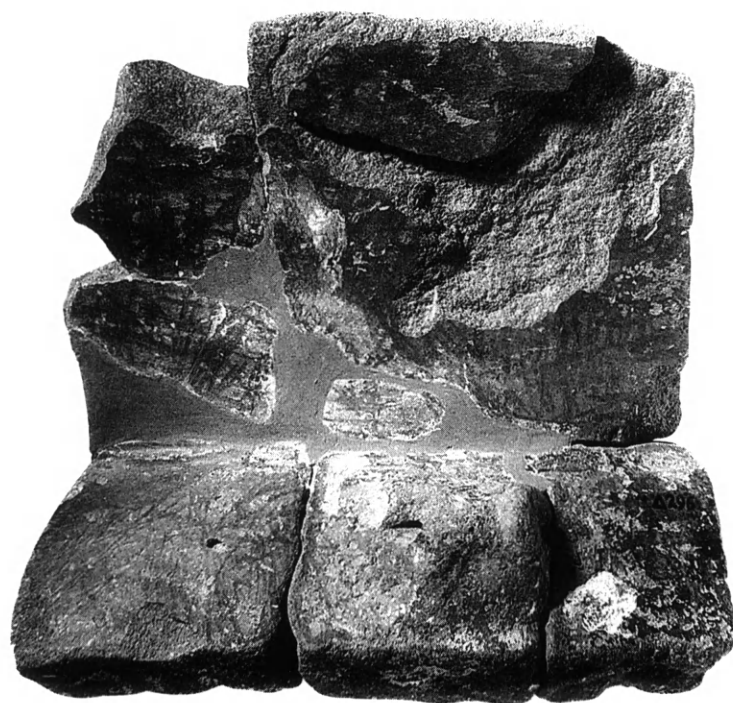
172. Τεμάχιο τοῦ σώματος τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου.

173. Τεμάχιο τοῦ σώματος τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου.

174. Τεμάχια τοῦ σώματος τοῦ πρώτου ὀγκώδους πίθου.

175. Τμήμα τοῦ χεῖλους, τοῦ λαμποῦ καὶ τοῦ ὤμου τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου:
Δ 292 + Δ 296.

176. Τμήμα τοῦ ἄνω μέρους τοῦ σώματος τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου:
Δ 294 + Δ 295 + Δ 297.

177. Τμήμα τοῦ σώματος τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου:Δ 293.

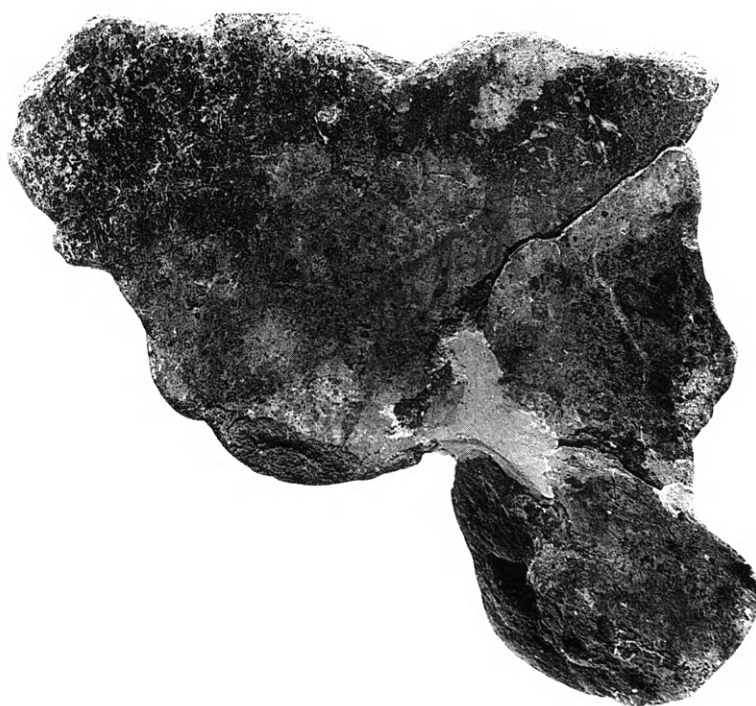
178. Τμήμα τοῦ ὤμου τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου.

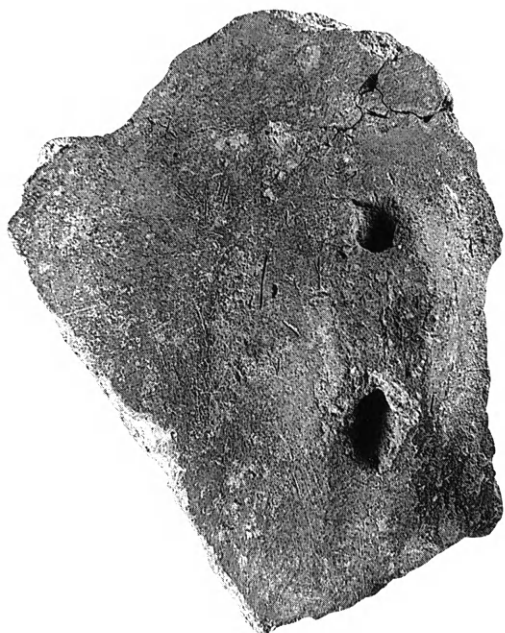
179. Τμήμα τῶν κατώτερων τοιχωμάτων τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου.

180. Τμήμα τῶν κατώτερων τοιχωμάτων τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου.

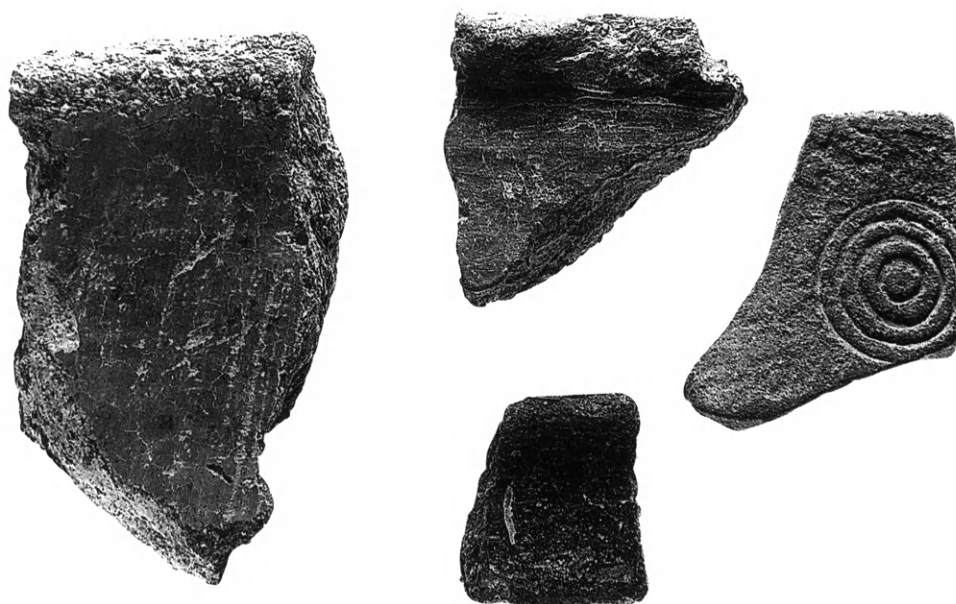
181. Τμήμα τῶν κατώτατων τοιχωμάτων τοῦ δεύτερου ὀγκώδους πίθου.

182. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα ΠΚ Ι κρατηρίσκου: Φ 8.

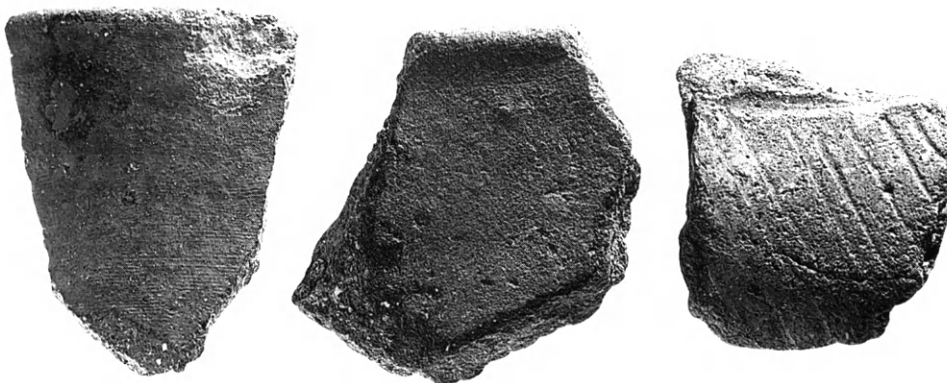
183. Ώστρακα ΠΚ Ι κρατηρίσρων: Ξ 277, Ξ 84, Φ 199.

184. Ώστρακα ΠΚ ΙΙ κρατηρίσρων. Άριστερά: ΟΤ. 23. Μέσον άνω: Β 25.
Μέσον κάτω: Δ 221. Δεξιά: Δ 201.

185. Τμήμα κρατηρίσκου της «Ομάδας της Άμοργου»: ΚΑ 4191.

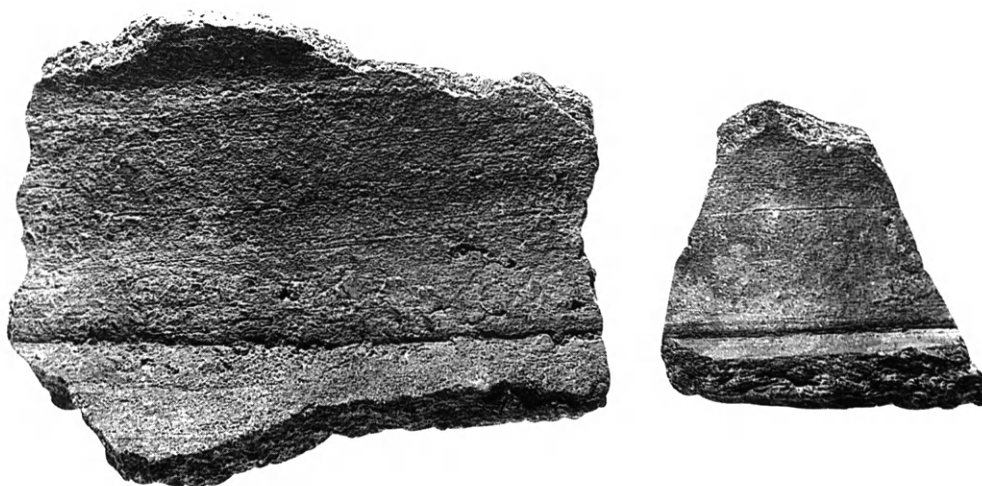
186. Ψαλίδες κρατηρίσκων της «Ομάδας της Άμοργου»: Ξ 252, Β 52, Ξ 9.

187. Κρατήριοςκος ΚΑ 589.

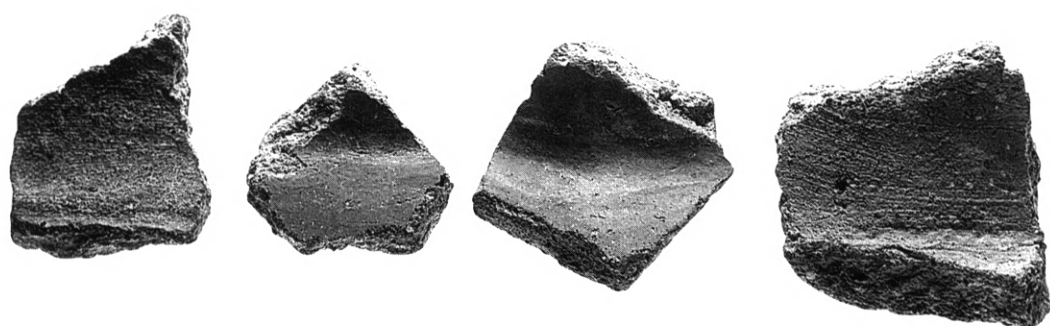
188. Πιθαμφορέας Δ 49.

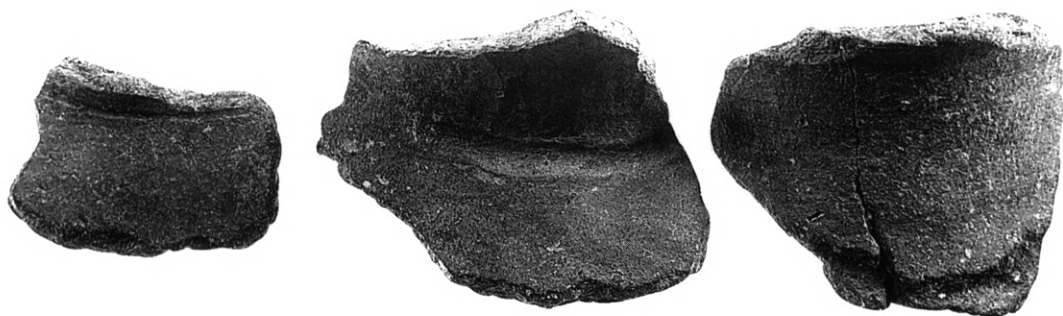
189. Ὅστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαιμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος:
Δ 187, ΟΤ. 10.

190. Ὅστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαιμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος: Α 5, Ξ 333.

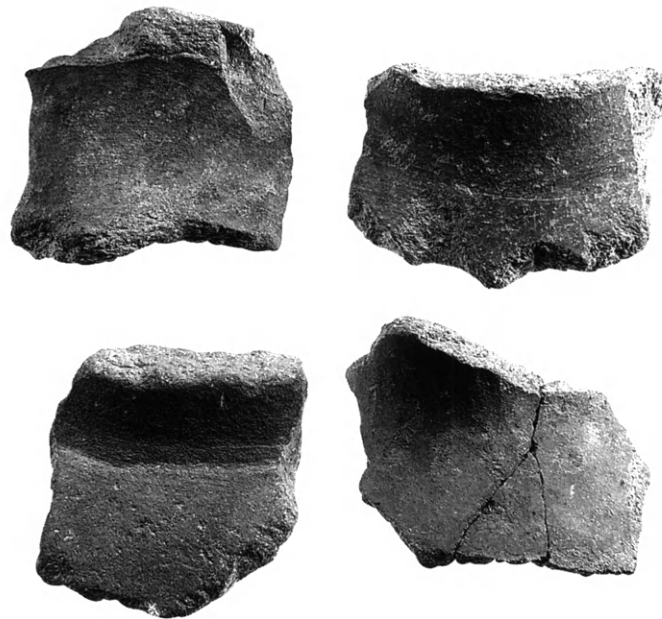
191. Ώστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος:
ΔΟ. 39, Δ 102, Ξ 353, ΔΟ. 11.

192. Ώστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος:
Ξ 121, ΔΟ. 49, ΠΤ. 12.

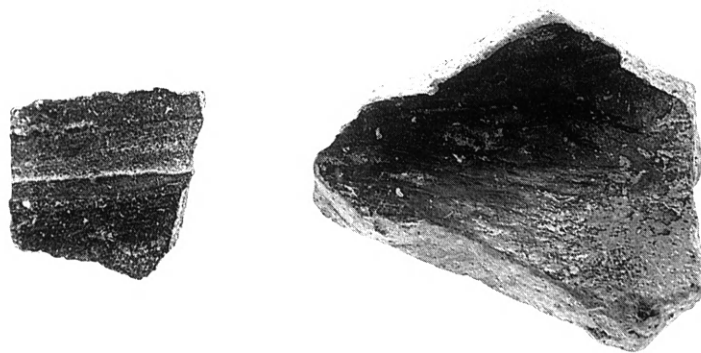
193. Ὅστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαμπὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος:
B 1, ΔΟ. 44.

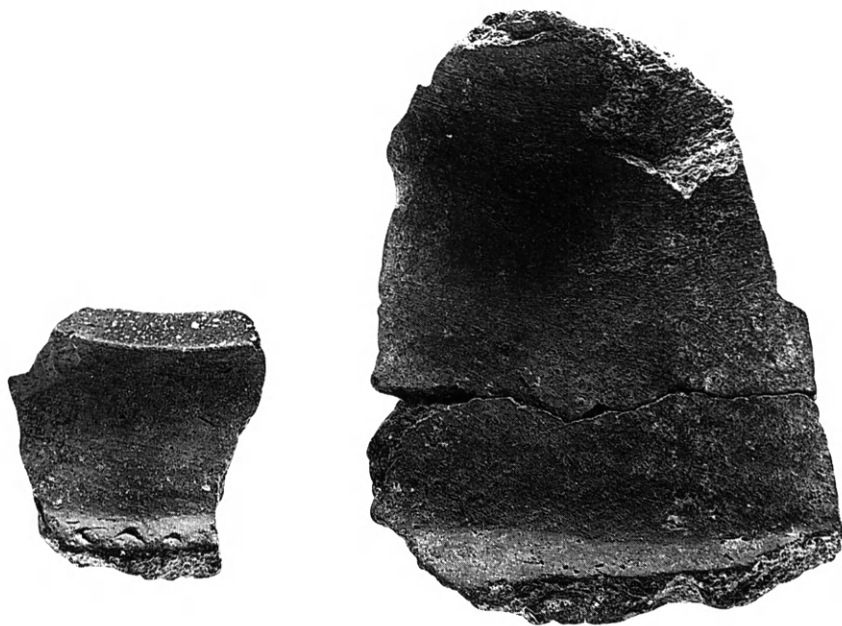
194. Ὅστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαμπὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος. Ἄνω: Φ 73,
A3/9. Κάτω: Ξ 185, Ξ 235.

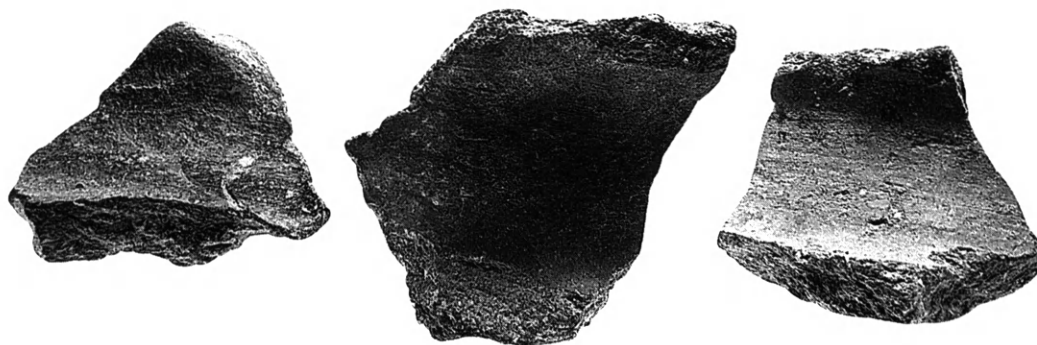
195. Ὅστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος: Ξ 349, Δ 101, ΔΟ. 29, Ξ 314.

196. Ὅστρακα κρατηρίσκων με κυλινδρικό ἢ κοῖλο λαμὸ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος: ΔΟ. 2, Δ 161.

197. "Οστρακα κρατηρίσκων με διμερή διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος:
Ξ 248, Φ 181.

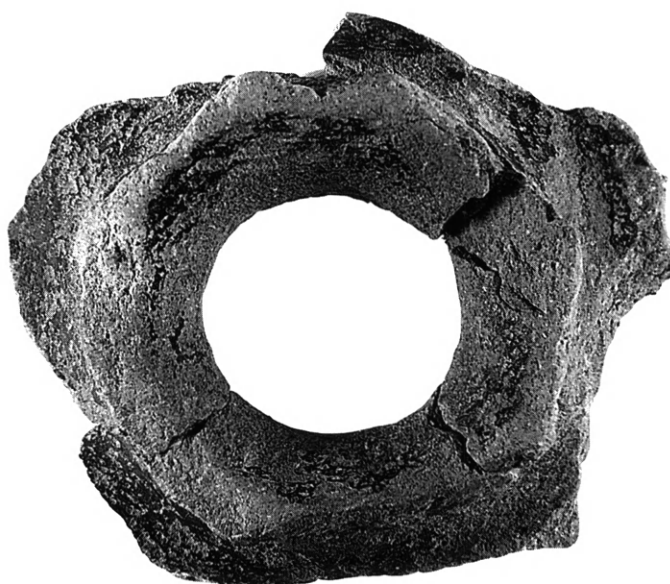
198. "Οστρακα κρατηρίσκων με διμερή διάκριση τοῦ λαμποῦ καὶ ἔξω νεῦον χεῖλος:
Ξ 25, Α3/19, Δ 57.

199. Ώστρακο ἀπὸ τὸν λαϊμὸ πρόχου: Φ 226.

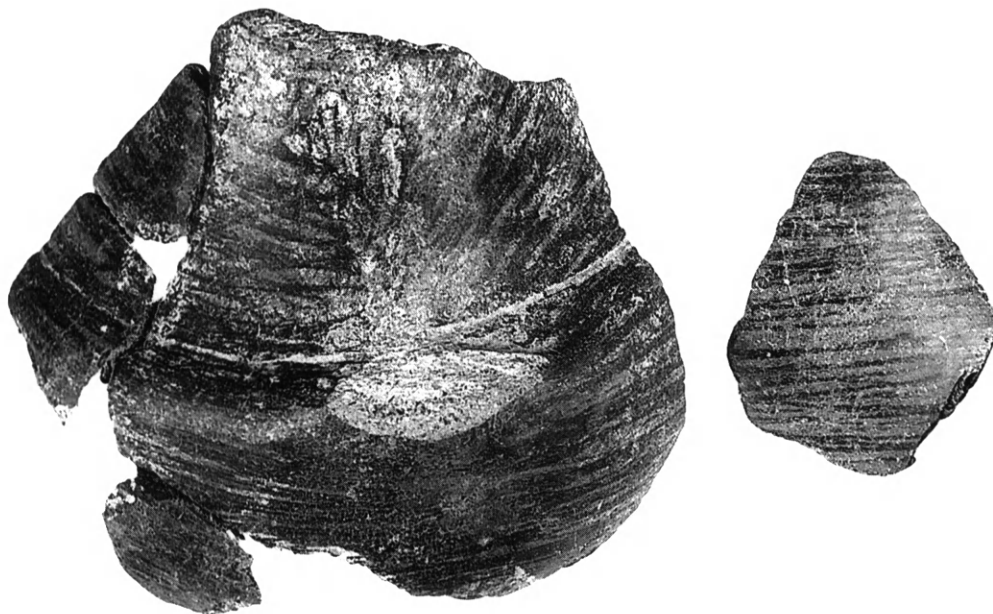
200. Μικρὴ ραμφειδόστομη πρόχους ΚΑ 588.

201. Λαμὸς πρόχου: X 1.

202. Ὅστρακο ἀπὸ τὸν λαμὸ πρόχου: ΟΤ. 45.

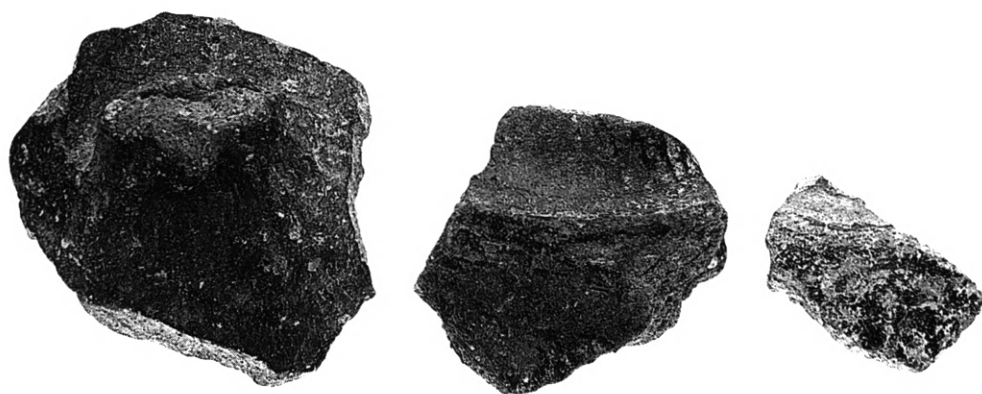
203. Θραύσματα εὐρύστομης πρόχου: ΚΑ 4189.

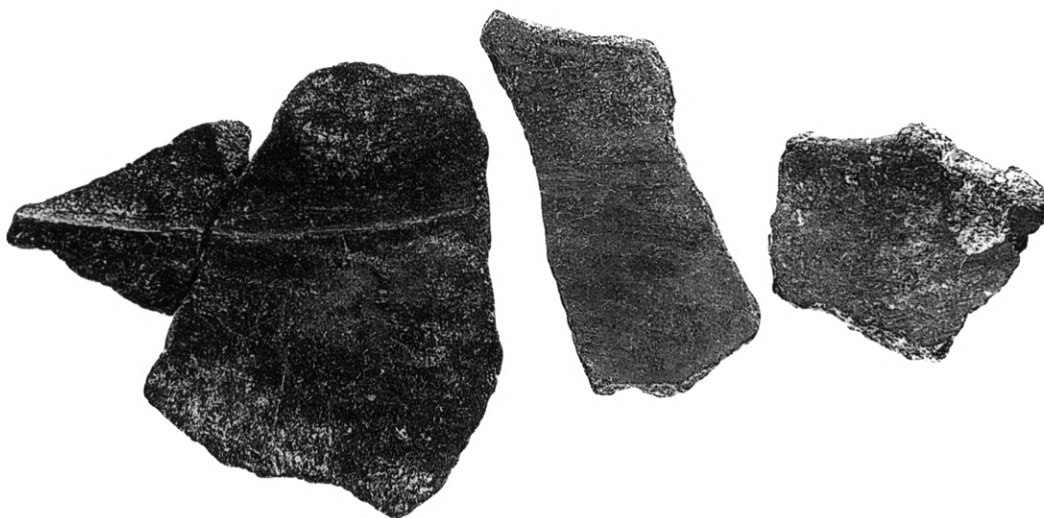
204. Ὅστρακο ἀπὸ τὸ σῶμα εὐρύστομης πρόχου: ΚΑ 4190.

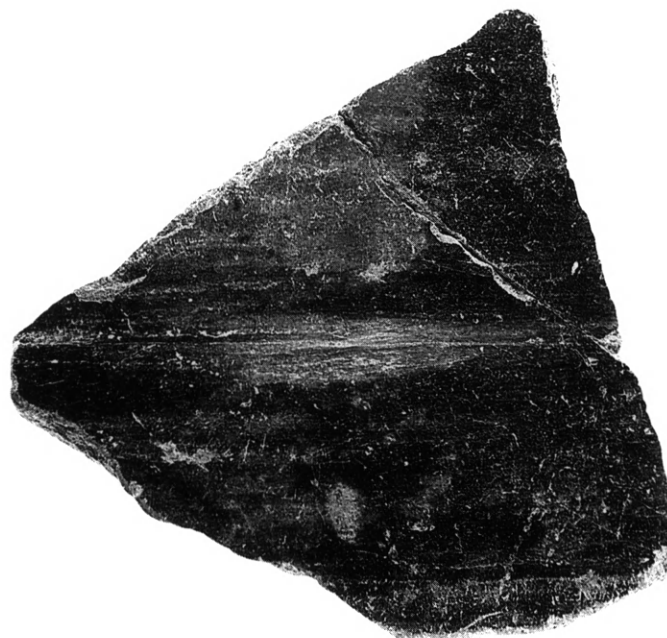
205. Ώστρακα εὐρύστομων πρόχων: ΜΠ.2/63, ΒΔΟ. 3.

206. Ώστρακα εὐρύστομων πρόχων: Α3/20, Π17/9, Δ 84.

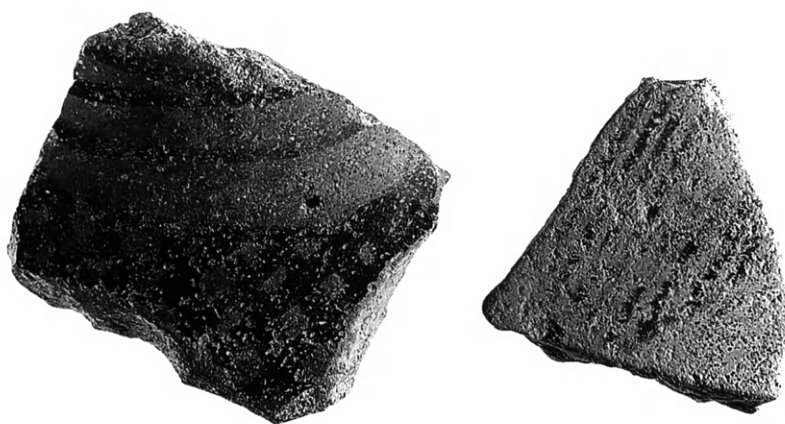
207. Ώστρακα εὐρύστομων πρόχων: ΔΟ. 35, Α3/25, ΑΠ. 10.

208. Τμήμα τοῦ σώματος εὐρύστομης πρόχου: ΜΠ.2/27.

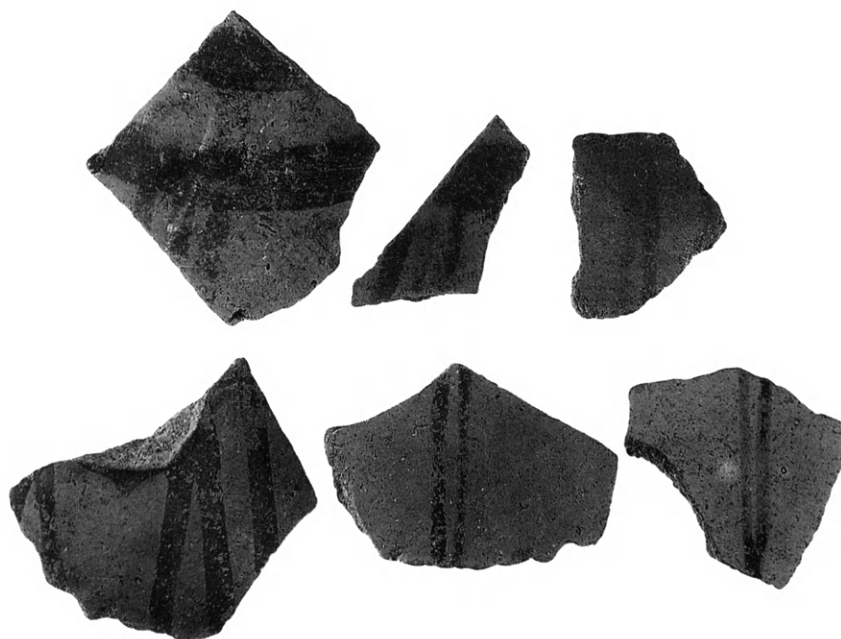
209. Ὀστρακα γραπτῶν ΠΚ II πρόχων. Ἀριστερά: ΠΜ. 9.
Δεξιὰ ἄνω: Δ 178. Δεξιὰ κάτω: Γ 83.

210. Ὀστρακα γραπτῶν ΠΚ II πρόχων: Φ 141, Φ 208.

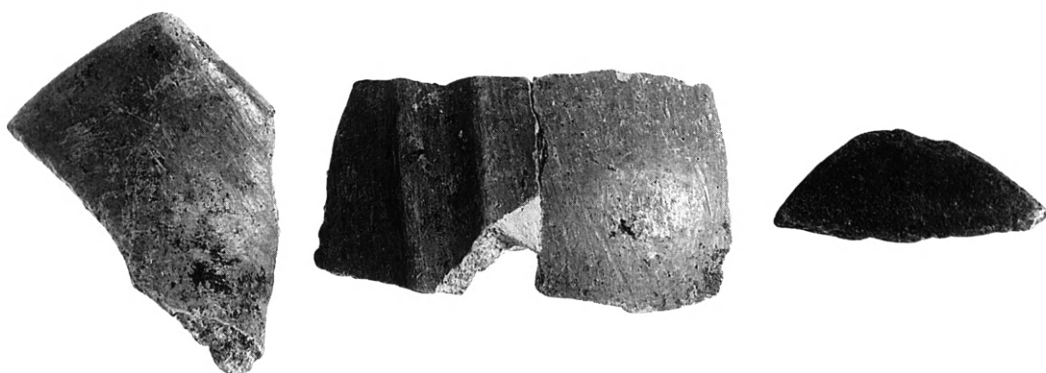
211. "Οστρακα γραπτῶν ΠΚ ΙΙΙ πρόχων: Α3/7, Α3/8.

212. "Οστρακα γραπτῶν ΠΚ ΙΙΙ πρόχων. Ἄνω: ΠΜ. 7, ΜΠ.2/37, ΜΠ.2/36.
Κάτω: Δ 21, Δ 149, Δ 148.

213. "Οστρακο γραπτής ΠΚ ΙΙΙ πρόχου: Φ 5.

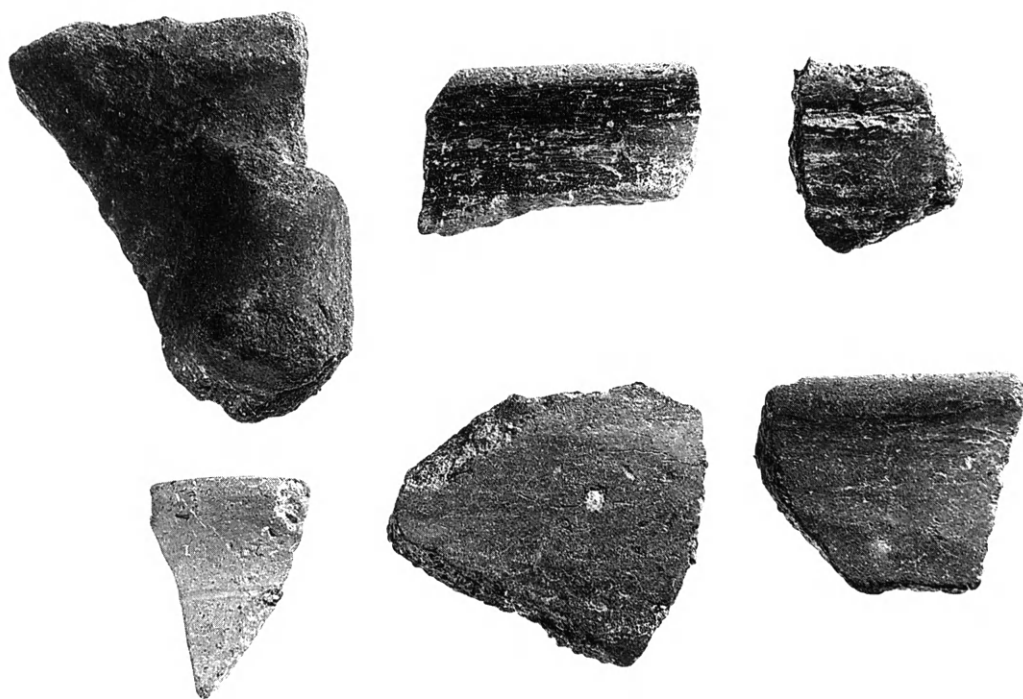
214. "Οστρακα από ραμφοειδόστομες πρόχους με διακόσμηση κάθετων ανάγλυφων νευρώσεων: Β 95, Β 96, Δ 44.

215. Ώστρακα σφαιρικῶν πυξίδων: Ξ 176, Ξ 222.

216. Πυξίδα ΚΑ 6049.

217. Όστρακα σφαιρικών/φακοειδών πυξίδων. Άνω: Ξ 117, Δ 88, ΔΟ. 32.
Κάτω: ΟΤ. 9, Γ 43, Ξ 85.

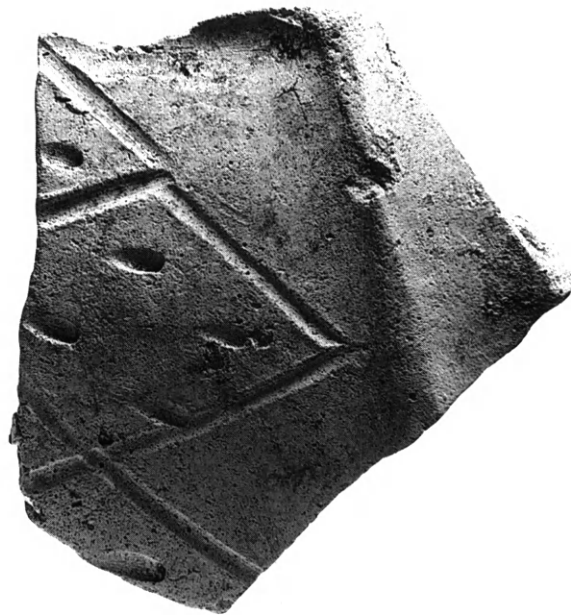
218. Όστρακο σφαιρικής/φακοειδούς πυξίδας με ἐγγάριατη διακόσμηση: ΚΑ 4198.

219. Ώστρακο σφαιρικῆς/φακοειδοῦς πυξίδας με ἐγγάρακτη διακόσμηση: ΚΑ 4397.

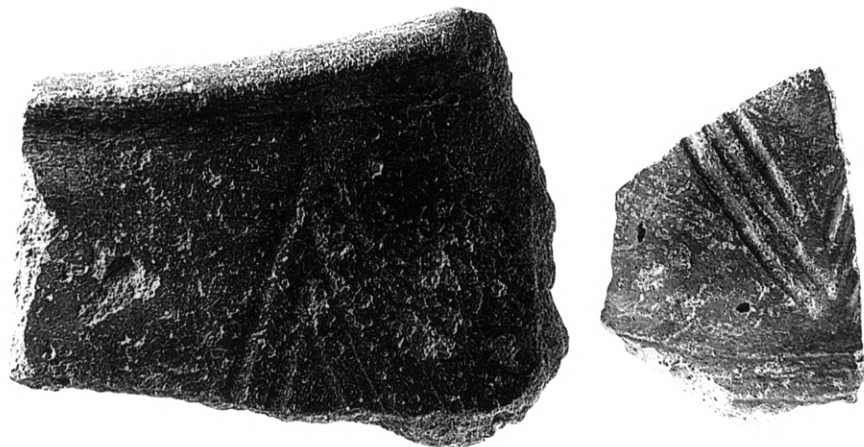
220. Ώστρακα σφαιρικῶν/φακοειδῶν πυξίδων με ἐγγάρακτη διακόσμηση: ΟΤ. 39, Δ 267.

221. "Οστρακο σφαιρική/φακοειδούς πυξίδας με ἐγγράρακτη καὶ ἀνάγλυφη διακόσμηση:
Π17/24.

222. "Οστρακα σφαιρικών/φακοειδών πυξίδων με ἐγγράρακτη διακόσμηση: Β 87, Δ 239.

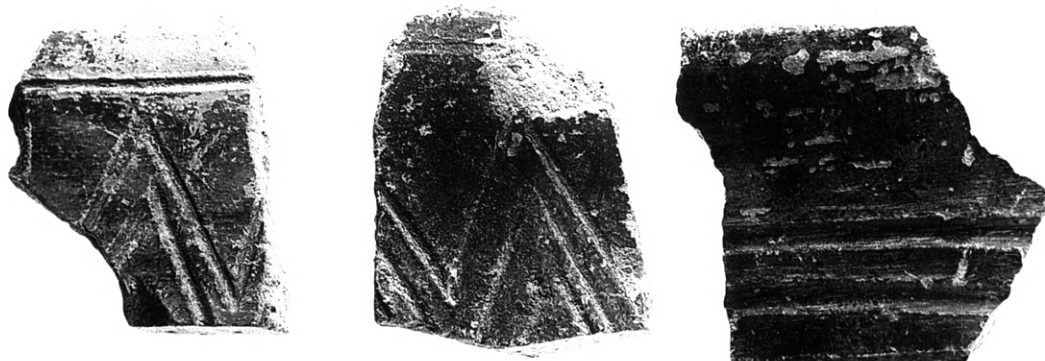
223. "Οστρακα σφαιρικών/φακοειδών πυξίδων με ἐγγάρια διακόσμηση: Ξ 91, Π17/18.

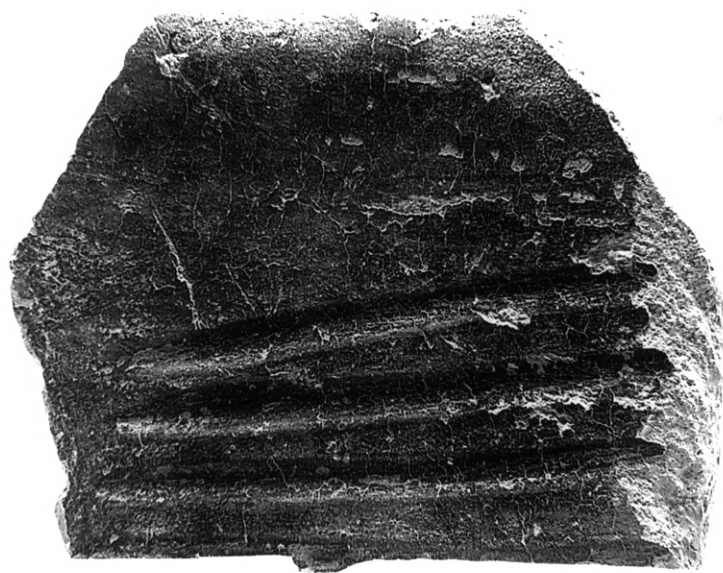
224. "Οστρακα σφαιρικών/φακοειδών πυξίδων με ἐγγάρια διακόσμηση: Β 106, Β 67.

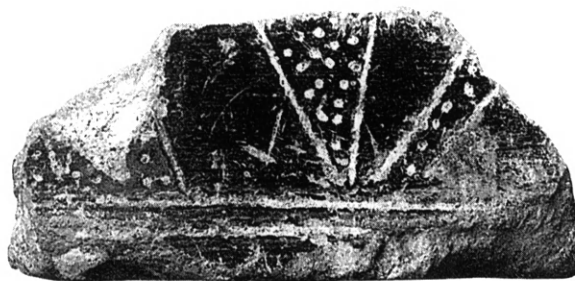
225. "Οστρακο σφαιρικής/φακοειδούς πυξίδας με γραπτή διακόσμηση: ΑΠ. 21.

226. "Οστρακα κολουροκωνικών πυξίδων: Β 80, Α 3, Δ 245.

227. "Οστρακο κολουροκωνικῆς πυξίδας: Δ 80.

228. "Οστρακο κολουροκωνικῆς πυξίδας: ΚΑ 4194.

229. "Οστρακα κολουροκωνικῶν πυξίδων. Ἄνω: Δ 4, Δ 181. Κάτω: Δ 177, Δ 144.

230. "Οστρακα κολουροκωνικῶν πυξίδων: Φ 4, ΑΠ. 18.

231. "Οστρακο κολουροκωνικῆς πυξίδας: ΚΑ 4195.

232. "Οστρακα ἀσκῶν: Δ 189, Δ 157.

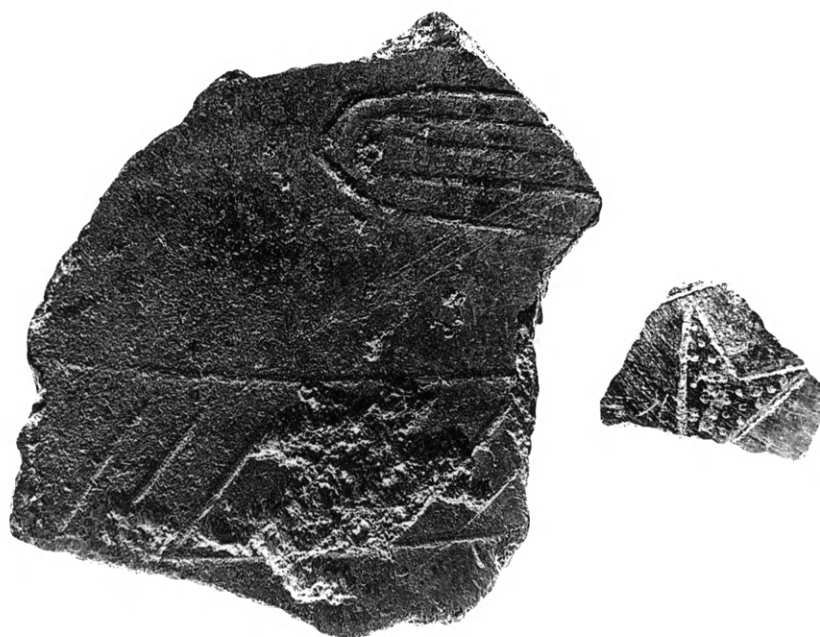
233. "Οστρακο άσκού: Φ 93.

234. "Οστρακο άσκού: Δ 94.

235. "Οστρακα ἀσκῶν: Δ 117, ΜΠ.2/48.

236. "Οστρακα ἀσκῶν: Α 2, ΚΑ 4842.

237. Ὀστρακα ἀσκῶν: Β 22, Α 10, Φ 149.

238. Ὀστρακα ἀσκῶν. Ἀριστερά: Α 11. Δεξιὰ ἄνω: Β 62. Δεξιὰ κάτω: Φ 150.

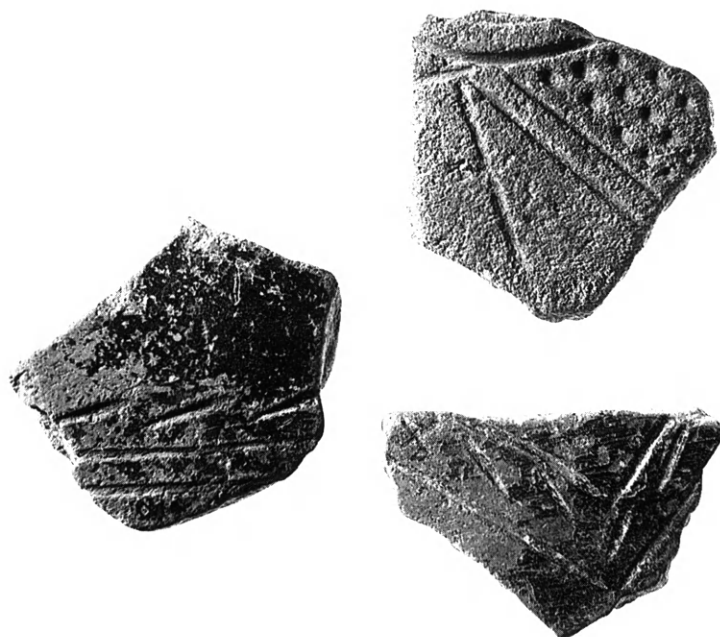
239. "Οστρακα ἀσκήων. Ἄνω: Δ 250, Δ 158. Κάτω: Δ 143.

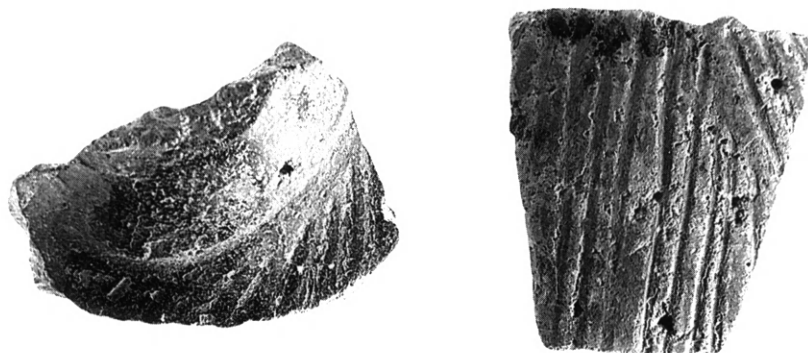
240. "Οστρακα ἀσκήων. Ἄνω: Δ 12, ΜΠ.2/16. Κάτω: ΜΠ.2/18.

241. "Οστρακα ἀσκῶν. Ἀριστερά: Π17/11. Δεξιά ἄνω: Π17/10. Δεξιά κάτω: Φ 91.

242. "Οστρακα ἀσκῶν. Ἀριστερά: Δ 128. Δεξιά ἄνω: Β 13. Δεξιά κάτω: ΟΤ. 50.

243. Ώστρακα ἀπιόσχημων ἀγγείων: Δ 207, Β 46.

244. Μικκύλα ἀγγεία: ΚΑ 590, ΚΑ 594.

245. Μικκύλα ἀγγεῖα Π17/13 καὶ ΚΑ 6051.

246. Ὅστρακα μικκύλων ἀγγείων. Ἄνω: Δ 251, Δ 47. Κάτω: Δ 34, Δ 52.

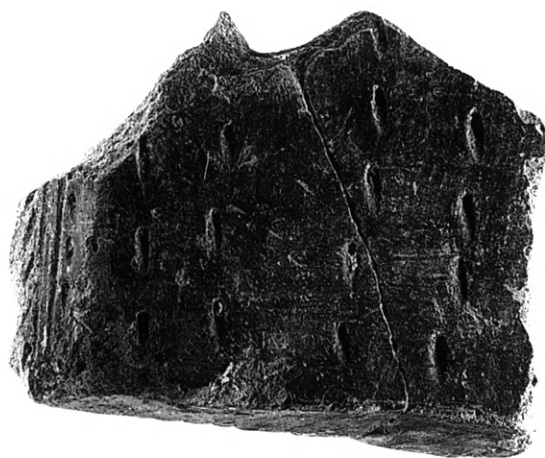
247. "Οστρακο κωνικοῦ πώματος: ΚΑ 5792.

248. "Οστρακα ἀπὸ πώματα. "Ανω: ΟΤ. 37. Κάτω: ΜΠ.2/28.

249. "Οστρακα από κυκλικά δισκοειδή πώματα: Φ 197, Δ 256.

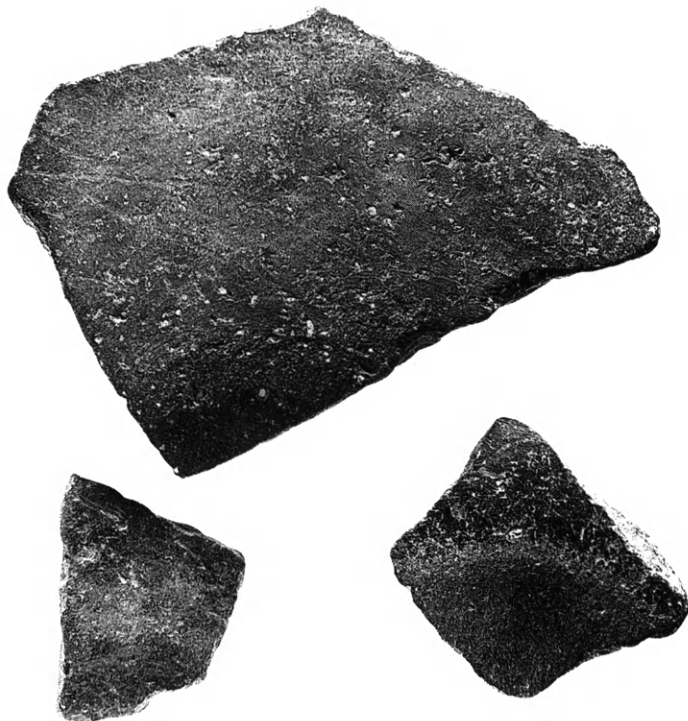
250. "Οστρακο από τὸ πῶμα τετράπλευρου σκεύους: Π17/12.

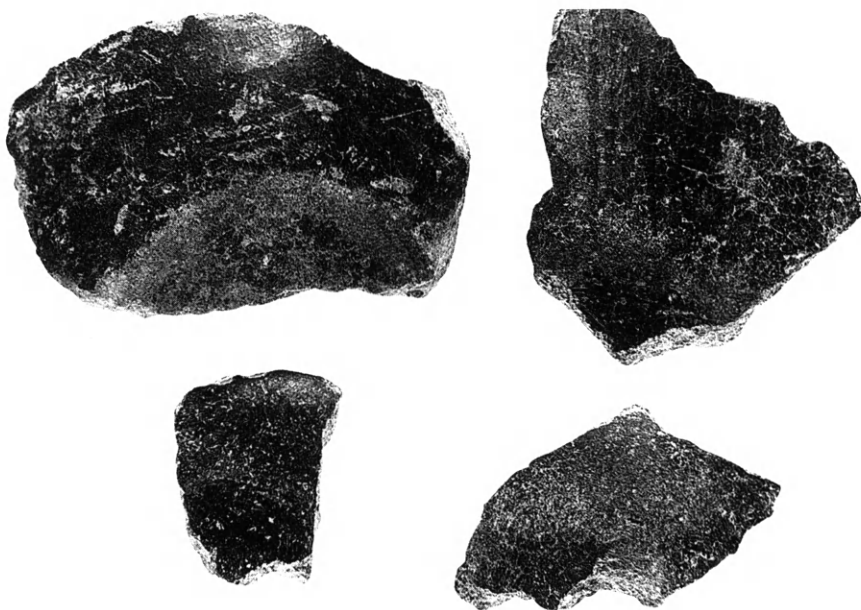
251. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις ἀνοικτῶν ἀγγείων:
Δ 63, Ξ 326.

252. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις φιαλῶν: ΚΑ 4186, ΚΑ 4183.

253. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις φιαλῶν. Ἄνω: Ξ 166. Κάτω: Δ 174, Δ 268.

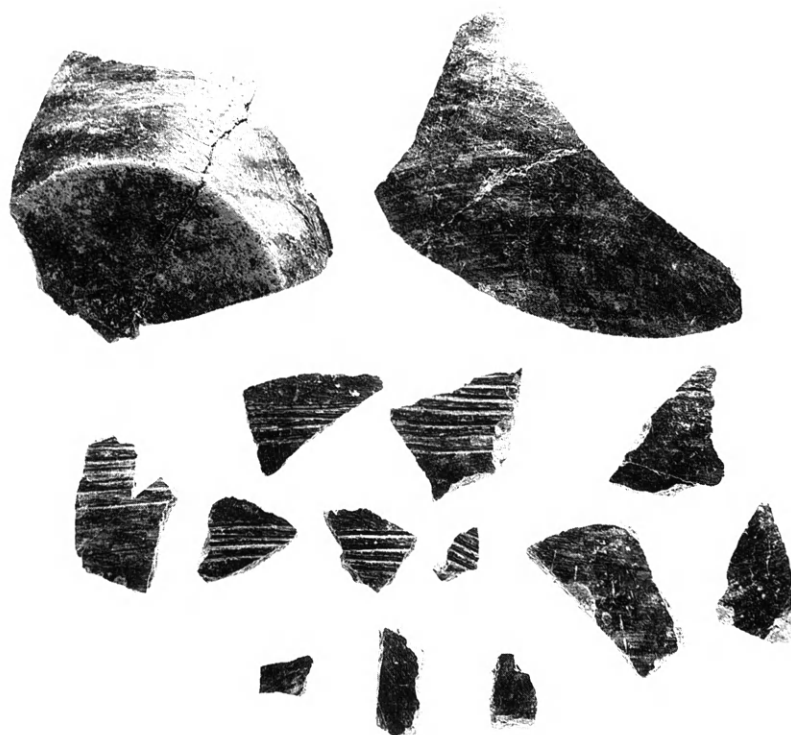
254. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις φιαλῶν. Ἄνω: ΠΤ. 19, Β 50. Κάτω: Δ 74, Δ 233.

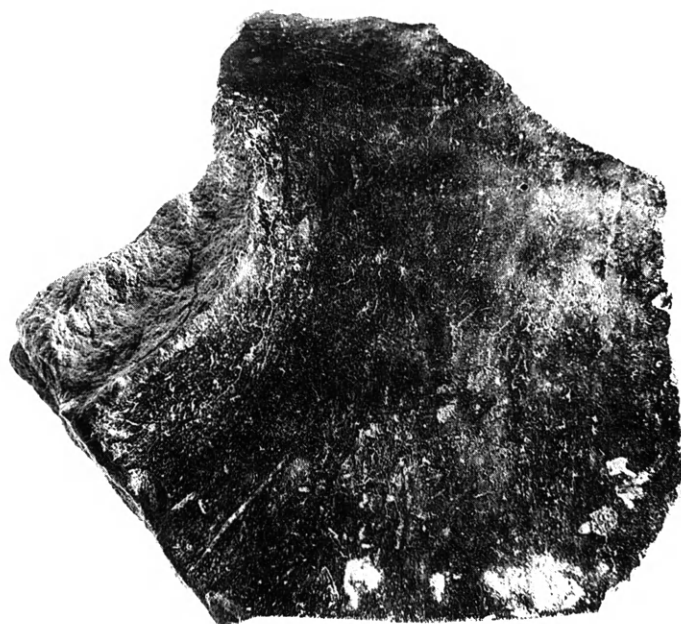
255. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις φιαλῶν: Ξ 104, Δ 147, Δ 273.

256. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις φιαλῶν: Γ 13, ΔΟ. 30, Ξ 360.

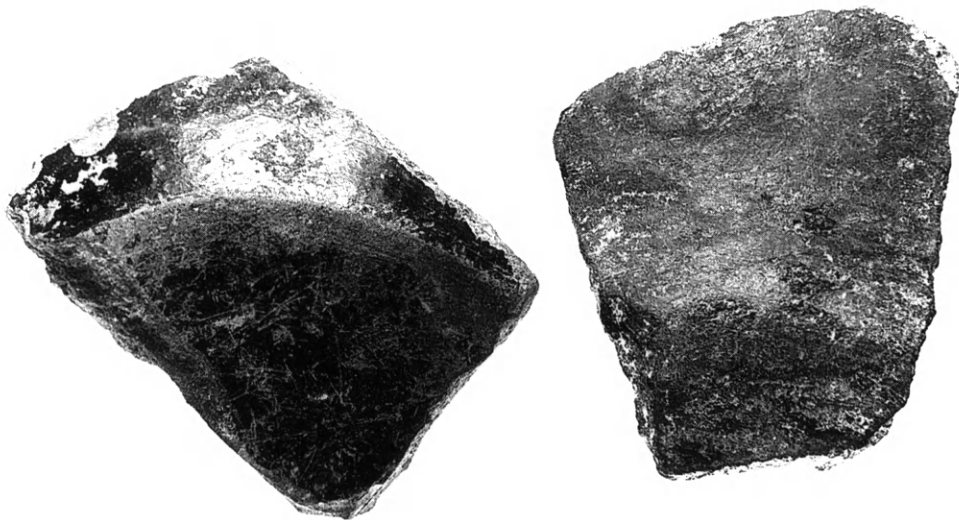
257. Συνανήκοντα ὄστρακα κλειστοῦ ἀγγείου με ἐγχάρακτη διακόσμηση: Π17/28.

258. Ὅστρακο ἀπὸ τὴν βάση κλειστοῦ ἀγγείου: Α 4.

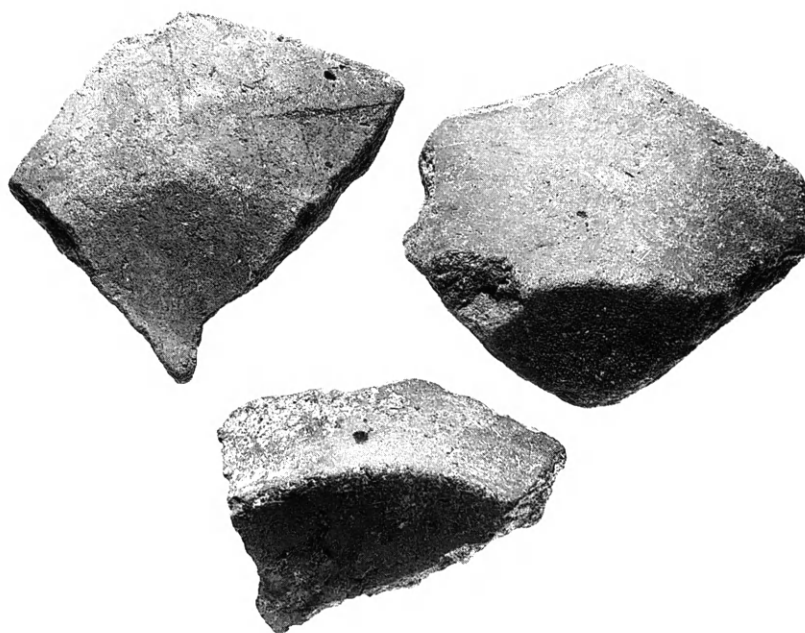
259. Ώστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
Ξ 93, Φ 217.

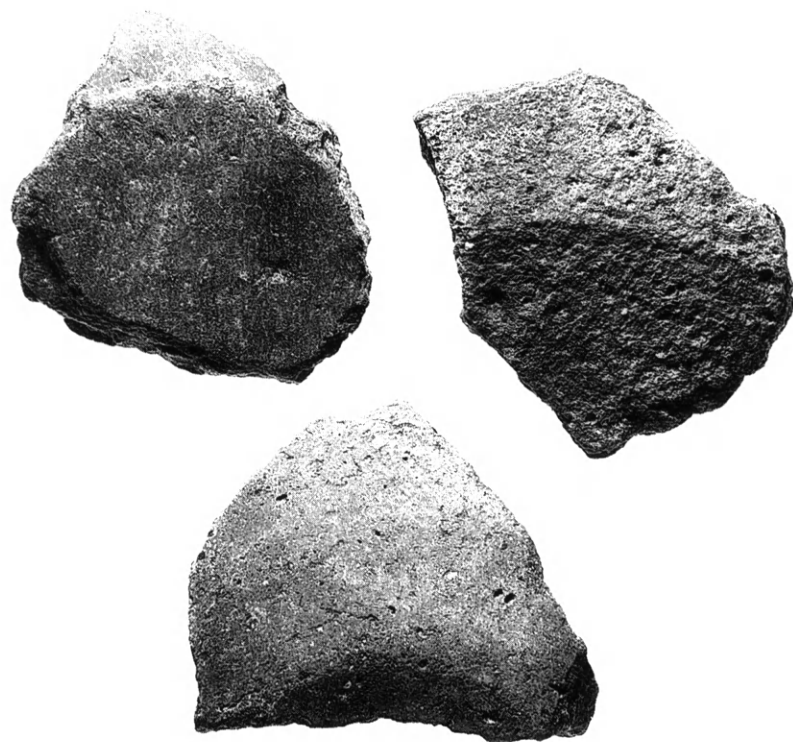
260. Ώστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
Φ 182, Φ 220.

261. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
Ξ 100, ΜΠ.2/29.

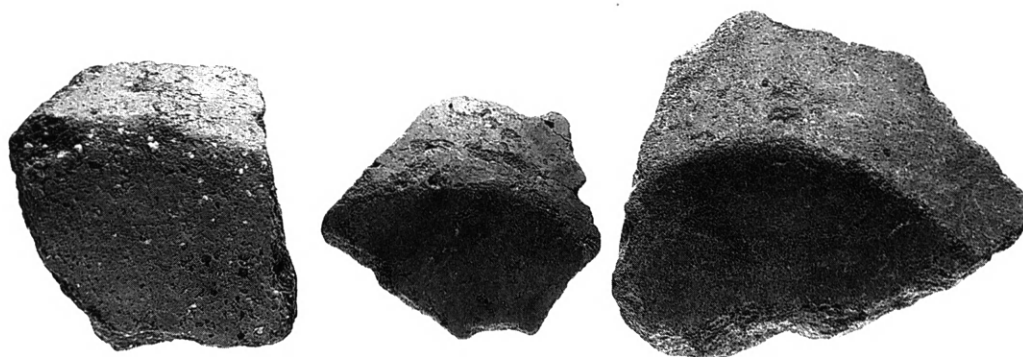
262. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων.
"Ανω: Ξ 94, Ξ 95. Κάτω: Β 24.

263. Ώστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων.
 Ώνω: Ξ 97, Ξ 96. Κάτω: Ξ 98.

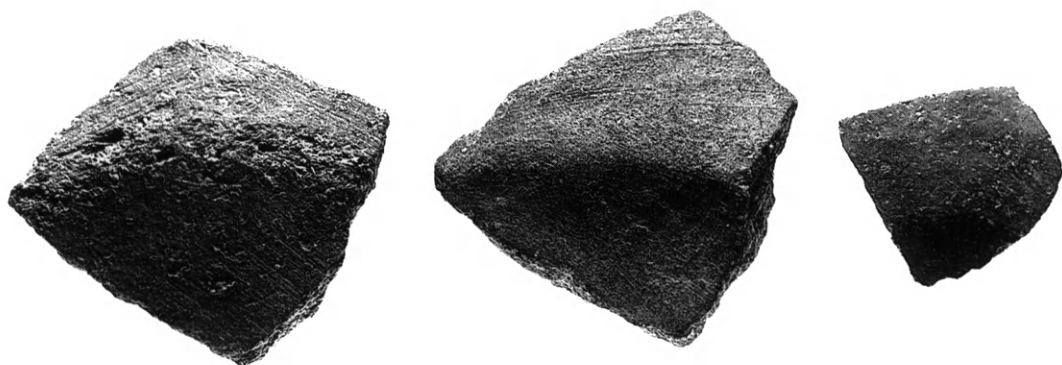
264. Ώστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
 Ξ 99, Ξ 101, Ξ 112.

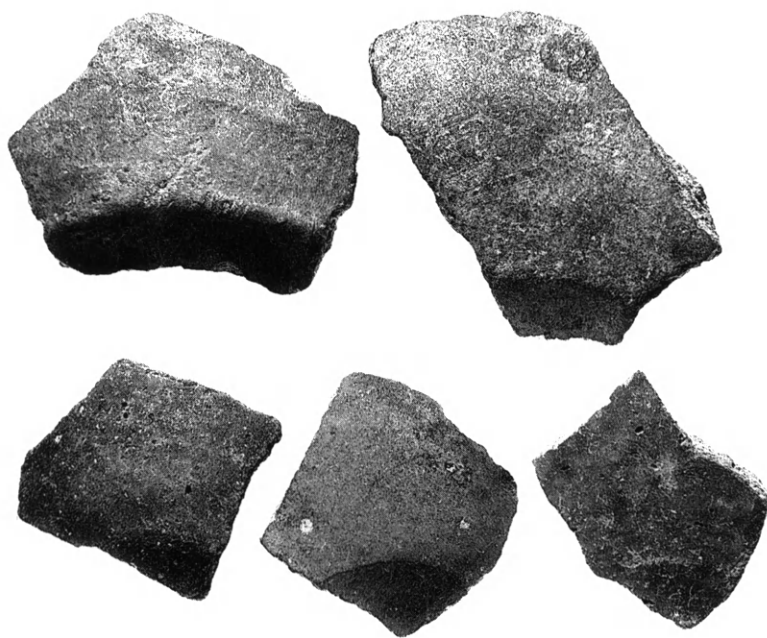
265. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
Ξ 102, Ξ 105, Ξ 92.

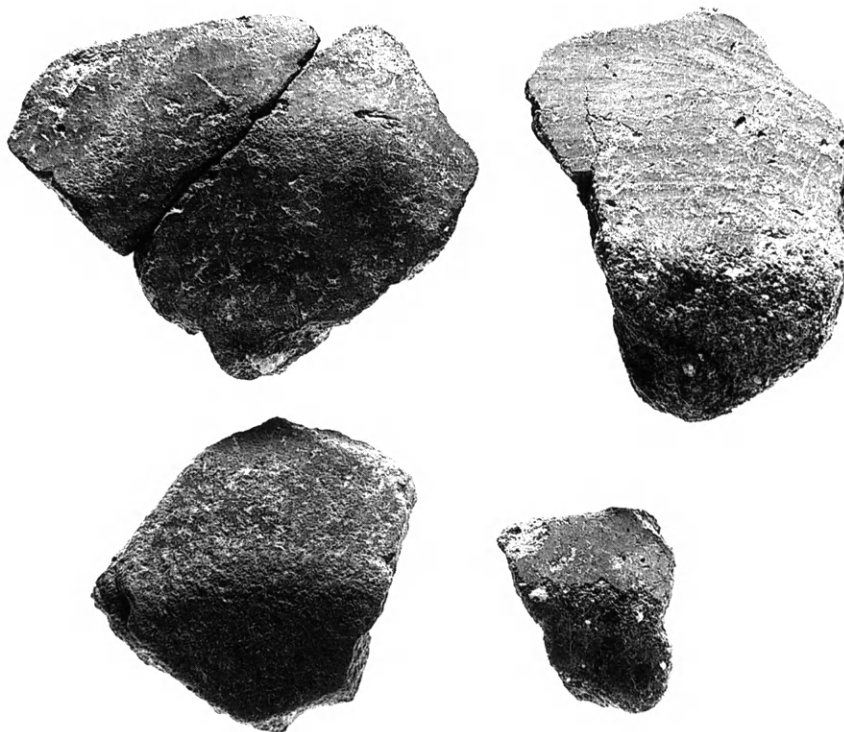
266. "Οστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
Γ 76, Ξ 111, Δ 135.

267. Ὅστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
Ξ 366, Ξ 161, Α 7.

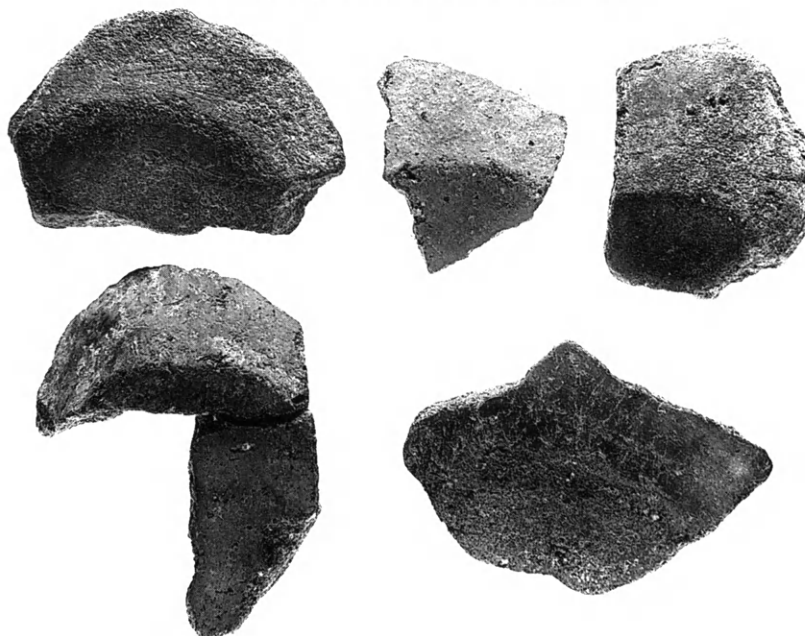

268. Ὅστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων.
Ἄνω: Δ 146, Φ 219. Κάτω: Ξ 106, Ξ 110, Ξ 109.

269. Ὅστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων.

Ἄνω: Δ 243, Φ 218. Κάτω: Ξ 114, ΔΟ. 54.

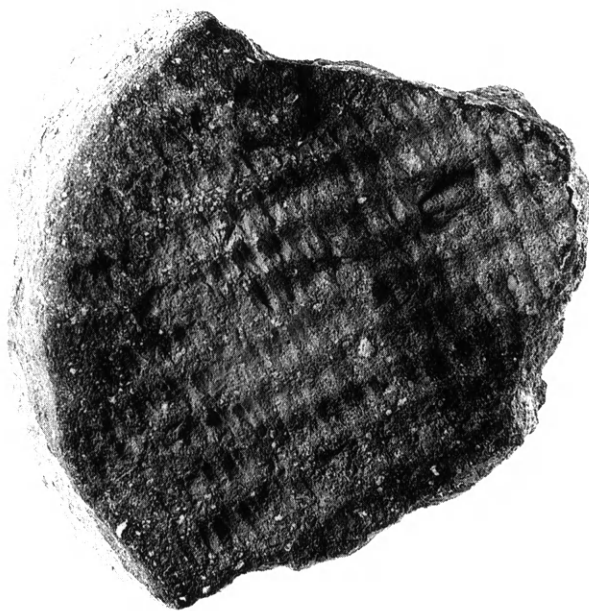

270. Ὅστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων.

Ἄνω: Ξ 103, Ξ 317, Ξ 115. Κάτω: ΔΟ. 42, Φ 121.

271. Ὅστρακα ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ σώματος καὶ τὶς βάσεις κλειστῶν ἀγγείων:
Φ 90, Φ 211, Δ 199.

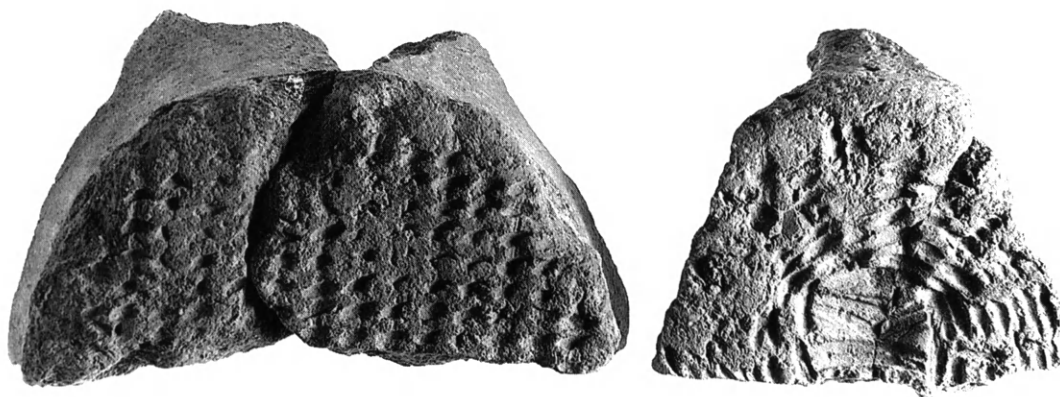
272. Βάση κλειστοῦ ἀγγείου με ἀποτύπωμα πλέγματος: Φ 209.

273. Βάση κλειστοῦ ἀγγείου με ἀποτύπωμα πλέγματος: Ξ 181.

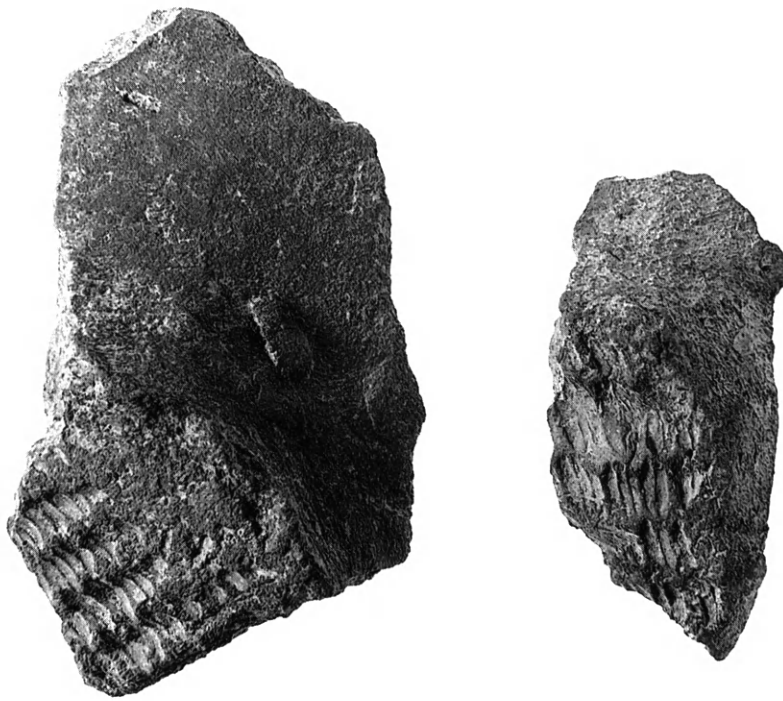
274. Βάσεις κλειστῶν ἀγγείων με ἀποτυπώματα πλέγματος: Δ 223, Δ 213.

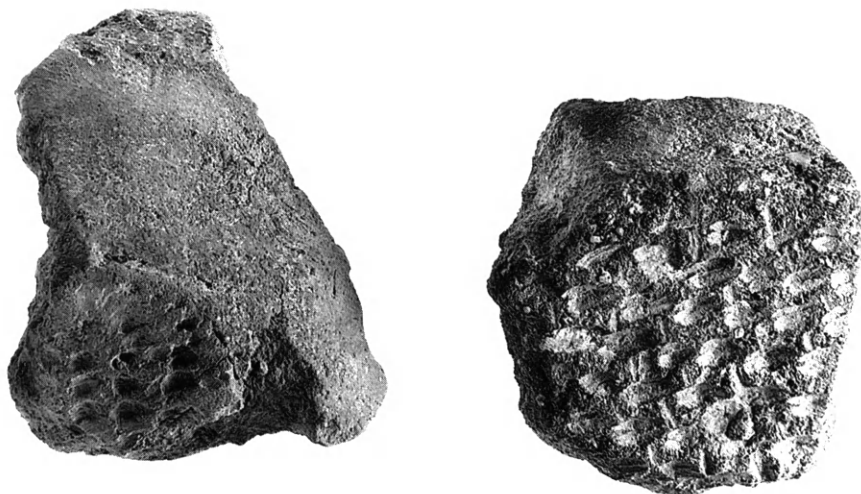
275. Βάσεις κλειστών ἀγγείων με ἀποτυπώματα πλέγματος: Δ 265, Β 81.

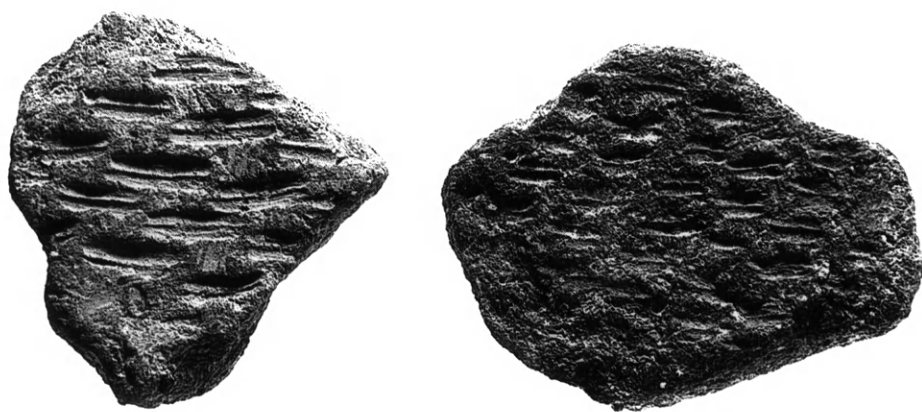
276. Βάσεις κλειστών ἀγγείων με ἀποτυπώματα πλέγματος: ΠΤ. 23, Γ 68.

277. Βάσεις κλειστών ἀγγείων με ἀποτυπώματα πλέγματος: Δ 190, Δ 224.

278. Βάσεις κλειστών ἀγγείων με ἀποτυπώματα πλέγματος: Γ 103, Δ 191.

279. Βάσεις κλειστών ἀγγείων με ἀποτυπώματα πλέγματος: Δ 266, Δ 111.

280. Μεγάλη σωληνωτή λαβή: ΔΟ. 46.

281. "Οστρακο τοῦ σώματος πιθοειδοῦς ἀγγείου με μεγάλη σωληνωτή λαβή: Δ 283.

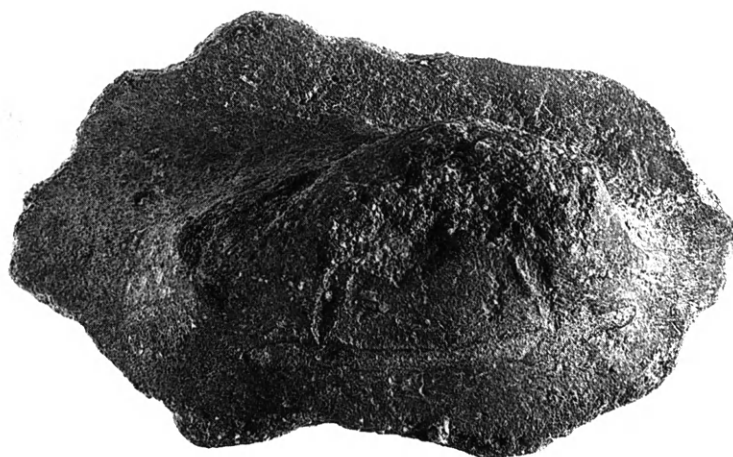
282. Μεγάλη σωληνωτή λαβή: Ξ 19.

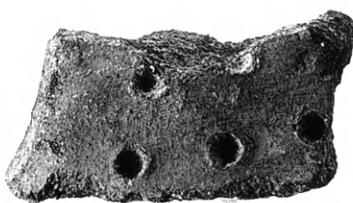
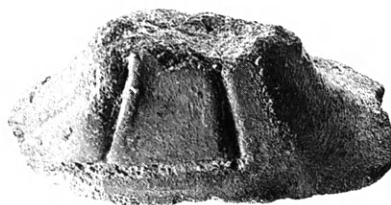
283. Ὅστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν καὶ ἀκέραιη λαβή. Ἄνω: Δ 222, ΚΑ 5920.
Κάτω: Φ 46, Α 12, Α 1.

284. Μεγάλη σωληνωτή λαβή με ἐγχάρακτη διακόσμηση: Φ 55.

285. Ἡ ἀπόληξη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς με ἐγγράρακτη διακόσμηση: Ξ 128.

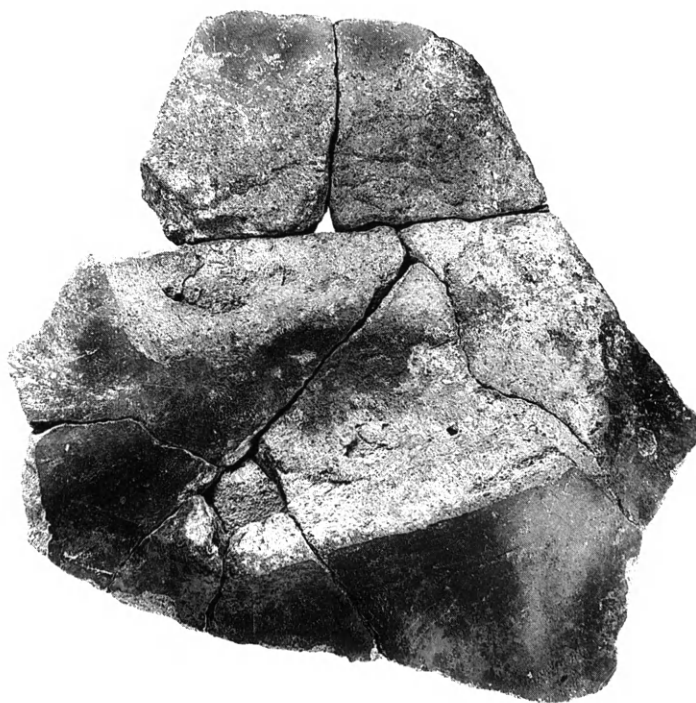
286. Ὅστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν ποὺ φέρουν διακόσμηση. Ἄνω: Δ 260, Α3/40.
Κάτω: ΔΟ. 41, Α3/32, ΠΤ. 4.

287. "Οστρακα μεγάλων σωληνωτών λαβών: Ξ 26, Β 78.

288. "Οστρακο μεγάλης σωληνωτής λαβής: ΠΤ. 27.

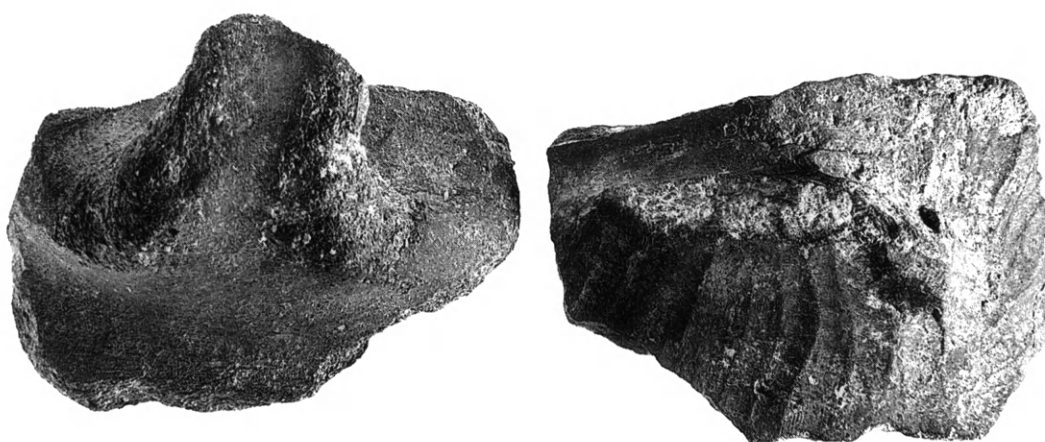
289. Τμήμα τοῦ σώματος πιθοειδοῦς ἀγγείου ποῦ σώζει τὰ ἔχνη μεγάλης σωληνωτῆς λαβῆς:
KA 5794.

290. Ὅστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν: Δ 100, Δ 62.

291. "Οστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν: Γ 115, ΔΟ. 48.

292. "Οστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν: Α3/16, Φ 153.

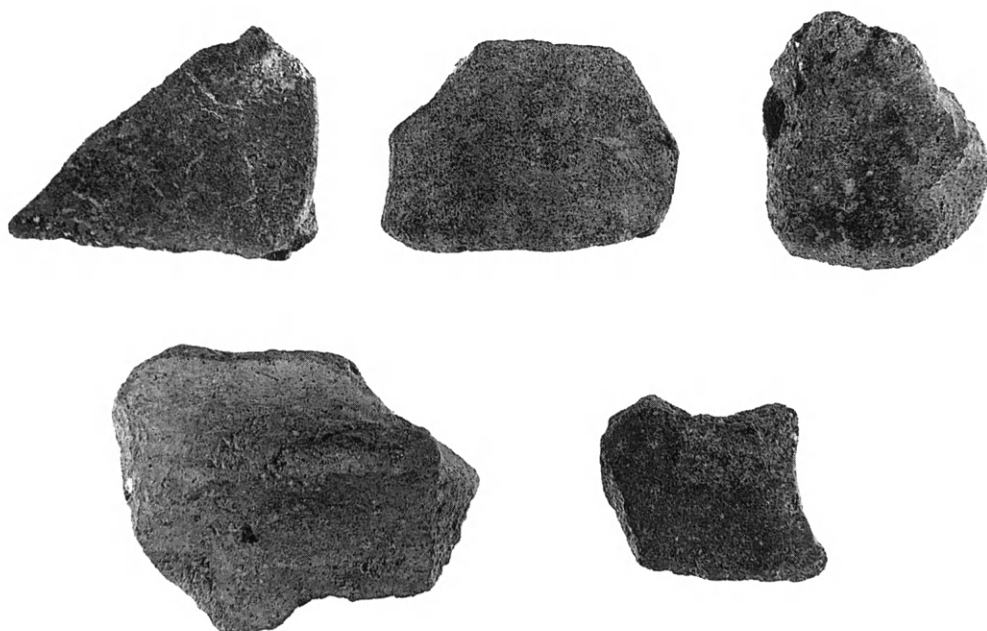
293. "Οστρακα μεγάλων σωληνωτών λαβῶν: ΠΤ. 22, Δ 116.

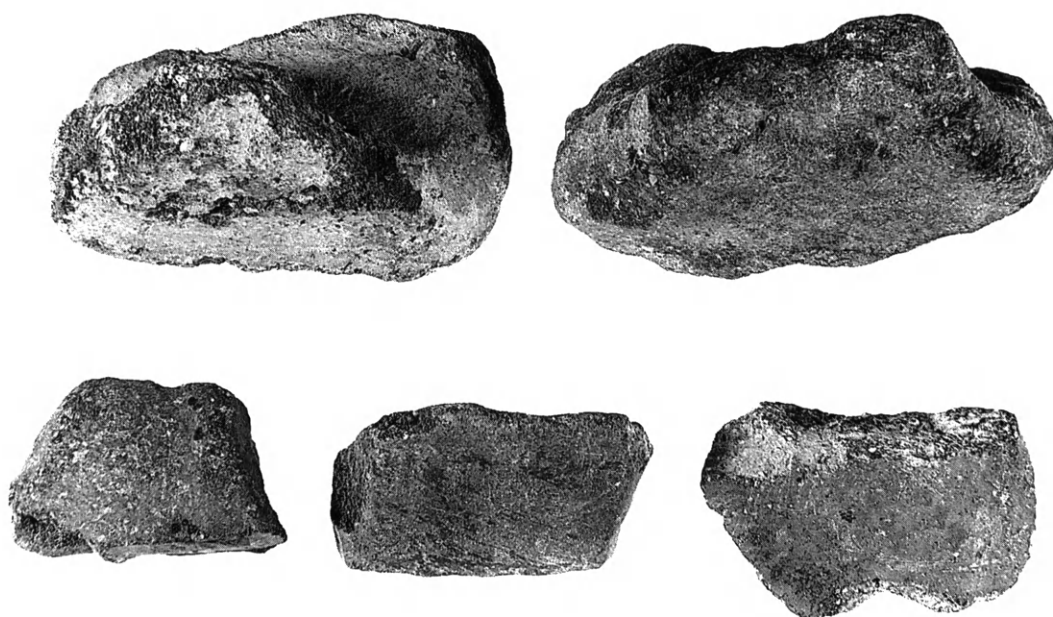
294. "Οστρακα μεγάλων σωληνωτών λαβῶν: ΜΠ.2/56, Γ 80.

295. Ώστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν. Ώνω: Δ 121, Ξ 270. Κάτω: Ξ 118, Φ 45.

296. Ώστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν. Ώνω: Δ 195, Ξ 119, Β 85. Κάτω: Γ 67, Ξ 397.

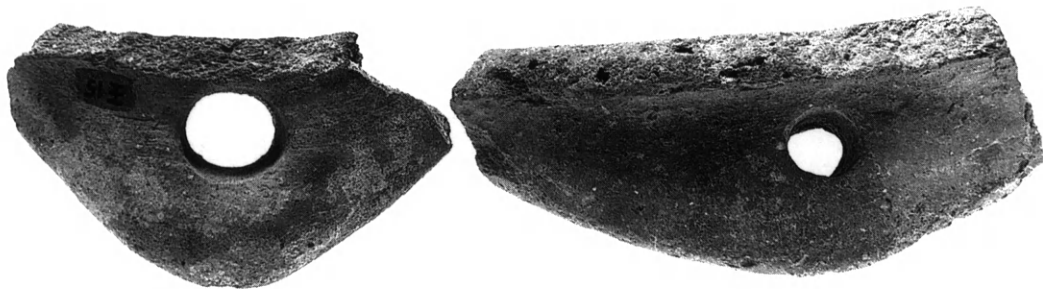
297. "Οστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν. Ἄνω: Ξ 355, Α3/39. Κάτω: Α3/47, Ξ 261, Β 73.

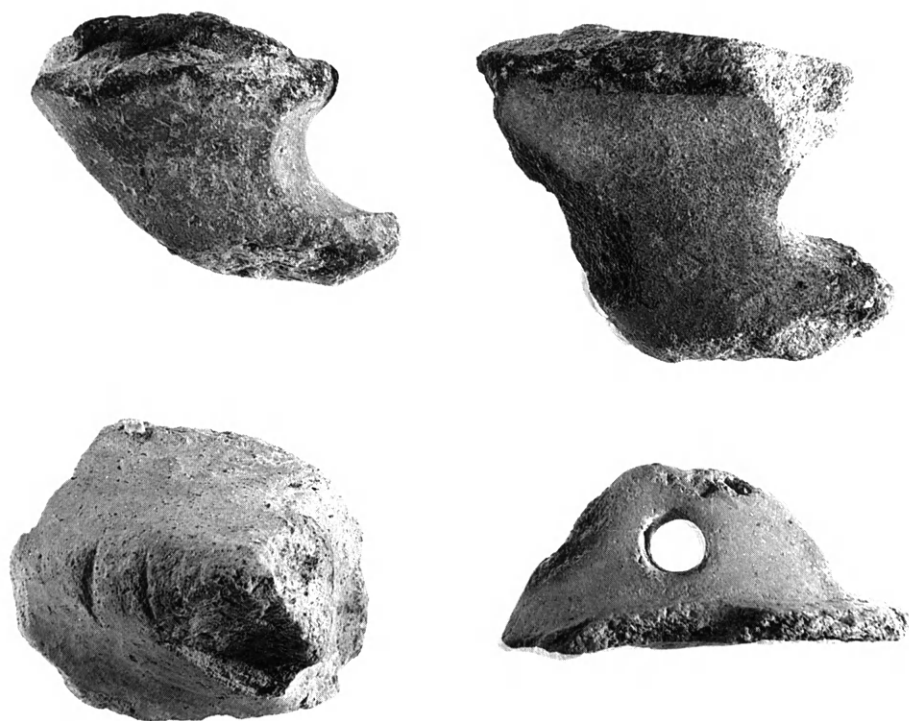
298. "Οστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν. Ἄνω: Ξ 273, Β 66, Ξ 363. Κάτω: Ξ 258, ΔΟ. 40, Α 9.

299. Ώστρακα μεγάλων σωληνωτῶν λαβῶν. Ώνω: Α3/36, Γ 106.
Κάτω: Φ 122, Ξ 226, ΔΟ. 6.

300. Ώριζόντιες μηνοειδεῖς λαβῆς με κάθετη διάτρηση: Ξ 15, Α3/30.

301. Ώστρακα όριζόντιων μηνοειδών λαβών με κάθετη διάτρηση. Ώνω: Β 10, ΠΤ. 10.
Κάτω: Δ 216, Β 36.

302. Ώριζόντια λαβή με άκτινωτές έγχαραξεις στην άνω έπιφάνεια: ΔΟ. 71.

303. Όστρακα όριζόντιων λαβών με άκτινωτές έγχαραξεις στην άνω έπιφάνεια:
Ξ 236, Φ 1.

304. Όστρακα όριζόντιων λαβών με άκτινωτές έγχαραξεις στην άνω έπιφάνεια.
Άνω: Δ 69, ΟΤ. 47. Κάτω: Α2/1, ΠΤ. 14.

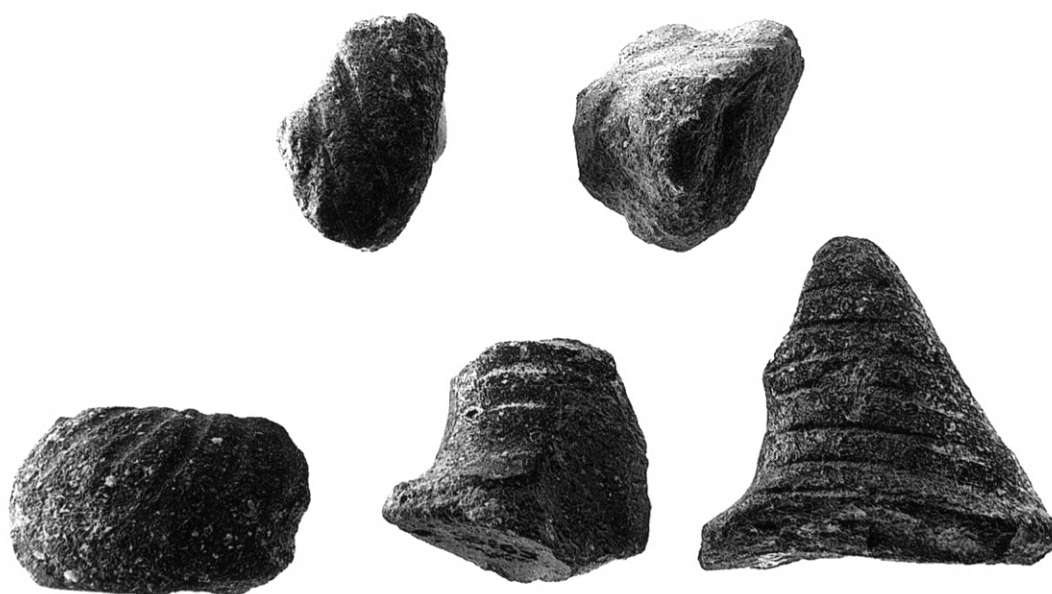
305. Όστρακα οριζόντιων λαβῶν με ἀκτινωτὲς ἐγχαράξεις στὴν ἄνω ἐπιφάνεια: ΟΤ. 53,
ΑΠ. 25, Α3/31.

306. Όστρακα οριζόντιων λαβῶν με ἀκτινωτὲς ἐγχαράξεις στὴν ἄνω ἐπιφάνεια: ΟΤ. 27,
ΒΔΟ. 1, Β 99.

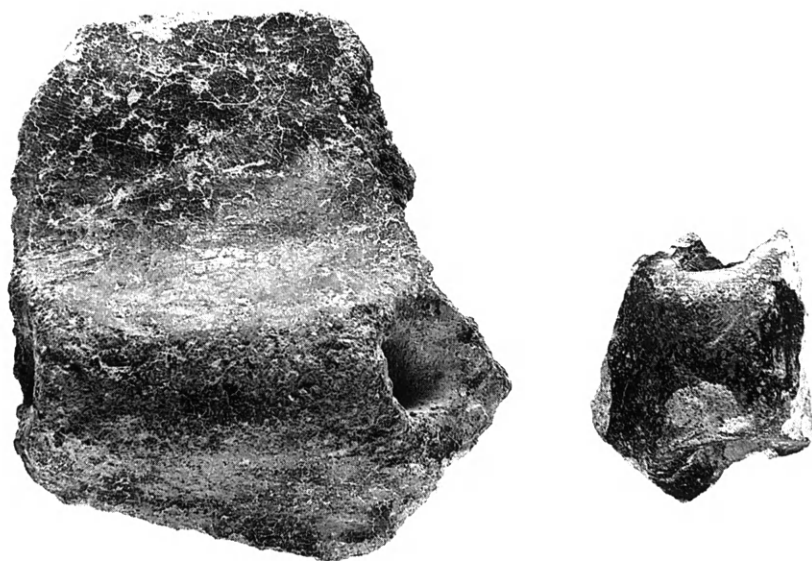
307. "Οστρακα ὀριζόντιων λαβῶν με ἀκτινωτὲς ἐγχαραῖς στὴν ἄνω ἐπιφάνεια:
ΚΑ 5918, Γ 107, ΜΠ.2/47.

308. "Οστρακα ὀριζόντιων λαβῶν με ἀκτινωτὲς ἐγχαραῖς στὴν ἄνω ἐπιφάνεια.
Ἄνω: Δ 226, ΟΤ. 14. Κάτω: Π17/21, ΚΑ 5919, Φ 192.

309. "Οστρακο από μεγάλη κομβιόσχημη απόφυση: A3/33.

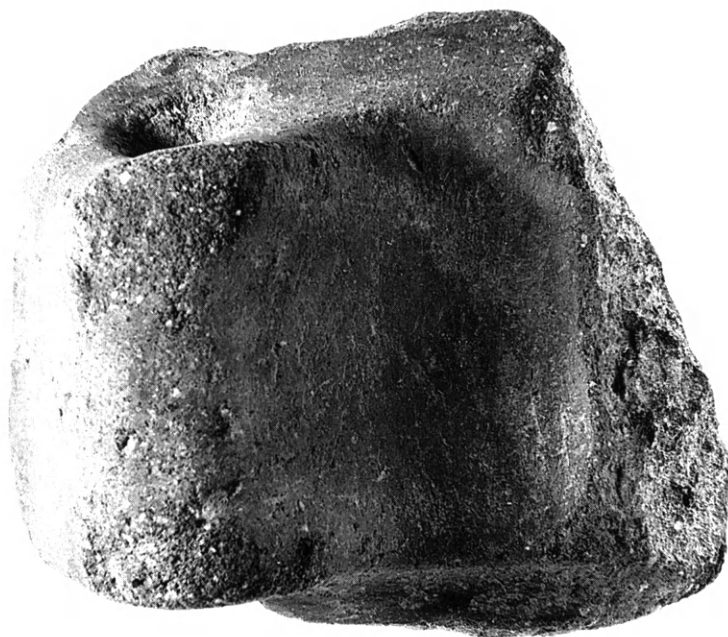
310. "Οστρακα σώματος με μικρές σωληνωτές αποφύσεις: Φ 16, Β 3.

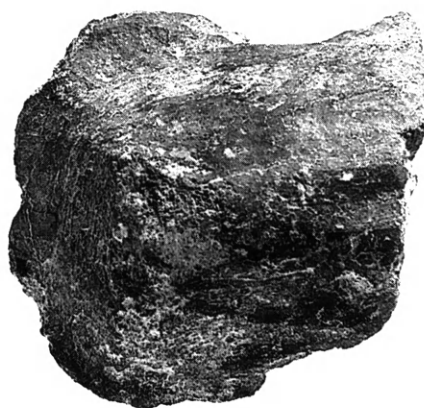
311. "Οστρακα σώματος με μικρές σωληνωτές αποφύσεις: Φ 202, Ξ 307, Φ 140.

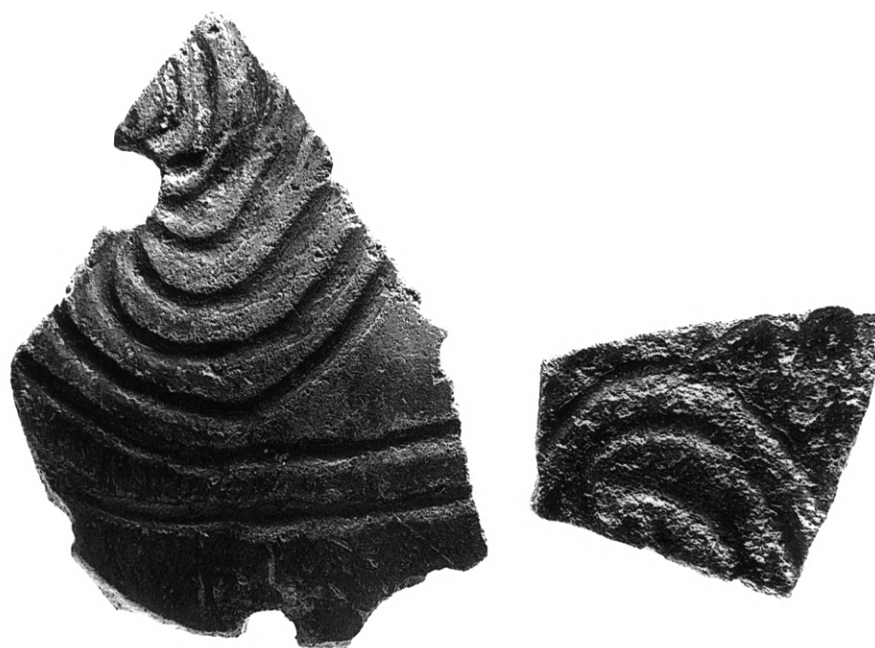
312. "Οστρακα σώματος με μικρές σωληνωτές αποφύσεις: Β 83, Δ 112, Ξ 296.

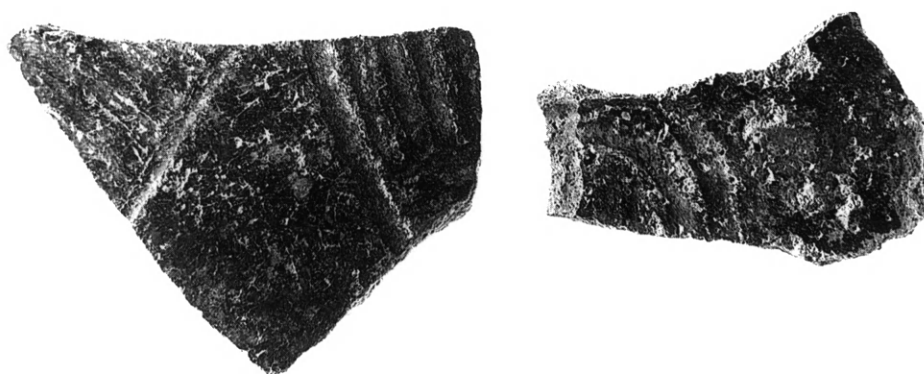
313. Όστρακο σώματος με ζευγος κάθετων σωληνωτών αποφύσεων: Δ 68.

314. Θραύσμα πυραμιδοειδοῦς αποφύσεως με κάθετη διάτρηση: Φ 188.

315. Όστρακα σώματος με διακόσμηση ἐγγάρακτων σπειρῶν: Α3/18, Δ 162.

316. Όστρακα σώματος με ἐγγάρακτη διακόσμηση: Δ 46, Φ 146.

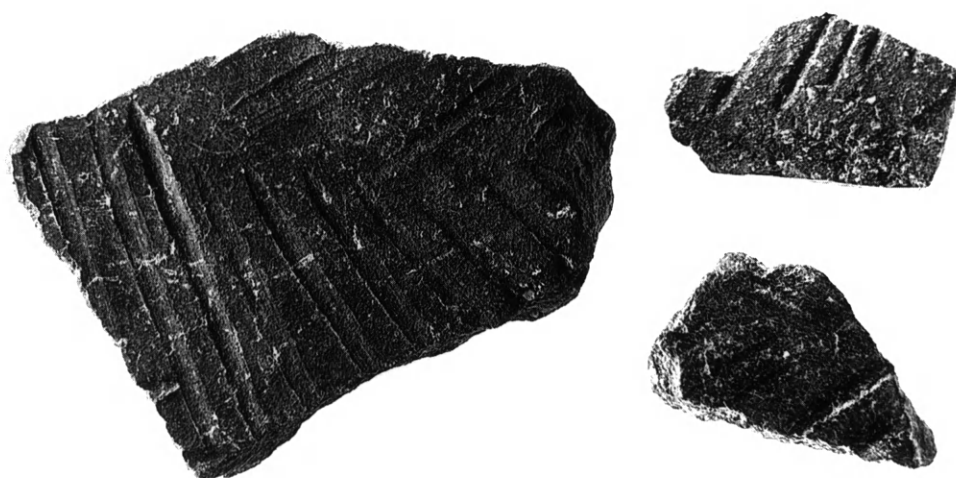
317. Ώστρακα σώματος με ἐγγάρακη διακόσμηση: Φ 186, ΠΜ. 3, Δ 55.

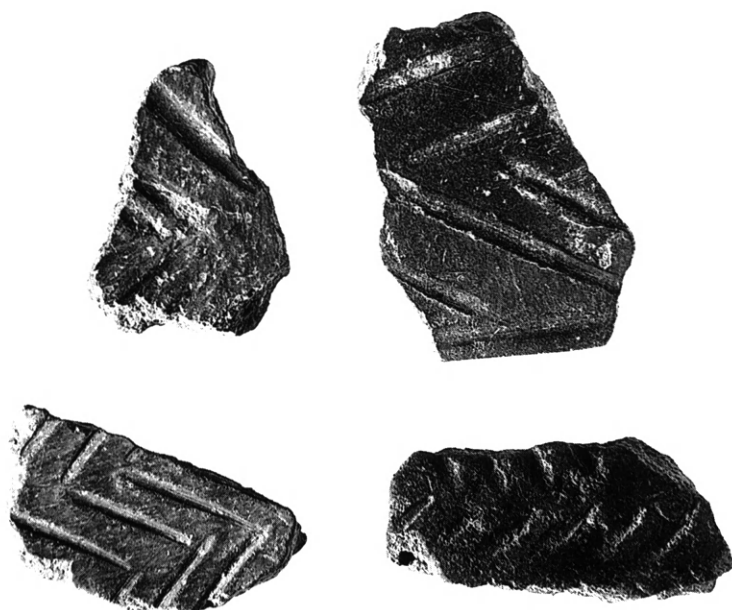
318. «Talc ware» ὡστρακα σώματος με διακόσμηση ἐγγάρακτης ἰχθυόκανθας.
Ώνω: Φ 74, Γ 94. Κάτω: Γ 104, Γ 95.

319. «Talc ware» ὄστρακα σώματος με διακόσμηση ἐγγάρακτης ἰχθυόκανθας.
Ἄνω: Α 8, Φ 194. Κάτω: Φ 127, Φ 145.

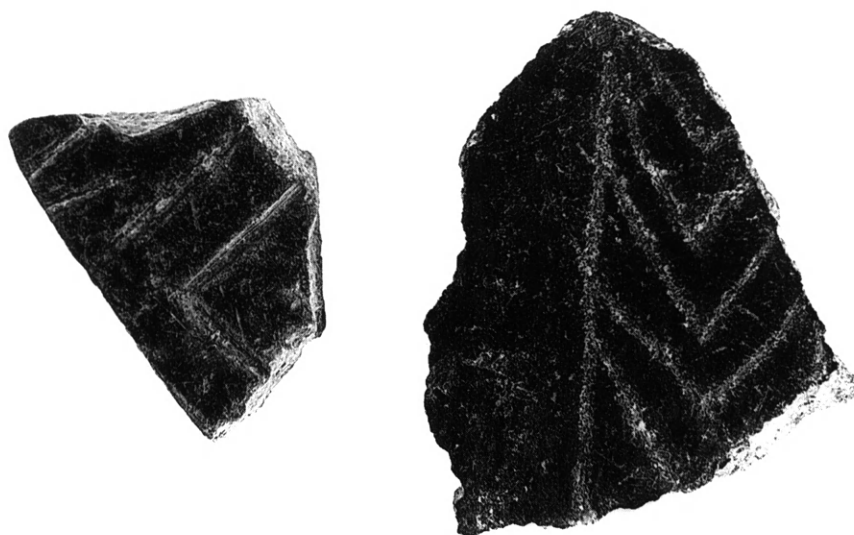
320. Ὀστρακα σώματος με διακόσμηση ἐγγάρακτης ἰχθυόκανθας. Ἀριστερά: Ξ 120.
Δεξιὰ ἄνω: Ξ 175. Δεξιὰ κάτω: Δ 238.

321. "Οστρακα σώματος με διακόσμηση ἐγχάρακτης ἰχθυόκανθας. Ἄνω: ΔΟ. 12, Ξ 18.
Κάτω: ΑΠ. 24, ΑΠ. 20.

322. "Οστρακο σώματος με ἐγχάρακτη διακόσμηση: Π3/4.

323. "Οστρακα σώματος με ἐγγράρακτη διακόσμηση: ΚΑ 4380, Δ 96.

324. "Οστρακα σώματος με ἐγγράρακτη διακόσμηση: ΟΤ. 49, ΟΤ. 28, ΠΤ. 18.

325. "Οστρακα σώματος με ἐγγράρακτη διακόσμηση: Δ 113, Β 94, Β 42.

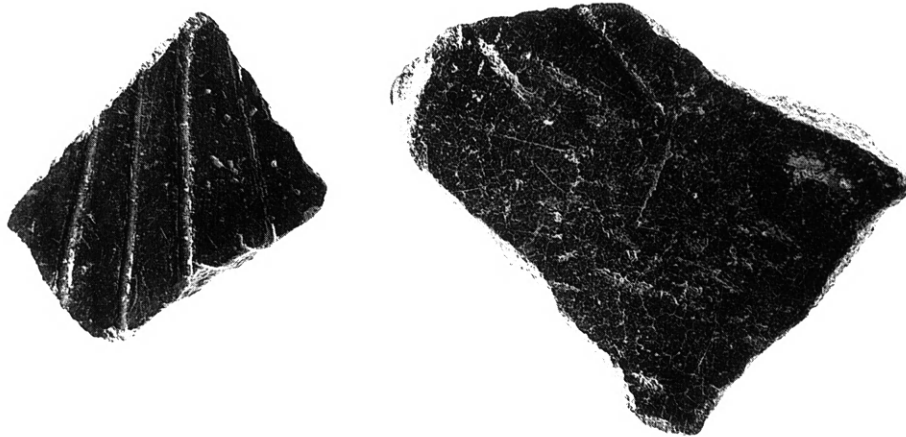
326. "Οστρακα σώματος με ἐγγράρακτη διακόσμηση. Ἄνω: Β 101, Ξ 279. Κάτω: Γ 77, Δ 248.

327. Όστρακα σώματος με ἐγγάρακτη διακόσμηση. Ἀριστερά: Φ 11. Μέσον ἄνω: ΔΟ. 55.
Μέσον κάτω: Δ 219. Δεξιά: Φ 185.

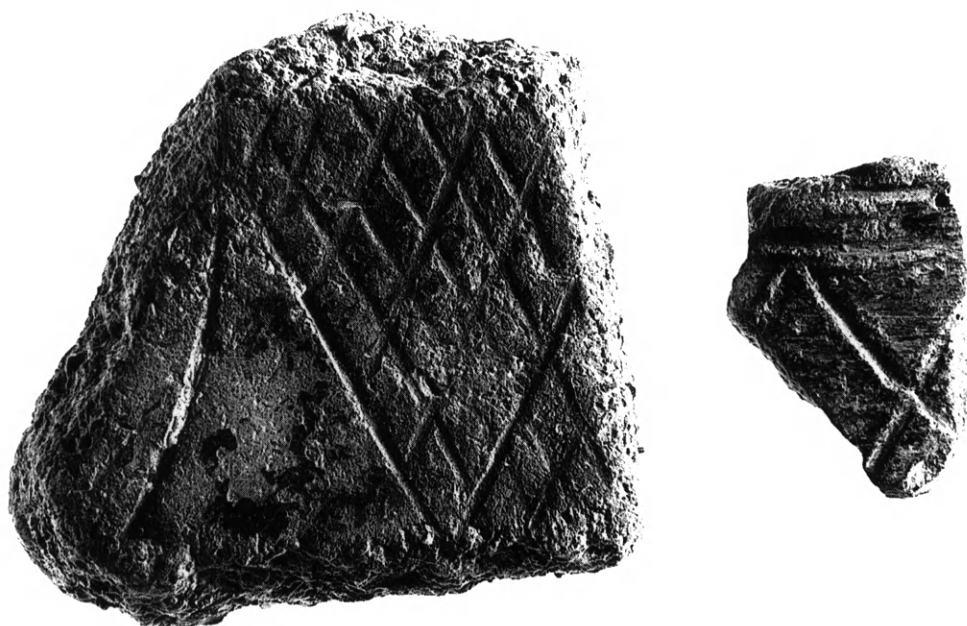
328. Όστρακα σώματος με ἐγγάρακτη διακόσμηση. Ἀριστερά: Α3/42. Δεξιά ἄνω: ΟΤ. 11.
Κάτω δεξιά: Ξ 214.

329. Όστρακα σώματος με εγγάρακτη διακόσμηση: Φ 148, Ξ 123.

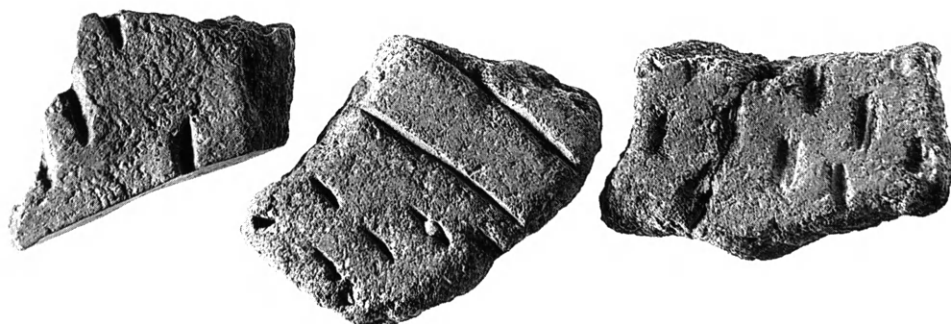
330. Όστρακα σώματος με εγγάρακτη διακόσμηση: ΔΟ. 28, Β 27.

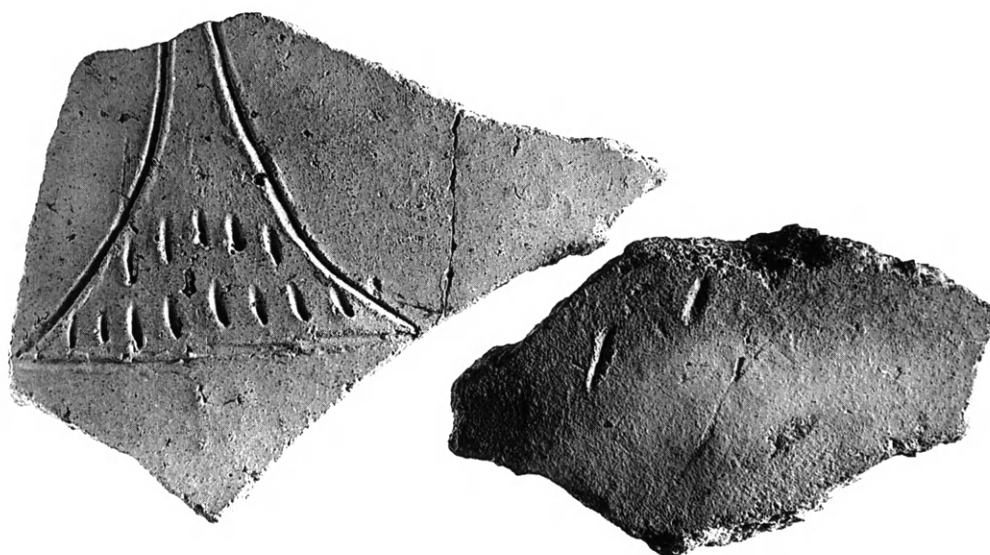
331. "Οστρακα σώματος με διακόσμηση ἐγγάρακτου δικτυωτοῦ: Ξ 334, Ξ 192.

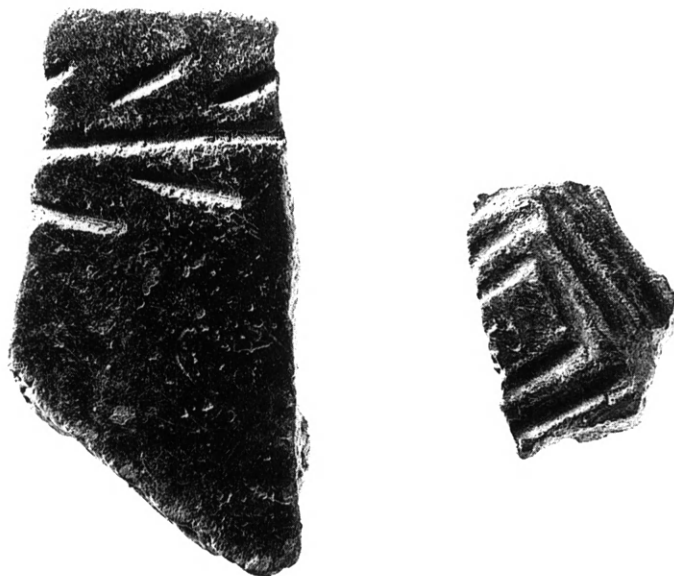
332. "Οστρακα σώματος με ἐγγάρακτη καὶ στικτὴ διακόσμηση: Β 100, Γ 30.

333. "Οστρακα σώματος με ἐγγάρακτη καὶ στικτὴ διακόσμηση: Φ 131, Γ 29, Ξ 206.

334. "Οστρακα σώματος με ἐγγάρακτη καὶ στικτὴ διακόσμηση: ΑΠ. 6, Φ 152.

335. "Οστρακα σώματος με ἐγγάρακτη διακόσμηση: Δ 2, Δ 83.

336. "Οστρακα σώματος με ἐγγάρακτη διακόσμηση: Δ 108, ΜΠ.2/9.

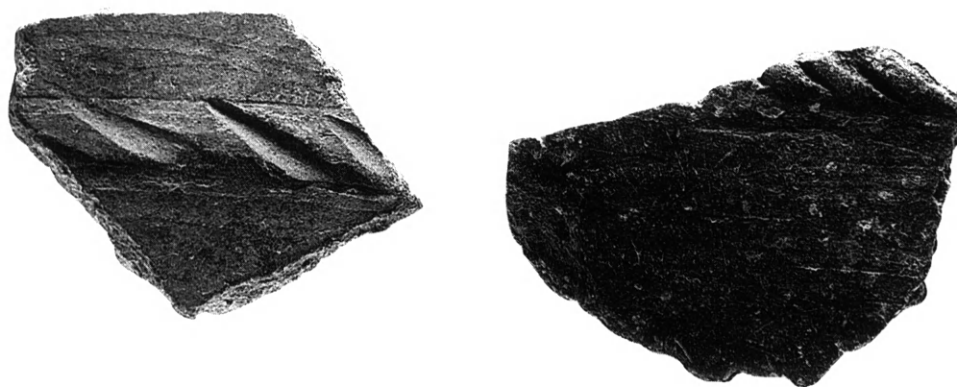
337. "Οστρακο σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση: ΜΠ.2/5.

338. "Οστρακο σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση: ΑΠ. 2.

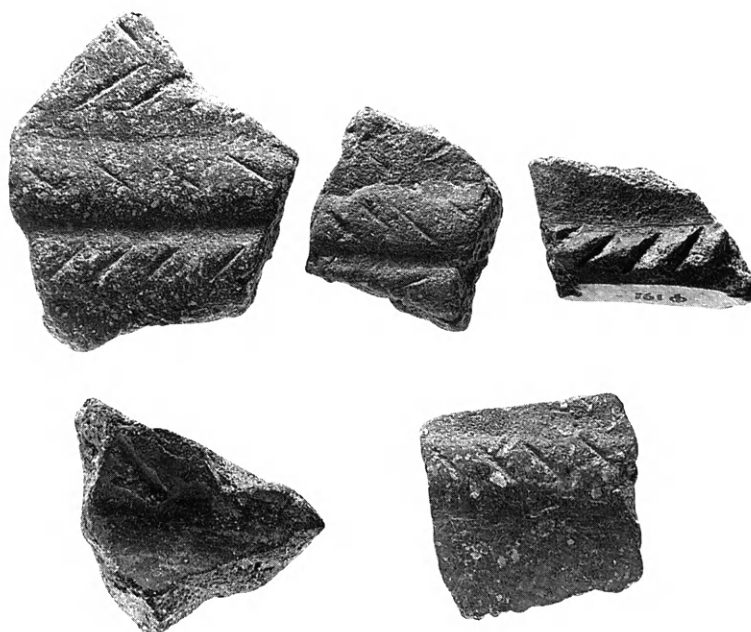
339. "Οστρακα σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση. Άνω αριστερά: Δ 58. Κάτω αριστερά: ΒΔΟ. 4. Δεξιά: ΒΔΟ. 5.

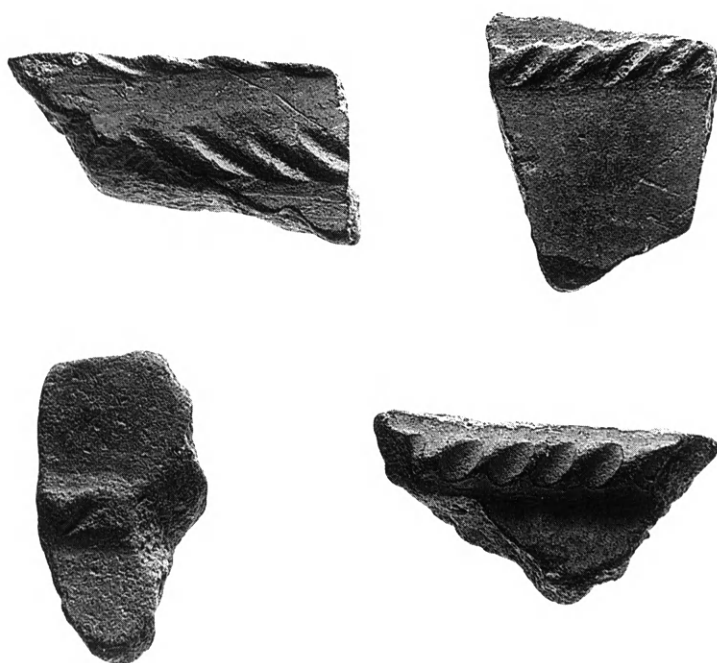
340. "Οστρακα σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση: Β 86, ΟΤ. 31.

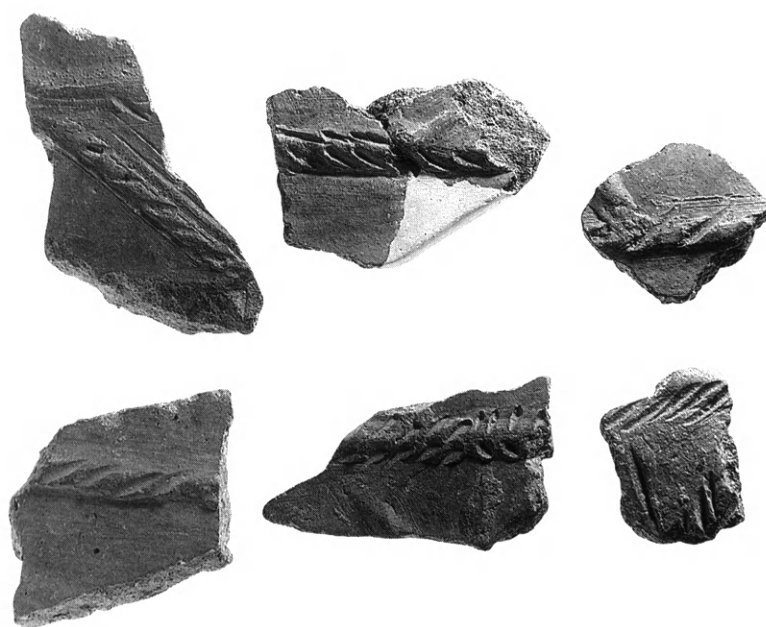
341. "Οστρακα σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση. Άνω: Γ 97, Δ 244. Κάτω: ΜΠ.2/25, ΜΠ.2/22.

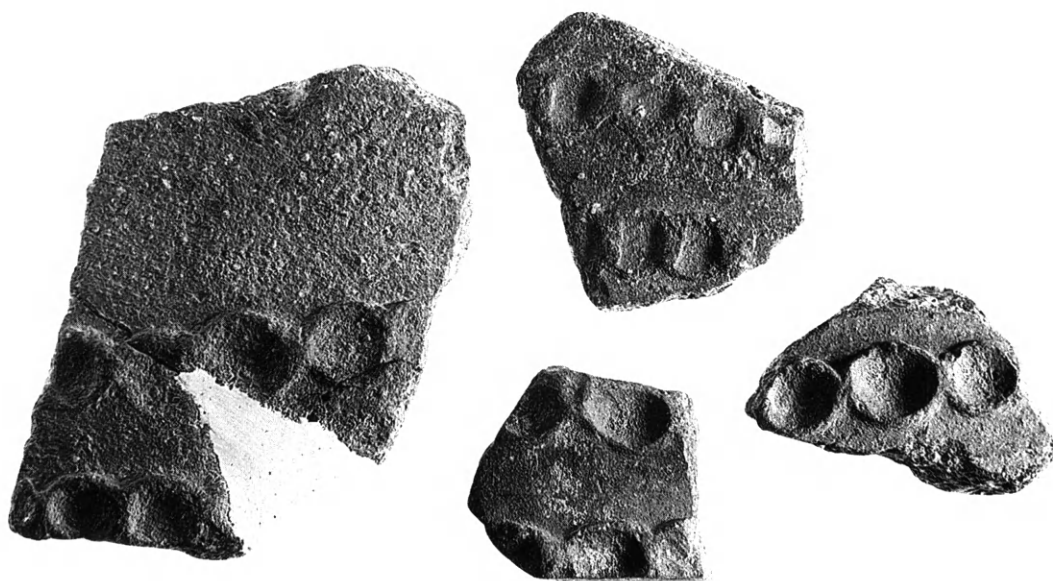
342. "Οστρακα σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση. Άνω: Φ 144, Ξ 174, Φ 191. Κάτω: Δ 115, Φ 138.

343. Όστρακα σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση. Άνω: Δ 259, ΜΠ.2/54.
Κάτω: Γ 101, Γ 78.

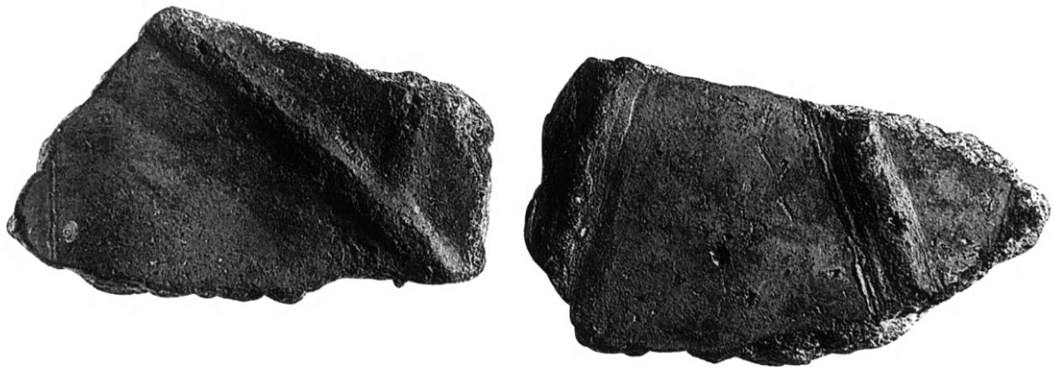
344. Όστρακα σώματος με σχοινοειδή διακόσμηση. Άνω: ΜΠ.2/53, Φ 151, Δ 202.
Κάτω: Α 16, ΟΤ. 38, Β 63.

345. "Οστρακα σώματος με διακόσμηση άποτυπωμάτων δακτύλων. Ἀριστερά: Φ 139.
Μέσον ἄνω: Φ 19. Μέσον κάτω: ΜΠ.2/55. Δεξιά: Φ 97.

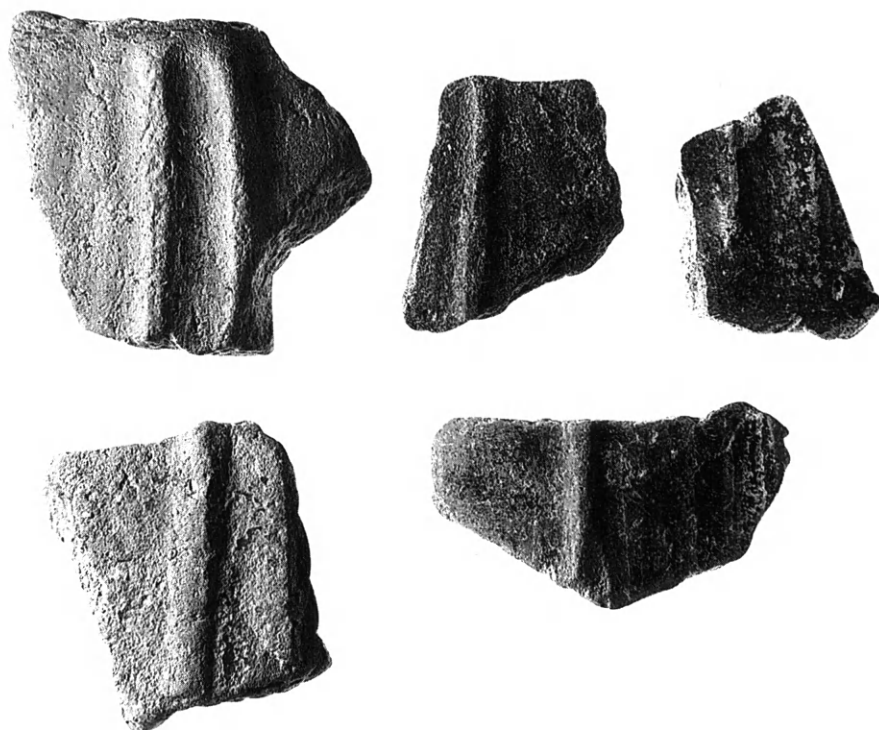
346. "Οστρακα σώματος με διακόσμηση ὀριζόντιων ἀκόσμητων νευρώσεων.
Ἀριστερά: Ξ 124. Μέσον ἄνω: ΜΠ.2/65. Μέσον κάτω: Ξ 125. Δεξιά: Ξ 126.

347. "Οστρακα σώματος με διακόσμηση λοξών ἀκόσμητων νευρώσεων: Φ 193, ΑΠ. 3.

348. "Οστρακα σώματος με διακόσμηση κάθετων ἀκόσμητων νευρώσεων: Δ 76, Φ 63, Δ 275.

349. "Οστρακα σώματος με διακόσμηση κάθετων ακόσμητων νευρώσεων.
 Άνω: ΠΜ. 12, Φ 147, Β 41. Κάτω: ΠΤ. 21, ΜΠ. 2/42.

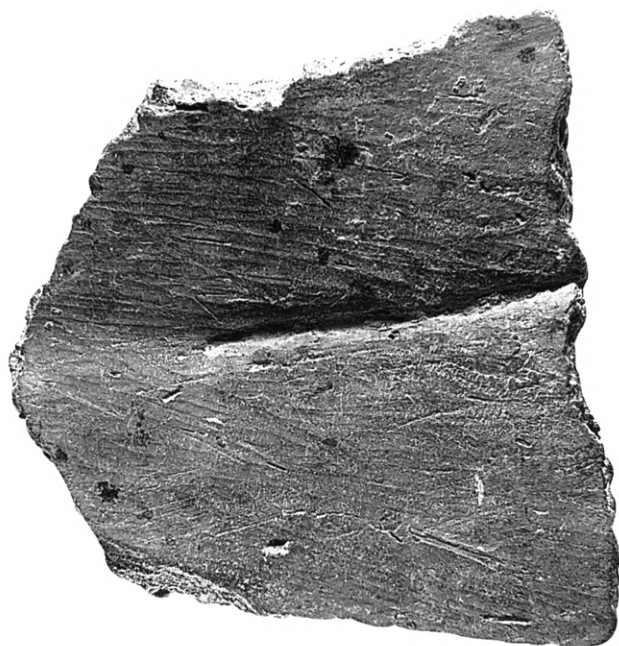
350. "Οστρακα σώματος με ανάγλυφη διακόσμηση: Φ 83, Δ 249, Δ 129.

351. "Οστρακα σώματος με γραπτή σκοτεινόχρωμη διακόσμηση. Ἀριστερά: Π17/19.
Μέσον ἄνω: ΑΠ. 23, ΟΓ. 4. Μέσον κάτω: Δ 67, Δ 218. Δεξιά: Δ 114.

352. Κάθετη μηνοειδής ἀπόφυση με ὀριζόντια διάτρηση: ΟΤ. 54.

353. "Οστρακο σώματος με ἐγγάρακτη διακόσμηση: Ξ 142.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
Η ΝΕΟΛΙΘΙΚΗ ΚΑΙ Η ΠΡΩΙΜΗ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΚΗΣ
ΣΤΗ ΣΕΙΡΑ ΑΚΡΩΤΗΡΙ ΘΗΡΑΣ
ΑΡ. 191 ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΤΟ 1999
ΣΤΙΣ ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΕΥΑΓ. ΜΠΟΥΛΟΥΚΟΣ - Α. ΛΟΓΟΘΕΤΗΣ Α.Ε.
ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΛΕΝΗΣ ΜΠΕΧΡΑΚΗ ΚΑΙ ΡΑΝΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΝΔΡΟΒΙΚ